สื่อเอดส์

การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาสื่อในอนาคต

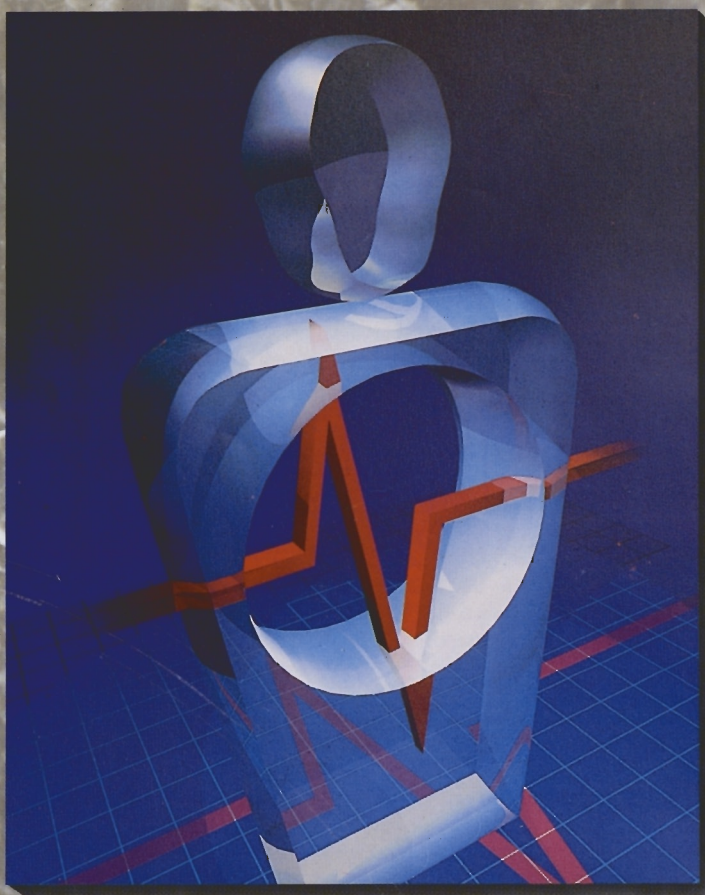

วาทินี บุญชะลักษี
สมศักดิ์ นัคลาจารย์
อารี อุเด็น

เอกสารทางวิชาการหมายเลข 183
ISBN 974-587-921-5

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

สื่อเอดส์

การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาสื่อในอนาคต

อภินันทนาการ
จาก
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล
25/25 ถนนพุทธมณฑล ศาลายา นครปฐม 13170

วาทินี บุญชะลักษี
สนศักดิ์ นัคลาจารย์
อารี จุเด็น
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกสารทางวิชาการหมายเลข 183
ISBN 974-587921-5

รายงานการวิจัยนี้ อยู่ภายใต้โครงการพัฒนาสื่อเอดส์
ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักนายกรัฐมนตรี

และ

สนับสนุนการพิมพ์โดย The William and Flora Hewlett Foundation

สื่อเอดส์ : การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาสื่อในอนาคต
Mass Media and AIDS : A Qualitative Study for Future Media Development

วาทินี บุญชะลักษี (Wathinee Boonchalaksi)
สมศักดิ์ นัคลาจารย์ (Somsak Nakhalajarn)
อารี อุเด็น (Aree Uden)

เอกสารทางวิชาการสถาบันฯ หมายเลข 183
ISBN No. 974-587-921-5

สงวนลิขสิทธิ์
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา, 2538
จำนวน 1,000 ฉบับ

Library of Congress Cataloging Publication Data
วาทินี บุญชะลักษี
สื่อเอดส์: การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาสื่อในอนาคต
วาทินี บุญชะลักษี, สมศักดิ์ นัคลาจารย์, อารี อุเด็น นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538
(มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม เอกสารทางวิชาการ: หมายเลข 183)
1. โรคเอดส์-วิจัย 2. สื่อมวลชนกับโรคเอดส์ (1.) สมศักดิ์ นัคลาจารย์ (2.) อารี อุเด็น (3.) ชื่อเรื่อง (4.) ชื่อชุด : มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม เอกสารทางวิชาการ : หมายเลข 183

RC 607. A26 ว464 ส. 2538

จัดพิมพ์โดย : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170
โทรศัพท์ 441-9964, 441-9666 โทรสาร 441-9333
E- mail: prvtt @ mucc. mahidol.ac.th

คำนำ

ด้วยในยุคปัจจุบันข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทั้งที่เป็นสาระและบันเทิงสามารถสื่อกันได้อย่างรวดเร็วจากพื้นที่หนึ่งสู่อีกพื้นที่หนึ่ง หรือจากภูมิภาคหนึ่งสู่อีกภูมิภาคหนึ่ง ดังนั้นช่วงที่การแพร่ระบาดของโรคเอดส์เกิดขึ้นในประเทศอย่างรวดเร็ว สื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ถูกนำมาใช้เป็นช่องทางในการสื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ไปสู่ประชาชนในทุกภาคของประเทศ แต่การนำสื่อประเภทต่างๆ มาใช้ในการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ จะได้รับผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร ประชาชนจะตระหนักถึงอันตรายร้ายแรงของโรค และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกลวิธีและเนื้อหาที่หน่วยงานของรัฐและเอกชนผลิตขึ้นโดยอาศัยสื่อต่างๆ ในการนำเสนอ

การที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับมอบหมายจากสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ทำการศึกษาวิจัยแนวลึกเกี่ยวกับสื่อเอดส์ที่นำเสนอในช่วงที่ผ่านมา เพื่อประเมินว่าประชาชนมีความรู้สึกนึกคิด ปฏิกิริยา และการตอบสนองต่อสื่อรณรงค์โรคเอดส์อย่างไรนั้น นับเป็นนิมิตหมายอันดี ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต ซึ่งจะต้องเร่งพัฒนา หรือก้าวรุกให้ทันต่อสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงและการระบาดของโรคเอดส์ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว

ปัจจุบันเป็นที่ตระหนักกันว่า สื่อต่างๆ สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิด ค่านิยม และพฤติกรรม แม้ในบางเรื่องเมื่อสื่อไปแล้ว อาจต้องใช้เวลาสักช่วงระยะหนึ่งก็ตาม ในการรณรงค์สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อต่อต้านโรคเอดส์ก็เช่นกันอาจจะต้องใช้ระยะเวลาหนึ่งในการประชาสัมพันธ์เพื่อที่จะช่วยหยุดยั้งพฤติกรรมเสี่ยง หรือการกระทำของประชาชนที่จะก่อให้เกิดการเป็นเอดส์ลงได้

มหาวิทยาลัยมหิดล มีความภูมิใจที่สำนักนายกรัฐมนตรีให้เกียรติแก่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มหาวิทยาลัยมหิดลหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าว ซึ่งเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนทั่วทุกภาคของประเทศที่มีต่อสื่อโรคเอดส์ ซึ่งได้นำเสนอในช่วงที่ผ่านไป คงจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้ผลิตสื่อเอดส์ในอนาคต และคงจะยังประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนในทุกภาคของประเทศอีกด้วย

ศาสตราจารย์ นพ. ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

ถ้อยแถลง

นับจากที่โรคเอดส์ได้แพร่ระบาดเข้าสู่ประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ตระหนักถึงอันตรายร้ายแรงของโรคที่จะมีผลกระทบถึงโครงสร้างทางสังคมและสุขภาพอนามัยของประชาชน จึงได้จัดให้มีการทำแผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติขึ้น เพื่อใช้ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 ซึ่งในแผนงานดังกล่าวนี้มีทั้งแผนงานด้านประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน และแผนงานด้านการศึกษาวิจัยและประเมินผล เพื่อศึกษาติดตามผลการประชาสัมพันธ์ที่โครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติได้ดำเนินการไปแล้วว่าเป็นอย่างไร ซึ่งในปี พ.ศ. 2534 นั้น ทางโครงการได้ใช้สื่อมวลชนของรัฐรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ในรูปแบบต่างๆ อย่างกว้างขวางผ่านทางสถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่ง และในปี พ.ศ. 2535 ก็ได้จัดสรรเงินงบประมาณที่ได้รับให้ทุกกระทรวง และภาคเอกชน เพื่อทำการผลิตและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น สปอตโทรทัศน์ สปอตวิทยุ สารคดี บทความ หนังสือคู่มือ สมุดนัด แผ่นพับ การ์ตูน วีดิโอ เทปเสียง โปสเตอร์ รวมทั้งเอกสารประกอบการฝึกอบรม อันได้แก่ สไลด์ประกอบเสียง และเอกสารคู่มือ ฯลฯ เพื่อแจกจ่ายให้แก่ส่วนราชการต่างๆ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป แต่ที่ผ่านมานั้นการประชาสัมพันธ์ต่อต้านโรคเอดส์ผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ ยังขาดการศึกษาติดตามผลว่าการให้สื่อประชาสัมพันธ์ในลักษณะเช่นนี้แก่ประชาชนนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ อย่างไร

การวิจัยเรื่อง "สื่อเอดส์ : การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาสื่อในอนาคต" ซึ่งอยู่ภายใต้ **"โครงการศึกษาการพัฒนาสื่อเอดส์"** อันเป็นส่วนหนึ่งของ **"โครงการการประเมินผลงานประชาสัมพันธ์ของโครงการป้องกันโรคเอดส์แห่งชาติ : การวิเคราะห์โครงสร้าง การบริหาร การกระจายอำนาจ และการจัดสรรทรัพยากรในงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ"** จะช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงประสิทธิผลของสื่อเหล่านี้ว่า มีผลต่อความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรม ของประชาชนทั่วไป หรือได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนหรือไม่เพื่อช่วยให้การประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพ และสามารถปรับปรุงสื่อที่จะผลิตต่อไปในอนาคตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปอีก อันจะทำให้การป้องกันการแพร่ขยายของโรคเอดส์ลดลง

งานวิจัยชิ้นนี้ จึงนับเป็นงานวิจัยที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงาน และผู้ที่จะผลิตสื่อเอดส์ในอนาคตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนผู้สนใจทั่วไป เพราะเป็นเสมือนสื่อกลางที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของประชาชนหลายกลุ่มในทุกภาคของประเทศที่มีต่อสื่อโรคเอดส์ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล จึงใคร่ถือโอกาสนี้ขอบคุณสำนักนายกรัฐมนตรีที่ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาวิจัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์

ผู้อำนวยการ

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

กิติกรรมประกาศ

"สื่อเอดส์ : การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาสื่อในอนาคต" จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักนายกรัฐมนตรี รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ รองผู้อำนวยการโครงการโรคเอดส์สภากาชาดไทย ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่มีค่ายิ่งในการทำวิจัย โดยเฉพาะในการเลือกตัวอย่างและการตั้งแนวคำถาม เพื่อใช้ประกอบการจัดสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ระดับลึก

คุณวรางคณา วงศ์มหาชัย นักวิจัยผู้ช่วย ปริญญาโท คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ สาขาพัฒนาชุมชน จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งมีความสามารถเป็นเยี่ยมในการศึกษาเชิงคุณภาพช่วยทำการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ระดับลึก และร่วมในการจัดสนทนากลุ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นกำลังสำคัญยิ่งที่ช่วยผลักดันให้รายงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จออกมาได้อย่างสมบูรณ์

คุณมาหามะสุกรี โซะเลาะ เป็นกำลังสำคัญอีกแรงหนึ่งที่ช่วยในการจัดสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์ระดับลึกในกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยเฉพาะได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการสนทนากลุ่มทั้งหมดและสัมภาษณ์ระดับลึกด้วยภาษายาวีหรือมาลายูในภาคใต้

ขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องทุกคน ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลที่คณะผู้วิจัยได้เข้าไปทำการศึกษาทุกเขตที่ช่วยในการจัดเตรียมสถานที่เพื่อใช้ประกอบการจัดสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งช่วยจัดเตรียมผู้เข้าร่วมสนทนาและผู้ให้สัมภาษณ์ ตามที่คณะผู้วิจัยกำหนดขึ้น ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้

วาทินี บุญชะลักษี

สมศักดิ์ นัคลาจารย์

อารี อุเด็น

สารบัญ

คำนำ ..... ก
ถ้อยแถลง ..... ข
กิติกรรมประกาศ ..... ค
สารบัญ ..... ง
บทคัดย่อ ..... ช
Abstract ..... ฎ
บทที่ 1 บทนำ 1
บทที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัย 5
บทที่ 3 ผลการศึกษา 8
3.1 แหล่งความรู้โรคเอดส์ 9
- ภาคเหนือ 9
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 18
- ภาคกลาง 27
- ภาคใต้ 34
- กรุงเทพมหานคร 40

3.2 เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ 48
- ภาคเหนือ 48
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 62
- ภาคกลาง 72
- ภาคใต้ 88
- กรุงเทพมหานคร 99

3.3 กลวิธีการนำเสนอ 114
- ภาคเหนือ 114
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 122
- ภาคกลาง 141
- ภาคใต้ 152
- กรุงเทพมหานคร 162

3.4 กลุ่มเป้าหมาย 182
- ภาคเหนือ 182
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 187
- ภาคกลาง 192
- ภาคใต้ 197
- กรุงเทพมหานคร 199

3.5 ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี 204
- ภาคเหนือ 204
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 210
- ภาคกลาง 214
- ภาคใต้ 217
- กรุงเทพมหานคร 221

3.6 ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต 225
- ภาคเหนือ 225
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 236
- ภาคกลาง 246
- ภาคใต้ 253
- กรุงเทพมหานคร 261

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ 273

4.1 แหล่งความรู้โรคเอดส์ 273
- ภาคเหนือ 273
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 275
- ภาคกลาง 278
- ภาคใต้ 280
- กรุงเทพมหานคร 283

4.2 เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ 285
- ภาคเหนือ 285
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 288
- ภาคกลาง 292
- ภาคใต้ 295
- กรุงเทพมหานคร 299

4.3 กลวิธีการนำเสนอ 301
- ภาคเหนือ 301
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 305
- ภาคกลาง 315
- ภาคใต้ 319
- กรุงเทพมหานคร 322

4.4 กลุ่มเป้าหมาย 327
- ภาคเหนือ 327
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 328
- ภาคกลาง 330
- ภาคใต้ 331
- กรุงเทพมหานคร 333

4.5 ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี 334
- ภาคเหนือ 335
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 338
- ภาคกลาง 341
- ภาคใต้ 343
- กรุงเทพมหานคร 346

4.6 ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต 348
- ภาคเหนือ 348
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 352
- ภาคกลาง 355
- ภาคใต้ 358
- กรุงเทพมหานคร 362

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 365

ตารางสรุปผลการศึกษา 375
1. แหล่งความรู้ 375
2. เนื้อหาที่นำเสนอ 380
3. กลวิธีการนำเสนอ 388
4. กลุ่มเป้าหมาย 395
5. ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี 400
6. ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต 406

บรรณานุกรม 411

ภาคผนวก 413

บทคัดย่อ

จากที่มีการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์อย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลได้เริ่มสนใจปัญหาโรคเอดส์อย่างจริงจังและบรรจุเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ไว้ในคำแถลงนโยบายของรัฐบาล ทำให้มีการใช้สื่อมวลชนของรัฐ รณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ในรูปแบบต่างๆ อย่างกว้างขวางมาโดยตลอดนั้น ยังขาดการศึกษาวิจัยระดับลึกเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงประสิทธิผลของสื่อประเภทต่างๆ ที่ได้นำเสนอมาว่า มีผลต่อความรู้สึกนึกคิด ปฏิกิริยา และการตอบสนองของประชาชนที่มีต่อสื่อรณรงค์โรคเอดส์อย่างไร อันจะเป็นแนวทางช่วยชี้นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการประชาสัมพันธ์ที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน และที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต ด้วยมูลเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยดังนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงประเภทของสื่อที่ประชาชนได้รับรวมทั้งแหล่งที่ผลิตสื่อ 2) เพื่อศึกษาว่าประชาชนมีความรู้ ทัศนคติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหลังจากได้รับสื่อหรือไม่อย่างไร 3) เพื่อศึกษาถึงช่องทางที่ประชาชนได้รับสื่อมากที่สุด 4) เพื่อศึกษาถึงความรู้สึกนึกคิดของประชาชนทั่วไปที่มีต่อสื่อที่ได้รับในด้านเนื้อหา การนำเสนอ วิธีการนำเสนอ ภาษาที่ใช้ กลุ่มเป้าหมาย และอื่นๆ และ 5) เพื่อศึกษาถึงลักษณะของสื่อที่ควรจะเป็นในอนาคตตามความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิด และข้อเสนอแนะของประชาชน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนทั่วไป และผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในเขตเมืองและเขตชนบท ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ซึ่งในแต่ละภาคจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยเลือกมาภาคละหนึ่งจังหวัด และได้แบ่งประเด็นในการศึกษาออกเป็น 6 ประเด็น คือ แหล่งความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ กลุ่มเป้าหมายที่สื่อเอดส์ต้องการนำเสนอ ความคิดเห็นของประชาชนต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี และข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า ในเรื่อง**แหล่งความรู้โรคเอดส์** กลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร ต่างก็ได้รับความรู้โรคเอดส์จากเกือบทุกสื่อที่มีการนำเสนอออกมา โดยสื่อที่กลุ่มศึกษาได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์มากที่สุด คือ สื่อทางโทรทัศน์ รองลงมาคือ วิทยุ โปสเตอร์ และหนังสือพิมพ์ สำหรับแหล่งที่ผลิตสื่อนั้นกลุ่มศึกษาส่วนหนึ่งไม่ได้สนใจว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ผลิตสื่อ ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งเห็นว่าสื่อเอดส์ส่วนใหญ่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง**เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ** กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ได้รับเนื้อหาที่สื่อนำเสนอในเรื่องการติดต่อ อาการ และการป้องกัน โดยมีความเห็นว่าเนื้อหาที่สื่อนำเสนอมามีความชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้เกิดความตระหนักในการป้องกันตนเองมากขึ้น มีความรู้สึกเห็นใจ เข้าใจ และไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อ แต่ก็เห็นว่า สื่อที่นำเสนอผ่านมามีความซ้ำซ้อนในเรื่องการใช้สื่อเก่าไม่มีการผลิตสื่อใหม่ออกมา และมีความซ้ำซ้อนในเรื่องของเนื้อหา สื่อที่นำเสนอมายังไม่ครอบคลุมในเรื่องการติดต่อ เนื้อหาที่สื่อนำเสนอมานั้น เห็นว่า มีความทันสมัยและทันสถานการณ์ และมีความคิดเห็นว่า สื่อที่นำเสนอทางโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทันสมัยที่สุด และเนื้อหาสื่อที่นำเสนอผ่านมานั้นมีความน่าเชื่อถือ

เรื่อง**กลวิธีการนำเสนอสื่อโรคเอดส์** กลุ่มศึกษาเกือบทั้งหมดเห็นว่า ภาษาที่ใช้ในสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมานั้นใช้ภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ และหากจะใช้ภาษาถิ่นควรนำเสนอทางวิทยุ โปสเตอร์ เทปเสียง และสื่อบุคคล สื่อที่นำเสนอมามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนดีแล้ว แต่สื่อส่วนใหญ่จะเน้นสังคมเมืองมากกว่าชนบท สำหรับช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษามีความคิดเห็นว่า ถ้าสื่อทางโทรทัศน์ควรนำเสนอทางช่อง 3 และช่อง 7 ในช่วงข่าว หลังข่าว ก่อนละคร ควรนำเสนอในรูปของละครสั้น โฆษณาสั้นคั่นรายการ และนำเสนอเป็นสารคดี วันเสาร์-อาทิตย์ ควรเสนอช่วงกลางวัน ถ้าสื่อวิทยุควรนำเสนอทั้งคลื่น A.M. และ F.M. แทรกในรายการเพลงที่คนนิยมฟัง หรือทำเป็นคลื่นเอดส์โดยเฉพาะ ถ้าสื่อทางหนังสือพิมพ์ควรลงในไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน ในรูปแบบข่าว เสนอทุกวันหรือสัปดาห์ละครั้ง ถ้าสื่อทางโปสเตอร์และแผ่นพับ ควรเน้นรูปภาพ มีคำอธิบายประกอบ ควรติดและแจกตามที่ชุมชน ส่วนสื่อบุคคลควรให้แพทย์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นผู้นำเสนอ กลุ่มศึกษาทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมายังไม่เพียงพอ ควรผลิตเพิ่มโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ และโปสเตอร์ อีกทั้งเห็นว่า ช่วงที่มีการรณรงค์มากคือ ช่วงปี พ.ศ. 2535-2536 โดยในช่วงแรกของการรณรงค์จะมีสื่อเอดส์ออกมาต่อเนื่องกันดี แต่ช่วงหลังต่อๆ มาไม่ค่อยมีสื่อเอดส์ออกมา

เรื่อง **กลุ่มเป้าหมายที่สื่อเอดส์ต้องการนำเสนอ** กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นพ้องกันว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมานั้น มีการแยกกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอได้ชัดเจน และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว แต่สื่อในบางกลุ่มยังน้อย และไม่ทั่วถึง ควรนำเสนอโดยเพิ่มปริมาณสื่อให้มากขึ้น

เรื่อง**ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี** กลุ่มศึกษาส่วนหนึ่งไม่ทราบว่าสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ผลิตสื่อโรคเอดส์ และอีกส่วนหนึ่งจะทราบและเคยเห็นสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีในลักษณะของสปอตโฆษณา และแผ่นพับ สถานีโทรทัศน์ที่กลุ่มศึกษาเคยเห็นสปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรี คือ เคยเห็นจากช่อง 3 ช่อง 7 ช่วงเวลาที่เห็นคือ เห็นทั้งในช่วงเช้า กลางวัน เย็น ช่วงหนึ่งถึงสามทุ่ม และช่วงหลังข่าว ส่วนเรื่องที่เห็นกันบ่อยเป็นส่วนใหญ่ คือ เรื่อง**ฟุตบอล สมยศ แก้ว ของแถมจากเธค รับน้อง เหนือชาย ทางสายใหม่** และ**พ่อแม่ลูก**เรื่องที่กลุ่มศึกษาชื่นชอบกันเป็นส่วนใหญ่ คือ เรื่อง**กาเหว่า พ่อแม่ลูก เหนือชาย พี่เลี้ยงน้อง ทางสายใหม่** และ**ฟุตบอล** เพราะว่า สื่อได้ชัดเจน

ทำให้เกิดความกลัว และตระหนักในความร้ายแรงของโรค เรื่องที่ไม่ชอบกันเป็นส่วนใหญ่ คือ เรื่อง **ตุ๊กตา เส้นเขียว คนกุมขมับ** และ**ถุงยาง** ด้วยเหตุผลว่า สื่อไม่เข้าใจและสั้นเกินไป ส่วนในด้านเนื้อหาของสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี กลุ่มศึกษามีความคิดเห็นว่า มีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย และมีความชัดเจนในการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายได้มากกว่าสื่อของหน่วยงานอื่น แต่มักจะเสนอเรื่องราวของคนเมืองเป็นส่วนใหญ่

สำหรับเรื่อง**ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต** กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้ผลที่สุดในการเข้าถึงประชาชน ส่วนรูปแบบการประชาสัมพันธ์สื่อเอดส์ในอนาคต กลุ่มศึกษามีความต้องการให้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สื่อเอดส์เพิ่มขึ้น โดยให้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในลักษณะที่เข้าถึงตัว เข้าถึงกลุ่มต่างๆ ในชุมชนอย่างเฉพาะเจาะจง โดยอาศัยสื่อบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์โดยตรงเป็นผู้นำเสนอข้อมูลข่าวสาร อาจจะเป็นลักษณะของการจัดอบรมโรคเอดส์ในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ และมีการฉายวีดิทัศน์ แจกเอกสารประกอบด้วย เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สำหรับทางด้านกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ที่จะนำเสนอสื่อในอนาคตนั้น ควรมีการแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ควรจะมีความแตกต่างกันในการนำเสนอด้านเนื้อหาและกลวิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ส่วนด้านเนื้อหาของสื่อที่จะนำเสนอในอนาคตนั้น ควรเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจต่อผู้ป่วยเอดส์ การใช้ชีวิตของคนเป็นเอดส์อยู่ร่วมกับคนปกติในสังคม การป้องกัน การดูแลรักษาอาการของโรค และขั้นตอนการเป็นโรคเอดส์ตั้งแต่เริ่มเป็นจนถึงระยะสุดท้าย สำหรับสื่อที่ควรผลิตเพิ่มในอนาคตนั้น ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ โปสเตอร์ สื่อบุคคล วิทยุ และวีดิทัศน์

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ **มีข้อเสนอแนะ**ดังนี้

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบเกี่ยวกับการรณรงค์ หรือผลิตสื่อโรคเอดส์โดยเฉพาะหน่วยงานทางการแพทย์ เช่น กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและให้ความเชื่อถือในการตอบข้อสงสัยได้ดีที่สุดมากกว่าหน่วยงานอื่นๆ ควรอธิบายเนื้อหาในสื่อโรคเอดส์ต่อสาธารณชนให้ชัดเจนในเรื่องการติดต่อ การป้องกัน อาการของโรค ความร้ายแรงของโรค การดูแลผู้ป่วย อัตราการแพร่ระบาด และการไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อ เป็นต้น

2. เนื้อหาของสื่อโรคเอดส์ที่จะนำเสนอในอนาคต ควรเน้นในเรื่องการติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เน้นการนำเสนอในเรื่องอาการของโรคเอดส์ตั้งแต่เริ่มเป็นจนถึงระยะสุดท้ายอย่างต่อเนื่องกัน ควรเน้นความน่ากลัว ควรมีการเน้นในเรื่องความเอื้ออาทรต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ การดูแลรักษาและการปฏิบัติต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ในแต่ละวัย และเน้นการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคเอดส์ในการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกับคนปกติทั่วไป

3. ในการผลิตสื่อไม่ควรนำเสนอสื่อที่มีความหมายซับซ้อน หรือเสนอในรูปแบบสัญญลักษณ์ที่จะต้องตีความ ควรเสนอสื่อที่มีความหมายเข้าใจได้ง่ายไม่ต้องแปลความ และมีเวลาในการนำเสนอที่พอเหมาะไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป

4. แหล่งที่นำเสนอสื่อโรคเอดส์ หรือแหล่งที่ให้ความรู้ ควรนำเสนอให้ตรงกับช่องทางและเวลาที่ประชาชนรับมากที่สุด ซึ่งก็คือ สื่อโทรทัศน์ ควรเสนอเป็นสปอตโทรทัศน์ ทางช่อง 3 ช่อง7 ช่อง 9 ช่วงเวลาประมาณ 19.00 - 22.00 น.

5. ควรนำเสนอสื่อเอดส์ทางวิทยุ ทั้งคลื่น A.M. และ F.M. เวลาเช้า พักเที่ยง เย็นหลังเลิกงาน และหลังจากละครโทรทัศน์ประจำวันจบเวลา 22.00 น.

6. การนำเสนอสื่อเอดส์ด้วยโปสเตอร์ ควรเน้นสีสันให้ดึงดูดความสนใจ เสนอรูปภาพให้มาก ใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย ควรมีการอธิบายด้วยภาษาถิ่นควบคู่ไปกับภาษากลางด้วย และในหมู่บ้าน หรือในชนบท ควรมีโปสเตอร์ถาวรด้วย

7. การนำเสนอสื่อเอดส์ทางหนังสือพิมพ์ ควรนำเสนอสื่อในลักษณะที่เป็นคอลัมน์พูดคุยเรื่องโรคเอดส์โดยเฉพาะ หรือควรจะใช้วิธีการแทรกเนื้อหาการรณรงค์ในข่าวที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ ควรนำเสนอสื่อเอดส์ทางหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ โดยเน้นหนังสือพิมพ์ในฉบับที่มีประชาชนอ่านมากที่สุด เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน และควรมีการนำเสนอทุกวัน

8. การนำเสนอสื่อเอดส์โดยสื่อบุคคล ควรที่จะให้แพทย์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์โดยตรง เป็นผู้ให้ความรู้แก่ประชาชน หรือให้ผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ และเสนอแนะในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ และควรสื่อให้ครอบคลุมบุคคลในทุกสาขาอาชีพ

9. ควรนำเสนอสื่อเอดส์ทางด้านอื่นๆ เช่น ทำเป็นใบแทรกในหนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ สื่อลักษณะของข้อความรณรงค์เกี่ยวกับเอดส์ ผ่านทางถุงใส่ของ เสื้อ หรือทำเป็นรูปแบบของปฏิทิน สมุดบันทึกเล่มเล็กๆ ทำเป็นรูปแบบของเกมส์ สอดแทรกความรู้เรื่องโรคเอดส์เข้าไปในการละเล่นของแต่ละท้องถิ่น ทำเป็นสติกเกอร์ แจกหรือติดตามสถานที่ต่างๆ และจัดเป็นคอนเสิร์ต

10. การผลิตสื่อเอดส์เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มเป้าหมายต่อไปในอนาคต ควรผลิตสื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย จะแยกหรือไม่แยกกลุ่มเป้าหมายก็ได้ และควรเพิ่มปริมาณสื่อให้มากขึ้น

11. การผลิตสื่อต่อไปในอนาคต ควรเน้นการนำเสนอสื่อเอดส์ในแนวที่สามารถดึงดูดความสนใจของประชาชนได้ เนื้อหาที่นำเสนอ มีความสมเหตุสมผล และการใช้ถ้อยคำในการสื่อ ควรให้เข้าใจง่ายและชัดเจนในการนำเสนอ

Abstract

According to official statements, from 1984 to the present, the Thai government has shown a critical interest in the AIDS problem and has established measures to prevent and control the disease. These measures include the use of mass media campaingns for AIDS prevention. Yet understanding of how different types of media affect public opinion or individual behavior is lacking, and in-depth studies are needed to assess the efficiency of this approach. Such studies will provide a guideline to improve public relations now and in the future.

Following this rationale, this study addresses the above-mentioned needs with the following objectives:

1. to examine the types of media the Thai government/public relations department uses to approach the public, and document media production resources;

2. to study whether the public have changed or adapted their behaviour after being exposed to the media messages;

3. to assess the most effective channel for the public to be informed by the media;

4. to study public opinions on media content, presentation, presentation methods, language, target-group and so on; and

5. to study the ideal characteristics of future media efforts based on public opinion and suggestions.

This research is qualitative, using Focus Group Discussion and In-depth interview techniques. The population consists of ordinary people and community leaders or involved officials in urban and rural society in the northern, northeastern, central, and southern regions and in Bangkok. One province from each region was randomly selected. Six research problems are addressed:

- resources for AIDS information;
- the presentation content of the AIDS media campaign;
- strategies to present AIDS media campaign;
- the target groups approached by AIDS media campaign;
- public opinion on the media presented by the office of the Prime Minister; and
- suggestions for future AIDS media campaigns.

Findings of this research are as follows:

1. Resources for AIDS Information : The respondents from the 4 regions and Bangkok receive AIDS information from almost all media presented. Television is the media by which they get the most information. Radio, posters and newspapers in that order, rank next. While some of the respondents were not interested in which organizations produced the campaigns, others have the perception that the Ministry of Public Health produced most AIDS media messages.

2. Presentation Content of AIDS Media Campaign : Respondents were well informed about methods of infection, symptoms and prevention. Apart from the opinion that the media presents clear and simple information which helps them to understand means of self-prevention and to show sympathy and compassion for infected people, respondents thought that the contents were up-to-date. This is in spite of the repetition of old messages. Respondents thought television is the most modern media and that the content is reliable.

3. Strategies to Present AIDS Media Campaign : Almost all the people sampled had the opinion that the central national dialect used is suitable, especially on TV. Regional dialects may be used on radio, posters, cassette tapes and personal communication. Clothes and settings in the content of AIDS media campaign are thought to a realistic representation of the way of life of people, even though they are more often about urban society than rural society. For TV, the appropriate time of AIDS presentations should be during news programmes, after them, and before soap operas. On weekends, AIDS documentaries should be presented during day-time programmes. For radio, the presentation should be in the popular music programmes or in a special programme for AIDS information both on A.M. and F.M. waves. Thai-Rath, Daily News and Matichon are the most suitable newspapers to present AIDS news, either on a daily or weekly basis. There should be pictures as well as explanations in the posters and brochures to post in communities and to distribute to people. For personal communication, doctors or health officials involved should be presentors.

4. Target Groups : Most of the sample groups agreed that there is a clear differentiation among various target groups and that the presentation has covered all of them. However, there should be increased attention for some particular groups for which the campaign has been insufficient and incomprehensive.

5. Opinions on the Messages Presented by the Office of the Prime Minister: Some of the people sampled did not know that the Office of the Prime Minister is one of the organizations producting AIDS messages to the media. Others knew this and sometimes saw its media campaign in the form of brochures and TV spots on Channel

3 and 7 during day-time programmes, from 7 to 9 p.m., and after the news. The topics most seen were Football, Somyod, Kaew, Kong Fark Jark Theque (A gift from discotheque), Rub Nong (A welcome-party for freshman), Nua Chai (Superman), Pee Liang Nong (Taking care of the youngers), Thang Sai Mai (A New Road) and Paw Mae Look (Father-Mother and Children). The most favored ones are Ka Wow, Paw Mae Look (Father-Mother and Children), Nua Chai (Superman), Pee Liang Nong (Taking care for the youngers), Thang Sai Mai (A new road), and Football because they are so obviously and threateningly presented that people realize how fatal AIDS is. The least favored ones are Tukkata (Dolls), Sen Kiew (The Green Line), Kon Goom Kamub (A man with hands on his head) and Tung Yang (Condoms) because they are too short and fail in conveying the central idea. The contents of the messages presented by the Office of the Prime Minister cover all target groups with more apparent differentiation among them than those of any other organization, even though most themes are about urban society.

6. **Suggestions for Future AIDS Media Campaigns :** The respondents had the opinion that TV is the most efficient media to reach people. In terms of patterns, more door-to-door campaigns to obtain access to specific groups of people are thought to be needed. Presentors should be people who are knowledgable about AIDS. There should be seminars or training courses for all target groups with video-tape displays and hand-outs distributed in order to promote better understanding. There should be a clearcut differentiation among various target goups, a diverse strategy to approach them and a different way of presentation for each. The contents should emphasize the following topics:

- Promotion of good understanding about AIDS among infected people;
- How normal people in society live in harmony with those infected;
- Prevention treatments and symptoms of AIDS ; and
- Stages of AIDS infection from the beginning to end.

The **Recommendations** of this research are as follows:

1. Organizations which are responsible for the production of the AIDS media campaign, such as the Ministry of Public Health, which people trust to play the greatest role in giving AIDS information, should give a clear explanation to the public about infection, prevention, symptoms, fatality rates, health services for AIDS patients, infection rates and how to treat infected people without discrimination.

2. The content of AIDS messages in the future should emphasize a clearer presentation of infection, prevention and all stages of theAIDS virus. Moreover, there should be stress on the fatality of the disease, the concern towards the patient and health

services for them. In addition, the way people can react properly to AIDS patients and the way that patients can live normally with others should be emphasized.

3. AIDS messages should not be too sophisticated or use abstract ideas that require interpretation. They should be easily understandable and presented in a proper length of time-not too short or too long.

4. Television is the most effective medium for presentation, and prime-time for AIDS TV spots should be from 19.00 to 22.00 on Channel 3, 7 and 9.

5. To present AIDS messages on radio both A.M. and F.M. waves should be used. In the morning, at lunch, and after work are the proper times.

6. AIDS posters should be colorful and illustrated to draw people's attention to the message. The language used should be simple. Regional dialects can be used along with the central national language. There should be permanent posters in the villages.

7. There should be a special "ask and answer" column as part of the AIDS newspaper media campaign in all newspapers, concentrating on the most popular ones such as Thai-Rath, Daily News and Matichon. The appropriate frequency of presentation should be daily.

8. Doctors of officials who are directly involved and have accurate knowledge about AIDS should be the presentors for personal communication. Besides this, people infected can be effective presentors, relaying their experiences and suggesting ways to prevent the disease. The presentation should be aimed at people from all walks of life.

9. Inserts in newspapers and magazines are another way of presenting AIDS information. Pictures with description on shopping-bags or T-shirts are also practical. Calenders or small note-books with AIDS information should be considered as well as games in regional entertaining folk-lore. Stickers can be posted or distributed to the public. Concerts campaigning for AIDS prevention are also appealing.

10. AIDS media production in the future should cover all target groups, either with or without group differentiation. Increased production of these messages should be considered.

11. Attractiveness on presentation of AIDS messages is essential. The content should be sensible with a clear and easily understandable language.

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่กำลังระบาดอย่างรวดเร็วทั่วทั้งประเทศ และเป็นปัญหาเร่งด่วนซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไข ปัจจุบันมีผู้ติดเชื้อเอดส์แล้วหลายแสนคน และประมาณกันว่าในปี พ.ศ.2543 จะมีผู้ติดเชื้อเอดส์ 5-6 ล้านคน มีเด็กที่เกิดจากมารดาติดเชื้อเอดส์ 350,000 คน มีเด็กกำพร้าเนื่องจากมารดาเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ 86,000 คน (Boonchalaksi and Guest, 1993) ทั้งนี้เพราะในแต่ละวันมีผู้ติดเชื้อเอดส์เพิ่มขึ้นจำนวนมาก ซึ่งผู้ติดเชื้อเหล่านี้ต่อไปจะเจ็บป่วย และเสียชีวิตทั้งสิ้นเนื่องจากไม่มียารักษา และการป้องกันก็ทำได้เพียงการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และเปลี่ยนพฤติกรรมเท่านั้น เพราะในระยะเวลาอันใกล้นี้ยังไม่มียาหรือวัคซีนป้องกัน

การติดเชื้อและการเจ็บป่วย รวมทั้งการตายของประชาชนจำนวนมากในทุกกลุ่มอายุ ทุกอาชีพในทุกพื้นที่เช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบในทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมากทำให้ความเจริญของประเทศต้องชะลอลงและเกิดผลเสียในด้านการผลิต รายได้ แรงงาน ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงร่วมกับทางสำนักงานประสานนโยบายและแผนงานโรคเอดส์ สำนักนายกรัฐมนตรี ดำเนินการจัดทำแผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ (2535-2539) ขึ้น ภายใต้กรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางของชาติในการรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการป้องกันทางด้านพฤติกรรมและควบคุมการระบาดของโรคเอดส์ รวมทั้งสร้างความเข้าใจและช่วยเหลือผู้ติดเชื้อให้อยู่ร่วมในสังคมได้ตามปกติ และมีการระดมทรัพยากรและบุคลากรในทุกส่วนทั้งภาคราชการ ภาคธุรกิจ และภาคเอกชน รวมทั้งหน่วยงานต่างประเทศ เข้ามาผนึกกำลังร่วมกันป้องกันและควบคุม โดยกำหนดเป็นแผนงานสำคัญไว้ 4 แผนงาน คือ

แผนงานแรก เป็นแผนงานประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ โดยมีแนวทางหรือมาตรการต่างๆ ในการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างถูกต้องทั้งในวิธีการป้องกันโรคเอดส์ การไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่านิยม และเจตคติที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้รู้ถึงความรับผิดชอบส่วนบุคคลและสิทธิมนุษยชน

แผนงานที่สอง เป็นแผนงานบำบัดรักษาและฟื้นฟู โดยมีแนวทางหรือมาตรการในการให้บริการตรวจบำบัด รักษาและฟื้นฟู อย่างเหมาะสมและต่อเนื่องโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ รวมทั้งการสนับสนุนและเตรียมครอบครัว ตลอดจนชุมชนและภาคเอกชนในการดูแลผู้ติดเชื้อและผู้ป่วย

แผนงานที่สาม เป็นแผนงานคุ้มครองสิทธิของประชาชน และให้ความช่วยเหลือทางสังคมโดยมีแนวทางหรือมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิ ไม่ว่าจะติดเชื้อเอดส์หรือไม่ และให้ผู้ป่วยและครอบครัวได้รับความช่วยเหลือทางสังคมที่เหมาะสม

แผนงานที่สี่ เป็นแผนงานศึกษาวิจัยและประเมินผล โดยมีแนวทางหรือมาตรการในการสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อหากลวิธีในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งเร่งรัดการติดตามผลการดำเนินงานทุกด้านและมีการประเมินผลความสำเร็จของโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

แผนงานดังกล่าวนี้ได้เป็นแนวทางให้กับภาครัฐและเอกชนในการจัดทำแผนปฏิบัติการและโครงการทั้งในระดับ กระทรวง ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ให้สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีหลักการที่แน่ชัด และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะให้เกิดผลในการลดอัตราการระบาดของโรคเอดส์ และลดผลกระทบของโรคเอดส์ที่มีต่อเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศชาติ

2. การดำเนินงานตามแผนการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ

ประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการตามแผนป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ระยะกลาง (2532-2534) ในปี 2532 โดยมี กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ เนื่องจากในช่วงเวลานั้น ปัญหาโรคเอดส์ถูกมองว่าเป็นปัญหาทางด้านการแพทย์ ต่อมาโรคเอดส์ได้ระบาดอย่างรวดเร็วในวงกว้าง ส่งผลกระทบทางด้านสังคมที่ชัดเจนขึ้นจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ และทุกฝ่ายเข้าใจว่าโรคเอดส์เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล และเป็นปัญหาสังคมมิใช่ปัญหาทางการแพทย์แต่เพียงอย่างเดียว และเป็นโรคที่สามารถป้องกันและควบคุมได้หากมีการวางมาตรการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชากรในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างเหมาะสมและทั่วถึง

ในช่วงที่ นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้ให้ความสำคัญอย่างสูงต่อการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ เนื่องจากรัฐบาลตระหนักว่า ในการระดมความร่วมมือจากส่วนต่างๆ ของสังคมจำเป็นที่จะต้องมีองค์กรระดับชาติมารองรับงานด้านนโยบาย และด้านแผนงาน ตลอดจนติดตามผล ในปี พ.ศ.2534 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ ให้เป็นองค์กรด้านนโยบายระดับชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีผู้บริหารระดับสูงและตัวแทนจากหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคเอกชนเป็นกรรมการ และได้ตั้งอนุกรรมการอีก 8 คณะ เพื่อรับผิดชอบในการพิจารณานโยบายด้านประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโรคเอดส์ การป้องกันและบำบัดรักษาโรคเอดส์ ด้านวิชาการโรคเอดส์ รณรงค์สตรีต้านภัยเอดส์ การติดตามผล และประเมินผลการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ การคุ้มครองสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ และความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

ต่อมาคณะกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบให้มีการจัดตั้งสำนักงานประสานนโยบายและแผนงานโรคเอดส์ขึ้นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อเดือนธันวาคม ปี 2534 เพื่อมีหน้าที่ในการประสานงานกับคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน รวมทั้งทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศ ในด้านแผนงาน งบประมาณ และติดตามประเมินผล รวมถึงในด้านการผลิตสื่อต่างๆ และการฝึกอบรม อีกทั้งให้การสนับสนุน ด้านงบประมาณแก่ภาคเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของภาครัฐและเอกชนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. แผนงานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโรคเอดส์

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ในประเทศไทย ได้มีมาก่อนที่จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ และสำนักงานประสานนโยบายและแผนงานโรคเอดส์ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อพบผู้ป่วยโรคเอดส์ในประเทศไทยครั้งแรกในปี 2527 ทางราชการได้เริ่มประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนถึงความหมาย สาเหตุ อาการ การติดต่อ และวิธีป้องกันโรคเอดส์ แต่ก็ยังทำได้ไม่ทั่วถึงเพราะมีข้อจำกัดในเรื่องการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์เริ่มเห็นผลอย่างจริงจังมากขึ้นตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา ซึ่งพอกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

ปี 2532 รณรงค์ให้ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มหญิงบริการและวัยรุ่นตระหนักถึงภัยของโรค และเกิดจิตสำนึกในการป้องกันตนเอง เนื้อหาการประชาสัมพันธ์เน้นการให้ความรู้เป็นหลัก และใช้วิธีการสร้างภาพพจน์ให้เกิดความกลัว

ปี 2533 มุ่งรณรงค์เพิ่มเติมในกลุ่มชายนักเที่ยว โดยยังคงเน้นการให้ความรู้เป็นหลัก และใช้วิธีการสร้างให้เกิดความกลัวเช่นเดิม

ปี 2534 เร่งรณรงค์เพิ่มเติมในกลุ่มแม่บ้าน และประชาชนทั่วไป ช่วงต้นปีนี้ได้มีการเปลี่ยนหัวหน้ารัฐบาล โดยมี นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้เริ่มสนใจปัญหาโรคเอดส์อย่างจริงจัง และเป็นครั้งแรกที่ได้บรรจุเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ไว้ในคำแถลงนโยบายของรัฐบาล และได้แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ โดยนายกรัฐมนตรีรับเป็นประธาน พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ขึ้นอีก 8 คณะ ซึ่งรวมถึงการตั้งคณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ด้วย

นับตั้งแต่ช่วงกลางปี 2534 เป็นต้นมา ได้มีการใช้สื่อมวลชนของรัฐในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ในรูปแบบต่างๆ อย่างกว้างขวาง โดยคณะกรรมการ กบว.กำหนดให้สถานีโทรทัศน์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่งประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ชั่วโมงละ 30-45 วินาที ตลอดไป โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

ในด้านเนื้อหาการประชาสัมพันธ์ก็ได้มีการพัฒนา โดยรณรงค์ให้ความรู้และข้อมูลที่สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจถึงปัญหา รับทราบวิธีป้องกัน และเกิดจิตสำนึกในการป้องกันตนเอง ตลอดจนสร้างเสริมค่านิยม และพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยง รวมทั้งให้มี

เจตคติที่ถูกต้องในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอดส์ในสังคมอย่างปกติสุข ส่วนวิธีการนั้น เริ่มหันมาเน้นเนื้อหาที่แสดงถึงความรัก ความเห็นใจ และความรับผิดชอบทางสังคม แทนที่จะเป็นการสร้างความกลัวแต่เพียงอย่างเดียว

ในปี 2534 นี้ ได้มีการจัดประกวดสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ ในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทุกจังหวัดทั่วประเทศ เนื่องในวันรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์แห่งโลก (1 ธันวาคม 2534) เพื่อนำสื่อดีเด่นไปผลิตเผยแพร่ต่อไป

ปี 2535 คณะกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ ได้รับงบประมาณจากการขอแปรญัตติเพิ่ม เป็นเงิน 248 ล้านบาท เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ โดยจัดสรรให้ทุกกระทรวงและภาคเอกชน ใช้ผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ เช่น สปอตโทรทัศน์ สปอตวิทยุ สารคดี บทความ หนังสือคู่มือ สมุดนัด แผ่นพับ การ์ตูน วีดีโอ เทปเสียง โปสเตอร์ รวมทั้งเอกสารประกอบการฝึกอบรม ได้แก่ สไลด์ประกอบเสียงและเอกสาร คู่มือ เป็นต้น เพื่อแจกจ่ายให้แก่ส่วนราชการต่างๆ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยสำนักนายกรัฐมนตรีได้ประสานให้การประชาสัมพันธ์เรื่องป้องกันโรคเอดส์มีเนื้อหาสาระสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ อาจกล่าวได้ว่า นับจากที่มีการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์อย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งการประชาสัมพันธ์ออกเป็น 2 ระยะ คือ ช่วงระยะก่อนปี พ.ศ.2534 และช่วงระยะหลังปี พ.ศ.2534 หรือช่วงที่รัฐบาลได้เริ่มสนใจปัญหาโรคเอดส์อย่างจริงจัง และบรรจุเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ไว้ในคำแถลงนโยบายของรัฐ ทำให้มีการใช้สื่อมวลชนของรัฐรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ในรูปแบบต่างๆ อย่างกว้างขวางมาโดยตลอดนั้น ยังขาดการศึกษาวิจัยระดับลึกเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงประสิทธิผลของสื่อประเภทต่างๆ ที่ได้นำเสนอมาว่ามีผลต่อความรู้สึกนึกคิด ปฏิกิริยาและการตอบสนองของประชาชนที่มีต่อสื่อรณรงค์โรคเอดส์อย่างไร อันจะเป็นแนวทางช่วยชี้นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการประชาสัมพันธ์ที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน และที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต การศึกษาวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการเพื่อสนองตอบต่อความต้องการดังกล่าว

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงประเภทของสื่อที่ประชาชนได้รับ รวมทั้งแหล่งที่ผลิตสื่อ
2. เพื่อศึกษาว่าประชาชนมีความรู้ ทัศนคติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหลังจากได้รับสื่อหรือไม่อย่างไร
3. เพื่อศึกษาถึงช่องทางที่ประชาชนได้รับสื่อมากที่สุด
4. เพื่อศึกษาถึงความรู้สึกนึกคิดของประชาชนทั่วไปที่มีต่อสื่อที่ได้รับ ในด้านเนื้อหาการนำเสนอ วิธีการนำเสนอ ภาษาที่ใช้ กลุ่มเป้าหมาย และอื่นๆ
5. เพื่อศึกษาถึงลักษณะของสื่อที่ควรจะเป็นในอนาคต ตามความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิด และข้อเสนอแนะของประชาชน

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องสื่อเอดส์ : การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาสื่อในอนาคต มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. วิธีการรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ คือ เทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) โดยจัดการสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 18 กลุ่ม และสัมภาษณ์ระดับลึก จำนวน 40 ราย

2. ประชากรในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนทั่วไป และผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในเขตเมือง และเขตชนบท ดังรายละเอียดดังนี้ คือ

(1) เทคนิคการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

มีเกณฑ์ในการเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 3 ประการคือ

1. เขตที่อยู่อาศัย คือ เขตเมือง กับเขตชนบท
2. อายุ คือ กลุ่มวัยรุ่น (18-25 ปี) กับกลุ่มวัยผู้ใหญ่ (26-49 ปี)
3. การศึกษา คือ ระดับประถมศึกษา (ป.4 - ป.7) กับระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

กล่าวโดยสรุป การจัดสนทนากลุ่มจะมีลักษณะดังนี้คือ

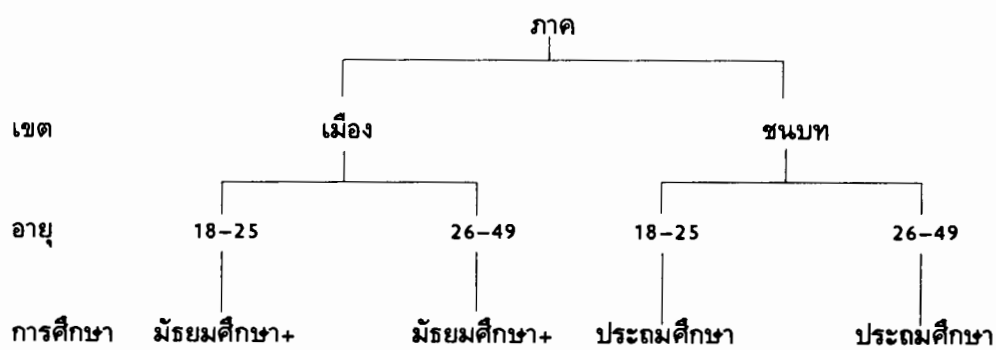

ในแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยผู้ร่วมสนทนาชาย 3 คน และหญิง 3 คน รวมเป็น ๔ คน ดังนั้น ใน 1 ภาค มีการจัดสนทนากลุ่ม 4 กลุ่มคือ

1. เขตเมือง กลุ่มอายุ 18-25 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า
2. เขตเมือง กลุ่มอายุ 26-49 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า
3. เขตชนบท กลุ่มอายุ 18-25 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา
4. เขตชนบท กลุ่มอายุ 26-49 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา

สำหรับกรุงเทพมหานคร จัดสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม โดยไม่มีกลุ่มเขตชนบท นั่นคือ

1. กลุ่มอายุ 18-25 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป และ
2. กลุ่มอายุ 26-49 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

(2) การสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview)

ในการสัมภาษณ์ระดับลึก มีเกณฑ์ในการเลือกประชากรที่ใช้ในการศึกษาเช่นเดียวกับการสนทนากลุ่มนั่นคือ เขตที่อยู่อาศัย อายุ และการศึกษา

ประชากรในการศึกษาสำหรับการสัมภาษณ์ระดับลึกนี้มี 2 กลุ่ม คือ

1. ประชาชนทั่วไป

ในแต่ละภาค สัมภาษณ์ระดับลึกประชาชนทั่วไป 4 คน แตกต่างกันตามเขตที่อยู่อาศัย อายุ และการศึกษา ดังนี้คือ

- เขตเมือง 2 คน คือ อายุ 18-25 ปี 1 คน และอายุ 26-49 ปี อีก 1 คน โดยทั้ง 2 คน มีการศึกษาระดับประถมศึกษา
- เขตชนบท 2 คน คือ อายุ 18-25 ปี 1 คน และอายุ 26-49 ปี อีก 1 คน โดยทั้ง 2 คน มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

2. ผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์

ในแต่ละภาค สัมภาษณ์ระดับลึกผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่จำนวน 4 คน คือ เป็นผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ในเขตเมือง 2 คน และในเขตชนบทอีก 2 คน

ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ตกเป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์ระดับลึกของแต่ละภาคนั้น จะมีความหลากหลายในเรื่องสถานภาพ กล่าวคือในเขตเมือง มีทั้งเจ้าหน้าที่กองอนามัยของเทศบาล เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของเทศบาล และประธานชุมชนต่างๆ ในเทศบาล ส่วนในเขตชนบทมีทั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำเยาวชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำตำบล เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อความหลากหลายของความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิดและข้อเสนอแนะต่างๆ

3. การเลือกพื้นที่ในการจัดสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ระดับลึก

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการใน 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร ในแต่ละภาคเลือกสุ่มตัวอย่างจังหวัด 1 จังหวัดเพื่อเป็นตัวแทนภาค โดยในแต่ละภาคเลือกจังหวัดที่อยู่ในข่ายจำนวนหนึ่ง เพื่อสุ่มเลือกจังหวัดที่จะเป็นตัวแทนภาคที่ดีที่สุด ในการเลือกจังหวัดที่อยู่ในข่ายความสนใจนั้นมีหลักเกณฑ์ 2 ประการที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของการศึกษาครั้งนี้ กล่าวคือ

1. เป็นจังหวัดที่ทุกเขตพื้นที่สามารถรับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ได้มากช่องมากสถานีที่สุด ทั้งภาครัฐและเอกชน

2. เป็นจังหวัดใหญ่โดยดูจากขนาดความหนาแน่นของประชากรเป็นองค์ประกอบ

จากหลักเกณฑ์ 2 ข้อดังกล่าว ในแต่ละภาคเลือกมา 5 จังหวัด แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายเลือกมา 1 จังหวัด แต่ละจังหวัดศึกษาทั้งเขตเมืองและเขตชนบท ทั้งนี้เขตเมือง หมายถึง เขตเทศบาลของจังหวัดนั้นๆ ส่วนเขตชนบท สุ่มตัวอย่างเลือกมา 1 อำเภอที่ไม่ใช่ อ.เมือง จากนั้นสุ่มเลือกตำบล 2 ตำบล แต่ละตำบลสุ่มเลือกหมู่บ้าน ตำบลละ 1 หมู่บ้าน

ดังนั้น ในแต่ละจังหวัดพื้นที่ที่ดำเนินการศึกษา จะเป็นดังนี้คือ

- เขตเทศบาลของ อ.เมือง
- เขตชนบท 2 หมู่บ้านจาก 2 ตำบลใน 1 อำเภอ

จากการดำเนินการดังกล่าวแล้ว ได้ผลดังนี้

1. ภาคเหนือได้ จ.เชียงราย ที่ อ.เมืองเชียงราย และ อ.ป่าแดด
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ จ.อุบลราชธานี ที่ อ.เมืองอุบลราชธานี และ อ.วารินชำราบ
3. ภาคกลางได้ จ.ปราจีนบุรี ที่ อ.เมืองปราจีนบุรี และ อ.ศรีมโหสถ
4. ภาคใต้ได้ จ.นราธิวาส ที่ อ.เมืองนราธิวาส และ อ.ยี่งอ

หมายเหตุ ในการสุ่มเลือกอำเภอนั้นจะไม่รวมอำเภอที่ไม่สามารถรับคลื่นวิทยุโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ได้หรือรับได้แต่ไม่ชัด

บทที่ 3

ผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้พยามยามที่จะตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในบทที่ 1 โดยกำหนดประเด็นการศึกษาไว้เป็นประเด็นใหญ่ 6 ประเด็นด้วยกันคือ ประเด็นแรกเกี่ยวกับแหล่งความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ประเด็นที่สองเกี่ยวกับเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ ประเด็นที่สามเกี่ยวกับกลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ ประเด็นที่สี่เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายที่สื่อเอดส์ต้องการนำเสนอ ประเด็นที่ห้าเกี่ยวกับข้อคิดเห็นของประชาชนต่อสื่อเอดส์สำนักนายกรัฐมนตรี และประเด็นสุดท้ายเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต

ประเด็นที่หนึ่ง แหล่งความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เพื่อศึกษาว่าหลังจากที่มีการรณรงค์สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์แล้วประชาชนในแต่ละเขตแต่ละภาคของประเทศมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์หรือไม่ ครั้งแรกรู้จากไหนจากสื่อประเภทใด รู้จากสื่อประเภทไหนมากที่สุด ทราบหรือไม่ว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิต เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ว่าเพื่อศึกษาถึงประเภทของสื่อที่ประชาชนได้รับ ช่องทางที่ประชาชนได้รับสื่อมากที่สุด รวมทั้งแหล่งที่ผลิตสื่อ

ประเด็นที่สอง เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ เพื่อทราบถึงมุมมองและความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อสื่อเอดส์ว่ามีเนื้อหาประเด็นใดบ้างที่สื่อเอดส์นำเสนอมา เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอมานั้นเป็นอย่างไร เข้าใจยากหรือง่าย เป็นวิชาการเกินไปหรือไม่ สื่อความหมายชัดไหม เนื้อหาชวนสับสนหรือต่อเนื่องกัน ใช้ความน่ากลัวนำเสนอหรือใช้ความรัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทรในการนำเสนอ เนื้อหาที่สื่อนำเสนอมีความสวยงาม สนุกเร้าใจหรือกินใจอย่างไร มีประเด็นใดที่ยังต้องการบอกแต่บอกไม่ชัดเจน เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอ สามารถสร้างความเข้าใจ ความตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค ความตระหนักถึงการป้องกันตนเอง สามารถสร้างความเห็นอกเห็นใจ และความเอื้ออาทรต่อผู้ติดเชื้อได้หรือไม่ เนื้อหาที่นำเสนอมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์หรือไม่อย่างไร มีความซ้ำซ้อน ครอบคลุมเนื้อหาทุกแง่มุมที่ต้องการทราบหรือไม่ มีแง่มุมใดบ้างที่คิดว่าขาดไปหรือน้อยไป หรือยังสงสัยอยู่แต่สื่อยังไม่นำเสนอ ความน่าเชื่อถือของเนื้อหาที่นำเสนอมานั้น มีมากน้อยเพียงใด และเนื้อหาแบบไหนที่ดูแล้วน่าเชื่อถือ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ว่าเพื่อศึกษาถึงความรู้สึกนึกคิดของประชาชนทั่วไปที่มีต่อสื่อที่ได้รับในด้านเนื้อหา และการนำเสนอ รวมทั้งเพื่อศึกษาดูว่าประชาชนมีความรู้ ทัศนคติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหลังจากได้รับสื่อหรือไม่อย่างไร

ประเด็นที่สาม กลวิธีการนำเสนอสื่อเอดส์ เพื่อฟังความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละพื้นที่แต่ละภาค ที่มีต่อสื่อเอดส์ที่นำเสนอโดยเฉพาะในด้านภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน ฟังความคิดเห็น ข้อวิจารณ์ และข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อสื่อทุกประเภทเกี่ยวกับช่องทาง และเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอ รวมทั้งความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอในช่วงที่ผ่านมา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ว่า เพื่อศึกษาถึงความรู้สึกนึกคิดของประชาชนทั่วไปที่มีต่อสื่อที่ได้รับ ในด้านวิธีการนำเสนอ ภาษาที่ใช้ กลุ่มเป้าหมายและอื่นๆ

ประเด็นที่สี่ กลุ่มเป้าหมายที่สื่อเอดส์ต้องการนำเสนอ เพื่อประเมินดูว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมา เมื่อประชาชนรับแล้วสามารถแยกแยะกลุ่มเป้าหมายที่สื่อนำเสนอได้หรือไม่ ถ้าแยกได้ส่วนหนึ่งแสดงว่าสื่อสามารถชี้ให้ทราบกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจน ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะสื่อหรือต้องการจะรณรงค์หรือไม่ มีกลุ่มเป้าหมายใดบ้างที่สื่อยังเข้าไปไม่ถึง หรือเข้าถึงแล้วแต่ยังประชาสัมพันธ์ให้น้อยเกินไป หรือมากเกินไป เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ว่าเพื่อศึกษาถึงความรู้สึกนึกคิดของประชาชนทั่วไปที่มีต่อสื่อที่ได้รับ ในด้านกลุ่มเป้าหมายที่นำเสนอ และความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอ

ประเด็นที่ห้า สื่อโรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อประเมินดูว่าประชาชนในแต่ละพื้นที่แต่ละภาคเคยเห็นสื่อโรคเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรีหรือไม่โดยเฉพาะสื่อที่ทำเป็นโฆษณาทางโทรทัศน์ (สปอตทีวี) ถ้าเคยเห็น เห็นกี่เรื่อง เห็นจากโทรทัศน์ช่องไหน เวลาใด ทุกเรื่องที่ฉายผ่านเครื่องวีดิทัศน์ (20 เรื่อง) ชอบเรื่องไหน ไม่ชอบเรื่องไหน ทำไมถึงชอบ ระยะเวลาที่นำเสนอแต่ละเรื่องเหมาะสมไหม สั้นไปหรือยาวเกินไป แตกต่างจากสื่อที่หน่วยงานอื่นผลิตหรือไม่

ประเด็นที่หก ข้อเสนอแนะสื่อโรคเอดส์ในอนาคต เพื่อฟังข้อเสนอแนะของประชาชนในแต่ละพื้นที่ แต่ละภาคเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคตว่า อยากจะให้สื่อเอดส์ออกมาในลักษณะไหน ทำอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนได้ตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรม คิดว่าสื่อประเภทไหนสื่อไปแล้วจะได้ผลดีที่สุด เข้าถึงประชาชนมากที่สุด สื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในอนาคตควรเป็นอย่างไร ควรเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร ควรทำสื่อประเภทไหนเพิ่ม ประเภทไหนลด เท่าที่ผ่านมาชอบสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์อันไหนมากที่สุด ทำไมจึงชอบ และข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อศึกษาถึงลักษณะของสื่อที่ควรจะเป็นในอนาคตตามความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิด และข้อเสนอแนะของประชาชน รวมทั้งเพื่อเป็นการปรับปรุงและพัฒนาสื่อเอดส์ในอนาคต

จากการศึกษาในครั้งนี้ปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

3.1 แหล่งความรู้โรคเอดส์

ภาคเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

เมื่อกล่าวถึงความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงกล่าวเหมือนกันว่ารู้เรื่องโรคเอดส์จากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ และโปสเตอร์

โดยได้รับความรู้จากสื่อทางโทรทัศน์มากที่สุด เพราะมีโทรทัศน์ดูกันเกือบทุกบ้าน และรับได้ทุกสถานี ส่วนใหญ่ชอบดูโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 เพราะชอบดูข่าวทั่วไป ข่าวกีฬา และละครที่ทั้งสองช่องนำเสนอ ส่วนช่องอื่นๆ ดูบ้าง แต่ไม่มากเท่ากับทั้งสองช่อง จึงรู้เรื่องโรคเอดส์จากทั้งสองช่องมากที่สุด ช่องอื่นๆ ก็มีการนำเสนอสื่อเอดส์เหมือนกันแต่ไม่ค่อยได้สนใจดู

"มีในทีวีเกือบทุกช่อง แต่ชอบดูจากช่อง 3 และช่อง 7"

"ช่อง 7 จะเห็นช่วงกลางวัน แต่ไม่บ่อย"

"ช่อง 9 เห็นตอนเย็น"

วิทยุจะฟังจากรายการ "สมายล์เรดิโอ" เพราะมีเรื่องโรคเอดส์แทรกในรายการ แต่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มไม่ค่อยได้ฟังเท่าไรนัก ชอบดูโทรทัศน์มากกว่า ผู้ที่ฟังวิทยุก็เพราะไม่ค่อยได้ดูโทรทัศน์ เนื่องจากไม่มีเวลา ส่วนหนังสือพิมพ์อ่านจากข่าว และคอลัมน์ใน "ไทยรัฐ" และ "เดลินิวส์" ผู้เข้าร่วมสนทนาบางคนก็ไม่ค่อยได้อ่าน ทั้งนี้เพราะไม่มีเวลาและก็ไม่ได้ซื้อหนังสือพิมพ์อ่านทุกวัน ส่วนแผ่นพับได้รับเพราะมีคนมาแจก แต่มักจะทิ้งมากกว่าที่จะอ่าน เนื่องจากมีรายละเอียดมาก สำหรับโปสเตอร์ จะเห็นจากที่ติดไว้ตามสถานที่ต่างๆ เช่น ตามโรงพยาบาล นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังกล่าวว่า รู้เรื่องโรคเอดส์จากการที่มีการพูดคุยกันเองก็มี

"วิทยุฟังจากรายการสมายล์เรดิโอ"

"หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ เห็นบ่อย"

"แผ่นพับเขาเอามาแจก ไม่ค่อยได้อ่าน เอาไปให้เพื่อนอ่านอีกทีหนึ่ง"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองยังเห็นพ้องต้องกันว่า "โทรทัศน์" เป็นสื่อที่ดีที่สุดสำหรับการรับความรู้ทั่วไป และการรับความรู้เรื่องโรคเอดส์ เพราะดูกันเกือบทุกวัน โดยเฉพาะช่วงที่มีข่าวเวลาหนึ่งทุ่ม เพราะโทรทัศน์นั้นให้ได้ทั้งภาพและเสียงไปพร้อมๆ กัน

"ทีวี เพราะเห็นภาพด้วย ได้ข้อมูลด้วย"

"ทีวี เพราะคนดูทั่วประเทศได้เห็นทั่วประเทศ"

ส่วนหน่วยงานไหนจะเป็นผู้ผลิตสื่อเหล่านี้ออกมา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นบางคนก็บอกว่ากองโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ผลิต แต่บางคนก็ตอบไม่ได้ ทั้งนี้ก็เพราะไม่ได้สนใจว่าหน่วยงานไหนหรือใครจะเป็นผู้ผลิต จะดูก็เฉพาะเพียงแต่เนื้อหาที่นำเสนอเท่านั้น

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อสัมภาษณ์วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเกี่ยวกับแหล่งความรู้โรคเอดส์ปรากฏว่าได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์จากโทรทัศน์มากที่สุด โดยดูจากโทรทัศน์ช่อง 7 นอกจากโทรทัศน์แล้วก็ได้ความรู้จากโปสเตอร์ แผ่นป้ายโฆษณาใหญ่ๆ ที่ทำเป็นคัทเอาท์ติดตามถนน ติดที่เทศบาล ฯลฯ ซึ่งเห็นแล้วทำให้เกิดความสนใจ หนังสือพิมพ์ก็ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์บ้าง แต่ไม่มากนักถ้าพบว่ามีคอลัมน์เกี่ยว

กับโรคเอดส์ก็จะอ่าน ส่วนใหญ่จะอ่านจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ ทางวิทยุก็ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์บ้างเหมือนกันแต่ไม่ค่อยได้ฟังบ่อยนัก

"ทางทีวีส่วนมากทางช่อง 7 ช่วงข่าวประมาณทุ่มหนึ่ง"

"เทศบาลก็มี ติดป้ายใหญ่ๆ ติดตามถนน เราสนใจก็ไปยืนดู"

"ไทยรัฐ เดลินิวส์ ถ้าเจออ่าน ไม่เจอก็ไม่อ่าน"

"วิทยุ เคยได้ยินบ่อย"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือ ที่มีการศึกษาสูง กล่าวว่า ได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์จากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ และแผ่นพับ รวมทั้งการรณรงค์ในรูปของการต่อต้านโรคเอดส์ และการจัดนิทรรศการ โดยทางโทรทัศน์นั้นดูจากช่อง 3 ช่อง 7 และช่อง 9 ส่วนใหญ่จะเห็นตอนเช้า และหลังเลิกงาน บางคนเห็นตอนเจ็ดโมงครึ่ง และเห็นตอนกลางคืน บางคนก็เห็นจากโทรทัศน์ช่อง 3 ประมาณสี่ถึงห้าโมงเย็น ส่วนวิทยุฟังจากข่าว เช่น รายการข่าวตอนเช้าของปรีชา ทรัพย์โสภา สำหรับโปสเตอร์ เห็นจากที่ติดตามโรงพยาบาล ติดตามเทศบาล โดยเฉพาะที่โรงพยาบาลมีการแจกโปสเตอร์แผ่นเล็กๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์ด้วย นอกจากนี้ก็ได้รับความรู้จากแผ่นพับที่แจกในการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับโรคเอดส์ และการณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองเห็นพ้องต้องกันว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด

"ทีวี วิทยุ โปสเตอร์ และการรณรงค์โรคเอดส์"

"ทีวี วิทยุ และนิทรรศการ"

"ทีวีช่อง 3 ประมาณ 4-5 โมงเย็น"

"ทีวีช่อง 3, 9 และ 7...ส่วนใหญ่หลังเลิกงาน หรือก่อน 8 โมงเช้า"

"วิทยุ รายการข่าวเช้า ปรีชา ทรัพย์โสภา"

"โปสเตอร์ที่ติดตามเทศบาล โรงพยาบาล ที่โรงพยาบาลมีแจกแผ่นเล็กๆ ด้วย"

"โปสเตอร์ แผ่นพับ ได้รับเยอะช่วงที่เขารณรงค์โรคเอดส์ ส่วนใหญ่จะได้แผ่นพับเยอะ"

"ส่วนใหญ่รู้จากทางทีวีมากที่สุด"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังแสดงความคิดเห็นด้วยว่า สื่อเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ผ่านมามีการพัฒนาขึ้นกว่าแต่ก่อน ในอดีตไม่ค่อยรู้จักกันเท่าใดนัก เริ่มมารู้จักเกี่ยวกับโรคเอดส์ในช่วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมานี้เอง จึงเห็นว่าปัจจุบันนี้สื่อได้ดีกว่าในอดีต เพราะในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมามีการรณรงค์ในเรื่องนี้มาก

"ปัจจุบันดีกว่าอดีต อดีตไม่ค่อยรู้จัก มารู้จักเอดส์ 2-3 ปีนี้เอง"

"โปสเตอร์แผ่นพับ ...2 ปีที่ผ่านมาเยอะ"

"ก่อนๆ ไม่ได้สนใจ พึ่งมาสนใจ 2-3 ปี"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปวัยผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ เมื่อกล่าวถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ได้รับในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ผู้ที่อยู่ในเขตเมืองซึ่งมีการศึกษาต่ำกล่าวว่า ได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ ครั้งแรกรู้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ โดยอ่านจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ ส่วนทางโทรทัศน์ปรากฏว่า ได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์จากสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง เพราะไม่ได้เจาะจงดูช่องใดช่องหนึ่งเป็นพิเศษ ทางวิทยุก็ได้รับฟังจากหลายสถานี แต่ช่วงที่ได้รับสื่อโรคเอดส์จะเป็นช่วงที่มีการนำเสนอตอนช่วงเช้าและตอนเย็น แต่ไม่ค่อยได้ฟังในช่วงเวลาอื่น เพราะทำงาน ส่วนหน่วยงานไหนที่เป็นผู้ผลิตสื่อเหล่านี้ออกมาตอบไม่ได้ เพราะไม่ทราบและไม่ได้สนใจ

"ครั้งแรกรู้จากหนังสือพิมพ์...อ่านพวกไทยรัฐ เดลินิวส์"

"โดยทั่วไป ทีวีชอบดูทุกช่อง"

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคเหนือ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน 2 คนในเขตเมืองภาคเหนือปรากฏว่า แหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ที่ผู้นำชุมชนทั้งสองได้รับไม่แตกต่างกัน ถ้าเป็นสื่อทั่วไป ได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์จากทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นภาพโปสเตอร์ และรายละเอียดจากแผ่นพับ แต่เนื่องจากทั้งสองคนเป็นผู้นำที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสาธารณสุข และงานด้านพัฒนาชุมชน จึงได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์จาก "การอบรม" มากที่สุด โดยมีแพทย์ และเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลเป็นวิทยากรในการอบรม

"ได้รับความรู้จากสื่อพวกทีวี ข่าวหนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ แผ่นพับ และได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่โดยตรง...จากการอบรม"

ด้านการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเอดส์สู่ประชาชน ในฐานะที่เป็นผู้นำและมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณสุขและงานด้านพัฒนาชุมชนโดยตรง จึงมีวิธีการประชาสัมพันธ์เรื่องโรคเอดส์ให้ประชาชนรู้คนละหลายวิธี ผู้นำที่ทำงานเกี่ยวข้องกับงานทางด้านสาธารณสุขใช้วิธีการออกเสียงตามสาย โดยอาศัยการออกอากาศทุกวันในช่วงเช้า ประกอบกับมีสื่ออื่นๆ เช่น คัทเอาท์ หรือแผ่นป้ายโฆษณาใหญ่ติดตามชุมชน นอกจากนี้ มีการแจกแผ่นพับและโปสเตอร์ที่ได้รับมาจากหน่วยงานอื่น และที่ผลิตขึ้นเองแก่ประชาชนทั่วๆ ไป และใช้วิธีการกระจายข่าวโดยอาศัย อสม.(อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน) เป็นสื่อกลางระหว่างตนเองกับชาวบ้าน แต่คนในเขตเมืองไม่ค่อยยอมรับอสม.เท่าใดนัก แต่ถ้าเป็นในเขตชนบทคนจะยอมรับอสม.มากกว่า ทั้งนี้เพราะคนในเขตเมืองเชื่อถือแพทย์ ดังนั้น เมื่อเจ็บป่วยก็จะไปหาแพทย์ที่โรงพยาบาลโดยตรง ส่วนผู้นำอีกคนหนึ่ง ซึ่งทำงานเกี่ยวกับด้านพัฒนาชุมชน กล่าวว่า สื่อความรู้โรคเอดส์ที่มอบให้กับประชาชนส่วนใหญ่ คือ "การจัดอบรม" ให้แก่ประชาชนที่อยู่ในชุมชน โดยจัดอบรมให้ชุมชนละหนึ่งวัน ด้วยการเชิญวิทยากรมาบรรยายประกอบแผ่นใสและสไลด์ ส่วนตนเองเป็นเพียงผู้ประสานงาน จัดสถานที่ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้เท่านั้น บางครั้งก็เชิญคนที่ติดเชื้อเอดส์

มาพูดคุยกับประชาชน เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์และเผยความรู้สึกในใจของผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งทำให้ประชาชนสนใจมาก มีการพูดคุยซักถาม ได้รับความรู้โรคเอดส์ไปไม่น้อย และเป็นการเตือนสติให้รู้จักป้องกันตัวได้เป็นอย่างดี โดยในการจัดอบรมดังกล่าวนี้ ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูนิเซฟ (UNICEF) ซึ่งประสานงานกับสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานพัฒนาประชากรและชุมชน โดยทำร่วมกับงานด้านอนามัยแม่และเด็ก แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสุขภาพอนามัยของประชาชนทุกด้าน รวมทั้งโรคเอดส์ด้วย

"สื่อให้ประชาชน เสียงตามสาย คัทเอาท์ แผ่นพับ โปสเตอร์ แหล่งสนับสนุนจาก ศคต. (ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ) สำนักนายกฯ"

"อสม. เป็นสื่อกลางระหว่างเรา...เจ้าหน้าที่กับชาวบ้าน...แต่ชาวบ้านในเทศบาลไม่ยอมรับ อสม."

"ในชุมชนแออัด กลุ่มเป้าหมายที่ให้การอบรมคือชาวบ้าน...โดยการบรรยาย ฉายสไลด์ แผ่นใส"

"เชิญคนที่เป็นโรคเอดส์มาพูดคุยด้วยตนเอง...พูดถึงประสบการณ์และความรู้สึกของเขา"

สำหรับแหล่งใดที่เป็นผู้ผลิตสื่อเอดส์ออกมานั้น ผู้นำชุมชนทั้งสองกล่าวว่า ไม่ค่อยได้สนใจว่าหน่วยงานไหนจะเป็นผู้ผลิตสื่อเหล่านี้ขึ้นมา ทั้งนี้เพราะสนใจในเนื้อหาที่นำเสนอมากกว่า และเห็นว่าสื่อที่เสนอออกมาต้องมีเป้าหมายในการผลิตเดียวกัน คือ ทำออกมาแล้วเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

"ไม่สนใจว่าใครผลิต สำคัญส่วนเนื้อหาที่ให้ สอดคล้องกับที่จะให้หรือเปล่า"

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

จากการจัดสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบททางภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ พบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์มากที่สุด เพราะมีโทรทัศน์กันทุกบ้าน และสามารถรับได้หมดทุกสถานี ไม่ว่าจะเป็นสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 9 ช่อง 7 ช่อง 5 หรือช่อง 11 โดยได้รับความรู้จากช่อง 3 มากที่สุด เพราะมีการนำเสนอตอนกลางวันช่วงบ่าย และตอนกลางคืนหลังข่าว ซึ่งทำเป็นโฆษณาสั้นๆ คั่นรายการ นอกจากนี้ก็ได้รับความรู้จากโปสเตอร์ที่ติดตามโรงพยาบาล ศูนย์สาธารณสุข ติดตามถนน หรือแม้แต่ที่ติดในหมู่บ้าน ส่วนหนังสือพิมพ์ได้รับความรู้จากการอ่านไทยรัฐและเดลินิวส์ สำหรับวิทยุได้จากการฟังรายการเพลง "เอฟ เอ็ม 104" "อสมท. เอฟเอ็ม" และรายการ "สมายล์เรดิโอ"

"ทีวีช่อง 3,9,7,5,11 รับได้หมด"

"เห็นจากช่อง 3 เห็นตอนกลางวันตอนบ่ายๆ กลางคืนมีข่าวโฆษณา ประมาณ หลังข่าว"

"โปสเตอร์ โฆษณาต่างๆ แถวโรงพยาบาล ข้างๆ ถนน"

"หนังสือพิมพ์อ่านพวกเดลินิวส์ ไทยรัฐ"

"วิทยุ เอฟ เอ็ม 104 รายการเพลง มีเอดส์แทรก"

"ฟังจาก อสมท. FM"

"ที่โรงพยาบาล มีสมุดเล็กๆ ให้ความรู้เรื่องการติดเชื้อเอดส์ เราหยิบอ่านได้"

นอกจากได้รับความรู้จากโทรทัศน์ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุแล้ว ตามโรงพยาบาลขณะนี้ก็ให้ความรู้เกี่ยวกับ "การติดเชื้อเอดส์" โดยทำเป็นสมุดเล่มเล็กๆ แจกแก่ประชาชนที่ไปรับบริการจากโรงพยาบาล จึงได้รับความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์ไปด้วย

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

เมื่อสัมภาษณ์วัยรุ่นในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงถึงแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ ปรากฏว่าได้รับความรู้โรคเอดส์จากหลายแหล่งด้วยกัน เช่น โปสเตอร์ โทรทัศน์ และเอกสารที่แจกในโรงพยาบาล โดยได้รับความรู้จาก "เอกสารที่แจกในโรงพยาบาล" มากที่สุด เพราะในเอกสารจะมีเนื้อหาการบรรยายที่ละเอียด และมีรูปภาพประกอบ ทำให้ทราบถึง สาเหตุ และวิธีการป้องกัน ส่วนสื่อทางโทรทัศน์ก็ได้รับความรู้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการที่ได้รับจากเอกสาร เคยดูเรื่องเด็กติดเชื้อเอดส์ เพราะพ่อไปเที่ยวสำส่อน ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อและการถ่ายทอดเชื้อจากพ่อแม่ไปสู่ลูกได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเคยเห็นผู้ที่เป็นโรคเอดส์มาแล้ว เพราะมีเพื่อนเป็นเอดส์ เนื่องจากไปเที่ยวสำส่อน และติดเชื้อ ซึ่งต่อมาภายหลังเพื่อนคนนั้นได้ฆ่าตัวตาย ส่วนสื่อทางหนังสือพิมพ์ได้รับความรู้จากข่าว และคอลัมน์เกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยเฉพาะที่อ่านจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ แต่ไม่ค่อยได้อ่านประจำ เพราะในหมู่บ้านมีหนังสือพิมพ์รายวันเข้าถึงเพียง 2 ฉบับเท่านั้น

"เห็นจากโปสเตอร์ ทีวีและเพื่อนที่เคยเป็น ที่รู้มาเดี๋ยวนี้ตายไปแล้ว...ฆ่าตัวเองตาย มันชอบเที่ยว"

"คิดว่าได้รับความรู้จากสื่อทางทีวี แล้วก็อ่านหนังสือ ซึ่งแจกในโรงพยาบาล...ถ้าเทียบกันจากโรงพยาบาลมากที่สุด"

"หนังสือพิมพ์ก็มีโรคเอดส์ในไทยรัฐ เดลินิวส์ แต่ไม่ค่อยได้อ่านประจำเท่าไหร่ ในหมู่บ้านมีเข้ามาเดลินิวส์และไทยรัฐ 2 ฉบับ"

สำหรับแหล่งที่ผลิตสื่อต่างๆ เหล่านี้ออกมา วัยรุ่นในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่าสื่อเหล่านี้น่าจะออกมาจากส่วนกลาง แต่จำไม่ได้ว่าหน่วยไหนกระทรวงไหนผลิต เคยเห็นทางโทรทัศน์ช่อง 3 เป็นช่วงๆ แต่ระยะนี้ไม่ค่อยได้ติดตามเท่าไร

"เท่าที่ดูมา คิดว่าออกจากส่วนกลาง จำไม่ได้ว่ากระทรวงไหนผลิตเห็นในช่อง 3 เป็นช่วงเป็นระยะ แต่ช่วงนี้ไม่ค่อยได้ติดตามเท่าไร"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อกล่าวถึงแหล่งความรู้โรคเอดส์ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ กล่าวว่า ได้ยินเรื่องโรคเอดส์มาหลายปีแล้ว โดยมีการเล่าสู่กันฟังในหมู่บ้าน แต่ได้รับความรู้โรคเอดส์ผ่านทางสื่อหลายประเภทด้วยกัน อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ เสียงตามสาย การอบรม และเมื่อไม่นานมานี้เองก็มีการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านและในอำเภอ

"ประมาณปี 2527-2528 ตอนนั้นเริ่มรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แล้ว"

"รู้ว่าโรคเอดส์เกิดขึ้นในประเทศไทย แต่มารู้จริงๆ ประมาณปี 2533-2534 เริ่มมีการรณรงค์เรื่องเอดส์"

"ปีนี้มากที่สุด ที่อำเภอก็มีการรณรงค์มาก ปีอื่นๆ ก็มีแต่ไม่มากเท่าปีนี้"

สื่อทางโทรทัศน์ จะเห็นโฆษณาสื่อเอดส์เป็นละครสั้นทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 บางช่องเห็นออกตอนก่อนข่าวหนึ่งทุ่ม บางช่องก็เห็นในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์

"มีช่อง 7,3,5,9 จะออกโฆษณาแทรก"

"โฆษณาเป็นละครสั้น"

"เป็นละครสั้นๆ มีครอบครัวติดเอดส์ มีผู้หญิงหาเงินติดเอดส์ ส่วนมากเห็นกันวันเสาร์-อาทิตย์"

"จากทีวีช่อง 3,7 ประมาณทุ่มก่อนข่าว"

ส่วนสื่อทางวิทยุจะมีออกเกือบทุกสถานี โดยแทรกในรายการทำเป็นโฆษณา หนังสือพิมพ์จะเห็นบ่อยโดยเฉพาะจากไทยรัฐ แต่ไม่ค่อยได้อ่านประจำ โปสเตอร์ จะเห็นจากที่ติดตามสถานีอนามัย โรงพยาบาล และโรงเรียน เสียงตามสายจะได้ยินตอนหกโมงเช้า นอกจากนี้ก็มีการอบรม และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโรคเอดส์ในหมู่บ้านและในอำเภอ

"วิทยุเกือบทุกสถานี มีแทรกในรายการโฆษณา...ช่วงประมาณหกถึงเจ็ดโมงเช้าจะมีรายการสอดแทรก และช่วงบ่ายๆ เย็นๆ"

"หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ อ่านผ่านไป เห็นบ่อย แต่อ่านไม่ประจำ"

"เสียงตามสาย ได้ยินตอน 6 โมงเช้า"

"โปสเตอร์ติดตามอนามัย โรงพยาบาล สถานพยาบาลต่างๆ และโรงเรียน"

"จัดอบรม ส่วนมากจะเป็นแม่บ้าน มีแม่บ้านไทยต่อต้านเอดส์ อบรมภายในตำบล ในอำเภอ ส่วนใหญ่แม่บ้านที่ยังมีอายุน้อยๆ ส่วนมากอบรมที่ศูนย์พัฒนาตำบล"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกเกี่ยวกับแหล่งความรู้โรคเอดส์ ผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือซึ่งมีการศึกษาสูง กล่าวว่า ได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์มานานเกือบ 10 ปีแล้ว รู้ตั้งแต่สมัยที่เป็นนักเรียนเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีครูมาบอกในชั้นเรียน ซึ่งตอนนั้นโรคเอดส์ยังเข้ามาไม่ถึงหมู่บ้าน ตอนหลังมีการรณรงค์กันมาก ไม่ว่าจะเป็นสื่อของรัฐหรือเอกชน แต่เดี๋ยวนี้รู้สึกว่าจะเงียบหายไป โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ แต่ก่อนเคยเห็นนำมาออกบ่อยๆ ทางช่อง 3 หรือช่อง 7 มีการนำน้องฝ้ายซึ่งติดเชื้อเอดส์มาออกโทรทัศน์ด้วย วิทยุก็จะออกเป็นสปอตไม่ได้ทำเป็นโฆษณา มีแทรกตามรายการต่างๆ เวลาที่ออกไม่แน่นอน

"โรคเอดส์นี้ ผมรู้มาก็ตอนเป็นนักเรียน แต่ตอนนั้นยังมาไม่ถึงบ้านเรา รู้มาหลายปีแล้ว เกือบ 10 กว่าปีแล้ว ก็มีอาจารย์บอกให้ เรียนอยู่ ม.2"

"ตอนที่ดัง มันเข้ามาใกล้ตัวที่สุด ก็เพิ่งปีนี้ ปีที่แล้ว 35"

"เห็นพวกสื่อมวลชนเขารณรงค์กัน ส่วนวิทยุ โทรทัศน์ ช่วงนั้นเขากระตือรือล้นมาก ไม่ว่า ส่วนของรัฐบาลหรือเอกชน"

"แต่เดี๋ยวนี้รู้สึกจะหยุดเหมือนกัน ทางทีวี"

"วิทยุ มันจะมีคล้ายๆ สปอตออกมา แต่ไม่ได้โฆษณาเป็นแผ่น เขาให้มาเปิด"

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือซึ่งมีการศึกษาสูง กล่าวว่า ตนเองได้รับความรู้จากการไปอบรมที่โรงพยาบาลอำเภอเมื่อสองปีที่ผ่านมา โดยมีแพทย์ที่โรงพยาบาลเป็นวิทยากรในการอบรม ใช้ระยะเวลาในการอบรมหนึ่งวัน เป็นการอบรมกลุ่มเยาวชนโดยมิได้แยกเพศ คืออบรมรวมกันทั้งเยาวชนหญิงและเยาวชนชาย ซึ่งก็ได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการใช้ถุงยางอนามัย แต่ก็มีบางประเด็นที่อบรมไปแล้วก็ยังมีข้อสงสัยอยู่ เช่น ถุงยางอนามัย ใช้ในการป้องกันเอดส์ได้จริง 100% หรือไม่ ถ้ามีการอบรมอีก คิดว่าไม่อยากไปอีกแล้ว เพราะรู้แล้ว แต่ก็คิดว่าคุ้มกับเวลาที่เสียไปในการอบรม

"อบรมก็เคย...โรงพยาบาลอำเภอ เคยให้ความรู้ตอนที่ไปอบรม...เป็นหมอแถวนั้น"

"รวมหมดทั้งผู้หญิงผู้ชาย กลุ่มเยาวชน ตอนนั้นรู้สึกว่าปีที่แล้ว สองปีที่แล้ว อบรมวันเดียว"

"ก็รู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ การป้องกัน การใส่ถุงยางอะไรพวกนี้"

เมื่อถามถึงความรู้ที่มีอยู่ขณะนี้ทั้งหมดได้รับจากสื่อไหนมากที่สุด ปรากฏว่า ได้จากเพื่อนที่ป่วยเป็นเอดส์ และตายด้วยโรคเอดส์เมื่อสี่ห้าเดือนที่ผ่านมา และได้จากข่าวที่ลือกันในหมู่บ้าน

"ตั้งแต่เพื่อนตายก็กลัว เป็นเพื่อนร่วมเรียน สักสี่ห้าเดือนได้ "

"ส่วนมากจากข่าวลือบ้าง...ถ้าคนตายด้วยโรคเอดส์ แถวนี้คนเยอะจะอื้อฉาวรู้ทั้งหมด"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคเหนือ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน 2 คนในเขตชนบททางภาคเหนือ ผู้นำชุมชนซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน (พ่อหลวง) บอกว่าได้รับความรู้โรคเอดส์จากสื่อทุกประเภทเท่าๆ กัน และยังได้รับความรู้จากการไปประชุมที่โรงพยาบาลอำเภอ ผู้ที่เป็นวิทยากรหรือผู้ที่ให้ความรู้ในที่ประชุม คือ แพทย์ที่โรงพยาบาล การประชุมครั้งที่ผ่านมา ทางโรงพยาบาลได้แจกเอกสารแผ่นพับและโปสเตอร์เกี่ยวกับโรคเอดส์ จึงได้นำไปแจกจ่ายให้กับประชาชน ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้าน บอกว่า ได้รับความรู้เรื่องเอดส์จากสื่อหลายประเภทคือ วิทยุ หนังสือ เอกสารต่างๆ ที่แจกที่สถานีอนามัย และจากโทรทัศน์ช่อง 3 ในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ เวลากลางวัน และเห็นว่าตนเองได้รับความรู้โรคเอดส์จากเอกสารและหนังสือต่างๆ มากที่สุด ทั้งนี้เพราะในเอกสารต่างๆ นั้น มีถ้อยคำอธิบายว่าโรคเอดส์ติดต่อกันได้อย่างไรทางไหนบ้าง และมีภาพประกอบให้ดู นับตั้งแต่ยังไม่เป็นโรคเอดส์ จนกระทั่งถึงเป็นโรคเอดส์ โดยก่อนเป็นโรคเอดส์ภาพจะออกมาหน้าตาดูดี พอเป็นแล้วก็จะซีดลงแสดงให้เห็นแผลด้านหลัง และแผลที่เกิดขึ้นตามตัว ส่วนโทรทัศน์นั้นดูจากช่อง 7 เพราะช่อง 5, ช่อง 3 รับได้ไม่ชัด

"ความรู้ได้จากโรงพยาบาล จากทางอำเภอ...คนที่ให้ความรู้คือ หมอที่โรงพยาบาล"

"ประชุมที่ผ่านมาแจกเกี่ยวกับโรคเอดส์ นำโปสเตอร์ไปแจกชาวบ้าน"

"คิดว่ารู้โรคเอดส์จากหนังสือ"

"ที่เห็นเสนอภาพคนเป็น เป็นตุ่มเป็นแผลตามตัว รู้สึกน่าเกลียดน่ากลัว ตรงจุดนี้ทำให้คนสนใจ...ถ้าเป็นภาพปกติ...คนจะสนใจน้อย"

ในฐานะที่เป็นผู้นำในชุมชน ผู้นำซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านบอกว่า เมื่อไปประชุมที่โรงพยาบาลได้มีการปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับโรคเอดส์ในที่ประชุม โดยให้ช่วยระมัดระวังตักเตือนคนที่ชอบเที่ยวชอบสำส่อน และได้รับโปสเตอร์กับแผ่นพับเพื่อนำไปแจกให้แก่ประชาชน จึงนำไปเผยแพร่ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ส่วนเทปเสียงเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ ซึ่งได้รับมาพร้อมกับโปสเตอร์และแผ่นพับได้นำไปถ่ายทอดเสียงตามสาย เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ว่าโรคเอดส์อันตราย เป็นแล้วไม่มียารักษา บางครั้งก็ประสานงานกับ ผสส. (ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข) ในการเผยแพร่ความรู้โรคเอดส์ เพราะ ผสส.เมื่อได้รับนโยบายมาก็จะพูดคุยให้ตนฟัง ตนเองก็จะนำไปประกาศเป็นเสียงตามสาย ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านก็รับฟังกัน แต่เมื่อประชาชนมีปัญหาหรือต้องการปรึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ก็จะไปหาเจ้าหน้าที่ที่สถานีอนามัย(หมออนามัย) โดยตรง ส่วนผู้นำซึ่งเป็นรองประธานแม่บ้านบอกว่า เมื่อได้รับความรู้มาก็พูดคุยสู่กันฟังว่าคนโน้นตายด้วยโรคเอดส์ คนนี้ตายด้วยโรคเอดส์ ผู้ที่รับฟังกันก็รู้สึกกลัวทำให้ระมัดระวังตัวมากขึ้น

"เทปเสียงที่ได้ เกี่ยวกับโรคเอดส์ทั้งนั้น เปิดเสียงตามสาย"

"โปสเตอร์ บางครั้งได้มานิดเดียว ประมาณ 10 กว่าชิ้น"

"บางครั้งก็ประสาน ผสส.ได้รับนโยบายมาพูดคุยให้ฟัง ผู้ใหญ่ก็ประกาศเสียงตามสาย"

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนคิดว่าสื่อเอดส์หลายประเภทที่ผลิตในช่วงที่ผ่านมานั้น ผลิตโดยแพทย์หรือกระทรวงสาธารณสุข สำหรับสื่อเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกฯ นั้นเคยเห็นเหมือนกัน แต่จำไม่ค่อยได้ เพราะดูผ่านๆ ไปเท่านั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจว่าใครผลิตจะดูก็ดูแต่เนื้อหา และรู้สึกว่าการรณรงค์ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์จากหน่วยงานต่างๆ ในช่วงนี้มีมาก เมื่อ 3-4 ปีที่ผ่านมาไม่ค่อยมีการรณรงค์ในเรื่องนี้มากเท่าไรนัก

"เคยเห็นสื่อสำนักนายกฯ จำไม่ค่อยได้ ดูผ่านๆ ไป"

"ประมาณสัก 3-4 ปีก่อน ไม่ค่อยได้ยินโรคเอดส์"

"ช่วงนี้รู้สึกว่าจะบ่อยๆ ติดๆ เรื่อยๆ ฝ่ายปกครองลงติดๆ เกี่ยวกับเอดส์"

การรณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมา โดยทั่วๆ ไปผู้นำชุมชนเห็นว่าไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ ในการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคเอดส์ เพราะเมื่อรับมาก็จะประชาสัมพันธ์สู่ประชาชนอีกทอดหนึ่ง ซึ่งประชาชนก็รับและเชื่อในสื่อที่เผยแพร่ไป

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

เมื่อกล่าวถึงแหล่งความรู้โรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่าได้รับความรู้จากโทรทัศน์ช่อง 7 ช่อง 3 และช่อง 9 ในช่วงเวลาประมาณหกโมงเย็นถึงสามทุ่ม นอกจากนี้ ผู้ร่วมกลุ่มสนทนาชายบางคนเคยเห็นสื่อโปสเตอร์ติดตามสถานเริงรมย์ สถานบริการทางเพศ บางคนเคยเห็นติดที่โรงพยาบาล สถานีอนามัย วิทยาลัยอาชีวศึกษา และบางคนเคยได้ยินจากหอกระจายข่าวประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยในตอนเช้า และตอนกลางวันประมาณ 10 นาที และได้รับแผ่น-พับของกระทรวงสาธารณสุขที่นำมาแจกให้กลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์นั้น อ่านบ้างแต่กลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่แล้วจะไม่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์เท่าไรนัก

"รู้จากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์"

"โปสเตอร์ติดในช่อง เขาบอกว่าที่นี่ขอต้อนรับเฉพาะลูกค้าที่ใส่ถุงยางอนามัย"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง บอกว่าประเภทของสื่อที่ได้รับมากที่สุดคือ โปสเตอร์ ที่ติดตามที่ต่างๆ โดยนำเสนอในเรื่องการป้องกันโรคเอดส์ทางเพศสัมพันธ์และเข็มฉีดยา สื่อที่ได้รับรองลงมาคือสื่อทางโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 3

ส่วนแหล่งที่ผลิตสื่อผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนากลุ่มวัยรุ่นเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงบอกว่าสื่อเอดส์เกือบทุกประเภทผลิตโดยหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขคือกองควบคุมโรคติดต่อ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง นอกจากนี้มีผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาบางคน มีความคิดเห็นว่า สื่อเอดส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กนักเรียนนั้นผลิตโดยกระทรวงศึกษาธิการ

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ในเรื่องของแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับ วัยรุ่นเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ กล่าวว่าได้รับความรู้โรคเอดส์จากโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 9 ในรูปของละครและสารคดี วันธรรมดาไม่ค่อยได้ดูนิยมดูวันเสาร์และวันอาทิตย์มากกว่า ในช่วงเวลา 10.00-18.30 น. ส่วนสื่อโปสเตอร์เคยเห็นติดตามถนนสถานีอนามัย และโรงพยาบาล เป็นเรื่องของการใช้ถุงยางอนามัย และเรื่องเข็มฉีดยา ส่วนสื่อแผ่นพับนั้นได้รับจากสถานีอนามัยเป็นเรื่องของการป้องกันโรคเอดส์

"ทีวี ช่อง 7 ตอนเย็นประมาณ 6 โมงกว่าแล้วก็ช่อง 9"

"โปสเตอร์ตามอนามัย โรงพยาบาล"

"แผ่นพับเคยเห็นตามอนามัย เขาวางก็เลยหยิบมาดู"

ส่วนแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับมากที่สุด วัยรุ่นเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ กล่าวว่าได้รับความรู้โรคเอดส์จากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ โปสเตอร์ที่ติดตามสถานที่ต่างๆ

"ทีวีมากกว่า อธิบายเป็นเนื้อเรื่องไปเลย"

ในด้านแหล่งที่ผลิตสื่อ วัยรุ่นเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำกล่าวว่าเท่าที่เคยเห็นสื่อเอดส์ที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์ คิดว่าผลิตโดยมหาวิทยาลัยเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็กนักเรียน นักศึกษา ส่วนสื่อโปสเตอร์ที่เคยเห็นเป็นของสำนักนายกรัฐมนตรี

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่เขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง กล่าวถึงแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับว่า ได้รับความรู้โรคเอดส์จากสื่อโทรทัศน์ช่อง 7 ช่อง 5 ช่อง 9 และช่อง 3 ในช่วงกลางคืนคั่นระหว่างรายการที่จบลง นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนาบางคนเคยเห็นในโทรทัศน์ช่อง 11 ของอุบลราชธานี ซึ่งมีการให้ความรู้โรคเอดส์ผ่านการแสดงหมอลำ สำหรับสื่อโปสเตอร์เห็นติดตามสถานบริการทางเพศ ดิสโก้เธค ร้านขายสุรา ที่วัด โรงพยาบาล สถานีอนามัย สื่อทางวิทยุเคยได้ยินจากสถานีวิทยุ 08 ประชาสัมพันธ์ในรูปของโฆษณาเวลาเริ่มรายการ โดยได้ฟังที่สำนักงาน เพราะเปิดวิทยุฟังไปด้วยทำงานไปด้วย มีเรื่องเอดส์ออกทุกชั่วโมงและออกเกือบทุกวัน ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาบางคนบอกว่าได้รับความรู้โรคเอดส์จากการศึกษาเอกสารและหนังสือ ที่วิทยากรเอดส์จังหวัดใช้ในการอบรมกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเอดส์ ส่วนสื่อแผ่นพับได้รับแจกจากการเข้ารับการอบรม นอกจากนี้เคยได้รับความรู้โรคเอดส์จากวีดีทัศน์ และเคยเห็นสื่อที่เขียนลงบนผืนผ้าเดินรณรงค์ในจังหวัด ส่วนหนังสือพิมพ์อ่านพบในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ แต่นานๆ ครั้งถึงจะพบข่าวโรคเอดส์โดยตรง ส่วนมากจะแฝงอยู่ในรูปของโฆษณาธุรกิจขายถุงยางอนามัย และผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนากล่าวว่าไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน เพราะเห็นว่ามีราคาแพงเมื่อเทียบกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับซึ่งมีน้อยกว่าการโฆษณาสินค้า

"ทีวี ช่อง 7 ก็เจอ ช่อง 9 ก็เจอ ช่อง 3 ก็เจอค่ะ"

"หนังสือพิมพ์ที่อ่านเจอเป็นของไทยรัฐ"

"โปสเตอร์ตามสถานบริการก็ติด ตามเธคและก็ร้านขายยา สุรา อะไรก็มีโปสเตอร์ติดไว้ แล้วก็พวกทีวี วิทยุกระจายเสียง"

"ก็อุบล ทีวี ช่อง 3, 7, 9"

"ก็หลังหนังจบหรือละครจบนั่นละครับ"

"วิทยุพวก 08 ปชส. เขาโฆษณาเวลาขึ้นรายการ"

ประเภทของสื่อที่ได้รับมากที่สุด ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนากลุ่มผู้ใหญ่เขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงบอกว่าได้รับสื่อจากโทรทัศน์มากที่สุด เพราะที่บ้านมีโทรทัศน์ และเปิดดูในตอนกลางคืน ซึ่งเป็นช่วงเวลาการพักผ่อนของครอบครัว โดยเห็นสื่อเอดส์ช่วงรายการข่าว บางคนก็เห็นเป็นสปอตโฆษณาคั่นรายการแต่ละรายการที่จบลง โดยผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาจะเห็นสื่อจากโทรทัศน์ต่างช่องกันเพราะชอบดูไม่เหมือนกัน โดยภาพรวมแล้วผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาจะเห็นจากช่อง 3 ช่อง 7 ช่อง 9 ช่อง 5และช่อง 11 อุบลราชธานี ส่วนสื่อที่ได้รับรองลงมาคือ โปสเตอร์ที่ติดตามสถานที่ราชการและเอกชน

"ทีวี ช่อง 5 มากที่สุดเพราะว่าข่าวสารเขาเยอะ ข่าวฟังแล้วเข้าใจ"

"ทีวี ช่อง 3, 7, 9 และช่อง 11"

ส่วนแหล่งที่ผลิตสื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่เขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงบางคนมีความคิดเห็นว่า สื่อที่ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุคาดว่าเป็นของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

"สงสัยจะเป็นของสาธารณสุขจังหวัด"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ กล่าวถึงแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับว่า ครั้งแรกได้รับจากการฟังข่าวทางวิทยุ ต่อมาได้รับความรู้จากโปสเตอร์ที่ติดตามสำนักงาน สถานบริการสาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีอนามัย และที่สำนักงานเทศบาล ส่วนแผ่นพับได้รับจากสำนักงานสาธารณสุข สื่อบุคคลได้จากคนในครอบครัวโดยภรรยาเป็นคนคุยให้ฟัง และได้รับสื่อจากโทรทัศน์ โดยนิยมดูช่อง 3 ช่อง 7 ช่อง 9 ช่วงข่าวประมาณสองทุ่ม ส่วนหนังสือพิมพ์เคยเห็นจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐบ้างแต่ไม่ได้อ่านทุกวัน

ประเภทของแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับมากที่สุด ผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำบอกว่าได้รับจากโทรทัศน์มากที่สุด โดยเฉพาะโทรทัศน์ช่อง 7 ในช่วงรายการข่าว รองลงมาคือแผ่นพับ ซึ่งได้รับแจกจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

"เห็นจากทีวีเห็นบ่อย"

"ช่อง 7 ช่วงข่าวนี่ละ 2 ทุ่ม"

ส่วนแหล่งที่ผลิตสื่อเอดส์ ผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านตามานั้น ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข

"ก็คิดว่าน่าจะเป็นกระทรวงสาธารณสุข"

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เกี่ยวกับแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับ ผู้นำชุมชนคนหนึ่งในเขตเมืองภาคอีสานกล่าวว่า ได้รับความรู้จากโทรทัศน์ช่อง 3 โดยดูช่วงเย็น เป็นสปอตโฆษณามีคำคมประกอบ บางครั้งเห็นในรูปของละครซึ่งสามารถสร้างความเข้าใจได้ดีกว่าสื่อโปสเตอร์ที่ติดตามสำนักงาน ซึ่งบางครั้ง ดูแล้วไม่เข้าใจ

นอกจากนี้เคยอ่านจากแผ่นพับ ซึ่งได้รับแจกจากสำนักงานเทศบาล และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และได้ยินจากสื่อวิทยุทางสถานีสทร. 9 ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์เคยอ่านพบในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน แต่ไม่ค่อยเห็นบ่อยนัก

"ช่อง 3 ช่วงเย็น"

"(แผ่นพับ) ได้จากสำนักงานเทศบาล สำนักงานสาธารณสุข"

"สื่อวิทยุ พอได้ยินที่ สทร. 9"

ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งในเขตเมืองภาคอีสาน บอกว่า เคยได้รับความรู้โรคเอดส์จากโทรทัศน์ ช่อง 3 เป็นสปอตโฆษณาให้ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการอยู่ร่วมกันในสังคมระหว่างผู้ติดเชื้อเอดส์และคนปกติ ส่วนสื่อทางวิทยุได้ยินเป็นกลอนหมอลำของ นพดล ดวงพร ทางคลื่น A.M. ส่วนคลื่น F.M.ไม่ค่อยเปิดฟังเพราะรับคลื่น F.M.ได้เพียงไม่กี่สถานี เคยเข้ารับการอบรมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เคยได้รับเอกสาร หนังสือ โปสเตอร์ แผ่นพับ ที่ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนำมาแจก และได้รับม้วนเทปประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ของกระทรวงสาธารณสุขด้วย ส่วนสื่อจากหนังสือพิมพ์ไม่ค่อยเห็นข่าวโรคเอดส์เท่าไรนัก ปัจจุบันผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกอบรมให้ความรู้โรคเอดส์แก่กลุ่มต่างๆ ในชุมชนที่รับผิดชอบ 6 ชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณและสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เช่น โปสเตอร์ สไลด์ ม้วนเทป แผ่นพับ จากกระทรวงสาธารสุขและกระทรวงมหาดไทย

"ทีวี ช่อง 3"

"ส่วนมากฟังวิทยุ A.M. มีหมอลำโรคเอดส์ก็ออก"

สำหรับประเภทของแหล่งความรู้ที่ได้รับมากที่สุด ผู้นำชุมชนคนหนึ่งในเขตเมืองภาคอีสานบอกว่าได้รับจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือจากวิทยุ

"คิดว่าเป็น ทีวี มากกว่า เห็นบ่อย"

"หนังสือพิมพ์ก็เห็นบ้างแต่ไม่เท่ากับทีวี วิทยุ"

ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งในเขตเมืองภาคอีสาน ได้รับสื่อจากเอกสารและหนังสือมากที่สุด รองลงมาจากโปสเตอร์ ทั้งนี้เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ทำงานเกี่ยวกับการให้การอบรมประชาสัมพันธ์ความรู้โรคเอดส์โดยตรง จึงเห็นบ่อยและได้รับสื่อพวกนี้มาก

ส่วนแหล่งที่ผลิตสื่อโรคเอดส์ ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสาน กล่าวว่า เคยเห็นสื่อโปสเตอร์จำได้ว่าผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข บางครั้งดูสื่อก็เห็นชื่อผู้ผลิตไม่ชัด และคิดว่าไม่จำเป็นที่จะต้องระบุชื่อหน่วยงานที่ผลิตก็ได้ ขอให้แต่ละหน่วยงานนำเสนอสื่อเอดส์ให้ประชาชนได้รู้ถึงอันตรายของโรคเอดส์เป็นสำคัญ

"สาธารณสุข"

"อันนี้คิดว่าไม่สำคัญเป็นลักษณะว่าให้เขารู้อันตราย ทุกสิ่งที่หน่วยงานทำ ที่สำคัญคือ อยากบอกให้ประชาชนรู้"

ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่ง บอกว่าเคยเห็นสื่อที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารสุขและสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีผ่านทางกระทรวงมหาดไทย

"ทางสาธารณสุขจังหวัดที่เค้าพามา นำมาฉายเป็นวีดีโอ มานิเทศก์งาน"

"สื่อสำนักนายก จะผ่านทางกระทรวงมหาดไทย"

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ในเรื่องของแหล่งความรู้ที่ได้รับ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ บอกว่า ได้รับความรู้โรคเอดส์จากสื่อโทรทัศน์ ช่อง 7 ช่อง 3 ในช่วงรายการข่าวประมาณทุ่มถึงสองทุ่ม และผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาบางคน เห็นในวันเสาร์-วันอาทิตย์ ซึ่งมีแพทย์เป็นผู้บรรยาย ส่วนช่อง 9 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่จะไม่ค่อยชอบดู เพราะมีละครดึกเกินไป บางคนก็บอกว่าช่อง 9 รับได้ไม่ค่อยชัด นอกจากนี้ได้ฟังวิทยุจาก คลื่น F.M. สถานี สทร. คลื่น A.M. สถานีกองทัพภาคที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี ได้ยินในช่วงกลางวัน โดยนักจัดรายการวิทยุพูดถึงสาเหตุและการติดต่อของโรคคั่นรายการเพลง ส่วนสื่อโปสเตอร์เห็นติดตามคลีนิค โรงพยาบาล และสถานีอนามัย สื่อแผ่นพับ มีเจ้าหน้าที่อนามัยนำมาแจก ส่วนหนังสือเกี่ยวกับโรคเอดส์เคยได้รับแจกจากเจ้าหน้าที่อนามัยและผู้ใหญ่บ้าน สำหรับสื่อบุคคลนั้นสมาชิกในครอบครัวจะพูดคุยกันเอง ยังไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาให้การอบรม นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาบางคน ได้รับความรู้จากการอ่านรายงานสถานการณ์ผู้ติดเชื้อเอดส์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ซื้อมาจากตลาด และบางคนเคยเห็นในวารสารหมอชาวบ้าน ซึ่งมีให้อ่านที่ศูนย์กลางของหมู่บ้าน เป็นบทความเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอดส์ มีรูปภาพของผู้ที่ติดเชื้อเอดส์เป็นแผลพุพองให้เห็นด้วย

"หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ เคยได้ยิน"

"ไทยรัฐเป็นข่าวว่าคนเป็นเยอะ"

"ทีวี เสาร์อาทิตย์นี่ละครับ"

"วิทยุ มีการโฆษณาทั่วไป"

"เห็นจากหนังสือหมอชาวบ้าน"

สำหรับประเภทของสื่อที่ได้รับมากที่สุด ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำบอกว่า ได้รับสื่อจากโทรทัศน์มากที่สุดช่วงรายการข่าวและรายการละครเวลาสามทุ่ม เพราะในหมู่บ้านมีโทรทัศน์เกือบทุกหลังคาเรือน รองลงมาคือวิทยุ ฟังจากรายการเพลงในตอนกลางวันทั้งคลื่น F.M. และ A.M. แต่นิยมฟังคลื่น A.M. จากสถานีกองทัพภาคที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี เพราะคลื่นฟังชัดกว่าคลื่น F.M. ถ้าจะฟังคลื่น F.M.จะต้องซื้อเสาพิเศษมาต่อกับเครื่องรับวิทยุ ถึงจะรับคลื่น F.M. ของสถานี สทร. จังหวัดอุบลราชธานีได้

"ทีวี เห็นเยอะกว่าครับ ช่วงกลางคืน ช่วงข่าว"

"วิทยุ A.M."

"ที่ F.M. ฟัง สทร. จังหวัดอุบล"

"ถ้าเราจะฟัง F.M. เราต้องต่อเสาพิเศษ"

ส่วนแหล่งที่ผลิตสื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำบางคนบอกว่าสื่อเท่าที่เห็นมาผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข และมีผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาบางคน กล่าวว่าไม่ได้สนใจจำชื่อหน่วยงานที่ผลิตสื่อเลย

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

เกี่ยวกับแหล่งความรู้ที่ได้รับ วัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่า ได้รับความรู้โรคเอดส์จากสื่อโทรทัศน์ช่อง 7,9,3,11 และช่อง 4 ของอุบลราชธานี จากรายการคุณภาพชีวิต ส่วนหนังสือพิมพ์ได้รับความรู้จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ ซึ่งลงข่าวบ่อยๆ บางครั้งเห็นในคอลัมน์หนังสือพิมพ์ ส่วนโปสเตอร์เห็นติดที่หมวดพยาบาลในวิทยาลัยครู โรงพยาบาล สื่อแผ่นพับได้รับจากโรงพยาบาล สื่อบุคคลได้จากเพื่อนโดยการคุยกัน และได้รับความรู้จากการจัดนิทรรศการในสถานศึกษา ส่วนสื่อทางวิทยุและสื่อจากหอกระจายข่าว ไม่ค่อยมีการพูดถึงโรคเอดส์

"ก็จาก ทีวี เค้าติดโปสเตอร์ไว้บ้างค่ะ แล้วก็มีข่าวทั่วไปตามหนังสือพิมพ์พวกนี้"

"โปสเตอร์ติดตามวิทยาลัยครู ตอนที่เรียนนี้ก็มี เค้าทำแล้วเค้าก็ติดให้ดูที่หมวดพยาบาลนะค่ะ"

"แผ่นพับของกระทรวงสาธารณสุข"

สำหรับแหล่งความรู้ที่ได้รับมากที่สุด วัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงบอกว่าได้รับสื่อจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์มากที่สุด มีการลงข่าวบ่อยๆ เกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอดส์ รองลงมาคือสื่อจากโทรทัศน์ ซึ่งชอบดูช่อง 7 และจากโปสเตอร์

"หนังสือพิมพ์ข่าวก็มีเยอะค่ะ ที่ว่าคนเป็นเอดส์"

"รองลงมา ทีวี ถ้าได้ไปไหนโปสเตอร์ก็อาจจะเห็น"

ส่วนแหล่งที่ผลิตสื่อวัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่าสื่อเท่าที่ดูผ่านมานั้นจำได้ว่าสื่อแผ่นพับผลิตโดยกระทรวงสาธารสุข และเคยเห็นสื่อละครทางโทรทัศน์เรื่องหนึ่งผลิตโดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่าไม่จำเป็นต้องระบุชื่อหน่วยงานที่ผลิตก็ได้เพราะสื่อมีความน่าเชื่อถือเหมือนกัน

"สื่อของ มสธ. อะไรนี่ละ เขาออกตามทีวี"

"แผ่นพับ รู้ว่าเป็นของกระทรวงสาธารณสุข"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อกล่าวถึงแหล่งความรู้ที่ได้รับ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ บอกว่าได้รับความรู้โรคเอดส์จากโทรทัศน์ช่อง 7 รองลงมาคือช่อง 3 ช่อง 9 และช่อง 4 ในช่วงเวลาประมาณสองถึงสี่ทุ่ม ในรูปของละคร สปอตโฆษณา และเคยเห็นแทรกในบทละครโทรทัศน์เรื่องเอดส์ คดีแดง ละครเรื่องแม่จอมยุ่ง สื่อวิทยุได้ยินนักจัดรายการวิทยุทางสถานี ทวส.6 ประกาศย้ำ

ประจำ ในช่วงบ่ายสองถึงบ่ายสี่โมงเย็น สื่อโปสเตอร์โดย อสม. เป็นคนนำมาแจกให้ติดที่บ้านของตัวเอง มีติดที่อ่านหนังสือของหมู่บ้าน บ้านของ อสม. บ้านสารวัตร บ้านผู้ใหญ่บ้าน โรงเรียน สถานีอนามัย ศาลาไทย ศูนย์ทสปช. และเห็นติดที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดด้วย สื่อแผ่นพับได้รับแจกจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขบ่อยๆ ส่วนสื่อทางหอกระจายข่าวของหมู่บ้านได้ยินเป็นบางวันในช่วงเวลาหกโมงเช้า โดยบางวันผู้นำชุมชนมาพูดให้ฟัง หรือบางวันก็มีม้วนเทปของพระพยอมซึ่งเทศน์ให้ความรู้โรคเอดส์มาเปิดให้ฟัง ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาบางคนเคยได้รับสื่อบุคคลโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้อบรมให้ความรู้ สำหรับสื่อทางหนังสือพิมพ์ ที่นิยมอ่านคือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ซึ่งมีให้อ่านที่กองทุนหมู่บ้าน

"โดยมากทุกวันนี้เขาได้ฟังทั้งวิทยุ ทั้งหอกระจายข่าว ทั้งโทรทัศน์เขาก็ฟังอยู่นะ"

"ทีวี ช่อง 3, ช่อง7 ช่วง 2 ทุ่มกว่าช่วงข่าว"

"โปสเตอร์ อสม. เอามาแจกอยู่ประจำไงค่ะ เราก็ดูกันไง สาธารณสุขจังหวัด"

"ไปอบรมความรู้เอดส์มา"

"วิทยุ ทวส. 6 โฆษกเขาประกาศย้ำทุกวัน"

สำหรับประเภทของสื่อที่ได้รับมากที่สุดผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ บอกว่าได้รับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด โดยเห็นเป็นสปอตโฆษณาตอนช่วงข่าวแทบทุกวัน และเคยเห็นเป็นละครสั้น สื่อรองลงมาที่ได้รับคือ โปสเตอร์ ติดตามแถวบ้านของ อสม. ติดในที่อ่านหนังสือชุมชน บ้านผู้ใหญ่บ้าน บ้านสารวัตรกำนัน โรงเรียน สถานีอนามัย ติดไว้ที่บ้านของตัวเอง ติดที่ศาลาไทย ศูนย์ ทสปช.

"ทีวี เคยเห็นโฆษณาเอดส์บ่อยมากเมื่อปีที่แล้ว"

"โปสเตอร์มีแจกติดตามที่ต่างๆ"

"อยู่แถวบ้าน อสม.เค้าบ้าง อยู่ ทสปช.เค้าทำอยู่"

"ติดตามบ้านตัวเอง ผมก็ติด บ้านผมติดเยอะ"

ในเรื่องของแหล่งที่ผลิตสื่อ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่า เวลาดูสื่อความรู้โรคเอดส์ไม่ค่อยได้สนใจดูหน่วยงานที่ผลิตสื่อ แต่จะดูเนื้อหาสาระของสื่อเป็นสำคัญ ถ้าเดาก็คิดว่าเป็นของกรมควบคุมโรคติดต่อกระทรวงสาธารณสุข ไม่ทราบว่ามีหน่วยงานไหนผลิตสื่อร่วมด้วย ถ้ามีจะเป็นของหน่วยงานเอกชนหรือบริษัทใดๆ ก็ตาม ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาก็ให้ความเชื่อถือสื่อที่ผลิตออกมา เพราะมั่นใจว่ารัฐบาลมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของสื่อความรู้โรคเอดส์ก่อนที่จะอนุญาตให้เผยแพร่ออกมา

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่า ประเภทของแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับนั้น ได้รับจากโทรทัศน์ช่อง 3 รองลงมาคือช่อง 9 และช่อง 7 ในช่วงรายการข่าว สำหรับสื่อแผ่นพับ

ได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนำมาแจก ส่วนสื่อโปสเตอร์เห็นบ่อยมีติดที่ โรงเรียน สถานีอนามัย ที่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน ที่ทำการหมู่บ้าน สำนักงานอำเภอ นอกจากนี้ก็มีสื่อทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน โดยกลุ่มผู้นำชุมชนเป็นผู้กระจายข่าวความรู้โรคเอดส์ให้ลูกบ้านฟังในช่วงหกโมงเช้า สำหรับสื่อบุคคลนั้นเท่าที่ผ่านมายังไม่เคยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาให้การอบรมเลย และสื่อทางวิทยุก็ไม่ค่อยเคยได้ยิน

"ทีวี ข่าว 2 ทุ่ม ดูเกือบทุกช่องบางวันดูช่อง 7 บางวันดูช่อง 3 บางวันดูช่อง 9 ดูสามช่องเป็นประจำ"

"โปสเตอร์เห็นตามที่สาธารณะ ที่ส่วนราชการ ไม่ว่าจะเป็นตามโรงเรียน ตามที่ทำการ ตามบ้านผู้ใหญ่บ้าน ตามอนามัย ตามที่ว่าการ"

ส่วนประเภทของสื่อที่ได้รับความรู้มากที่สุด ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงบอกว่าได้รับความรู้โรคเอดส์จากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือจากโปสเตอร์

"ส่วนมากผมจะดู ทีวี เป็นข่าวสารที่ออกมาเกี่ยวกับโรคเอดส์"

สำหรับแหล่งที่ผลิตสื่อ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง บอกว่าสื่อเท่าที่เคยเห็นผลิตโดยกรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข ไม่ทราบว่ามีหน่วยงานใดผลิตร่วมด้วยหรือไม่ แต่คิดว่าไม่จำเป็นต้องระบุหน่วยงานที่ทำ ขอให้นำเสนอสื่อให้ชัดเจนให้ประชาชนเข้าใจก็พอแล้ว

"กรมควบคุมโรคติดต่อ"

"ไม่ต้อง ไม่จำเป็นต้องระบุหน่วยงานที่ทำชัดเจน เป็นสิ่งที่เข้าใจ"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำหรับแหล่งความรู้ที่ได้รับ ผู้นำชุมชนคนหนึ่งในเขตชนบทภาคอีสานบอกว่าได้ยินเรื่องโรคเอดส์เมื่อประมาณสามปีที่ผ่านมา โดยมีการรณรงค์มากที่สุดในปี พ.ศ.2536 และได้รับความรู้โรคเอดส์ครั้งแรกจากข่าวโทรทัศน์ช่อง 7 ประมาณห้าโมงเย็น เห็นเป็นภาพผู้ติดเชื้อเอดส์แสดงอาการของโรคเป็นแผลพุพอง ต่อมน้ำเหลืองโตขึ้นมา ต่อมาก็เคยเห็นสปอตโฆษณาเป็นเรื่องๆ ทาง ช่อง 7 ในช่วงเวลาประมาณสองถึงสามทุ่ม ช่วงรายการข่าวจบแล้วคั่นด้วยสื่อเอดส์ก่อนที่จะมีละคร นอกจากนี้เคยเห็นในโปสเตอร์ซึ่งติดตามจุดต่างๆ ได้ยินข่าวโรคเอดส์จากทางวิทยุที่เปิดทางหอกระจายข่าวในหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านกำนัน เคยได้รับสื่อเอกสารและแผ่นพับที่ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนำมาแจก และเคยเห็นสื่อในหนังสือพิมพ์ แต่จำชื่อหนังสือพิมพ์ไม่ได้ นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์เคยเป็นอสม. และได้รับการอบรมความรู้โรคเอดส์จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่สถานีอนามัย และเจ้าหน้าที่จากกทม.ที่อำเภอ

"รู้จากตามโปสเตอร์ที่จุดต่างๆ"

"ทีวี ช่อง 7 ตอน 5 โมงกว่า"

"เห็นครับ หนังสือพิมพ์ก็มี"

"อบรมที่สถานีอนามัยและอำเภอ"

ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งในเขตชนบทภาคอีสาน กล่าวถึงประเภทของแหล่งความรู้ที่ได้รับว่า เคยได้รับความรู้โรคเอดส์จากการเข้ารับการอบรมโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีวีดิทัศน์ประกอบการบรรยาย และได้รับแผ่นพับและโปสเตอร์จากทางหน่วยงานสาธารณสุขด้วย ส่วนสื่อโทรทัศน์เคยเห็นเป็นสปอตโฆษณา เพราะดูโทรทัศน์ทุกวันทางช่อง 7 ช่อง 3 ส่วนช่อง 9 ไม่ค่อยได้ดูเพราะรับคลื่นส่งได้ไม่ชัดเจน โดยจะเห็นเฉพาะในช่วงรายการข่าวเท่านั้น เพราะเริ่มดูโทรทัศน์ตั้งแต่ช่วงนั้น ส่วนช่วงกลางวันไม่ค่อยได้ดูโทรทัศน์เพราะว่าต้องไปทำงานไม่ค่อยได้อยู่บ้านจะไปทำธุระในเมืองและอำเภอ แต่จะสนใจติดตามดูข่าวโทรทัศน์เป็นประจำ เมื่อจบข่าวแล้วก็ไม่ได้ดูรายการอื่นอีกเพราะต้องทำงานต่อ นอกจากนี้เคยฟังสื่อทางวิทยุจากสถานีกส.6 กองทัพภาคที่ 2 เป็นคลื่น A.M. ส่วนคลื่น F.M. ไม่ค่อยชอบฟังเพราะว่ามีเพลงสตริงมากเกินไป ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์ ไม่ค่อยสนใจอ่านเท่าไร แต่ในหมู่บ้านก็มีหนังสือพิมพ์ของชุมชนให้ชาวบ้านที่สนใจอ่าน เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์สยามรัฐ

"ทีวี ช่อง 3 ช่อง 7 ประมาณข่าวทุ่มครึ่ง"

"ทีวี ผมดูแต่รายการข่าวแล้วผมก็เลิกครับ"

"วิทยุ A.M. ครับ กองทัพนี้แหละครับ กส.6 นี่ละกองทัพภาคที่ 2"

"ไปอบรมมา"

"ครับหนังสือนี่มีส่วนมากมาจากสาธารณสุขนั่นล่ะส่วนมาก"

ส่วนประเภทของสื่อที่ได้รับมากที่สุด ผู้นำชุมชนคนหนึ่งในเขตชนบทภาคอีสานบอกว่าได้รับสื่อเอกสารมากที่สุด ซึ่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนำมาให้อ่านบ่อยๆ เพราะเดิมนั้นผู้ให้สัมภาษณ์เคยเป็น อสม. และปัจจุบันเป็นผู้ใหญ่บ้าน จึงได้รับหนังสือและเอกสารของหน่วยราชการเสมอ รองลงมาคือสื่อทางโทรทัศน์ซึ่งนิยมดูช่อง 7 ในช่วงรายการข่าว

"จากหนังสือและโทรทัศน์"

"หนังสือทางสาธารณสุขเป็นคนแจก"

"ครับแต่ก่อนผมเป็น อสม. แล้วต่อมาเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ 3 เดือน"

ผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งในเขตชนบทภาคอีสาน มีความคิดเห็นว่าประเภทของสื่อที่ได้รับมากที่สุดคือสื่อจากโทรทัศน์และวิทยุ ทางสื่อโทรทัศน์นั้นดู ช่อง 3 และช่อง 7 ในช่วงรายการข่าวทุกวัน ส่วนวิทยุก็เปิดคลื่น A.M. ของกองทัพภาคที่ 2 ฟังทุกวันเหมือนกัน

"ทีวี เห็นบ่อยได้ดูทุกวัน"

"วิทยุก็ได้ยินพอๆ กับ ทีวีนั่นละ"

ในเรื่องของแหล่งที่ผลิตสื่อ ผู้นำชุมชนทั้ง 2 คนในเขตชนบทภาคอีสานมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า หน่วยงานที่ผลิตสื่อออกมานั้นคาดว่าผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข เพราะสื่อส่วนมากจะได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข นอกจากนี้ผู้นำชุมชนคนหนึ่งกล่าวว่าเคยได้รับสื่อของกระทรวงมหาดไทยด้วย

"ผมนี้ไม่สนใจผู้ผลิตหน่วยงาน แต่หนังสือก็ออกจากสถานีอนามัยเป็นส่วนมาก"

"ครับหนังสือนี้มีส่วนมากมาจากสาธารณสุขนั่นแหละส่วนมาก"

"ผมก็ไม่รู้ว่าจากหน่วยงานไหน คือว่าเค้าให้ม้วนเทปมา ประชาชนเค้าก็รู้เองมาจากสาธารณสุขนั่นล่ะ"

"มาทั้งกระทรวงมหาดไทยแล้วสาธารณสุขอำเภอประกอบกัน"

ภาคกลาง

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

กลุ่มสนทนาที่เป็นวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงให้ความคิดเห็นในเรื่องแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ว่า เริ่มรู้จักโรคเอดส์ประมาณปี พ.ศ. 2533 ครั้งแรกรับจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือเกี่ยวกับเอดส์ หนังสือพิมพ์ประจำวัน ต่อมาก็รับสื่อจากโทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ แผ่นพับ โปสเตอร์ติดโฆษณาข้างทาง วีดิทัศน์ที่โรงเรียนมัธยมประกอบการสอนสุขศึกษา

สื่อที่รับมากที่สุด คือ โทรทัศน์ช่อง 5 และช่อง 7 เห็นช่วงเวลาเช้า บ่าย สำหรับช่อง 9 เห็นช่วงตอนเย็น และช่อง 11 จำเวลาไม่ได้ ลักษณะที่เห็นก็คือเป็นละครสั้นๆ แบบโฆษณาแทรกในโฆษณาทั่วๆ ไปหลังละครประจำวันจบไปแล้ว ช่องที่เปิดดูมากที่สุดคือช่อง 7 โดยให้เหตุผลว่าเปิดดูเฉพาะช่อง 7 ช่องเดียวเพราะว่าเป็นช่องที่มีดาราดังแสดงมาก

สื่อที่รับรองลงมาได้แก่ โปสเตอร์ พบเห็นได้ตามสถานที่ต่างๆ คือ ที่ทำการเทศบาล ตามข้างทาง สถานบริการทางเพศ นอกจากนี้ก็มีวิทยุของค่ายจักรพงษ์ปราจีนบุรี ออกประมาณตอนหกโมงเช้า มีลักษณะแบบละครใช้เวลาประมาณ 2-3 นาที และก็มีแผ่นพับที่โรงพยาบาล หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือเกี่ยวกับเอดส์

"ช่อง 9,11 เวลาจำไม่ได้"

"ช่อง 7,5 เห็นช่วงเวลาเช้า ช่วงบ่าย"

"ช่อง 7 เพราะมีดาราดัง"

"เปิดช่องเดียวตลอดคือช่อง 7"

"เป็นโฆษณาสั้นๆ เป็นละครสั้น"

หน่วยงานที่ผลิตสื่อ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต แต่โดยปกติจะไม่ค่อยสังเกต หรือไม่สนใจว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิต จะดูผ่านๆ เมื่อกล่าวถึงความจำเป็นในการแจ้งให้ทราบถึงหน่วยงานที่ผลิต ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นออกเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายที่คิดว่าจำเป็นที่จะต้องแจ้งให้ทราบ กับอีกฝ่ายเห็นว่าไม่จำเป็น โดยฝ่ายแรกให้เหตุผลว่า ผู้ที่ได้รับสื่อจะได้ทราบว่า

ใครเป็นผู้ผลิต และถ้าหน่วยงานไหนผลิตดี เมื่อมีการผลิตสิ่งใหม่ๆ ออกมาก็จะได้สนใจ ติดตามดูต่อไป และอีกฝ่ายที่เห็นว่าไม่จำเป็น ให้เหตุผลว่า ความสำคัญของสื่ออยู่ที่เนื้อหามากกว่า และเมื่อกล่าวถึงว่าจำเป็นหรือไม่ ที่สื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์จะต้องผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นออกเป็น 2 ฝ่าย โดยฝ่ายแรกกล่าวว่าไม่จำเป็นหน่วยงานไหนผลิตก็เหมือนกัน และอีกฝ่ายหนึ่งกล่าวว่า กระทรวงสาธารณสุขน่าจะมีผลต่อความน่าเชื่อถือต่อสื่อนั้นๆ มากกว่าหน่วยงานอื่น เพราะเป็นผู้ที่มีความชำนาญเกี่ยวกับโรคโดยตรง ถ้าเป็นหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองไม่เกี่ยวกับการรักษาโรค ความน่าเชื่อถือก็จะน้อยกว่าของกระทรวงสาธารณสุข แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิตก็จะต้องดูเนื้อหาก่อน

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีระดับการศึกษาต่ำ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เริ่มรู้จักโรคเอดส์ประมาณปี พ.ศ.2534 ปี พ.ศ.2535 ก็ยังมีการณรงค์ไม่มาก แต่ปี พ.ศ.2536 เป็นปีที่มีการรณรงค์กันมากที่สุด ประเภทของสื่อที่ได้รับคือโทรทัศน์ โปสเตอร์ สื่อทางโทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้รับมากที่สุด ช่องที่เห็นคือ ช่อง 5 ช่อง 7 ลักษณะที่ออกเป็นละครสั้นออกช่วงเช้า เย็น และกลางคืน เห็นได้ทุกวัน สื่อที่รับรองลงมาคือ โปสเตอร์ ที่โรงพยาบาล

"ไม่ช่อง 7 ก็ช่อง 5"

"ช่อง 7 มากๆ เลย"

"ไม่ค่อยได้อ่าน ส่วนมากจะดูพวกโทรทัศน์มากกว่า"

"(โทรทัศน์) บ่อยทุกวันเลย"

"(โปสเตอร์) เห็นตามโรงพยาบาล..."

เมื่อกล่าวถึงหน่วยงานที่ผลิตสื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่แน่ใจว่าเป็นหน่วยงานไหนที่ผลิต แต่คิดว่าเป็นกระทรวงสาธารณสุข เพราะว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านสุขภาพอนามัย และถ้าเป็นหน่วยงานอื่นผลิตก็จะไม่น่าเชื่อถือ และก็ยังไม่เคยเห็นหน่วยงานอื่นๆ ที่ผลิตสื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

จากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูงในเรื่องแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ได้กล่าวว่า เริ่มได้ยินเรื่องโรคเอดส์เมื่อประมาณปี พ.ศ.2533 แต่ปีที่มีการรณรงค์มากที่สุดคือปี พ.ศ.2535 ประเภทของสื่อที่ได้รับ ได้แก่ โทรทัศน์ โปสเตอร์ การรณรงค์สื่อโรคเอดส์ของสาธารณสุขจังหวัดซึ่งจัดที่หน้าศาลากลางเทศบาลเมื่อปี พ.ศ.2535, 2536 ป้ายประกาศ วีดิทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และแผ่นพับ

ส่วนสื่อที่รับมากที่สุดเกี่ยวกับโรคเอดส์ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ช่อง 7 ช่วงเวลาประมาณหกโมงเย็นเป็นต้นไป จนถึงหลังข่าวภาคค่ำ การรับโทรทัศน์สามารถรับช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 แต่ส่วนใหญ่คนในชุมชนจะนิยมดูช่อง 7 และช่อง 7 ก็เป็นช่องที่ชัดที่สุด รองลงมาได้แก่ โปสเตอร์ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยสาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้แจก นอกจากนี้ก็มีทางหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และไทยรัฐ ออกมาในลักษณะของข่าวคนเป็นโรคเอดส์แล้วฆ่าตัวตาย และก็มีทางรายการวิทยุ F.M. 85.5 เวลาประมาณบ่ายสามโมง ออกมาลักษณะของละครเตือนไม่ให้เอาลูกสาวไปขายเพื่อเป็นโสเภณี

"โฆษณาจากโทรทัศน์"

"สาธารณสุขจังหวัดเขาจัดรณรงค์ จัดที่หน้าศาลากลางเทศบาล จัดมา 2 ปีแล้ว (2535) ปีที่แล้วกับปีนี้ มีหลายหน่วยงานร่วมกัน"

"เริ่มดูทีวีประมาณ 6 โมงเย็น มีหลายแบบ 3-4 แบบ... ช่อง 7"

"เคยอ่าน (หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ ไทยรัฐ) เป็นโรคเอดส์แล้วฆ่าตัวตาย"

เมื่อกล่าวถึงหน่วยงานที่ผลิตสื่อ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ไม่ได้สังเกตว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิต แต่จะอ่านเนื้อหาดูทั้งหมด มีเพียง หนึ่งในสาม ที่กล่าวว่า หน่วยงานของสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข)

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ พบว่าเริ่มรู้จักโรคเอดส์ประมาณปี พ.ศ.2532 โดยครั้งแรกรับจากสื่อโทรทัศน์ และเห็นว่า ประมาณต้นปี พ.ศ.2536 เริ่มมีการตื่นตัวรณรงค์เรื่องโรคเอดส์กันมาก สื่อที่ได้รับต่อมาก็คือ สื่อบุคคล เดินรณรงค์ โปสเตอร์ แผ่นพับ โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา และวิทยุ

สื่อที่ได้รับมากที่สุดก็คือ สื่อทางโทรทัศน์ช่อง 7 มีออกทุกช่วงของโฆษณาเป็นรายการแทรกลักษณะคล้ายๆ กับข่าว หรือการประกาศโฆษณาสินค้า แต่มีเนื้อหาของการไม่ให้สำส่อนทางเพศ บางครั้งก็เป็นแบบละครสั้น เช่น มีครอบครัวหนึ่ง พ่อไปเที่ยวโสเภณี ต่อมาเป็นเอดส์ตาย ลูกก็มีความเศร้าโศกเสียใจ ส่วนสื่อที่ได้รับรองลงมาได้แก่ โปสเตอร์ เพราะมีติดอยู่ตามสถานที่ต่างๆ มาก เช่น ตามสองฟากถนนเว้นระยะ 2 ต้นเสาไฟฟ้าก็มีให้เห็น ที่สถานีอนามัยก็มี และรองลงมาอีกก็คือ สื่อวิทยุ F.M. จากค่ายจักรพงษ์ ออกทุกวันเว้นเสาร์อาทิตย์ ช่วงสี่ทุ่ม เป็นข่าว ผู้อ่านข่าวคือ นายทวน ทักษิณ

"ครั้งแรกจากทีวี"

"เป็นคล้ายๆ กับตัวอย่างข่าว เขายกตัวอย่างขึ้นมาเหมือนกับประเภทพวกเครื่องใช้อะไร พวกนี้เขาแปลงออกมาว่าให้ประชาชนทุกคนไม่ต้องไปเที่ยว แล้วก็จะมีเด็กออก มาอย่าไปเที่ยวเลยอะไรอย่างนี้"

"มีเป็นข่าว จากค่ายจักรพงษ์ F.M."

"ก็แผ่นป้ายโปสเตอร์ แน่นอนมันง่าย เช้าขึ้นไปทำงานมีแผ่นป้ายข้างถนน ,วันช่วงสอง เสาไฟฟ้ามีแผ่นหนึ่งเห็นกันมามันคล้ายๆ กับว่ามีคนเตือนอยู่เรื่อย"

สำหรับหน่วยงานที่ผลิตสื่อ กล่าวว่าไม่ค่อยได้สังเกตถึงหน่วยงานที่ผลิต และกล่าวว่าถ้าไม่ใช่ของกระทรวงสาธารณสุขแล้วหน่วยงานอะไรจะเป็นผู้ผลิต เพราะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับโรคอยู่แล้ว

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลาง

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางได้กล่าวถึงแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ว่า เริ่มรู้จักโรคเอดส์เมื่อประมาณปี พ.ศ.2532 จากการอบรมของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข จากการดูโทรทัศน์รายการสี่ทุ่มสแควร์ ที่นำนายฉะอ้อน เสือสุ่ม มาออกรายการ ต่อมาก็ได้รับจากสื่อหลายประเภทคือ โทรทัศน์ จากการอบรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล วิทยุคลื่น A.M. และคลื่น F.M. โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ สไลด์ และวีดิทัศน์

"ตั้งแต่ นายฉะอ้อน เสือสุ่ม ออกทีวีดูรายการสี่ทุ่มสแควร์ เอานายฉะอ้อนมาออกรายการ หลังจากนั้นดูมาเรื่อยๆ ..."

สื่อที่ได้รับมากที่สุดคือสื่อโทรทัศน์ ช่องที่พบบ่อยก็คือ ช่อง 7 ช่อง 3 และช่อง 9 เวลาตั้งแต่ประมาณสองถึงสามทุ่ม ลักษณะที่ออกมาเป็นละครแบบโฆษณาและข่าว สื่อที่ได้รับรองมาได้แก่ สื่อบุคคล โดยได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเทศบาลเมืองปราจีนบุรี จากโรงพยาบาลประจำจังหวัด นอกจากนี้ก็ได้รับสื่อวิทยุคลื่น A.M.และคลื่น F.M. ลักษณะที่ออกเป็นข่าว รายการที่มีแพทย์มาอธิบายเพื่อเป็นการเตือน สื่อโปสเตอร์เห็นที่โรงพยาบาล สื่อหนังสือพิมพ์ ก็จะเป็นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับเดลินิวส์ โดยออกมาในลักษณะของข่าวรายวันเนื้อหาไม่มาก สำหรับสไลด์กับวีดิทัศน์เป็นสื่อที่ได้รับจากการอบรม อย่างไรก็ตามผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางกล่าวว่า แม้ว่าตนเองจะได้รับสื่อโรคเอดส์จากโทรทัศน์มากที่สุด แต่ในความคิดเห็นส่วนตัวคิดว่าได้รับความรู้จากการอบรมมากที่สุด

"ทีวีเคยเห็นบ่อยมาก ช่อง 3,7..."

"จากการฟังข่าวทีวี ที่ดูมากก็คือช่อง 7,9 ในช่วงกลางคืนเวลาประมาณ 21.00 น."

"ทีวี เห็นจากช่อง 7,9 ดูตั้งแต่ 2 ทุ่มไปแล้ว"

"ได้จากการไปอบรม ดูทีวี โปสเตอร์ คิดว่าความรู้ได้จากการอบรมมากที่สุด เวลามีปัญหา ถามจากหมอได้"

"เป็นหมอจากอนามัยมาอบรมประมาณ 15 วัน"

"เขาเรียกไปอบรมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีการฉายสไลด์ วีดีโอ"

"มีทั้ง A.M./F.M. ที่ออกรายการเป็นหมอก็มีและคนจัดรายการก็พูดเป็นการเตือน"

"โปสเตอร์ก็มีติดจากหน่วยเทศบาล หน่วยสาธารณสุข..."

"...ส่วนมากเป็น ไทยรัฐ เดลินิวส์ ในหนังสือพิมพ์ก็มีข่าวนิดๆ ..."

หน่วยงานที่ผลิตสื่อคือ กระทรวงสาธารณสุข และงานรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ก็อยู่ในขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบกระทรวงสาธารณสุข ถ้าเป็นกระทรวงอื่นจะไม่น่าเชื่อถือ

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ว่า เริ่มรู้จักโรคเอดส์เมื่อประมาณปี พ.ศ.2534 โดยครั้งแรกรู้จากการเข้าอบรมเรื่องเอดส์จากโรงพยาบาลประจำอำเภอ ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นชาวบ้านทั่วไป และจากโทรทัศน์ ต่อมาก็ได้ความรู้จากสื่อหลายประเภทคือ หนังสือพิมพ์ เช่น ไทยรัฐ จะหาซื้อมาอ่านเองแต่ไม่ประจำ นอกจากนี้ก็เป็นโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 และช่อง 11 และเห็นว่าปี พ.ศ.2535 และปี พ.ศ.2536 เป็นปีที่มีการรณรงค์เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ การรณรงค์จะเป็นรูปแบบของละครสั้นๆ เช่น ที่เห็นจากช่อง 11 เห็นประมาณสี่ถึงห้าโมงเย็น ช่อง 5 มีทุกวันประมาณเก้าโมงเช้า เป็นละครแสดงประมาณ 5 นาที แล้วก็มีตอนใหม่ๆ เปลี่ยนมาเรื่อยๆ ช่อง 7 มีออกเป็นละครประมาณเที่ยงตรง นอกจากนี้ก็มีผู้ที่เห็นทั้งช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 เป็นรายการแทรกช่วงโฆษณาหลังข่าวตอนกลางคืนประมาณสองถึงสามทุ่ม สื่อที่ได้รับรองลงมาก็คือ แผ่นพับและโปสเตอร์ ที่ติดไว้ที่สถานีอนามัยและตามโรงพยาบาลประจำอำเภอ

"ดูจากทีวีทุกวัน"

"ช่อง 11 ตอนเย็นประมาณ 4-5 โมงเย็น

"ช่อง 5 มีทุกวัน 3 โมงเช้า เอาดารามาแสดงแป๊บเดียวประมาณ 5 นาทีแล้วจบ...เล่นเป็นตอนๆ"

"ช่อง 7 ประมาณเที่ยงๆ"

"เห็นชัด 2 ปี (2534) ปีนี้มากที่สุด มีการอบรม การรณรงค์มากปี 35,36"

"สถานีอนามัย เห็นจากโปสเตอร์ หนังสือ"

สำหรับหน่วยงานที่ผลิต ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่กล่าวว่าไม่เคยสังเกต และก็ไม่ได้จำว่าหน่วยงานไหนผลิต สนใจแต่เนื้อหาของสื่อเท่านั้น มีเพียง 1 ใน 6 คนที่กล่าวว่า กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต เพราะเคยเห็นเขียนเป็นตัวหนังสือในโฆษณารณรงค์ป้องกันโรคเอดส์

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเกี่ยวกับเรื่องแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เริ่มรู้จักโรคเอดส์ประมาณปี พ.ศ.2534 โดยครั้งแรกรู้จากการเข้ารับการอบรมที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ ต่อมาก็รับจากสื่อหลายประเภท คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โทรทัศน์ โปสเตอร์ และแผ่นพับ

สื่อที่ได้รับมากที่สุดคือ โทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 5 และช่อง 9 โดยจะดูช่วงบ่าย และกลางคืน รองลงมาได้แก่ โปสเตอร์ และแผ่นพับที่สถานีอนามัยชุมชน และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

"จำไม่ได้ว่าช่องไหน"

"ปกติจะดูช่อง 9,3,5 จะดูช่วงบ่ายๆ และกลางคืน"

"เคยเห็นโปสเตอร์ตามสถานีอนามัย แผ่นพับก็เคยเห็น"

"สื่อทีวี โรคเอดส์จะเป็นละครโฆษณา"

เมื่อกล่าวถึงหน่วยงานที่ผลิต ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าไม่ได้สังเกตว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิตสื่อ เท่าที่ผ่านมาคิดว่ากระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิตสื่อ ถ้ากระทรวงอื่นผลิตก็จะมีผลต่อความน่าเชื่อถือ กล่าวคือจะไม่น่าเชื่อถือเท่ากระทรวงสาธารณสุขผลิต

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำเกี่ยวกับเรื่องแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่กล่าวว่า รู้เรื่องโรคเอดส์ประมาณปี พ.ศ.2533 โดยตอนนั้นไม่ทราบว่าโรคนี้มีหรือเปล่าและมาจากไหน ครั้งแรกรู้จาก โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ต่อมาก็รับจากสื่อหลายประเภท เช่น โปสเตอร์ แผ่นพิมพ์ แผ่นพับ วิทยุ เอกสารเฉพาะเรื่อง และสื่อบุคคล ซึ่งได้รับจากการอบรม

สื่อที่รับมากที่สุดคือ สื่อจากโทรทัศน์ ช่องที่เห็นบ่อยคือช่อง 7 รองลงมาคือ ช่อง 3 ช่อง 5 และสุดท้ายคือ ช่อง 11 แต่ทั้งนี้จะเปิดดูช่อง 3,ช่อง 5,และช่อง 7 เป็นส่วนใหญ่ ส่วนสื่ออื่นๆ ที่ได้รับรองลงมาคือสื่อจากหนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ โดยปกติจะหาอ่านได้ที่วัด ที่โรงเรียน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เอกสารแผ่นพิมพ์ได้จากสถานีอนามัยชุมชน โปสเตอร์เห็นที่สถานีอนามัยชุมชน ข้างถนน บริเวณสามแยกสี่แยก ตามตลาด แต่สำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนที่ไม่มีโทรทัศน์ก็จะรับฟังจากสื่อวิทยุ โดยฟังทุกวันจะได้ยินเรื่องโรคเอดส์บ่อยๆ ประมาณหลังข่าว นอกจากนี้ก็ได้รับจากสื่อหนังสือเรื่องเอดส์ จากสถานีอนามัยชุมชน และได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข และในการประชุมของกระทรวงมหาดไทยในแต่ละครั้ง ก็จะมีการแทรกความรู้โรคเอดส์ลงไปด้วย เช่น ในการประชุมผู้ใหญ่บ้านและกำนันก็จะแทรกเรื่องโรคเอดส์ เพื่อให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านนำไปประชาสัมพันธ์กับประชาชนในความรับผิดชอบของตนเองอีกทอดหนึ่ง

"วิทยุ เพราะทีวีไม่มี วิทยุเปิดไปเรื่อยๆ หลังข่าวได้ยินบ่อย"

"หนังสือเป็นเล่มได้จากสถานีอนามัย"

"ตอนนี้ช่อง 7 ออกทุกวันเลย"

"มีเรื่องหนึ่ง ตอนซื้อก๋วยเตี๋ยว แล้วไปจับมือเขา เขาเป็นเอดส์ แล้วมีเด็กบอกว่าไม่เป็นไร อย่าไปรังเกียจเขาออกช่อง 7 บ่อย"

"มีหลายกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตร มีแทรกโรคเอดส์ กระทรวงมหาดไทย ประชุมผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เขาแทรกเรื่องโรคเอดส์จะให้มีความรู้มาประชาสัมพันธ์กับลูกบ้าน"

สำหรับหน่วยงานที่ผลิตสื่อ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่กล่าวว่ากระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต และผู้ร่วมสนทนากลุ่ม 1 ใน 6 คนกล่าวว่า มหาวิทยาลัยก็มีการผลิตสื่อด้วยโดยจัดทำเป็นรายการให้ความรู้ทางโทรทัศน์ และเมื่อกล่าวถึงว่าจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องบอกว่าหน่วยงานอะไรเป็นผู้ที่ผลิตสื่อนั้น ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายแรกเห็นว่าไม่จำเป็นต้องบอกหน่วยงานที่ผลิต เพราะว่าปัจจุบันก็มีหลายหน่วยงานที่รณรงค์ และอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าจำเป็นต้องแจ้งหน่วยงานที่ผลิตสื่อ เพื่อให้ทราบว่า ใครเป็นผู้ผลิต แต่สื่อที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุขจะดูมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหน่วยงานอื่น เพราะว่า มีความชำนาญเกี่ยวกับการรักษาโรคโดยตรง

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

ในการสัมภาษณ์ระดับลึก ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงได้กล่าวถึงแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ว่า เริ่มรู้จักโรคเอดส์เมื่อประมาณปี พ.ศ.2533 ครั้งแรกรู้จากสื่อทางโทรทัศน์เป็นข่าวบอกว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่ฝรั่งนำมาแพร่ ต่อมาก็รับสื่อหลายประเภท เช่น โทรทัศน์ เอกสาร หนังสือ หนังสือพิมพ์ และแผ่นพับ

"จากทีวีที่ออกมาเป็นข่าวติดมาจากฝรั่ง"

สื่อที่รับมากที่สุดคือ โทรทัศน์ เห็นมีออกทุกช่อง ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 และช่อง 11 ช่วงกลางวันเห็นบ่อย ส่วนกลางคืนจะเห็นช่วงหลังข่าว นอกจากนี้ก็มีหนังสือเอกสารจากสถานีอนามัย หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ โปสเตอร์ และแผ่นพับจากสถานีอนามัย

"เห็นทุกช่อง 3,5,7,9,11 ช่วงเวลากลางคืนหลังข่าวก็มี กลางวันก็มีบ่อย"

"ได้รับความรู้จากหนังสือ เอกสารตามอนามัย หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์"

"ที่เห็นทุกช่อง เพราะดูทุกช่อง ช่องที่ดูประจำ ช่อง 7,3"

"ไม่ค่อยได้ดู โปสเตอร์ตอนนี้ก็ไม่ค่อยมีให้เห็น"

"แผ่นพับตามอนามัยก็เข้าไปดู"

หน่วยงานที่ผลิตสื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าไม่ค่อยสังเกตว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิต แต่คิดว่ากระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต และกล่าวอีกว่าหน่วยงานอื่นจะผลิตสื่อรณรงค์ก็ได้ แต่ความน่าเชื่อถือนั้นจะเชื่อหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขมากกว่า และก็เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการแจ้งให้ทราบว่าสื่อนั้นๆ หน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิต เพื่อให้ประชาชนทราบแหล่งที่มา

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลาง

ผู้นำชุมชนในเขตชนบท ได้กล่าวถึงแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ว่า เริ่มได้ยินเรื่องโรคเอดส์ประมาณปี พ.ศ. 2531 ประเภทของสื่อที่ได้รับครั้งแรกคือสื่อบุคคล โดยได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่ของสาธารณสุขอำเภอ เพื่อจะให้ผู้นำชุมชนไปเผยแพร่ถึงอันตรายของโรคกับประชาชน จากการประชุมก็มีสื่อหลายประเภทที่ได้นำไปแจกให้ประชาชนในหมู่บ้าน เช่น โปสเตอร์ หนังสือ แผ่นพับ เทปเสียง ต่อมาก็

ได้รับสื่อหลายประเภทคือ สื่อจากโทรทัศน์ โปสเตอร์ หนังสือ วิทยุ A.M. สไลด์ และสื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พัฒนากร และปลัดอำเภอ)

สื่อที่รับมากที่สุดคือสื่อจากโทรทัศน์ โดยรับจากช่อง 7 มากที่สุด รองลงมาเป็นช่อง 5 ช่อง 9 ช่อง 3 และช่อง 11 ลักษณะที่ออกจะเป็นรูปแบบของละครและสารคดี โดยนำคนที่เป็นโรคเอดส์มาให้ดู เวลาที่เห็นจะเป็นช่วงกลางวัน แต่โดยปกติจะดูช่อง 7 รองลงมาคือ ช่อง 5 และช่อง 9 ส่วนช่อง 11 ดูไม่บ่อย โดยจะเริ่มดูช่วงทุ่มครึ่งจนถึงประมาณสี่ทุ่ม ซึ่งเป็นเวลาที่ละครประจำวันจบลง

"ส่วนมากเป็นช่อง 7,5,9,3 ส่วนมากเจอเกือบทุกช่อง ช่อง 7 นี้คนดูเยอะ"

"ที่เห็นบ่อยๆ คือ ทีวีช่อง 7,5 แต่ก็ดูทุกช่อง..."

"ปกติจะดูช่อง 7,5,9 ส่วนมาก แต่ช่อง 7 มากที่สุด"

"จะเริ่มดูช่วงข่าวทุ่มครึ่งถึง 4 ทุ่มหนังจบเป็นประจำ"

สื่อที่ได้รับอันดับรองลงมาคือ โปสเตอร์ มีติดที่สภาตำบล บ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้าน สถานีอนามัย และตามต้นไม้

"ได้รับรายละเอียดตามเอกสาร โปสเตอร์ ตามอนามัย..."

"ก็มีอยู่ที่สภาตำบล บ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้าน สถานีอนามัย ส่วนมากเขาติดตามต้นไม้..."

นอกจากนี้ก็มีจากหนังสือ สไลด์ สื่อบุคคล จากการประชุมของเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข พัฒนากร ปลัดอำเภอฝ่ายปกครอง เพื่อเผยแพร่ข่าวสารให้กับประชาชน และจากวิทยุ A.M. ออกมาในรูปของข่าว

เมื่อกล่าวถึงหน่วยงานที่ผลิต ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าไม่ได้สังเกตว่าใครเป็นคนผลิต แต่จะให้ความสนใจเฉพาะเนื้อหามากกว่า และก็คิดว่ากระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต สำหรับความจำเป็นในการระบุหน่วยงานที่ผลิตสื่อนั้น กล่าวว่า มีความจำเป็น ถ้ามีการใส่เบอร์โทรศัพท์ไว้ก็ยิ่งดี เพราะถ้าสงสัยจะได้สามารถสอบถามกลับไปยังหน่วยงานที่ผลิตสื่อนั้นๆ เช่น การระบุว่าถ้าสงสัยสามารถติดต่อสอบถามได้ที่เบอร์โทรศัพท์ดังนี้ เป็นต้น

ภาคใต้

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่น ที่มีอายุ ระหว่าง 18-25 ปี ในเขตเทศบาลเมืองภาคใต้จำนวน 7 คน ประกอบด้วยวัยรุ่นหญิง 3 คน และวัยรุ่นชาย 4 คน โดยทั้งหมดมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารในเรื่องโรคเอดส์ครั้งแรกจากโทรทัศน์ ที่เหลือได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ครั้งแรกจากทางวิทยุ โปสเตอร์ และหนังสือพิมพ์ สำหรับวิทยุ สถานีที่มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโรคเอดส์บ่อยครั้งคือ สถานี 912, สถานีสทร. นราธิวาส ซึ่งเป็นรายการที่ใช้ภาษากลาง และออกอากาศบ่อยในช่วง 6 โมงเย็น และ 6 โมงเช้า

สำหรับสื่อที่คิดว่าตัวเองได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุดนั้น เกือบทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่า คือ สื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ ในเรื่องความบ่อยครั้งที่เห็น มีเพียงหนึ่งในสามเท่านั้นที่ตอบว่า เคยเห็นสื่อเกี่ยวกับโรคเอดส์บ่อย โดยปกติแล้วสื่อที่กลุ่มสนทนากลุ่มนี้รับเป็นประจำคือ โทรทัศน์ช่อง 3, 7 และ 9 โดยส่วนใหญ่รับช่อง 7 มากที่สุด ในขณะที่บางคนให้ข้อมูลว่าไม่สามารถรับช่อง 5 ได้ สำหรับวิทยุนั้น รายการที่ชอบฟังกันคือ รายการสมายล์เรดิโอ

สำหรับแหล่งที่ผลิต ส่วนใหญ่ของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านตามา ผลิตโดยหน่วยกามโรคของกระทรวงสาธารณสุข ในขณะที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางคนไม่ทราบหน่วยงานที่ผลิต อย่างไรก็ตาม ทุกคนเห็นว่า สื่อจำเป็นต้องระบุหน่วยงานที่ผลิตให้แจ้งชัด ด้วยเหตุผลในแง่ของความน่าเชื่อถือ ซึ่งทุกคนคิดว่า กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องโรคเอดส์ จึงมีความน่าเชื่อถือมากที่สุดในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์

> "ถ้าเป็นของกระทรวงสาธารณสุข เขาจะเชื่อถือว่าเพราะเป็นหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบด้านนี้โดยเฉพาะ"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นหญิงอายุ 18 ปี การศึกษา ป.6 เป็นโสด ซึ่งเป็นตัวแทนวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จักโรคเอดส์มาประมาณหนึ่งปีมาแล้ว โดยครั้งแรกรู้จากสื่อโทรทัศน์ และต่อมาอาจารย์ที่โรงเรียนบอกเล่าให้ฟัง การรับรู้เรื่องโรคเอดส์ทางโทรทัศน์นั้นส่วนใหญ่เป็นละครสั้นๆ ทางช่อง 7 ช่วงเวลาประมาณหนึ่งทุ่ม สำหรับสื่อประเภทอื่นที่ได้รับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์คือ วีดิทัศน์ที่มีการฉายให้ดูที่โรงเรียนสารพัดช่างที่ตนเรียนอยู่ ซึ่งมีความยาวประมาณครึ่งชั่วโมง นอกจากนั้นได้ยินจากวิทยุบ้างเช่นกัน ซึ่งตัวเองจะฟังวิทยุของมาเลเซียบ้างพูดเกี่ยวกับเอดส์ แต่ไม่เคยได้ยินจากรายการวิทยุภาคภาษาไทย และเคยเห็นจากโปสเตอร์ติดที่โรงเรียน ส่วนแผ่นพับนั้นไม่เคยได้รับ และไม่ค่อยอ่านหนังสือพิมพ์จึงไม่เคยทราบเรื่องเอดส์จากหนังสือพิมพ์หรือแผ่นพับเลย

สำหรับสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุดนั้น ปกติวัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์รับสื่อโทรทัศน์เป็นประจำ รายการโทรทัศน์ที่ชอบดูคือ ละครช่อง 7 โดยปกติจะดูตั้งแต่หนึ่งทุ่มจนถึงละครจบก็เข้านอน ดังนั้นสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุดสำหรับตนคือโทรทัศน์ จากการสอบถามถึงหน่วยงานที่ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่เคยพบ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้คำตอบว่าตัวเองไม่ได้จำว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิต

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

สำหรับการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองที่มีการศึกษาสูง จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นหญิงสมรสแล้ว 1 คน โสด 2 คน ชายสมรส 2 คน หม้าย 1 คน มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป พบว่า ในการได้รับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ครั้งแรกนั้น ส่วนหนึ่ง (ประมาณหนึ่งในสาม) ได้รับจากโทรทัศน์ อีกส่วนหนึ่ง (ประมาณสองในสาม) ได้รับจากป้ายโฆษณา วารสาร วิทยุ และทราบจากโรงพยาบาล ส่วน

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ต่อๆ มา นอกจากจากสื่อที่กล่าวแล้ว ก็ได้รับจากโปสเตอร์ เมื่อกล่าวถึงช่องทางหรือเวลาของแต่ละสื่อ พบว่า ปกติแล้วผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มดูโทรทัศน์ช่อง 7 กันเป็นส่วนใหญ่ โทรทัศน์ที่มีการโฆษณาเกี่ยวกับโรคเอดส์ส่วนใหญ่จะเป็นช่อง 7,3 ช่วงก่อนและหลังข่าวหนึ่งทุ่ม ในขณะที่ถ้าเป็นวิทยุสถานีที่มีการรณรงค์โรคเอดส์ คือ สปส. 15, 912 ช่วงเที่ยงในและหลังรายการ "ปะจูขายข่าว" ซึ่งเป็นรายการที่ออกทุกวัน แต่จะเสนอเรื่องเอดส์นานๆ ครั้ง สำหรับหนังสือพิมพ์ที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มอ่าน คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และแนวหน้า

ต่อประเด็นของสื่อที่ให้ความรู้เรื่องเอดส์กับตัวเองมากที่สุดนั้นหนึ่งในสามของผู้เข้าร่วมสนทนาบอกว่าคือ โทรทัศน์ช่อง 7 รองลงมาคือช่อง 9 และ 11 นอกจากนั้นได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุดจากวารสารรณรงค์โรคเอดส์ที่มีการแจกตามหมู่บ้าน จากวิทยุสถานี 912 และรายการสมายล์เรดิโอ 3 จากป้ายโปสเตอร์ที่โรงพยาบาลและจากหนังสือพิมพ์

สำหรับหน่วยงานที่ผลิต ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่า สื่อโฆษณาโรคเอดส์ส่วนใหญ่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข สำนักนายกรัฐมนตรี ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลและสาธารณสุขมวลชน ผู้ร่วมสนทนายังเห็นว่า มีความจำเป็นที่สื่อประชาสัมพันธ์ ต้องบอกหน่วยงานที่ผลิต เพราะหากมีปัญหาหรือข้อสงสัยจะสามารถสอบถามได้

"จำเป็น ถ้าดูรูปภาพแล้วนั้นเป็นของใครทำจะได้รู้ เพราะว่ามีปัญหาอะไรจะได้สอบถามได้"

ในแง่ของความน่าเชื่อถือต่อหน่วยงานที่ผลิตนั้น ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่คิดว่า ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานไหนผลิตก็น่าเชื่อถือเหมือนกัน เพราะข้อมูลต้องมาจากที่เดียวกัน ทำออกมาเน้นจุดเดียวกัน แม้ว่ารูปแบบการประชาสัมพันธ์จะต่างกัน

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ในการสัมภาษณ์ระดับลึกประชาชนทั่วไป วัยผู้ใหญ่อายุ 36 ปี เพศชาย การศึกษาป.6 อาชีพประมง และสมรสแล้ว พบว่า ได้รับข่าวสารเรื่องเอดส์ครั้งแรกจากโทรทัศน์ ปกติดูโทรทัศน์ช่อง 3 ช่วงห้าโมงเย็น เคยเห็นละครเกี่ยวกับเอดส์ทางช่อง 3 ที่ดาราแสดง แต่ไม่บ่อย ออกในช่วงดึกๆ ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า เรื่องเกี่ยวกับเอดส์ไม่ค่อยออกฉายตอนกลางวัน เพราะภาพที่ออกอาจไม่เหมาะสมกับคนหนุ่มสาว ซึ่งอาจเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ถ้าคนที่มีครอบครัวแล้วก็ไม่เป็นไร

สื่อที่ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่า ให้ความรู้ในเรื่องเอดส์กับตัวเองมากที่สุดนั้น คือ โทรทัศน์ ซึ่งจะเห็นมีโฆษณาเกี่ยวกับโรคเอดส์บ่อยพอสมควร ส่วนสื่อประเภทอื่นๆ ไม่ค่อยสนใจรับมากนัก

ในประเด็นเรื่องหน่วยงานที่ผลิต ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่เห็นผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข ส่วนหน่วยงานอื่นนั้นไม่ทราบ

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคใต้

สำหรับการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้นำชุมชนสองคนในเขตเมืองภาคใต้ ผู้นำชุมชนคนแรก เป็นรองประธานชุมชนแห่งหนึ่งในเขตเทศบาลเมือง เพศชาย อายุ 37 ปี การศึกษา ป.4 ส่วนผู้นำชุมชนคนที่สองเป็นผู้นำเยาวชน เทศบาลเมือง อายุ 19 ปี เพศชาย การศึกษา ปวส.

ในเรื่องแหล่งความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ผู้นำชุมชนคนแรกได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ครั้งแรกจากโทรทัศน์ ปกติแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์ ดูโทรทัศน์ช่อง 7 ต่อมา สื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์คือโทรทัศน์ช่อง 7 ช่วงเวลาสามทุ่ม ก่อนละคร ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์นั้น อ่านบ้างแต่ไม่ค่อยเห็นเกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับวิทยุ ปกติไม่ค่อยได้ฟัง แต่เคยได้ยินรายการเกี่ยวกับโรคเอดส์ทางวิทยุบ้าง เวลาประมาณเที่ยง สถานี สทร.ทหารเรือ และสถานีเจ๊าะวา ซึ่งเป็นรายการที่ใช้ภาษาไทยในการนำเสนอ

ส่วนผู้นำชุมชนคนที่สองจากการสัมภาษณ์ พบว่า ได้รับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ครั้งแรกจากโทรทัศน์ ปกติแล้วจะดูโทรทัศน์ช่อง 7 แต่ที่เห็นนำเสนอเกี่ยวกับโรคเอดส์นั้นจำไม่ได้ว่าช่องไหน และช่วงเวลาไหน แต่รู้ว่าโฆษณาเกี่ยวกับโรคเอดส์ทางโทรทัศน์นั้นมีน้อย สำหรับวิทยุปกติไม่ค่อยได้ฟัง คิดว่าวิทยุประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเอดส์ไม่บ่อย อาจมีโฆษณาบ้าง จึงได้ความรู้จากวิทยุน้อย ส่วนหนังสือพิมพ์นั้นอ่านบ้างแต่ไม่เคยเห็นลงเกี่ยวกับเอดส์ ปกติอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คอลัมน์ข่าวกีฬา และอาชญากรรม

สำหรับสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้นำชุมชนคนแรกมีความเห็นว่า สื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเอดส์มากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์ เพราะเป็นคนที่ดูโทรทัศน์เป็นประจำ ส่วนผู้นำชุมชนในเขตเมืองคนที่สองคิดว่า สื่อโทรทัศน์ให้ความรู้เกี่ยวกับเอดส์มากที่สุดเช่นเดียวกัน

ในประเด็นของแหล่งที่ผลิตสื่อ ผู้นำชุมชนในเขตเมืองคนแรกบอกว่า ปกติแล้วไม่ได้สนใจว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิตสื่อ แต่เคยเห็นสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ของกระทรวงสาธารณสุขที่เป็นโปสเตอร์ภาพการ์ตูน คิดว่าไม่ว่าหน่วยงานไหนผลิตสื่อออกมาก็น่าเชื่อถือเหมือนกันหมด แต่จำเป็นต้องระบุหน่วยงานที่ผลิต เพื่อจะได้ทราบว่าใครเป็นผู้ผลิต ถ้ามีอะไรจะได้ปรึกษาขอคำแนะนำได้

ส่วนผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคใต้คนที่สองคิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่เห็นมาเป็นของกระทรวงสาธารณสุข ส่วนการระบุหน่วยงานที่ผลิตนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าไม่จำเป็นเพราะไม่ได้เกี่ยวข้องเท่าไร สิ่งสำคัญคือข้อมูลที่ถูกต้องเท่านั้น

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นอายุ 18-25 ปี ในเขตชนบท จำนวน 6 คน ซึ่งมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ในประเด็นของประเภทของสื่อเกี่ยวกับโรคเอดส์ ในการรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ครั้งแรก ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคใต้ส่วนใหญ่กล่าวว่า ได้รับจากสื่อโทรทัศน์ ส่วนที่เหลือกล่าวว่าได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ นอกจากนั้นในการได้รับข่าวสารเรื่องเอดส์ต่อมา นอกจากสื่อโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์แล้ว ผู้ร่วมสนทนากลุ่มยังได้รับจากสื่อบุคคล คือได้ยินที่คนเขาพูดกัน และได้รับจากสื่อวิทยุ ซึ่งมีโฆษณาเกี่ยวกับเอดส์ทุกวันในช่วงสิบโมงเช้า สำหรับหนังสือพิมพ์ที่เคยอ่านเกี่ยวกับโรคเอดส์ มีหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นส่วนใหญ่ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์และมติชน ส่วนสื่อโปสเตอร์ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้บอกว่า เคยเห็นติดที่สถานีอนามัยและโรงพยาบาล โทรทัศน์นั้นเคยเห็นทางช่อง 7 หลังข่าวทุ่มครึ่ง

สำหรับสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบททุกคนเห็นว่า คือ สื่อโทรทัศน์

ในเรื่องแหล่งที่ผลิตสื่อ ผู้ร่วมสนทนาเกือบทุกคนคิดว่า เป็นสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มคนหนึ่งตอบว่า ตัวเองไม่ทราบแหล่งที่ผลิต

สำหรับความจำเป็นที่ต้องบอกหน่วยงานที่ผลิตผู้ร่วมสนทนากลุ่มคิดว่าไม่มีความจำเป็นมากนัก อยู่ที่สาระสำคัญมากกว่า อย่างไรก็ตาม ถ้าเทียบหน่วยงานอื่นกับกระทรวงสาธารณสุขในการผลิตสื่อแล้ว กระทรวงสาธารณสุขน่าเชื่อถือที่สุด

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่า ในการรับข่าวสารเกี่ยวกับเอดส์ครั้งแรกนั้น รู้จากครูที่โรงเรียนในปี พ.ศ.2530 หลังจากนั้นได้รับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์จากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ เอกสารต่างๆ และเทปเสียง โดยสื่อโทรทัศน์ เห็นจากช่อง 10 หาดใหญ่ ซึ่งเป็นช่องเดียวกับช่อง 11 นอกจากนั้นก็มีช่อง 3 ช่อง 9 เวลาที่เห็นเป็นช่วงหลังห้าโมงเย็นไปแล้ว เห็นบ่อยเหมือนกัน ปกติแล้วตนเองดูโทรทัศน์ทุกช่อง ช่วงเช้าตอนเปิดรายการ กลางวันทำงานและดูอีกครั้งตอนกลางคืน สำหรับคนในชุมชนเท่าที่สังเกตปกติแล้วดูโทรทัศน์ช่อง 7 เพราะมีละคร มีรายการเพลง ปกติวัยรุ่นชอบดูรายการเพลง ซึ่งมีเกือบทุกเวลาเป็นมิวสิควิดิโอ ส่วนช่วงข่าวจะดูเวลาหนึ่งถึงสองทุ่ม

ส่วนวิทยุ วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงฟังบ่อยในรายการเพลงฝันเพื่อชีวิต ซึ่งตอนนี้เลิกจัดไปแล้ว ทางสถานีสทร. F.M. เคยได้ฟังเกี่ยวกับเอดส์เหมือนกันโดยคนจัดรายการพูดเอง และบางครั้งมีโทรศัพท์ไปถามข้อสงสัย เช่น ดื่มน้ำแก้วเดียวกับคนเป็นโรคเอดส์ติดหรือไม่ คนในชุมชนวัยผู้ใหญ่ชอบฟังรายการข่าวพื้นบ้านของ "ปะจูขายข่าว" เวลาสิบโมงเช้าถึงเที่ยง ช่วงหนึ่งจะเป็นภาษาท้องถิ่น ส่วนวัยรุ่นชอบฟังรายการสมายล์เรดิโอ

สำหรับหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ แต่มีพูดเกี่ยวกับโรคเอดส์น้อยมาก เกี่ยวกับเทปเสียงเคยได้ยินผู้ใหญ่บ้านนำมาเปิดให้ฟังที่บ้านหลังจากไปประชุมอบรมกลับมา

สื่อที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์กับผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด คือ เอกสารต่างๆ ซึ่งมีแจกที่โรงเรียน โดยที่โรงเรียนจะมีโครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

สำหรับหน่วยงานที่ผลิต ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่เห็นมาผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานอื่นก็มีเหมือนกันแต่นึกไม่ออก ปกติแล้วเป็นคนที่สนใจดูหน่วยงานที่ผลิตเหมือนกันแต่สื่อในโทรทัศน์จะไม่ค่อยสังเกต

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

จากการจัดสนทนากลุ่มผู้ใหญ่อายุ 26-49 ปี จำนวน 6 คน การศึกษาระดับประถมศึกษา แต่ส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านหนังสือไทยได้นั้น พบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ครั้งแรกจากโทรทัศน์ นอกจากนั้นก็คือ วิทยุ จากรายการ "ปะจูขายข่าว" จากการอบรม จาก

เจ้าหน้าที่อนามัยอธิบายให้ฟัง จากโปสเตอร์ จากหนังสือพิมพ์ ซึ่งเด็กๆ จะอ่านให้ฟัง เพราะอ่านหนังสือไม่ออก และจากเอกสารของสถานีอนามัย สำหรับโทรทัศน์นั้นเท่าที่เห็นจะเป็นช่วงก่อนข่าวหกโมงและก่อนข่าวหนึ่งทุ่ม ส่วนรายการปะจูขายข่าวจากวิทยุนั้นออกช่วงเที่ยงเกือบทุกวัน นอกจากนี้ ผู้ร่วมสนทนาบางคนยังเคยดูวีดิทัศน์เป็นละครสั้นๆ เกี่ยวกับผู้หญิงท้องสามีไปมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงบริการ แล้วติดเชื้อเอดส์กลับมาติดภรรยาที่บ้าน

โดยปกติ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์ช่อง 7 ส่วนหนังสือพิมพ์นั้น มากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ร่วมสนทนาไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์เพราะอ่านไม่ออก อีกส่วนหนึ่งอ่านบ้างนานๆ ครั้ง เวลาไปสถานีอนามัย หนังสือพิมพ์ที่อ่านนั้นจำไม่ได้ว่าเป็นหนังสือพิมพ์อะไร

สำหรับสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์มากที่สุดผู้ร่วมสนทนากลุ่มครึ่งหนึ่งให้คำตอบว่าคือโทรทัศน์ ทีเหลือคือ วิทยุ โปสเตอร์ และจากการอบรม

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำเกินกว่าครึ่งหนึ่งให้คำตอบว่า หน่วยงานที่ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์คือ กระทรวงสาธารณสุข ส่วนที่เหลือไม่ทราบแหล่งที่ผลิตสื่อ

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงนั้น พบว่า รู้จักโรคเอดส์ครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.2535 จากป้ายโฆษณา หลังจากนั้นได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์จากโทรทัศน์ จากการอบรมที่ศูนย์เยาวชนของตำบล (กำปงปีแซ) ซึ่งมีการฉายวีดิทัศน์ ผู้ที่อบรมคิดว่าเป็นปลัดอำเภอ และจากโปสเตอร์แผ่นพับที่เห็นนานๆ ครั้ง โฆษณาโรคเอดส์ทางโทรทัศน์เห็นทุกวัน ส่วนมากเห็นจากช่อง 7 ช่วงเวลาสองทุ่มกว่าเป็นช่วงก่อนละคร ปกติแล้วผู้ให้สัมภาษณ์ดูโทรทัศน์ช่อง 7 มากที่สุด และดูช่อง 3 กับช่อง 5 บ้าง ดูตั้งแต่สี่โมงเย็นจนถึงข่าวสองทุ่ม ส่วนวิทยุ ฟังบ่อยตอนที่เรียนอยู่กรุงเทพฯ แต่เมื่อกลับมาอยู่บ้านแล้วไม่ค่อยได้ฟัง หนังสือพิมพ์ก็อ่านบ้างแต่ที่บ้านไม่มีหนังสือพิมพ์เลยไม่ค่อยได้อ่าน แต่ที่หมู่บ้านมี สำหรับโปสเตอร์เห็นติดตามร้านกาแฟแต่ก็ดูเพียงผ่านๆ เท่านั้น

สื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง คือ รู้จากโทรทัศน์ เพราะโทรทัศน์ออกทุกวัน ทุกคืน ก่อนเข้ารายการต่างๆ

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงคิดว่า สื่อที่ออกมาผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุขโดยในโทรทัศน์จะบอกชัดก่อนเข้ารายการและหลังจบรายการ จริงๆ แล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สนใจว่าใครเป็นผู้ผลิต สนใจแต่ว่าเอดส์เป็นอย่างไร มีความน่ากลัวอย่างไรแค่นั้น อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่ามีความสำคัญที่ต้องระบุที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ของผู้ผลิตเอาไว้ด้วย

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคใต้

ในการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในเขตชนบทสองคน พบว่า ผู้นำคนหนึ่งได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ครั้งแรกจากโทรทัศน์ ขณะที่อีกคนหนึ่งได้รับจากวิทยุในรายการ "ปะจูขายข่าว" ซึ่งพูดด้วยภาษามลายู

นอกจากนั้นก็ได้รับข้อมูลข่าวสารจากโปสเตอร์ที่ติดตามฝาผนังร้านต่างๆ จากหนังสือพิมพ์ ซึ่งเคยลงข่าวบอกอาการของโรคเอดส์ ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ สำหรับโทรทัศน์ปกติดูช่อง 7 ช่วงที่เคยออกโฆษณาเกี่ยวกับโรคเอดส์ คือ ช่วงหลังข่าว และจากการไปประชุมที่อำเภอก็เคยได้รับแจกตลับเทปเอดส์จากนายอำเภอ เมื่อกลับมาจากอบรมทุกครั้งก็จะมาประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านรู้ที่มัสยิด และประชาสัมพันธ์ทุกครั้งที่มีคำสั่ง โดยไม่มีปัญหาแต่อย่างใด ในหมู่บ้านมีการออกเสียงตามสายที่โรงเรียนโดยมีการเปิดเทปเสียงในเวลาแปดโมงเช้า และเที่ยงครึ่ง ในชุมชนยังเคยมีหมอมารณรงค์เกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยชาวบ้านให้ความสนใจดูรูปภาพและถามปัญหา อีกทั้งยังมีการให้ชาวบ้านหมู่บ้านละ 4-5 คน ไปอบรมที่อำเภอ อบรม 2 วัน มีการฉายวีดิทัศน์ให้ดู หลังจากกลับมาจากอบรมก็มีบ้างที่กลับมาบอกต่อเพื่อนฝูง

เกี่ยวกับโทรทัศน์นั้น ผู้นำชุมชนในเขตชนบทที่ให้สัมภาษณ์บอกว่า ปกติแล้วดูโทรทัศน์ช่อง 7 ส่วนผู้นำอีกคนหนึ่งนั้น ปกติไม่ดูโทรทัศน์เพราะที่บ้านไม่มีโทรทัศน์ แต่ฟังวิทยุเป็นประจำ

สำหรับสื่อที่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุดสำหรับผู้นำชุมชนในเขตชนบท คือ วิทยุ และจากการอบรม

ในความคิดเห็นของผู้นำชุมชนในเขตชนบทนั้นคิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่เห็นนั้นผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข ในแง่ของความน่าเชื่อถือกับหน่วยงานที่ผลิตนั้น ผู้นำชุมชนคิดว่าหน่วยงานไหนผลิตก็เหมือนกัน สิ่งสำคัญคือเนื้อหาของสื่อ แต่เท่าที่สังเกตคือ กระทรวงสาธารณสุข เพราะรับผิดชอบด้านนี้โดยตรง

กรุงเทพมหานคร

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง ได้กล่าวถึงแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ว่า เริ่มได้ยินเรื่องโรคเอดส์เมื่อประมาณปี พ.ศ.2532 โดยครั้งแรกส่วนใหญ่ได้ยินจากโทรทัศน์และวิทยุ ประกาศเป็นข่าวเกี่ยวกับดาราคนหนึ่งของอเมริกาเป็นโรคนี้ บางคนได้เห็นครั้งแรกจากการจัดนิทรรศการในมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีดาราชื่อ ร็อค ฮัทสัน เป็นโรคเอดส์ และบางคนก็ได้ยินจากการเรียนในโรงเรียนมัธยม ตลอดจนการทำรายงาน และรู้จากวารสารใกล้หมอ ต่อมาก็ได้รับรู้จากสื่อหลายประเภทด้วยกัน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ ป้ายโฆษณาใหญ่ๆ แผ่นพับ วารสาร และสื่อบุคคล

"จาก ทีวี วิทยุ เขาประกาศเป็นข่าว..."

"รู้จาก ทีวี ก่อนที่มีข่าวทางอเมริกาว่าดาราคนหนึ่งเป็นเอดส์..."

"...ในรามฯ เขามีเป็นชมรม เขาจัดนิทรรศการให้ดู แต่ครั้งแรกอาจจะเป็นดาราฮอลีวู้ด ร็อค ฮัทสัน ครั้งแรกที่รู้ก็เฉยๆ"

"...นานมาก รู้ตอนแรกก็กลัวเลย คุณมีชัย วีระไวทยะ พูดออกทางทีวี"

"รู้มาจากวารสารใกล้หมอ อยู่ในห้องสมุดของโรงเรียน..."

"ส่วนมากรู้จากอาจารย์สอน..."

"อาจารย์ก็ให้ทำรายงานเรื่องนี้ เป็นวิชาชีววิทยาตอนอยู่ ม.5, ม.6 ..."

สำหรับสื่อที่รับกันมากที่สุดคือ โทรทัศน์ ออกมาลักษณะละครสั้นๆ ทางช่อง 7 ช่อง 9 แต่จำไม่ได้แน่ชัด เวลาที่ออกประมาณเที่ยงวันก่อนละคร และออกไม่แน่นอนเป็นช่วงจำไม่ได้ รองลงมาก็คือ วารสารใกล้หมอ และหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีลงในคอลัมน์คุณภาพชีวิต เช่น ไทยรัฐ และมติชน นอกจากนี้ก็มีแผ่นพับจากโรงพยาบาล นิทรรศการที่มหาวิทยาลัย ซึ่งนำคนที่เป็นโรคเอดส์มาเป็นวิทยากร ฟังจากวิทยุคลื่น F.M. รายการกรีนเวฟ ลักษณะจะเป็นการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์มาตอบปัญหาเวลาสามถึงสี่ทุ่ม นอกจากนั้นก็มีป้ายโฆษณาใหม่ๆ และโปสเตอร์ซึ่งเห็นติดตามโรงพยาบาล

"เป็นละครสั้นๆ ช่อง 7 ช่วงเวลาเที่ยงๆ"

"ก่อนละคร เป็นละครสั้นๆ จะมีเป็นช่วงๆ ที่เห็นเป็นช่อง 9"

"เห็นในทีวีก็เห็น และในหนังสือพิมพ์คอลัมน์คุณภาพชีวิตเขาก็ลง..."

"มีพวกวารสารใกล้หมอ หนังสือพิมพ์รู้สึกออกน้อยมาก ที่อ่านประจำคือไทยรัฐ มติชน"

"ฟังทุกคืนเลย รายการของกรีนเวฟ เขาจะพูดถึงเรื่องเอดส์บ่อย จะเป็นรายการเกี่ยวกับโรคเอดส์โดยตรง แล้วก็มีรายการเขาแทรกนิดหน่อย"

"เขาจะเชิญหมอมาออกรายการ แต่เขาจะออกรณรงค์ก่อนตามหมู่บ้านที่เป็นอย่างนี้ ไปเอาคำถามที่ชาวบ้านถาม มาถามคุณหมอให้ตอบ"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์ครั้งแรกช่วงที่เรียนอยู่ ปวช.ประมาณปี พ.ศ.2534 จากการที่มีคนพูดคุยกันว่ามีคนตายจากโรคเอดส์ ได้ยินครั้งแรกเกิดความกลัวแต่ก็ยังไม่ได้คิดอะไรมาก หลังจากปี พ.ศ.2535 ก็มีการรณรงค์มากขึ้น ก็เห็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์จากโทรทัศน์ เห็นบ่อยมากเป็นละครสั้นๆ ไม่ถึง 20 นาที ตอนบ่าย ช่องที่ออกส่วนใหญ่คือช่อง 5 เพราะที่บ้านดูช่อง 5 เป็นประจำ ถ้าเป็นตอนกลางวัน แต่กลางคืนจะดูละครช่อง 3 และช่อง 7 โดยดูตั้งแต่สามทุ่มเป็นต้นไป นอกจากนี้ ที่วิทยาลัยที่ผู้ให้สัมภาษณ์เรียนอยู่ก็มีการรณรงค์ติดป้ายตามบอร์ด แต่ไม่ค่อยเน้นเรื่องโรคเอดส์ อาจเห็นว่าเป็นสถานศึกษาคงไม่มีปัญหาเรื่องเอดส์ก็ได้ ส่วนเรื่องที่ทางวิทยาลัยเน้นคือ เรื่องอุบัติเหตุจากการขับขี่รถ และเรื่องยาเสพติด สำหรับสื่อวิทยุส่วนใหญ่ฟังจากรายการเพลง สถานีที่ฟังประจำ คือ F.M. 88.5 ซึ่งก็มีบ้างที่พูดถึงโรคเอดส์ในลักษณะว่า ใครติดโรคเอดส์มาก็จะเล่าให้ฟัง แล้วก็มีโทรศัพท์เข้ามาถามมาพูดคุย มาเล่าให้ฟัง ส่วนหนังสือพิมพ์ออกเป็นข่าวที่ไปจับกุมผู้หญิงมาตอนหลังรู้ว่าเป็นเอดส์ เป็นต้น หนังสือพิมพ์ที่เคยเห็นลงข่าวเกี่ยวกับโรคเอดส์บ่อยคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ แต่ปกติแล้วไม่ค่อยมีเวลาอ่านหนังสือพิมพ์ อาทิตย์หนึ่งอ่านประมาณ 2 ครั้ง กล่าวโดยสรุป ผู้ที่ให้สัมภาษณ์เคยได้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากสื่อโทรทัศน์ ป้ายโฆษณา วิทยุ และหนังสือพิมพ์

สำหรับสื่อที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุดวัยรุ่นในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาสูงบอกว่าคือโทรทัศน์

สำหรับหน่วยงานที่ผลิต วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง บอกว่าไม่ได้สังเกตว่าใครเป็นคนทำ

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

ในประเด็นของแหล่งความรู้โรคเอดส์นี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำให้ข้อมูลว่า ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ครั้งแรกจากโทรทัศน์และจากจุลสารทั่วไป โดยที่เห็นในโทรทัศน์นั้นเป็นโฆษณายาว 2-3 นาที ช่องที่เห็นบ่อย คือ ช่อง 11,5,9 และ 7 ช่องที่รับสัญญาณได้ไม่ชัดเจนคือช่อง 3 และช่อง 9 การประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทางโทรทัศน์จะออกช่วงบ่าย ปกติแล้วผู้ให้สัมภาษณ์จะดูโทรทัศน์ ช่อง 5 และช่อง 7 เริ่มดูตั้งแต่ตอนเที่ยงและดูช่วงข่าวตั้งแต่หกโมงเย็นถึงสามทุ่ม นอกจากนั้นก็ได้รับข่าวสารเรื่องเอดส์จากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทเอกสารต่างๆที่ได้รับแจกจากหน่วยงานของคริสต์ โปสเตอร์ที่ติดในชุมชน และเห็นจากหนังสือพิมพ์ที่ออกมาเป็นข่าวว่ามีคนติดเชื้อ

หนังสือพิมพ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์เคยเห็นว่ามีข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทางหนังสือพิมพ์ไม่มีบ่อยนัก นานๆ จึงจะเห็นสักครั้ง

"ไทยรัฐ เดลินิวส์ เรื่องเอดส์ไม่ค่อยออกบ่อยนานๆ จะมีครั้งหนึ่งไม่ได้กำหนด มีวันไหนบ้าง"

ส่วนวิทยุ วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเอดส์ รายการวิทยุที่ผู้ให้สัมภาษณ์ชอบฟังคือรายการเพลงทั่วไป ไม่ได้เจาะจงว่าต้องเป็นสถานีไหน

"วิทยุก็ฟังบ้าง แต่ไม่ค่อยได้สื่อออกมา เรื่องเอดส์จะเป็นทีวีมากกว่า"

ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า หนังสือเป็นสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์กับตัวเองมากที่สุด โดยให้เหตุผลว่าหนังสือมีรายละเอียดมากกว่าโทรทัศน์

สำหรับหน่วยงานที่ผลิต วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ ให้คำตอบว่าตนเองไม่ได้สนใจจำหน่วยงานที่ผลิต จะดูแต่เนื้อหาของสื่อเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่า เคยได้รับสื่อโรคเอดส์ของกระทรวงสาธารณสุข และองค์กรคริสเตียน

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

กลุ่มสนทนาผู้ใหญ่ อายุ 26-49 ปี ที่มีการศึกษาสูง ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับดังนี้ คือ ได้รับจากโทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคล หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ วารสารต่างๆ และแผ่นพับ

สื่อที่ผู้ร่วมสนทนาได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ครั้งแรกนั้น ผู้ร่วมสนทนาหลายคนทราบจากการพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัว เพื่อนฝูง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากข่าวของนายฉะอ้อน เสือสุ่มที่ลงทางหนังสือพิมพ์ และจากโทรทัศน์ช่อง 3 ที่นำนักเรียนนอกที่ติดเชื้อเอดส์มาให้สัมภาษณ์เมื่อปี 2527

"ที่บ้านพี่สาวทำงานเทคนิคการแพทย์ ประมาณปี '25,'26 เริ่มคุยกันแล้วคิดว่าประเทศไทยมีโรคเอดส์ไหม...พี่สาวพบคนติดเชื้อเอดส์แล้ว...ทุกคนก็มองว่าสังคมไทยมีใครจะเป็นอีกบ้าง แต่รัฐบาลบอกว่าไม่มี"

"จำได้สมัยเรียนอยู่ธรรมศาสตร์ มีเพื่อนเรียนอยู่ศิริราชแล้วไปสำรวจจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์...เพื่อนมากระซิบบอกว่าไปพัทยามาเป็นหมื่นเลยพูดไม่ได้ ตอนแรกก็ตกใจเพราะเอดส์มันมีเฉพาะบางกลุ่ม แต่ที่ถูกพูดมากคือผู้หญิงบริการ"

"ทราบจากที่เริ่มท้องไปตรวจครรภ์ แล้วตรวจเอดส์ด้วย แล้วก็งงมาจากไหน...หมอเลยบอกว่าก็มีโรคนี้ แต่ก็ยังรักษาไม่ได้ ข่าวในช่วงนั้นยังไม่มีเลย"

แหล่งที่ได้รับความรู้โรคเอดส์มากที่สุด คือ โทรทัศน์ช่อง 7 รองลงมาคือ ช่อง 3 ช่อง 5 และช่อง 11 ในช่วงเวลาหกโมงเย็นถึงสี่ทุ่ม โดยเฉพาะช่วงก่อนและหลังรายการข่าวประจำวัน มีให้เห็นเกือบทุกวัน ส่วนวิทยุนั้นมี รายการกรีนเวฟ สมายล์เรดิโอ และรายการ ACCESS ในช่วงเวลาสองถึงสามทุ่ม ซึ่งเป็นรายการที่พูดถึงเรื่องปัญหาสังคม และมีปัญหาโรคเอดส์สอดแทรกเข้ามาบ้าง บางครั้งมีเป็นโฆษณาสั้นๆ เป็นการให้ความรู้ สำหรับสื่อบุคคลได้รับความรู้ความเข้าใจปัญหาโรคเอดส์ โดยการพูดคุยกับเพื่อนที่เรียนด้วยกัน เพื่อนบ้าน และสมาชิกในครอบครัว รู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ และจากการอบรมสัมมนา หนังสือพิมพ์ที่มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ คือ มติชน เดลินิวส์ ไทยรัฐ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์สยามโพสต์ ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนาบางคนเห็นว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์เต็มที่ การให้ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์จะเป็นในลักษณะของรายงานสถานการณ์ของโรค บางครั้งก็จะเขียนในรูปบทความ และโปสเตอร์ที่เห็นเป็นของกระทรวงสาธารณสุขติดตามสำนักงานเอกชนและสถานที่ราชการต่างๆ ส่วนแผ่นพับเป็นของกระทรวงสาธารณสุขเช่นกัน จะได้รับแจกตามแหล่งชุมชนหรือสถานบริการสุขภาพอนามัยของรัฐ

ในเรื่องหน่วยงานที่ผลิตสื่อ กลุ่มสนทนาผู้ใหญ่เขตกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูงให้ความเห็นว่า ไม่สนใจที่จะรู้ว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ผลิตสื่อโรคเอดส์ แต่จะให้ความสนใจในรูปแบบและเนื้อหาที่นำเสนอออกมา อย่างไรก็ตาม เท่าที่ทราบหน่วยงานที่ผลิตสื่อโรคเอดส์ มีดังนี้คือ กระทรวงสาธารณสุข สมาคมวางแผนครอบครัว สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน องค์กรเอกชนอื่นๆ และองค์การสหประชาชาติ

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพฯซึ่งมีการศึกษาสูงถึงแหล่งความรู้เรื่องโรคเอดส์ปรากฏว่าได้รับความรู้เรื่องเอดส์จากสื่อหลายประเภทด้วยกัน คือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ เอกสาร โปสเตอร์ คัทเอาท์ และโทรทัศน์ โดยรู้ข่าวเรื่องโรคเอดส์มานาน 2-3 ปีแล้ว

ช่วงแรกได้รับความรู้จากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับคนที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ ทำให้สนใจ และอยากรู้ว่าโรคเอดส์เป็นอย่างไร เกิดจุดสนใจอยู่ตรงที่ว่า"เอดส์คืออะไร" และเห็นข่าวหนังสือพิมพ์ลงว่าตลกคนนั้นคนนี้ติดเอดส์ มีข่าวการเอาเข็มฉีดยาไปจิ้มคนนั้นคนนี้ที่ห้างสรรพสินค้ามาบุญครอง ข่าวที่ออกมาจากหนังสือพิมพ์ในลักษณะเช่นนี้ ดังกว่าการโฆษณา และกระตุ้นประชาชนให้เกิดความสนใจว่า "เอดส์เป็นอย่างไร" มันอันตรายและมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหน เพราะข่าวที่ออกมาเร็วมากและเป็นที่สนใจของประชาชนโดยทั่วไป

"รู้มา 2-3 ปี ...ช่วงแรกได้รับสื่อจากหนังสือพิมพ์ มีผลมากทำให้คนสนใจเอดส์เป็นยังไง"

"ข่าวเอาเข็มไปจิ้มคนนั้นคนนี้ที่ห้างมาบุญครอง พวกนี้จะดังมากกว่าโฆษณา"

ส่วนโทรทัศน์ไม่ค่อยได้ดู เนื่องจากมีอาชีพขับรถแท็กซี่ แต่ก็เคยเห็นโฆษณาเรื่องเอดส์ในช่วงที่กลับบ้าน ประมาณหนึ่งถึงสองทุ่ม โดยระบุไม่ได้ว่าเป็นสถานีโทรทัศน์ช่องไหน เพราะเปลี่ยนช่องดูอยู่เรื่อยๆ ส่วนใหญ่จะดูพวกโลกสารคดี รายการหมอช่อง 5 และช่อง 7 ซึ่งเป็นรายการเกี่ยวกับรักลูก ละครนั้นไม่สนใจดูเลย

"เห็นผ่านๆ ที่โฆษณารณรงค์โรคเอดส์...ชอบพวกโลกสารคดี...รายการหมอ ช่อง 5 ช่อง 7 ...ละครไม่ค่อยได้ดู ไม่สนใจเลย"

สำหรับวิทยุนั้น ฟังตลอด แต่ก็ฟังเกี่ยวกับโรคเอดส์ไม่มากนัก ส่วนใหญ่ได้ยินจากรายการเพลงทำเป็นข่าวคั่นรายการ โดยพูดเกี่ยวกับปัญหาโรคเอดส์บ้าง ปัญหาต่างประเทศบ้างที่แทรกในรายการ จส.100 ก็มี ซึ่งจะกระตุ้นเรื่องโรคเอดส์เป็นพักๆ ต้องมีมูลเหตุนักจัดรายการวิทยุถึงจะหยิบยกปัญหานั้นออกมาเสนอ ถ้าไม่มีมูลก็จะไม่หยิบยกปัญหานั้นมาเสนอ คือต้องมีข่าวเกิดขึ้นก่อน ต้องเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เป็นเรื่องเร่งด่วน ถึงจะมีการนำออกรายการ เช่น การใช้เข็มไล่จิ้มกันที่มาบุญครอง ซึ่งเป็นการเสนอข่าวมิใช่เป็นการรณรงค์

"วิทยุเป็นข่าวคั่นรายการเพลง...เพลงเสร็จก็พูดปัญหาเอดส์บ้างปัญหาต่างประเทศบ้าง"

"จส.100 จะหยิบยกสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นเรื่องเร่งด่วนมาออก แต่ไม่ใช่การรณรงค์ ...ต้องมีมูลถึงจะหยิบยกปัญหานั้นออกมาพูด"

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ตนเองยังเคยเขียนกลอนรณรงค์โรคเอดส์ส่งไปออกทางสถานีวิทยุ จส.100 เนื่องจากเห็นว่าเป็นการช่วยเหลือสังคมอีกแบบหนึ่ง โดยใช้ข้อมูลจากสื่อต่างๆ ที่ได้รับมา เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ซึ่งถ้าไม่มีข้อมูลเหล่านี้ก็เขียนกลอนไม่ได้

"เวลารถติด ผมจะเขียนปัญหาได้หมด...ได้ฟังสื่ออะไรมาก็จะเขียนตอนนั้น...เขากระตุ้นเรื่องโรคเอดส์ ฟังวิทยุอยู่เลยเขียนกลอนส่งไป จส.100"

นอกจากจะได้รับความรู้จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์แล้ว ผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงบอกว่า ยังได้รับความรู้จากโปสเตอร์ และเอกสารต่างๆ ที่นำมาแจก แผ่นป้ายโฆษณาที่ติดตามสถานที่ต่างๆ เช่น โรงเรียน สถาบันการศึกษา ฯลฯ

ดังนั้น สื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุดมีอยู่ 2 สื่อ คือ สื่อทางหนังสือพิมพ์และวิทยุ หนังสือพิมพ์นั้น ส่วนใหญ่จะอ่านเดลินิวส์ มติชน และไทยรัฐ โดยอ่านตามร้านกาแฟ เพราะเสียดายเงินที่จะต้องซื้อฉบับละ 5 บาท สำหรับเดลินิวส์และมติชนนั้นอ่านทุกวัน แต่ก็ไม่ถึงกับติดวันไหนไม่มีก็ไม่อ่าน ถ้าไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ก็จะเปิดสถานีวิทยุฟังข่าวสารแทน

อย่างไรก็ตาม เมื่อถามถึงความสนใจต่อแหล่งต่างๆ ที่ผลิตสื่อเอดส์ออกมานั้น ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาสูงบอกว่าสนใจ เพราะปกติเป็นคนชอบภาษาไทยอยู่แล้ว สนใจภาษาไทยมาก จะดูว่าบริษัทไหนผลิต เขียนภาษาออกมาถูกต้องไหม สะกดถูกหรือสะกดผิดหรือไม่อย่างไร การเว้นวรรคตอนถูกต้องไหม ชอบติเมื่อเขียนผิด ตรงจุดนี้เองทำให้ได้อ่านสื่อและดูแหล่งผลิตด้วย ส่วนใหญ่สื่อโรคเอดส์มักจะมีบริษัทเอกชนเป็นสปอนเซอร์อยู่แล้ว เช่น ถุงยางอนามัยยี่ห้อคิงเท็กซ์ จะเน้นออกมาเป็นสินค้าที่เขาผลิตและส่งเสริมการขายอยู่แล้ว เช่น "สวมดีกว่าไม่สวม ป้องกันใส่กันน็อค" ส่วนของทางราชการที่ผลิตสื่อเอดส์ออกมาก็มีอยู่หลายหน่วยงานเช่นกัน

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ ให้ข้อมูลว่า ได้รับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ครั้งแรกประมาณ 3 ปีมาแล้ว จากการไปโรงพยาบาลและได้รับเอกสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ เกิดความสนใจอ่าน ทำให้ได้ทราบ ซึ่งเป็นช่วงที่ข่าวคราวเรื่องเอดส์เป็นที่โจษจันกันแพร่หลายแล้ว

สื่อที่ให้ความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุด ในความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ คือโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และหนังสือจากโรงพยาบาล โดยโทรทัศน์นั้น เห็นทุกวัน ช่องที่เห็น คือ ช่อง 7 ช่วงเย็นเป็นรายการที่มีหมอเป็นผู้จัดนำเสนอความรู้เรื่องโรคต่างๆ นอกจากนั้นก็มีรายการทำนองเดียวกันทางช่อง 9 และช่อง 5 ในช่วงห้าโมงเย็น มีรายการสนทนาเรื่องเอดส์ช่วงสี่ทุ่ม และมีละครเอดส์ ทางช่อง 5 ที่นำเสนอเรื่องของชายหนุ่มมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงที่ไม่ใช่หญิงบริการแต่แล้วก็ติดเอดส์ นอกจากนี้ก็มีเรื่องเกี่ยวกับเด็กติดโรคเอดส์จากพ่อและแม่ ส่วนใหญ่ละครโรคเอดส์ที่นำเสนอทางโทรทัศน์มีดาราเป็นผู้แสดง สื่อให้เห็นว่าคนหน้าตาดีๆ ก็เป็นเอดส์ได้ โทรทัศน์นี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ดูช่อง 7 และช่อง 5 เป็นประจำในช่วงกลางวัน ส่วนกลางคืนจะดูช่อง 7 ตั้งแต่รายการข่าวจนถึงรายการสุดท้าย

ส่วนวิทยุ ผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่าไม่ค่อยได้ฟังเพราะไม่มีเวลา สำหรับหนังสือพิมพ์ผู้ให้สัมภาษณ์รับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นประจำ และให้ข้อมูลว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จะลงเรื่องเอดส์บ่อยในหน้ากลาง หน้าสังคม และหน้าหมอประจำบ้าน

ในประเด็นเรื่องแหล่งที่ผลิต ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำบอกว่า ไม่ได้สังเกตว่าใครเป็นผู้ผลิต เพราะสนใจแต่เนื้อหาของสื่ออย่างเดียวเท่านั้น

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

สำหรับผู้นำชุมชนในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นผู้นำวัยรุ่นในระดับมหาวิทยาลัยคนที่ 1 กล่าวว่าเริ่มได้ยินเรื่องโรคเอดส์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2534 จากการเข้ารับการอบรมซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้จัด ต่อมาก็รับจากสื่อหลายประเภทคือ โทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ (นิทรรศการ) หนังสือพิมพ์ นิตยสาร

สื่อที่รับมากที่สุด คือ โทรทัศน์ โดยเฉพาะในช่วงต้นปี พ.ศ.2536 มีสื่อเอดส์ออกมามากรูปแบบเป็นลักษณะโฆษณาภาพยนตร์ชุด ช่องที่เห็นก็คือ ช่อง 3 ทั้งนี้เพราะจะเปิดดูช่อง 3 เป็นประจำเวลาที่ออกประมาณช่วงเช้า และบ่ายๆ ส่วนช่อง 5 ก็เห็นช่วงกลางวันเช่นกัน ปกติจะดูโทรทัศน์ตอนกลางวันมากกว่า เพราะทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย จึงกลับบ้านดึก

"...รู้สึกว่าในช่วงต้นปีจะมีสื่อทางด้านทีวีออกมาเยอะ มีเป็นภาพยนตร์ชุด..."

"นิสัยส่วนตัวคือ ไม่ชอบดูโฆษณา กลางวันไม่ได้ทำอะไร ก็จะอ่านหนังสือ แล้วก็จะเปิดทีวี หรือว่ามีรายการเพลงพอจบรายการเพลงก็จะเปลี่ยนช่อง นอกจากนี้ขี้เกียจเปลี่ยนช่องก็จะดู แต่เท่าที่ดูจะเจอช่อง 3 เยอะกว่า เพราะว่าเปิดค้างไว้ช่อง 3 ก็ได้ยินมันไป"

"ช่อง 3 เพราะว่าแม้นเรียนมหาวิทยาลัยจะไปเรียนเต็มที่ ถ้าเกิดว่าช่วงที่ยังไม่เรียนจะนั่งดูทีวีจะเห็นเฉพาะช่วงเช้าช่วงบ่าย...ช่วงกลางคืนไม่ค่อยเห็น มีช่อง 5 เคยเห็นเท่าที่สังเกตดูจะมีเฉพาะช่วงกลางวัน..."

สื่อที่รับรองลงมาคือ โปสเตอร์ ซึ่งประกอบอยู่ในนิทรรศการที่มหาวิทยาลัยจัด นอกจากนี้ก็มีสื่อวิทยุ จะฟังจากรายการสมายล์เรดิโอ ซึ่งมีการพูดคุยตอบคำถามเกี่ยวกับโรคเอดส์ นิตยสารก็มี เช่น นิตยสารรายสัปดาห์เดอะเนชั่น มติชน ออกเป็นสกู๊ปข่าวอยู่ในกรอบเล็กๆ หนังสือพิมพ์ก็มี เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ออกมาในลักษณะของข่าวที่บอกว่าคนนั้นคนนี้เป็นโรคเอดส์ และก็เสียชีวิตแล้ว เป็นต้น

"ที่เห็นมีอยู่เท่าที่สังเกต ที่เป็นนิทรรศการมีประมาณ 2 จุด คือ จุดแรกอยู่ทางขึ้นตึกโดมฝั่งตรงทางแยก กับอีกที่หนึ่งในห้องสมุดเป็นของกองโรคเอดส์"

"ส่วนมากจะฟังสมายล์เรดิโอ ก็พูดถึงปัญหาโรคเอดส์ เช่น เวลาดีเจเขาจะมีแบบตอบคำถามหรือเกมส์ เขาจะเอาคำถามด้านโรคเอดส์มาถามบ้างอะไรอย่างนี้"

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

สำหรับผู้นำชุมชนในกรุงเทพมหานครคนที่ 2 ซึ่งเป็นผู้นำวัยรุ่นในระดับมหาวิทยาลัย กล่าวว่าเริ่มรู้จักโรคเอดส์ปี พ.ศ.2530 จากการพูดคุยของคนทั่วไป ต่อมาก็รับสื่อหลายประเภทเช่น โทรทัศน์ เอกสาร แผ่นพับ

"รู้จักโรคเอดส์เพราะจะเป็นที่พูดคุยของคนทั่วไป ประมาณปี 2530"

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 เป็นต้นมา มีการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์กันมาก โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ช่องที่ออกคือ ช่อง 7 ช่อง 5 และ ช่อง 3 จะออกมาในรูปของละครโฆษณาใช้เวลาน้อยมากในการออกแต่ละครั้ง รองลงมาได้แก่ เอกสารแผ่นพับของกองโรคเอดส์ สภากาชาดไทย ซึ่งให้รายละเอียดมากกว่าสื่อประเภทอื่น ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์เช่น แนวหน้า ไทยรัฐ สยามโพสต์ มติชน เดลินิวส์ ที่ผ่านมาไม่เคยเห็นพูดเรื่องโรคเอดส์

"เริ่มตั้งแต่ 2-3 ปีมาแล้วมีการเผยแพร่ข่าวสารทาง ทีวี มากขึ้น"

"ช่อง 7,5,3 ที่เห็นจากทีวีก็ออกมาน้อยมาก เวลาเพียงแป๊บเดียว ส่วนมากจะเป็นโฆษณาอยู่กรุงเทพฯ จะดูทีวีทุกช่อง"

"...เมื่อตอนเป็นนักศึกษาปี 2 มีการแจกเอกสารเกี่ยวกับอันตรายของโรคเอดส์

ซึ่งจัดทำโดยสภากาชาด ตอนแรกไม่ได้ใส่ใจโรคเอดส์คืออะไร"

"...ปกติจะเป็นคนอ่านหนังสือพิมพ์แนวหน้า ไทยรัฐ สยามโพสต์ มติชน เดลินิวส์ ซึ่งที่ผ่านมาไม่เคยเห็นเรื่องเอดส์"

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

จากการสัมภาษณ์ระดับลึก ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่คนที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้นำแรงงานสตรีในโรงงานอุตสาหกรรม ในประเด็นเรื่องประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่เคยได้รับ ปรากฏว่าได้ทราบข่าวโรคเอดส์มาประมาณ 3 ปีแล้ว จากข่าวต่างประเทศที่นำเสนอทางโทรทัศน์ ซึ่งรายงานข่าวว่ามีคนตายจากโรคเอดส์ หลังจากนั้นมีข่าวในเมืองไทยลงหนังสือพิมพ์เรื่องการติดเอดส์ของนายฉะอ้อน เสือสุ่ม จากโรงพยาบาลตากสิน เป็นข่าวที่ทำให้คนงานโรงงานรู้จักโรคเอดส์ เพราะเป็นข่าวดังมาก เมื่อข่าวเกี่ยวกับนายฉะอ้อนถูกเผยแพร่ คนงานโรงงานซึ่งแต่ก่อนนิยมไปโรงพยาบาลตากสิน เพราะค่ารักษาพยาบาลถูกก็ไม่ไปโรงพยาบาลนี้อีกเลย

สื่อโทรทัศน์ที่ประชาสัมพันธ์เรื่องโรคเอดส์ ส่วนใหญ่คือ สถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 และช่อง 7 รองลงมาคือ ช่อง 5 ส่วนช่อง 9 ไม่ค่อยมี สำหรับช่อง 11 แต่ก่อนนี้ยังไม่มี แต่หลังจากมีช่อง 11 ก็มีสื่อของมูลนิธิสื่อสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามคนงานส่วนใหญ่ไม่ชอบดูช่อง 11 ชอบดูช่อง 7 ช่อง 3 ช่วงเวลาสามทุ่ม ซึ่งทุกช่องมีละครเหมือนกันหมด ทำให้คนดูไม่มีโอกาสเลือก

"3 ทุ่ม มีละครเหมือนกันหมด ไม่มีโอกาสเลือก"

สำหรับสื่อหนังสือพิมพ์ในฐานะที่เป็นผู้นำชุมชนเห็นว่าส่วนมากคนงานจะอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน โดยมักจะดูแต่พาดหัวข่าว ไม่ชอบอ่านข่าวที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ชอบอ่านแต่ข่าวที่ตัวเองสนใจ และโดยปกติแล้วจะไม่ค่อยอ่านหนังสือพิมพ์

ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า ส่วนตัวแล้ว สื่อที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์กับตนเองมากที่สุดคือ สื่อหนังสือพิมพ์ เพราะหนังสือพิมพ์มีเนื้อหาละเอียดมากกว่าโทรทัศน์ โทรทัศน์จะไม่มีข้อมูลรายละเอียดให้มากเท่าหนังสือพิมพ์

"ทีวี ข่าวไม่ละเอียด หนังสือพิมพ์ข่าวละเอียด"

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนให้ทรรศนะว่า สำหรับคนอื่นๆ โดยเฉพาะคนงานโรงงานนั้น สื่อที่จะให้ความรู้มากที่สุด น่าจะเป็นโทรทัศน์ เพราะคนชอบดูละคร ถ้ามีการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ คนส่วนใหญ่ก็จะได้รับ เพราะเหมือนเป็นการบังคับให้ต้องดู

เกี่ยวกับแหล่งที่ผลิตเท่าที่ผ่านมา ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนไม่ได้สนใจที่จะดูว่า ใครเป็นผู้ผลิตสื่อออกมา แต่ก็คิดว่า แหล่งที่ผลิตน่าจะสำคัญในแง่ของการสะท้อนให้เห็นถึงทรรศนะ และความคิดของผู้ผลิตด้วย

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

สำหรับผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ คนที่ 2 ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนกล่าวว่า ครั้งแรกที่ได้รับสื่อ จะเป็นสิ่งพิมพ์ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งแจกผ่านทางสมาคมเพื่อให้กับสมาชิกของสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ต่อมาก็ได้รับความรู้โรคเอดส์จากสื่อหลายประเภท เช่น สิ่งพิมพ์ เทปคาสเซ็ท โทรทัศน์ และวิทยุ

สื่อที่รับมากที่สุดคือ สิ่งพิมพ์ และเทปคาสเซ็ทที่เป็นสปอตของกระทรวงสาธารณสุข สำนักนายกรัฐมนตรี และสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนของ คุณมีชัย วีระไวทยะ รองลงมาก็คือ โทรทัศน์

ช่อง 11 ออกเวลาประมาณสามทุ่ม ช่วงหลังข่าวไปแล้ว ส่วนช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 เห็นน้อยมาก รูปแบบของสื่อโทรทัศน์ที่เห็นจะเป็นลักษณะของคำขวัญ และละครสั้นๆ ส่วนวิทยุก็มีออกมาน้อย เพราะสื่อต่างๆ ที่ทางหน่วยงานราชการมาแจก ไม่ได้มีการซื้อเวลาเหมือนบริษัทธุรกิจเอกชนที่ซื้อขายเวลาตรงช่วงที่มีคนรับสื่อมากๆ

"ส่วนใหญ่จะเป็นกระทรวงสาธารณสุข สำนักนายกรัฐมนตรี สมาคมประชากร"

"มีเป็นสิ่งพิมพ์ เป็นเทปคาสเซ็ท มีเป็นสปอตมาให้ แต่สื่อพวกนี้เอามาแล้วไม่ค่อยได้ผล ต้องซื้อเวลาของสถานีนั้นๆ เขาไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะต้องเอาสื่อพวกนี้ไปออกเพราะเขาเสียสตางค์ เขาต้องเอาสตางค์ก่อน เขาก็ต้องโฆษณาสินค้า..."

"ช่อง 11 ช่องอื่นไม่ค่อยมี ที่ผมดูมีเวลาช่วงกลางคืน เพราะเราทำงาน ดูช่วงหลังข่าวไปแล้ว จะออกประมาณ 3 ทุ่มเศษ"

"ผมดูช่อง 11 เป็นละครสั้นๆ ประมาณ 2-3 นาที..."

3.2 เนื้อหาที่นำเสนอ

ภาคเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

สำหรับเนื้อหาของสื่อทุกประเภทที่นำเสนอออกมาสู่สายตาประชาชนนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ส่วนมากมักจะออกมาเป็นแนวเดียวกันคือ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดต่อของโรค เช่น ติดจากการมีเพศสัมพันธ์ ติดจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน และติดโดยทางสายเลือด

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า สื่อทุกประเภทที่เสนอออกมานั้น ส่วนมากเข้าใจง่ายสื่อความหมายได้ชัดเจนดี เนื้อหาไม่สับสนโดยเฉพาะโทรทัศน์ดูแล้วเข้าใจง่าย เนื้อหาที่นำเสนอ ต่อเนื่องกันดี ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าสื่อที่นำเสนอออกมาแม้ว่าจะไม่น่ากลัว แต่ดูแล้วเกิดความรู้สึกกลัว ทั้งนี้เพราะรู้ว่าไม่มียารักษา เป็นแล้วต้องตาย กลัวสังคมจะไม่ยอมรับถ้าเป็นเอดส์ ทำให้เกิดความระมัดระวังตัวมากขึ้น และเริ่มตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค เห็นความจำเป็นที่จะต้องป้องกันตนเองให้มากขึ้น แต่ก็ไม่ทำให้เกิดความรู้สึกรังเกียจผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์แต่อย่างใด

"รู้ว่าติดได้จากการมีเพศสัมพันธ์ ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน"

"ดูแล้วกลัว เพราะไม่มียารักษา เป็นแล้วตายลูกเดียว"

"กลัวสังคมไม่ยอมรับ ถ้าเป็นแล้วเกิดท้อแท้"

"ไปร้านเสริมสวยต้องเตรียมใบมีดโกนไปเอง"

"ไม่ค่อยกล้าออกไปเที่ยว"

"ไม่รังเกียจ มีคนเป็นโรคเอดส์ แล้วเคยไปอุ้มศพ"

ในด้านความซ้ำซ้อนของเนื้อหาของสื่อประเภทต่างๆ ที่เสนอออกมานั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ยิ่งมีความซ้ำซ้อนในเนื้อหาที่นำเสนอมากเท่าไร ก็ยิ่งดี เป็นการช่วยย้ำเตือน แต่ยังมีเนื้อหาอีกหลายประเด็นที่สื่อยังไม่ได้ผลิตออกมาสู่สายตาประชาชน เช่น หากติดเชื้อเอชไอวี หรือป่วยเป็นโรคเอดส์แล้วจะปฏิบัติตัวอย่างไร หรือจะปฏิบัติตัวอย่างไรต่อผู้ที่ป่วยเป็นเอดส์ และอยากให้เพิ่มเรื่องการไม่เที่ยวสำส่อนให้มากขึ้นด้วย เพื่อเป็นการเตือนสติชายนักเที่ยวไม่ให้ไปเที่ยว หรือหยุดเที่ยว

"ซ้ำซ้อนมากดี เป็นการเตือนสติ"

"เมื่อเป็นแล้วควรปฏิบัติตัวอย่างไร คนใกล้ชิดควรปฏิบัติตัวอย่างไร"

"ควรวางตัวอย่างไรถ้าเป็นแล้ว และปฏิบัติตัวอย่างไรหลังจากที่เป็นโรคเอดส์"

ความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหาก็เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าหากนำเรื่องเดิมเนื้อหาแบบเดิมมาออกบ่อยๆ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบอกว่า ดูแล้วเบื่อ โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ ควรจะมีเรื่องใหม่ๆ ที่ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปมาออก เพื่อเป็นการดึงดูดและเรียกร้องความสนใจคนดู ส่วนความน่าเชื่อถือของเนื้อหาที่นำเสนอนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า น่าเชื่อถือเพราะมีคนเป็นเอดส์เกิดขึ้นให้เห็นจริงๆ แล้ว ยิ่งทำให้เนื้อหาที่นำเสนอน่าเชื่อมากยิ่งขึ้น แต่จะน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหนก็แล้วแต่กรณีไป ถ้าได้เห็นได้สัมผัสจริงๆ ด้วยก็จะน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น เพราะขณะนี้มีคนตายด้วยโรคเอดส์กันมาก

"บางเรื่องดูแล้วเฉยๆ บางเรื่องดูแล้วน่าสนใจ"

"ถ้าเห็นบ่อยๆ น่าเบื่อ ถ้าเปิดแล้วเจอเรื่องเดิม ก็ไม่ดูอีก ควรจะมีเรื่องใหม่ๆ"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับวัยรุ่นในเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ที่ผ่านมาประเด็นที่สื่อเอดส์ทุกประเภทนำเสนอมานั้น เป็นเรื่องการติดต่อของโรค เช่น การเที่ยวสำส่อน การใช้เข็มฉีดยา และวิธีการป้องกัน เนื้อหาที่นำเสนอ ส่วนใหญ่เข้าใจง่าย แต่ขึ้นอยู่ที่การรับของแต่ละบุคคลด้วย ว่าจะรับได้มากน้อยแค่ไหน อย่างไรก็ตามสื่อที่นำเสนอมา ยังมีปัญหาด้านความชัดเจน โดยเฉพาะเรื่อง การติดต่อของโรค ยังสื่อไม่ชัด ยังมีความคลุมเครืออยู่ ทำให้ประชาชนไม่แน่ใจว่าติดต่อกันได้เพียงแค่การมีเพศสัมพันธ์ การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน และติดต่อกันโดยทางสายเลือดเพียงเท่านั้นหรือ ถ้าต้องอยู่กับคนเป็นโรคเอดส์จะติดไหม หากมีการสัมผัสทางบาดแผลกับเลือดของผู้ป่วยจะเป็นเอดส์ไหม ยังมีความสงสัยอยู่ และไม่ครอบคลุมประเด็นที่อยากรู้ แต่อย่างไรก็ตาม สื่อเอดส์ประเภทต่างๆ ที่ได้นำเสนอในช่วงที่ผ่านมาก็ทำให้เกิดความตระหนักในความร้ายแรงของโรค ทำให้ต้องหาวิธีการป้องกันตัวจากโรคนี้ และถึงแม้ว่าสื่อที่นำเสนอจะไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกรังเกียจต่อผู้ป่วยเอดส์ แต่ก็เกิดความรู้สึกว่าควรอยู่ห่างจากผู้ที่ป่วยเป็นเอดส์ ขณะเดียวกันก็มีข้อสงสัยว่า แม้จะมีการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์แล้ว แต่ก็ยังมีบางคนที่ไม่กลัวตาย ยังคงไปเที่ยวอยู่ ส่วนมากเป็นเพราะกินเหล้า เมาไม่กลัว และถือว่าเมื่อเกิดมาแล้วต้องตาย ต่อเมื่อไปเที่ยวแล้ว จึงเกิดความรู้สึกวิตกกังวลว่าจะติดเอดส์ไหม เพราะไม่ได้ป้องกันตัว

"เราฟังๆ อยู่เข้าใจ"

"พอรู้ ยังไม่ชัดเจนเท่าไร บอกว่าน่ากลัวแค่นี้ ไม่รู้ว่าติดต่อกันยังไง ทางไหน"

"บางทีก็เข้าใจ บางทีก็ไม่เข้าใจ"

"ประเด็นการติดต่อมีเยอะมากเลย สมมติมีดบาดมือ ไปอยู่กับคนเป็นเอดส์จะติดเอดส์ไหม"

"โรคนี้ติดต่อได้ โรคนี้ร้ายแรง เกิดความรู้สึกอยากจะป้องกันตัวเอง"

"คิดว่าต้องอยู่ห่างๆ เขา ถึงจะติดต่อยาก อยู่ห่าง ดีกว่า"

"บางคนไม่กลัว กลัวทำไมโรคเอดส์ คนเราเกิดมาแค่ตาย"

"ส่วนมากกินเหล้าแล้วไปเที่ยว พอกินเหล้าแล้วไปไหนไปหมดไม่กลัวตาย ไม่กลัวอะไรสักอย่าง พอเหล้าสร่าง เกิดความรู้สึกกลัว"

ด้านความซ้ำซ้อนของเนื้อหาที่นำเสนอ วัยรุ่นในเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า มีความซ้ำซ้อนกันในสื่อทุกประเภทที่นำเสนอ แต่เห็นว่าซ้ำมากๆ ก็ดีจะช่วยให้จำได้ ส่วนความทันสมัยและทันสถานการณ์ของสื่อที่นำเสนอนั้นวัยรุ่นในเมืองเห็นว่าสื่อที่ติดตามโรงพยาบาลทันสมัยและทันสถานการณ์ดี โดยเฉพาะสำหรับผู้ป่วยเป็นเอดส์ แต่ทางโทรทัศน์ที่ทันสมัยและทันสถานการณ์ไม่ค่อยมี ในด้านความน่าเชื่อถือของสื่อที่นำเสนอมาทั้งหมดเห็นว่า ที่ผ่านมาน่าเชื่อถือ แต่ส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะเคยได้เห็นคนที่เป็นเอดส์ประกอบด้วย จึงทำให้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากขึ้น

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ประเด็นที่สื่อเอดส์ประเภทต่างๆ นำเสนอในช่วงที่ผ่านมาได้แก่ วิธีการป้องกัน เช่น สวมถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ ห้ามเที่ยวสำส่อน ห้ามใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน เป็นต้น แต่ก็ยังมีอีกหลายประเด็นที่อยากรู้แต่สื่อยังไม่ได้นำเสนอ โดยเฉพาะเรื่องของการติดต่อ เช่น ไปทำผม ไปทำเล็บจะติดเอดส์ไหม ร่วมเพศโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยแต่ไม่มีเลือดออกจะติดเอดส์ไหม ใช้ของใช้ร่วมกันจะติดไหม หรือว่ายุงกัดคนที่เป็นเอดส์และมากัดผู้ที่ไม่เป็นเอดส์จะติดไหม ดังนี้เป็นต้น ซึ่งผู้ร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าสื่อเอดส์ยังมิได้สื่อออกมาทำให้เกิดความสงสัย

"ตัดผมติดหรือเปล่า"

"ไม่กล้าทำเล็บ กลัวจะติดเอดส์หรือเปล่า บางทีสงสัยกลัวติด ก็เลยไม่ทำ"

"ถ้าร่วมเพศไม่มีเลือดออก อยากทราบเหมือนกันว่ามีโอกาสติดไหม ที่ทราบต้องมีเลือดถึงจะติดเอดส์ได้ แต่ไม่ได้ใส่ถุงยาง"

"ใช้ของร่วมกับคนที่เป็นเอดส์ เช่น แก้วน้ำ ช้อน หรือรับประทานอาหารร่วมกัน"

"ไม่มีใครกล้ารับประกันว่ายุงสามารถแพร่เชื้อได้"

"น่าจะทดลองดูก่อนว่าติดหรือไม่ติด ยุงกัดคนติดเอดส์แล้วไปกัดคนที่ไม่เป็นเอดส์"

ส่วนเนื้อหาที่นำเสนอออกมานั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า บางครั้งสื่อภาพออกมาโป๊ จนทำให้คนดูเกิดอารมณ์อยากเที่ยว เป็นการเร้าใจให้อยากออกไปเที่ยวมากกว่าที่จะเป็นข้อเตือนใจมิให้ไปเที่ยว และบางครั้งก็ออกมาซ้ำซากจนน่าเบื่อ เช่น การใช้ถุงยางอนามัยและการใช้เข็มฉีดยา แต่เนื้อหาที่สื่อหลายเรื่องเสนอออกมาเห็นว่าน่าสนใจ และชวนให้ติดตามก็มี โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ เช่น เรื่องชายหนุ่มกับหญิงสาวเป็นแฟนกัน คนหนึ่งติดเอดส์ อีกคนไม่ติดเอดส์ พอคลอดลูกออกมาลูกเป็นเอดส์ ดูแล้วทำให้เกิดความรู้สึกเศร้าใจ สะเทือนใจ

"ภาพโป๊ ดูแล้วเร้าอารมณ์ อยากไปเที่ยว"

"ถุงยางอนามัยออกเป็นประจำ"

"เข็มฉีดยาก็ออกบ่อย"

"หนุ่มสาวเป็นแฟนกัน เที่ยวด้วยกัน คนหนึ่งติดเอดส์ อีกคนหนึ่งไม่ติด รู้สึกผู้ชายจะติด ผู้หญิงไม่ติด...ตอนคลอด ตอนมีลูก คลอดออกมาลูกเป็นเอดส์"

"ดูภาพแล้วเศร้าใจ ไม่น่าจะเป็นไปได้ ผู้ชายก็รู้เท่าไม่ถึงการณ์"

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อเอดส์ที่ผ่านมาทุกประเภทได้สร้างความตระหนักถึงความร้ายแรงของโรคทำให้เกิดความระมัดระวังตัวมากขึ้น มีการป้องกันตัวเองเพื่อมิให้เป็นโรคร้ายแรงนี้ และมีการปรับเปลี่ยนลดพฤติกรรมเสี่ยงลง เช่น ไม่ไปเที่ยวถ้าไปเที่ยวก็ใช้ถุงยางอนามัย และมีการบอกเตือนต่อกันถึงคนในครอบครัวด้วย เช่น สามี ญาติพี่น้องไม่ให้ไปเที่ยว

"ถ้าเขารู้เป็นเอดส์ ไปไหนเขาก็รังเกียจ สังคมไม่ยอมรับ"

"แน่นอน ป้องกันให้สวมถุงยางอนามัยเวลาเที่ยว"

"สวมปลอก ต้องพยายามบอกเตือนทุกครั้ง ช่วยบอกกับญาติพี่น้อง"

"เราไม่รู้ว่าคนที่เป็นสามีของเราไปเที่ยวที่ไหนบ้าง แต่ทุกครั้งที่ออกจากบ้านก็บอกอย่าไปเที่ยวผู้หญิง ถ้าพ่ออยากได้มาเอาที่บ้าน อย่าไปเที่ยวข้างนอก คิดถึงลูกภายภาคหน้าบ้าง เดี๋ยวนี้โรคเอดส์ระบาดเยอะ"

"คิดว่าไม่ได้ไปมั่วสุมกับผู้ชายก็คงไม่มีโอกาส"

"เวลาไปหาแพทย์ต้องให้แพทย์ฆ่าเชื้อเข็มฉีดยาก่อน...หรือเปลี่ยนเข็ม"

"เดี๋ยวนี้ไม่ไปทำเล็บกันแล้ว"

สำหรับความทันสมัยของสื่อเอดส์ที่นำเสนอไปนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือเห็นว่า โทรทัศน์มีการนำเสนอเนื้อหาที่ทันสมัย ประทับใจ และให้ความรู้สึกได้ดี โดยเฉพาะที่เสนอเป็นละครโทรทัศน์ เช่น เรื่องพ่อติดเอดส์แล้วมีลูก ลูกออกมาเป็นเอดส์ พ่อเสียใจ ฆ่าตัวตาย ซึ่งเห็นเมื่อไม่นานมานี้ทางโทรทัศน์ช่อง 5 อีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องชายหนุ่มกับหญิงสาวเป็นแฟนกัน คนหนึ่งติดเอดส์ พอมีลูก ลูกก็ติดเอดส์ด้วย ซึ่งได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้ว ดูแล้วทำให้เกิดความเศร้าใจ ซึ่งทั้งสองเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ทันสมัยทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนี้

"ทีวีทันสมัยขึ้น"

"ละครทำให้ฝังใจมากดูเรื่องพ่อติดเอดส์แล้วมีลูกลูกคลอดออกมาเป็นเอดส์เสียใจแล้วฆ่าตัวตาย เห็นในทีวี 5 ไม่นานมานี้"

ด้านความน่าเชื่อถือ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเชื่อถือในเนื้อหาของสื่อต่างๆ ที่นำเสนอ แต่ก็มีข้อสงสัย ว่าทำไมยิ่งมีการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือติดโปสเตอร์มากเท่าไหร่ คนกลับติดเชื้อเอดส์มากยิ่งขึ้นทุกที แสดงว่าเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่เสนอมายังไม่ทำให้คนเชื่อ หรือตระหนักต่อความร้ายแรงของโรค โดยเฉพาะในบางกลุ่ม เช่น กลุ่มหญิงขายบริการ และกลุ่มวัยรุ่นที่คึกคะนอง ซึ่งยังไม่ลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ และเห็นว่าควรให้กลุ่มคนพวกนี้ได้เห็นคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ จะได้ตระหนัก

"เชื่อ...แต่สงสัย...ตอนนี้ยิ่งรณรงค์ ติดประกาศ โฆษณาทางวิทยุ ทีวี ติดโปสเตอร์ ยิ่งต่อต้านเท่าไร คนที่ติดเชื้อโรคเอดส์ยิ่งมากทุกที"

"พวกโสเภณีถ้าไม่ขายบริการ ก็ไม่มีอะไรจะกิน จำต้องหาเงิน"

"อย่างวัยรุ่นวัยคึกคะนอง บอกอย่างไรก็ไม่ฟัง"

"วัยรุ่นนี้จะเอาหมด เหล้า บุหรี่ ผู้หญิง"

"บอกตอนแรกไม่ฟัง พอดีเพื่อนของแฟนเขาเป็นเอดส์ พึ่งตายก็เลยพาไปดูเห็นสภาพ เห็นตุ่มขึ้นตามตัว เริ่มหดหู่...เดี๋ยวนี้หยุดเที่ยวแล้ว"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือ ซึ่งมีการศึกษาต่ำเห็นว่า เนื้อหาของสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ ที่นำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นทางโทรทัศน์ แผ่นพับ โปสเตอร์ เทปเสียง หรือแม้แต่สื่อบุคคล บางครั้งเมื่อสื่อออกมาแล้วเข้าใจยาก และไม่ค่อยน่าสนใจ บางครั้งเนื้อหาที่นำเสนอออกมาดูแล้วไม่เข้าใจสับสน อย่างไรก็ตาม แม้จะมีข้อติเตียนบ้าง แต่สื่อต่างๆ ที่นำเสนอออกมา ก็ช่วยให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความร้ายแรงของโรครู้ว่าเป็นแล้วไม่มียารักษา ทำให้เริ่มรู้จักป้องกันตนเองมิให้เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ เช่น หยุดพฤติกรรมสำส่อนไม่เที่ยวหญิงบริการ และเกิดความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ป่วยเป็นโรคเอดส์มากขึ้น กล้าที่จะอยู่กับคนที่เป็น ไม่รังเกียจที่จะรับประทานอาหาร และใช้สิ่งของร่วมกันกับผู้ที่เป็นเอดส์ เพราะรู้ว่าไม่สามารถติดต่อกันได้ง่าย และมีการระมัดระวังตัวมากขึ้น เช่น ไปร้านตัดผมต้องให้ช่างเปลี่ยนใบมีดโกน ไปโรงพยาบาลก็ต้องให้แพทย์ใช้เข็มฉีดยาเล่มใหม่

"เนื้อหาที่นำเสนอทางทีวี แผ่นพับ โปสเตอร์ เทปเสียง บางครั้งดูแล้วเข้าใจยาก"

"ระยะหลังพอรู้เรื่องข่าวโรคเอดส์ก็เลิกเที่ยวไปเลย...เพราะเป็นแล้วไม่มียารักษา"

"ก็น่าเห็นใจ...กล้าอยู่ด้วยกัน กล้าใช้สิ่งของร่วมกัน"

"เวลาไปตัดผมก็ต้องเปลี่ยนใบมีด ไปโรงพยาบาลก็ใช้เข็มใหม่"

ส่วนประเด็นที่เนื้อหายังนำเสนอได้ไม่ชัดเจนและเกิดข้อสงสัยอยู่มี 2 ประเด็นคือ 1) ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้ร้อยเปอร์เซนต์จริงหรือ และ 2) อาการต่างๆ ตามแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาไปสู่การเป็นเอดส์เป็นอย่างไร ยังไม่รู้

นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีการศึกษาต่ำเห็นว่า สื่อเอดส์ทางโทรทัศน์ที่นำเสนออยู่ขณะนี้มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ดี เคยเห็นทางโทรทัศน์หลายเรื่อง แต่นึกไม่ออกว่ามีเรื่องอะไรบ้าง เนื้อหาที่นำเสนอดูแล้วน่าสนใจดี

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคเหนือ

สำหรับประเด็นต่างๆ ที่สื่อเอดส์นำเสนอในช่วงที่ผ่านมา ผู้นำชุมชนทั้งสองคนในเขตเมืองภาคเหนือเห็นว่า ส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับ "การป้องกัน" และ "หยุดการสำส่อนทางเพศ"

"พูดถึงความเป็นมาของโรคเอดส์ ความร้ายแรงของโรคเอดส์"

"การรณรงค์ให้ป้องกันโรคเอดส์ และหยุดการสำส่อนทางเพศ"

จากการที่ได้พูดคุยกับชาวบ้าน ผู้นำทั้งสองเห็นว่า ชาวบ้านไม่ค่อยเข้าใจเนื้อหาโรคเอดส์ที่นำเสนอทางโทรทัศน์นัก เพราะไม่สามารถสื่อออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนให้ชาวบ้านเห็นได้ จึงอยากจะให้เน้นออกมาเป็นภาพที่ชัดเจน แสดงให้เห็นความรุนแรงของโรค ชาวบ้านเห็นว่าการนำเสนอด้วยสื่อบุคคลจะดีกว่าสื่อทางโทรทัศน์ ถ้าเชิญผู้ที่เป็นโรคเอดส์มาพูดคุยกับชาวบ้าน โดยเล่าถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาให้พูดถึงความรู้สึกและความในใจของผู้เป็นเอดส์ได้ก็จะทำให้ประชาชนได้รู้และตระหนักถึงความร้ายแรงของโรคเพราะการเห็นของจริงสามารถพูดคุยซักถามได้ เห็นปฏิกิริยาท่าทางของผู้พูด ดูแล้วฟังแล้วจะก่อให้เกิดความเชื่อและความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ป่วยเป็นเอดส์ด้วย จะไม่รู้สึกรังเกียจ ขณะที่สื่อทางโทรทัศน์ไม่สามารถถ่ายทอดให้ประชาชนรับรู้ได้ในลักษณะนี้ นอกจากเป็นการเสนอภาพทั่วๆ ไป ไม่ทำให้ผู้ชมประทับใจในเนื้อหาที่นำเสนอ

"ทางทีวี การนำเสนอจะต้องเห็นผลเด่นชัด เป็นรูปธรรมมากกว่านี้ เน้นอันตรายของโรคเอดส์ ออกมาเป็นภาพ"

"เชิญคนที่เป็นโรคเอดส์มาพูดถึงประสบการณ์ของเขา ความในใจและความรู้สึกของเขา"

"ประชาชนจะให้ความสนใจมาก...ชาวบ้านจะสงสารคนที่เป็นเอดส์ ไม่มีปฏิกิริยารังเกียจ เพราะเป็นผู้มาให้ความรู้"

"ถ้าสื่อออกมาในลักษณะที่แสดงความลำบากในการดำเนินชีวิตของคนเป็นเอดส์ ก็จะทำให้ประชาชนให้ความเห็นใจคนเป็นเอดส์ ไม่ให้ความรังเกียจ"

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนบอกว่าชาวบ้านบางคนที่ดูสื่อเอดส์ทางโทรทัศน์ก็ยังมีความสงสัยอยู่ว่าเอดส์มีจริงหรือ หรือเป็นเพียงการนำเสนอเพื่อให้ประชาชนหยุดการสำส่อนทางเพศเท่านั้น เพราะไม่เคยเห็นว่ามีคนเป็นเอดส์จริงๆ ส่วนคนที่เป็นเอดส์จริงๆ สื่อทางโทรทัศน์ก็ยังไม่สามารถช่วยเหลือทางด้านกำลังใจ หรือลดความรังเกียจของผู้คนรอบด้านที่มีต่อผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์ลงได้ ดังจะเห็นได้จากประเพณี

การเผาศพผู้ตายด้วยโรคเอดส์ ชาวบ้านที่ไปร่วมงานจะแสดงความรังเกียจ จะไม่รับประทานอาหารในงานศพนั้นเลย และก็จะเกิดมีข่าวลือขึ้นบ่อยๆ ว่าบ้านนั้นบ้านนี้มีคนเป็นเอดส์ บ้านไหนถูกข่าวลือก็จะเงียบเหงาซบเซาไป ไม่มีผู้คนกล้าไปสังสรรค์เยี่ยมเยียนด้วย หรือถ้ามีคนตายเกิดขึ้น ก็จะทึกทักว่าเป็นโรคเอดส์ตาย แสดงว่าสื่อที่ออกมายังไม่สามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนได้ นอกจากจะทำให้ประชาชนตื่นตระหนกและรังเกียจผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์

"บางคนก็สงสัยว่าเอดส์มีจริงหรือเปล่า"

"เป็นคำพูดเพื่อป้องกันไม่ให้มีการสำส่อนทางเพศ"

"ในงานศพ ประเพณีของเมืองเหนือจะมีการเลี้ยงอาหาร ถ้าใครเป็นเอดส์ จะไม่มีคนกินอาหารนี้ แสดงว่าเกิดความรังเกียจ ถึงแม้จะพูดว่าไม่รังเกียจก็ตาม"

อย่างไรก็ตาม ผู้นำในชุมชนให้ข้อสังเกตว่า ปัจจุบันประชาชนในเขตเมืองมีความสนใจและตื่นตัวอย่างมากต่อโรคเอดส์ ถ้าเปรียบเทียบกับในอดีต จะเห็นว่าในอดีตมีความสนใจและตื่นตัวน้อยกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรัฐบาลได้มีการส่งเสริมในหลายๆ ด้าน ข่าวหลายข่าวที่นำเสนอออกมาจากสื่อต่างๆ ก็มีส่วนช่วยอย่างมาก ทำให้ประชาชนตื่นตัวมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ เสียงตามสาย แผ่นพับและโปสเตอร์

"ความสนใจต่อชุมชนเทศบาลที่มีต่อโรคเอดส์ในปัจจุบันถ้าเทียบกับอดีตมีการตื่นตัวขึ้น เพราะรัฐบาลส่งเสริมหลายด้าน ข่าวหลายข่าวที่ออกมาทำให้ตื่นตัวขึ้น"

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ส่วนประเด็นการนำเสนอผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือซึ่งมีการศึกษาต่ำกล่าวว่า ถ้าเป็นทางโทรทัศน์ ประเด็นที่สื่อเอดส์นำเสนอ ก็คือ การไม่เที่ยวสำส่อน การสวมถุงยางอนามัยเมื่อไปเที่ยว และวิธีการป้องกัน ทางวิทยุก็จะพูดถึงเรื่องการสำส่อนทางเพศ และการใช้เข็มฉีดยา ส่วนทางหนังสือพิมพ์ก็จะเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับการติดเชื้อและการมั่วเข็ม

"ทีวีสื่อเรื่องการป้องกัน การใช้มีดโกน ไม่เที่ยวสำส่อน ใช้ถุงยางอนามัย"

"วิทยุมีพูดเกี่ยวกับเอดส์ สำส่อนทางเพศ มั่วเข็ม"

"หนังสือพิมพ์ มั่วเข็ม การติดเชื้อ"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ประเด็นต่างๆ ที่สื่อเอดส์นำเสนอมานั้น ก่อให้เกิดความกลัว ทำให้ระวังตัวมากขึ้น เช่นไปตัดผมต้องนำมีดโกนไปด้วย ไปหาหมอก็ต้องระวังเรื่องเข็ม เพราะไม่อยากให้เอดส์เกิดขึ้นกับตนเอง ไม่อยากเป็นเอดส์ แต่ถ้ารู้ว่ามีคนเป็นเอดส์ก็รู้สึกเห็นใจและสงสารมากกว่าที่จะรังเกียจ เพราะโรคเอดส์ไม่สามารถติดต่อกันได้ง่ายๆ นอกจากใช้เข็มฉีดยาร่วมกันหรือสำส่อนทางเพศ และสามารถกินอาหารร่วมกับคนที่เป็นเอดส์ได้ แต่บางคนก็บอกว่ากลัวเข้าใกล้แล้วติดต่อได้

"กลัว ไม่อยากให้เกิดขึ้นกับตัวเอง"

"ระมัดระวัง ระยะนี้ไม่ค่อยเที่ยว แต่ก่อนไม่ระมัดระวัง"

"ระมัดระวังมากขึ้น ผู้ชายชอบเที่ยวโสเภณีรู้จักป้องกัน"

"ระมัดระวังมีดโกน เข็มฉีดยา บอกให้หมอเปลี่ยน หมอบอกว่าเปลี่ยนแล้ว บอกว่า สะอาดแล้ว ก็ต้องเชื่อหมอ"

"ไม่รังเกียจเขา เพราะมันไม่ติดต่อกันง่ายๆ นอกจากใช้เข็มฉีดยาร่วมกันและมั่วเพศ"

"กินอาหารร่วมกันได้...หมอเขาเอาโปสเตอร์มาติดตามโรงพยาบาล"

"รู้สึกกลัว...ไม่อยากเข้าใกล้ กลัวทำให้เราติดต่อได้"

ส่วนเนื้อหาที่นำเสนอนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ไม่ว่าจะนำเสนอทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ แผ่นพับหรือเอกสารต่างๆ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าสื่อออกมาง่ายๆ สั้นๆ ทำให้เข้าใจดี แต่ถ้าเปรียบเทียบระหว่างเนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์และที่นำเสนอออกมาเป็นเอกสารแล้ว สื่อทางเอกสารจะให้รายละเอียดมากกว่า ถ้าไม่เข้าใจสามารถอ่านซ้ำได้ แต่ถ้าเป็นการนำเสนอทางโทรทัศน์ หากดูแล้วไม่เข้าใจภาพที่เสนอผ่านไปแล้วก็ผ่านไปเลย ไม่มีโอกาสทบทวนดูอีก นอกจากจะต้องรอการฉายซ้ำในครั้งต่อไป

"เอกสารดูแล้วเข้าใจมากกว่า เราอ่านได้ทำความเข้าใจได้ มีภาพประกอบ"

"ทีวีดูแล้ว ไม่สามารถอ่านซ้ำเหมือนในหนังสือ ผ่านไปแล้วก็ผ่านไปเลย"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ภาพสื่อเอดส์ที่นำเสนอทางโทรทัศน์ดูแล้วสวยงามอย่างเดียวนั้นไม่มี มีที่ดูแล้วรู้สึกน่ากลัวด้วย เช่น ภาพผู้ป่วยเอดส์ตอนใกล้ตายนอนปิดตาอยู่บนเตียง ซึ่งนำเสนอเป็นสปอตโทรทัศน์ดูแล้วน่ากลัว ส่วนเนื้อหาที่นำเสนอออกมาแล้วซ้ำซ้อนกันมี แต่สื่อได้ทันสมัย ใช้ภาษาง่ายๆ ฟังแล้วเข้าใจ เรื่องที่นำเสนอก็สั้น ไม่ยาวเกินไป

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ความน่าเชื่อถือของเนื้อหาที่นำเสนอออกมานั้น ไม่ได้อยู่ที่ใช้ดาราดังมาแสดง แต่อยู่ที่เนื้อเรื่องที่นำเสนอมากกว่า และถ้าหากเปรียบเทียบกับการนำเอาคนที่ป่วยเป็นโรคเอดส์จริงๆ มาแสดง ของจริงก็ย่อมจะมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่าที่จะเล่นเป็นละคร แต่การนำเอาคนที่ป่วยเป็นโรคเอดส์จริงๆ มาเสนอ บางครั้งอาจมีคนรังเกียจ แต่ต้องพูดให้เข้าใจว่า โรคเอดส์นั้นไม่สามารถติดต่อกันได้ง่ายๆ

"ของจริง เป็นจริงๆ ไม่ใช่การแสดงน่าเชื่อถือกว่า เคยเห็นเพื่อนเป็น รู้จักเขาตอนอยู่ที่ชลบุรี เขาเป็นเอดส์ แม่นำไปตรวจ เขาไม่อยากให้ใครเห็นตัว แม่เขาจะขังไว้ในห้องน่าสงสาร เขามากๆ แม่เขาส่งข้าวทางช่องเล็กๆ เขาไม่ยอมให้ใครไปดู แต่ก่อนเที่ยวเก่ง"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

ในด้านเนื้อหาของสื่อประเภทต่างๆ ที่นำเสนอ วัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีระดับการศึกษาสูง เห็นว่า โดยทั่วๆ ไปสื่อที่นำเสนอออกมา เห็นแล้วน่าสนใจ ดูแล้วเข้าใจง่าย สำหรับบางคนอาจเห็นตรงข้ามว่าดูแล้วเข้าใจยาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่ที่แต่ละบุคคลมากกว่า และเห็นว่า ความจริงสื่อต่างๆ ที่ออกมายังไปไม่ถึงแก่นของการนำเสนอ น่าจะนำคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ มาเสนอ เคยเห็นจากสถานีโทรทัศน์ช่องหนึ่ง นำเอาคนที่เป็นโรคเอดส์มาสัมภาษณ์ รู้สึกว่าเป็นรายการ "ทไวท์ไลท์โชว์" นำเสนอสู่สายตาประชาชนโดยไม่บอกชื่อ โดยไม่ให้เห็นตัว ให้หันหลังเข้ากล้อง ได้ยินแต่เสียงพูด ซึ่งดูแล้วชอบมาก เพราะเป็นการนำเสนอที่ดี ทำให้คนภายนอกได้รู้ถึงสภาพชีวิตของผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์ ซึ่งการนำเสนอแบบนี้จะไม่ก่อให้ความรู้สึกกลัวหรือรังเกียจผู้ป่วยแต่อย่างใด

"การนำเสนอ...ยังไม่ถึงแก่นแท้ของมัน เอาคนเป็นจริงๆ มาเลย 100% ผมชอบอย่างนี้ เอาคนที่เป็นเอดส์มาสัมภาษณ์ให้ดู...ทำให้คนภายนอกได้รับรู้ถึงแก่นแท้ของชีวิต"

ในด้านความสวยงามของเนื้อหาที่นำเสนอ วัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ความสวยงามของสื่อที่นำเสนอ ส่วนมากมักจะปรากฏอยู่ในแผ่นภาพโปสเตอร์และเอกสารมากกว่าสื่ออื่นๆ

"สื่อที่ออกมาสวยงาม เป็นแผ่นภาพโปสเตอร์และเอกสาร"

นอกจากนี้วัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า สื่อที่ออกทางโทรทัศน์บางครั้งเร็วเกินไป จนไม่ทราบว่าผู้เสนอต้องการจะเสนออะไร ดูไม่รู้เรื่อง ถ้าให้เวลาสักหนอยประมาณ 15 นาที หรือครึ่งชั่วโมง หรือจัดเป็นรายการเล็กๆ มีการอธิบายให้รายละเอียดบ้าง หรือมีการสัมภาษณ์พูดคุยกัน ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับคนทั่วไป เพราะบางคนเรียนน้อย ตามไม่ทัน ก็จะได้รับความรู้ส่วนนี้ไปด้วย หรือไม่ก็ทำเป็นหนังเป็นละครโดยเสนอเป็นเรื่องสั้นออกเป็นตอนๆ เน้นเนื้อหาให้ดีๆ ก็จะเป็นประโยชน์เช่นกัน

"ในทีวีออกมาเร็วเกินไป ถ้าออกมาครึ่งชั่วโมงหรือ 15 นาทีก็ดี ถ้าเป็นรายการอย่างนี้ชอบ เพราะอธิบายช้าๆ มีคนมาสัมภาษณ์ เพราะบางคนเรียนน้อยจะได้รับรู้ส่วนนี้ไปด้วย"

อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อทุกประเภทที่ได้มีการนำเสนอในช่วงที่ผ่านมานั้น ได้สร้างความตระหนักในความร้ายแรงของโรคให้เกิดแก่ประชาชนได้ไม่น้อย เพียงแค่พูดเตือนกันในฐานะที่เป็นเพื่อนฝูงกันก็ทำให้หยุดการเที่ยวลงได้ และก็สร้างความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่เป็นโรคเอดส์ได้ไม่น้อยเช่นกัน ทำให้คิดถึงใจเขาใจเรา ถ้าหากเราเป็นบ้าง จะรู้สึกอย่างไร

"เท่าที่ดูเรื่องโรคเอดส์ สร้างให้เกิดความตระหนักถึงความร้ายแรงของโรคได้เยอะทีเดียว เพื่อนบอกว่าเที่ยวมากเดี๋ยวก็เจอแหละมึงทำให้เราชะงักลงได้"

"ที่สื่อในด้านความเห็นอกเห็นใจต่อคนที่เป็นเอดส์ ทำให้ตัวเราคิดลึกซึ้ง ถ้าเป็นตัวเราเอง จะเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจไหม ต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา"

ในด้านการนำเสนอสื่อเอดส์ต่อไป วัยรุ่นในเขตชนบททางภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงอยากให้เน้นเนื้อหา "ด้านครอบครัว" เพราะเห็นว่าคนที่มีครอบครัวติดเชื้อมากกว่าคนที่ไม่มีครอบครัว และในด้าน

"การติดต่อ" บางคนยังไม่รู้เลยว่าติดต่อกันได้อย่างไรแน่ เพราะแม้แต่ตัวเองยังไม่แน่ใจเลยว่า ถ้ากินข้าวร่วมกันกับคนเป็นเอดส์จะติดไหม สมมติว่าในบ้านมี 5 คน มีอยู่คนหนึ่งเป็นโรคเอดส์ คนในครอบครัวจะรังเกียจ จะให้ซักเสื้อผ้าเอง ช้อนกินข้าวต้องแยกไม่ให้ใช้ปนกัน ทั้งนี้ก็เพราะรังเกียจ

"เนื้อหาควรเน้นด้านครอบครัว ในด้านการติดต่อ บางคนรู้บ้างไม่รู้บ้าง...สำหรับที่ยังไม่แน่ใจไปกินข้าวร่วมกันติดไหม"

ในด้านความซ้ำซ้อนของเนื้อหาที่นำเสนอเห็นว่าไม่ซ้ำซ้อนกัน ไม่ว่าจะออกทางโทรทัศน์ แผ่นภาพโปสเตอร์ ส่วนในด้านความเชื่อถือต่อเนื้อหาของสื่อต่างๆ ที่นำเสนอนั้น วัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง กล่าวว่า สำหรับตนเองแล้วเชื่อ 80% ที่เหลืออีก 20% ยังไม่เชื่อหรือไม่แน่ใจจนกว่าจะมีการพิสูจน์ เช่น เรื่องยุง ถ้ายุงกัดแล้วจะติดเอดส์ไหม หากได้มีการศึกษาวิจัยแล้วและพบว่าไม่ติดแล้วนำเสนอออกมาทางสื่อไม่ว่าจะเป็นโฆษณาทางโทรทัศน์หรือเป็นแผ่นภาพ โปสเตอร์ก็จะเชื่อ แต่ถ้าตราบใดไม่มีการศึกษาพิสูจน์ออกมาก็ยังไม่เชื่อ เรื่องแก้วน้ำดื่มหรือการกินข้าวร่วมกันก็เช่นกัน ถ้าวิจัยกันออกมาแล้วว่าไม่ติด ถ้ามีสื่อออกมาก็จะเชื่อ

"ความเชื่อถือต่อสื่อที่นำเสนอ สำหรับตนเองแล้ว 80% ที่เหลืออีก 20% ยังไม่แน่ใจ เช่นยุงกัด ดื่มน้ำแก้วเดียวกัน กินข้าวร่วมกัน...ถ้าเขาวิจัยออกมาแล้ว ว่าไม่ติด...ผมก็ต้องเชื่อ"

สำหรับหน่วยงานไหนที่ผลิตสื่อออกมาถึงจะเชื่อ ส่วนตัวแล้วไม่ค่อยให้ความสนใจว่าหน่วยงานไหนจะเป็นผู้ผลิต สนใจแต่เนื้อหามากกว่า แต่ถ้ากระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต คิดว่าจะเชื่อถือมากกว่า เพราะเป็นหน่วยงานที่ศึกษาเรื่องนี้โดยตรง

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อกล่าวถึงประเด็นสำคัญๆ ที่สื่อเอดส์ทุกประเภทนำเสนอออกมาสู่สายตาประชาชนนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ บอกว่ามีหลายประเด็นด้วยกัน เช่น การสำส่อนทางเพศ การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน และการป้องกันเมื่อเที่ยวหญิงบริการต้องใช้ถุงยางอนามัย

เมื่อถามถึงสื่อต่างๆ ที่นำเสนอซึ่งไม่ใช่สื่อบุคคลไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ แผ่นพับ และสื่ออื่นๆ ดูแล้วเข้าใจไหม ดูแล้วรู้เรื่องไหม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ตอบเหมือนกันว่าเข้าใจง่าย ที่ดูแล้วไม่รู้เรื่องไม่มี โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ดูแล้วรู้เรื่องดี แม้แต่พวกเอกสารแผ่นพับ ที่มีในหมู่บ้านและที่อนามัยนำมาแจก อ่านดูแล้วก็เข้าใจดี บางทีมองดูแล้วน่าสนใจก็หยิบขึ้นมาอ่าน

"เข้าใจง่าย ชาวบ้านธรรมดาก็เข้าใจ"

"มีในหมู่บ้าน อนามัยเขามาแจก อ่านแล้วเข้าใจ บางทีไปที่อนามัยก็หยิบมาอ่าน"

เมื่อถามถึงสื่อทุกประเภทที่ได้รับมานั้นได้สร้างให้เกิดความตระหนักและการป้องกันตนเองมากน้อยเพียงไร ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคน โดยเฉพาะผู้ชายกล่าวว่า งดเที่ยวไปเลยไม่คิดอยากเที่ยวอีก ตอนเป็นโสดก็เคยเที่ยว แต่พอแต่งงานแล้วก็เลิกเที่ยว มีผัวเดียวเมียเดียว ที่เคยเที่ยวก่อนแต่งงานก็เพราะยังไม่รู้ข่าวเรื่องโรคเอดส์ ส่วนผู้หญิงบางคนก็บอกว่า ตั้งแต่แต่งงานมาแล้วสามีก็ไม่ไปเที่ยวและพูดคุยกับสามีว่า เอดส์เป็นสิ่งที่น่ากลัว ไม่ควรที่จะพาเข้าสู่ครอบครัว

"ตั้งแต่แต่งงานมาแฟนก็ไม่เที่ยว"

"งดเที่ยวไปเลย ผัวเดียวเมียเดียวไปเลย ไม่คิดอยากเที่ยวแล้ว"

"ตอนที่เป็นโสดก็เคยเที่ยว พอแต่งงานแล้วก็เลิกเที่ยว"

"แถวบ้านนอก แต่งงานแล้วเลิกเที่ยวไปเลย ตั้งหน้าตั้งตาหาเลี้ยงครอบครัวอย่างเดียว"

อย่างไรก็ตาม เมื่อถามว่าสื่อเอดส์ทุกประเภทที่นำเสนอมานั้น ดูแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง นอกจากที่คิดว่า ทำให้เกิดความตระหนักในความร้ายแรงของโรค และรู้จักป้องกันตัวเองจากโรคเอดส์มากขึ้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนกล่าวว่า เกิดความรู้สึกกลัวมากๆ กลัวว่าลูกเมียจะลำบาก กลัวว่าถ้าเป็นแล้วจะอยู่ในสังคมไม่ได้ กลัวชาวบ้านจะรังเกียจ กลัวไม่อยากให้โรคเอดส์เข้าสู่หมู่บ้าน จะพยายามต่อต้านและประชาสัมพันธ์ให้คนในหมู่บ้านรู้จักป้องกันตัวเอง และเมื่อถามถึงความรู้สึกที่มีต่อผู้ที่เป็นโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบอกว่า ไม่รู้สึกรังเกียจ เพราะโรคเอดส์ไม่ใช่ติดต่อกันได้ง่ายๆ นอกจากมีเพศสัมพันธ์และใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน แต่เรื่องเข็มฉีดยากับยาเสพติดนั้นตัดออกไปได้สำหรับในชนบทไม่ค่อยมีปัญหานี้ จะเป็นได้ก็อยู่ตรงที่การเที่ยวสำส่อนเท่านั้น ถ้าคนในบ้านหรือครอบครัวเป็น ก็จะเสียใจแต่ก็จะให้ความอบอุ่นแก่เขา จะอยู่กับเขา ไม่กลัวที่จะใช้สิ่งของเครื่องใช้ร่วมกัน กล้ารับประทานอาหารร่วมกัน

"กลัวเวลาเป็นแล้ว กลัวว่าอยู่ในสังคมไม่ได้ ชาวบ้านจะรังเกียจ"

"กลัว ไม่อยากให้โรคเอดส์เข้าสู่หมู่บ้าน พยายามจะต่อต้าน ประชาสัมพันธ์ให้คนในหมู่บ้าน"

"เราไม่รังเกียจเขา เพราะเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆ ติดต่อได้ทางเพศสัมพันธ์และเข็มฉีดยา แต่บ้านนอกไม่มีปัญหาเรื่องยาเสพติด ตัดปัญหาได้เลยที่เน้นๆ อยู่ที่การเที่ยวสำส่อน"

"ไม่รังเกียจ เพราะเขาไม่รู้มาก่อนว่าเป็นแล้วทรมาน"

"เสียใจ แต่อยู่ด้วยกันตลอด กล้ารับประทานอาหารด้วยกัน"

"ให้ความอบอุ่นแก่เขา เอดส์ไม่ใช่ติดกันง่ายๆ"

ในด้านความซ้ำซ้อนของเนื้อหา และประเด็นที่อยากรู้แต่สื่อเอดส์มิได้นำเสนอนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนเห็นว่า เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้เข็มฉีดยาร่วมกันมีความซ้ำซ้อนกันมาก ทั้งในสื่อประเภทเดียวกันและในสื่อทุกประเภทที่นำเสนอ ซึ่งอาจทำให้น่าเบื่อ ส่วนประเด็นที่อยากรู้แต่สื่อไม่นำเสนอหรือไม่ค่อยนำเสนอ มีหลายประเด็นด้วยกัน เช่น โรคเอดส์สามารถติดต่อทางไหนได้บ้าง นอกจากการสำส่อนทางเพศและการใช้เข็มฉีดยา อาการของโรคเอดส์ในแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างไร ถ้าติดเชื้อแล้วควรทำตัวแบบไหนหรือเมื่อเป็นโรคเอดส์แล้วควรปฏิบัติตัวอย่างไร

"ที่ซ้ำๆ ก็ห้ามใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน"

"โรคเอดส์ติดต่อทางไหนบ้างอยากรู้ นอกจากการสำส่อนและการใช้เข็มฉีดยา"

"ถ้าติดแล้วทำตัวแบบไหนไม่ค่อยมี"

"ติดแล้วไม่รู้ว่าทำอย่างไร นอกจากตายอย่างเดียว คิดหนักไม่ยอมทำโน่นทำนี่ ควรเน้นว่าถ้าเป็นแล้วควรปฏิบัติอย่างไร"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือซึ่งมีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่า สื่อทุกประเภทที่นำเสนอเรื่องโรคเอดส์ออกมานั้น ส่วนใหญ่ฟังแล้วเชื่อเห็นแล้วเชื่อ เพราะเป็นเรื่องจริง ปีนี้มีคนตายเพราะโรคเอดส์กันมากโดยเฉพาะทางภาคเหนือ ในหมู่บ้านเองก็มีคนตายมาแล้ว อย่างสื่อโปสเตอร์ที่เห็นติดกันทั่วไป ถ้าไม่ใช่เรื่องจริง คงไม่ให้ทำออกมาเผยแพร่ และถ้าไม่ใช่เรื่องจริงก็คงไม่มีการออกมารณรงค์ต่อต้านกัน ถึงแม้สื่อต่างๆ ที่นำเสนอออกมาจะไม่ได้นำเอาคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ มาเสนอก็ตาม

"เชื่อกันหมด กลัวติดโรคเอดส์"

"เป็นเรื่องจริง ไปที่ไหนเห็นโปสเตอร์ทั่วไป ถ้าไม่ใช่เรื่องจริงเขาก็ไม่ให้ออกหรอก"

"ถ้าไม่มีจริงไม่มีการต่อต้าน"

"ในหมู่บ้านก็มีคนตายมาแล้ว"

"ถึงไม่มีตัวอย่างมาให้ดูจริงๆ ก็เชื่อ"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

ผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง กล่าวว่า ประเด็นที่สื่อเอดส์ทุกประเภทนำเสนอมานั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง "การติดต่อ" เช่น การเที่ยวโสเภณี รักร่วมเพศ การใช้มีดโกนร่วมกัน และเรื่อง "การป้องกัน" เช่น ไปเที่ยวต้องใส่ถุงยางอนามัย ส่วนเรื่อง "การยอมรับคนที่เป็นโรคเอดส์" ไม่ให้รังเกียจคนที่เป็น ประเด็นหลังนี้เพิ่งเริ่มมีการรณรงค์กัน

ส่วนเนื้อหาของสื่อต่างๆ ที่นำเสนอมานั้น ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ แผ่นพับ โปสเตอร์ หรือสื่อบุคคลที่ปรากฏออกมาในรูปการอบรม เห็นว่า สื่อได้ชัดเจนดี เนื้อหาที่นำเสนอไม่คลุมเครือ เข้าใจง่าย และสามารถสร้างความตระหนักในความร้ายแรงของโรคให้เกิดขึ้นกับประชาชนบางกลุ่มได้ ทำให้ประชาชนบางกลุ่มเริ่มรู้สึกที่จะต้องป้องกันตนเองให้พ้นจากโรคเอดส์ สำหรับตนเองนั้น ตอนนี้หยุดเที่ยวหมดแล้ว ไม่รู้สึกคึกคะนองเหมือนเมื่อตอนรุ่นๆ เห็นผู้หญิงก็ทำใจได้ ไม่รู้สึกอะไร ส่วนเพื่อนๆ ที่ชอบเที่ยวก็ยังคงมีอยู่ แต่ก็รู้จักที่จะป้องกันตนเอง รู้จักใช้ถุงยางอนามัย

"เนื้อหาเข้าใจไม่ยาก ดูแล้วรู้"

"ผมดูก็เข้าใจหมด"

"ที่ยังคลุมเครือ...คิดว่าไม่มี"

"คิดว่าร้ายแรงกว่าบรรดาโรคทั้งปวง ที่เขาว่าเป็นโรคที่จะมาปราบมนุษย์ให้สูญพันธุ์"

"มันไม่เหมือนแบบเราเมื่ออายุน้อยๆ ตอนนี้รู้สึกว่ามันแก่ เห็นผู้หญิงก็ยังงั้นๆ มันทำใจได้ มันไม่อยากเที่ยว ไม่ใช่กลัว แต่มันหมดอารมณ์ หมดความคึกคะนอง"

อย่างไรก็ตาม ผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ประเด็นต่างๆ ที่นำเสนอมานั้นยังไม่เพียงพอ เพราะประชาชนยังมีความอยากรู้ในประเด็นอื่นๆ อีก สำหรับตนเองนั้น อยากรู้ว่ามีสาเหตุใหม่ๆ ที่จะทำให้เป็นโรคเอดส์ได้อีกไหม นอกเหนือไปจากการติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์ จาก

เข็มฉีดยา และจากทางเลือด การสวมถุงยางอนามัยจะป้องกันโรคเอดส์ได้จริงหรือ เพราะถุงยางอนามัยบางยี่ห้อมีคุณภาพต่ำ อาจขาดในช่วงที่กำลังใช้ จะป้องกันได้แน่จริงหรือไม่ และอยากทราบถึงความคืบหน้าทางการแพทย์ว่า ปัจจุบันคิดค้นยาที่จะรักษาโรคเอดส์ไปได้มากน้อยแค่ไหนแล้ว

"อยากรู้สาเหตุที่ว่าจะเป็น อาจจะเกิดขึ้นได้แบบใหม่ ก็อยากรู้"

"สวมถุงยาง...คิดว่ามันไม่แน่ บางครั้งเจอพวกยี่ห้ออะไรที่ไม่ดี มันอาจจะฉีกขาดพวกนี้ก็กลัว"

"ตอนนี้ไม่เข้าใจ ไม่รู้ว่าหายามาแก้ได้ไหม"

ส่วนความทันสมัยหรือทันสถานการณ์นั้น ช่วงนี้คิดว่าสื่อต่างๆ ไม่ค่อยจะออกมาเท่าไหร่ รู้สึกว่าจะเบาลง ไม่เหมือนตอนที่มีการรณรงค์ใหม่ๆ ทำให้ขาดความคืบหน้า เดี๋ยวนี้เห็นแบบเดิม เห็นนานๆ เข้าไม่ค่อยเปลี่ยน ก็รู้สึกจำเจ

"ตอนนี้รู้สึกจะเบาๆ ลง แต่ก่อนบ่อย เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมี"

"ตอนแรกๆ ก็สนใจ ตอนนี้เห็นแบบเดิม ก็ยังงั้นแหละ"

"บางครั้งก็จำเจ"

การสื่อออกมาโดยเน้นความน่ากลัวเพื่อทำให้คนเชื่อถือนั้น ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ไม่ได้ผล ไม่สามารถหยุดยั้งพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นได้ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่คึกคะนอง ไม่กลัวเอดส์ และก็ขึ้นอยู่ที่แต่ละคนด้วย คนที่รู้จริงก็กลัวคนที่รู้ไม่จริงก็ไม่กลัว บางคนหัวดื้อไม่ยอมเชื่ออะไรง่ายๆ ถ้าจะให้ได้ผลจริง ต้องพาไปดูคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ โดยเฉพาะตอนใกล้จะตาย เหมือนที่ตนได้ประสบและเห็นจากเพื่อนที่ตายด้วยโรคเอดส์มาแล้ว จะรู้ซึ้งเลยว่าโรคเอดส์ร้ายแรงขนาดไหน ต้องรู้จักป้องกันตัวเองอย่างไร การออกทางโทรทัศน์ วิทยุ แผ่นพับ โปสเตอร์ จะไม่ค่อยได้ผลเท่ากับการที่ได้เห็นของจริง

"ของอย่างนี้มันแล้วแต่จิตสำนึกของคนบางคนใช่ไหม มันจะเอาไปเปรียบเทียบกับทุกคนไม่ได้ บางคนที่รู้จริงๆ กลัว บางคนที่ไม่ค่อยรู้ไม่กลัว จะไปเปรียบเทียบกันไม่ได้ ความดื้อของคนบางคน เขาอาจจะกลัว บางคนเขาดื้อ เขาไม่เชื่อ"

"ที่เปลี่ยนได้จริงตอนที่เห็นเขาตาย ภาพโฆษณา ภาพรณรงค์อะไรก็คงไม่มีผลเท่าไร ภาพที่เห็นตายแบบเพื่อน แบบถึงที่สุดแล้ว ให้แบบเจอจริงๆ จะซึ้งไปเลยอย่างผมเพื่อนตาย บางครั้งออกทีวีมันจะไม่เท่าไร เพราะว่ามันเป็นเปลือก แต่ถ้าเห็นจริงๆ เพื่อนตายบ้างอะไรตายบ้าง อันนี้จะซึ้ง...ถึงขีดสุดเลย"

สำหรับในกลุ่มผู้หญิงบริการ คิดว่า สื่อต่างๆ ที่นำเสนอออกมานั้นมีผลเหมือนกันทำให้กลัว แต่ในแง่สื่อที่จะให้ยอมรับคนเป็นโรคเอดส์คงไม่ได้ผล เพราะสังคมทางเหนือขณะนี้รู้สึกว่าจะรังเกียจคนที่เป็นโรคเอดส์ และรังเกียจครอบครัวของคนที่เป็นโรคเอดส์กันมาก สังเกตได้จากงานศพคนตายด้วยโรคเอดส์ จะมีคนไปงานกันน้อย หรือไม่มีเลย และเวลาเลี้ยงในงาน ก็จะไม่มีใครกล้ารับประทาน เพราะเกิดความรังเกียจ

"สื่อเอดส์ไม่ใช่ไม่มีผล เกี่ยวกับผู้หญิงที่ขายตัว...ก็มีผลเหมือนกัน จะทำให้เขากลัว"

"ส่วนมากงานศพอะไรพวกนี้ จะไม่มีคนเลย บางครั้งถึงเวลาทานข้าว จะไม่มีคนทานเลย มันรังเกียจ"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคเหนือ

สำหรับประเด็นที่สื่อเอดส์ทุกประเภทนำเสนอในช่วงที่ผ่านมา ผู้นำชุมชนเห็นว่ามีประเด็นสำคัญอยู่ 2 ประเด็น คือ "การติดต่อ" และ "การป้องกัน" เช่น การติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การติดต่อทางเข็มฉีดยา การไม่เที่ยวสำส่อน และการร่วมเพศกับหญิงบริการต้องใช้ถุงยางอนามัย เป็นต้น

"เขาอธิบายโรคเอดส์ติดต่อทางเข็มฉีดยา เพศสัมพันธ์"

"การป้องกันไม่ให้เที่ยว หมอบอกไม่มียารักษาต้องใส่ถุงยางอนามัย"

ส่วนเนื้อหาที่นำเสนอออกมานั้น ผู้นำชุมชนทั้งสองเห็นว่า สื่อเอดส์ทุกประเภทที่นำเสนอมาเข้าใจง่าย ไม่สับสน และไม่ยากเกินไปกว่าที่ชาวบ้านจะเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ แผ่นพับ โปสเตอร์ เทปเสียง วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์ โดยเฉพาะสื่อที่เป็นหนังสือหรือเอกสารต่างๆ ซึ่งมีตัวหนังสือหรือคำอธิบายง่ายๆ ประกอบพร้อมภาพคนเป็นเอดส์ ที่มีตุ่มมีแผลขึ้นตามตัว ผู้นำชุมชนที่เป็นรองประธานแม่บ้านกล่าวว่า ดูแล้วจะให้ความรู้สึกน่าเกลียดน่ากลัว ตรงจุดนี้จะทำให้คนสนใจมากขึ้น หากนำเสนอเป็นภาพธรรมดาหรือภาพปกติและมีตัวหนังสือประกอบบ้างเล็กน้อย คนจะไม่สนใจ การที่นำภาพคนเป็นโรคเอดส์จริงๆ มาเสนอ นอกจากจะทำให้คนกลัวแล้ว ยังทำให้เกิดความตระหนักอีกด้วย แม้ไม่ได้อ่านเพียงแค่ดูภาพประกอบก็จะรู้สึกไม่อยากเป็นโรคเอดส์ ส่วนผู้นำชุมชนซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านบอกว่า เพียงแค่ดูโทรทัศน์และรู้จากสื่อต่างๆ ก็กลัวแล้ว คนที่ชอบเที่ยวสำส่อนจะได้หยุดอยู่กับบ้าน อยู่กับลูกอยู่กับเมียเสียที การที่ได้เห็นภาพคนที่เป็นโรคเอดส์คนที่ตายด้วยโรคเอดส์ ไม่ว่าจะเห็นจริงๆ หรือเห็นโดยผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์ ย่อมก่อให้เกิดความกลัว และจะตัดสินใจได้ด้วยตนเองว่า จะเที่ยวต่อไปหรือเลิกเที่ยว เพราะนับตั้งแต่โรคเอดส์รุกหนักในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา มีหลายคนเลิกเที่ยว เพราะกลัวเป็นเอดส์

"คิดว่าสื่อที่เขาเสนอออกมาเข้าใจง่าย เพราะมีตัวหนังสืออธิบายบ้าง มีรูปภาพบ้าง คำพูดก็ไม่ยุ่งยากเข้าใจง่าย"

"เสนอภาพคนที่กำลังเป็น เป็นตุ่มเป็นแผลตามตัว รู้สึกน่าเกลียดน่ากลัว ตรงจุดนี้ทำให้คนสนใจมากขึ้น ถ้าเป็นภาพปกติมีตัวหนังสือคนจะสนใจน้อย"

"ผมคิดว่าดี การประชาสัมพันธ์ เด็กวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวเตร่ จะได้มีความกลัวขึ้น"

"ดีตรงที่ว่าคนเที่ยวสำส่อนได้อยู่กับบ้านกับช่อง ได้อยู่กับลูกกับเมีย"

อย่างไรก็ตาม สื่อต่างๆ ที่ผลิตออกมาเกี่ยวกับโรคเอดส์ขณะนี้ ผู้นำชุมชนทั้งสองเห็นว่าไม่ได้ทำให้คนเป็นเอดส์รู้สึกว่าจะอยู่ในสังคมร่วมกับคนอื่นไม่ได้ เพราะหลายคนก็ไม่ได้แสดงความรังเกียจ จะสังเกตได้จากงานศพคนตายด้วยโรคเอดส์ของทางภาคเหนือ คนที่มาร่วมพิธีบางคนก็ไม่แสดงความรังเกียจ กินข้าวกินปลาในงานได้ แต่ก็มีบางคนที่ไม่กินเพราะเกิดความรังเกียจ ผู้นำชุมชนที่เป็นรองประธานแม่บ้านกล่าวว่า ถ้ามีคนในชุมชนตนเป็นโรคเอดส์ขึ้นมา และคนอื่นๆ ในชุมชนไม่ยอมรับ ตนเองในฐานะ

ที่มีบทบาทอยู่ในชุมชนจะต้องเข้าช่วยเหลือ ปลอบใจคนที่เป็นเอดส์ ขณะเดียวกันก็จะอธิบายให้ประชาชนคนอื่นได้ทราบได้เข้าใจ และเห็นใจผู้ที่เป็นโรคเอดส์ สำหรับตนเองนั้นไม่รังเกียจคนเป็นเอดส์อยู่แล้ว

"มีคนตายที่สงสัยว่าเป็นเอดส์ หมอไม่ให้ดู ไม่มีการอาบน้ำศพ หรือทำพิธีเลย ชาวบ้านก็มาทำบุญ ชาวบ้านก็กินข้าวกินปลา คนที่ไม่รังเกียจ"

"ถ้าคนในชุมชนเป็นโรคเอดส์...หากคนในชุมชนไม่ยอมรับ หรือต่อต้าน ในบทบาทของผู้นำชุมชนก็จะต้องอธิบายให้คนในชุมชนเข้าใจ"

ในด้านความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ ที่นำเสนอไปนั้น ผู้นำทั้งสองเห็นว่ามีทั้งคนที่เชื่อและคนที่ไม่เชื่อ ผู้นำที่เป็นผู้ใหญ่บ้านบอกว่า บางครั้งมีคนคิดว่าสื่อที่ออกมาเป็นการหลอก แค่ขู่ให้กลัว บางคนก็บอกว่าเป็นเอดส์ดีกว่าอด ส่วนใหญ่คนที่พูดแบบนี้มักเป็นคนชอบเที่ยว ส่วนผู้นำชุมชนที่เป็นรองประธานแม่บ้านกล่าวว่า สื่อที่เห็นดูเนื้อหาที่นำเสนอแล้วก็น่าเชื่อถือว่า โรคเอดส์เป็นเรื่องจริง ทั้งนี้เพราะในชุมชนมีคนตายด้วยโรคเอดส์แล้ว ส่วนมากที่ตายเป็นคนที่มีอายุน้อยประมาณ 20 ปี เป็นผู้ชายตายมากกว่าผู้หญิง ถ้าผู้หญิงส่วนมากก็เป็นในกลุ่มหญิงบริการ โดยผู้ที่เป็นจะมีแผลเน่าตามตัว เนื่องจากชอบเที่ยว ชอบสำส่อน ชอบกินเหล้า ทางโรงพยาบาลจะห่อศพไว้อย่างดี ไม่ให้ใครดู ปกติญาติต้องขอดูหน้าคนตายเป็นครั้งสุดท้ายก่อนเข้าพิธี แต่นี่จะไม่ให้ดู

"บางครั้งก็มี ไม่มีเอดส์เขาหลอก บางคนพูดว่าเอดส์ดีกว่าอด"

"เชื่อว่าเป็นความจริง เพราะในชุมชนมีคนตายด้วยโรคนี้...ส่วนมากผู้ชายตายมากกว่าผู้หญิง"

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงถึงเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอในช่วงที่ผ่านมาว่ามีประเด็นใดบ้าง ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่า มีอยู่หลายประเด็นด้วยกันคือ เรื่องการติดต่อของโรค ว่าสามารถติดต่อได้ทางไหนบ้าง ทางเพศสัมพันธ์ ทางเลือด โดยเฉพาะการใช้ใบมีดโกนและเข็มฉีดยาร่วมกัน นอกจากนี้ ก็มีเรื่องของการป้องกันโดยพยายามหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่จะทำให้ติดต่อได้ เช่น ป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศ เรื่องการไม่ให้รังเกียจคนที่ติดเชื้อเอดส์ เพราะโรคนี้ไม่ใช่โรคที่จะติดต่อกันได้ง่ายๆ สามารถรับประทานอาหารร่วมกันได้ เล่นกันได้ นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องการดูแลรักษาคนที่ติดเชื้อแล้วตามระยะขั้นตอนที่เป็น รวมทั้งเรื่องสถานที่ที่จะไปรักษา และเรื่องการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ว่าปัจจุบันมีผู้ที่ติดเชื้อเท่าไร เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐลงข่าวว่า ปัจจุบันคนไทยประมาณ 5 แสนคนติดเชื้อแล้วเป็นต้น

ส่วนในด้านความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอนั้นไม่ยาก สามารถเข้าใจได้ แต่ยากต่อ

การนำไปปฏิบัติ และเห็นว่าการนำเสนอสื่อที่ผ่านมามีการใช้ภาพที่น่ากลัว เช่น ภาพที่แสดงอาการในระยะรุนแรง เห็นผิวหนังเป็นแผลพุพอง มีน้ำเหลืองไหล และภาพที่แสดงการใช้เข็มฉีดยาเสพติดแทงเข้าเส้นเป็นต้น ซึ่งดูแล้วน่ากลัว นอกจากนี้สื่อยังแสดงให้เห็นถึงความร้ายแรง หรืออันตรายของโรค เช่น โรคนี้เป็นแล้วอันตรายต่อชีวิต แต่เห็นว่าขณะเดียวกันก็กล่าวถึงการให้ความเห็นใจต่อคนที่ติดเชื้อเอดส์ด้วย โดยเสนอออกมาในรูปของละครสั้นทางโทรทัศน์ เช่น เรื่องเกี่ยวกับคนที่เป็นเอดส์ไปซื้อของแล้วคนขายไม่ยอมขายให้ ดูแล้วสงสาร และอีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องพนักงานรักษาความปลอดภัย ไปเที่ยวหญิงบริการทางเพศ ปรากฏว่าไปติดเชื้อมา สุดท้ายก็โดนบริษัทไล่ออก

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงบางคน กล่าวว่าจากเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่ได้รับทำให้มีการระมัดระวังและป้องกันตนเองมากขึ้น เช่น เมื่อไปเที่ยวหญิงบริการทางเพศก็จะใช้ถุงยางอนามัย แต่ก็มีบางครั้งที่ไม่ได้ใช้ และเกิดความวิตกกังวลเป็นอย่างมากกลัวว่าจะติด ถ้าติดคิดว่าคงจะต้องตายแน่ๆ นอกจากนี้ก็มีการเตือนเพื่อนๆ ด้วยกันเวลาไปเที่ยวให้ใช้ถุงยางอนามัย และกรณีไปร้านตัดผมก็จะเตรียมใบมีดโกนไปเอง

ในด้านความซ้ำซ้อน และครอบคลุมของเนื้อหา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่ออกบ่อยก็คือ การป้องกัน เช่น การไม่สำส่อนทางเพศ การไม่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน และการใช้ถุงยางอนามัย และเห็นว่าสื่อควรจะบอกเนื้อหาเพิ่มเติมว่าเอดส์สามารถติดต่อได้ทางไหนอีกบ้าง นอกจากทางเพศสัมพันธ์ และเข็มฉีดยา

"ที่ออกซ้ำๆ ก็คือเข็มฉีดยากับการร่วมเพศ"

"คืออย่าสำส่อนทางเพศ แล้วก็เข็มฉีดยา พยายามหลีกเลี่ยงให้ห่างที่สุดเท่าที่จะทำได้แค่นั้น ก็วกไปวนมา ก็อยู่แถวๆ นี้แหละครับ"

ส่วนความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมานั้น มีความทันสมัยและทันสถานการณ์ดี

ในด้านความเชื่อถือต่อเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอเห็นว่า เชื่อถือได้ ถึงแม้ว่าสื่อนั้นจะไม่ได้ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข ตอนนี้ก็ทราบว่าโรคนี้สามารถติดต่อกันได้ทางไหนบ้าง อีกประการหนึ่งทางรัฐบาลเตือนมา ประชาชนก็ควรรับฟัง แต่สิ่งที่เป็นปัญหาก็คือการปฏิบัติตามเป็นเรื่องที่ยาก โดยเฉพาะการห้ามไม่ให้เที่ยวหญิงบริการทางเพศ

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์ทุกประเภทนำเสนอในช่วงที่ผ่านมาว่ามีประเด็นใดบ้าง พบว่าประเด็นที่สื่อเอดส์นำเสนอคือ เรื่องของการติดต่อ เช่น การติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเข็มฉีดยา โดยเน้นว่าเอดส์เป็นโรคที่อันตรายร้ายแรงเป็นแล้วตาย ไม่มีทางรักษาให้หายได้ นอกจากนี้ก็มีเรื่องของวิธีการป้องกัน เช่น การสวมถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ การไม่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน เรื่องการไม่รังเกียจคนที่ติดเชื้อโรคเอดส์ โดยจัดทำเป็นละครสั้นออกทางโทรทัศน์ เฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์จะออกในลักษณะของข่าวด้วยว่าภาคไหนมีผู้ที่ติดเชื้อเอดส์กี่เปอร์เซนต์ และสื่อโทรทัศน์ก็นำผู้ที่ติดเชื้อโรคเอดส์มาเล่าถึงประสบการณ์ชีวิตว่าเป็นโรคนี้ได้อย่างไร และตอนนี้รู้สึกอย่างไร เป็นการเตือนให้คนที่ยังไม่เป็นได้ป้องกันตนเอง และเห็นใจคนที่เป็นแล้ว

ในด้านความชัดเจนของเนื้อหาสื่อที่นำเสนอ วัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าไม่สับสน ไม่ยากต่อการเข้าใจ แต่จากการดูสื่อต่างๆ ที่ผ่านมา ทำให้เกิดความรู้สึกกลัวโรคนี้ ครั้งหนึ่งเคยมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศโดยไม่ใส่ถุงยาง เกิดความรู้สึกกลัวและกังวลมาก เพราะกลัวจะเป็นโรคเอดส์ แต่อย่างไรก็ตามสื่อที่ออกมาก็ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจและไม่ให้รังเกียจคนที่ติดเชื้อ เพราะรู้ว่าสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ แต่จากอิทธิพลของการรณรงค์จากสื่อต่างๆ ทำให้รู้สึกกลัวและมีการป้องกันตนเองมากขึ้น เวลาไปเที่ยวก็จะเตรียมถุงยางอนามัยไปด้วย และคิดว่าการเที่ยวผู้หญิงในดิสโก้เธคมีความเสี่ยงมากกว่าเที่ยวพวกหญิงบริการทางเพศ เพราะผู้หญิงกลุ่มนี้คิดว่าตัวเองไม่ใช่หญิงบริการทางเพศจึงไม่ป้องกัน ถ้าใครใช้ถุงยางอนามัยก็จะคิดว่าไม่ให้เกียรติ แต่ในขณะเดียวกันหญิงบริการทางเพศตามสำนักจะให้ใช้ถุงยางอนามัยกันเกือบทุกคน สำหรับตนเองนั้นปัจจุบันก็ไม่ค่อยได้เที่ยวแล้ว

ส่วนความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมืองภาคอีสาน กล่าวว่าเนื้อหาที่สื่อเอดส์ออกซ้ำๆ และออกบ่อยๆ ก็คือ เรื่องการเที่ยวโสเภณี แต่ก็เห็นว่ามีการจัดทำเป็นเรื่องใหม่ๆ ออกมาทางโทรทัศน์เหมือนกัน ส่วนสื่อโปส.เตอร์นั้นมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบ่อยครั้งมากกว่าสื่อโทรทัศน์ เช่น มีการเสนอเรื่องการป้องกัน และก็มีการเสนอให้เห็นถึงขั้นตอนของอาการที่เป็นในระยะต่างๆ

"เกี่ยวกับเรื่องการเที่ยวโสเภณี"

"โปสเตอร์ มีการเปลี่ยนภาพ บางทีก็มีการป้องกัน บางทีก็มีภาพขั้นตอนของอาการในระยะต่างๆ"

ในด้านความน่าเชื่อถือต่อเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอ วัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ดูแล้วน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะที่เห็นคนติดเชื้อเอดส์มาออกโทรทัศน์รายการสี่ทุ่มสแควร์ มีการสัมภาษณ์โดยไม่เห็นใบหน้า ซึ่งดูแล้วน่าเชื่อถือเพราะเป็นรายการดัง แต่ที่ไม่ค่อยน่าเชื่อถือก็คือจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ทั้งหมดที่นำเสนอซึ่งรู้สึกว่ามากเกินไป คิดว่าอาจเป็นการขู่ไม่ให้มีการเที่ยวส่ำส่อนทางเพศมากกว่า โดยเฉพาะกับหญิงบริการทางเพศ

"เคยเห็นออกรายการสี่ทุ่มสแควร์..."

"ก็น่าเชื่อถือ เพราะเป็นรายการดัง"

"บางทีก็หนักไปในเรื่องของคนที่เป็นเอดส์ เปอร์เซนต์เยอะเกินไป อาจจะมีส่วนจริงหรือว่าอาจจะเป็นการขู่ไม่ให้เที่ยว"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

จากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง ได้กล่าวถึงประเด็นที่สื่อเอดส์นำเสนอในช่วงที่ผ่านมาว่ามีเรื่องการติดต่อ เช่น การติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการติดต่อทางเข็มฉีดยาเสพติด และกล่าวถึงเรื่องของการป้องกันด้วย โดยแนะนำให้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการ เพราะสามารถป้องกันโรคเอดส์ได้ นอกจากนี้ก็มีการรณรงค์ให้มีการป้องกันโรคโดยผ่านทางสื่อวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น นำเสนอในรูปของคำกลอนหมอลำ และกล่าวถึงอันตรายของโรคเอดส์ เช่น อันตรายถึงชีวิต เป็นแล้วต้องตายไม่มีโอกาสได้ตอบแทนพระคุณพ่อแม่ที่เลี้ยงดูมา

ในด้านความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอเข้าใจง่าย และจากการรณรงค์สื่อโรคเอดส์มากๆ มีผลต่อความรู้สึกทำให้กลัวที่จะเป็นเป็นโรคนี้ โดยเฉพาะข่าวที่ออกว่าเป็นโรคนี้แล้วตาย แต่ก็ยังไม่เคยเห็นกับตาของตนเอง ทำให้รู้สึกว่ากลัวบ้างไม่กลัวบ้าง และเมื่อเกิดความกลัวก็มีผลให้เกิดความหวาดระแวงมากขึ้น อย่างเช่น กรณีของหญิงสูงอายุที่ไปตรวจเลือด พอทราบว่าตนเองมีเลือดบวกก็ตกใจคิดว่าตนเองเป็นโรคเอดส์ ทั้งที่เลือดบวกเป็นสาเหตุของหลายโรคที่จะพบได้ เช่น เลือดบวกจากการเป็นเบาหวาน ,เป็นต้น ซึ่งความกลัว และความหวาดระแวงที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการที่ได้รับข้อมูลยังไม่ถูกต้องและชัดเจน ทำให้เกิดความสับสน

จากการที่ได้รับสื่อต่างๆ จากการรณรงค์ที่ผ่านมานั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่ามีผลต่อการป้องกันตนเองและช่วยตักเตือนผู้อื่นไม่ให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เช่นแนะนำให้ใส่ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ หรือกรณีการเข้าร้านเสริมสวยก็ให้มีความระมัดระวังมากขึ้น มีการสังเกตผู้ใช้บริการร่วมในร้านว่า เป็นกลุ่มผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศหรือไม่ เพราะหญิงเหล่านี้นิยมเข้าร้านเสริมสวยกันมาก ซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อการติดเชื้อจากการใช้เครื่องมือเสริมสวยร่วมกัน ดังนั้นจึงเห็นว่าถ้าจะให้การรณรงค์ป้องกันเอดส์เป็นผลสำเร็จต้องเน้นความน่ากลัวให้มากๆ เช่น แสดงภาพอาการที่เป็นในระยะเต็มขั้น ให้เห็นแผลพุพองดูแล้วสยดสยอง คนดูจะได้กลัว แล้วก็จะป้องกันตนเอง หรือไม่ก็ฉายเป็นวีดิทัศน์แบบให้สุขศึกษา โดยแสดงให้เห็นถึงสาเหตุ การติดต่อและอาการว่าเป็นอย่างไร สุดท้ายก็ให้เสนอภาพการตาย ซึ่งคิดว่าจะได้ประโยชน์ และลดการแพร่ระบาดของโรคได้

ในด้านความซ้ำซ้อนและครอบคลุมของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า เนื้อหาที่นำเสนอซ้ำๆ ก็คือ เรื่องเกี่ยวกับชายเที่ยวหญิงบริการทางเพศ และการใช้เข็มฉีดยาเสพติดร่วมกัน โดยเฉพาะที่เป็นละครทางโทรทัศน์จะมีการนำเสนอเรื่องผู้ชายไปเที่ยวสถานบริการทางเพศแล้วก็ติดโรคเอดส์มาก และคิดว่าเนื้อหาของการรณรงค์ควรจะเพิ่มเรื่องการติดต่อทางเครื่องมือที่มีคมต่างๆ ในร้านเสริมสวยด้วย ซึ่งอาจทำเป็นละครโทรทัศน์ เพราะการใช้ของมีคมร่วมกันในร้านเสริมสวยมีโอกาสติดเอดส์ได้ จึงต้องเน้นเรื่องความสะอาดของเครื่องมือ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของลูกค้า และช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของโรค

ส่วนความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหาสื่อเอดส์ที่นำเสนอผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าเนื้อหาของสื่อก็เหมือนกับการรณรงค์ในระยะแรกๆ แต่ก็คิดว่าเนื้อหายังทันสมัยและทันสถานการณ์ และยังสามารถใช้ในการรณรงค์ได้อยู่

สำหรับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า เนื้อหาของสื่อมีความน่าเชื่อถือ แม้จะไม่เคยเห็นคนที่เป็นโรคนี้จริงๆ แต่ก็กลัว ปัจจุบันยังมีผู้ที่ไม่เชื่อว่าโรคนี้มีจริง และคิดว่ารัฐบาลหาทางที่จะใช้เงินงบประมาณของรัฐมากกว่า สาเหตุก็เพราะไม่เคยเห็นคนที่เป็นเอดส์จริงๆ

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ ถึงประเด็นของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ ปรากฏว่ามีอยู่หลายเรื่องด้วยกันคือ เรื่องของการติดต่อ เช่น เรื่องเกี่ยวกับสามีไป

เที่ยวสำส่อนนอกบ้าน แล้วนำกลับมาติดภรรยาที่บ้าน นอกจากนี้ก็มีเรื่องของการป้องกัน เช่น ไม่ให้สำส่อนทางเพศ หรือเที่ยวหญิงบริการทางเพศ เพราะจะเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เพราะปัจจุบันยังไม่มีทางรักษา มีอยู่ทางเดียวที่จะไม่ให้ติดเชื้อได้ก็คือการป้องกัน นอกจากนั้นสื่อยังกล่าวถึงการไม่ให้รังเกียจผู้ติดเชื้อเอดส์ เพราะโรคนี้ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆ แต่บางทีตนเองก็รู้สึกรังเกียจ พอทราบว่า ไม่ติดกันง่ายๆ ก็สบายใจ

"ก็มีพ่อบ้านมีครอบครัวแล้ว ไปเที่ยวนอกบ้าน แล้วก็นำเชื้อมาติดภรรยา"

"ไม่ให้ไปเที่ยวในสถานเริงรมย์อะไรนี้ละครับ"

"โทรทัศน์ก็บอกว่าไม่มีทางรักษา นอกจากป้องกัน"

"ประเภทห้ามวัยรุ่นไม่อยากให้ไปเที่ยว"

ส่วนความชัดเจนของเนื้อหาที่นำเสนอนั้น ผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า แม้เนื้อหาที่สื่อนำเสนอจะเป็นวิชาการ แต่ก็ไม่ยาก เพราะมีการอธิบายไว้อย่างชัดเจน ส่วนความรู้สึกต่อเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอนั้นเห็นว่า สื่อมีการนำเสนอภาพที่น่ากลัว เป็นภาพอาการของโรคที่รุนแรง และกล่าวถึงโรคนี้ว่าเป็นแล้วต้องตาย รักษาไม่หาย และจากอิทธิพลของการได้รับสื่อต่างๆ เห็นว่ามีผลต่อการปฏิบัติตัวไม่ให้ติดเชื้อเอดส์ โดยการไม่ไปมั่วสุมกับพวกที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น หญิงบริการทางเพศ และพวกติดยาเสพติด และคิดว่าโรคเอดส์จะไม่สามารถมาถึงตัวได้ ถ้าไม่วิ่งเข้าไปหา

ในด้านความซ้ำซ้อนและครอบคลุมของเนื้อหา ผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า เนื้อหาที่ออกบ่อยก็คือเรื่องที่ให้ทุกคนป้องกันโรคเอดส์ แต่คิดว่าการออกบ่อยๆ ดี เป็นการย้ำเตือน สำหรับเนื้อหาที่ควรออกเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม ควรเป็นเรื่องที่ว่าติดแล้วจะทำอย่างไร และจะรักษาที่ไหน

"บ่อยเกินไปในเรื่องที่จะให้ทุกคนป้องกันโรคเอดส์"

"แต่ก็ดีอยู่แล้ว เป็นการเตือน"

"ก็มีเหมือนกันที่ว่าติดแล้วเราจะทำอย่างไร รักษาอย่างไรที่ไหน"

ส่วนความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหานั้น เห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมามีความทันสมัยและทันสถานการณ์

สำหรับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่นำเสนอเห็นว่า เนื้อหาที่นำเสนอมามีความน่าเชื่อถือ เชื่อว่าเป็นโรคนี้แล้วไม่มียารักษา เคยเห็นออกเป็นข่าว คิดว่าต้องเป็นเรื่องจริง ถึงแม้ว่าจะไม่เคยเห็นคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ ก็ตาม และเนื้อหาที่ยังไม่แน่ใจว่าเป็นจริงหรือเปล่า ก็คือ ยุงสามารถแพร่เชื้อได้หรือไม่ ในความรู้สึกยังสงสัยอยู่ และคิดว่ายุงจะแพร่เชื้อได้ แต่สื่อที่ออกมาบอกว่าโรคนี้ไม่สามารถติดต่อทางยุงได้ จึงยังไม่แน่ใจ

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสาน ถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอในช่วงที่ผ่านมาว่ามีประเด็นใดบ้างผู้นำชุมชนทั้งสองประมวลว่ามีอยู่หลายประเด็นด้วยกันคือเรื่องการติดต่อของโรค

เช่น เป็นโรคนี้ได้อย่างไร มีสาเหตุจากอะไรบ้าง และการติดต่อนี้สามารถติดต่อจากสามีไปสู่ภรรยา และจากภรรยาไปสู่ทารกในครรภ์ได้ นอกจากนี้ก็มีเรื่องการป้องกัน เรื่องความร้ายแรง หรืออันตรายที่เกิดจากโรค เรื่องการตรวจรักษา เช่น สามารถตรวจหาเชื้อเอดส์ได้ที่ คลีนิคนิรนาม หรือตามโรงพยาบาลต่างๆ เรื่องอาการของโรค มีลักษณะอาการหลังรับเชื้ออย่างไร และแต่ละระยะของโรคเป็นอย่างไร และก็กล่าวถึงการให้ความเห็นอกเห็นใจคนที่ติดเชื้อ ไม่ให้รังเกียจ โดยจัดทำเป็นละครทางโทรทัศน์ กล่าวถึงเด็กนักเรียนที่มีพ่อแม่เป็นโรคเอดส์ตาย เวลาเด็กไปเรียนก็จะโดนเพื่อนๆ รังเกียจ และครูก็ได้อธิบายต่อเพื่อนๆ ว่าไม่ควรรังเกียจ เพราะโรคนี้ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆ สามารถอยู่ร่วมกันและเล่นด้วยกันได้

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนทั้งสองในเขตเมืองภาคอีสานต่างเห็นว่า เนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอมานั้นมีความชัดเจนดี เข้าใจง่าย ดูแล้วไม่สับสน โดยเฉพาะเรื่องที่แสดงเป็นละครทางโทรทัศน์มีการนำเสนอที่เข้าใจง่าย ผู้แสดงแสดงได้ดี แต่สื่อที่ดูแล้วน่ากลัวก็มีคือ สื่อที่เห็นจากวีดิทัศน์บางเรื่องของกระทรวงสาธารณสุข ทั้งเนื้อเรื่องและรูปภาพที่นำเสนอมีแต่ความน่ากลัว แต่ก็เห็นว่าการใช้ความน่ากลัวนำเสนอเป็นสิ่งที่ดี คนที่เห็นจะได้กลัว นอกจากนี้สื่อที่กล่าวถึงการให้ความเห็นอกเห็นใจคนที่ติดเชื้อโรคเอดส์ก็มี เพราะรู้กันอยู่ว่าโรคนี้ติดต่อได้ทางไหนบ้าง และเห็นว่าการเสนอเนื้อหาให้เห็นอกเห็นใจนี้เป็นเรื่องที่ดี ทำให้คนทั่วไปรู้สึกเข้าใจและเห็นใจคนติดเชื้อเอดส์ นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสานยังเห็นว่า เนื้อหาที่สื่อนำเสนอมานั้นมีความน่าเชื่อถือ เพราะสอดคล้องกับข่าวโรคเอดส์ที่ออกทั่วโลก เพราะโรคนี้สามารถติดต่อได้ถ้ามั่วเข็มฉีดยาหรือส่ำส่อนทางเพศ แม้ว่าจะเป็นนักกีฬา ก็สามารถเป็นเอดส์ได้ ละครโทรทัศน์ที่นำเสนอมาจึงดูแล้วน่าเชื่อถือ ประชาชนในชุมชนก็ให้ความเชื่อถือเช่นกัน และเห็นว่าถ้าสื่อนั้นผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข ก็ยิ่งจะมีความน่าเชื่อถือต่อประชาชนมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ

สำหรับเรื่องการป้องกันโรคเอดส์ ในฐานะที่มีบทบาทเป็นผู้นำชุมชน จึงมีส่วนร่วมในการรณรงค์ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคด้วย เช่น แจกถุงยางอนามัยให้กับประชาชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบ โดยแจกผ่านทางอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) และได้มีส่วนร่วมในการเดินรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และเขตเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2536 ซึ่งเป็นโครงการรณรงค์ของกระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ก็มีการประสานงานกับสาธารณสุขจังหวัดในการรณรงค์ให้มีการใช้ถุงยางอนามัย 100% ในสถานบริการทางเพศ เช่น บาร์ ไนท์คลับ ร้านอาหาร และช่องโสเภณี สื่อที่นำจากสาธารณสุขจังหวัดไปประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนก็คือ โปสเตอร์ และแผ่นพับ โดยแจกทั้งในสถานบริการทางเพศและในชุมชน

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

จากการจัดสนทนากลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบทภาคอีสาน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอในช่วงที่ผ่านมาว่า มีอยู่หลายประเด็นด้วยกันคือ · เรื่องการติดต่อจาก

การมีเพศสัมพันธ์และจากเข็มฉีดยา เรื่องการป้องกันโดยไม่ให้สำส่อนทางเพศ ถ้าจะมีเพศสัมพันธ์จะต้องสวมถุงยางอนามัย ส่วนเรื่องอาการมีการนำเสนอเป็นภาพแสดงอาการของผู้ป่วยเป็นเอดส์ เช่น เป็นตุ่มตามตัวและผิวหนัง และเรื่องข้อมูลของผู้ที่ติดเชื้อในประเทศไทยโดยเสนอในรูปของข่าว

ในด้านความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า เนื้อหาที่สื่อนำเสนอมาเข้าใจง่ายที่ดูแล้วเกิดความรู้สึกน่ากลัวก็มี เช่น ภาพที่แสดงให้เห็นแผล และเห็นว่าถ้ามีคนเป็นโรคเอดส์เกิดขึ้นในชุมชนจริงๆ ก็กลัว สื่อที่ดูแล้วทำให้เกิดความรู้สึกสงสารอยากช่วยเหลือก็มีเช่นกัน ขณะเดียวกันดูแล้วก็กลัว และคิดว่าตนเองคงไม่มีโอกาสที่จะเป็นโรคนี้ เพราะไม่ได้ใกล้ชิดกับบุคคลที่เสี่ยง เช่น หญิงบริการทางเพศหรือผู้ที่ติดยาเสพติด

ในด้านความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอมา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า เนื้อหาที่นำเสนอซ้ำๆ บ่อยๆ ก็คือ เรื่องการป้องกัน เช่น ไม่ให้สำส่อนทางเพศ ไม่ให้ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน และในด้านความครอบคลุมของเนื้อหาที่นำเสนอเห็นว่าสื่อที่ออกมายังไม่ครอบคลุมเนื้อหาอีกหลายประเด็น เช่น การใช้ผ้าเช็ดตัวผืนเดียวกันจะติดเชื้อได้หรือไม่ และยุงกัดจะติดได้หรือไม่ เพราะเห็นว่ายุงมีลักษณะคล้ายเข็มฉีดยา มีเลือดเช่นกัน และเห็นว่าสื่อควรให้ความกระจ่างกับประชาชนในเรื่องเหล่านี้

สำหรับความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ เห็นว่าที่ผ่านมามีความทันสมัยไวต่อเหตุการณ์ ในด้านความน่าเชื่อถือของเนื้อหา ก็เห็นว่าสื่อที่นำเสนอมามีความน่าเชื่อถือ โดยให้เหตุผลว่าเพราะมีการพูดถึงและมีการรณรงค์กันมาก ภาพที่เห็นก็น่ากลัว ถ้าหากมีการรณรงค์กันน้อยก็อาจจะเชื่อบ้างนิดหน่อย และเห็นว่าสื่อที่ออกมาทั้งหมดเป็นความจริง เชื่อถือได้

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบทภาคอีสาน ได้กล่าวถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอในช่วงที่ผ่านมาว่ามีอยู่หลายประเด็นด้วยกัน คือ เรื่องของการติดต่อ เช่น ทางเพศสัมพันธ์ ทางเข็มฉีดยาและจากแม่ที่ตั้งครรภ์แล้วไปสู่ลูก เรื่องของการป้องกัน เช่น การรณรงค์ต่อต้านทางโทรทัศน์ไม่ให้คนที่มีครอบครัวแล้วไปเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เพราะอาจเกิดผลร้ายต่อครอบครัวต่อภรรยาและลูก และห้ามวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวให้หยุดพฤติกรรมเสี่ยง โดยประเด็นต่างๆ เหล่านี้ได้มีการนำเสนอออกมาเป็นละครสั้นๆ ทางโทรทัศน์ เช่น เรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงสองคนเดินทางจากชนบทมาทำงานในกรุงเทพฯ แล้วก็ไปขายบริการทางเพศ โดยคนหนึ่งจะรับแขกเฉพาะที่ใช้ถุงยางอนามัย ในขณะที่อีกคนหนึ่งนั้นไม่เลือกแขกว่าจะใช้ถุงยางอนามัยหรือไม่ สุดท้ายตอนจบคนที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยก็ติดเชื้อโรคเอดส์และเสียชีวิต เพื่อนที่ไม่เป็นโรคเอดส์เพราะใช้ถุงยางอนามัยก็กลับบ้านที่ชนบท เนื้อหาของสื่อเรื่องนี้เป็นการแนะนำให้รู้จักป้องกันตนเองด้วยการใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศทุกครั้ง นอกจากนี้เนื้อหาของสื่อยังกล่าวถึงเรื่องผลกระทบและอันตรายของโรค เช่น กล่าวถึงโทษของโรคนี้ว่ามีอย่างไรบ้าง เช่น มีผลกระทบต่อครอบครัว มีผลต่อภรรยาและต่อลูก

ในด้านความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหา ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่า เนื้อหาที่นำเสนอก็ไม่ยากต่อการเข้าใจ ทั้งสื่อโทรทัศน์และโปสเตอร์ และจากการรณรงค์ของสื่อต่างๆ ที่ผ่านมา รู้สึกว่าไม่มีการนำเสนอภาพที่น่ากลัว แต่ก็เกิดความรู้สึกกลัวจากเนื้อหาที่นำเสนอ และเห็นว่าการใช้ภาพที่น่ากลัวมากเกินไปในการนำเสนอนั้น จะมีผลทำให้คนทั่วไปไม่อยากดูสื่อชนิดนั้นไปเลย แต่ก็เห็นว่าควรสื่อให้เกิดความรู้สึกกลัวที่จะเป็นโรคนี้ โดยใช้วิธีสื่อด้วยเนื้อหาแทนการนำเสนอด้วยภาพ เช่น สามีนำเชื้อมาติดภรรยาและภรรยาก็ตั้งครรภ์สุดท้ายลูกในครรภ์ก็ติดเชื้อและก็เสียชีวิตกันหมดทั้งครอบครัว ซึ่งคิดว่าถ้าใครได้ดูก็จะต้องกลัว นอกจากนี้เห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่แสดงให้เห็นใจคนที่ติดเชื้อเอดส์ก็มี เช่น ในโทรทัศน์มีการนำเสนอเป็นละครสั้นๆ กล่าวถึงเพื่อนที่คอยปลอบใจให้กำลังใจเพื่อนที่ติดเชื้อเอดส์ แสดงให้เห็นว่าอยู่ร่วมกันได้ไม่ติดเชื้อ จึงควรให้กำลังใจและไม่ควรรังเกียจ สำหรับตนเองก็ไม่รังเกียจที่จะอยู่ร่วมกับคนที่เป็นเอดส์ และจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมาตนเองก็ไม่ได้ระมัดระวังอะไรเป็นพิเศษ เพราะไม่ได้มีพฤติกรรมที่เสี่ยง แต่สังเกตเห็นว่า ขณะนี้เพื่อนๆ ผู้ชายจะไม่ค่อยเที่ยว อาจเป็นเพราะส่วนหนึ่งรู้และเข้าใจว่าโรคเอดส์เป็นแล้วรักษาไม่หาย ต้องตาย

ส่วนด้านความซ้ำซ้อนและครอบคลุมของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นวัยรุ่นกล่าวว่า เนื้อหาที่ควรจะต้องผลิตเพิ่มเติมก็คือ โรคเอดส์นี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร และทำไมจึงไม่สามารถรักษาให้หายได้ ที่ผ่านมาไม่มีการเสนอเนื้อหาเหล่านี้ และเห็นว่าควรจะต้องให้ข้อมูลเพื่อความเข้าใจต่อโรคนี้กับประชาชนทั่วไปให้มากยิ่งขึ้น

ในด้านความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาที่สื่อนำเสนอมามีความน่าเชื่อถือ ไม่ว่าจะเป็นโปสเตอร์ จุลสาร แผ่นพับ ซึ่งได้รับจากหน่วยงานของรัฐบาลที่ดูแลเรื่องการเจ็บป่วยโดยตรง ย่อมจะต้องเชื่อถือได้ และก็เชื่อด้วยว่าโรคเอดส์นี้สามารถติดต่อได้ 3 ทาง คือ ทางเพศสัมพันธ์ ทางเข็มฉีดยา และทางสายเลือด

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

จากการจัดสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบทถึงเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่ามีอยู่หลายประเด็นด้วยกันคือ เรื่องการติดต่อ ซึ่งติดต่อได้หลายทาง เช่น เข็มฉีดยา การสัมผัส การเจาะหู และการมีเพศสัมพันธ์ เรื่องของการป้องกันก็มีไม่ให้เที่ยวสำส่อนทางเพศ ไม่เข้าใกล้คนที่เป็น พ่อแม่และผู้ปกครองจะต้องดูแลไม่ให้ลูกไปเที่ยว ถ้าจะมีเพศสัมพันธ์ต้องใส่ถุงยางอนามัย นอกจากนี้ก็มีเรื่องอาการของโรค โดยเฉพาะจากโปสเตอร์จะเห็นเป็นภาพที่แสดงอาการน่ากลัว เนื้อตัวเป็นแผลพุพอง เป็นแผลเน่าเปื่อย เป็นตุ่มตามตัว

"...มันติดต่อได้หลายทางเขาว่า การถูกเข็มฉีดยา แล้วก็สัมผัสมือจะติดครับ"

"เขาว่าติดกันได้หลายทางค่ะ เจาะหูก็ติดได้ เข็มฉีดยา ติดกันได้ง่าย ทางเพศ"

".....โปสเตอร์น่ากลัวมากครับ พุพอง เปื่อยเป็นตุ่ม"

ส่วนความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ไม่ยากนัก โดยเฉพาะที่ทำเป็นละครโทรทัศน์จะเข้าใจง่ายยิ่งกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ส่วนสื่อที่ดูแล้วน่ากลัวก็มีสื่อจากโปสเตอร์ ซึ่งแสดงภาพแผลพุพอง เน่าเปื่อย เป็นตุ่ม และมีการนำเสนอข้อความที่เตือนสติ โดยกล่าวว่า "โรคนี้ไม่มียารักษา มีทางเดียวคือการป้องกัน" คิดว่าใครๆ เห็นก็ต้องกลัว แต่ในทางกลับกัน ถ้าหากรู้ว่ามีวิธีการป้องกันอาจจะไม่กลัวก็ได้ และเห็นว่าเนื้อหาที่จะนำเสนอต่อไปควรเน้นถึงความน่ากลัว โดยเริ่มจากติดเชื้อมาอย่างไร เป็นแล้วรักษาไม่หาย โดยเฉพาะการติดเชื้อจากการเที่ยวหญิงบริการทางเพศ ส่วนเนื้อหาที่ให้ความรู้สึกสงสารหรือเห็นใจคนที่ติดเชื้อเอดส์ก็มี แต่ถ้ามีคนเป็นเอดส์ก็ไม่อยากให้อยู่ในหมู่บ้านจะแนะนำให้ไปหาหมอ เพราะคิดว่าโรคนี้ติดต่อกันง่าย และคิดว่าคนที่เป็นคงจะอายไม่กล้าอยู่ในหมู่บ้าน ถ้าอยู่ในหมู่บ้านหรือในบ้าน ก็จะต้องใช้ห้องน้ำร่วมกัน ทุกคนก็จะต้องกลัว และก็คงไม่อยากให้อยู่ร่วมด้วย แต่จากอิทธิพลของสื่อเอดส์ที่นำเสนอมาเห็นว่าก็ทำให้ระมัดระวังป้องกันตนเองมากขึ้น เช่น ไม่ใช้เข็มฉีดยาเล่มเดียวกัน ไม่เที่ยวสำส่อน คนที่มีครอบครัวแล้วก็คงไม่มีใครอยากเที่ยวเพราะทุกคนก็กลัว

ในด้านความซ้ำซ้อนและครอบคลุมของเนื้อหาที่นำเสนอนั้น ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนากล่าวว่าเนื้อหาที่นำเสนอซ้ำๆ กันก็คือ การไม่ให้เที่ยวสำส่อนทางเพศ โดยเฉพาะกับหญิงบริการทางเพศ และเห็นว่าเนื้อหาที่นำเสนอมานั้น ยังไม่สามารถครอบคลุมข้อสงสัยเกี่ยวกับการติดต่อในอีกหลายประเด็นได้ เช่น การใช้ห้องน้ำร่วมกันจะติดเอดส์ได้หรือไม่ เพราะส่วนตัวแล้วผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนคิดว่าติดได้ เพราะมีข้อมูลว่าคนในชุมชนไปใช้ห้องน้ำในเมืองกลับมาแล้วเป็นเอดส์ แต่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มคนหนึ่งบอกว่าเป็นเชื้อราไม่ใช่เอดส์ นอกจากนี้ก็มีข้อสงสัยว่าดื่มน้ำแก้วเดียวกันแล้วจะติดได้หรือไม่ ยุงเป็นตัวแพร่เชื้อเอดส์ได้หรือไม่ เพราะยุงสามารถแพร่เชื้อไข้เลือดออก และเชื้อมาเลเรียได้ และควรจะปฏิบัติตัวต่อผู้ที่ติดเชื้อเอดส์อย่างไร เหล่านี้ยังไม่ได้รับเนื้อหาจากสื่อต่างๆ ที่นำเสนอมา

ส่วนเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอมามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนให้เหตุผลว่าเห็นโปสเตอร์ และโทรทัศน์รณรงค์น่ากลัวมาก ต้องเชื่อไว้ก่อน และอีกประการหนึ่งเคยเห็นคนป่วยด้วยโรคเอดส์ที่โรงพยาบาล ซึ่งถูกแยกไว้ที่ห้องพิเศษก็ต้องเชื่อ เพราะมันร้ายแรง แต่ถึงแม้ว่าจะไม่เคยเห็นคนที่เป็นโรคนี้ มีคนมาเล่าให้ฟังก็ต้องเชื่อ

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบทถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอปรากฏว่ามีอยู่ 2 ประเด็นใหญ่ๆ ด้วยกันคือ เรื่องการติดต่อ เช่น จากการสำส่อนทางเพศ จากการใช้เข็มฉีดยาเสพติด และเรื่องการป้องกัน โดยให้เลิกสำส่อนทางเพศ และใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และเลิกยาเสพติด

"ลักษณะการมั่วเข็ม กับติดยาเสพติด"

"เพศสัมพันธ์ สำส่อน..."

"ป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์..."

ในด้านความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอมานั้นไม่ชัดเจน และเป็นวิชาการเกินไป แต่อย่างไรก็ตามจากสื่อเอดส์ที่ได้รับมาก็ทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกกลัว ถ้าหากพบใครที่เป็นโรคเอดส์คิดว่าคงจะต้องหนีให้ไกล และก็ไม่กล้าที่จะตรวจเลือดด้วย เพราะกลัวว่าจะพบเชื้อ คนในชุมชนก็กลัวเช่นกัน และมีความตื่นตัวกับโรคนี้มาก สำหรับการผลิตสื่อต่อไปในอนาคตเห็นควรพูดถึงโรคเอดส์ในลักษณะที่ว่าถ้าใครเป็นแล้วผลจะเป็นอย่างไร จะทำให้ชาวบ้านรู้และเข้าใจโรคนี้มากขึ้น สำหรับเรื่องความรู้สึกเห็นใจผู้เป็นเอดส์นั้น ตนเองก็มีความรู้สึกสงสารเห็นใจเมื่อดูจากสื่อที่ได้รับ แต่ก็กลัวผู้ที่ติดเชื้อ เพราะยังไม่แน่ใจว่าจะติดต่อทางไหนได้อีกบ้าง

ส่วนด้านความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าเนื้อหาที่เสนอซ้ำๆ ก็มีเรื่องการติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการสวมถุงยางอนามัย แต่ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องเพศสัมพันธ์มากที่สุด และจากการรณรงค์สื่อเอดส์ที่ผ่านมา ก็ยังมีข้อสงสัยหลงเหลืออยู่อีกหลายประเด็นเกี่ยวกับการติดเชื้อ เช่น การใส่เสื้อผ้าร่วมกันจะติดเอดส์หรือไม่ เพราะตั้งแต่มีการรณรงค์มายังไม่เคยเห็นมีการอธิบายให้เข้าใจ นอกจากนี้ ควรอธิบายถึงผลเสียของโรค รวมทั้งขั้นตอนของการเป็น และการติดด้วยว่าติดได้อย่างไร

"ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเพศสัมพันธ์"

"เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ และการสวมถุงยาง"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนสองคนในเขตชนบทภาคอีสานถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอพบว่ามีประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของการติดต่อของโรค เช่น การติดยาเสพติด เรื่องของอาการ เช่น ภาพที่เป็นแผลพุพองตามผิวหนัง และต่อมน้ำเหลืองโต นอกจากนี้ก็มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อในประเทศ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบว่าโรคนี้เป็นกันมากน้อยแค่ไหน

"เน้นการติดโรคเอดส์ การติดยาเสพติด"

"ที่เห็นเป็นตามผิวหนัง เป็นพุพอง เป็นต่อมน้ำเหลืองโตขึ้นมา..."

"ทำให้รู้ว่าเป็นกันมากน้อยแค่ไหน ประกาศให้ชาวบ้านเขารู้เขาเข้าใจ"

ในด้านความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้นำชุมชนทั้งสองกล่าวว่าเนื้อหาที่สื่อนำเสนอมานั้นไม่ยาก สามารถเข้าใจได้ง่าย เพราะเป็นเรื่องที่ให้คุณให้โทษกับตัวเอง จึงต้องให้ความสนใจที่จะทำความเข้าใจ ส่วนเนื้อหาที่ใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอก็มี เช่น ภาพที่แสดงอาการเป็นแผลพุพองซึ่งดูแล้วน่ากลัว และเห็นว่าเนื้อหาส่วนใหญ่จะเน้นความน่ากลัวในการนำเสนอ แต่ก็เห็นว่าการใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป เพราะทำให้มีความตระหนักและระมัดระวังป้องกันตนเองมากขึ้น นอกจากนี้เนื้อหาของสื่อที่เกี่ยวกับการแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ติดเชื้อ ซึ่งกล่าวถึง

โรคนี้ว่าเป็นโรคธรรมดาๆ สามารถป้องกันได้ ไม่ควรรังเกียจ ทำให้เกิดความรู้สึกไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อ เพราะถ้ารังเกียจก็เท่ากับไปยุแหย่ให้แพร่กระจายโรคออกไปอีก เพราะผู้ติดเชื้อจะไม่เผยตัวทำให้ไม่สามารถควบคุมการแพร่เชื้อได้ และก็จะไม่ได้รับคำแนะนำที่ถูกต้องจากแพทย์ และเห็นว่าจากการได้รับข้อมูลรณรงค์โรคเอดส์ที่ผ่านมา ทำให้ชาวบ้านระมัดระวังตนเองมากขึ้น เช่น กรณีที่แม่บ้านทราบว่าสามีไปเที่ยวหญิงบริการในเมืองจะเกิดการโวยวายกันขึ้น เพราะพวกแม่บ้านกลัวโรคเอดส์กันมาก

สำหรับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ ผู้นำชุมชนได้กล่าวว่า เนื้อหาที่สื่อนำเสนอมานั้นมีความน่าเชื่อถือ เพราะเคยเห็นคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ ออกรายการทางโทรทัศน์ แสดงว่าโรคนี้เป็นเรื่องจริง แต่ก็ไม่เคยเห็นด้วยตาของตนเอง คนในชุมชนก็ไม่มีใครคิดว่าเอดส์เป็นเรื่องโกหก นอกจากนี้ก็ยังเคยเห็นข่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับเนื้อหาที่รณรงค์ก็ไม่เกินความเป็นจริงที่เราจะเชื่อได้

ภาคกลาง

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

สำหรับเนื้อหาสำคัญที่สื่อเอดส์นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลาง ที่มีการศึกษาสูงบอกว่ามีอยู่ 3 ประเด็นใหญ่ๆ คือ การติดต่อ การป้องกัน และอาการของโรค ในเรื่องการติดต่อบอกว่าสามารถติดต่อได้ทางไหนบ้าง เช่น ทางเลือด ทางเพศสัมพันธ์ ทางเข็มฉีดยา และการใช้มีดโกนร่วมกัน สำหรับการป้องกันบอกถึงการหลีกเลี่ยงช่องทางที่จะทำให้ติดต่อ ส่วนอาการอ่านพบในหนังสือโรคเอดส์ซึ่งบอกถึงขั้นตอนของโรค

"เรื่องเอดส์ ติดทางเลือด เพศสัมพันธ์ เข็มฉีดยา"

"...แม่เป็นเอดส์ห้ามมีบุตร ถ้ามีเพศสัมพันธ์ให้ใช้ถุงยางอนามัย"

"เห็นอาการของโรคเป็นขั้นตอนในหนังสือ..."

นอกจากนี้ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงความคิดเห็นว่าเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่ออกมาชัดเจนดีและไม่ยากต่อการทำความเข้าใจ ถ้ากล่าวถึงความน่าสนใจของสื่อแต่ละประเภทที่ได้รับ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นว่า ถ้าเป็นแผ่นพับและโปสเตอร์ ชาวบ้านส่วนมากจะไม่ค่อยสนใจ จะมองผ่านๆ ไม่เหมือนกับในโทรทัศน์ เพราะคนที่อ่านหนังสือไม่ออกจะดูผ่านๆ หรือดูแต่รูปเท่านั้น

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อที่นำเสนอออกมาส่วนใหญ่จะเน้นความน่ากลัว โดยเฉพาะภาพในโปสเตอร์ที่แสดงอาการของผู้เป็นเอดส์ แต่สื่อทางโทรทัศน์ไม่ค่อยน่ากลัวเท่าโปสเตอร์ ส่วนสื่อที่ออกมาสร้างให้ประชาชนมีความเห็นอกเห็นใจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ก็มี เช่น สื่อโทรทัศน์ที่เล่นเป็นละครสั้นๆ พูดถึงแม่ที่เป็นเอดส์ตายแล้วเหลือแต่ลูก สังคมก็รังเกียจเพราะแม่เป็นเอดส์ นอกจากนี้ก็มีในลักษณะของเพื่อนไปเที่ยวโสเภณีด้วยกันแล้วเป็นเอดส์ ซึ่งเป็นละครสั้นๆ

ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ทำให้วัยรุ่นได้ตระหนัก เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่อยากลอง วัยรุ่นบางคนก็ชอบเที่ยวไม่ได้คิดอะไร ชอบสนุก ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจึงเสนอให้ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์สื่อเอดส์ในลักษณะที่แสดงให้เห็นอาการของคนที่เป็นโรคนี้จริงๆ

"ต้องให้เขาดูอาการคนเป็นโรคที่กำลังตาย ก็ต้องกลัวแต่ส่วนมากเขาไม่เคยเห็นต้องให้เขาดูจริงๆ เลย"

ในเรื่องของความต่อเนื่องของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าต่อเนื่องกันดี เพราะพบเห็นบ่อยๆ ทางสื่อโทรทัศน์ ซึ่งเสนอในทุกช่วงเช้าของวันธรรมดา ส่วนสื่อเอดส์ที่ออกมาแล้วดูสวยงามนั้น ที่ผ่านมายังไม่เคยเห็นเลย

สำหรับเนื้อหาของสื่อเอดส์ทุกประเภทที่นำเสนอมานั้น เห็นว่าไม่ค่อยแตกต่างกัน จะแตกต่างกันก็ตรงเฉพาะรูปแบบในการนำเสนอเท่านั้น และในความไม่แตกต่างกันนั้นก็ไม่ได้คิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่ก็ถือว่าเป็นการเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้เรื่องเอดส์เพิ่มมากขึ้น

"ก็มีเหมือนกันแต่ไม่มาก ส่วนมากเขาแบบคล้ายๆ กัน การติดต่ออะไรอย่างนี้คล้ายๆ กัน ภาพอะไรจะแตกต่างกัน การนำเสนอรูปแบบต่างกัน"

ส่วนในด้านความครอบคลุมของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่ายังมีเรื่องที่สงสัยอยู่แต่สื่อเอดส์ไม่ได้นำเสนอ เช่น จะติดต่อทางน้ำลาย จะติดต่อจากการรับประทานอาหารร่วมกันหรือไม่

"น้ำลายติดไหม"

"อาหารกินร่วมกันติดได้ไหม"

ส่วนความทันสมัยและทันสถานการณ์ในเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของสื่อเอดส์ปัจจุบันมีความทันสมัยทันสถานการณ์ โดยทุกครั้งที่เห็นโฆษณาโรคเอดส์ในโทรทัศน์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่จะดูติดต่อกันจนจบโดยไม่เปลี่ยนช่อง เพราะเห็นว่าน่าสนใจดี

สำหรับความน่าเชื่อถือของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า จะต้องให้ผู้ดูเห็นของจริง คือ เห็นคนที่เป็นเอดส์จริงๆ ให้เห็นอาการของโรค หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ให้ได้สัมผัสด้วยตนเอง โดยการพาไปดูที่โรงพยาบาล ก็จะทำให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นดีกว่าจะดูเฉพาะจากสื่อต่างๆ ที่นำเสนอ

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำได้กล่าวถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอว่า บ่งบอกถึงการติดต่อ การป้องกัน และอาการของโรคเอดส์ ในเรื่องของการติดต่อ สื่อโทรทัศน์ออกมาเป็นละครโดยพูดเกี่ยวกับการติดต่อจากโสเภณีมาสู่พ่อ จากการที่พ่อไปเที่ยวโสเภณีโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย ได้นำเชื้อมาติดแม่ และในที่สุดมาติดลูก ส่วนจากสื่อโปสเตอร์ก็บอกถึงการป้องกันว่าถ้าจะไปเที่ยวต้องใช้ถุงยางอนามัย และบอกถึงอาการของโรคว่ามีอาการถ่ายท้องจนหมดแรง

"ก็แบบว่า แม่มีท้องแล้วลูกออกมา โรคเอดส์ก็ติดลูกอะไรอย่างนี้ พ่อไปเที่ยวอะไรงี้"

นอกจากนี้ วัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่าเนื้อหาที่ออกมาจากสื่อโทรทัศน์ สื่อโปสเตอร์ ไม่ยากต่อการทำความเข้าใจ และเห็นว่าสื่อที่ออกมาจากโทรทัศน์และโปสเตอร์ไม่มีความน่ากลัวจนเกินไป แต่หลังจากดูสื่อโทรทัศน์ที่รณรงค์ป้องกันโรคเอดส์แล้วก็มีความรู้สึกว่าโรคนี้น่ากลัว ถึงแม้จะไม่เห็นภาพน่ากลัวก็ตาม และเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีอิทธิพลต่อการสร้างจิตสำนึกให้เห็นความจำเป็นของการป้องกันตนเอง วัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งสมรสแล้วกล่าวว่าจากเดิมสามีเคยเที่ยว เมื่อมีข่าวโรคเอดส์ก็ได้มีการห้ามไม่ให้เที่ยว หรือกรณีไปเที่ยวก็ต้องใส่ถุงยางอนามัย ซึ่งปัจจุบันสามีก็ไม่เที่ยวแล้ว นอกจากนี้ยังเห็นว่าเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอมามีความชัดเจนดี เพราะสามารถสื่อเนื้อหาต่างๆ ออกมาให้คนทั่วไปเข้าใจได้ชัดเจน และสื่อโทรทัศน์ที่ออกมาก็มีเนื้อหาที่จะสร้างจิตสำนึกในเรื่องความช่วยเหลือ ความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ป่วยเอดส์

"มันก็ไม่น่ากลัว จริงๆ จนเกินไป"

"มันก็มีสาระ แล้วก็น่ากลัวเหมือนกัน"

"ก็ไม่ให้แฟนเที่ยว ถ้าเกิดจะเที่ยวให้ใส่ถุงยาง"

"ก็ที่เล่าให้ฟังนะค่ะ เราก็เข้าใจชัดเจน"

เกี่ยวกับความซ้ำซ้อนของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ให้สัมภาษณ์วัยรุ่นมีความเห็นว่า สื่อทางโทรทัศน์มีการออกเรื่องซ้ำๆ กัน เห็นว่าควรที่จะมีการนำเรื่องใหม่ๆ ออกมาบ้าง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ โดยเฉพาะการติดต่อและอาการของโรคและจากสื่อที่ผ่านมาวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่ายังมีเรื่องที่อยากรู้หรือสงสัยอยู่อีกหลายประเด็น แต่สื่อเอดส์ยังไม่ได้นำมาเสนอ เช่น การติดต่อทางอื่นนอกจากทางเพศสัมพันธ์ กับทางเลือด หรือยุงสามารถที่จะเป็นพาหะของโรคได้หรือไม่ กินข้าวและใช้ของร่วมกันกับผู้เป็นโรคเอดส์แล้วจะติดต่อกันได้หรือไม่ ดังนี้เป็นต้น

"ควรจะเปลี่ยน จะได้รู้ว่าเป็นแบบไหนบ้าง อะไรแบบนี้"

"ก็ ถ้าเกิดติดทางเพศสัมพันธ์แล้ว ทางเลือดแล้ว มีทางไหนอีกบ้างไหมคะที่ติด"

"กินข้าวร่วมกันนี้จะติดไหมคะ อะไรอย่างนี้ ใช้ของร่วมกันจะติดไหมคะ"

นอกจากนี้ วัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำยังมีความเห็นว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทันสมัยและทันสถานการณ์ ดูแล้วไม่น่าเบื่อ ทุกครั้งที่เห็นการรณรงค์ในโทรทัศน์ก็จะติดตามดูจนจบ ส่วนมากจะเล่นเป็นละครสั้นๆ เป็นตอนๆ ใช้เวลาไม่มาก และเห็นว่าสื่อโทรทัศน์ที่เป็นละครสั้นๆ นั้น ดูแล้วมีความน่าเชื่อถือดี และที่สำคัญที่ทำให้ดูแล้วน่าเชื่อถือก็คือข่าวของโรคนี้มีออกมามาก เพื่อนๆ ก็เชื่อว่าโรคนี้มีจริง

"(โทรทัศน์) ไม่น่าเบื่อ ดีเสียอีก"

"จะดู (จนจบสปอต) เราจะได้รู้"

"น่าเชื่อถือ ที่เขาบอกมาในละคร เพราะว่าดูจะเป็นจริงจังดีนะ"

"...เห็นในโทรทัศน์ก็เชื่อนะ เพราะเรื่องนี้ได้ยินมาหนาหูเลยว่าโรคนี้เกิดขึ้นตั้งนานแล้วก็เชื่อ"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ได้กล่าวถึงเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอว่า โดยรวม ๆ แล้วจะกล่าวถึงวิธีการติดต่อ การดูแลรักษา และการปฏิบัติตัวต่อคนเป็นโรคเอดส์ โดยเรื่องการติดต่อจะบอกถึงการสำส่อนทางเพศ การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การติดเชื้อเอดส์ สำหรับเรื่องการดูแลรักษาจะกล่าวถึง สถานที่พยาบาลดูแลคนป่วยโรคเอดส์ ส่วนเรื่องการปฏิบัติตัวต่อคนเป็นเอดส์จะกล่าวถึงความไม่รังเกียจคนที่เป็นเอดส์ จะต้องมีความเข้าใจต่อคนเป็นเอดส์

"...รณรงค์การป้องกัน พวกเพศสัมพันธ์ ยาเสพติดพวกที่ติดยาเป็นกลุ่มน้อย แต่เพศสัมพันธ์จะเยอะกว่า"

"ถ้าเป็นโรคเอดส์แล้วก็มีการรักษาของสำนักสงฆ์ อะไรที่อยู่กรุงเทพฯ ที่เขาดูแลออกทีวี"

"...จะต้องใกล้ชิดเหมือนเดิม เพื่อถนอมน้ำใจเขา เขาแพ้ตัวเองไม่มีใครคบด้วย"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง มีความเห็นว่าเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่ออกมาไม่ยาก สามารถเข้าใจง่าย ไม่สับสน สื่อที่ออกมาแล้วรู้สึกว่าโรคเอดส์น่ากลัวก็มี เช่น วีดิทัศน์ของสาธารณสุขจังหวัด และสโมสรไลออนส์ แต่สื่อทางโทรทัศน์ออกมาไม่ค่อยน่ากลัวเหมือนสื่ออื่นๆ ส่วนเนื้อหาของสื่อที่ออกมาในลักษณะสร้างความรู้สึกให้เห็นใจคนเป็นโรคเอดส์ก็มี เช่น การกล่าวถึงการใช้ชีวิตร่วมกัน การเข้าใจของเพื่อน และคนในสังคม ดังที่สื่ออยู่ในภาพโปสเตอร์ที่มีรูปบิณฑ์ (บรรลือฤทธิ์) เข้าห้องน้ำ ใช้สระว่ายน้ำเดียวกันกับคนเป็นเอดส์ กินข้าวร่วมโต๊ะเดียวกัน ใช้แก้วน้ำใบเดียวกัน และที่เคยเห็นออกในทีวี เป็นเรื่องเพื่อนกัน 2 คน คนหนึ่งไปกินเหล้า เพื่อนห้ามแล้วก็ไม่เชื่อ แล้วพาผู้หญิงไปนอน พอไปตรวจเลือดพบเชื้อเอดส์ ไม่มีใครเหลียวแล มีเพียงแม่คนเดียวดูแลจนตาย และได้เขียนหนังสือให้เพื่อนฉบับหนึ่งบอกว่าอยากให้ทุกคนเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ บอกว่าโรคเอดส์ไม่ใช่สิ่งที่ติดต่อกันง่ายๆ โปรดเห็นใจคนเป็นเอดส์ด้วย

"จาก วีดิโอน่ากลัวที่สุด... จากสาธารณสุขจังหวัด และสโมสรไลออนส์..."

"ดูในทีวี ไม่น่ากลัวหรอก... ส่วนมากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ชายที่ไปเที่ยวผู้หญิง มีเพศสัมพันธ์ไม่ได้ใส่ถุงยาง นอนป่วยไม่มีใครดูแล มีแม่คนเดียวที่ดูแล"

ส่วนเนื้อหาของสื่อที่ใช้ความสวยงามในการรณรงค์ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้ความเห็นว่ามีเฉพาะในโทรทัศน์ เป็นเรื่องส่งเสริมความรักในครอบครัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ เช่น เรื่องที่มีพ่อแม่ลูก พ่อไปทำงาน แล้วลูกบอกกับพ่อว่าให้กลับบ้าน อย่าไปเที่ยวตอนเย็นให้กลับบ้านมากินข้าวด้วยกัน ซึ่งออกมาในรูปของ "ถ้ารักลูกแล้วไม่ติดเอดส์"

สำหรับเนื้อหาของสื่อที่สร้างความตระหนักในความร้ายแรงของโรค ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าเท่าที่เสนอมามี 2 ส่วนคือ ผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันเฉพาะตนเอง และผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคลใกล้ชิด โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนบอกว่า ในส่วนแรกทำให้เกิดความระมัดระวังในเรื่องการบริจาคเลือดมากขึ้น โดยหยุดการบริจาคหลังจากเกิดข่าวโรคเอดส์ และมีการตรวจเลือดตัวเองเพราะทราบว่าสามีเคยมีประวัติเสี่ยงชอบเที่ยวโสเภณี รวมทั้งให้ความสนใจในเรื่องการใช้ใบมีดโกนร่วมกันในร้านสริมสวยและร้านตัดผมชาย และเพิ่มขีดความระมัดระวังในการจัดเก็บขยะประเภทเข็มฉีดยาของโรงพยาบาลเพราะทำงานเกี่ยวเนื่องกับผู้ป่วย และในส่วนที่สอง ที่ว่ามีผลกระทบต่อบุคคลใกล้ชิดนั่นก็คือ มีผลกระทบต่อชีวิตคู่สามี-ภรรยา ทำให้มีการพูดคุยกันถึงปัญหาโรคเอดส์เพื่อกระตุ้นเตือนการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย

"...ตัวเองเคยให้เลือดบริจาคก็หยุดเลย กลัว ตอนนี้ช่วงที่เขาบูมไม่บริจาคเลย"

"ก็ตัดร้านผู้หญิง เขามีใบมีดโกนมา เขาใช้แล้วทิ้งเลย ใช้ครั้งเดียว"

"ดูรู้สึกเหมือนกัน เดี๋ยวนี้พวกผู้ชายก็ไม่ค่อยเที่ยว รู้สึกว่าเขากลัวมากขึ้น"

"...เขาทำงานรับราชการ เคยเตือนเขา ถ้าอยากเที่ยวให้ใช้ถุงยางอนามัย แต่ไม่ทราบว่าเขาจะใช้หรือเปล่า"

ส่วนเนื้อหาที่สร้างจิตสำนึกให้เห็นความจำเป็นของการป้องกันตัวเอง เช่น การไปเที่ยวโสเภณีต้องใช้ถุงยางอนามัยก็มีเช่นกัน นอกจากนี้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่ออกมามีรูปแบบที่คล้ายๆ กันก็มีไม่น้อย เช่น เนื้อหาที่เป็นการเตือนให้ระวังโรคเอดส์จากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกันและการมีเพศสัมพันธ์ แต่รูปแบบของวิธีการนำเสนอ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่เป็นละครสั้นๆ มีเนื้อเรื่องออกมาไม่ค่อยซ้ำ ดูแล้วไม่น่าเบื่อเพราะออกแค่ประมาณ 1-2 นาที รวมทั้งวีดิทัศน์ที่ฉายให้คนไข้ที่รอตรวจที่โรงพยาบาล เพราะเป็นละครตลกแม้จะใช้เวลายาวหน่อยก็สามารถที่จะดูได้เรื่อยๆ หรือดูจนจบ

"มีการป้องกันตัวเอง เวลาไปเที่ยวต้องใส่ถุงยางอนามัย"

"ส่วนมากออกมารูปแบบเดียวกัน หมายถึง เตือนเป็นเอดส์ ฉีดยาใช้เข็มเดียวกัน และเพศสัมพันธ์"

"โดยมากทีวีจะเปลี่ยนเป็นละครสั้นๆ ไม่ค่อยซ้ำ"

จากเนื้อหาของสื่อที่ผ่านมา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่ายังมีบางประเด็นที่สื่อยังไม่ได้ให้ข้อมูลที่ชัดเจน เช่น การติดต่อทางพันธุกรรม การติดต่อโดยยุง และการติดต่อที่ยังไม่ทราบสาเหตุ ในด้านติดต่อทางกรรมพันธุ์นั้น หมายถึงว่า เป็นแล้วพอมีลูกมีครอบครัว ลูกและครอบครัวมีสิทธิ์เป็นร่วมกันไหม ส่วนยุงก็เหมือนกัน ถ้าไปกัดคนโน้นคนนี้แล้วไปกัดคนอื่นจะติดต่อไหม ยังสงสัยกันอยู่ยังไม่แน่ใจ หรือที่มีข่าวประมาณอาทิตย์ที่แล้วว่า คนทำงานหาของเก่าตามกองขยะเป็นเอดส์ก็ยังสงสัยอยู่ว่าเป็นได้อย่างไรและเป็นเพราะเหตุใด

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังคิดว่าเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอมาน่าเชื่อถือ โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากโรคนี้มีการศึกษาวิจัยกันมากว่าเป็นเรื่องจริง เมื่อมีการโฆษณารณรงค์ก็ทำให้ดูน่าเชื่อถือมากขึ้น และจากการกล่าวถึงการติดต่อ สาเหตุของการติดต่อ ซึ่งเป็นเหตุเป็นผลกันก็ยิ่งดูน่าเชื่อถือ

"จากโฆษณา จากความรู้ที่ได้ยินมา ความจริงแล้วจากข่าวในที่นี้เป็นอย่างนี้เยอะแยะแล้ว ต้องเป็นจริง เขาวิจัยค้นพบ คนโน้นคนนี้เป็น แน่นอนแล้วต้องเป็นจริงๆ"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึก ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำได้กล่าวถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอว่ามีหลายประเด็น โดยในโปสเตอร์มีประเด็นแนะนำวิธีการป้องกันตนเองไม่ให้ติดโรคเอดส์ เช่น สวมถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ และการใช้เข็มฉีดผงขาวร่วมกัน ในสื่อโทรทัศน์ก็มีประเด็นแนะนำไม่ให้สำส่อนทางเพศ ส่วนในสื่อวิทยุทางคลื่นระบบ F.M. ค่ายจักรพงษ์ ก็มีการเตือนถึงความร้ายแรงของโรค

"(โปสเตอร์) เขาแนะนำให้ถ้าเกิดจะเที่ยวให้ระวัง ต้องให้สวมถุงยางอนามัยทุกครั้งทุกหน"

"แบบผมที่เคยอ่านในโปสเตอร์ ถ้าว่าอย่างพวกฉีดยาผงขาวพวกนี้ใช้เข็มมั่วสุมอะไรอย่างนี้ มันจะติดกันได้"

"(วิทยุ) ข่าวก็คือว่า เขาเอาเป็นข่าวคือชาวบ้านทั่วๆ ไป เขาวิจารณ์อย่างนายทวน ทักษิณ เขาบอกว่าโรคเอดส์นี้ต่อไปจะไม่มีที่เผาแล้ว...เป็นกันบ่อยไม่มีทางหาย ตายอย่างเดียว"

"(โทรทัศน์) เรื่องคร่าวๆ คือว่า มีครอบครัวนี้ แล้วทีนี้มีลูก พ่อเขาไปเที่ยว แล้วกลายเป็นเอดส์ แล้วตายไป ลูกก็เสียใจ"

ส่วนความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอนั้น ผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า เนื้อหาของสื่อไม่ยากต่อการทำความเข้าใจ ภาษาที่ใช้ก็เป็นภาษาที่ชาวบ้านเข้าใจได้ แต่ก็มีบางสื่อที่ดูแล้วต้องตีความ เช่น สื่อโปสเตอร์ที่ติดตามถนนและทางแยกต่างๆ นอกจากนี้ยังเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมาดูแล้วสับสน โดยเฉพาะจากสื่อโทรทัศน์ สำหรับเนื้อหาของสื่อที่ดูแล้วรู้สึกว่าก่อให้เกิดความน่ากลัวยังไม่มี เพราะยังไม่แน่ใจว่าสื่อที่เสนอออกมาเน้นความน่ากลัว ส่วนเนื้อหาของสื่อที่สร้างความเอื้ออาทรเห็นอกเห็นใจผู้ติดเชื้อเอดส์ก็มี โดยผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่า เห็นจากโปสเตอร์และแผ่นป้าย สำหรับสื่อที่สร้างความเร้าใจในการดูเห็นว่าเป็นสื่อโทรทัศน์ โดยเฉพาะช่วงเวลาห้าถึงหกโมงเย็นจะมีคนดูมากเพราะเป็นช่วงของการพักผ่อน

"เข้าใจไม่ยาก เพราะว่าเรารู้อย่างนี้ไม่ดีเราก็ถอยห่างไป..."

"ภาษาชาวบ้านฟังง่าย"

"จากโปสเตอร์ แผ่นภาพ มีอยู่หัวโค้ง ผมไปทีไรต้องแวะดูเรื่อย อ่านไม่เข้าใจ"

"...ออกมาเรียบๆ พื้นๆ ไม่มีภาพน่ากลัวเลย"

"...เขาบอกว่าโรคเอดส์ไม่ติดทางยุง แล้วก็ไม่ติดทางสระว่ายน้ำ การนั่งทานข้าวร่วมกัน"

"ต้องสนใจเพราะว่าส่วนมาก (การรณรงค์เรื่องโรคเอดส์) จะออกทีวีเป็นช่วงเย็นคนจะดู"

อย่างไรก็ตามผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าเนื้อหาของสื่อเอดส์มีอิทธิพลต่อการสร้างความตระหนักถึงความร้ายแรงของโรคไม่น้อย โดยเฉพาะที่เน้นการเป็นแล้วรักษาไม่หาย ไม่มียารักษา มีแต่ยาบรรเทาอาการและราคาแพงมาก และที่สำคัญที่ทำให้รู้สึกว่าโรคนี้ร้ายแรงก็คือการแสดงอาการของโรคที่เป็นแล้ว เช่น เป็นแล้วมีอาการซูบผอม ผมร่วง จากอ้วนกลายเป็นผอม และจากเนื้อหาของสื่อที่เน้นถึงความร้ายแรงของโรค ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าอาจนำมาสู่ความคิดเห็นที่หวาดกลัวต่อโรคนี้ โดยมีความไม่ไว้ใจคนที่เป็นโรค กลัวว่าจะโดนคนที่เป็นโรคเอดส์แกล้ง และอาจจะทำให้ตนเองติดเชื้อได้ ดังนั้นถ้าเกิดรู้ว่ามีคนเป็นเอดส์ก็ไม่กล้าเข้าใกล้กลัว เพราะไม่มีใครรับประกันได้ กลัวจะติดโดยไม่รู้ตัวเหมือนที่ลงข่าวในช่วงที่ผ่านมา ที่ว่าตรวจเลือดแล้วเป็นเอดส์ เลยกรีดเลือดตัวเอง ไล่ป้ายคนโน้นคนนี้ ถ้าเป็นคนสนิทคุ้นเคยกันเป็นเอดส์ถึงจะกล้าเข้าใกล้ อย่างคนไม่รู้จักจะกลัวไม่กล้าเข้าใกล้ เพราะไม่รู้ใจกัน

"ตัวผมเองต้องคิดเลย โรคนี้เป็นแล้วไม่หาย ไม่มียารักษา ยาบรรเทาก็แพง"

"ถ้าเกิดรู้ว่าเขาเป็นผมก็ไม่กล้าเข้าใกล้ กลัว"

อย่างไรก็ตามผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของสื่อมีผลต่อการสร้างจิตสำนึกในการป้องกันตนเองมากขึ้น จากที่เห็นคนเป็นโรคเอดส์ในโปสเตอร์มีสภาพโทรมทำให้รู้สึกต้องป้องกันตนเองมากกว่าแต่ก่อน นอกจากนี้ยังเห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมานั้นมีความน่าเชื่อถือ และเห็นว่าการที่จะสร้างความน่าเชื่อถือได้มาก สื่อนั้นๆ จะต้องเป็นสื่อที่ผ่านทางแพทย์ก่อน เพราะตนเองเชื่อหมอ

"เชื่อหมอก่อน แล้วมีโปสเตอร์ออกมา มีแผ่นป้ายออกมา หมอเขาบอก เราออกห่างแล้ว แล้วก็ยังมีโปสเตอร์เข้ามาอีกก็เลย มันน่าเชื่อถือ"

"...ผมเชื่อถือหมอเป็นสำคัญกว่า ถ้าไม่ตรงกันผมจะเก็บไว้แล้วไปถามหมอ"

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลาง

สำหรับผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางได้กล่าวถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอว่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับการติดต่อของโรค การป้องกันและการรักษาพยาบาล โดยเนื้อหาเกี่ยวกับการติดต่อของโรค ส่วนหนึ่งได้จากการอบรมอีกส่วนหนึ่งได้จากสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุ โดยการเชิญหมอมาพูดในรายการว่าเอดส์เกิดได้อย่างไร ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันจะเน้นในเรื่องการสวมถุงยางอนามัยก่อนมีเพศสัมพันธ์ โดยได้รับความรู้จากหน่วยสาธารณสุข โรงพยาบาล ซึ่งเรียกไปแนะนำเกี่ยวกับโรคเอดส์ในด้านการป้องกัน นอกจากนี้ก็ได้จากวิทยุและจากที่ได้รับการอบรมมา ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลได้จากการอบรมทั่วๆ ไปที่โรงพยาบาลและที่อนามัย

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางเห็นว่า เนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอมาเข้าใจได้ไม่ยาก แต่จะยากในเรื่องของการนำไปปฏิบัติ เนื้อหาที่ดูว่าไม่ยากนั้น ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะประชาชนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์จากหลายสื่อ เมื่อมีสื่อมากก็จะทำให้เข้าใจมากขึ้น และเห็นว่าเนื้อหาที่นำเสนอนั้นมีความต่อเนื่องกันดีไม่สับสน

"เข้าใจไม่ยาก เพราะชาวบ้านได้รับการแนะนำมาแล้ว เมื่อมีสื่อเสนอเรื่องเอดส์ ก็จะสนใจมากขึ้น ทำให้เข้าใจมากขึ้นด้วย"

"เนื้อหาเข้าใจ ฟังรู้เรื่อง ภาษาไม่ยุ่งยากเข้าใจหมด"

"เข้าใจไม่ยาก เนื้อหาต่อเนื่องไม่สับสน"

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางเห็นว่า เนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอมามีการใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอด้วย เช่น การเสนอภาพอาการของคนที่เป็นโรคเอดส์ และบอกว่าโรคนี้ เป็นแล้วไม่มียารักษา รักษาไม่หาย ความกลัวนี้จะตกอยู่กับผู้หญิง หรือผู้เป็นภรรยาเมื่อรู้ทางติดต่อของโรค เพราะสามีอาจเป็นคนชอบเที่ยวโสเภณี และจะยิ่งกลัวมากขึ้นอีกเมื่อเกิดมีอาการตรงกับผู้ที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ตายในชุมชนของตนเอง

"น่ากลัวเพราะเสนอภาพของคนเป็นเอดส์ ซึ่งเป็นโรคที่รักษาไม่หาย ไม่มียารักษาตรงนี้ทำให้คนรู้สึกกลัว"

"บางทีตามโรงพยาบาลถ่ายให้ดูตามตัวก็น่ากลัวเหมือนกัน เห็นทางทีวี..."

อย่างไรก็ตามผู้นำชุมชน เห็นว่าสื่อเอดส์ที่นำเสนอมาไม่ได้สื่อเนื้อหาที่เกี่ยวกับการใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้ที่ติดเชื้อเอดส์โดยไม่ให้รังเกียจ แต่จะต้องระมัดระวังในเรื่องการใช้เข็มฉีดยา และการมีเพศสัมพันธ์ โดยในเนื้อหาจะมีการแนะนำว่า เมื่ออยู่ใกล้คนที่เป็นจะต้องระมัดระวังในเรื่องของการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ถ้าอยู่เป็นครอบครัว หากมีเพศสัมพันธ์ต้องใช้ถุงยางอนามัย นอกจากนี้ที่เคยเห็นทางโทรทัศน์ก็เป็นเรื่องของนางพยาบาลซึ่งอยู่ร่วมกับผู้ป่วยเอดส์ โดยพยาบาลบอกว่าตนเองเป็นพยาบาลมานาน ไม่กลัวติด รับรองว่าไม่ติด นอกจากจะติดทางเข็มฉีดยา และการร่วมเพศเท่านั้น

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางยังเห็นว่าเนื้อหาของสื่อเอดส์สามารถสร้างความตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค และสร้างความตระหนักในการป้องกันตนเองได้ และเห็นว่าเนื้อหาสื่อเอดส์ที่นำเสนอมาเกี่ยวกับสาเหตุของการติดต่อขณะนี้ยังไม่ครอบคลุมในประเด็นที่สงสัยอยากรู้ เช่น การติดต่อมีทางอื่นอีกหรือไม่ นอกจากทางเพศสัมพันธ์ และเข็มฉีดยา แต่ก็เห็นว่าในด้านเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมามีความทันสมัย และทันสถานการณ์ และก็ดูมีความน่าเชื่อถือ ถึงแม้ว่าบางครั้งจะนำคนที่เป็นโรคเอดส์มาออกรายการโทรทัศน์แล้วปิดหน้าก็เชื่อว่าเป็นความจริง

"ตระหนักถึงการป้องกันตัวเอง"

"รู้สึกว่าประชาชนได้ตระหนักถึงความร้ายแรงของโรคนี้ ส่วนวัยรุ่นสันนิษฐานยาก แต่พวกวัยรุ่นที่ติดยาก็มีการเที่ยวหญิงบริการเป็นประจำ..."

"ควรเน้นนอกจาก 2 ทาง (เพศสัมพันธ์ และเข็มฉีดยา) นี้ เน้นด้านอื่น สิ่งของเครื่องใช้ เขาไม่เชื่อ 100 % ว่าติดแค่ 2 ทาง แต่โฆษณายังน้อยอยู่"

"...คนจะเชื่อบางทีปิดหัว คนก็เชื่อก็ต้องรู้ว่าเป็นของจริง อย่างฉะอ้อน เสือสุ่ม ออกมาก็ดี"

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์รณรงค์ในช่วงที่ผ่านมาว่าประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันไม่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน การไม่สำส่อนทางเพศ และอาการของโรค โดยเฉพาะสื่อโปสเตอร์จะนำรูปของผู้ติดเชื้อเอดส์มาแสดงให้เห็นถึงอาการอย่างชัดเจน แต่ก็มีที่เสนออาการของโรคออกทางสื่อโทรทัศน์ด้วย เช่น น้ำหนักลด ต่อมน้ำเหลืองโต ท้องร่วง ตามลิ้นเป็นคราบสีขาว นอกจากนี้เนื้อหาสื่อยังกล่าวถึงการติดต่อของโรค เช่น ติดจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ติดจากการสำส่อนทางเพศ และติดจากทางสายเลือดจากแม่ไปสู่ลูก และการติดต่อทางบาดแผลที่มีเลือดออก รวมทั้งกล่าวถึงการใช้ชีวิตร่วมกันของประชาชนทั่วไปกับผู้ติดเอดส์ เช่น การใช้ของใช้ร่วมกันไม่เป็นเอดส์ และให้เห็นใจคนที่เป็นเอดส์

"บอกเรื่องการป้องกัน ไม่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ไม่สำส่อนทางเพศ"

"ในทีวี เอาตัวอย่างมาให้ดูแว๊บๆ เป็นรูปคนติดเอดส์เขาบอกว่าเป็นคนติดเอดส์ให้เห็นส่วนที่เป็นแผลตัดออกมาให้ดู"

"...เอดส์ป้องกันได้ การร่วมเพศใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง เป็นโปสเตอร์ใหญ่ติดอยู่ที่ช่อง"

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำบอกว่าเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอมายังบอกให้ทราบถึงสถานที่ที่จะไปตรวจเลือด หากสงสัยว่าติดเอดส์เช่นที่คลีนิกนิรนาม ทำให้ทราบว่าคลีนิกนี้ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ ต้องไปตรวจที่กรุงเทพฯ และสามารถหารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากสถานีอนามัยชุมชนว่าจะไปตรวจที่ไหนได้อีกบ้าง

ในด้านความรู้สึกต่อเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าสื่อที่ออกมาเข้าใจไม่ยาก พอที่จะทำความเข้าใจได้ เนื้อหาที่ออกมาดูแล้วก็ไม่สับสนและภาพที่นำเสนอออกมาก็มีทั้งน่ากลัวและไม่น่ากลัวที่ไม่น่ากลัวพบเห็นได้ในโทรทัศน์จะมีแต่ภาพสวยๆ สำหรับที่น่ากลัวจะพบได้จากสื่อโปสเตอร์ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเห็นว่า เนื้อหาที่ได้รับโดยเฉพาะจากสื่อโทรทัศน์ยังทำให้รู้ถึงวิธีการป้องกันไม่ให้รับเชื้อเอดส์และเห็นว่าที่ผ่านมาสื่อเอดส์ยังไม่ได้นำเสนอในประเด็นสาเหตุของการติดเชื้อ เช่น ยุงสามารถแพร่เชื้อได้หรือไม่ การใช้ของร่วมกันจะติดเอดส์ได้หรือเปล่า ระยะเวลาที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไปหลังการรับเชื้อนานเท่าไร และถุงยางอนามัยสามารถป้องกันเชื้อเอดส์ได้จริงหรือไม่ โดยเฉพาะเรื่องยุงมีความสงสัยกันมากว่า เมื่อยุงไปกัดคนที่เป็นเอดส์แล้วไปกัดคนอื่นต่อเลือดที่ติดที่มือจากการตียุงถ้าไปโดนบาดแผลที่มีในตัวจะติดเอดส์ไหม ถ้าอยู่ร่วมกับคนที่เป็นเอดส์แล้วใช้ของร่วมกันหรือไปถูกเนื้อตัวที่เป็นแผลจะติดเอดส์หรือไม่

"โปสเตอร์น่ากลัวกว่ามีภาพแสดงให้เห็นจริง"

"ในทีวี เล่นเป็นแบบเดียวจบ แล้วไม่น่ากลัว แต่ในโปสเตอร์ติดนานเหลือเกินเห็นตลอด"

"ในทีวี เขาบอกว่า กรรไกรตัดเล็บอาจติดได้ ใบมีดโกนติดได้ เวลาโกนมีเลือดออกมา"

"...หมอบอกว่าโรคเอดส์ไม่ใช่ว่าจะไม่ตายภายหลังจากที่ติดเชื้อแล้ว จะอยู่ได้นานถึง 15 ปี จริงหรือเปล่าก็ไม่รู้"

"ถุงยางอนามัยป้องกันได้หรือ บางทีอาจจะป้องกันการตั้งครรภ์ได้ อาจจะรั่วก็ได้เหมือนกัน หรือเปล่ากับโรคเอดส์"

จากการรับรู้เรื่องโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่ามีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การไปร้านตัดผมหรือร้านเสริมสวยก็จะสังเกตพฤติกรรมในการใช้เครื่องมือที่มีคมของช่างทำผม ช่างเสริมสวย เช่น การเปลี่ยนหรือทำความสะอาดใบมีดโกน หรือการเที่ยวโสเภณีก็จะบอกเพื่อนที่ไปเที่ยวด้วยกันให้ใส่ถุงยางอนามัย

"ระวังเรื่องใบมีดโกน เวลาไปตัดผมเตรียมไว้เลย โกนแล้วทิ้งเลยแค่บาทเดียวเอง"

"...ไม่ได้เตรียมถุงยางอนามัย แต่เขาให้เลยตามสถานที่บริการ ถ้าไม่ใส่เขาไม่ให้เที่ยว"

ในแง่ความซ้ำซ้อนของเนื้อหาที่สื่อเอดส์ทุกประเภทนำเสนอ ผู้เข้าสนทนากลุ่มบอกว่าสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ส่วนคือ ความซ้ำซ้อนของเนื้อหากับความซ้ำซ้อนของรูปแบบ ในส่วนความซ้ำซ้อนของเนื้อหาจะพบได้จากสื่อโปสเตอร์ เนื้อหาดังกล่าวคือ การป้องกัน การติดเชื้อ แต่ในโทรทัศน์มีรูปแบบใหม่ๆ ผลิตออกมาเรื่อยๆ ไม่ซ้ำ แต่ก็มีบางเรื่องออกซ้ำบ่อยๆ เช่น เรื่องที่แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีเพศสัมพันธ์กันโดยไม่ใส่ถุงยางอนามัยพอไปเล่นบาสเกตบอลแล้วเป็นลม เมื่อไปตรวจจึงรู้ว่าติดเอดส์

"ทีวี ไม่ค่อยซ้ำ โปสเตอร์ซ้ำรูปเดิม การป้องกัน การติดเชื้อ"

"ในทีวี เขาเล่นเป็นตอนๆ คนพวกไหนบ้างจะต้องใช้ชีวิตร่วมกันอย่างไร"

"บางครั้งซ้ำ บางครั้งไม่ซ้ำ ที่ซ้ำมีเรื่องก๋วยเตี๋ยว มีแทบทุกวัน"

สำหรับเรื่องความครอบคลุมของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางเห็นว่า ครอบคลุมทั้งเรื่องการติดต่อ การป้องกัน และการใช้ชีวิตร่วมกันกับคนที่เป็นเอดส์

ในด้านความทันสมัยและทันเหตุการณ์ของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมานั้นมีความทันสมัยเพราะปัญหาเรื่องโรคเอดส์เป็นเรื่องจริง สื่อที่ออกมาก็สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพียงแต่สื่อทุกชนิดจะออกมาคล้ายๆ กันหมด โดยสื่อทางโทรทัศน์จะใช้การแสดงมากกว่าที่จะนำคนเป็นเอดส์จริงๆ มาให้ดู และเห็นว่าแม้ประเด็นที่จะทำให้สื่อเอดส์น่าสนใจมากขึ้นนั้น คือ การติดเชื้อ การป้องกัน แต่ก็มีสิ่งที่ต้องการให้นำเสนอเพื่อทันต่อเหตุการณ์และความสงสัยของประชาชน คือ สาเหตุของการติดเชื้อว่ามีได้จากทางไหนบ้าง นอกจากทางเพศสัมพันธ์ ทางเข็มฉีดยา และทางสายเลือด เพราะขณะนี้ประชาชนไม่แน่ใจเรื่องการติดเชื้อจากช่องทางอื่นๆ เช่น การติดต่อทางน้ำ การติดต่อทางยุง

"...ทำอะไรร่วมกันในสระน้ำติดต่อได้ไหม และยุงติดต่อได้หรือไม่"

สำหรับเนื้อหาที่นำเสนอมีความน่าเชื่อถือหรือไม่อย่างไรนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นว่าน่าเชื่อถือ เพราะหน่วยงานราชการเป็นคนทำคงจะไม่

หลอกประชาชน แต่รูปแบบการนำเสนอโดยนำคนที่เป็นเอดส์จริงๆ มาให้สัมภาษณ์น่าจะมีความน่าเชื่อถือมากกว่าการเล่นเป็นละคร โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางคนเคยเห็นการสัมภาษณ์ผู้ติดเชื้อเอดส์จากรายการสี่ทุ่มสแควร์ โดยมีการสัมภาษณ์ถึงสาเหตุของการติดเชื้อ และก็พบว่า สาเหตุที่ติดเชื้อก็คือเกิดจากการไปเที่ยวโสเภณี

"น่าเชื่อถือ สาธารณสุขเขาทำออกมาไม่หลอกประชาชนให้ดู"

"คนที่เป็นเอดส์จริงๆ น่าเชื่อถือกว่า"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง ในเรื่องเนื้อหาที่นำเสนอ พบว่า สื่อโทรทัศน์และสื่อต่างๆ ส่วนมากจะบอกให้ทราบถึงวิธีป้องกันการติดต่อ นอกจากนี้ในโปสเตอร์ก็บอกถึงความร้ายแรงของโรค และสื่อโดยทั่วๆ ไปจะเน้นเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันเชื้อเอดส์ แต่ไม่เน้นเรื่องให้เลิกการสำส่อนทางเพศ

"กล่าวถึงวิธีป้องกันการติดต่อ"

"สื่อที่ออกมาไม่ได้บอกให้เลิกเที่ยว แต่บอกให้ป้องกัน ให้ใส่ถุงยางอนามัย"

สำหรับความรู้สึกที่มีต่อเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงมีความเห็นว่า สื่อที่ออกมาไม่ยากเกินไป ดูแล้วเข้าใจง่าย เท่าที่ผ่านมาหรือเท่าที่ประสบมายังไม่เคยพบเห็นสื่อเข้าใจยากๆ นอกจากนี้สื่อที่ออกมาก็มีประเด็นที่ชัดเจน สื่อที่ออกมาเพื่อให้คนในสังคมมีความเห็นอกเห็นใจกันก็มี เช่น จะเน้นด้านการป้องกันและความเห็นอกเห็นใจผู้เป็นเอดส์ มีผลทำให้ไม่รังเกียจคนที่เป็นเอดส์ แต่จะไม่สงสารกับคนที่เป็นเอดส์เพราะทำไม่ถูกต้อง แต่จะรู้สึกสงสารถ้าแม่บ้านติดจากสามี สำหรับในความรู้สึกส่วนตัวแล้วยังไม่แน่ใจถึงความคิดเห็นของคนอื่นๆ ในชุมชนว่า จะยอมรับได้หรือไม่ถ้ามีคนเป็นเอดส์อยู่ในชุมชน

"ถ้าเป็นแม่บ้านที่ติดจากสามีก็น่าสงสาร กล้าที่จะเข้าไปคุยกับคนเป็นเอดส์ และยอมให้อยู่ในหมู่บ้าน หรือถ้าเป็นคนในครอบครัวก็ยอมให้อยู่ในบ้าน"

"คนในหมู่บ้านเขาคงรังเกียจคนเป็นเอดส์"

ในส่วนของความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา วัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ในเรื่องความซ้ำซ้อนของเนื้อหาก็มีที่ซ้ำซ้อนบ้าง เนื้อหาของสื่อมีเรื่องเสนอซ้ำกัน แต่ก็มีเนื้อหาที่มีความทันสมัยและทันสถานการณ์อยู่ด้วย สื่อที่ออกมาแล้วเห็นว่าทันสมัยก็คือ สื่อโทรทัศน์ สื่อโปสเตอร์ที่ติดตามอนามัยชุมชน แต่ความสนใจดูนั้นจะไม่มาก ปกติถ้าเห็นโปสเตอร์ก็จะมองผ่านๆ ไม่ค่อยสนใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้รับสื่อคิดว่ามีความรู้เพียงพอแล้วจึงไม่ใคร่สนใจ

สำหรับความน่าเชื่อถือของสื่อเอดส์ที่นำเสนอ เห็นว่าสำหรับตัวเองสื่อที่ออกมาก็มีความน่าเชื่อถือมาก แต่เพื่อนๆ มีความไม่เชื่อและไม่กลัวต่อโรคนี้

"สื่อที่ออกมาน่าเชื่อถือมาก"

"จากที่ไปอบรมกลับมาบอกต่อกันอีก แต่เพื่อนไม่เชื่อไม่กลัว"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอว่าเนื้อหาของสื่อประกอบด้วย การป้องกัน การติดต่อ อาการ และกลุ่มเสี่ยง ประเด็นแรกเรื่องการป้องกัน จะกล่าวถึงการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์จะทำให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ ประเด็นที่สองเรื่องการติดต่อจะกล่าวถึงโรคเอดส์ว่าสามารถติดต่อได้ทางไหนบ้าง เช่น จากการร่วมเพศ จากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ประเด็นที่สาม กล่าวถึงเรื่องอาการของโรค ซึ่งจะพบในโปสเตอร์แสดงอาการเป็นตุ่มตามตัว ขา อวัยวะเพศ ในโทรทัศน์ก็จะกล่าวถึงอาการว่ามีน้ำหนักลดลงและการตายของคนเป็นโรคเอดส์จะเกิดจากการเกิดโรคอื่นแทรกซ้อน และประเด็นที่สี่คือกลุ่มเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ โดยกล่าวถึงกลุ่มเสี่ยงต่างๆ เช่น กลุ่มผู้ที่ติดยาเสพติด และกลุ่มหญิงบริการทางเพศ

"ช่วงหน้าฝนให้ระวังโรคติดต่อ เกี่ยวกับเอดส์ไม่ให้เที่ยวสำส่อนทางเพศ"

"...ถ้าใส่ถุงยางอนามัยไม่เป็นไร เป็นละครที่ฉายในทีวียาวๆ สักครึ่งชั่วโมง ฉายตั้งแต่ต้นจนจบ คือ เป็นผู้หญิงหากิน แล้วอีกคนหนึ่งใส่ถุงยางอนามัย อีกคนหนึ่งไม่ได้ใส่ คนที่ไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัยได้เงินเยอะแล้วตายก่อน"

"พูดเกี่ยวกับเข็มฉีดยา เพศสัมพันธ์ วิธีการติดต่อว่าอย่างไร"

"เรื่องเข็มฉีดยาผสมเสร็จฉีดเลย เข็มไม่ฆ่าเชื้อฉีดต่อกันไปเลยติดได้"

"...ส่วนมากเริ่มแรกเป็นตุ่มแล้วเป็นที่อื่น ตามช่องคลอด ตามขา เละเทะน่ากลัว"

"เขาบอกว่าน้ำหนักลดลง"

"ที่เห็นๆ ไม่เห็นเขาบอกว่าเป็นโรคเอดส์ตาย เป็นโรคอื่นแทรกซ้อน"

"ฟังหมอ หมอพูดมีคนฉีดยาเสพติดเป็นโรคเอดส์ แล้วก็ผู้หญิงขายตัว"

สำหรับเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอนั้นไม่ยากจนเกินไปกว่าที่จะทำความเข้าใจ อธิบายง่ายๆ ดูแล้วก็เข้าใจได้ โดยเฉพาะจากสื่อโทรทัศน์จะทำความเข้าใจได้ง่ายกว่าสื่ออื่นๆ นอกจากนี้สื่อที่ออกมาก็มีความน่าสนใจอยู่ด้วย สำหรับสื่อโปสเตอร์เห็นว่าดูแล้วน่ากลัวเพราะแสดงให้เห็นถึงอาการ ซึ่งเป็นภาพของผู้ป่วยโรคเอดส์ในระยะเต็มขั้น ผิวหนังเป็นแผลเน่า ส่วนเนื้อหาของสื่อที่สร้างความเห็นอกเห็นใจและเอื้ออาทรต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ก็มี โดยจะกล่าวถึงว่าโรคนี้ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆ ติดต่อได้แค่ 3 ทางคือ เข็มฉีดยา สายเลือด และการร่วมเพศ จึงไม่ควรที่จะรังเกียจผู้ที่เป็นโรคนี้ สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ และพยายามให้เขามีกำลังใจต่อสู้ต่อไป

"ง่ายดี เห็นทั้งภาพ ทั้งเสียง มีอาการออกมาเลย"

"แผ่นพิมพ์ดูแล้วต้องอ่าน ถ้าเป็นทีวีดูแล้วเข้าใจเลย"

"โปสเตอร์ดูแล้วน่ากลัว เป็นอาการเน่าเละเทะดูไม่ได้"

"มันไม่ติดต่อง่ายๆ คือ ติดต่อได้ 3 ทาง เข็มฉีดยา สายเลือด การร่วมเพศ"

"ไม่รังเกียจเขา ให้กำลังใจเขา พูดจากับเขา โรคเอดส์เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ เราพยายามให้เขามีกำลังต่อไป"

นอกจากนี้ จากเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่แนะนำไม่ให้สำส่อนทางเพศ ไม่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ได้มีส่วนกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกต้องป้องกันตัวเองไม่ให้เป็นโรคเอดส์ โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนกล่าวว่าได้พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เป็นผู้ที่เสี่ยงในเรื่องเข็มฉีดยาเสพติด ส่วนเข็มฉีดยาทั่วไปคิดว่าหมอจะต้องระมัดระวังเป็นอย่างดีแล้ว และหมอก็คงเปลี่ยนเข็มทุกครั้งที่ฉีดยาให้คนไข้ ในเรื่องเพศก็ได้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศ โดยก่อนปี พ.ศ. 2533 เคยเที่ยวโสเภณีโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย แต่หลังจากนั้นก็ใช้มาตลอด นอกจากนี้ก็มีการระวังตัวในเรื่องอื่นบ้าง เช่น การติดต่อจากการใช้ใบมีดโกนร่วมกันตามร้านตัดผมและร้านเสริมสวย

"ระวังตัวของเรา เรื่องที่เขาแนะนำมาทางเพศสัมพันธ์ เราก็ไม่ไปสำส่อน พวกเข็มฉีดยาเราไม่ใช้ ส่วนมากเราไปหาหมอ เขาเปลี่ยนใหม่แล้ว วิธีลวกน้ำร้อนเขาไม่ใช้แล้ว"

"...ถุงยางใส่เป็นกระเป๋าๆ เวลาไปเที่ยว จากเมื่อก่อนไม่ได้ใช้ เริ่มใช้เมื่อ 3 ปีที่แล้ว"

"ต้องระวังพวกมีดโกนอะไรอย่างนี้"

ในด้านความซ้ำซ้อนของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำบางคนเห็นว่าสื่อโปสเตอร์มีออกมาใหม่เรื่อยๆ ไม่ค่อยซ้ำ เห็นแล้วน่าสนใจอยากดู สำหรับสื่อโทรทัศน์เนื้อหาก็คล้ายๆ กันคือเรื่องเข็มฉีดยา และการสำส่อนทางเพศ ส่วนด้านความทันสมัยและทันสถานการณ์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่า เนื้อหารณรงค์ป้องกันโรคเอดส์มีความทันสมัยทันสถานการณ์ดี เพราะสามารถจะประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อโทรทัศน์ และวิทยุ โดยออกมาในลักษณะของข่าวได้ทั่วถึงและกว้างขวางกว่าที่คิด

"แผ่นพิมพ์โปสเตอร์ เขาทำไม่ซ้ำกัน ออกมาใหม่ๆ อยู่เรื่อย คนเห็นแล้วสนใจอยากดู"

"(สื่อโทรทัศน์) ดูแล้วผ่านๆ คล้ายๆ กันหมด มีฉีดยาเรื่องสำส่อนเหมือนกัน"

"ทันสมัยกับทันสถานการณ์ ทันต่อโลก มีวิทยุทีวี จะมีข่าวทั่วไปหมด"

ในด้านความน่าเชื่อถือต่อเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นรวมๆ กันว่า เนื้อหาของสื่อที่ใช้ดาราแสดงนำดูแล้วไม่น่าเชื่อถือ สื่อที่น่าเชื่อถือก็มีที่ใช้ผู้ที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ มาพูดให้ฟังถึงการติดต่อ อาการและการป้องกันจากประสบการณ์ที่ได้รับ สำหรับหน่วยงานที่ผลิตแล้วดูน่าเชื่อถือมากที่สุดคือ สื่อที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข เพราะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและดูแลเกี่ยวกับโรคต่างๆ รวมทั้งโรคเอดส์ด้วย

"ไม่น่าเชื่อถือ เอามาแสดงให้เราดูเฉยๆ"

"น่าเชื่อถือเพราะตัวเขาเองรับเลยว่าเขาเป็น ออกสัมภาษณ์เขาเป็นแต่ยังไม่มีอาการอะไร เหมือนธรรมดา เขารู้อยู่อาการเป็นอย่างไร อยากให้เขาแนะนำให้รักษาสุขภาพถ้าสุขภาพแข็งแรง ก็ไม่มีอาการต่อไปอีกหลายๆ ปี"

"คิดว่ากระทรวงสาธารณสุขน่าเชื่อถือมากกว่าเพราะโรคทุกโรคต้องผ่านหมอก่อนสาธารณสุขก่อน"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงได้กล่าวถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอว่าประกอบด้วย เรื่องการติดต่อ เช่น การติดต่อจากโสเภณี การติดต่อจากสามีไปสู่ภรรยาและติดไปสู่ลูกในครรภ์ การป้องกัน อาการของโรค และการดูแลรักษา

"เรื่องการติดต่อจากโสเภณี การป้องกัน อาการของโรคมีบอก"

"(สื่อโทรทัศน์ที่เป็นละครสั้น) เขาพูดถึงเขาไปเที่ยวมาติดลูก คือ พ่อไปเที่ยวมา มาติดแม่ติดลูก"

"(แผ่นพับ) มีการพูดถึงการติดต่อ การป้องกัน การติดเชื้อ การดูแลรักษาคนที่เป็น"

สำหรับความรู้สึกที่มีต่อเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ ผู้ใหญ่ในชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาของสื่อสามารถเข้าใจได้ง่าย ประเด็นที่บอกก็มีความชัดเจนดี โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์เพราะมีภาพประกอบ สื่อที่ดูแล้วเข้าใจยากก็มีคือ สื่อหนังสือพิมพ์กับสื่อแผ่นพับ เพราะไม่มีภาพประกอบ ส่วนสื่อที่ให้ความรู้สึกน่ากลัวคือสื่อโปสเตอร์ โดยเห็นว่าสื่อโปสเตอร์ที่นำเสนอมามีความน่ากลัวมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ สำหรับสื่อโทรทัศน์นั้นแม้ว่าดูแล้วน่ากลัวเหมือนกัน แต่ก็ออกมาดูดี ไม่น่ากลัวเหมือนที่ปรากฏในโปสเตอร์ นอกจากนี้ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงยังเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมาสร้างความตระหนักในการป้องกันตนเองได้ ทำให้มีการพูดคุยเตือนสามีไม่ให้เที่ยวโสเภณี แต่ก็ยังไม่ค่อยได้ผลสามียังไปเที่ยวกันอยู่

"เข้าใจง่าย ประเด็นที่เขาบอกชัดเจน"

"ทีวีเข้าใจง่าย"

"(เข้าใจยาก) ก็มีเหมือนกัน ตามหนังสือพิมพ์ เพราะไม่ค่อยได้เห็นภาพ"

ในด้านความซ้ำซ้อนของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ที่เป็นละครสั้นมีเห็นออกมาซ้ำกันบ่อยๆ แต่ก็มีเรื่องใหม่ๆ มาเปลี่ยน นอกจากนี้ก็มีซ้ำๆ ในส่วนของเนื้อหา เช่น การป้องกัน การติดต่อ แต่ก็เป็นเรื่องดีเพื่อที่จะได้เตือนใจไม่ให้ไปเที่ยว

"ที่เห็นก็หลายเรื่อง เนื้อหาออกมาก็ซ้ำๆ กัน ออกมาบ่อยๆ แล้วก็เปลี่ยน"

"(โปสเตอร์ แผ่นพับ) ก็มีซ้ำๆ กัน เรื่องการป้องกัน การติดต่อ"

แต่อย่างไรก็ตามผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาสื่อเอดส์ที่นำเสนอยังไม่ครอบคลุมในประเด็นที่อยากรู้อีกหลายประเด็นคือ การอยู่ร่วมกันนานๆ ในบ้านเดียวกันจะติดต่อกันได้หรือไม่ ส่วนความทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ของเนื้อหาที่นำเสนอเห็นว่ามีความทันสมัยและทันสถานการณ์ดี และเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมาก็มีความน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะสื่อที่กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต ส่วนสื่อที่ดูแล้วไม่น่าเชื่อถือก็มีสื่อที่มีลักษณะเป็นตลกเกินไป

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลาง

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลางกล่าวถึงเนื้อหาของสื่อเอดส์ว่าได้บอกให้เราระวังการรับเชื้อโรคเอดส์ เชื้อเอดส์สามารถติดต่อได้ทางไหนบ้าง เช่น จากการสำส่อนทางเพศ จากการติดยาเสพติด จากการติดต่อระหว่างแม่กับลูก ซึ่งจะเห็นได้จากการเสนอในรูปของละครสั้นในโทรทัศน์ และก็มีการเสนอในลักษณะของแพทย์มาอธิบายเกี่ยวกับโรคเอดส์แล้วก็สัมภาษณ์คนที่เป็นโรคเอดส์ ถ้าจะประเมินความรู้ของชาวบ้านโดยทั่วไปจะรู้ว่า โรคเอดส์เป็นแล้วตาย ไม่มียารักษา วิธีการป้องกันก็คือถ้าจะมีเพศสัมพันธ์ต้องสวมถุงยางอนามัย เป็นต้น

"...เขาบอกว่า เป็นโรคเอดส์ให้ระวังติดทางไหนๆ เขาจะบอกหมด..."

"มีเรื่องสำส่อน ติดยาเสพติด...แม่กับลูก"

"...ไม่ให้เที่ยวผู้หญิงมันจะติดเอดส์ เป็นการ์ตูน เห็นในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ"

"...ชาวบ้านจะมีความรู้แค่ว่า โรคเอดส์เป็นแล้วตาย ไม่มียารักษา วิธีป้องกันก็คือ ถ้าจะมีเพศสัมพันธ์ต้องสวมถุงยาง..."

ในด้านความรู้สึกที่มีต่อเนื้อหาที่สื่อเอดส์ทุกประเภทนำเสนอ ผู้นำชุมชนกล่าวว่า เนื้อหาที่เสนอมาไม่ยากต่อการทำความเข้าใจ ส่วนเนื้อหาที่ดูแล้วรู้สึกกลัวก็มี เนื้อหาที่สร้างความรู้สึกให้เกิดความน่ากลัวคือ เนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงอาการของโรค ความเจ็บปวด และความทรมาน เช่น อาการเป็นตุ่มเป็นแผลทั้งตัว โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ดูแล้วเห็นภาพชัดเจนว่าอาการเป็นอย่างไร รู้สึกว่าดูแล้วน่ากลัวกว่าสื่อโปสเตอร์ในส่วนของรูปภาพ แต่ถ้าอ่านแล้วก็น่ากลัวเช่นกัน เพราะโปสเตอร์ให้รายละเอียดมากกว่า และจากการที่ได้เห็นเนื้อหาและรูปภาพที่ออกมาน่ากลัว ผู้นำชุมชนเห็นว่ามีผลทำให้เกิดความรู้สึกกลัวจะติดเชื้อจากคนที่เป็น เพราะยังไม่แน่ใจว่าติดต่อกันทางไหนได้บ้าง ทำให้ไม่กล้าเข้าใกล้คนที่เป็นโรคเอดส์

"เข้าใจไม่ยาก ถ้าคนสนใจดูปุ๊บจะรู้เลยว่าโรคเอดส์เป็นอย่างนั้นๆ และคนโดยมากจะดูเข้าใจแล้ว"

"...ภาพที่แสดงออกมาถึงความน่ากลัวเป็นแบบตุ่ม เป็นแผลทั้งตัว น่าเกลียด น่ากลัว พอเห็นแล้วก็กลัว เห็นเป็นประจำเรื่อยๆ ในภาพ"

"ทีวี น่ากลัวกว่า เพราะเป็นภาพเลย เขาจะบอกเลยในทีวี"

"...ที่กลัวติดเพราะถ้าเป็นแล้วมันทรมาน"

"เราไม่รู้ว่าการติดต่อจะมาจากทางไหนบ้าง เราไม่รู้สาเหตุ การกินข้าวทานน้ำเราไม่รู้ว่าติดหรือไม่ติด ถ้าหากคนรู้ว่าไม่ติดก็คงไม่เป็นไร"

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนเห็นว่าหาที่สร้างความรู้สึกเห็นใจต่อคนที่เป็นโรคเอดส์ก็มี โดยจะกล่าวถึงการไม่รังเกียจคนที่เป็นเอดส์ เพราะโรคนี้ไม่สามารถจะติดต่อกันได้ง่าย เช่น การสัมผัส การรับประทานอาหารร่วมกัน ในโทรทัศน์ ก็มีการนำเสนอเป็นเรื่องสั้นๆ เช่นที่เคยเห็นมีชายคนหนึ่งติดเอดส์จะเดินเข้าไปในร้านก๋วยเตี๋ยว แล้วมีคนนั่งข้างๆแสดงความรังเกียจ แต่ก็มีคนเข้าใจเข้ามาบอกว่า เอดส์ไม่ติดทางการสัมผัส สามารถรับประทานอาหารร่วมกันได้ แต่เนื้อหาของสื่อเอดส์ที่เสนอมานั้น ผู้นำชุมชนเห็นว่าสามารถสร้างความตระหนักในการป้องกันตนเองได้บ้างเหมือนกัน เช่น สามารถเพิ่มความระมัดระวังไม่ให้ตนเองเป็นบุคคลที่เสี่ยง เช่น กลุ่มวัยรุ่นลดการเที่ยวโสเภณีลง คนมีครอบครัวก็ต้องเพิ่มความระมัดระวังไม่ให้นำเชื้อมาติดภรรยา

"ในทีวีเขาบอกให้เผื่อแผ่กัน..."

"จำเป็นที่คนเราจะต้องตระหนักถึงการป้องกันตัวเองเป็นอย่างมาก"

"การระมัดระวังไม่เที่ยว หมายถึงว่าพวกวัยรุ่นเบาลงหน่อย ไม่ค่อยเที่ยว"

"คนที่มีครอบครัวต้องระวังทุกด้านกลัวจะติดลูกติดเมีย ถ้าไม่เที่ยวไม่อะไรก็ไม่มีปัญหา..."

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนเห็นว่าเนื้อหาที่สื่อเอดส์เสนอมาดูแล้วไม่สับสน พอเห็นแล้วก็สามารถเข้าใจได้ว่าติดต่อทางไหนได้บ้าง อาการเป็นอย่างไร ทรมานอย่างไร โดยเฉพาะที่ออกทางโทรทัศน์เห็นที่โฆษณาถ่ายแบบจากโรงพยาบาล ซึ่งบอกว่าเป็นโรคเอดส์ให้ระวังติดทางไหนได้บ้างจะบอกหมด นอกจากนั้นก็มีภาพให้เห็นคนที่ดูโทรทัศน์เป็นตอนๆ จะสังเกตเห็นและเข้าใจง่าย

ส่วนความครอบคลุมของเนื้อหาที่นำเสนอผู้นำชุมชนเห็นว่าเนื้อหาที่นำเสนอมีความครอบคลุมดี แต่ยังขาดความมั่นใจว่าจริงๆ แล้วลักษณะของความสัมพันธ์กับผู้ที่มีเชื้อเอดส์ที่ว่าไม่สามารถติดต่อกันได้เช่น จากการรับประทานอาหารร่วมกัน ดื่มน้ำร่วมกัน และการสัมผัส จะติดต่อได้หรือไม่

ผู้นำชุมชนมีความเห็นว่า ที่ผ่านมาเนื้อหาของสื่อค่อนข้างจะเกินความเป็นจริง โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่แสดงภาพเป็นภาพจำลองจากของจริงหรือเป็นละคร ดูแล้วไม่สมจริงเหมือนกับภาพที่เกิดจากคนที่เป็นเอดส์จริงๆ และระยะเวลาการแสดงออกซึ่งอาการจนสิ้นชีวิตมีความขัดแย้งกับข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์โดยทั่วๆไป เช่น กล่าวว่าโรคเอดส์เป็นแล้วไม่ได้เสียชีวิตเร็ว แต่พอดูในละครเนื้อหาดูเหมือนว่าเสียชีวิตเร็วเกินไป แต่ก็มีความเชื่อว่าโรคนี้มีจริงๆ เพราะมีการเสนอข่าวทั้งข่าวในประเทศและต่างประเทศบ่อยมาก สำหรับสื่อโปสเตอร์ดูแล้วน่าเชื่อถือคิดว่าภาพที่ได้มาคงจะเป็นจากคนที่เป็นโรคนี้จริงๆ

"...ระหว่างภาพที่ออกมาเป็นละครบางครั้ง มันไม่สมจริงคนดูก็ค้านอยู่ในใจ..."

"การที่เขาโฆษณาออกมาอย่างน้อยเขาต้องทำเกินความจริงหน่อย...เรื่องที่เกินความจริงอย่างที่เขาออกมา เป็นแบบไม่นานเท่าไหร่ก็ตายเสียแล้ว..."

"โปสเตอร์คิดว่าน่าเชื่อถือ...เขาคงจะถ่ายจากของจริง ส่วนมากน่าเชื่อถือ โปสเตอร์ไม่มีปัญหา"

"ผมเชื่อว่ามีจริง เห็นข่าวออกทีวีจากต่างประเทศเชื่อว่าต้องมี อย่างในประเทศไทย จะมีเยอะเหมือนกัน เห็นบ่อยๆ เพราะได้ดูข่าว "

ภาคใต้

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

กลุ่มสนทนาที่เป็นวัยรุ่น ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงให้ข้อมูลว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ผ่านมามีประเด็นเนื้อหาที่นำเสนอในเรื่องของสาเหตุ แหล่งที่มาของโรคเอดส์ อาการของโรคเมื่อได้รับเชื้อไวรัส HIV และวิธีป้องกันไม่ให้โรคเอดส์แพร่เชื้อได้ ทั้งนี้ ประเด็นที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่กล่าวถึง จะเป็นเรื่องของสาเหตุ และวิธีป้องกัน

ในประเด็นเรื่องความรู้สึกต่อเนื้อหาที่สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์นำเสนอนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นวัยรุ่นในเขตเมืองส่วนใหญ่บอกว่า รู้สึกกลัว คือ กลัวติดโรคเอดส์ เพราะโรคเอดส์ไม่มียารักษา และรู้ว่าโรคเอดส์ติดจากเลือด ถ้าเป็นแผลแล้วไปคลุกคลีกับคนไข้โรคเอดส์ก็อาจติดได้ นอกจากนี้ยังติดจากการฉีดยาเสพติดและการสำส่อนทางเพศ อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ไม่คิดว่าตัวเองจะมีโอกาสติดเอดส์เพราะป้องกันตัวเองได้ นอกจากนี้มีบางคนที่ตอบว่าไม่กลัวเอดส์เพราะตัวเองอยู่ในความระมัดระวัง

"ไม่กลัวเพราะเราอยู่ในความระมัดระวัง"

ส่วนของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงทุกคนกล่าวว่า มีความเข้าใจและไม่สับสน เพราะมีคำบรรยายพร้อมภาพประกอบและเนื้อหาต่อเนื่องกันดี มีคนตั้งข้อสังเกตว่าสื่อที่ออกมาที่มีแต่ตัวหนังสือ แต่ไม่มีรูปภาพนั้น กลุ่มคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือจะไม่เข้าใจว่าสื่อต้องการนำเสนออะไร

"สำหรับคนที่สงสัยก็เข้าใจง่ายถ้ามีรูปภาพ แต่ถ้าเป็นพวกชาวบ้านธรรมดาที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ถ้าออกมาเป็นหนังสือที่ไม่มีรูปภาพ เขาไม่รู้ว่าเป็นโรคอะไร เขาจะดูแต่รูปภาพ"

อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มหลายคนเห็นว่า สื่อโทรทัศน์เสนอแต่เรื่องเดิมๆ ทำให้น่าเบื่อและบางครั้งมีคำกำกวม ในขณะเดียวกัน บางคนมองว่าสื่อโปสเตอร์ แผ่นพับ ดูแล้วน่าเบื่อ เพราะเป็นของเก่าๆ ภาพเดิมๆ เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะแผ่นพับที่ไม่มีภาพประกอบ

ต่อประเด็นของคำถามที่ว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์สร้างความตระหนักในการระมัดระวังตนเองอย่างไรบ้างนั้น กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงระบุว่า มีการหลีกเลี่ยงทางที่จะทำให้ติดเอดส์ โดยการไม่สำส่อนทางเพศ หลีกเลี่ยงเข็มฉีดยา ไม่สัมผัสคนที่เป็นโรคเอดส์ถ้ามีบาดแผล ระมัดระวังในเรื่องการคบเพื่อน และยังเสนอให้มีการเอาใจใส่บุตรหลานในครอบครัวให้มากขึ้น สำหรับผู้ร่วม

สนทนาหญิงระบุชัดลงไปอีกว่า มีการระวังเวลาเข้าร้านเสริมสวยในเรื่องอุปกรณ์ต่างๆ คือ ใบมีด กรรไกรที่ตัดเล็บ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ไม่มีผู้ร่วมสนทนาหญิงคนใดที่ระมัดระวังถึงขนาดเตรียมอุปกรณ์ดังกล่าวไปเอง สำหรับการฉีดยาตามโรงพยาบาลนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนมั่นใจว่าแพทย์คงทำการเปลี่ยนเข็ม

นอกจากนี้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่มีเพื่อนที่ยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรับเชื้อเอดส์ได้บอกกล่าวว่าตนเองเคยแนะนำให้เปลี่ยนเข็มฉีดยาเพราะเอดส์กำลังระบาด และมีบางคนเคยห้ามปรามเพื่อนให้หยุดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มคนหนึ่งบอกว่า เคยแนะนำเพื่อนด้านศาสนาเป็นหลัก นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า จากการรณรงค์ที่ผ่านๆ มา คนที่ไปเที่ยวสำส่อนทางเพศมีอัตราลดลง และในกลุ่มเพื่อนที่รู้จักที่ติดยาก็หยุดแล้ว ซึ่งอาจเป็นเพราะคำแนะนำของตนเอง หรืออาจเกิดจากสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ก็เป็นได้

ในแง่มุมของความรู้สึกต่อคนเป็นเอดส์ หรือติดเชื้อเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่บอกว่าไม่รังเกียจ เพราะรู้ว่าเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันได้ง่ายๆ อยู่ด้วยกัน พูดคุยจับมือกันและกินอาหารร่วมกันได้ หลายคนแสดงความรู้สึกอยากให้กำลังใจผู้ป่วยโรคเอดส์ด้วยการช่วยเหลือ แนะนำให้เข้าสังคมได้ ทำความเข้าใจ อย่าคิดสั้น และแนะนำให้ออกกำลังกาย

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ยังแสดงความคิดเห็นว่า สื่อโทรทัศน์จะมีเนื้อหาซ้ำๆ ออกมาเฉพาะแต่เรื่องสาเหตุการติดต่อของโรคเอดส์ 2 ทาง คือ จากการสำส่อนทางเพศ และทางเข็มฉีดยา

"เหมือนกัน สำส่อนทางเพศ เข็มฉีดยา ออกมาก็ของเดิมๆ"

ส่วนประเด็นเรื่องการครอบคลุมด้านเนื้อหา ส่วนใหญ่เห็นว่าในด้านของสาเหตุ อาการ และวิธีป้องกันนั้นให้รายละเอียดไว้ดีแล้ว แต่ยังไม่ชัดเจนในเรื่องการติดต่อที่เหนือจากการมีเพศสัมพันธ์ การใช้เข็มฉีดยาและการติดต่อทางสายเลือดแล้วมีอย่างอื่นอีกหรือไม่ เช่น เรื่องยุง การใช้เสื้อผ้าร่วมกัน ติดต่อทางน้ำลายได้หรือไม่ การสัมผัสในกรณีเขาหรือเราเป็นเอดส์ เป็นต้น

นอกจากนี้ วัยรุ่นเขตเมืองที่ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า เนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทันเหตุการณ์ดีแล้ว

"ทันเหตุการณ์ ถ้าเป็นวัยรุ่นออกมาในลักษณะขาดความอบอุ่น"

เกี่ยวกับเรื่องความน่าเชื่อถือ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมากกว่าครึ่งที่คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมา ทำให้ตนเกิดความเชื่อถือ เพราะการประชาสัมพันธ์ทำอย่างจริงจัง และมีการแสดงภาพให้เห็นในลักษณะของจริง ขณะเดียวกัน บางคนบอกว่า ตัวเองเชื่อถือเพียงบางส่วน เพราะการประชาสัมพันธ์ไม่ได้บอกชัดเจนในบางเรื่อง

"เชื่อถือบางส่วน เพราะบางส่วนไม่ได้บอกรายละเอียดให้ชัดเจน พวกการใช้สิ่งของร่วมกับคนติดเอดส์ติดไหม แล้วก็พวกเสื้อผ้า"

นอกจากนี้ วัยรุ่นที่ร่วมสนทนากลุ่มบางคนระบุว่า ตนเองไม่แน่ใจนักในเรื่องสื่อที่ออกมา เพราะยังไม่ได้เจอกับตัวเองจริงๆ

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ต่อคำถามเกี่ยวกับประเด็นด้านเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ ผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่า ส่วนใหญ่แล้วสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์นำเสนอเรื่อง วิธีการติดต่อของโรค คือ เรื่องความสัมพันธ์ทางเพศและการใช้เข็มร่วมกันเป็นหลัก

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นวัยรุ่นกล่าวว่า จากการพบเห็นสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์รู้สึกว่าสื่อนำเสนอภาพที่น่ากลัวบ้างแต่ไม่ทั้งหมด อย่างภาพในละครเกี่ยวกับเอดส์จากสื่อโทรทัศน์จะไม่น่ากลัว อย่างไรก็ตาม สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์สร้างความรู้สึกกลัวโรคเอดส์ได้ สื่อที่สร้างให้เกิดความรู้สึกเอื้ออาทรคนที่เป็นเอดส์ก็มีบ้างแต่ไม่มาก ส่วนตัวเองนั้นจะรู้สึกสงสารและเห็นใจคนที่เป็นเอดส์ ถ้ามีคนในชุมชนเป็นโรคนี้ก็อยากช่วยเหลือปลอบใจไม่ให้น้อยใจหากมีใครว่ากล่าว และคิดว่ายินดีให้คนป่วยอยู่ร่วมในชุมชนต่อไปได้ กล้าที่จะทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกับคนเป็นเอดส์ เช่น กินข้าวร่วมกันได้ สำหรับการป้องกันตนเองผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่าจะระวังเวลาไปหาหมอเพื่อฉีดยา โดยจะบอกให้หมอเปลี่ยนเข็มก่อน

ในเรื่องของความเข้าใจต่อสื่อเอดส์ที่นำเสนอ ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่าเข้าใจเพียงครึ่งหนึ่ง เช่น จากการดูวีดิทัศน์ที่โรงเรียนจะเข้าใจทั้งหมดได้เมื่ออาจารย์เล่าให้ฟังอีกครั้งหนึ่งหลังจากดูแล้ว ถ้าอาจารย์ไม่เล่าจะไม่เข้าใจ ส่วนละครเกี่ยวกับเอดส์ทางโทรทัศน์จะเข้าใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

กล่าวโดยรวมแล้ว วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ได้ผลมากในแง่ของการรณรงค์ให้ตระหนักถึงอันตรายของโรคเอดส์

สำหรับประเด็นเรื่องความน่าสนใจของสื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าว่า ปกติแล้วเป็นคนที่สนใจดูเกี่ยวกับโรคเอดส์ แต่บางครั้งก็ติดตามดูไม่ทันจบก็ต้องเปลี่ยนไปดูรายการอื่นในกรณีของโทรทัศน์ เนื่องจากสมาชิกคนอื่นในบ้านไม่ต้องการดู

"ดูจนจบ บางทีก็เปลี่ยนช่อง"

"แม่บอกว่าไม่ต้องดูหรอก ให้ดูเรื่องอื่น"

นอกจากนี้ วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำบอกว่า มีบ้างเหมือนกันที่รู้สึกว่าละครเกี่ยวกับโรคเอดส์ในโทรทัศน์น่าเบื่อ เพราะเป็นเรื่องเดียวกันซ้ำๆ ประมาณ 4-5 ครั้ง ซึ่งจะน่าเบื่อแล้วในความรู้สึกของตัวเอง บางครั้งเรื่องที่เห็นจากโทรทัศน์ช่อง 3 ก็เป็นเรื่องที่เคยดูแล้วจากวีดิทัศน์ที่โรงเรียน หรือบางทีวีดิทัศน์ที่โรงเรียนก็ฉายเรื่องซ้ำ

วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำยังให้ความเห็นว่า สื่อมีความซ้ำซ้อนในแง่ของเนื้อหา กล่าวคือ พูดซ้ำๆ แต่ในประเด็นของการติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเข็มฉีดยา ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่า ควรจะเปลี่ยนไปพูดเรื่องความจำเป็นที่ต้องเห็นอกเห็นใจคนเป็นโรคเอดส์บ้าง นอกจากนี้ สิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความสงสัยที่สื่อต่างๆ ไม่เคยบอกหรือพูดถึงเลยคือ การใช้ห้องน้ำร่วมกันทำให้ติดโรคเอดส์ได้หรือไม่ และโรคเอดส์ติดต่อทางยุงกัดได้หรือไม่

ในเรื่องของความทันสมัย วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำคิดว่า สื่อโทรทัศน์กับสื่อโปสเตอร์มีความทันสมัยดี

จากการสอบถามในประเด็นของความน่าเชื่อถือ วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ผ่านมาดูแล้วน่าเชื่อถือ แต่อย่างไรก็ตามในกลุ่มเพื่อนๆ ก็ยังมีคนที่ยังไม่เชื่อถือเรื่องโรคเอดส์

"เขาว่าไม่น่าเป็นความจริง"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงมีความเห็นว่าประเด็นที่สื่อนำเสนอส่วนใหญ่คือ วิธีป้องกัน การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่จะทำให้ติดโรคเอดส์ เช่น การสำส่อนทางเพศ นอกจากนั้นก็มีเรื่องอาการแสดงบ้างแต่ไม่มากนัก การรณรงค์ไม่ให้รังเกียจคนที่เป็นเอดส์แล้ว และการรณรงค์ให้เลิกพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการรับเชื้อ

ในเรื่องความเข้าใจยากหรือง่ายในการรับสื่อ ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นว่า เข้าใจง่ายว่าโรคเอดส์นั้นร้ายแรงมาก มีความชัดเจนดีในประเด็นของความเป็นมาของโรค วิธีการติดต่อและวิธีการป้องกัน แต่สำหรับคนที่อ่านหนังสือไม่ออกคงจะไม่เข้าใจ

เกี่ยวกับความรู้สึกต่อเนื้อหาของสื่อรณรงค์เกี่ยวกับเอดส์ ผู้ร่วมสนทนาฝ่ายหญิงทุกคนบอกว่ารู้สึกกลัวและเป็นกังวลใจว่าจะเป็นโดยไม่รู้ตัว อยากจะหลีกเลี่ยง ในขณะที่ผู้ร่วมสนทนาชายทุกคนให้คำตอบว่าไม่กลัว

"กลัว อยากจะหลีกเลี่ยง แล้วอยู่ๆ พอเม็ดเลือดเป็นเอดส์แล้วติดได้ยังไง รู้สึกว่ากลัว"

"มีความรู้สึกไม่กลัว เพราะเรารู้สาเหตุการติดต่อ มีการสำส่อนทางเพศ เข็มฉีดยาเหล่านี้ ถ้าเราไม่มีพฤติกรรมอย่างนี้ก็ไม่กลัว"

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนเห็นว่า เนื้อเรื่องของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมามีความน่าสนใจในลักษณะที่ทำให้คนดูคิดได้ ไม่ไปมีพฤติกรรมเสี่ยง ให้ความสงสารเห็นอกเห็นใจคนเป็นเอดส์ บางคนกล่าวว่าประทับใจในเนื้อเรื่องดูแล้วอยากดูอีก และสนใจว่านอกจากที่เรากลัวอยู่แล้วมีอะไรอีกที่ทำให้ติดเอดส์ได้ อย่างไรก็ตาม มีเสียงแสดงความคิดเห็นว่า การรับรู้สื่อโรคเอดส์นั้นระยะแรกๆ ก็สนใจดี แต่พอนานๆเข้าก็เฉยๆ เพราะตัวเองไม่เคยข้องแวะกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์อยู่แล้ว

ในประเด็นของการตระหนักในการป้องกันตนเอง ผู้เข้าร่วมสนทนากล่าวถึงการระมัดระวังในเรื่องการใช้ใบมีดโกนเมื่อไปตัดผม ซึ่งทางร้านมีการเปลี่ยนใบมีดให้ลูกค้าทุกคน นอกจากนี้เมื่อไปรักษาฟันก็เป็นห่วงเรื่องอุปกรณ์แต่หมอจะบอกว่าปลอดภัย

"ระมัดระวังตลอดเวลา ได้ยินแต่ชื่อก็น่ากลัวแล้ว"

ส่วนเรื่องความรู้สึกต่อคนที่เป็นเอดส์นั้น ผู้เข้าร่วมสนทนาส่วนใหญ่มีความรู้สึกเห็นใจและอยากให้กำลังใจ ทั้งยินดีที่จะคบค้าสมาคมด้วย เพราะรู้ว่าเอดส์ไม่ติดต่อกันง่ายๆ และรู้วิธีป้องกันเพราะรู้ว่าลักษณะนี้ไม่ติด

"เรารู้วิธีป้องกัน"

"อยากจะเข้าไปคลุกคลีกับเขา เพราะรู้ว่าลักษณะนี้ไม่ติด เรารู้วิธีป้องกัน"

นอกจากนี้ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์มีความซ้ำซ้อนในเนื้อหา ประเด็นที่ซ้ำๆ คือ การติดต่อของโรคเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ และการฉีดยาเสพติด ซึ่งไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทโทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผ่นพับ โปสเตอร์ วารสาร ก็มีแต่เนื้อหาเดิมๆ

ในแง่ของความครอบคลุมเนื้อหานั้น ผู้เข้าร่วมสนทนาเห็นว่า ครอบคลุมในเรื่องของการป้องกันการหลีกเลี่ยง แต่ในเรื่องของอาการของโรค สื่อยังไม่พูดถึงอาการแรกเริ่มของโรค

ส่วนเรื่องความทันสมัยและความทันสถานการณ์ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองมองว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ไม่ทันสมัย ไม่ทันสถานการณ์ และมีแต่ของเก่าๆ

เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ แม้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่จะเห็นว่าสื่อที่ออกมาน่าเชื่อถือ เพราะคิดว่าก่อนผลิตสื่อ คงมีการศึกษาหาข้อมูลมาเรียบร้อยแล้ว ถ้าไม่ร้ายแรงจริงคงไม่มีการรณรงค์มากขนาดนี้ และเชื่อถือเพราะเห็นมีคนเป็นมาแล้วก็ตาม ยังมีผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางคนที่เชื่อถือสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เพียง 50%

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

เนื้อหาที่สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์นำเสนอในความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำคือ เรื่องวิธีการติดต่อ กล่าวคือ เกี่ยวกับยาเสพติด โสเภณี ใบมีดโกน นอกจากนั้นก็มีเรื่องการป้องกัน และสาเหตุของโรค

ในประเด็นความยากง่ายในการนำเสนอเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่า ถ้าดูสื่ออย่างพิจารณาให้ดีแล้ว เนื้อหาของสื่อไม่ใช่เรื่องที่ยากต่อการเข้าใจ เนื้อหาส่วนใหญ่เข้าใจง่าย ไม่สับสน

เรื่องการนำเสนอโดยใช้ความน่ากลัวของโรคเอดส์นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยโดยให้เสนอภาพคนเป็นเอดส์จริง อย่างไรก็ตาม สื่อที่ใช้ลักษณะความสวยงามก็ดีที่ทำให้คนเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจคนที่เป็นเอดส์ และเข้าใจว่าโรคเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆ

ส่วนเรื่องความตระหนักในความร้ายแรงของโรคนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทำให้ตัวเองต้องระมัดระวังตัวมากขึ้น ต้องหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงคือ ไม่สำส่อนทางเพศ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับคนที่ยังชอบเที่ยวนั้น ควรป้องกันโดยการใช้ถุงยางอนามัยดีที่สุด

สำหรับความรู้สึกต่อคนเป็นโรคเอดส์ ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำคิดว่า ไม่ควรไปรังเกียจ แต่ควรให้กำลังใจให้ความเห็นอกเห็นใจให้คำแนะนำ เช่น ให้เล่นกีฬาเพื่อจะได้ไม่คิดมาก สำหรับตัวเองกล้าที่จะคบหาสมาคมอยู่ร่วมกันกับคนเป็นเอดส์เพราะรู้ว่า กินข้าวด้วยกัน ดื่มน้ำแก้วเดียวกัน หรือใช้เสื้อผ้าร่วมกันไม่ทำให้ติดเอดส์ ความรู้ตรงนี้ได้รับจากสื่อโทรทัศน์ และหมอบอกให้ทราบ

นอกจากนี้ ในส่วนของเนื้อหาเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ยังสงสัยไม่แน่ใจ เพราะสื่อเท่าที่เห็นไม่เคยอธิบายให้ชัดเจนคือ เกี่ยวกับยุง เนื่องจากเคยทราบว่า ที่ประเทศมาเลเซีย มีการยืนยันแน่นอนว่า ยุงนำเชื้อเอดส์ได้ด้วย และตอนนี้ทางประเทศมาเลเซียเอดส์กำลังระบาดจากยุงอยู่ นอกจากนี้ยังสงสัยว่า สาเหตุของโรคเอดส์มาจากไหน การใช้เข็มร่วมกันหลายๆ คนจะเกิดอะไรขึ้น นั่นคือเรื่องที่ยังอยากรู้เพิ่มเติม

เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของสื่อ ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเล่าว่า ตอนแรกนั้นตัวเองไม่เชื่อถือเรื่องโรคเอดส์ เพราะเพียงแต่เคยได้ยินแต่ไม่ทราบว่าเอดส์เป็นอย่างไร ไม่เคยเห็นคนที่เป็นโรคเอดส์ แต่ตอนนี้เชื่อแล้วว่าเอดส์เป็นเรื่องจริง แต่ก็อยากจะรู้ว่าเอดส์เป็นอย่างไร จึงได้เสนอให้ฉายวีดิทัศน์คนเป็นโรคเอดส์ให้ชาวบ้านดู

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคใต้

สำหรับประเด็นของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้นำชุมชนคนที่หนึ่ง คิดว่าส่วนใหญ่แล้วสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์จะนำเสนอเกี่ยวกับสาเหตุ อาการของโรค วิธีการติดต่อคือการสำส่อนทางเพศ และการฉีดยาเสพติด ส่วนผู้นำชุมชนคนที่สองนั้นกล่าวว่า เนื้อหาที่สื่อนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันจากโรคเอดส์ และสาเหตุการเกิดของโรค อาการแสดงของโรค การติดต่อของโรค

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองคนแรกซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ความคิดเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่เป็นโปสเตอร์ที่มีทั้งตัวหนังสือและรูปภาพนั้นเข้าใจง่าย และชัดเจนดี ส่วนสื่อโทรทัศน์นั้นออกมาไม่นานแต่ก็ชัดเจนดี ส่วนผู้นำชุมชนคนที่สอง แสดงความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์นำเสนอเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย และไม่สับสน เห็นด้วยกับการใช้ความน่ากลัวนำเสนอโดยแสดงให้เห็นความรุนแรงของอาการของโรคเอดส์ตั้งแต่เริ่มต้นจนใกล้ตาย ส่วนการนำเสนอด้วยความสวยงามนั้น แม้ว่าคนดูจะชอบแต่ดูแล้วไม่ได้ประโยชน์อะไร จึงควรเน้นความน่ากลัวมากกว่า

ความรู้สึกของชาวบ้านทั่วไปที่มีต่อการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์นั้น ผู้นำในเมืองเห็นว่าชาวบ้านในชุมชนให้ความเชื่อถือ ให้การยอมรับและให้ความสนใจดี แม้ว่าส่วนใหญ่คนในชุมชนไม่เที่ยวสำส่อนก็ตาม

เกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์สร้างความตระหนักในการป้องกันตัวเองอย่างไรนั้น ผู้นำในเมืองกล่าวว่า ตัวเองป้องกันด้วยการหลีกเลี่ยงการเที่ยวหญิงบริการ การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ส่วนการไปตัดผมนั้นที่ร้านมีการเปลี่ยนใบมีดโกน และหมอที่โรงพยาบาลก็มีการเปลี่ยนเข็มฉีดยาจึงมั่นใจได้ว่าปลอดภัย ส่วนผู้นำชุมชนในเมืองอีกคนหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า โดยส่วนตัวแล้วไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง คือ ไม่เที่ยวสำส่อน ไม่ได้ฉีดยาเสพติดจึงคิดว่าปลอดภัย เวลาไปร้านตัดผม หรือไปโรงพยาบาลก็มั่นใจว่ามีการเปลี่ยนอุปกรณ์ กับเพื่อนๆ ก็แนะนำให้ระมัดระวังโดยการใช้ถุงยางอนามัย แม้เขาจะรู้แล้วก็พยายามพูดอีก สำหรับปฏิกิริยาของประชาชนในชุมชนนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า คนในชุมชนให้ความสนใจเรื่องการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์น้อยมาก เพราะว่ายังไม่มีใครในชุมชนเป็นโรคเอดส์ให้คนเห็นเป็นตัวอย่างจะได้กระตือรือร้นคิดป้องกัน

สำหรับความรู้สึกต่อคนที่เป็นโรคเอดส์นั้น ผู้นำชุมชนในเมืองมีความรู้สึกว่าอยากช่วยดูแลรักษาพาไปหาหมอ อยากให้กำลังใจ และไม่มีความรู้สึกรังเกียจ ผู้นำชุมชนคนที่สองคิดว่าควรส่งเสริมให้เขาอยู่ในสังคมได้ เราคนปกติเข้าไปคลุกคลีกับเขาได้ แต่อย่าได้ประพฤติตามอย่างเขา เอดส์ไม่ได้ติดต่อง่ายๆ เพราะสื่อของกระทรวงสาธารณสุขก็บอกแล้วว่าอยู่ด้วยกัน ใช้เครื่องนุ่งห่ม หรือดื่มน้ำแก้วเดียวกันกับคนเป็นเอดส์ได้ไม่ทำให้ติดต่อ ต้องให้ความเห็นอกเห็นใจคนเป็นเอดส์

สำหรับประเด็นของความครอบคลุมในเนื้อหา ผู้นำชุมชนในเขตเมืองคิดว่าครอบคลุม และสำหรับตัวเองไม่มีข้อสงสัยอะไรเกี่ยวกับเอดส์รู้ว่าโรคเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆสามารถรับประทานอาหารร่วมกัน ใส่เสื้อผ้าร่วมกัน และอยู่รวมกันกับคนเป็นเอดส์ได้

ในประเด็นของความน่าเชื่อถือ ผู้นำในเขตเมืองคนแรกมีความเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมามีความน่าเชื่อถือ และตนเองเชื่อเรื่องโรคเอดส์เพราะมีตัวอย่างให้เห็นแล้ว ส่วนผู้นำในเขตเมืองคนที่สองมองว่า สื่อต่างๆ ที่ออกมาน่าเชื่อถือ เพราะคิดว่าผู้ที่ทำสื่อต้องมีความรู้สูงกว่า คนรับสื่อต้องเชื่ออยู่แล้ว

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ประเด็นที่สื่อนำเสนอในสายตาของผู้ร่วมสนทนาวัยรุ่นเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำนั้นคือ เรื่องของการป้องกันการระมัดระวังตัวเองให้ปลอดภัยจากโรค อันตรายของโรคเอดส์ และเรื่องของการติดต่อคือทางเพศสัมพันธ์ และเข็มฉีดยา

ในประเด็นของความชัดเจนในเนื้อหา ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมาส่วนใหญ่มีความชัดเจนและดูแล้วเข้าใจ

"เอดส์เขาทำสื่อมาเรียบร้อย ภาพออกมาก็ชัดเจนเห็นได้ชัด"

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าส่วนใหญ่ของสื่อจะเข้าใจง่าย แต่มีบ้างที่สื่อไม่เข้าใจ แต่เมื่อผู้ดำเนินการสนทนาซักถามถึงประเด็นที่ไม่เข้าใจ ผู้ร่วมสนทนาไม่ได้อธิบายเพิ่มเติม

เกี่ยวกับความน่ากลัวในการนำเสนอ ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นด้วยให้สื่อเสนอภาพความน่ากลัวให้เห็นจริง แต่ในขณะเดียวกันก็มีบางคนที่อยากให้เสนอภาพที่สวยงามมากกว่า

ในประเด็นของการสร้างความตระหนักในความร้ายแรงของโรคให้เกิดความระมัดระวังนั้น ผู้ร่วมสนทนาทุกคนตอบว่า ตนเองไม่ได้ระมัดระวังอะไร

สำหรับความรู้สึกต่อคนเป็นเอดส์ ผู้ร่วมสนทนาคิดว่า ถ้าเป็นไปได้ก็ขออยู่ห่างๆ จากผู้ป่วย ผู้ร่วมสนทนาบางคนแนะนำให้แยกผู้ป่วยอยู่ต่างหาก ไม่กล้ากินข้าวร่วมกัน หรือใช้ของร่วมกัน ขณะที่บางคนบอกว่าให้อยู่ด้วยกันได้ แต่ต้องระวังตัวให้ห่างๆ ไว้ก่อน

"เวลาทานข้าวให้เขารับประทานอาหารก่อน เรากินทีหลัง"

ส่วนประเด็นของความซ้ำซ้อนของสื่อ ผู้ร่วมสนทนาให้ความเห็นในแง่ความซ้ำซ้อนในเนื้อหาว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ออกมาแต่เรื่องเดิมๆ ถ้าเป็นไปได้น่าจะออกของใหม่ๆ บ้าง

สำหรับความครอบคลุมของเนื้อหา ผู้ร่วมสนทนามีความสงสัยว่า ดื่มน้ำแก้วเดียวกันติดหรือไม่ เพราะสื่อที่ออกมาไม่ได้บอก ส่วนเรื่องใบมีดโกนนั้นหมอที่โรงพยาบาลเคยบอกว่า มีโอกาสติดกันได้ ส่วนที่เกี่ยวกับยุงผู้ร่วมสนทนาวัยรุ่นในชนบทเชื่อว่าไม่ติด

เกี่ยวกับความทันสมัย ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่เป็นละครของช่อง 7 มีความทันสมัยดี

ส่วนเรื่องความน่าเชื่อถือนั้น กลุ่มวัยรุ่นชนบทให้ความคิดเห็นว่า สื่อที่ใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ วัยรุ่นผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่คิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมาดูแล้วน่าเชื่อถือดี

"ออกภาพน่ากลัว ดูแล้วคิดว่าน่าเชื่อถือ"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง ในสายตาของผู้ให้สัมภาษณ์ประเด็นของเนื้อหาที่สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์นำเสนอก็คือเรื่องการป้องกันการติดต่อของโรคจากการร่วมเพศ เข็มฉีดยา จากมารดาสู่ทารก และเรื่องสภาพอาการของคนเป็นโรคเอดส์ซึ่งมีอาการอ่อนเพลีย มีน้ำหนองบวม เป็นตุ่ม เป็นแผลต่างๆ

วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า เนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เข้าใจไม่ยากและไม่สับสนสามารถอธิบายให้คนอื่นฟังอีกได้ สื่อที่เป็นโปสเตอร์ซึ่งมีภาพข้างบนและตัวหนังสือข้างล่างเนื้อหาให้เอาใจใส่คนเป็นโรคเอดส์ จะให้ความรู้สึกเป็นภาพที่สวยงาม มีสีสัน ส่วนที่ให้ความรู้สึกน่ากลัวก็มีภาพที่เป็นภาพหัวกะโหลก เป็นภาพคนตาย ซึ่งเป็นโปสเตอร์เช่นกัน ซึ่งเน้นว่าเป็นเอดส์แล้วถึงตาย ถ้าเทียบระหว่างโปสเตอร์กับโทรทัศน์ โปสเตอร์น่ากลัวกว่า โทรทัศน์จะไม่ค่อยเสนอความน่ากลัวเท่าโปสเตอร์ อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่า ดูสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์แล้วอยากจะรู้อีกเพื่อจะได้อธิบายให้คนที่ไม่รู้หนังสือทราบ สำหรับปฏิกิริยาของคนในชุมชนต่อสื่อโรคเอดส์นี้ ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าคนในชุมชนให้ความสนใจน้อยมาก คิดว่าเพราะคนสูงอายุไม่เข้าใจในโรคนี้ แต่คนมีการศึกษาจะเข้าใจ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าคนในชุมชนคงไม่มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ เพราะไม่ค่อยออกนอกชุมชน ซึ่งจะมีสิ่งชักจูงให้ติดเชื้อเอดส์ได้มากมาย เช่น บาร์ โรงแรม

"คงไม่มี เพราะว่าคนในชุมชนไม่ค่อยจะออกนอกเท่าไหร่ คือ ออกไปข้างนอกแล้ว คือ มันมีสิ่งชักจูงเยอะ เช่น บาร์ โรงแรม พวกเนี้ย สามารถที่จะติดเชื้อเอดส์ได้"

นอกจากนี้ วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงมีการระมัดระวังตนเองเรื่องการติดต่อ เช่น ของมีคมต่างๆ โดยเวลาไปตัดผมก็เอาใบมีดโกนของตัวเองไปด้วย สำหรับคนที่เป็นเอดส์ ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าโรคเอดส์นั้นติดยาก เราจึงน่าจะเอาใจใส่เขา อธิบายให้เขาเข้าใจว่า สามารถอยู่ร่วมกันได้ แม้จะใช้สิ่งของบางอย่างร่วมกันไม่ได้ เช่น ของมีคมก็ตาม

สิ่งที่วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงอยากจะรู้เพิ่มเติมคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่มีการตรวจเลือด เพราะคนไทยติดเชื้อเอดส์มาก จึงอยากให้มีการตรวจเลือดก่อนแต่งงานเพราะถ้าแต่งงานแล้วมีเชื้อเอดส์อยู่ สามารถที่จะติดต่อกับคู่สมรสของเขาได้ อยากจะรู้เพื่อจะได้บอกคนอื่นๆ ได้ เท่าที่ทราบจากเอกสารที่ได้จากสถานีอนามัยตอนนี้ หน่วยงานที่มีการตรวจเชื้อเอดส์ คือ โรงพยาบาลทุกแห่งทั้งรัฐและเอกชน

ในเรื่องความน่าเชื่อถือของสื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สิ่งที่สื่อบอกมาคือความจริง เช่น โทรทัศน์บอกถึงการป้องกัน การติดต่อต่างๆ ตนเองให้ความเชื่อถือ 80% อีก 20% ที่ยังไม่ทราบเกี่ยวกับยารักษาโรคที่เขาบอกว่า ยังไม่มียารักษา อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์เชื่อว่าโรคเอดส์มีจริง

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ในประเด็นของเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำให้ความเห็นว่า สิ่งที่สื่อพูดถึงคือ อันตรายของโรคเอดส์ที่รักษาไม่หาย เป็นแล้วตายเท่านั้น บอกถึงการติดต่อของโรคจากทางเลือด อุปกรณ์ต่างๆ เช่น ใบมีดโกน เข็มฉีดยา การสำส่อนทางเพศกับผู้มีเชื้อเอดส์ การติดต่อจากแม่ไปสู่ลูก โดยผู้ร่วมสนทนาบางคนบอกว่า โรคเอดส์อาจติดจากการให้นมแม่

"บอกว่าตอนที่ภรรยาท้อง แล้วสามีไปมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการจะทำให้ติดเอดส์ได้ แล้วลูกในท้องก็มีอัตราเสี่ยงในการติดสูง"

"เขาบอกถ้าสามีเราไปเที่ยวหญิงบริการ แล้วมาร่วมหลับนอนกับเราทำให้เราติดและอาจจะติดถึงลูกโดยในขณะที่ให้นมลูก"

นอกจากนั้นแล้ว สื่อก็พูดถึงอาการของโรคเอดส์ ตั้งแต่เริ่มเป็นจนอาการหนักถึงตาย และอย่ารังเกียจคนเป็นโรคเอดส์ อย่างไรก็ตาม เกี่ยวกับอาการของโรคนั้น ผู้ร่วมสนทนาบางคนเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ไม่ได้บอกอาการของโรค บอกแต่ว่าเป็นโรคแล้วก็หยุดไว้แค่นั้น

"ตั้งแต่เป็นเอดส์ครั้งแรก แต่ถึงอาการจะไม่บอก พอเป็นโรคแล้วก็จบแค่นั้น"

สำหรับความเข้าใจของเนื้อหา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเข้าใจเนื้อหาเป็นบางส่วน เพราะสื่อออกมาเป็นภาษาไทยกลาง บางเรื่องเข้าใจ บางเรื่องก็ไม่เข้าใจ เพราะอ่านภาษาไทยไม่ได้

"สื่อที่ออกมาเป็นภาษาไทยกลาง บางอันเรารู้ แต่บางอันเราไม่รู้ เพราะอ่านหนังสือไม่ออก"

ผู้ร่วมสนทนาบางคนกล่าวว่า ดูสื่อแล้วรู้สึกว่าน่ากลัว กลัวว่าจะเป็นกับตัวเอง ทั้งนี้ ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับการใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอ เพราะวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวเห็นภาพแล้วจะได้เกิดความหวาดกลัวกันบ้าง โดยแสดงให้เห็นอาการแรกเริ่มจนถึงตอนสุดท้ายคือ ตาย อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมสนทนาบางคนให้ความเห็นว่า ถ้าใช้ความน่ากลัวเสนอจะทำให้คนดูเกิดอาการรังเกียจคนเป็นโรคเอดส์

เกี่ยวกับความน่าสนใจ ผู้ร่วมสนทนาคิดว่า ละครโทรทัศน์น่าสนใจ อยากจะดูทุกวัน ดูแล้วไม่เบื่อ

"ดูไม่เบื่อจะเห็นออกทางทีวี ฉายออกมาแป๊บเดียวก็หมด ดูไม่ทันจะเบื่อดูไม่ทันจะเข้าใจดี"

ในเรื่องการระมัดระวังตนเอง ผู้ร่วมสนทนาเสนอว่า ถ้าทำตามหลักการศาสนาก็มั่นใจได้ว่าไม่มีเอดส์ นอกจากนั้นก็ระมัดระวังเรื่องเข็มฉีดยา ไม่มั่วสุมทางเพศ และให้ใส่ถุงยางเวลามีเพศสัมพันธ์ เตรียมมีดโกนไปเองเวลาไปร้านตัดผม และระวังเกี่ยวกับการถอนฟัน

"ถ้าทำตามหลักการของศาสนา รับรองไม่มีเอดส์"

ต่อคนที่เป็นโรคเอดส์นั้น ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่าต้องให้กำลังใจ พูดให้เขาเข้าใจ แนะนำให้ไปหาหมอ ไม่รังเกียจ และต้องเอาอกเอาใจ ผู้ร่วมสนทนารู้ว่าการกินอาหารร่วมกัน ใช้ของร่วมกันหรือดื่มน้ำแก้วเดียวกันได้ไม่ติดเอดส์

ในประเด็นของความซ้ำซ้อน ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมามีความซ้ำซ้อนและออกของเดิมๆ

"ซ้ำซ้อน เห็นแสดงออกมาก็ของเดิมๆ"

อย่างไรก็ตาม ส่วนหนึ่งของผู้ร่วมสนทนาก็เห็นว่า สื่อที่ออกมาไม่ซ้ำซ้อนและออกใหม่ๆ

สำหรับเนื้อหาที่ยังสงสัยนั้น ผู้ร่วมสนทนาสงสัยว่า ทำไมการดื่มน้ำแก้วเดียวกับผู้มีเชื้อเอดส์จึงไม่ทำให้ติดเอดส์ และมีผู้สงสัยว่า การที่ผู้หญิงเก็บเงินโดยเหน็บไว้ที่หน้าอกนั้นจะติดเชื้อเอดส์หรือไม่ และการจูบปากกันทำให้ติดเอดส์ได้หรือไม่ เหล่านี้สื่อโรคเอดส์ยังไม่ได้บอก

"มีข้อสังสัยที่ว่า ผู้หญิงที่พกพาเงินโดยเหน็บเงินเก่าๆ ไว้ที่หน้าอกจะติดเชื้อเอดส์ไหม ยังสงสัยอยู่"

เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของสื่อ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำให้ความเชื่อถือเท่าที่ทราบข้อมูลจากสื่อ ในขณะเดียวกัน ผู้ร่วมสนทนาบางคนที่เป็นผู้หญิงกล่าวว่า ไม่ค่อยเชื่อถือสื่อเท่าใดนัก เพราะเคยเห็นแต่รูป ไม่เคยเห็นคนที่เป็นเอดส์จริงๆ

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์บอกถึงอันตรายของโรคเอดส์ และผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทางโทรทัศน์น่าสนใจดีเข้าใจไม่ยาก การได้ดูได้ยิน ดูภาพประกอบทำให้เข้าใจง่ายขึ้น สำหรับคนอื่นๆ คงเข้าใจแบบผ่านๆ หรือบางทีอาจไม่เข้าใจอะไรเลย ส่วนใหญ่คนในชุมชนไม่ค่อยรู้เรื่องเอดส์ การพูดคุยกันในการรวมกลุ่มไม่ได้คุยเกี่ยวกับเรื่องเอดส์ แต่จะเป็นเรื่องการประกอบอาชีพมากกว่า และในชุมชนก็ไม่ได้มีกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องเอดส์ด้วย สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์เอง คิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทำให้ตัวเองระมัดระวังมากขึ้นในเรื่องการเที่ยวผู้หญิง การฉีดยา เมื่อก่อนชอบเที่ยวกับเพื่อนฝูง แต่ตอนหลังไม่ค่อยจะเที่ยวแล้ว

"เมื่อก่อนเราชอบเที่ยวกับเพื่อนฝูง แต่พอมาตอนหลังก็ไม่ค่อยจะเที่ยวแล้ว"

นอกจากนี้ ในฐานะที่ผู้ให้สัมภาษณ์เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเอดส์แล้ว เมื่อกลับมาก็เผยแพร่กับเพื่อนๆ ว่าอย่าเที่ยวดีกว่า แต่ในกลุ่มวัยรุ่นในชุมชนไม่ค่อยเที่ยวเท่าไร ยาเสพติดก็มีบ้าง คือกัญชา

สำหรับสื่อที่แสดงความรักความอาทรต่อคนเป็นเอดส์ ผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่าก็มีบ้างและคิดว่าสำหรับคนที่เป็นเอดส์นั้นควรให้กำลังใจ ให้ความรู้กับเขา เป็นเพื่อนกับเขา เพราะจริงๆ แล้วเอดส์ติดได้ยาก ตรงนี้สื่อโทรทัศน์บอกไว้ชัดเจน

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ในชนบทที่การศึกษาสูงมองว่าสื่อที่ออกมาไม่ค่อยออกซ้ำๆ โดยเฉพาะในโทรทัศน์คนแสดงจะเปลี่ยนอยู่เสมอ

ในเรื่องความน่าเชื่อถือ ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึกบอกว่า ตัวเองเชื่อในเรื่องเอดส์ 100% ในประเด็นที่ว่าติดมาแล้วมีโรคเอดส์เกิดขึ้นแล้ว แต่คนในชุมชนบางคนเชื่อ บางคนก็ไม่เชื่อ เช่น คนสูงอายุเพราะเขาไม่ดูโทรทัศน์ ไม่ฟังวิทยุ รูปแบบโฆษณาโรคเอดส์ที่เป็นละครก็มีผลต่อความน่าเชื่อถือเหมือนกัน

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคใต้

สำหรับประเด็นของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอนั้น ผู้นำในเขตชนบทตอบว่า คือเรื่องที่อธิบายว่าเอดส์คืออะไร อันตรายของโรคเอดส์ สาเหตุการติดต่อ การดูแลป้องกันตนเองและครอบครัว และสื่อยังบอกไม่ให้กลัวโรคเอดส์จนเกินไป

ในความคิดเห็นของผู้นำในชนบทนั้น โดยส่วนตัวแล้วคิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เข้าใจได้ไม่ยาก เพราะเขาบอกวิธีแก้ และสาเหตุที่จะเกิดไว้ ถ้าเราระมัดระวังตรงนั้นก็ไม่มีปัญหา อย่างไรก็ตามสื่อที่ไม่เข้าใจก็มีบ้าง เช่น ในโทรทัศน์ออกมาไม่ทันเข้าใจก็จบ

"มีบ้างที่ไม่เข้าใจ ที่ออกใน T.V. ออกมาบอกพูดๆ แล้วจบ ไม่ทันได้เข้าใจ"

ผู้นำในเขตชนบทคิดว่า เนื้อหาที่นำเสนอไม่สับสนมีความต่อเนื่องกันดี เช่น รายการต่างๆ ถ้าวันนี้ไม่จบก็ต่อพรุ่งนี้อีก เป็นต้น

สำหรับในส่วนของชาวบ้านนั้น ผู้นำชุมชนในชนบทแสดงความคิดเห็นว่า ชาวบ้านเข้าใจถ้าสื่อออกมาง่ายๆ แต่ถ้าสื่อยากหรือเป็นวิชาการเกินไป จะไม่เข้าใจ จะดูเพียงผ่านไม่ได้สนใจจริงจัง อย่างเช่นโปสเตอร์ชาวบ้านไม่ค่อยเข้าใจนักเพราะส่วนใหญ่อ่านหนังสือไม่ได้ ได้แต่ดูรูปเท่านั้น แต่จากการดูโทรทัศน์เสริมจากข่าวหรือละคร. ทำให้เขาเข้าใจมากขึ้นว่าเอดส์เป็นอย่างไร ทำให้มีการระมัดระวังตลอดในการดูโทรทัศน์นั้น ชาวบ้านอาจไม่เข้าใจทั้งหมดแต่สามารถจับประเด็นบอกเล่าได้ เดาการดำเนินเรื่องได้เหมือนการดูหนัง ปกติแล้วชาวบ้านให้ความสนใจต่อการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ดี ให้ความร่วมมือและซักถามเมื่อไม่เข้าใจ

"จริงๆ แล้ว ชาวบ้านกลัวโรคเอดส์กันทั้งนั้น แต่ยังไม่มีความรู้จริง"

"คือ ชาวบ้านที่นี่ไม่รู้ว่าเป็นเอดส์แค่ไหน หน้าตาเป็นอย่างไร เพียงแต่รู้เหมือนคนที่กลัวผีอย่างนั้น โรคเอดส์อย่างงั้นอย่างงี้ คือ ท้องที่นี้ยังไม่ปรากฏโรคที่แท้จริง"

เกี่ยวกับการใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอ ผู้นำในชนบทคนหนึ่งเห็นว่า สื่อควรใช้ความน่ากลัวนำเสนอ ดูแล้วจะได้กลัวขึ้น ถ้านำเสนอด้วยความสวยงามคนจะไม่กลัว ในขณะที่ผู้นำในชนบทอีกคนหนึ่งบอกว่า สื่อไม่ควรทำให้ดูน่ากลัวมากนักให้พอดีๆ

ผู้นำในชนบทกล่าวว่า ดูสื่อแล้วไม่อยากจะทำในสิ่งที่จะทำให้เกิดโรค มีการระมัดระวังเช่นไปตัดผมก็พกใบมีดไปเอง ในขณะที่ผู้นำในชนบทอีกคนหนึ่งเห็นว่า สื่อแสดงให้เห็นว่า โรคเอดส์ป้องกันได้ง่าย ถ้าเลิกสำส่อนทางเพศ การฉีดยาเข้าเส้น ร้านตัดผมนั้นปัจจุบันมีความทันสมัยใช้ใบมีดครั้งเดียวก็ทิ้ง หมอที่โรงพยาบาลก็ใช้เข็มครั้งเดียวทิ้งเช่นกัน ที่ยังเป็นห่วงคือ หมอเถื่อนที่มาฉีดยาให้ชาวบ้าน

สำหรับคนที่เป็นโรคเอดส์นั้น ผู้นำในชนบทเห็นว่าอยู่ร่วมกันได้ ควรเอาใจใส่ให้กำลังใจให้ความเห็นอกเห็นใจ ช่วยบอกไม่ให้แพร่เชื้อ แนะนำให้ทำความดี เข้ามัสยิด อย่าให้กังวลใจ ถ้ามีใคร

เป็นเอดส์ คิดว่าพักอยู่ด้วยกันได้ กินอาหารด้วยกัน ใส่เสื้อผ้าร่วมกันได้ เพราะตนเองรู้วิธีการป้องกันและสาเหตุที่จะติดโรคอยู่แล้ว

สิ่งที่ผู้นำในชนบทยังมีความสงสัยไม่แน่ชัดคือ เกี่ยวกับเรื่องยุงกัด ซึ่งทราบจากโทรทัศน์ว่าไม่ติด แต่เชื่อถือเพียงครึ่งหนึ่ง และสงสัยเกี่ยวกับการให้เลือดกับคนไข้ นอกจากนี้แล้วใบมีดโกนที่ร้านตัดผมถ้าใช้กับคนที่มีเชื้อเอดส์แล้วมาใช้กับเราจะติดโรคได้หรือไม่ ซึ่งรายการ "ปะจูขายข่าว" เคยบอกไว้ว่าให้นำใบมีดไปเอง แต่ยังไม่แน่ใจเท่าไรว่าติดหรือไม่ นอกจากนี้ยังมีข้อสงสัยจากชาวบ้านว่า อาบน้ำในสระเดียวกัน ขึ้นรถคันเดียวกันติดต่อได้หรือไม่ และเกี่ยวกับการใช้เข็มเล่มเดียวกันซ้ำๆ ของหมอถอนฟันที่เป็นหมอเถื่อน ซึ่งมีการต้มฆ่าเชื้อก่อนว่าจะแพร่เชื้อได้หรือไม่

ในเรื่องความน่าเชื่อถือ ผู้นำในชนบทบอกว่า จะให้ความเชื่อถือสิ่งที่สื่อนำเสนอ เมื่อได้เปรียบเทียบกับหลายๆ แหล่งข่าวสารแล้วตรงกัน เชื่อว่าโรคเอดส์มีจริง 100% เพราะมีคนตายไปแล้วด้วยโรคนี้ ที่อำเภอที่อยู่ก็ได้ข่าวว่ามีผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์แล้ว

กรุงเทพมหานคร

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่า เนื้อหาโดยรวมของสื่อที่นำเสนอจะบอกเกี่ยวกับประเด็นของการติดต่อ อาการ การป้องกัน การให้ความเห็นใจ อันตรายและการรักษาผู้เป็นโรคนี้ ในด้านเนื้อหาที่เกี่ยวกับการติดต่อผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงกล่าวว่า เนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอจะกล่าวถึงว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่ไม่ติดต่อกันโดยทางสัมผัส แต่จะติดต่อจากการเที่ยวสำส่อนทางเพศ การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ในวารสารใกล้หมอ ซึ่งเป็นสื่อเอกสารก็บอกให้ทราบถึงการติดต่อว่าโรคเอดส์ติดต่อกันได้อย่างไรบ้าง ในโทรทัศน์ก็มีการเสนอเป็นละครสั้นเกี่ยวกับเรื่องการขึ้นครูของประเพณีรับน้องใหม่ในสถาบันการศึกษา และที่เน้นมากๆ ก็คือเรื่องโรคเอดส์จะไม่ติดจากการสัมผัส และสื่อที่ออกมาโดยทั่วไปจะเน้นติดจากการเที่ยวสำส่อนทางเพศ และการใช้เข็มฉีดร่วมกัน

ในด้านการป้องกัน ผู้ร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอจะแนะนำให้รู้จักการป้องกันเพราะปัจจุบันเอดส์ยังไม่มีทางรักษาให้หายได้ เป็นแล้วต้องตาย แต่ส่วนมากจะบอกว่าเอดส์ป้องกันได้ เช่น ไม่สำส่อนทางเพศ หากไปเที่ยวต้องใช้ถุงยางอนามัย

ส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องอาการ กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงบอกว่า เห็นอาการของคนเป็นโรคเอดส์ปรากฏตามป้ายโฆษณา โปสเตอร์ และมีการพูดถึงอาการของโรคว่าเป็นอย่างไรบ้างในรายการวิทยุกรีนเวฟ

"เคยเห็นอาการของโรคเอดส์ เป็นอย่างโน้นอย่างนี้จากป้ายโฆษณา โปสเตอร์"

"พูดเรื่องอาการของคนที่โทรมาว่าถ้าเป็นอาการอย่างนี้เป็นเอดส์ไหม"

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า เนื้อหาของสื่อยังบอกถึงสภาพจิตใจของผู้เป็นโรคเอดส์อีกด้วยว่าเป็นอย่างไร และอยากให้ผู้ที่ไม่เป็นมีความเข้าใจและเห็นใจคนที่เป็น ส่วนเนื้อหาที่บอกถึงอันตรายของโรค ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มคนหนึ่งบอกว่าได้ยินจากรายการวิทยุ เช่น ในรายการกรีนเวฟมีการพูดถึงอันตรายของโรคนี้ว่าประชาชนมีความเสี่ยงอย่างไร โดยนำเสนอเป็นรายการเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์โดยเฉพาะ และเนื้อหาของสื่อยังบอกด้วยว่าโรคนี้เป็นแล้วต้องตายแน่นอนปัจจุบันยังไม่มียารักษา เกี่ยวกับความยากง่ายในเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นเห็นว่า เนื้อหาของสื่อดูแล้วเข้าใจง่าย เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมานั้นดูแล้วไม่น่ากลัว เพราะทราบว่าคนเป็นโรคเอดส์แล้วไม่เสียชีวิตโดยทันทีทันใด และอีกประการหนึ่งก็ทราบด้วยว่า โรคเอดส์มีสาเหตุมาจากอะไรสามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ และเห็นว่าควรจะเพิ่มความน่ากลัวในการนำเสนอให้มากขึ้นไปอีก

"ไม่น่ากลัว ควรจะบรรจุให้มากกว่านี้..."

"น่ากลัวดีกว่า..."

ในด้านการสร้างความเข้าใจและความเอื้ออาทรต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นให้ความคิดเห็นว่า จากเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมีการสร้างให้เกิดความเข้าใจต่อคนที่เป็นโรคเอดส์โดยนำเสนอในด้านการให้กำลังใจ ความรัก ความอบอุ่น เพราะคนที่เป็นโรคเอดส์ไม่อันตราย ต้องส่งเสริมกำลังใจให้มีชีวิตอยู่ต่อไป จึงเกิดความรู้สึกว่าถ้าสามารถให้ความเข้าใจ ความรัก ความอบอุ่นแก่คนที่เป็นโรคเอดส์ได้บางทีเขาอาจจะมีกำลังใจต่อสู้ชีวิตต่อไปและไม่ให้คิดว่าคนเป็นเอดส์แล้วเข้าใกล้ไม่ได้ แต่สื่อที่นำเสนอควรคงไว้ซึ่งความน่ากลัวเพื่อให้ผู้ที่ยังไม่เป็นได้ตระหนัก

"...เสนอให้กลุ่มที่ยังไม่เป็นให้รู้ว่า คนที่เป็นเอดส์ไม่อันตราย คือ คบกับเขาได้ เสนอวิธีการให้คนที่เป็นเอดส์รู้จะปฏิบัติตัวอย่างไร..."

สำหรับการสร้างความตระหนักในการป้องกันตนเอง กลุ่มวัยรุ่นเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีผลต่อพฤติกรรมหลายอย่าง เช่น ผู้หญิงมีความระมัดระวังในการใช้ห้องน้ำสาธารณะมากขึ้น กลัวว่าจะติดเชื้อเอดส์ ผู้ชายก็มีความระมัดระวังในเรื่องของมีคม เช่น การใช้ใบมีดโกนในร้านตัดผมต้องให้เปลี่ยนใบมีดโกนใหม่ทุกครั้งที่ตัดผม ในการเที่ยวสถานบริการทางเพศก็ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง มีความสนใจในเรื่องความสะอาดของเครื่องมือทันตแพทย์ทุกครั้งที่ไปทำฟัน แต่ก็ไว้ใจว่าเครื่องมือทำฟันต้องสะอาด และสนใจเรื่องการเปลี่ยนเข็มบริจาคโลหิตว่ามีการเปลี่ยนเข็มใหม่ทุกครั้งหรือไม่

"...ถ้าเราเข้าห้องน้ำกลัวว่ามันจะติด แต่เดี๋ยวนี้รู้แล้วก็เฉยๆ"

"ระวังตัวทุกครั้ง ตัดผมนี้ให้เขาเปลี่ยนใบมีดโกนไปเลย เรื่องเที่ยวก็ระวังตัวเหมือนกัน เที่ยวเป็นบางครั้ง"

"...ใช้ถุงยางอนามัยตามที่ประกาศ..."

"เคยไปรักษารากฟัน เขาก็มีวิธีป้องกันอยู่แล้ว"

นอกจากนี้ ในประเด็นของความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา ผู้ร่วมสนทนาให้ทรรศนะว่าเนื้อหาของสื่อยังไม่ครอบคลุมในบางประเด็น เช่น การตัดผม สามารถติดต่อกันได้หรือไม่ ทางการแพทย์ก็ไม่ชี้แจงให้ชัดเจน หรือกรณียุงสามารถติดต่อกันได้หรือไม่ ทางการแพทย์ก็ไม่ชี้แจงเช่นกัน และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การบอกวิธีที่จะมีชีวิตยืนยาวกับผู้ที่เป็นโรคเอดส์ สื่อน่าจะบอกว่ามีวิธีการที่จะทำให้คนที่เป็นเอดส์สามารถมีชีวิตยืนยาวได้ โดยสื่อทางแผ่นพับ และโทรทัศน์ แต่ยังไม่เคยมีการนำเสนอเลยน่าจะนำเสนอให้ครบขั้นตอน

"บอกว่าเขาตัดผมอาจจะติดได้ หรือทางการแพทย์ไม่โฆษณาอันนี้..."

"ต้องอธิบายเพราะอะไรยุงกัดไม่ติด ทำไมเข็มฉีดยามันติด ต้องการคำอธิบายตรงนี้เพิ่มเติม"

เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของเนื้อหา กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมีความน่าเชื่อถือ แต่ปัญหาอยู่ที่การปฏิบัติเพราะวัยรุ่นชอบทำอะไรตามใจตัวเอง แต่คิดว่าขณะนี้วัยรุ่นส่วนใหญ่ทราบกันหมดแล้วว่าโรคเอดส์นี้อันตราย และเห็นว่าแม้แต่เด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ประถมศึกษาปีที่ 6 ก็รู้แล้วว่าเอดส์อันตราย ส่วนผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป คิดว่าดูสื่อต่างๆ แล้วคงเชื่อหมด คือเชื่อว่าโรคเอดส์มีจริงๆ

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

ในความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในกรุงเทพฯ เห็นว่า ประเด็นที่สื่อนำเสนอคือ เรื่องการรณรงค์ต่อต้านการมั่วเซ็ม และการสำส่อนทางเพศโดยเน้นให้อยู่กับบ้านและครอบครัว นอกจากนี้สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ยังแสดงให้เห็นอาการของโรค ขณะเดียวกันในอีกแง่มุมหนึ่งก็ไม่ให้รังเกียจคนเป็นโรคเอดส์

ในประเด็นของความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมา ผู้ให้สัมภาษณ์มองว่า เนื้อหาเข้าใจไม่ยาก โดยสื่อจะบอกชัดว่าอะไรเป็นอะไร ภาพโฆษณาที่ออกมาน่ากลัว คือ ภาพอาการของผู้ป่วยที่เป็นเอดส์แล้วที่สื่อออกมาทางโทรทัศน์ ผู้ป่วยจะเซียวไปหมดทั้งตัว ซีดเหมือนคนตาย แต่ยังมีลมหายใจอยู่ อย่างไรก็ตามนอกจากสื่อจะออกมาในลักษณะน่ากลัวแล้ว ยังมีสื่อที่นำเสนอเนื้อหาที่ไม่อยากให้รังเกียจคนเป็นเอดส์ ทั้งนี้เพราะถ้าไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงและรู้จักวิธีป้องกันแล้ว ก็คงไม่ติดโรคนี้ง่ายๆ ตรงนี้สื่อจะบอกให้ช่วยให้กำลังใจกับคนที่เป็นเอดส์ การที่มีคนที่กลัวโรคเอดส์มากจนเกินไป ทำให้รังเกียจคนเป็นเอดส์นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าเป็นเพราะความรู้ในเรื่องโรคเอดส์ของเขายังน้อยอยู่ สำหรับคนที่เข้าใจว่าโรคเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆ เขาก็จะไม่กลัว ส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์เองคิดว่าปัญหาโรคเอดส์นั้นร้ายแรงและน่ากลัวมาก แต่ก็คิดว่าตัวเองคงไม่มีทางไปติดโรคนี้ได้ เพราะไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงคือไม่สำส่อนทางเพศและไม่ติดยาเสพติด นอกจากนี้ ก็คิดว่าตัวเองมีความรู้เรื่องโรคเอดส์มากพอสมควร

ในการสร้างความตระหนักในการป้องกันตนเอง วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทำให้เกิดความตระหนักได้มากเหมือนกัน ในกลุ่มเพื่อนที่วิทยาลัยก็สนใจเรื่องเอดส์เหมือนกัน แต่ไม่ค่อยพูดกันมากนัก อย่างไรก็ตามทุกคนจะกลัวและไม่อยากเจอปัญหานี้ เพื่อนผู้หญิงจะมีพฤติกรรม

บางอย่างเปลี่ยนไป เช่น ไม่ใช้ของบางอย่างร่วมกันกับคนอื่น ไม่ดื่มน้ำด้วยหลอดดูดอันเดียวกัน ไม่กินข้าวจานเดียวกัน สำหรับเพื่อนผู้ชายบางรายจะเลิกเที่ยว ไม่ค่อยสูบบุหรี่ ไม่ค่อยใช้ยาเสพติด ช่วงที่เพื่อนผู้ชายตระหนักในเรื่องนี้คือ ประมาณปี พ.ศ. 2535 หลังจากรับรู้ว่า มีคนตายจากโรคเอดส์มากและทำให้เกิดความแน่ใจว่า โรคนี้รักษาไม่หาย

ในเรื่องความน่าเชื่อถือของสื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า สื่อที่ออกมาน่าเชื่อถือ เพราะมีคนตายจากโรคนี้มาก มีการเผยแพร่ข่าวทั้งจากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ เท่าที่ผ่านมายังไม่เคยพบสื่อที่ออกมาในลักษณะเกินความจริง

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอว่ามีประเด็นใดบ้าง วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่าเท่าที่ผ่านมาเนื้อหาที่ได้รับจากสื่อต่างๆ จะกล่าวถึงเรื่องการติดต่อ และการไม่ติดต่อ ในเรื่องของการติดต่อสื่อต่างๆ จะบอกว่าโรคเอดส์สามารถติดต่อทางไหนได้บ้าง เช่น จากการมีเพศสัมพันธ์ จากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน สำหรับเรื่องการไม่ติดต่อ เนื้อหาของสื่อก็จะกล่าวถึงการดื่มน้ำร่วมกันไม่สามารถติดต่อได้ และการใช้ห้องน้ำร่วมกันก็ไม่สามารถติดต่อได้เช่นกัน

"เริ่มมีข้อมูลเข้ามาทีละนิดๆ เป็นข้อมูลติดเชื้อเอดส์มาจากไหน มีเพศสัมพันธ์การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน การที่ไม่ติดเชื้อเอดส์ กินน้ำร่วมกันไม่ติด การใช้ห้องน้ำร่วมกันไม่เป็นไร"

นอกจากนี้ วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอไม่ยาก ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย และเห็นว่าส่วนใหญ่เนื้อหาที่นำเสนอจะเน้นการสร้างความเอื้ออาทรต่อผู้ติดเชื้อ โดยเน้นว่าไม่ต้องกลัวคนที่ติดเชื้อเอดส์ แต่ควรช่วยเหลือให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้ ไม่ควรรังเกียจ และจากการได้รับเนื้อหาของสื่อเช่นนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าทำให้มีผลต่อการป้องกันตนเองด้วย เช่น จะเตรียมและใช้ถุงยางอนามัยเมื่อไปเที่ยวหญิงบริการทางเพศ

"ไม่ยาก ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย ภาษาการพูดเข้าใจ"

"ให้เอื้ออาทรกับคนที่ติดเอดส์ ไม่ต้องกลัวคนที่ติดเอดส์ ถ้าเขาติดควรจะช่วยเหลือเขา"

เกี่ยวกับความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำมีทรรศนะว่าเนื้อหาที่นำเสนอมีความซ้ำซ้อนทั้งในเนื้อหาและรูปแบบ ในเรื่องของเนื้อหาที่กล่าวซ้ำๆ ก็คือ การติดต่อและสาเหตุของการติดต่อ และรูปแบบที่เห็นประจำในโทรทัศน์ก็คือ รูปแบบของละคร และประเด็นของเนื้อหาที่เห็นว่าควรผลิตเพิ่มก็คือ เนื้อหาที่สร้างความรู้สึกให้ประชาชนทั่วไปไม่รังเกียจคนที่ติดเชื้อโรคเอดส์ การใช้ชีวิตร่วมกับคนที่ติดเชื้อโรคเอดส์

"สื่อของโทรทัศน์ออกมาซ้ำๆ ออกมารูปแบบละครก็เป็นรูปแบบละครเหมือนเดิม"

"คิดว่าการอยู่ร่วมกันกับคนที่ติดเอดส์ ยังน้อยไป คิดว่ามันน่าจะมีมากกว่านี้"

ในด้านความทันสมัยทันเหตุการณ์ของเนื้อหาที่นำเสนอ วัยรุ่นในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาต่ำมองว่า เนื้อหาที่นำเสนอมีความทันสมัยและทันสถานการณ์ ส่วนในด้านความน่าเชื่อถือต่อเนื้อหาที่นำเสนอ วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า เนื้อหาที่นำเสนอก็มีความน่าเชื่อถือ ข่าวสารที่ออกมาก็เข้าใจได้ง่าย สามารถเชื่อถือได้

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

จากการจัดสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูง ผู้เข้าร่วมสนทนาได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอว่า ส่วนใหญ่สื่อทุกประเภทจะกล่าวถึงเรื่องการติดต่อว่าสามารถติดต่อได้ทางเพศสัมพันธ์ เข็มฉีดยา ทางสายเลือด และติดต่อทางบาดแผล แต่จะเน้นเรื่องการติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากที่สุดโดยเฉพาะจากหญิงบริการทางเพศ นอกจากนี้เนื้อหายังกล่าวถึงเรื่องการป้องกันไม่ให้ติดเชื้อ โดยกล่าวว่าถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อได้ ควรหลีกเลี่ยงการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน และการไม่สำส่อนทางเพศ โดยเห็นจัดทำเป็นสปอตออกทางรายการวิทยุ และจัดทำเป็นละครสั้นๆ ออกทางรายการโทรทัศน์ เท่าที่เห็นทางโทรทัศน์ก็มีเรื่องทางสายใหม่ เรื่องสิบล้อ และเรื่องพ่อแม่ลูก ซึ่งเน้นเรื่องการป้องกันการติดต่อทางเพศสัมพันธ์

"โทรทัศน์จะบอกวิธีการเป็นอย่างไร เกิดจากเพศสัมพันธ์ เข็มฉีดยา ทางสายเลือด"

"มี 2 ประเด็น เป็นแล้วตาย ป้องกันด้วยถุงยางอนามัย"

"ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันได้มากน้อยอย่างไร"

นอกจากนี้ เนื้อหาที่นำเสนอยังกล่าวถึงว่าถ้าติดเชื้อโรคเอดส์แล้วจะปฏิบัติตัวอย่างไร จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างไร แต่ก็ยังเน้นไม่มากเท่ากับเรื่องโรคเอดส์เป็นแล้วตาย สำหรับสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ จะไม่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์โดยตรง แต่จะกล่าวถึงการเคลื่อนไหวของหน่วยงานต่างๆ ว่ามีการรณรงค์หรือทำกิจกรรมกันที่ไหนอย่างไรบ้าง และการวิเคราะห์ถึงผลกระทบของโรคนี้ต่อสภาพสังคมโดยรวมเป็นอย่างไร

ในเรื่องความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอไม่ยาก ธรรมดา สามารถเข้าใจได้ง่าย แต่ในความรู้สึกถึงแม้ว่าเนื้อหาของสื่อจะเข้าใจง่าย แต่ก็ยังเกิดความรู้สึกที่ไม่มั่นใจ กลัวติดเชื้อจากช่องทางอื่นๆ ที่สื่อยังไม่ได้กล่าวถึง หรือกล่าวถึงแล้วแต่ไม่ชัดเจนในการอธิบาย

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ เห็นว่า สื่อทางโทรทัศน์เป็นสื่อที่ดึงดูดความสนใจได้ โดยเฉพาะที่ทำเป็นละครสั้นๆ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มคนหนึ่งซึ่งเป็นหญิงสมรสแล้วได้กล่าวว่าเนื้อหาที่พูดถึงผู้หญิงตั้งครรภ์แล้วติดเชื้อเอดส์จากสามี สามารถสร้างความสนใจต่อคนทุกกลุ่มได้ เพราะเนื้อหาใกล้เคียงกับวิถีชีวิตของผู้รับสื่อ ทุกคนทุกครอบครัว สำหรับในด้านความสนใจต่อเนื้อหาเรื่องเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า เมื่อมีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในระยะแรก มีความสนใจที่จะทำความเข้าใจมาก แต่พอมาในระยะหลังไม่ได้ให้ความสนใจต่อสื่อต่างๆ มากนักเพราะเกิดความรู้สึกเคยชินกับการรณรงค์

"เป็นละคร น่าสนใจกว่า"

"สนใจระยะแรกๆ พอต่อๆ ไปมันก็จะเกิดความเคยชิน ... หนังสืออ่านนิดหน่อยจะไม่ให้ความสนใจเท่าระยะแรก"

เท่าที่ผ่านมาผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า สื่อที่นำเสนอมีการใช้ความน่ากลัวในการรณรงค์ด้วย โดยจะเน้นเรื่องการเป็นแล้วต้องตายไม่มียารักษา ซึ่งตรงจุดนี้ทำให้เกิดความกลัว โดยเฉพาะการรณรงค์ทางโทรทัศน์จะออกในลักษณะที่รุนแรง และเห็นว่าผลของการใช้ความน่ากลัวในการรณรงค์จะทำให้คนที่ติดเชื้อแล้วไม่สามารถอยู่ในสังคมได้

"โทรทัศน์ที่เห็นส่วนมากจะออกลักษณะที่รุนแรงเป็นแล้วตาย ทำให้เกิดความกลัว"

"การขู่ให้กลัวนั้น คนที่เป็นเอดส์จะอยู่ในสังคมไม่ได้เลย"

ส่วนเนื้อหาของสื่อที่ช่วยสร้างความรู้สึกเห็นใจหรือเข้าใจคนที่ติดเชื้อแล้วนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า ดังเช่นที่เห็นในโทรทัศน์แสดงเป็นละครสั้นๆ โดยกล่าวถึงคนทำงานในบริษัทแห่งหนึ่งติดเชื้อเอดส์แล้วก็มีเพื่อนๆ นำดอกไม้มาให้กำลังใจ แสดงความไม่รังเกียจทั้งๆ ที่ทราบว่าคนนั้นเป็นเอดส์ ในความรู้สึกของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มถึงแม้ว่าสื่อจะบอกไม่ให้รังเกียจ แต่ในความรู้สึกของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มหลายๆ คนก็ยังไม่แน่ใจในตนเอง ถ้าหากว่าจะต้องปฏิสัมพันธ์กับใครสักคนซึ่งรู้ว่าเขาเป็นโรคเอดส์

"ในโทรทัศน์ เห็นคนทำงานในบริษัท แล้วมีคนเอาดอกไม้มาให้กำลังใจ ทั้งที่เป็นเอดส์"

"อย่างตัวเองรับสื่ออยู่ทุกวันนี้ยังไม่แน่ใจเลย ถ้าหากไปปฏิสัมพันธ์กับใครสักคนซึ่งเรารู้ว่าติดเชื้อ ขาดความเชื่อมั่นที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน. ."

จากการได้รับเนื้อหาของสื่อในช่วงที่ผ่านมา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการใช้ชีวิตประจำวัน มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น กรณีการใช้ของสาธารณะ ตัวอย่างเช่น การใช้โทรศัพท์สาธารณะ การเข้าห้องน้ำ และการขึ้นรถเมล์ที่จะต้องยืนเบียดกัน ทำให้ต้องระมัดระวังตัวมากขึ้น รู้สึกว่าการใช้ชีวิตประจำวันจะไม่เหมือนเดิม รวมทั้งการใช้บริการตัดผม เสริมสวย การถอนฟัน ก็ต้องระวังเช่นกัน กล่าวคือกรณีไปร้านตัดผมก็จะเตรียมใบมีดโกนไปด้วย หรือกรณีการเที่ยวหญิงบริการทางเพศ ก็จะเตรียมถุงยางอนามัยเพื่อป้องกัน ซึ่งแต่เดิมนั้นจะไม่เครียดกับปัญหานี้มากนัก แต่ปัจจุบันรู้สึกใกล้ตัวเองมากขึ้น

เกี่ยวกับความซ้ำซ้อน และความครอบคลุมของเนื้อหา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่มีความเห็นว่า เนื้อหาของสื่อจะซ้ำบ่อยๆ ในระบบความคิดที่ว่าการติดเชื้อจากหญิงบริการทางเพศถึงแม้ว่าจะมีการผลิตสื่อใหม่ๆ ออกมาเรื่อยๆ แต่จะไม่ค่อยกล่าวถึงการติดเชื้อจากคู่นอนอื่นๆ ที่ไม่ใช่หญิงบริการทางเพศ ตรงนี้ไม่ค่อยเห็นมีการรณรงค์

ในเรื่องของความครอบคลุมของเนื้อหาผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ เห็นว่า ที่ผ่านมาจะกล่าวถึงสาเหตุของการติดต่อ ต่อมาก็จะกล่าวถึงว่าถ้าติดเชื้อแล้วจะเกิดอะไรขึ้น และก็จะพูดถึง

เรื่องการป้องกัน ซึ่งถ้าพิจารณาขั้นตอนของปัญหาก็น่าจะครอบคลุม แต่ก็ยังมีเรื่องที่คิดว่าสื่อต่างๆ ยังไม่ได้กล่าวถึงหรือกล่าวถึงแล้วแต่ไม่กระจ่างชัดเจน เช่น ปริมาณเลือดเท่าไหร่ถึงจะสามารถติดต่อกันได้ทางผิวหนัง หรือการสัมผัส หรือแม้กระทั่งการสัมผัสระหว่างเชื้ออสุจิกับผิวภายนอกอวัยวะเพศหญิง อย่างไรถึงจะติดหรือไม่ติด และอีกเรื่องหนึ่งที่ยังสงสัยอยู่ก็คือการติดต่อโดยยุงเป็นพาหะของโรค กล่าวคือ เมื่อยุงไปกัดคนหนึ่งแล้วก็ไปกัดอีกคนหนึ่ง เพราะเหตุใดจึงบอกว่าไม่ติด ควรอธิบายให้ชัดเจน นอกจากนี้ในการรณรงค์ก็ควรพิจารณาถึงคนโสดที่ต้องมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่นอนประจำเพราะยังไม่มีภรรยา ควรจะต้องให้ความรู้ในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย และต้องอธิบายให้กระจ่างชัดเจน

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นต่างกัน ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า เนื้อหามีความทันสมัยและทันสถานการณ์ แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าการเผยแพร่ยังไม่ทั่วถึง เช่น การกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้กระจัดกระจายนอกจากหญิงบริการทางเพศ กล่าวคือผู้ชายนักเที่ยวส่วนหนึ่งมีครอบครัว มีภรรยา โอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อจากสามีสู่ภรรยาก็ย่อมมี จึงควรให้ความรู้กับภรรยาให้สามารถป้องกันตนเองได้ และเน้นการป้องกันจากสังคมครอบครัว เช่น โครงการครอบครัวไทยสู้ภัยเอดส์ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้รณรงค์

อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า เนื้อหายังไม่ทันสมัยและไม่ทันสถานการณ์ โดยกล่าวว่าสถานการณ์ของโรคเอดส์ในปัจจุบันนี้ ได้ส่งผลกระทบไปถึงสิทธิของผู้ติดเชื้อ เช่นมีการแอบตรวจเลือดของพนักงานโดยไม่แจ้งให้เจ้าตัวทราบและมีการเลิกจ้างโดยไม่มีเหตุผลใดๆแสดงว่าปัญหานี้ได้มีผลกระทบในเรื่องสิทธิมนุษยชน อภิสิทธิในการจะยินยอมหรือไม่ยินยอมให้ตรวจเลือด ประเด็นตรงนี้สื่อยังไม่มีการกล่าวถึง รัฐบาลจะต้องมีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนดังกล่าวนี้

ด้านความน่าเชื่อถือของเนื้อหา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าเนื้อหาของสื่อส่วนหนึ่งน่าเชื่อถือ และก็มีส่วนที่ไม่น่าเชื่อถือ นั่นก็คือเรื่องการติดต่อในบางสาเหตุ เช่น การดื่มน้ำแก้วเดียวกัน ไม่ค่อยน่าเชื่อถือ ควรจะต้องมีการพิสูจน์ให้มากกว่านี้ หรืออย่างเช่น น้ำลายทางการแพทย์ประกาศว่าไม่สามารถติดต่อได้ แต่ความรู้สึกไม่แน่ใจว่าเมื่อน้ำลายสามารถนำมาตรวจสอบหาเชื้อได้ ทำไมจึงไม่สามารถติดต่อได้ เพราะน้ำลายอาจจะมีการปนเปื้อนในอาหารที่รับประทานด้วยกัน หรือปนเปื้อนในแก้วน้ำที่ดื่มน้ำร่วมกัน ทางการแพทย์ควรจะต้องพิสูจน์อธิบายเหตุผลให้ชัดเจน และกรณีที่ทางการแพทย์กล่าวว่ายุงไม่เป็นพาหะนำเชื้อ ก็ยังไม่มีเหตุผลที่อธิบายได้ชัดเจน ก็ควรพิสูจน์ให้ชัดเจนเช่นกัน

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

สำหรับประเด็นที่สื่อโรคเอดส์ประเภทต่างๆ นำเสนอในช่วงที่ผ่านมานั้น ผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูง เห็นว่าเป็นเรื่องของการติดต่อ เช่น ติดต่อจากการร่วมเพศ ติดต่อทางเลือด และติดต่อจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน

ส่วนเนื้อหาที่นำเสนอนั้น มีความเห็นว่าไม่ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกน่ากลัวแก่ผู้รับสื่อแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่ทางการกล่าวว่าเอดส์เป็นอันตราย เอดส์เป็นแล้วรักษาไม่หาย เอดส์เป็นแล้วตาย แต่วิธีการนำเสนอ

ยังขาดจุดอ่อนในการดึงดูดความสนใจจากประชาชน เห็นว่าน่าจะใช้เด็กเป็นตัวนำเสนอ เช่น ที่บริษัทเบียร์ยี่ห้อหนึ่งได้ใช้เด็กเป็นตัวโฆษณาทางโทรทัศน์ได้อย่างดีเยี่ยม โดยเอาเสียงร้องของเด็กมาประกอบท่าแสดงการเคลื่อนไหวขณะที่อยู่ในครรภ์มารดา ซึ่งตรงจุดนี้จะสามารถจุดประเด็นความสนใจให้กับพ่อแม่ได้เป็นอย่างดีว่าส่งผลกระทบถึงลูก ซึ่งจะทำให้เกิดความกลัว จะทำให้เกิดความระมัดระวังมากขึ้น ผู้หญิงก็ไม่กล้าที่จะดื่มเหล้าเบียร์ในขณะที่ตั้งครรภ์ ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าเท่าที่ผ่านมาสื่อเอดส์ไม่ค่อยมีการสื่อภาพลักษณะเช่นนี้ออกมา ถึงมีการสื่อ ก็จะสื่อออกมาเป็นภาพที่ไม่ชัดเจน เช่น โฆษณาว่าลูกเป็นเอดส์ พอเสนอภาพเด็กเป็นเอดส์จริงๆ กลับไม่เผยให้เห็นชัดๆ ว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้คงเพราะไม่อยากสื่อภาพที่น่ากลัวสู่สายตาประชาชน ซึ่งทำให้สื่อเอดส์ที่ผ่านๆ มาดูแล้วรู้สึกธรรมดา ดูแล้วไม่น่าสนใจและไม่น่ากลัว

> "เอดส์ก็มีเอาเด็กมาโฆษณา แต่ต้องหาอะไรมาปิดไว้ เลยทำให้เห็นภาพไม่ชัดเจน เพื่อไม่ให้น่าเกลียด ปิดบังตรงนี้ว่า เดี๋ยวสื่อออกมาน่าเกลียดไม่ดี"

การปกปิดภาพน่ากลัว ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ได้กลายเป็นจุดบอดในการนำเสนอสื่อเอดส์ เพราะไม่มีการนำเสนอภาพเอดส์ที่เด่นชัดว่ามีลักษณะอย่างไร มีอาการอย่างไร เมื่อมีอาการแผลขึ้นตามตัวร่างกายเต็มไปด้วยพุพองก็จะไม่ให้เห็นภาพในจุดนี้ หรือขณะใกล้ตายหมอกำลังตรวจหรือจนถึงจุดสุดท้ายของชีวิต ก็จะปิดไว้ให้เห็นเฉพาะเพียงภาพลางๆ เลยดูแล้วธรรมดา แทนที่จะได้สื่อออกมาให้เห็นภาพชัดเจนว่ามีผื่นแดงขึ้นตามลำตัว จะได้รู้ว่าเอดส์เป็นอย่างนี้ ลักษณะอย่างนี้ถึงจะเรียกว่าเอดส์

> "ที่น่ากลัว ไม่ให้เราเห็น จุดนี้คือจุดบอด จะปิดไม่ให้เห็น ดูแล้วลางๆ มองแล้วธรรมดา... ไม่รู้ว่าเอดส์เป็นอย่างนี้"

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ในการนำเสนอภาพความน่ากลัว แม้ว่าจะมีผลต่อคนติดเชื้อเอดส์ก็ต้องยอม เพราะจุดสำคัญอยู่ตรงที่ว่า ตอนนี้เรากำลังทำอะไรอยู่ การที่เราพูดถึงเรื่องเอดส์กันในขณะนี้ ก็เพราะต้องการที่จะไม่ให้คนเป็นเอดส์ ดังนั้นก็จะต้องสื่อออกมาให้คนดูรู้จุดมุ่งหมายที่ต้องการเสนอ คือการไม่ให้คนเป็นเอดส์ ไม่ต้องกลัวว่าเสนอไปแล้วจะกระทบถึงคนที่เป็น เพราะคนที่เป็นเอดส์คือคนที่เป็นแล้ว ส่วนคนที่ยังไม่เป็นยังมีอีกมาก และต้องการการกระตุ้นเตือนทางจิตใต้สำนึกให้รู้ว่าเอดส์นั้นอันตราย

> "ถ้าเอาภาพน่ากลัวนำเสนอ...มันก็มีผล แต่ทำยังไงได้ มันมีผล แต่ว่ามีผลเหมือนกันในแง่บวกในแง่ลบ เรื่องมันอยู่ที่ว่าเราไม่ต้องการให้คนเป็นเอดส์...จะไปกลัวอะไรกับสิ่งที่มันจะเกิดขึ้นจากการป้องกันคนที่ไม่เป็น"

แต่เท่าที่นำเสนอมาผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ก็มีเนื้อหาบางเรื่องที่สื่อออกมาทางโทรทัศน์แล้วดูน่าสนใจ ดูแล้วสะเทือนใจ เช่น เรื่องที่ไปหาหมอ ตอนแรกหมอบอกว่ายินดีด้วยที่คุณท้อง กลับมาบ้านดีใจ พอหมอโทรศัพท์ไปที่บ้านอีกครั้ง แล้วบอกว่าคุณเป็นเอดส์ เป็นเรื่องที่สื่อได้ดีเยี่ยม ดูแล้วประทับใจมาก เพราะโยงไปถึงลูกในท้อง ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้ต้องคิด เพราะเมื่อมาเจอกับโรคเอดส์ก็สายไปเสียแล้ว

> "ถ้าออกมาในลักษณะที่มีผลกับลูกดี โฆษณาชิ้นที่ว่าผัวเมียเป็นคนรวย ผัวพาเมียไปหาหมอ พอกลับมานั่งร้องไห้ เพราะตอนนี้ลูกในท้องเป็นเอดส์แล้ว"

สำหรับการดำเนินเรื่องของสื่อที่นำเสนอทางโทรทัศน์นั้น ผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่าดำเนินเรื่องได้ดี เนื้อหาที่นำเสนอไม่สับสน แต่ควรพูดออกมาให้ชัดเจนเลยว่า "เอดส์เป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อร่างกาย" ไม่เช่นนั้น คนฟังดูก็จะเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าเป็นคำที่ใช้กันทั่วๆ ไป ไม่น่าสนใจ

การที่สื่อสื่อออกมาในแง่ที่ให้เห็นอกเห็นใจคนที่เป็นเอดส์ ไม่ให้รังเกียจคนที่เป็น อยู่ร่วมกันได้ โดยปกติวิสัยนั้นผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าไม่ได้ผล เพราะในความรู้สึกของคนทั่วไปต่อคนที่เป็นโรคเอดส์นั้น แม้จะไม่รังเกียจแต่ก็กลัว กลัวว่าจะติดเชื้อ เพราะรู้ว่าเป็นเอดส์แล้วไม่หายไม่มียารักษา จึงเป็นไปไม่ได้ที่จะให้ไปคลุกคลีกับคนที่เป็น ถึงแม้จะรู้ว่าอยู่ใกล้กับคนที่เป็นเอดส์ จะไม่ติดกันง่ายๆ แต่ก็ต้องกลัวไว้ก่อน เพราะยังมีอีกหลายประเด็นที่ยังไม่แน่ใจว่าจะติดได้หรือไม่

"ในความรู้สึกส่วนตัวต่อคนเป็นเอดส์ เราไม่รังเกียจ แต่เรากลัว กลัวว่าเราจะติดเอดส์.. เพราะเป็นแล้วไม่หายไม่มียารักษาหาย"

"สื่อที่ออกมาสร้างความรู้สึกให้ความเห็นอกเห็นใจไม่รังเกียจเขาเป็นสิ่งที่ดี เราชื่นชม แต่ในความเป็นจริงแล้ว เราทำใจไม่ได้ เพราะเรากลัวอยู่แล้ว เพราะเราไม่แน่ใจว่าจะติดหรือเปล่า"

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าประเด็นที่ยังสงสัยกันอยู่ในขณะนี้ก็คือเรื่อง "ยุง" แม้จะรู้ว่าโรคเอดส์ติดต่อกันได้จากการร่วมเพศ จากทางเลือด และจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน แต่ก็กลัวยุงมากกว่ากลัวเข็มฉีดยา เพราะถ้าไม่ติดยาเสพติด ก็จะไม่มีติดเอดส์ จึงมีโอกาสที่จะติดได้จากการร่วมเพศและจากทางเลือดเท่านั้น ซึ่งจากทางเลือด ยุงมีโอกาสเป็นตัวนำเชื้อเอดส์ได้ เมื่อดูดเลือดคนที่เป็นเอดส์แล้วมาดูดเลือดคนที่ไม่เป็น ก็ต้องกลัวไว้ก่อน ถ้าอยู่ใกล้คนที่เป็นเอดส์ก็อาจติดได้ แม้ทางการจะบอกว่ายุงไม่ใช่สาเหตุของการติดเชื้อก็ตาม คิดว่าทางการโกหกเรื่องยุง เพื่อมิให้ประชาชนเกิดความตระหนก นี่คือข้อสงสัย ที่คิดว่ามีอะไรที่ทางการโกหกอยู่หรือเปล่า

"ผมกลัวยุงมากกว่ากลัวเข็ม คิดว่าทางการโกหกเรื่องยุง"

"ในความรู้สึกของผมแล้ว ถ้าอยู่ใกล้กับคนที่เป็นเอดส์ ก็ต้องกลัวไว้ก่อน ถ้าอยู่รวมห้องกันยุงดูดเลือดแล้วมาดูดผม"

นอกจากเรื่องยุงแล้ว ก็ยังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับ "น้ำลาย" เพราะมีข่าวว่าสามารถตรวจเอดส์ได้จากน้ำลาย ถ้าตรวจได้ น้ำลายก็น่ามีผลด้วย ถ้าน้ำลายมีผลการดื่มน้ำร่วมแก้วเดียวกันก็มีผลด้วยเช่นกัน การอยู่ร่วมกับคนเป็นเอดส์ก็มีโอกาสติดเอดส์สูงไปด้วย เพราะฉะนั้นจึงเห็นว่าควรที่จะหลีกเลี่ยงหรืออยู่ห่างจากคนที่เป็นโรคเอดส์

เมื่อกล่าวถึงความน่าเชื่อถือของเนื้อหาที่สื่อเอดส์ทุกประเภทนำเสนอนั้นผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงกล่าวว่า เมื่อได้รับสื่อมาแล้วก็จะต้องวิเคราะห์เองอีกครั้งหนึ่งว่า สิ่งไหนควรเชื่อสิ่งไหนไม่ควรเชื่อ สิ่งไหนขัดกับความเป็นจริง หรือฝืนธรรมชาติ ยกตัวอย่างเช่นยุง มีคนถามหมอว่ายุงเป็นพาหะนำเอดส์ได้หรือไม่ ถ้าหมอบอกว่าไม่เป็น เราก็ต้องวินิจฉัยว่าโกหกหรือเปล่า

"เมื่อได้รับสื่อมาแล้ว เรามาวิเคราะห์เองอีกครั้งหนึ่งว่าอันไหนควรเชื่อ อันไหนไม่ควรเชื่อ อันไหนขัดกับความเป็นจริง ฝืนธรรมชาติหรือเปล่า"

อย่างไรก็ตาม ผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงและมีอาชีพขับแท็กซี่เห็นว่าจากความรู้ที่ได้รับจากสื่อประเภทต่างๆในช่วงที่ผ่านมาทำให้เกิดความระมัดระวังมากขึ้น เพราะรู้ถึงความร้ายแรงของโรคเอดส์ สมัยก่อนเมื่อยังไม่มีโรคเอดส์ ผู้หญิงชวนไปนอน ก็ไปนอนด้วยทันทีไม่มีอะไรที่ต้องให้คิด แต่ช่วงที่มีข่าวดังๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์มาเมื่อ 2-3 ปี ทำให้ปฏิเสธโดยสิ้นเชิง ใครชวนไปนอนด้วยแม้ให้ฟรีก็ไม่เอา และเห็นว่าสังคมไทยทุกวันนี้แม้วันสำคัญของชาติหรือวันสำคัญทางศาสนา ก็ไม่ละเว้นที่จะไปจบลงตามโรงแรมและสถานบริการอาบอบนวด

"ช่วงที่มีข่าวดังๆ ออกมา 2-3 ปี เราปฏิเสธโดยสิ้นเชิง ใครชวนไปนอนด้วยก็ไม่เอา"

"เขาพูดออกมาเองเลยว่าไม่เป็นไรเดี๋ยวหนูจ่ายให้พี่หมดเลย ค่าใช้จ่ายออกให้ทั้งหมด ขนาดนั้นเรายังไม่เอา เพราะเรากลัวเอดส์ ถึงเอาก็หาปลอกป้องกัน เอาสดๆ เราไม่เอาแน่"

"สังคมไทยไม่ว่าจะเป็นวันไหนๆ วันสำคัญ...ต้องไปส่งตามโรงแรมหรืออาบอบนวด"

นอกจากนี้การใช้สิ่งของเครื่องใช้ร่วมกัน เช่น เสื้อผ้า ไม้แคะหู กรรไกรตัดเล็บ เดี๋ยวนี้ระมัดระวังมากขึ้นไม่ใช้ร่วมกับใครเลย มีเป็นของส่วนตัวใครจะมาขอใช้ร่วมด้วยไม่ได้ เพราะเกิดความกลัว ซึ่งช่วงที่ระมัดระวังมากๆ เป็นช่วงที่เห็นเอาคนเป็นโรคเอดส์มาออกโทรทัศน์ ช่วงนั้นมีการกระตุ้นกันมากๆ จึงเชื่อว่าโรคเอดส์มีจริง

"เดี๋ยวนี้ผมพูดตรงๆ เลยว่า ไม่ให้ใครใช้ร่วมกับผมเลย ใครจะมาขอใช้ไม่เอาคนละส่วนกัน"

ส่วนในฐานะที่มีอาชีพขับรถแท็กซี่ โอกาสที่จะช่วยเหลือหรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้โดยสารทราบและป้องกันตัวจากโรคเอดส์ เป็นไปได้ค่อนข้างยาก เพราะไม่สามารถพูดตรงๆ ได้แม้แต่เพียงผู้โดยสารผู้ชายก็บอกได้เพียงแค่ว่า

"พี่ขนาดผู้หญิงมาชวนผมนอนทุกวันนี้ ผมซี้ซั้วไม่ได้หรอกกับผู้หญิง เดี๋ยวนี้เอดส์เต็มบ้านเต็มเมือง ไม่เอา ถึงเอาให้ฟรีๆ ก็ไม่เอา"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่าเนื้อหาของสื่อเอดส์ต่างๆ ที่นำเสนอมานั้นจะกล่าวถึงเรื่องการติดต่อ การป้องกัน และการให้ความเห็นใจคนที่เป็นเอดส์ โดยในเรื่องการติดต่อจะกล่าวถึงว่าเอดส์สามารถติดต่อได้ทางไหนบ้าง เช่น ทางเลือด ทางเพศสัมพันธ์ และทางเข็มฉีดยา แต่ส่วนมากจะเน้นว่าเอดส์เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์

"โทรทัศน์บอกว่าโรคเอดส์เกิดได้จาก 2 ประการ คือการติดจากเลือด และเพศสัมพันธ์ สำหรับเสื้อผ้าที่จะใช้ร่วมกันนี้มีโอกาสติดเอดส์น้อย..."

"รู้ว่าใช้เข็มฉีดยาเสพติดจะเป็นเอดส์"

"ชี้ว่าโรคเอดส์เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์มากที่สุด"

"สื่อจะเสนอเรื่องการระวังตัว ภาพไม่น่ากลัว ให้ความเห็นใจคนที่เป็น"

ในด้านความรู้สึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นว่า เนื้อหาของสื่อต่างๆ ที่นำเสนอมาไม่ยาก ภาษาที่ใช้ก็เข้าใจง่าย ภาพที่นำเสนอก็ไม่น่ากลัว โดยเห็นว่าสื่อโทรทัศน์จะเน้นให้มีความเห็นใจต่อผู้ที่ติดเชื้อเอดส์มากกว่าสื่ออื่นๆ

นอกจากนี้ตามโรงพยาบาลก็จะมี วีดีทัศน์ให้ดูมีการอธิบายให้เข้าใจในโรคนี้มากขึ้น จากการได้รับเนื้อหาของสื่อต่างๆ ที่รณรงค์ก็มีความรู้สึกสงสารคนที่ติดเชื้อ โดยเฉพาะคนที่ติดเชื้อโดยไม่รู้ตัว และมีความประพฤติที่ดี แต่ถ้าเป็นคนที่ชอบเที่ยวสำส่อนทางเพศ หรือความประพฤติที่ไม่ดี ก็จะไม่รู้สึกสงสาร แต่จะรู้สึกสมน้ำหน้ามากกว่า นอกจากนี้ จากเนื้อหาสื่อที่ได้รับ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่ามีผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ทำให้มีความระมัดระวัง ป้องกันตนเองมากขึ้น เช่น การใช้ห้องน้ำสาธารณะก็จะเพิ่มความระมัดระวัง สังเกตความสะอาดก่อน โดยเฉพาะห้องน้ำสาธารณะตามโรงพยาบาล หรือสถานบริการน้ำมัน และเสื้อผ้าก็จะไม่ใช้ร่วมกัน

ในแง่ความน่าเชื่อถือต่อเนื้อหาสื่อที่นำเสนอ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมามีความน่าเชื่อถือ และก็เชื่อว่าโรคนี้มีจริง เพราะตนเองก็เคยมีประสบการณ์ช่วยผู้ติดเชื้อเอดส์ด้วยตนเองแล้ว คือ เคยช่วยเหลือผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งอยู่ในชุมชนเดียวกันให้กลับไปรักษาตัวที่บ้านเกิดของเขาที่จังหวัดลพบุรี พอผู้หญิงคนนั้นกลับไปบ้านแค่ 10 วันก็ตาย และทราบภายหลังว่าเป็นโรคเอดส์ตาย

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

ในประเด็นที่สื่อประเภทต่างๆ นำเสนอมานั้น ผู้นำชุมชนในกรุงเทพฯ เห็นว่า เนื้อหาของสื่อโดยรวมแล้วจะกล่าวถึงอาการของโรค การป้องกัน การติดต่อ การแก้ปัญหา และสถิติข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยโรคเอดส์ โดยในประเด็นที่สื่อนำเสนอเกี่ยวกับอาการของโรคก็จะแสดงให้เห็นอาการที่ออกทางร่างกาย เช่น เป็นตุ่ม ต่อมน้ำเหลืองโต อวัยวะเพศเป็นแผล

ในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและการติดต่อ เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอก็จะกล่าวถึงวิธีการป้องกันและการติดต่อ เช่น การใช้ถุงยางอนามัย ช่องทางในการติดต่อติดต่อกันได้อย่างไร และกล่าวว่าการกอดกัน การรับประทานร่วมกันจะไม่ทำให้ติดเอดส์

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ยังมองว่า ปัญหาโรคเอดส์เป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวโยงกับปัญหาอื่นๆ ในสังคมด้วย ไม่ใช่เพียงเฉพาะแค่การสำส่อนทางเพศเท่านั้น แต่มีความเกี่ยวโยงไปถึงปัญหาโสเภณี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ซึ่งปัจจุบันมีการรณรงค์ร่วมกันเพื่อที่จะหาทางแก้ไขนับตั้งแต่ในระดับจังหวัด ตำบล หมู่บ้าน ที่เห็นๆ คือจะให้แต่ละหมู่บ้านเขียนคำขวัญปลอดเอดส์ เช่น ในภาคเหนือจะพบเห็นบ่อยๆ แต่ไม่แน่ใจว่า การรณรงค์ด้วยวิธีดังกล่าวนี้ชาวบ้านจะเข้าถึงได้มากน้อยเพียงใด เพราะในขณะที่มีการรณรงค์ สภาพเศรษฐกิจในหมู่บ้านไม่อำนวยให้ร่วมกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งไม่ทราบว่าจะแก้ปัญหาได้จริงหรือเปล่า เพราะการแก้ไขปัญหา จะต้องแก้ตั้งแต่รากเหง้า อะไรเป็นตัวผลักดันทำให้คนสำส่อนทางเพศ และอะไรเป็นตัวผลักดันที่ทำให้คนติดยาเสพติด

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ยังเห็นว่าปัจจุบันสื่อรณรงค์พูดถึงผลกระทบมามากแล้ว แต่ยังไม่ได้พูดถึงการแก้ไข และเรื่องของสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเอดส์ เพราะสาเหตุของการเกิดนี้ ถ้ามีการรณรงค์กันจะทำให้คนเห็นว่าอะไรเป็นตัวผลักดันให้คนติดเชื้อเอดส์ คนทั่วไปก็จะเข้าใจจะหลีกหนีจากสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหา เช่น ผู้ปกครองก็จะพยายามไม่ทอดทิ้งเด็กให้เด็กติดยาเสพติด ซึ่งก็จะเป็นการแก้ปัญหาตั้งแต่ต้นเหตุ ไม่ใช่มาแก้ที่ปลายเหตุ

ส่วนเนื้อหาด้านสถิติที่นำเสนอนั้น ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ บอกว่าได้รับจากการอบรมเรื่องโรคเอดส์จากทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งบอกให้ทราบถึงสถิติโดยทั่วไปเกี่ยวกับโรคนี้ ซึ่งให้ข้อมูลที่ละเอียดมาก

สำหรับประเด็นเรื่องความชัดเจน และความรู้สึกต่อเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นเห็นว่า เนื้อหาของสื่อโดยรวมแล้วเข้าใจง่าย และเห็นว่าในช่วงแรกๆ ที่นำเสนอรู้สึกว่าจะเข้าใจยาก แต่ในช่วงหลังรู้สึกว่าชาวบ้านจะเข้าใจดี เพราะมีวิธีการเสนอที่ชัดเจน เช่น มีการเอาหญิงบริการมาแลกเปลี่ยนทรรศนะกัน รู้สึกว่าทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ และมีโฆษณาเรื่องหนึ่งที่รู้สึกถูกใจมาก เป็นเรื่องของแม่บ้านสองคนนั่งคุยกันต่างก็กลัวว่าสามีของตนจะติดเอดส์ แล้วก็เอาเสื้อผ้ามาต้มน้ำร้อน รู้สึกว่าโฆษณาดีทำให้คนเข้าใจและมีทรรศนะว่าโรคเอดส์ไม่ติดกันทางอย่างนี้อยู่แล้ว ทำให้คนทั่วๆ ไปเข้าใจมากขึ้น

ในเรื่องการใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นให้ความเห็นว่า ลักษณะของเนื้อหาของสื่อที่ทำให้รู้สึกว่าน่ากลัวก็คือ การเสนอภาพอาการที่เป็นเอดส์ในระยะรุนแรง โดยเห็นจากสื่อโปสเตอร์พอเห็นภาพแล้วไม่กล้าเข้าไปดูใกล้ๆ เพราะน่ากลัวมาก เป็นภาพแสดงอวัยวะเพศที่มีลักษณะอาการเต็มขั้นเต็มไปด้วยตุ่มน้ำเหลือง พอเห็นก็ได้แต่มองผ่านๆ ไม่กล้าดูเต็มที่ ปรากฏว่าเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมากว่าเป็นภาพอนาจาร ซึ่งจะมีผลต่อสภาพจิต ดูแล้วรู้สึกรุนแรงมากเกินไป

สำหรับการสร้างความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ติดเชื้อนั้น ผู้นำชุมชนวัยรุ่น เห็นว่า เนื้อหาที่นำเสนอมานั้นมีการเน้นให้เห็นอกเห็นใจผู้ป่วยโรคเอดส์ด้วย โดยในระยะแรกๆ ที่ได้รับสื่อมีความรู้สึกว่ากลัวโรคเอดส์มาก คิดว่าถ้าเป็นตัวเราคงตายแน่ๆ เพราะถ้าเป็นเอดส์แล้วตามข่าวหนังสือพิมพ์บอกว่าเข้ากับสังคมไม่ได้ แต่ในช่วงหลังๆ โฆษณาออกมาหลายแง่ บอกว่าคนที่เป็นโรคเอดส์ไม่ถึงขนาดที่จะไม่สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้ ในช่วงแรกๆ ที่สื่อออกมาจึงเป็นที่สะเทือนใจผู้ติดเชื้อพอสมควร แต่ระยะหลังๆ ดีขึ้นมีภาพออกมาผมเป็นโรคเอดส์ทำไมสังคมไม่ยอมรับ และในระยะหลังๆ ก็มีการพูดถึงคลีนิกนิรนามทำให้คนที่เป็นโรคเอดส์หาทางออก และเห็นว่าตนสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคมได้

ส่วนเนื้อหาที่สร้างความตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค ผู้นำชุมชนวัยรุ่นเห็นว่า ก็มีเช่นกัน เช่น เนื้อหาที่บอกว่าเป็นแล้วไม่มีทางรักษา ความรู้สึกอันนี้มีผลกระทบต่อความรู้สึกรังเกียจผู้ที่ติดเชื้อ ทำให้ไม่กล้าเข้าใกล้ ถึงแม้ว่าจะมีความรู้ว่าปฏิบัติตัวอย่างไรจะไม่ติดต่อ และในเรื่องการสร้างความตระหนักในการป้องกันตนเอง ผู้นำชุมชนวัยรุ่นคิดว่า ในกลุ่มนักศึกษาสามารถรับความรู้จากสื่อต่างๆ ที่ออกมาได้และมีการป้องกันตนเอง แต่การป้องกันนั้นไม่ทราบปฏิบัติอย่างถูกต้องหรือไม่ เพราะลักษณะของนักศึกษาทั่วๆ ไป โดยเฉพาะนักศึกษาชายหลายคนชอบเที่ยว จากการรณรงค์ที่ผ่านมาอาจจะทำให้เข้าใจได้ในระดับหนึ่ง ถ้าจะไปเที่ยวต้องรู้จักป้องกัน ต้องพกถุงยางอนามัยไปด้วย

ตอนนี้เชื่อว่าทุกคนป้องกันตัวเองอยู่แล้ว แต่อาจจะป้องกันถูกวิธี ผิดวิธีก็ไม่แน่ใจ เพราะว่าผลของอิทธิพลของสื่อมันทำให้คนเกิดการกลัวที่รุนแรงพอสมควร แต่เราไม่แน่ใจว่าเขาจะป้องกันถูกวิธีหรือเปล่า

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพฯ กล่าวว่าเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอมานั้น มีอยู่หลายประเด็นด้วยกันคือเนื้อหาที่กล่าวถึงอันตรายของโรค สาเหตุของโรค อาการของโรค และการแพร่ระบาดของโรค โดยเอกสารที่ได้รับแจกเป็นระยะๆ จะกล่าวถึงอันตรายของโรคเอดส์ ส่วนแผ่นพับจะเผยแพร่ในเรื่องของสาเหตุที่ทำให้ติดเอดส์

"...ที่ผ่านมาจะกล่าวถึงสาเหตุของการเป็นเอดส์ อาการ อันตรายของโรค..."

"...เท่าที่ผ่านมาก็ประชาสัมพันธ์แค่ว่า เอดส์เป็นอันตรายไม่มีทางรักษา..."

ในเรื่องความชัดเจน และความรู้สึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นเห็นว่า ที่ผ่านมาเนื้อหาของสื่อจะเน้นที่ความน่ากลัว และสามารถสร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกกลัวโรคเอดส์ได้ แต่ไม่กลัวที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยง โดยเฉพาะเรื่องความเสี่ยงทางเพศ โดยเห็นว่า เมื่อคนมีความรู้สึกกลัวต่อโรคนี้ เมื่อมีใครเป็นโรคเอดส์ก็จะไม่กล้าเข้าใกล้ แต่ก็ยังฝืนอยากทำในสิ่งที่เสี่ยงต่อการเป็นเอดส์อยู่ คือการสำส่อนทางเพศ บางคนก็เห็นว่า "เอดส์ดีกว่าอด" ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วทุกคนยังกลัวโรคนี้อยู่และไม่มั่นใจกับความปลอดภัยจากโรคเอดส์

สำหรับการสร้างความตระหนักในการป้องกันตนเอง ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ให้ข้อมูลว่าเมื่อได้รับข้อมูลแล้วก็มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง เช่น ความสนใจในเรื่องการใช้ใบมีดโกนของร้านตัดผม การใช้แปรงสีฟันร่วมกันกับเพื่อน เมื่อก่อนมักจะใช้แปรงสีฟันร่วมกับเพื่อนๆ เมื่อไปต่างจังหวัด แต่เดี๋ยวนี้พกติดตัวตลอด เพื่อนๆ เองก็เช่นเดียวกัน ไม่มีการยืมกันใช้ ต่างคนต่างมีเป็นของส่วนตัว เพราะการแปรงฟันบางครั้งมีเลือดออก ซึ่งคิดว่าสามารถทำให้ติดต่อกันได้

เกี่ยวกับความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา ในความคิดของผู้นำชุมชนที่ให้สัมภาษณ์เห็นว่า เนื้อหาของสื่อยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็น เช่น การใช้แปรงสีฟันร่วมกันจะทำให้เชื้อโรคเอดส์ติดต่อกันได้หรือไม่ เพราะส่วนตัวคิดว่าแม้จะเป็นจุดเล็กๆ แต่ก็ไม่ควรมองข้ามจุดเล็กๆ น้อยๆ ในเรื่องการติดต่อ เพราะการใช้แปรงสีฟันร่วมกัน คิดว่ามีโอกาสติดเอดส์ ซึ่งสื่อตรงนี้ยังไม่มีการนำเสนอออกมาให้ประชาชนได้รับรู้อย่างชัดเจน

สำหรับความน่าเชื่อถือต่อเนื้อหาสื่อที่นำเสนอ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นแสดงความคิดเห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่ผ่านมาก็มีความน่าเชื่อถือ เพราะมีความชัดเจนในการอธิบายถึงอะไรคือสาเหตุ อะไรคือผล โดยเฉพาะสื่อที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข สภากาชาด หรือแพทย์ จะให้ความเชื่อมั่นได้มาก

"เชื่อถือ เห็นชัดเจนความเป็นไปได้สูง อันตรายต่างๆ ที่มาที่ไป..."

"แต่สื่อที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข สภากาชาดหรือแพทย์ก็จะให้ความเชื่อมั่นได้มาก..."

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

เกี่ยวกับประเด็นที่สื่อนำเสนอ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนผู้ใหญ่มองว่า เนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ผ่านมาเน้นเรื่องการป้องกัน การหลีกเลี่ยง แต่สื่อในลักษณะการรณรงค์ให้ช่วยเหลือกันในสังคมยังมีน้อยเกินไป

ส่วนความรู้สึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอในสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า ชาวบ้านทั่วไปคงไม่เข้าใจ นอกจากที่แสดงเป็นละครจะเข้าใจ ส่วนที่เป็นตัวหนังสือในเอกสารแผ่นพับ หรือโปสเตอร์ ซึ่งมีข้อความหลายอย่าง คนอ่านแล้วจะงง และไม่สามารถลำดับความเข้าใจได้ เพราะเนื้อหาเป็นวิชาการเกินไป มีรายละเอียดมากเกินไป ทำให้ไม่เข้าใจ

"ถ้าเป็นชนชั้นกลาง ไม่มีปัญหา แต่คนงานลำดับไม่ได้"

"โปสเตอร์ เป็นวิชาการเกินไป ละเอียดเกินไป อ่านเสร็จไม่เข้าใจเลย"

สื่อที่สร้างความรู้สึกน่ากลัวก็มีรูปคนป่วยโรคเอดส์ที่เป็นผู้หญิงกับผู้ชาย ซึ่งเจ้าตัวยินดีในการเป็นผู้นำเสนอเกี่ยวกับเอดส์ แต่เดี๋ยวนี้สื่ออันนี้หายเงียบไป ภาพที่น่ากลัว เช่น ภาพอาการขั้นสุดท้ายจะทำให้มีผลทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าเป็นทางบวกก็ทำให้เกิดความระมัดระวัง แต่ถ้าเป็นทางลบ จะทำให้ตั้งข้อรังเกียจคนเป็นโรคเอดส์ ไม่ยอมรับให้อยู่ร่วมในสังคม เพราะภาพที่น่ากลัวก็จะให้ความรู้สึกน่ากลัวมากกว่าน่าสงสาร แต่ในคนอีกระดับหนึ่งที่เข้าใจ ผลอาจเป็นไปในทางบวกคือ กลัวเพื่อที่จะได้ป้องกัน

"ทางลบ เห็นคนเป็นเอดส์แล้วกั้นออกนอกกำแพงไปเลย"

"แต่ถ้าคนอีกระดับหนึ่งอาจได้ในแง่บวกคือ กลัวเพื่อป้องกัน"

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ยังให้ทรรศนะว่า ผู้ป่วยโรคเอดส์ถูกปฏิเสธ เพราะในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จะเน้นการติดต่อว่าเกิดจากการสำส่อนทางเพศ และการฉีดยาเสพติด เมื่อมีใครป่วยเป็นโรคเอดส์คนย่อมรังเกียจ เพราะคนที่ติดยาและสำส่อนทางเพศไม่ได้รับการยอมรับอยู่แล้วในสังคมทั่วไป ในขณะที่สื่อที่พูดให้คนเห็นใจผู้ป่วยเอดส์นั้นแม้จะมีบ้างแต่น้อยมาก

เกี่ยวกับปฏิกิริยาของประชาชนเมื่อมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เรื่องโรคเอดส์นั้น ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ ยกตัวอย่างกรณีคนงานโรงงานว่า เมื่อมีข่าวเรื่องโรคเอดส์ โดยเฉพาะเมื่อมีคนตายจากโรคเอดส์นั้น คนงานเริ่มตื่นตัวเมื่อข่าวฉะอ้อนแพร่สะพัด คนงานไม่กล้าบริจาคเลือด เวลาไปหาหมอก็ระมัดระวังถามหมอว่าใช้เข็มใหม่หรือไม่ ระวังตัวแม้ในเรื่องการถอนฟัน ทำให้คนไม่ได้รักษาสุขภาพฟัน (ตรวจรักษาฟัน) นอกจากนี้ การแต่งเล็บต่างๆ คนงานก็กลัวไม่ไปใช้บริการ ทำให้กิจการซบเซา ที่เป็นเช่นนี้นั้นผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทรรศนะว่า เนื่องจากสื่อเอดส์เน้นแต่ว่าเอดส์เป็นแล้วตาย แต่ไม่ได้ให้ความรู้ความเข้าใจลึกซึ้งไปกว่านั้นว่าเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆ

"แต่เข้าใจแค่นั้น ไม่ลึกซึ้งกว่านั้น เพราะสื่อมาแค่เอดส์เป็นแล้วตาย ไม่ได้ละเอียดว่าไม่ได้ติดง่าย"

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ยังมีมุมมองว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ยังสร้างความตระหนักได้น้อยในระดับล่าง ยังไม่ชัดเจนในแง่ของการสร้างความรู้สึกว่า ทุกคนต้องช่วยกัน และความรู้สึกที่ว่า เอดส์น่าจะเป็นเรื่องหลักที่ต้องช่วยกันเผยแพร่ยังไม่เกิดขึ้น

"ถึงระดับล่างยังไม่ชัด ในแง่ว่าทุกคนต้องช่วยกัน ไม่ค่อยถือว่าเอดส์น่าจะเป็นเรื่องหลักที่ต้องช่วยกันเผยแพร่"

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ถึงเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอว่าที่ผ่านมามีกี่ประเด็น ประกอบด้วยประเด็นใดบ้าง ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่กล่าวว่า สำหรับเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอในช่วงที่ผ่านๆ มากล่าวถึงสาเหตุของการติดเชื้อ การป้องกัน และการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม

โดยประเด็นที่เกี่ยวกับสาเหตุการติดจะกล่าวถึงการกินข้าว การดื่มน้ำร่วมกันไม่ติดเอดส์ แต่จะติดจากเลือด และการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนในเรื่องของการป้องกัน เนื้อหานำเสนอไม่ได้ห้ามเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศ แต่ให้ใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีการร่วมเพศ

ผู้ให้สัมภาษณ์ยังให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอในระยะหลังๆ นี้ได้เปลี่ยนแนวคิดใหม่ โดยเริ่มหันมาเน้นเนื้อหาของการอยู่ร่วมกันในสังคมระหว่างผู้ไม่ติดเชื้อ และผู้ติดเชื้อมากขึ้น เพราะเริ่มเห็นว่าแม้จะเป็นโรคเอดส์แต่ก็สามารถอยู่ร่วมสังคมกับคนทั่วๆ ไปได้ ไม่ควรตกอกตกใจจนเกินเหตุ ไม่สามารถกินข้าวด้วยกันได้ ซึ่งในจุดนี้คนเริ่มเข้าใจแล้วว่า การเป็นโรคเอดส์ไม่ได้หมายความว่ากินน้ำร่วมแก้วเดียวกันไม่ได้ กินข้าวร่วมสำรับไม่ได้ แนวคิดที่นำเสนอจึงมุ่งมาสู่จุดที่ว่าเป็นแล้วไม่เป็นอันตราย อยู่ร่วมกันได้

ในเรื่องการสร้างความตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่เห็นว่ายังมีคนอีกจำนวนมากที่มีความหวาดกลัวโรคเอดส์ จนไม่สามารถยอมรับผู้ติดเชื้อเอดส์ได้ ซึ่งอาจจะมีจำนวนมากพอสมควร ทั้งนี้เพราะเห็นว่าเอดส์เป็นโรคร้ายแรง จึงมีความหวาดกลัวกันมาก เพราะมีความเข้าใจไม่ถูกต้องว่า ถ้าเป็นโรคนี้แล้วคือตายลูกเดียว อยู่ร่วมสังคมกับคนอื่นๆ ไม่ได้

สำหรับการสร้างความตระหนักในการป้องกันตนเอง ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯเห็นว่าความรู้สึกกลัวโรคเอดส์อาจทำให้คนมีพฤติกรรมเสี่ยงน้อยลง เช่น งดเว้นการไปเที่ยวเตร่ หรือถึงจะเที่ยวก็จะระวังด้วยการใส่ถุงยางอนามัย เพื่อให้พ้นภัยจากโรคเอดส์

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่มองว่า เนื้อหาที่นำเสนอมีความทันสมัยมากขึ้นคือ รู้จักการเปลี่ยนแปลงพัฒนาแนวความคิดในการนำเสนอ จากเดิมที่เริ่มเกิดปัญหาโรคนี้ขึ้นใหม่ๆ จะเน้นการสร้างความน่ากลัว เพื่อที่จะระงับการแพร่ระบาดของโรค โดยหวังผลว่า เมื่อคนกลัวแล้วก็จะมีความระมัดระวัง และตระหนักในการป้องกันตนเองมากขึ้น แต่ต่อมาตอนหลังเมื่อมีคนติดเชื้อมากขึ้น ก็มีการพัฒนาแนวความคิดมาสู่การสร้างความเห็นใจ เพื่อไม่ให้คนที่เป็นโรคนี้ถูกรังเกียจจากสังคม อันจะทำให้ปัญหาโรคเอดส์แพร่กระจายลดลง

ส่วนรูปแบบในการนำเสนอ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่เห็นว่า ทันสมัยดี มีการใช้ตัวนำเสนอที่ทันสมัย โดยจัดทำเป็นละครทางโทรทัศน์ แต่มีข้อเสนอแนะว่าควรจะใช้ทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นที่มีอยู่ด้วยให้เป็นประโยชน์ เช่น พระ ครู เพราะคนกลุ่มนี้เป็นผู้นำท้องถิ่น สามารถจะเข้ามาช่วยแก้ปัญหานี้ได้มาก และมีความรวดเร็วด้วย เพราะใกล้ชิดกับคนในชุมชนมากกว่าสื่อหรือบุคคลอื่นๆ

ในด้านความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์มองว่า ปัจจุบันเนื้อหาของสื่อมีความน่าเชื่อถืออยู่ในขั้นดี แต่ปัญหาจะอยู่ที่ว่าใครจะเป็นผู้นำสื่อไปสู่ประชาชน แล้วประชาชนจะปฏิบัติตามที่ผู้เสนอสื่อนั้นๆ นำเสนอ

3.3 กลวิธีการนำเสนอ

ภาคเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

ในด้านความเหมาะสมกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะสื่อภาษาที่ใช้นั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ภาษาที่ใช้ทางโทรทัศน์ ใช้เป็นภาษากลางดีแล้ว เพราะแพร่ภาพและเสียงพร้อมกันทั่วประเทศ คนทุกภาคจะได้ดูได้ฟังเหมือนกัน ผู้รับจะสนใจหรือไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้คำพูดในการโฆษณาประชาสัมพันธ์มากกว่าว่าสื่ออย่างนี้แล้ว คนฟังจะสนใจไหม เข้าใจไหม ฟังแล้วจำง่ายไหม แต่ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าใช้ภาษาถิ่นจะเหมาะสมกว่า

"ถ้าเป็นทีวี เอาภาษากลางดีที่สุด ถ้าเป็นวิทยุเอาภาษาถิ่น"

"อยู่ที่คำโฆษณา คำพูดที่จะใช้โฆษณาจูงใจหรือไม่ คำพูดลักษณะอย่างนี้คนฟังแล้วจำง่ายหรือเปล่า"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเห็นพ้องต้องกันว่า สื่อเอดส์ที่เป็นสปอตโทรทัศน์ ควรออกอากาศตอนช่วงหลังข่าวทุ่มครึ่ง หรือช่วงละคร โดยแทรกในช่วงคั่นโฆษณาระหว่างตอน ถ้าเป็นวันเสาร์ วันอาทิตย์ออกอากาศได้ทุกเวลา ถ้าเป็นรายการวิทยุควรออกรายการที่วัยรุ่นชอบฟัง เช่น "สมายล์เรดิโอ" แต่ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ควรให้เป็นความรู้ทุกวัน เพราะบางคนอ่านทุกวัน บางคนก็ไม่ได้อ่านทุกวัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่อ่านบ้างไม่ได้อ่านบ้าง หรือผู้ที่นานๆ อ่านครั้ง

"หลังข่าวกลางคืน เหมาะสมที่สุด"

"หลังข่าวกลางคืน ช่วงละคร"

"แทรกตอนโฆษณาระหว่างตอน"

"เสาร์-อาทิตย์ แทรกได้ทุกเวลา"

"สมายล์ เรดิโอ ช่วงกลางคืน"

"หนังสือพิมพ์ ควรลงทุกวัน"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ในด้านวิธีการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ นั้น วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าสื่อที่นำเสนอทางโทรทัศน์เป็นตอนๆ ดีที่สุด แต่ควรจะใช้เวลาประมาณสัก 15 นาที ถ้าสั้นเกินไปดูแล้วไม่เข้าใจ เพราะไม่สามารถสื่อในรายละเอียดได้ว่าติดต่อกันอย่างไร ป้องกันแบบไหน และที่ผ่านมาสื่อเอดส์ที่ออกมาก็ยังไม่เพียงพอ บางคนยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่า โรคเอดส์นั้นเป็นอย่างไร ติดต่อกันได้ทางไหนบ้าง น่าจะออกทางโทรทัศน์และวิทยุให้มากๆ โดยเฉพาะทางวิทยุ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อประชาชนรอบนอกที่ยังไม่มีโทรทัศน์ และผู้ที่ไม่ชอบอ่าน และภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาถิ่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

"คิดว่ามาดู แสดงเป็นตอนจนจบ ออกมาปุ๊บโรคเอดส์เป็นอย่างนั้นๆ ได้เห็น จะเข้าใจ เป็นปุ๊บต้องตายปั๊บ ต้องจำ หลีกเลี่ยงไม่ตามเขา"

"เพราะคนดูจะได้ดู เป็นตอนเป็นเนื้อเรื่อง จะได้รู้ วิธีนี้วิธีนั้น ติดแบบนั้น ติดแบบนี้"

"กลุ่มที่ไม่มีทีวี จะได้ฟังจากวิทยุ"

"อันนี้คิดว่าสำคัญ ถ้าพูดภาษาบ้านเขา เขาก็สนใจ"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

ด้านกลวิธีการนำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าสื่อภาษาที่ใช้โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ใช้ภาษากลางดีแล้ว เพราะเป็นภาษาที่ใช้ทั่วทั้งประเทศ ฟังกันรู้เรื่อง และไม่มีผลต่อความรู้สึกของผู้ฟังในแต่ละภาคแต่อย่างใด ถ้าเป็นวิทยุอาจใช้ภาษาพื้นเมือง

"ภาษากลางใช้ได้หมด ฟังกันรู้เรื่อง"

"ภาษากลางใช้ได้ทั่วประเทศ"

"ถ้าวิทยุ เป็นภาษาพื้นเมือง"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า สื่อต่างๆ ที่ออกมาขณะนี้ยังไม่เพียงพอ ควรเพิ่มอีกแผ่นภาพโปสเตอร์ ขณะนี้ออกมามากแล้ว แต่ยิ่งมากยิ่งดี ส่วนหอกระจายข่าวนั้น ฟังแล้วน่าเบื่อ ซ้ำซากออกแบบเดิมไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ควรนำเสนอ ในสิ่งใหม่ๆ

"สื่อ...ออกมายังไม่พอ"

"ทีวี...ออกบ่อยๆ หน่อย"

"เอาคนที่เป็นเอดส์มาสัมภาษณ์"

"แผ่นโปสเตอร์เยอะเกินไป แต่ยิ่งมากก็ดี"

"หอกระจายข่าว...ฟังก็อย่างงั้น ซ้ำซากแบบเดิม"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับกลวิธีการนำเสนอ ผู้ใหญ่ในเมืองซึ่งมีการศึกษาต่ำเห็นว่า ภาษากลางที่ใช้สื่อทางโทรทัศน์เหมาะสมแล้ว ถ้าเป็นภาษาถิ่นจะเป็นประโยชน์สำหรับคนในชนบทที่ไม่ถนัดในการใช้ภาษากลาง แต่

เหมาะสมสำหรับสื่อวิทยุมากกว่าที่จะสื่อทางโทรทัศน์ สำหรับโทรทัศน์นั้น เห็นว่าน่าจะออกอากาศในช่วงเช้า ช่วงหัวค่ำ ช่วงที่มีข่าวประมาณหนึ่งทุ่มและนำเสนอทุกสถานี ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์น่าจะลงในไทยรัฐและเดลินิวส์ ซึ่งมีคนอ่านมากเพราะปัจจุบันคนส่วนมากจะอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันโดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ว่างจากงาน ถ้าเป็นแผ่นพับและโปสเตอร์เห็นว่า ควรจะนำเสนอออกมาให้ดูเข้าใจง่ายๆ ไม่สับสน และควรนำไปแจกหรือประชาสัมพันธ์ตามโรงภาพยนตร์ ร้านอาหาร สถานบริการทางเพศ ถ้าเป็นสื่อบุคคล ควรจะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับโรคเอดส์โดยตรงเป็นผู้สื่อ หรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบดีกว่าการได้รับฟังจากเพื่อนที่ไม่ได้รับการอบรมพูดคุยกัน แต่ถ้าเป็นเพื่อนๆ บอกหรือพูดคุยกัน ก็จะฟังหูไว้หู คือยังไม่เชื่อ นอกจากนี้ในช่วงที่มีการณรงค์ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในระยะแรกเห็นว่าสื่อที่ออกมามีความต่อเนื่องกันดี สำหรับช่วงปีนี้คือ ช่วงปี พ.ศ.2536 ไม่ค่อยมีสื่อออกมาสู่สายตาประชาชน

"การนำเสนอใช้ภาษาเหมาะสมแล้ว"

"ทีวีควรออกอากาศทุกสถานีตอนช่วงเช้า หัวค่ำ ช่วงข่าวหนึ่งทุ่ม"

"ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ เดลินิวส์"

"ถ้าเป็นสื่อบุคคลคิดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้ผล เพราะรับผิดชอบงานนี้โดยตรง"

"โปสเตอร์ ติดตามโรงภาพยนตร์ ร้านอาหาร"

"ช่วงแรกๆ คิดว่าสื่อที่ออกมาต่อเนื่องตลอด ช่วงปีนี้ไม่เยอะเท่าไร"

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคเหนือ

สำหรับกลวิธีการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ ผู้นำชุมชนทั้งสอง เห็นพ้องต้องกันว่าการผลิตสื่อโดยเฉพาะทางโทรทัศน์ใช้ภาษากลางดีแล้ว เพราะประชาชนทั้งประเทศฟังภาษากลางรู้เรื่อง เข้าใจไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาของแต่ละภาค แต่ถ้าเป็นวิทยุควรนำเสนอเป็นภาษาของแต่ละภาค เพราะไม่ได้กระจายเสียงไปทั่วประเทศ ภาคเหนือควรใช้คำเมือง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรใช้ภาษาอีสาน ภาคใต้ควรใช้ภาษาใต้ หรือภาษายาวี ประชาชนที่ฟังก็จะเกิดความสนใจ เกิดความเข้าใจ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อก็จะให้ความสนใจมากขึ้น และในการผลิตสื่อต่างๆ ออกมานั้น ผู้นำชุมชนทั้งสองเห็นว่า ควรที่ผู้ผลิตต้องเข้าใจถึงวิถีชีวิตของประชาชนหรือของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเสนอด้วย ควรให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของคนแต่ละท้องถิ่น สื่อชนิดไหนที่สามารถดัดแปลงให้สอดคล้องกับแต่ละภาคได้ ก็ควรนำมาดัดแปลง สื่อประเภทไหนที่ทำไม่ได้ ก็ให้เสนอแบบกลางๆ เพื่อใช้สื่อได้ทั่วประเทศ ซึ่งถ้าทำได้ก็จะเข้าถึงประชาชนและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการมากขึ้น

"การผลิตสื่อที่จะให้ประโยชน์มากที่สุดควรเป็นภาษากลาง เพราะคนทั่วประเทศฟังได้เข้าใจหมดไม่เฉพาะเจาะจง"

"ถ้าการผลิตสื่อควรจะเข้าใจวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย"

"ถ้าเป็นสื่อวิทยุ ก็ใช้ภาษาถิ่นได้ เพราะไม่ได้กระจายไปทั่วประเทศ เช่น ภาคเหนือใช้คำเมือง ภาคอีสานก็ใช้ภาษาอีสาน"

"ควรเอามาจากส่วนกลาง แล้วเอามาดัดแปลงเป็นภาษาของเขา เป็นลักษณะของเขา"

ผู้นำชุมชนทั้งสองยังเห็นว่า ขณะนี้สื่อต่างๆ ที่นำเสนอประชาชนยังมีไม่เพียงพอ ควรจะผลิตออกมาให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสปอตโทรทัศน์ แผ่นพับ โปสเตอร์ เทปเสียง หรือแม้แต่สื่อบุคคล เพราะมีประชาชน อีกหลายคนที่ยังไม่รู้ และมีอีกหลายคนที่ยังไม่เข้าใจ การนำเสนอก็ควรจะนำเสนออย่างต่อเนื่อง ควรผลิตออกมาหลายๆ เรื่องหลายๆ อย่าง และผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันในการนำเสนอ ประชาชนจะได้ไม่เบื่อ และสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงได้ทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

"ยังไม่พอ ควรจะมากกว่านี้ ควรออกหลายๆ เรื่อง เปลี่ยนกันออกหลายๆ แบบ"

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ กล่าวว่า สื่อเอดส์ประเภทต่างๆ ที่นำเสนอมามีความเหมาะสมกับวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป ไม่ได้เจาะจงลงไปว่าเหมาะกับภาคไหน โดยเฉพาะทางโทรทัศน์จะสื่อแบบกลางๆ สื่อพร้อมกันทั่วทั้งประเทศ ถ้าหากเป็นวิทยุ สื่อด้วยภาษาถิ่นก็จะดี เพราะประชาชนบางคนอ่านหนังสือไม่ได้ หรือฟังภาษากลางไม่เข้าใจ ถ้าสื่อด้วยภาษาถิ่นก็จะช่วยให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ถ้าได้ฟังเรื่องโรคเอดส์บ้าง อาจนำเอาไปสอน หรือเตือนลูกหลานได้

"ภาษามีความจำเป็น บางคนอ่านหนังสือ ฟังภาษากลางไม่เข้าใจ ส่วนมากผู้สูงอายุ ซึ่งมีความจำเป็นบอกลูกบอกหลาน"

"โดยเฉพาะทางวิทยุ เพราะคนแก่ชอบฟัง ส่วนมากฟังข่าว"

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเห็นว่า การนำเสนอสื่อเอดส์ทางโทรทัศน์นั้นควรออกช่วงที่มีข่าวหนึ่งทุ่ม เพราะทุกคนอยู่บ้านดูโทรทัศน์ จะเป็นประโยชน์มากกว่าออกช่วงเวลาอื่น ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ควรลงในไทยรัฐ และเดลินิวส์ ซึ่งมีคนอ่านมาก ถ้าเป็นแผ่นพับและโปสเตอร์ ควรแจกและติดตามศูนย์อ่านหนังสือในหมู่บ้านและติดตามโรงเรียน ส่วนในวัดไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะนำโปสเตอร์ไปติด เพราะดูไม่เหมาะสม และในการนำเสนอสื่อนั้นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ควรนำเสนออย่างต่อเนื่อง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ช่วงที่มีการรณรงค์ในระยะแรกๆ คือ ในปี พ.ศ.2534 มีสื่อทุกประเภทออกมาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอดี แต่ในช่วงนี้คือปี พ.ศ.2536 ไม่ค่อยมีสื่อเอดส์ออกสู่สายตาประชาชนเหมือนในระยะแรกๆ ที่มีการรณรงค์กัน ทำให้ขาดความต่อเนื่อง

"ทีวีควรออกตอนทุ่มครึ่ง หรือหลังข่าว ทุ่มหนึ่งก็เริ่มดูข่าวกันแล้ว"

"ถ้าจะรณรงค์เกี่ยวกับโรคเอดส์...น่าจะลงเดลินิวส์ ไทยรัฐ"

"โปสเตอร์แผ่นพับ...ควรไว้ที่ศูนย์อ่านหนังสือ...โรงเรียน"

"วัดไม่เหมาะ เพราะเป็นสถานที่ศาสนา ไม่สมควร"

"พูดถึงความต่อเนื่อง ช่วงนี้ไม่ค่อยมี ช่วงใหม่ๆ มีช่วงปี 34"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

สำหรับการนำเสนอใช้ภาษาเหมาะสมกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่นหรือไม่นั้น วัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สำหรับกลุ่มคนอายุมากการใช้ภาษาแต่ละท้องถิ่นจะมีผลดีกว่า คือคนใต้ใช้ภาษาใต้ คนเหนือใช้ภาษาเหนือ เพราะกลุ่มคนอายุมากจะฟังภาษากลางไม่ค่อยรู้เรื่อง ผิดกับคนกลุ่มหนุ่มสาวสามารถรับฟังภาษากลางได้ดี เท่าที่ผ่านมาการเสนอสื่อทางโทรทัศน์โดยใช้ภาษากลางนั้นเหมาะสมแล้ว แต่ถ้าเป็นทางวิทยุน่าจะออกอากาศเน้นภาษาเหนือมากกว่า เช่น การให้ความรู้โรคเอดส์ทางสถานี สวท.4 ก็ใช้ภาษาเหนือ

"ภาคเหนือคิดว่ามีผล คนหนุ่มภาษากลางรับได้มากกว่า คนแก่ยังรับไม่ได้"

"ในทีวีคิดว่าภาษาออกในทีวีดีแล้ว ถ้าเป็นวิทยุชอบภาษาเหนือ"

"ที่เขาให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ทางวิทยุ มีสถานี สวท.4 ใช้ภาษาเหนือ"

ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุ วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าควรนำออกอากาศตอนช่วงเช้าก่อนออกทำงานและตอนช่วงเย็นหลังกลับจากทำงาน เพราะคนส่วนใหญ่จะอยู่ที่บ้าน ถ้านำออกอากาศตอนกลางวันซึ่งเป็นช่วงเวลาทำงานจะไม่ได้ผล แม้ว่าบางคนเอาวิทยุไปด้วย แต่บางคนไม่ได้เอาวิทยุติดตัวไปด้วย และส่วนใหญ่มักจะไม่เอาติดตัวไป ก็จะไม่ได้รับความรู้โรคเอดส์ ถ้าเป็นช่วงกลางคืนประมาณหนึ่งทุ่มขึ้นไป ประชาชนส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์มากกว่าฟังวิทยุ ถ้าเป็นแผ่นภาพโปสเตอร์เห็นควรให้ติดตามสถานที่ต่างๆ เช่น วัด โรงเรียน บอร์ดในหมู่บ้าน

"สื่อวิทยุควรออกช่วงเช้าก่อนออกทำงาน ช่วงเย็นหลังกลับจากทำงาน เพราะคนอยู่บ้านเยอะ กลางคืนไม่ค่อยมีคนฟัง ส่วนใหญ่ดูทีวีกันหมด"

"ถ้าเป็นโปสเตอร์เห็นควรให้ติดตามวัด ติดตามโรงเรียน ติดตามบอร์ดในหมู่บ้าน"

นอกจากนี้วัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือยังเห็นว่า สื่อทุกประเภทต้องทำเพิ่มขึ้นอีก ไม่ว่าจะเป็นแผ่นพับ โปสเตอร์ โทรทัศน์ วิทยุ โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ ควรเพิ่มโฆษณาให้มากขึ้นโดยการนำเสนอเป็นเรื่องสั้นๆ ส่วนสื่อที่ควรลดไม่มี และต้องนำออกมาเสนออย่างสม่ำเสมอด้วย มิฉะนั้นจะขาดช่วงประชาชนจะลดความสนใจไป เพราะขาดการกระตุ้นเตือน

"สื่อที่ต้องทำเพิ่มมี แผ่นพับ โปสเตอร์ ทีวี วิทยุ ที่ควรเพิ่มเป็นโฆษณาทีวีเน้นเรื่องสั้น ที่ควรลดลงไม่มี ไม่ต้องลด ออกมาให้สม่ำเสมอ"

เมื่อกล่าวถึงความต่อเนื่องของสื่อต่างๆ ในการนำเสนอ วัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ในช่วงแรกๆ ที่มีการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ ปรากฏว่ามีความต่อเนื่องและความสม่ำเสมอในการนำเสนอดี แต่มาระยะหลังขาดหายไป ประชาชนในในหมู่บ้านไม่ค่อยได้รับรู้ข่าวสารทางด้านนี้เท่าไร

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าเท่าที่ผ่านมาสื่อที่นำเสนอออกมาโดยเฉพาะทางโทรทัศน์ มีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย แต่ถ้าจะให้ดี ควรเน้นที่วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทให้มากขึ้น เพราะสื่อเท่าที่มีอยู่ในขณะนี้เน้น

เฉพาะผู้ที่อยู่ในเขตเมืองเสียเป็นส่วนใหญ่ เรื่องที่เหมาะสมกับคนในชนบท คือ เรื่องแม่กล่อมลูก ซึ่งทางสำนักนายกฯ เป็นผู้ผลิตและนำเสนอนั้น สื่อได้ดีมากเหมาะสมกับคนในชนบทจริงๆ ดูแล้วเข้าใจง่าย

"เป็นชาวบ้าน บ้านนอกธรรมดา ทำโฆษณาออกมาเป็นบ้านนอกก็ดี ที่ทำอยู่เน้นส่วนกลาง ไม่ได้เน้นชนบท"

"มีเรื่องแม่กล่อมลูก ดูแล้วเข้าใจเป็นพื้นเมืองดี"

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือยังเห็นว่า ถ้านำสื่อเอดส์เสนอทางโทรทัศน์อยากให้สื่อทางสถานีที่มีคนดูมากๆ เช่น สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 และให้เสนอในช่วงข่าวหนึ่งทุ่ม หรือช่วงที่มีละคร เพราะคนส่วนใหญ่จะอยู่บ้านดูโทรทัศน์ ส่วนวันเสาร์วันอาทิตย์อาจแทรกในช่วงที่มีรายการมวย เพราะผู้ชายชอบดูมวยตู้กันมาก จะได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์ไปด้วย

"ช่อง 3,7 ดูข่าวทุ่มครึ่ง ข่าวจบก็ดูละคร อยากให้แทรกช่วงเวลานี้"

"ดูมวย เสาร์-อาทิตย์ ทั้งวันชอบดูมวยไม่ได้ไปไหน"

"วันไม่จำกัด ว่างวันไหนก็ดูวันนั้น ปกติดูช่วงข่าวหนึ่งทุ่มถึงสามทุ่มนอกนั้นไม่ได้ดู"

ถ้าเป็นโปสเตอร์อยากให้นำไปติดตามร้านค้าในหมู่บ้าน สถานีอนามัย ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในหมู่บ้าน โรงเรียน โรงพยาบาล แต่ไม่เห็นด้วยที่จะนำโปสเตอร์เข้าไปติดในวัด เพราะไม่เหมาะสม และไม่ค่อยมีประโยชน์สำหรับคนหนุ่มสาว ซึ่งไม่ชอบเข้าวัด จะมีก็เฉพาะกลุ่มคนแก่ และก็ไม่เห็นด้วยที่จะให้พระมาพูดเรื่องโรคเอดส์ เพราะทางเหนือเห็นว่าโรคเอดส์เป็นเรื่องทางเพศ แต่ถ้าเทศน์สอนได้ก็ดี แต่ก็ไม่ค่อยมั่นใจนักว่าคนจะเชื่อ เพราะเป็นเรื่องทางโลก พระจึงไม่เหมาะสมที่จะพูด แต่ถ้าเป็นหมอมาพูดจะมีคนเชื่อมากกว่า เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับหมอโดยตรง

"โปสเตอร์ควรติดตามร้านค้าในหมู่บ้าน อนามัย โรงเรียน โรงพยาบาลที่อ่านหนังสือพิมพ์"

"ทางเหนือเขาจะแยก พระไม่สมควรพูดเรื่องโรคเอดส์ เพราะโรคเอดส์เป็นเรื่องของทางเพศ"

"เรื่องของโลกภายนอก หลวงพ่อไม่รู้โลกภายนอก ถ้าหมออะไรอย่างนี้ ก็จะมีคนเชื่อเพราะสัมผัสกับเรื่องนี้"

ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เห็นว่า ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาเหนือ เพราะคนส่วนใหญ่ฟังภาษากลางได้

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่เขตชนบทที่มีการศึกษาสูง เมื่อถามถึงสื่อต่างๆ ที่นำเสนอออกมานั้นมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่นหรือไม่ ผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือ ซึ่งมีการศึกษาสูง เห็นว่า สื่อทางโทรทัศน์ที่ผ่านๆ มาไม่ได้เจาะจงเนื้อหาลงไปว่าเหมาะสำหรับภาคไหน เพราะเป็นสื่อที่เสนอครอบคลุมทั้งประเทศ จึงสื่อโดยใช้ภาษากลางเป็นหลัก ส่วนวิทยุบางสถานีมีการใช้ภาษาเหนือ ซึ่งก็เห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว โดยทางวิทยุนั้นเคยได้ยินเป็น

เสียงพระสวดงานศพคนที่ตายด้วยโรคเอดส์เรียกว่า สวดพระอภิธรรม ฟังแล้วทำให้รู้สึกกลัวเหมือนกัน แต่ไม่ทราบว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิต ส่วนทางโทรทัศน์นั้นถึงแม้จะสื่อด้วยภาษากลาง แต่ชาวบ้านดูแล้วฟังแล้วก็รู้เรื่อง และเข้าใจดี ควรนำเสนอสถานีที่มีคนดูมากๆ เช่น ช่อง 3 และช่อง 7 และควรแทรกในช่วงที่มีละคร หรือคั่นในช่วงโฆษณา โดยทำเป็นเรื่องสั้นๆ หรือละครสั้นๆ คนจะได้ไม่เปลี่ยนไปดูช่องอื่นในช่วงที่มีโฆษณาเรื่องโรคเอดส์ ซึ่งคิดว่าน่าจะได้ผล

"ภาษาเหนือ...ถ้าออกทางทีวีไม่มี แต่วิทยุมี"

"เหมาะสมแล้ว ทางวิทยุมีรายการหนึ่งได้ยินเสียงพระสวดงานศพที่ตายด้วยโรคเอดส์ก็กลัวเหมือนกัน...เขาเรียกว่าสวดพระอภิธรรม...ไม่รู้หน่วยงานไหนผลิต"

"ช่อง 3 ช่อง 7 ที่ดูกันมากน่ะ...คิดว่าควรสลับกับหนังหรือละคร...เป็นโฆษณาคั่นช่วงละครนั้นจะมีคนดูเยอะ"

"ทำเป็นละครสั้นๆ ...เห็นของน้องฝ้ายเป็นละครสั้น"

ถ้าเป็นโปสเตอร์ ควรทำออกมาบ่อยๆ เพื่อจะได้เปลี่ยนบ่อยๆ แรกๆ ตนเองก็สนใจตอนนี้เห็นบ่อยๆ เข้า รูปเดิมๆ ดูแล้วเกิดความรู้สึกจำเจ หมู่บ้านที่อยู่ไม่ค่อยมีโปสเตอร์เกี่ยวกับเอดส์ไปติด จะมีก็แต่ที่ติดตามโรงพยาบาล น่าจะนำไปติดแถวร้านค้าในหมู่บ้าน หอประชุม ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน (เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว เพราะไม่มีคนไปใช้จึงถูกยุบไป เอกสารและหนังสือต่างๆ ถูกนำไปเก็บไว้ที่บ้านพ่อหลวง คือ บ้านผู้ใหญ่บ้าน) ในวัดก็ยังเคยมีคนเอาไปติด ส่วนแผ่นพับก็ไม่ค่อยมีเข้ามาหมู่บ้านเช่นเดียวกับโปสเตอร์

"โปสเตอร์แถวบ้านผมไม่ค่อยมี ถ้ามีจะติดที่โรงพยาบาล แถวหมู่บ้านไม่มีไม่เห็นเขามาติด"

"ติดแถวร้านค้ามีคนเยอะ แล้วก็หอประชุมบ้าง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านแถวบ้านผมไม่มี...เคยมี ไม่มีคนไปดู ก็เลยยุบไป...จะให้พ่อหลวงเขาเก็บเพราะไม่มีที่อ่านหนังสือ"

"บ้านพ่อหลวงก็ควรติด ติดตามร้านค้าบ้าง อะไรบ้างในตลาด"

ถ้าเป็นสื่อบุคคลคิดว่าน่าจะใช้แพทย์ดีที่สุด อาจจัดเป็นอบรม ถ้าสื่อกันเอง แม้จะได้รับการอบรมมาแล้ว ไปคุยให้เพื่อนฟัง ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือบอกว่า เพื่อนเขาก็จะไม่เชื่อ เขาจะรำคาญและหาว่าอวดรู้ ถ้าให้พระแถวบ้านเทศน์ก็มีปัญหาอีก เพราะรู้ไม่มากนักในเรื่องโรคเอดส์ ดีไม่ดีอาจถูกแซวขนาดให้พยาบาลมารณรงค์ยังถูกล้อ เพราะวัยรุ่นแถวนี้คึกคะนอง

"ไปอบรมมาแล้ว...รู้อยู่คนเดียว...เดี๋ยวเขารำคาญ หาว่าเราอวดรู้ สังคมบ้านเราเป็นอย่างนี้"

"อบรมมันก็ได้แต่คนที่ไป ส่วนมากบ้านเราอบรมครั้งหนึ่ง หมู่บ้านหนึ่งก็เอาไปหนึ่งคนแต่ไม่ได้ไปถ่ายทอดให้พวก ลักษณะจริงๆ เป็นอย่างนั้น"

"พระแถวบ้านเราจะไปรู้อะไร เดี๋ยวก็โดนแซว ขนาดพยาบาลยังรณรงค์ไม่ได้ พวกนี้มันคึกคะนองมาก"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคเหนือ

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคเหนือเห็นว่า ในการสื่อทางโทรทัศน์และวิทยุ ถ้าใช้เสียงของแต่ละท้องถิ่นได้ก็ดี แต่ถ้าใช้ภาษากลางเหมือนที่สื่อออกมาทุกวันนี้ ก็ฟังได้ ฟังรู้เรื่อง ผู้สูงอายุทางภาคเหนือส่วนใหญ่จะฟังภาษากลางได้ แม้ว่าจะพูดไม่ค่อยได้ แต่คนหนุ่มสาวจะพูดได้ฟังได้อยู่แล้ว และคนที่อยู่ทางเหนือนี้ส่วนมากก็เป็นคนพื้นเมืองทั้งสิ้น ไม่มีปัญหาเรื่องภาษา ถ้าจะพูดเรื่องความเหมาะสมของการใช้ภาษาสื่อในแต่ละท้องถิ่นแล้วเห็นว่าน่าจะเน้นถึงการใช้ภาษาอย่างไร เพื่อเป็นการดึงดูดคนให้สนใจในสื่อที่นำเสนอมากกว่า โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มหนุ่มสาว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความตระหนักในความร้ายแรงของโรค ส่วนคนแก่ไม่ต้องห่วงมากเท่ากลุ่มวัยรุ่นใช้ภาษาทั่วๆ ไปได้

"ถ้าเป็นไปได้ภาษาท้องถิ่นก็ดี แต่ภาษากลางก็ฟังได้"

"เน้นการใช้ภาษา ส่วนมากวัยรุ่นชอบ คนแก่ไม่เท่าไหร่"

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคเหนือ ซึ่งเป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้านเห็นว่า ถ้าจะนำสื่อเอดส์เสนอทางโทรทัศน์ ควรนำเสนอทางช่อง 3 ช่วงที่มีข่าว ประมาณสองทุ่ม ซึ่งมีคนดูมาก ถ้าจะนำออกทางวิทยุจะไม่ค่อยมีคนฟัง แม้แต่ตนเองก็ไม่ค่อยได้ฟังเท่าใดนัก นานๆ จะเปิดฟังสักครั้งหนึ่งส่วนมากฟังเพลง หนังสือพิมพ์ถ้าลงเกี่ยวกับเอดส์ก็จะไม่ค่อยมีคนอ่าน เทปเสียงก็ไม่ค่อยมีคนฟัง เพราะไม่มีเวลาต้องทำงาน ถ้าจะเพิ่มควรเพิ่มทางโทรทัศน์และโปสเตอร์ เพราะขณะนี้ยังมีไม่เพียงพอ ทางโทรทัศน์แม้ว่าจะออกบ่อยแค่ไหน แต่ก็ออกไม่นาน โปสเตอร์ก็ไม่ค่อยมีแจก จะเห็นก็แต่ที่ติดตามโรงพยาบาล น่าจะทำให้มากๆ นำไปแจกชาวบ้าน นำไปติดตามโรงเรียน ติดที่ศาลาที่อ่านหนังสือบ้าง การสื่อโดยใช้เจ้าหน้าที่ของทางราชการที่ทำงานเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์มาประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนรู้นั้น ก็เห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นเช่นกัน ควรเร่งทำถึงแม้ว่าถ้าเปรียบเทียบกับเอกสารต่างๆ ที่นำมาแจกแล้วจะสู้เอกสารต่างๆ ที่นำมาแจกไม่ได้ เพราะการบรรยายหรือพูดให้ฟัง บางครั้งฟังแล้วก็ลืมไม่ได้จำ และก็ไม่สามารถกลับมาทบทวนหรืออ่านใหม่ได้เหมือนเอกสารหรือหนังสือ

"ที่ผ่านมา ทีวีออกบ่อยแต่ไม่นาน คิดว่าไม่เพียงพอ โปสเตอร์ไม่มีแจก เห็นมีตามโรงพยาบาล"

"เทปเสียง มีคนฟังน้อย"

"เอาเอกสารมาแจกอ่านเองจำได้มากกว่า ถ้าพูดให้ฟังก็ลืมแล้ว"

"ให้เจ้าหน้าที่มาประชาสัมพันธ์ในชุมชน คิดว่ามีความจำเป็นมาก"

ส่วนผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน (พ่อหลวง) บอกว่า ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ควรออกในช่วงเวลาที่มีคนดูมากๆ หลังข่าวสองทุ่ม ช่วงที่มีละคร และควรเป็นเรื่องที่ยาวหน่อย สั้นเกินไปดูแล้วไม่เข้าใจ คิดว่าถ้ายาวหน่อยแต่ดูเข้าใจ คนคงไม่เบื่อ และก็ไม่ควรนำเอาเรื่องเดียวกันออกบ่อยๆ เพราะดูแล้วเบื่อ ควรเปลี่ยนเป็นเรื่องใหม่ ๆ นำออกมาเสนอบ้าง ส่วนวิทยุได้ยินแต่เสียงไม่เห็นภาพ คนไม่ค่อยฟังกันเท่าไหร่ ถ้าฟังก็จะฟังรายการเพลงกันเสียเป็นส่วนใหญ่ ส่วนหนังสือพิมพ์คนชอบอ่าน เพราะมีที่

อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน โดยมากจะอ่านหนังสือพิมพ์กันทุกวัน แต่อ่านช่วงเช้าและเย็น กลางวันไม่ค่อยมีใครอ่าน เพราะต้องทำงาน ดังนั้นถ้าจะสื่อโรคเอดส์ทางวิทยุก็ต้องสื่อช่วงรายการเพลง จะสื่อทางหนังสือพิมพ์ก็สื่อได้ทุกวัน พวกที่ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ก็จะได้รับความรู้ไป ส่วนโปสเตอร์เห็นว่าควรจะนำไปติดยังที่ต่างๆ ในชุมชน เช่น ที่ศูนย์ ศสมช. ติดที่ร้านค้า และนำไปแจกให้ชาวบ้าน และควรผลิตให้มากๆ เพราะขณะนี้มีไม่เพียงพอได้มาครั้งละประมาณ 10 ชิ้น ไม่พอที่จะนำไปแจก

"ทีวีหลังข่าว...ยาวๆ หน่อย สั้นๆ ดูไม่เข้าใจ"

"วิทยุ ส่วนมากฟังเพลง"

"หนังสือพิมพ์...ได้ผลเฉพาะพวกที่ชอบอ่าน"

"โปสเตอร์...ไปติดที่ชุมชน ที่ศูนย์ ศสมช.ไปติดที่ร้านค้า ไปแจกให้ชาวบ้าน"

"โปสเตอร์...บางครั้งได้มานิดเดียว ประมาณ 10 กว่าชิ้น"

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

เมื่อกล่าวถึงการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมาว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนหรือไม่ โดยเฉพาะในด้านภาษาที่ใช้สื่อ เพราะคนในภาคอีสานส่วนใหญ่นิยมใช้ภาษาถิ่นของตนในการสื่อและรับฟังมากกว่าที่จะใช้ภาษากลาง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีความจำเป็น เพราะภาษากลางเป็นภาษาที่ทุกคนรู้กันหมด พูดได้ฟังได้อยู่แล้ว ภาษากลางที่ใช้สื่อทางโทรทัศน์และวิทยุ จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการรับฟังของคนในเขตเมืองภาคอีสานแต่อย่างใด

สำหรับความสอดคล้องของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์กับวิถีชีวิตในด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากภาษาที่ใช้แล้ว ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานมีความคิดเห็นต่างกัน บางคนเห็นว่ามีความจำเป็นเหมือนกันที่จะให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละภาค แต่ก็ไม่ใช่เรื่องสำคัญเพราะคนทุกภาคมีสิทธิ์ที่จะติดเชื้อเอดส์ได้เหมือนกันหมด ไม่ว่าจะเป็นคนภาคไหน เป็นคนเมืองหรือคนชนบท คนบ้านนอกก็มีสิทธิ์ติดเชื้อเอดส์ได้เหมือนกัน เพียงแต่อยากให้นำเสนอภาพของแต่ละภาคบ้าง แต่ก็มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนก็เห็นว่าไม่ใช่สิ่งจำเป็น ที่นำเสนอมาดีแล้ว เพราะภาพที่นำเสนอออกมาโดยเฉพาะทางโทรทัศน์นั้น เป็นเพียงสื่อให้รู้ให้เข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์เท่านั้น และเป็นข้อเตือนใจให้อยู่ห่างไกลจากเอดส์

ส่วนช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานบางคนเห็นว่า ถ้าหากเป็นสื่อทางโทรทัศน์ ควรทำเป็นวีดิทัศน์ในลักษณะ

ของสารคดีหรือเรื่องยาว หรือไม่ก็ทำเป็นภาพยนตร์ แต่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นบางคนไม่เห็นด้วย โดยบอกว่าน่าจะทำเป็นข่าว นำเสนอในช่วงเย็นและข่าวหนึ่งทุ่ม เพราะคนส่วนใหญ่จะดูข่าวในช่วงเวลานั้น และช่วงเวลาดังกล่าวก็เป็นเวลาที่ทุกคนกลับบ้านรับประทานอาหารเย็น และดูโทรทัศน์ร่วมกัน ควรนำเสนอในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ด้วยแต่อย่างไรก็ตามกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานกลับเห็นเหมือนๆ กันว่าข้อเสนอดังกล่าวคงเป็นไปได้ยาก เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ต้องมีผู้สนับสนุนรายการ เพราะเป็นช่วงเวลาธุรกิจโดยเฉพาะช่วงหนึ่งถึงสามทุ่ม สถานีโทรทัศน์หลายช่องคงไม่ยินยอมให้มีการนำเสนอสื่อเอดส์ของรัฐบาลในช่วงนั้น

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานบางคนเห็นว่าควรลงในหนังสือพิมพ์ที่มีคนอ่านมากที่สุด เข้าถึงประชาชนมากที่สุด คือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ไม่จำเป็นต้องพาดเป็นหัวข่าว อาจออกมาเป็นคอลัมน์ให้ความรู้ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นหลายคนเห็นว่าการรณรงค์ความรู้โรคเอดส์ทางหนังสือพิมพ์ให้กับคนทั่วๆ ไปเป็นสิ่งจำเป็น เพราะอย่างน้อยจะช่วยให้คนที่ยังไม่รู้ได้รู้ คนที่รู้บ้างก็จะได้รู้เพิ่มมากขึ้น บางคนบอกว่าแม้ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน อ่านบ้างไม่อ่านบ้าง อย่างน้อยก็ทำให้รู้ว่าประเทศไทยขณะนี้มีผู้ติดเอดส์แล้วประมาณห้าแสนคน และถ้ายังชอบไปเที่ยวกันอยู่อย่างนี้อีก ต่อไปคนไทยคงตายหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์นั้นไม่เพียงแต่ให้ความรู้โรคเอดส์เท่านั้น แต่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์แก่ประชาชนด้วย และการให้ความรู้โรคเอดส์นั้น มิใช่เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเท่านั้น แต่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายและผ่านสื่อทุกชนิด

ถ้าเป็นสื่อแผ่นพับ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสาน เห็นว่าควรให้มีสีสันดึงดูดให้ผู้พบเห็นหยิบขึ้นมาอ่าน อาจนำเสนอเป็นรูปการ์ตูนบ้าง เช่น ทำเป็นการ์ตูนรูปถุงยางอนามัย การ์ตูนรูปเข็มฉีดยา ส่วนรูปคนที่เป็นเอดส์จริงๆ นำลงได้ แต่ไม่ควรลงรูปที่ดูแล้วน่าเกลียด เพราะบางคนเห็นแล้วรับไม่ได้ นอกจากนี้วัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานบางคนเห็นว่าแผ่นพับดีกว่าโปสเตอร์ เพราะสะดวกในการพกพา สามารถใส่กระเป๋าเสื้อนำติดตัวไปไหนมาไหนได้สะดวก ถ้าเป็นโปสเตอร์ต้องติดอยู่จุดเดียว ติดตรงไหนก็อยู่ตรงนั้น แต่ถ้าผลิตเป็นโปสเตอร์ออกมาควรนำไปติดตามชุมชน สถานขายบริการทางเพศ หรือติดตามวัด เพราะที่วัด ก็มีติดอยู่บ้างแล้วตามบอร์ด โปสเตอร์ที่นำเสนอนั้นกลุ่มวัยรุ่นเห็นว่าไม่จำเป็นต้องบอกรายละเอียดมากนักควรจะบอกถึงวิธีการป้องกันและวิธีรักษาว่าควรทำอย่างไร โดยเสนอออกมาเป็นภาพให้มากดีกว่าที่จะเต็มไปด้วยคำบรรยายหรือตัวอักษร

> "แผ่นพับนี่เราพกไปไหนก็ได้ เข้าโรงหนังก็ได้ เข้าห้องน้ำก็อ่านได้ ไปไหนก็อ่านได้...ไปช่องก็เอาไปอ่านได้...แผ่นพับมันสะดวกครับ...สะดวกในการพกติดตัว"

> "โปสเตอร์นี่มันใหญ่ใช่ไหมครับ โอเค มันใหญ่ แต่ว่ามันตั้งอยู่จุดเดียว"

> "โปสเตอร์นี่ติดปุ๊บ ก็อยู่อย่างนี้ แต่แผ่นพับนี่ไปได้ทั่วทิศครับ"

ถ้าเป็นสื่อบุคคล ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นบางคนในเขตเมืองภาคอีสาน เห็นว่าน่าจะเข้าไปสาธิตในโรงเรียน ตั้งแต่ชั้นมัธยมขึ้นไป เพราะวัยรุ่นที่ไปเที่ยวสถานบริการ ก็คือวัยรุ่นที่มาจากโรงเรียน

ส่วนมากเป็นวัยรุ่นที่มีอายุ 14-15 ปี ซึ่งเริ่มรู้จักเที่ยวกันแล้ว เพราะผู้หญิงขายบริการอายุ 12 - 13 ปี ยังมีอยู่ตามสถานบริการ จึงไม่เป็นการแปลกที่ทำไมวัยรุ่นชอบเที่ยว อยากให้มีเจ้าหน้าที่จากกระทรวง-สาธารณสุขเข้าไปบอก เข้าไปเตือนสติให้มากๆ เพื่อเป็นการป้องกันไว้ก่อนที่เชื้อเอดส์จะเข้าสู่ประชากรกลุ่มนี้ทั้งหมด

ส่วนความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอในช่วงที่ผ่านมานั้นวัยรุ่นที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มในเขตเมืองภาคอีสานบางคนเห็นว่า ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะพวกเอกสาร เพราะมีคนสนใจมากและหยิบไปอ่านกันมาก โดยเฉพาะจากที่โรงพยาบาลหรือสถานีอนามัย จะมีไม่เพียงพอแจกจ่ายให้กับประชาชน อย่างทางวิทยาลัยก็ได้รับสื่อเอกสารที่สถานีอนามัยส่งมาให้ แต่ก็ส่งมาให้เป็นบางครั้งเท่านั้น ไม่ต่อเนื่องตลอดทั้งปี

เมื่อกล่าวถึงความต่อเนื่องของการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมาผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นบางคน บอกว่ามีความต่อเนื่องกันดี โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2536 ทางโทรทัศน์จะเห็นสื่อโรคเอดส์นำมาเสนอประชาชนค่อนข้างถี่และบ่อยครั้ง แต่วัยรุ่นบางคนที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ปีนี้ก็เห็นบ่อยแต่ไม่บ่อยเท่ากับช่วงที่โรคเอดส์กำลังเริ่มระบาดเข้ามาใหม่ๆ คือ ประมาณปี พ.ศ. 2532 (จริงๆ แล้วระบาดเข้ามาเมื่อปี พ.ศ.2527) จะเห็นสื่อโรคเอดส์ประชาสัมพันธ์ผ่านทั้งทางโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์บ่อยมาก โดยออกมาในรูปของการป้องกัน

"เห็นบ่อยครับ แต่ยังไม่บ่อยเท่ากับช่วงที่โรคเอดส์กำลังเริ่มระบาดเข้ามาประมาณปี 32"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อทำการสัมภาษณ์วัยรุ่นในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาต่ำถึงการนำเสนอสื่อประชา-สัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมาว่ามีความสอดคล้องกับวัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนหรือไม่ โดยเฉพาะด้านสื่อภาษา พบว่าไม่มีปัญหาในการรับสื่อภาษากลาง เพราะฟังรู้เรื่อง รับได้หมด ส่วนความสอดคล้องกับวิถีชีวิตในด้านอื่นๆ วัยรุ่นในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาต่ำเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องให้สอด-คล้องกับแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่น หรือให้ใกล้เคียงกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น สำคัญอยู่ตรงที่ว่าควรจะสื่อออกมาให้สม่ำเสมอ โดยเฉพาะในเรื่องสาเหตุและวิธีการป้องกัน เพราะถ้าเห็นบ่อยๆ แล้วจะได้เกิดความกลัว

ส่วนช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ประเภทต่างๆ วัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่า ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ควรนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ในช่วงเวลาตั้งแต่ 5-6 โมงเย็น เพราะเป็นช่วงที่คนเริ่มดูโทรทัศน์ ถ้าเป็นสื่อวิทยุ ควรนำเสนอในรายการเพลงทางคลื่น F.M. โดยอาศัยนักจัดรายการวิทยุเป็นผู้นำเสนอ ซึ่งขณะนี้ได้เริ่มมีการนำเสนอโรคเอดส์ทางราย-การวิทยุบ้างแล้ว โดยเฉพาะเตือนให้ประชาชนเห็นถึงภัยร้ายแรงของโรค และในการนำเสนอทางวิทยุนั้นวัยรุ่นในเมืองเห็นว่าไม่ควรจำกัดในเรื่องเวลา ช่วงไหนก็ได้ เพราะฟังได้ทุกเวลา ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ควรลงข่าวหน้าแรก หรือหน้าข่าวกีฬา เพราะคนชอบอ่านกันมาก โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับผู้ที่ไม่ชอบดูโทรทัศน์และฟังวิทยุ ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ เห็นควรใช้ "ถ้อยคำ" ในการจูงใจคน

โดยให้มีเนื้อหาบ่งบอกถึงการป้องกันและระวังตัว เช่น เตรียมถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อไปเที่ยว และควรนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ เช่น ตามดิสโก้เธค อาจติดตรงทางเข้า หรือติดช่วงใกล้ๆ ก่อนที่จะเข้าไปถึงสถานที่นั้นๆ ถ้าเป็นแผ่นพับควรมีภาพประกอบ เช่น ภาพแสดงวิธีการป้องกันและภาพแสดงตอนเป็นเอดส์ ถ้าเป็นเทปเสียงคนไม่ค่อยสนใจ เพราะใช้เวลามาก ควรเล่นเป็นละครเป็นเรื่องๆไป และถ้าเป็นสื่อบุคคลควรให้หมอเป็นผู้สาธิต เพราะคนจะให้ความเชื่อถือมาก อาจให้เป็นความรู้ประกอบกับโรคอื่นๆ เพื่อชาวบ้านจะได้รู้สึกว่าไม่เน้นในเรื่องเอดส์มากเกินไป

สำหรับความพอเพียงและความต่อเนื่องในการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ วัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นว่า สื่อทางโทรทัศน์ โปสเตอร์ และแผ่นพับมีออกมาอยู่เรื่อยๆ ไม่จำเป็นต้องเพิ่มอีก แต่ควรเพิ่มสื่อบุคคล เพราะสามารถให้ความรู้ได้ดีกว่าสื่ออื่นๆ สื่อต่างๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ออกมาบ่อยๆขณะนี้ก็มีสื่อโปสเตอร์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและนำเสนอออกมาอย่างต่อเนื่อง บางครั้งเป็นเรื่องของการป้องกัน บางครั้งเป็นเรื่องของคนที่เริ่มเป็น หรือเป็นภาพของคนที่เป็นแล้ว จึงเห็นว่าไม่ควรที่จะเพิ่มอีก

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

สำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการสื่อต่างกัน โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่าในการสื่อความรู้โรคเอดส์ทางโทรทัศน์และวิทยุไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอีสาน สื่อด้วยภาษากลางก็ฟังได้ แม้คนส่วนใหญ่ในภาคจะพูดกันด้วยภาษาถิ่น แต่เวลาฟัง จะฟังด้วยภาษากลาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสและความเหมาะสมในการสื่อ ถ้าสื่อเป็นพวกหมอลำเห็นว่าควรใช้ภาษาอีสาน ขณะเดียวกัน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองบางคนเห็นว่า น่าจะใช้ภาษาถิ่นของแต่ละภาคในการสื่อเลย ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ควรสื่อในม้วนเดียวเรื่องเดียวกัน ตรงไหนที่เห็นว่าน่าสนใจหรือสำคัญ ก็ให้เน้นจุดนั้นด้วยภาษาของแต่ละภาค จะทำให้คนแต่ละภาคสนใจมากขึ้น ดีกว่าที่จะสื่อหรือพูดด้วยภาษากลางล้วนๆ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคน มีความคิดเห็นต่างออกไปอีกว่าถ้าจะใช้ภาษาอีสานก็ควรใช้ภาษาอีสานในการสื่อล้วนๆ หรือถ้าจะใช้ภาษาเหนือก็ภาษาเหนือไปเลย ไม่ควรทำปะปนกัน และบางคนก็เห็นว่า ภาษาถิ่นควรใช้สื่อเฉพาะบางกลุ่มจะเหมาะสมกว่า เช่น ในกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งมีปัญหาเรื่องการพูดการฟังด้วยภาษากลาง ในกลุ่มชุมชนแออัดหรือสลัมซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาเลย ควรสื่อด้วยภาษาถิ่น โดยอาจสื่อผ่านทางวิทยุหรือสื่อบุคคล ส่วนคนบางกลุ่มสามารถรับภาษากลางได้ รวมทั้งผู้ที่กำลังเรียนหรือศึกษาอยู่ ก็ให้ใช้ภาษากลางในการสื่อได้เลย ซึ่งอาจสื่อผ่านทางโทรทัศน์และโปสเตอร์ เพราะขณะนี้การให้สุขศึกษาแก่ประชาชน ส่วนใหญ่ก็ใช้ภาษาถิ่นอยู่แล้ว ที่ผ่านมาทางโทรทัศน์ก็ไม่มีการสื่อด้วยภาษาอีสานแต่อย่างใด จะมีก็เฉพาะแต่สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ซึ่งสื่อผ่านการแสดงหมอลำ โดยนำความรู้โรคเอดส์สอดแทรกลงไป ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาษามิใช่เป็นอุปสรรคในการสื่อความรู้โรคเอดส์ เพียงแต่ผู้สื่อจะเลือกกลวิธีใดในการนำเสนอให้แต่ละกลุ่มเป้าหมายได้รู้และเข้าใจ

"เวลาฟังกับเวลาพูดไม่เหมือนกัน เวลาพูดนี่ยังไงก็ได้ อีสานก็ฟังได้ แต่เวลาฟัง ฟังเป็นภาษากลาง เหมาะกว่า"

"ให้สื่อทุกภาค ควรเน้นจุดสนใจคน เน้นอยากจะฟังเค้าพูดยังไง ภาคนี้พูดอย่างนี้ ภาคนั้นพูดอย่างนั้น มันน่าสนใจ"

"เป็นภาษาถิ่นของแต่ละภาคเลย.....แล้วม้วนเดียว คือม้วนเดียวกันตอนเดียวนะครับ .....มันน่าสนใจดีกว่าพูดภาษากลางล้วนๆ นะครับ"

"ก็คงต้องใช้ภาษาท้องถิ่นในบางกลุ่ม มีบางกลุ่มที่ใช้ภาษากลางได้ ในภาคอีสานกลุ่มผู้สูงอายุ ควรใช้ภาษาถิ่น คนที่กำลังศึกษาอยู่ใช้ภาษากลางได้เลย ชาวบ้านในสลัมอย่างนี้ต้องใช้ภาษาถิ่น เพราะบางคนไม่รับการศึกษาเลยก็มี"

นอกจากในเรื่องภาษาแล้ว ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงบางคนมีความเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอควรให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละกลุ่มวัยด้วย เช่น กลุ่มวัยรุ่นควรให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของวัยรุ่น ควรคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสภาพการใช้ชีวิตของกลุ่มวัยรุ่น เช่น เรื่องการเปลี่ยนคู่ เพราะวัยรุ่นหญิงปัจจุบันพอพ้นจากเด็กก็กลายเป็นนางเลยโดยไม่มีคำว่านางสาวนำหน้าซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเชื่อว่ามีประมาณครึ่งหนึ่งหรือมากกว่าครึ่งหนึ่ง(คือราว 50-60%) ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ก็ควรเสนอสื่อโดยเอาธรรมะหรือศาสนาเข้าช่วย ควรสื่อให้กลุ่มนี้ได้รู้จริงด้วย เพื่อนำไปสอนลูกหลาน และทำตัวเป็นแบบอย่างให้กับวัยรุ่น ไม่ใช่บอกลูกหลานว่าไม่ดีแล้วผู้ใหญ่ทำเสียเอง นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองยังเห็นพ้องต้องกันในประเด็นที่ว่าสื่อที่นำเสนอออกมาสำหรับคนที่อยู่ในเมืองกับคนที่อยู่ในชนบทนั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องแตกต่างกัน เพราะทุกวันนี้การคมนาคมขนส่งสะดวกรวดเร็ว สามารถติดต่อสื่อสารได้ทั่วถึงกันหมด โทรทัศน์ วิทยุสามารถสื่อครอบคลุมทั่วถึงทั้งประเทศ คนเมืองกับคนชนบทรู้พอๆ กัน บางครั้งคนในชนบทอาจรู้มากกว่าคนเมือง หรืออาจฉลาดกว่าคนเมืองในบางเรื่อง เพราะสื่อที่ได้รับไม่แตกต่างกัน

"เนื้อหา มันอยู่ที่กลุ่มนะ ถ้ากลุ่มวัยรุ่นอย่างหนึ่ง กลุ่มมีอายุก็อีกอย่างหนึ่ง กลุ่มวัยรุ่นต้องเอาสิ่งแวดล้อมเข้ามา ถ้ากลุ่มมีอายุหน่อยก็เอาธรรมะเข้ามาช่วย"

"โดยมากกลุ่มวัยรุ่นส่วนมากผู้หญิง ผู้ชายเขาจะคบเล่นกันเป็นคู่...อยู่ด้วยกันแล้วค่อยเลิกกันแล้วค่อยไปหาใหม่ จะไม่เที่ยวแบบนี้ ไม่เหมือนกลุ่มผู้ใหญ่"

"กลุ่มผู้ใหญ่.....ต้องรู้จริง.....ต้องนกเป็นนก กาเป็นกา เอดส์ก็ต้องเป็นเอดส์.....บอกบุหรี่ไม่ดีก็ต้องไม่ดี แต่ผู้ใหญ่อย่าไปสูบนะสอนเด็กแล้วเราไปทำไม่ได้"

"คนในเมืองนี่จะมีความรู้ดีกว่าคนต่างอำเภอ เดี๋ยวนี้มันครอบคลุมทั่วถึงแล้วล่ะรถมันก็ไปถึงทุกแห่งหน ความรู้เท่าๆ กันนะ ตามตำบล ตามอำเภอ ทุกวันนี้บางครั้งคนในอำเภอยังฉลาดกว่าคนในเมือง"

ส่วนช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อ เพื่อให้เข้าถึงประชาชนกลุ่มต่างๆ มากที่สุดนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง มีความเห็นว่าถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ ควรนำ

เสนอในช่วงเวลาหกโมงเย็นถึงสองทุ่ม หรือไม่ก็ช่วงหลังข่าวก่อนมีละคร เพราะคนส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์ในช่วงนั้น ส่วนช่วงกลางวันวัยรุ่นชอบดูการ์ตูน พอสิบเอ็ดโมงการ์ตูนจบให้นำสื่อเอดส์แทรกให้วัยรุ่นดู นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนอยากให้แต่ละช่องจัดทำเป็นละครโรคเอดส์โดยเฉพาะ แล้วนำออกฉายกันวันละครั้ง ตรงช่วงเวลาไหนก็ได้ แต่ถ้าเป็นไปได้อยากให้อยู่ระหว่างช่วงเวลาหลังเลิกงานจนถึงช่วงที่มีข่าว เพราะคนทุกกลุ่มวัย ทุกสาขาอาชีพจะดูโทรทัศน์ในช่วงนั้น

ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ แผ่นพับ และสติกเกอร์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่เห็นว่าควรทำให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน เช่น ให้เหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่น เหมาะสมกับกลุ่มผู้ใหญ่ สำหรับแผ่นภาพโปสเตอร์และสติกเกอร์ เมื่อผลิตออกมาแล้วควรนำไปติดตามสถานเริงรมย์ เพราะผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สาเหตุเกิดจากสถานที่ดังกล่าว จึงควรนำไปติดไว้ที่นั่นเพื่อเป็นข้อเตือนใจ และให้รู้จักป้องกัน และเห็นว่าแม้ปัจจุบันตามสถานเริงรมย์หลายแห่งมีโปสเตอร์และสติกเกอร์ติดไว้ แต่ก็ตัวนิดเดียวมองแทบไม่เห็น ควรทำเป็นแผ่นสะท้องแสง จะได้เห็นได้ชัดเจน บางที่ก็มีติดไว้แล้วเหมือนกัน แต่นำไปติดไว้ในที่ทึบมองไม่เห็น เรื่องแบบนี้ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ช่วยดูแล แต่ก็ไม่ทราบว่าจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพราะเห็นว่าบางแห่งเมื่อเจ้าหน้าที่ไปตรวจก็ติด พอเจ้าหน้าที่เดินออกไปก็ฉีกทิ้ง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงบางคนเห็นว่า น่าจะทำสติกเกอร์ติดที่ตัวคนไปเที่ยว หรือไม่ก็ให้หญิงบริการใส่เสื้อเอดส์ไปเลย แต่ก็มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ ถ้าทำเช่นนั้นกิจการขายบริการก็อยู่ไม่ได้ ทุกวันนี้จึงไม่มีใครรู้ว่าใครติดเชื้อเอดส์ ถ้าติดเชื้อก็ไม่มีใครบอกใคร เพราะกลัวสังคมรังเกียจ เพราะฉะนั้นจึงเห็นว่า ถ้ารักที่จะเที่ยวก็ต้องเสี่ยงต่อการเป็นเอดส์

"ตามสถานเริงรมย์น่าจะเป็นแบบสะท้อนแสงหน่อย เพราะมันดูไม่เห็น"

"ถูกไฟแล้วจะมองเห็น บางทีมันก็ตัวใหญ่เหมือนกัน แต่ไปติดในที่ทึบซะแล้วก็มองไม่เห็น"

"แต่ว่าจะติดได้นานเท่าไรไม่รู้ บางทีติดแป๊ปเดียวเดินออกมาก็ฉีกออกแล้ว"

นอกจากสื่อทางโทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับและสติกเกอร์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงบางคนเห็นว่า ควรทำเป็นวีดิทัศน์แล้วนำมาฉายให้ประชาชนดูพร้อมกับให้มีวิทยากรบรรยายให้ความรู้และให้ซักถามปัญหาข้อข้องใจได้ ผู้เข้าร่วมสนทนาบางคนก็เสนอให้มีการทำเป็นปฏิทินสมุดพกเล่มเล็กๆเอาไว้แจกประชาชน พร้อมกับมีหมายเลขโทรศัพท์ของสถานที่ราชการเพื่อสะดวกในการติดต่อดีกว่าทำเป็นแผ่นพับ โปสเตอร์หรือสติกเกอร์ เพราะคนจะไม่สนใจและทิ้งมากกว่าจะเก็บเอาไว้ใช้ประโยชน์เช่นสมุดพกติดตัวเล่มเล็ก ซึ่งให้ประโยชน์ในการใช้มากกว่า

สำหรับความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงต่างเห็นว่า ควรที่จะต้องร่วมกันรณรงค์เรื่องโรคเอดส์กันต่อไป แต่ก็อดสงสัยมิได้ว่า ทำไมยิ่งมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์มากเท่าใด กลับมีผู้ติดเชื้อและผู้ที่ป่วยเป็นโรคเอดส์เพิ่มมากขึ้นทุกที รัฐเสียเงินงบประมาณไปปีละเท่าไหร่ ทำไมจึงไม่สามารถลดจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ลงได้ แม้ว่าจะมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องกันมาทุกปี โดยเฉพาะปี พ.ศ.2536 นี้มีการรณรงค์ต่อต้าน

โรคเอดส์กันมากที่สุด ทำให้เกิดความรู้สึกเหมือนถูกหลอก ว่ารัฐหลอกประชาชนหรือ แต่ก็มีบางคนเห็นว่าคงไม่ได้หลอก แต่อาจเป็นเพราะมีการรณรงค์มาก หาข้อมูลได้มากนั่นเอง ก็เลยทำให้ค้นพบว่ามีผู้ติดเชื้อมากขึ้น

"ผมว่าต้องรณรงค์ต่อไป"

"ปีนี้ล่ะครับ...ท็อปฮิตเลย...ผมว่ามันขึ้นอยู่กับสมัยรัฐบาล เขาฮิตพวกนี้นะ รณรงค์เต็มที่พอสมัยหน้าแล้วก็เงียบ โรคเอดส์เงียบ"

"ทุกวันนี้ก็รณรงค์มามาก รัฐหมดเงินไปตั้งเยอะ ทำไมคนถึงได้เป็นเอดส์กันตั้งเท่าไร ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น"

"ได้ยินเหมือนที่หลายคนพูดว่า ขณะนี้ประชาชนรู้ว่ารัฐกำลังหลอกเรา เอาเงินมาหลอกประชาชนเล่นว่าเป็นเอดส์บ้าง ว่าจะตายอย่างนั้นอย่างนี้บ้าง"

"ยิ่งรณรงค์ก็ยิ่งมีเพิ่มมากขึ้นอันนี้จริง แต่เราหามันก็ต้องมีเพิ่มขึ้นใช่ไหมเรารณรงค์แล้วไปหาเชื้อ อย่างนี้มันก็ต้องเจอ คล้ายๆ กับหาปลา ก็ต้องได้ปลา ไปหาดูมีเชื้อไหม ก็ต้องเจอเอดส์.....หมายความว่าถ้าเจอมากๆ แสดงว่าเจ้าหน้าที่ให้ความสนใจมากขึ้น ค้นพบมากขึ้น"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่าในการเผยแพร่สื่อโรคเอดส์นั้น ควรใช้ภาษาถิ่น เพราะมีคนอีสานบางคนฟังภาษากลางไม่ถนัด ฟังแล้วไม่เข้าใจ ควรที่จะต้องสื่อด้วยภาษาถิ่น แม้แต่ในเมืองเองก็ยังมีคนฟังภาษากลางไม่ค่อยเข้าใจอยู่ แม้ว่าจะมีจำนวนน้อย ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าถ้าใช้ภาษาอีสานสื่อ ก็จะช่วยให้เกิดความเป็นกันเอง แต่ถ้าเสนอสื่อทางโทรทัศน์ใช้ภาษากลางดีแล้ว ถ้าเป็นสื่อวิทยุน่าจะใช้ภาษาถิ่น แต่ที่ผ่านมาสื่อทางวิทยุไม่ค่อยมีการใช้ภาษาถิ่นเท่าใดนัก

ในด้านความเหมาะสมของช่องทางและเวลาในการนำเสนอ ผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาต่ำเห็นว่า ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ ควรนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 โดยเสนอในช่วงที่มีข่าว ช่วงระหว่างข่าว และในช่วงหลังข่าว เพราะมีคนดูกันมาก และเห็นว่าควรใช้ดาราแสดงเพื่อดึงดูดความสนใจของคนดู ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์เห็นว่าไม่ค่อยได้อ่านกัน ถ้าจะลงก็ให้ลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ ถ้าเป็นโปสเตอร์ควรนำไปติดตามสำนักงาน สถานบริการสาธารณสุข โรงเรียน ถ้าเป็นแผ่นพับก็ให้แจกรถส่วนบุคคล และรถรับจ้าง จะได้กระจายไปอย่างทั่วถึงครบทุกกลุ่มอาชีพ

สำหรับความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอ ผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาต่ำมีความเห็นว่า ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ แม้ขณะนี้จะมีการนำเสนอไม่น้อยอยู่แล้ว แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ส่วนด้านความต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอ เห็นว่ามีความต่อเนื่องกันดี โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ.2535-2536 หรือเมื่อปีที่แล้วกับปีนี้มีการเผยแพร่สื่อโรคเอดส์มากที่สุด ในช่วงปี พ.ศ.2536 มีแผ่นพับออกมามากที่สุด และเนื้อหาที่ออกบ่อยมากที่สุดก็คือเรื่องการป้องกัน และก็เห็นว่าไม่ควรลดลง คิดว่าออกมาเช่นนี้ดีแล้ว

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เกี่ยวกับความเหมาะสมสอดคล้องของสื่อที่นำเสนอกับวิถีชีวิตของคนในเขตเมืองภาคอีสาน จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน 2 คน คนหนึ่งทำงานด้านพัฒนาชุมชน ส่วนอีกคนหนึ่งทำงานด้านอนามัย ปรากฏว่า มีความคิดเห็นเหมือนกัน โดยเห็นว่า ถ้าเรื่องภาษาแล้วประชาชนในอีสานสามารถรับสื่อภาษากลางได้ ผู้นำชุมชนซึ่งทำงานด้านอนามัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ควรนำเสนอเป็นภาษาถิ่นในส่วนที่น่าจะนำเสนอได้ เช่น ถ้าเป็นละครอยากให้ใช้ภาษาถิ่นนั้นๆ ไปเลย เพราะปัจจุบันการสื่อประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ สามารถแยกนำเสนอเป็นภาคได้ เช่น ภาคอีสานจะมีศูนย์ประชาสัมพันธ์เขตสอง ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นภาษาถิ่นอีสานได้ ภาคเหนือและภาคใต้ก็จะมีศูนย์ประชาสัมพันธ์เขตภาคเหนือ และภาคใต้ ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นภาษาเหนือและภาษาใต้ได้เช่นกัน ซึ่งจะเป็นผลดีในการรับสื่อของประชาชนในแต่ละภาค เพราะขณะนี้ทางภาคอีสานเองประชาชนประมาณ 90% จะพูดภาษาอีสาน การสื่อภาษาอีสานและรับภาษาอีสานน่าจะให้ผลดีกว่าสื่อด้วยภาษากลาง ผู้นำชุมชนยังให้ข้อเสนอแนะอีกว่า น่าจะประชาสัมพันธ์สื่อเอดส์ผ่านทางหมอลำโดยใช้ภาษาอีสานด้วย ขณะนี้ได้เริ่มมีการรณรงค์โรคเอดส์ผ่านทางหมอลำบ้างแล้ว โดยทางสาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้จัดทำขึ้น ผ่านทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์โดยวงหมอลำของนพดล ดวงพร

สำหรับความสอดคล้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละภาค ผู้นำชุมชนทั้งสองคนเห็นพ้องต้องกันว่าน่าจะสอดคล้องกันกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น อย่างประชาชนที่อยู่ในเมืองกับประชาชนที่อยู่ในชนบทมีความแตกต่างกัน สื่อก็ควรจะออกมาให้ต่างกัน และไม่ควรเน้นในเมืองให้มากกว่าในชนบท

ส่วนในด้านความเหมาะสมของช่องทางและเวลาในนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ ผู้นำชุมชนที่ทำงานด้านอนามัยเห็นว่าควรนำสื่อโรคเอดส์เสนอทางโทรทัศน์ทุกช่อง เพราะขณะนี้ทางภาคอีสานรับได้ 5 ช่อง คือ ช่อง 4 ช่อง 11 ช่อง 3 ช่อง 9 และช่อง 7 แต่คนส่วนมากจะดูช่อง 7 ช่อง 3 และช่อง 9 เวลาที่ควรนำเสนอสื่อเอดส์ทางโทรทัศน์ควรเป็นช่วงเวลาหลังเลิกงาน หรือหลังหนึ่งทุ่มไปแล้ว หรือไม่ก็ช่วงหลังข่าวซึ่งเป็นช่วงเวลาที่คนอยู่บ้าน เพราะคนส่วนมากชอบดูข่าว พอข่าวจบก็ดูละคร

ถ้าเป็นสื่อวิทยุ ผู้นำชุมชนที่ทำงานด้านอนามัยเห็นว่า ควรนำออกในรายการเพลงและนิยาย แต่ส่วนมากชาวบ้านทั่วๆ ไป จะชอบฟังนิยายมากกว่า จึงควรนำความรู้โรคเอดส์แทรกเข้าไปในนิยายหรือในละครวิทยุ ขณะนี้ได้มีการนำความรู้โรคเอดส์แทรกในหมอลำบ้างแล้ว เริ่มมีการนำออกเสนอทางวิทยุคลื่น A.M. เพราะชาวบ้านทั่วๆ ไปนิยมฟังวิทยุคลื่น A.M. มากกว่าคลื่น F.M. เนื่องจากคลื่น F.M. รับได้น้อย รับได้ในระยะสั้น แต่คลื่น A.M.สามารถส่งไปได้ไกลและรับได้ทั่วถึงในหลายจังหวัดทางภาคอีสาน เช่น ครอบคลุมถึง อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์

ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ ผู้นำชุมชนเห็นว่า บางครั้งชาวบ้านอาจไม่ได้อ่าน เพราะไม่ได้รับทุกวัน หรือไม่ได้รับประจำ แต่ถ้าจะลงในหนังสือพิมพ์ก็ควรลงในหนังสือพิมพ์ที่ชาวบ้านนิยมอ่านมากๆ เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน ซึ่งจะครอบคลุมประชาชนได้หลายระดับ

ถ้าเป็นโปสเตอร์ ผู้นำชุมชนที่ทำงานด้านอนามัยเห็นว่า น่าจะนำเสนอในเรื่องของสาเหตุการป้องกันและการตรวจเลือด โดยชี้ให้เห็นโทษและผลของการเป็นเอดส์ ไม่ควรทำแผ่นใหญ่เกินไป หรือแผ่นเล็ก ควรทำขนาดพอดีๆ ประมาณสักหนึ่งฟุตหรือ 12 นิ้ว ตัวอักษรที่ใช้ประกอบภาพอย่าให้เล็กมากจนมองไม่เห็น ทั้งนี้ควรขึ้นอยู่กับขนาดของแผ่นภาพโปสเตอร์ที่นำเสนอ

ถ้าเป็นแผ่นพับ อาจทำเป็นพับสามหรือพับสี่ก็ได้ เน้นเนื้อหาว่าเอดส์เกิดขึ้นได้อย่างไร ป้องกันอย่างไร เป็นแล้วทำตัวอย่างไร เพื่อนำไปแจกให้ประชาชนในชุมชน แต่แผ่นพับจะขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคล ถ้าคนที่ได้รับไปสนใจก็จะอ่าน ถ้าไม่สนใจก็จะทิ้งไม่ได้อ่านซึ่งไร้ประโยชน์ แผ่นพับจึงสู้สื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หรือโปสเตอร์ไม่ได้ สำหรับโปสเตอร์ดีกว่าแผ่นพับ เพราะสามารถนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ และตามแหล่งชุมชนที่ได้รับคงไม่ทิ้งเหมือนแผ่นพับ

ถ้าเป็นเทปเสียง ผู้นำชุมชนที่ทำงานเกี่ยวกับอนามัยบอกว่า เคยได้รับจากสาธารณสุขส่งมาให้ประชาสัมพันธ์สู่ประชาชนอีกทอดหนึ่ง แต่จะใช้ประกอบการอบรมผู้นำเท่านั้น ในชุมชนจริงๆ แล้วยังไม่มีเทปลงไปประชาสัมพันธ์เลย จะแจกแต่แผ่นภาพบ้าง แผ่นพับบ้าง อันที่จริงแล้ว เห็นว่าควรจะมี "สื่อบุคคล" โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่อาสาสมัครที่รับผิดชอบเรื่องประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่านั้น ไม่ต้องไปยุ่งเกี่ยวกับงานอื่นเลย ไม่ใช่ทำงานครอบจักรวาล ทำไปทุกเรื่อง พัฒนาสารพัดด้าน แต่ไม่มีผลเกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ เสียเวลาและเสียงบประมาณด้วย

ด้านความพอเพียงและความต่อเนื่องในการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ ผู้นำชุมชนที่ทำงานด้านอนามัยเห็นว่าสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมายังไม่เพียงพอ ควรที่จะเพิ่มอีก และถ้าออกมาเรื่อยๆ ได้ก็จะดี แผ่นพับ ป้ายโฆษณาควรออกมาเรื่อยๆ อย่างป้ายโฆษณานั้น พอฝนตกตัวหนังสือก็ลบเลือนมองไม่เห็น ควรทำออกมาใหม่ โทรทัศน์ก็ควรนำสื่อเอดส์ออกมาเสนออย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่นำเสนอเป็นพักๆ หายเป็นพักๆ หรือเว้นนานไปขาดความต่อเนื่อง อย่างเอกสารต่างๆ ที่ได้รับเกี่ยวกับสื่อโรคเอดส์ก็เช่นกัน ปีนี้ได้รับเพียง 3 ครั้งเท่านั้น ส่วนผู้นำชุมชนที่ทำงานด้านพัฒนา เห็นตรงข้ามว่าช่วงที่สื่อโรคเอดส์ออกมามากๆ เป็นช่วงเมื่อ 2-3 ปีที่แล้ว คือปี พ.ศ.2534-2535 แต่ปี 2536 นี้ก็เห็นว่าออกมามากเช่นกัน คิดว่ามีการรณรงค์ต่อเนื่องกันมาโดยตลอด

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสาน ซึ่งทำงานเกี่ยวกับด้านอนามัยยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ในแง่กลวิธีการโฆษณานั้น ตนเองไม่มีความรู้ว่าจะทำอย่างไรเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ถ้านำเอาสภาพคนที่ติดโรคเอดส์มาสัมภาษณ์มาออกทางสื่อต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รู้ได้เห็นว่า ทุกวันนี้สภาพของคนเป็นเอดส์เป็นอย่างไร มีชีวิตเพียงแค่นอนรอความตายอยู่ที่โรงพยาบาล ลักษณะตามเนื้อตัวเป็นตุ่มเป็นแผล เมื่อได้เห็นภาพเหล่านี้ทุกคนจะได้เกิดความตระหนักถึงความร้ายแรงของโรคเอดส์ และมีสำนึกมากขึ้น ซึ่งอาจจะช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเป็นเอดส์ลงได้บ้าง

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ถูกจัดเป็นหมู่บ้านยากจนแห่งหนึ่งในภาคอีสาน แต่สามารถรับสื่อต่างๆ จากส่วนกลางและเขตเมืองได้ค่อนข้าง

สะดวก ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ ปรากฏว่าไม่มีปัญหาการรับฟังสื่อด้วยภาษากลาง แม้จะเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาน้อย ทั้งนี้เพราะฟังรู้เรื่องเข้าใจ ไม่ว่าจะใช้ภาษากลางหรือภาษาถิ่นอีสานสื่อก็สามารถรับฟังได้เหมือนกัน "ฟังได้คือกัน" ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานกล่าวว่า ขณะนี้การสื่อทางวิทยุไม่ว่าจะสื่อด้วยคลื่น F.M. หรือ A.M.ส่วนมากที่เคยได้รับฟังก็สื่อด้วยภาษากลางอยู่แล้ว เช่น จากคลื่น A.M. ของสถานีวิทยุกองทัพภาคที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี หรือคลื่น F.M. ของ สทร. จังหวัดอุบลราชธานี ก็สื่อด้วยภาษากลางเช่นกัน แต่ถ้าเปรียบความน่าสนใจระหว่างการสื่อเรื่องโรคเอดส์ด้วยภาษากลางและสื่อด้วยภาษาถิ่นอีสานแล้ว เห็นว่าการสื่อด้วยภาษาอีสานจะน่าสนใจกว่า เช่นสื่อผ่านทางหมอลำ

สำหรับความเหมาะสมและสอดคล้องของเนื้อหาสื่อที่นำเสนอกับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นเท่าที่สื่อเอดส์นำเสนอในช่วงที่ผ่านมานั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาต่ำเห็นว่า แม้เนื้อหาของเรื่องที่นำเสนอมาจะเป็นการสะท้อนภาพชีวิตของคนเมือง แต่ก็ไม่มีผลต่อความน่าเชื่อถือต่อเนื้อหาที่นำเสนอแต่อย่างใด ไม่ว่าภาพที่เสนอมาจะเป็นภาพคนแต่งกายผูกไทด์ ใส่เสื้อนอก ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวเมือง ดูแล้วก็เชื่อว่าโรคเอดส์มีจริงและอันตราย

ส่วนความเหมาะสมของช่องทางและเวลาที่นำเสนอสื่อประเภทต่างๆ นั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นร่วมกันว่า ถ้าเสนอเป็นสื่อทางโทรทัศน์ควรนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 ให้มาก เพราะในท้องถิ่นที่พวกตนอาศัยอยู่นั้นสามารถรับสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 ได้ชัดเจนดี ส่วนช่องอื่นๆ รับได้แต่ไม่ชัดเท่าใดนัก จึงอยากที่จะให้เสนอทางสองช่องให้มากกว่าช่องอื่นๆ และอยากให้นำเสนอสื่อเรื่องโรคเอดส์ในช่วงหลังข่าวสองทุ่มครึ่งหรือสามทุ่ม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ทุกสถานีนำเสนอการ์ตูน คือช่วงเวลาก่อนที่จะมีการนำเสนอละครนั่นเอง

"ช่วงใกล้ๆ ละครเพราะคนดูโทรทัศน์หลาย"

"ตรงช่วงหลังข่าวจบ"

"ช่อง 7 กับช่อง 3"

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งหมดไม่ค่อยให้ความสนใจต่อการอ่านหนังสือพิมพ์นัก เนื่องจากลักษณะอาชีพการงานที่ทำ ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาอ่าน นานๆ จะอ่านกันสักครั้งหนึ่ง และเป็นสื่อที่ต้องจ่ายเงินซื้อทุกครั้งที่ต้องการอ่าน จึงไม่ค่อยได้อ่านกัน และมีความเห็นว่าดูโทรทัศน์ดีกว่าที่จะอ่านหนังสือพิมพ์ แต่อย่างไรก็ตามเห็นว่าควรนำเสนอเรื่องโรคเอดส์ทางหนังสือพิมพ์ให้มากด้วยเพื่อให้เป็นความรู้แก่คนที่ชอบอ่าน

สำหรับแผ่นพับและโปสเตอร์เท่าที่ผ่านมาเห็นมีการแจก และติดตามสถานีอนามัย โรงพยาบาล และคลีนิก แต่เห็นว่ายังไม่ทั่วถึงและครอบคลุมหมู่บ้านในชนบท ส่วนมากที่เห็นจะเป็นภาพที่น่ากลัว แสดงให้เห็นถึงอาการของโรคเอดส์ โดยมีภาพของคนที่เป็น ตามเนื้อตัวเป็นตุ่มเป็นแผล บางภาพก็แสดงให้เห็นถึงวิธีการป้องกัน ผู้ร่วมสนทนาวัยรุ่นเห็นว่า สำหรับโปสเตอร์นั้น เมื่อผลิตออกมาแล้ว ควรนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ ที่มีผู้คนผ่านไปมามากๆ เช่น ตามตลาด ร้านค้า เมื่อมีผู้มาซื้อของก็จะได้เห็น หรือ

ตามศาลาต่างๆ ที่มีในหมู่บ้าน ตรงทางแยกในหมู่บ้าน เป็นต้น แต่ไม่เห็นด้วยที่จะนำไปติดไว้ในวัด เพราะเห็นว่าไม่เหมาะสม ส่วนตามโรงเรียนเห็นว่าควรนำไปติดได้เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่เด็กๆ

ในด้านความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า เท่าที่ผ่านมาสื่อที่ออกมาบางสื่อยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ โปสเตอร์ควรที่จะเพิ่มให้มากขึ้น ตามหมู่บ้านขณะนี้ไม่ค่อยมีถ้าผลิตเพิ่มจะได้นำไปติดเพื่อให้ชาวบ้านได้รู้ทั่วกัน สำหรับสื่อที่นำเสนอทางโทรทัศน์คิดว่าที่ออกมามีปริมาณพอดีแล้ว ถ้าออกมามากๆ หรือมากกว่านี้จะทำให้คนดูเซ็ง วิทยุก็เช่นกันขณะนี้ได้ยินบ่อย ได้ยินทุกวัน รู้สึกว่าออกถี่ทั้งวิทยุและโทรทัศน์ และเห็นว่าเท่าที่นำเสนอขณะนี้ดีแล้วไม่ควรลดหรือเพิ่ม

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงในระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลวิธีในการนำเสนอว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อมีส่วนสำคัญต่อผู้รับสื่อ คนในชนบทจะเข้าใจภาษาถิ่นของเขามากกว่าการที่จะรับฟังสื่อภาษากลาง เพราะภาษากลางเป็นภาษาสูงคนฟังอาจจะเข้าใจไม่มากนัก แต่ถ้าเป็นการสื่อทางโทรทัศน์ซึ่งต้องออกทั่วทั้งประเทศ ก็จำเป็นที่จะต้องใช้ภาษากลาง เพราะถ้าใช้ภาษาถิ่นใดถิ่นหนึ่งแล้วคนที่อยู่ต่างภาคต่างจังหวัดกันก็จะมีปัญหา อาจฟังไม่รู้เรื่องฟังไม่เข้าใจ ถ้าต้องสื่อพร้อมๆ กันทั่วประเทศก็ควรที่จะนำเสนอในลักษณะกลางๆ เป็นดีที่สุด ถ้าสื่อทางวิทยุ อาจใช้ภาษาถิ่นในการสื่อกับคนในแต่ละภาคในแต่ละท้องถิ่นได้ เพราะในแต่ละจังหวัดจะมีสถานีวิทยุของตนเองหลายสถานี และสามารถรับสถานีวิทยุของจังหวัดใกล้เคียงได้ ขณะนี้จังหวัดที่อาศัยอยู่ก็สามารถรับสถานีวิทยุคลื่นส่งระบบ F.M. ได้ 4 สถานี แต่ทั้งสี่สถานีนี้ส่วนใหญ่ใช้ภาษากลางในการสื่อ จะมีการสื่อด้วยภาษาถิ่นบ้างก็เฉพาะในช่วงที่มีข่าวตอนเช้า ถ้าเป็นข่าวท้องถิ่นหรือข่าวในบ้านก็จะใช้ภาษาถิ่น และข่าวที่นำเสนอมาส่วนมากก็เป็นข่าวประชาสัมพันธ์งานต่างๆ ในท้องถิ่น ข่าวเกี่ยวกับโรคเอดส์ไม่ค่อยมี ส่วนเนื้อหาที่นำเสนอนั้นวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ถ้าจะให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละภาคได้ก็เป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าออกมาในลักษณะกลางๆ คนแต่ละภาคก็เข้าใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสื่อที่นำเสนอด้วย

> "มีส่วนนะคะ บางคนที่อยู่ตามชนบทนี่ เขาอาจจะเข้าใจภาษาของเขามากกว่าที่จะใช้ภาษากลางที่อาจจะเป็นภาษาสูง คนอาจจะไม่เข้าใจเท่าไหร่"
>
> "ถ้าเป็นทีวี...ก็จำเป็นนะคะ ก็ออกทั่วประเทศเลย ก็จำเป็นต้องใช้ภาษาใดภาษาหนึ่ง คนภาคนั้นจังหวัดนั้นอาจจะไม่เข้าใจ"
>
> "ก็ได้ค่ะ เพราะว่าวิทยุเวลาออกอากาศ ก็จะออกในจังหวัดนั้น บางทีอาจจะเป็นจังหวัดใกล้เคียง ก็ใช้ภาษาของตนก็ได้ ใช้ภาษาถิ่นก็ได้"
>
> "ก็แต่ละภาคนะคะ มันอาจมีส่วน แต่ถ้าออกมาในลักษณะกลางๆ คนอาจจะเข้าใจนะคะ"

ส่วนความเหมาะสมของช่องทางและเวลาที่นำเสนอสื่อประเภทต่างๆ วัยรุ่นในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงมีความเห็นว่า ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ควรนำเสนอในช่องที่มีคนดูมากๆ คือช่อง 7 ถึงแม้ในภาคอีสานนี้จะสามารถรับได้หลายสถานีก็ตาม คือ รับได้ทั้งสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ช่อง 3 ช่อง 9 ช่อง 11 และช่อง 4 ของอุบลราชธานี ส่วนสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 รับได้แต่ไม่ชัด ซึ่งเป็นเพียงช่องเดียวเท่านั้นที่รับได้ไม่ชัดเลย นอกนั้นรับได้ชัดหมด และเห็นว่าหากนำเสนอสื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ไม่ควรทำให้ยาวเกินไป คนดูจะเบื่อได้ อย่างมากก็ประมาณ 5-10 นาที ถ้ายาวกว่านี้ก็จะไม่มีคนดู ควรทำให้เป็นเรื่องสั้นๆ และให้มีความกระชับในเนื้อเรื่องที่นำเสนอด้วย

"คนอาจเบื่อก็ได้ค่ะ ถ้ายาวเกินไป น่าจะให้ผลดี.....ประมาณสัก 5 นาที"

"5-10 นาที อะไรอย่างงี้ บางคนอาจจะว่างหรือไม่ว่างอะไรทำนองนี้ถ้ายาวมากไปจะไม่ดู"

ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุ เห็นว่าควรนำเสนอสื่อโรคเอดส์ในช่วงเช้าหรือไม่ก็ช่วงเย็น เพราะตอนเช้าเป็นช่วงที่คนยังไม่ออกไปทำงาน ส่วนมากจะฟังวิทยุ และช่วงตอนเย็นก็ประมาณ 5-6 โมงเย็น เพราะเป็นช่วงระยะเวลาที่คนเริ่มกลับเข้าบ้าน ถ้าเกินเวลานี้ไปแล้วคนส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์มากกว่าจะฟังวิทยุ

"ช่วงตอนเช้า หรือไม่ก็ตอนเย็น ตอนเช้าตอนที่คนยังไม่ไปทำงาน"

"ตอนเย็น..... 5 โมง ถึง 6 โมงนี่แหละ"

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์เห็นว่าควรลงข่าวโรคเอดส์ด้วย รวมทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็ควรลงด้วยเช่นกัน เพราะคนในหมู่บ้านจะได้รู้ถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีอะไรใหม่ๆ เข้ามาบ้าง มีอะไรต้องทำบ้างเกี่ยวกับท้องถิ่นตน เพราะขณะนี้ในแต่ละหมู่บ้านจะมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ จะมีคนเอาไปส่งให้อ่านตามหมู่บ้านทุกวัน คือ มีฉบับใหม่ๆ ให้อ่านทุกวัน ฉบับวันหลังๆ ก็สามารถหาอ่านได้

"ก็จำเป็นมากค่ะ เพราะแต่ละหมู่บ้านจะมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ให้อ่าน เขาก็จะส่งไปตามหมู่บ้าน"

"ทุกวัน มีให้อ่านทุกวัน แล้ววันหลังๆ ก็มีให้อ่าน"

ถ้าเป็นโปสเตอร์ เห็นว่าควรนำไปติดตามโรงเรียนให้นักเรียนได้ศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และเห็นว่าอันที่จริงนั้นขณะนี้แม้แต่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายก็พอรู้เรื่องโรคเอดส์กันแล้ว เช่น ชั้นประถมปีที่ 5 ประถมปีที่ 6 หรือไม่ก็นำไปติดตามที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เพราะที่หมู่บ้านที่อยู่นี่ก็มีการนำโปสเตอร์เอดส์ไปติดไว้เหมือนกันแต่นานมากแล้ว ที่เป็นโปสเตอร์ใหม่ๆ ยังไม่เห็นเพราะยังไม่ได้เข้าไปดู แต่ถ้าเป็นแผ่นพับควรเอาไปไว้ตามห้องสมุด สถานที่ราชการ และที่หน่วยงานสาธารณสุข เพราะผู้ไปติดต่อสามารถหยิบอ่านได้

ถ้าเป็นเทปเสียง วัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่าไม่ค่อยได้ยิน ส่วนมากในหมู่บ้านไม่ค่อยมีการเปิดให้ฟังเท่าไร หอกระจายข่าวจะฟังกันก็แต่ข่าวตอนเช้า ตอนเย็นไม่ค่อยมีผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันจะประกาศก็ต่อเมื่อมีข่าวตามหมู่บ้าน อันที่จริงเห็นว่าน่าจะใช้เทปเสียงในการ

ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ด้วย โดยควรเปิดให้ประชาชนได้ฟังได้รับรู้บ้าง เพราะหมู่บ้านในชนบทปัจจุบันก็ไม่ได้อยู่ห่างไกลความเจริญเท่าใดนัก ประชาชนในชนบทก็ควรที่จะได้รับรู้ข่าวสารเรื่องนี้ด้วย โดยมากถ้าเป็นเสียงตามสาย ก็จะเปิดให้ชาวบ้านฟังตั้งแต่หกโมงถึงเจ็ดโมงเช้า แล้วก็เปิดให้ฟังข่าวปรีชา ทรัพย์โสภา พอข่าวปรีชาจบ ก็จะตามด้วยข่าวท้องถิ่น ดังนั้นถ้าเป็นไปได้ก็อาจจะแทรกความรู้โรคเอดส์ในช่วงนี้ ดีกว่าแทรกในช่วงที่กำลังนำเสนอข่าว ซึ่งอาจทำให้ขาดความต่อเนื่องในการรับฟังข่าว และอาจทำให้คนฟังรำคาญ

"ก็ควรที่จะเปิดให้ประชาชนได้รับรู้บ้างนะคะ ตามหมู่บ้านชนบทก็ไม่ได้อยู่ห่างไกลความเจริญ น่าจะให้ความรู้แก่เขา เปิดให้เขาได้รับรู้บ้าง"

"ค่ะ เปิดเสียงตามสาย ช่วงหกโมงก็เริ่มเปิดแล้ว.....ถึงเจ็ดโมง เขาก็จะปิดแล้ว"

นอกจากนี้วัยรุ่นในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นว่า "สื่อบุคคล" สำคัญกว่าสื่ออื่นๆ เพราะสามารถชี้แจงข้อสงสัย ข้อซักถามของชาวบ้านได้ ทำให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ หากมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอก็น่าจะเป็นกลุ่มให้ปรึกษากัน ถ้ามีข้อสงสัยก็ให้หัวหน้ากลุ่มเก็บไปถามแล้วกลับมารายงานให้กลุ่มทราบ และถ้ามีคนในหมู่บ้านไปรับการอบรมมาแล้ว ควรจะมาถ่ายทอดให้ชาวบ้านฟัง คิดว่าชาวบ้านคงเชื่อถือ แต่ขณะนี้ในหมู่บ้านยังไม่มีการถ่ายทอดกันด้วยวิธีนี้

"เพราะจะชี้แนะถึงโทษ ถึงอาการที่เกิดและผลที่จะได้รับ เช่นกับครอบครัวเรายังงี้ ชาวบ้านก็จะสามารถสอบถามกลับคืนไปได้ สามารถจะแลกเปลี่ยนความรู้"

ในด้านความพอเพียงและความต่อเนื่องในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์เรื่องโรคเอดส์ วัยรุ่นในชนบทภาคอีสาน ซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อทุกประเภทที่ออกมาดีแล้วไม่ต้องลด และเห็นว่า "สื่อประเภทบุคคล" ควรต้องเพิ่ม โดยเฉพาะควรจัดให้กับคนในชนบทให้มาก เพราะคนในชนบทจะไม่ค่อยเข้าใจเท่าไร จะได้ซักถามคุยกันได้ ส่วนความต่อเนื่องของสื่อต่างๆ ที่นำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์หรือเอกสารต่างๆ วัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า มีการนำเสนอแต่ไม่ต่อเนื่องกันเท่าใด อย่างโทรทัศน์นานๆ ครั้งจึงจะนำเสนอ เดือนหนึ่งเห็นสัก 4-5 ครั้ง แต่อาจเป็นเพราะไม่ดูทุกวันก็ได้ ที่จริงแล้วน่าจะนำเสนอเรื่องโรคเอดส์ทุกวัน ส่วนหนังสือพิมพ์ก็เช่นกัน หายขาดช่วงไปเหมือนกัน ส่วนมากจะเป็นข่าวผู้ป่วยโรคเอดส์ฆ่าตัวตาย น่าจะนำเสนอเป็นสารคดีหรือข่าวอื่นๆ บ้าง และไม่ควรให้หายขาดช่วงไปนานๆ เช่นนี้จะทำให้คนลืม อย่างไรก็ตาม ยังเห็นว่า ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมานี้ มีการรณรงค์โรคเอดส์กันมากโดยเฉพาะเมื่อ ปี พ.ศ.2535 มีการรณรงค์เรื่องนี้มากที่สุด ในปีนี้เองก็มีการรณรงค์กันมาก จัดเป็นขบวนต้านภัยเอดส์ มีประชาชนให้ความสนใจมากขึ้น

"ทีวี.....นานๆ ที.....เว้นๆ ไม่ได้มีต่อเนื่อง อาจจะมีวันเว้นวันก็ได้"

"เดือนหนึ่งๆ จะเห็นประมาณสัก 4-5 ครั้ง"

"แต่หนังสือพิมพ์นี่นานเหมือนกัน อาจขาดช่วงเหมือนกัน ส่วนมาก.....จะเป็นข่าวที่เป็นโรคเอดส์แล้วฆ่าตัวตายทำนองนี้ สารคดีอาจจะมีหรืออาจจะมีข่าวอื่นๆ บ้าง อะไรบ้างก็ดี"

"ก็ประมาณ 2-3 ปี คิดว่าสองปีนะ เยอะมากนะ"

"ปีกลายค่ะ...ที่มีการรณรงค์มากที่สุด"

"ปีนี้ก็เยอะ"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่า ภาษากลางที่ใช้ในการสื่อโรคเอดส์ที่ผ่านมานั้นไม่มีปัญหา เพราะฟังได้ทั้งภาษากลาง และภาษาถิ่น แต่ถ้าอยากสื่อให้กลุ่มผู้สูงอายุฟังด้วยก็ควรใช้ภาษาถิ่น ส่วนวัยที่อยู่ในระดับเดียวกับกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนานั้นไม่มีปัญหาในการรับสื่อภาษากลางแต่อย่างใด ขณะนี้สื่อทางภาคอีสานที่ผ่านทางวิทยุก็มีการใช้ภาษาถิ่นอยู่แล้ว และมีการใช้กันมากโดยเฉพาะพวกโฆษณาวิทยุในรายการต่างๆ ที่นำเสนอในจังหวัดที่พวกตนอยู่

"ก็ฟังได้ อีสานก็ฟังได้ ภาษากลางก็ฟังได้ ก็สนใจทั้งสองภาษา"

ในด้านความเหมาะสมของช่องทางและเวลาที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นว่า ถ้าเป็นการนำเสนอสื่อทางโทรทัศน์อยากให้นำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 9 ซึ่งรับได้ชัดเจนมาก แต่ช่องที่มีคนดูมากๆ คือ ช่อง 7 และช่อง 3 จึงอยากให้นำเสนอมากๆ ทั้งสองช่อง และควรจะนำเสนอในช่วงที่มีข่าว อาจเป็นเวลาประมาณทุ่มครึ่ง สองทุ่ม หรือหลังสองทุ่มซึ่งมีข่าวการบ้านการเมืองไปแล้ว หรือไม่ก็ช่วงหลังข่าวก่อนที่จะมีละคร โดยให้ทำเป็นละครสั้นๆ เป็นละครโรคเอดส์ และหากให้ดาราที่มีชื่อเสียงมาร่วมแสดงด้วยยิ่งดี เพราะประชาชนคนดูจะให้ความสนใจมากยิ่งขึ้น ยิ่งได้คนที่ป่วยเป็นโรคเอดส์จริงๆ มาแสดงด้วยก็ยิ่งดีขึ้นไปอีก เพราะคนจะรู้จักป้องกันตัวและรู้จักระงับจิตใจ

"ตอนข่าวนี่แหละครับ"

"ให้เป็นละครเรื่องเอดส์นะค่ะ"

"ครับ เขาจะได้สนใจดู ถ้าเห็นดารามาแสดง สนใจดูว่ามันเป็นยังไงมายังไง"

"ยิ่งดีสิ ถ้าแบบนั้น (เอาคนที่เป็นเอดส์มาแสดง) เขาจะได้สนใจดู เขาจะได้เข้าใจ.....ป้องกันตัวเองได้ ได้เห็นตัวอย่าง เขาก็จะพัฒนาใจเขา ตัวเขาด้วย"

ถ้าเป็นสื่อวิทยุและหนังสือพิมพ์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า คนส่วนใหญ่มักไม่ค่อยชอบฟังหรือชอบอ่านมากนัก จึงไม่กล่าวถึงช่องทางและกลวิธีในการนำเสนอ แต่ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าควรนำเสนอด้วยภาพและมีตัวหนังสือใหญ่ประกอบ เพราะที่ผ่านมาตัวหนังสือเขียนเป็นตัวเล็กๆ ทำให้มองไม่ค่อยเห็น ยิ่งผู้ใหญ่ ยิ่งอ่านไม่เห็นเพราะตาไม่ดี และควรมีภาพการ์ตูนบ้างเพื่อให้กับกลุ่มเด็กๆ ด้วย และควรนำไปติดตามที่ต่างๆ ตรงไหนที่มีคนผ่านบ่อยๆ ก็นำไปติดไว้ตรงนั้น ควรนำไปติดตามที่อ่านหนังสือพิมพ์ในหมู่บ้าน สถานีอนามัย ศาลาไทย ศูนย์ทสปช. ติดตามร้านค้าและชุมชน แต่ไม่เห็นด้วยที่จะนำไปติดไว้ที่วัด เพราะไม่เหมาะสม แต่ถ้าให้พระเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องเอดส์ก็ดี เช่นที่พระพยอมเคยเทศน์ "ถ้ารักษาศีลห้าได้จะไม่มีโรคเอดส์" ซึ่งเป็นการชี้ทางสว่างให้กับคน

สำหรับความพอเพียงในการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทซึ่งมีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่าขณะนี้สื่อที่ออกมายังไม่เพียงพอ บางคนเห็นว่าน่าจะเพิ่มสื่อที่เป็นหนังสือ แต่

ไม่ควรทำเป็นเล่มหนาๆ เพราะจะไม่มีคนอ่าน ให้ทำเป็นเล่มเล็กๆ บางๆ ประมาณสัก 10 แผ่น เอาแต่พอ อ่านได้เข้าใจได้ ได้รายละเอียดและได้ความรู้ เพราะในชนบทถ้ามีเวลาว่างก็จะอ่านกัน โดยเฉพาะแม่บ้าน อ่านแล้วจะได้เตือนพ่อบ้าน ส่วนแผ่นพับก็มีการเอามาแจกเหมือนกันโดยผ่านทาง อสม. แต่ก็ไม่เพียงพอ ยังมีคนที่ไม่ได้รับอยู่ อสม.จะนำเอามาแจกทุกเดือน สำหรับโปสเตอร์มีมาแจกบ้างแต่ก็ติดอยู่แถวบ้าน อสม. ทสปช. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ในชุมชน ซึ่งก็ไม่พอและไม่ทั่วถึง ชาวบ้านไม่ได้ดูไม่ได้เห็น พอติดไว้ก็ตกลงมาบ้าง เด็กเอาไปฉีกบ้าง เอาไปเล่นบ้าง บางทีกลางคืนก็มีคนมาฉีก จึงอยากให้แจกอย่างทั่วถึงทุกบ้านได้ก็ดี ส่วนสื่อทางโทรทัศน์ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่าความรู้ที่ให้มาผ่านทางโทรทัศน์ยังไม่เพียงพอ ควรเพิ่มให้มากขึ้น

ส่วนความต่อเนื่องในการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทซึ่งมีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่า มีความต่อเนื่องกันดี นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2534 เป็นต้นมา มีการรณรงค์สื่อโรคเอดส์กันมาก โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2536 นี้ จะเน้นมากเป็นพิเศษ มีการออกทั้งข่าวทางโทรทัศน์และสื่อต่างๆ โดยเน้นให้เห็นว่าโรคเอดส์ได้แพร่ไปมากแล้วในทุกกลุ่มประชากร โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ปีนี้เห็นเสนอเป็นข่าวแทบทุกวัน และละครที่นำเสนอมาก็มีการนำเรื่องโรคเอดส์ไปแทรก เช่น ละครเรื่องคดีแดง

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงจบเปรียญ 6 หรือเทียบเท่ากับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ถึงกลวิธีในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมาว่ามีความสอดคล้องกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทในภาคอีสานหรือไม่อย่างไร ผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่าในด้านภาษาที่นำเสนอ การสื่อโดยใช้ภาษากลางไม่มีปัญหาแต่อย่างใด ไม่ว่าจะสื่อทางโทรทัศน์ โปสเตอร์หรือสื่อประเภทอื่นๆ เพราะในพื้นที่ที่ตนอยู่แม้ว่าจะเป็นเขตชนบทแต่ชาวบ้านก็พูดและฟังภาษากลางได้รู้เรื่องพอๆ กับพูดและฟังภาษาพื้นบ้าน แต่ถ้าจะใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวชนบทได้ก็ดี โดยเฉพาะสื่อทางวิทยุ ส่วนความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตในด้านอื่นๆ เห็นว่าไม่เป็นไร เท่าที่เสนอมารับได้

> "ถ้าพูดถึงพื้นที่ของผม ในหมู่บ้านของผม พอๆ กัน พูดภาษาพื้นบ้านหรือภาษากลางฟังรู้เรื่องคิดว่าไม่มีผล คือภาษาเราไม่มีปัญหา"

สำหรับความเหมาะสมในด้านช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ประเภทต่างๆ นั้น ผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่า ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ควรทำเป็นละครสั้นๆ ประมาณ 2 นาที หรือให้ดารามาพูด ที่ผ่านมาบางเรื่องไม่ค่อยน่าสนใจ บางทีเห็นเพียงแค่ตัวหนังสือบนจอบอกว่าเอดส์เป็นโรคร้ายแรงเท่านั้น ดูแล้วไม่น่าสนใจ และเห็นว่าควรนำเสนอในช่วงเวลาหลังข่าว สลับกับละครโทรทัศน์ เพราะเป็นช่วงที่มีคนดูมาก อย่าให้เกินสี่ทุ่ม ถ้านำเสนอช่วงกลางวันจะไม่ค่อยมีคนดู

> "ควรเป็นละครสั้นๆ หรือว่าจะเป็นตัวดารามาพูด"

> "ช่วงหลังข่าว สลับกับละครทีวี คนดูเยอะ อย่าให้เกินสี่ทุ่ม ถ้าเป็นเวลากลางวันคนไม่ค่อยจะอยู่บ้าน"

ถ้าเป็นสื่อแผ่นพับเห็นว่าเหมาะสำหรับคนในเมืองมากกว่าคนในชนบท คนในเมืองจะเข้าใจมากกว่า คนในชนบทชอบดูแต่รูป แผ่นภาพโปสเตอร์จึงเหมาะสมกับคนชนบทมากกว่าแผ่นพับ เพราะมีแต่รูปประกอบกับมีคำอธิบายสั้นๆ ทำให้เข้าใจง่าย ถ้าเป็นตัวหนังสือหรือคำอธิบายยาวๆ จะไม่ค่อยมีคนอ่าน คนจะอ่านกันเฉพาะเพียงแค่บรรทัดสองบรรทัดเท่านั้น ถ้าทำเป็นแผ่นภาพโปสเตอร์ เห็นว่าน่าจะทำเป็นแผ่นภาพใหญ่ๆ ขนาดประมาณ 1 X 1.5 เมตร ที่ผ่านมาไม่เคยเห็น และอยากให้ทำเป็น "โปสเตอร์ถาวร" ด้วย ให้ติดในศูนย์กลางของหมู่บ้าน แสดงให้เห็นลักษณะอาการของโรคเอดส์ ถ้าเป็นโปสเตอร์ทั่วๆไปก็ให้ไปติดตามสี่แยก เพื่อให้คนที่เดินผ่านไปผ่านมาได้เห็น คิดว่าคงไม่มีใครฉีกทิ้ง แต่จะดูหรืออ่านกันหรือไม่นั้น เป็นสิ่งที่บังคับไม่ได้

"ถ้าในแง่ความคิดของผม อย่างแผ่นพับตามชนบทไม่เข้าใจ แต่ในเมืองจะเข้าใจมากกว่า"

"เป็นภาพโปสเตอร์ ตัวหนังสือที่แสดงว่าเป็นโรคเอดส์สั้นๆ เข้าใจง่าย ถ้าเป็นตัวหนังสือยาวเกินไป ไม่ค่อยได้อ่าน จะอ่านแค่แถวสองแถว"

"คือผมอยากให้มีโปสเตอร์ถาวรให้อยู่ในศูนย์กลางหมู่บ้าน แสดงลักษณะอาการของโรคเอดส์เป็นอย่างไร"

ถ้าต้องเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวโรคเอดส์ทางหอกระจายข่าว ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ควรต้องออกในตอนเช้าหลังข่าวหกโมง และช่วงตอนเย็นก่อนข่าวทุ่มครึ่ง และเห็นว่าถ้าจะสื่อทางนี้จะต้องดูจังหวะในการนำเสนอด้วย เพราะถ้าไม่ถูกจังหวะ พูดไปก็ไม่มีคนสนใจ ไม่มีใครฟัง ก็จะไม่เกิดประโยชน์

ส่วนความพอเพียงและความต่อเนื่องในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูง เห็นว่า ถ้าจะพิจารณาจากในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา เห็นว่ามีความเพียงพอ โดยดูได้จากการรณรงค์ที่กระทำกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แต่สื่อประชาสัมพันธ์บางประเภท เช่น แผ่นพับ เห็นว่าไม่ค่อยมีผลต่อชาวบ้านนัก ถ้าจะเพิ่มเห็นว่าควรเพิ่ม 3 สื่อคือ "โปสเตอร์" "โทรทัศน์" และ "สื่อบุคคล"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในชนบทภาคอีสานสองคนเกี่ยวกับกลวิธีในการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมาว่ามีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนบทหรือไม่ โดยเฉพาะในด้านสื่อภาษาที่ใช้ในการนำเสนอซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษากลาง พบว่าผู้นำชุมชนทั้งสองมีความคิดเห็นตรงกันว่า ไม่มีปัญหาในการรับฟัง ไม่ว่าจะสื่อด้วยภาษากลางหรือภาษาถิ่นมีค่าเท่ากัน เพียงแต่พูดภาษากลางไม่ค่อยได้เท่านั้น โดยผู้นำชุมชนคนหนึ่งให้เหตุผลว่า เพราะพูดภาษากลางนั้นยากตนเองยังไม่อยากพูด เพราะเมื่อพูดไปพูดมาแล้วก็เผลอออกมาเป็นภาษาถิ่นหรือภาษาลาวทุกครั้งไป เวลาพูดจึงชอบพูดภาษาลาวมากกว่า แต่เวลาฟังก็ฟังภาษากลางได้ ที่ผ่านๆ มายังไม่ค่อยมีการนำเสนอด้วยภาษาถิ่นอีสานเลยไม่ว่าจะเป็นสื่อทางวิทยุหรือโทรทัศน์ นานๆ จึงจะมีออกมาสักครั้ง ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งเห็นว่าถ้านำเสนอในบางพื้นที่หรือในบางท้องถิ่น การใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาอีสานในการสื่อจะ

เหมาะสมกว่าการใช้ภาษากลาง ขณะนี้สื่อทางวิทยุก็มีการใช้ภาษาถิ่นกันโดยเฉพาะทางคลื่นระบบ A.M.เช่น โฆษณายาสีฟันใช้ภาษาถิ่น แต่โฆษณาเรื่องโรคเอดส์ไม่มีและไม่เคยได้ยิน

"จริงๆ แล้วมันมีค่าเท่ากันแหละครับ เพราะว่าฟังภาษากลางได้แต่ว่าพูดไม่ได้เท่านั้นเพราะพูดน่ะยาก ขนาดผมเองก็ยังไม่อยากพูดเลย พูดไปพูดมา ก็เผลอออกมาเป็นลาว ผมชอบพูดภาษาลาวมากกว่า อันที่จริงมันก็ได้น่ะแหละครับภาษากลางนะ"

"คิดว่าภาษากลางหรือไทยก็ได้ เพราะว่าเขาฟังรู้เรื่องหมด เขาเก่งภาษาไทยอยู่แล้ว แต่เพียงเขาไม่พูดเท่านั้น เขารู้หมด"

สำหรับความเหมาะสมของการนำเสนอสื่อโรคเอดส์กับลักษณะความเป็นอยู่ของชาวบ้านในด้านอื่นๆ ผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานทั้งสองคนเห็นว่ามีความเหมาะสมดี เท่าที่เคยเห็นสื่อที่นำเสนอมาคิดว่าผู้ผลิตต้องคิดต้องศึกษาก่อนทำ แล้วค่อยนำเสนอสู่สายตาประชาชน แต่ก็มีเหมือนกันที่บางเรื่องอาจออกมาไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน โดยผู้นำชุมชนคนหนึ่งบอกว่าเป็นเพราะความเป็นอยู่ต่างกันระหว่างคนในเมืองกันคนในชนบท คนในเมืองไปทำงานมีรายได้เพียงพอมีเงินใช้จ่ายมากจึงนำเงินที่ได้ไปเที่ยว ส่วนคนในชนบทไม่ค่อยมีรายได้ จึงไม่ค่อยออกไปเที่ยว ส่วนมากสื่อที่นำเสนอจึงเป็นเรื่องของคนในเมืองมากกว่าคนในชนบท

"เพราะว่าความเป็นอยู่ของเราต่างกัน บางครั้งที่เขาพูดที่ทำให้เราฟังส่วนมากมันของคนเมือง เพราะคนในเมืองเขาไปทำงาน ไปเที่ยวกันเอง แต่บ้านนอกเราไม่ได้ไป วิถีมันก็ต่างกัน"

"เพราะว่าจากรายได้ของเขาจะเพียงพอ เขาก็จะไป (เที่ยว) เขามีเงิน"

สำหรับความเหมาะสมของช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานทั้งสองมีความเห็นว่า ถ้าเป็นการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ควรนำออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 3 เพราะว่ารับได้ชัดเจนและมีคนดูมาก และควรนำออกอากาศในช่วงเวลาหนึ่งถึงสองทุ่มหรือไม่ก็หลังข่าวสองทุ่ม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้ใหญ่ก็ดูเด็กก็ดู หรือไม่ก็สอดแทรกไป 10 นาที ก่อนมีละคร ส่วนกลางวันไม่ค่อยมีคนดูเพราะไปทำงานกันหมด ไม่มีประโยชน์ที่จะนำออกอากาศในช่วงเวลานั้น ในการนำเสนอทางโทรทัศน์ควรทำเป็นละครสั้นๆ เพื่อให้คนสนใจ ถ้านำเสนอเรื่องเอดส์ตรงๆ จะไม่มีคนดู

"ช่อง 7 ช่อง 3 เพราะว่ามันชัด"

"ช่วงทุ่ม สองทุ่มนี่ครับ ส่วนมากคนจะดูทีวีมาก ช่วงกลางวันนั้นมันไม่ค่อยมีคนดูมาก เขาไปทำงานกัน"

"เป็นละครสั้นก็ดี เค้าจะได้ดูละครด้วยแล้วเค้าก็ได้ความรู้ด้วย แต่บางทีเราจะให้ตรงๆ ไปเลย เค้าจะไม่หยุดดูก็มี ถ้าเป็นละครผมว่าเหมาะกว่า"

ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุ ผู้นำชุมชนเห็นว่า ควรนำเสนอทั้งในระบบคลื่น A.M. และ F.M. เพราะว่าคนฟังทั้งสองคลื่น โดยวัยรุ่นชอบฟังคลื่น F.M. เพราะมีเพลงสตริง ส่วนผู้ใหญ่ชอบฟังคลื่น

A.M.เพราะมีเพลงหมอลำ โดยผู้นำชุมชนคนหนึ่งบอกว่าน่าจะนำเสนอในช่วงหกโมงเย็นซึ่งคนฟังกันมากหลังกลับจากทำงาน แต่ถ้าเลยไปประมาณหนึ่งทุ่มคนจะเริ่มดูโทรทัศน์กันแล้ว ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งบอกว่า ส่วนมากวัยรุ่นหรือคนหนุ่มจะนำเอาวิทยุติดตัวไปฟังด้วยขณะออกไปทำนา และชอบเปิดฟังเพลงตลอดระยะเวลาที่ทำงาน ส่วนคนที่มีครอบครัวแล้วหรือผู้ใหญ่หน่อยไม่ค่อยพกวิทยุไปฟังในขณะที่ทำนา

"ผมว่าทั้งสองอย่าง (A.M.และ F.M.)เพราะว่าคนก็ฟังทั้ง 2 อย่าง แต่พ่อหนุ่มมันชอบฟัง F.M."

"มันมีสตริง"

"ผู้ใหญ่ฟัง A.M. เพลงหมอลำ"

"เค้าฟังช่วงเวลาที่เค้าไปทำงานเค้าก็เอาวิทยุตามไปด้วย"

"ฟังเพลงมากกว่า"

"เวลาที่เค้าทำงานเค้าก็ตั้งไว้ ถ้าทำงานห่างไกลออกไปเค้าก็เอาไปวางไว้ครับเลื่อนไปเรื่อยๆ"

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้นำชุมชนทั้งสองในชนบทภาคอีสานมีความเห็นเหมือนกันว่า คนในชนบทไม่ค่อยสนใจอ่านหนังสือพิมพ์เท่าไร เพราะไม่ค่อยมีเวลา จะดูหรือฟังข่าวสารจากสื่ออื่นๆ มากกว่า เช่น จากหอกระจายข่าว โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ แต่ก็เห็นว่าสมควรลงข่าวเกี่ยวกับโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับคนที่อ่าน เพราะหนังสือพิมพ์ที่ทางหมู่บ้านได้รับอยู่ขณะนี้มีอยู่หลายฉบับ เช่น ไทยรัฐ มติชน และเดลินิวส์

"ก็สมควรลง แต่ว่าให้...ทุกคนอ่านเป็นไปไม่ได้ เขาไม่ได้อยากอ่านทุกคน จะรู้แต่คนที่เขาอ่าน แต่ในหมู่บ้านอ่านแต่คนที่ว่างงาน"

"ตามบ้านนอกผมว่าในหนังสือพิมพ์นี่ไม่เท่าไหร่ จะดูข่าวสารจากสื่อหอกระจายข่าว หรือวิทยุ โทรทัศน์ จะดีกว่า"

ถ้าเป็นสื่อแผ่นพับ ผู้นำชุมชนทั้งสองมีความเห็นว่า ต้องแจกให้เหมาะกับกลุ่มเพราะส่วนใหญ่พวกวัยรุ่นจะชอบอ่านมากกว่า ซึ่งอาจนำไปแจกตามบ้าน หรือเอาไปไว้ที่ศาลากลางหมู่บ้าน ถ้าเป็นโปสเตอร์ เห็นว่าน่าจะนำไปติดที่ศาลากลางหมู่บ้าน กลางชุมชน ตามสามแยกสี่แยก เพราะคนจะได้ดูได้เห็น ที่ผ่านมามีการนำไปติดไว้เหมือนกันแต่ติดนานแล้ว โปสเตอร์นั้นเมื่อนำไปติดแล้วควรต้องช่วยกันดูแลมิให้มีการฉีกทิ้ง มิฉะนั้นก็จะติดอยู่ได้เพียงไม่กี่วัน

"แผ่นพับ...พวกวัยรุ่นเขาจะอ่าน"

"โปสเตอร์ที่ศาลา ตามสี่แยกของหมู่บ้านจึงจะเหมาะ เพราะว่าคนจะได้ดูได้เห็นมาก"

ถ้าเป็นเทปเสียงผู้นำชุมชนคนหนึ่งบอกว่าก็ดีเหมือนกัน และให้ความเห็นว่าไม่ควรมีแต่เนื้อเรื่องเอดส์อย่างเดียว ควรมีเพลงประกอบด้วย อาจเป็นเพลงธรรมดาเหมือนที่ใช้เปิดในการรณรงค์ให้ไปเลือกตั้ง แล้วให้นำออกตามหอกระจายข่าว ซึ่งเมื่อเปิดแล้วทุกคนต้องได้ยิน ส่วนจะฟังหรือไม่ฟังเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ขอให้ได้ยินไว้ก่อนเพื่อให้คุ้นเคย อย่างไรก็ตามเทปเสียงจะมีปัญหาอยู่บ้างตรงที่บางหมู่บ้านไม่มีหอกระจายข่าว

"ในความคิดเห็นของผมควรมีเพลงประกอบ เป็นเพลงชาวบ้านธรรมดาเหมือนเป็นเพลงที่เขาใช้รณรงค์ให้ไปใช้สิทธิ์"

"ถ้าเปิดตามหอกระจายข่าว เขาก็ฟังอยู่แล้ว เพราะไม่ฟังเสียงมันก็ดัง"

ถ้าเป็นสื่อบุคคล ผู้นำชุมชนทั้งสองในชนบทภาคอีสาน มีความเห็นว่ามีความจำเป็นเหมือนกัน โดยผู้นำชุมชนคนหนึ่งเห็นว่า ถ้าจะสื่อประชาสัมพันธ์ความรู้โรคเอดส์สามารถสื่อผ่านทาง อสม. ได้ แต่ถ้าให้เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรทางสาธารณสุขเป็นผู้มาให้ความรู้เองจะดีกว่า และช่วงเวลาในการสื่อความรู้โรคเอดส์ด้วยสื่อบุคคลก็มีความสำคัญเช่นกันว่าควรสื่อในช่วงเวลาใด อย่างเช่นถ้าเป็นช่วงเดือนที่คณะผู้วิจัยออกทำการสัมภาษณ์ คือช่วงเดือนสิงหาคมถึงกันยายนเป็นช่วงระยะเวลาที่ชนบทในภาคอีสานแล้งมากๆ ชาวบ้านก็จะให้ความสนใจน้อยลงเพราะต่างก็ออกไปทำมาหากินกันไม่ค่อยได้อยู่บ้าน จะว่าชาวบ้านไม่ให้ความสนใจก็ไม่ได้ เพราะชาวบ้านต้องออกไปทำงาน ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งเห็นว่า สำหรับหมู่บ้านของตนเองนั้น สื่อบุคคลไม่ค่อยมีความจำเป็นเท่าไร เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจโรคเอดส์ดี สามารถรับจากสื่ออื่นๆ ได้โดยตรงไม่ว่าจะสื่อจากเอกสารต่างๆ เสียงตามวิทยุหรือชมจากโทรทัศน์ แต่ก็จำเป็นสำหรับชุมชนอื่น ซึ่งอาจต้องสื่อหรือทำความเข้าใจกันด้วยบุคลากรทางสาธารณสุขเพราะสามารถตอบข้อซักถาม ข้อสงสัยของชาวบ้านได้ ถ้าสื่อที่ได้รับเป็นพวกเอกสาร ชาวบ้านก็คงได้รับความรู้ไม่ถึงร้อยเปอร์เซนต์ อาจได้รับเพียง 80% เท่านั้น

"ผมว่า มันมีความจำเป็นอยู่เหมือนกัน คือทางเจ้าหน้าที่อนามัยก็รณรงค์ให้ไปอบรมบางครั้งเดือนหนึ่ง 2 ครั้งก็มี"

"ครับผ่านทาง อสม. มาก็ได้ครับ"

"แต่ก่อนสนใจอยู่ แต่ว่าช่วงเดือนนี้ คือว่ามันแล้งมากๆ ชาวบ้านก็ไปทำมาหากินกันไม่อยู่บ้านเหมือนทุกปี ชาวบ้านเขาเลยสนใจเรื่องเอดส์น้อยลง จะว่าชาวบ้านเขาไม่ค่อยสนใจ ก็ไปว่าอย่างงั้นก็ไม่ได้ เพราะชาวบ้านเขาก็มีงานทำของเขา"

"สำหรับหมู่บ้านผมนี่คงไม่จำเป็น เพราะว่าคนเข้าใจโรคเอดส์ดี...ไม่ต้องใช้สื่อบุคคล"

สำหรับความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมา ผู้นำชุมชนคนหนึ่งเห็นว่ามีความพอเพียงแล้ว เพราะขณะนี้คิดว่า โรคเอดส์ยังไม่ได้ย่างกรายเข้ามาในหมู่บ้านที่ตนอยู่ ต่อไปในอนาคตอาจไม่แน่ เมื่อความเจริญเข้ามาก็อาจมีโรคเอดส์เกิดขึ้น เพราะขณะนี้มีคนในหมู่บ้านออกไปทำงานยังโรงงานนอกหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก เมื่อกลับเข้ามาอาจนำเอาเชื้อเอดส์กลับเข้ามายังหมู่บ้าน ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งเห็นตรงกันข้ามว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมายังไม่เพียงพอควรผลิตเพิ่มขึ้นอีก ถ้าหยุดเมื่อใด คนจะคิดว่าโรคเอดส์ได้หายไปจากเมืองไทยแล้ว ควรนำเสนอให้ถี่ขึ้น เป็นการย้ำเตือนมิใช่เว้นนานๆ แล้วออกมาครั้ง โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ควรออกให้บ่อย และเน้นให้เห็นถึงอันตรายจากการไปเที่ยวสำส่อน เข้าคลับ เข้าบาร์และเที่ยวผู้หญิง วิทยุก็ควรออกให้มากๆ ทางคลื่น F.M. ซึ่งวัยรุ่นชอบฟัง โปสเตอร์ และแผ่นพับ ก็ไม่ค่อยมีออกมาเท่าไรนัก หนังสือเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่พอเห็นก็มีอยู่บ้างตามสถานีอนามัยแต่ก็ไม่มาก อย่างไรก็ตาม สำหรับความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมา ผู้นำ

ชุมชนทั้งสองเห็นว่า ก็มีความต่อเนื่องกันดี แต่ก็ออกไม่ค่อยถี่ และคิดว่าปี พ.ศ.2536 นี้เป็นปีที่มีการรณรงค์เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด มีการเผยแพร่ทั้งแผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือและเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์ ตลอดจนสื่อทางวิทยุและโทรทัศน์

"คือ ทุกวันนี้มันไม่ระบาดไปอีก มันก็ดีน่ะแหละครับ ก็พอดีแล้ว(สื่อ) มันก็ยังไม่มีปัญหาในหมู่บ้าน"

"ผมว่าเพราะมีความเจริญเข้ามา.....ผมว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ มันไม่ค่อยเจริญเท่าไรมันก็เลยไม่ค่อยจะเป็นกันน่ะครับ แต่ถ้าความเจริญเข้ามามากๆ มันก็ไม่แน่เพราะมีโรงงานตั้งใกล้ๆ"

"ยังครับ ยังไม่พอ...เวลาหยุดทำ คนเขาจะลังเลใจ...ครับว่าเอดส์จะหายออกจากเมืองไทยไปแล้ว"

"ผมว่ามันไม่ถี่...โทรทัศน์ออกบ่อย โปสเตอร์ไม่ค่อยมี แผ่นพับไม่ค่อยมี"

"ได้ยินมา 3 ปีแล้วครับ ปี 2536 คิดว่ารณรงค์มากที่สุด"

ภาคกลาง

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

ในด้านความสอดคล้องของเนื้อหาที่สื่อโรคเอดส์นำเสนอกับวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูงได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาษากลางที่ใช้ในการสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์นั้นดีแล้ว แต่ถ้าจะให้เข้าใจกันอย่างลึกซึ้งควรจะใช้ภาษาถิ่น เพื่อให้ประชาชนที่ใช้ภาษาถิ่นแต่ละท้องที่สามารถเข้าใจได้ง่าย เพราะบางคนฟังภาษากลางไม่รู้เรื่อง ส่วนเรื่องความเหมาะสมของสื่อกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายในด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากภาษาแล้ว ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูงให้ความเห็นว่า สื่อที่ออกมามีความเหมาะสมดีแล้ว โดยให้เหตุผลว่า ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายของตัวละคร จะเห็นว่าเป็นแบบธรรมดา ที่แต่งตัวแบบนักธุรกิจก็มีบ้าง แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการรับสื่อของคนทุกกลุ่มสาขาอาชีพ โดยให้เหตุผลว่า ทุกๆ อาชีพมีโอกาสติดโรคเอดส์ได้เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านหรือนักธุรกิจ

"คิดว่าใช้ภาษาตามท้องถิ่น เพราะบางคนฟังกันไม่ค่อยรู้เรื่อง"

"ก็ใช้ภาษาตามแต่ละท้องถิ่น ภาษากลาง...มันเข้าใจยาก ถ้าเป็นภาษาเดียวกันมันก็เข้าใจกันง่าย"

"ตัวละครแต่งกายแบบธรรมดา"

"...เอดส์มันติดได้ทุกคน ชาวบ้านก็ติดได้ นักธุรกิจก็ติดได้ ก็มีละครออกหลายเรื่อง ธรรมดาก็มีแบบนักธุรกิจก็มี"

สำหรับช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการเผยแพร่สื่อโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลาง ซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรนำเสนอทางสื่อโทรทัศน์ช่อง 7 จะเหมาะสมที่สุด และช่วงเวลาที่ออกควรเป็นช่วงเวลาห้าโมง หรือไม่ก็ช่วงหลังจบข่าวประมาณสามทุ่ม เพราะว่าในช่วงนั้นมีประชาชนติดตามชมละครกันมาก ถ้าเป็นวันเสาร์ วันอาทิตย์ ควรจะนำเสนอตอนเช้า สำหรับวิทยุควรจะออกในรายการช่วงเช้า เพราะเป็นช่วงที่มีประชาชนฟังกันมากก่อนไปทำงาน

"เยอะๆ ประมาณ 3 ทุ่ม ส่วนมากคนดูละคร" (เฉพาะสื่อโทรทัศน์)

"เพราะคนฟังมาก...ก่อนไปทำงาน..." (เฉพาะสื่อวิทยุ)

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางซึ่งมีการศึกษาสูง เห็นว่าสื่อเอดส์ที่ออกมาสม่ำเสมอดี โดยเฉพาะปี พ.ศ.2536 เห็นว่า มีการรณรงค์กันมากทุกประเภทของสื่อ แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ควรจะต้องออกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพิ่มให้มากขึ้นกว่าที่ทำอยู่ในขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ หรือโปสเตอร์

"คงไม่พอ ต้องให้เพิ่มไปเรื่อยๆ

"ตอนแรกๆ มีน้อย พอตอนหลังมาก มีมากที่สุดในปีนี้"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำถึงความเหมาะสมสอดคล้องของเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะทางด้านสื่อภาษาที่ใช้ว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับคนในท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ความคิดเห็นว่า สำหรับสื่อที่ใช้ภาษากลาง โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ ผู้รับสามารถรับได้ดีอยู่แล้ว และต้องการให้สื่อโดยใช้ภาษากลางต่อไป ส่วนการใช้ภาษาถิ่นเห็นว่าควรจะเป็นสื่ออื่นๆ เช่น สื่อโปสเตอร์ หรือสื่อวิทยุ

"(ภาษากลาง) ก็ดีอยู่แล้ว"

"แต่ส่วนมากหนูอยากให้เป็นภาษากลางมากกว่า ในทีวี เพราะเข้าใจง่าย"

"(ภาษาถิ่น) เป็นโปสเตอร์ดีกว่า"

สำหรับการแต่งกายและการดำเนินเรื่องของตัวละครในเนื้อหาของสื่อที่รณรงค์ เห็นว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านดี เพราะถ้าหากจะพิจารณาจากการแต่งกายของตัวละครก็จะเห็นว่าเป็นแบบชาวบ้านทั่วไป

"ไม่แต่งตัวฉูดฉาดจนเกินไป แต่งกายเรียบร้อยเหมือนชาวบ้านธรรมดา"

สำหรับความเหมาะสมของช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อ วัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่า ประเภทของสื่อที่ควรจะเน้นการรณรงค์ให้มากก็คือ สื่อโทรทัศน์ เพราะว่า

ประชาชนทั่วไปนิยมดูกัน ช่องที่ควรจะนำเสนอก็คือช่อง 7 เพราะมีประชาชนนิยมดูกันมาก ลักษณะการนำเสนอควรทำเป็นละครสั้นๆ ทำให้ไม่น่าเบื่อ แต่ไม่ควรจะสั้นเกินไป เพราะผู้ชมอาจดูไม่รู้เรื่องหรือไม่เข้าใจ เวลาที่เหมาะต่อการนำเสนอก็คือ ตอนเย็นๆ และช่วงหลังข่าวประจำวัน

"ก็เหมาะสมนะคะว่า ไม่สั้นจนเกินไป"

"เพราะส่วนมากคนจะดูทีวีเยอะ เพราะมีทุกบ้าน"

"หลังข่าวดีกว่า"

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ควรจะลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ รูปแบบการนำเสนอควรจะเขียนลงในคอลัมน์ ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ควรนำไปติด หรือประชาสัมพันธ์บริเวณหน้าตลาด ร้านขายยา สถานีรถไฟ หรือศูนย์การค้า เพราะบริเวณเหล่านี้มีคนมาก

"ก็ส่วนมากก็อ่านกันเยอะนี่คะ หนังสือพิมพ์"

"ไทยรัฐ"

"(ประชาสัมพันธ์) หน้าตลาด ร้านขายยา สถานีรถไฟ"

"ศูนย์การค้า เพราะส่วนมากคนจะมาเที่ยวเยอะ"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

สำหรับกลวิธีการนำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นว่า ในด้านภาษาที่ใช้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาถิ่น โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้รับสื่อใช้ภาษากลางได้ไม่ดี แต่ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ ผู้รับสื่ออาจดูรูปภาพประกอบได้ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ภาษาที่ใช้ก็จะไม่มีปัญหา นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะว่า ถ้าจะให้การใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อถ่ายทอดได้ดี ควรจะใช้สื่อบุคคลในการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์กับประชาชน โดยสื่อด้วยภาษาถิ่นของแต่ละท้องที่ลงไปเลย

"จำเป็น บางทีเขาฟังภาษาไม่ออก ต้องใช้ภาษาพื้นบ้านของเขาเอง

"เขาอาจจะดูในรูป การแสดงทีวีเขาใช้ภาษากลาง"

"ไปสัมผัสกับเขา ไปให้ความรู้ถึงที่เลย ไปคุยกับเขาใช้ภาษาท้องถิ่นดีกว่า"

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูงมีความเห็นว่า สื่อที่เข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ เพราะขณะนี้ประชาชนทั่วไปมีโทรทัศน์ดูกันเกือบทุกบ้าน ถ้าต้องนำเสนอทางโทรทัศน์ เห็นว่า ช่องที่ควรจะนำเสนอก็คือช่อง 7 เวลาที่เหมาะสมควรจะเป็นบ่ายสองถึงบ่ายสาม ช่วงหกโมงเย็น ช่วงข่าวประจำวัน หรือไม่ก็ช่วงก่อนละคร

"จากทีวีมากกว่าเพราะเข้าได้ทั่วถึง พูดง่ายๆ เดี๋ยวนี้ชาวบ้านมีทีวีเกือบทุกคน ให้ความรู้พอสมควร"

"ตอนบ่าย 2-3 โมง ที่มีคนดูมาก"

"ช่อง 7 ช่วงเวลาก่อนละคร ช่วงข่าว"

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์เห็นว่า ควรลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ส่วนมากหนังสือพิมพ์จะนำเสนอในลักษณะที่เป็นข่าว ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า การเสนอเป็นข่าวก็ดี จะทำให้คนอ่านได้กลัว

ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์เห็นว่า ควรมีทั้งรูปภาพและข้อความประกอบกัน เช่น ถ้านำเสนอเรื่องการออกกำลังกายด้วยการว่ายน้ำในสระน้ำร่วมกันก็ควรมีข้อความประกอบว่าเอดส์ไม่สามารถจะติดต่อได้ และก็มีภาพว่ายน้ำประกอบ

"โปสเตอร์ควรเน้นรูปภาพและข้อความด้วย ข้อความไม่ต้องมาก ประกอบรูปภาพชี้แจงออกมาตรงนี้ อย่างออกกำลังกายด้วยกันในสระว่ายน้ำอย่างนี้ ยากที่จะติดเอดส์แสดงแบบภาพ"

ถ้าเป็นสื่อแผ่นพับเห็นว่า ควรมีการ์ตูนประกอบพร้อมกับข้อความ เพราะที่ผ่านมามีข้อความลงมากเกินไปทำให้ไม่น่าสนใจ สื่อแผ่นพับควรจะมีภาพประกอบคำบรรยาย และบอกวิธีการป้องกันแก้ไขด้วย

"แผ่นพับอยากให้มีภาพด้วยและมีคำบรรยาย บอกวิธีการป้องกันแก้ไข..."

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นว่า สื่อเอดส์ที่นำเสนอมามีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของบุคคลโดยทั่วๆ ไป เพราะได้สะท้อนสภาพชีวิตของคนในสังคมได้ใกล้เคียงกับชีวิตจริง เช่น ชีวิตครอบครัว ชีวิตการคบเพื่อน

"เหมาะสม เพราะมีสิทธิ์ติดไปทั่ว ออกมาเหมาะสมสะท้อนชีวิตสังคม"

"...สะท้อนกลับมารูปแบบของครอบครัวเพื่อนฝูง แสดงแบบชีวิตครอบครัว ไม่น่าจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ดูแล้วเปรียบเทียบได้ ลักษณะของครอบครัวแบบนี้ เกิดเรื่องอย่างนี้มาจะทำอย่างไร"

"คิดว่าเป็นของคนทั่วๆ ไป มีแบบว่าพากันไปกินเหล้า กลับบ้านเมาไปเที่ยวกับเพื่อนจะเป็นในรูปนี้"

สำหรับความพอเพียงและความต่อเนื่องในการนำเสนอสื่อ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นว่า สื่อที่ออกมาไม่น้อย มีเพียงพอแล้ว สำหรับความต่อเนื่องก็เห็นว่ามีสื่อออกมาบ่อยๆ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์มีให้เห็นทุกวัน แต่มีไม่นานในแต่ละครั้งแต่ละวัน

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ถึงการนำเสนอสื่อเอดส์ในช่วงที่ผ่านมาว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนหรือไม่ ผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่า แม้ภาษาที่ใช้ในการรณรงค์ส่วนใหญ่จะใช้ภาษากลาง แต่ลักษณะของคำพูดที่ใช้ก็เป็นแบบชาวบ้านทั่วไป ทำให้ฟังแล้วเข้าใจง่าย

"...ใช้ภาษาพื้นบ้าน ฟังแล้วเข้าใจง่าย"

สำหรับความเหมาะสมกับวิถีชีวิตในด้านอื่นๆผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า สื่อต่างๆ ที่ผ่านมาไม่มีปัญหาต่อการรับและทำความเข้าใจ ไม่ว่าสื่อนั้นๆจะแสดงออกมาถึงวิถีการดำเนินชีวิตของคนรวย คนจนก็รับได้ เพราะถือว่าเป็นการให้ข้อคิดข้อเตือนใจ เพราะคนจนคนรวยมีสิทธิ์เป็นเอดส์ได้เหมือนกัน ถ้ายังไม่หลีกเลี่ยงความเสี่ยง

"...คนโน้นจน คนนี้รวย สมมุตินะ หมู่บ้านนี้จน หมู่บ้านนี้รวย มันไม่เทียมเท่ากัน แต่ป้ายก็ป้ายเดียวกัน รู้ก็รู้มาจากที่เดียวกัน ไม่มีปัญหา"

"อันนี้ทำให้เราคิดได้ว่า เป็นข้ออ้างทำให้เรารู้ เป็นคติสอนใจ"

"เหมือนกัน จน รวยมีสิทธิ์เท่ากัน"

นอกจากนี้ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ในการรณรงค์สื่อเอดส์ควรรณรงค์ทางโทรทัศน์ โดยเฉพาะทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 เพราะมีผู้ชมมาก เวลาที่นำเสนอควรเป็นช่วงเวลา 5-6 โมงเย็น เพราะเป็นเวลาที่คนส่วนใหญ่กลับจากทำงานแล้วพักผ่อนดูโทรทัศน์อยู่ที่บ้าน ถ้าเป็นสื่อวิทยุควรนำเสนอทางคลื่น A.M. เพราะไปถึงประชาชนได้มากกว่า เวลาที่นำเสนอควรจะเป็นช่วงเช้า หรือไม่ก็ช่วงเย็นโดยแทรกในรายการปกติ

"5 โมง 6 โมง กลับมาจากทำงานเหนื่อยๆ อาบน้ำอาบท่าดูทีวี บางคนไม่มีทีวี ฟังวิทยุ ฟังเพลง แทรกเข้ามาสักช่วงหนึ่ง"

"A.M.ดีกว่ามันทั่วดี"

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์เห็นว่า ควรจะเป็นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หรือเดลินิวส์ ออกช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ เพราะเป็นช่วงที่คนหยุดทำงานอยู่บ้าน ซึ่งพอจะมีเวลาที่จะอ่านหนังสือพิมพ์บ้าง และควรนำเสนอในลักษณะที่เป็นข่าว เพราะเห็นว่าคนอ่านจะได้กลัว

"ไทยรัฐ เดลินิวส์"

"เสาร์-อาทิตย์ คือว่าคนจะอยู่กับบ้าน"

ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์เห็นว่า ควรมีทั้งภาพและข้อความประกอบกัน และควรนำไปประชาสัมพันธ์บริเวณร้านค้าต่างๆ ที่อยู่ตามย่านศูนย์การค้า คิวรถ เพราะเป็นจุดที่มีคนผ่านไปมามาก หรือปิดประกาศตามโรงเรียน เพื่อเป็นการสอนให้รู้ไว้ตั้งแต่ยังเด็ก แต่ถ้าจะนำสื่อโปสเตอร์ไปติดประชาสัมพันธ์ตามสถานบริการทางเพศ คิดว่าเจ้าของสถานบริการนั้นจะไม่ยินยอม เพราะถ้าไปติดไว้แล้ว คนจะไปเที่ยวลดลง ซึ่งทำให้รายได้ลดลงด้วย

"ร้านค้า แล้วก็ในศูนย์การค้า คิวรถเป็นจุดผ่าน"

"โรงเรียนสอนเขาไว้ตั้งแต่เล็กๆ ทางโรงเรียนจำเป็นมาก..."

"ติดไปแล้วเขาเคยมีรายได้เท่านี้ อาจจะลดเหลือเท่านั้น แล้วเขาจะยอมหรือ"

"คือเราไปติดในนั้นแล้ว แบบคนมาเที่ยว สมมติใจของเขาคนไปเที่ยว โอ้โหขนาดนี้ในช่องก็ยังติด เรายังหน้าด้านมาเที่ยวอีก ใจผมคิดคนเดียว มันละอายใจตัวเอง"

สำหรับความพอเพียงและความสม่ำเสมอในการนำเสนอสื่อ ผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า สื่อทางโทรทัศน์มีออกมาไม่มาก และไม่สม่ำเสมอ โปสเตอร์และเอกสารต่างๆ ก็ไม่มีใหม่ๆ เห็นว่าควรจะเพิ่มสื่อโทรทัศน์ให้มากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งโปสเตอร์และสื่อเอกสารต่างๆ ด้วย

"ไม่ค่อยบ่อย ทีวีนานๆ ไม่แน่บางทีเป็นช่วงๆ"

"ติดแล้วหายไปเลย มันไม่มีมาใหม่"

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลาง

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลาง ได้กล่าวถึงกลวิธีการนำเสนอสื่อเอดส์ว่า ในช่วงที่ผ่านมาสื่อโทรทัศน์ทุกสถานีจะใช้ภาษากลางในการสื่อ แต่เห็นว่าควรจะใช้ภาษาของแต่ละภาคในการสื่อด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าภาษาไม่น่าจะเป็นปัญหาเพราะสามารถฟังกันได้หมด อย่างเช่น ละครโทรทัศน์ก็มีการใช้ภาษาถิ่น ทุกภาคก็ฟังเข้าใจ แสดงว่าใช้ภาษาไหนสื่อก็ได้ สื่อให้ได้ทั้งภาพและเสียงคนก็จะเข้าใจ

สำหรับเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมา ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางเห็นว่ามีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชนทั่วไปแล้ว เพราะคิดว่าไม่จำเป็นต้องทำแยกตามวิถีชีวิตของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพราะทุกกลุ่มมีโอกาสติดเชื้อเอดส์ได้เหมือนกัน

"มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิต..."

"คิดว่าไม่จำเป็นเพราะโรคเอดส์ติดได้ทุกคน..."

สำหรับช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการสื่อ ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางเห็นว่า ควรจะนำเสนอทางช่อง 7 และ ช่อง 9 เวลาประมาณทุ่มครึ่งจนถึงหลังข่าว ถ้าวันเสาร์ - อาทิตย์ ควรออกช่วงกลางวัน ควรนำเสนอเป็นละครและมีดาราร่วมแสดงด้วย จะช่วยทำให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

"ช่อง 7,9 และหลังข่าว"

"ช่อง 7 เพราะโฆษณาดี ควรออกอากาศช่อง 7 ทุ่มครึ่ง และวันหยุดช่วงกลางวัน เสาร์-อาทิตย์"

"...มีดาราแสดงละครที่มีชื่อเสียงก็จะน่าสนใจขึ้น"

ส่วนสื่อโปสเตอร์ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางเห็นว่า ควรติดในที่ที่มีประชาชนอยู่กันมาก เช่น ตลาด หน้าโรงหนัง ตามทางแยก ซอย โรงพยาบาลซึ่งก็มีอยู่แล้ว

"ติดที่มีประชาชนอยู่กันมาก เช่น ตลาด หน้าโรงหนัง"

"ติดตามสถานที่ต่างๆ ตามทางแยก ซอย ตามโรงพยาบาล เขาเน้นอยู่แล้ว"

สำหรับสื่อหนังสือพิมพ์เห็นว่า ควรจะลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ เพราะมีคนอ่านมาก

สำหรับปริมาณของสื่อที่นำเสนอออกมาโดยรวมๆ แล้วเห็นว่า สื่อทุกประเภทที่นำเสนอมามีความเพียงพอ และต่อเนื่องกันดี โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2536 มีการรณรงค์มากกว่าปี พ.ศ.2535 แต่ในส่วนของเนื้อหาเห็นว่ายังมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในด้านสาเหตุของการติดต่อ ประเภทของสื่อที่ยังมีน้อยคือ "โปสเตอร์" เห็นว่าควรผลิตเพิ่มเติม สื่อโทรทัศน์ไม่ต้องผลิตเพิ่มแต่ควรจัดเวลาออกอากาศให้เหมาะสม เช่น ออกวันเสาร์-อาทิตย์ และวันธรรมดาก็ควรออกช่วงกลางคืน ส่วน "เอกสาร" "แผ่นพับ" ควรผลิตเพิ่มและแจกทุกบ้าน

"สื่อออกมาพอเพียงและต่อเนื่อง ในปีนี้ออกมาบ่อยกว่าปีที่แล้ว"

"เป็นโปสเตอร์ต้องผลิตให้เยอะๆ เอาไปติดตามบ้าน"

"ทีวีไม่ต้องผลิตเพิ่มเพียงแต่ออกวันเสาร์-อาทิตย์ และกลางคืนของวันธรรมดาออกไม่กี่นาที"

"เอกสารแผ่นพับควรเพิ่มและแจกทุกบ้าน..."

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำถึงเรื่องกลวิธีการนำเสนอสื่อเอดส์ พบว่า ภาษากลางที่ใช้เป็นหลักในการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในปัจจุบัน ไม่เป็นอุปสรรคต่อการรับสื่อของคนในชนบทภาคกลางแต่อย่างใด โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลาง ให้เหตุผลว่าทุกคนในประเทศไทยจะได้รับการศึกษาการใช้ภาษาไทยเช่นเดียวกันหมด ดังนั้นทุกคนที่ได้รับการศึกษาแล้วจะสามารถเข้าใจสื่อเอดส์ที่นำเสนอด้วยภาษากลาง

"...ภาษากลางรู้กันหมด เพราะเราเรียนหนังสือเขาใช้ภาษาเดียว เขาไม่ใช้ภาษาถิ่น"

"ไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาถิ่น ดูได้เหมือนกันหมด"

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางซึ่งมีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่าภาพที่ออกมาทางสื่อโทรทัศน์ส่วนมากแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมเมือง แต่ก็คิดว่าดูได้โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนให้เหตุผลว่า เป็นเพียงการแสดงเท่านั้นไม่เกี่ยวกับการเป็นชนบทหรือเมือง แม้การแต่งกายของตัวละครจะค่อนไปทางสังคมเมืองก็ตาม แต่เนื้อหาที่นำเสนออาจจะไม่เหมาะสมกับชนบทมากนัก เพราะในชนบทไม่ค่อยเที่ยวโสเภณี ในชนบทยังไม่เจริญ คิดว่าในเมืองจะติดง่ายกว่า

"ในชนบทก็ไม่ค่อยเที่ยว..."

"...ในชนบทยังไม่เจริญคิดว่าในเมืองติดง่ายกว่า"

สำหรับช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางซึ่งมีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่าควรนำเสนอทางสื่อโทรทัศน์ เพราะประชาชนทั่วไปชอบดูกันมาก โดยเฉพาะในช่วงข่าวประจำวัน หรือก่อนละคร ส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 และช่อง 11 แต่ช่อง 11 ดูกันเป็นส่วนน้อย จึงเห็นว่า ควรนำเสนอทางช่องที่มีคนดูมากๆ โดยเฉพาะช่องที่มีการนำเสนอละคร ควรเริ่มนำเสนอตั้งแต่ข่าวภาคหนึ่งทุ่ม เป็นต้นไปจนถึงละคร เท่าที่ผ่านมาสื่อโทรทัศน์จะใช้เวลานำเสนอที่พอเหมาะดีแล้ว ดูแล้วไม่น่าเบื่อเท่าไร ใช้เวลาไม่นานนัก

"ดูช่องที่ละครออกทุกช่อง"

"ทางทีวีมากกว่า เพราะเขาดูทีวี กันมาก ตามข่าวดูทีวี"

"บ่ายโมง บ่ายสองโมง แต่แน่นอนช่วงข่าวคนดูกันเยอะ"

ส่วนสื่อวิทยุ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคกลางไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เพราะเปิดฟังแต่เพลง บางครั้งก็เปิดเทปเพลงฟัง

"ไม่ค่อยได้ฟัง (วิทยุ) เปิดแต่เพลง"

ในด้านความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อเอดส์ที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่าสื่อโทรทัศน์มีการนำเสนอทุกวัน และมีการนำเสนอเป็นตอนๆ จึงมีความต่อเนื่องกันในการนำเสนอ แต่สื่อโปสเตอร์ที่ติดตามสถานที่ต่างๆ เช่น ตามโรงพยาบาล ตามสถานีอนามัย มักจะเป็นรูปเก่าๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ติดไว้อย่างไรก็เป็นอย่างนั้นตลอด ปรากฏอยู่ในรูปเดิม

"...ที่โรงพยาบาลก็ยังแผ่นเก่าอยู่"

"สถานีอนามัยก็เหมือนกัน แผ่นเก่า"

"...ในทีวี มีทุกวัน...เล่นเป็นตอนๆ ทุกวัน..."

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

สำหรับความเหมาะสมของเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง มีความเห็นว่า สื่อที่ออกมาก็มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตชาวบ้านดี ชาวบ้านสามารถที่จะเข้าใจเนื้อหาที่นำเสนอเพราะใกล้เคียงกับชีวิตจริง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงถึงเรื่องกลวิธีการนำเสนอสื่อเอดส์ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า โทรทัศน์จะเป็นสื่อที่ให้ประโยชน์สูงสุดเพราะมีผู้ชมทั่วไปเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงควรนำเสนอออกทางช่อง 7 เพราะมีคนชมมากที่สุด ในช่วงเวลาตั้งแต่สองถึงสี่ทุ่ม และรูปแบบที่ควรจะนำเสนอ ควรเป็นแบบโฆษณาแทรกระหว่างละครประจำวัน

"ควรจะเป็นช่อง 7 คนดูจะเยอะที่สุดในช่วง 2-4 ทุ่ม ควรจะออกเป็นโฆษณาคั่นละคร"

"ยาวประมาณ 5-10 นาที ถ้ายาวกว่านั้นคนจะเบื่อ"

ส่วนสื่อโปสเตอร์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมรองลงมาจากโทรทัศน์ วัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สถานที่ที่ควรจะนำไปติดประชาสัมพันธ์ควรเป็นบริเวณที่มีประชาชนมาก เช่น ศาลาวัด หรือบริเวณที่มีความเสี่ยงในการรับและแพร่เชื้อโรคเอดส์สูง เช่น บริเวณสถานบริการทางเพศ

"โปสเตอร์ควรจะไปติดที่มีคนเยอะๆ เช่น ศาลาวัด ตอนนี้ยังไม่มีใครเอาไปติด"

"ติดในสถานบริการ (ทางเพศ) เท่าที่เห็น ไม่มีใครติด"

ถ้าพิจารณาถึงด้านความพอเพียงของสื่อที่นำเสนอ วัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าปริมาณของสื่อที่ออกมามีน้อยไป สื่อที่น่าจะเพียงพอแล้วคือ แผ่นพับ เพราะคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยชอบอ่าน สำหรับความต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอ เห็นว่ามีความต่อเนื่องกันดี โดยเริ่มได้ยินเมื่อประมาณปี พ.ศ.2534 และปีที่มีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์กันมากคือ ปีพ.ศ.2536

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำถึงเรื่องภาษาที่ใช้ในการนำเสนอโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ควรใช้ภาษากลางเพราะมีคนดูทั่วประเทศ ถ้าใช้ภาษาท้องถิ่นคนภาคกลางก็จะฟังไม่รู้เรื่อง แต่ในปัจจุบันเห็นว่าคนทุกภาคได้เรียนรู้ภาษากลางทั่วกันหมดแล้วจึงไม่น่าจะมีปัญหาในการรับสื่อภาษากลาง สำหรับสื่อที่สามารถใช้ภาษาถิ่นได้ก็คือ สื่อโปสเตอร์และสื่อวิทยุ

"ถ้าเอาภาคเหนือมาใช้กับภาคกลางก็ฟังไม่รู้เรื่อง ภาษากลางจริงๆ ฟังได้ทุกภาค"

"โปสเตอร์ภาคไหนภาคนั้น ภาษาใครภาษามัน"

"เดี๋ยวนี้เขารู้ภาษากลางหมดทั่วไป มีแต่คนแก่ที่ไม่รู้ คนไทยต้องเรียนหนังสือไทย"

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในเขตชนบทเท่าใดนัก เพราะที่ผ่านมาเนื้อหาของการรณรงค์ส่วนมากจะเป็นวิถีชีวิตของสังคมเมืองมากกว่าชนบท แต่ก็คิดว่าเหมาะสมดีแล้ว อย่างเช่น เมื่อกล่าวถึงเรื่องโสเภณีก็นับว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ และเมื่อกล่าวถึงเข็มฉีดยาคิดว่า คนชนบทยังมีความรู้น้อย ทั้งหมดก็เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวทั้งนั้น

"ส่วนมากคนในเมืองมากกว่า"

"ดีตรงที่ว่าส่วนมากยังเป็นโสเภณีใกล้ตัวเรา เราไม่ไปสักอย่าง แต่ถ้าพวกเข็มฉีดยาอย่างคนในชนบทมีความรู้น้อย"

สำหรับช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทซึ่งมีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า ควรจะใช้สื่อหลายประเภทร่วมกัน เช่น ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์สามารถติดตามถนนช่วยให้จำติดตา ในกรณีที่คนอ่านหนังสือไม่ออกก็จะต้องเป็นสื่อโทรทัศน์ หรือถ้าหากไม่มีโทรทัศน์ก็จะต้องเสริมทางด้านสื่อวิทยุ

ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ควรจะต้องออกทางช่อง 7 เพราะคนดูมาก กลุ่มเป้าหมายก็มีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ซึ่งชอบดูละคร ผิดกับช่อง 11 แม้จะประกอบด้วยรายการที่มีสาระมาก ไม่มีโฆษณา แต่มีคนดูน้อยเพราะไม่มีละครประจำวันให้ชม ดังนั้นช่อง 7 จะเหมาะสมที่สุดในการนำเสนอสื่อเอดส์ เวลาที่ออกควรจะเป็นช่วงข่าวประจำวัน หรือช่วงหลังข่าวก่อนมีละคร โดยแทรกเป็นโฆษณาระหว่างละคร ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอควรอยู่ระหว่างหนึ่งทุ่มถึงสี่ทุ่ม ทั้งนี้เป็นเพราะกลางคืนเป็นช่วงที่คนอยู่บ้านดูโทรทัศน์ ส่วนกลางวันคนจะทำงาน

"(โปสเตอร์) ติดตามตลาด ตามชุมชน..."

"ดูช่อง 7 เกือบทุกวัน"

"...ช่อง 11 ไม่ค่อยดูเท่าไหร่เพราะหนังไม่สนุกเหมือนช่อง 7"

"หลังข่าวแทรกละคร"

"ช่วงละครกับโฆษณา"

"(วิทยุ) ยามว่างฟังเรื่อยๆ ข่าวฟังหมด...กลางคืนฟังจนหลับ..."

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาของสื่อเอดส์ที่รณรงค์ประชาสัมพันธ์ในช่วงที่ผ่านมานั้นมีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน สำหรับช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์เห็นว่าควรนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ช่วงเวลาประมาณสองทุ่ม ถ้าเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ ควรเป็นเวลาเที่ยงวัน ลักษณะที่นำเสนอควรทำเป็นละครสั้นๆ แต่ให้ได้ใจความ ถ้ายาวเกินไปแล้วคนดูจะเบื่อ

"น่าจะประชาสัมพันธ์ทางทีวี"

"ควรจะเป็นช่อง 7"

"ตอนกลางคืน ตอน 2 ทุ่ม ออกมาเป็นโฆษณาออกมาลักษณะสั้นแล้วได้ใจความ ถ้ายาว แล้วก็เบื่อ ถ้าเป็นเสาร์ - อาทิตย์ ก็ออกช่วงเที่ยง"

ถ้าเป็นสื่อวิทยุ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางเห็นว่า ควรออกอากาศช่วงข่าวตอนเช้า ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ควรลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ ควรติดตามป้ายรถเมล์ ตามโรงเรียน

เมื่อพิจารณาถึงความพอเพียงและความต่อเนื่องในการนำเสนอ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงมีความเห็นว่า ขณะนี้สื่อโปสเตอร์ยังมีไม่เพียงพอ ไม่ค่อยมีให้เห็น ควรทำเพิ่มรวมทั้งสื่อโทรทัศน์ ส่วนสื่อที่เป็นเอกสารกับแผ่นพับมีมากแล้วไม่ต้องเพิ่ม นอกจากนี้ยังเห็นว่าปี พ.ศ.2535 และ พ.ศ.2536 เป็นปีที่มีการรณรงค์สื่อเอดส์กันมาก และมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลาง

ในด้านความเหมาะสมเกี่ยวกับภาษาที่ใช้นำเสนอสื่อโรคเอดส์ ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลางกล่าวว่า ภาษากลางที่ใช้ในการสื่อนั้นมีความเหมาะสมดีแล้ว ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ส่วนมากจะใช้ภาษากลางในการสื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งคิดว่ามีความเหมาะสมดี เนื่องจากภาษาที่ใช้ก็ไม่เป็นวิชาการจนเกินไปนัก สามารถเข้าใจได้ง่าย และทุกภาคก็สามารถฟังภาษากลางได้ เพราะทุกคนต้องเรียนภาษากลางมาแล้ว สำหรับการใช้ภาษาถิ่นนั้นเห็นว่า สามารถใช้ได้กับสื่อวิทยุโดยภาคไหนก็ใช้ภาษาของภาคนั้นเลย หรือการทำป้ายโฆษณา ก็สามารถที่จะใช้ตัวหนังสือเป็นของภาคนั้นได้

"ไม่ยากต่อการเข้าใจ ภาษา คำพูด ฟังแล้วเข้าใจง่าย ไม่ใช่วิชาการ..."

"ทีวี โดยมากจะเป็นภาษาไทยกลางหมดเลย..."

"ถ้าเป็นวิทยุได้ รายการวิทยุ จัดรายการภาคไหนก็พูดภาคนั้น ตัวหนังสือ ป้ายโฆษณาได้..."

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลางเห็นว่า เนื้อหาของสื่อเอดส์ที่นำเสนอมาไม่ค่อยสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน โดยเฉพาะในชนบท เนื้อหาของสื่อส่วนมากจะเป็นวิถีชีวิตของชาวเมือง ตัวละครจะแต่งกายดี และแสดงออกเป็นพวกที่ชอบเที่ยวโสเภณี แต่ก็คิดว่าดีจะได้เป็นตัวอย่างให้เห็นว่าไม่ว่าใครถ้ามีพฤติกรรมเสี่ยงก็มีโอกาสติดเอดส์ได้ทั้งนั้น และกลุ่มวัยรุ่นในชนบทก็ชอบเที่ยวโสเภณีเหมือนกัน

"...วิถีชีวิตของชาวบ้าน ชาวนา ไม่มีให้เห็นเท่าไรนัก มีน้อย ถ้าเสนอเป็นชีวิตชาวนา ชาวบ้านบ้างก็ดี เพราะโรคเอดส์ไม่ได้เลือกชั้นวรรณะ การเที่ยวผู้หญิงไม่ได้เกิดเฉพาะคนในเมือง ชาวไร่ ชาวนาก็เที่ยวเยอะ"

"สื่อที่เห็นๆ ส่วนมากเป็นในเมือง...การแต่งกายพวกวัยรุ่นชอบเที่ยว ที่ออกมาเป็นวัยรุ่นเที่ยว"

สำหรับช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อเอดส์ ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลางเห็นว่า ในการประชาสัมพันธ์ควรจัดให้มีทุกสื่อร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ โปสเตอร์ ป้ายโฆษณาใหญ่ สื่อบุคคล เอกสาร หรือแผ่นพับ โดยเฉพาะถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ควรนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ในช่วงเวลาข่าวภาคค่ำเป็นต้นไป เพราะเป็นช่วงที่คนส่วนใหญ่เสร็จภารกิจประจำวัน และดูโทรทัศน์กันมาก ถ้าเป็นโปสเตอร์ควรติดตามศูนย์รวมของชุมชน หรือกรณีที่เป็นป้ายโฆษณาใหญ่ๆ ควรติดเพื่อกระตุ้นเตือนให้ประชาชนที่เดินทางผ่านไปมาได้เห็น ถ้าเป็นสื่อเอกสารแผ่นพับ ควรมีไว้ที่สถานีอนามัยชุมชน เมื่อประชาชนไปติดต่อก็จะได้เอกสารเหล่านั้น ที่สำคัญจะต้องมีการประชาสัมพันธ์มากๆ เพื่อคอยกระตุ้นเตือนไว้ไม่ให้ลืม ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์เห็นว่า ควรจะลงในไทยรัฐ

"ช่อง 7 ช่วงข่าวทุ่มครึ่งเป็นต้นไป ช่วงนี้คนจะดูมากเพราะว่างจากงาน"

"ต้องช่วยกันหลายๆ ทาง ทางทีวี ทางหมออนามัย ป้ายใหญ่ๆ เวลาไปไหนก็เห็น บางทีป้ายเล็กๆ มองไม่ค่อยเห็นไม่สนใจ ถ้าป้ายใหญ่ๆ ไปไหนก็เห็น..."

"...ทางอนามัยแจกหนังสือ แล้วถ้าใครมาขอยาแจกไปจะดีกว่า..."

"ติดโปสเตอร์ตามอนามัย ที่ชุมชน เช่น หัวถนน จุดรวม...ติดตามร้านค้าใครมาร้านค้ามารอก็ต้องอ่านบ้าง ร้านค้าต้องให้ความร่วมมือด้วย ต้องช่วยกันหลายๆ ด้าน"

"สื่อบุคคลมีความสำคัญ เพราะชาวบ้านมีโอกาสซักถามได้ทันที คุยกันแบบกันเอง..."

ส่วนในด้านของความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อเอดส์ที่นำเสนอผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลางมีความเห็นว่า ปริมาณของสื่อโทรทัศน์มีออกมาเรื่อยๆ แต่ก็ไม่มากจนน่าเบื่อหน่าย ส่วนสื่อโปสเตอร์ออกมาไม่บ่อย ห่างไปนาน แต่โดยรวมแล้วก็มีพอเพียง

"เพียงพอ มีมาเรื่อยๆ ไม่มากเกินไปทำให้คนดูไม่รู้สึกเบื่อรับได้"

"มีทุกอาทิตย์ ทีวี อย่างที่ผมพูดแล้วมันไม่ใช่เรื่องเดียว อาทิตย์หนึ่งบางทีได้รับ 2-3 ครั้ง เปิดช่อง 7..."

"ไปไหนเจอเรื่อย แต่ทีวีออกมาเรื่อยแต่ไม่บ่อย บางทีอาทิตย์หนึ่งไม่เจอเลย แล้วแต่ช่วงมันจะออก..."

"ถ้าเป็นเอกสาร โปสเตอร์ ธรรมดามีมาแจกมาติดตามอนามัย หายไปเงียบไป"

ภาคใต้

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

ในเรื่องของภาษาที่ใช้ในการนำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงทุกคนอยากให้มีการนำเสนอด้วยภาษายาวี อันเป็นภาษาที่คนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ใช้สื่อสารกัน โดยสื่อที่สามารถใช้ภาษายาวีนำเสนอได้คือ โทรทัศน์ช่อง 10 หาดใหญ่ ช่อง 11 และวิทยุในรายการ "ปะจูขายข่าว"

ในแง่ของความเหมาะสมกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ผู้ดำเนินการสนทนาได้ยกประเด็นเรื่องการแต่งกายของผู้คนที่สื่อนำเสนอ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า เท่าที่เห็นและเป็นอยู่นั้นเหมาะสมแล้ว

"คิดว่าการแต่งกายเหมาะสมแล้ว จะแต่งยังไงก็ได้ มีสิทธิ์ติดเอดส์ได้เหมือนกันถ้ายังมีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่"

ในเรื่องช่องทางและเวลาในการนำเสนอผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ควรทำควบคู่กันทั้ง โทรทัศน์ วิทยุ และโปสเตอร์ โดยสำหรับโทรทัศน์นั้นส่วนใหญ่เห็นว่า ควรผ่านทางช่อง 7 รองลงมาคือช่อง 3 อย่างไรก็ตาม บางคนเสนอว่าถ้าเป็นไปได้ควรผ่านทางโทรทัศน์ทุกช่อง และควรจะเป็นช่วงเวลาตอนเย็น ตั้งแต่ 4 โมงเย็น ถึง 1 ทุ่ม หรือก่อนข่าว 1 ทุ่ม ก่อนละคร หรือก่อนข่าวกีฬา

"ช่อง 7 ออกก่อนข่าวกีฬา เพราะช่วงนี้วัยรุ่นสนใจข่าวกีฬา"

สำหรับสื่อวิทยุ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอให้ผ่านทางสถานี สทร.นราธิวาส, สถานี 912 หรือผ่านรายการ สมายล์เรดิโอ ที่วัยรุ่นส่วนใหญ่ชอบฟัง

"อยากให้ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุให้มากขึ้น เพราะทางทีวี โปสเตอร์ ก็มีบ่อยมากแล้วอยากให้ทางวิทยุออกเป็นภาษายาวีด้วย"

สำหรับช่วงเวลาที่สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ควรออกผ่านสื่อวิทยุนั้น ควรเป็นช่วงก่อนข่าวตอนเช้าช่วง 7 โมงเช้า หรือช่วง 10 โมงเช้า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเสนอว่า ควรนำเสนอสื่อโรคเอดส์ในช่วงพักเที่ยง เพราะเป็นเวลาพักพอดี

ในส่วนของสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่อยากให้ลงหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และมติชน ตามลำดับ และควรลงทุกวันโดยทำเป็นคอลัมน์เพื่อสุขภาพโดยเฉพาะ สำหรับโปสเตอร์ควรทำเป็นแผ่นใหญ่ ติดหรือแจกจ่ายตามชุมชนที่มีคนอยู่อย่างหนาแน่น หรือตามโรงพยาบาล โรงเรียน ร้านน้ำชา สำนักงาน บ้าน ส่วนราชการต่างๆ สำหรับสถานบริการนั้นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางส่วนคิดว่าเป็นไปได้ที่จะติดโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เรื่องเอดส์ เพราะคิดว่าไม่ใช่สิ่งร้ายแรงอะไร ซึ่งรูปแบบที่ออกมาควรเป็นการประชาสัมพันธ์ให้สวมถุงยางก่อนมีเพศสัมพันธ์

นอกจากนี้ ยังมีการเสนอให้สื่อบุคคลคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาพูดโดยตรง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเสนอให้มีการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในงานประจำปี เช่น งานกาชาด โดยอาจจัดเป็นนิทรรศการหรืออื่นๆ แล้วแต่ความเหมาะสม

ในประเด็นของความพอเพียงของสื่อ วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงมีความเห็นว่า สื่อเท่าที่ผลิตออกมายังไม่เพียงพอโดยเฉพาะตามชนบทยังไม่ทั่วถึง

"ไม่เพียงพอ เราต้องทำเพื่อลูกหลานของเรา"

ประเภทของสื่อที่กลุ่มวัยรุ่นเขตเมืองคิดว่าควรทำเพิ่มคือ สื่อโปสเตอร์ เพราะขาดหายไปเป็นช่วงๆ นอกจากนี้สื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ ก็ยังมีน้อยเกินไป ส่วนสื่อที่ควรลดนั้นไม่มี

ส่วนเรื่องของความต่อเนื่องของการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นวัยรุ่นคิดว่า สื่อโทรทัศน์จะมีการนำเสนออย่างต่อเนื่อง แต่สื่อประเภทแผ่นพับและโปสเตอร์จะออกนานๆ ครั้ง อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมสนทนากลุ่มก็มองว่า โดยรวมแล้วเนื้อหาของสื่อต่อเนื่องแต่ตัวสื่อไม่ต่อเนื่อง

"โปสเตอร์นี่ค้างนานเกินไป แต่สาเหตุของโรคเอดส์ก็เห็นมีของเดิมๆ"

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเห็นว่า ปีที่มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์มากคือ ปี พ.ศ.2534-2535 แต่ปี 2536 การประชาสัมพันธ์ลดลง

"ปี '34-'35 จะประชาสัมพันธ์แบบสุดๆ ไปเลย"

"ปีนี้เงียบลง"

"อาจจะมีข่าวการเมืองหรือว่าข่าวดังๆ กว่า ซึ่งทำให้ข่าวเอดส์ไม่ค่อยมี"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นที่ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยที่จะใช้ภาษามลายู หรือภาษายาวีในการนำเสนอผ่านทางสื่อวิทยุ

"ก็ดีค่ะ บางคนก็พูดไทยไม่ชัด"

เกี่ยวกับประเด็นเรื่องการแต่งกาย การดำเนินชีวิตของผู้คนที่สื่อนำเสนอ ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าตัวเองชอบอย่างที่เป็นอยู่ในสื่อแล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องปรับการแต่งกายให้เหมาะสมกับคนในชุมชนที่บางส่วนแต่งแบบชาวมลายู

ต่อคำถามเกี่ยวกับช่องทางและเวลาในการนำเสนอสำหรับแต่ละสื่อ วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำให้ความเห็นว่า ถ้าเป็นโทรทัศน์ควรนำเสนอช่วงก่อนข่าวกลางคืน หรือไม่ก็ช่วงหลังข่าวจบแล้ว เพราะบางคนไม่ชอบดูโทรทัศน์ เช่น ผู้สูงอายุ ถ้าเป็นวิทยุควรออกในวันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนโปสเตอร์ควรทำขนาดใหญ่ ติดที่ศาลาในชุมชน ควรมีทั้งภาพและตัวหนังสือ โดยเน้นที่ภาพก่อน แต่ตัวหนังสือในโปสเตอร์ไม่จำเป็นต้องเป็นภาษามลายู สำหรับคนที่ไม่รู้หนังสือ ก็อาจให้คนในครอบครัวหรือชาวบ้านอธิบายให้ฟังได้ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า การประชาสัมพันธ์ควรเน้นโปสเตอร์ให้มาก

"เพราะเอาไปแจกได้ จะได้รู้ว่าโรคเอดส์เป็นยังไง"

"บางบ้านก็ไม่มีทีวี"

ในประเด็นความพอเพียง วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ยังไม่เพียงพอ สื่อที่ควรเพิ่มคือสื่อโทรทัศน์ ส่วนสื่อที่ควรลดไม่มี

เกี่ยวกับความต่อเนื่อง ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สำหรับสื่อโทรทัศน์การนำเสนอสื่อขาดหายไปเป็นบางช่วง บางช่วงก็มาก เช่น เดือนที่ผ่านมา (กรกฎาคม 2536) จะเห็นสื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์มาก ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า การนำเสนอสื่อโรคเอดส์จำเป็นต้องให้มีความต่อเนื่อง เพื่อประชาชนจะได้ป้องกันตัวเองได้

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่เห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมาเป็นภาษากลางนั้นเหมาะสมดีอยู่แล้ว เพราะทุกคนดูได้หมด ส่วนคนที่ไม่เข้าใจภาษาไทย ก็อาจอาศัยให้คนอื่นช่วยอธิบายให้ฟังได้

ในเรื่องความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้น ผู้ร่วมสนทนากลุ่มคิดว่า ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ทำอาชีพประมง ภาพที่ออกในโทรทัศน์ที่เป็นนักธุรกิจต่างๆ ไม่เข้ากับวิถีชีวิตของชาวบ้าน และคิดว่าการแต่งกายมีผลเหมือนกัน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เสนอข้อคิดเห็นในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผ่านช่องทางและเวลาของสื่อแต่ละประเภท กล่าวคือ สำหรับโทรทัศน์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรออกทางช่อง 7 ช่วงหลังข่าวกีฬา ซึ่งจะมีรายการการ์ตูนคั่นก่อนละคร ถ้านำโฆษณาเกี่ยวกับเอดส์มาฉายช่วงดังกล่าว คนจะดูกันมาก เพราะเป็นเวลาที่ทุกคนในครอบครัวอยู่พร้อมเพรียงกันเพื่อรอดูละคร

"ช่อง 7 หลังข่าว ก่อนละคร เพราะช่วงนั้นทุกคนก็ยังพร้อมเพรียงกัน"

"ช่อง 7 ช่วงการ์ตูน เพราะคนนั่งรอดูละคร"

ส่วนสื่อวิทยุ มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอว่า ควรแทรกช่วงรายการเพลงดังๆ ที่เป็นที่นิยม เวลาที่ควรออกคือ ช่วงเที่ยงเพราะเป็นเวลาพักเที่ยง

"ออกช่วงเที่ยง เพราะช่วงนั้นต่างคนต่างก็พักเที่ยงไปทานข้าว แล้วเปิดวิทยุให้ฟัง"

ผู้เข้าร่วมสนทนาบางคนกล่าวถึงรูปแบบรายการอันหนึ่งที่สามารถแทรกความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์เข้าไปได้คือ รายการวิทยุเจ๊าะวา หลังรายการเพลงดีเกฮูลู เวลาแปดโมงเช้าเป็นรายการเพลงอินเดียที่ใช้ทั้งภาษาไทยกลางและภาษามลายูในการจัดรายการ

สำหรับสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่า ควรลงหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเดลินิวส์ทุกๆ วัน ในขณะที่บางคนไม่เห็นด้วยที่จะให้ลงทุกวัน เพราะรายการอื่นๆ นอกจากโรคเอดส์ยังมีอีกมาก และถ้าเห็นบ่อยๆ ก็จะเบื่อ ควรเป็นอาทิตย์ละ 1 ครั้ง ในวันเสาร์ หรืออาทิตย์ ลักษณะการลงในหนังสือพิมพ์ควรเป็นคอลัมน์เฉพาะโรคเอดส์โดยตรง หรือลงพาดหัวข่าว หรือเป็นคอลัมน์เฉพาะโรคลงไป โดยสับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน ส่วนสื่อแผ่นพับ และโปสเตอร์ มีผู้เสนอแนะว่า ควรทำให้ใกล้เคียงกับโรค ทำเป็นขั้นตอนมีทั้งภาพประกอบ และคำบรรยายอยู่ในภาพเดียวกัน โดยภาพนั้นควรเป็นภาพสี นอกจากนี้ผู้ร่วมสนทนาบางคนเสนอให้ออกในลักษณะการ์ตูน เพื่อให้น่าสนใจมากขึ้นทั้งเด็กและผู้ใหญ่

ในเรื่องความพอเพียง ผู้ร่วมสนทนากลุ่มในวัยผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่มองว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ออกมาเพียงพอและเหมาะสมแล้ว ทั้งเนื้อหาและปริมาณ ส่วนใหญ่ประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจโรคเอดส์กันแล้ว ที่เหลือจะอยู่ที่ตัวบุคคลว่าจะนำไปปฏิบัติหรือไม่ อย่างไรก็ตามก็ยังมีความคิดเห็นว่าถ้าทำเพิ่มได้ก็เป็นการดี สิ่งที่น่าจะเปลี่ยนแปลงคือรูปแบบการนำเสนอ

สำหรับสื่อที่ควรเพิ่มนั้น ส่วนใหญ่ของกลุ่มเห็นว่า ควรเพิ่มโปสเตอร์แผ่นใหญ่ให้กระจายให้ทั่วถึง ติดในที่คนผ่านไปมาเห็นกันมากๆ

สำหรับประเด็นเรื่องความต่อเนื่อง ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่า การนำเสนอสื่อไม่ได้ต่อเนื่อง จะออกมาเป็นช่วงๆ นานๆ ครั้ง ช่วงที่มีการรณรงค์มากคือ ช่วงปี พ.ศ.2536 ที่มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์กันทุกหน่วยงาน

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ในการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เห็นความจำเป็นของการนำเสนอสื่อด้วยภาษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นคือภาษามลายูมากนัก โดยบอกว่าควรทำเป็นภาษากลางเหมือนๆ กัน ไม่ต้องแยกเป็นภาษาเหนือ อีสาน ใต้ หรือมลายู

ในการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ผ่านทางสื่อแต่ละประเภทนั้น ในความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า โทรทัศน์ ควรใช้ช่อง 3,10 และ 11 ช่วงเวลา 5 โมงเย็น เพราะเป็นช่วงที่คนว่างจากการทำงาน คนที่ออกประมงจะกลับเข้าบ้านช่วงเวลาดังกล่าว เวลาตั้งแต่ 5 โมงเย็น เป็นต้นไป จึงเป็นเวลาที่คนส่วนใหญ่จะอยู่ที่บ้านกัน ส่วนวิทยุนั้นจะออกสถานีไหนก็ได้ ทั้ง F.M. และ A.M. แต่ควรเป็นวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันหยุดงานของคนส่วนใหญ่ในชุมชน รายการวิทยุที่ชอบฟังกันในชุมชนคือรายการแบดิง สถานีวิทยุ สทร.16 เจ๊าะวา ซึ่งจะเปิดเพลงดีเกฮูลูที่พูดเกี่ยวกับเอดส์ ส่วนหนังสือพิมพ์ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ควรลงวันศุกร์เช่นกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว ส่วนสื่อแผ่นพับ โปสเตอร์ ต้องทำแผ่นใหญ่หลายๆ อัน ควรนำเสนอภาพคนที่เป็นเอดส์ มีอาการแสดงเป็นขั้นตอน มีคำอธิบายข้างล่างเป็นภาษาไทย แต่ถ้าทำรวมกันทั้งภาษาไทยและมลายูด้วยก็ยิ่งดี หลังติดโปสเตอร์แล้วประมาณ 1 อาทิตย์ ควรมีเจ้าหน้าที่มาพูดคุยอธิบายตอบข้อสงสัยของชาวบ้าน เทปเสียงเปิดได้ที่ศาลาในชุมชน เวลา 4-5 โมงเย็น และสื่อบุคคลนั้นให้เจ้าหน้าที่ไปประชาสัมพันธ์ที่หมู่บ้านโดยเรียกประชุมชาวบ้านให้เจ้าหน้าที่พูดคุยให้ฟัง

สำหรับเรื่องความพอเพียงของสื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า สื่อทางโทรทัศน์ยังมีน้อยอยู่ ในขณะที่สื่อทางวิทยุ และโปสเตอร์นั้นพอแล้ว เพราะคนไม่ค่อยสนใจเท่าโทรทัศน์

ส่วนเรื่องความต่อเนื่อง ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์ที่ออกมาไม่ต่อเนื่องบางช่วงก็ขาดหายไป เมื่อตอนโรคเอดส์เพิ่งเกิดใหม่ๆ สื่อจะออกมามาก แต่หลังๆ จะเงียบไป โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ตอนนี้จะไม่ค่อยเห็น ปีที่รู้สึกว่ามีการรณรงค์มากคือ ปี พ.ศ. 2533 ส่วนปี พ.ศ. 2534 - 2535 ไม่ค่อยมีการรณรงค์ เช่น ปี พ.ศ. 2535 มีเทศบาลมาจัดฉายวีดิทัศน์เกี่ยวกับเอดส์ที่ศาลาในชุมชนเพียงครั้งเดียวก็ไม่มาอีกเลย ทั้งที่ชาวบ้านให้ความสนใจดี

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคใต้

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองคนแรกเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ใช้ภาษากลางนั้นเหมาะสมดีอยู่แล้ว เพราะคนส่วนใหญ่เข้าใจ ส่วนคนที่ไม่รู้หนังสือนั้นสื่อโทรทัศน์ซึ่งมีภาพจะช่วยได้ สำหรับผู้นำชุมชนเขตเมืองคนที่สอง ให้ความเห็นว่า ภาษาและวัฒนธรรมก็มีความสำคัญสำหรับแต่ละท้องที่ โดยเฉพาะทาง 4 จังหวัดภาคใต้นี้จะได้รับข้อมูลน้อย เพราะมีบางกลุ่มที่ไม่เข้าใจภาษาไทย เช่น กลุ่มคนสูงอายุ สื่อเท่าที่ออกมาใช้ภาษากลาง คนที่พูดภาษามลายูก็จะได้รับข้อมูลน้อย จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ด้วยภาษามลายู สื่อที่ใช้ภาษามลายูได้คือ สื่อโทรทัศน์ ช่อง 10 หาดใหญ่ และสื่อวิทยุ

เกี่ยวกับความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมาใช้ได้ทั่วไป เพราะทุกคนมีสิทธิ์ติดเอดส์เหมือนกัน ถ้าไม่ระวัง อย่างไรก็ตาม ภาพผู้นำเสนอที่มีการแต่งกายแบบนักธุรกิจที่ใส่สูทผูกไทด์นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ส่วนใหญ่นักธุรกิจจะมีภาพพจน์ว่าชอบเที่ยว ในขณะที่ชาวบ้านทั่วไปจะรู้สึกว่าเอดส์เป็นเรื่องไกลตัว

ในเรื่องช่องทางและเวลาในการนำเสนอ ผู้นำชุมชนคนแรกให้ความเห็นว่า ในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทางโทรทัศน์ ควรใช้ช่อง 7 ช่วงเวลาก่อนละคร ส่วนวิทยุ ควรเป็นสถานี สทร.

และสถานีเจ้าะวา การนำเสนอทางสื่อวิทยุนี้ ควรใช้ภาษาถิ่นคือ ภาษามลายูแทรกสลับกับเพลง สื่อหนังสือพิมพ์ ควรเป็นหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และควรลงวันเสาร์-อาทิตย์ สื่อแผ่นพับ โปสเตอร์ ควรเน้นภาพคนที่เป็นโรคเอดส์ และติดในชุมชน ตามศาลาของหมู่บ้าน หรือร้านค้าต่างๆ เทปเสียงนั้นสามารถเปิดได้ทางหอกระจายข่าวของชุมชน เปิดในช่วง 6 โมงเช้า ตอนเที่ยง และตอน 5 โมงเย็น สำหรับสื่อบุคคลนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่าควรให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมาพูดคุยกับชาวบ้าน ที่ชุมชนของผู้ให้สัมภาษณ์เองเคยมีเจ้าหน้าที่อนามัยของเทศบาลมาพูดคุยกับคนในชุมชนเช่นกัน และที่มัสยิดก็เคยมีการพูดคุยเกี่ยวกับโรคเอดส์ก่อนอ่านคุตบะฮ์ (คำสอนในช่วงละหมาดวันศุกร์) โดยครูสอนศาสนา

ผู้นำชุมชนคนที่สองเสนอว่า ในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับเอดส์ทางโทรทัศน์ ควรใช้ช่อง 10 หาดใหญ่ เป็นภาษามลายู หรือออกในลักษณะการแปลภาษา วิทยุควรออกหลายสถานี ส่วนมากคนนิยมฟังรายการสมายล์เรดิโอ สามารถแทรกความรู้เกี่ยวกับเอดส์ได้ตอนโฆษณา ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์ควรลงหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพราะเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเรื่องราวหลากหลาย ควรลงวันอาทิตย์ เพราะคนทำงานที่วันธรรมดาไม่มีเวลาจะได้มีโอกาสอ่าน การลงในหนังสือพิมพ์ควรเน้นการป้องกัน เนื้อหาไม่ต้องมากและเปลี่ยนไปแต่ละฉบับ สำหรับแผ่นพับและโปสเตอร์ควรแจกและมีการพูดคุยอธิบายไปพร้อมกัน อาจแจกตอนมีการจัดนิทรรศการ จัดงานให้ประชาชนดู หรือจัดเป็นห้องสมุด การจัดนิทรรศการควรมีเจ้าหน้าที่มาจัด มีการฉายวีดิทัศน์ และแจกเอกสาร สำหรับสื่อบุคคล นอกจากเจ้าหน้าที่แล้ว ควรนำคนเป็นเอดส์จริงๆ มาพูดคุยให้ชาวบ้านฟังถึงสาเหตุ อาการ เน้นให้คนรู้สึกกลัวจะได้ป้องกันตัวเองให้ห่างไกลเอดส์ให้มากที่สุด สื่อบุคคลนั้น ผู้นำชุมชนเขตเมืองคิดว่า ถ้าเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะน่าเชื่อถือมากกว่าเป็นเพียงชาวบ้านที่ผ่านการอบรม

ในประเด็นของความพอเพียง ผู้นำชุมชนเขตเมืองคนแรกเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่ออกมาเพียงพอแล้วไม่ต้องลดลงจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่ถ้าเป็นไปได้ควรเพิ่มสื่อสำหรับวัยรุ่น สำหรับผู้นำชุมชนคนที่สองนั้นคิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์มีเพียงพอแล้ว ตอนนี้ประชาชนก็มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากพอแล้ว และสื่อที่ออกมาก็มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดเวลา

ส่วนเรื่องความต่อเนื่อง ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์มีความต่อเนื่องกันดี

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำพบว่าในประเด็นของภาษานั้น ปัจจุบันยังไม่มีการใช้ภาษาถิ่น คือ ภาษามลายูในการนำเสนอ จึงเห็นควรให้มีการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ด้วยภาษามลายู เพราะยังมีกลุ่มคนที่ไม่เข้าใจภาษาไทย คือ กลุ่มสูงอายุ และคนส่วนใหญ่ในชุมชนจะเข้าใจภาษามลายู

"ส่วนมากอ่านภาษามลายูออก หาได้ง่าย ถ้าเป็นภาษาไทยกลาง คนแก่อ่านไม่ออก"

สำหรับสื่อที่สามารถนำเสนอด้วยภาษาถิ่นได้นั้น ผู้ร่วมสนทนาคิดว่าควรเป็นโปสเตอร์และวิทยุ ส่วนโทรทัศน์นั้นใช้ภาษากลางเหมาะสมแล้ว

"ถ้าเป็นโปสเตอร์ควรมีภาษามลายู ในด้านทีวีใช้ภาษากลาง วิทยุก็อยากใช้เป็นภาษาท้องถิ่นด้วย"

เรื่องความเหมาะสมกับวิถีชีวิต เช่น เรื่องการแต่งกายนั้น ผู้ร่วมสนทนาบางส่วนคิดว่าการแต่งกายไม่จำเป็นต้องให้สอดคล้องกับคนในชุมชน เพราะทุกคนมีสิทธิ์ติดเอดส์เหมือนๆ กัน ถ้าหากไม่ระมัดระวังตัวเอง

"การแต่งกายไม่จำเป็น เพราะทุกคนมีสิทธิ์ติดเอดส์ ถ้าไม่ระวัง"

อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมสนทนาวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำอีกส่วนหนึ่งมองเห็นความจำเป็นของการแต่งกายให้เหมาะสมกับชุมชนด้วยเหตุผลที่เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ

"ถ้าเป็นไปได้ ควรจะแยกมาเลย ถ้าแบบแต่งกายบ้านเราเขาจะเชื่อถือ คิดว่าการแต่งตัวก็สำคัญ"

ประเด็นของช่องทางและเวลาในการนำเสนอนั้น ผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้ความคิดเห็นแยกเป็นสื่อแต่ละประเภท กล่าวคือ โทรทัศน์ ส่วนใหญ่เสนอให้ประชาสัมพันธ์ทางช่อง 7 นอกจากนั้นก็มีช่อง 3 ช่อง 9 และช่อง 10 และมีบางคนเสนอให้ใช้ทุกช่องร่วมกัน ผู้ร่วมสนทนาให้ข้อวิจารณ์ว่าสื่อโรคเอดส์ที่ออกทางโทรทัศน์ให้เวลาสั้นเกินไป และเนื้อหาน้อย ส่วนเวลาที่นำเสนอควรเป็นช่วงเวลาสี่โมงเย็น เพราะเป็นเวลาที่ทุกคนเลิกงานแล้วหรือช่วงข่าวหนึ่งทุ่ม-สองทุ่ม แทรกช่วงโฆษณา โดยเสนอภาพคนที่เป็นเอดส์ ที่เสนอให้ออกช่วงข่าว เพราะส่วนใหญ่แล้ววัยรุ่นชอบดูข่าว นอกจากนี้ มีผู้เสนอให้โทรทัศน์นำเสนอสื่อโรคเอดส์ในวันเสาร์-อาทิตย์ เพราะคนทำงานราชการหยุดวันเสาร์-อาทิตย์ แม้ว่าคนในชุมชนซึ่งมีอาชีพทำสวนยางจะไม่ได้หยุดเสาร์-อาทิตย์ก็ตาม

"ถ้าเป็นทีวีน่าจะออกเป็นช่วงข่าว 1 ทุ่ม - 2 ทุ่ม แล้วแทรกช่วงโฆษณา ถ้าเป็นไปได้จะให้ออกภาพคนที่เป็นเอดส์ด้วยสลับกัน คนชอบดูข่าว ดูกันได้ทั่วทั้งวัยรุ่น เด็ก ผู้ใหญ่ ส่วนมากวัยรุ่นจะดูข่าวกันเยอะ"

ส่วนหนังสือพิมพ์ ควรลงเรื่องเกี่ยวกับโรคเอดส์ในวันศุกร์ และวันอาทิตย์ เนื่องจากวันศุกร์ผู้ชายต้องไปละหมาดร่วมกันที่มัสยิด หลังละหมาดไม่ทำอะไรก็อ่านหนังสือพิมพ์ ส่วนวันอาทิตย์เป็นวันที่คนทำงานราชการหยุดทำงาน เพราะชาวบ้านปกติแล้วไม่ค่อยอ่านหนังสือพิมพ์ และไม่ควรลงทุกวันเพราะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายได้

"ถ้าเป็นไปได้วันศุกร์ เพราะหลังจากละหมาดไม่ทำอะไรก็อ่านหนังสือพิมพ์"

"ถ้าเป็นไปได้ หนังสือพิมพ์ให้ออกวันอาทิตย์ เพราะถ้าออกทุกๆ วันก็เบื่อเหมือนกัน แต่ถ้าชาวบ้านไม่ค่อยได้อ่านเท่าไหร่ พวกหนังสือพิมพ์ถ้าเป็นวันอาทิตย์คนทำงานราชการเขาหยุดทำงาน"

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ถึงเรื่องความพอเพียงและความต่อเนื่องของการออกสื่อ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มคิดว่า ช่วงปีที่มีการโหมรณรงค์เรื่องโรคเอดส์มากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2535 และปี พ.ศ.2536 ก่อนหน้านั้นชาวบ้านยังไม่เข้าใจเรื่องโรคเอดส์มากนัก สื่อที่คิดว่าควรเพิ่มคือ โทรทัศน์ และวิทยุ ส่วนสื่อที่ควรลดนั้นไม่มี เพราะยิ่งเพิ่มได้ยิ่งดี

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

สำหรับการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า ควรใช้ภาษามลายูในการนำเสนอ เพราะคนส่วนใหญ่ในชุมชนไม่ค่อยเข้าใจภาษาไทย โดยเฉพาะวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุ โดยสื่อที่สามารถใช้ภาษามลายูได้คือโทรทัศน์ช่อง 10 ปกติช่อง 10 มีรายการภาษาไทยที่มีล่ามแปลเป็นภาษามลายูอยู่แล้ว ไม่ควรใช้ช่อง 7 เพราะคนดูเป็นคนที่ใช้ภาษาไทยกลางมากกว่า

นอกจากนี้ วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงคิดว่า สื่อไม่จำเป็นต้องทำให้ใกล้ชิดกับวัฒนธรรมของชุมชน อย่างเช่นชุดการแต่งกายต่างๆ ก็ไม่มีความสำคัญเท่ากับภาษา

สำหรับช่องทางและเวลาในการนำเสนอ วัยรุ่นที่ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า โทรทัศน์ควรใช้ช่อง 11 (ช่องเดียวกับช่อง 10) เพราะไม่มีละคร ไม่มีโฆษณา สามารถออกได้นานๆ จะได้เข้าใจ ถ้าเป็นช่อง 7 จะได้เวลาน้อย ในชุมชนรับโทรทัศน์ได้ชัดเจนทุกช่องยกเว้นช่อง 5 ส่วนสื่อวิทยุควรมีรายการเพลงแล้วแทรกด้วยเรื่องโรคเอดส์ ช่วงเวลานั้นได้ทั้งกลางวันและกลางคืน วัยรุ่นส่วนใหญ่จะฟัง F.M. ในขณะที่วัยผู้ใหญ่ชอบฟัง A.M. สถานี 912 สำหรับหนังสือพิมพ์ ควรลงหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ลงวันอาทิตย์ๆ ละ 1 ครั้ง วันไหนก็ได้เพื่อให้คนติดตาม แต่ถ้าออกได้ทุกวันก็ดีเหมือนกัน โปสเตอร์ ควรติดตามร้านขายน้ำชา ร้านอาหาร ศาลาที่อ่านหนังสือ ที่ประชุม ปกติชาวบ้านจะมานั่งกันที่ศาลาในตอนเย็น วัยรุ่นชอบมาดูโทรทัศน์ และอ่านหนังสือพิมพ์เมื่อเบื่อรายการโทรทัศน์แล้ว แผ่นพับนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าไม่มีความจำเป็นเท่าไร เพราะคนดูครั้งเดียวก็ทิ้งไปไม่ได้ดูอีก ในขณะที่โปสเตอร์ใช้ประโยชน์ได้ดีกว่า เพราะติดไปเลยได้ดูทุกๆ วัน นอกจากนี้ ถ้าเป็นสื่อบุคคล ควรเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นหมอ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่อนามัย มาให้ความรู้ ก็คิดว่าดี ปกติเวลามีเจ้าหน้าที่เข้ามาชาวบ้านให้ความสนใจดี แต่ต้องใช้ภาษามลายูในการสื่อ

ในเรื่องความพอเพียงของสื่อ วัยรุ่นในชนบทที่การศึกษาสูงเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมาเพียงพอแล้ว แต่เพิ่มอีกบ้างก็ได้ เพราะการเพิ่มสื่อทำให้คนตื่นตัว สื่อที่ควรเพิ่มคือ สื่อบุคคล เพราะสามารถที่จะทำความเข้าใจ อธิบายจุดที่ไม่เข้าใจได้และน่าเชื่อถือ ส่วนสื่อที่ควรลดไม่มีเพราะสื่อต่างๆ ให้ประโยชน์ทั้งนั้น

ในประเด็นของความต่อเนื่องของสื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ปี พ.ศ.2536 เป็นปีที่มีการรณรงค์เรื่องเอดส์กันอย่างแพร่หลาย มีการออกสื่อต่างๆ ทั้งจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และเอกสาร อย่างไรก็ตาม โดยรวมๆ แล้วสื่อที่ออกจะห่างๆ กัน เช่น โปสเตอร์ภาพใหม่ๆ ไม่ค่อยได้เห็น อย่างเช่นภาพสุดท้ายที่เห็นติดมา 3-4 เดือนมาแล้วยังไม่เปลี่ยนใหม่

"เท่าที่เราดูก็อาจจะห่างๆ หน่อย บางทีก็ได้รู้พอนานๆ จะหาย"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ในประเด็นของภาษา แม้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำส่วนใหญ่จะไม่สามารถอ่านภาษาไทยได้ และเข้าใจภาษาไทยได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ผู้ร่วมสนทนายังคิดว่า สื่อ

ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่นำเสนอด้วยภาษากลางนั้นเหมาะสมแล้ว อย่างไรก็ตาม มีบางคนเสนอให้มีการแปลเป็นภาษามลายูด้วย จะได้เข้าใจง่ายขึ้น

"ทำเป็นภาษาไทยกลางแล้วแปลเป็นภาษามลายูด้วย ปนกันจะได้เข้าใจได้ง่ายขึ้น"

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ในเรื่องการแต่งตัวนั้นไม่มีปัญหา เพราะทุกอาชีพมีโอกาสเป็นเอดส์ได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ แต่ควรแต่งกายแบบสุภาพและแต่งกายแบบคนในเมืองเพราะคิดว่าจุดเริ่มแรกของโรคเอดส์มาจากในเมือง ส่วนชาวบ้านมีโอกาสติดเอดส์น้อยกว่า สื่อที่ออกมาส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวของคนในเมือง

ในเรื่องของช่องทางและเวลาในการนำเสนอนี้ สำหรับผู้ร่วมสนทนากลุ่มเสนอว่า โทรทัศน์ควรออกช่อง 7 เป็นส่วนใหญ่ เพราะช่อง 7 ชัดมาก รองลงมาคือ ช่อง 9 และช่อง 10 และควรออกตอนเที่ยงครึ่งที่ทุกคนกลับจากทำงาน หรือตอน 2-3 ทุ่มก่อนละคร เพราะชาวบ้านชอบดูละครโทรทัศน์ ออกในวันเสาร์-อาทิตย์ก็ดี เพราะเป็นวันที่เด็กหยุดเรียนจะได้ช่วยแปลให้ผู้ใหญ่ฟังด้วย ส่วนหนังสือพิมพ์เหมาะสมกับข้าราชการมากกว่า ชาวบ้านทั่วไปไม่ได้สนใจเท่าไหร่ ดูแต่รูปภาพ ปกติก็ไม่ซื้อหนังสือพิมพ์ และไม่มีหนังสือพิมพ์ในหมู่บ้านด้วย เพราะส่วนใหญ่ชาวบ้านอ่านหนังสือพิมพ์กันไม่ออก

"เหมาะสมกับข้าราชการ ส่วนเป็นชาวบ้านไม่สนใจเท่าไร ไม่ซื้อหนังสือพิมพ์เพราะในหมู่บ้านหนังสือพิมพ์ไม่มี"

"ส่วนใหญ่อ่านหนังสือกันไม่ออก"

ส่วนสื่อแผ่นพับและโปสเตอร์นั้น ควรเป็นภาพคนเป็นเอดส์จริงๆ เป็นรูปเล็กๆ แสดงอาการตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงตาย

ในเรื่องความพอเพียงของสื่อ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำคิดว่า การประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ยังน้อยอยู่ ชาวบ้านทั่วไปยังมีความรู้ในเรื่องเอดส์น้อย

"โรคเอดส์เป็นเรื่องที่เป็นความจริง การประชาสัมพันธ์คิดว่าน้อย ในแง่ของความเข้าใจค่อนข้างน้อยอยู่ เข้าใจเพียงไม่กี่เรื่อง"

"ยังไม่พอ สมควรที่จะเพิ่ม แต่ของผู้ใหญ่คิดว่าพอแล้ว แต่วัยรุ่นสมควรที่จะเพิ่ม"

ส่วนเรื่องความต่อเนื่อง ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ไม่ได้ออกอย่างต่อเนื่อง มีเป็นบางครั้ง นานๆ ครั้ง และยังไม่มีรายการเฉพาะเรื่องโรคเอดส์โดยตรง

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึกที่เป็นผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง ก็อยากให้มีการแปลเป็นภาษามลายูด้วยเช่นกัน ที่ผ่านมายังไม่มีสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่เป็นภาษามลายู ถ้ามีเอกสารหนังสือที่เป็นภาษามลายูที่เกี่ยวกับเอดส์โดยตรงจะดีมาก โทรทัศน์ที่น่าจะมีการแปลเป็นภาษามลายูสำหรับให้ความรู้เรื่องเอดส์ คือ ช่อง 7 และช่อง 5

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่า โทรทัศน์ควรใช้ช่อง 7 เพราะชอบดูข่าวช่อง 7 วิทยุควรใช้ทั้ง F.M. และ A.M.ในรายการ "ปะจูขายข่าว" ซึ่งคนฟังมีทั้งผู้ใหญ่และวัยรุ่น ช่วงเวลา 3 โมงเช้า บ่ายโมงและบ่ายสองโมง หนังสือพิมพ์ควรลงหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และถ้าเป็นไปได้ควรลงทุกวัน โปสเตอร์ควรมีภาษามลายูประกอบด้วย ควรเป็นภาพสี และประชาสัมพันธ์โดยการติดตามบ้าน มัสยิด โรงเรียน หรือร้านกาแฟ เทปเสียงนั้นผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่าเคยได้ยินเหมือนกัน แต่ในหมู่บ้านไม่มีเสียงตามสาย มีแต่ที่มัสยิด ซึ่งไม่แน่ใจว่าจะใช้ได้หรือไม่ ส่วนสื่อบุคคลนั้น ควรเป็นเจ้าหน้าที่อนามัย ซึ่งปกติก็เข้ามาในหมู่บ้านบ่อยแต่ไม่ค่อยจัดเกี่ยวกับโรคเอดส์ สำหรับคนที่ไปรับการอบรมมาชาวบ้านบางคนเท่านั้นที่ให้การยอมรับ

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึกมองว่า ช่วงที่มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์มากที่สุดคือช่วงปี พ.ศ. 2536

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคใต้

ผู้นำชุมชนในชนบทภาคใต้เสนอว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมาควรใช้ภาษามลายูอย่างรายการ "ปะจูขายข่าว"ทางวิทยุ และถ้าเป็นไปได้ก็อยากให้ใช้ภาษาถิ่นทางโทรทัศน์ช่อง 10 ของภาคใต้ ถ้าเป็นช่อง 7 ได้ก็ดีแต่กลัวจะเป็นไปไม่ได้ เพราะออกอากาศทั่วประเทศกลัวคนอื่นจะไม่เข้าใจ

"ภาคอีสานก็ทำเป็นภาษาอีสาน ส่วนมากทำเป็นภาษากลาง บางคนไม่เข้าใจภาษา ส่วนมากบ้านเราใช้ภาษามลายู วิทยุก็มีใช้ภาษายาวี"

การที่ต้องใช้ภาษามลายูในการนำเสนอสื่อเอดส์นั้น ผู้นำชุมชนกล่าวว่าเนื่องจากชาวบ้านที่ไม่รู้หนังสือจะไม่เข้าใจถ้าสื่อเป็นภาษาไทย มีแต่คนรุ่นใหม่เท่านั้นที่เข้าใจภาษาไทย

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนยังเสนอให้มีการสื่อออกมาในลักษณะที่สอดคล้องกับท้องถิ่นนั้นๆ ให้คล้ายชีวิตชาวบ้านจริงๆ ทั้งการแต่งกายก็ให้มีลักษณะของชุมชนนั้นๆ ไปเลย

"ถ้าดีออกมาลักษณะให้เฉพาะลงไปเลยว่า อันนี้เฉพาะบ้านเราเลยจะดี ทำให้คล้ายกับวิถีชีวิตของชาวบ้านจริงๆ"

"คิดว่าการแต่งกายก็มีผล ก็ให้ออกตามลักษณะของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ไปเลย"

ผู้นำชุมชนให้ความคิดเห็นว่า ในการนำเสนอสื่อเอดส์ทางโทรทัศน์ควรใช้ช่อง 7 และ ช่อง 9 เพราะชัดที่สุดและควรเป็นช่วงเวลาหลังข่าว เพราะชาวบ้านสนใจข่าว อาจเสนอนานประมาณ 10 นาที ถ้ายาวนักคนจะเบื่อ หรือเป็นช่วงหลังละหมาดตอนค่ำ แทรกช่วงข่าวที่ทุกคนทุกระดับชอบดู

ส่วนวิทยุควรเสนอในรายการปะจูขายข่าว ซึ่งเสนอข่าวท้องถิ่นและข่าวทั่วไปที่ชาวบ้านส่วนใหญ่จะฟังกัน โดยออกอากาศในช่วง 11-12 โมงเช้า ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ชาวบ้านหยุดพักกลับบ้านหลังจากการกรีดยาง และฟังรายการปะจูขายข่าว นอกจากนั้นควรออกทางสถานีวิทยุสทร.15 สถานีบ้านทอน จุฬาภรณ์ สถานีเจ๊าะวาที่ออกช่วง 9-10 โมงเช้า และช่วงเที่ยง ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่รับฟังกันเกือบทุกวัน เป็นรายการที่ใช้ภาษามลายูเช่นเดียวกับรายการปะจูขายข่าว

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ผู้นำชุมชนเห็นว่าส่วนใหญ่คนในชุมชนอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนควรลงทุกวัน แต่ชาวบ้านจะชอบซื้อหนังสือพิมพ์วันอาทิตย์ ซึ่งมีวิจารณ์มวยที่ชาวบ้านชอบ แต่ก็สามารถแทรกเรื่องโรคเอดส์ลงตรงนี้ได้ ชาวบ้านจะได้อ่านหลังจากอ่านวิจารณ์มวยแล้ว

สำหรับสื่อโปสเตอร์และแผ่นพับ ผู้นำชุมชนเห็นว่าควรทำเป็นปฏิทินจะได้ดูตลอดปี เตือนสติได้ โดยใช้ทั้งภาษาไทยและภาษามลายู และอาจใช้ดารามาเป็นผู้นำเสนอ เพราะถ้าเป็นภาพคนจริงเขาอาจไม่ยอม

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนเห็นว่า โปสเตอร์ที่ทำมานั้นดีแล้ว แต่บางครั้งไม่คุ้ม เพราะเคยเห็นชาวบ้านเอาไปห่อของ จึงเห็นว่าโปสเตอร์มีประโยชน์น้อย

สำหรับเทปเสียง ผู้นำชุมชนเล่าว่าเคยได้รับจากทางอำเภอเขาแจกให้ คิดว่าควรใช้ภาษามลายูเปิดที่มัสยิด ซึ่งมีเครื่องขยายเสียง แต่ถ้าไปเปิดตามงานต่างๆ เช่น งานแต่งงาน ชาวบ้านคงไม่สนใจเพราะไม่เหมาะกับบรรยากาศ และเทปเสียงนั้น ผู้นำชุมชนคิดว่า ฟังครั้งเดียวชาวบ้านก็เบื่อแล้ว

สำหรับสื่อบุคคลผู้นำชุมชนเห็นว่า ควรเป็นเจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุขประสานงานกับทางมัสยิดโดยใช้เครื่องขยายเสียงเปิดก่อนละหมาดวันศุกร์ประมาณครึ่งชั่วโมงเป็นภาษามลายู และต้องมีการแจ้งล่วงหน้าให้ผู้ใหญ่หรือกำนันรวมกลุ่มชาวบ้านก่อนการบรรยาย ส่วนผู้นำศาสนานั้นก็สามารถเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ได้ แต่ต้องผ่านการอบรมสัมมนาก่อน อย่างไรก็ตามชาวบ้านจะให้การยอมรับเจ้าหน้าที่มากกว่าชาวบ้านด้วยกันเองที่ผ่านการอบรม ผู้นำชุมชนยังเน้นด้วยว่า สื่อบุคคลนี้ชาวบ้านจะให้ความเชื่อถือมากกว่าสื่ออื่นๆ รองลงมาคือ โทรทัศน์และวิทยุ

ในเรื่องความพอเพียง ผู้นำชุมชนเห็นว่า สื่อที่ออกมาเพียงพอแล้ว แต่อย่าหยุดแค่นี้ต้องทำให้ต่อเนื่องตลอด เพราะคนในชุมชนยังไม่เคยเห็นตัวอย่างจริง

ส่วนเรื่องความต่อเนื่อง ผู้นำชุมชนมองว่า การประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เช่น ถ้าไปอำเภอจะได้รับโปสเตอร์ตลอด มีการออกโปสเตอร์ทุกเดือน โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2536 นี้มีการประชาสัมพันธ์มาก เพราะนอกจากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบของเขาอยู่แล้ว ก็ยังมีหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงมหาดไทย โรงเรียนได้ร่วมลงมือด้วย มีการนำสื่อมาให้บ่อยครั้ง

"พัฒนาให้ แล้วครูก็ให้ ทางนายอำเภอ ปลัดอำเภอ เข้ามาบอกบ่อยต่อเนื่อง"

กรุงเทพมหานคร

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

เมื่อกล่าวถึงการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมาว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนหรือไม่ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่า ถ้าเป็นสื่อภาษา การใช้ภาษากลางในการนำเสนอนั้นคิดว่าไม่เหมาะสมน่าจะใช้ภาษาของแต่ละท้องถิ่นจะเหมาะสมกว่า เช่น ภาคใต้ควรใช้ภาษายาวีโดยสื่อผ่านโทรทัศน์

ที่เป็นสาขาของภาคใต้ที่ช่อง 10 หาดใหญ่ หรือไม่ก็สื่อผ่านทางวิทยุของแต่ละท้องถิ่น เพราะถ้าใช้ภาษากลางในการสื่อคนท้องถิ่นอาจฟังไม่รู้เรื่อง จะรู้ก็เพียงแต่ว่าพูดถึงโรคเอดส์ แต่ไม่เข้าใจถึงวิธีการป้องกัน เพราะในแต่ละภาคจะมีภาษาถิ่นใช้กันอยู่ทุกวัน ทำให้ไม่คุ้นเคยกับภาษากลาง

"ใช้ภาษาท้องถิ่นคิดว่าเหมาะสม"

"ใช้ได้เหมือนกัน เข้าใจดีกว่าภาษากลาง บางครอบครัวพูดภาษาไทยไม่ได้ ฟังไม่รู้เรื่อง เพราะเขาใช้ในชีวิตประจำวันใช้ภาษาท้องถิ่น..."

ส่วนในเรื่องความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายในด้านอื่นๆที่ไม่ใช่ภาษา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่ออกมาส่วนมากจะสะท้อนชีวิตของคนเมืองมากกว่าคนชนบท สังเกตได้จากรูปแบบการดำเนินชีวิต การแต่งกาย ลักษณะอาชีพ แต่ที่เสนอในแนวชนบทก็มีบ้าง เช่น เรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงภาคเหนือโดนหลอกมาขายบริการทางเพศ ถ้าจะให้พิจารณาถึงความเหมาะสมก็เห็นว่าพอใช้ได้ แต่ควรจะเพิ่มลักษณะวิถีชีวิตของคนในชนบทให้มากขึ้น

"สังคมในเมืองมากกว่า"

"ส่วนมากจะออกในเมือง ไม่ได้สะท้อนถึงคนที่อยู่ชนบท รูปแบบที่ออกมาอย่างการดำเนินชีวิต การแต่งตัวก็ดูออกว่าคนในเมือง จากอาชีพก็ไม่บ่งบอกว่าเป็นอาชีพชาวนา..."

สำหรับช่องทางและเวลาในการนำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าสื่อทุกประเภทมีความสำคัญเหมือนกัน แต่เห็นว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่เผยแพร่ได้เร็ว และเข้าถึงประชาชนได้มากกว่าสื่ออื่นๆ ช่องที่ควรนำเสนอ คือ ช่อง 3 และช่อง 7 เพราะมีคนดูมาก เวลาที่นำเสนอควรเป็นช่วงที่มีละครประจำวัน โดยจัดทำเป็นละครสั้น แทรกช่วงที่มีโฆษณา หรืออาจนำเอาคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ มาออกรายการ เพื่อให้ประชาชนทราบว่า ป่วยเป็นเอดส์ได้อย่างไร และอยู่ในสังคมได้อย่างไร

"ทีวีนี้สำคัญ บางทีบ้านนั้นหนังสือพิมพ์ยังไม่เข้าเลย แต่บ้านนั้นมีทีวีแล้ว"

"ไม่ค่อยมีคนสนใจอยากจะอ่าน ถ้าถ่ายในทีวีออกมาเป็นแบบละครเขาจะชอบดูน่าสนใจกว่า"

"ทีวีต้องดูช่วงเวลาด้วย จะให้ดีเป็นช่วงละคร ช่วงโฆษณาน่าจะมีโฆษณาเกี่ยวกับโรคเอดส์มาแทรก ช่วงกลางคืนก็เป็นเวลาพักผ่อนก็ได้ดูกัน..."

ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ควรจะเน้นสีสัน เพราะภาพสีจะเป็นจุดดึงดูดให้คนสนใจอยากเข้าไปดู ควรใช้ภาพคนที่เป็นเอดส์จริงๆ และควรนำไปติดตามแหล่งชุมชน เช่น ร้านค้า ร้านกาแฟ รวมทั้งย่านศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า สถานที่ราชการ บริษัท และสถานบริการทางเพศ ซึ่งรัฐบาลจะต้องใช้มาตรการบังคับ ถ้าเจ้าของสถานบริการไม่ยินยอม

"ก็มีความแตกต่างระหว่างภาพสีกับขาวดำ ภาพสีจะดึงดูดกว่าเราอยากเข้าไปดู"

"ของจริงน่าสนใจกว่า"

"ติดที่ร้านค้า ร้านกาแฟ"

ส่วนสื่อวิทยุ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ กล่าวว่า ควรนำเสนอทางสถานีจส.100 เพราะคนกรุงเทพฯ ใช้เวลาส่วนมากอยู่ในรถ ไม่ว่าจะเป็นรถแท็กซี่ รถเมล์ หรือรถส่วนตัว จะได้รับฟังเรื่องโรคเอดส์ไปพร้อมกับรายงานข่าวจราจร ทั้งในช่วงเช้าและช่วงเย็น

"จส.100 จะได้ผล พวกแท็กซี่เกือบร้อยเปอร์เซนต์และคนที่นั่งรถเมล์น่าจะมีการอธิบาย"

เกี่ยวกับความพอเพียงและความต่อเนื่องในการนำเสนอสื่อเอดส์ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่า โทรทัศน์ยังนำเสนอเรื่องเอดส์ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มการนำเสนอให้มากขึ้นอีก ที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีความสม่ำเสมอของการนำเสนอ แต่เห็นว่ายังน้อยอยู่ ผิดกับสื่ออื่นๆ เช่น พวกป้ายรณรงค์ไปที่ไหนก็จะเห็นแผ่นป้ายรณรงค์โรคเอดส์เต็มไปหมด

"คิดว่ายังไม่พอ ควรจะเน้นให้มากในทีวี"

"ไม่สมควรลดน่าจะเพิ่ม"

"คิดว่าถ้าโรคเอดส์อันตรายจริง น่าจะลงไปเรื่อยๆ อย่าไปหยุดเลย"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

ในเรื่องภาษาที่นำเสนอ วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า ภาษาถิ่นมีความจำเป็นสำหรับในแต่ละพื้นที่

เกี่ยวกับความเหมาะสมกับวิถีชีวิต เท่าที่ได้เห็นโฆษณาประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมา วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า มีความเหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นจริงของคนในสังคม ทั้งรูปแบบ เนื้อหา การนำเสนอเนื้อเรื่อง รวมทั้งลักษณะการแต่งตัวก็เหมาะสมดีแล้ว ทำให้เราได้คิดว่าในสภาพที่ผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นอยู่นั้น ถ้าเราเป็นอย่างเขา ตกอยู่ในสภาพเดียวกัน ที่ไม่มีใครสนใจเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก โดยนอนรอความตายอย่างเดียว เราจะรู้สึกอย่างไร อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีละครโรคเอดส์บางเรื่องที่พูดถึงเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่า ดูแล้วรู้สึกไม่น่าจะเป็นไปได้ ดูแล้วห่างไกลจากชีวิตจริงของนักเรียน นักศึกษา

เมื่อพูดถึงช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผ่านทางสื่อแต่ละประเภทนั้น วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงมีความเห็นดังนี้ คือ

โทรทัศน์ ควรโฆษณาออกอากาศทุกช่อง เพราะจะได้รู้กันโดยทั่วไป อาจเป็นช่วงที่มีละคร 3 ทุ่ม เมื่อละครจบตอนหนึ่งแล้ว โฆษณาแทรกจะเหมาะสมสำหรับกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักศึกษา

วิทยุ สถานีที่มีคนฟังมากคือ 88.5 โดยเฉพาะกลางวันคนทำงานจะฟังกันมาก และนักศึกษาบางคนไม่ได้เรียนช่วงกลางวัน แต่จะเรียนรอบค่ำ ก็จะได้มีเวลาฟังช่วงกลางวัน สื่อวิทยุนั้นไม่จำเป็นต้องจำกัดว่าจะออกช่วงเวลาไหน จะได้ฟังกันทุกเวลา สำหรับเสียงตามสายที่โรงเรียนยังไม่มี

หนังสือพิมพ์ ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกัน และควรเป็นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพราะคนอ่านมาก ควรลงทุกวัน คนจะได้อ่านทุกวัน จะได้เป็นการเตือนสติเขาด้วย

"ลงทุกวัน คนทำงานจะอ่านทุกวัน จะได้รู้ไว้เตือนสติเขาด้วย"

"เป็นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คนอ่านเยอะ ก็ควรจะลงวิธีป้องกันในนั้น"

แผ่นพับ เคยเห็นแจกตามสะพานลอย คิดว่าน่าจะมีประโยชน์ แต่อาจเป็นเพราะตัวหนังสือมากเกินไป คนทั่วไปจึงไม่ค่อยสนใจอ่าน อยากให้แผ่นพับเป็นรูปภาพแล้วบรรยายไม่มากพอเข้าใจ ภาพควรเป็นภาพจริงเพราะถ้าเอาการ์ตูนมาลงดูแล้วไม่น่าเชื่อถือ อาจจะดูเป็นว่าไม่จริงก็ได้ นอกจากเอาภาพคนเป็นโรคเอดส์จริงมาลงแล้ว ก็ควรสัมภาษณ์คนนั้นลงด้วยไม่ต้องมาก เพื่อเป็นอุทาหรณ์ให้หยุดการกระทำที่เสี่ยงต่อโรคเอดส์ถ้าไม่อยากเป็นอย่างเขา

โปสเตอร์ เคยเห็นตามโรงพยาบาล คิดว่าควรมีรูปเพื่อดึงดูดความสนใจ เพราะคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจตัวหนังสือ อาจจะถือว่า อ่านแล้วก็ไม่จำ คนจะสนใจดูรูปก่อนแล้วหนังสือค่อยอ่านทีหลัง รูปภาพควรอธิบายการป้องกัน การหลีกเลี่ยง เช่น การมั่วสุม การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ขั้นตอนการติดโรคตั้งแต่การไปเที่ยว การติดเอดส์ เป็นเอดส์ และเป็นภาพกำลังจะตายในที่สุด

เทปเสียง เคยฟังจากวิทยุในสปอตโฆษณา แต่คิดว่าคงไม่ค่อยมีประโยชน์มากนัก

สื่อบุคคลคิดว่าควรมาพูดอธิบายทำความเข้าใจกับชาวบ้าน แต่ส่วนมากชาวบ้านทั่วไปรู้เรื่องโรคเอดส์กันแล้วจากโทรทัศน์และจากสื่ออื่นๆ ที่โรงเรียนเวลามีหมอเข้ามาอธิบายรายละเอียดของโรค คนไม่ค่อยสนใจเท่าไร จะดูผ่านๆ เพราะมีความรู้น้อยเกี่ยวกับโรคเอดส์จึงไม่อยากสนใจ

สำหรับประเด็นของความพอเพียงและความต่อเนื่อง ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ผ่านมายังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในต่างจังหวัดและพื้นที่กันดาร สื่อยังไปไม่ทั่วถึงหมด เพราะยังขาดสื่อบุคคล ขาดบุคลากร ที่เข้าไปบอกและทำความเข้าใจ นอกจากนี้ในบางพื้นที่ สื่อประเภทโทรทัศน์ก็ยังไม่แพร่หลาย เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย

เกี่ยวกับความต่อเนื่อง วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า สื่อโทรทัศน์หรือวิทยุก็ตามจะโหมโฆษณามากในช่วงที่มีผู้ป่วยตายจากโรคเอดส์เกิดขึ้น บางครั้งออกทุกวันติดต่อกัน โดยเฉพาะโทรทัศน์จะบ่อยมาก แต่บางช่วงที่ไม่มีข่าว การประชาสัมพันธ์ก็เงียบๆ ไป

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาต่ำ ถึงการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์กับความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน วัยรุ่นในเขตกรุงเทพฯที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า สื่อทางโทรทัศน์มีเนื้อหาที่นำเสนอใกล้เคียงกับชีวิตจริง ไม่ว่าจะเป็นสภาพอารมณ์ ความต้องการ การเที่ยวเตร่ และสภาพการแต่งกายของตัวละคร ดูแล้วเหมือนสภาพชีวิตของคนทั่วไป แต่เห็นว่าในด้านการแต่งกายของตัวละครนั้น ไม่ควรให้มากเกินไป ต้องระวัง อย่าให้เป็นแฟชั่น เพราะดูแล้วจะเป็นละครมากกว่าเป็นชีวิตจริง

"เนื้อเรื่องที่ออกมาในทีวี คิดว่าใกล้เคียงกับวิถีชีวิตจริง"

"การแต่งตัว...อย่าให้เป็นแฟชั่น มันดูแล้วเอิกเกริก มันไม่ใช่การสื่อดูแล้วมันเป็นละครไป"

สำหรับความเหมาะสมของช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อประเภทต่างๆ วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่า ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์น่าจะนำเสนอในลักษณะที่เป็นโฆษณา โดยนำเสนอทางช่อง 7 ในช่วงที่มีคนดูมากๆ ช่วงที่มีละครประมาณสามทุ่ม โดยให้แทรกในช่วงโฆษณา เป็นการให้ความรู้แก่ประชาชน

"น่าจะออกทางช่อง 7 ช่วงสามทุ่มที่คนดูละคร ช่วงที่ประกาศโฆษณาน่าจะเอาตัวนี้ไป ฉาย...เอาอันนี้ไปแทรก"

ถ้าเป็นสื่อวิทยุ ควรนำเสนอในช่วงที่มีรายการเพลง ทางสถานีใดก็ได้เวลาใดก็ได้ เพราะวัยรุ่นชอบฟังเพลง

"วิทยุ เป็นไปได้ถ้ามีการเผยแพร่ เพราะมีรายการเพลง คนชอบฟังเพลง"

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ควรลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพราะชาวบ้านชอบอ่านกันมาก และเนื้อหาของข่าวก็ไม่ค่อยหนัก ส่วนใหญ่เสนอเป็นข่าวหรือปัญหาของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านสนใจ อาจใช้ดาราเป็นตัวสื่อ เพราะประชาชนสนใจดารา สนใจอ่านคอลัมน์บันเทิง จึงควรใช้ดาราให้เป็นประโยชน์ และควรลงในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ เพราะเป็นวันหยุด ทุกคนมีเวลาที่จะอ่านหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนจะมีเวลามากขึ้น

"หนังสือพิมพ์คิดว่าควรจะเป็นไทยรัฐ ชาวบ้านชอบดู อ่านกันเยอะมากควรจะลงในลักษณะที่ให้ดารามาสื่อกับผู้อ่าน"

ถ้าเป็นโปสเตอร์ เห็นว่าควรใช้รูปการ์ตูนในการนำเสนอ เพราะเข้าใจง่าย อ่านง่าย ดูแล้วไม่เบื่อ ถ้านำเอารูปคนเป็นเอดส์มาลง ดูแล้วเบื่อ ถ้าเป็นการ์ตูน เด็กดูได้อ่านได้ ผู้ใหญ่และคนสูงอายุก็ดูได้อ่านได้เช่นกัน และเนื้อหาของโปสเตอร์ที่นำเสนอ ควรเน้นวิธีการแก้ไขและการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม

"โปสเตอร์น่าจะใช้รูปแบบการ์ตูนมากกว่า เข้าใจง่าย อ่านง่าย ไม่เบื่อ เป็นรูปคนติดเอดส์ดูแล้วน่าเบื่อ ถ้าเป็นการ์ตูนเด็กก็อ่านได้ เราก็อ่านได้ คนแก่ก็ยังอ่านได้"

แผ่นพับก็เช่นกัน ควรนำเสนอเป็นรูปแบบการ์ตูน แล้วมีข้อความอธิบาย เพื่อแจกให้เด็ก เด็กก็จะนำไปให้พ่อแม่อ่านต่อ จะเห็นว่าได้ประโยชน์ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เด็กก็ได้ความรู้ ผู้ใหญ่ได้อ่านด้วย ผู้ใหญ่ก็ได้ความรู้

"แผ่นพับก็ควรออกมาเป็นรูปภาพการ์ตูน แจกให้เด็ก เด็กจะได้อ่าน และให้พ่อแม่อ่าน เพราะอ่านการ์ตูนเสร็จแล้วยังมีเนื้อหาสำหรับผู้ใหญ่"

ส่วนเทปเสียงคิดว่าน่าจะทำเป็นเพลงเอดส์โดยตรง เนื้อหาของเพลงควรให้ฟังสนุกเข้าใจง่าย และนำเสนอหรือสื่อออกมาบ่อยๆ ขณะนี้ยังไม่เคยได้ยิน และก็ไม่เคยมีใครนำมาเผยแพร่

"ถ้าเป็นเทปเสียง เพลงก็สามารถโฆษณาได้ แต่เนื้อหาของเพลงเอดส์ต้องเข้าใจง่าย...แล้วร้องบ่อยๆ สื่อบ่อยๆ"

สำหรับสื่อบุคคล เท่าที่ผ่านมาเป็นหน่วยงานหรือองค์กรเอกชนที่เข้ามาให้ความรู้ เห็นว่าควรจัดเป็นกิจกรรมมากกว่า อาจจัดประมาณเดือนละครั้ง ชาวบ้านจะได้มาดู แล้วฉายวีดิทัศน์ประกอบ โดยให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ประชาชนจะได้รับความรู้มากกว่าที่จะนำเอกสารหรือข้อมูลเข้าไปแจกเฉยๆ เพราะชาวบ้านจะไม่อ่าน

"จัดเป็นกิจกรรมดีกว่า.....สามารถเรียกชาวบ้านมาดู มีการฉายวีดิโอแล้วก็พูดคุยแลกเปลี่ยนกัน รับรู้สื่อได้มากกว่า ดีกว่าไปนั่งแจกเอกสารหรือข้อมูลชาวบ้านเขาไม่อ่านหรอก"

ในด้านความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอ วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า ตอนนี้สื่อโรคเอดส์ที่ออกมายังมีไม่เพียงพอ ควรออกให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะที่ออกทางโทรทัศน์ ยังไม่เพียงพอและไม่ได้มีการนำเสนออย่างต่อเนื่องหรือออกบ่อยๆ บางเดือนไม่เห็นเลย จะเห็นประมาณสองเดือนครั้ง และที่ออกมาก็ซ้ำๆ เนื้อหาก็เหมือนเดิม ไม่มีอะไรใหม่ ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์และโปสเตอร์ให้มากๆ ส่วนสื่อพวกเอกสารควรลดลง ถ้าจะนำเสนอต่อไปควรย่อเอาจุดหรือประเด็นสำคัญมานำเสนอ ไม่ควรให้ข้อมูลละเอียดหรือมากเกินไป เพราะคนไม่ค่อยสนใจอ่าน จะเป็นประโยชน์ก็เฉพาะคนที่ชอบอ่านเท่านั้น

"สื่อที่ออกมาไม่เพียงพอ ต้องมากกว่านี้"

"ทีวีบางทีไม่ได้ออกบ่อย บางเดือนไม่เห็นเลย นานๆ เห็นครั้ง 2 เดือนเห็นครั้งหนึ่ง... ออกมาก็ซ้ำๆ ...เนื้อหาก็เหมือนเดิม"

"สื่อที่ต้องทำเพิ่มคือทีวี และโปสเตอร์"

"สื่อที่ต้องทำลดลง...พวกเอกสาร ข้อมูลมันเยอะเกินไปไม่มีใครอ่านมันลายตา"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

เมื่อถามถึงกลวิธีในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ประเภทต่างๆ ที่ผ่านมาว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนหรือไม่นั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงหลายคนมีความคิดเห็นว่า ในด้านสื่อภาษาที่ใช้ ถ้าสามารถสื่อเป็นภาษาของแต่ละภาคได้ก็ดี เพราะเข้าถึงความรู้สึกของคนรับได้ดีกว่าที่จะสื่อออกมาเป็นภาษากลางอย่างเดียว ถ้าเป็นคนเหนือฟังภาษาเหนือ ถ้าเป็นคนใต้ฟังภาษาใต้ จะให้ความรู้สึกที่ดีกว่า แต่อย่างไรก็ตาม ต้องพิจารณาแง่มุมการนำเสนอสื่อแต่ละประเภทด้วย ถ้าเป็นในวงกว้าง เช่น โทรทัศน์ต้องใช้ภาษากลาง ถ้าเป็นสื่อที่สามารถเน้นเฉพาะท้องถิ่นได้ก็ใช้ภาษาท้องถิ่น เช่น สื่อวิทยุ สื่อบุคคล หรือสื่อเอกสาร สำหรับสื่อโทรทัศน์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนหนึ่งเห็นว่า ถ้าสามารถเสนอเป็นภาษาของแต่ละภาคได้ก็ดี แต่คิดว่าในทางปฏิบัติคงเป็นเรื่องที่ทำยาก ควรที่จะเลือกว่าจะใช้สื่ออะไรที่ทำให้

คนรับเข้าใจง่ายมากกว่า ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้ผลิตต้องคิดออกมาว่าอันไหน แบบไหน จะเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่ากัน ดีกว่าจะสื่อทั้ง 4 ภาษาในเวลาเดียวกันทั่วทั้งประเทศ ซึ่งคิดกันว่าคงเป็นเรื่องยาก เพราะเกี่ยวโยงไปถึงงบประมาณที่ใช้ และคงไม่มีสถานีโทรทัศน์สถานีใดในประเทศยินยอมให้ออกหลายๆ ครั้ง เพื่อให้สื่อครบภาษาทั้งสี่ภาคภายในวันเดียว นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนมีความคิดเห็นว่าควรจะมีการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ผ่านวัฒนธรรมพื้นบ้านของแต่ละภาค เช่น ภาคอีสานสื่อผ่านทางหมอลำ ภาคใต้สื่อผ่านมโนราห์ หรือหนังตะลุง เป็นต้น ซึ่งจะสื่อผ่านไปถึงชาวบ้านจริงๆ หรือทำเป็นเพลงเอดส์ หรือเพลงต่อต้านเอดส์ โดยให้นักร้องดังๆ หลายๆ คนมาช่วยกันร้องคนละท่อน ร้องบ่อยๆ จะได้จำได้ เป็นการเตือนประชาชนทุกกลุ่มทุกวัย

> "ถ้าพวกเราเป็นคนเหนือใช้ภาษาเหนือ...เขาพูดภาษาเหนือมามันเข้าถึงความรู้สึกคนรับสื่ออย่างเราเป็นคนใต้ ถ้ารับฟังภาษาใต้มันก็ชัด"
>
> "เราดูในแง่ทั่วไป ถ้าในวงกว้างจะใช้ภาษากลาง แต่ถ้าเราเน้นในเฉพาะท้องถิ่นก็จะใช้ภาษาถิ่นได้"
>
> "ถ้าเราจะใช้ภาษาในทีวี ซึ่งออกมาหนเดียวจะมาเอาภาษาโน้นภาษานี้คงยาก ต้องเลือกเอาว่าจะใช้สื่ออะไรที่เข้าใจง่าย...คนทำสื่อต้องคิดค้นมาว่าอันไหนที่เข้าสู่กลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่ากัน"
>
> "ก็เห็นด้วยว่าจริงๆ แล้วใช้ภาษาท้องถิ่น มันรู้สึกว่า คนรับจะได้ถึงอารมณ์ แต่ตรงนี้มันโยงไปถึงเรื่องงบประมาณด้วย เรื่องเวลาด้วย ถ้าสามารถทำเป็นภาษาท้องถิ่นทั้งสี่ภาคขึ้นมาได้...จะมีสถานีโทรทัศน์อะไรยินยอม....ให้ออกอากาศ ปกติภาษากลางให้ออกวันละสองครั้งก็ยาก แต่ถ้ามีภาษาถิ่นเพิ่มมาอีกต้องออกประมาณ 4-5 ครั้ง ใครจะเสียสละ"
>
> "อย่างภาคใต้ ก็มีวัฒนธรรมการแสดงจะมีมโนราห์ หนังตะลุง"
>
> "ทำเป็นเพลงเอดส์ เพลงต้านเอดส์ เราให้นักร้องดังๆ หลายๆ คนมาช่วยกันร้องคนละท่อน"

สำหรับความเหมาะสมเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากความเหมาะสมในด้านภาษาแล้ว ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่า ยังไม่ค่อยเหมาะสมเท่าไร เช่น ในด้านที่สื่อประชาสัมพันธ์ออกมาแล้วขัดแย้งกับธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์ ในด้านการมีเพศสัมพันธ์ เพราะสื่อบางสื่อสื่อออกมาว่า ห้ามมีเพศสัมพันธ์ ถ้ามีเพศสัมพันธ์แล้วติดเอดส์ต้องตาย ซึ่งตรงจุดนี้ผู้ร่วมสนทนาบางคนคิดว่าเป็นไปไม่ได้ ควรที่จะนำเสนอออกมาในลักษณะที่ว่า ทำอย่างไรให้คนมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยจากโรคเอดส์ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนยังเห็นว่า คนทำสื่อมักจะทำจากโลกทัศน์ที่ตนเองมีอยู่ โดยไม่ได้มีการวิจัย ไม่ได้มีการลงไปยังกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง แล้วศึกษาดูว่าเขามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างไร แล้วค่อยผลิตสื่อออกมาเพื่อตอบสนองความเข้าใจที่ถูกต้อง ส่วนใหญ่มักจะผลิตจากจินตนาการจากการนั่งคิดอยู่ในห้องแอร์ โดยไม่ได้ทำการวิจัยกันมาก่อน จึงเป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้สื่อออกมาไม่ค่อยทั่วถึง สื่อออกมาแล้วคนละภาษากัน พูดในสิ่งที่ไม่น่าสนใจออกมา ดังนั้นสื่อที่ออกมาจึงเข้าได้กับชีวิตของคนบางกลุ่มบางระดับเท่านั้น ไม่ครอบคลุมคนทุกระดับ

"ไม่ค่อยเหมาะสมเท่าไรในเรื่องที่ค่อนข้างจะขัดแย้งกับธรรมชาติของมนุษย์คือ ไปห้ามในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์.....สื่อจะต้องทำ.....ทำอย่างไรให้คนมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยจากโรคเอดส์"

"คนที่ทำสื่อมักจะทำจากโลกทัศน์ที่ตัวเองมี ไม่ได้มีการวิจัยสื่อ ไม่ได้มีการลงไปกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง...ทำให้สื่อไม่ค่อยทั่วถึง ออกมาแล้วคนละภาษากัน"

นอกจากนี้มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่า ในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทุกประเภทควรให้มีการรื้อฟื้นวัฒนธรรมที่ดีงามเพื่อลดความสำส่อนทางเพศ เพราะนอกจากวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามจะช่วยป้องกันโรคเอดส์แล้ว ยังช่วยลดการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยที่ไม่เหมาะสม เช่น การนั่งตักกันบนรถเมล์ การกอดจูบลูบคลำกันตามที่สาธารณะ ตามป้ายรถประจำทางทั้งๆ ที่สวมใส่เครื่องแบบนักเรียน เป็นต้น โดยมิได้ละอายต่อสายตาผู้คนรอบด้าน

"อยากให้มีการรื้อฟื้นวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม.....ซึ่งนอกจากจะป้องกันในเรื่องโรคเอดส์แล้ว ยังจะช่วยในอีกหลายๆ ด้าน เช่น ในด้านการมีเพศสัมพันธ์ไม่เหมาะสมกับวัยเด็ก..."

"เกิดเป็นคนทั้งทีอย่ามาขายตัว"

ส่วนในด้านความเหมาะสมของช่องทางและเวลาในการสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นว่า ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ ควรนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 และช่อง 7 จะเข้าถึงประชาชนเป็นจำนวนมาก แต่ถ้าจะให้ดีควรนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ควรนำเสนอช่วงเวลาก่อนข่าว ช่วงข่าว โดยแทรกในช่วงข่าวเลย คนจะรับรู้ในวงกว้างเพราะดูกันมาก และช่วงหลังข่าว

"ช่อง 7 ช่อง 3"

"ช่วงก่อนข่าว หลังข่าว อยู่ในช่วงที่คนยังไม่นอน"

"ให้ดีเอาทุกช่อง"

"ทีวี ถ้าคนดูเยอะก็ช่วงข่าว ถ้าแทรกในช่วงนั้นน่าจะได้ เพราะโอกาสที่คนจะรู้ในวงกว้าง"

ถ้าเป็นสื่อวิทยุ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่า เป็นสื่อที่ง่าย เข้าถึงคนฟังได้ตลอดไม่ว่าจะทำอะไรอยู่ก็สามารถรับฟังได้ น่าจะสื่อได้ผลกว่าโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวารสารต่างๆ และเห็นว่าถ้าสามารถแยกแยะให้ดีจะสามารถสื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดี เพราะวิทยุแต่ละคลื่นมีกลุ่มเป้าหมายต่างกัน ควรเจาะให้เข้าถึงกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มคนทำงาน สื่อที่ออกมาควรออกมาหลายๆ คลื่น

"จริงๆ แล้วสื่อนี้เป็นสื่อที่ง่าย ดูแล้วเข้าถึงที่สุด ทำอะไรก็ได้ยินตลอด ได้ผลกว่าสื่อทีวี หนังสือพิมพ์ วารสารอื่นๆ เพราะว่าคนทำงานสามารถฟังพร้อมกันได้"

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครเห็นว่า ขณะนี้มีการลงข่าวและให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ทั้งฉบับที่มีคนซื้ออ่านมาก เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน และฉบับที่มีคนซื้ออ่านไม่มากนักหรือรองๆ ลงมา เช่น สยามโพสต์ ดาวสยาม ฯลฯ แต่

เห็นว่าควรลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน ให้มากเพราะมีคนอ่านมากที่สุด ไม่จำเป็นจะต้องพาดเป็นหัวข่าวใหญ่ หรือลงในคอลัมน์เท่านั้น อาจทำเป็นใบแทรกในหนังสือพิมพ์หรือใบแทรกในนิตยสาร ดาราภาพยนตร์ นิตยสารคู่สร้างคู่สม ศาลาคนเศร้า โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งอาจเป็นกระทรวงสาธารณสุขหรือสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ผลิตแล้วประสานงานกับหนังสือพิมพ์และนิตยสารฉบับต่างๆ เพื่อนำสื่อโรคเอดส์สอดแทรกลงไป อาจทำเป็นใบแทรกแผ่นเล็กๆ เหมือนกับที่ห้างสรรพสินค้าทั้งหลายทำเป็นโฆษณาแทรกลงไปก็ได้

"ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน"

"อาจไม่ใช่คอลัมน์...เป็นใบแทรก ประสานงานกับหนังสือพิมพ์ ดาราภาพยนตร์ คู่สร้างคู่สม ศาลาคนเศร้า...ให้กระทรวงสาธารณสุข หรือว่าสำนักนายกรัฐมนตรีรับผิดชอบโดยตรง..."

ถ้าเป็นแผ่นพับ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครบางคนเห็นว่า ไม่ควรทำให้มีเนื้อหามากนัก ถ้าเนื้อหามากเกินไปคนก็ไม่อยากอ่าน ตามหลักแล้วไม่ควรทำเกินสองพับหรือสองแผ่น ควรมีรูปหรือการ์ตูนแทรกเพื่อให้ชวนอ่าน แต่ถ้าเป็นแผ่นภาพโปสเตอร์เห็นว่าควรลงเป็นรูปการ์ตูนบ้าง เพราะเป็นสื่อที่เข้าถึงคนหลายกลุ่ม อย่าให้มีตัวหนังสือมากเพราะคนทั่วไปขี้เกียจอ่าน ไม่ควรลงรูปที่แสดงภาพอาการของคนที่เป็นในลักษณะที่น่าเกลียดน่ากลัวเกินไป เช่น แสดงอาการตามผิวหนัง เป็นตุ่ม เป็นหนอง ต่อมน้ำเหลืองโต เพราะคนที่ยังไม่เป็นดูแล้วไม่รู้สึกอะไร แต่สำหรับคนที่เป็นแล้วดูอาจคุ้มคลั่ง ไม่เป็นผลดีแต่อย่างใด ที่สำคัญผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ควรจะนำเสนอในลักษณะที่บอกให้ทราบว่า ถ้าคุณเป็นเอดส์ไม่ต้องตกใจ ไม่ใช่ว่าเป็นแล้วคุณจะตายในวันนี้ คุณอาจมีชีวิตอยู่ได้นานกว่าที่คุณคิด หรือนานกว่าการเป็นโรคอื่นๆ ถ้าหากคุณระมัดระวังรักษาสุขภาพของคุณให้ดี

"แผ่นพับถ้าไม่มากนักก็น่าอ่าน ถ้ามากเกินไปก็ไม่อยากอ่าน ตามหลักทั่วไปของคนทำสองแผ่นธรรมดา มีการ์ตูนแทรกบ้างก็ดีน่าอ่าน"

"โปสเตอร์...ควรจะลงรูปการ์ตูน"

"ไม่ต้องยาวมาก ถ้ามีตัวหนังสืออย่างเดียวคนขี้เกียจอ่าน"

"ถ้าลงเป็นรูปอาการคนเป็นโรคเอดส์.....น่ากลัวเกินไป คือ คนที่ยังไม่เป็นดูแล้ว ไม่รู้สึกอะไร ถ้าหากคนที่เป็นแล้วเจอคุ้มคลั่งแน่นอน"

"ที่สำคัญน่าจะบอกว่า ถ้าคุณเป็นเอดส์คุณไม่ต้องตกใจ ไม่ใช่คุณจะตายในวันนี้ คุณอาจจะมีชีวิตอยู่ได้ ก็ว่ากันไป"

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครบางคนให้ข้อเสนอแนะถึงกลวิธีอื่นๆ อีกในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ เช่น อยากให้ทำเป็นถุงชอปปิ้ง (Shopping Bag) ทำเป็นสมุดบันทึกเล็กๆ (Note Book) โดยให้มีข้อความเตือนใจ เช่น "เข้าประตูหลังระวังไม่มีประตูออก" หรือ "ถ้าเป็นเอดส์จะบอกให้ตายลูกเดียว" ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ก็ยังมี "คำขวัญ" เพื่อให้กำลังใจกับผู้เป็นเอดส์ "เกมส์กระไดงู" ซึ่งจะเป็นสื่อที่ถึงกลุ่มเด็กๆ เพราะเด็กชอบมาก เช่น ถ้าเล่นเกมส์ไปแล้วตกเบอร์ 5 เจอสำนักโสเภณีต้องกลับไปตั้งต้นใหม่ เป็นต้น ถ้าไปเจอเด็กไม่ไปเที่ยวโสเภณีให้ขึ้นไปถึงเบอร์ 20 เกมส์แบบนี้สามารถนำไปแจกเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้

สำหรับความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อประเภทต่างๆ ที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมาทุกประเภทขณะนี้ยังมีไม่มาก โดยเฉพาะเนื้อหาที่นำเสนอมีไม่ครอบคลุมอยู่แล้ว อยากที่จะให้เสนอในแง่มุม หรือในประเด็นที่ประชาชนหลายคนสงสัยอยู่ให้มาก เช่น จะติดหรือไม่ติดจากการไปตัดผม ทำเล็บ ทำฟัน ฯลฯ อยากให้ทำความเข้าใจโดยแยกเป็นเรื่องๆไป และไม่อยากให้มีการนำเสนอในประเด็นซ้ำๆ เพราะการผลิตสื่อต้องการความหลากหลายในแง่มุมของการนำเสนอ ต้องพัฒนาให้ทันกับเหตุการณ์หรือขั้นตอนของโรคที่พัฒนาขึ้น เช่น ถ้าโรครุนแรงขนาดนี้แล้วจะให้ข้อมูลอย่างไร ความรุนแรงขณะนี้อยู่ในกลุ่มไหน ถ้ามีมากๆ ในบางเขตบางพื้นที่จะป้องกันอย่างไร และคนที่เป็นโรคเอดส์แล้วจะให้โอกาสอย่างไร สิทธิของคนเป็นโรคเอดส์แล้วมีอะไรบ้าง ควรนำเสนอเป็นขั้นตอนไป และการนำเสนอนั้นก็ไม่อยากให้เนื้อหาขัดแย้งกันเอง เช่น ในเรื่องการเที่ยวผู้หญิง จะให้เที่ยวผู้หญิงได้โดยใช้ถุงยางอนามัย หรือไม่ควรจะเที่ยวผู้หญิงเลย เป็นต้น ส่วนความต่อเนื่องหรือความสม่ำเสมอในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่หลายคนเห็นว่า ไม่ค่อยต่อเนื่อง ช่วงไหนที่เร่งรัดรณรงค์ก็จะมีการนำเสนอมาก ช่วงไหนไม่มีการเร่งรัดรณรงค์ก็ไม่ค่อยมีการนำเสนอ บางครั้งบางเดือนเห็นมาก บางครั้งบางเดือนก็ไม่เห็นเลย ความต่อเนื่องในการนำเสนอนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเป็นการย้ำเตือนประชาชน ถ้าคิดว่าจะสื่อประชาสัมพันธ์ให้ได้ผลก็ต้องทำอย่างต่อเนื่องไม่ใช่ขาดหายเป็นช่วงๆ

"ทุกวันนี้สื่อมันยังไม่มาก อยากให้เจาะเฉพาะกรณี (case) เรื่องมันจะติดหรือไม่ติด การไปตัดผม ตัดเล็บ....ทำเป็นเรื่องๆ ติดหรือไม่ติด ให้คนเข้าใจเป็นเรื่องๆ ไป"

"สื่ออันไหนที่มากเกินไป...ไม่หรอก เพียงแต่ซ้ำๆ ควรต้องมีความหลากหลายในแง่ของการนำเสนอขั้นตอนของพัฒนาการของโรคด้วยเหมือนกัน มันรุนแรงขนาดนี้แล้วจะให้ข้อมูลอย่างไร...แล้วมีที่โน้นที่นี่จะป้องกันกันอย่างไร.....แล้วจะให้โอกาสคนที่เป็นอย่างไร...ควรจะเป็นขั้นตอน"

"ผมมองว่ามันไม่มาก แต่มองว่าความต่อเนื่อง เป็นลักษณะที่ปฏิบัติช่วงแรก.....การนำเสนอสื่อ คือ สิ่งที่ย้ำเตือนเรา คือ ความต่อเนื่อง"

"ไม่สม่ำเสมอ"

"คือช่วงนี้จะบูมบูม พอไม่บูมก็ทิ้งไป"

"บางทีไม่เคยเห็นเลย"

"ช่วง 2-3 เดือนที่แล้วเยอะแต่บางทีขาดหายไป"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

สำหรับการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ ในช่วงที่ผ่านมา ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ส่วนมากออกมาค่อนข้างเป็นทางการไม่ค่อยออกมาในลักษณะที่เป็นชาวบ้าน ภาษาที่ใช้โดยเฉพาะทางสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ แม้ว่าจะเป็นภาษาที่ง่ายแต่ก็ฟังออกเป็นทางการอยู่ดี เห็นว่าน่าจะใช้ภาษาที่

เป็นชาวบ้านให้มากขึ้น และควรสอดแทรกเรื่องตลกๆ ไว้ในสื่อเอดส์ด้วย ซึ่งจะได้ผลมากกว่าการบอกว่าโรคเอดส์นั้นเป็นแล้วอันตรายเป็นแล้วหมดสิ้นทุกอย่าง ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกใดๆ ทั้งสิ้น ต้องนำเสนอออกมาให้ได้ว่า เอดส์เป็นภัยที่มองไม่เห็นตัว จะมาถึงเราได้ตลอดเวลาหากลืมตัว ถ้าสามารถสอดแทรกสิ่งนี้ลงไปได้ ประชาชนจะตระหนักถึงอันตรายได้ทุกครั้งที่ต้องอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการติดเชื้อ จะรู้จักระมัดระวังตัวมากขึ้น จะรู้จักสำรวมตัวอยู่ตลอดเวลา หากประชาชนตระหนักได้ดังนี้ ก็แสดงว่า สื่อที่ออกมาใช้ได้ผลใช้ได้กับทุกคน

> "ภาษามันก็เป็นกลางๆ แต่เรารู้สึกว่าทางทีวี ออกจะเป็นทางการมากไม่ค่อยออกลักษณะที่เป็นชาวบ้านๆ"
>
> "โรคนี้เป็นภัยที่มองไม่เห็นตัว...มันจะมาหาเราได้ตลอดเวลาถ้าเราลืมตัว เราต้องสำรวมตนอยู่ตลอดเวลาว่าเอดส์นะ...ถ้าสื่อออกมาได้เช่นนี้แสดงว่าได้ผล ใช้ได้กับทุกคน"

ในส่วนที่เกี่ยวกับช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ ไม่ควรสื่อช่วงกลางวัน เพราะผู้ที่รับสื่อในช่วงนั้น มีแต่ผู้ที่เป็นแม่บ้านเท่านั้น ซึ่งเป็นฝ่ายรอรับเชื้อเอดส์ ส่วนผู้ชายหรือพ่อบ้านซึ่งเป็นตัวนำเชื้อไปสู่แม่บ้านไม่ได้รับสื่อในช่วงนั้น กว่าจะกลับเข้าบ้านก็ประมาณ สี่ห้าทุ่ม ไม่ใช่ทุ่มสองทุ่ม ดังนั้นถ้าจะโฆษณาสื่อเอดส์จะต้องเน้นในกลุ่มเหล้า มวย และสนุ๊กเกอร์ ต้องเจาะเฉพาะกลุ่มลงไปเลย จะโฆษณาแบบเหวี่ยงแหเหมือนเช่นทุกวันนี้ไม่ได้ เห็นว่าถ้าจะหลับหูหลับตาสื่อเช่นนี้เรื่อยไปก็จะต่อต้านเอดส์ไม่ได้ ต้องดึงพวกนี้ออกมาให้ได้ รวมทั้งพวกนักร้อง หมอนวด และพวกกินข้าวต้มรอบดึก การที่จะสื่อไปให้ถึงกลุ่มพวกนี้ได้ต้องอาศัยกลุ่มดาวตลกช่วยในการประชาสัมพันธ์ จะสื่อกันเองโดยตรงคงไม่ได้ คงไม่มีใครยอมรับ ควรที่จะอาศัยสื่อ "ดาวตลก" โดยเชิญกลุ่มตลกมาและให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ กลุ่มตลกจะได้นำความรู้เรื่องโรคเอดส์ไปแทรกไว้ในการแสดง ซึ่งจะให้ผลดีกว่าที่จะบอกว่าเอดส์เป็นแล้วตาย เพราะพวกดาวตลกจะมีวิธีการนำเสนอที่สามารถแทรกเข้าไปสู่กลุ่มคนกลางคืนที่เสี่ยงต่อการเป็นเอดส์ได้

> "กลุ่มกินเหล้าหนึ่ง สนุ๊กเกอร์หนึ่ง กลุ่มพวกนี้เป็นพวกติดเอดส์ จะต้องเจาะกลุ่ม...การโฆษณาโดยการเหวี่ยงแหมั่วไปหมด...หน่วยราชการบางทีหลับหูหลับตาอยู่เรื่อยแล้วจะไปต่อต้านเอดส์ได้อย่างไร"
>
> "อยากแนะนำให้ติดต่อกับสมาคมตลกเชิญพวกนี้มา แล้วให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ เสร็จแล้วให้พวกเขาแทรกเกี่ยวกับโรคเอดส์ในรายการตลก"

ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุเห็นว่า ในช่วงที่ผ่านมาก็มีการแทรกความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์เช่นกัน แต่ไม่ค่อยมีการเน้นเท่าไรนัก การนำเสนอทางวิทยุที่ดีที่สุดนั้น ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่าควรเสนอในรูปแบบ "ข่าว" เช่น มีคนเป็นโรคเอดส์อยู่จังหวัดนั้นจังหวัดนี้กี่คน มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร ถ้าไม่มีข่าวให้ก็จะไม่มีการพูดถึงเรื่องเอดส์ทางวิทยุ ดังนั้นต้องหาข่าวมาเสนอ อย่าไปปกปิดความจริง ที่ผ่านมาเห็นว่าหน่วยราชการพยายามปกปิดหลายต่อหลายเรื่องเกี่ยวกับเอดส์ ซึ่งก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าปิดเพื่ออะไร เพราะขณะนี้คนทั่วโลกก็รู้ทั่วไปแล้วว่า เมืองไทยเป็นเอดส์ หรืออย่างเรื่องโสเภณี ที่เขาพูดกัน

ว่ากรุงเทพฯ เป็นเมืองโสเภณี ก็รู้ๆ กันอยู่ ไม่ทราบว่าจะมัวไปอายทำไม ในความรู้สึกของผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่า "เมืองไทยเป็นเมืองที่มีกะหรี่มากที่สุดในโลกด้วยซ้ำไป เดินไปห้องอาหารไหนก็สามารถหาได้เลย" ดังนั้นจะไปอายทำไมควรบอกเลยว่า คนไหนเป็นเอดส์ หมู่บ้านไหนเป็นเอดส์ โฆษณาลงไปในหมู่บ้านนั้นเลย ทุกคนจะได้กลัวว่าโรคเอดส์ร้ายแรงมาก แม้จะมีผลทางด้านจิตวิทยาต่อผู้เป็นเอดส์ที่อยู่ร่วมในสังคมเดียวกันก็ตาม แต่ก็ต้องหาทางอื่นช่วย กระทรวงสาธารณสุขอาจต้องส่งวิทยากรออกไปแนะนำ เพื่อไม่ให้เกิดความตระหนกขึ้นในกลุ่มประชาชน เพราะโรคเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันได้ง่ายๆ สังคมจะได้ไม่วุ่นวาย

"วิทยุก็มี เขาก็แทรกไว้แต่ไม่ค่อยเน้น ควรจะเสนอเป็นรูปแบบข่าว ข่าวที่ชาวบ้านติดกันมากๆ"

"ถ้าไม่มีข่าวพวกนี้เขาก็จะไม่พูดถึง เป็นข่าวมาถึงจะพูด เราต้องหาข่าวโรคเอดส์ อย่าไปปล่อยว่าคนไม่เป็น หน่วยราชการพยายามปิด ปิดเพื่ออะไร"

ทางหนังสือพิมพ์ก็เช่นกัน ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ต้องทำเป็น "ข่าว" ออกมาคนถึงจะสนใจเช่น นาย ก. นาย ข. ตำบลนั้น ตำบลนี้เป็นเอดส์ ในข่าวควรมีข้อมูลหรือเนื้อหาด้วยว่าสาเหตุที่นาย ก.เป็น ติดมาจากทางไหน พฤติกรรมของนาย ก. เป็นเช่นไร เช่น ชอบเที่ยว ชอบเล่นการพนัน ชอบเล่นม้า แทงเบอร์ เป็นคนสำมะเลเทเมาเอาหมดทุกอย่าง ประชาชนจะได้รู้ว่าคนดีไม่ได้เป็นเอดส์ง่ายๆ คนที่จะเป็นเอดส์ได้มีพฤติกรรมอย่างไร จึงพลาดพลั้งติดเอดส์ได้ คนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยงจะติดเอดส์ได้ก็เพราะอุบัติเหตุอย่างเดียว ส่วนพวกที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่สุด เสี่ยงถึง 99.9% ได้แก่ พวกดื่มเหล้า เมายา เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน เล่นตู้ม้า พวกชอบเที่ยวดิสโก้เธค พวกนี้สามารถติดเอดส์ได้เพียงแค่เอื้อม และควรบอกด้วยว่าอาชีพใดใกล้เอดส์มากที่สุด ควรลำดับอาชีพออกมาเลยหนึ่ง สอง สาม มีอาชีพอะไรบ้าง

"หนังสือพิมพ์ ถ้าเป็นข้อความ...เขาไม่อ่านหรอก ต้องเป็นข่าวออกมานาย ก.

นาย ข. ตำบลนั้น ตำบลนี้เป็นเอดส์...คนจะได้สนใจ"

"พวกกินเหล้า เที่ยวกลางคืน ตู้ม้า พวกดิสโก้เธค...เป็นพวกที่เสี่ยงต่อการเป็นเอดส์ถึง 99.9%"

ส่วนแผ่นพับที่เคยได้รับมา เป็นภาพสีที่สวยงามดี ดีกว่าพวกโฆษณาเอดส์ตามโทรทัศน์ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงให้ข้อมูลว่า โดยส่วนตัวแล้วชอบแผ่นพับมาก เพราะเป็นคนชอบอ่าน แต่สำหรับคนอื่นไม่ทราบ จะได้รู้ว่าเขาเขียนถูกเขียนผิดตรงไหน แต่แผ่นพับที่นำเสนอมานั้นดี มีรูปแทรกให้เห็นด้วย เป็นรูปด้านหลัง น้ำเหลืองติดตามแขนขา แผ่นพับจึงเหมาะสมกับคนที่ชอบอ่านแต่ประเภทที่ไม่ชอบอ่านต้องดูโทรทัศน์จะได้ทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา

"แผ่นพับเคยได้รับ เขาแจกออกมาเป็นภาพสีสวยๆ ดีกว่าโฆษณาเอดส์ ตามทีวี...มีรูปแทรกด้วย เห็นภาพด้านหลัง น้ำเหลืองติดตามแขนขา"

"เหมาะสำหรับประเภทที่เห็นอะไรอ่าน เขาจะสนใจ แต่ประเภทเห็นอะไรก็ไม่อ่านต้องเป็นทีวี"

สำหรับโปสเตอร์ก็ดูผ่านๆ ไป ขึ้นอยู่กับคนจะสนใจดู จะสนใจอ่านไหม เพราะแต่ละคนมีอาชีพต่างกัน มีพื้นฐานทางสังคมต่างกัน (ประเภทร้อยพ่อพันแม่) จะให้มารับอะไรเหมือนๆ กันหมดคงไม่ได้ พฤติกรรมจึงแตกต่างกันออกไปด้วย อย่างในกลุ่มอาชีพขับแท็กซี่ น่าจะใช้วิธี "การอบรม"โดยจัดวิทยากรมาอบรมให้ความรู้วันละไม่กี่ชั่วโมง ก็จะช่วยยกระดับความรู้ขึ้นมาได้ เมื่อได้รับการอบรมมามีความรู้มีข้อมูลที่ถูกต้อง ก็สามารถเผยแพร่หรือถ่ายทอดต่อๆ กันไปได้ในกลุ่มเดียวกัน และถ่ายทอดถึงผู้โดยสารได้ เพราะผู้โดยสารเชื่อว่าแท็กซี่ไม่โกหกสามารถพูดคุยถ่ายทอดความรู้แลกสู่กันฟังได้ ส่วนใหญ่ผู้โดยสารมีอะไรก็จะเล่าหรือคุยให้แท็กซี่ฟังในขณะนั่งรถ เพราะถือว่าพอลงจากรถก็ไม่รู้จักกันแล้ว จึงไม่มีอะไรต้องโกหกกัน

"จัดวิทยากรมาอบรมวันละไม่กี่ชั่วโมง ให้ความรู้เขาเกี่ยวกับโรคเอดส์...เป็นการดึงคุณภาพของเขาขึ้นมา เพื่อจะได้ป้อนข้อมูลพวกนี้...เสร็จแล้ว เขาก็สามารถถ่ายทอดต่อไป"

ส่วนความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อที่ออกทางโทรทัศน์ วิทยุ เอกสารต่างๆ ควรนำเสนออย่างคงเส้นคงวา และต่อเนื่องต่อไปเช่นนี้ ถ้าไม่เพิ่มก็อย่าให้หายไป ช่วงระยะนี้เห็นว่าสื่อโรคเอดส์ห่างไป ควรยึดหลักที่ว่า "ตีมีดก็ต้องตีร้อนๆ ตีเรื่อยๆ" อย่าทำเป็นแบบไฟลามทุ่งรวดเดียวหายเงียบไปเลย ต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจต่องาน จะต้องนำเสนอสื่ออย่างสม่ำเสมอ กระตุ้นไปเรื่อยๆ ถึงไม่มีใครตายก็ต้องพูดเรื่องเอดส์ออกมาเรื่อยๆ ไม่ใช่ปิดข่าวไว้ กลัวจะกระทบต่อการท่องเที่ยวหรือกลัวฝรั่งจะไม่มาเที่ยว

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ ถึงกลวิธีในการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมาว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนหรือไม่ โดยเฉพาะภาษาที่ใช้ในการสื่อ ผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า ภาษาที่นำเสนอออกมาจากสื่อประเภทต่างๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์นั้น สำหรับตนเองแล้วเห็นว่าเข้าใจง่าย แม้จะไม่รู้หนังสือ แต่ก็รู้เรื่องเข้าใจดีว่าสื่อต้องการเสนออะไร อยู่ที่ว่าเราจะให้ความสนใจต่อเรื่องที่เขาได้นำเสนอมากน้อยเพียงไร และเห็นว่าเนื้อหาของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมานั้น มีหลายเรื่องที่สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตจริงๆ หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงๆ แม้เนื้อหาส่วนใหญ่จะออกมาเป็นสภาพของคนในสังคมเมือง แต่ดูแล้วก็ไม่ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกว่า โรคเอดส์จะต้องเป็นกับคนในเมืองเท่านั้น แต่เห็นว่าเป็นเพราะการไปเที่ยวผู้หญิงมากกว่า

"สื่อที่ออกมาไม่ยาก ภาษาเข้าใจได้ ถึงแม้จะไม่รู้หนังสือ แต่คนดูก็ผ่านโลกมามาก ก็รู้เรื่องว่าอะไรเป็นอะไร...อยู่ที่ว่าจะให้ความสนใจหรือเปล่า"

"เนื้อหาที่ดูก็มีที่มีความใกล้ชิดกับชีวิตจริงๆ"

"เท่าที่ดูมาก็ไม่ได้รู้สึกว่าเอดส์จะต้องเป็นกับคนในสังคมเมือง"

สำหรับความเหมาะสมของช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ควรนำเสนอในช่วงสองทุ่ม ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 3 เพราะมีคนดูมาก

สื่อวิทยุ ส่วนมากคนจะไม่ค่อยฟัง จะฟังเพลงมากกว่า ดังนั้นจึงควรนำเสนอในรายการเพลง

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ควรลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพราะคนในชุมชนส่วนมากจะอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐอย่างเดียว และในการลงข่าวเรื่องโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องลงเฉพาะวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ ควรลงวันไหนก็ได้ในสัปดาห์ และถ้าหากมีการรณรงค์ก็ควรลงเป็นข่าวหน้าหนึ่ง

ถ้าสื่อทางโปสเตอร์ เห็นว่าควรติดในที่สูงเพื่อป้องกันคนฉีก และควรติดตรงปากทางเข้า-ออก ถ้าติดตามบ้านซึ่งเป็นชุมชนแออัดควรติดตามข้างฝา คนจะได้แวะอ่าน โปสเตอร์ควรทำเป็นภาพการ์ตูนด้วย โดยแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนของการเป็น โดยเริ่มจากว่าเกิดได้อย่างไร ไปจนถึงจุดสุดท้ายที่เป็นแล้วตาย

แผ่นพับ ควรทำเป็นสี มีภาพชัดให้เห็น เพราะถ้าเป็นคนในชุมชนแออัดจะมีทั้งที่อ่านหนังสือได้และอ่านหนังสือไม่ได้ แผ่นพับนี้ก็เช่นเดียวกับโปสเตอร์ ควรนำเสนอเป็นรูปการ์ตูนบ้าง เพื่อดึงดูดความสนใจ มิใช่นำเสนอเอดส์ในรูปของปีศาจที่มีความน่าเกลียดน่ากลัวอย่างเดียว แล้วมีตัวหนังสือประกอบ ดังเช่นที่ได้เคยเห็นๆ มา

ส่วนเรื่องเสียงตามสายนั้น ในชุมชนไม่มี และเทปเสียงเรื่องเอดส์ก็ไม่เคยฟัง ถ้าทำเป็นสื่อเทปเสียงไม่แน่ใจว่าชาวบ้านจะสนใจ เพราะส่วนใหญ่นิยมฟังเทปเพลงมากกว่า

สำหรับสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่นั้น คิดว่ามีความสำคัญ ควรเข้ามาให้ความรู้แก่เด็กรุ่นหลังๆ ด้วย โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก

"ถ้าเป็นทีวี โฆษณาควรออกมาช่วง 2 ทุ่ม ทางช่อง 7 และช่อง 3"

"ส่วนมากคนไม่ค่อยฟังวิทยุ แต่จะฟังเทปเพลงมากกว่า"

"คนในชุมชนจะอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐอย่างเดียว"

"โปสเตอร์ ควรติดสูงๆ ป้องกันคนฉีก ติดตรงปากทางเข้า-ออก...ควรทำเป็นการ์ตูน ทำเป็นขั้นตอนว่าเอดส์เกิดจากอะไร จนถึงจุดสุดท้ายที่เป็นเอดส์แล้ว"

"แผ่นพับควรเป็นสี มีภาพชัดๆ เพราะคนในชุมชนมีทั้งที่อ่านหนังสือได้และไม่ได้...ควรเป็นการ์ตูนเพื่อดึงดูดความสนใจ"

"เจ้าหน้าที่ไม่เคยมาเลย แต่คิดว่าจำเป็นที่จะต้องเข้ามา เพราะเด็กรุ่นหลังมีเป็นจำนวนมาก จึงควรให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือ"

ในด้านความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมานั้น ผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า สื่อสิ่งพิมพ์ที่ออกมานั้นมีความเพียงพอแล้ว แต่สื่อทางโทรทัศน์ยังไม่เพียงพอ สื่อวิทยุก็ยังออกมาน้อยอยู่ รวมทั้งสื่อโปสเตอร์ด้วย ดังนั้นควรเพิ่มสื่อโทรทัศน์

วิทยุ และโปสเตอร์ให้มากขึ้น เพราะมีประโยชน์ โดยเฉพาะโปสเตอร์ไม่ต้องลดปริมาณลง ควรเพิ่มให้มากขึ้น เพราะถ้าติดในที่ชุมชนแล้วดูได้ตลอด ส่วนความต่อเนื่องนั้นเห็นว่า มีการรณรงค์กันมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2535 นั้นมีการรณรงค์มากที่สุด ไปทางไหนก็พบแต่การนำเสนอเรื่องโรคเอดส์

"สื่อที่ออกมาด้านสิ่งพิมพ์นี้เพียงพอ แต่ด้านทีวียังไม่เพียงพอ วิทยุก็มีน้อย"

"สื่อที่จะต้องเพิ่มคือทีวี โปสเตอร์ เพราะมีประโยชน์มาก โปสเตอร์นั้นดูได้ตลอด ไม่ต้องลดปริมาณลง"

"ประมาณปี พ.ศ.2533 จะบูมมาก ส่วนปีที่แล้ว (พ.ศ.2535) จะรณรงค์กันมากที่สุด ไปทางไหนก็มีแต่การโปรโมทเรื่องเอดส์"

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ มีความคิดเห็นว่า ในช่วงที่ผ่านมาสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ประเภทต่างๆ ที่นำเสนอมานั้นใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ เป็นภาษาที่ชาวบ้านทั่วไปสามารถเข้าใจได้

ในประเด็นของความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายในด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากภาษาที่ใช้ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครแสดงความคิดเห็นว่า ประชาชนในสังคมเรามีความหลากหลายของกลุ่มประชากร การเผยแพร่สื่อก็จะต้องให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มประชากรนั้นๆ ด้วย ที่ผ่านมาเห็นว่า มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ โดยเริ่มแรก เริ่มจากกลุ่มหญิงขายบริการแล้วพัฒนามาเป็นกลุ่มแม่บ้าน ล่าสุดที่เห็นเป็นคนขับรถสิบล้อ รู้สึกว่ามีการเจาะกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

ส่วนช่องทางและเวลาในการนำเสนอ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ให้ทรรศนะในรายละเอียดของสื่อแต่ละประเภทดังนี้ คือ

สื่อโทรทัศน์ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า การประชาสัมพันธ์สื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ ควรคำนึงถึงสถานีที่จะนำเสนอ ควรเป็นช่องที่มีคนดูกันมากๆ เวลาต้องเหมาะสม เช่น ช่วงที่มีละครซึ่งมีผู้รับชมมาก รูปแบบการรณรงค์ในปัจจุบันนั้นเห็นว่าใช้ได้แล้ว เพียงแต่ต้องปรับเวลาให้ตรงกันระหว่างผู้รับสื่อกับแหล่งที่ออกสื่อ ซึ่งในเรื่องนี้อาจจะต้องขอเวลาจากทางสถานีสักช่วงหนึ่ง โดยเฉพาะในช่วงที่มีละคร

สื่อหนังสือพิมพ์ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า ควรจะเป็นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพราะลักษณะของเนื้อหาของข่าวจะเป็นแบบวิถีชีวิตของชาวบ้านโดยทั่วไป เช่น มีข่าวการตายของผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ คนก็จะชอบอ่าน แต่ถ้าเป็นลักษณะของการวิเคราะห์ปัญหาแบบเจาะลึกเชิงวิชาการชาวบ้านก็จะไม่ชอบอ่าน จะอ่านก็เฉพาะกลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงเท่านั้น การเสนอข่าวจึงควรสอดแทรกความรู้ ไม่ใช่ให้แต่ความน่ากลัวอย่างเดียว จะต้องสอดแทรกว่า โรคนี้ติดได้อย่างไร ถ้าไม่เสี่ยงก็จะไม่ติด ซึ่งจะไม่สร้างภาวะความหวาดกลัวอย่างเดียว

"หนังสือพิมพ์มันต้องเป็นข่าวปัจจุบัน เช่น ตอนนี้มีข่าวสังคมไฮโซติดเชื้อเอดส์ ข่าวหน้า 1 ขึ้น พอเราไปเปิดดูประมาณหน้า 3 หน้า 4 จะมีการเล่นสกู๊ปว่า ในกลุ่มของไฮโซก็เป็นกันแล้ว เป็นสาเหตุจากอะไร แล้วก็มีการสัมภาษณ์ทรรศนะของนายแพทย์ต่อการติดเชื้อ อย่างนี้ทุกคนจะสนใจ เพราะคนเขาชอบรู้เรื่องของชาวบ้านอยู่แล้ว"

ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ได้ให้ทรรศนะว่า เท่าที่ผ่านมามีการนำเสนอสองรูปแบบ รูปแบบแรกเป็นการนำเสนอข้อมูลทางด้านการแพทย์ โดยแสดงภาพที่เกี่ยวกับอาการของโรค เช่น การติดเชื้อที่อวัยวะเพศ ต่อมน้ำเหลืองโต ซึ่งรูปที่ออกมาดูแล้วน่าเกลียดมาก ภาพที่เสนอโดยแสดงอาการที่เด่นชัดของโรคออกมาเช่นนี้ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า กระทบความรู้สึกของผู้รับไม่น้อยทีเดียว ทำให้คนดูเกิดความกลัว และอาจจะไม่รับสื่อ บางภาพก็แสดงให้เห็นการติดเชื้อที่อวัยวะเพศ ซึ่งเสมือนกำแพงกั้นระหว่างคนดูกับสื่อ เพราะบางคนเห็นเพียงภาพอวัยวะก็ไม่กล้าที่จะเข้าไปดูแล้ว พอมาเห็นภาพดังกล่าวเลยไม่เข้าไปดูเลย ในขณะที่รูปแบบที่นำเสนอในแง่สังคม จะออกมาอีกรูปแบบหนึ่งคือ แสดงความเห็นอกเห็นใจและแสดงความเอื้ออาทรต่อผู้เป็น ดังนั้นในการนำเสนอต่อไป ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า ควรจะเน้นทั้ง 2 ทาง คือ ทั้งทางด้านการแพทย์และทางสังคมควบคู่กันไป เพราะเรื่องทางแพทย์จะทำให้คนมีความรู้ทางวิชาการมากขึ้น และเรื่องทางสังคมจะทำให้คนเข้าใจการอยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกัน

ถ้าเป็นสื่อวิทยุ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า ควรจะต้องสร้างให้เป็นกระแสสังคมให้ทุกคนมีความสนใจต่อปัญหานี้ร่วมกัน เช่น กำหนดรายการวิทยุที่เป็นลักษณะของคลื่นเรื่องโรคเอดส์โดยเฉพาะ และจัดทำเป็นรายการโรคเอดส์ทั้งหมด ดังเช่นคลื่นกรีนเวฟ (GREEN WAVE) ที่เน้นในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ เพลงก็จะเป็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ในทำนองเดียวกันอาจจะทำเป็นคลื่นเอดส์ (AIDS WAVE) บ้าง และเน้นเรื่องเอดส์โดยเฉพาะ

ถ้าเป็นสื่อแผ่นพับ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า มีประโยชน์ เพราะว่าทำให้รู้อะไรเพิ่มมากขึ้น แต่จะมีข้อมูลมากและเนื้อหาจะเป็นวิชาการมากเกินไป โดยลักษณะนิสัยของคนโดยทั่วไปแล้วไม่ชอบอ่านอะไรมากนัก ดังนั้นจึงเห็นว่าควรจะเน้นรูปภาพบ้าง ใช้รูปภาพช่วยในการอธิบาย ถ้าเสนอเกี่ยวกับทางแพทย์ก็แสดงให้เห็นเป็นภาพอาการ ภาพถ่ายจริง แต่ถ้าเสนอในแง่เกี่ยวกับทางด้านสังคมก็ควรจะเป็นภาพวาดหรือเป็นภาพการ์ตูน

สื่อเทปเสียง ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ มีทรรศนะว่า ถ้ากลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการหรือเป็นนักศึกษาที่สนใจเรื่องนี้ เทปทางวิชาการอาจจะทำให้กลุ่มเหล่านี้สนใจมากขึ้น แต่ถ้าเป็นกลุ่มชาวบ้านธรรมดาก็ต้องใช้เทคนิคอื่นในการผลิตสื่อนี้ขึ้นมา เช่น อาจทำเป็นเพลง ซึ่งทำให้ผู้รับมีความรู้สึกว่าไม่ได้บังคับให้ฟังในเรื่องทางวิชาการ โดยอาจสอดแทรกเข้าไปในเนื้อเพลงที่ผลิต ซึ่งอาจจะได้ผลมากกว่าหรืออาจจะทำเป็นเพลงที่พูดเกี่ยวกับโรคเอดส์

สื่อบุคคล ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า มีความจำเป็น เพราะสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ จะทำให้ได้ข้อมูลทางวิชาการมากขึ้น ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายกว่าที่จะเห็นจากโปสเตอร์ หรือนิทรรศการที่จัดๆ กันมา ซึ่งก็ดูเพียงแค่ผ่านๆ ยิ่งถ้าเอาคนที่เป็นโรคเอดส์มาเป็นวิทยากรได้ก็จะทำให้เกิดความรู้ และเกิดประโยชน์ในหลายๆ แง่มุม คือ ทำให้เกิดความเห็นใจเข้าใจมากขึ้น และได้เห็นประสบการณ์จริงๆ

สำหรับความพอเพียงและความต่อเนื่องในการนำเสนอสื่อในช่วงที่ผ่านมา ในความคิดของผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า ปริมาณสื่อที่ออกมายังมีไม่มาก ถ้าพิจารณาถึงจำนวนของผู้รับสื่อที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันแม้จะมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่ผลิตสื่อด้านนี้ออกมา แต่ก็เห็นว่ายังไม่เพียงพอ

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นอีกคนหนึ่งในกรุงเทพฯ เห็นว่า ภาษากลางที่ใช้ในการสื่อ ไม่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อผู้รับสื่อในแต่ละภาคแต่อย่างใด อย่างเช่นประชาชนภาคใต้ แม้จะใช้ภาษามลายู แต่ก็สามารถรับฟังสื่อภาษากลางได้ ถึงแม้ว่าจะพูดได้ไม่คล่อง

> "สื่อที่ออกมาทางทีวีไม่มีปัญหาเรื่องภาษา คนใต้ที่พูดภาษามลายูก็ฟังภาษาไทยรู้เรื่อง แต่อาจจะพูดไม่ได้เหมือนกับคนอีสาน ที่อาจพูดไม่ได้แต่ฟังรู้เรื่อง"

ส่วนช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่าถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ควรนำเสนอทุกช่อง แต่น่าจะเน้นที่ช่อง 7 ซึ่งมีผู้ชมมากที่สุด โดยจัดทำเป็นรูปแบบของสารคดีใช้เวลาประมาณ 15-30 นาที เพราะจะสามารถให้รายละเอียดได้มากกว่าทำเป็นโฆษณาสั้นๆ เวลาที่ออกควรจะเป็นช่วง ทุ่มถึงสี่ทุ่ม เพราะจะมีคนดูกันมาก

> "...สารคดีสามารถพูดได้อย่างละเอียด ทีวีทุกช่องสามารถเข้าถึงประชาชนสามารถบอกข้อมูลได้อย่างละเอียดทุกขั้นตอน..."

> "ทีวีน่าจะออกมาทุกช่อง เวลาอาจจะไม่ตรงกันก็ได้ แต่ควรจะอยู่ในระยะ 1-4 ทุ่มคนยังไม่นอน ยังดูหนังกันอยู่..."

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า นิตยสารก็เป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มนักศึกษาในเมืองมากที่สุด เพราะถ้าจะทำเป็นเอกสารออกมาแจกนักศึกษาทุกเดือนนักศึกษาคงไม่ต้องการจะรับ ควรจะทำเป็นนิตยสารที่ออกราย 3 เดือน พยายามปรับรูปแบบไม่ให้ซ้ำซาก ควรจะเขียนในรูปแบบที่หลากหลายผสมผสานกันจะทำให้คนอ่านมากขึ้น เนื้อหาที่นำเสนอนอกจากจะพูดถึงอันตรายของโรคเอดส์แล้ว ควรจะพูดถึงสาเหตุ และผลของการเป็นเอดส์ด้วย โดยอาจเขียนไปในรูปของนวนิยาย

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า หนังสือพิมพ์ควรจะออกเรื่องเอดส์ทุกฉบับ แต่สื่อหนังสือพิมพ์จะมีขีดจำกัดตรงกลุ่มผู้รับสื่อ คือจะเป็นกลุ่มคนในเมืองมากกว่าในต่างจังหวัด จะเผยแพร่ได้ไม่ทั่วถึง

"หนังสือพิมพ์ใช้ได้ในสังคมเมือง แต่ถ้าเป็นต่างจังหวัดคนอ่านไม่ทั่วถึงทั้งหมด ไม่จำกัดหนังสือพิมพ์อะไร"

ในแง่ของความพอเพียงและความต่อเนื่องในการนำเสนอ ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่า สำหรับสังคมเมืองคิดว่าเพียงพอแล้ว เพราะคนในกรุงเทพฯ สามารถรับสื่อโทรทัศน์ได้ทุกช่อง และในสังคมเมืองประชาชนจะมีการศึกษาสูงมีโอกาสได้รับสื่อมาก แต่ในสังคมชนบทจะมีลักษณะตรงกันข้าม ควรจะต้องเพิ่มสื่อให้มากกว่านี้ และให้เน้นที่ชนบทมากขึ้น

"...สื่อในสังคมเมืองเพียงพอแล้ว ทีวีใน กทม.รับได้ทุกช่อง สังคมเมืองก็เป็นสังคมของผู้มีการศึกษา...มีโอกาสได้รับสื่อมากกว่า ก็ไม่ได้หมายความว่าจะต้องหยุดผลิตสื่อ อยากให้เน้นในชนบทมากขึ้น"

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

สำหรับความสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนกับสื่อเอดส์ที่นำเสนอ โดยเฉพาะในเรื่องของสื่อภาษา ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นผู้นำแรงงานในโรงงานแห่งหนึ่งได้แสดงทรรศนะว่า ภาษากลางจะสื่อได้ทุกภาค อาจมีปัญหาบ้างที่ภาคใต้ ซึ่งพูดภาษายาวี (มลายู) แต่เห็นว่าขณะนี้ภาคใต้อาจยังไม่มีปัญหาในเรื่องเอดส์ ที่สำคัญโทรทัศน์เป็นสื่อที่เผยแพร่ให้คนดูทั่วประเทศ จึงจำเป็นต้องใช้ภาษากลางในการสื่อ อันที่จริงภาษาเป็นสิ่งสำคัญแต่ไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุด ที่สำคัญที่สุดคือต้องทำสื่อให้น่าสนใจดึงดูดคนดูให้มากที่สุดให้ประชาชนมีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมไปกับสิ่งที่ต้องการรณรงค์

เกี่ยวกับความเหมาะสมกับวิถีชีวิตในด้านอื่นๆ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯเห็นว่าโทรทัศน์สามารถทำได้เหมาะสมกับวิถีชีวิตคนดูทั่วๆ ไปมากกว่าสื่ออื่นๆ เช่น ละครเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับผู้หญิงจากชนบทเข้ามาเป็นหญิงบริการในกรุงเทพฯ สามารถสื่อได้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในสังคมปัจจุบันมากที่สุด ดูแล้วประทับใจ

สำหรับช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อเอดส์ตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ ควรออกอากาศทางช่อง 3 และช่อง 7 เพราะเป็นสถานีโทรทัศน์ที่นิยมของคนส่วนใหญ่ แต่ช่องดังกล่าวค่าบริการแพง เนื่องจากทุกอย่างเป็นธุรกิจไปหมด ดังนั้นจึงเห็นว่ารัฐควรกำหนดให้แต่ละสถานีจัดสรรเวลาเพื่อสังคม ส่วนจะมอบให้ใครเป็นผู้ผลิตก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง สำหรับช่วงเวลาในการนำเสนอเห็นว่าควรเป็นช่วงใกล้ข่าว หรือหลังข่าว ประมาณ 2-3 ทุ่ม เพราะในช่วงเวลานั้นจะเป็นเวลาที่คนทั้งครอบครัวอยู่รวมกันในบ้าน

"น่าจะเป็นช่วงหลังข่าวหรือใกล้ข่าว 2 ทุ่ม 3 ทุ่ม เพราะคนจะรวมตัวอยู่ทั้งครอบครัวแล้ว"

"น่าจะเป็นเวลาเพื่อสังคม รัฐบังคับไปเลย น่าจะทำ"

ถ้าเป็นสื่อวิทยุ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ได้แสดงทรรศนะว่า ตามปกติไม่ค่อยได้ฟังวิทยุ คนงานในโรงงานก็มีส่วนน้อยที่ฟังวิทยุ เพราะต้องทำงานตลอดวัน วันละประมาณ 8 ชั่วโมง ส่วน

มากจึงไม่ค่อยได้รับสื่อวิทยุ แต่เห็นว่า ช่วงที่ทุกคนจะรับฟังได้ก็คือ ช่วงเช้า และช่วงเย็น ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดินทางจากบ้านไปที่ทำงาน และจากที่ทำงานกลับบ้าน และทุกคนอยู่บนรถอาจเป็นรถส่วนตัว รถประจำทาง หรือรถบริการต่างๆ รวมทั้งรถแท็กซี่ ดังนั้น จึงควรให้มีการสื่อเรื่องโรคเอดส์ในช่วงเวลาดังกล่าวให้มากๆ จากหลายๆ สถานีที่ประชาชนชอบเปิดฟัง

ถ้าเป็นแผ่นพับและโปสเตอร์ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ เห็นว่า ควรทำให้อ่านเข้าใจง่าย ถ้าเป็นแผ่นพับไม่ต้องละเอียดมาก อย่าให้เป็นวิชาการเกินไป รูปภาพไม่ต้องมาก เพราะทำให้เกิดความสับสนได้ ถ้าเป็นการประชาสัมพันธ์สื่อโปสเตอร์ต้องติดตามสถานที่ๆ คนผ่านไปมามากๆ

ถ้าเป็นเทปเสียง คิดว่าคงได้ประโยชน์ไม่มากนัก ควรทำเป็นวีดิทัศน์มากกว่า แต่ต้องสรุปให้เกิดแนวคิดให้เห็นทั้งภาพทั้งเสียง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับ

"บางครั้งต้องใช้วีดิโอ ต้องสรุปให้เกิดแนวคิดต้องให้ทั้งภาพทั้งเสียง ต้องมีการตบท้าย"

ส่วนเอกสารต่างๆ นั้น ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ เห็นว่า บางทีไม่ได้ประโยชน์อะไร ต้องทำให้สั้น เข้าใจง่าย และต้องดูทักษะผู้รับด้วย แล้วจึงหาวิธีการเข้าถึง

สำหรับในเรื่องของความพอเพียงและความต่อเนื่อง ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมายังมีน้อยอยู่ เช่น ทางโทรทัศน์ ที่ผ่านมาประมาณ 2-3 เดือนแล้วยังไม่เห็นเลย

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

เมื่อกล่าวถึงความเหมาะสมสอดคล้องในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์กับวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่คนที่ 2 ในกรุงเทพ ฯ มีความเห็นว่า ในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องภาษาที่ใช้ในการสื่อเห็นว่าที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดีสามารถเข้าใจได้ง่าย และเห็นว่าภาษาไม่มีความสำคัญมากนักในการใช้เป็นเครื่องมือเสนอสื่อเกี่ยวกับโรคเอดส์ แต่ขึ้นอยู่กับผู้เสนอสื่อมากกว่า ว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนสนใจ ทำอย่างไรให้ประชาชนเข้าใจ และทำอย่างไรให้ประชาชนมีความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่นำเสนอ

"ภาษาที่เขาใช้อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ดี ทั้งทีวี ทั้งอะไรต่างๆ ที่ผ่านมาก็ค่อนข้างง่าย สามารถจะรับได้ทุกภาค..."

"ใช้ได้ทั่วไปหมด มีเฉพาะบางคน ส่วนมากจะพูดภาคกลาง เพาเวอร์ของเขามันอยู่ที่ลีลาอยู่ที่เขาให้ประชาชน จนกว่าจะเชื่อถือ"

สำหรับความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายในด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสื่อภาษาที่ใช้ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ มีความเห็นว่า ที่ผ่านมาสื่อต่างๆ ที่ออกมาจะออกมาโดยรวมใช้ได้ทั้งประเทศ ในขณะที่แต่ละภาคแต่ละท้องถิ่นของประเทศมีความหลากหลายกัน เช่น ภาคใต้อย่างหนึ่ง ภาคเหนืออย่างหนึ่ง ภาคอีสานอย่างหนึ่ง และภาคกลางก็อย่างหนึ่ง แต่สื่อผลิตออกมาทำอย่างเดียวใช้ทั่วประเทศ การให้ข้อมูลจึงควรจะต้องมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นด้วย

สำหรับช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯมีทรรศนะว่า ปัญหาของการประชาสัมพันธ์ให้ได้ผลนั้น ขึ้นอยู่กับช่องทางและเวลาที่เหมาะสม ที่ผ่านมาสื่อรณรงค์โรคเอดส์มักจะออกช่วงเวลาที่ไม่มีผู้รับ หรือมีผู้รับสื่อน้อย เพราะขีดจำกัดในเรื่องค่าใช้จ่ายที่จะใช้ประชาสัมพันธ์ ช่องทางที่สำคัญที่จะสื่อให้ได้ผลคือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ และแผ่นพับ

ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ เห็นว่า ควรจะกำหนดเวลาให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายและปริมาณคนดู เช่น ช่อง 7 ก็ควรเป็นช่วงการแสดงคอนเสิร์ต ซึ่งวัยรุ่นจะดูมาก แต่ค่าเวลาจะแพง รัฐก็ควรจะต้องกล้าตัดสินใจทำได้ว่าจะออกได้อย่างไร

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ให้ทรรศนะว่า ต้องสื่อให้กับผู้ที่อ่านหนังสือออกและชอบอ่านหนังสือ รวมทั้งมีการศึกษาด้วย สำหรับผู้ที่อยู่ในเมืองไม่มีปัญหา แต่ถ้าเป็นนอกเมืองจะมีปัญหา ฉะนั้นจึงเห็นว่า สื่อที่จะเข้าถึงชาวบ้านจริงๆ คือ สื่อหนังสือพิมพ์รายวัน แต่ว่าถ้าจะใช้สื่อพวกนี้จะต้องเขียนเป็นคอลัมน์ ถ้าเขียนเป็นข่าวล้วนๆ คนทั่วไปจะไม่อ่าน

สำหรับสื่อโปสเตอร์ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่มีทรรศนะว่า เนื่องจากกลุ่มเป้าหมาย คือประชาชนทั่วไป สื่อจะต้องง่ายต้องเด่น แล้วก็ต้องทันสมัยด้วย ที่ว่าทันสมัยในที่นี้หมายถึงต้องมีตัวนำเสนอเป็นดาราดังๆ ที่ประชาชนชื่นชอบซึ่งเมื่อได้รับก็จะเอารูปไปติด ไม่ใช่นำไปฉีกทิ้งเพราะเห็นว่าไม่มีค่า จึงเห็นว่าต้องนำเอาตัวนำเสนอที่ประชาชนชอบมาเสนอ โดยใส่เนื้อหาเรื่องเอดส์เข้าไปบ้าง

สื่อแผ่นพับ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่มีความเห็นว่า ที่ผ่านมาแล้วทำได้ค่อนข้างดี อ่านรู้เรื่อง แต่ว่าเมื่อนำไปแจกแล้ว ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ผล ไม่ได้รับความสนใจเท่าไร สู้โปสเตอร์ไม่ได้ โปสเตอร์ถ้ามีผู้นำเสนอดีๆ สวยๆ ก็แน่ใจได้ว่า จะเรียกร้องความสนใจได้มาก

สำหรับสื่อวิทยุ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่เห็นว่า เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้มาก ทั้งคลื่นระบบ A.M. และคลื่นระบบ F.M. เพราะในแต่ละภาคแต่ละพื้นที่ของประเทศจะมีสถานีวิทยุประจำท้องถิ่น ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจสภาพของแต่ละท้องถิ่นดี และจะมีนักจัดรายการวิทยุที่เป็นที่นิยมชมชอบของท้องถิ่นนั้นๆ อยู่ จึงควรอาศัยนักจัดรายการวิทยุเป็นช่องทางช่วยในการสื่อ เพราะนักจัดรายการสามารถทราบว่าช่วงเวลาไหนผู้รับสื่อของเขาเป็นใคร จากลักษณะดังกล่าว วิทยุจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยในการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ได้อย่างดี

> "...สื่อวิทยุนั้นเข้าทุกหมู่บ้าน ทุกหลังคาเรือน แล้วมันสื่อตลอดเวลา ยิ่งเดี๋ยวนี้บางสถานี 24 ชั่วโมง"

> "เขารู้แม้กระทั่งช่องอยู่ตรงไหน คนเจ็บป่วยเป็นยังไง...พูดอะไรคนก็เชื่อ"

สำหรับในด้านของความพอเพียงและความต่อเนื่องในการนำเสนอสื่อ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ แสดงความคิดเห็นว่า ปริมาณของสื่อมีพอเพียงแล้ว แต่ปัญหาอยู่ที่จะทำอย่างไรให้เข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด

3.4 กลุ่มเป้าหมาย

ภาคเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่สื่อต่างๆ นำเสนอมานั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ได้มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจน เช่น การเที่ยวโสเภณีเหมาะสำหรับกลุ่มพ่อบ้าน การใช้เข็มฉีดยาเหมาะสำหรับกลุ่มวัยรุ่น และเห็นว่าการนำเสนอโดยการแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนนั้นดีกว่าการนำเสนอแบบรวมๆ กันไป แต่ก็มีบางเรื่องที่แยกกลุ่มไม่ค่อยชัด คือสื่อให้ทุกกลุ่มรวมกัน ดูแล้วแยกไม่ออกว่าเหมาะกับกลุ่มไหน และก็มีกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มที่ยังสื่อให้น้อยไป หรือยังสื่อให้ไม่ทั่วถึง เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มชนบท กลุ่มชุมชนแออัด และกลุ่มกรรมกร เป็นต้น บางกลุ่มก็สื่อให้มากไป เช่น กลุ่มโสเภณี หรือกลุ่มหญิงบริการทางเพศ และเห็นว่า สื่อที่นำเสนอนั้นควรสื่อออกมาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการย้ำเตือนมิใช่เสนอแล้วหายไปขาดไปเป็นช่วงๆ

"ทุกวันนี้เสนอแยกกลุ่มอยู่แล้ว"

"กลุ่มพ่อบ้านลักษณะหนึ่ง กลุ่มวัยรุ่นก็อีกลักษณะหนึ่ง เช่น การเที่ยวสำส่อน และการใช้เข็มฉีดยา"

"ต้องเพิ่มอีกในกลุ่มชนบท"

"ควรเพิ่ม และกระจายให้ทั่วถึง"

"ควรเพิ่ม กลุ่มชุมชนแออัด"

"กลุ่มกรรมกร"

"ควรเพิ่มในกลุ่มวัยรุ่นให้มากๆ"

"ลดกลุ่มโสเภณี มีแล้วอดเที่ยวไม่ได้"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับสื่อเอดส์ที่เสนอมาโดยเฉพาะทางโทรทัศน์ วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่ายังแยกกลุ่มเป้าหมายไม่ชัดเจน ที่จริงควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนกว่านี้ว่า สื่อเรื่องนี้เหมาะสำหรับกลุ่มคนหนุ่ม สื่อเรื่องนี้เหมาะสำหรับกลุ่มคนแก่ นอกจากสื่อต่างๆ ที่นำเสนอจะแยกกลุ่มเป้าหมายไม่ชัดเจนแล้ว สื่อที่นำเสนอโดยเฉพาะทางโทรทัศน์ก็ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มชนบท หรือกลุ่มรอบนอกที่ยากจนเพราะกลุ่มคนพวกนี้ไม่มีโทรทัศน์ ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่า สื่อโรคเอดส์น่าจะเผยแพร่ทางวิทยุให้มาก เพื่อช่วยคนกลุ่มนี้ให้ได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์มากขึ้น

"คนหนุ่มควรแยกออกมาชัดเลย กินเหล้าแล้วติด"

"กลุ่มรอบนอกไม่มีทีวี ถ้าออกทางทีวี ก็ไม่ได้ผล"

"ถ้าออกทางวิทยุได้ก็ดี"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองของภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า สื่อที่ออกทางโทรทัศน์ยังบอกกลุ่มเป้าหมายได้ไม่ชัดเจน ส่วนใหญ่เสนอรวมๆ กันไปไม่แยกกลุ่ม แต่บางคนเห็นว่าแยกกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจนแล้ว แต่เน้นกลุ่มผู้ใหญ่มากกว่ากลุ่มวัยรุ่น อันที่จริงควรจะเน้นที่กลุ่มวัยรุ่นให้มากๆ เพราะรู้สึกว่าจะมีสามัญสำนึกน้อยกว่ากลุ่มผู้ใหญ่

"บอกรวมๆ ไม่ได้แยก"

"ส่วนมากของผู้ใหญ่ คนมีครอบครัวแล้วไปเที่ยวแล้วติดเอดส์"

"จริงๆ น่าจะให้ความสนใจกับวัยรุ่นมากเป็นพิเศษ เพราะไม่ค่อยมีสามัญสำนึกเท่าไร คนที่เป็นผู้ใหญ่มีความเข้าใจ และมีสามัญสำนึกดีแล้ว"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ผ่านมา ไม่ได้เจาะจงลงไปว่า เป็นสื่อของกลุ่มไหน เป็นการสื่อแบบรวมๆ กันไป คือใช้ได้กับทุกกลุ่มวัย แต่ถ้าแยกกลุ่มได้ว่า อันนี้เหมาะสำหรับกลุ่มวัยรุ่น อันนี้เหมาะสำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ก็จะดี และเห็นว่าขณะนี้สื่อต่างๆ ที่ออกมา หรือสื่อทุกประเภทที่ออกมายังมีน้อยอยู่ ไม่เพียงพอ ควรที่จะเพิ่มให้มากขึ้น โดยเฉพาะให้เน้นที่กลุ่มวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่คึกคะนองชอบมั่วสุม ส่วนในกลุ่มของผู้ใหญ่ก็ควรจะให้ความรู้ในเรื่องเดียวกันด้วย จะได้รู้ทันวัยรุ่น และรู้จักวิธีการป้องกัน

"เท่าที่ผ่านมา ไม่ได้เจาะว่าเป็นของกลุ่มไหน ใช้ได้ทุกวัย"

"ถ้าเกิดแยกว่าอันนี้สำหรับวัยรุ่น อันนี้สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ ถ้าทำอย่างนี้ก็ดี"

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคเหนือ

ในเรื่องกลุ่มเป้าหมาย ผู้นำชุมชนทั้งสองเห็นว่า สื่อเอดส์ที่ผลิตออกมาในขณะนี้นั้นครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่มแล้ว แต่มีกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มที่ยังเข้าไม่ถึง เช่น "กลุ่มชาวเขา" เพราะใช้ภาษาต่างกัน ต้องอาศัยสื่อบุคคลในการถ่ายทอด ซึ่งขณะนี้ได้อาศัย อสอ. (อาสาสมัครต่อต้านเอดส์) และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้โรคเอดส์ไปสู่ประชาชนชาวเขา

"กลุ่มเป้าหมายที่ยังเข้าไม่ถึง น่าจะเป็นกลุ่มชาวเขา เพราะคนละภาษา"

ส่วนการแยกสื่อนำเสนอให้กับแต่ละกลุ่มเป้าหมายนั้น ผู้นำชุมชนทั้งสองมีความคิดเห็นต่างกัน คนหนึ่งให้ความเห็นว่า ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เพราะจะทำให้กลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มรู้ตัว

ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อมิให้เป็นเอดส์ และควรสร้างให้ใกล้เคียง หรือเหมือนกับชีวิตจริงประจำวันของแต่ละกลุ่มด้วย ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งเห็นว่า ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการสื่อ เพราะโรคเอดส์ไม่ได้เป็นเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นได้เหมือนกันหมดทุกกลุ่มทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ชายหรือกลุ่มผู้หญิง ดังนั้นทุกคนและทุกกลุ่มควรที่จะรับรู้เรื่องเอดส์ร่วมกันเหมือนกัน และควรนำเสนอในเรื่องวิธีการป้องกันมิให้เป็นโรคเอดส์ว่าควรจะทำอย่างไร

"การแยกสื่อแต่ละสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายคิดว่าเป็นเรื่องดี เพราะจะทำให้แต่ละกลุ่มรู้ว่าควรจะทำอย่างไร"

"ไม่ควรแยกกลุ่ม เพราะเอดส์ไม่ได้เข้าเฉพาะกลุ่มผู้ชาย กลุ่มผู้หญิงหรือกลุ่มวัยรุ่น เข้าไปทั้งหมด ฉะนั้นวิธีการป้องกัน ความรู้ให้เขามากน้อยแค่ไหน ควรจะได้รับทราบทั้งหมด"

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือเห็นว่า สื่อต่างๆ ที่นำเสนอมาไม่มีการแยกกลุ่มเป้าหมายให้เด่นชัด และเห็นว่าการไม่แยกกลุ่มเป้าหมายนั้นดี เพราะเรื่องโรคเอดส์ไม่เลือกกลุ่มว่าจะเป็นในกลุ่มไหน ทุกกลุ่มมีโอกาสเป็นโรคเอดส์เท่ากันหมด ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นหรือกลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มผู้หญิงหรือกลุ่มผู้ชาย นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เห็นว่า ถ้าจะแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอกลุ่มวัยรุ่นควรเน้นในเรื่องยาเสพติด และการเที่ยวโสเภณี สำหรับกลุ่มที่แต่งงานแล้ว ควรเน้นเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย ทั้งนี้เพื่อช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์

"สื่อต่างๆ ที่ออกมารู้สึกว่าจะไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย"

"ไม่จำเป็นต้องแยก เสนอออกมาก็อ่านกันได้ทุกวัย"

"ถ้าแยก วัยรุ่นเรื่องติดยา เรื่องโสเภณี สำหรับคนที่แต่งงานแล้ว เรื่องใช้ถุงยางอนามัย"

"สำหรับคนแต่งงานแล้ว...ให้ใช้ถุงยางอนามัยเวลาไปเที่ยวผู้หญิง"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

สำหรับวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผ่านมาได้ชี้ให้ทราบกลุ่มเป้าหมายชัดเจนดี ครอบคลุมทั้งกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีครอบครัว และเห็นว่าแม้กลุ่มเด็กวัยรุ่นจะมีสื่อออกมาให้มากแล้ว แต่ก็ควรเพิ่มอีกเพราะยังไม่พอ สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีครอบครัว เห็นว่ายังสื่อให้น้อย ควรที่จะเพิ่มให้มากๆ กลุ่มเด็กก็เช่นกันยังมีการนำเสนอน้อย ควรเน้นให้มากขึ้นด้วยเพราะง่ายต่อการติดเชื้อ ถ้าเป็นเด็กที่เริ่มรับรู้สื่อที่นำเสนอได้ ก็ควรเสนอเป็นการ์ตูน กลุ่มเด็กๆ ควรให้ความรู้เป็นเบื้องต้นไปเลย

"กลุ่มที่ยังให้ความรู้น้อยเกินไป พวกมีครอบครัว เด็กกับวัยรุ่นมีเยอะ"

"ถ้าเป็นเด็กควรเป็นการ์ตูน กลุ่มเด็กต้องให้ความรู้จุดแรกเลย"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือ ที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่า เท่าที่ผ่านมาการให้ความรู้โรคเอดส์ผ่านทางโทรทัศน์ โปสเตอร์ วิทยุ และสื่ออื่นๆ นั้น ครอบคลุมเกือบทุกกลุ่มเป้าหมาย แม้แต่เด็กก็ยังรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ แต่กลุ่มคนแก่เท่าที่ผ่านมาไม่ค่อยได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์เท่าใดนัก ควรให้ความรู้กับกลุ่มคนแก่ด้วย อาจเป็นทางโทรทัศน์ หรือวิทยุก็ได้ ทั้งนี้เพราะคนแก่ไม่ค่อยไปไหนอยู่ในบ้านไม่รู้ว่าภายนอกขณะนี้เป็นอย่างไร ถ้ารู้ไว้บ้างก็จะดี จะได้สอนลูกหลาน หรือเตือนลูกหลานให้ระวังไว้ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเห็นว่า สื่อต่างๆ ที่ออกมาบางครั้งก็ไม่ได้แยกเนื้อหาของเรื่องที่นำเสนอให้ชัดเจนว่า เรื่องนี้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายใด เสนอแบบรวมๆ กันไป ถ้าสามารถแยกให้ชัดเจนได้จะดี ยิ่งถ้าเป็นสื่อบุคคลเวลานำความรู้มาให้ควรอย่างยิ่งที่จะแยกกลุ่มเป้าหมายไว้ เพราะกลุ่มผู้หญิงถ้าพูดลงในเรื่องลึกๆ จะอายไม่กล้าพูด และไม่เหมาะสมที่จะมารวมกับกลุ่มผู้ชาย แต่ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ อาจเสนอรวมๆ กันไปได้

"คิดว่าครอบคลุม เด็กก็ยังรู้"

"คนแก่ไม่มี เพราะคนแก่ไม่รู้โลกภายนอก ไม่ได้ไปไหนดูทีวี ฟังวิทยุ...แม้คนแก่ส่วนมากไม่ได้เที่ยว...แต่รู้ได้ก็ดีจะได้สอนลูกหลานได้"

"ที่เห็นบางเรื่องไม่แยกรวมๆ กันหมดเลย"

"แยกดี ได้ชัดขึ้น เพราะวัตถุประสงค์ต่างกัน"

"พูดถึงแก่นของเนื้อเรื่องได้เลยไม่ต้องอายกัน จะพูดถึงเรื่องเพศก็ได้ ถ้าอยู่รวมกันกับผู้ชายผู้หญิงไม่กล้าพูด"

"ผู้หญิงคุยเฉพาะผู้หญิง ถ้าเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้แยกกันคุย"

"ถ้าเป็นทางทีวี วิทยุ ไม่ต้องแยก"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

เมื่อถามถึงสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์เท่าที่ผ่านมา สามารถบอกให้ทราบถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะรณรงค์ได้ชัดเจนหรือไม่ และสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผ่านมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือซึ่งมีการศึกษาสูงบอกว่า ครอบคลุมทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะทางโทรทัศน์นั้น คิดว่าสื่อออกมาครอบคลุมเท่ากันทุกกลุ่ม แต่อยากให้เน้นกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ให้มากขึ้น เพราะกลุ่มพวกนี้ถ้ารู้ตัวว่าจะไปเที่ยวก็จะใช้ถุงยางอนามัย แต่ถ้าไม่รู้ตัวมีหญิงบริการมาถึงที่ก็จะไม่ได้เตรียมตัวไว้ก่อน อย่างนี้เสี่ยงต่อการติดโรคมาก

"สื่อที่ออกมา...คิดว่าครอบคลุมทุกกลุ่มทุกวัย"

"ที่น่าเสี่ยงก็พวกวัยรุ่น...บางครั้งแบบมันตั้งใจ บางครั้งมันไม่ตั้งใจ ถ้าตั้งใจไปเที่ยวมันจะเตรียมพร้อม แต่ถ้าผู้หญิงหาเงินแบบนี้มาที่ทำงาน หรือมีงานอะไรที่คลุกคลีกับเขา เขาไม่พร้อม อย่างนี้อันตราย"

เท่าที่ผ่านมา ผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือ เห็นว่า แม้ว่ารัฐบาลจะทำการรณรงค์ในกลุ่มผู้หญิง ไม่ให้ออกไปหากิน และกลุ่มผู้ชายรณรงค์ในเรื่องของการป้องกันแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีค่านิยมที่ผิดๆ อยู่ในท้องถิ่น เช่น ยังมีการแข่งขันฐานะทางเศรษฐกิจกันในหมู่บ้าน เห็นคนอื่นขามีรถขับ มีมอเตอร์ไซค์ขี่ ก็อยากมีบ้าง จึงเห็นว่าสื่อที่ผ่านมา ดูแล้วไม่มีผลที่จะเปลี่ยนค่านิยมเหล่านี้ได้ ยิ่งพูดเหมือนยิ่งยุ ดูแล้วจะไปกันใหญ่ จึงเห็นว่าน่าจะเอาศาสนาเข้ามาขัดเกลาจิตใจ เพราะสมัยนี้ทุกคนมีค่านิยมทางวัตถุไปหมด สาวๆ ในหมู่บ้านแทบจะไม่เหลือ จะมีก็แต่หนุ่มๆ และคนแก่คนเฒ่าเท่านั้น และพ่อแม่เองก็ยินยอมให้ลูกสาวไปขายตัว

"บ้านผมมีค่านิยมทางด้านวัตถุ แข่งขันกัน คนที่ไปหาเงินมาแล้ว ดูจะมั่งมี โดยมาก เห็นมีรถขี่บ้างมีมอเตอร์ไซค์ขี่บ้างรุ่นใหม่ๆ แล้วอีกคนหนึ่งดูมันด้อยกว่า"

"ถ้าจะเอา...ไปขัดเกลาจิตใจ คงจะมีผลเยอะ ควรจะมีตั้งแต่ตอนเป็นเด็กเลย"

"มันน่าจะเกี่ยวกับทางศีลธรรม คงจะมีผลเยอะ ศีลธรรมเกี่ยวกับศาสนามีข้อคิด ข้ออะไรจะมีส่วน"

"สื่อ...ผมดูมาแล้วไม่มีผล เหมือนขาเรียกว่ายิ่งพูดยิ่งยุ ดูจะไปกันใหญ่"

"ผมบอกตามตรง ผมทำนาไม่มีผู้หญิงเลย มีแต่ผู้ชายกับรถไถ ไม่เห็นผู้หญิงสาวๆ ให้กำลังใจเลย หายหัวไปหมด น่าอนาถที่สุด แถวบ้านเราเดี๋ยวนี้ไม่เชื่อลองไปดู"

"คิดว่ายินยอม บางครั้งรวมไปถึงพ่อแม่ เห่อรสนิยมแข่งขัน ถ้าจะสังเกตดูบ้านหลังใหญ่ๆ ...ส่วนมากจะเป็นทั้งนั้นเลย"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคเหนือ

เมื่อกล่าวถึงสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์เท่าที่ผ่านมา ผู้นำชุมชนในชนบทซึ่งเป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้านเห็นว่า ส่วนใหญ่ที่นำเสนอมาไม่ได้แยกว่าเป็นของกลุ่มไหน โดยเฉพาะที่เสนอออกมาทางโทรทัศน์ เห็นว่าดูได้ทุกเพศทุกวัย นอกจากนี้ผู้นำชุมชนซึ่งเป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้าน ยังกล่าวเสริมอีกว่า แม้แต่เอกสารหรือหนังสือต่างๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ออกมาก็ไม่ควรจะต้องแยกกลุ่มว่าเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายใดทั้งนี้เพราะทุกคนอ่านรวมกันได้หมด ซึ่งจะได้รับความรู้โรคเอดส์ได้ไม่ต่างกัน ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งที่เป็นผู้ใหญ่บ้านเห็นว่า การประชาสัมพันธ์เรื่องโรคเอดส์ออกมาเหมือนๆ กันทุกกลุ่มนั้นดีแล้ว เพราะทุกกลุ่มเที่ยวเหมือนกันหมด ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นหรือกลุ่มมีครอบครัว และโรคเอดส์ไม่ได้แยกว่าจะเป็นเฉพาะกลุ่มไหน คือ เป็นได้ทั่วถึงกันหมด แต่ที่สำคัญควรสื่อให้ครอบคลุมประชากรทุกเพศทุกวัย ซึ่งจะได้ประโยชน์มากกว่า

"เท่าที่ผ่านมา กลุ่มเป้าหมายของสื่อที่ออกมาคิดว่าดูได้ทุกเพศทุกวัย ไม่ได้แยกว่ากลุ่มไหน"

"หนังสือที่ออกมา...คิดว่าไม่จำเป็นต้องแยก ทุกคนอ่านได้รวมกันหมด"

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

เมื่อถามถึงการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมาว่า มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนดีหรือไม่อย่างไร วัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ถ้าเป็นเนื้อหาที่นำเสนอแล้วบางเรื่องสามารถแยกแยะกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนดี แต่ในการนำเสนอนั้นเป็นการเสนอแบบไม่เจาะจงกลุ่มผู้รับชม เพราะสื่อที่นำเสนอออกมานั้น เป็นสื่อที่ให้ความรู้แก่คนทุกกลุ่ม ดูได้เหมือนกันทุกระดับ ถ้าเป็นสื่อเฉพาะวัยรุ่นดูเฉพาะวัยรุ่น สื่อครอบครัวดูเฉพาะครอบครัว ก็จะไร้ประโยชน์ไม่สามารถไปช่วยแก้ไขปัญหาร่วมกันในสังคมได้

ส่วนความครอบคลุมต่อกลุ่มเป้าหมายที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานบางคนเห็นว่า น่าจะให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม โดยเนื้อหาที่นำเสนอควรแยกแยะกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนลงไปว่าเนื้อหาเรื่องนี้เหมาะสำหรับกลุ่มพ่อค้าหรือนักธุรกิจ เหมาะสำหรับกลุ่มข้าราชการ หรือเหมาะสำหรับประชาชนทั่วไป เหมาะสำหรับกลุ่มนักศึกษา หรือเหมาะสำหรับกลุ่มหมอที่มีอาชีพเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์จากคนไข้ หรือเหมาะสำหรับกลุ่มสามล้อ หรือกลุ่มแรงงานรับจ้าง เป็นต้น ซึ่งจะทำให้คนดูไม่เบื่อเพราะมีการนำเสนอเนื้อหาสาระที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะถ้าจะทำเป็นสื่อทางโทรทัศน์ ซึ่งจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนในทุกกลุ่มอาชีพ

สัมภาษณ์ระดับลึกกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์วัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำว่า ในช่วงที่ผ่านมานี้ สื่อประเภทต่างๆ ที่นำเสนอมีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจนหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ แผ่นพับ โปสเตอร์ ฯลฯ วัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่ามีการแยกแยะไว้ชัดเจนดี ถ้าเป็นกลุ่มวัยรุ่นส่วนมากเนื้อหาจะออกมาในรูปของการใช้เข็มฉีดยาเสพติด ถ้าเป็นกลุ่มผู้ใหญ่จะออกมาในเรื่องของการไปเที่ยว และเห็นว่าสื่อที่ออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น หรือกลุ่มผู้ใหญ่ รวมทั้งกลุ่มหญิงขายบริการ หรือโสเภณีด้วย แต่เห็นว่ามีการเน้นในส่วนของกลุ่มโสเภณีมาก ส่วนกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่มีปริมาณของสื่อออกมาเท่าๆ กัน

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

ในด้านความชัดเจนของการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ เช่น กลุ่มวัยรุ่นก็นำเสนอแบบหนึ่ง กลุ่มที่มีอายุหรือกลุ่มที่มีครอบครัวก็นำเสนออีกแบบหนึ่ง แต่อยากให้เน้นในกลุ่มวัยรุ่นให้มากเพราะเป็นกลุ่มที่ชอบทดลอง เห็นว่าควรให้ความรู้มากๆ ไว้ก่อนจะได้ไม่นำไปปฏิบัติ

เพราะผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับวัยรุ่นกล่าวว่า ถ้าเป็นวัยรุ่นชั้นมัธยมต้น คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 จะรู้เรื่องโรคเอดส์แต่รู้ไม่จริง พอเริ่มเข้าสู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 จะเป็นวัยชอบทดลอง อยากลองว่าเอดส์มีจริงหรือไม่ เพราะไม่เชื่อ อยากรู้ และดื้อ จะเริ่มเที่ยว พอเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายจะเริ่มรู้แล้ว และไม่อยากลอง ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่หรือกลุ่มมีครอบครัว ผู้เข้าสนทนากลุ่มเห็นว่า จำเป็นที่จะต้องรู้ไว้เช่นกันเพื่อป้องกันตัวเอง และเพื่อเอาไปสอนลูกหลาน

เมื่อถามถึงสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมาสามารถครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มที่มีครอบครัว หรือกลุ่มสูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่า ควรจะสื่อด้วยวีดิทัศน์จะดีกว่าสื่ออื่นๆ เพราะถ้าสื่อด้วยหนังสือ เอกสาร แผ่นพับ และโปสเตอร์ คงเป็นเรื่องยากและลำบากที่กลุ่มผู้สูงอายุจะทำความเข้าใจ

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับความชัดเจนในการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอสื่อเอดส์ จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาต่ำ เห็นว่ามีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจน โดยกลุ่มวัยรุ่นจะเน้นเรื่องการไม่ให้เที่ยว กลุ่มพ่อบ้านก็เช่นกันเน้นห้ามไปเที่ยว เพราะไม่อยากให้นำเชื้อเอดส์มาสู่ครอบครัว หรือเอาเชื้อเอดส์ไปฝากภรรยาที่บ้าน โดยเห็นว่าสื่อที่ออกมาของทั้งสองกลุ่มมีจำนวนพอๆ กัน และเห็นว่าในการให้ความรู้โรคเอดส์ควรให้ทุกกลุ่มเป้าหมายเท่าๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มพ่อบ้าน หรือกลุ่มภรรยา เพราะทุกกลุ่มมีโอกาสติดเชื้อเอดส์ได้เหมือนกันหมด แต่ก็อยากจะให้เน้นที่กลุ่มเด็กหรือกลุ่มวัยรุ่นให้มาก สำหรับกลุ่มคนแก่ หรือกลุ่มผู้มีอายุ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ เพราะเห็นว่าส่วนใหญ่หมดวัยเลิกเที่ยวแล้ว และเห็นว่าสื่อที่ออกมานี้ก็ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อถามถึงสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์เท่าที่ผ่านมา สามารถบอกให้ทราบกลุ่มเป้าหมายที่จะรณรงค์ได้ชัดเจนหรือไม่ ผู้นำชุมชนทั้งสองคนซึ่งทำงานด้านพัฒนาชุมชนและด้านอนามัยเห็นเหมือนกันว่า เนื้อหาที่สื่อนำเสนอมา สามารถแยกแยะกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อได้ชัดเจนดี โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ กลุ่มวัยรุ่นจะเน้นเรื่องการดื่มเหล้าแล้วเกิดอารมณ์อยากไปเที่ยว ส่วนครอบครัวจะเน้นที่สามีออกไปเที่ยวนอกบ้าน ทำให้ภรรยาและลูกทางบ้านรับเชื้อเอดส์

สำหรับสื่อที่ออกมาครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ ผู้นำทั้งสองคนเห็นว่าครอบคลุมเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มมีครอบครัว โดยเน้นกลุ่มวัยรุ่นมาก เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ไม่มีห่วง ชอบเที่ยวสำมะเลเทเมา ส่วนกลุ่มครอบครัวไม่ค่อยเน้นมากเท่าใดนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มครอบครัวมีความรับผิดชอบมากกว่า สื่อมักออกมาในรูปของความเอื้ออาทร การอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะทางโทรทัศน์จะเสนอออกมาในรูปละคร มีพ่อแม่ลูกอยู่ร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงความอบอุ่นในครอบครัวและเตือนใจพ่อบ้านมิให้ออกไปเที่ยว แต่สื่อที่นำเสนอมาผู้นำชุมชนซึ่งทำงานด้านพัฒนาเห็นว่า ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มสตรีที่สมรส สตรีที่

ตั้งครรภ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ สื่อควรนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับสตรีที่มีครอบครัวกับการปฏิบัติตัวต่อสามีเพื่อมิให้สามีนำเชื้อเอดส์เข้ามาสู่ครอบครัว ซึ่งที่ผ่านมาไม่มี มีแต่เน้นที่สามีไม่ให้ไปเที่ยวนอกบ้านซึ่งเป็นเรื่องที่แก้ไขยากสำหรับในสภาพสังคมที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ส่วนผู้นำชุมชนซึ่งทำงานด้านอนามัยเห็นว่าจากงานที่ตนสัมผัสมา สื่อในเขตเมืองโดยเฉพาะสื่อบุคคล แผ่นพับ โปสเตอร์ จะครอบคลุมเฉพาะชุมชนแออัด ส่วนชุมชนที่อยู่ตามย่านตลาดร้านค้า สื่อเหล่านี้ยังไปไม่ทั่วถึง จะแจกหรือประชาสัมพันธ์ได้เฉพาะแผ่นพับเท่านั้น เพราะประชาชนในแถบนี้ส่วนใหญ่มีความรู้ มีการศึกษาดีกว่ากลุ่มชุมชนแออัด คงได้อ่านจากแผ่นพับที่แจกไปบ้าง แต่ก็คงมีผู้ที่รับไปแล้วไม่ได้อ่าน เพราะไม่มีเวลา

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายว่าสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์เท่าที่ผ่านมานั้น ไม่ได้สื่อให้ชัดเจนลงไปว่าเป็นของกลุ่มเป้าหมายใด เป็นการนำเสนอแบบรวมๆ และมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ถ้าจะสื่อต่อไปก็ไม่จำเป็นที่จะต้องแยกแยะกลุ่มเป้าหมายเช่นกันว่าเรื่องนี้หมาะสำหรับกลุ่มวัยรุ่น เหมาะสำหรับกลุ่มครอบครัว ทั้งนี้เพราะเห็นว่าทุกคนทุกกลุ่มมีสิทธิ์เป็นเอดส์ได้เหมือนๆ กัน และเสี่ยงเท่าๆ กัน

"บ่แยกค่ะ ดูได้หมด"

"เพราะอาจจะเป็นได้ทุกคนครับ"

"เพราะทุกคนอาจติดเหมือนกัน...เสี่ยงเท่าๆ กัน"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

สำหรับความชัดเจนในการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ วิทยุ เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ วัยรุ่นในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่ามีการแยกแยะบ้าง แต่ส่วนมากจะเสนอแบบรวม เพราะสื่อที่นำเสนอมาคงต้องการให้ทุกคนได้รับรู้เรื่องโรคเอดส์ อยากให้ทุกคนเข้าใจเรื่องเอดส์ แม้กลุ่มวัยรุ่นจะเน้นเรื่องการเที่ยว การใช้ถุงยางอนามัย แต่ที่เสนอมานี้คิดว่ายังน้อยอยู่ น่าจะเน้นให้มากกว่านี้ รวมทั้งเรื่องการใช้ยาเสพติดด้วย เพราะวัยรุ่นเป็นกลุ่มวัยที่มีอารมณ์ค่อนข้างผันผวนง่ายไม่ค่อยคิดอะไรมาก ส่วนผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์มามากกว่า มีอายุมากขึ้น เข้าใจอะไรมากขึ้น แต่ถ้าเป็นผู้ที่มีครอบครัว ก็ควรเน้นถึงผลที่มีต่อลูกเหมือนที่ได้เสนอมา แต่ก็ควรเน้นให้มากขึ้นกว่าเดิมที่เคยเสนอ

เมื่อถามว่าสื่อที่จะผลิตต่อไปนั้น จำเป็นที่จะต้องแยกแยะหรือไม่ว่าเรื่องนี้เหมาะสำหรับกลุ่มวัยรุ่นเรื่องนี้เหมาะสำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ หรือเรื่องนี้เหมาะสำหรับกลุ่มผู้ชาย เรื่องนี้เหมาะสำหรับกลุ่มผู้หญิง เรื่องนี้เหมาะสำหรับกลุ่มคนชอบเที่ยวหรือเหมาะสำหรับกลุ่มคนที่มีอาชีพเสี่ยง วัยรุ่นในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูง มีความเห็นว่า ถ้าจำเป็นก็ต้องแยก เพราะแต่ละกลุ่มมีความเสี่ยงต่างกัน กลุ่มวัยรุ่นชอบ

เที่ยวและใช้ยาเสพติด กลุ่มผู้ใหญ่ก็ชอบเที่ยวเช่นกันแม้จะมีครอบครัวแล้ว กลุ่มวัยรุ่นหญิงก็เรื่องการติดยาเสพติดแล้วไปขายตัว ส่วนกลุ่มแม่บ้านอาจติดจากสามี เป็นกลุ่มที่ป้องกันตัวเองไม่ค่อยได้เท่าไร เพราะขึ้นอยู่กับพ่อบ้าน ซึ่งพ่อบ้านต้องรู้จักป้องกันตัวเองไม่ให้ติดไปถึงภรรยาและลูก แต่เมื่อนำเสนอออกมาแล้วอยากให้ทุกกลุ่มดูร่วมกันได้ ไม่ใช่ว่าอันนี้สำหรับกลุ่มผู้หญิง แล้วกลุ่มผู้ชายดูไม่ได้ หรืออันนี้สำหรับกลุ่มวัยรุ่นแล้วกลุ่มผู้ใหญ่ดูไม่ได้

"ก็จำเป็นต้องแยก.....แต่ผู้หญิงอาจดูสื่อผู้ชายก็ได้ ผู้ชายก็ดูสื่อของผู้หญิงได้ คนในวัยผู้ใหญ่ก็ดูของเด็กหรือดูของช่วงวัยรุ่นเพื่อให้มีความเข้าใจอาจจะไปบอกลูกบอกหลานได้"

"ก็แตกต่างกันไปค่ะ ประเภทวัยรุ่นนี้ก็ชอบเที่ยว ใช้ยาเสพติด แล้วผู้ใหญ่กับวัยรุ่นชายก็อาจคล้ายกัน ชอบเที่ยวอย่างนี้"

"วัยรุ่นหญิงก็ยาเสพติดเหมือนกัน แล้วก็ชอบไปเที่ยวขายตัวหรืออาจเป็นคนขายตัว ผู้หญิงที่เป็นผู้ใหญ่ที่อยู่ตามบ้านอาจติดจากสามี"

"ผู้หญิงนี้ต้องขึ้นกับพ่อบ้านใช่ไหมคะ ก็อาจจะเอาเชื้อมาให้เรา แม่บ้านนี้อาจจะป้องกันไม่ค่อยได้เท่าไร ต้องขึ้นอยู่กับพ่อบ้าน"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมาไม่ได้แยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ คือเนื้อเรื่องที่เสนอมาดูรวมๆ กัน แต่ถ้าให้มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนลงไปเลยก็ดี เช่น เรื่องนี้สำหรับกลุ่มคนหนุ่ม เรื่องนี้สำหรับกลุ่มคนมีอายุ จะทำให้เข้าใจได้ดีกว่า โดยให้มีเนื้อหาสาระคนละแบบ สำหรับกลุ่มวัยรุ่นควรให้มีลักษณะน่ากลัว เมื่อรับสื่อแล้วจะได้เอาไปเล่าต่อ หรือเล่าสู่กันฟัง กลุ่มครอบครัวก็ให้เสนอแบบเดียวกันกับกลุ่มวัยรุ่นคือเรื่องเที่ยว ส่วนกลุ่มคนสูงอายุให้เป็นความรู้ที่สามารถนำไปบอกต่อลูกหลานหรือแนะนำลูกหลานเกี่ยวกับโรคเอดส์ได้ แต่ก็เกรงว่าหากนำเสนอแบบแยกเป็นกลุ่มๆ อย่างนี้แล้วจะทำให้รัฐต้องเปลืองงบประมาณในการประชาสัมพันธ์มากขึ้นไปอีก

"แยกกลุ่ม...เข้าใจดี ของวัยรุ่นก็ของวัยรุ่นของคนแก่ก็ของคนแก่มันเป็นเนื้อหาสาระคนละแบบนะ ผมว่า"

"เอาแบบว่า คนแก่นี่เอาไปบอกลูกหลานต่อไปนี่ละครับว่าโอ๋เป็นยังงี้"

"วัยรุ่นก็ต้องเอาแบบว่า...มันน่ากลัวๆ น่ะมาเลยครับ แล้วก็เอาไปเล่าสู่ต่อๆ กันฟังไปเรื่อยๆ นะครับ"

ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่สื่อโรคเอดส์ยังประชาสัมพันธ์ไม่ครอบคลุมหรือยังไม่ทั่วถึงนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาต่ำ เห็นว่ายังไม่ครอบคลุมกลุ่มคนแก่ และกลุ่มคนหนุ่มๆ ที่ยังรักเที่ยวที่ไม่ค่อยได้สนใจต่อปัญหาโรคเอดส์เท่าใดนัก ส่วนกลุ่มเด็กๆ ที่อยู่ในสถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า สื่อเข้าถึงหมดแล้ว โดยเฉพาะสื่อบุคคล คือ ครูจะคอยแนะนำทำให้กลุ่มเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนซึ่งมีอายุประมาณ 10 - 15 ปี รู้จักโรคเอดส์กันหมด

"กลุ่มพวกคนแก่ๆ หน่อยนี่แหละ"

"พวกคนหนุ่มนี่แหละ พวกที่ไม่ค่อยสนใจนี่แหละ"

"ตามโรงเรียนครูแนะนำ"

"10 ปี 13 ปี 15 ปี ก็รู้จักพูดกัน 10 ปีนะลูกสาวผมรู้จักพูดแล้ว...โรคเอดส์"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายเห็นว่าในช่วงที่ผ่านมาการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ไม่มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะสื่อที่เป็นเอกสารถ้าจะแยกให้ชัดเจนในกลุ่มวัยรุ่นก็ควรเน้นเรื่องการมั่วสุม การติดยาเสพติด การเที่ยวโสเภณี กลุ่มผู้ใหญ่วัยเจริญพันธุ์เน้นเรื่องเดียวคือการมีเพศสัมพันธ์ สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุเห็นว่าไม่มีความจำเป็นเพราะเลิกเที่ยวแล้ว แต่ถ้าคิดว่าจะเอาไปสอนลูกหลานต่อไปก็ไม่เป็นไร และเห็นว่าที่ผ่านมาสามารถสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ได้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว

"ผมว่าที่ทำกันมาไม่ได้แยกกลุ่ม ถ้าแยกกลุ่มไม่รู้จะดีหรือไม่ดีไม่น่าจะแยก"

"ถ้าแยก...(วัยรุ่น)...อยากให้มีการประชาสัมพันธ์ที่มีการรวมกลุ่มมั่วสุมการติดยาเสพติดโสเภณี"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำหรับความชัดเจนในการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคอีสานทั้งสองเห็นว่า มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจนดี มีทั้งกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มที่มีครอบครัว จากที่เห็นจากภาพที่นำเสนอคิดว่าแยกแยะได้ชัด ถ้าเป็นกลุ่มวัยรุ่นจะเป็นเรื่องการเที่ยวสำส่อน ถ้าเป็นครอบครัวก็จะเป็นเรื่องรักเดียวใจเดียว และเห็นว่าสื่อที่ออกมานี้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว แต่อยากให้เน้นที่กลุ่มวัยรุ่นให้มากกว่านี้ เพราะขณะนี้สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ของกลุ่มวัยรุ่นยังมีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับของกลุ่มผู้ใหญ่

"ชัดเจนตามที่ผมได้ดูภาพ ผมว่าแยกไว้ชัดเจนดี"

"ถ้าวัยรุ่นไม่อยากให้ไปเที่ยวสำส่อน"

"ถ้าคนมีครอบครัวเขาก็บอกว่าให้รักเดียวใจเดียวไม่ต้องเกี่ยวกับใคร"

"คงเข้าถึงทุกกลุ่ม"

"วัยรุ่นมีน้อย สื่อออกมาน้อย"

ภาคกลาง

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

จากการจัดสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าสื่อที่ออกมาส่วนใหญ่จะเน้นกลุ่มวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่เพราะกลุ่มวัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นอยากเที่ยว สิ่งหนึ่งที่คิดว่าสื่อส่วนใหญ่ออกมาเป็นสื่อของกลุ่มวัยรุ่น ก็เพราะสังเกตจากผู้แสดงในเรื่องของสื่อนั้นๆ จะเป็นวัยรุ่น นอกจากนี้ถ้าเป็นสื่อของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยกลางคนมีครอบครัว ตัวละครก็จะเป็นไปตามนั้น

"กลุ่มวัยรุ่น เพราะวัยอยากเที่ยว"

"วัยอยากรู้อยากเห็น"

"ตัวแสดงถ้าเป็นกลุ่มวัยรุ่นก็จะให้วัยรุ่นแสดง ถ้าเป็นระดับคนมีครอบครัวก็เป็นระดับมีอายุหน่อย"

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า กลุ่มเป้าหมายกลุ่มหนึ่งที่จำเป็นจะต้องให้มีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมนั่นคือ กลุ่มผู้ใหญ่ เพราะบุคคลกลุ่มนี้จะทำหน้าที่อบรมสั่งสอนลูกหลานได้ ในกรณีที่ลูกหลานไม่สนใจที่จะรับความรู้จากสื่อต่างๆ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มก็ให้ความเห็นว่า การให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปก็เป็นการป้องกันได้เหมือนกัน อีกกรณีหนึ่งกลุ่มวัยรุ่นจะเน้นหนักที่การอยากลอง แต่ผู้ใหญ่อาจจะไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลที่เสี่ยง

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

ในการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ ในประเด็นของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าที่ผ่านมาสื่อโทรทัศน์เน้นการรณรงค์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่น เพราะคิดว่าวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์มากที่สุด เนื่องมาจากการเที่ยวโสเภณี ที่เห็นว่าการรณรงค์ที่เล่นเป็นละครในโทรทัศน์เน้นกลุ่มวัยรุ่น ก็เพราะตัวละครที่เล่นจะมีอายุน้อย คือ อยู่ในช่วงวัยรุ่น

"วัยรุ่นมากกว่า"

"ค่ะ เพราะว่าตัวละครไม่ค่อยมีอายุมาก"

"นักแสดงเค้าก็ไม่มีอายุมากกว่าเท่าไร"

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า แม้เนื้อหาของสื่อส่วนใหญ่จะเน้นกลุ่มวัยรุ่น แต่ก็ยังคิดว่าไม่มากจนเกินไป ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ต่อไปอีก

"(สื่อสำหรับวัยรุ่น) ก็ไม่มากเท่าไหร่"

"(การประชาสัมพันธ์) ควรจะเพิ่ม"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

ในเรื่องของการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่นำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งบอกว่าสื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย อีกฝ่ายหนึ่งบอกว่าแยกกลุ่มเป้าหมาย โดยฝ่ายแรกให้เหตุผลว่าเนื้อหาสื่อไม่ได้บอกว่าเป็นเรื่องของวัยรุ่นหรือว่าเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ เพราะโรคนี้เป็นได้ทุกเพศทุกวัย สำหรับอีกฝ่ายหนึ่งให้ความเห็นว่าแยกกลุ่ม โดยเมื่อดูแล้วสามารถแยกได้ว่า ถ้าเป็นวัยรุ่นก็จะเป็นเรื่องยาเสพติด ถ้าเป็นคนที่มีครอบครัวแล้วจะเป็นเรื่องของการไปเที่ยวกับเพื่อนทำให้ครอบครัวมีความทุกข์

"เห็นไม่แยก"

"ไม่ได้บอก เพราะเป็นได้ทุกเพศทุกวัย"

"แยกดูแล้วจะรู้"

"แยก เวลาเราไปดูแล้ว จำพวกไปเที่ยวไปติดยา รู้เลยว่าเป็นกลุ่มของวัยรุ่น...เขามีครอบครัวไปกับเพื่อน เขาทำให้ชีวิตครอบครัวเป็นอย่างนี้ อย่างครอบครัวมีทุกข์มีสิทธิ์จะติดได้ พวกวัยรุ่นรักสนุกไปเที่ยว"

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า สื่อที่ออกมาก็มีความครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว แต่ควรจะเพิ่มที่กลุ่มวัยรุ่นให้มาก เพราะวัยรุ่นไม่ค่อยสนใจสื่อรณรงค์เท่าไหร่ ยังเที่ยวกันอยู่ และชอบพูดว่า

"เอดส์ไม่กลัวกลัวแต่อด"

จึงอยากให้ได้เห็นอาการสุดท้ายของโรคเอดส์ว่าเป็นอย่างไร จะได้เข้าใจมากขึ้นเนื่องจากมีเนื้อหาสื่อที่ผ่านมาบอกว่า ถ้าเป็นเอดส์แล้วยังใช้ชีวิตปกติได้ วัยรุ่นจึงนึกว่าไม่เป็นไร เพียงแค่รักษาตัวให้แข็งแรงก็อยู่ได้ ทำให้เห็นวัยรุ่นยังเที่ยวกันอยู่

"กลุ่มวัยรุ่นมากกว่า ส่วนมากไม่ได้สนใจเท่าไหร่ วัยรุ่นเที่ยวมาก"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึก ผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ ได้กล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายว่า เนื้อหาของสื่อไม่ได้แยกแยะลุ่มเป้าหมายไว้ให้ชัดเจน เพราะสื่อสามารถเข้าได้ทั่วถึงทุกกลุ่ม เช่น เมื่อวัยรุ่นรู้พ่อแม่ก็ต้องรู้ด้วย เป็นลักษณะของครอบครัว

"อันนี้ผมว่าไม่แยก... แม้ว่าจะเห็นทางไหนๆ เขาก็หวังดีกับเรา ผมคิดอย่างนี้"

"ก็มันก็ถึงกันอย่างว่าบอกกลุ่มวัยรุ่นพ่อแม่ก็ต้องรู้...มันจะต้องรวมกันเหมือนภาพครอบครัว"

ส่วนเนื้อหาของสื่อครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายหรือไม่นั้น ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ครอบคลุมทุกกลุ่มแล้วทั้งวัยรุ่น ผู้ใหญ่ คนมีครอบครัว และเห็นว่า ควรที่จะต้องเพิ่มการนำเสนอสื่อเอดส์ในทุกกลุ่มเป้าหมาย ยิ่งเพิ่มมากเท่าไรก็ยิ่งดี

"เหมือนกัน แต่เด็กวัยรุ่นรู้สึกว่าจะคึกคะนองกว่า เฮฮากินเหล้าเมายา จับกลุ่มไปตามพวก ส่วนมากจะเป็นวัยรุ่น ผู้ใหญ่ที่มีครอบครัวแล้วคือว่า เขาอยากเปลี่ยนรสเปลี่ยนชาติไปเที่ยว"

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลาง

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางได้กล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอในช่วงที่ผ่านมานั้น ไม่ได้แยกแยะกลุ่มเป้าหมาย ส่วนมากบอกรวมๆ จะมีทั้งวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่รวมๆ กันไป

"ไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย คือมีข่าวอะไรก็ไม่บอกมาเลยว่าเป็นคนสาว คนแก่ แต่จะบอกรวมกันเลย"

"บอกรวมๆ ไม่ได้แยก..."

"...เขาไม่เจาะจงว่าเป็นของวัยรุ่นหรือคนมีครอบครัวอะไรอย่างนี้ เพราะเขารวมไปหมด แบบวัยรุ่นไม่ค่อยมีความคิด วัยคึกคะนอง ผู้ใหญ่รู้จักป้องกัน"

ส่วนเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมานั้นเห็นว่า ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย แต่เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่นควรจะต้องจัดทำเพิ่มเติม เท่าที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่คึกคะนองไม่ค่อยกลัวไม่ค่อยสนใจในการป้องกันตนเอง ยังชอบเที่ยวเตร่ จะต้องได้รับการตักเตือน เพราะวัยรุ่นยังมีอนาคตอีกไกล และเป็นอนาคตของชาติ สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่มีเพียงพอแล้ว และกลุ่มผู้ใหญ่รู้จักป้องกันตนเองดีกว่า และเป็นวัยที่ไม่ค่อยเที่ยวแล้วแต่ก็ควรมีความรู้ในเรื่องนี้

"ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย"

"...ก็มีกลุ่มวัยรุ่น แต่ของผู้ใหญ่นี้จะรณรงค์มาก คนติดเชื้อก็มีเยอะ"

"คิดว่าวัยรุ่นไม่ค่อยสนใจ พวกที่มีครอบครัวจะป้องกันมากกว่าวัยรุ่น คิดว่าไม่ค่อยได้กลัวเท่าไร"

"ครอบคลุมทุกกลุ่มอยู่แล้ว แต่ยังน้อยอยู่สำหรับกลุ่มวัยรุ่น ควรจะเตือนบ่อยๆ ..."

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ ถึงกลุ่มเป้าหมายที่สื่อเอดส์ทุกประเภทนำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า สื่อที่ออกมามีพูดถึงครอบครัว พูดถึงวัยรุ่นที่เที่ยวโสเภณีแล้วติดเอดส์ และวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด โดยในส่วนของครอบครัวนั้นจะพูดถึงการไปเที่ยวของพ่อบ้านตามห้องอาหาร แล้วมีเพศสัมพันธ์กับนักร้องที่ไม่ใช่โสเภณีโดยลืมสวมถุงยางอนามัย แล้วกลับมามีเพศสัมพันธ์กับภรรยาที่บ้าน ทำให้ภรรยาติดเชื้อเอดส์ ซึ่งจากเนื้อเรื่องที่สื่อนำเสนอเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าสื่อที่ออกมามีความชัดเจนของการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายที่นำเสนอ

"ก็มีเป็นคนที่เป็นครอบครัว"

"มีชนิดเดียว วัยรุ่นไปเที่ยวแล้วมีเพศสัมพันธ์ติดเอดส์ได้ก็จบ..."

"พวกติดยาเสพติดเป็นของวัยรุ่น"

"คนที่มีครอบครัว แบบไปเที่ยวห้องอาหาร เห็นนักร้อง พวกนี้ไม่ใช่โสเภณี ไปเที่ยวมาแล้ว มามีเพศสัมพันธ์กับภรรยา..."

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเห็นว่า เนื้อหาที่ออกมาตอนนี้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม ปริมาณที่ออกมาก็เท่าๆ กันทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มมีครอบครัว

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงในเรื่องกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าสื่อที่ออกมาส่วนใหญ่มีความชัดเจนของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย โดยจะเน้นที่กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มครอบครัว และกลุ่มหญิงบริการ เฉพาะสื่อทางโทรทัศน์นั้นจะเน้นที่กลุ่มวัยรุ่น ซึ่งพอดูแล้วก็ทำให้แยกออกได้ชัดเจน และเห็นว่าสื่อที่ผ่านมามีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่มแล้ว แต่สื่อที่ออกมายังมีปริมาณน้อยอยู่ เช่น กลุ่มที่ติดยาเสพติด กลุ่มคนแก่ กลุ่มเด็กนักเรียน และในบางกลุ่มสื่อก็ยังครอบคลุมไปไม่ถึง เช่น กลุ่มชาวไร่ชาวนา

"...กลุ่มติดยาเสพติดสื่อออกมาไม่ถึง"

"กลุ่มชาวไร่ชาวนาก็ไม่มีสื่อออกมา"

"...คนแก่ เด็กนักเรียน ก็จำเป็นที่จะต้องรู้เรื่องเอดส์"

"ยังไม่เคยเห็นว่ามีสื่อที่เข้าไปประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ได้กล่าวถึงเรื่องความชัดเจนของการกำหนดกลุ่มเป้าหมายว่า กลุ่มเป้าหมายที่นำเสนอจะเน้นกลุ่มวัยรุ่น สังเกตได้จากกลุ่มนักแสดง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นมีโอกาสเสี่ยงมากกว่าผู้ใหญ่

"กลุ่มวัยรุ่นมาแสดง"

"วัยรุ่นมีโอกาสเป็นมากกว่าคนแก่"

"เห็นคนแก่นั่งดูอยู่ ถ้าคนแก่แสดงวัยรุ่นไม่ดู"

สำหรับเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมานั้นเห็นว่า มีความครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มเด็ก กลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มผู้ใหญ่ แต่เนื้อหาไม่ได้แยกเฉพาะกลุ่มไว้อย่างเด่นชัด เป็นการเสนอแบบรวมๆ

"ดูแล้วไม่แยกทำมาครอบคลุมมากเลย ให้รู้ว่าโรคนี้เป็นยังนี้ทุกคนดูได้หมด"

"ดูแล้วไม่เห็นเขาแยก ดูได้หมด"

"ฟังได้ ดูได้หมด เด็กก็ได้ วัยรุ่นก็ได้ ผู้ใหญ่ก็ได้ ครอบคลุมหมด"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึก ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง ได้กล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายว่า ในเรื่องความชัดเจนของการกำหนดกลุ่มเป้าหมายนั้น มีการแยกแยะออกมาชัดเจนว่าเป็นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ และครอบคลุมเกือบทุกกลุ่มเป้าหมาย ส่วนมากเน้นกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเห็นว่า ดีแล้วเพราะกลุ่มวัยรุ่นใจร้อน ไม่มีการยับยั้งชั่งใจในการเที่ยวจึงมีโอกาสเสี่ยงมากกว่ากลุ่มผู้ใหญ่

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลาง

ในเรื่องความชัดเจนของการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ ผู้นำชุมชนสองคนในเขตชนบทภาคกลางมีความคิดเห็นต่างกัน กล่าวคือ ผู้นำชุมชนคนหนึ่งเห็นว่า สื่อที่ออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย แต่จะออกมารวมๆ

"ไม่แยกอันนี้ของวัยรุ่นของวัยผู้ใหญ่"

"จะออกมารวมๆ กันไปเลย"

"เขามีเตือนคนให้ระวังป้องกันโรคเอดส์ แต่ไม่ได้แยกกลุ่ม"

ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งเห็นว่า สื่อนำเสนอมานั้น มีการแยกกลุ่มเป้าหมาย โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มมีครอบครัว โดยสังเกตได้จากเนื้อหาที่นำเสนอ เช่น การมีเพศสัมพันธ์และการติดยาเสพติดจะเป็นของกลุ่มวัยรุ่น ส่วนกลุ่มมีครอบครัวก็จะเสนอในรูปของสามีไปเที่ยวหญิงบริการแล้วนำเชื้อเอดส์มาติดภรรยาและถ่ายทอดไปสู่ทารกในครรภ์

"สังเกตจากการมีเพศสัมพันธ์ การติดยาเสพติด (วัยรุ่น)"

"ก็มีที่พ่อบ้านออกไปเที่ยวนอกบ้านนำเอดส์มาติดภรรยา ทำให้ลูกที่คลอดออกมาติดเอดส์ (มีครอบครัว)"

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนทั้งสองมีความคิดเห็นเหมือนกันว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมาครอบคลุมทุกกลุ่มแล้วทั้งเด็กและผู้ใหญ่ กลุ่มที่มีมากเป็นกลุ่มวัยรุ่น ทั้งนี้เป็นเพราะวัยรุ่นชอบเที่ยวหญิงบริการ จึงต้องมุ่งเน้นเตือนวัยรุ่นกันมาก ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่นั้นจะน้อยกว่า

"ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย"

"ครอบคลุมทุกกลุ่มแล้วทั้งเด็กและผู้ใหญ่"

"คิดว่าวัยรุ่นจะมาก เพราะว่าวัยรุ่นเที่ยวไม่ระวังกันเลย...โดยมากเตือนวัยรุ่นมาก"

"รวมแล้วของผู้ใหญ่จะน้อยกว่า จะเน้นของกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มเยาวชนมากกว่า"

ภาคใต้

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

ในเรื่องของความชัดเจนของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย มีผู้เข้าร่วมสนทนาวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเพียงบางส่วนที่คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์กำหนดกลุ่มเป้าหมายชัดเจน ในขณะที่ผู้เข้าร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นว่า สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย แต่การประชาสัมพันธ์ต่อไปควรแยกกลุ่มวัยรุ่นกลุ่มที่มีครอบครัวแล้ว โดยสำหรับกลุ่มวัยรุ่น ความเสี่ยงจะเป็นในเรื่องของการติดยามั่วเซ็ม การประชาสัมพันธ์ควรมีสโลแกนเฉพาะวัยรุ่น ส่วนกลุ่มที่มีครอบครัวแล้วนั้น กลุ่มสนทนาเห็นว่า มีความเสี่ยงน้อยกว่าวัยรุ่น การประชาสัมพันธ์ควรเน้นให้เอาใจใส่ดูแลลูกๆ และเน้นเรื่องการสำส่อนทางเพศ การใช้ถุงยางอนามัย อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางคนยังเห็นว่า วัยรุ่นส่วนมากก็ชอบเที่ยวสำส่อนเช่นเดียวกัน

ส่วนประเด็นเรื่องความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ไม่มีกลุ่มเป้าหมายใดที่สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ออกมาน้อยหรือมากเกินไป

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ในการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ในประเด็นของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่า สื่อแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน เป็นสื่อสำหรับคนที่มีครอบครัวและสำหรับวัยรุ่น โดยดูได้จากลักษณะเนื้อเรื่อง กลุ่มเป้าหมายที่คิดว่าสื่อยังเข้าไปไม่ถึงคือกลุ่มผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เห็นด้วยกับการแยกกลุ่มเป้าหมาย เพราะคิดว่าทุกคนมีความเสี่ยงต่อการรับเชื้อเหมือนกัน คือ ส่วนมากจะเกิดจากอารมณ์ทางเพศ จึงอยากให้สื่อออกมารวมๆ กัน

สนทนากลุ่มวัยผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย โดยออกมาในลักษณะรวมๆ กัน ซึ่งครอบคลุมประชาชนทั่วไปทุกกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมสนทนาบางคนเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์เน้นในกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มชอบเที่ยว กลุ่มคนที่มีครอบครัว และกลุ่มติดยาเสพติด

ในความเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า สื่อสำหรับกลุ่มต่างๆ ควรต่างกัน กล่าวคือ ควรแยกตามลักษณะพฤติกรรมเสี่ยง อย่างเช่น สำหรับคนที่มีครอบครัวแล้ว ควรนำเสนอแนวการเที่ยวสำส่อน ส่วนวัยรุ่นควรเน้นเรื่องยาเสพติด

> "ให้ต่างกัน คนที่มีครอบครัวแล้ว ออกในแนวเที่ยวสำส่อน ถ้าเป็นในส่วนวัยรุ่น ออกในเรื่องยาเสพติด"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย แต่จะออกในลักษณะรวมๆ สำหรับประชาชนทั่วไปทุกๆ กลุ่ม

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคใต้

ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในเมืองคนแรกมีความคิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่เห็นนั้นไม่ได้แยกแยะกลุ่มเป้าหมาย แต่จะออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มทั้งหญิง ชาย เด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนในเขตเมืองเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ยังน้อยอยู่ในกลุ่มชอบเที่ยว โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์

นอกจากนั้นผู้นำชุมชนในเขตเมืองคิดว่า สื่อสำหรับแต่ละกลุ่มควรนำเสนอในลักษณะเหมือนๆ กันเพราะโรคนี้เป็นกันได้ทุกกลุ่มทุกวัย

ส่วนผู้นำชุมชนคนที่สองมองว่า สื่อโรคเอดส์บอกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนทั้งวัยรุ่น วัยมีครอบครัว และวัยสูงอายุ ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าสื่อที่ออกมาสำหรับวัยต่างๆ ควรจะต่างกัน แม้ว่าทุกวัยติดได้เหมือนกัน แต่พฤติกรรมเสี่ยงไม่เหมือนกัน โดยวัยรุ่นมีความเสี่ยงมากกว่าวัยมีครอบครัว เพราะเป็นวัยอยากรู้อยากลอง สื่อสำหรับวัยรุ่นควรเน้นการป้องกันให้มากที่สุด รวมทั้งอาการของโรคเพื่อให้วัยรุ่นกลัว นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สื่อโรคเอดส์ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด แต่กลุ่มที่สื่อยังน้อยอยู่ คือ กลุ่มเด็ก

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ส่วนใหญ่คิดว่า สื่อโฆษณาโรคเอดส์ออกมาในลักษณะรวมๆ ไม่ได้แยกชัดเจนว่า เป็นสื่อสำหรับวัยรุ่น ผู้ใหญ่ หรือคนมีครอบครัวแล้ว เท่าที่ออกมาใช้ได้หมดสำหรับทุกกลุ่ม เพราะเอดส์ติดได้หมดทุกคน

"เท่าที่ออกมาใช้ได้หมด ทั้งผู้ใหญ่ วัยรุ่น คนที่มีครอบครัวแล้ว เพราะเอดส์ติดได้หมดไม่มีเฉพาะกลุ่มไหน"

อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมสนทนาคิดว่า สื่อสำหรับกลุ่มวัยรุ่นและคนที่มีครอบครัวควรต่างกัน โดยวัยรุ่นควรเน้นเรื่องยาเสพติด ส่วนพ่อบ้านแม่บ้านควรเน้นการสำส่อนทางเพศ

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึกซึ่งเป็นวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง ให้ความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์มีการแยกกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มวัยรุ่น โดยใช้วิธีการดึงดูดความสนใจอีกวิธีหนึ่ง เพราะวัยรุ่นจะเข้าสังคมง่าย อย่างไรก็ตาม เนื้อหาที่สอนวัยรุ่นกับคนมีครอบครัวนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าคงไม่ต่างกัน

"คงไม่ต่างเท่าไหร่ อาจจะเหมือนๆ กัน แต่พูดถึงแล้วก็เหมือนกันดูได้ทั้งหมด"

สำหรับความครอบคลุมของกลุ่มเป้าหมายนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าครอบคลุมทั้งวัยผู้ใหญ่ คนมีครอบครัวและวัยรุ่น แต่ส่วนใหญ่เป็นสื่อสำหรับวัยรุ่นมากกว่า เพราะวัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการรับเชื้อเอดส์ได้มากกว่า เนื่องจากความไม่รู้ สำหรับสื่อสำหรับผู้ใหญ่นั้นยังน้อยอยู่ แต่ผู้ใหญ่มีความเสี่ยงน้อยกว่า เพราะจะมีคู่นอนคนเดียวตลอด

"วัยรุ่นสามารถจะติดเอดส์มากกว่าแบบเขาไม่รู้"

"ถ้าเป็นผู้ใหญ่ เขาก็มีคู่นอนคนนั้นตลอดไป วัยรุ่นเสี่ยงมากกว่า"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

กลุ่มสนทนาผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ผ่านมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย โดยทำออกมาในลักษณะรวมๆ ใช้ได้หมดทุกกลุ่มทั้งเด็ก ผู้หญิง ผู้ชาย ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ นอกจากนี้ สื่อสำหรับกลุ่มต่างๆ ก็ไม่จำเป็นต้องแยกกลุ่ม ออกมาในลักษณะรวมๆ กันได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมสนทนาบางคนเห็นว่า สื่อที่ออกในโทรทัศน์เป็นสื่อสำหรับคนที่มีครอบครัวเสียมากกว่า แต่เรื่องเข็มฉีดยาจะน้อย

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึก ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ออกมาเน้นในกลุ่มวัยรุ่นช่วงอายุ 20-25 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ยังไม่มีครอบครัว โดยสื่อจะบอกชัดเจนว่า เรื่องที่นำเสนอเป็นของวัยรุ่น คนที่มีครอบครัวหรือคนที่ทำงานแล้ว สังเกตได้จากตัวละครที่แสดง จากการแต่งกาย ส่วนสื่อที่ยังน้อยอยู่คือ สื่อสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคใต้

ในขณะที่ผู้นำชุมชนคนหนึ่งมองว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมามีลักษณะรวมๆ ดูได้หมดทุกกลุ่ม แต่ในกลุ่มวัยผู้ใหญ่ สื่อยังเข้าไปไม่ถึง ผู้นำอีกคนหนึ่งกลับมองว่า สื่อที่ออกมาบอกถึงกลุ่มเป้าหมายชัดเจนว่า เป็นสื่อสำหรับวัยรุ่น หรือสตรี โดยเฉพาะสื่อหนังสือ เนื้อหาที่ออกมาสำหรับกลุ่มต่างๆ จะแตกต่างกัน เช่น เรื่องยาเสพติดมีกลุ่มเป้าหมายคือ วัยรุ่น ในขณะที่เรื่องการสำส่อนทางเพศจะเน้นไปที่ผู้ใหญ่มากกว่า และเห็นว่าสื่อที่ยังไม่ทั่วถึงคือ ในกลุ่มนักเรียนและเยาวชน ซึ่งต้องมีการเน้นให้มาก เพราะกลุ่มนี้มีความเสี่ยงมากและทำอะไรโดยไม่ค่อยได้ยั้งคิด

กรุงเทพมหานคร

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

จากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาสูงถึงประเด็นความชัดเจนในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาของสื่อออกมาโดยรวมๆ ทั้งกลุ่มวัยรุ่น และที่มีครอบครัว

"ทั่วๆ ไป ไม่ได้เน้นกลุ่มนี้กลุ่มนั้น"

ส่วนความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มวัยรุ่นที่ร่วมสนทนามองว่า เนื้อหาของสื่อมีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย แต่ส่วนมากจะเน้นที่กลุ่มวัยรุ่น เพราะกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ชอบเที่ยวสถานบริการทางเพศ มีความเสี่ยงสูง อันที่จริงแล้วกลุ่มวัยรุ่นเห็นว่า ควรจะเน้นกลุ่มครอบครัวด้วยเพราะยังมีพ่อบ้านที่ชอบเที่ยวเช่นกัน และถ้าพ่อบ้านเป็นจะกระทบถึงภรรยาและลูกจะติดต่อกันหมด

"ส่วนมากเป็นวัยรุ่น..."

"ก็คงวัยนี้หละ วัยนี้เป็นวัยที่มีปัญหา"

"...บางคนมีครอบครัวยังเที่ยว แล้ววัยรุ่นที่ยังไม่ได้แต่งงานก็ชอบเที่ยว เสี่ยงทั้งสองอย่าง"

"ครอบครัวเสี่ยงมาก ถ้าพ่อบ้านเป็นมันก็เป็นถึงแม่บ้านแล้วก็ไปติดลูกอีก คิดว่าควรเน้นครอบครัวให้มาก"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

ในเรื่องของการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของสื่อ วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าสื่อที่นำเสนอมามีการแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนของผู้ใหญ่และวัยรุ่น โดยสื่อส่วนใหญ่จะเน้นสื่อของวัยรุ่นมากกว่า เท่าที่สังเกต สื่อที่ออกมาสำหรับวัยรุ่น เนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การฉีดฮอโรอีน ส่วนของกลุ่มผู้ใหญ่จะเป็นเรื่องการสำส่อนทางเพศ ซึ่งจริงๆ แล้ว วัยรุ่นก็มีการสำส่อนทางเพศ แต่สื่อจะเน้นที่กลุ่มผู้ใหญ่มากกว่า สื่อสำหรับวัยรุ่นและผู้ใหญ่นี้ นอกจากสังเกตจากเนื้อหาแล้ว สามารถสังเกตได้จากการแต่งกาย จากละครในโทรทัศน์ ผู้ใหญ่จะเป็นพวกทำงานในชุดทำงานผูกไทด์ ส่วนวัยรุ่นมักจะใส่ชุดนักเรียน ในประเด็นของความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นวัยรุ่นเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายที่สื่อยังเข้าไปไม่ทั่วถึง หรือยังเข้าถึงน้อยเกินไปในความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ กลุ่มเด็ก ตั้งแต่ ป.6 เป็นต้นไป น่าจะได้รับรู้เรื่องโรคเอดส์เอาไว้ว่าเป็นสิ่งไม่ดี เวลาไปพบเห็นตัวอย่างที่ไม่ดีจะได้แยกแยะถูก การปลูกฝังให้เด็กกลัวโรคเอดส์ จะทำให้เกิดมีจิตสำนึกของความยับยั้งชั่งใจ เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่แล้วไปพบผู้หญิงที่อยากมีความสัมพันธ์ด้วย

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อกล่าวถึงสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมาว่า มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอชัดเจนหรือไม่ วัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของสื่อต่างๆ ที่นำเสนอมานั้นรับได้ทั้งผู้ใหญ่และวัยรุ่น เพราะเนื้อเรื่องส่วนใหญ่ไม่ได้เจาะจงลงไปให้ชัด คือ เป็นทั้งเรื่องของผู้ใหญ่และวัยรุ่นรวมๆ กันไป แต่ในใจคิดว่าผู้ผลิตคงตั้งใจที่จะผลิตและเผยแพร่ให้คนทั่วๆ ไปดูมากกว่า จึงนำเอาทั้งผู้ใหญ่และวัยรุ่นมาแสดงร่วมกัน คงไม่ได้จำกัดลงไปว่าเรื่องนี้เป็นของผู้ใหญ่ เรื่องนี้เป็นของวัยรุ่น คิดว่าผู้ผลิตไม่เน้นสักกลุ่มเดียว แต่ในอนาคตถ้าเป็นไปได้ คิดว่าถ้าหากระบุลงไปให้ชัดก็จะดี คือแบ่งลงไปเลยว่าเรื่องไหนเป็นของวัยรุ่นเรื่องไหนเป็นของผู้ใหญ่ เช่น แบ่งสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ว่า การไปเที่ยวกับเพื่อนสามารถติดเอดส์ได้ง่ายเป็นเรื่องของวัยรุ่น และสำหรับผู้ใหญ่เมื่อ

เที่ยวกลับมาแล้วจะนำเอดส์ไปติดสมาชิกในครอบครัว ส่วนความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายนั้น วัยรุ่นในกรุงเทพมหานครมีการศึกษาต่ำไม่ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้

"เนื้อเรื่องไม่ได้เจาะจง การที่เอาผู้ใหญ่มาแสดงกับวัยรุ่นจริงๆ ในใจคิดว่าต้องการเผยแพร่ให้คนทั่วไปไม่ได้จำกัดว่าเป็นของวัยรุ่นหรือของผู้ใหญ่ คิดว่าไม่เน้นสักกลุ่มเดียว"

"ในอนาคต ถ้าเป็นไปได้น่าจะแบ่ง คิดว่ามีความสำคัญ ถ้าเราแบ่งสปอตวัยรุ่นว่าการไปเที่ยวกับเพื่อนสามารถติดได้ง่าย ถ้าผู้ใหญ่เที่ยวกลับมาแล้วควรจะทำอย่างไรกับครอบครัว"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

ในด้านความชัดเจนของการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูงบางคน มีความคิดเห็นว่า มีการแยกแยะเนื้อหาของกลุ่มเป้าหมายที่นำเสนอไว้ชัดเจนในหลายๆ เรื่องที่เห็นมา เช่น เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ จะออกมาโดยมีตัวนำเสนอ (presentor) เป็นหญิงบริการทางเพศ เรื่องการใช้เข็มฉีดยา จะออกมาในรูปที่มีตัวนำเสนอเป็นวัยรุ่น แต่ยังมีเนื้อหาการนำเสนอไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น ยังขาด "กลุ่มขายแรงงาน" ที่มีการเคลื่อนย้ายจากภาคอีสานไปหางานทำยังภาคอื่นๆ แล้วย้ายกลับถิ่นเดิมพร้อมกับการติดเชื้อ "กลุ่มชาวประมง" "กลุ่มชาวไร่ชาวนา" "กลุ่มเด็กนักเรียนชั้นมัธยม" ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวัยรุ่นตอนต้น เห็นว่าควรนำมาเป็นตัวนำเสนอด้วย และที่สำคัญยิ่งในขณะนี้อีกกลุ่มหนึ่งก็คือ "กลุ่มหญิงตั้งครรภ์" ถ้ากลุ่มนี้ติดเชื้อแล้วจะมีวิธีการปฏิบัติตัวอย่างไร เป็นต้น ยังไม่มีการนำเสนอ

"มองว่าวิธีการสื่อที่ออกมาจะเน้นเป็นแล้วตายผ่านหญิงบริการทางด้านมีเพศสัมพันธ์ ถ้าวัยรุ่นก็เข็มฉีดยา"

"ในเรื่องของพรีเซ็นเตอร์ (presentor) ของสื่อ บางทีพวกที่เป็นหญิงบริการเคยออกมาเป็นพรีเซ็นเตอร์แล้วแต่ยังมีอีกหลายกลุ่ม เช่น พวกประมง ชาวไร่ ชาวนา เด็กมัธยมวัยรุ่น เอาพวกนี้มาเป็นพรีเซ็นเตอร์บ้าง จะสร้างเนื้อเรื่องอย่างไรก็แล้วแต่เขาดูแล้วจะได้มีความรู้สึกเป็นเรื่องของพวกเดียวกับเขา"

"เพราะโครงสร้างอะไรต่างๆ มันเปลี่ยน การย้ายแรงงานก็ดี กลับมาทีละร้อย กลับไปร้อย กระจายอยู่เท่าไร เป็นพัน ซึ่งเข้าถึงทุกบ้าน ทุกวินาที"

"กลุ่มเป้าหมายผู้ใหญ่ที่เป็นหญิงตั้งครรภ์ไม่ทราบว่าต้องแยกต่างหากหรือเปล่าที่ตั้งครรภ์แล้วติดเชื้อ หรือใช้สื่อเดิมโดยใช้หลักการทั่วๆ ไปที่นำเสนอหรือว่าต้องมีอะไรเฉพาะของกลุ่มนี้"

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่บางคนก็มีความเห็นว่า สื่อที่ออกมาบางเรื่องก็มีลักษณะการนำเสนอแบบรวมๆ คือ เป็นสื่อของกลุ่มเป้าหมายทั่วไป ไม่แยกแยะกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน และการกระจายสื่อโรคเอดส์ไปยังกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มยังไม่มี และยังไม่ทั่วถึง ถ้าจะเสนอสื่อต่อไปอยากให้ครอบคลุมในกลุ่ม "ข้าราชการ" "เอกชน" และ "กรรมกร" เพราะเท่าที่เห็น โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์จะเน้นการนำเสนอเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นนักศึกษา กลุ่มคนขับรถ กลุ่มกรรมกร และกลุ่มโสเภณี

"ส่วนมากสื่อมันกลางๆแต่ในเรื่องความหลากหลายกระจายไปสู่กลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มยังไม่มี ยังไม่ทั่วถึง"

"สื่อที่ออกมาทางทีวี เป็นของกลุ่มเป้าหมายคนทั่วๆ ไป ถ้ากลุ่มเป้าหมายต่อไป เราอยาก จะให้เจาะเพิ่ม เท่าที่มีข้อมูล พวกไหนจริงๆ เป็นมาก กลุ่มข้าราชการ เอกชน กรรมกร สื่อต่างๆ ที่สื่อออกทางทีวี อาศัยกลุ่มเป้าหมายที่เป็นมากกว่า ทราบว่ามีน้อยอยู่ คนที่ เป็นมากต้องสะท้อนให้เห็น ผลิตสื่อให้กลุ่มนี้มาก"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีระดับการศึกษาสูง ได้ให้ทรรศนะว่า เท่าที่ดูจากสื่อโทรทัศน์ และวิทยุ จะเห็นว่านำเสนอออกมาในลักษณะที่เป็นภาพรวม คือไม่ได้แยกว่าเป็นกลุ่มวัยรุ่นหรือกลุ่มผู้ใหญ่ แต่สำหรับตัวผู้ให้สัมภาษณ์เอง เมื่อดูแล้วรู้สึกว่าแยกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ในกลุ่มวัยรุ่นจะเน้นเรื่องการใช้เข็มฉีดยาเสพติดร่วมกัน แต่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความรู้สึกว่า สำหรับวัยรุ่นนั้น ควรที่จะเน้นในเรื่องเพศมากกว่าการใช้เข็มฉีดยา เพราะวิถีชีวิตของวัยรุ่นปัจจุบันจะเป็นรูปแบบของการกินการเที่ยวเตร่ การเล่นการพนัน การเล่นสนุ๊กเกอร์ การเล่นไพ่ และการเล่นไฮโล เสร็จแล้วไปจบด้วยการนอนกับผู้หญิงในโรงแรม ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีครอบครัวก็ชัดเจนในเรื่องของพฤติกรรมการเที่ยวหญิงขายบริการ ชอบใช้ชีวิตตอนกลางคืนเช่นกัน จึงเห็นว่าเอดส์สามารถติดต่อได้จากการมีเพศสัมพันธ์ไม่ว่าเป็นกลุ่มวัยรุ่น หรือกลุ่มผู้ใหญ่ เพราะสังคมไทยทุกวันนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า เปลี่ยนหน้ามือเป็นหลังมือเพราะศีลธรรมด้านนี้เสื่อม คนเห็นแก่กามารมณ์มากขึ้น ออกเที่ยวเตร็ดเตร่โดยไม่คำนึงความถูกผิด พวกนี้จึงไม่ต้องพูดถึงมีโอกาสที่จะติดเอดส์สูง เพราะเป็นพวกที่สำส่อน

สำหรับความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ทรรศนะว่า สื่อยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะสื่อหรือต้องการจะเน้นจริงๆ เพราะเท่าที่ผ่านมา การเสนอสื่อทำไปเหมือนการเหวี่ยงแห ไม่ได้เจาะกลุ่มที่เสี่ยงต่อโรคเอดส์จริงๆ กลุ่มที่อยู่ใกล้เอดส์มากที่สุดนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า คือ "กลุ่มพวกกินเหล้า" "สูบบุหรี่" "เล่นสนุ๊กเกอร์" "เล่นตู้ม้า" "เล่นการพนัน" "แทงเบอร์" "กลุ่มคนเที่ยวกลางคืน" พวกนี้คือกลุ่มสำมะเลเทเมา กลุ่มคนพวกนี้มีโอกาสเป็นโรคเอดส์ถึง 99.9% และเป็นกลุ่มที่นำเอดส์มาสู่ครอบครัว และกลุ่มแม่บ้าน การสื่อจึงควรสื่อผ่านพวกกลุ่มดาวตลก เพื่อสอดแทรกความรู้โรคเอดส์ลงไปในการแสดงตามห้องอาหาร หรือสวนอาหาร บาร์ ไนท์คลับ ผับ คอฟฟีชอฟ ฯลฯ การจะไปสอนกลุ่มคนพวกนี้ตรงๆ คงเป็นไปได้ยาก

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

ในด้านความชัดเจนของการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมา ผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า สื่อเอดส์ที่ผ่านมาไม่มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ ส่วนใหญ่มักพูดรวมๆ กันไป โดยเฉพาะสื่อที่นำเสนอทางโทรทัศน์ และเห็นว่าสื่อที่นำเสนอออกมายังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น กลุ่ม

นักเรียนที่เป็นเยาวชนของชาติ เพราะที่เห็นส่วนใหญ่จะออกมาในลักษณะที่ครอบคลุมกลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่เสียมากกว่า

"สื่อที่ออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย พูดรวมไปเลย"

"สื่อที่ออกมา คิดว่าไม่ครอบคลุม เพราะไม่ได้แยกแยะให้สำหรับวัยรุ่น ไม่เห็นมีเลยสำหรับนักเรียน เยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ที่เห็นก็จะเป็นผู้ใหญ่มากกว่า"

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

ประเด็นเรื่องความชัดเจนของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ มองว่าเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมีความชัดเจนในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มหญิงขายบริการทางเพศ กลุ่มคนขับรถสิบล้อ กลุ่มนักเรียน โดยสามารถดูได้จากเนื้อเรื่องของแต่ละเรื่องที่นำเสนอมา

ส่วนเรื่องความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ มีทรรศนะว่าในสังคมเรามีกลุ่มเป้าหมายมากมาย ถ้าจะแยกตามวิถีชีวิต สื่อที่ออกมายังไม่สามารถเจาะถึงกลุ่มเป้าหมายอีกหลายกลุ่ม เช่น "กลุ่มนักเรียน" "กลุ่มคนในสลัม" "กลุ่มคนเที่ยวกลางคืน" เป็นต้น ดังนั้นจึงเห็นควรจะต้องมีการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ต่อไป

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

เกี่ยวกับความชัดเจนของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ คิดว่าสื่อที่ผ่านมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย แต่จะบอกรวมๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มสังคมเมืองหรือกลุ่มสังคมชนบท เพียงแต่กล่าวว่าเอดส์เป็นอันตรายไม่มีทางรักษา แต่เห็นว่าแม้จะนำเสนอออกมารวมๆ ทั้งผู้ใหญ่และวัยรุ่น แต่เอดส์ก็เป็นเรื่องที่น่าจะเข้าใจกันได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย ถึงทำออกมารวมกันก็รู้เรื่องกันหมด เพราะสาเหตุมาจากเรื่องเดียวกัน

"สื่อที่ออกมาไม่ได้แยกเป็นกลุ่มเป้าหมาย...เช่น ทีวีก็จะออกมาว่า เอดส์เป็นอันตรายไม่มีทางรักษา"

อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ มีความเห็นว่า การผลิตสื่อจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในชนบทควรแตกต่างกัน และควรจะแยกวัยของผู้รับสื่อด้วย เช่น วัยรุ่นเป็นวัยคึกคะนอง ถ้าได้อ่านเอกสารก็จะเตือนสติได้ หรือผู้ใหญ่เป็นวัยที่จะต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว สื่อที่ออกมาไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทใด ก็น่าจะช่วยเตือนสติได้

"...จริงๆ การผลิตสื่อต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย"

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

สำหรับความชัดเจนของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ในความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำแรงงานในโรงงาน เห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ผ่านมาไม่ได้แบ่งแยกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจริงๆ แล้วคิดว่า ควรมีการแยกกลุ่มเป้าหมาย เพราะวัยหนุ่มสาวกับคนสูงอายุจะมีมุมมองต่างกัน สื่อในการโน้มน้าวจึงควรต่างกันด้วย

"วัยคนหนุ่ม คนแก่ มองคนละมุม สื่อในการโน้มน้าวก็ต่างกัน"

ส่วนความครอบคลุมของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ควรเน้นกลุ่มเป้าหมายแรกคือ "กลุ่มคนที่อยู่รวมๆ กัน" เช่น "กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำ" "คนงานโรงงาน" ซึ่งอยู่รวมกันนับเป็นพันคน ที่ผ่านมาการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ไม่เน้นมาที่คนงานเท่าไร ซึ่งจริงๆ แล้วสำคัญเพราะอยู่กันเป็นกลุ่ม เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์สูง และคนงานส่วนมากมาจากต่างจังหวัด มาอยู่หอพัก การเที่ยวค่อนข้างขาดสติ ขาดคนชี้แนะ แหล่งที่ไปเที่ยวก็ไม่น่าจะปลอดภัย เนื่องจากรายได้คนงานน้อยก็ต้องเลือกแหล่งที่พอเหมาะกับรายได้ จึงคิดว่าควรมีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ให้กับคนงาน ซึ่งกรมแรงงานมีการฝึกอบรมทุกเดือน นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์อยากให้เน้นใน "กลุ่มชนบท" โดยกลัวว่าต่อไปโรคเอดส์อาจเข้าไปคุกคาม เนื่องจากปัจจุบันพฤติกรรมชาวชนบทเปลี่ยนไป ร้านอาหารเคลื่อนตัวไปอยู่แถวปริมณฑลมากขึ้น ผู้ชายก็จะไปติดนักร้อง สาวเสริฟ ซึ่งน่าเป็นห่วงว่าคนเหล่านี้มีความรู้เรื่องโรคเอดส์มากน้อยแค่ไหน ผู้ให้สัมภาษณ์มองว่า ความเจริญอาจทำให้ครอบครัวแตกสลายได้

"ที่น่าห่วงเรื่องหนึ่ง ถ้าไปชนบท ต่อไปจะเป็นเอดส์กันหมด ร้านอาหารไปอยู่ปริมณฑลกันมาก คนกลางคนไม่ใช่วัยรุ่นแล้วก็ไปติดนักร้อง สาวเสริฟบ้าง"

"น่าห่วง คนเหล่านี้รู้เรื่องเอดส์บ้างหรือเปล่า"

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

ในเรื่องความชัดเจนของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ เห็นว่าเนื้อหาของสื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน ผลิตมาเพื่อใช้ทั้งประเทศ

สำหรับความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในความคิดของผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯเห็นว่าในลักษณะของการครอบคลุมพื้นที่ สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ขณะนี้ยังไม่สามารถครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดทั่วประเทศ คือยังไม่ครอบคลุมทุกภาค แต่ในส่วนของเนื้อหามีความครอบคลุมกลุ่มที่เป็นโรคนี้แล้วกับกลุ่มที่ยังไม่เป็น และเห็นว่าความเป็นลักษณะเฉพาะทางกลุ่มอาชีพก็ยังสื่อไม่ครอบคลุม กลุ่มที่จะต้องเน้นต่อไปเห็นว่าคือ "กลุ่มชนบท" "กลุ่มที่มีความแตกต่างทางการศึกษา" "กลุ่มที่มีความแตกต่างทางอาชีพ" ทั้งนี้ก็เพื่อให้การประชาสัมพันธ์สื่อโรคเอดส์ได้แพร่หลายมากที่สุด

3.5 ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกฯ

ภาคเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

เมื่อเสนอสื่อเอดส์ซึ่งทำเป็นสปอตโทรทัศน์ จำนวน 20 เรื่อง ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นทั้งหมดดูผ่านวิดิทัศน์ประมาณ 15 นาที ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เคยเห็นสื่อเหล่านี้จากโทรทัศน์ทุกช่อง ไม่ว่าจะเป็นช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 และช่อง 11

บางคนเคยเห็นเพียง 2-3 เรื่อง บางคนก็เคยเห็นเกือบทุกเรื่อง เรื่องที่เห็นบ่อยๆ ทางโทรทัศน์ก็มีเรื่องฟุตบอล สิบล้อ แก้ว พ่อแม่ลูก และสมยศ

ส่วนเรื่องที่ดูแล้วชอบที่สุดและไม่ชอบที่สุด มีความเห็นตรงกันในกลุ่มผู้สนทนา คือเรื่องที่ดูแล้วชอบมากที่สุด มีเรื่องพ่อแม่ลูก แก้ว กาเหว่า และสมยศ เรื่องที่ดูแล้วไม่ชอบ มีเรื่องทางสายใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับโสเภณีชื่อสาวและเดือน เรื่องของแถมจากเธค และเรื่องเส้นเขียว

เรื่องสามพ่อแม่ลูก ชอบเพราะมีความรับผิดชอบ ไม่เที่ยวสำส่อน รักลูกรักเมีย

เรื่องแก้วชอบเพราะสื่อให้รู้ว่าคนที่ติดเชื้อเอดส์ไม่น่ากลัวเวลาอยู่ร่วมกันไม่ใช่จะติดต่อกันง่ายๆ นอกจากสำส่อนทางเพศ ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน

เรื่องกาเหว่า หรือเรื่องที่แม่ร้องเพลงกล่อมลูก ชอบเพราะดูแล้วทำให้ไม่สิ้นหวัง ดูแล้วอยากดูอีก

เรื่องสมยศ ชอบมาก เพราะทำตัวประมาทเกินไป ลืมใส่ถุงยางอนามัย ทำให้เรารู้ว่าถ้าใช้ถุงยางอนามัยก็ไม่ติดเอดส์

เรื่องที่โสเภณีกำลังรีดผ้า หรือทางสายใหม่ ไม่ชอบเพราะดูแล้วสงสาร

เรื่องวัยรุ่นเที่ยวเธคไม่ชอบ เพราะเห็นการมั่วสุม

เรื่องเส้นสีเขียวไม่ชอบมากที่สุด เพราะภาพไม่น่ามอง ออกมาไม่ดี และก็ออกมานิดเดียวดูแล้วเข้าใจยาก

เรื่องที่ดูแล้วไม่รู้เรื่อง ดูแล้วเข้าใจยากหรือดูแล้วไม่น่าสนใจ ก็มีเรื่องเส้นเขียว ตุ๊กตา เรื่องที่ดูแล้วสามารถสร้างจิตสำนึก ทำให้เห็นอกเห็นใจคนที่เป็นเอดส์ก็มี เช่น ฟุตบอล แก้ว สิบล้อ ดูแล้วรู้สึกสงสาร เห็นอกเห็นใจ ทำให้ไม่รังเกียจผู้ป่วย

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า เนื้อหาที่สื่อสำนักนายกฯ นำเสนอทางโทรทัศน์นั้นไม่แตกต่างไปจากหน่วยงานอื่นผลิต โดยเฉพาะมีรูปแบบการนำเสนอคล้ายๆ กัน แต่สื่อของสำนักนายกฯ มีเนื้อหาครบและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายมากกว่าหน่วยงานอื่น ระยะเวลาที่นำเสนอก็ดีไม่สั้นเกินไป ไม่ยาวเกินไป ถ้าสั้นเกินไปจะดูไม่รู้เรื่อง นานเกินไปดูแล้วก็เบื่อ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ไม่เห็นด้วยกับการใช้ดาราที่มีชื่อมาแสดง ดูแล้วจะเห็นเป็นเรื่องสนุกไป ไม่เห็นว่าเป็นเรื่องจริง คนจะสนใจดาราที่มาแสดง ไม่ได้สนใจเอดส์

"สำนักนายกฯ ครบกว่า ครอบคลุมเป้าหมายครบทุกอย่างในแง่เนื้อหาของกลุ่มเป้าหมาย แต่รูปแบบนำเสนอคล้ายๆ กัน ส่วนระยะเวลานั้นแบบนี้ดีแล้ว"

"แบบนี้ดีแล้ว สั้นๆ"

"ถ้ายาวจะไม่มีใครดู"

"ถ้าใช้ดาราดูแล้วเป็นเรื่องสนุก เป็นละครไม่ใช่เรื่องจริง"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับการสัมภาษณ์วัยรุ่นเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำด้านความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกฯ เท่าที่เห็นสื่อประเภทต่างๆ ผ่านสายตาไปนั้น ไม่ค่อยสนใจว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิตจะสนใจแต่เนื้อหาที่

นำเสนอเกี่ยวกับโรคเอดส์มากกว่า ดังนั้นจึงไม่รู้ว่าสื่อที่เสนอมานั้นผลิตโดยสำนักนายกฯ หรืออาจจะเคยเห็น แต่ไม่รู้ว่าสำนักนายกฯ เป็นผู้ผลิตสื่อนั้นๆ แต่จากการซักถามลึกลงไปพบว่า เคยเห็นอยู่เรื่องหนึ่งเสนอเป็นตอนคือ เรื่องเหนือชาย ภาพออกมาตอนแรกไปเที่ยวผู้หญิง กินเหล้าแล้วเป็นเอดส์ตายตอนจบ ซึ่งดูแล้วให้สาระดี เข้าใจทันทีว่าติดเอดส์ได้อย่างไร คือ เกิดจากกินสุราเมาแล้วขาดสติ ขาดความยับยั้งชั่งใจ จึงติดเชื้อเอดส์ (เชื้อ HIV) และตายด้วยเอดส์

"ไม่เคยเห็น"

"ส่วนมากไม่ค่อยสนใจ พอออกมาปุ๊บ โรคเอดส์ตรงนี้ออกมาน่ากลัว จะสนใจโรคเอดส์มากกว่า"

"ที่ออกมาใหม่ๆ เป็นตอน พอออกมาปุ๊บไปเที่ยวผู้หญิง กินเหล้า แล้วเป็นแล้วตายตอนจะจบ"

"ให้สาระดี ดูปุ๊บเราเข้าใจปั๊บ ติดต่อทางไหน กินสุราแล้วเมาไม่มีสติ"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

เมื่อฉายสื่อเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี ผ่านเครื่องวีดิทัศน์จำนวน 20 เรื่อง ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งหมดได้ชม ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองบางคนเคยเห็น 5 เรื่อง บางคนเคยเห็นถึง 12 เรื่อง โดยเฉพาะเห็นจากโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 ในช่วง 8 โมงเช้า และเห็นตอนช่วงเย็น ส่วนใหญ่ชอบเกือบทุกเรื่องที่นำเสนอ เรื่องที่ชอบมากที่สุดคือเรื่อง "กาเหว่า" ซึ่งเป็นเรื่องราวระหว่างแม่กับลูก ลูกเป็นเอดส์ แม่กล่อมลูกดูแล้วซึ้งและประทับใจมาก เรื่องที่บอกความร้ายแรงของโรคได้ดี คือ "ทางสายใหม่" ซึ่งเข้ามาเป็นโสเภณี สอนให้คนที่ไม่เชื่อว่าโรคเอดส์มีจริง ได้ทราบว่าโรคเอดส์นั้นมีจริงๆ และร้ายแรงมาก เรื่องที่สอนให้รู้จักป้องกันตัวสำหรับคนชอบเที่ยว คือเรื่อง "เหนือชาย" เที่ยวแล้วลืมใส่ถุงยางอนามัย เรื่องที่ชมแล้วทำให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจคนที่เป็นเอดส์ดูแล้วอยากช่วยเหลือและไม่รู้สึกรังเกียจผู้ที่เป็นเอดส์ คือเรื่อง "กาเหว่า" ซึ่งสื่อให้คนที่เป็นเอดส์ทราบว่า อย่างน้อยก็แม่คนหนึ่งที่ไม่รังเกียจลูก ส่วนเรื่องที่ชมแล้วไม่ชอบมีอยู่ 2 เรื่อง คือ "เส้นเขียว" และ "ตุ๊กตาเอดส์" ที่ไม่ชอบเป็นเพราะชมแล้วไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจว่าต้องการสื่ออะไร

"ก่อนจะสิ้นแสง แม่กล่อมลูก ชอบ ซึ้งดี มีผลต่อลูกชาย"

"เรื่องแก้วที่เข้ามาเป็นโสเภณี สอนคนที่ไม่เชื่อว่ามีเอดส์"

"เรื่องที่ดื่มเหล้าแล้วลืมใส่ถุงยางอนามัย"

"เส้นกราฟ ดูไม่รู้เรื่อง"

"ตุ๊กตาดินน้ำมัน ดูแล้วไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจ ไม่รู้บอกอะไร"

เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อที่อื่นผลิตแล้ว ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าใกล้เคียงกัน ต่อข้อถามที่ว่าจำเป็นต้องระบุแหล่งผลิตหรือไม่ บางคนเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องระบุแหล่งผลิต แต่บางคนเห็นว่าถ้าระบุแหล่งผลิตได้ก็ดี เช่น ผลิตจากกระทรวงสาธารณสุข คนจะเชื่อถือมากขึ้น เพราะเป็นหน่วยโดยตรงที่ทำเกี่ยวกับโรคเอดส์

"ไม่จำเป็นต้องระบุแหล่งผลิต"

"จำเป็นต้องระบุ กระทรวงสาธารณสุขดีที่สุด เป็นหน่วยงานโดยตรงมีคนเชื่อถือ"

สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่สื่อสำนักนายกรัฐมนตรีตั้งใจสื่อออกมา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าสามารถแยกกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนดีในบางเรื่อง เช่น เรื่องฟุตบอลเหมาะสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่น แต่บางเรื่องเนื้อหาก็ไม่ได้เจาะจงลงไปว่าเหมาะกับกลุ่มไหน คือ ดูได้ทั้ง 2 กลุ่มวัย กลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มวัยรุ่น

"ส่วนมากไม่ค่อยเจาะจง ดูได้ทั้งวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่"

"เรื่องฟุตบอล เหมาะกับวัยรุ่นอย่างเดียว"

จากสื่อเอดส์ที่สำนักนายกรัฐมนตรีผลิตออกมา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่า ถ้าเป็นคนที่อยู่ในสังคมเมืองจะเข้าใจได้ดีเพราะเนื้อหาที่สื่อนำเสนอออกมาคนในเมืองได้เห็นและสัมผัสบ่อยจนคุ้นเคย ถ้าเป็นคนในสังคมชนบทอาจจะไม่เข้าใจ เพราะไม่เคยสัมผัสกับเนื้อเรื่องที่นำเสนอหลายเรื่อง แต่ดูเนื้อเรื่องที่นำเสนอ 20 เรื่องออกมาคนละแบบ ไม่ซ้ำกัน

"ดูจากคนที่อยู่ในสังคมเมือง เข้าใจได้ดี ได้สัมผัสเจอ พบเห็นบ่อยๆ ถ้าสังคมชนบทจะไม่เข้าใจ เพราะเขาไม่สัมผัสเรื่องอย่างนี้"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

เท่าที่ผ่านมา ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำกล่าวว่าไม่เคยเห็นสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกฯ เห็นแต่ที่ผลิตจากกระทรวงสาธารณสุข

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคเหนือ

ในเรื่องความคิดเห็นที่มีต่อสื่อสำนักนายกฯ ที่นำเสนอเป็นสปอตโทรทัศน์ ผู้นำชุมชนในเขตเมืองเห็นว่า เนื้อหาบางเรื่องนำเสนอได้ชัดเจนดี ดูแล้วชอบ เพราะสามารถสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน บางเรื่องดูแล้วไม่ชอบ เพราะดูไม่รู้เรื่อง เรื่องที่ดูแล้วชอบมีอยู่ 3 เรื่อง 2 เรื่องแรก คือ เรื่อง "ทางสายใหม่" ที่ผู้หญิงบ้านนอกเข้ามาเป็นโสเภณี และเรื่อง "ของแถมจากเธค" สื่อได้ชัดเจน ให้แง่คิดทั้งกลุ่มผู้หญิงและกลุ่มผู้ชาย คือให้แง่คิดแก่กลุ่มผู้หญิงบ้านนอกที่เข้ามาประกอบอาชีพขายบริการทางเพศว่ามีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการเป็นเอดส์ รวมทั้งกลุ่มผู้ชายนักเที่ยวด้วย ตรงจุดนี้ สามารถสร้างความตระหนักในความร้ายแรงของโรคได้ ซึ่งอาจจะช่วยลดอัตราผู้หญิงบ้านนอกที่เข้ามาเป็นโสเภณีในเขตเมืองลงได้ อีกเรื่องที่ชอบคือ "เรื่องฟุตบอล" ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การออกกำลังกายนอกจากช่วยให้ร่างกายแข็งแรงแล้วยังช่วยป้องกันโรคเอดส์ทางอ้อมได้อีกด้วย เพราะการออกกำลังกายช่วยคลายความต้องการทางเพศ

ส่วนเรื่องที่ดูแล้วไม่ชอบ เพราะไม่รู้เรื่องมีอยู่ 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง "ตุ๊กตา" เพราะถ้าให้ประชาชนทั่วไปดูจะไม่เข้าใจ ถ้าประชาชนมีความรู้เรื่องเอดส์บ้าง ก็อาจจะเข้าใจได้ว่า โรคเอดส์สามารถทำลายครอบครัวได้ เรื่อง "เส้นเขียว" ซึ่งบ่งบอกว่า ถ้าเป็นเอดส์แล้วมีสิทธิ์ถึงตายก็เช่นกัน ถ้าให้ประชาชน

ทั่วไปดู จะไม่เข้าใจ ประชาชนจะคิดว่ามาแสดงเส้นกราฟอะไรให้ดูก็ไม่รู้ไม่สื่อความหมาย เรื่อง "พี่เลี้ยงน้อง" ถ้าดูผิวเผินแล้ว จะไม่เข้าใจว่าเด็กติดเอดส์หรือเด็กสูญเสียพ่อแม่ไปเพราะเป็นโรคเอดส์ ประชาชนจะดูแล้วคิดว่า เอาเด็กมานอนแบเบาะอยู่ทำไม เรื่องสุดท้ายคือ เรื่อง "กาเหว่า" ซึ่งต้องดูให้ลึกซึ้งถึงจะเข้าใจ เพราะไม่เช่นนี้อาจจะคิดว่าเป็นวันแม่

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนยังเห็นว่า สื่อสำนักนายกฯ ที่นำเสนอมานั้น ดูแล้วราบเรียบไปไม่ค่อยน่าสนใจ ไม่ถึงขั้นสวยหรือน่ากลัว อยู่ระดับกลางๆ อันที่จริงแล้วควรจะเน้นความน่ากลัวในการนำเสนอมากกว่า อย่างโปสเตอร์ที่นำเสนอออกมาเป็นรูป "แต่งงาน" ถ้าประชาชนทั่วไปดูโดยไม่ได้อ่านข้อความก็จะไม่รู้ว่าต้องการสื่ออะไร ทั้งที่จริงแล้วอยากสื่อว่าก่อนแต่งงานควรไปตรวจเลือดเสียก่อน

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

จากการฉายสื่อสำนักนายกฯ ซึ่งทำเป็นสปอตโทรทัศน์จำนวน 20 เรื่อง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือเคยเห็นสื่อสำนักนายกฯ จากโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 7 และช่อง 9 ส่วนใหญ่เห็นในช่วงบ่ายโมง ช่วงหลังข่าว 5 โมงเย็น และช่วงที่มีข่าวหนึ่งถึงสองทุ่ม ส่วนใหญ่ชอบหมดทุกเรื่องที่นำเสนอ และเห็นว่าสื่อสำนักนายกฯแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอได้ชัดเจนดี เช่น เรื่อง "ของแถมจากเธค" "รับน้อง" "ฟุตบอล"และ "ทางสายใหม่" ดูแล้วรู้ชัดว่าเหมาะสำหรับกลุ่มวัยรุ่น ส่วนเรื่อง "สิบล้อ" และ "วันเกิด" เหมาะสำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ และเห็นว่าสื่อที่สำนักนายกฯ ผลิตออกมานั้น เนื้อหาไม่แตกต่างไปจากที่เคยเห็นจากที่หน่วยงานอื่นผลิต ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมสนทนาไม่ค่อยใส่ใจว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิตสื่อเหล่านี้ออกมา เพราะไม่ได้สังเกต สนใจเนื้อหาที่นำเสนอมากกว่า แต่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ หลายเรื่องฉายทางโทรทัศน์

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อฉายสื่อสำนักนายกฯซึ่งทำเป็นสปอตโทรทัศน์จำนวน 20 เรื่อง ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือชม ปรากฏว่ามีที่เคยเห็นกันตั้งแต่ 2-3 เรื่องไปจนถึงคนละ 5-6 เรื่อง เรื่องที่เห็นบางเรื่องซ้ำกัน บางเรื่องก็ไม่ซ้ำกัน เรื่องที่เห็นกันอยู่บ่อยๆ ก็มี "ทางสายใหม่" "ของแถมจากเธค" "รับน้อง" "เหนือชาย" และ "สมยศ" "ของแถมจากเธค" เห็นบ่อยทางช่อง 9 เวลาบ่ายสามโมง "รับน้อง" เห็นออกทางช่อง 3, 7 และ 9 "สมยศ" เห็นทางช่อง 9 ประมาณบ่ายสามโมง บางคนบอกว่าเห็นเริ่มเอาออกมาฉายทางโทรทัศน์นานแล้ว ประมาณช่วงเดือนมิถุนายน ก่อนทำนา

จากจำนวน 20 เรื่องที่ฉายให้ดูนั้น เมื่อถามว่าชอบเรื่องไหนมากที่สุด ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบอกว่าชอบเรื่อง "พี่เลี้ยงน้อง" เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นภาพที่น้องนอนในเปล พี่ไกวเปลให้น้อง เพราะไม่มีพ่อแม่ดูแล เนื่องจากทั้งพ่อและแม่ตายด้วยโรคเอดส์ ดูแล้วน่าสงสาร "เรื่องรับน้อง" แสดงให้เห็นถึงการรับน้องใหม่ในมหาวิทยาลัย ถ้ารับกันภายในก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าพาออกไปข้างนอก แล้วไปเที่ยวผู้หญิง

ติดเอดส์กลับมาดูแล้วหมดอนาคต เรื่องนี้เหมาะกับนักศึกษาเป็นข้อเตือนใจรุ่นพี่ๆ นอกจากนี้ก็มีเรื่อง "ทางสายใหม่"และ"พ่อแม่ลูก"ดูแล้วสะท้อนคิดถึงตัวเองเพราะมีครอบครัวมีลูกมีเมียไม่อยากให้ครอบครัวลำบาก ส่วนเรื่องที่ดูแล้วไม่ชอบก็มีเรื่อง "เส้นเขียว" แสดงการเต้นของหัวใจ ดูแล้วไม่เข้าใจ ภาพออกมาเร็วเกินไป สื่อออกมาไม่ชัด

"เรื่องเด็กนอนในเปล พี่เลี้ยงน้อง เพราะเด็กไม่มีพ่อแม่ต้องดูแลน้อง เห็นแล้วสงสาร"

"เรื่องรับน้อง เพราะรับน้อง ถ้าทำภายในไม่เป็นไร ถ้าไปข้างนอกแล้วไปเที่ยวผู้หญิงติดเอดส์มา...เรื่องนี้เหมาะกับนักศึกษา"

"เส้นชีพจร เร็วเกินไป สื่อออกมาไม่ชัดเจน บางคนดูแล้วไม่เข้าใจ"

เรื่องที่ดูแล้วรู้สึกน่ากลัวก็มี เช่น เรื่อง "คนกุมขมับ" ที่มีคนทาปากแดงๆ หน้าขาวๆ คล้ายหน้ากาก ดูแล้วน่ากลัว เรื่อง "สมยศ" ดูแล้วเห็นคนที่เป็นเอดส์ต้องทรมาน ส่วนเรื่องที่ดูแล้วทำให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้ที่เป็นโรคเอดส์ก็มีเช่นกัน เรื่อง "หนึ่งในแสน" ที่ภรรยาท้องสามีกลัวว่าลูกจะเป็นเอดส์ มาลูบท้องภรรยา ดูแล้วน่าสงสาร นอกจากนี้ก็มีเรื่อง "ของแถมจากเธค" เรื่อง "พี่เลี้ยงน้อง" และเรื่อง "ทางสายใหม่" ซึ่งดูแล้วทำให้เกิดความรู้สึกสงสารคนที่เป็นโรคเอดส์ เรื่องที่ดูแล้วรู้สึกสวยงามก็มี เช่น เรื่อง "พี่เลี้ยงน้อง" ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่า สื่อเอดส์ที่เสนอทางโทรทัศน์ควรเสนอภาพที่น่ากลัวๆ ไปเลย เพราะคนดูจะได้กลัวและระวังตัวมากขึ้น หรือไม่ก็เสนอภาพคนเป็นเอดส์ใกล้ตายว่ามีอาการเป็นอย่างไร คนจะได้เห็นของจริง

"คนทาปากแดงๆ หน้าขาวๆ น่ากลัว เรื่องคล้ายๆ หน้ากาก"

"เรื่องสมยศ ที่เป็นเอดส์ซึ่งทรมาน"

"มีเมียท้อง สามีกลับมาลูบท้อง ดูแล้วน่าสงสาร"

"เอาภาพที่น่ากลัว เพราะคนจะได้กลัว สลับกับภาพที่ไม่น่ากลัวบ้าง"

"ให้น่ากลัวไปเลย"

"ภาพที่มีอาการใกล้ตายแล้ว คนจะได้เห็นของจริง จะได้น่ากลัว เอามาแสดงเลย"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคเหนือ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคเหนือเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกฯ ผู้นำชุมชนที่เป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้านบอกว่า ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ เลย

"สื่อของสำนักนายกฯ ไม่เคยเห็น"

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

ในช่วงต้นของการสนทนากลุ่ม เมื่อกล่าวถึงหน่วยงานที่ผลิตสื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาในเขตเมืองภาคอีสานเห็นว่า สื่อต่างๆ ที่ออกมาผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข โดยไม่มีผู้ใดทราบว่ามีสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี หลังจากฉายสปอตโทรทัศน์รณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกฯ จำนวน 20 เรื่อง ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มชมผ่านทางเครื่องวีดิทัศน์ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองบอกว่า เคยเห็นออกในโทรทัศน์ โดยคนที่เห็นน้อยที่สุด.เห็นประมาณ 5 เรื่อง คนที่เห็นมากที่สุดเห็น 20 เรื่อง หรือเห็นหมดทุกเรื่องที่นำไปฉายให้ชม แต่จำไม่ได้ว่าแต่ละเรื่องออกช่องไหนบ้าง และออกในเวลาใด โดยให้เหตุผลว่า อาจเป็นเพราะดูทุกช่อง และดูตลอด

จากโฆษณาสื่อเอดส์ที่ฉายให้ชม 20 เรื่องนั้น มีเรื่องที่ชอบอยู่ 2 เรื่อง คือ เรื่อง "กาเหว่า" และเรื่อง "พ่อแม่ลูก" สำหรับเรื่องกาเหว่า กล่าวว่าเป็นเรื่องของความรักระหว่างแม่กับลูก เป็นความรักที่บริสุทธิ์ สาเหตุที่ชอบเรื่องนี้ก็เพราะว่า เนื้อเรื่องช่วยสะท้อนความรู้สึกของผู้เป็นแม่ที่มีต่อลูก ถึงแม้ว่าลูกจะเป็นโรคเอดส์แม่ก็ยังไม่รังเกียจ ดูแล้วเกิดความรู้สึกสงสารผู้ที่เป็นแม่ คิดว่าผู้เป็นแม่จะต้องเสียใจที่ลูกไปติดเชื้อมา คิดว่าเรื่องนี้จะช่วยเตือนผู้ที่จะไปเที่ยวสำส่อนทางเพศ หรือมีพฤติกรรมเสี่ยง ให้มีความสงสารแม่ เพราะแม่จะเสียใจ แต่เวลาไปเที่ยว วัยรุ่นมักจะไม่คิดถึงแม่ว่าจะเสียใจ ถ้าตนเองไปติดเชื้อเอดส์มา และเรื่องพ่อแม่ลูก เหตุผลที่ชอบก็เพราะเนื้อเรื่องช่วยเตือนสติผู้ที่เป็นพ่อไม่ให้ไปเที่ยวสำส่อนทางเพศ ในเนื้อเรื่องลูกสาวแสดงความเป็นห่วงกลัวว่าพ่อจะไปติดเชื้อเอดส์ คิดว่าเรื่องนี้จะทำให้คนที่มีครอบครัวแล้วคิดถึงครอบครัว และก็จะทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น

ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบมี 3 เรื่อง คือเรื่อง "คนกุมขมับ" ไม่ชอบเพราะเนื้อเรื่องสั้นเกินไป ทราบแต่ว่าเป็นเรื่องโรคเอดส์เท่านั้น โดยไม่ทราบว่าเนื้อหาต้องการสื่ออะไร ไม่เข้าใจว่าทำไมเริ่มเรื่องขึ้นมาก็เป็นเอดส์ตายกันหมด เรื่อง "ตุ๊กตา"ไม่ชอบเพราะเนื้อเรื่องสั้นเกินไป ไม่เข้าใจความหมาย เนื้อหาไม่ละเอียด และเรื่อง "ถุงยาง" ไม่ชอบเพราะเนื้อเรื่องสั้นเกินไป อธิบายไม่ตรงจุด ทำให้ยากต่อการเข้าใจ

จากเนื้อหาของโฆษณา 20 เรื่อง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่ามีความครอบคลุมหลายกลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา พนักงานขับรถบรรทุก นักธุรกิจ และนักบริหาร แต่คิดว่ายังขาดกลุ่มแพทย์ ไม่เห็นมีการรณรงค์ ควรจะมีการรณรงค์ให้ครบทุกกลุ่มอาชีพ เพราะทุกคนมีสิทธิ์ติดเชื้อโรคเอดส์ได้เหมือนกัน ถ้าไปสำส่อนทางเพศหรือมีพฤติกรรมที่เสี่ยงอื่นๆ และเมื่อเปรียบเทียบโฆษณา 20 เรื่องซึ่งผลิตโดยสำนักนายกฯ กับที่หน่วยงานอื่นๆ ผลิต ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ไม่แตกต่างกัน คือเน้นเรื่องการป้องกันโรคเอดส์

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมือง บอกว่าจำไม่ได้แน่ชัดว่า สื่อที่เคยเห็นมานั้นเป็นสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรีหรือไม่ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อโปสเตอร์ ซึ่งเสนอในรูปของคำขวัญ และมีรูปภาพแบบป้ายจราจร แต่เป็นป้ายให้หยุดเอดส์

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

เท่าที่สนทนาผ่านมาผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองภาคอีสาน ไม่ทราบว่ามีสื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี ส่วนใหญ่เห็นว่ากระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต แต่เมื่อฉายสปอตโทรทัศน์รณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 20 เรื่องให้ชมผ่านเครื่องวีดิทัศน์ ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเคยเห็นทางโทรทัศน์ บางคนบอกว่าเคยเห็นเพียง 6 เรื่อง บางคนเคยเห็นถึง 18 เรื่อง เคยเห็นจากสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 ช่อง 7 และช่อง 9 เรื่องที่เห็นออกบ่อยก็คือ เรื่องกาเหว่า เหนือชาย ถุงยาง รับน้อง ฟุตบอล แก้ว สิบล้อ วันเกิด ของแถมจากเธค และหนึ่งในแสน

จากจำนวน 20 เรื่องที่ฉายให้ชมนั้น มีเรื่องที่ชอบทั้งหมด 4 เรื่อง คือ "เรื่องสิบล้อ" ชอบเพราะเห็นว่าเป็นการรณรงค์ที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย กล่าวคือพนักงานขับรถสิบล้อจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง โดยเฉพาะการเที่ยวหญิงบริการทางเพศ เพราะจะอยู่ห่างไกลลูกเมีย นอกจากนี้ก็เป็นการเตือนบุคคลทั่วไปให้ทราบว่าการเที่ยวหญิงบริการทางเพศอาจจะเป็นโรคเอดส์ได้ เรื่อง "ของแถมจากเธค" ชอบเพราะเนื้อหาบอกได้ชัดเจนถึงกลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งในสังคมจริงๆ มีวัยรุ่นหญิงจำนวนไม่น้อยหาแขกตามหน้าดิสโก้เธค เพื่อพาเข้าฟรีโดยไม่ต้องเสียเงิน เรื่อง "หนึ่งในแสน" ชอบเพราะเนื้อเรื่องช่วยอธิบายให้เข้าใจถึงสาเหตุของการติดเชื้อ สามารถสื่อความหมายได้ดี และเรื่อง "พ่อแม่ลูก" ชอบเพราะใช้สื่อเตือนสติพ่อไม่ให้ไปเที่ยวนอกบ้าน

เรื่องที่ไม่ชอบมีทั้งหมด 6 เรื่อง คือ เรื่อง "ตุ๊กตา" ไม่ชอบเพราะเนื้อหาสั้นไป และเหมือนของเด็กเล่น เรื่อง "ทางสายใหม่" ไม่ชอบเพราะเนื้อเรื่องยาวเกินไป กล่าวคือมีความเข้าใจในเนื้อเรื่องแล้วในขณะที่การดำเนินเรื่องยังไม่จบ เรื่อง "ถุงยาง" ไม่ชอบเพราะเนื้อเรื่องสั้นเกินไปไม่สามารถจับใจความได้ เรื่อง "รับน้อง"ไม่ชอบเพราะไม่เข้าใจความหมาย ไม่ทราบว่าเนื้อเรื่องต้องการสื่อถึงเรื่องอะไร ทราบว่าเป็นเรื่องโรคเอดส์ แต่ไม่เข้าใจความหมายของภาพว่ามีความเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์อย่างไร เรื่อง "เส้นเขียว"ไม่ชอบเพราะแปลความหมายไม่ได้ และเรื่อง "ฟุตบอล" มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็นผู้หญิงคนหนึ่ง ให้เหตุผลที่ไม่ชอบเรื่องนี้ว่า การเล่นกีฬามีความเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์อย่างไร ให้ความหมายไม่ชัดเจน ในขณะที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นผู้ชายอีกคนหนึ่ง เห็นว่า เนื้อเรื่องแนะนำให้เล่นกีฬาดีกว่าไปเที่ยวหญิงบริการทางเพศ

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมืองอีสานกล่าวว่า ไม่ทราบเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกฯ และคิดว่ากระทรวงสาธารณสุขน่าจะเป็นผู้ผลิตเกี่ยวกับสื่อเอดส์ทั้งหมด

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้นำชุมชนเขตเมืองภาคอีสานคนที่หนึ่ง กล่าวว่าไม่ทราบว่ามีสื่อของสำนักนายกฯ เพราะสื่อที่ผ่านมาจะได้รับแผ่นพับจากสำนักงานสาธารณสุข เทศบาล และจากที่เห็นโปสเตอร์ และโทรทัศน์ ก็คิดว่า น่าจะเป็นของกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต ในขณะที่ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสานอีกคนหนึ่งทราบว่ามีสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี โดยส่งผ่านทางกระทรวงมหาดไทย ที่ออกทางโทรทัศน์ก็เคยเห็น เสนอในรูปของสารคดี และข่าว เนื้อหาส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องโทษและการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ส่วนของกระทรวงสาธารณสุขนั้นเคยเห็นเป็นเทปเสียง ซึ่งสาธารณสุขจังหวัดส่งมาให้ประชาสัมพันธ์

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ก่อนที่จะฉายโฆษณาสื่อเอดส์ทางโทรทัศน์ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในขตชนบทภาคอีสานชม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ ต่างก็ไม่ทราบเกี่ยวกับสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี และไม่ทราบว่าหน่วยงานใดที่เป็นผู้ผลิต แต่หลังจากให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ดูสปอตโทรทัศน์รณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 20 เรื่องแล้ว ปรากฏว่ามีผู้ร่วมสนทนากลุ่มบางคนเคยเห็นออกทางโทรทัศน์ บางคนก็ไม่เคยเห็น คนที่เคยเห็น เห็นสูงสุดประมาณ 10 เรื่อง เห็นต่ำสุดเพียง 2 เรื่อง จากสปอตทางโทรทัศน์ทั้งหมด 20 เรื่อง มีเรื่องที่ชอบ 3 เรื่อง คือ เรื่อง "แก้ว" ชอบเพราะเนื้อเรื่องช่วยให้กำลังใจคนที่ติดเชื้อโรคเอดส์ โดยเฉพาะเพื่อนไม่รังเกียจ และยังคอยให้กำลังใจ เรื่อง "พ่อแม่ลูก" ชอบเพราะช่วยเตือนสติพ่อไม่ให้ออกไปติดเชื้อโรคเอดส์ และเรื่อง "กาเหว่า" ชอบเพราะช่วยสร้างความอบอุ่นกับผู้ที่ติดเชื้อเอดส์

ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบ 5 เรื่อง มีดังนี้ คือ เรื่อง "ถุงยาง"ไม่ชอบเพราะไม่สามารถจำเรื่องได้ เรื่อง "เส้นเขียว" ดูแล้วไม่รู้เรื่อง เรื่อง "สมยศ" ดูแล้วจำเรื่องไม่ได้ เรื่อง "ตุ๊กตา" ดูแล้วไม่เข้าใจในเนื้อเรื่องและเรื่อง "คนกุมขมับ" ดูแล้วไม่รู้เรื่อง

ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำไม่ได้ว่า เคยเห็นออกโทรทัศน์ช่องไหน ช่วงเวลาใด และเนื้อเรื่องก็ไม่สามารถจะจำได้อย่างชัดเจน

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง ปรากฏว่าไม่เคยเห็นสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะจะสนใจเนื้อเรื่องที่นำเสนอมากกว่าที่จะดูว่าใครเป็นผู้ผลิตสื่อนั้นๆ แต่ถ้าเปรียบเทียบเรื่อง "ทางสายใหม่" ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ทราบว่าเป็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี กับเรื่องอื่นๆ ที่เคยเห็น ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าไม่มีความแตกต่างกัน

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบทภาคอีสานกล่าวในช่วงต้นว่า ไม่ทราบว่ามีการผลิตสื่อเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรี คิดว่ากระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต เพราะปกติจะไม่ค่อยสนใจดูหน่วยงานที่ผลิต จะดูเนื้อหามากกว่า เคยสังเกตเหมือนกันแต่จำไม่ได้

แต่หลังจากการดูสปอตโทรทัศน์รณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรีจำนวน 20 เรื่อง ผ่านทางเครื่องวีดิทัศน์ ปรากฏว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเคยเห็นออกทางโทรทัศน์ โดยคนที่เห็นมากที่สุดเห็น 15 เรื่อง คนที่เห็นน้อยที่สุดเห็นเพียงเรื่องเดียว และมีบางคนที่ไม่เคยเห็นเลยสักเรื่องเดียว ช่องและเวลาที่เคยเห็นคือ ช่อง 7 เวลาประมาณสองถึงสามทุ่ม ช่อง 4 เวลาประมาณหนึ่งทุ่ม และช่อง 3 เวลาประมาณสองทุ่มครึ่ง

จากที่นำเสนอไป 20 เรื่อง มีเรื่องที่ชอบ ดังนี้คือ เรื่อง "ทางสายใหม่" เคยเห็นทางช่อง 7 บ่อยๆ ชอบเพราะเนื้อเรื่องเป็นการเดินทางของผู้หญิงเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ แล้วเป็นโรคเอดส์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มคนหนึ่งกล่าวว่า ลูกสาวของตนเองก็ไปทำงานอยู่กรุงเทพฯ เหมือนกัน รู้สึกว่าเป็นห่วงลูกกลัวว่าจะไปติดโรคเอดส์ เรื่อง "ถุงยาง" ชอบเพราะเนื้อเรื่องช่วยแนะนำให้คนที่ชอบเที่ยวหญิงบริการทางเพศ ได้รู้จักการป้องกันตนเองด้วยการสวมถุงยางอนามัย ถ้าไม่สวมแล้วจะติดเชื้อได้ เรื่อง "กาเหว่า" ชอบเพราะมีคติดีและช่วยสร้างความอบอุ่นให้กับผู้ติดเชื้อ และเรื่อง "พ่อแม่ลูก" ชอบเพราะเป็นข้อคิดที่ดี คือเนื้อเรื่องกล่าวถึงลูกช่วยเตือนพ่อไม่ให้ไปเที่ยวแล้วไปติดเชื้อ โดยลูกกลัวพ่อจะตาย นอกจากนี้ก็มีผู้ที่ชอบดูทุกเรื่อง โดยให้เหตุผลว่าไม่เคยเห็นมาก่อน อยากดูทุกเรื่องเพราะต้องการจะเข้าใจกับโรคนี้ให้มากขึ้น

ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบ คือ เรื่อง "คนกุมขมับ" เพราะดูไม่รู้เรื่อง เรื่อง "เส้นเขียว" เพราะดูไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจ และกล่าวว่าถ้าให้ดูหลายๆ ครั้งก็ยังไม่แน่ใจว่าจะเข้าใจหรือไม่ เรื่อง "รับน้อง" เพราะดูไม่เข้าใจ และเรื่อง "ของแถมจากเชค" เพราะไม่เข้าใจ แต่มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มคนหนึ่งบอกว่า ดูแล้วเข้าใจ

จากจำนวน 20 เรื่องนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า เนื้อหามีความครอบคลุมทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มที่มีครอบครัวแล้ว และสอดคล้องกับความเป็นจริง แต่เวลาในการนำเสนอนั้นสั้นเกินไป ทำให้ไม่สามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ เห็นว่าควรจะเพิ่มเวลาในการนำเสนอให้มากกว่านี้ และจะไม่เกิดความเบื่อหน่ายถ้าจะต้องใช้เวลาในการนำเสนอที่นานขึ้น

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ ปรากฏว่าไม่ทราบถึงสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี แต่กล่าวว่าเคยเห็นสื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผลิตโดย กองควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข

ผู้นำชุมชนในเขตชนบท

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทไม่เคยเห็นสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี เพราะไม่ค่อยได้สังเกตว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ผลิต ที่ผ่านมาเคยได้รับหนังสือจากอำเภอเพื่อให้ประชาสัมพันธ์รณรงค์ป้องกันโรคเอดส์กับชาวบ้าน ลักษณะเป็นหนังสือราชการที่สั่งการให้ปฏิบัติตาม ขณะที่ผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งกล่าวว่าไม่ค่อยได้สังเกตหน่วยงานที่ผลิต แต่คิดว่าเคยเห็นเป็นหนังสือเขียนไว้ที่หน้าปกว่า สำนักนายกรัฐมนตรี

ภาคกลาง

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

จากการจัดสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง เมื่อถามถึงหน่วยงานที่ผลิตสื่อรณรงค์โรคเอดส์ปรากฏว่า ไม่มีผู้ใดตอบถึงสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยส่วนใหญ่จะตอบว่าเป็นของกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต แต่หลังจากฉายสปอตโฆษณาโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรีในการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ จำนวน 20 เรื่อง พบว่าผู้ที่เคยเห็น เห็นมากที่สุด 11 เรื่อง น้อยที่สุดเห็น 3 เรื่อง ช่องที่เคยเห็นได้แก่ ช่อง 5 เวลาเช้า ช่อง 7 เวลาเช้าและเย็น ช่อง 9 เวลาเช้าและเย็นประมาณ 4 โมงเย็น เรื่องที่เห็นบ่อยคือ สมยศ รองลงมาคือ ฟุตบอล และแก้ว

เรื่องที่ชอบมากที่สุดคือ "เหนือชาย" เพราะสามารถเตือนผู้ที่ชอบเที่ยวให้ระวังตัว เรื่อง "ของแถมจากเธค"เพราะสามารถแนะนำวัยรุ่นที่ชอบเที่ยว เรื่อง "พี่เลี้ยงน้อง" เพราะดูแล้วเกิดความสงสาร เรื่อง "สาวเอย" เพราะสามารถให้ข้อคิดว่า ถ้าพ่อแม่เสียชีวิต ลูกจะอยู่กับใคร และเรื่อง "ฟุตบอล" เพราะให้ข้อคิดไม่ให้ทอดทิ้งคนที่เป็นเอดส์ เห็นบ่อยๆ แต่ก็ไม่น่าเบื่อ

เรื่องที่ไม่ชอบมากที่สุดคือ เรื่อง "คนกุมขมับ" เพราะภาพไวเกินไป เข้าใจยากดูแล้วไม่รู้เรื่อง รองลงมาได้แก่ เรื่อง "เส้นเขียว" เพราะดูแล้วไม่รู้เรื่อง จากทุกเรื่องที่นำเสนอเห็นว่ามีความชัดเจนในการเน้นกลุ่มเป้าหมายคือ วัยรุ่น วัยกลางคน และเหมาะกับทุกวัย

ในเรื่องความเหมาะสมของเวลาในการนำเสนอ ไม่มีเรื่องไหนที่ยาวเกินไป ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอว่า ถ้าใช้เวลานานๆ แล้วดูไม่รู้เรื่อง จะยิ่งทำให้น่าเบื่อ สั้นๆ ได้ใจความจะดีกว่า ถ้าจะยาวก็ควรประมาณ 5 นาที ในกรณีเรื่องเหนือชายซึ่งมีดาราภาพยนต์แสดง ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งไม่เห็นด้วยที่จะเอาดารามาแสดง โดยให้เหตุผลว่า ดาราก็ดังอยู่แล้ว อาจจะทำให้เสียชื่อเสียงถึงแม้ไม่ใช่ดาราแสดงคนดูก็ต้องดู ผู้ที่เห็นด้วยกับการที่นำดารามาแสดงให้ความเห็นว่า มีประชาชนที่สนใจดารามาก ถ้าดาราแสดงก็จะทำให้มีผู้สนใจมากขึ้นไปอีก

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ

ในการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเกี่ยวกับสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า ไม่ทราบว่าสำนักนายกรัฐมนตรีมีการผลิตสื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ แต่ในความคิด คิดว่าน่าจะเป็นกระทรวงสาธารณสุข เพราะเป็นผู้รู้เกี่ยวกับเรื่องโรคต่างๆ และถ้าเป็นหน่วยงานอื่นผลิตจะมีผลต่อความน่าเชื่อถือคือจะไม่น่าเชื่อถือเท่ากับของกระทรวงสาธารณสุข

"สาธารณสุขมากกว่า"

"ไม่น่าเชื่อถือเท่ากระทรวงสาธารณสุข"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

กลุ่มสนทนาผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีว่า เมื่อกล่าวถึงสื่อที่ผลิตจากสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ร่วมสนทนากลุ่มจำไม่ได้ว่ามีสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยให้เหตุผลว่าไม่ได้สังเกต จำไม่ได้แต่ก็ดูจนหมด ที่จำได้แน่นอนคือเป็นสื่อที่ผลิตจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

หลังจากได้ฉายสปอตโทรทัศน์ในการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 20 เรื่อง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่าเคยเห็นจากโทรทัศน์ ช่องที่เคยเห็นก็คือ ช่อง 3 ช่อง 5 และช่อง 7 บางคนเคยเห็น 3 เรื่อง บางคนเห็นถึง 14 เรื่อง เรื่องที่ไม่ชอบคือ เรื่อง "ถุงยาง" เรื่อง "ตุ๊กตา" เพราะเข้าใจยากไม่สามารถตีความหมายได้ ไม่มีเหตุผลในการเสนอ และเรื่อง "เส้นขียว" เพราะเป็นเรื่องที่เข้าใจยากไม่สามารถตีความหมายได้เหมือนกัน

เรื่องที่ชอบคือ เรื่อง "กาเหว่า" เพราะแม่ไม่ทิ้งลูก เป็นอย่างไรแม่ก็ให้กำลังใจ และอีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่อง "ทางสายใหม่" โดยมีเนื้อเรื่องว่ามีคนหนึ่งใส่ถุงยางอนามัย อีกคนไม่ใส่ ชอบเพราะเนื้อเรื่องดี และก็มีผู้ชอบหมดทุกเรื่อง โดยกล่าวว่าเนื้อหาของทั้งหมด 20 เรื่องนั้นครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดแล้ว ผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้ความคิดเห็นอีกว่า เนื้อหาที่นำเสนอมานั้นมีความคล้ายคลึงกัน แต่รูปภาพไม่ซ้ำกัน

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

ในด้านความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในการรับสื่อปกติจะไม่ได้สังเกตว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิตสื่อ แต่คิดว่าเป็นของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับโรค

"ไม่ได้สังเกต"

"ถ้าไม่ใช่ของกระทรวงสาธารณสุข จะเป็นของใคร"

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลาง

เมื่อกล่าวถึงสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีปรากฏว่า ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางไม่มีผู้ใดทราบว่า มีสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยคิดว่าสื่อทั้งหมดกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

ก่อนที่จะให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ดูสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำส่วนใหญ่กล่าวว่า ไม่ได้สนใจดูหน่วยงานที่ผลิต โดยจะดูเฉพาะเนื้อหา และก็ไม่มีผู้ตอบว่าเคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี แต่มีผู้ร่วมสนทนากลุ่มคนหนึ่งเคยเห็นสื่อที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข

"ไม่เคยสังเกต"

"ส่วนมากไม่จำ"

"สนใจแต่เรื่องการป้องกัน..."

"สาธารณสุข ดูจากโฆษณาหลายอย่าง เขาเขียนว่ากระทรวงสาธารณสุข พอโฆษณาเสร็จ ตัวหนังสือขึ้นทีหลัง"

หลังจากให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ดูตัวอย่างโฆษณารณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 20 เรื่อง พบว่า มีผู้เคยเห็นจากในโทรทัศน์สูงสุด 10 เรื่อง ส่วนใหญ่จะชอบทุกเรื่อง เรื่องที่ไม่ชอบคือ เรื่อง "เส้นเขียว" และเรื่อง "ตุ๊กตา" เพราะดูแล้วไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจความหมาย ส่วนเรื่องอื่นๆ ดูแล้วเข้าใจง่าย เพราะภาพออกมาไม่ยาก

เมื่อให้เปรียบเทียบสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรีกับสื่อประเภทเดียวกันของหน่วยงานอื่น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนมากก็จะพูดถึงการป้องกันการติดเชื้อ ส่วนเรื่องการเอาดารามาแสดงในสื่อดังกล่าวนี้ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า คนดูไม่รังเกียจดารา เพราะถือว่าเป็นการแสดง

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

วัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงให้ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีว่า เมื่อกล่าวถึงสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี พบว่าไม่เคยเห็น อาจจะเป็นเพราะไม่ได้ให้ความสนใจกับผู้ผลิต แต่ก็คิดว่าการบอกแหล่งผลิตจะมีผลต่อความน่าเชื่อถือ

"เวลาดูแล้วก็ไม่ได้สนใจว่าใครเป็นผู้ผลิต"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อกล่าวถึงสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี ปรากฏว่ากลุ่มสนทนาผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ ไม่ทราบเกี่ยวกับสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี เพราะปกติจะไม่ได้สนใจว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ผลิตสื่อนั้นๆ แต่หลังจากฉายสปอตโทรทัศน์ในการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 20 เรื่อง พบว่าเคยเห็นจากโทรทัศน์ โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็น 2-3 เรื่อง บางคนเคยเห็นถึง 10 เรื่อง โดยทั้งหมดเห็นจากช่อง 7

"อันนี้ส่วนมากมันของกระทรวงไหน ไม่สนใจ แต่เขาบอกว่าเขามาจากไหน จะมีตัวเล็กๆ"

เรื่องที่เห็นบ่อย คือ เรื่อง "เส้นสีเขียว" "พี่เลี้ยงน้อง" "ข่าว"

เรื่องที่ชอบ คือ "พี่เลี้ยงน้อง" เพราะเกิดความสงสารที่พ่อแม่ของเด็กเสียชีวิตและลูกต้องกลายเป็นเด็กกำพร้าเนื่องจากการสำส่อนทางเพศ เรื่อง "ของแถมจากเธค" เพราะเตือนวัยรุ่นไม่ให้หวังเที่ยวฟรี กินฟรี สุดท้ายจะต้องเป็นเอดส์ และยังชอบเรื่อง "กาเหว่า" อีกด้วย

ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบคือ เรื่อง "เส้นเขียว" เพราะดูแล้วไม่เข้าใจ สับสน สั้นเกินไป เรื่อง "ตุ๊กตา" เพราะไม่เข้าใจ และเรื่อง "ข่าว" เพราะดูแล้วไม่เข้าใจเช่นกัน

จากสปอตโทรทัศน์ 20 เรื่อง ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า กลุ่มเป้าหมายที่เน้นก็คือกลุ่มวัยรุ่น โดยสามารถดูได้จากคนแสดงและเนื้อเรื่อง เช่น เรื่องรับน้อง เพราะคนแก่จะไม่มีประเพณีนี้ แต่ทั้งหมดก็ครอบคลุมทุกกลุ่ม ทุกวัย โดยกลุ่มผู้หญิง กลุ่มมีครอบครัวก็จะมี เช่น เรื่อง สิบล้อ พ่อแม่ลูก แต่กลุ่มวัยรุ่นก็ยังควรที่จะเน้นให้มากขึ้นเพราะมีความเสี่ยงกว่าผู้ใหญ่

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

เมื่อกล่าวถึงสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี ปรากฏว่า ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงไม่ทราบว่ามีสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี แต่คิดว่าสื่อที่ผลิตออกมานั้นเป็นของกระทรวงสาธารณสุข

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลาง

เมื่อกล่าวถึงสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยกล่าวว่าจะให้ความสนใจกับเนื้อหาของสื่อมากกว่า แต่คิดว่าสื่อที่เห็นมานั้นกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต

ภาคใต้

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

หลังจากผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้ดูสื่อโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรีแล้ว พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเคยดูสปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรีมาก่อนประมาณ 10 เรื่อง เรื่องที่เคยเห็นกันมากที่สุดคือเรื่อง ฟุตบอล แก้ว พ่อแม่ลูก รับน้อง กาเหว่า และเหนือชาย

เรื่องที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ชอบตรงกันอย่างเห็นได้ชัด คือ เรื่องฟุตบอล เพราะเห็นว่าเป็นการส่งเสริมเรื่องกีฬา ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่มีคนชอบ มักจะให้เหตุผลว่าชอบเพราะเนื้อหามีสาระ ดูแล้วเข้าใจง่าย

สำหรับเรื่องที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มไม่ชอบตรงกันเป็นส่วนใหญ่ คือเรื่องทางสายใหม่ เส้นเขียว ถุงยาง นอกนั้นก็มีต่างๆ กันคือเรื่อง คนกุมขมับ สาวเอย หนึ่งในแสน ข่าว เป็นต้น ซึ่งเหตุผลที่ไม่ชอบนั้นจะออกมาในลักษณะที่ว่า ภาพที่นำเสนอไม่เหมาะสมโดยเฉพาะกับเด็กๆ เช่น เรื่องถุงยาง และเส้นเขียว นอกจากนั้นให้เหตุผลว่า ดูไม่เข้าใจ สื่อความหมายไม่ชัดเจน

"เรื่องภาพเนื้อหา ไม่ชอบเพราะรูปภาพเวลาออกมา ถ้าเด็กๆ ดูแล้วมันไม่น่าดู"

"ไม่ชอบเรื่องเส้นเขียว เรื่องเดียว เพราะภาพดูแปลกๆ ไม่เหมาะกับเด็ก สื่อความหมายไม่ชัดเจน นอกนั้นชอบหมดเพราะเนื้อหามีสาระ ดูแล้วเข้าใจง่าย"

"เรื่องเส้นเขียว เป็นเรื่องดูไม่เข้าใจ เรื่องหนึ่งในแสน ไม่ชอบเป็นนางงามตู้กระจก เพราะเนื้อเรื่องยาวเกินไปดูแล้วไม่เข้าใจ"

"เรื่องถุงยางอนามัย เด็กดูเด็กจะได้เป็นตัวอย่าง เด็กไม่สมควรจะได้รับรู้ว่ามีถุงยางอนามัย"

สำหรับการตั้งประเด็นว่าสปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรีที่กลุ่มได้ดูนั้น มีการแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนหรือไม่ ผู้เข้าร่วมสนทนาทุกคนคิดว่า สื่อมีการแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน สามารถบอกได้ว่า เรื่องไหนเหมาะสำหรับคนกลุ่มไหน โดยดูจากสภาพเนื้อเรื่อง ดูการแสดงและตัวละครที่แสดง

"แยกชัดเจน เรื่องฟุตบอล แก้ว สมยศ ทางสายใหม่ ของแถมจากเธค รับน้อง คนกุมขมับ กาเหว่า เหนือชาย เยี่ยมคนเป็นเอดส์ เหมาะสำหรับวัยรุ่น นอกนั้น เหมาะกับครอบครัว"

กลุ่มสนทนากลุ่มนี้เห็นว่า สื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีเน้นในวัยรุ่นมาก ซึ่งต่อไปอยากให้เน้นในทุกวัย

ในเรื่องการครอบคลุมเนื้อหา ทุกคนที่ร่วมสนทนาเห็นว่าสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี มีเนื้อหาครอบคลุมทุกประเด็นดีอยู่แล้ว

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนามองว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี กับที่ผลิตจากหน่วยงานอื่นๆ นั้น มีความคล้ายคลึงกัน และไม่มีความต่างกันแต่อย่างใด

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

ก่อนดูสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์เรื่องโรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งฉายผ่านทางเครื่องวีดิทัศน์นั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูงบางคนบอกว่าเคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีมาบ้างทางโทรทัศน์ เรื่องที่จำได้คือเรื่องสมยศ

หลังจากดูวีดิทัศน์ 20 เรื่อง ผู้เข้าร่วมสนทนาชายบอกว่าเคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีโดยเฉลี่ย 5 เรื่อง โดยสูงสุดเคยเห็น 11 เรื่อง และต่ำสุดเคยเห็น 2 เรื่อง ส่วนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นผู้หญิงเคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยเฉลี่ย 13 เรื่อง สูงสุดเคยเห็น 15 เรื่อง และต่ำสุดเคยเห็น 11 เรื่อง โดยส่วนใหญ่เห็นจากโทรทัศน์ช่อง 7 และ 11 แต่ไม่บ่อยนัก

เรื่องที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นบ่อยที่สุดคือเรื่อง "ฟุตบอล" รองลงมาคือ เรื่อง "สมยศ" และเรื่อง "ถุงยาง" ส่วนเรื่องที่เห็นบ่อยมากจนไม่อยากดูเพราะความเบื่อคือ เรื่อง "ฟุตบอล" "ของแถมจากเธค" "เหนือชาย" และเรื่อง "สิบล้อ"

เรื่องที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มชอบเป็นส่วนใหญ่ อันดับหนึ่งคือเรื่อง "พ่อแม่ลูก" อันดับสองคือเรื่อง "พี่เลี้ยงน้อง" "กาเหว่า" และ "ทางสายใหม่" อันดับสามคือเรื่อง "เหนือชาย" "สาวเอย" และเรื่อง "เยี่ยมคนเป็นเอดส์" เหตุผลที่ชอบเรื่องดังกล่าวคือ ชอบเนื้อเรื่องที่เกี่ยวกับความรักในครอบครัว การให้ความเข้าใจ กำลังใจ แก่คนเป็นเอดส์ และเตือนให้คนดูเกิดความระมัดระวังอย่าประมาท

"ชอบเรื่องพ่อแม่ลูก เพราะว่าเห็นพ่อแม่ลูกรักใคร่กัน เห็นอะไรก็ตักเตือนกัน"

"ชอบเรื่องกาเหว่า เพราะว่าเห็นแก่ลูก เรื่องเยี่ยมคนเป็นเอดส์ เพราะให้ความอบอุ่นแก่คนที่เป็นโรคเอดส์ ให้กำลังใจ"

"ชอบเรื่องเหนือชาย เพราะทำให้คนดูเกิดความระมัดระวังอย่าประมาท"

ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบ คือเรื่อง "เส้นเขียว" เพราะไม่มีรูปภาพ สั้นเกินไป ทำให้ดูแล้วไม่เข้าใจ เรื่อง "ตุ๊กตาเอดส์" และเรื่อง "คนกุมขมับ" ดูแล้วไม่เข้าใจและไม่รู้เรื่องเลย

"ตุ๊กตาเอดส์ เห็นมีคนแต่งชุดปริญญาบ้าง นักธุรกิจ เกษตรกร ชาวบ้านธรรมดา อยู่ๆ แล้วล้มลง ดูไม่เข้าใจ"

"คนกุมขมับ ดูไม่รู้เรื่องเลย ความหมายไม่ชัดเจน"

"เส้นเขียว อยู่ๆ ก็ขึ้นๆ ลงๆ แล้วตรงไป ไม่เข้าใจเหมือนกัน"

นอกจากนี้ เรื่องที่ผู้เข้าร่วมสนทนาบางคนไม่ชอบยังมีเรื่อง "เหนือชาย" ซึ่งก็มีบางคนชอบ ดังได้กล่าวแล้วในเรื่องที่ชอบที่สุด เหตุผลที่ไม่ชอบเพราะเห็นว่าสื่อออกมาไม่ดีไม่เหมาะสมกับวัยรุ่น

"เรื่องเหนือชายไม่ชอบภาพที่สื่อออกมาไม่ดี เพราะถ้าวัยรุ่นเห็นแล้วจะกลายเป็นตัวอย่างในทางที่ไม่ดี"

ประเด็นของการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองส่วนใหญ่เห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์ที่ดูในวีดิทัศน์ 20 เรื่องนั้นมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายชัดเจน โดยดูจากเนื้อเรื่องที่นำเสนอ

"ชัดเจน ถ้ามีลูก มีพ่อ มีแม่ แสดงว่าเป็นของครอบครัว ถ้าเห็นเล่นกีฬานี่เป็นของวัยรุ่น"

โดยภาพรวมแล้วผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรีที่เห็นจากวีดิทัศน์ เหมาะสมแล้วทั้งเนื้อหาและระยะเวลา แต่อยากให้ภาพที่ออกมาช้าๆ ลงบ้าง และให้คงลักษณะความสวยงามไว้ด้วย

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ในการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเกี่ยวกับสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์บอกว่า ตนไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี สื่อที่ตนเห็นเป็นของกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าวแล้วในเรื่องหน่วยงานที่ผลิต

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคใต้

สำหรับสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้นำชุมชนในเขตเมืองคนแรกจำไม่ได้ว่าเคยเห็นหรือไม่ ส่วนผู้นำชุมชนคนที่สอง เคยเห็นสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรีที่เป็นแผ่นพับ และรู้สึกว่าสื่อออกมาดี

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำบอกว่าไม่เคยเห็นมาก่อนเลย หลังจากผู้เข้าร่วมสนทนาได้ดูสปอตโฆษณาโรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรีผ่านทางเครื่องวีดิทัศน์จำนวน 20 เรื่อง พบว่า เฉลี่ยแล้วผู้เข้าร่วมสนทนาเคยเห็นสื่อดังกล่าวจากโทรทัศน์ 8 เรื่อง เรื่องที่ผู้ร่วมสนทนาเคยเห็นเป็นส่วนใหญ่ คือ เรื่องทางสายใหม่ กับเรื่องเยี่ยมคนเป็นเอดส์ รองลงมา คือ เรื่องวันเกิด พ่อแม่ลูก ข่าว ของแถมจากเธค และกาเหว่า ส่วนเรื่องที่เห็นบ่อยๆ คือ เรื่องเส้นเขียว คนกุมขมับ กาเหว่า เหนือชาย และเยี่ยมคนเป็นเอดส์ โดยเคยเห็นจากช่อง 3 มากที่สุด รองลงมาคือ ช่อง 7 ช่อง 9 ช่อง 5 ช่อง 10 และช่อง 11

สำหรับเรื่องที่ชอบที่สุดของผู้สนทนากลุ่มคือ เรื่องฟุตบอล พี่เลี้ยงน้อง พ่อแม่ลูก เหนือชาย และเยี่ยมคนเป็นเอดส์ เรื่องฟุตบอล ชอบเพราะเนื้อหาเน้นการออกกำลังกายเพราะได้ประโยชน์ เรื่อง "พี่เลี้ยงน้อง" ชอบเพราะสงสารลูกสองคนพี่น้องที่พ่อแม่ตายหมดจากโรคเอดส์ เรื่อง "พ่อแม่ลูก" ชอบเพราะเป็นบทเรียนให้สอนลูก เรื่อง "เหนือชาย" ชอบเพราะได้ข้อคิดจากเนื้อเรื่องที่ช่วยเตือนพวกวัยรุ่นที่ชอบเที่ยว

"เรื่องเหนือชายเพราะได้ข้อคิดของเนื้อเรื่องที่นำเสนอ"

"ที่ชอบเพราะช่วยเตือนพวกวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางดึก"

ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบมี 2 เรื่อง คือ เรื่อง "เส้นเขียว" กับเรื่อง "ตุ๊กตาเอดส์ " ด้วยเหตุผลว่าเนื้อเรื่องดูแล้วไม่เข้าใจ ไม่มีเหตุผลเพียงพอ

"เรื่องตุ๊กตาที่ไม่ชอบเพราะไม่มีเหตุผลเพียงพอ อยู่ๆ ก็ล้มลง"

"เส้นเขียวที่ไม่ชอบเพราะดูแล้วไม่เข้าใจ"

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นมองว่า สื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีที่เห็นจากวีดิทัศน์ครอบคลุมกลุ่มประชากรวัยต่างๆ ทั้งเด็กวัยรุ่นและวัยมีครอบครัว

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูงไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี เคยเห็นแต่สื่อของกระทรวงสาธารณสุข

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ก่อนนำเสนอสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรี ผ่านเครื่องฉายวีดิทัศน์ มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำเพียงคนเดียวเท่านั้นที่บอกว่าเคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีจากโทรทัศน์ช่อง 7 แต่หลังจากดูโฆษณาโรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรีผ่านเครื่องฉายวีดิทัศน์จำนวน

20 เรื่องแล้ว ปรากฏว่ามีเรื่องที่ผู้เข้าร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งเคยเห็นคือ เรื่อง "ทางสายใหม่" "สาวเอย" "ของแถมจากเธค" "เหนือชาย"และ "เยี่ยมคนเป็นเอดส์" จากช่อง 7 ช่วงหลังข่าว เรื่องที่เคยเห็นบ่อยๆ คือ เรื่อง "ทางสายใหม่" และ "สาวเอย"

เรื่องที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ชอบ และคิดว่าเนื้อหาที่นำเสนอดีคือ เรื่อง "พี่เลี้ยงน้อง" "สมยศ" "พ่อแม่ลูก" "ข่าว" และ "เหนือชาย"

"เรื่องพี่เลี้ยงน้อง ชอบเพราะเกิดความสงสาร เหมาะสำหรับเด็ก"

"เรื่องสมยศ ชอบเพราะตอนไปนอนกับผู้หญิงคนอื่นใส่ถุงยางทุกครั้ง แต่เพียงครั้งเดียวที่ไม่ได้ใส่ถุงยางก็ติดเหมือนกัน"

ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบเพราะดูแล้วไม่เข้าใจสิ่งที่สื่อเสนอออกมา คือ เรื่อง "เส้นขียว" "หนึ่งในแสน" "ตุ๊กตาเอดส์" "สาวเอย" "วันเกิด" "รับน้อง" "คนกุมขมับ" และ "กาเหว่า" ซึ่งการที่ไม่รู้เรื่องนั้นส่วนหนึ่งบอกว่าเกิดจากภาษา

"ดูไม่รู้เรื่อง เพราะไม่รู้ภาษา"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่เห็นว่า สื่อจากที่ดูในวีดิทัศน์โดยรวมๆ แล้ว คนดูไม่เข้าใจ ต้องทำเรื่องเดียวออกมาสักครึ่งชั่วโมง เพราะถ้าดูรีบๆ จะไม่เข้าใจ

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า สื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี กับสื่อจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เห็นมามีความคล้ายกัน เพียงแต่ภาพเท่านั้นที่ไม่เหมือนกัน

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึกซึ่งเป็นผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่การศึกษาสูง ไม่เคยรู้จักสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งยังไม่รู้จักสำนักนายกรัฐมนตรีด้วย

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคใต้

สำหรับสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีนี้ ผู้นำชุมชนในเขตชนบทบอกว่าเคยเห็นทางโทรทัศน์โปสเตอร์ซึ่งมีตัวหนังสือเขียนบอกว่าเป็นของสำนักนายกรัฐมนตรีและที่เป็นวีดิทัศน์ซึ่งไม่แน่ใจว่าเป็นของสำนักนายกรัฐมนตรีหรือไม่ โดยเป็นภาพยนตร์มี โกวิท วัฒนกุล แสดงเป็นปลัดอำเภอที่ติดเชื้อเอดส์ สื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีที่ชอบเป็นสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์แต่จำเนื้อเรื่องไม่ได้ อย่างไรก็ตามผู้นำชุมชนเห็นว่าสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี ไม่แตกต่างจากสื่อของหน่วยงานอื่นๆ เพราะสนใจแต่เนื้อหาเท่านั้น

กรุงเทพมหานคร

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

ก่อนฉายสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ผ่านเครื่องฉายวีดิทัศน์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง บอกว่าไม่เคยเห็นสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี คิดว่าเป็นของกระทรวงสาธารณสุข

เพราะรับผิดชอบเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชนทั้งประเทศ แต่หลังจากกลุ่มสนทนาได้ดูสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 20 เรื่องแล้ว พบว่า ผู้ที่เคยเห็นมากที่สุดเห็นประมาณ 12 เรื่อง ส่วนผู้ที่เคยเห็นน้อยที่สุดเห็นเพียงเรื่องเดียว ช่องที่เคยเห็นคือ ช่อง 7 และช่อง 9 เวลาประมาณช่วงกลางวัน เรื่องที่พบบ่อยก็คือ "ทางสายใหม่" "แก้ว" "พ่อแม่ลูก" และ "ฟุตบอล"

เรื่องที่ชอบก็คือ เรื่อง "ฟุตบอล" เพราะพูดถึงความรู้สึกของคนที่อยู่ในสังคม ต้องการความรู้สึกทางใจ ต้องการอยู่ร่วมกับสังคม เรื่อง "กาเหว่า" เพราะคนอื่นถึงแม้ว่าจะรังเกียจ แต่แม่ถึงอย่างไรก็คงไม่ทิ้งเรา เรื่อง "แก้ว" เพราะเป็นการให้กำลังใจ อย่างน้อยๆ ก็เพื่อนคนหนึ่งยังเห็นคุณค่าของคำว่าเพื่อนอยู่ ให้กำลังใจถึงแม้จะเป็นเอดส์ เขาจะไม่รังเกียจเพื่อน กินขนมร่วมกันได้ เรื่อง "ทางสายใหม่" เพราะช่วยเตือนเพื่อนไม่ให้ประมาท และ เรื่อง "ถุงยางอนามัย" เพราะการโฆษณาดีมาก เข้ากับวัยรุ่น

สำหรับเรื่องที่ไม่ชอบคือ เรื่อง "ตุ๊กตาเอดส์" เรื่อง "คนกุมขมับ" เพราะไม่เข้าใจ สื่อยาก รับยากด้วย ความหมายไม่ชัดเจน ดูแล้วต้องใช้ความคิด

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นเห็นว่า เนื้อหาของสื่อทั้ง 20 เรื่อง ส่วนมากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน การใช้ชีวิตร่วมกันของผู้ติดเชื้อโรคเอดส์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคม จะเน้นกลุ่มคนที่ชอบเที่ยว กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มคนขับรถบรรทุก เป็นต้น

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง ให้สัมภาษณ์ว่าไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี แต่เคยเห็นสื่อของกระทรวงสาธารณสุข เพราะมีเพื่อนทำงานอยู่ที่นั่น ซึ่งเพื่อนจะเอาสื่อประเภทสิ่งพิมพ์มาให้ดูบ่อยครั้ง

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่าไม่เคยได้รับสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีมาก่อน

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

ก่อนการฉายสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ผ่านเครื่องวีดิทัศน์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง ได้กล่าวและวิจารณ์ถึงสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรีหลายเรื่อง โดยไม่รู้ว่าสื่อเหล่านั้นผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี เช่น เรื่องที่เสนอให้เห็นถึงภาพผู้ติดเชื้อเอดส์ซึ่งอยู่ในความดูแลเอาใจใส่ของแม่ โดยวิจารณ์ว่าเป็นภาพที่ไม่น่าดูเหมือนกับสื่อให้เห็นว่า ผู้ป่วยเอดส์สามารถที่จะอยู่กับแม่ได้เพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งไม่สะท้อนให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันจริงในสังคม นอกจากนี้ก็พูดถึงเรื่องชายหนุ่มทำงานในสำนักงาน ติดเชื้อเอดส์แล้วมีเพื่อนๆ นำดอกไม้มาให้กำลังใจในวันเกิด ทั้งๆ ที่เป็นเอดส์ โดยผู้ร่วมสนทนาวิจารณ์ว่า สื่อเรื่องนี้มีความชัดเจนในการนำเสนอประเด็นการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ดีกว่าเรื่องแรกที่กล่าวถึง

เมื่อคณะวิจัยได้เปิดวีดิทัศน์ฉายสื่อโรคเอสด์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรีให้กลุ่มสนทนาชม ผู้เข้าร่วมสนทนาได้แสดงทรรศนะที่มีต่อสื่อดังกล่าว ดังนี้คือ

เรื่องที่ไม่ชอบคือ เรื่อง "เส้นเขียว" โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มให้เหตุผลว่า ไม่ชอบรูปภาพที่นำเสนอ ภาพสลับไปมาตลอดทำให้สับสน และสื่อไม่จำเป็นต้องแสดงให้เห็นภาพการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งเป็นภาพที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ยังเห็นว่า ดูแล้วทำให้เกิดความรู้สึกน่ากลัว และเครียด

"เรื่องที่ 5 เพราะมันดูเหมือนทุเรศ มันไม่น่ามาเปิดโจ่งแจ้งเกินไป ไปนอนร่วมกัน ถ้าเด็กมาดูแล้วใจแตก ภาพมันไม่น่าออกมา"

"ดูแล้วเครียด สั้นๆ ด้วย"

"ไม่จำเป็นถึงขนาดนั้น เกินความจำเป็น ภาพที่มันสลับไปสลับมา มันไม่ดี"

นอกจากนี้มีเรื่องที่ไม่ชอบอีกสองเรื่องคือ เรื่อง "รับน้อง" ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนบอกว่าที่ไม่ชอบเพราะเนื้อหาเป็นเรื่องของเด็กใจแตกที่นึกว่าตัวเองโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว และเรื่อง "ของแถมจากเธค" ซึ่งเห็นว่ามีเนื้อหายั่วยุวัยรุ่นให้อยากลองมากกว่าให้ตระหนักถึงอันตรายร้ายแรงของโรค อย่างไรก็ตาม ในเรื่อง "ของแถมจากเธค" นี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนกลับเห็นว่าสื่อได้ตรงจุดดีเพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม แต่มีคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสม คือคำที่ว่า "ติดเอดส์มันน่าอาย" เป็นคำที่ไม่ควรจะมีในสื่อ และเรื่อง "ตุ๊กตา" ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่า ดูไม่ค่อยเข้าใจ และให้ความรู้สึกน่ากลัว

"เนื้อหามันยั่วยุวัยรุ่น แทนที่จะกลัวเอดส์ คุณไม่เคย คุณสามารถที่จะมาลองอย่างนี้ได้"

"ติดเอดส์มันน่าอายยังไม่ควรจะใส่"

"ตุ๊กตาเอดส์เป็นสื่อไม่ค่อยรู้เรื่อง แล้วมันน่ากลัว ...มันน่ากลัวเหมือนปีศาจ"

ส่วนเรื่อง "เหนือชาย" มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องมีพิธีกรมาพูดเกริ่นนำ และเนื้อเรื่องไม่สมเหตุสมผลตรงที่ตัวละครในเรื่องที่ติดเอดส์ตายเร็วเกินไป และเรื่องไม่ควรจบลงด้วยการตาย และยังเห็นว่า ประโยคที่ใช้ในการรณรงค์บางประโยคมีความขัดแย้งกัน คือประโยคที่ว่า ป้องกันเอดส์โดยการสวมถุงยางอนามัย กับไม่สำส่อนทางเพศ ฟังแล้วไม่ชัดเจนที่ว่าสวมถุงยางอนามัยแล้วไม่สำส่อนทางเพศนั้นเป็นอย่างไร และเรื่อง "ข่าว" ผู้ร่วมสนทนาไม่ชอบเพราะภาพกลับไปกลับมาปะติดปะต่อไม่ได้ การใช้เสียงประกอบทำให้ดูสับสน

"ที่จริงถ้าเป็นเอดส์มันจะไม่ตายเร็วขนาดนี้ 5 ปี 10 ปี อะไรอย่างนี้ค่อยว่ากัน อันนี้เจอแป๊บเดียวตายแล้ว"

"มันไม่เคลียร์ สวมถุงยางอนามัยแล้วไม่สำส่อนทางเพศ"

"ไม่สำส่อนก็ไม่สำส่อนไปเลย สวมถุงยางก็สวมถุงยางไปเลย"

นอกจากนี้ มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนวิจารณ์ว่า เรื่อง "ถุงยาง" สั้นเกินไป ทำให้ดูไม่เข้าใจ และเรื่อง "ฟุตบอล" ซึ่งเป็นสื่อที่มีกลุ่มเป้าหมายคือวัยรุ่นนั้น วิธีการนำเสนอยังไม่สามารถเข้าถึงวัยรุ่นได้ เรื่องที่สามารถเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นได้มากกว่าคือ เรื่อง "รับน้อง"

ในเรื่องกลุ่มเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า สปอตโฆษณาที่ได้ดูมานั้นส่วนใหญ่จะเป็นสื่อสำหรับกลุ่มวัยรุ่น หญิงวัยเจริญพันธุ์ บุคคลทั่วไป คนขับรถสิบล้อ แต่ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มคน

แต่ละอาชีพ เช่น กลุ่มชาวไร่-ชาวนา กรรมกร ส่วนเนื้อหาที่นำเสนอนั้น ถ้าเป็นระดับชาวบ้าน อาจจะไม่เข้าใจ เช่น อาจจะไม่รู้ว่าเชื้อเอดส์นั้นมีอยู่ในน้ำอสุจิ น้ำหล่อลื่นช่องคลอด เป็นต้น เพราะสื่อจะขาดรายละเอียดในส่วนนี้ไป

สำหรับประเด็นอื่นๆ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรีที่เห็นนั้น ยังมีเนื้อหาที่สร้างความเข้าใจให้อยู่ร่วมกับผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ได้น้อยเกินไป และเนื้อหาควรออกมาในลักษณะที่มีความหวังบ้าง

"ได้ดู 20 เรื่อง มันต่อกัน รู้สึกว่ามันน่ากลัว หมดหวังอะไร ถ้าสื่อลักษณะหมดหวังบ่อยๆ จะแย่เลย"

"ถ้าจะปรับสื่อเพิ่มด้านบวกขึ้นมาให้กำลังใจ ให้ครอบครัวสร้างความเข้าใจ.....มองด้านบวกที่เกิดขึ้น"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง เคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีทำเป็นแผ่นพับ แจกตามห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ตามนิทรรศการ แต่สื่อในโทรทัศน์ดูไม่ทัน เพราะว่ามีการนำเสนอสั้นๆ แล้วก็หายไปแล้ว นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ทรรศนะว่าสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีมีรูปแบบ เนื้อหา และการนำเสนอ ไม่ต่างกันกับสื่อของทางโรงพยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อถามถึงสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำให้คำตอบว่า ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีมาก่อน

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนวัยรุ่นคนที่ 1 ปรากฏว่า ผู้นำชุมชนวัยรุ่นเคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีในโทรทัศน์ แต่จำเรื่องไม่ได้ และเคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี แต่ไม่แน่ใจว่าเป็นเอกสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ในปัจจุบันหรือเปล่า ซึ่งเคยเห็นในวิชาเรียนเกี่ยวกับเรื่องสิ่งพิมพ์และสื่อรัฐบาล

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

สำหรับผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 2 ที่ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่า ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี เพราะจะให้ความสนใจกับเนื้อหาของสื่อมากกว่า

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 1 ไม่ได้กล่าวถึงสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีเลย

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 2 ทราบว่ามีสื่อโรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรี เพราะเคยได้รับสิ่งพิมพ์ เทปคาสเซ็ท และต่อข้อคำถามที่ให้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีกับสื่ออื่นๆ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า มีต่างกันอยู่บ้าง คือช่วงหลังกระทรวงสาธารณสุขเน้นหนักเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวและชี้ให้เห็นว่าโรคเอดส์นี้รักษาไม่ได้แต่ป้องกันได้แล้วก็สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ค่อนข้างจะดี

"ช่วงหลังผมไม่เห็นสื่อทางทีวี เห็นสื่อจากสิ่งตีพิมพ์ก็ธรรมดา"

3.6 ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต

ภาคเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า "โทรทัศน์" เป็นสื่อที่ดีที่สุดสำหรับการนำเสนอความรู้เรื่องเอดส์ เพราะเห็นทั้งภาพ ได้ทั้งข้อมูล คนดูกันทั่วทั้งประเทศและดูเกือบทุกวัน โดยเฉพาะช่วงข่าวหนึ่งทุ่ม ช่วงข่าวกีฬา และช่วงที่มีละคร และเห็นว่าในช่วงเวลาดังกล่าว ควรออกสื่อเอดส์ทุกวัน อาจทำเป็นโฆษณาคั่นระหว่างตอน ถ้าเป็นวันเสาร์และวันอาทิตย์ ควรให้ออกอากาศให้มากขึ้น สื่อที่นำเสนอทางโทรทัศน์นั้นควรสั้นไม่ต้องยาว แต่ให้ได้เนื้อหาให้ได้ใจความ ดูแล้วรู้เรื่องเข้าใจ ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนและให้ครอบคลุมกลุ่มชนบท กลุ่มชุมชนแออัด และกลุ่มกรรมกรด้วย สื่อที่นำเสนอควรนำออกอย่างต่อเนื่อง และควรมีการเปลี่ยนบ่อยๆเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย นอกจากนี้ เนื้อหาที่นำเสนอควรครอบคลุมประเด็นอื่นๆ ที่นอกเหนือจากประเด็นของการติดต่อ เช่น เมื่อป่วยเป็นโรคเอดส์แล้วควรปฏิบัติตัวอย่างไร และคนใกล้ชิดควรปฏิบัติตัวอย่างไร

"ทีวี เพราะเห็นภาพด้วยได้ข้อมูลด้วย"

"ทีวี เพราะคนดูทั่วประเทศได้เห็นทั่วประเทศ"

"หลังข่าวกลางคืน ช่วงละคร"

"หลังข่าวทุ่มครึ่ง"

"แทรกตอนโฆษณาระหว่างตอน"

"แบบนี้ดีแล้ว สั้นๆ ยาวๆ จะไม่มีคนดู"

"ต้องเพิ่ม และกระจายให้ทั่วถึง กลุ่มชนบท ชุมชนแออัด และกรรมกร"

"ควรออกต่อเนื่อง สม่ำเสมอ"

"เห็นบ่อยๆ น่าเบื่อ เจอเรื่องเดิมๆ ก็ไม่ดูอีก ควรจะมีเรื่องใหม่ๆ"

"เมื่อเป็นแล้วควรปฏิบัติตัวอย่างไร คนใกล้ชิดควรปฏิบัติตัวกับเขาอย่างไร"

สำหรับวิทยุและโปสเตอร์นั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ควรที่จะเพิ่มให้มากๆ โดยเฉพาะโปสเตอร์ เพราะแสดงให้เห็นภาพชัดเจน และคนสนใจดู

"โปสเตอร์เรียกร้องความสนใจได้...ยิ่งเยอะยิ่งดี ไม่ต้องลด"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ในด้านข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อเอดส์ในอนาคต วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าควรจะสื่อทางโทรทัศน์ดีที่สุด เพราะบางคนไม่สนใจอ่าน บางคนอ่านหนังสือไม่เป็น จะได้รู้โดยการดูจากโทรทัศน์ แต่การนำเสนอนั้นควรนำเสนอเป็นตอนๆ ไป ใช้เวลาประมาณ 15 นาที ถ้าสั้นเกินไปจะดูไม่รู้เรื่องและไม่เข้าใจ ถ้าใช้ดาราที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จักทั่วๆ ไปของประชาชน แสดงในเรื่องก็จะยิ่งเป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้น เพราะคนจะสนใจคอยติดตามดู และเห็นว่าการใช้ดารามาแสดงจะไม่ลดความเชื่อถือต่อเนื้อเรื่องที่นำเสนอแต่อย่างใด เพราะถือว่าเป็นการแสดง แต่อย่างไรก็ตาม คิดว่าสื่อเอดส์ทางโทรทัศน์ขณะนี้ยังมีน้อยไป ควรที่จะออกให้มาก ๆ เพื่อเด็กรุ่นใหม่จะได้ดูและได้รู้ แต่ไม่ควรออกมาซ้ำๆ คนดูจะเบื่อเพราะเห็นจำเจ ควรจะเปลี่ยนเรื่องบ่อยๆ ประมาณสองสามเดือนควรเปลี่ยนสักครั้ง ส่วนเวลาที่ออกควรเป็นตอนกลางคืนช่วงที่มีละคร อาจออกมาตอนที่มีโฆษณา ถ้าเป็นวันเสาร์และวันอาทิตย์ควรให้ออกช่วงกลางวันด้วย และประเด็นที่นำเสนอนั้นก็ควรเป็นเรื่องการติดต่อว่าติดต่อกันได้อย่างไรบ้าง และควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนด้วย

"ทีวี บางคนไม่สนใจหนังสือ อ่านหนังสือไม่เป็น ทางทีวีออกมาจะได้เห็นเลย ดูทีวีปุ๊บก็รู้"

"เป็นตอนดี ประมาณสัก 15 นาที"

"เห็นแว่บหนึ่ง รู้ว่าน่ากลัว แต่ไม่บอกทันทีว่าติดต่อกันยังไง บอกว่าป้องกันได้ ถ้าเป็นตอนยาวเราจะได้รู้จักวิธีป้องกัน เราจะป้องกันได้ ถ้าเป็นตอนสั้นๆ ดูแล้วพอเข้าใจว่าน่ากลัว เป็นแล้วต้องตาย"

"คิดว่าน่าสนใจ ที่นี่บางคนชอบพระเอกคนนั้น พระเอกคนนี้ บดินทร์ ดุ๊ก นี่ชอบที่เขาแสดงเกี่ยวกับโรคเอดส์ ดูแล้วยิ่งให้ความสนใจอีก คอยติดตามดูเข้าใจเลยว่า โรคเอดส์เป็นอย่างนั้นๆ"

"เราคิดว่าเขาแสดงออกมาให้ดู ก็มีความเชื่อถือ"

"คิดว่าออกมามากๆ ยิ่งดี คนที่ไม่รู้ เด็กรุ่นใหม่บางทีเขาไม่รู้จะได้รู้"

"เบื่อ เพราะเห็นแล้วจำเจ พอดูปุ๊บเราเข้าใจแล้ว เราก็ไม่ดูแล้ว รู้ๆ อยู่แล้ว"

"ควรเปลี่ยนเรื่องเป็นช่วง ออกมาเดือน สามเดือนก็เปลี่ยน"

สำหรับสื่อเอดส์ทางวิทยุนั้น วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า จำเป็นและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ไม่ชอบอ่าน หรืออ่านไม่ได้ รวมทั้งผู้ที่อยู่รอบนอกที่ไม่มีโทรทัศน์ดู โดยเห็นว่าควรจะใช้ภาษาถิ่นด้วย เพราะชาวบ้านจะได้สนใจฟัง และช่วงเวลาที่สมควรนำออกอากาศก็คือ ช่วงเช้าประมาณ 9-10 โมง ที่คนออกไปกลางทุ่งไปทำนา

"อันนี้คิดว่าสำคัญ บางทีพูดภาษาบ้านเฮา บางคนก็ไม่สนใจ ถ้าพูดภาษาบ้านเขา เขาก็สนใจ"

"ตอนเช้า เขาจะออกไปกลางทุ่ง กลางนา ประมาณ 9-10 โมง ทำสวนทำอะไรก็เปิดวิทยุฟัง"

ส่วนแผ่นพับนั้น เห็นว่า ควรเปลี่ยนบ่อยๆ เพราะไม่มีใครชอบอ่านซ้ำๆ อ่านครั้งเดียวทีเดียวก็จะไม่อ่านกันอีก สำหรับโปสเตอร์เห็นว่าน่าจะนำภาพคนที่ป่วยเป็นโรคเอดส์มาเสนอ คนดูจะได้กลัว และควรนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ ที่คนผ่านไปมาแล้วเห็นได้ชัด เช่น ติดตามข้างทาง ติดตามที่จอดรถบขส. ติดตามป้ายรถเมล์ ติดตามเทศบาล หรือติดตามโรงพยาบาลเป็นต้น แต่ไม่เห็นด้วยที่จะให้ติดในวัด เพราะไม่เหมาะสม และไม่เห็นด้วยที่จะเสนอโปสเตอร์ในรูปของการ์ตูน เพราะผู้ใหญ่จะไม่สนใจ การ์ตูนนั้นเหมาะสำหรับเด็กมากกว่าจะนำเสนอสำหรับผู้ใหญ่ แต่ถ้าให้พระพยอมออกเทปในลักษณะเทศน์ หรือสอนให้ความรู้เรื่องเอดส์ คิดว่าน่าจะดี เพราะคนชอบฟังมีสาระ ตลกและไม่น่าเบื่อ

"เจอก็อ่านบ้าง มีลักษณะเป็นแผ่น เห็นแล้วก็หยิบอ่าน พออีกครั้งก็ไม่อ่านแล้ว"

"เอาภาพคนที่เป็นเอดส์มาติดเลย จะได้ดูแล้วน่ากลัว ติดเป็นภาพ คนที่ไม่รู้หนังสือ เห็นจะได้ถามนั่นเป็นอะไร"

"ติดตามข้างทาง ที่บขส. ถ้าอยู่ในตัวจังหวัด ติดตามเทศบาล ติดตามโรงพยาบาล"

"วัด เป็นสถานที่ที่เรานับถือ คิดว่าไม่เหมาะสม ถ้าจะติดในวัดเวลาไปทำบุญที่วัดเห็นโปสเตอร์ติดอยู่ ดูแล้วไม่มีอารมณ์ที่จะทำบุญ"

"พระพยอม ฟังแล้วชอบ มีสาระ ตลก ไม่น่าเบื่อ"

นอกจากนี้ ยังเห็นว่าสื่อบุคคลก็จำเป็นเช่นกัน เช่น เพื่อนให้ความรู้กับเพื่อน หรือเป็นเจ้าหน้าที่ให้ความรู้แก่ประชาชนก็ยิ่งดี จะมีคนเชื่อถือต่อเนื้อเรื่องเอดส์ที่นำเสนอ

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อเอดส์ทางโทรทัศน์ดีที่สุด ผลิตออกมาในลักษณะที่สำนักนายกรัฐมนตรีผลิตออกมาดีแล้ว ระยะเวลานำเสนอแต่ละเรื่องควรสั้นๆ และควรนำออกอากาศในช่วงระยะเวลาที่มีคนดูมากๆ เช่น ช่วงหลังข่าว หรือช่วงที่มีละคร โดยแทรกในช่วงโฆษณา เนื้อหาของเรื่องที่นำเสนอควรครอบคลุมในประเด็นที่ทุกคนยังสงสัยและอยากรู้ เช่น ไปทำเล็บ ไปตัดผม จะติดเอดส์ไหม หรือใช้ของใช้ร่วมกันกับคนที่เป็นเอดส์ ยุงกัดคนที่เป็นเอดส์และมากัดคนที่ไม่เป็นจะติดเอดส์หรือไม่ การนำเสนอบางครั้งอาจนำคนที่เป็นเอดส์มาสัมภาษณ์ให้ทุกคนได้รู้ได้เห็นจะได้เกิดความตระหนัก ส่วนผู้แสดงไม่จำเป็นต้องใช้ดาราจะใช้ใครก็ได้แสดง เพราะดาราดังๆ เล่นอาจเสียภาพพจน์ คนดูอาจคิดว่าดาราที่เล่นคนนั้นเป็นเอดส์จริงๆ แต่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนกลับเห็นว่า ถ้าให้ดาราดังๆ มาแสดงก็ดี เพราะทุกคนรู้จัก จะได้ติดตามดูดารานั้นๆ แสดง และที่สำคัญไม่ควรนำเสนอเรื่องเดียวกันซ้ำบ่อยๆ คนดูจะเบื่อ อย่างน้อย 2-3 เดือนควรเปลี่ยนหรือนำเสนอเรื่องใหม่ๆ

"ทีวี ดี ออกบ่อยๆ หน่อย"

"ช่วงระยะการ์ตูน การ์ตูนหลังข่าว ช่วงเวลาที่คนดูทีวีเยอะๆ"

"ตัดผมติดหรือเปล่า"

"ไม่กล้าไปทำเล็บ กลัวติดเอดส์ก็เลยไม่ทำ"

"ใช้ของใช้ร่วมกับคนที่เป็นเอดส์จะติดไหม เช่น แก้ว ช้อน"

"ยุงไม่แน่ใจ"

"เอาคนที่เป็นเอดส์มาสัมภาษณ์"

"ถ้าเอาดารามาเล่น ดาราอาจจะเสีย บางคนคิดไปอย่างนั้นเลย ควรเป็นคนธรรมดาใครก็ได้มาแสดง"

"ซ้ำๆ ก็เบื่อ"

"3 เดือนเปลี่ยนครั้ง เปลี่ยนเรื่องใหม่"

ส่วนโปสเตอร์ผลิตมากๆ ก็ยิ่งดี ควรให้ติดตามโรงเรียน สามแยก สี่แยก ในชุมชนที่เป็นที่อ่านหนังสือพิมพ์ ส่วนในวัดนั้นบางคนบอกว่าน่านำไปติด ไม่ใช่สิ่งเลวร้าย แต่บางคนก็ไม่เห็นด้วยเพราะเห็นว่าไม่เหมาะสม

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ควรที่จะรณรงค์ประชาสัมพันธ์เรื่องโรคเอดส์ทางโทรทัศน์และวิทยุมากที่สุด ทางโทรทัศน์ควรนำเสนอในช่วงที่มีข่าวและละคร ในช่วงที่มีละครควรทำเป็นโฆษณาสั้นๆ แทรก วันเสาร์และวันอาทิตย์ควรนำสื่อเอดส์มาออกอากาศให้มากขึ้น เพราะคนส่วนใหญ่อยู่บ้านดูโทรทัศน์จะได้รับความรู้เรื่องเอดส์มากขึ้น เนื้อหาที่นำเสนอทางโทรทัศน์ควรจะสั้น ดูแล้วเข้าใจง่าย ถ้ายาวเกินไปคนดูจะเบื่อ หากนำดารามาร่วมแสดงได้ก็ดี จะดึงดูดความสนใจคนดูได้มากขึ้น แต่ถ้าเอาผู้ที่ป่วยเป็นเอดส์มาออกก็จะดียิ่งขึ้นไปอีก ประชาชนจะเชื่อถือมากกว่าการแสดง ถ้าเป็นแผ่นภาพโปสเตอร์ควรให้ประชาสัมพันธ์หรือนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ ให้มากขึ้น โดยเฉพาะตามร้านอาหารและสถานบริการทางเพศ เพราะขณะนี้ไม่ค่อยมีโปสเตอร์ใหม่ๆ ไปติดตามสถานที่ดังกล่าว

"ทีวี ควรออกสั้นๆ เข้าใจง่าย ยาวดูแล้วน่าเบื่อ"

"ถ้าเอาดารามาแสดงคิดว่าน่าสนใจ แต่ถ้าเอาของจริงมาแสดงน่าจะดีกว่า"

"แผ่นพับ โปสเตอร์ ควรจะประชาสัมพันธ์ตามโรงภาพยนตร์ ร้านอาหาร และควรออกมาให้ดูเข้าใจง่ายๆ"

นอกจากนี้เห็นว่า สื่อต่างๆ ที่นำเสนอออกมายังไม่เพียงพอโดยเฉพาะปีนี้สื่อออกมาน้อยมาก และยังสื่อไม่ครอบคลุมประชาชนทั้งหมด โดยเฉพาะยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนในชนบท สื่อทุกประเภทที่ออกมาควรจะมีการปรับปรุงเนื้อหาในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคนิคการนำเสนอ ช่องทางหรือเวลา โดยเฉพาะในด้านเนื้อหานั้น อยากจะให้เน้นความน่ากลัวมากกว่าความสวยงาม เพราะจะทำให้คนเห็นแล้วเกิดความรู้สึกกลัว ประชาชนดูแล้วจะเกิดความระมัดระวังตัวมากขึ้น รู้จักป้องกันตัวมากขึ้น เพราะเป็นแล้วอันตรายถึงชีวิต เป็นแล้วไม่มีทางรักษา ขณะเดียวกันก็อยากจะให้เน้นที่กลุ่มวัยรุ่นให้มากๆ เพราะเป็นวัยคึกคะนอง เสี่ยงต่อการติดเชื้อมากที่สุด เป็นกลุ่มที่จะต้องช่วยกันป้องกัน และควรจะมีสื่อที่

แสดงความเห็นอกเห็นใจคนที่เป็นเอดส์ออกมาให้มากขึ้นด้วย เพื่อจะได้ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่รังเกียจผู้ป่วยเป็นเอดส์

"สื่อที่ออกมาควรเน้นความน่ากลัวในการนำเสนอ ประชาชนทั่วไปดูแล้วจะระมัดระวังมากขึ้น จะหาวิธีป้องกันตัวเอง เพราะเป็นแล้วอันตรายถึงชีวิต"

"ควรเน้นที่กลุ่มวัยรุ่นให้มากๆ เป็นวัยที่คึกคะนอง"

"สื่อที่ออกมาในลักษณะแสดงความเห็นอกเห็นใจคนที่เป็นโรคเอดส์มี แต่น่าจะทำให้มากกว่านี้"

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคเหนือ

สำหรับข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต ผู้นำชุมชนในเขตเมืองเห็นว่า การใช้สื่อบุคคลดีกว่าสื่ออื่นๆ เพราะประชาชนมีโอกาสซักถามวิทยากรที่มาบรรยายได้ สื่ออื่นๆ ให้ประชาชนเป็นเพียงผู้รับเท่านั้น หากเกิดข้อสงสัยก็ไม่สามารถซักถามได้ ถ้าหากเชิญผู้ที่ป่วยเป็นโรคเอดส์มาเป็นวิทยากรได้ด้วยก็จะยิ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อประชาชน เพราะประชาชนจะได้รู้จักป้องกันตนเอง รู้ถึงอันตรายของโรค จะได้เปลี่ยนพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเป็นเอดส์ และสามารถสร้างความรู้สึกเห็นอกเห็นใจต่อผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์ได้

"สื่อบุคคล ควรจะให้คนเป็นเอดส์ ออกมาพูดคุย...ซักถามได้...ประชาชนยอมรับอยู่แล้ว"

ถ้าจะสื่อเอดส์ทางโทรทัศน์ ผู้นำชุมชนให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะสื่อในช่วงกลางคืนระหว่างหนึ่งถึงสามทุ่ม ซึ่งเป็นช่วงหลังข่าว และช่วงที่มีละคร เพราะเป็นช่วงเวลาที่ทุกคนอยู่บ้าน และควรจะสื่อช่องที่มีประชาชนชมมากที่สุด คือช่อง 3 และช่อง 7 ส่วนช่องที่ประชาชนชมน้อยก็ควรจะออกน้อยหน่อย แต่ให้ออกบ่อยๆ ช่วงเวลาที่ออกทางโทรทัศน์นั้นบางครั้งขึ้นอยู่กับกลุ่มด้วย คือช่วงหัวค่ำจะเป็นกลุ่มเด็ก ช่วงข่าวกีฬาหรือช่วงมวยจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น ช่วงข่าวและช่วงละครจะเป็นกลุ่มผู้ใหญ่

"ถ้าเป็นทีวี ควรเน้นที่จะได้รับความสนใจจากประชาชนมากที่สุด มีช่อง 3 ช่อง 7"

"ช่วงที่ออกขึ้นอยู่กับกลุ่ม...เด็กออกช่วงหัวค่ำ...วัยรุ่นออกช่วงข่าวกีฬาหรือมวย ผู้ใหญ่ออกช่วงข่าว ช่วงละคร"

"ทีวียังออกมาน้อยอยู่...ถ้าเสนอทางทีวี ควรเป็นละครสั้นๆ นำเสนอบ่อยๆ รูปแบบเป็นรูปธรรมเด่นชัด เกี่ยวกับความทรมาน อาการน่าเกลียดน่ากลัว"

สำหรับวิทยุเห็นว่าถ้าจะใช้ภาษาของแต่ละท้องถิ่น ก็จะทำให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นสนใจ แต่ควรทำเป็นสปอตสั้นๆ ให้ได้ใจความ มีคำพูดที่เฉียบคม และผู้จัดรายการวิทยุเองจะต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนเกี่ยวกับโรคเอดส์ด้วย มิฉะนั้นจะทำให้สื่อผิด และสปอตวิทยุที่ออกก็ควรจะเน้นถึง "วิธีการปฏิบัติตัว" มากกว่าที่จะไปเน้นว่าโรคเอดส์คืออะไร และก็ไม่ควรนำออกอากาศจนถี่เกินไป หรือบ่อยเกินไป เพราะคนฟังจะเบื่อ ถ้าจะแทรกในรายการเพลงก็จะต้องดูสถานการณ์และดูจังหวะด้วย

"ควรทำสปอตวิทยุด้านข่าวสั้นๆ ได้ข้อความดี แต่ขึ้นอยู่กับว่าเขาจะได้รับข้อมูลครบถ้วนหรือเปล่า ถ้าไม่ครบถ้วนสื่อผิดไปอีก"

"สปอตควรเน้นวิธีการปฏิบัติตัวดีกว่า"

"วิทยุไม่ควรออกถี่เกินไปหรือบ่อยเกินไป คนฟังจะเบื่อ"

ส่วนแผ่นพับและโปสเตอร์ จะขึ้นอยู่กับกลุ่มประชาชนที่สนใจ แผ่นพับจะให้ข้อมูลมากกว่าโปสเตอร์ เหมาะสำหรับกลุ่มนักเรียน ส่วนโปสเตอร์เหมาะสำหรับกลุ่มประชาชนที่มีความรู้ไม่มาก เช่น กลุ่มกรรมกร กลุ่มสามล้อ หรือกลุ่มที่ไม่ค่อยมีเวลาอ่าน แต่ต้องแสดงให้เห็นภาพที่ชัดเจน แสดงภาพที่น่าสนใจ แสดงให้เห็นถึงความน่ากลัว และต้องสื่อออกมาง่ายๆ

"แผ่นพับข้อมูลเยอะ ขึ้นอยู่กับกลุ่มสนใจ...กลุ่มนักเรียนควรใช้แผ่นพับ"

"โปสเตอร์ใช้กับกลุ่มประชาชนที่มีความรู้ไม่มาก...ควรคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายด้วย"

"โปสเตอร์ ควรจะแสดงภาพที่น่าสนใจ มีรูปที่สวยงาม สื่อออกง่ายๆ"

ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ ควรลงในคอลัมน์ใดคอลัมน์หนึ่ง ซึ่งน่าจะเป็นคอลัมน์สตรีให้คำปรึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ว่าเกิดจากอะไร มีวิธีการป้องกันและวิธีปฏิบัติตัวอย่างไร ควรลงในหลายๆ ฉบับ ไม่ว่าจะเป็นไทยรัฐ เดลินิวส์ หรือหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ และควรลงบ่อยๆ จะได้ทำให้เกิดความตระหนักมากขึ้น

"ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์...ลงคอลัมน์ใดคอลัมน์หนึ่ง"

สำหรับเทปเสียงที่มีเพลงประกอบ และมีเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์สลับ เหมาะสำหรับหอกระจายข่าวที่จะสื่อให้ประชาชนฟังในช่วงหกโมงเช้า แต่ควรที่จะมีเนื้อหาใหม่ๆ ในการนำเสนอเพื่อสร้างความสนใจให้แก่ประชาชน ประชาชนจะได้ไม่เบื่อ

"สื่อที่เป็นเทปเสียงมีเพลงประกอบสลับเนื้อหาโรคเอดส์...เหมาะกับชุมชนใหญ่ที่มีหอกระจายข่าว"

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนยังเห็นว่า ในช่วงต่อไปควรจะผลิตสื่อที่ทำให้ประชาชนเกิดความกลัวและรู้จักที่จะป้องกันตนเอง เพราะปัจจุบันประชาชนรู้แล้วว่าโรคเอดส์คืออะไร แต่ยังไม่ค่อยตระหนักถึงความร้ายแรงว่าอันตรายถึงชีวิตและนำความล่มสลายสู่ครอบครัว ดังนั้นจึงควรเสนอให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนให้ได้เห็นความทรมานและอาการของผู้ที่ป่วย ให้ได้รู้ถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และความในใจของผู้ที่ป่วยเป็นเอดส์ ซึ่งจะช่วยเหนี่ยวรั้งมิให้ประชาชนส่วนที่เหลือ โดยเฉพาะวัยรุ่นต้องเป็นโรคเอดส์

"ในช่วงต่อไป ทีวีควรจะผลิตสื่อที่เสนอเกี่ยวกับการจะทำให้ประชาชนเกิดความกลัวรู้จักการป้องกันตัวเอง"

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่า ถ้าต้องการให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ ควรที่จะเสนอภาพของคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ โดยให้เห็นภาพอาการขั้นรุนแรงน่ากลัว เพื่อหยุดยั้งพฤติกรรมเสี่ยงของประชาชน และสื่อที่จะให้ได้ผลที่สุด ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ควรเป็น "สื่อบุคคล" อาจเป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมแล้วหรือใช้แพทย์

เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน และเห็นว่าสื่อทุกประเภท ถ้าหากจะนำเสนอสำหรับกลุ่มพ่อบ้านควรเน้นเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย สำหรับกลุ่มวัยรุ่นควรเน้นเรื่องยาเสพติดและการเที่ยวโสเภณี ถ้าสื่อทางโทรทัศน์ควรออกในช่วงที่มีคนดูมากๆ เช่น ช่วงหนึ่งทุ่ม และควรเป็นเรื่องสั้นๆ ไม่ต้องยาวมากนัก เพราะถ้ายาวเกินไปคนดูจะเบื่อ ถ้าเสนอเป็นละครได้ก็จะดี ถ้าออกทางวิทยุควรใช้ภาษาถิ่น ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ควรลงในหนังสือพิมพ์ที่มีคนอ่านมากๆ จึงจะได้ผล และถ้าเป็นภาพโปสเตอร์ควรนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ เช่น ตามโรงเรียน หรือศูนย์อ่านหนังสือพิมพ์ในหมู่บ้าน และสื่อทุกสื่อนั้นควรเพิ่มให้มากๆ นำเสนออย่างต่อเนื่องและควรนำไปแจกตามหมู่บ้านด้วย

"ถ้าเห็นภาพคนที่เขาติด เช่น ภาพที่คนติดเอดส์ ดูแล้วไม่อยากใกล้ชิด"

"มีภาพแบบอาการขั้นรุนแรงน่ากลัว...จะได้กลัว"

"ใช้เจ้าหน้าที่มาอธิบายในชุมชนดีกว่า...เชื่อแพทย์มากกว่า"

"กลุ่มวัยรุ่นเป็นเรื่องติดยา เรื่องโสเภณี สำหรับคนแต่งงานแล้วเรื่องใช้ถุงยาง"

"ทีวีควรออกตอนทุ่ม ทุ่มครึ่ง หนึ่งทุ่มเริ่มดูข่าวกันแล้ว"

"วิทยุใช้ภาษาถิ่น บางคนอ่านหนังสือ ฟังภาษากลางไม่เข้าใจ ส่วนมากคนสูงอายุ ซึ่งมีความจำเป็นบอกลูกหลาน"

"หนังสือที่คนอ่านเยอะๆ เดลินิวส์ ไทยรัฐ"

"โปสเตอร์ แผ่นพับ เอาไว้ที่ศูนย์อ่านหนังสือที่โรงเรียน"

"ทีวีออกนิดเดียว...โปสเตอร์ที่บ้านไม่ค่อยมี มีที่ติดตามศูนย์ต่างๆ"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

สำหรับการสัมภาษณ์วัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง สื่อที่ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าได้ผลมากที่สุดคือ "สื่อบุคคล" แต่ต้องประกอบด้วยสื่ออื่นด้วย เช่น สไลด์ หรือวีดิทัศน์ เพราะบางคนรับสื่อได้เร็ว รับได้ไว บางคนรับไม่ค่อยได้ จึงต้องมีตัวอย่างประกอบ ต้องมีการอธิบาย กลุ่มวัยรุ่นถึงจะเชื่อ เพราะวัยรุ่นหลายคนขณะนี้บอกว่า "เอดส์ไม่กลัว กลัวอด" แสดงว่าไม่เชื่อว่าโรคเอดส์จะร้ายแรงจริงๆ ถ้าอย่างนี้เห็นว่า ต้องใช้ "วิธีการอบรม" โดยให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงตัว และหลายๆ หน่วยงานต้องช่วยกัน อาจนัดให้แต่ละหมู่บ้านไปรับการอบรมหนึ่งวันเกี่ยวกับโรคเอดส์ ซึ่งจะทำให้คนเชื่อมากกว่าสื่ออื่นๆ และตระหนักในความร้ายแรงของโรค

"สื่อที่ว่าได้ผลมากที่สุด คือ สื่อบุคคล"

"พวกที่ไม่เชื่อเรื่องโรคเอดส์ก็มีเหมือนกัน เขาบอกว่าเอดส์ไม่กลัวกลัวอด แสดงว่าเขาไม่เชื่อ ถ้าไม่เชื่อก็ต้องอบรมอย่างเดียว ต้องมีเจ้าหน้าที่เข้าถึงตัว"

ถ้าเป็นทางโทรทัศน์ อยากให้นำเอาคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ มาสัมภาษณ์ พูดคุยด้วย เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กัน เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ รู้จักที่จะป้องกันตนเอง และตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค ขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยให้เกิดความเห็นอกเห็นใจคนที่เป็นโรคเอดส์ ถ้ามีการนำ

เสนอทางโทรทัศน์ในลักษณะนี้ เห็นว่า ควรใช้เวลาประมาณ 15-30 นาที จะช่วยให้ประชาชนได้รับความรู้มากขึ้น ถ้าเร็วไปดูไม่รู้เรื่อง รับไม่ทัน ถ้าหากจะทำเป็นละครโทรทัศน์ ก็ควรทำเป็นเรื่องสั้นนำเสนอเป็นตอนๆ เวลาที่ควรนำออกอากาศคือ ช่วงหลังข่าว เพราะประชาชนนิยมดูข่าวประมาณทุ่มถึงสามทุ่ม ถ้าเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ ควรนำเสนอเป็นการ์ตูนเรื่องโรคเอดส์เพื่อให้เด็กๆ ดูด้วย ถ้านำเอาดาราดังๆ มาแสดงด้วยก็ดี จะได้ผลมาก เพราะวัยรุ่นชอบ ภาษาที่ใช้สื่อทางโทรทัศน์ควรใช้ภาษากลางเพราะออกทั่วประเทศ

"เอาคนเป็นจริงๆ มาเลย มาสัมภาษณ์ให้ดู ทำให้รู้แก่นแท้ของชีวิต"

"ทีวีออกมาเร็วเกินไป ถ้าออกสักครึ่งชั่วโมง หรือ 15 นาทีก็ดี"

"ทีวีควรออกช่วงหลังข่าว ออกโฆษณาเกี่ยวกับเอดส์ คนทางนี้นิยมดูข่าวกันประมาณทุ่มครึ่ง เสาร์-อาทิตย์ เด็กดูเยอะ ควรออกเป็นการ์ตูน"

"ถ้าเอาดาราดังๆ แสดง คิดว่ามีผล วัยรุ่นจะรับตรงนี้ได้ เพราะนิยมดาราดัง"

ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุควรออกช่วงเช้า ซึ่งเป็นเวลาก่อนออกจากบ้านไปทำงาน และช่วงเย็นหลังจากทำงานกลับเข้าบ้าน ถ้าออกช่วงกลางคืนไม่ค่อยมีคนฟัง ส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์กันมากกว่าที่จะฟังวิทยุ สื่อที่ออกทางวิทยุนั้นอยากให้ใช้ภาษาเหนือ เพราะฟังเข้าใจง่าย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ใหญ่ ซึ่งรับฟังภาษากลางไม่ค่อยได้ จะได้เข้าใจและจะรับรู้เรื่องโรคเอดส์มากขึ้น

"สื่อวิทยุควรออกช่วงเช้าก่อนออกทำงาน ช่วงเย็นหลังกลับจากทำงาน"

"กลางคืนไม่ค่อยมีคนฟัง ดูทีวีเป็นส่วนใหญ่"

"ถ้าเป็นวิทยุชอบภาษาเหนือ เพราะฟังไปได้เร็วดี"

ถ้าเป็นโปสเตอร์ ควรจะประชาสัมพันธ์โดยการนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ เช่น วัด โรงเรียน สถานบริการทางเพศ และติดตามบอร์ดในหมู่บ้าน ถ้าโปสเตอร์ที่นำเสนอสามารถใช้ภาษาถิ่นได้ก็จะดี จะทำให้เข้าใจมากขึ้น และอยากให้แต่ละหมู่บ้านมีบอร์ดเพิ่มขึ้น เพื่อจะได้นำภาพโปสเตอร์ไปติด

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่า ถ้าอยากให้ประชาชนตระหนักในความร้ายแรงของโรค และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ควรนำเสนอภาพที่น่ากลัว ภาพที่มีอาการใกล้ตาย ประชาชนเห็นจะได้กลัว จะได้รู้จักป้องกันตนเอง ป้องกันครอบครัว ไม่ให้เป็นเอดส์จะได้หยุดการเที่ยวสำส่อน

"เอาภาพที่น่ากลัว เพราะคนจะได้กลัว สลับกับภาพที่ไม่น่ากลัวบ้าง"

"ให้น่ากลัวไปเลย"

"ภาพมีอาการใกล้ตายแล้ว คนจะได้เห็นของจริง จะได้น่ากลัว"

ส่วนสื่อที่จะได้ผลมากที่สุด เข้าถึงประชาชนมากที่สุด ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เห็นว่า น่าจะเป็นโทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ และวิทยุ สื่อทางโทรทัศน์ควรเอาภาพของจริงมาออก และควรออกช่วง

เย็นๆ ประมาณ 6 โมงเย็น เพราะเลิกทำไร่ทำนากลับบ้านดูโทรทัศน์แล้ว หรือไม่ก็ช่วงข่าวหนึ่งทุ่มหรือละครหลังข่าว เรื่องที่นำเสนอควรเป็นเรื่องสั้นๆ หรือละครสั้นๆ ยาวประมาณ 5 นาที ไม่ควรทำยาวมากนัก เพราะคนจะไม่ดู และควรเปลี่ยนเรื่องนำเสนอบ่อยๆ ถ้าออกมาซ้ำๆ คนดูจะเบื่อ แต่ควรนำออกบ่อยๆ ถ้าใช้ดาราที่มีชื่อเสียงแสดงก็ดีคนจะสนใจดูกันมากขึ้น แต่ควรเน้นจุดที่ประชาชนสนใจด้วย ดาราที่แสดงอาจใช้ทั้งดารารุ่นเก่าอย่างพิศมัย วิไลศักดิ์ หรือดารารุ่นใหม่เช่น ศรราม เทพพิทักษ์ ก็ได้ จะดึงดูดได้มาก

"ทีวี รองลงมาวิทยุ โปสเตอร์ แผ่นพับเล็กๆ จะมีคนชอบอ่าน ใหญ่ๆ ไม่มีใครอ่าน"

"ทีวีเอาภาพของจริงออกมา ออกช่วงเย็นๆ ประมาณ 6 โมงเย็น หลังเลิกทำไร่ทำนา"

"เล่นเป็นละครสั้นๆ ยาว 5 นาที...ยาวเท่านี้ดีแล้ว"

"ถ้าออกซ้ำๆ ก็จะเบื่อ ถ้าเปลี่ยนก็จะไม่เบื่อ"

"ถ้าใช้ดาราแสดง...เป็นสิ่งที่ดี คนจะสนใจ"

"ดาราที่มาแสดงจะเตือนใจชาวบ้าน ละครควรเป็นจุดที่สนใจของชาวบ้าน ดูแล้วจะได้ไปบอกคนโน้นคนนี้"

"ชอบดาราบทบาทเศร้า ดารารุ่นเก่าๆ ...พิศมัย"

"วัยรุ่นชอบศรราม"

ถ้าเป็นโปสเตอร์ ควรออกมาหลายๆ ภาพ หลายๆ ด้าน ถ้าภาพเดียวดูแล้วจำเจน่าเบื่อ ควรออกมาบ่อยๆ มีทั้งภาพที่คนเป็นโรคเอดส์จริงๆ หรือออกมาเป็นการ์ตูนบ้างก็ได้ ควรออกมาเป็นภาพแผ่นใหญ่ เวลาติดตามที่ต่างๆ คนเดินผ่านไปมาจะได้เห็น และควรเอาไปติดตามร้านค้าในหมู่บ้าน สถานีอนามัย ที่อ่านหนังสือพิมพ์ โรงพยาบาล โรงเรียน ฯลฯ

"ภาพโปสเตอร์ออกบ่อยๆ สื่อเป็นการ์ตูน สื่อที่เป็นของจริง เป็นที่ต้องยอมรับว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัว"

"โปสเตอร์ติดมาหลายๆ ภาพ หลายๆ ด้าน ถ้าภาพเดียวก็จำเจน่าเบื่อ"

"โปสเตอร์แผ่นใหญ่ๆ เวลาเดินผ่านจะได้เห็นว่านี่โรคเอดส์"

"ติดตามร้านค้าในหมู่บ้าน อนามัย ที่อ่านหนังสือพิมพ์ โรงเรียน โรงพยาบาล"

ส่วนแผ่นพับ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ควรทำเป็นแผ่นเล็กๆ ถ้าทำเป็นแผ่นใหญ่ๆ จะไม่มีใครอ่าน ถ้าเป็นวิทยุไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาเหนือ เพราะคนเหนือส่วนใหญ่ฟังภาษากลางได้

"ถ้าแผ่นพับใหญ่ไม่มีใครอ่านแน่นอน ถ้าเป็นแผ่นเล็กๆ ก็จะมีคนชอบอ่าน"

"สื่อทางวิทยุไม่จำเป็น...เพราะคนฟังภาษากลางได้"

สำหรับกลุ่มเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบททางภาคเหนือเห็นว่าที่นำเสนอมานั้นครอบคลุมเกือบทุกกลุ่มแล้ว ยกเว้นกลุ่มคนแก่ ถ้าครอบคลุมกลุ่มนี้ด้วยจะเป็นประโยชน์มาก แม้กลุ่มคนแก่จะไม่ได้เที่ยว แต่ก็สามารถสอนหรือเตือนลูกหลานได้ และในการนำเสนอสื่อบางประเภท ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มอยากให้แยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ไม่ใช่เสนอแบบรวมๆ กัน เช่น กลุ่มผู้หญิงก็กลุ่มผู้หญิง กลุ่มผู้ชายก็กลุ่มผู้ชาย

"ครอบคลุมเกือบทุกกลุ่ม...เด็กก็ยังรู้...กลุ่มคนแก่ไม่มี...รู้ได้ก็ดีจะได้สอนลูกหลาน"

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเห็นว่า สื่อทุกประเภทที่นำเสนอไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ หรือแผ่นพับ ควรที่จะเพิ่มให้มากขึ้นไปอีก และควรออกบ่อยๆ ออกอย่างต่อเนื่อง ด้วยคนดูจะได้ไม่ลืม และจะได้ไม่เบื่อ

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง

สำหรับผู้ใหญ่ในเขตชนบททางภาคเหนือซึ่งมีการศึกษาสูง มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อเอดส์ในอนาคตว่า ถ้าอยากสื่อให้ได้ผลทำให้ประชาชนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการรับเชื้อ ต้องให้เห็นคนที่ป่วยเป็นโรคเอดส์จริงๆ จะได้รู้ซึ้งถึงความร้ายแรงของโรค การสื่อออกทางโทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ หรือแผ่นพับแม้จะใช้ภาพน่ากลัวๆ ก็ไม่ได้ผลเท่ากับที่เห็นของจริง

"บางครั้งออกทีวีมันไม่เท่าไร...แต่ถ้าเห็นจริงๆ เพื่อนตายบ้างอะไรตายบ้าง อันนี้จะซึ้ง...ถึงขีดสุดเลย"

"เอาภาพคนที่ตายด้วยเอดส์มาออก มันไม่น่ากลัว ไม่เหมือนของจริงหรอก"

อย่างไรก็ตาม ยังเห็นว่าสื่อทางโทรทัศน์และวิทยุ จะเข้าถึงประชาชนทั่วไปมากที่สุด และเข้าอย่างทั่วถึงเพราะมีโทรทัศน์และวิทยุกันเกือบทุกบ้าน นอกจากนี้การจัดอบรมในบางครั้งก็สามารถช่วยให้ประชาชนได้รู้รายละเอียดมากขึ้น

"ทางที่ดีที่สุดออกทางทีวี วิทยุ หรือบางครั้งอาจจะจัดอบรมอะไรพวกนี้ในบางครั้ง"

สื่อที่ควรเพิ่มให้มากขึ้นคือสื่อทางโทรทัศน์และโปสเตอร์ เพราะเหมาะกับคนทุกกลุ่มและประชาชนทั่วไป ทางวิทยุคนไม่ค่อยได้ฟัง เทปเสียงก็ไม่ค่อยมีประโยชน์ ถ้าได้รับมาฟังครั้งเดียวแล้วก็เก็บไว้เฉยๆ ไม่นำออกมาฟังอีก หรือนำไปให้ผู้อื่นต่อไป

"ถ้าจะเพิ่มให้เพิ่มทีวี...วิทยุไม่ค่อยมีคนฟัง"

"เทปคาสเซทเกี่ยวกับโรคเอดส์...ไม่เคยได้...ถ้าได้ก็ฟังครั้งเดียว แล้วก็เก็บไว้อย่างนั้นแหละ"

ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ อยากให้ทำเป็นโฆษณาหรือละครสั้นๆ ออกในช่วงที่มีคนดูเยอะๆ เช่น ช่วงข่าว ละคร รายการมวย อาจแทรกในช่วงที่มีโฆษณาระหว่างที่มีข่าวและละคร ส่วนรายการมวยควรฉายก่อนที่มวยจะชก จะได้สื่อให้กลุ่มที่ชอบดูมวยและชอบเที่ยว ได้รู้และป้องกันตัว ถ้าใช้ดาราแสดงในสื่อที่นำเสนอ คนจะสนใจมากขึ้น แต่ก็คงสู้การนำเอาคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ มาออกไม่ได้ และควรนำเสนอให้มากๆ ในช่องที่มีคนดูเยอะ เช่น ช่อง 3 ช่อง 7

"ควรออกแป๊ปเดียว...ช่วงที่มีคนดูเยอะๆ ...ช่วงข่าว ละคร ข่าว ยิ่งบ้านเรามีมวยก็ฉายตอนก่อนที่มวยจะชก คนจะดูเยอะ"

"ถ้าใช้ดาราที่มีชื่อมาแสดง...คนจะได้สนใจดูไง...แต่ถ้าเปรียบเทียบเอาดารามาแสดงกับเอาคนเป็นโรคเอดส์มา...สู้ของจริงไม่ได้"

"ทีวีควรนำออกช่องที่มีคนดูเยอะที่สุด เข้าถึงคนได้มากที่สุด...ช่อง 3 และช่อง 7"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคเหนือ

ผู้นำชุมชนซึ่งเป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้าน เห็นว่าถ้าเปรียบเทียบระหว่างโทรทัศน์กับเอกสารต่างๆ คิดว่าสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดคือ "หนังสือ" หนังสือจะเข้าถึงประชาชนได้ทุกหลังคาเรือน เพราะประชาชนสามารถอ่านได้ทุกกลุ่ม มีภาพประกอบพร้อมคำอธิบาย ทำให้เข้าใจและได้รายละเอียดมาก สามารถอ่านทบทวนได้ ถ้าเป็นสื่ออื่นๆ ซึ่งรวมทั้งสื่อบุคคลด้วย เมื่อฟังผ่านไปแล้วก็จะลืมกลับมาทบทวนอีกไม่ได้ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าสื่ออื่นๆ จะไม่สำคัญ สื่อบุคคลนั้นก็สำคัญ ควรให้แพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้มากขึ้น ให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ภาพต่างๆ ที่นำเสนอออกมาไม่ว่าจะเป็นสื่อทางไหน ควรจะใช้ภาพคนที่เป็นจริงๆ มาเสนอ เพื่อให้คนสนใจ และควรเปลี่ยนเอาภาพใหม่ๆ มาเสนอด้วย ไม่ใช่เป็นภาพเดิมภาพเดียวเสนอไปตลอดทั้งปี ถ้าสื่อทางโทรทัศน์ควรนำเสนอทางสถานีและช่วงเวลาที่มีคนดูมากๆ เช่น ช่วงข่าว ช่วงละคร ตอนทุ่มถึงสามทุ่ม สื่อทางวิทยุไม่ค่อยมีคนสนใจฟังนัก นานๆ ครั้งจึงจะเปิดฟังสักครั้งหนึ่ง ส่วนมากก็จะฟังเพลง จึงควรแทรกความรู้เรื่องโรคเอดส์ลงในรายการเพลง ทางหนังสือพิมพ์ก็ไม่ค่อยได้อ่านกัน ถ้าเป็นโปสเตอร์ควรผลิตให้มากขึ้นและนำไปติดในโรงเรียน ศาลาที่อ่านหนังสือพิมพ์ ถ้าเป็นเทปเสียงออกตามสายก็จะมีคนฟังน้อย ส่วนมากไม่ค่อยมีเวลาฟังเพราะต้องทำงาน

"สื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดคือ หนังสือ เข้าได้ทุกหลังคาเรือนได้อ่าน ดูเห็นภาพ เห็นรูป"

"เอาเอกสารมาแจกอ่านเองจำได้มากกว่า ถ้าพูดให้ฟังก็ลืม"

"ควรให้เจ้าหน้าที่ของทางราชการมาประชาสัมพันธ์ในชุมชน คิดว่ามีความจำเป็นมากเช่นกัน"

"ถ้าผลิตสื่อต่อไปในอนาคต...น่าจะ...เอาภาพใหม่ๆ ...ไปเที่ยวผู้หญิง และให้เห็นภาพติดเชื้อ"

"ควรเสนอภาพที่ออกมาในลักษณะเริ่มเป็นแผลมาจนถึงเสียชีวิตทำให้ดูแล้วเกิดกลัว ...หยุดความเสี่ยง"

"ถ้าสื่อทางทีวี ช่วงเวลาที่คนดูเยอะๆ ที่เสนอมายังไม่พอต้องเพิ่มอีก"

"วิทยุไม่ค่อยมีคนฟัง ส่วนมากฟังเพลง"

"เทปเสียง...คนฟังน้อย"

"โปสเตอร์...ไม่พอ...ไม่มีแจก...ติดเฉพาะโรงพยาบาลเท่านั้น"

ส่วนผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่น่าจะให้ผลมากที่สุดคือ "สื่อบุคคล" โดยเฉพาะ "หมอ" เพราะว่ารู้จากปากหมอดีกว่ารู้จากสื่ออื่นๆ น่าจะมีหมอมาประชาสัมพันธ์และแนะนำชาวบ้านให้เข้าใจโดยเร็ว อาจมาประชาสัมพันธ์ในช่วงที่มีการประชุม หรือในช่วงที่มีเทศกาลหรือมีงานบุญ เพราะที่ผ่านมา นานๆ ครั้งจึงจะมีหมอมาประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบ นอกจากสื่อบุคคลซึ่งเป็นหมอแล้ว ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้านเห็นว่า "โปสเตอร์" ก็มีความสำคัญเช่นกัน ควรจะผลิตเพิ่มและนำมาแจกให้มากๆ เพราะบางครั้งได้รับมานิดเดียว ประมาณ 10 กว่าชิ้น ไม่พอนำไปแจกให้ชาวบ้าน และภาพโปสเตอร์ที่ผลิตออกมาก็ควรทำให้ดูน่ากลัว เพื่อคนที่ชอบเที่ยวจะได้หยุดเที่ยว ภาพที่

ออกมาเป็นการ์ตูนนั้นบางครั้งดูแล้วสวยงามไป ไม่ทำให้คนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ส่วนแผ่นพับคนไม่ค่อยชอบ จึงไม่ค่อยมีประโยชน์นัก ทิ้งมากกว่าอ่าน ถ้าแจกไป 10 คน อ่านสัก 5 คนก็ยังดี สำหรับสื่อทางโทรทัศน์ควรออกในช่วงที่มีคนดูมากๆ เนื้อหาที่นำเสนอควรยาวหน่อย แต่ไม่ใช่ยาวมากคนดูก็จะได้ไม่เบื่อ ถ้าสั้นเกินไปดูแล้วจะไม่เข้าใจ และเนื้อหาที่นำเสนอควรถึงขั้นที่เป็นแล้วตายเลย ส่วนวิทยุคนไม่ค่อยฟัง จะฟังก็เฉพาะแต่รายการเพลงเท่านั้น หนังสือพิมพ์ก็จะมีประโยชน์เฉพาะคนที่อ่านเท่านั้น ถ้าไม่ได้อ่านก็ไม่ได้ผลเช่นกัน

"ประชาสัมพันธ์ด้วยปากของหมอเอง คิดว่าจะได้ผลมากที่สุด ถ้าเป็นโปสเตอร์ เทปพวกนี้ไม่เท่าไหร่"

"แต่โปสเตอร์ก็สำคัญ...บางครั้งได้มานิดเดียว ประมาณ 10 กว่าชิ้น...ไม่พอแจก"

"อยากให้หมอให้ความรู้เยอะๆ และก็มีโปสเตอร์แจกมากๆ"

"ออกให้ดูน่ากลัว ไม่อยากออกไปเที่ยวที่ไหน น่าจะเป็นอย่างนั้น"

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นว่า สื่อเอดส์ในอนาคตควรเผยแพร่ผ่านโทรทัศน์จะเข้าถึงประชาชนมากที่สุดเพราะทุกบ้านมีโทรทัศน์ ควรประชาสัมพันธ์ในช่วงเวลาหลังเลิกงานตอนเย็น ช่วงรายการข่าว และควรหมุนเวียนเปลี่ยนเรื่องใหม่ๆ เข้ามาอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะได้เป็นคติเตือนใจ

นอกจากนี้มีความคิดเห็นว่า ลักษณะของสื่อที่ควรจะเป็นในอนาคตนั้น สื่อเอกสาร แผ่นพับควรที่จะมีสีสันสวยงาม เพื่อให้ประชาชนสนใจหยิบอ่าน ควรนำเสนอในเรื่องการป้องกันและการรักษา ควรเขียนบรรยายให้เข้าใจ ควรมีรูปดาราหรือภาพการ์ตูนทำเป็นรูปถุงยางอนามัยและเข็มฉีดยาประกอบ ถ้าจะเป็นรูปแสดงอาการของผู้ติดเชื้อก็ควรลงภาพที่ไม่น่ากลัว เพราะถ้าเด็กเห็นก็อาจจะรับไม่ได้ และเมื่อเห็นอาการของโรคอื่นที่คล้ายคลึงกันอาจทึกทักว่าเป็นโรคเอดส์

ส่วนสื่อโปสเตอร์ควรมีขนาดใหญ่ ติดตั้งถาวรตามแหล่งชุมชนที่มีคนเดินผ่านไปมารวมทั้งติดตั้งบริเวณรั้ววัด ส่วนโปสเตอร์ขนาดเล็กควรมีติดในสถานเริงรมย์ เช่น สถานบริการทางเพศ ดิสโก้เธค

สื่อทางหนังสือพิมพ์ควรเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพราะเข้าถึงประชาชนทุกระดับเท่าที่สังเกต หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งความรู้ที่ดีแต่มีสื่อเอดส์เผยแพร่น้อยเกินไป ควรมีการนำเสนอรายงานสถานการณ์การเคลื่อนไหวต่างๆ ของการรณรงค์โรคเอดส์ ไม่จำเป็นต้องลงข่าวหน้าหนึ่งก็ได้ แต่ควรมีคอลัมน์ประจำในหนังสือพิมพ์

สื่อวีดิทัศน์ ควรมีการนำเสนอในรูปของสารคดีเรื่องการติดเชื้อเอดส์ในสังคมเมืองว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร แล้วนำไปให้คนในเขตชนบทดูจะได้ไม่ทำตามอย่างนั้น

ในอนาคตสื่อควรมีความชัดเจนในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นบางคนในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่า ควรแยกกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มของวัยรุ่นและกลุ่มของคนมีครอบครัว โดยในกลุ่มของคนมีครอบครัวควรเป็นสื่อเรื่องการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์แล้วทำให้ภรรยาและลูกในท้องติดเชื้อเอดส์ไปด้วย ส่วนสื่อในกลุ่มวัยรุ่น ควรเป็นเรื่องของการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์เช่นเดียวกัน และเห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นจะมีโอกาสเสี่ยงมากกว่ากลุ่มคนมีครอบครัวเพราะวัยรุ่นมีนิสัยอยากรู้ ชอบเสี่ยง มีอารมณ์ทางเพศสูง และอยากระบายโดยการเที่ยวผู้หญิง

"แยกได้"

"ก็อย่างผมนี่ใช่ไหม มีภรรยาอย่างงี้ ถ้าผมไปเที่ยวผู้หญิงติดเอดส์มางี้ ผมมานอนกับแฟน ผมใช่ไหมฮะ แฟนผมก็ติดเอดส์แล้วเกิดมีท้อง ลูกออกมาก็ติดเอดส์ด้วย"

"ถ้าเป็นวัยรุ่นนี่ เขาก็ไม่คิดหรอกฮะ เขาบอกว่าเขาตัวคนเดียว"

"ไม่มีพันธะฮะ คือว่าไม่มีครอบครัวงี้ไม่มีภรรยา ตัวคนเดียวหัวเดียวกระเทียมลีบอะไรอย่างงี้ ก็เป็นไงก็เป็นกันละว้า"

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นบางคนในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรผลิตสื่อในกลุ่มนักศึกษา กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจ กลุ่มแพทย์ กลุ่มนักบริหาร และกลุ่มกรรมกร โดยประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ เพราะทุกกลุ่มมีโอกาสเสี่ยงที่จะติดเชื้อเอดส์ได้ ถ้ามีพฤติกรรมสำส่อนทางเพศ

ส่วนการให้ความรู้โรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น ควรให้ทางสื่อบุคคล โดยให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าไปอบรมเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนในเขตเมือง เพื่อเตือนสติเด็กวัยรุ่น เพราะเท่าที่เห็นในปัจจุบันนี้ วัยรุ่นที่ไปเที่ยวผู้หญิงอย่างไม่ระมัดระวัง คือวัยรุ่นที่เป็นเด็กนักเรียน เช่น ชอบไปเที่ยวซ่อง ดิสโก้เธค และบาร์

สื่อที่ควรเพิ่มคือสื่อบุคคล โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ในลักษณะของการเชิญผู้ติดเชื้อเอดส์เข้าร่วมอบรมในหอประชุม เพื่อให้ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติกัน หรืออาจจัดคณะนักศึกษาไปทำการสอบถามและดูอาการผู้ติดเชื้อเอดส์ที่สถานพักฟื้นผู้ติดเชื้อ ซึ่งวิธีนี้กลุ่มสนทนาวัยรุ่นเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่า จะเป็นสื่อที่ได้ผลดีในกลุ่มวัยรุ่น ดีกว่าสื่อผ่านโทรทัศน์หรือจากสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ

"เอาผู้ป่วยเอดส์มาพูด เอามาซักถามกัน ให้คนวัยรุ่นมานั่งฟังมาดู คือ ตรงนี้มีส่วนสำคัญที่คนจะเปลี่ยนพฤติกรรม เชื่อตรงนี้ วัยรุ่นจะเชื่อมากยิ่งถ้าเอาคนจริงมาพูดให้ซักถามปัญหาข้อข้องใจก็จะดีใหญ่เลย"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อถามถึงเรื่องประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต วัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่าสื่อโทรทัศน์ช่อง 7 เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดในการเข้าถึงประชาชน ควรมีรายการสัมภาษณ์ผู้ติดเชื้อเอดส์ เช่น ออกรายการสี่ทุ่มสแควร์ เพื่อทำให้ประชาชนสงสารและเข้าใจผู้ติดเชื้อ นอกจากนี้ยังได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องด้วย ทำให้ประชาชนลดพฤติกรรมเสี่ยงได้พอสมควร นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า สื่อแผ่นพับควรนำเสนออาการ และการป้องกันโรคเอดส์แจกให้ทุกครอบครัว ส่วนสื่อโปสเตอร์ ควรนำเสนอในเรื่องการป้องกันโรคเอดส์ มีคำบรรยายสั้นๆ ให้คล้องจองกัน มีการเปลี่ยนภาพบ่อยๆ จะได้รู้สึกไม่จำเจ และควรติดที่บริเวณใกล้สถานเริงรมย์ เช่น ดิสโก้เธค บาร์ เพื่อที่วัยรุ่นจะได้ยั้บยั้งใจไม่เที่ยวหญิงขายบริการ และสำหรับสื่อเทปเสียงในกลุ่มวัยรุ่นควรนำเรื่องของดาราชื่อดังร็อก ฮัดสัน ตายด้วยโรคเอดส์มาผสมกับละครสั้น นำไปแจกให้วัยรุ่นฟัง

"ร็อก ฮัดสัน ตายเป็นเอดส์เอาพวกดังๆ ออกมา"

"เป็นข่าวด้วยจะดึงความสนใจมีข่าวมีละครด้วยก็ดี"

สื่อที่ควรเพิ่มคือสื่อบุคคล ที่ประชาสัมพันธ์ในชุมชนควรเป็นแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาอบรม จะสามารถสร้างความเชื่อถือในสื่อได้มาก และควรมีบริการตรวจเลือด ผสมผสานกับการจัดฉีดวัคซีนเด็ก โดยจัดนิทรรศการที่ศาลาวัดหรือที่ประชุมหมู่บ้าน

สำหรับสื่อในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมาย ควรนำเสนอเป็นภาพรวม สามารถดูได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยนำเสนอให้เห็นถึงเหตุการณ์จริงๆ

"ไม่แยกสร้างหลายๆ เรื่อง เรื่องเด็กสร้างเรื่องเด็ก แต่ไม่ต้องเจาะจงว่าให้ใครดู"

"ขอให้เป็นเหตุการณ์จริง"

สื่อที่ประทับใจ วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่า รู้สึกประทับใจสื่อทางโทรทัศน์และโปสเตอร์ เพราะมีการนำเสนอเหมือนกันหมดในเรื่องของการป้องกันโรคเอดส์ และเรื่องของผู้ติดเชื้อเอดส์

"เหมือนกันหมด เพราะมันเกี่ยวกับการป้องกัน แล้วคนที่เป็นแล้วคล้ายๆ กันหมด ส่วนมากจะเป็นละคร"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

ข้อเสนอแนะสื่อในอนาคตนั้น ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่า สื่อทางโทรทัศน์เป็นสื่อที่ดีที่สุดที่เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทุกวัย ทุกอาชีพ นอกจากนี้มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ลักษณะของสื่อโปสเตอร์ควรทำเป็นสีสะท้อนแสงให้เห็นในความมืด และนำไปติดตามสถานบริการ หรือสถานเริงรมย์ต่างๆ โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรเข้ามามีบทบาทบังคับให้ติดในสถานบริการเหล่านี้ทุกที่

สำหรับสื่อบุคคล ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในกลุ่มอาชีพอื่นๆ ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ เช่น กลุ่มร้านเสริมสวย กลุ่มชายหญิงขายบริการทางเพศ กลุ่มเจ้าของสถานประกอบการเริงรมย์ กลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มผู้สูงอายุให้มากขึ้น

ในส่วนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ที่สื่อควรผลิตเพิ่มคือ ในกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยสื่อในกลุ่มวัยรุ่น ควรมีการนำเสนอเรื่องของสิ่งแวดล้อมเข้ามามีบทบาทด้วย ส่วนสื่อในกลุ่มผู้สูงอายุควรที่จะนำเอาธรรมะเข้ามาเป็นหลักยึดเหนี่ยวในการสั่งสอนลูกหลานเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนรุ่นหลัง

ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงบางคนมีความคิดเห็นว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ โดยเฉพาะตามแหล่งขายบริการทางเพศ ตามสถานเริงรมย์ จะได้ประโยชน์ในการควบคุมโรคไม่ให้ระบาด และประหยัดกว่าการทุ่มเทเงินงบประมาณในการรณรงค์ทั่วประเทศ เพราะเท่าที่ผ่านมาจะเห็นว่า มีการประชาสัมพันธ์อย่างหนักแต่จำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ก็ไม่ได้ลดลง

นอกจากนี้ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงคนหนึ่งเห็นว่า ควรผลิตสื่อวีดิทัศน์ในลักษณะเหมือนสปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรีให้มากขึ้น โดยการทำสื่อให้มีความหมายชัดเจน เพื่อใช้ประกอบการอบรมของวิทยากรในแหล่งชุมชนเป้าหมาย ดีกว่าที่จะจัดการเดินรณรงค์ต่อต้านเอดส์ โดยการเขียนข้อความลงบนผืนผ้า ซึ่งไม่ก่อประโยชน์อันใดเป็นการฟุ่มเฟือยอย่างหนึ่ง

ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆ มีผู้เสนอบางคนเสนอว่า ทางรัฐบาลควรมีนโยบายปราบปรามหญิงขายบริการทางเพศให้หมดไป จะเป็นการป้องกันควบคุมโรคเอดส์วิธีหนึ่ง และควรมีการจัดตั้งศูนย์ดูแลรักษาผู้ติดเอดส์ทุกจังหวัด เพื่อรองรับผู้ป่วยเอดส์ไม่ให้ปะปนกับคนปกติในสังคม โดยการให้หน่วยงานของราชการเป็นฝ่ายดูแลรับผิดชอบ

> "ให้เป็นศูนย์ไปเลย แต่อย่าไปรังเกียจเค้าน่ะ ให้เป็นศูนย์ไป พูดถึงอย่างโรงพยาบาลพระศรี เค้าทำเป็นโรงพยาบาลพระศรีจริงๆ ก็โรงพยาบาลบ้านั่นละ แต่คนไม่ได้ว่าบ้า อันนี้คนก็ไม่ได้ว่าเอดส์แต่จับไปรวมกัน"

> "ไม่ใช่ให้อยู่ในที่กักกัน ไม่ให้ออกไปเพ่นพ่านข้างนอก ไม่ใช่ใช้ภาษาแบบอะไรล่ะ จับมารวมกันไว้จำกัดเนื้อที่น่ะฮ่ะ คนที่ไม่ติดจะได้ไม่ได้รวมกับคนที่ติด แล้วคนที่ติดก็จะไม่ได้รวมกับคนที่ไม่ติดน่ะ ผมว่าอันนี้มีสิทธิ์ที่จะป้องกันคนภายนอกได้ ถ้าสงสัยว่าติดเชื้อหน่อยก็เอาไปรวมกัน"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคตนั้น ผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่า ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ผ่านสื่อโทรทัศน์ดีที่สุด เพื่อเข้าถึงประชาชนทั่วไป และควรผลิตสื่อทางโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้น โดยการนำเสนอเรื่องการติดเชื้อเอดส์จากพฤติกรรมสำส่อนทางเพศกับหญิงขายบริการ และควรมีการนำเสนอภาพของผู้ที่ติดเชื้อเอดส์แสดงอาการรุนแรงของโรค ซึ่งไม่มีทางรักษาเป็นแล้วตาย จะทำให้คนกลัวโรคเอดส์มากขึ้น

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสานเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า สื่อที่ดีที่สุดในการประชาสัมพันธ์สามารถเข้าถึงประชาชนทั่วไปได้คือสื่อโทรทัศน์ ควรมีการนำเสนอความเป็นมาและอันตรายของโรคเอดส์ โดยนำเสนอภาพความน่ากลัวให้มากขึ้นกว่าเดิม เพราะเท่าที่สังเกตคนจะไม่รู้สึกกลัวเท่าไร และควรมีการผลิตสื่อในเรื่องของการเข้าใจและเห็นใจผู้ติดเชื้อเอดส์ การแสดงความเอื้ออาทรผู้ติดเชื้อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนปกติในครอบครัวในสังคมได้ รูปแบบของการนำเสนอนั้น ควรใช้ดาราเล่นเป็นละคร เพื่อดึงดูดความสนใจคนดู และควรมีการเชิญผู้ติดเชื้อมาพูดคุยสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ โดยมีดาราดังมาเป็นพิธีกร เพื่อที่ผู้ชมทางบ้านจะได้เห็นผู้ติดเชื้อจริงๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักในอันตรายของโรคมากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสานมีความคิดเห็นว่า ควรผลิตสื่อแผ่นผับ และโปสเตอร์เพิ่มขึ้น และให้มีการแจกทุกบ้าน เพราะว่าบางคนถ้าไม่ได้อยู่บ้านไม่ได้ดูโทรทัศน์ก็สามารถอ่านแผ่นพับได้

ในเรื่องของกลุ่มเป้าหมายผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสานมีความคิดเห็นว่า ควรมีการผลิตสื่อให้มีความชัดเจนในแต่กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มกรรมกร กลุ่มข้าราชการ และกลุ่มเกษตรกร และควรมีการประชาสัมพันธ์ในกลุ่มเด็กนักเรียนระดับมัธยมต้น และระดับปลาย และนักศึกษาในวิทยาลัย เพราะว่าชีวิตครอบครัวปัจจุบันนี้ พ่อแม่ลูกแทบจะไม่มีโอกาสได้คุยกัน

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่าสื่อเอดส์ประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ดีที่สุด เพราะประชาชนทั่วไปสามารถเห็นภาพและได้ยินเสียง ทำให้มีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น ควรนำเสนอภาพผู้ติดเชื้อเอดส์ในสภาพใกล้ตายในระยะที่เป็นเอดส์เต็มขั้นให้ประชาชนเห็นความทรมาน จะได้ทำให้รู้สึกกลัว จะได้ลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ และการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ซึ่งเป็นการควบคุมและป้องกันเอดส์

"ออกโทรทัศน์น่ะดีที่สุดนะ"

"เป็นภาพคนป่วยตอนเค้าใกล้จะตาย"

นอกจากนี้มีความคิดเห็นว่าสื่อโปสเตอร์ควรมีการประชาสัมพันธ์ติดที่ศาลากลางบ้าน โรงเรียน ร้านค้า สี่แยกชุมชนกลางหมู่บ้าน ซึ่งเป็นบริเวณที่ผู้คนสัญจรไปมาจะได้อ่าน และเห็นสื่อประชาสัมพันธ์ แต่ไม่สมควรติดโปสเตอร์ หรือการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทอื่นๆ ผ่านทางวัด เพราะเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม และควรให้มีการประชาสัมพันธ์สื่อเอดส์ทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ และผลิตสื่อทางเอกสารให้มากขึ้น

"ตามศาลาหมู่บ้าน"

"ที่ร้านค้า"

"บ่สมควรติดในวัด"

ในเรื่องกลุ่มเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่าไม่ควรนำเสนอสื่อแยกแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพราะทุกคนมีโอกาสเสี่ยงการติดเชื้อเอดส์ได้เท่ากัน

"บ่แยกค่ะ"

"เสี่ยงเท่าๆ กัน"

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

วัยรุ่นในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์ความรู้โรคเอดส์ผ่านทางโทรทัศน์เป็นสื่อที่ดีที่สุด เพราะว่าโทรทัศน์เป็นแหล่งสื่อที่เข้าถึงประชาชนทุกเพศทุกวัย ควรประชาสัมพันธ์ผ่านทางโทรทัศน์ช่อง 7 ช่วงตอนเย็นหลังเลิกงาน ทำเป็นสารคดีและละคร ควรมีการนำเสนอความเป็นมาของโรคเอดส์ ทำไมถึงไม่มียารักษาให้หายได้ และควรมีการนำเอาชีวิตจริงของผู้ติดเชื้อเอดส์มาประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ และอาจจะทำเป็นรูปแบบกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านออกตามโทรทัศน์ให้มากยิ่งขึ้น

"คือที่ว่าโรคเอดส์นี้มันเริ่มจากที่ไหน"

"ก็คิดว่าโรคนี้ทำไมมันถึงรักษาไม่หาย มันน่าจะมีตัวยาที่ว่าจะรักษาที่ให้อนาคตของเราดีได้ แต่มันเป็นเรื่องของอนาคตอาจจะดีหรือไม่ดีก็ได้"

"ตัวอย่างของคนที่เป็นเอดส์ที่ว่าอาจจะสมมุติขึ้น หรือตัวอย่างจากชีวิตจริงอะไรอย่างงี้เอามาเผยแพร่ให้รู้"

นอกจากนี้วัยรุ่นเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่าควรมีการประชาสัมพันธ์โดยนำม้วนเทปความรู้เอดส์ไปแนะนำประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวของโรงเรียน วิทยาลัย และในชุมชน ในช่วงเช้าประมาณ 7 โมงถึง 7 โมงครึ่ง

"ก็ควรที่จะเปิดให้ประชาชนได้รับรู้บ้างนะคะ ตามบ้านตามหมู่บ้านชนบทก็ไม่ได้อยู่ไกล ความเจริญก็น่าจะให้ความรู้แก่เขา เปิดให้เขาได้รับรู้บ้าง"

ควรมีการผลิตสื่อแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ในกลุ่มของวัยรุ่น กลุ่มพ่อบ้าน และกลุ่มแม่บ้าน โดยนำเสนอเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับพฤติกรรมเสี่ยงของแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะสื่อในกลุ่มแม่บ้านยังมีปริมาณน้อย ควรมีการนำเสนอสื่อให้ทราบถึงวิธีปฏิบัติตัวในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์

"ก็แยกค่ะ ก็มีส่วนแยก ก็น่าจะแยก"

"ค่ะ เหมาะแต่ละบุคคล แต่ละประเภท แต่ละวัย"

สื่อที่ควรเพิ่มคือสื่อประเภทบุคคลโดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้โรคเอดส์กับประชาชนตามชนบทเพราะว่าถ้าประชาชนไม่เข้าใจก็สามารถซักถามกันได้ นอกจากนี้วัยรุ่นเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่า ในชุมชนสื่อก็ยังไม่เพียงพอ ควรเพิ่มสื่อทุกประเภทด้วย

"สื่อประเภทบุคคลน่ะค่ะ จะมีเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์กับประชาชนที่ไม่เข้าใจเท่าไร อาจจะให้บุคคลนี้มาพูดมาคุยกัน จะได้ซักถามอะไร ถ้าดูเบื้องต้นอาจจะไม่ได้ถามอะไร ไม่เข้าใจเท่าไร"

"ก็น่าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ น่ะ"

สื่อที่ประทับใจผู้ให้สัมภาษณ์คือ สื่อที่เกี่ยวกับหญิงมีครรภ์ติดเชื้อเอดส์ เคยเห็นในรายการโทรทัศน์โดยหญิงมีครรภ์นั้นกล่าวว่า รู้สึกสงสารลูกในท้องที่ไม่รู้เรื่องอะไร แต่ต้องมาติดเชื้อเอดส์ ซึ่งคิดว่าเป็นสื่อที่มีประโยชน์ สอนให้พ่อบ้านรู้จักระมัดระวังตัวไม่เที่ยวสำส่อน และแนะนำว่าไม่ควรตั้งครรภ์ในระยะที่ติดเชื้อเอดส์เพราะจะติดถึงลูกด้วย

"สื่อที่ว่าเกี่ยวกับคนท้องน่ะค่ะ"

"เขาก็พูดกันเกี่ยวกับโรคเอดส์ เขาก็สงสารลูกของเขาที่ในท้องที่ไม่รู้เรื่องอะไรก็ติดเชื้อเอดส์ไปกับเขาด้วย"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ดีที่สุดที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด เพราะว่าทุกบ้านมีโทรทัศน์และเปิดชมทุกวัน ควรประชาสัมพันธ์สื่อในช่วง 1 ถึง 4 ทุ่ม คั่นรายการข่าวและรายการละครตอนค่ำ ช่วงนี้คนจะดูกันมาก ทำเป็นละครประมาณ 2 นาที หรือในรูปของการนำดารามาพูดแสดงความคิดเห็นให้ความรู้โรคเอดส์

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนากลุ่มผู้ใหญ่มีความคิดเห็นว่าสื่อวีดิทัศน์ที่ใช้ในการอบรมชาวบ้านควรนำเสนอความน่ากลัวของโรคให้มากขึ้น ให้ภาพออกมาน่ากลัว คนจะได้กลัวและเที่ยวน้อยลง บรรยายให้เห็นถึงอาการของโรคเอดส์ระยะต่างๆ

"ครับคือผมอยากให้เน้นความน่ากลัวขึ้นไปอีก แล้วเรียกคนมาดูเวลาฉายวีดีโอน่ะ ให้เขามาดูน่ะ ว่าเป็นยังงี้มันต้องกลัวครับเวลาเห็นติดมาจากนั่น จากนี่ เป็นยังงั้นไป รักษาไม่หายมันก็ต้องกลัว แน่นอน"

สื่อโปสเตอร์ควรทำเป็นภาพการ์ตูนประกอบคำบรรยายและมีแจกทุกครอบครัวและนำไปติดที่อ่านหนังสือชุมชน บ้านผู้ใหญ่บ้าน บ้านสารวัตร โรงเรียน สถานีอนามัย ศาลา แต่ไม่ควรนำไปติดที่วัด

สื่อบุคคล ควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านมาให้การอบรมและมีวีดิทัศน์ประกอบการอบรมในหมู่บ้าน ในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ เวลาประมาณ 2 ทุ่ม

"เอาวันเสาร์หรือวันอาทิตย์เป็นกลางคืน ประมาณ 2 ทุ่ม ยังงี้ล่ะครับ 2 ทุ่มนี้ล่ะมาจากงานแล้วสนใจอยู่หรอกครับ"

พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์โดยการเทศน์อบรมชาวบ้านในแต่ละชุมชน เท่าที่เห็นมีเพียงพระพยอมรูปเดียวที่เคยเทศน์เรื่องเอดส์ส่วนพระรูปอื่นไม่ตื่นตัวเลย

"ได้ยินแต่อาจารย์พยอมนั่นแหละพระ (หัวเราะกัน) พระทางอื่นยังไม่เคยได้ยินเลย"

"ครับให้เทศน์ ครับแก่ประชาชน ดีมาก สั่งสอนให้ลูกหลานไปในทางดีให้ความสว่าง"

ในเรื่องกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานมีความคิดเห็นว่าควรแยกสื่อในแต่ละกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ในกลุ่มของวัยรุ่น กลุ่มคนมีครอบครัว และกลุ่มผู้สูงอายุ

"คิดว่าทางคนชรา เออ คนแก่คงจะดูช่วงคนแก่นะครับ คนหนุ่มก็ดูช่วงของคนหนุ่มก็ดีเหมือนกันแต่ว่าพิมพ์ไปมากก็จะไม่เสียงบเหรอ (หัวเราะกัน)"

สำหรับสื่อในกลุ่มผู้สูงอายุควรมีสื่อเอดส์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องบทบาทของการเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ในครอบครัวที่จะต้องเป็นตัวอย่างและให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์

นอกจากนี้ควรมีการผลิตสื่อในกลุ่มแม่บ้านให้มีความรู้ความเข้าใจและวิธีปฏิบัติตัวในการป้องกันตัวเอง พิมพ์เป็นหนังสือแจกแม่บ้านทุกคนในชุมชนเพื่อที่แม่บ้านจะได้นำความรู้นั้นไปเตือนสติพ่อบ้านและลูกชายให้ระมัดระวังตัวเมื่อมีเพศสัมพันธ์สำส่อน

"ไม่มั่นใจสามีเพราะว่าไม่ได้ตามเขาทุกย่างก้าวเนอะ (หัวเราะ)"

"อ่านครับ พวกแม่บ้านนี่ล่ะอ่านดี"

"แม่บ้านอ่านแล้วก็จะได้เตือนพ่อบ้านเค้าค่ะ"

สำหรับสื่อที่ควรผลิตเพิ่มนั้น ควรผลิตสื่อในกลุ่มวัยรุ่นให้มากขึ้นเพราะเป็นกลุ่มที่อันตรายและมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์มากกว่ากลุ่มอื่นๆ และให้มีการประชาสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่นที่อันตรายและมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อเนื่องตลอดไป

"กลุ่มคนหนุ่มนี่ล่ะ พวกที่ไม่ค่อยสนใจนี่ล่ะ"

นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่ารัฐบาลควรประชาสัมพันธ์ในกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศชักชวนให้เลิกประกอบอาชีพนี้เพื่อลดจำนวนของหญิงขายบริการ เป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการศึกษาสูง

สำหรับผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่าสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดคือสื่อทางโทรทัศน์และสื่อบุคคล โดยสื่อทางโทรทัศน์ควรทำเป็นละคร 2 - 3 นาที หรือมีดารามาพูดให้ความรู้ดีกว่าการทำเป็นสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ ที่เคยเห็นเป็นตัวหนังสือว่าเอดส์เป็นโรคร้ายทำให้ไม่น่าสนใจ ถ้าเป็นโทรทัศน์ควรประชาสัมพันธ์ทางช่อง 5 ช่วงระหว่างรายการข่าวสลับกับละครโทรทัศน์ไม่ควรเกิน 4 ทุ่ม เพราะช่วงนี้คนดูโทรทัศน์มาก ส่วนสื่อบุคคลจะเป็นสื่อที่ทำให้ชาวบ้านเข้าใจโรคเอดส์ดีขึ้น เพราะส่วนใหญ่ไม่ชอบอ่านสื่อที่เป็นเอกสารและก็ไม่มีเวลาด้วยเพราะต้องไปทำงาน

"ทีวี ช่อง 5 ข่าวหลังข่าวสลับกับละครทีวีช่อง 5 คนดูเยอะอย่าให้เกิน 4 ทุ่ม ช่วงคนเยอะถ้าเป็นกลางวันคนไม่ค่อยอยู่บ้าน"

"ปากต่อปากดีกว่าเพราะเวลาส่วนใหญ่จะดูหนังสือไม่ค่อยมี"

ประเด็นที่สื่อนำเสนอ ไม่ควรนำเสนอสื่อที่แสดงความน่ากลัวของโรคจะทำให้คนไม่กล้าที่จะดู ดังนั้นจึงควรผลิตสื่อที่สร้างความเข้าใจผู้ติดเชื้อเอดส์ คนจะได้รู้สึกสงสารผู้ติดเชื้อให้อยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติ

"คงต้องสร้างความเข้าใจกับคนเป็นโรคเอดส์ ทำความเข้าใจมาก เพราะว่าทำความเข้าใจจะทำให้เขาสงสาร"

สื่อโปสเตอร์ ควรมีติดที่วัดเพราะประชาชนในหมู่บ้านไปทำบุญที่วัดจำนวนมาก และก่อนที่จะติดโปสเตอร์ควรเข้าไปขออนุญาตทางวัดด้วย และควรมีโปสเตอร์ขนาด 1X1.5 เมตร ติดตามสี่แยกหมู่บ้าน มีภาพหลายๆลักษณะซ้อนกันอยู่ ในโปสเตอร์บรรยายเกี่ยวกับอาการของโรคเอดส์ในระยะต่างๆ แต่ไม่ควรมีตัวหนังสือมากเกินไป ทำให้ไม่น่าสนใจ และไม่ควรทำเป็นรูปการ์ตูนจะทำให้ไม่น่าเชื่อถือ

สื่อบุคคลควรให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือบุคคลที่มีความรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับโรคเอดส์โดยตรงมาให้การอบรมแก่ชาวบ้าน ดีกว่าที่จะให้ชาวบ้านมาบอกต่อกันเอง เพราะถ้าเป็นชาวบ้านด้วยกันเอง อาจจะไม่ศรัทธาและไม่เชื่อถือกัน โดยเจ้าหน้าที่ควรพูดถึงความเป็นมา การติดต่อ อาการและอันตรายของโรคเอดส์ที่อาจจะมีเกิดขึ้นในหมู่บ้าน

"ถ้าจะให้ดีต้องเป็นเจ้าหน้าที่ดีกว่า เพราะว่าถ้าเป็นชาวบ้านด้วยกันไม่ค่อยให้ความศรัทธา ไม่ค่อยเกรงใจ อยู่บ้านเดียวกันถ้าเอาเขาพูดรู้สึกคนไม่ค่อยเชื่อ"

นอกจากนี้ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์สื่อให้ต่อเนื่องตลอดไป ไม่ใช่ทำเพียงช่วงแรกแล้วหายไป จะทำให้คนรุ่นหลังไม่มีความรู้ในการป้องกันตัวเอง แต่เห็นว่าไม่ควรประชาสัมพันธ์สื่อเอดส์ในงานบุญ เพราะเป็นงานรื่นเริง ถ้าเอาเรื่องเอดส์มาพูดจะทำให้ชาวบ้านไม่พอใจ ไม่เข้าใจ คิดว่านำเอาเรื่องเป็นเรื่องตายไปคุยกับเขา ซึ่งจะถูกมองว่าผิดกาลเทศะ

"อยากให้เขาประชาสัมพันธ์ต่อไปเรื่อยๆ แรกๆ มาอย่างแรง ปลายๆ ไม่ค่อยมีเพราะว่าคนก็โตมาเรื่อยๆ จะหยุดไว้ไม่ได้ถ้าหยุดไว้เฉยๆ ก็มีแต่คนแก่ที่รู้แต่เด็กเพิ่งเกิดก็จะไม่รู้"

"ผมว่าในงานเอาเรื่องโรคเอดส์ไปพูด คงไม่ดีเท่าไร เพราะว่าเขาทำบุญกันเราเอาเรื่องที่ไม่ดีไปพูด เขาคงไม่ค่อยเข้าใจเท่าไรว่าเราเอาเรื่องที่เป็นประโยชน์ไปบอกเขา"

"เขาจะไม่เข้าใจ เขาจะคิดว่าเอาเรื่องจะเป็นจะตายไปคุยกับเขา"

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้นำชุมชนในเขตชนบท มีความคิดเห็นว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดที่เข้าถึงประชาชน เนื้อหาควรมีการนำเสนอความเลวร้ายที่สุด เช่น การติดเชื้อเอดส์ทางเข็มฉีดยาเสพติด ก็ควรนำเสนอภาพให้เหมือนจริง นอกจากนี้ควรมีสปอตโฆษณา มีละครพูดภาษาอีสานสลับกับภาษาไทยทางโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 3 ในช่วงเวลา 1 ทุ่มถึง 2 ทุ่มเพราะช่วงนี้คนจะดูโทรทัศน์กันมาก

"ดูทางโทรทัศน์ก็ให้ดูสิ่งที่เลวร้ายที่สุดให้เขาดู"

"เลวร้าย สมมุติว่ายาเสพติดก็ทำให้เป็นการเจ็บป่วยให้สมประกอบ"

"ทีวี ช่วงทุ่มสองทุ่ม ส่วนมากคนจะดูทีวีมากช่วงกลางวันนั้นมันไม่ค่อยมีคนดูมาก เขาไปทำงานกัน"

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนเขตชนบทมีความคิดเห็นว่าควรทำสื่อแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนตามกลุ่มอายุและสภาพโสดสมรส ที่น่าเป็นห่วงคือกลุ่มชายโสดซึ่งมักจะใช้ชีวิตอยู่อย่างสบายจะไปไหนก็ไม่ต้องเป็นห่วง จะกินและเที่ยวเก่งกว่าคนมีครอบครัว โอกาสที่จะติดเชื้อเอดส์จึงสูงกว่า

"ผมว่าแยกคงจะดีกว่าเพราะว่าคนต่างวัยกัน"

"การกินการอยู่ก็ต่างกัน คนมีครอบครัวกับคนไม่มีครอบครัว มันต่างกัน"

"คนที่อยู่คนเดียว หรือไม่มีลูกมีเมียเขาก็ไปเที่ยวบ่อย เที่ยวโน่น เที่ยวนี่ บางครั้งไปอยู่กับพรรคพวกเวลาหิวเวลากิน เขาก็อาจจะเกินเลยไปบ้าง ผมว่าคนประเภทนี้เสี่ยงกว่า"

ส่วนสื่อในกลุ่มหญิงขายบริการควรมีการประชาสัมพันธ์แนะนำให้ไปตรวจเลือด ถ้าพบเชื้อทางราชการควรระงับการค้าประเวณี อย่าให้แพร่เชื้อเอดส์ติดต่อไปยังผู้อื่น นอกจากนี้ควรมีการผลิตสื่อป้องกันโรคเอดส์โดยการห้ามไม่ให้เที่ยวผู้หญิงขายบริการไปเลย ไม่ใช่นำเสนอในเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยป้องกันโรคเอดส์เมื่อมีการสำส่อนทางเพศ

"หมายถึงการตรวจเลือด"

"ถ้าเจอเชื้อเอดส์ให้ทางการสั่งอย่าให้ทำอาชีพนี้ต่อไป"

สำหรับสื่อที่ควรผลิตเพิ่ม ผู้นำชุมชนในเขตชนบทมีความคิดเห็นว่าควรผลิตสื่อในกลุ่มวัยรุ่นให้มากขึ้นในเรื่องของการติดเชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ให้รู้จักป้องกันตัวเอง โดยประชาสัมพันธ์สื่อทางโทรทัศน์ช่อง 7 ช่อง 3 และวิทยุคลื่น F.M. ซึ่งวัยรุ่นชอบฟัง

"ประเภทให้คนหนุ่มเข้าใจ"

"ถึงอันตรายที่จะได้มีเวลาเราไปเที่ยวสำส่อน เข้าคลับเข้าบาร์เที่ยวผู้หญิง"

"ผมว่าออกทางโทรทัศน์ ช่อง 7 ช่อง 3 "

"วิทยุ เวลาออก F.M. เขาชอบฟังกันอยู่วัยรุ่น"

สำหรับสื่อที่ประทับใจผู้นำชุมชนในเขตชนบทคือสื่อทางโทรทัศน์ ซึ่งมีการนำเสนอข่าวผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นชายหนุ่มไทยอายุ 20 กว่าปี ซึ่งติดเชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ เห็นภาพอาการของผู้ป่วยเป็นแผลพุพอง ทำให้รู้สึกประทับใจเพราะเกิดความรู้สึกกลัวโรคเอดส์ที่สุดและรู้สึกสงสารผู้ติดเชื้อคนนั้น

"เป็นข่าวให้ดูไม่ใช่ละคร แต่ว่าจริงๆ คนไทย ฮะ"

"ผมกลัวที่สุดเลย"

"ผมดู ผมถ้าเป็นแล้วมีแต่สงสารเค้า"

"เป็นเพราะเค้าไปเที่ยวผู้หญิง"

ภาคกลาง

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูงบางคนมีความคิดเห็นว่า ถ้าจะสื่อประชาสัมพันธ์แล้วทำให้ประชาชนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรมได้นั้นเห็นว่า ควรจะเน้นความน่ากลัวในการนำเสนอ โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนบอกว่าให้เพิ่มความน่ากลัวอีก บางคนก็บอกว่าพอแล้ว บางคนก็เสนอแนะว่าควรให้เห็นอาการคนที่เป็นกำลังจะตาย คนดูจะได้กลัว นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนให้ความเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอ เพราะแต่ละคนมีความคิดที่จะตัดสินใจได้ว่าควรเสี่ยงหรือไม่ควรเสี่ยง

"น่ากลัว เขาจะได้ไม่เที่ยว"

"ยังอยากให้ออกน่ากลัวกว่านี้"

"ต้องให้เขาดูอาการคนกำลังเป็นที่กำลังตาย ก็ต้องกลัวแต่ส่วนมากเขาไม่เคยเห็นต้องให้เขาดูจริง"

สำหรับความคิดเห็นต่อกลุ่มเป้าหมายที่จะนำเสนอต่อไปในอนาคตควรจะแยกให้เห็นชัดเจนหรือไม่ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นว่าไม่ควรแยก เพราะทุกคนมีความเสี่ยงเหมือนกันหมด เช่น วัยรุ่นชอบเที่ยวโสเภณี ชอบดื่มสุรา ผู้ใหญ่ก็ชอบดื่มสุรา เมาแล้วก็ไปเที่ยวโดยอาจลืมใส่ถุงยางอนามัย แต่สื่อควรเน้นการให้ความรู้ในการป้องกันมากกว่า

"เหมือนกัน เนื้อหาไม่เท่าไร เพราะเนื้อหาบอกว่าเอดส์อะไรอย่างนี้"

"คนหนุ่มนี้อยากลอง คนแก่อาจจะเมา"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าในอนาคต สื่อที่ควรผลิตเพิ่มคือ สื่อโทรทัศน์ เพราะมีคนดูมาก นอกจากนี้ก็มี สื่อเอกสาร แผ่นพับ เพราะมีรายละเอียดมากทำให้น่าสนใจ และสื่อที่เห็นว่าควรลดลงก็คือ นิตยสาร เพราะมีเฉพาะบางคนที่สนใจอ่าน นอกจากนี้ก็เป็นโปสเตอร์ เพราะคนไม่ค่อยสนใจเพียงแต่มองผ่านๆ เท่านั้น

ส่วนสื่อที่ประทับใจคือ แผ่นพับ เพราะเนื้อหามาก จำได้มากกว่า ถ้าเป็นโทรทัศน์เล่นแล้วจบ แต่แผ่นพับอ่านได้ตลอดมีรายละเอียดมากกว่า

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ประชาชนดูกันมากและดูทุกวัน ถ้าประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อโทรทัศน์ก็จะได้ประโยชน์มากที่สุด ลักษณะของสื่อที่นำเสนอทางโทรทัศน์ควรจะใช้ความน่ากลัว แต่ภาพที่ออกมาไม่ควรเป็นภาพที่น่ากลัวเกินไป ควรจะให้เกิด

ความน่ากลัวตามเนื้อเรื่องที่นำเสนอ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่คึกคะนอง ชอบเที่ยว และคนที่มีครอบครัวก็ชอบเที่ยว เมื่อเกิดความกลัวจะได้ยั้งคิด

"เอาความน่ากลัวเข้าขู่ดีกว่า เพราะวัยรุ่นกำลังคึกคะนอง อยากเที่ยวอยู่"

"บอกว่า พวกนี้มันไม่ดี อย่าไปเที่ยว สงสารภรรยาบ้าง ถ้าเกิดเป็นแล้วจะทำอย่างไร ไม่ใช่ประเดี๋ยวประด๋าว เป็นตลอดชีวิตรักษาไม่ได้ ให้สงสารภรรยา"

"เขาต้องแบบ...โรคนี้ร้ายแรงอะไรอย่างนี้ เขาต้องกลัวเป็นธรรมดา แต่ภาพออกมาต้องไม่ให้น่ากลัว"

สำหรับการผลิตสื่อต่อไปในอนาคตเห็นว่าควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เพราะการป้องกันระหว่างคนมีครอบครัวกับวัยรุ่นจะแตกต่างกัน คนมีครอบครัวจะต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ควรนำเชื้อมาแพร่ให้กับภรรยาและลูก ส่วนวัยรุ่นก็ต้องรู้จักป้องกันตัวไม่เที่ยวส่ำส่อน

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นวัยรุ่นในเมืองเห็นว่าสื่อโทรทัศน์ที่เป็นละครจะให้คติข้อเตือนใจได้เป็นอย่างดี มีเรื่องหนึ่งที่กล่าวถึงผู้หญิงตั้งครรภ์ แล้วสามีไปเที่ยว นำเชื้อโรคเอดส์มาแพร่กับภรรยาและลูก สุดท้ายลูกคลอดออกมาก็ติดเชื้อเอดส์ และเสียชีวิต คิดว่าเรื่องทำนองนี้ช่วยทำให้ผู้ที่ได้เห็นคิดถึงลูก คิดถึงผลกระทบที่จะเกิดกับลูก อาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงของพ่อแม่ได้ โดยเฉพาะผู้ที่เป็นพ่อ ซึ่งเป็นผู้ที่มีโอกาสจะนำเชื้อเอดส์มาสู่ครอบครัวได้ และเห็นว่า สื่อโทรทัศน์ที่เป็นละครถ้ามีการใช้ดาราภาพยนตร์มาร่วมแสดงด้วย จะมีผลทำให้ประชาชนสนใจดูกันมากขึ้น จึงควรจัดทำต่อไป

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ถ้าจะให้สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคตได้ผลทำให้ประชาชนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรมได้นั้น ควรเน้นความน่ากลัวในการนำเสนอหรือจะใช้วิธีการสัมภาษณ์คนที่เป็นโรคเอดส์เพื่อให้อธิบายถึงสาเหตุของการติดเชื้อ จะได้เป็นอุทาหรณ์ให้คนไม่ทำตาม ซึ่งอาจจะส่งผลให้คนลดการเที่ยวส่ำส่อนลง และโรคเอดส์ก็อาจจะลดลงได้ เพราะเห็นว่าการบังคับใช้ถุงยางอนามัยนั้นไม่ค่อยได้ผลจะได้ผลก็เพียงกับบางคนเท่านั้น เพราะเมื่อเมาแล้วไม่สนใจเรื่องความปลอดภัย

"ให้คนกลัวขึ้น อาจจะทำให้โรคเอดส์ลดอีกหน่อย อาจจะขู่อะไรทำนองนี้"

"มีผลส่วนมากกลัวเวลาไปเที่ยวแล้วกลัวจะเป็น"

"บางคนอาจจะ (บังคับใช้ถุงยางอนามัยในสถานบริการ) ได้ บางคนไม่ได้บางคนเมาแล้วหลับหูหลับตาอย่างเดียว"

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อที่จะเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์ และวิทยุ เพราะมีผู้รับสื่อทั้งสองประเภทนี้มาก ที่สำคัญวิทยุนั้นสามารถส่งไปได้ทั่วถึงมากกว่าโทรทัศน์เพราะบางบ้านอาจไม่มีโทรทัศน์ รองลงมาก็คือสื่อแผ่นพับ ดังนั้นจึงควรอาศัยสื่อทั้งสามในการรณรงค์โรคเอดส์ต่อไป

สำหรับการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าไม่จำเป็นต้องแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ โดยให้เหตุผลว่าโรคเอดส์สามารถติดได้ทุกคนทุกวัยไม่ว่าจะเป็นวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรแยกกลุ่มเป้าหมาย แต่ไม่ใช่แยกตามกลุ่มอายุ ควรจะแยกตามประเด็นปัญหา เช่น ปัญหาการติดยาเสพติด ปัญหาการดื่มเหล้า ปัญหาโสเภณี เป็นต้น

"ไม่ต้องเจาะจง สามารถติดได้ทั้งหมด"

"เหมือนกัน ติดได้ทุกสาขา ใช้ได้หมดทั้งวัยรุ่น คนมีอายุ"

"แยกได้แต่ไม่ต้องแยกอายุ แต่โฆษณาออกมา เข็มสร้างเข็ม เหล้าสร้างเหล้า โสเภณีสร้างโสเภณี แต่ไม่จำกัดอายุ"

ส่วนประเภทของสื่อที่ควรผลิตเพิ่ม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนหนึ่งเห็นว่าสื่อโทรทัศน์ที่เป็นลักษณะของละครควรจะผลิตเพิ่มอีก ควรนำเสนอวันละประมาณสองถึงสามเรื่อง ในช่วงหกโมงเย็น หรือช่วงหลังการ์ตูน ส่วนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มอีกส่วนหนึ่งก็บอกว่าสื่อโทรทัศน์ออกมามากแล้ว ไม่ควรเพิ่มอีกแต่ก็เห็นว่าควรอยู่ในระดับนี้ต่อไป

"ทีวี น่าจะเพิ่มจากวันหนึ่ง 2 เรื่อง 3 เรื่อง หลังการ์ตูนประมาณ 6 โมงเย็น"

"คิดว่าระดับนี้เยอะแล้ว รูปแบบเขาเปลี่ยนมาเรื่อย เปลี่ยนรูปภาพคำบรรยายใหม่"

"ควรอยู่ในระดับนี้คงจะพอ"

"ออกทีวีให้เยอะหน่อย เพราะว่าคนขี้เกียจอ่านหนังสือ"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า เนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์ที่จะทำให้คนเกิดความตระหนักและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้นั้น ควรเน้นความน่ากลัว โดยใช้ภาพของคนเป็นเอดส์จริงๆ แต่ไม่ต้องเผยให้เห็นใบหน้า โดยเปรียบเทียบให้เห็นตั้งแต่ก่อนเป็น จนถึงระยะที่เป็นเอดส์เต็มขั้นแล้ว เพื่อให้เห็นว่ามีสภาพเป็นอย่างไร และควรเน้นให้เห็นว่าเป็นแล้วรักษาไม่หายตายลูกเดียว

"ต้องทำภาพให้มันน่ากลัว"

"แสดงภาพคนที่เป็นแท้ๆ ปิดหน้าเขาแล้วก็ถ่ายภาพมา แล้วเอาภาพแต่ก่อนนี้เป็นยังไงกับสภาพที่เขาโทรมแล้วแล้วก็เขียนไปเลยว่านี้รักษาไม่หาย ตายลูกเดียว"

นอกจากนั้นผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าสื่อที่จะได้ผลหรือเข้าถึงประชาชนที่สุด ควรเป็นสื่อประเภทหนังสือ ซึ่งอาจจัดทำขึ้นมา โดยเฉพาะในลักษณะของการรวบรวมเป็นเล่ม ประกอบด้วยเนื้อหาการแนะนำ ถ้าจะเที่ยวสำส่อนควรทำอย่างไร หรือจะห่างจากยาเสพติดได้อย่างไร ที่จะทำให้รอดพ้นจากการเป็นเอดส์ พร้อมกับการอธิบายด้วยรูปภาพประกอบจะทำให้ประชาชนเข้าใจและสนใจมากขึ้น

สำหรับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอเห็นว่าควรจะแยกให้ชัดเจน โดยให้เหตุผลว่าเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซากจำเจของผู้รับสื่อ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อในอนาคตในด้านอื่นๆ ผู้ใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์เห็นว่าควรจะมีให้เห็นทั้งที่เป็นภาพสวยงามและภาพที่น่ากลัว โดยเปรียบเทียบให้เห็นว่า ถ้าหากมีพฤติกรรมเสี่ยงก็จะเป็นดังภาพที่น่ากลัว ในขณะเดียวกันถ้าปฏิบัติตัวไม่เสี่ยงก็จะเป็นดังภาพที่สวยงามไม่มีความทุกข์

"หมายถึงว่าไม่เป็นมันดี เป็นแล้วมันไม่ดียังไง"

"ผมว่าเอามาคู่กันเลย"

"เปรียบเทียบให้เห็นว่าคนไม่เป็นเป็นอย่างนี้ คนเป็นแล้วเป็นอย่างนี้"

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลาง

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลาง ได้ให้ข้อเสนอแนะในการประชาสัมพันธ์สื่อเอดส์ในอนาคตที่จะทำให้ประชาชนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรมว่า ควรจะนำผู้ที่เป็นเอดส์จริงๆ หรือใช้ภาพของคนที่เป็นเอดส์จริงๆ มาเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้รู้ได้เห็น จะทำให้ประชาชนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรมได้

"เห็นจากคนที่เป็นเอดส์จริง และเห็นจากภาพ ถ้าใช้สื่อจากคนที่เป็นจริง และมีภาพคนเป็นเอดส์ อาจมีผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวผู้หญิง"

สำหรับประเภทของสื่อที่ได้ผลและเข้าถึงประชาชนมากที่สุด ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลางเห็นว่าควรจะใช้สื่อบุคคล และสื่อเอกสารในการช่วยแนะนำกับประชาชน

ส่วนการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอผู้นำชุมชนสองคนในเขตเมืองภาคกลางมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยผู้นำชุมชนคนหนึ่งเห็นว่าควรให้แยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ โดยให้เหตุผลว่าเพราะแต่ละกลุ่มเป้าหมายมีความแตกต่างกัน เช่น กลุ่มครอบครัวก็เป็นแบบหนึ่ง กลุ่มวัยรุ่นก็เป็นอีกแบบหนึ่งแต่กลุ่มวัยรุ่นจะขาดความยั้งคิดพฤติกรรมเสี่ยงก็ต่างกับกลุ่มที่มีครอบครัว แต่ผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งเห็นว่าไม่ควรต้องแยกกลุ่มเป้าหมาย เพราะว่าโรคเอดส์เป็นได้กับทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นกลุ่มไหน มีความเสี่ยงเท่ากัน แต่ความเสี่ยงของเด็กจะเสี่ยงมากกว่าผู้ใหญ่ เพราะเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง

สำหรับประเภทของสื่อที่ควรผลิตเพิ่มนั้น ผู้นำชุมชนในเขตเมืองเห็นว่าควรทำเป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด และนำไปเสนอให้ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เช่น การจัดทำเอกสาร พร้อมกับการแนะนำ หรือจัดทำโปสเตอร์ติดตามจุดต่างๆ ของหมู่บ้าน

สำหรับประเภทสื่อที่ควรผลิตให้น้อยลง เห็นว่าไม่มี ไม่ควรผลิตให้น้อยลง แต่ควรผลิตเพิ่มและรณรงค์ให้มากขึ้น และให้เน้นในเรื่องการติดต่อให้มาก เพราะยังมีผู้ไม่ค่อยเข้าใจอยู่

"เอกสาร เกี่ยวกับการบอกเล่า การเข้าไปแนะนำจะได้ผลมากกว่า เพราะเข้าถึงประชาชนได้มาก หมายความเราเอาสื่อให้ประชาชนได้อ่านหรือข่าวสารอะไรต่างๆ"

"อยากจะให้เพิ่มสื่อโปสเตอร์ เพื่อจะได้ติดตามจุดต่างๆ ของหมู่บ้าน เป็นรูปภาพมีตัวหนังสือกำกับอย่างชัดเจน"

"ไม่มี แต่อยากให้รณรงค์มากขึ้น ไม่ต้องลดทุกอย่างเลย"

"ไม่ต้องลด เพิ่มการที่ติดหรือไม่ติด ต้องเน้นเพราะเขาไม่ค่อยเข้าใจ อย่างนี้ต้องลงสาเหตุ อาการเริ่มต้น บางคนไม่รู้..."

ในอนาคตเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอ ผู้นำชุมชนเห็นว่า ควรจะเน้นการไม่สำส่อนทางเพศมากกว่าการป้องกัน เพื่อเตือนคนที่มีครอบครัวให้เห็นถึงผลของการเที่ยวโสเภณีที่จะมีต่อครอบครัว

"การร่วมเพศ การเที่ยวของผู้ที่มีครอบครัวแล้วจะมีปัญหา ควรเน้นการไม่สำส่อน แต่ไม่ใช่การป้องกัน..."

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

กลุ่มสนทนาวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำได้ให้ข้อเสนอแนะถึงสื่อในอนาคตว่า ถ้าจะทำให้ประชาชนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรม สื่อเอดส์ในอนาคต ควรแสดงให้เห็นถึงอาการของโรค เช่น เมื่อได้รับเชื้อแล้วเป็นอย่างไร หรือไม่ก็ให้คนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงแล้วติดเชื้อเอดส์จริงๆ มาพูดคุยกับประชาชน จะทำให้ประชาชนกลัวและลดความเสี่ยงลงได้

"เป็นอาการขั้นแรก...ติดเชื้อมาแรกๆ ไม่เป็นอาการอะไรเลย พอไม่สบายขึ้นมาน้ำหนักลด ต่อมน้ำเหลืองโต แล้วคนเห็นพอมีอาการเช่นนี้ก็ไปตรวจ"

"อยากเสี่ยงก็ช่างเขา แบบพวกที่ติดมาอยากเห็นเขาบ้างเพราะจะได้เลิก"

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนทั่วไปมากที่สุดคือสื่อโทรทัศน์ เพราะมีคนดูกันมาก โดยเริ่มดูกันตั้งแต่บ่ายโมง เรื่อยไปจนจบละครหลังข่าว ดังนั้นจึงเห็นว่า ควรนำเสนอทางสื่อโทรทัศน์ให้มากกว่าสื่ออื่นๆ

"ทางทีวี มากกว่าเพราะเขาดูทีวี กันมาก ยามข่าวดูทีวี "

"บ่ายโมง บ่ายสองโมง แต่แน่นอนช่วงข่าวคนดูเยอะ"

"หลังข่าวไปแล้วเขาดูละคร"

สำหรับข้อเสนอแนะในเรื่องแยกหรือไม่แยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นต่างกัน โดยส่วนหนึ่งเห็นว่าไม่ควรแยก ควรให้รวมทุกกลุ่มเป้าหมายอยู่ในเรื่องเดียวกัน โดยให้เหตุผลว่ากลัวคนดูสับสนถ้าแยกกันจะทำให้คนดูไม่สามารถปะติดปะต่อเรื่องได้จึงอยากให้นำเสนอรวมๆ กันไป เริ่มตั้งแต่วัยรุ่นไปจนแต่งงานมีครอบครัวหรือไม่ก็เป็นครอบครัวใหญ่มีทั้งวัยรุ่นมีพ่อแม่ลูกรวมกันไปเลย สำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มอีกส่วนหนึ่ง เห็นว่าควรให้แยกกลุ่มเป้าหมายออกให้ชัดเจน โดยให้เหตุผลว่าแต่ละกลุ่มเป้าหมายมีความแตกต่างกัน เช่น กลุ่มผู้ใหญ่ควรเป็นเรื่องของการป้องกัน กลุ่มเด็กควรนำเสนอเป็นการ์ตูน กลุ่มวัยรุ่นควรเป็นเรื่องของการเที่ยวสำส่อนเพราะแต่ละกลุ่มเป้าหมายมีความแตกต่างกันในความเสี่ยงต่อการรับเชื้อ

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคกลางยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ควรเอาไปติดที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน หรือติดที่วัด ถ้าเป็นละครโฆษณาทางโทรทัศน์ ควรทำเป็นละครสั้นๆ ใช้เวลาไม่มากนักคนดูจะได้ไม่เบื่อ และควรแทรกไว้ในช่วงข่าวประจำวันตั้งแต่หนึ่งทุ่ม เป็นต้นไป และควรเล่นเป็นตอนๆ โดยบอกถึงขั้นตอนและระยะอาการของโรคว่า ระยะที่หนึ่ง เป็นอย่างไร ระยะที่สอง เป็นอย่างไร และระยะที่สามเป็นอย่างไร

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

สำหรับวัยรุ่นในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อเอดส์ในอนาคตว่า สื่อต่างๆ ที่ออกมาสามารถที่จะช่วยเปลี่ยนความคิดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนได้บ้าง สำหรับวัยรุ่นเป็นวัยที่ชอบทดลอง ชอบเที่ยวผู้หญิง สื่อควรจะออกมาแบบน่ากลัว แต่ไม่ควรเน้นความน่ากลัวจนเกินไป จะกระทบถึงคนที่กำลังเป็นเอดส์ เพราะคนที่เป็นแล้วอาจจะไปแพร่เชื้อให้คนอื่นในสังคม เป็นการตอบแทนได้ เนื่องจากเกิดความรู้สึกว่าสังคมไม่ยอมรับ สังคมรังเกียจ

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อเอดส์ในอนาคตว่า ประเภทของสื่อที่ได้ผลที่สุดหรือเข้าถึงประชาชนมากที่สุด คือสื่อโปสเตอร์และสื่อโทรทัศน์ เพราะเพียงแต่ดูก็รู้เรื่องไม่จำเป็นที่จะต้องอ่านเหมือนกับหนังสือพิมพ์หรือแผ่นพับ ดังนั้นจึงเห็นว่าสื่อที่ควรทำเพิ่มคือ สื่อโทรทัศน์และสื่อโปสเตอร์ สำหรับสื่อวิทยุและสื่อแผ่นพับเห็นว่าควรลดลงเพราะไม่ได้ผล โดยเฉพาะสื่อแผ่นพับ คนรับจะทิ้งมากกว่าอ่าน

"โปสเตอร์ ทีวี แน่นอนเข้าถึง แผ่นพิมพ์เขาแจกไม่ค่อยได้อ่าน หยิบแล้วทิ้ง"

"...ยังน้อยมาก น้อยกว่าทีวี และวิทยุ หนังสือพิมพ์ บางคนไม่ซื้อ"

"เน้นโปสเตอร์ ทำให้เข้าได้หลายจุด..."

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ในการสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ไม่จำเป็นที่จะต้องแยกแยะกลุ่มเป้าหมาย แต่ถ้าหากผลิตขึ้นมา โดยแยกกลุ่มเป้าหมายจะต้องจัดเวลาในการนำเสนอให้เหมาะสม เพราะกลุ่มผู้ใหญ่จะต้องทำงาน จึงต้องเลือกเวลาในการนำเสนอให้สอดคล้องกับแต่ละกลุ่มมิฉะนั้นสื่อไปก็ไร้ประโยชน์จะไม่มีผู้รับสื่อที่นำเสนอ

"คนมีครอบครัวไม่ค่อยได้ดู ดูเวลาว่าง เวลาทำงานไม่ดู"

"สื่อออกมาให้เป็นเวลา ถ้าอยู่บ้านแล้วจะดู"

ส่วนเนื้อหาของสื่อในอนาคต ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่าต้องการให้เน้นความน่ากลัว เมื่อเห็นแล้วจะได้กลัว แต่ก็มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่า ไม่ควรใช้ความน่ากลัวมากเกินไป แต่ควรเน้นให้รู้ว่าเอดส์อันตราย โดยเน้นเนื้อหาเป็นหลัก และเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อในเนื้อหาที่นำเสนอ จึงเห็นว่าควรจะใช้วิธีนำผู้ที่เป็นเอดส์จริงๆ มาสื่อให้ประชาชนฟัง สำหรับรูปแบบในการเสนอ กรณีที่เป็นสื่อโปสเตอร์ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าควรทำเป็นการ์ตูน เพื่อดึงดูดความสนใจจากทั้งเด็ก ผู้ใหญ่

และวัยรุ่น ตัวหนังสือจะต้องใหญ่พอสำหรับคนที่มีสายตาไม่ปกติก็เห็นได้ ควรมีภาพประกอบการอธิบายด้วย สำหรับสื่อหนังสือพิมพ์ควรจะลงเป็นข่าวในหน้าหนึ่งบ้าง เพราะที่ผ่านมามีอยู่เฉพาะคอลัมน์ข้างในซึ่งคนที่อ่านละเอียดเท่านั้นจึงจะได้เห็นเรื่องเอดส์

สำหรับสื่อโทรทัศน์ที่เป็นละครสั้น เห็นว่า ควรจะต้องมีรูปแบบการนำเสนอใหม่ๆ เช่น หลังจากละครเล่นจบลง ควรมีหมอมาอธิบายเพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และจะมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง

ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูงได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับสื่อเอดส์ในอนาคตว่า สื่อที่จะทำให้ประชาชนตระหนักและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงได้นั้น ควรเน้นความน่ากลัว เพราะเมื่อผู้รับสื่อเกิดความรู้สึกกลัว จะเกิดความตระหนักและจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

"ให้รู้ว่าโรคเอดส์เป็นยังไง เป็นแล้วมีลักษณะเป็นยังไง เห็นอาการเลยคนจะได้กลัว"

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง ยังให้ข้อเสนอแนะว่า สื่อโทรทัศน์กับสื่อโปสเตอร์ควรทำเพิ่ม และควรใช้ดาราเป็นผู้นำเสนอในสื่อด้วย เพราะจะได้ดึงดูดความสนใจจากประชาชน ส่วนสื่อแผ่นพับและเอกสารออกมามากแล้ว ไม่ควรต้องทำเพิ่มอีก

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลาง

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลางได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ลักษณะของการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความตระหนัก และเปลี่ยนพฤติกรรมที่เสี่ยงได้นั้น สื่อควรจะต้องเน้นความน่ากลัว แต่คิดว่าปัจจุบันประชาชนโดยทั่วไปก็กลัวโรคเอดส์อยู่แล้ว คงไม่ต้องเน้นจนมากเกินไป

"แค่คำว่าเอดส์ก็กลัวแล้ว กลัวว่าถ้าเกิดมันติดขึ้นมาจะทำยังไง เขาควรจะคิดไม่แตกต่างจากเราเท่าไรมั้ง ชื่อเอดส์ผมเองก็กลัวแล้ว"

สำหรับประเภทของสื่อที่ได้ผลที่สุดหรือเข้าถึงประชาชนมากที่สุด ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลางเห็นว่า คือ สื่อโทรทัศน์ เพราะสามารถรับได้ทุกที่และมีประชาชนดูกันมาก และเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายควรจัดทำให้สามารถดูได้ทั้งเด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ และคนแก่ เพราะทุกคนมีสิทธิ์ที่จะติดเชื้อเอดส์ได้เท่ากัน แต่ควรเน้นที่เนื้อหาสาระคำพูดที่ใช้ในการสื่อมากกว่า

"ไม่จำเป็น ใครก็ได้ วัยรุ่นคนแก่เด็กดูได้ มันอยู่ที่เนื้อหาสาระคำพูดที่บรรจงลงไปในนั้น"

"ไม่จำเป็นต้องแยกกลุ่ม เพราะทุกคนมีสิทธิ์ติด..."

ในเรื่องประเภทของสื่อที่ควรทำเพิ่มหรือควรลดเห็นว่า สื่อทุกประเภทไม่ควรจะลดปริมาณการผลิตลง สื่อโทรทัศน์ ควรทำเพิ่มเพราะสามารถแพร่ข้อมูลให้ประชาชนรับได้ทุกที่ โดยเฉพาะช่อง 7 มีประชาชนรับชมกันมาก

"ไม่จำเป็นจะต้องลดจำนวนสื่อ ที่ทำมาก็ดี สื่อทีวี ถ้าทำเพิ่มขึ้นก็ดีเพราะรับได้ทุกที"

สำหรับการรณรงค์ในอนาคตผู้นำชุมชนเห็นว่า ควรจะต้องกระตุ้นให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ประชาชนมีความระมัดระวังตลอดเวลา ไม่ให้ขาดช่วงหรือเงียบหายไป และควรจะแจ้งที่อยู่พร้อมเบอร์โทรศัพท์ของผู้ผลิตหรือแหล่งผลิตด้วย เพราะถ้าใครสงสัยสามารถจะติดต่อสอบถามได้

ภาคใต้

เขตเมือง

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นวัยรุ่นในขตเมืองที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่า ในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต ควรนำเสนอโดยเน้นอาการของคนเป็นเอดส์ เสนอภาพคนที่เป็นเอดส์แล้ว พร้อมทั้งควรเน้นว่าโรคนี้รักษาไม่หาย ยังไม่สามารถคิดค้นยาที่รักษาโรคเอดส์ได้ การนำเสนอในลักษณะนี้เห็นว่าควรใช้คำพูดแรงๆ ส่วนการนำเสนอสื่อที่ใช้ความสวยงามเพื่อให้คนดีไม่รังเกียจคนเป็นเอดส์นั้น ควรเน้นประเด็นที่ว่าโรคเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆ สามารถเข้าสังคมเหมือนคนดีอื่นๆ ได้

ลักษณะรูปแบบของสื่อที่ควรจะเป็นในอนาคตนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้เสนอแยกตามประเภทของสื่อไว้ว่า สื่อโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่ได้เห็นทั้งภาพและฟังเสียงได้ด้วยทำให้ชัดเจนเข้าใจง่ายว่า โรคนี้เป็นอย่างไร แก้ไขอย่างไรนั้น ควรออกเป็นละครสั้นๆ ประมาณครึ่งชั่วโมง หรือให้คนที่เป็นเอดส์มาพูดเล่าอาการให้คนดูเห็นชัดๆ ในรายการเฉพาะเอดส์ หรือสัมภาษณ์คนที่เป็นเอดส์ ซึ่งกลุ่มวัยรุ่นคิดว่า ถ้าทำอย่างนี้จะทำให้น่าเชื่อถือ หรือนำผู้เชี่ยวชาญด้านโรคเอดส์มาเป็นวิทยากรบรรยายทางโทรทัศน์เป็นต้น รายการเกี่ยวกับโรคเอดส์ทางโทรทัศน์นี้ ควรฉายก่อนรายการที่คนชอบดู (เช่น ละคร/ข่าว) สำหรับสื่อโปสเตอร์ควรเน้นเนื้อหาสาเหตุการติดเชื้อ และความร้ายแรงของโรค ตัวหนังสือในโปสเตอร์ควรเป็นภาษาไทยและมีภาษามลายูกำกับ ส่วนแผ่นพับควรทำเป็นบทความยาวแจกตามชนบทต่างๆ และหนังสือพิมพ์ ควรพาดหัวข่าวให้เป็นจุดเด่นว่าเอดส์เป็นแล้วไม่หาย ส่วนวิทยุนั้นเห็นควรให้จัดเป็นภาษามลายูซึ่งตอนนี้ออกมาน้อย

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเสนอให้คนที่เป็นโรคเอดส์ไปพูดตามโรงเรียน หรือจัดรายการตามหมู่บ้านพูดเรื่องเอดส์ให้ชาวบ้านเข้าใจสาเหตุ วิธีป้องกัน การประชาสัมพันธ์ควรใช้สำนวนให้เก่หรือสำนวนยอดฮิต หรือใช้ข้อความใหม่ไปเลย ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นเห็นว่า สื่อในอนาคตควรเปลี่ยนตามยุคตามสมัยให้เข้ากับสถานการณ์และน่าจะทำทุกรูปแบบ

เมื่อถามถึงประเด็นการนำดาราที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมาเป็นผู้นำเสนอสื่อโรคเอดส์วัยรุ่นกลุ่มนี้เห็นด้วยว่า ถ้าเป็นดาราการแสดงจะสมบทบาทในลักษณะของการตีบทแตก และจะทำให้เป็นจุดสนใจโดยไม่คิดว่าการแสดงเรื่องโรคเอดส์จะมีผลกระทบต่อภาพพจน์ความเป็นดาราแต่อย่างใด และคิดว่าดูน่าเชื่อถือเช่นกัน

"ในแง่การแสดง ไม่เสียหาย เพียงแต่การแสดง"

อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นผู้เข้าร่วมสนทนาก็ยังคิดว่า ถ้าเป็นไปได้อยากให้ผู้ป่วยเอดส์จริงๆ มาแสดงมากกว่า

สำหรับสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดคือ โทรทัศน์

"คิดว่าควรออกทางทีวี ถ้าเป็นใน 4 จังหวัดภาคใต้"

สำหรับบ้านที่ไม่มีโทรทัศน์ สื่อที่จะเข้าถึงได้ คือ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ และวิทยุ โดยโปสเตอร์นั้นสามารถติดตามชนบทได้คนที่อ่านไม่ออกก็ดูได้ ถ้าทำให้เป็นรูปภาพจะแจ้ง และเด่นชัด ส่วนคนที่อ่านหนังสือไม่ได้ก็ให้ลูกหลานแปลให้ได้ ส่วนวิทยุที่จะเข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ รายการที่ใช้ภาษายาวี หรือมลายู ดังได้กล่าวแล้วนั่นเอง

สื่อที่ชอบที่สุด วัยรุ่นที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ชอบโทรทัศน์ เพราะเห็นรูปภาพมีชีวิตชีวา โดยเฉพาะที่เป็นละครสั้นๆ ทำให้เข้าใจง่าย

"ทางทีวี เพราะได้เห็นรูปภาพที่มีชีวิต จะได้มีชีวิตชีวา โปสเตอร์ไม่มีชีวิต"

ผู้ร่วมสนทนา กลุ่มได้เล่าละครประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทางโทรทัศน์ที่ชอบให้ฟัง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ป่วยที่เป็นโรคเอดส์ที่มีหมอคอยพูดให้กำลังใจ ผู้ร่วมสนทนาให้เหตุผลว่า ที่ชอบเพราะสะท้อนให้เห็นถึงภาพชีวิต

อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มคนหนึ่งชอบสื่อโปสเตอร์มากที่สุด เพราะดูแล้วไม่เบื่อ เนื่องจากเป็นนิทานที่มีทั้งรูปภาพและข้อความ

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์เสนอให้ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทางโทรทัศน์ โดยออกรายการให้วัยรุ่นได้ทราบในลักษณะที่หมอมาพูดให้คำแนะนำในความยาวประมาณครึ่งชั่วโมง และเปลี่ยนตัวผู้พูดหรือวิทยากรบ้าง หรือเชิญหลายๆ คนมาพูดพร้อมๆ กัน ผู้ให้สัมภาษณ์ยังบอกว่า ไม่ชอบดูละครเพราะเบื่อ แต่คิดว่าถ้าให้ดาราที่มีชื่อเสียงมาแสดงจะทำให้ชอบดูละครเกี่ยวกับโรคเอดส์ทางโทรทัศน์มากขึ้น เพราะละครรณรงค์โรคเอดส์ที่ผ่านๆ มาผู้แสดงไม่ใช่ดารา นอกจากนั้น การนำเสนอควรให้พอดีกันระหว่างความน่ากลัวกับความสวยงาม

ส่วนสื่อที่ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าเข้าถึงประชาชนมากที่สุดคือโทรทัศน์ เมื่อถูกถามถึงสื่อรณรงค์โรคเอดส์ที่ชอบที่สุดที่จำได้ ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าถึงละครรณรงค์เกี่ยวกับโรคเอดส์จากทางโทรทัศน์ช่อง 7 เรื่องหนึ่ง ที่พูดถึงวัยรุ่นไปมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงที่มารู้ตอนหลังว่าเธอติดเชื้อเอดส์ จึงเสียใจเป็นเรื่องธรรมดา ผู้ให้สัมภาษณ์ให้เหตุผลว่า ที่ชอบเพราะอยากจะรู้เกี่ยวกับเอดส์ให้มากขึ้นจึงชอบดู

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

สำหรับการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรนำเสนอภาพจริงคนที่เป็นโรคเอดส์จริงมาแสดงมาพูดคุยทางโทรทัศน์ หรือพูดคุยตามหมู่บ้านถึงความร้ายแรงของโรค หรือมีการพาไปดูคนเป็นโรคเอดส์ตามโรงพยาบาล เพื่อให้เกิดความเชื่อถือและเกิดความกลัว นอกจากนี้ ควรมีการแสดงตัวเลข สถิติของการติดเชื้อเอดส์ในพื้นที่ต่างๆ ให้

เห็นกันชัดๆ การนำสไลด์ วีดิทัศน์ไปฉายตามหมู่บ้าน เนื้อหาที่นำเสนอควรมีคำแนะนำให้คำปรึกษาต่างๆ สำหรับคนเป็นเอดส์บ้าง เช่น ให้ออกกำลังกาย ควรเน้นให้เนื้อหาง่ายต่อการทำความเข้าใจ และอาจแทรกดนตรีหรือเพลงประกอบ ส่วนรูปแบบในการนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น ควรเป็นละครสั้นๆ เล่นเป็นเรื่องต่อกันตอนละ 2-3 นาที โดยเนื้อเรื่องเปลี่ยนไปในแต่ละตอน อย่างไรก็ตาม มีผู้เสนอว่าไม่ควรออกเกี่ยวกับโรคเอดส์ล้วน เพราะทำให้น่าเบื่อ แต่ควรแทรกระหว่างรายการต่างๆ นอกจากนั้น ยังมีการเสนอให้เจ้าหน้าที่เปิดอบรมเยาวชนประมาณเดือนละหนึ่งครั้ง หรือให้ อสม.เป็นสื่อบุคคลไปพูดคุยกับชาวบ้าน ในประเด็นของความน่าเชื่อถือของสื่อบุคคลระหว่างเจ้าหน้าที่โดยตรงกับผู้ที่ผ่านการอบรม ผู้ร่วมสนทนาครึ่งหนึ่งเห็นว่า น่าเชื่อถือพอๆ กัน ในขณะที่บางคนคิดว่าเจ้าหน้าที่น่าเชื่อถือมากกว่า

"เชื่อผู้ที่อบรม เพราะในเมื่อเขาอบรมมาจากเจ้าหน้าที่แล้ว เขาก็เป็นตัวแทนในหมู่บ้านชาวบ้านจะเชื่อถือ"

ส่วนในเรื่องการนำดาราที่มีชื่อเสียงมาแสดง ผู้เข้าร่วมสนทนาหลายคนเห็นด้วย เพราะคนดูจำได้ง่ายกว่า และคิดว่าคงไม่มีผลเสียหายต่อภาพพจน์ของนักแสดงนั้น หรือมีผลต่อความน่าเชื่อถือแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามหลายคนไม่เห็นด้วยกับการให้นักแสดงมีชื่อเป็นผู้นำเสนอ (Presentor) เพราะจะขาดความน่าเชื่อถือ และว่าคนเป็นเอดส์จริงๆ จะน่าเชื่อถือมากกว่า และอาจจะมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของนักแสดงคนนั้นได้

"ไม่เชื่อถือ เพราะไม่เหมาะสมกับรูปร่างหน้าตาของคนแสดง"

"ไม่สมควรเอาดารามาแสดงเพราะอาจมีผลต่อชื่อเสียงของเขาได้"

สำหรับสื่อที่ได้ผลที่สุด ผู้เข้าร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นว่า การประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ผ่านโทรทัศน์ดีที่สุด เพราะโทรทัศน์กระจายไปได้ไกลทั่วประเทศ และประชาชนส่วนมากติดโทรทัศน์ ส่วนบ้านที่ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์ ควรใช้หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ สำหรับชนบท ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเสนอให้เป็นสื่อบุคคล โดยเป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านมี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. ผสส.หรือตั้งศูนย์ประจำหมู่บ้าน

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนาคนหนึ่งให้ความคิดเห็นว่า สื่อประเภทหนังสือให้ผลน้อยมาก

"ทีวีสื่อออกมาได้ดีกว่า เพราะได้เห็นทั้งภาพและได้ยินเสียง ส่วนหนังสือได้ผลน้อยมาก เพราะบางคนอ่านหนังสือไม่ออก"

กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองเกือบทุกคนที่เข้าร่วมสนทนา มีสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ตัวเองชอบและประทับใจ เช่น โปสเตอร์ที่มี ใหม่ เจริญปุระ กับคาราบาว เป็นผู้นำเสนอ (Presentor) วีดิทัศน์ที่มีคนเป็นเอดส์จริงๆ มาบรรยายเกี่ยวกับอาการ และสาเหตุที่เป็นเอดส์ สปอตโทรทัศน์ช่อง 7 เรื่องของผู้หญิงติดเชื้อเอดส์ แล้วช่วยเตือนให้ระมัดระวังตัวเอง หนังสือการ์ตูนที่พ่อแม่ส่งลูกสาวคนเดียวไปเรียน กทม. แล้วติดเอดส์ สปอตโทรทัศน์ แสดงการคบเพื่อนที่มีดารา คือ อำพล ลำพูน เป็นตัวแสดงเป็นต้น

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

จากการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ สิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์อยากจะให้ทำต่อไปในอนาคต คือการรณรงค์โดยใช้สื่อบุคคล นั่นคือ ให้เจ้าหน้าที่เข้ามาในชุมชนเพื่อบรรยายตอบคำถามในกรณีที่มีข้อสงสัย ถ่ายภาพคนเป็นเอดส์จริงๆ บันทึกวีดิทัศน์ฉายให้ชาวบ้านดู ตั้งแต่อาการเริ่มแรกจนถึงอาการขั้นสุดท้าย ด้วยกลวิธีเรียกประชุมกรรมการหมู่บ้านก่อน ให้กรรมการหมู่บ้านเรียกประชุมชาวบ้านอีกต่อหนึ่ง สื่อบุคคลที่ลงไปควรเป็นหมอเพราะรู้เรื่องดีที่สุด

สำหรับการรณรงค์ผ่านโทรทัศน์นั้น อยากให้ขยายเวลาทางโทรทัศน์ให้ทำเป็นละครประมาณ 10 นาที เพราะที่ออกอยู่ในปัจจุบันนั้นสั้นเกินไป

ส่วนสื่อที่ได้ผลที่สุด ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่าคือ โทรทัศน์ เพราะชาวบ้านดูโทรทัศน์บ่อยกว่าสื่อประเภทอื่น แต่โปสเตอร์กับวิทยุนั้นคนไม่ค่อยสนใจเท่าไร โดยเฉพาะวัยรุ่น ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าจะไม่สนใจวิทยุเลย

สื่อที่ผู้ให้สัมภาษณ์ชื่นชอบมากที่สุด คือ สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่เป็นละครสั้นทางโทรทัศน์ แต่ไม่สามารถเล่าเนื้อเรื่อง เพราะจำไม่ได้

ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคใต้

สำหรับสื่อในอนาคตนั้น ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคใต้คนแรก มีความคิดเห็นว่าควรประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ เพราะคนที่ไม่เข้าใจภาษาไทยจะได้ฟังและเห็นภาพ ทั้งดูได้ทั่วไปทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยรูปแบบควรเป็นละครสั้นๆ มีข้อมูลอธิบาย แนะนำกลุ่มชอบเที่ยวให้ใช้ถุงยางอนามัยและไปตรวจเลือด เนื้อหาที่นำเสนอควรเริ่มตั้งแต่ตอนที่ยังไม่เป็นเอดส์จนเป็นเอดส์ แสดงให้เห็นอาการที่ผอมแห้ง เป็นตุ่มตามลำตัว ตนเองทราบเรื่องอาการเริ่มแรกเพราะเคยเห็นญาติเป็นโรคนี้ด้วย สื่อควรบอกถึงความร้ายแรงของโรค อาการของโรค เพื่อยับยั้งไม่ให้เด็กรุ่นใหม่ไปเที่ยวสำส่อน นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังเสนอว่า การแต่งงานจะช่วยลดการเที่ยวสำส่อนของผู้ชายลงได้บ้าง และต้องปราบปรามไม่ให้มีหญิงบริการด้วย

นอกจากนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับการให้ดาราเป็นผู้นำเสนอเรื่องราวในละครรณรงค์เรื่องเอดส์ เพราะการแสดงสามารถทำได้ตั้งแต่เริ่มเป็นเอดส์จนจบ ในขณะที่ถ้านำคนที่เป็นเอดส์จริงๆ นำเสนอ ไม่สามารถทำตรงนี้ได้

สำหรับผู้นำชุมชนคนที่สอง เสนอความคิดเห็นว่า สื่อในอนาคตควรเป็นละครสั้นๆ ทางโทรทัศน์ โดยผู้แสดงจะเป็นดาราก็ดีเพื่อดึงดูดความสนใจ คนดูไปจะได้คิดบ้าง แต่ถ้าผู้นำเสนอคือ คนที่เป็นเอดส์จริงจะดีที่สุดและควรจัดเป็นนิทรรศการหรือจัดให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับโรคเอดส์ไปตามชนบทต่างๆ โดยเจ้าหน้าที่

ในความคิดเห็นของผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคใต้คนแรก สื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ โทรทัศน์ รองลงมาอันดับสองคือ โปสเตอร์ อันดับสาม คือ วิทยุ ส่วนหนังสือพิมพ์นั้นคิดว่าได้ผลน้อยมาก

ส่วนผู้นำชุมชนเขตเมืองภาคใต้คนที่สองมีความเห็นว่า สื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์ เพราะมีคนดูมาก ส่วนโปสเตอร์บรรจุข้อมูลน้อย

เรื่องที่ผู้นำชุมชนในเขตเมืองที่ให้สัมภาษณ์ชอบมากที่สุด คือ ละครสั้นๆ ทางโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 5 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้ชายไปเที่ยวผู้หญิง กลับมาแล้วไม่สบายจึงไปตรวจเลือดปรากฏว่ามีเลือดบวก หลังจากนั้นเพื่อนๆ ก็ตีตนออกห่าง

ส่วนผู้นำชุมชนเขตเมืองคนที่สองชอบสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทุกประเภทเพราะทุกเรื่องมีสาระและได้ความรู้

เขตชนบท

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ข้อเสนอแนะสำหรับสื่อโรคเอดส์ในอนาคตนั้น ผู้ร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า อยากให้ประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ โปสเตอร์และวิทยุ ในส่วนโทรทัศน์นั้นควรเน้นข้อมูลและเนื้อหารายละเอียดให้มากขึ้น และเวลาก็ควรเพิ่มขึ้นจากเดิม แต่ไม่ต้องยาวมากเพียงแต่ให้เพิ่มจากเดิมเท่านั้น โดยอาจทำเป็นละครสั้นๆ

"ทางทีวี เวลาสั้นไป เนื้อหาก็น้อย"

"ทางทีวี ให้เห็นข้อมูลให้มากขึ้น เน้นเนื้อหาเยอะๆ"

"ปกติ 2 นาที ก็เปลี่ยนเป็น 4-5 นาที"

นอกจากนี้ ยังมีผู้เสนอว่า สื่อประเภทโปสเตอร์ แผ่นพับก็ควรเพิ่มอีกประมาณ 30-40%

"ถ้าเป็นโปสเตอร์ แผ่นพับ จากที่มีอยู่แล้ว 50% เพิ่มเป็น 80-90%"

สำหรับสื่อโปสเตอร์ ควรทำเป็นแผ่นใหญ่ๆ ให้ใกล้ความจริงมากที่สุด เพราะน่าเชื่อถือมากกว่าถ้าเป็นภาพการ์ตูนจะขาดความน่าเชื่อถือ สื่อโปสเตอร์ควรเน้นทั้งภาพและตัวหนังสือ การผลิตสื่อในอนาคตควรใช้ภาพแปลกๆ ใหม่ๆ ที่ทำให้ดูหลายๆ ครั้งแล้วไม่น่าเบื่อ ถ้าเป็นโปสเตอร์ควรเอารูปคนเป็นเอดส์จริงๆ นำเสนอ และควรเพิ่มความน่ากลัวให้มากขึ้น บอกถึงความร้ายแรงของโรคเอดส์ให้ชาวบ้านได้รับรู้

การเสนอแนะให้คนเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงนั้น ผู้ร่วมสนทนาเสนอว่า ควรแนะนำให้ออกกำลังกายเวลาที่กลุ้มใจ หรือเกิดอาการเครียด และหางานให้ตัวเองอย่าอยู่เฉยๆ

ส่วนเรื่องการให้ดาราที่มีชื่อเสียงเป็นผู้นำเสนอ ผู้ร่วมสนทนาไม่เห็นด้วย เพราะคิดว่าไม่สมควร ให้คนเป็นเอดส์จริงๆ เป็นผู้นำเสนอดีกว่า โดยเปิดเผยใบหน้าแต่ไม่ต้องเปิดเผยชื่อ

ในความคิดของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม สื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดคือ โทรทัศน์ เพราะเดี๋ยวนี้เกือบทุกหลังคาเรือนมีโทรทัศน์ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านก็มี รองจากโทรทัศน์ คือ วิทยุและโปสเตอร์

สื่อที่ชอบที่สุดสำหรับผู้ร่วมสนทนาคนหนึ่งของกลุ่มวัยรุ่นเป็นละครโทรทัศน์ เรื่องราวของสองสามี-ภรรยา สามีไปติดเชื้อเอดส์จากหญิงบริการ แล้วแพร่เชื้อสู่ภรรยาที่กำลังตั้งท้อง ทำให้ลูกในท้องติดเอดส์ไปด้วย

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

สำหรับการสัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง การประชาสัมพันธ์ในอนาคตที่ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอแนะคือให้กระทรวงสาธารณสุขจัดหน่วยเคลื่อนที่เข้ามาในชุมชนให้ชาวบ้านดูวีดิทัศน์ แจกเอกสาร เพราะการที่เจ้าหน้าที่ลงมาเองจะเป็นการเรียกร้องความสนใจของคนในชุมชน ส่วนสื่อประเภทอื่นคือวิทยุนั้นให้บอกรายละเอียดของโรค ในโทรทัศน์ก็ให้มีผู้แสดงอาการของโรคด้วย ให้คนดูแล้วกลัวจะได้หยุดพฤติกรรมเสี่ยง

"เวลาเขาดูแล้วเขาอาจจะกลัว เขาทำอะไรแบบไอ้นั้น เขาก็จะหยุด"

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า สื่ออนาคตไม่จำเป็นต้องแยกกลุ่มเป้าหมายก็ได้ สามารถทำรวมกันได้ เพราะทุกคนสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่แสดงออกมาได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึก เห็นว่า สื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดคือ โทรทัศน์ เพราะโทรทัศน์นั้นดูได้ทุกเพศทุกวัย แม้แต่คนที่ไม่รู้หนังสือก็ดูได้ สื่อที่เข้าถึงประชาชนทั่วไปรองลงมาคือ วิทยุ

"ทีวีนี้ดูได้ทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่เด็ก ผู้ใหญ่ ผู้หญิง ผู้ชาย ดูได้หมดเลย เขาอาจจะเข้าใจ ดูรูปภาพได้ ดูรูปประกอบไปด้วย ถ้าเป็นกระดาษคนที่ไม่เข้าใจดูไม่รู้เรื่อง"

สำหรับสื่อชิ้นที่ชอบที่สุดของผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึกนั้น เป็นโปสเตอร์ มีภาพประกอบ มีคำขวัญเขียนข้างล่าง โดยภาพนั้นบอกถึงวิธีการต่างๆ ที่ทำให้ไม่ติดโรคเอดส์ เป็นโปสเตอร์ของกระทรวงสาธารณสุข ที่ชอบเพราะดูแล้วทำให้ไม่วิตกกังวล แสดงให้เห็นว่า โรคเอดส์ติดได้ยาก

"จุดเด่นก็ทำให้เขาไม่วิตก เขาไม่กังวลเวลาเห็น โรคเอดส์มันติดยากเหมือนกัน พูดถึงติดยาก"

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเสนอให้ใช้รูปแบบละครในการนำเสนอ เพราะชาวบ้านชอบดูละครและระยะเวลาเท่าที่ออกมาสั้นเกินไปดูไม่ทันควรทำเป็นละครยาวประมาณครึ่งชั่วโมง

"ถ้าทำละครคนเขาจะตั้งใจดู เพราะชาวบ้านชอบดูละคร ที่ออกมาดูแป๊บเดียวก็หายไม่ทันรู้เรื่อง ถ้าทำเป็นละครยาวก็จะเข้าใจ"

"เท่าที่เห็นโฆษณาในทีวีก็ออกมาแป๊บเดียวก็หมดแล้ว ดูไม่ทันรู้เรื่อง"

เนื้อหาที่ละครควรนำเสนอนั้น ควรนำเรื่องที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์จริงๆ ของคนเป็นโรคเอดส์มาแสดงเป็นละคร บอกตั้งแต่สาเหตุของโรค ตั้งแต่ต้นจนจบ นอกจากนี้มีผู้เสนอให้ใช้แนวที่ดูแล้วน่าสงสารที่สุด หรือเอาคนที่เป็นเอดส์จริงๆ ออกทางโทรทัศน์

นอกจากนี้ ผู้ร่วมสนทนาได้เสนออีกด้วยว่า สำหรับการนำเสนอทางโทรทัศน์นั้นต้องมีการประชาสัมพันธ์ รายการก่อนล่วงหน้า เพื่อให้คนทราบ

ผู้ร่วมสนทนาเสนอว่า น่าจะมีรายการทางวิทยุบ้างโดยทำเป็นข่าวสี่โมงเย็น เป็นข่าวชาวบ้าน หรือเป็นรายการเพลง แล้วแทรกเรื่องเอดส์

การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนาคิดว่าต้องกำจัดที่ต้นเหตุไม่ใช่ปลายเหตุ วัยรุ่นที่ชอบเที่ยวก็สนับสนุนให้มีการเล่นกีฬา จัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเยาวชนได้แสดงออก ส่วนคนมีครอบครัวที่ชอบเที่ยวก็ให้ใช้ถุงยางอนามัย และควรเน้นด้านศาสนา นอกจากนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้าน เชิญชวนชาวบ้านมาชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับโรคเอดส์ คนที่จะทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ส่วนคนที่ไปอบรมมานั้นไม่ได้รับความเชื่อถือเท่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

สื่อที่ควรทำเพิ่มคือ วีดิทัศน์ เพื่อเปิดที่ศูนย์หนังสือประจำหมู่บ้าน ส่วนสื่อที่ควรลดไม่มี มีแต่อยากจะให้ทำเพิ่มมากกว่า

ผู้ใหญ่ที่ร่วมสนทนากลุ่มคิดว่า สื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดคือ โทรทัศน์และวิทยุ เพราะเกือบทุกหมู่บ้านมีโทรทัศน์ และเกือบทุกคนชอบดูโทรทัศน์ ที่ศูนย์อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านก็มีโทรทัศน์ ส่วนวิทยุนั้นฟังได้บ่อยและมีกันทุกหลังคาเรือนก็ว่าได้ นอกจากนี้สื่อโทรทัศน์นั้น คนสูงอายุที่ไม่รู้หนังสือก็สามารถดูได้ดี และถ้าไม่เข้าใจก็ได้ถามลูกๆ ซึ่งได้เรียนหนังสือ

"ทีวี เพราะคนแก่ดู ทีวี ได้รู้เรื่อง ถ้ามีคนที่รู้ๆ บอกสักคนก็คงจะดี"

"ทีวี เพราะคนแก่ที่ไม่รู้หนังสือก็จะได้ดู คนแก่ไม่ได้เรียน แต่มีลูกเรียนหนังสือเวลาไม่เข้าใจก็ถามลูกๆ"

ผู้ร่วมสนทนายังให้ความเห็นว่า สื่อโปสเตอร์ไม่น่าจะมีผลเท่าไหร่ เพราะไม่เข้าใจความหมายที่สื่อออกมา ดูแต่รูปภาพ แต่โทรทัศน์เข้าใจง่ายได้ดูทั้งรูปภาพและได้ฟังเสียง

สำหรับเรื่องที่ชอบที่สุดของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมา ผู้ร่วมสนทนาบางคนเล่าถึงละครทางโทรทัศน์ที่เนื้อเรื่องน่าสงสารเป็นชีวิตของหญิงโสเภณีที่ติดเอดส์ มีลูก สุดท้ายถูกตำรวจจับ เป็นละครทางโทรทัศน์ช่อง 7 อีกเรื่องหนึ่งเป็นข่าวทางโทรทัศน์ช่อง 7 เช่นกัน แสดงอาการของโรคเอดส์มีเม็ดตามลำตัว ส่วนผู้ร่วมสนทนาคนอื่นบอกว่า เท่าที่ผ่านมาดูเพียงผ่านๆ แต่ก็ทำให้ระวังตัวมากขึ้น

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงเสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ในอนาคตใน 2 รูปแบบ คือการจัดอบรมโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่นให้วัยรุ่นเข้าใจ เพราะตอนนี้เขารู้ไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควร อีกรูปแบบหนึ่งคือ ทำเป็นวีดิทัศน์โดยเสนอภาพจริงหรืออาจแต่งขึ้นผสมกับของจริง นอกจากนี้ยังเสนอให้ความรู้ก่อนการละหมาดวันศุกร์อีกด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์มองว่า การฉายวีดิทัศน์ตามหมู่บ้านจะให้ประโยชน์มากที่สุด เพราะส่วนมากชาวบ้านไม่ได้เรียน อ่านเขียนและพูดภาษาไทยไม่ได้ โดยเฉพาะคนที่อายุ 40 ปีขึ้นไป ตอนนี้ประชาชนรู้แต่ว่าโรคเอดส์น่ากลัวแต่ไม่ทราบเนื้อหาสาระ วีดิทัศน์จะลึกซึ้ง และละเอียดกว่าโทรทัศน์ โทรทัศน์ออกมาสั้นๆ คนมีการศึกษาก็อาจจะพอรู้บ้าง แต่คนไม่มีความรู้จะไม่เข้าใจเลยว่า เขาต้องการสื่ออะไร

"โฆษณาทีวี เวลามันสั้น แป๊บเดียวเอง ถ้าเป็นพวกที่มีการศึกษาก็พอรู้บ้าง ถ้าเป็นประชาชนนี้ไม่รู้เรื่องเลยว่าเป็นอะไรรู้แต่ว่าโรคเอดส์"

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชอบวีดิทัศน์ที่เล่นเป็นเรื่อง ไม่เปิดเผยชื่อจริง แต่ใช้ชื่อเล่นแทน

ผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคใต้

สำหรับการประชาสัมพันธ์ในอนาคตนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในชนบทเสนอว่า ควรมีการจัดกลุ่มชาวบ้านแล้วฉายวีดิทัศน์เกี่ยวกับโรคเอดส์ให้ดูว่าโรคเอดส์เป็นอย่างไร เนื่องจากชาวบ้านยังไม่รู้ว่าโรคเอดส์เป็นอย่างไร และอยากให้มีการประชาสัมพันธ์แบบถึงตัวเป็นกลุ่มๆ ไป เช่น กลุ่มแม่บ้าน การอธิบายถึงตัวจะช่วยให้เขาเปลี่ยนพฤติกรรมได้มากกว่า เพราะสื่อต่างๆ ก็เห็นมามากแล้ว โดยสื่อบุคคลที่จะเข้ามาประชาสัมพันธ์นั้นควรเป็นเจ้าหน้าที่โดยตรง

ผู้นำชุมชนในชนบทเสนอว่า ในการประชาสัมพันธ์ควรใช้คำพูดง่ายๆ เป็นภาษาชาวบ้าน เพราะคนมีหลายระดับ คนที่มีการศึกษาอาจใช้คำพูดที่เป็นวิชาการได้ แต่ชาวบ้านต้องสื่อง่ายๆ ด้วยภาษาท้องถิ่นคือ ภาษามลายู ทางวิทยุและโทรทัศน์ และเห็นว่า การสื่อด้วยภาษามลายูนั้นยังน้อยอยู่

การนำเสนอด้วยสื่อควรนำคนที่เป็นเอดส์จริงๆ มาแสดง อย่างเช่นรายการ 4 ทุ่มสแควร์ที่สื่อออกมาดี การนำคนเป็นเอดส์จริงมาแสดงชาวบ้านจะชอบดูมากกว่า อาจแสดงเป็นละครเพื่อให้คนสนใจ การนำดารามาเป็นผู้นำเสนอก็ได้เหมือนกันในแง่ความดึงดูดใจ เพราะชาวบ้านชอบดารา .แต่ชาวบ้านก็คิดว่า นั่นคือการแสดงเท่านั้น ถ้าคนเป็นเอดส์จริง ตัวจริง เสียงจริง จะสามารถอธิบายความรู้สึกอาการได้น่าเชื่อถือมากกว่า

การนำเสนอควรเน้นรูปภาพ เพราะชาวบ้านไม่สนใจอ่าน ส่วนใหญ่จะดูแต่รูป และควรเป็นภาพที่น่ากลัวเพราะสร้างความน่าเชื่อถือมากกว่า แต่ผู้นำชุมชนไม่เห็นด้วยที่จะให้เสนอด้วยการ์ตูนเพราะกลัวจะสื่อความหมายไม่ได้หรือไม่ชัดเจน และกลัวว่าชาวบ้านจะดูการ์ตูนแล้วไม่ได้เกิดความตระหนัก ดูโดยไม่ได้คิดอะไร ขณะเดียวกันผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งเห็นว่า ถ้าเป็นการ์ตูนควรเสนอทางโทรทัศน์ ส่วนโปสเตอร์ที่เป็นภาพการ์ตูนไม่เหมาะกับผู้ใหญ่ แต่จะเหมาะกับเด็กมากกว่า

ในการนำเสนอทางโทรทัศน์ ผู้นำชุมชนในชนบทเห็นว่า โฆษณาในโทรทัศน์เกี่ยวกับโรค-เอดส์ที่มีอยู่นั้นสั้นเกินไป ควรจะให้มีความยาวประมาณ 15 นาที เป็นละครเรื่องยาวที่ออกอาทิตย์ละครั้งต่อเนื่องกันไป ซึ่งในการนำเสนอเป็นรูปแบบละครนี้ อาจใช้ดาราแสดงได้

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนยังเสนอว่า สื่อในอนาคตควรจำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย เช่น สื่อสำหรับวัยรุ่น พ่อบ้าน แม่บ้านควรแตกต่างกัน เพราะพฤติกรรมของแต่ละกลุ่มต่างกัน โดยเฉพาะวัยรุ่นมีแนวความคิดไม่เหมือนผู้ใหญ่ ดังนั้นวิธีการดึงดูดความสนใจควรแตกต่างกันด้วย ผู้นำชุมชนเสนอว่าควรสื่อด้วยโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่น และสื่อด้วยวิทยุสำหรับกลุ่มผู้ใหญ่

> "ออกให้ต่างกัน วัยรุ่นนั้นเขาตัวคนเดียว แล้วถ้าเป็นครอบครัวนั้นไปถึงลูกเมีย เพราะพฤติกรรมนั้นต่างกัน"

สำหรับสื่อที่ควรเพิ่ม ผู้นำชุมชนคิดว่าควรเพิ่มสื่อบุคคลเพราะสื่อประเภทเอกสาร แผ่นพับและโปสเตอร์นั้นมีมากพอแล้ว เพราะสื่อนั้นถ้ามากเกินไปก็เบื่อเหมือนกัน

สื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด ในความคิดเห็นของผู้นำชุมชนคือ โทรทัศน์ และวิทยุ โดยเฉพาะรายการ "ปะจูขายข่าว" เพราะจากการสอบถามชาวบ้านทราบว่า ได้รับข่าวสารเรื่องโรคเอดส์จากรายการ "ปะจูขายข่าว"เป็นส่วนใหญ่ ส่วนรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลมากที่สุดคือ การอบรมเป็นกลุ่มๆ ทั้งกลุ่มเยาวชน เกษตรกร แม่บ้าน และอื่นๆ

สำหรับสื่อโรคเอดส์ที่ผู้นำชุมชนล่าว่า ชอบที่สุดคือ ละครสั้นๆ เรื่องหนึ่งในโทรทัศน์ ซึ่งดูแล้วชอบติดใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดยาและการสำส่อนทางเพศ ออกทางโทรทัศน์บ่อย แต่จำช่องไม่ได้ ความยาวประมาณ 2-3 นาที

กรุงเทพมหานคร

สนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

สำหรับข้อเสนอแนะสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงได้ให้ความเห็นว่า แม้ปัจจุบันประชาชนทั่วไปจะมีความกลัวโรคเอดส์กันมาก แต่ก็เห็นว่ายังไปเที่ยวสถานบริการทางเพศกันอยู่ไม่เลิก แม้จะมีการใช้ถุงยางอนามัยแต่ถ้าเกิดเหตุสุดวิสัย ถุงยางอนามัยแตกก็ไม่สามารถป้องกันเชื้อเอดส์ได้ จึงควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศจะดีกว่า และในความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นเห็นว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนมากที่สุด เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีโทรทัศน์ นิยมดูละคร และชอบดูข่าวตอนกลางคืน

นอกจากนี้ กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงคิดว่า สื่อในอนาคตที่จะนำเสนอต่อไปนั้นไม่จำเป็นต้องแยกกลุ่มเป้าหมาย เพราะโรคเอดส์ไม่จำกัดว่าจะเกิดกับกลุ่มไหน ทุกคนมีสิทธิ์เป็นเอดส์เหมือนกันหมด ควรจะออกมาเป็นลักษณะแบบกลางคือ ผู้ใหญ่ดูได้และวัยรุ่นก็ดูได้ แต่ควรจะเน้นกลุ่มที่มีอัตราเสี่ยงสูง เพราะถ้าหากออกสื่อเป็นของวัยรุ่น แต่วัยรุ่นไม่ดูก็จะไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด

> "...เพราะโรคนี้ไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มไหนมีสิทธิ์เป็นทุกคน คือ ออกมาเป็นกลางๆ แต่เน้นกลุ่มที่มีอัตราเสี่ยงสูง..."
>
> "คิดว่าไม่จำเป็น เพราะถ้าหากว่าช่วงที่ออกของวัยรุ่น เราก็วัยรุ่นไม่ได้ดูอะไรอย่างนี้ อยากจะให้ออกกลางๆ ผู้ใหญ่ดูได้ วัยรุ่นก็ดูได้"

สำหรับสื่อที่ควรผลิตเพิ่มและลด ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นเห็นว่า ควรเพิ่มสื่อทุกประเภทไม่ต้องลด และควรออกให้สม่ำเสมอ จะเป็นการกระตุ้นเตือนประชาชนไม่ให้เสี่ยง

ส่วนข้อเสนอแนะอื่นๆ มีผู้เสนอว่า สื่อที่ออกทางโทรทัศน์ควรจะเป็นละครที่ทำแบบละครชีวิตจริงหรือฝันที่เป็นจริงของช่อง 3 โดยอาจให้มีดารามาร่วมแสดงด้วย สลับกับภาพของคนที่เป็นโรคเอดส์จริงๆ เพื่อให้เป็นประสบการณ์แก่คนทั่วไป และระยะเวลาของการออกสื่อจะต้องไม่สั้นเกินไป เพราะถ้าสั้นเกินไปจะทำให้เข้าใจยากหรือดูแล้วไม่เข้าใจ แต่การใช้ดารามาแสดงก็ต้องระมัดระวัง ไม่ให้ผู้รับสื่อคิดว่าโรคเอดส์เป็นโรคของกลุ่มดารา

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ยังเห็นว่า การใช้สำนวน คำ หรือคำคม จะเหมาะสมกับการนำมาใช้ในการผลิตสื่อให้กับสังคมเมืองที่ประชาชนรู้แล้วว่าโรคเอดส์อันตรายแค่ไหน อาจจัดทำเป็นสติกเกอร์เล็กๆ มีคำคม หรือสำนวนไว้คอยเตือนใจ เพื่อติดตามสถานที่ทำงาน โดยไม่ต้องใช้คำอธิบายมากนัก เพื่อให้ประชาชนทั่วไปพูดกันติดปาก ก็จะเป็นเครื่องเตือนสติได้อย่างหนึ่ง เช่น เอดส์เป็นแล้วตายไม่มียารักษา เป็นต้น

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นวัยรุ่นในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาสูง เสนอแนะให้สร้างสื่อในอนาคตออกมาในลักษณะที่เป็นขั้นตอนของการเป็นโรคเอดส์ เพราะเท่าที่ออกมาอยู่ๆก็โผล่ออกมาเป็นโรคเอดส์เลย โดยไม่รู้ว่าก่อนเป็นนั้นเป็นอย่างไร และควรมีลักษณะของการป้องกันด้วย เช่น เน้นการสวมถุงยางอนามัยก่อนมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการหรือกับคนอื่นๆ ในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาควรมีกิจกรรมพิเศษร่วมมือกันทำงานต่างๆ เช่น ติดโปสเตอร์ ทำป้ายคัทเอาท์ การช่วยกันทำจะทำให้ได้ความรู้ทั่วถึง ถ้าทำคนเดียวก็รู้คนเดียว ถ้าช่วยกันทำหลายๆ คนก็รู้หลายคน

สื่อที่ให้ผลที่สุด สำหรับคนชอบอ่าน น่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ เพราะให้รายละเอียดมากกว่าโทรทัศน์

ในความคิดของวัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์ สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์สำหรับวัยรุ่นและผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องแยกกัน เพราะทุกคนมีสิทธิ์ติดเอดส์ได้ทุกคน ถ้ายังมีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ วัยรุ่นอาจสำส่อนก็ได้ หรือผู้ใหญ่อาจใช้เข็มฉีดยาเสพติดก็ได้

สื่อที่ควรจะเพิ่มคือ ละครในโทรทัศน์ เช่น หญิงบริการอาจดูโทรทัศน์มากกว่าที่จะอ่านหนังสือพิมพ์หรือดูรูป อย่างเช่นละครเรื่องสีวิกาที่พูดถึงโรคเอดส์ก็คิดว่าน่าจะได้ประโยชน์ทำให้เกิดความกลัว ส่วนสปอตโทรทัศน์สั้นๆ ไม่ต้องเพิ่ม เพราะมีมากพอแล้ว น่าจะเปลี่ยนตัวละคร เปลี่ยนเนื้อหาบ้าง เพราะเท่าที่ออกมา เนื้อหาซ้ำซากจำเจ เอาภาพเก่าๆ มาฉาย เช่น เรื่องที่ผู้หญิงไม่ดูแลลูก น่าจะเปลี่ยนเป็นผู้หญิงรักสามีให้กำลังใจสามีที่เป็นเอดส์ เพื่อคนฟังจะได้กลับใจได้

นอกจากโทรทัศน์แล้ว โปสเตอร์ก็ควรเพิ่มเพราะไม่ค่อยมีมากนัก และควรเป็นรูปใหญ่ๆ ทางโรงเรียนควรมอบหมายงานให้นักเรียนไปค้นคว้าหาข้อมูล หาภาพเกี่ยวกับเอดส์ เพื่อนักเรียนจะได้มีความรู้ด้วย

สำหรับสื่อที่ผู้ให้สัมภาษณ์ชอบที่สุดคือ สปอตทางโทรทัศน์ เรื่องของวัยรุ่นที่ขาดความอบอุ่นแล้วหันมาพึ่งยาเสพติด ชอบเพราะรูปแบบการนำเสนอดี สื่อนี้กลุ่มนักเรียนจะได้ประโยชน์มาก

สัมภาษณ์ระดับลึกวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

ในเรื่องข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาสื่อเอดส์ในอนาคต วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีการศึกษาต่ำให้ความเห็นในหลายประเด็น กล่าวคือผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่สนใจการอ่านหนังสือ เพราะเป็นเรื่องน่าเบื่อมากกว่าจะน่าสนใจ สื่อโรคเอดส์จึงควรเป็นรูปแบบของการ์ตูนหรือละครมากกว่า ซึ่งจะน่าสนใจกว่ารูปแบบที่เป็นวิชาการ

"เท่าที่ผ่านมา เห็นคนมาแจกเอกสาร ดูเผินๆ ไม่ค่อยอ่าน เขากลับขยี้ทิ้งบ้าง"

สื่อที่ควรทำเพิ่มนั้นผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่า ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ ส่วนสื่อโปสเตอร์นั้นมีอยู่มากมายแล้ว ส่วนสื่อที่มีข้อมูลมากเกินไปที่ต้องอ่าน ควรลดลง

"มีข้อมูลเยอะเกินไปไม่มีใครอ่าน มันลายตา ลดเอาย่อๆ จุดประเด็นสำคัญมากกว่า เขาเบื่อการอ่าน คิดว่าบางคนเบื่อการอ่าน"

สื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ถ้าเป็นไปได้ควรแยกสื่อสำหรับวัยรุ่นกับสื่อสำหรับผู้ใหญ่ โดยในวัยรุ่นต้องเป็นเรื่องทำนองว่าการไปเที่ยวกับเพื่อนสามารถติดต่อได้ง่าย ส่วนผู้ใหญ่ต้องบอกเรื่องการปฏิบัติตัวว่าจะทำอย่างไรกับครอบครัวเมื่อเที่ยวกลับมาแล้ว

"คิดว่าถ้าเป็นไปได้ระบุก็ได้ เพราะว่าแบ่งการสื่อกับวัยรุ่นกับผู้ใหญ่ ถ้าเป็นไปได้น่าจะแบ่ง คิดว่ามีความสำคัญ ถ้าเราแบ่งสปอตวัยรุ่นว่าการไปเที่ยวกับเพื่อนสามารถติดต่อได้ง่าย ถ้าผู้ใหญ่เที่ยวกลับมาแล้วควรจะทำอย่างไรกับครอบครัว"

นอกจากนี้ วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ แสดงความคิดเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ควรเป็นลักษณะให้ระมัดระวังมากกว่าจะให้เลิกพฤติกรรมเสี่ยง เพราะมองว่าคงเลิกไม่ได้ สื่อควรบอกให้ระมัดระวังว่าติดเอดส์ได้อย่างไร จะป้องกันอย่างไร

"ถ้าห้ามจะไม่ได้ เป็นชีวิตของเขาแล้ว ไม่สามารถห้ามเขาได้ แต่ก็สามารถให้ข้อมูลตรงนี้ จะป้องกันอย่างไร"

นอกจากนี้ วัยรุ่นผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่า ละครเอดส์ทางโทรทัศน์ ควรออกหนึ่งเรื่องต่อเดือนแล้วเปลี่ยนเรื่องใหม่ และในการประชาสัมพันธ์ในชุมชนต้องแยกกลุ่มเป้าหมายเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเรียนหนังสือ กับกลุ่มทำงาน กลุ่มเรียนหนังสือจะมีเวลาอ่านหนังสือ และดูโทรทัศน์ในขณะที่กลุ่มทำงานจะไม่ค่อยมีเวลาดูโทรทัศน์ เพราะกลับมาจากทำงานก็ต้องพักผ่อน รูปแบบการประชาสัมพันธ์ในชุมชนต้องมีการจัดกิจกรรมในวันเสาร์-อาทิตย์เพื่อดึงวัยรุ่นที่ชอบเที่ยว โดยต้องเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจเขาได้ เช่น อาจมีการแสดงละครเอดส์ และให้ข้อมูลด้วยการฉายสไลด์ วิดิทัศน์ หรือนำลิเกมาเป็นสื่อทำเป็นลิเกต้านเอดส์ การจัดกิจกรรมควรจัดช่วงเก้าโมงเช้าถึงบ่ายสามโมง และต้องมีการประชาสัมพันธ์บอกรายละเอียดของรายการล่วงหน้าด้วย

สนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

จากการสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง ในเรื่องข้อเสนอแนะสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต พบว่าผู้เข้าร่วมสนทนาให้ความคิดเห็นหลากหลายพอจะสรุปได้ดังนี้

สื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด ผู้ร่วมสนทนาบางส่วนแสดงความคิดเห็นว่าวิทยุเป็นสื่อเข้าถึงที่สุด เพราะทำอะไรก็ได้ยินตลอด ได้ผลกว่าโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวารสาร คนทำงานสามารถทำงานไปด้วยฟังไปด้วยได้ สถานีที่น่าจะใช้คือ จส.100 เพราะคนขับรถส่วนใหญ่ฟังสถานีนี้ นอกจากนี้มีผู้ให้ความเห็นว่าสื่อที่เข้าถึงประชาชนที่สุดคือ โทรทัศน์ และโครงการเอดส์สัญจรของ ACCESS ที่ลงไปให้ความรู้ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ นับเป็นสื่อสองทางที่สามารถสร้างความสนใจ ความเชื่อมั่นให้คนรับสื่อได้มากกว่าสื่อทางเดียว

"สื่อสองทาง สร้างความสนใจ ความเชื่อมั่นให้คนรับสื่อได้มากกว่าอยู่แล้ว"

ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับรูปแบบ หรือกลวิธีการนำเสนอ สำหรับโทรทัศน์ ผู้ร่วมสนทนาเสนอว่าควรจะออกช่วงเย็นหรือกลางคืน หลังจากคนทำงานกลับถึงบ้านแล้ว โดยเฉพาะช่วงข่าวช่วง 3 ทุ่ม เป็นช่วงเวลาที่คนดูมาก ไม่ควรออกอากาศช่วงเช้าเพราะคนส่วนใหญ่ต้องทำงาน ทำให้ไม่มีเวลาดู แต่ถ้าเสาร์-อาทิตย์ ควรออกกลางวัน

"ส่วนมากออกช่วงเช้า คนทำงานไม่มีเวลาดู น่าจะออกช่วงมืดหน่อยคนกลับบ้านได้ผลมากกว่า"

ส่วนรูปแบบในโทรทัศน์นั้นมีผู้เสนอให้เป็นรายการถามตอบเหมือนรายการของพิษณุ นิลกลัด ที่ทำรายการเกี่ยวกับกฎกติกามารยาทเป็นตอนๆ ไป โดยตอนแรกประมาณ 5-10 ตอน ให้ความรู้ และให้มีคำถามเข้ามาในรายการเป็นคำถามพื้นๆ ที่ทุกคนต้องการรู้ แต่หาทางออกไม่ได้ ทั้งนี้อาจมีหมอมาช่วยในการตอบคำถาม

ส่วนวิทยุ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรเผยแพร่หลายๆ คลื่น เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม เนื่องจากแต่ละคลื่นมีกลุ่มเป้าหมายต่างกัน และสื่อทางวิทยุนี้ ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่า ควรใช้ภาษาถิ่น เพราะชาวบ้านจะเข้าใจได้มากกว่า นอกจากนี้การนำเสนอทางวิทยุควรเปลี่ยนแปลงใหม่ด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมสนทนาไม่ได้เสนอแนะว่าควรเปลี่ยนรูปแบบอย่างไร

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่บางคนเสนอให้มีการจัดทำหนังสือเกี่ยวกับสาธารณสุข มีเรื่องเอดส์เป็นช่องเล็กๆ รายงานสถานการณ์ความก้าวหน้า การเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศ อาจมีการสัมภาษณ์ประกอบ โดยออกทุกวันเพื่อกระตุ้นความสนใจอย่างต่อเนื่อง

"น่าจะมีหนังสือเกี่ยวกับสาธารณสุขเป็นช่องเล็กๆ คือให้ได้ทุกวัน อย่าให้มันเลอะเลือนไป คิดว่าโรคเอดส์เบาบางลงแล้วคนไม่ให้ความสนใจ ทำให้กระตุ้นตลอดเวลา"

"อาจเป็นคล้ายสถานการณ์ความก้าวหน้า การเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศ เรื่องอะไรก็ตามที่จะกระตุ้นไม่ให้มันเลือนไป ถ้าไม่มีอะไรจริงๆ ทำเป็นการ์ตูนโรคเอดส์ก็ได้ แต่ต้องออกมาทุกวัน"

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ แสดงความเห็นว่าการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมามักลืมสื่อบุคคล เช่น ผู้นำท้องถิ่น กำนันตำบล ผสส. หรือ อสม. ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ จะเป็นสื่อในการเข้าถึงชาวบ้านได้

กลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง เสนอให้ใช้บุคคลหลายๆ กลุ่มเป็นผู้นำเสนอไม่ควรเจาะจงเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ชาวประมง ชาวไร่ ชาวนา หรือเด็กวัยรุ่น เพื่อให้กลุ่มเหล่านี้ดูแล้วมีความรู้สึกเป็นเรื่องของพวกเดียวกับเขา สื่อเท่าที่เห็นมีแต่หญิงบริการเป็นผู้นำเสนอ

"ในเรื่องพรีเซนเตอร์ (presentor) ของสื่อ บางทีพวกที่เป็นหญิงบริการเคยออกมาเป็นพรีเซนเตอร์ (presentor) แล้ว แต่ยังมีอีกหลายกลุ่ม พวกชาวประมง ชาวไร่ ชาวนา เด็กมัธยมวัยรุ่น เอาพวกนี้มาเป็นพรีเซนเตอร์ (presentor)จะสร้างเนื้ออย่างไรก็แล้วแต่ เขาดูแล้วจะได้มีความรู้สึกเป็นเรื่องเกี่ยวกับพวกเขา"

นอกจากนี้ มีบางคนเสนอให้ทำเพลงรณรงค์ต้านเอดส์ โดยให้นักร้องดังๆ หลายๆ คนช่วยกันร้องคนละท่อน หรือใช้การละเล่นพื้นบ้าน เช่น มโนห์รา หนังตะลุง หรือหมอลำ เป็นต้น หรือทำเป็นใบแทรกประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในหนังสือ นิตยสารต่างๆ ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ถุงใส่ของ ถุงยางอนามัย ซองบุหรี่ หรือ ทำโน๊ตบุค(notebook)แจก เป็นต้น โดยในการประชาสัมพันธ์กลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าไม่ควรลงภาพน่ากลัว แต่ควรเป็นภาพการ์ตูนมากกว่า

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม อยากให้การประชาสัมพันธ์ออกมาในรูปของความบันเทิง เพื่อให้ดูแล้วรู้สึกบันเทิงและได้รับความรู้ โดยอาจให้ดาราเป็นผู้นำเสนอ ผู้ร่วมสนทนาบางคนยังเสนอให้มีการสร้างสื่อที่เข้าถึงเด็กมากๆ เช่น ทำเป็นเกมส์กระไดงู

> "อยากจะให้ทำเป็นสื่อเข้าไปถึงเด็กมากๆ เพิ่มเติม เช่น เกมส์กระไดงู สมมติไปเจอ สำนักโสเภณี กลับไปตั้งต้นหน้าใหม่ เกมส์แจกพวกเด็ก ม.ต้น เด็กๆ ที่ไม่ไปเที่ยวโสเภณีให้ขึ้นไปขั้น 20 "

ในด้านเนื้อหาที่อยากให้นำเสนอในสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคตนั้น ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง อยากให้เป็นเรื่องต้นเหตุการเกิด การติดต่อของโรค การป้องกันควรทำอย่างไร ไม่ควรใช้ความน่ากลัวนำเสนอ เพราะจะมีผลกระทบในวงกว้างต่อคนที่เป็นเอดส์ ทำให้ไม่สามารถอยู่ในสังคมได้ แม้แต่คนที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงก็จะไม่ยอมรับคนกลุ่มนี้ไปด้วย

> "การที่ขู่ให้กลัวนั้น ผลกระทบเป็นวงกว้างที่เราคาดไม่ถึง ต่อไปคนที่เป็นเอดส์อยู่ในสังคมไม่ได้เลย คนทั่วไปที่ไม่ได้มีพฤติกรรมเสี่ยงก็ตาม ไม่คิดว่าตัวติดก็ตาม จะไม่ยอมรับคนกลุ่มนี้เลย เพราะอะไร เพราะสื่ออย่างทุกวันนี้เป็นแล้วตาย แต่ไม่กระจายความเข้าใจที่ถูกต้องว่าจะอยู่ร่วมกันกับคนในสังคมอย่างไร ทำให้คนที่เป็นเอดส์เป็นคนธรรมดาปกติ ตรงนี้ก็สำคัญ"

ทั้งนี้ กลุ่มสนทนาเห็นว่า สื่อไม่ควรเน้นว่าเป็นเอดส์แล้วตาย อาจทำให้ผู้ป่วยโรคเอดส์หมดหวังในชีวิตจนฆ่าตัวตายอย่างที่มีข่าว สื่อควรออกมาในลักษณะให้มีความหวังในชีวิตไม่ใช่มีแต่ผลกรรมที่ได้รับ เช่น ไม่ช้าอาจค้นพบยาได้ ควรบอกว่า เป็นแล้วต้องปฏิบัติตัวอย่างไร ควรเน้นการดูแลสุขภาพของคนที่เป็นแล้ว ครอบครัวจะอยู่อย่างไร ส่วนคนที่ยังไม่เป็นเน้นว่าทำอย่างไรจึงจะไม่ติดเอดส์ แนวคิดของสื่อเอดส์ ควรเป็นเพียงเป็นแล้วรักษาไม่หายไม่ใช่เป็นแล้วตาย เพราะแนวคิดเป็นแล้วตายจะขัดแย้งกับแนวคิดการอยู่ร่วมกันได้ เนื้อหาควรเป็นเรื่องการปรับพฤติกรรมทางสังคม ไม่เที่ยว ยึดมั่นในความดี

> "คอนเซ็พท์(concept) ของสื่อ อยากให้เป็นแล้วรักษาไม่หาย"

> "จะสรุปออกมาคือตาย อย่างนี้มันน่ากลัว ถ้าหากว่าเราเจาะเลือดจะป้องกันตัวเองอย่างไร เป็นแล้วรักษาได้ไหม กี่ปี หรือว่าตลอดชีวิต เมื่อเราออกกำลัง ทำให้ร่างกายแข็งแรงไม่เป็นอะไร แล้วมีความหวังว่าในไม่ช้าอาจจะค้นพบยาก็ได้ 3-4 ปี ถ้ามีชีวิตอยู่ 20 ปี 30 ปี อย่างนี้ความหวังยังมีอยู่ "

"ที่สำคัญน่าจะบอกว่า ถ้าคุณเป็นเอดส์คุณไม่ต้องตกใจ ไม่ใช่คุณจะตายในวันนี้ คุณอาจะมีชีวิตอยู่ได้"

"คอนเซ็พท์ (concept) เน้นว่ารักษาไม่หาย อย่าไปเสี่ยงกับมัน อย่าไปยุ่งกับมัน แค่นี้ก็พอ"

นอกจากนี้ ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่าการเน้นว่าเอดส์เป็นแล้วตาย ขู่ได้เฉพาะคนมีครอบครัว ในขณะที่ในกลุ่มคนโสดนั้น ไม่สามารถห้ามได้ ในกลุ่มคนโสดจึงควรคำนึงถึงอย่างมากว่าจะให้ความรู้ในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์อย่างไรให้ปลอดภัย

"ถ้าจะออกมาในทางข่มขู่ เป็นเอดส์แล้วตายไม่ได้ผลเท่าไหร่ คนมีครอบครัว อาจจะได้ผล แต่คนโสดไปห้ามเข้าได้อย่างไร สื่อที่ออกมาต้องคำนึงถึงคนโสดอย่างมากว่าจะให้ความรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์อย่างไร ถึงจะปลอดภัยในกรณีที่จำเป็นต้องสำส่อน"

ผู้ร่วมสนทนา ได้ให้ทรรศนะอีกด้วยว่า สื่อโรคเอดส์ควรมีความจริงใจที่จะเปิดเผยข้อเท็จจริงสถิติต่างๆ ให้ประชาชนทุกคนที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ และผู้ร่วมสนทนาได้เสนอให้มีการรื้อฟื้นวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม ในการรณรงค์แก้ปัญหาโรคเอดส์ที่สาเหตุของปัญหา เช่น การรณรงค์ด้วยคำขวัญ "เกิดเป็นคนทั้งทีอย่าขายตัว" การปลูกฝังค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์อย่างเหมาะสมภายใต้จริยธรรม และศีลธรรมอันดีสำหรับคนรุ่นใหม่

เนื้อหาของสื่อควรให้มีความหลากหลายตามขั้นตอนการพัฒนาของโรค ต้องชี้แจงความรุนแรงของปัญหาในกลุ่มต่างๆ ว่าจะป้องกันอย่างไร สิทธิของคนเป็นมีอะไรบ้าง สื่อควรทันสถานการณ์ในจุดที่รัฐควรคุ้มครองสิทธิบุคคล ไม่ใช่ปล่อยให้เกิดกรณีมีการแอบตรวจเลือดกันในที่ทำงาน แล้วเลิกจ้างโดยไม่มีเหตุผลใดๆ

"มันได้ลุกลามไปถึงสิทธิของผู้ติดเชื้อ มีคนแอบตรวจเลือดกันในที่ทำงาน เลิกจ้างโดยไม่มีเหตุใดๆ มันก้าวไปถึงสิทธิมนุษยชน โดยความเป็นอยู่ของคนๆ หนึ่งในฐานะที่เป็นมนุษย์ในสังคม สิทธิของเขาตรงนี้ไม่น่าจะถูกลิดรอนจากใครก็ตาม รัฐควรคุ้มครองในจุดตรงนั้น"

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ยังเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ที่เรียกร้องให้คนในสังคมยอมรับคนติดเชื้อเอดส์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้นั้น ควรเรียกร้องจากทุกคนในสังคม ไม่ใช่เรียกร้องจากเฉพาะผู้หญิงเท่านั้น

สำหรับข้อเสนอแนะอื่นๆ ผู้ร่วมสนทนาแสดงความคิดเห็นว่า ข่าวสารจากหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบเรื่องโรคเอดส์ น่าจะเผยแพร่ถึงประชาชนมากกว่านี้ ส่วนใหญ่เท่าที่เห็น ข่าวสารจะออกไปสู่หน่วยงานเอกชนที่ทำงานด้านนี้โดยตรง และข่าวสารที่ให้ ก็เป็นเพียงความเคลื่อนไหวไม่ใช่ความรู้จริงๆ ในการที่จะสื่อให้เข้าใจได้ต้องทำให้ต่อเนื่องให้เข้าถึงกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านในชุมชน ต้องมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน โดยเฉพาะในชนบทนั้น กลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง มองว่าสื่อยังเข้าไปไม่ถึง

นอกจากนี้มีผู้เสนอให้บรรจุความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ลงในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการสำหรับเด็กนักเรียน

"เรื่องนักเรียน ต้องฝากกระทรวงศึกษาธิการ อยากให้ได้ผล แทรกไปในหลักสูตร มันจะถึงเด็กได้จริงๆ เข้าถึงได้ ทำความเข้าใจได้"

สื่อที่ควรเพิ่มนั้น ผู้ร่วมสนทนาเห็นว่าควรเพิ่มสื่อที่เน้นการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนฝูงที่เป็นวัยรุ่นด้วยกัน เพราะส่วนใหญ่สื่อที่ออกมาจะเป็นเรื่องเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการของชายนักเที่ยวมีครอบครัวมากกว่า

"ถ้าจะเพิ่มเติมเพื่อนด้วยกันเป็นวัยรุ่นความสัมพันธ์ทางเพศ ตัวนี้เป็นเอดส์ได้ไม่ใช่หญิงบริการ"

ส่วนสื่อที่ควรลด ขณะที่ผู้ร่วมสนทนาฝ่ายหญิงอยากให้ลดสื่อที่มีเนื้อหาเน้นการใช้ถุงยางในการป้องกัน เพราะเท่ากับยังสนับสนุนให้มีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่นั้น อย่างไรก็ตามในประเด็นนี้ผู้ร่วมสนทนาฝ่ายชายกลับมีความเห็นในทางตรงกันข้าม

"สื่อที่ใช้ถุงยางต้องลดลง เพราะสื่อที่ใช้ถุงยางเป็นสื่อที่สนับสนุนพฤติกรรมอยู่ ไม่รู้ว่าจะหาทางออกอย่างไร มองว่าตรงนี้ไม่ได้ทำให้อัตราเสี่ยงลดลง เพราะความรู้สึกว่ายังมีเครื่องมืออยู่"

"ผมว่าจำเป็นน่ะ เพราะว่าถ้าเราจะไม่ใช้สื่อเรื่องถุงยาง เพราะความต้องการเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ถ้าเราไม่เห็นตรงนี้ปุ๊ป คนเราไม่รู้จะหันไปตรงไหนแล้ว"

สำหรับสื่อที่ชอบที่สุด ผู้ร่วมสนทนาทุกคนมีสื่อโรคเอดส์ที่ชื่นชอบและประทับใจมากที่สุดคือ สปอตโทรทัศน์ เรื่องของคนขับรถบรรทุก ที่หยุดพฤติกรรมเสี่ยงได้ เพราะมีความคิดที่จะไม่ทำพฤติกรรมนั้น ชอบเพราะแนวคิดดีให้ข้อคิดได้ สปอตโทรทัศน์เรื่องครอบครัว ชอบเพราะเนื้อหาดี ถ้าพ่อบ้านดีครอบครัวก็อบอุ่นไม่ต้องกังวล ข้อความประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เขียนติดที่ไม้บรรทัดแจกตามโรงเรียน ซึ่งเด็กจะมาเล่าให้พ่อแม่ฟังต่อ สมุดบันทึกของสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งประเทศไทย สปอตโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับนักกีฬาเป็นเอดส์ และคำขวัญข้างรถเมล์ 2 ด้าน คือ ประโยคที่ว่า "ระวังของฝากชิ้นนี้" มีกล่องสีดำ เขียนว่า "เอดส์" และ "ฉันเป็นคนรักเดียวใจเดียว"

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูง

จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่า การเสนอสื่อเอดส์น่าจะนำเอา "เด็ก" เป็น "จุดนำเสนอ" (presentor) เพราะจะทำให้พ่อแม่ได้ตระหนักถึงอันตรายร้ายแรงของโรคเอดส์ที่จะมีผลถึงลูกถ้าพ่อติดเอดส์ แม่และลูกก็ต้องติดเอดส์ด้วย จุดนี้จะทำให้ผู้ชายทั้งที่ยังไม่มีครอบครัวและมีครอบครัวได้คิด และสังวรณ์ถึงอนาคตของครอบครัว นอกจากนี้การนำเสนอภาพ ควรนำเสนอภาพคนที่เป็นเอดส์จริงๆ นำเสนอให้เห็นเด่นชัดเลยว่ามีความน่าเกลียดน่ากลัวมากน้อยเพียงไร เพื่อทำให้คนดูได้ตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค มิใช่นำเสนอเป็นภาพลางๆ หรือปกปิดบางส่วนไว้ ทำให้ดูไม่น่ากลัว ไม่เห็นอันตราย และวิธีการนำเสนอสื่อที่ก่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจคนที่เป็นเอดส์ โดยเฉพาะประเด็นที่ว่าอยู่ร่วมสังคมเดียวกันกับคนที่เป็นเอดส์ได้นั้น คิดว่าไม่น่าจะได้ผล เพราะมีอีกหลายประเด็นที่ผู้คนยังไม่แน่ใจว่าจะติดเอดส์จากการอยู่ร่วมกับคนที่เป็นเอดส์ได้ เช่น "ยุง" "น้ำลาย" "การใช้ของใช้ร่วมกัน" ฯลฯ เพราะแม้ว่าจะไม่รังเกียจคนที่เป็นเอดส์ แต่ก็เกิดความกลัว กลัวว่าจะติดเชื้อจากคนที่เป็นเอดส์

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่า "โทรทัศน์" เป็นสื่อที่จะเข้าถึงประชาชนมากที่สุด แต่ที่ผ่านมาโทรทัศน์ให้ความสำคัญกับปัญหาทางสังคมน้อยที่สุด เพราะเน้นทางด้านธุรกิจ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ เห็นว่าสื่อที่นำเสนอออกทางโทรทัศน์ควรต้องเสนอออกบ่อยๆ ควรทำเพิ่มให้มากขึ้น และควรออกมาไม่ให้เป็นทางการจนเกินไป แม้ว่าทุกวันนี้จะใช้ภาษาง่ายๆ แต่ก็ดูเป็นทางการ น่าจะออกมาในลักษณะที่เป็นชาวบ้านให้มาก และควรสอดแทรกเรื่องตลกไว้ในสื่อเอดส์ด้วย เพราะสามารถนำสื่อไปสู่กลุ่มคนได้ดี

ส่วนสื่อทาง "วิทยุ" และ "หนังสือพิมพ์" เห็นว่า ควรนำเสนอออกมาเป็น "ข่าว" ดีที่สุด ไม่ควรนำเสนอออกมาเป็นโฆษณาเฉยๆ เพราะคนฟัง คนอ่าน จะไม่สนใจ และการที่จะเป็นข่าวได้ก็ต้องมีการหาข่าวหรือส่งข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ไปให้วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ถ้าไม่มีข่าวส่งไปให้ ก็จะไม่มีการพูดถึงหรือเสนอข่าวให้แต่อย่างใด และการนำเสนอนั้นก็ควรให้มีการสื่อกันอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ "ไม่ใช่ทำแบบไฟลามทุ่ง" รวดเดียวแล้วหายเงียบไป

สำหรับแผ่นพับ เมื่อผลิตออกมาจะต้องดูกลุ่มเป้าหมายที่จะรับด้วยว่า ผู้ที่จะรับสื่อแผ่นพับได้จะต้องเป็นผู้ชอบอ่าน ถ้าเป็นผู้ที่ไม่ชอบอ่านแล้ว ควรเสนอเป็นสื่อโทรทัศน์ดีที่สุด โปสเตอร์ก็เช่นกัน ต้องเป็นพวกที่ชอบ ถึงจะสนใจ มิฉะนั้นสื่อไปก็จะไร้ประโยชน์

ส่วนกลุ่มอาชีพที่ไม่ค่อยมีเวลาที่จะรับสื่อประเภทโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์ ควรใช้วิธี "อบรม" โดยเชิญวิทยากรมาพูดให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ ซึ่งต้องใช้เวลาในการอบรมไม่มาก และไม่ทำให้เสียเวลางาน กลุ่มคนพวกนี้ก็จะได้รับประโยชน์ และสามารถนำไปเผยแพร่ให้คนกลุ่มเดียวกันที่ยังไม่ได้รับการอบรมได้ทราบ หรือเผยแพร่ให้ผู้อื่นต่อไปได้

นอกจากนี้ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ซึ่งมีการศึกษาสูงบอกว่า ควรจะเน้นในเรื่อง "ศีลธรรม" และ "จริยธรรม" ให้มากขึ้น เพราะการติดเชื้อเอดส์ส่วนใหญ่มาจากประเด็นการมีเพศสัมพันธ์ การเสนอสื่อก็ควรเน้นให้ตรงกับจุดสนใจ หรือความสนใจของแต่ละกลุ่มวัยด้วย เช่น กลุ่มวัยรุ่น ถ้าจะสื่อผ่านนักร้องต้องเป็นอริสมันต์ ถ้าเป็นการเทศน์นี้ก็ต้องสื่อผ่านพระพยอม คือ "ต้องจับจุดสนใจของคนแต่ละกลุ่มวัยให้ได้" และ "การนำเสนอก็ไม่ควรเหวี่ยงแหครอบคลุมไปหมด" ควรเน้นกลุ่มที่สำคัญๆ กลุ่มที่ต้องเสี่ยงมากๆ พวกที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง พวกที่ชอบสำมะเลเทเมาควรเน้นให้หนัก เพราะกลุ่มคนพวกนี้นำปัญหาสู่ครอบครัวภรรยาและลูกที่บ้าน

สัมภาษณ์ระดับลึกผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาต่ำ

สำหรับผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่า สื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด คือ สปอต-โฆษณาทางโทรทัศน์และโปสเตอร์ภาพการ์ตูน

ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำคิดว่าสื่อในอนาคตไม่จำเป็นต้องแยกกลุ่มเป้าหมาย เพราะเอดส์ติดได้กับทุกคน

สื่อที่ต้องทำเพิ่มนั้นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์และโปสเตอร์ โดยเฉพาะโปสเตอร์นั้น ติดอยู่กับที่ไม่หายไปไหน คนผ่านไปผ่านมาสามารถดูได้ตลอด

สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ประทับใจมากที่สุด คือ รายการทางโทรทัศน์ที่หมอคุยกัน มีภาพให้ดู มีคำบรรยายละเอียดเป็นขั้นเป็นตอน อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า รายการที่มีรูปแบบดังกล่าวนั้น คนส่วนใหญ่จะไม่ชอบดู แต่จะชอบดูละครกันมากกว่า

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่ให้สัมภาษณ์ เห็นว่า ในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น เนื้อหาควรจะพูดถึงสาเหตุให้มากขึ้น และรูปแบบการนำเสนอควรเจาะกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ มากกว่าที่จะเน้นที่กลุ่มหญิงบริการ และคนขับสิบล้อ อาจเจาะลงไปที่กลุ่มนักเรียน กลุ่มคนในสลัมว่าติดได้เพราะอะไร หรือกลุ่มคนที่เที่ยวกลางคืนว่าติดได้อย่างไร

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้ผล และเข้าถึงประชาชนมากที่สุด เพราะว่าคนดูกันมาก แต่ควรจะต้องหาเวลาสอดแทรกให้เหมาะสม

สำหรับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ทรรศนะว่าควรจะต้องแตกต่างกัน เพราะว่าเป็นคนละกลุ่มเป้าหมายกัน อาจจะต้องรวบรวมกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เห็นว่าสาเหตุของการเกิดของแต่ละกลุ่มนั้น เกิดมาจากอะไร แล้วก็ผลิตสื่อที่หลากหลายตามวิถีการดำเนิน-ชีวิตของแต่ละกลุ่มให้มากขึ้น

ส่วนประเภทสื่อที่ควรผลิตเพิ่ม ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่าควรจะต้องเพิ่มทุกอย่างโดยต้องทำให้เข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด มีกลวิธี มีเทคนิคอะไร หรือว่ามีลูกเล่นอะไรที่จะทำให้คนสนใจมากขึ้น จะต้องนำมาใช้เพื่อพัฒนาการผลิตสื่อให้น่าสนใจ มีคุณภาพ ทันสมัยและทันเหตุการณ์ และเห็นว่าน่าจะมีการปรับปรุงเรื่องรูปแบบการนำเสนอที่ไม่เข้าสมัย เช่น เป็นวิชาการเกินไป หรือไม่ได้ให้ข้อคิดอะไรเลย ก็ควรที่จะตัดทิ้งไป แล้วพัฒนารูปแบบใหม่ขึ้นมา

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาสื่อในอนาคตด้านอื่นๆ นั้น ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่าเนื้อหาของสื่อควรหันมาให้ความสนใจกับครอบครัว อย่างเช่น ลูกสามารถสร้างความรู้สึกที่ดีในครอบครัวได้ สื่อควรเล่นที่ลูกเพราะลูกเป็นหัวใจสำคัญของครอบครัว สื่อโฆษณาจึงควรเน้นที่ลูก และเน้นความสำคัญของลูกที่มีต่อพ่อแม่ เพราะถ้าหากพูดถึงเรื่องลูกหรือเด็กทุกคนจะสะเทือนใจ ถ้าเห็นเด็กต้องเกิดมาจากแม่ที่มีเชื้อเอดส์ โดยเฉพาะถ้าผู้ชายได้ดูก็คงจะได้คิด

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์อีกคนหนึ่งเห็นว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนมากที่สุด เพราะมีประชาชนดูกันมาก

ผู้นำชุมชนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่าสื่อในอนาคต ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอให้ชัดเจน เช่น แยกกลุ่มประชาชนในเมืองกับชนบท กลุ่มที่เป็นเอดส์แล้วกับกลุ่มที่ยังไม่เป็น โดยกลุ่มที่เป็นแล้วควรเน้นเรื่องของการให้กำลังใจ การปฏิบัติตัวและเรื่องของการใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนกลุ่มที่ยังไม่เป็น ควรเน้นเรื่องอันตรายของโรค การไม่รังเกียจคนที่เป็น และการอยู่ร่วมกับคนที่เป็น

"สื่อที่ผลิตออกมาควรแยกเป็นสื่อของคนในเมืองและชนบท สำหรับในเมืองก็ต้องแยกกลุ่มเป้าหมาย เช่น คนในสลัมให้สื่อเป็นที่เข้าใจได้ง่าย เท่าที่ผ่านมาสื่อยังไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย"

"...ควรแยกตามกลุ่มเป้าหมาย แยกแยะระหว่างคนที่เป็นเอดส์แล้ว ให้กำลังใจ กับคนที่ยังไม่เป็นเอดส์ก็เสนอในเรื่องอันตราย...มีการอธิบายเหตุผลว่าเขาสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้"

สำหรับประเภทสื่อที่ควรทำเพิ่ม ผู้นำชุมชนวัยรุ่น เห็นว่าควรเพิ่มสื่อพวกเอกสาร และควรมีหน่วยเคลื่อนที่ในการแจกสื่อเอกสารที่ผลิตขึ้นด้วย

สำหรับสื่อที่ประทับใจของผู้นำชุมชนวัยรุ่นที่ให้สัมภาษณ์คือ สื่อทางโทรทัศน์เกี่ยวกับพ่อสำส่อนแล้วนำเอดส์สู่ลูก ตรงจุดนี้เองทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจแล้วก็เข้าใจ แต่ชาวบ้านทั่วไปดูจะเข้าใจหรือไม่ก็ไม่ทราบ แต่สำหรับตนเองนั้นดูเรื่องนี้แล้วรู้สึกสะเทือนใจที่พ่อเป็นสาเหตุนำเอดส์มาสู่ลูกเมีย เพราะฉะนั้นจึงเห็นว่าควรจะเน้นตรงจุดนี้ให้มากๆ

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 1

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่ให้สัมภาษณ์คนแรก ซึ่งเป็นผู้นำในกลุ่มแรงงานเสนอแนะว่าในการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ถ้าใช้รูปแบบละครนำเสนอ จะทำให้คนดูจำได้ไม่ลืม เพราะละครจะลำดับเนื้อเรื่องง่ายกว่า อธิบายไม่มาก ใช้คำพูดง่ายๆ แม้จะเป็นเรื่องแต่ง แต่ก็ให้ข้อคิด และคนจะชอบดูอย่างนี้ อย่างเช่นคนงานในโรงงานจะไม่อ่านหนังสือพิมพ์ แต่จะดูโทรทัศน์มากกว่า

ในเรื่องความสั้นยาวของเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่เห็นว่าควรทำทั้ง 2 รูปแบบคือ ทั้งแบบสั้นและแบบยาว และควรให้ออกอากาศทุกวัน โดยในหนึ่งเดือนควรมีสื่อแบบยาวๆ สักหนึ่งครั้ง ทำเป็นรูปแบบละคร ให้คนดูลำดับภาพและจับประเด็นได้ อาจนำเสนอในวันเสาร์-อาทิตย์

สำหรับสื่อโปสเตอร์ ควรเปลี่ยนทุกๆ สามเดือน ถ้าซ้ำกันนานกว่านั้นคนจะไม่ดู สำหรับเนื้อหาของการประชาสัมพันธ์สื่อในอนาคต ผู้นำชุมชนในกรุงเทพฯ เห็นว่า ควรบอกสถิติคนเป็นโรคเอดส์บ้าง ประเด็นนำเสนอควรเป็นเรื่องของการป้องกัน ควรสร้างจิตสำนึกให้ทุกคน รู้แล้วต้องช่วยสังคมด้วย ไม่ใช่แคบโดยรู้อยู่คนเดียว แต่ไม่เคยคิดหาวิธีการช่วยผู้อื่น ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่า สิ่งเหล่านี้ควรเริ่มจากครอบครัวก่อนแล้วเข้าสู่ชุมชน การแก้ปัญหาต่างๆ ต้องเริ่มมาจากการเปลี่ยนทัศนคติของคนในชุมชนก่อน จึงจะสามารถไปแก้กฎหมายบ้านเมืองได้ สำหรับเนื้อหาของสื่อที่คิดว่าจะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงได้นั้น ต้องอาศัยเด็กเป็นตัวนำเสนอเช่น "พ่อเป็นเอดส์ตาย แม่ก็เป็นเอดส์ แล้วหนูจะอยู่กับใคร" เพราะ "เด็กจะดึงความเห็นอกเห็นใจได้มาก คำพูดของเด็กจะกินใจคนในสังคม" โดยเฉพาะคนมีครอบครัว สำหรับวัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์อยากรู้ อยากทดลองสูง สื่ออาจใช้นักร้อง นักแสดง ที่เขาชื่นชอบเป็นตัวดึงดูดความสนใจ หรืออาศัยวิถีชีวิตที่วัยรุ่นชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อนฝูง เพื่อสร้างสื่อที่สามารถจุดความสนใจของเขาได้

สื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เช่น วัยรุ่นกับคนมีครอบครัว ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่คิดว่าควรจะแตกต่างกัน โดยเสนอว่า สื่อสำหรับวัยรุ่นควรออกมาในลักษณะการเที่ยวเตร่ การลองให้เห็นว่าสิ่งที่พวกเขาทดลองนั้นถ้าไม่กอปรด้วยความระมัดระวังอาจไม่มีทางแก้ไข กลุ่มวัยรุ่นนี้อาจเน้นที่กลุ่มนิสิตนักศึกษา ส่วนคนที่มีครอบครัวแล้ว ควรเน้นเรื่องการใช้ชีวิตทางเพศว่าคนที่มีภรรยาแล้ว ควรจะเป็นตัวอย่างให้ครอบครัวและสังคม

สำหรับสื่อที่ควรเพิ่มในอนาคตนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ควรเพิ่มสื่อทุกประเภทโดยเฉพาะโปสเตอร์นั้นที่โรงงานต่างๆ ไม่ค่อยมี

จากประสบการณ์การเป็นผู้นำสหภาพแรงงาน ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอให้สภากาแฟมีการพูดคุยเรื่องเอดส์บ้าง โดยมีผู้นำในกลุ่ม ถกเถียงอภิปรายและวิพากษ์วิจารณ์กัน และในตอนสุดท้ายต้องมีการสรุปให้ชัดในแต่ละประเด็น

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่มองว่า สื่อที่เข้าถึงประชาชนทั่วไปมากที่สุด โดยเฉพาะเข้าถึงคนงานในโรงงานมากที่สุดคือ "โทรทัศน์" เนื่องจากคนงานทุกห้องมีโทรทัศน์ดู วิถีชีวิตคนงานตามปกติแล้วมีแต่โรงงานกับหอพัก กลับจากเข้ากะทำงานที่โรงงานก็เข้าหอพัก สิ่งบันเทิงอย่างเดียวที่มีคือ "โทรทัศน์ "

สำหรับสื่อที่ชอบที่สุด สำหรับผู้ให้สัมภาษณ์คือ ละครโทรทัศน์ช่อง 7 เวลาประมาณ 1 ทุ่ม เป็นเรื่องเกี่ยวกับชายหนุ่มนักเที่ยวหญิงบริการ ปกติใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ยกเว้นครั้งสุดท้ายที่ไม่ใช้ เพราะเห็นว่าคู่นอนไม่ใช่หญิงบริการ สุดท้ายเมื่อตรวจเลือดพบว่าเป็นเอดส์ เป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นความจริงว่า โรคเอดส์ไม่ได้มีเฉพาะในหญิงบริการเท่านั้น ประเด็นที่เสนอชัดเจนมาก ถ้าเป็นคำพูดธรรมดาจะไม่ซึมซับเท่าละคร

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครคนที่ 2

สำหรับข้อเสนอแนะสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ซึ่งให้สัมภาษณ์เป็นคนที่สองให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะต้องสื่อในสิ่งที่ไม่น่ากลัว เพราะถ้าทำสื่อน่ากลัวจะมีผลทางลบมากกว่าผลทางบวก ถ้าหากทำไม่ให้น่ากลัวมากนัก แต่ชี้ให้เห็นถึงอันตรายของโรค เช่น ถ้าไปเที่ยวผู้หญิงโดยไม่ใส่ถุงยางอนามัยโอกาสที่จะเป็นโรคเอดส์มีสูงถึง 90% ซึ่งเสี่ยงมาก และถ้าเป็นแล้วรักษาไม่ได้ เพราะฉะนั้นสื่อจึงไม่ได้ห้ามไม่ให้เที่ยว แต่เป็นการเตือน เพราะถ้าเคยมีพฤติกรรมในการเที่ยวมีพฤติกรรมในการกินเหล้า จะต้องรู้จักป้องกันตัว ต้องใส่ถุงยางอนามัย ตรงนี้จะดีกว่าการขู่ เพราะการขู่จะทำให้คนมีพฤติกรรมในแง่ลบ เช่น ถ้าเป็นเอดส์ สังคมไม่ยอมรับ ก็จะไม่แสดงตัวให้ใครรู้ว่าเป็นเอดส์ ไม่เปิดเผยตัว แต่จะเป็นตัวแพร่เชื้อ โดยการไปสำส่อนทางเพศ ทำให้คนอื่นติดเชื้อ เป็นต้น

สำหรับสื่อที่ได้ผลที่สุดเข้าถึงประชาชนมากที่สุดในความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ ก็คือ สื่อวิทยุทั้งคลื่น A.M. และคลื่น F.M. เพราะเป็นสื่อที่มีอยู่มากกว่า 400 สถานีทั่วประเทศ และบางสถานีเปิด 24 ชั่วโมง นักจัดรายการมีความเข้าใจในตัวผู้รับสื่ออย่างดี

นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์ยังเห็นว่า มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการสื่อให้ชัดเจน เพราะถ้าไม่สามารถเจาะกลุ่มได้ถูกช่องทาง ถูกเวลาแล้ว สื่อนั้นๆ ก็จะไม่มีประโยชน์ กลุ่มที่จะต้องกำหนดเป็นพื้นฐานก็คือ กลุ่มเมือง กลุ่มชนบท กลุ่มอายุ เช่น วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ กลุ่มการศึกษาสูง กลุ่มการศึกษาต่ำ กลุ่มอาชีพที่แตกต่างกัน กลุ่มที่ติดเชื้อและไม่ติดเชื้อ เป็นต้น

ผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯเห็นว่า ปัจจุบันมีสื่อต่างๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์มากพอแล้ว ถ้าต้องการจะเพิ่มอีกก็เพิ่มได้ แต่จะต้องให้ได้ประโยชน์สูงสุด คือประชาชนผู้รับสื่อสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อนั้นได้จริงๆ และไม่จำเป็นต้องลดทุกสื่อลง

ส่วนสื่อชิ้นที่ประทับใจมากที่สุดในความคิดเห็นของผู้นำชุมชนผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ คือ เรื่องที่กำลังออกทางช่อง 11 ที่มีเด็กกระโดดน้ำแล้วไปนั่งอยู่ริมท่าน้ำ มีแม่เดินมาเรียก แสดงให้เห็นว่าถึงอย่างไร แม่ก็ต้องรักลูก แม้ว่าลูกจะเป็นเอดส์ ซึ่งก็มีผลต่อครอบครัว เพราะสังคมในครอบครัวถึงแม้จะมีคนเป็นโรคเอดส์อยู่ร่วมกัน แม่ก็ยังดูแลอยู่ เมื่อในครอบครัวอยู่ได้ ในสังคมก็ย่อมจะอยู่ร่วมกันได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

4.1 แหล่งความรู้โรคเอดส์

ภาคเหนือ

: เขตเมือง

จากการศึกษาเรื่องแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับ ในกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำในเมือง พบว่าสื่อที่ทุกกลุ่มศึกษาได้รับความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุด คือ โทรทัศน์ เพราะในเมืองเกือบทุกบ้านมีโทรทัศน์และรับได้ทุกสถานี ช่องที่ได้รับส่วนใหญ่คือ ช่อง 3 และช่อง 7 มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงที่บอกว่านอกจากได้รับความรู้จากช่อง 3 และช่อง 7 แล้วยังได้รับความรู้จากช่อง 9 ด้วย และสำหรับผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำบอกว่าได้รับความรู้โรคเอดส์จากทุกช่อง สำหรับช่วงเวลาที่เห็นสื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ คือ ตอนเช้าเจ็ดโมงครึ่ง ตอนเย็นหลังเลิกงาน และตอนกลางคืน ส่วนผู้นำในเมืองอีกคนหนึ่งบอกว่าตนเองได้รับความรู้เรื่องเอดส์จากการอบรมมากที่สุด เป็นการอบรมโดยแพทย์และเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลประจำจังหวัด

นอกจากโทรทัศน์แล้ว สื่ออื่นๆ ที่กลุ่มศึกษาได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเอดส์ คือ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์ แผ่นป้าย (คัทเอาท์) กลุ่มที่ได้ข่าวสารผ่านวิทยุ คือ กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ มีข้อสังเกตว่าในเรื่องวิทยุนี้ กลุ่มวัยรุ่นให้ข้อมูลว่า ปกติแล้วไม่ค่อยฟังวิทยุจะดูโทรทัศน์มากกว่า โดยรายการวิทยุที่ชอบคือ สมายล์เรดิโอ ซึ่งมีแทรกเรื่องโรคเอดส์อยู่ด้วยในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่จะฟังวิทยุมากกว่าวัยรุ่น โดยฟังเรื่องโรคเอดส์จากวิทยุในรายการข่าว เช่นข่าวตอนเช้าของปรีชา ทรัพย์โสภา โดยเฉพาะผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำนั้นให้ข้อมูลชัดว่า เคยฟังเรื่องเอดส์จากหลายสถานี ในช่วงเช้าและเย็น

ส่วนหนังสือพิมพ์ที่มีข่าวสารเรื่องเอดส์ กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ให้ข้อมูลตรงกันว่า ส่วนใหญ่อ่านจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ อย่างไรก็ตาม กลุ่มศึกษาดังกล่าว ให้ข้อคิดว่าหนังสือพิมพ์แม้จะให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แต่ก็ไม่มากนัก

สำหรับโปสเตอร์ กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงให้ข้อมูลว่า เห็นติดตามโรงพยาบาล ตามถนนหนทาง และสำนักงานเทศบาล ซึ่งดูแล้วน่าสนใจและก็ได้ความรู้ สำหรับแผ่นพับ กลุ่มศึกษาที่เคยได้รับสื่อนี้คือ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้นำในเมือง โดยกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงระบุว่า จะได้รับแผ่นพับมากในช่วงที่มีการรณรงค์แต่ไม่ค่อยได้อ่าน ทั้งนี้เพราะมีรายละเอียดมาก ซึ่งข้อเท็จจริงตามที่กลุ่มศึกษากล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อบางประเภทที่ต้องอาศัยการอ่าน ผลิตออกมาแล้วไม่คุ้มค่า เพราะแม้จะเข้าถึงกลุ่มผู้รับแล้ว แต่ก็ไม่ได้อ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ให้ภาพดังกล่าว คือ กลุ่มของผู้ที่มีการศึกษาสูง ดังนั้นในการผลิตสื่อจึงต้องนึกถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำด้วยว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับสื่อประเภทที่ต้องอ่าน ซึ่งมักจะมีรายละเอียดมากอย่างเช่นแผ่นพับเพราะแม้แต่กลุ่มที่มีการศึกษาเมื่อได้รับแล้วก็ไม่ได้อ่าน

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่น่าสนใจจากผู้นำชุมชนในเมืองซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสาธารณสุขและงานด้านพัฒนาชุมชน ซึ่งให้ข้อมูลในมุมมองของเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปมีบทบาทในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ด้วยว่า มีวิธีการประชาสัมพันธ์ออกเสียงตามสายทุกวันในช่วงเช้า ทำคัทเอาท์หรือแผ่นป้ายโฆษณาติดตามชุมชน แจกแผ่นพับและโปสเตอร์ กระจายข่าวโดยอาศัยอสม.เป็นสื่อกลาง การจัดอบรมให้คนในชุมชน และเชิญผู้ติดเชื้อเอดส์มาพูดคุยกับประชาชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้สึกให้คนอื่นฟัง เพื่อเป็นการเตือนสติให้ประชาชนรู้จักป้องกันตนเอง

ในเรื่องแหล่งที่ผลิต มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงบางส่วนเท่านั้นที่บอกว่า สื่อที่ได้รับมานั้น มีกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต ในภาพรวมแล้ว กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ คือ ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้นำชุมชนในเมืองรวมทั้งกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง ให้คำตอบว่า ไม่ได้สนใจว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิตสื่อออกมา แต่จะให้ความสนใจเนื้อหาสาระของสื่อมากกว่า จากจุดนี้อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มศึกษาต่างๆ ในเขตเมืองของภาคเหนือให้ความสำคัญกับเนื้อหาของสื่อมากกว่าหน่วยงานที่ผลิตสื่อออกมา

ผลการศึกษาในเรื่องแหล่งความรู้โรคเอดส์ของกลุ่มศึกษาต่างๆ ในเขตเมืองที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า สื่อโรคเอดส์ที่กลุ่มศึกษาต่างๆ ในเมืองภาคเหนือได้รับมากที่สุด คือ โทรทัศน์ สื่อที่น่าจะมีความสำคัญรองลงมาคือ วิทยุ โปสเตอร์และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ โดยวิทยุจะฟังในกลุ่มผู้ใหญ่มากกว่าวัยรุ่น ส่วนแผ่นพับนั้นไม่ค่อยมีประโยชน์มากนักในกลุ่มประชาชนทั่วไป

: เขตชนบท

สำหรับเขตชนบทภาคเหนือ การศึกษาในเรื่องแหล่งความรู้โรคเอดส์ของกลุ่มศึกษาในเขตชนบท กล่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำในชนบท ให้ภาพแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับหลากหลายกล่าวคือ ในกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำตอบว่า ได้รับความรู้จากโทรทัศน์ช่อง 3 มากที่สุด ในขณะที่วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงให้ข้อมูลว่า เอกสารที่แจกในโรงพยาบาล และโทรทัศน์ให้ความรู้มากที่สุด ส่วนผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงบอกว่าได้รับความรู้มากที่สุดจากการพูดคุยกันและจากเพื่อนที่ป่วยด้วยโรคเอดส์ซึ่งตายในเวลาต่อมา สำหรับผู้นำในชนบทคนหนึ่งบอกว่า สื่อทุกประเภทให้ความรู้กับตนเท่าๆ กัน ขณะที่ผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งกล่าวว่าตนได้รับความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุดจากเอกสารและหนังสือต่างๆ

สำหรับสื่อประเภทต่างๆ ที่กลุ่มศึกษาเคยได้รับความรู้เรื่องเอดส์เรียงลำดับตามความมากน้อยที่ได้รับคือ โทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ เอกสารจากโรงพยาบาล เทปเสียงตามสาย และจากการอบรม ทั้งนี้ ในส่วนของโทรทัศน์นั้น ทุกกลุ่มศึกษาเคยได้รับความรู้เรื่องเอดส์จากสื่อนี้ โดยส่วนใหญ่ได้รับจากช่อง 3 มากที่สุด รองลงมาคือช่อง 7 ช่อง 5 และช่อง 9 ตามลำดับ ในช่วงบ่าย ช่วงข่าว 1 ทุ่ม กลางคืนหลังข่าวและในวันเสาร์-อาทิตย์ สำหรับวิทยุ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำระบุว่าได้รับเรื่องเอดส์จากสถานี F.M.104, อสมท F.M. และรายการสมายล์เรดิโอ ในขณะเดียวกันกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำให้ข้อมูลว่ามีการประชาสัมพันธ์เรื่องเอดส์เกือบทุกสถานี ส่วนผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่า สื่อจากวิทยุที่เคยได้รับมีรูปแบบเป็นสปอต ส่วนโปสเตอร์และหนังสือพิมพ์ กลุ่มที่เคยได้รับความรู้เรื่องเอดส์จากหนังสือพิมพ์ คือกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง โดยหนังสือพิมพ์ที่เคยมีข้อมูลข่าวสารเรื่องเอดส์ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ อาจเป็นเพราะว่า ในพื้นที่ที่ศึกษานั้น มีหนังสือพิมพ์เพียง 2 ฉบับเท่านั้นที่เข้าถึง คือ ไทยรัฐและเดลินิวส์

แม้ว่าสื่อที่ให้ความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุดจะแตกต่างกันในกลุ่มศึกษาต่างๆ ทั้ง โทรทัศน์ เอกสารและจากสื่อบุคคล แต่สื่อที่ทุกกลุ่มศึกษาในชนบทภาคเหนืออ้างถึงว่าเป็นแหล่งที่ให้ความรู้โรคเอดส์ที่สำคัญมากที่สุดคือโทรทัศน์ ที่มีความสำคัญรองลงมาคือ วิทยุ โปสเตอร์ และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ

สรุปบทวิเคราะห์แหล่งความรู้โรคเอดส์ในเขตเมืองและเขตชนบทภาคเหนือ

จากผลการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งเขตเมืองและเขตชนบทภาคเหนือในเรื่องแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับนั้น พบว่า สื่อที่ได้รับมากที่สุดเรียงตามลำดับมากไปหาน้อย คือ โทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ และหนังสือพิมพ์ สอดคล้องกันทั้งในกลุ่มศึกษาเขตเมืองและเขตชนบท อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า มีกลุ่มศึกษาในชนบทบางกลุ่ม คือ วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงและผู้นำบางส่วนที่ให้ความสำคัญกับเอกสาร หรือหนังสือเล่มเล็กที่ให้ความรู้เรื่องเอดส์ ในขณะที่ในเขตเมืองนั้น กลุ่มศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงกลับให้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นว่า ไม่ค่อยได้ประโยชน์จากสื่อประเภทเอกสารเลย อาจเป็นได้ที่วัยรุ่นในเขตเมืองมีโอกาสรับสื่ออื่นๆ นอกจากเอกสารแผ่นพับมากกว่าวัยรุ่นในชนบท หรืออาจคิดว่าตัวเองมีความเข้าใจเรื่องเอดส์ดีพอแล้วจึงไม่เห็นความจำเป็นของสื่อที่ให้รายละเอียดของเนื้อหามากๆ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

: เขตเมือง

จากการศึกษาประชาชนทั่วไปและผู้นำในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำในประเด็นของแหล่งความรู้โรคเอดส์นั้น พบว่า

กลุ่มศึกษาในเขตเมืองได้รับความรู้เรื่องเอดส์จาก โทรทัศน์ แผ่นพับ โปสเตอร์ วิทยุ สื่อบุคคล หอกระจายข่าว หนังสือพิมพ์ และวีดิทัศน์ ในบรรดาสื่อดังกล่าว สื่อที่ทุกกลุ่มระบุว่าให้ความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุดคือ โทรทัศน์ สื่อที่กลุ่มศึกษาทุกกลุ่มระบุตรงกันว่าให้ความรู้เรื่องเอดส์ คือ โทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ วิทยุ และสื่อบุคคล สำหรับหนังสือพิมพ์ถึงแม้ทุกกลุ่มศึกษาให้ข้อมูลว่าเคยเห็นเรื่องราวเกี่ยวกับเอดส์บ้าง แต่อย่างน้อยสองกลุ่มที่บอกชัดว่าปกติแล้วไม่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์ คือ กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ นอกจากนี้ ผู้นำในเมืองก็เห็นว่าในหนังสือพิมพ์นั้นไม่ค่อยมีข่าวสารการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเอดส์มากเท่าไรนัก กลุ่มที่ได้รับความรู้เรื่องเอดส์จากหอกระจายข่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง โดยเป็นหอกระจายข่าวในวิทยาลัย ส่วนวีดิทัศน์ถูกอ้างว่า เป็นแหล่งความรู้หนึ่งจากกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีความรู้สูง

ส่วนรายละเอียดของสื่อแต่ละประเภทที่ได้รับนั้น สำหรับโทรทัศน์ ช่องทางที่ได้รับมากที่สุดคือ ช่อง 7 รองลงมาคือ ช่อง 3, 9 และ 11 ตามลำดับ ในช่วงเวลาหกโมงถึงสี่ทุ่ม และในวันเสาร์-อาทิตย์ แผ่นพับจะได้รับจากสถานีอนามัยและโรงพยาบาลเป็นส่วนใหญ่ ส่วนโปสเตอร์จะติดที่สถานที่ราชการ สถานีอนามัย โรงเรียน ร้านค้า วัด สถานเริงรมย์และสถานบริการต่างๆ วิทยุก็ออกอากาศทั้งคลื่น F.M. และคลื่น A.M สำหรับสื่อบุคคลส่วนใหญ่ คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการพูดคุยปากต่อปาก และหนังสือพิมพ์จะเป็นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมากที่สุด รองลงมาคือเดลินิวส์ และมติชนตามลำดับ

ในประเด็นของหน่วยงานที่ผลิตกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ คิดว่า สื่อที่ได้รับมาเท่าที่ทราบผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข สำหรับกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงคิดว่านอกจากกระทรวงสาธารณสุขแล้ว สื่อที่ได้รับโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเด็กนักเรียน ผลิตโดยกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำบอกว่า สื่อที่ได้รับจากโทรทัศน์นั้น ผลิตโดยมหาวิทยาลัย เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับนักศึกษา ส่วนโปสเตอร์ที่เห็นมาเป็นของสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้นำในเมืองบอกว่า สื่อที่รับมาเป็นของกระทรวงสาธารณสุข และสำนักนายกรัฐมนตรี อย่างไรก็ตาม ผู้นำในเมืองมีความเห็นว่า หน่วยงานไหนผลิตก็ไม่สำคัญขอให้ร่วมมือกันต้านเอดส์เท่านั้น ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ก็มีความคิดคล้ายๆ กันว่า หน่วยงานไหนผลิตสื่อก็มีความน่าเชื่อถือเหมือนกัน

: เขตชนบท

สำหรับการศึกษาแหล่งความรู้โรคเอดส์ในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและผู้นำพบว่า แหล่งความรู้เรื่องเอดส์ที่กลุ่มศึกษาได้รับ คือ โทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สื่อบุคคล หอกระจายข่าว วีดิทัศน์ หนังสือ/เอกสาร และวารสารหมอชาวบ้าน โดยสื่อที่ให้ความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุดคือโทรทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกันเกือบทุกกลุ่มศึกษา ทั้งกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงและผู้นำในชนบท มีเพียงวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นที่คิดว่า สื่อที่ให้ความรู้เรื่องเอดส์กับตนเองมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ จาก

สื่อประเภทต่างๆ ที่กล่าวข้างต้น สื่อที่กลุ่มศึกษาทุกกลุ่มได้รับความรู้เรื่องเอดส์สอดคล้องกัน คือ โทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และสื่อบุคคลล นอกจากนี้ กลุ่มที่ได้รับความรู้ทางหอกระจายข่าวด้วยคือ กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำในชนบท ส่วนกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ เป็นกลุ่มเดียวที่ได้รับความรู้โรคเอดส์จากเอกสาร/หนังสือ และวารสารด้วย

โทรทัศน์ช่องที่กลุ่มศึกษาต่างๆ ได้รับมากที่สุด คือ ช่อง 7 และช่อง 3 รองลงมาคือ ช่อง 9 ช่อง 11 ช่อง 4 และช่อง 5 ตามลำดับ ในช่วงกลางวันและประมาณหกโมงถึงสามทุ่ม ส่วนวิทยุมีการประชาสัมพันธ์ทั้งคลื่น F.M. และคลื่น A.M. โดยแทรกในรายการเพลงทางสถานี สวท. และ ทวส.6 เวลาบ่ายสองถึงสี่โมง ส่วนโปสเตอร์ แผ่นพับ ส่วนใหญ่ได้รับจากสถานีอนามัย โรงพยาบาล โรงเรียน วิทยาลัย และที่บ้านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำหรับหนังสือพิมพ์ได้รับจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ซึ่งอ่านได้ที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหมู่บ้าน ส่วนหอกระจายข่าวนั้นออกในช่วงหกถึงเจ็ดโมง ส่วนสื่อบุคคลเป็นการพูดคุยกันในครัวเรือน ในกลุ่มเพื่อน ในสถานศึกษาหรือในหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจัดอบรมให้กับอสม. ผสส. และผู้นำชุมชน

เมื่อกล่าวถึงเรื่องหน่วยงานที่ผลิต กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่คิดว่า สื่อที่ได้รับนั้นผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข มีเพียงวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงที่ระบุว่า นอกจากกระทรวงสาธารณสุขแล้ว ก็มีสื่อที่ผลิตโดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชด้วย นอกจากนี้ กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่คือ วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ไม่จำเป็นต้องระบุหน่วยงานที่ผลิตเพราะหน่วยงานที่ผลิตไม่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของสื่อที่สำคัญให้เนื้อหาเข้าใจง่ายก็พอ

สรุปบทวิเคราะห์แหล่งความรู้โรคเอดส์ในเขตเมืองและเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่า แหล่งความรู้โรคเอดส์ที่กลุ่มศึกษาได้รับทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทแทบจะไม่ต่างกันเลย นั่นคือ ได้รับความรู้มากที่สุดจากโทรทัศน์ช่อง 7 สำหรับในเขตเมือง ช่อง 7 และช่อง 3 สำหรับกลุ่มศึกษาในเขตชนบท แหล่งความรู้อื่นๆ นอกจากโทรทัศน์ก็สอดคล้องกันทุกประเภท คือ ได้รับจากโปสเตอร์ แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และสื่อบุคคล เป็นเช่นเดียวกันทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ในประเด็นของแหล่งที่ผลิต ความคิดจากกลุ่มศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบทก็เป็นไปในแนวเดียวกัน กล่าวคือ แม้ส่วนใหญ่จะทราบเพียงกระทรวงสาธารณสุขในฐานะของผู้ผลิตสื่อเอดส์ แต่ก็มีความคิดเห็นว่า แม้หน่วยงานไหนผลิตก็เหมือนกันในแง่ของความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ค่อนข้างชัดเจนว่า กลุ่มศึกษาในเขตเมืองทราบข้อมูลเรื่องหน่วยงานที่ผลิตสื่อที่นอกจากกระทรวงสาธารณสุขมากกว่ากลุ่มศึกษาในเขตชนบท

ภาคกลาง

: เขตเมือง

ประเด็นของแหล่งความรู้โรคเอดส์จากการศึกษาในเขตเมืองของภาคกลางในกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำนั้น ภาพของผลการศึกษา เป็นดังนี้

กลุ่มศึกษาได้รับความรู้เรื่องเอดส์จากโทรทัศน์ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ วีดิทัศน์ วิทยุ นิตยสาร แผ่นป้ายโฆษณา และสื่อบุคคล โดยโทรทัศน์และโปสเตอร์ เป็นสื่อที่กลุ่มศึกษาทุกกลุ่มระบุว่าเป็นแหล่งความรู้โรคเอดส์ของตน และโทรทัศน์เป็นแหล่งที่ให้ความรู้มากที่สุด สื่อที่ถูกระบุว่าเป็นแหล่งความรู้โรคเอดส์รองลงมาจากโทรทัศน์และโปสเตอร์คือ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ วีดิทัศน์ และวิทยุ โดยกลุ่มศึกษาที่เคยได้รับความรู้จากหนังสือพิมพ์และวีดิทัศน์ คือ กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงและผู้นำในเมือง ส่วนกลุ่มศึกษาที่เคยได้รับความรู้จากแผ่นพับและวิทยุ คือ กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ที่น่าสังเกตก็คือเห็นได้ชัดเจนว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงจะได้รับความรู้โรคเอดส์จากแหล่งความรู้หลายประเภทกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำ โดยเฉพาะวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำนั้น ให้ข้อมูลว่า ได้รับความรู้โรคเอดส์จากน้อยแหล่งที่สุด คือ ได้รับจากโทรทัศน์และโปสเตอร์เท่านั้น ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงมีแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่เหมือนกันและหลายแหล่งมากกว่ากลุ่มศึกษาอื่น คือ ได้รับจากโทรทัศน์ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ วีดิทัศน์ และวิทยุ นอกจากสื่อประเภทดังกล่าวแล้ว กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง ยังได้รับความรู้จากนิตยสารด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เป็นข้อยกเว้นที่ไม่อยู่ในข้อสังเกตข้างต้น เพราะมีแหล่งความรู้โรคเอดส์หลายแหล่ง พอๆ กันกับกลุ่มที่มีการศึกษาสูง นอกจากนี้ ผู้นำในเมืองเป็นกลุ่มศึกษาเดียวที่ได้รับความรู้จากการอบรม เนื่องจากอยู่ในสถานภาพของการเป็นผู้นำและการเป็นตัวแทนกลุ่มนั่นเอง

สำหรับรายละเอียดของช่องทางหรือประเภทของสื่อที่ได้รับนั้นเป็นดังนี้คือ โทรทัศน์ส่วนใหญ่ได้รับจากช่อง 7 ซึ่งเป็นช่องที่พื้นที่ศึกษารับได้ชัดที่สุด รองลงมาคือ ช่อง 5 และช่อง 9 ช่วงเวลาที่เห็นคือ เช้า บ่าย เย็น และกลางคืนหลังข่าวภาคค่ำ โปสเตอร์มีข้อมูลว่าเห็นประชาสัมพันธ์ที่โรงพยาบาล ถนนหนทาง สถานบริการทางเพศ และที่สถานีอนามัย ส่วนหนังสือพิมพ์ได้รับจากไทยรัฐ เดลินิวส์ สำหรับวิทยุมีการประชาสัมพันธ์จากสถานีของค่ายจักรพงษ์ ปราจีนบุรี ซึ่งออกอากาศทุกวันเว้นวันเสาร์-อาทิตย์ เวลาสี่ทุ่ม F.M.85.5 เวลาบ่ายสามโมง นอกจากนี้มีของ A.M. ด้วยเช่นกัน

ในประเด็นของหน่วยงานที่ผลิต กลุ่มศึกษาในเขตเมืองภาคกลางทุกกลุ่ม ทราบแต่เพียงว่า สื่อที่ได้รับนั้นผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานอื่นจะผลิตด้วยหรือไม่นั้นไม่ทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำแสดงความคิดเห็นว่า หน่วยงานอื่นจะไม่น่าเชื่อถือเท่ากระทรวงสาธารณสุข

: เขตชนบท

สำหรับเขตชนบทภาคกลาง สื่อที่ให้ความรู้เรื่องเอดส์ที่กลุ่มศึกษาได้รับมากที่สุด คือ โทรทัศน์ สอดคล้องกันทั้งกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำในชนบท นอกจากโทรทัศน์แล้วกลุ่มศึกษาทุกกลุ่มได้รับความรู้เรื่องเอดส์จากแผ่นพับ และโปสเตอร์ และทุกกลุ่มศึกษายกเว้นผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำในชนบท ได้รับความรู้จากเอกสารหนังสืออีกด้วย สำหรับวิทยุนั้นมีเพียงสองกลุ่มศึกษาที่ระบุว่าเป็นแหล่งความรู้โรคเอดส์ คือ กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำในชนบท นอกจากโทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และเอกสารหรือหนังสือดังกล่าวแล้ว มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชน ที่ให้ข้อมูลว่าได้รับความรู้จากสื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและจากสไลด์ด้วย เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำได้รับความรู้จากหลายแหล่งที่สุด

สำหรับรายละเอียดของแต่ละสื่อที่กลุ่มศึกษาได้รับ มีดังนี้ สื่อโทรทัศน์ กลุ่มศึกษาได้รับความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุดจากช่อง 5 ช่อง 7 รองลงมา คือ ช่อง 11 ช่อง 3 และช่อง 9 ตามลำดับ ช่วงเวลาที่เห็นคือเก้าโมง เที่ยง บ่ายสี่ถึงห้าโมง และกลางคืนสองถึงสามทุ่ม โดยเฉพาะช่อง 5 กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำระบุว่า ออกอากาศทุกวันตอน 9 โมง เป็นละครสั้นที่มีดาราแสดงและเปลี่ยนเรื่องใหม่เรื่อยๆ ส่วนโปสเตอร์และแผ่นพับมีการประชาสัมพันธ์ที่สถานีอนามัย โรงพยาบาล สามแยกสี่แยก ที่ตลาด สภาตำบล บ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้าน และตามต้นไม้ สำหรับหนังสือพิมพ์นั้น ไทยรัฐและเดลินิวส์ ยังคงได้รับการอ้างถึงว่า เป็นแหล่งความรู้โรคเอดส์โดยไม่ได้เอ่ยถึงหนังสือพิมพ์อื่นเลย

เมื่อกล่าวถึงแหล่งที่ผลิตสื่อ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำในชนบทคิดว่าสื่อที่ออกมาผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม มีความเห็นสะท้อนมาจากกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงว่า จริงๆ แล้วไม่สนใจแหล่งที่ผลิต แต่สนใจเนื้อหามากกว่า มีเพียงวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นที่มองว่าแหล่งผลิตมีผลต่อความน่าเชื่อถือของสื่อด้วยเช่นกัน

สรุปบทวิเคราะห์แหล่งความรู้โรคเอดส์ในเขตเมืองและเขตชนบทภาคกลาง

จากภาพแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับ พอจะสรุปได้ว่า โทรทัศน์เป็นแหล่งที่ให้ความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุด สอดคล้องกันทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ทั้งนี้ ช่องทางที่ได้รับมากที่สุดในเขตเมือง คือ ช่อง 7 ในขณะที่ในเขตชนบทคือ ช่อง 5 และช่อง 7 สื่อที่ถูกระบุว่าเป็นแหล่งความรู้โรคเอดส์บ่อยครั้งที่สุด นอกจากโทรทัศน์แล้ว สำหรับกลุ่มศึกษาในเมือง คือ 1) โปสเตอร์ 2) หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ และวีดิทัศน์ และ 3) วิทยุ สำหรับกลุ่มศึกษาในชนบทคือ 1) โปสเตอร์และแผ่นพับ 2) หนังสือพิมพ์ และ 3) เอกสาร/หนังสือ หนังสือพิมพ์ที่ได้รับการอ้างถึงในฐานะแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่เคยได้รับ คือ ไทยรัฐและเดลินิวส์ ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท สำหรับวิทยุ พบว่า กลุ่มศึกษาในเขตเมืองได้รับมากกว่าในเขตชนบท ใน

ขณะที่สื่อเอกสาร/หนังสือนั้น กลุ่มศึกษาในเขตชนบทกล่าวถึงมากกว่าในเขตเมือง ที่น่าสังเกตก็คือ แผ่นพับและเอกสาร/หนังสือเป็นสื่อที่กลุ่มศึกษาในชนบทให้ความสำคัญมากกว่ากลุ่มศึกษาในเมือง ซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้ว่าสื่อประเภทเอกสาร/หนังสือเข้าถึงกลุ่มคนในชนบทมากกว่ากลุ่มคนในเขตเมือง แต่น่าจะเป็นเพราะคนในเมืองให้ความสนใจที่จะเลือกรับสื่อประเภทเอกสาร/หนังสือน้อยกว่าคนในชนบทมากกว่า

ในประเด็นของแหล่งที่ผลิตสื่อโรคเอดส์ แม้ส่วนใหญ่ของกลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทจะให้ข้อมูลว่า ไม่สนใจแหล่งที่ผลิตแต่จะสนใจเนื้อหาสาระของสื่อมากกว่าก็ตาม แต่ก็ยังมีความเห็นที่สะท้อนถึงทรรศนะที่ยังมองว่าโรคเอดส์เป็นเพียงปัญหาสาธารณสุข จึงให้การยอมรับกระทรวงสาธารณสุขว่ามีความน่าเชื่อถือมากที่สุดในการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องเอดส์ ซึ่งความเห็นดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในเขตชนบทและเมือง หรือในกลุ่มผู้มีการศึกษาต่ำหรือสูงเท่านั้น แต่สอดแทรกอยู่ทั้งกลุ่มที่มีการศึกษาสูงและต่ำ ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท

ภาคใต้

เขตเมือง

จากการศึกษาในประเด็นของแหล่งความรู้โรคเอดส์ ในกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำในเมืองภาคใต้นั้น พบว่า แหล่งความรู้ในเรื่องโรคเอดส์ที่กลุ่มศึกษาต่างๆ ได้รับไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือส่วนใหญ่ของกลุ่มศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ครั้งแรกจากโทรทัศน์ และได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคเอดส์ต่อมาจากแหล่งอื่นๆ นอกจากโทรทัศน์แล้วคือ วิทยุ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วารสารต่างๆ นอกจากวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้น ที่ได้รับความรู้โรคเอดส์จากโทรทัศน์ โปสเตอร์ และวีดิทัศน์ที่มีการฉายที่โรงเรียน ไม่เคยได้รับจากสิ่งพิมพ์อื่นๆ หรือวิทยุ เนื่องจากไม่ชอบอ่าน และปกติแล้วฟังวิทยุที่รับคลื่นจากประเทศมาเลเซีย จึงไม่เคยได้ยินเรื่องราวเกี่ยวกับเอดส์จากวิทยุคลื่นประเทศไทยเลย

ในส่วนของโทรทัศน์ที่เคยเห็นเผยแพร่เรื่องเอดส์นี้ วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชน จำได้ว่าเป็นช่อง 7 เวลาประมาณหนึ่งถึงสามทุ่ม มีเพียงผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำที่เคยเห็นทางช่อง 3 ด้วย การรับสื่อว่าเป็นช่องไหนน่าจะขึ้นอยู่กับช่องที่ที่นิยมดูกันตามปกติ เพราะเมื่อถามถึงช่องที่ชอบดูมากที่สุดนั้น ทุกกลุ่มทั้งกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำในเมืองจะดูโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 3 กันเป็นส่วนใหญ่บ่อยที่สุด สำหรับวิทยุ สถานีและรายการที่มีการประชาสัมพันธ์เรื่องเอดส์ที่กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงและผู้นำในเมืองเคยได้รับนั้น คือ รายการ "ปะจูขายข่าว" สถานี สปส.15 สทร. และสถานีเจ๊าะวาในช่วงเวลาหกโมงเช้า เที่ยง และหกโมงเย็น ในเรื่องวิทยุนี้กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงให้ข้อมูลว่า รายการวิทยุที่ชอบมากที่สุดคือ รายการสมายล์เรดิโอ ส่วนหนังสือพิมพ์นั้น กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ และแนวหน้า ในขณะที่ผู้นำในเมืองอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐคอลัมน์ข่าวกีฬาและอาชญากรรม

สำหรับสื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด ทุกกลุ่มศึกษาทั้งวัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและต่ำ มีความคิดตรงกันว่า สื่อโทรทัศน์ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์มากที่สุด เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทุกกลุ่มศึกษารับกันเป็นส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวัน มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงบางส่วนที่เห็นว่าสื่อที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์มากที่สุด คือ วารสารรณรงค์โรคเอดส์ วิทยุสถานี 912 และรายการสมายล์เรดิโอ โปสเตอร์ที่โรงพยาบาล และหนังสือพิมพ์

ส่วนประเด็นเรื่องแหล่งที่ผลิตสื่อนั้น ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำในเมือง เห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมาผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกลุ่มดังกล่าวเห็นว่า เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นความจริงบางอย่าง นั่นคือ ในความคิดของคนทั่วไป เอดส์คือปัญหาด้านสาธารณสุข ที่มีผู้รับผิดชอบคือ กระทรวงสาธารณสุข คนส่วนใหญ่จึงมองว่า การประชาสัมพันธ์และการรณรงค์ต่างๆ รวมไปถึงสื่อที่ได้รับ มาจากกระทรวงสาธารณสุขเช่นเดียวกัน

สำหรับประเด็นเรื่องความจำเป็นที่ต้องระบุหน่วยงานที่ผลิตนั้น ความคิดเห็นส่วนใหญ่มองว่าสื่อมีความจำเป็นที่จะต้องบอกแหล่งที่ผลิตให้ชัดเจน แต่ด้วยเหตุผลต่างกันนั่นคือ กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าจำเป็นเพราะเหตุผลเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ โดยกลุ่มนี้เห็นว่า กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานที่น่าเชื่อถือที่สุดในการให้ข้อมูลข่าวสาร ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนคนหนึ่ง เห็นว่า จำเป็นเพื่อที่จะสามารถสอบถามหรือปรึกษาเพิ่มเติมได้หากมีปัญหาหรือข้อสงสัย แต่ไม่มีผลในเรื่องของความน่าเชื่อถือ เพราะคิดว่าหน่วยงานไหนก็น่าเชื่อถือเหมือนกัน

จะเห็นว่า สำหรับประชาชนในเขตเมืองภาคใต้โทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 เป็นแหล่งที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด อย่างไรก็ตาม วิทยุผ่านหลายๆ รายการของท้องถิ่นก็เป็นแหล่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง รองลงมาจากโทรทัศน์ ซึ่งจะมองข้ามเสียไม่ได้เช่นเดียวกัน จุดสำคัญอีกประการที่สะท้อนถึงการมองปัญหาโรคเอดส์ของคนในเมืองภาคใต้ว่า เอดส์คือปัญหาด้านสาธารณสุข เห็นได้จากความคิดเห็นในเรื่องแหล่งที่ผลิต และความน่าเชื่อถือของแหล่งที่ผลิตดังกล่าวข้างต้น หรืออาจเป็นไปได้อีกเหมือนกันว่า สื่อที่เข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ในปัจจุบันเป็นสื่อจากกระทรวงสาธารณสุขมากกว่าแหล่งอื่นๆ

: เขตชนบท

สำหรับเขตชนบทภาคใต้ การศึกษาในกลุ่มต่างๆ คือ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำในชนบท ในประเด็นของแหล่งความรู้โรคเอดส์ พบว่า ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ครั้งแรกนั้น ค่อนข้างมีความหลากหลายในกลุ่มศึกษาต่างๆ กล่าวคือ ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำส่วนใหญ่ กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำในชนบทคนหนึ่งได้รับความรู้เรื่องเอดส์ครั้งแรกจากโทรทัศน์ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำบางส่วนก็ได้รับจากหนังสือพิมพ์ ส่วนวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงได้รับรู้เรื่องเอดส์ครั้งแรกจากครูที่โรงเรียนในปี พ.ศ.2530 ขณะที่ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงรู้จากป้ายโฆษณา และผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งนั้นก็ได้รับรู้เรื่องเอดส์จากรายการ "ปะจูขายข่าว" ทางวิทยุ

ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องเอดส์หลังจากนั้น ผลที่พบไม่แตกต่างกันนัก กล่าวคือ ส่วนใหญ่จะได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่อนามัย และการพูดต่อๆ กันมา) กลุ่มที่รับรู้นอกเหนือไปจากสื่อดังกล่าวเพิ่มขึ้นอีก คือ วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงได้รับจากเอกสารและเทปเสียงด้วย กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำได้จากโปสเตอร์และวีดิทัศน์ ส่วนผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงรู้เรื่องเอดส์จากการอบรมที่ศูนย์เยาวชน โปสเตอร์ และแผ่นพับ และผู้นำในชนบทก็ได้ทราบจากเทปเสียงจากการอบรมที่อำเภออีกด้วย

ส่วนช่องทางและเวลาที่เคยได้รับนั้น ด้านโทรทัศน์ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำและผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงเคยเห็นการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ส่วนใหญ่จากช่อง 7 ช่วงหลังข่าวทุ่มครึ่ง และก่อนละคร แต่วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง เคยเห็นจากช่อง 10 หาดใหญ่ ช่อง 3 และ 9 ช่วงหลังห้าโมงเย็นไปแล้ว เมื่อถามถึงช่องที่ดูกันบ่อยที่สุด พบว่า เกือบทุกกลุ่มศึกษาดูโทรทัศน์ช่อง 7 บ่อยที่สุด ยกเว้น วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง ที่บอกว่าปกติแล้วตนเองดูโทรทัศน์ทุกช่อง

สำหรับวิทยุ รายการที่ถูกกล่าวถึงจากหลายๆกลุ่ม คือกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำและ ผู้นำคนหนึ่งว่ามีโฆษณาโรคเอดส์ทุกวันช่วงสิบโมงเช้า คือ รายการ "ปะจูขายข่าว" เกี่ยวกับวิทยุนี้ วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงให้ความเห็นว่า วัยรุ่นชอบฟังรายการเพลงสมายล์เรดิโอ ส่วนผู้ใหญ่ชอบฟังรายการข่าวของ "ปะจูขายข่าว" ดังกล่าวไปแล้ว มีเพียงผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นที่บอกชัดว่า ปกติแล้วไม่ค่อยฟังวิทยุ

ส่วนหนังสือพิมพ์นั้นเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงเท่านั้น ที่ระบุชัดว่า หนังสือพิมพ์ที่ให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องเอดส์ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำนั้น ส่วนใหญ่อ่านหนังสือไทยไม่ได้ ที่รับรู้นั้น เพราะลูกๆ อ่านให้ฟัง นี่เป็นข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการรับสื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ที่ต้องอ่านของกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคใต้ ในขณะที่คนรุ่นใหม่ไม่ว่าการศึกษาสูงหรือต่ำ จะมีความเข้าใจในภาษาไทยทั้งการพูด อ่าน เขียน มากกว่า

อีกประเด็นที่สำคัญที่ต้องกล่าวถึง คือ สื่อที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุดในความคิดของกลุ่มศึกษา จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่คือ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า โทรทัศน์ เป็นสื่อที่ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์กับตัวเองมากที่สุด สำหรับวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงคิดว่าเอกสารต่างๆ ที่ได้รับแจกจากโรงเรียนให้ความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุด อาจเป็นได้ว่า เพราะการศึกษาทำให้มีศักยภาพ มีความสนใจในการอ่านมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ส่วนผู้นำในชนบทซึ่งมักเป็นตัวแทนของชุมชนในการเข้ารับการอบรมต่างๆ เห็นว่า ได้รับความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุดจากวิทยุ และจากการอบรม

ประเด็นสุดท้ายที่จะกล่าวถึงคือแหล่งที่ผลิต จากการศึกษาพบว่า ทุกกลุ่มศึกษาระบุชัดเจนว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่เคยเห็นมานั้น ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข มีเพียงวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นที่บอกว่ามีสื่อของหน่วยงานอื่นเหมือนกันแต่นึกไม่ออกว่าเป็นของหน่วยงานใด

ส่วนความจำเป็นว่าต้องระบุแหล่งที่ผลิตหรือไม่นั้น มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนเท่านั้นที่ให้ความคิดเห็น กล่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่า ไม่มีความจำเป็นมากนักในการบอกหน่วยงานที่ผลิต แต่ในเรื่องของความน่าเชื่อถือ กลุ่มนี้ยังมองว่า กระทรวงสาธารณสุขน่าเชื่อถือที่สุด ส่วนผู้นำชุมชนคิดว่า ไม่ว่าสื่อจะผลิตโดยหน่วยงานไหน ก็น่าเชื่อถือเหมือนๆ กัน

ข้อค้นพบดังกล่าว คือ ภาพการได้รับสื่อโรคเอดส์ของชาวชนบทภาคใต้ว่า นอกจากโทรทัศน์แล้ว สื่อที่สำคัญมากอย่างหนึ่งคือ วิทยุ ในรายการที่ใช้ภาษามลายูในการนำเสนอ เพราะชาวชนบทภาคใต้นั้น บางพื้นที่คนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ใหญ่หรือสูงอายุ ทักษะในการอ่าน เขียน หรือแม้แต่พูดภาษาไทย จึงอาจเป็นอุปสรรคต่อการรับสื่อมากกว่าคนในเมือง ความรู้เรื่องโรคเอดส์ที่ได้รับจึงได้จากสื่อที่ได้เห็นทั้งภาพ ทั้งเสียง คือ โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อบุคคล เป็นส่วนใหญ่

สรุปบทวิเคราะห์แหล่งความรู้โรคเอดส์ในเขตเมืองและเขตชนบทภาคใต้

แหล่งความรู้โรคเอดส์ที่คนในเมืองและคนในชนบทภาคใต้ได้รับนั้น กล่าวโดยทั่วไปแล้วไม่แตกต่างกันมากนัก คือส่วนใหญ่ทั้งคนในเมืองและชนบท ทั้งกลุ่มที่มีการศึกษาสูงและกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำได้รับสื่อจากโทรทัศน์ และวิทยุ โดยในเมืองนั้นโทรทัศน์จะเด่นชัดกว่าวิทยุ ในขณะที่วิทยุจะเด่นชัดกว่าโทรทัศน์สำหรับชาวชนบท ส่วนสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ และแผ่นพับจะจำกัดวงอยู่ในกลุ่มของผู้มีการศึกษาสูงทั้งในเมืองและชนบท สำหรับประเด็นเรื่องแหล่งที่ผลิต ทั้งในเมืองและในชนบทคิดว่า กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในปัญหาโรคเอดส์ จึงคิดว่าสื่อต่างๆ ที่ออกมานั้นผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั้งคนในเมืองและคนในชนบทว่า น่าเชื่อถือมากที่สุดในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยความคิดดังกล่าวพบในคนชนบทชัดเจนมากกว่าคนในเมือง

กรุงเทพมหานคร

สำหรับการศึกษาในกรุงเทพมหานครในกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนอีก 4 คน ภาพของแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่กลุ่มต่างๆ ได้รับมีหลายประเภททั้ง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ สื่อบุคคล หนังสือ/เอกสาร วารสาร/นิตยสาร วิทยุและแผ่นป้ายโฆษณา สื่อที่ให้ความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุดมีความแตกต่างกันในกลุ่มศึกษาต่างๆ กล่าวคือ ในกลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ และครึ่งหนึ่งของผู้นำในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นผู้นำที่ยังมีอายุอยู่ในวัยรุ่นและมีสถานภาพเป็นนักศึกษา เห็นว่า สื่อที่ให้ความรู้มากที่สุด คือ โทรทัศน์ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในกรุงเทพฯ เห็นว่า โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ให้ความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุด ขณะที่วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ คิดว่า ตนเองได้รับความรู้จากหนังสือและเอกสารต่างๆ มากที่สุด ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงได้รับความรู้จากหนังสือพิมพ์และวิทยุมากที่สุด เพราะอ่านหนังสือพิมพ์และฟังวิทยุเป็นประจำ ส่วนผู้นำคนหนึ่งซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับงานสื่อสารมวลชนได้รับความรู้เรื่องเอดส์มากที่สุดจากเทปเสียง และเอกสารเผยแพร่ต่างๆ และผู้นำอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้นำแรงงานระบุว่าได้รับความรู้จากหนังสือพิมพ์มากที่สุด

สื่อที่กลุ่มศึกษาต่างๆในกรุงเทพฯได้รับเรียงตามการถูกอ้างถึงจากกลุ่มศึกษาว่าเป็นแหล่งความรู้โรคเอดส์จากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ 1) โทรทัศน์ 2) หนังสือพิมพ์ 3) วิทยุและโปสเตอร์ 4) หนังสือและเอกสาร 5) สื่อบุคคลและแผ่นพับ 6) วารสาร/นิตยสาร และ 7) วีดิทัศน์ โดยโทรทัศน์นั้นทุกกลุ่มศึกษาเคยได้รับ ในขณะที่หนังสือพิมพ์เกือบทุกกลุ่มเคยได้รับ ยกเว้นผู้นำชุมชนบางส่วนที่ไม่ได้กล่าวถึงหนังสือพิมพ์เลย

ในส่วนของโทรทัศน์ ในประเด็นของช่องทางและเวลา กลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯ ได้รับความรู้จากโทรทัศน์ช่อง 5 และช่อง 7 มากที่สุด รองลงมา คือ ช่อง 3 และ ช่อง 9 ซึ่งกลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯได้รับสื่อนี้พอๆ กัน ส่วนวิทยุที่มีการพูดถึงว่าเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องเอดส์ คือ F.M. กรีนเวฟ F.M. 88.5 จส 100 และรายการสมายล์เรดิโอ วิทยุนี้ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงซึ่งฟังวิทยุเป็นประจำให้ข้อมูลว่ามีการเผยแพร่เรื่องเอดส์ไม่มากเท่าที่ควร สำหรับหนังสือพิมพ์ที่มีการให้ข้อมูลเรื่องเอดส์ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน และสยามโพสต์ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์สยามโพสต์มีข้อมูลจากกลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้ข้อมูลเรื่องเอดส์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้มีข้อสังเกตจากกลุ่มดังกล่าวว่า ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับเอดส์ที่ลงในหนังสือพิมพ์เป็นเชิงรายงานสถานการณ์ข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆ มากกว่าจะเป็นเรื่องการรณรงค์ต้านภัยเอดส์ ส่วนสื่อบุคคล กลุ่มที่เคยได้รับข้อมูลเรื่องเอดส์จากสื่อบุคคลระบุว่าได้รับจากครูที่โรงเรียน แพทย์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอื่นๆ การอบรมที่จัดโดยทบวงมหาวิทยาลัย และหน่วยงานเอกชนอื่น เช่น องค์กรคริสต์ศาสนาที่เข้ามาจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เรื่องเอดส์ในชุมชน

เมื่อพูดถึงแหล่งที่ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่กลุ่มศึกษาเคยได้รับนั้น ความคิดเห็นมีอยู่ 3 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ กลุ่มที่ตอบว่าไม่ได้สนใจหน่วยงานที่ผลิต แต่สนใจที่เนื้อหาสาระของสื่อมากกว่า คือ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงและผู้นำในกรุงเทพฯ คนหนึ่งที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ลักษณะที่สองคือ กลุ่มที่สนใจดูหน่วยงานที่ผลิต คือ ผู้นำในกรุงเทพฯ คนหนึ่งที่เป็นผู้นำด้านแรงงาน และผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง แต่ด้วยเหตุผลที่ต่างกันนั่นคือผู้นำกรุงเทพฯคิดว่าหน่วยงานที่ผลิตสำคัญ เพราะสะท้อนให้เห็นทรรศนะและแนวคิดของผู้ผลิตผ่านทางสื่อออกมา ในขณะที่ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงสนใจหน่วยงานที่ผลิต เพราะโดยส่วนตัวแล้วสนใจเรื่องการใช้ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอว่าถูกต้องเหมาะสมเพียงใด และลักษณะสุดท้ายคือ กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าสื่อโรคเอดส์ที่ได้รับมานั้นทราบว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ผลิต กล่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาสูงคิดว่าสื่อต่างๆ ที่เผยแพร่ออกมานั้นผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข เพราะมีหน้าที่รับผิดชอบสุขภาพอนามัยของประชาชนทั้งประเทศอยู่แล้ว กลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงระบุว่า สื่อโรคเอดส์เท่าที่ทราบผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน และหน่วยงานเอกชนอื่นๆ ในขณะเดียวกัน วัยรุ่นในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาต่ำแต่มีประสบการณ์การทำงานในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่สื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อโรคเอดส์ ระบุว่า สื่อที่ได้รับผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข องค์กรคริสต์ศาสนา และมูลนิธิดวงประทีป ส่วนผู้นำในกรุงเทพฯที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสื่อสารมวลชนให้ข้อมูลว่าสื่อที่ได้รับผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข สำนักนายกรัฐมนตรี และสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน สำหรับผู้นำที่อยู่ในวัยรุ่นอีกคนหนึ่งบอกว่า เคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีด้วย จะเห็นว่า ในกรุงเทพฯ

นี้กลุ่มที่มีการศึกษาหรือวัยสูงกว่า ตลอดจนมีภูมิหลังของการรับสื่อมากกว่า จะทราบข้อมูลและมีความสนใจเรื่องหน่วยงานที่ผลิตมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาหรือวัยต่ำกว่า

สรุปบทวิเคราะห์แหล่งความรู้โรคเอดส์ในกรุงเทพมหานคร

จากผลการศึกษาในเรื่องแหล่งความรู้โรคเอดส์ที่ได้รับของกลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯ นั้นพบว่า กลุ่มศึกษาต่างก็ได้รับความรู้โรคเอดส์จากเกือบทุกสื่อที่มีการนำเสนอออกมา ซึ่งสื่อโรคเอดส์ที่กลุ่มศึกษาได้รับความรู้มากที่สุด คือโทรทัศน์ ช่อง 3,5,7,9,11 สื่อที่ได้รับความรู้รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ หนังสือและเอกสาร สำหรับแหล่งที่ผลิตสื่อนั้น กลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯส่วนหนึ่งกล่าวว่า ไม่ได้สังเกตและไม่ได้สนใจว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ผลิตสื่อ จะสนใจเนื้อหาที่สื่อนำเสนอมากกว่า อีกส่วนหนึ่งกล่าวว่าเท่าที่เห็น ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข องค์กรเอกชน สำนักนายกรัฐมนตรี สมาคมวางแผนครอบครัว สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน องค์การสหประชาชาติ

4.2 เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ

ภาคเหนือ

: **เขตเมือง**

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นกับกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นกับผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำในเขตเมืองภาคเหนือ พบว่าทุกกลุ่มศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในเรื่องของประเด็นที่สื่อนำเสนอ กล่าวคือบอกถึงเรื่องการติดต่อโดยเฉพาะจากการสำส่อนทางเพศ การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน การติดต่อทางสายเลือด และเรื่องของการป้องกัน ถ้าเที่ยวหญิงบริการต้องใส่ถุงยางอนามัย และหลีกเลี่ยงการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาคเหนือมีปัญหาการติดเชื้อกันมากจึงเร่งรณรงค์เผยแพร่สื่อ ทำให้หน่วยงานของทั้งภาครัฐและเอกชนทุ่มเทการรณรงค์มายังภาคเหนือ จึงอาจมีผลให้ทุกกลุ่มศึกษาในเขตเมืองภาคเหนือมีความรู้ในประเด็นที่สื่อนำเสนอไม่ต่างกัน

ในเรื่องความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมีความชัดเจน ไม่สับสน เข้าใจง่าย มีเพียงผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้นที่เห็นว่า เนื้อหาของสื่อมีความยาก สับสน และไม่น่าสนใจ แต่ก็ช่วยให้ตระหนักถึงความร้ายแรงของโรคได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาและวัยที่ทำให้มีผลต่อการรับสื่อต่างกัน นอกจากนี้ กลุ่มศึกษาในเขตเมืองภาคเหนือหลายกลุ่มสามารถยอมรับการอยู่ร่วมกันกับคนเป็นเอดส์ได้โดยไม่รังเกียจ ยกเว้นวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำซึ่งไม่รังเกียจผู้ที่เป็นโรคเอดส์เช่นกัน แต่ขออยู่ห่างๆ ไว้ก่อน อาจเป็นเพราะเกิดความไม่มั่นใจเกรงว่าจะติดเชื้อเอดส์ เพราะยังไม่ชัดในประเด็นของการติดต่อ

ในเรื่องความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา ส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหามีความซ้ำซ้อน แต่ก็เห็นว่าดีจะได้ช่วยเตือนสติ ยกเว้นกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองเห็นว่า เนื้อหาที่ออกมาซ้ำๆ ในเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย และการใช้เข็มฉีดยา ทำให้น่าเบื่อ

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา ส่วนใหญ่กลุ่มศึกษาเห็นว่าเนื้อหามีความทันสมัยและทันสถานการณ์ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่ใช้รูปแบบละครในการนำเสนอ ยกเว้นวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า สื่อที่ติดตามโรงพยาบาลมีความทันสมัยมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่าสื่อโทรทัศน์ไม่มีข้อมูลที่ให้รายละเอียดของโรคมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนที่เป็นโรคเอดส์โดยตรง แต่จะเน้นการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนได้ตระหนักต่อปัญหาโรคเอดส์และให้หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเป็นหลัก ซึ่งโรงพยาบาลจะมีเอกสารที่ให้รายละเอียดของข้อมูลที่เกี่ยวกับโรคเอดส์มากกว่า

ในเรื่องความน่าเชื่อถือของเนื้อหา พบว่าเนื้อหาของสื่อที่ผ่านมามีความน่าเชื่อถือ อาจเป็นเพราะกลุ่มศึกษาในเขตเมืองภาคเหนือ อยู่ในพื้นที่ที่มีการติดเชื้อและเสียชีวิตจากการเป็นโรคเอดส์กันมาก ซึ่งบางคนก็เคยเห็นคนที่เป็น หรือได้ทราบข่าวยืนยันว่ามีคนเป็นเอดส์จริงๆ จากสื่อมวลชนต่างๆ จึงมีส่วนช่วยเสริมให้เนื้อหาของสื่อต่างๆ ที่นำเสนอมามีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

: เขตชนบท

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นกับกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นกับผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงในภาคเหนือ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในการรับประเด็นเนื้อหาของสื่อ และเมื่อเปรียบเทียบกับเขตเมืองก็ไม่มีความแตกต่างกันเช่นกัน คือ ได้รับเนื้อหาสองประเด็นหลัก เรื่องการติดต่อจากการสำส่อนทางเพศ การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน การใช้ใบมีดโกนร่วมกัน และเรื่องการป้องกันไม่เที่ยวสำส่อนทางเพศ ถ้าเที่ยวก็ใช้ถุงยางอนามัย และหลีกเลี่ยงการใช้ใบมีดโกนร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปริมาณการรับสื่อต่างๆ ไม่แตกต่างกัน มีปริมาณสื่อรณรงค์กันมาก เพราะภาคเหนือกำลังเผชิญกับปัญหานี้มาก หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจึงเน้นการรณรงค์ ทำให้รับประเด็นของสื่อไม่ต่างกัน

ในเรื่องความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหา ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันคือเห็นว่าเนื้อหามีความชัดเจน เข้าใจง่าย ดูแล้วเกิดความรู้สึกตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค จำเป็นต้องป้องกันตนเอง เช่น หยุดการเที่ยวสำส่อนทางเพศ หลีกเลี่ยงการใช้ใบมีดโกนร่วมกัน และสังเกตการใช้เข็มฉีดยาของแพทย์ว่ามีการเปลี่ยนหรือไม่ นอกจากนี้เนื้อหาของสื่อก็มีส่วนทำให้เข้าใจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ คือ ไม่รังเกียจ โดยให้เหตุผลว่ามีความเข้าใจว่าโรคนี้ไม่ติดกันง่ายๆ นอกจากทางเพศสัมพันธ์ และการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน แสดงว่ากลุ่มศึกษามีความเข้าใจต่อเนื้อหาที่นำเสนอ และตระหนักต่อความร้ายแรงของโรค

ในเรื่องความครอบคลุมของเนื้อหา พบว่า กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบท มีความต้องการทราบเนื้อหานอกเหนือจากที่สื่อนำเสนอ เช่น สาเหตุการติดต่อที่นอกเหนือจากการติดทางเพศสัมพันธ์ เข็มฉีดยาและทางสายเลือด สื่อน่าจะมีการนำเสนอในส่วนนี้ด้วย ทั้งนี้อาจเพราะเห็นว่า โรคเอดส์เหมือนกับโรคติดต่ออื่นๆ ซึ่งมีช่องทางการติดต่อหลายทาง จึงทำให้อยากจะรู้เพิ่มเติม

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความทันสมัยและทันสถานการณ์ เช่น กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท เห็นว่าเนื้อหามีความทันสมัยโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์

ใช้ภาษาง่ายๆ ทันสมัย ฟังแล้วเข้าใจง่าย เรื่องที่เสนอก็สั้น ไม่ยาวเกินไป ขณะที่ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบทเห็นว่าการเสนอสื่อรณรงค์โรคเอดส์จะเป็นแบบเดิมๆ ทำให้ดูจำเจไม่เหมือนระยะที่มีการรณรงค์กันใหม่ๆ จึงดูไม่ทันสมัย จะเห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำกับผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงพิจารณาความทันสมัย ทันสถานการณ์ของเนื้อหาสื่อแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างกันในด้านการศึกษาและวุฒิภาวะ กล่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบทจะพิจารณาความทันสมัยที่ความรู้สึกในการทำความเข้าใจ ในขณะที่ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบทจะพิจารณาที่เนื้อหาและรูปแบบในการนำเสนอ

ในเรื่องความน่าเชื่อถือของเนื้อหา พบว่า เนื้อหาส่วนใหญ่ที่ผ่านมามีความน่าเชื่อถือ ไม่ว่าสื่อนั้นจะนำเสนอโดยใช้ภาพจริง หรือเล่นเป็นละคร ทั้งนี้เป็นเพราะในชุมชนมีผู้ที่เสียชีวิตจากการเป็นโรคเอดส์แล้ว จึงเชื่อในเนื้อหาของสื่อต่างๆ ที่นำเสนอ สำหรับวัยรุ่นในเขตชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเสนอแนะว่าการจะผลิตสื่อให้น่าเชื่อถือควรจะต้องมีการศึกษาวิจัยที่ชัดเจนโดยเฉพาะเกี่ยวกับสาเหตุการติดต่อก่อนที่จะนำเอาผลการวิจัยไปจัดทำเป็นสื่อโทรทัศน์ แผ่นพับ หรือโปสเตอร์ ซึ่งจะทำให้สื่อที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุขน่าเชื่อถือมากขึ้น เพราะมาจากการศึกษาวิจัยโดยตรง

สรุปบทวิเคราะห์เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอในเขตเมืองและเขตชนบทภาคเหนือ

โดยสรุปแล้ว การได้รับเนื้อหาสื่อของกลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทของภาคเหนือ ไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ได้รับเนื้อหาของสื่อเป็น 2 ประเด็นหลักคือ เรื่องการติดต่อและการป้องกัน ในส่วนของความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาก็ไม่แตกต่างกัน คือเห็นว่าเนื้อหามีความชัดเจน สามารถเข้าใจได้ง่าย ยกเว้นผู้ใหญ่เขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ที่กล่าวว่าเนื้อหาของสื่อมีความยาก และไม่น่าสนใจ และเนื้อหาของสื่อยังทำให้เกิดความรู้สึกเข้าใจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ ไม่รังเกียจ และยอมรับให้อยู่ร่วมในสังคมเดียวกันได้ ยกเว้นวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กล่าวว่า ไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อเช่นกัน แต่ขออยู่ห่างๆ ไว้ก่อน สำหรับเรื่องความซ้ำซ้อน และความครอบคลุมของเนื้อหา ทั้งในเขตเมืองและชนบทของภาคเหนือก็มีความเห็นว่า เนื้อหาของสื่อก็มีการเสนอที่ซ้ำๆ กัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองของภาคเหนือกล่าวว่า ทำให้เกิดความรู้สึกน่าเบื่อ ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำและผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบท กล่าวว่า ต้องการทราบถึงช่องทางการติดต่อด้านอื่นๆ นอกจากที่สื่อบอกไว้แล้วคือ การติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เข็มฉีดยา และทางสายเลือด ในเรื่องความทันสมัย และทันสถานการณ์ของเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทของภาคเหนือ ส่วนใหญ่กล่าวว่า เนื้อหามีความทันสมัยโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ที่เสนอในรูปแบบของละคร ยกเว้นจากการสัมภาษณ์วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำที่เห็นว่า เอกสารจากโรงพยาบาลมีความทันสมัยกว่า และมีเพียงผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบทเท่านั้นที่เห็นว่า เนื้อหาของสื่อจำเจ ไม่ทันสมัย และประเด็นสุดท้ายคือเรื่องความน่าเชื่อถือของเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทของภาคเหนือเห็นว่า เนื้อหามีความน่าเชื่อถือ ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มศึกษาอยู่ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของโรคมาก และเนื้อหาของสื่อก็อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง จึงส่งผลให้กลุ่มศึกษาทั้งที่อยู่ในเมืองและชนบทเห็นว่า เนื้อหาของสื่อมีความน่าเชื่อถือเช่นเดียวกัน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

: เขตเมือง

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ประเด็นที่สื่อนำเสนอคือ เรื่องการติดต่อ การป้องกัน และการเห็นใจผู้ที่ติดเชื้อแล้ว โดยผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ ทราบเฉพาะประเด็นเรื่องการติดต่อและการป้องกัน ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตเมือง วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมือง และผู้นำในเขตเมืองทราบประเด็นที่สื่อนำเสนอมากกว่าคือ การเห็นใจคนที่ติดเชื้อ การรักษาตัว สถานที่รักษา จำนวนคนที่ติดเชื้อ อันตรายที่เกิดจากโรค โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมือง ยังทราบถึงประสบการณ์คนที่ติดเชื้อเอดส์จากการชมโทรทัศน์รายการสี่ทุ่มสแควร์ แสดงว่าวัยรุ่นในเขตเมืองมีความสนใจต่อสื่อรณรงค์โรคเอดส์โดยเฉพาะการรณรงค์ที่ผ่านทางสื่อโทรทัศน์ สำหรับการที่ผู้นำในเมืองทราบประเด็นที่สื่อนำเสนอมากกว่ากลุ่มอื่นๆ นั้น อาจเป็นเพราะบทบาทของการเป็นผู้นำทำให้มีโอกาสรับสื่อต่างๆ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากการประชุม และจากการเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลต่างๆให้ หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน

ในเรื่องความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอ พบว่ากลุ่มศึกษามีความคิดเห็นต่อความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ เห็นว่าเนื้อหามีความชัดเจน เข้าใจง่าย เนื้อหาของสื่อบอกให้เห็นใจไม่รังเกียจคนที่ติดเชื้อเอดส์ และเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีอิทธิพลให้เลิกเที่ยวหญิงบริการ และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เพราะเมื่อเห็นภาพอาการของคนที่เป็นแล้วรู้สึกกลัว สาเหตุที่กลุ่มศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะความรู้สึกหวาดกลัวที่มีต่อโรคเอดส์ที่ได้รับจากสื่อต่างๆ ว่าเป็นแล้วไม่มียารักษา และต้องตายแน่นอน ทำให้มีความรู้สึกกลัว และต้องการหลีกเลี่ยง หรือป้องกันตัวเองเพื่อไม่ให้ติดเชื้อเอดส์ และเห็นว่าควรต้องเน้นความน่ากลัวในการนำเสนอสื่อต่อไป

ในเรื่องความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา ส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหามีความซ้ำซ้อนและยังไม่ครอบคลุมประเด็นที่อยากรู้ เนื้อหาที่ออกบ่อยๆ ซ้ำๆ คือ เรื่องการป้องกันการติดเชื้อเอดส์โดยการไม่เที่ยวหญิงบริการทางเพศ ซึ่งเน้นมาก แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มศึกษาหลายกลุ่มเห็นว่าการออกซ้ำๆ เป็นสิ่งที่ดี เป็นการช่วยกระตุ้นเตือน แต่ก็มีกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองเห็นว่าการนำเสนอซ้ำซากนั้นน่าเบื่อ อาจเป็นเพราะการศึกษาและวัยทำให้รู้สึกเบื่อต่อการนำเสนอที่เน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเกินไป แทนที่จะนำเสนอในหลายรูปแบบ ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อหาที่ว่ายังไม่ครอบคลุมนั้น กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองเห็นว่า เนื้อหาของสื่อควรจะกล่าวถึงการติดต่อว่าสามารถติดต่อทางไหนได้อีกบ้างนอกจากที่ได้นำเสนอมาแล้ว นอกจากนี้ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเมืองยังมีความสงสัยไม่แน่ใจว่า ยุงสามารถเป็นพาหะนำไปสู่การติดเชื้อโรคเอดส์ได้หรือไม่ แม้มีสื่อที่บอกว่าไม่ติด แต่คิดว่าไม่จริง ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะความไม่กระจ่างในการอธิบายเหตุผลของสื่อทำให้เกิดความสับสนและไม่แน่ใจ

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่า เนื้อหามีความทันสมัยและทันสถานการณ์ ยกเว้นกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมือง มีความเห็นว่าเนื้อหาของสื่อไม่แตกต่างกันกับในช่วงแรกๆ ที่มีการรณรงค์ ปัจจุบันก็ยังเหมือนเดิม สื่อออกมาน่าเบื่อ ซ้ำซาก ไม่ทันสมัย ไม่ทันสถานการณ์

ในเรื่องความน่าเชื่อถือของเนื้อหา กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่า เนื้อหามีความน่าเชื่อถือ โดยให้เหตุผลว่าโรคนี้มีจริง และไม่มียารักษา เพราะเห็นข่าวเกี่ยวกับคนเป็นเอดส์ทั้งในและต่างประเทศ และมีข้อน่าสังเกตว่า กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองโดยเฉพาะวัยรุ่นชายบางคน แสดงความคิดเห็นว่ามีความเชื่อในเนื้อหาที่สื่อนำเสนอมาทั้งหมด แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ โดยเฉพาะเรื่องการให้เลิกเที่ยวหญิงบริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะยังเป็นโสดและมีความต้องการทางเพศ ประกอบกับเคยเที่ยวมาก่อนแต่ก็ใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งในจุดนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อที่ผ่านมาไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงได้ เพียงแต่ช่วยให้รู้จักป้องกันตนเองเท่านั้น สำหรับวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมืองยังมีมุมมองในแง่ลบต่อการประชาสัมพันธ์ในช่วงที่ผ่านมา ที่สื่อว่ามีคนเป็นโรคเอดส์กันมาก ฟังดูแล้วไม่น่าเชื่อ คิดว่าอาจเป็นการขู่ของรัฐบาลเพื่อไม่ให้มีการเที่ยวหญิงบริการทางเพศ

: เขตชนบท

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นกับผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นว่าประเด็นที่สื่อเอดส์นำเสนอส่วนใหญ่คือเรื่องการติดต่อ เช่น ติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์ ติดต่อจากการใช้เข็มฉีดยา และติดต่อทางสายเลือดจากแม่ไปสู่ลูก นอกจากนี้ก็มีเรื่องอาการของโรค ที่แสดงให้เห็นแผลพุพองเน่าเปื่อยต่อมน้ำเหลืองโต และเรื่องของการป้องกัน เช่น การไม่สำส่อนทางเพศ การใช้ถุงยางอนามัย และการเลิกใช้ยาเสพติด ในประเด็นของเรื่องการติดต่อนั้น พบว่ากลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ไม่ชัดเจน และไม่ถูกต้องว่าโรคเอดส์ติดต่อกันได้ง่าย และติดกันได้หลายทาง รวมทั้งติดต่อกันได้ด้วยการสัมผัส ในเรื่องของการป้องกันก็เช่นกัน บางส่วนยังคิดว่าควรหลีกเลี่ยงการใกล้ชิดกับผู้ที่มีเชื้อเอดส์

ในเรื่องความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหากลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหาของสื่อไม่ยาก สามารถเข้าใจได้ง่าย มีเพียงผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบทที่เห็นว่า เนื้อหาของสื่อยังไม่ชัดเจนและเป็นวิชาการเกินไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีมุมมองในฐานะเป็นผู้มีการศึกษาจึงคิดว่าชาวบ้านทั่วไปจะเข้าใจยาก นอกจากนี้กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท เห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอ จะเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นถ้าหากนำเสนอในรูปแบบละครทางโทรทัศน์ ทั้งนี้เพราะสื่อที่มีลักษณะบอกเล่าด้วยการแสดงเป็นเรื่องราว จะสามารถสื่อให้กลุ่มที่มีการศึกษาน้อยเข้าใจได้ง่ายกว่าสื่อที่มีลักษณะการอธิบายเป็นเชิงวิชาการ หรือต้องสื่อผ่านตัวอักษร

ในเรื่องความรู้สึกเห็นใจต่อผู้ที่มีเชื้อโรคเอดส์ กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหาของสื่อบอกถึงการไม่ให้รังเกียจ ควรปลอบใจและให้กำลังใจแก่ผู้เป็นเอดส์ แต่ในความรู้สึกที่เกิดขึ้นจริง กลุ่มศึกษากลับมีความรู้สึกที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท เห็นว่ารู้สึกสงสารคนที่เป็น ถ้ามีคนเป็นเอดส์จะต้องพาไปหาหมอ แต่จะไม่ให้อยู่ร่วมในบ้านหรือในชุมชน โดยให้เหตุผลว่าโรคนี้ติดต่อกันง่ายจึงกลัว ถ้าใช้ห้องน้ำร่วมกัน อาจทำให้ติดต่อกันได้ ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบท ก็มีความรู้สึกสงสารเช่นกัน แต่ก็ยังกลัวคนที่เป็นโรคนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต่างก็มีความวิตกกังวลและกลัวกัน

มาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท ซึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ยังมีความสับสนว่าโรคเอดส์เป็นเหมือนกับโรคติดต่อทั่วๆ ไป เช่น ติดต่อจากการสัมผัส ติดต่อทางระบบทางเดินอาหาร หรือติดต่อโดยยุงเป็นพาหะเช่นเดียวกับโรคมาลาเรีย หรือโรคไข้เลือดออก จึงเกิดความไม่มั่นใจว่าจะป้องกันไม่ให้ติดเชื้อเอดส์ได้อย่างไร ทำให้เกิดความคิดที่จะต้องแยกผู้ที่มีเชื้อเอดส์ออกจากสังคมเพื่อความปลอดภัยของผู้อื่น มีเพียงผู้นำชุมชนในเขตชนบทเท่านั้นที่กล่าวว่า ถ้ายิ่งมีการรังเกียจผู้ที่มีเชื้อยิ่งจะทำให้เกิดการแพร่เชื้อมากขึ้น เพราะผู้ที่มีเชื้อจะปิดบังตัวเอง ผู้อื่นจะไม่ทราบ โอกาสการแพร่เชื้อก็จะมีมาก

ในเรื่องการนำเสนอความน่ากลัวของโรค กลุ่มศึกษาหลายกลุ่มมีความเห็นว่า เนื้อหาของเรื่องที่นำเสนอมีความน่ากลัวอยู่ด้วย ส่วนที่แสดงให้เกิดความรู้สึกน่ากลัวคือ ภาพที่แสดงอาการของโรค เช่น เป็นแผลพุพองตามผิวหนัง โดยเห็นจากสื่อโทรทัศน์และโปสเตอร์ มีเพียงวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบทเท่านั้นที่กล่าวว่า สื่อไม่ได้มีการเสนอภาพที่น่ากลัว แต่ความน่ากลัวจะแฝงอยู่ในเนื้อหามากกว่า เช่น พ่อนำเชื้อเอดส์มาติดแม่แล้วติดมายังลูกในครรภ์และในที่สุดก็เสียชีวิตกันหมดทั้งครอบครัว สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท เห็นว่าการที่ได้เห็นภาพอาการของโรคประกอบกับที่สื่อบอกว่าเป็นแล้วไม่มียารักษา ทำให้เกิดความรู้สึกกลัวมากขึ้น แต่ถ้ารู้จักการป้องกันแล้วก็อาจจะไม่กลัว แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบทกลัวโรคเอดส์ในลักษณะที่ว่าเป็นแล้วจะรักษาไม่หายและต้องทนทุกข์ทรมานก่อนตาย สำหรับผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบท มีความคิดว่าถ้ารู้ว่าใครเป็นโรคนี้ก็อยากจะหนีให้ไกลไว้ก่อน แสดงว่าความกลัวที่จะติดเชื้อมีรากฐานความรู้สึกมาจากภาพอาการที่น่ากลัว ไม่มียารักษา และต้องตายถ้าเป็นเอดส์

ส่วนในเรื่องการป้องกันตนเอง กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าอิทธิพลของสื่อที่รณรงค์ในช่วงที่ผ่านมามีผลต่อการป้องกันตนเองในสองทาง คือ ไม่สำส่อนทางเพศ และไม่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า สื่อที่นำเสนอมาส่งผลให้มีความคิดว่า จะสามารถป้องกันตนเองได้โดยการรักเดียวใจเดียวหรือการรักษาศีลห้าตามที่พระพยอม กัลยาโณ ได้เทศน์ไว้ ซึ่งจะช่วยให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อเอดส์ได้ สาเหตุที่มีความคิดเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะมีวิถีชีวิตที่อยู่ในสังคมชนบทที่ไม่เอื้อกับการสำส่อนทางเพศเท่าสังคมเมือง นอกจากนี้อาจเป็นเพราะความเป็นผู้ใหญ่มีครอบครัวทำให้เห็นความสำคัญของความซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส ซึ่งจะส่งผลต่อการป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ได้

ในเรื่องความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหามีความซ้ำซ้อนกันใน 3 ประเด็นใหญ่คือ การไม่สำส่อนทางเพศ การใช้ถุงยางอนามัย และการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน และเห็นว่าเนื้อหายังไม่ครอบคลุม โดยยังมีความสงสัยไม่แน่ใจในเรื่องการติดต่อที่สื่อยังไม่ได้บอกอีกหลายประเด็น เช่น การใช้เสื้อผ้าร่วมกัน การติดต่อโดยยุง ซึ่งมีลักษณะคล้ายเข็มฉีดยา การติดต่อจากการใช้ห้องน้ำและแก้วน้ำร่วมกัน ขั้นตอนของการเป็น รวมทั้งการปฏิบัติตัวต่อคนที่ติดเชื้อแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตชนบทมีความกลัวการติดเชื้อเอดส์ และไม่แน่ใจว่ามีช่องทางใดบ้างที่จะติดเชื้อเอดส์ได้อีก

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา กลุ่มศึกษาทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมีความทันสมัยและทันสถานการณ์ แสดงว่าประชาชนในเขตชนบททุกกลุ่มศึกษามีความรู้สึกต่อเนื้อหาของสื่อไม่แตกต่างกัน แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในเรื่องการศึกษา และอายุ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเอดส์เป็นโรคที่เกิดขึ้นใหม่ และยังไม่มีวิธีการรักษา เมื่อมีการรณรงค์จึงเห็นว่าสื่อทันสมัยและทันสถานการณ์

เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของเนื้อหา กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่า เนื้อหาสื่อเอดส์ที่นำเสนอมามีความน่าเชื่อถือ โดยมีเหตุผลแตกต่างกัน ส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหามีความน่าเชื่อถือเพราะมีการรณรงค์กันมากคงไม่ใช่เรื่องที่ทำขึ้นมาเพื่อหลอกลวงประชาชน โดยกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบทกล่าวว่าขณะนี้ถึงแม้ว่าจะเป็นการเล่าให้ฟังก็เชื่อ เพราะรู้แล้วว่าโรคนี้ร้ายแรงจึงต้องเชื่อไว้ก่อน ส่วนกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบทกล่าวว่าสาเหตุที่เชื่อเพราะเห็นว่ามีการรณรงค์กันมาก ภาพที่ออกมาเห็นแล้วดูน่ากลัว ถ้ามีการรณรงค์น้อยก็คงไม่เชื่อ ส่วนวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบทกล่าวว่า เหตุที่เชื่อก็เพราะได้เห็นสื่อโปสเตอร์ แผ่นพับ และจุลสาร จากโรงพยาบาลและจากที่ได้รับแจก สำหรับผู้นำชุมชนในเขตชนบทกล่าวว่า สาเหตุที่เชื่อเพราะเห็นว่ามีการรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ จากข่าวต่างประเทศและคิดว่าที่นำเสนอกันมานั้นดูแล้วไม่เกินความเป็นจริง ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าว จะเห็นว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงจะให้เหตุผลในลักษณะที่ยืนยันได้เช่นจากการเสนอในรูปของข่าว หรือการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เชื่อถือได้ เช่น โรงพยาบาล ในขณะที่ผู้มีการการศึกษาน้อยนั้นสังคมรอบข้างดูจะมีอิทธิพลต่อความเชื่อถือมาก เช่น จากการพูดกันมาก มีการรณรงค์กันมาก การเสนอภาพที่ดูน่ากลัว เช่น ภาพของอาการ หรือการได้เห็นคนเป็นเอดส์จริงๆ

สรุปบทวิเคราะห์เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอในเขตเมืองและเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดยสรุปแล้ว กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทของภาคอีสาน ส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาของสื่อกล่าวถึงเรื่องการติดต่อและการป้องกัน แต่กลุ่มศึกษาในเขตเมืองสามารถรับเนื้อหาของสื่อได้หลายประเด็นกว่า เช่น การเห็นใจคนที่ติดเชื้อ การรักษาพยาบาล สถานพยาบาล จำนวนคนที่ติดเชื้อ และอันตรายของโรค ในขณะที่กลุ่มศึกษาในเขตชนบท กล่าวถึงเนื้อหาของสื่อเพิ่มเติมจากประเด็นเรื่องการติดต่อและการป้องกันเฉพาะในเรื่องอาการของโรค เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบทภาคอีสาน มีความเข้าใจว่าโรคเอดส์ติดต่อกันได้ง่ายและติดต่อได้หลายทาง แม้กระทั่งการสัมผัส และควรหลีกเลี่ยงการติดต่อกับผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำจะมีความหวาดกลัวต่อโรคเอดส์มากและยังมีความเข้าใจต่อโรคนี้ไม่ดีพอ สำหรับเรื่องความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทภาคอีสานต่างก็เห็นว่า เนื้อหาของสื่อชัดเจน เข้าใจได้ง่าย ยกเว้นผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบทที่เห็นว่า เนื้อหาของสื่อนั้นยังเป็นวิชาการมากเกินไป นอกจากนี้กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทกล่าวว่าเนื้อหาของสื่อมีอิทธิพลให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัวต่อโรคเอดส์มากทำให้เกิดการป้องกันตนเองมากขึ้นโดยเฉพาะจากการเสนอภาพอาการของโรค ทำให้เกิดความรู้สึกเห็นใจคนเป็นเอดส์ แต่ก็เห็นว่าควรจะแยกคนที่เป็นเอดส์ออกจากสังคม เพื่อความปลอดภัยของคนที่ยังไม่เป็น มีเพียงผู้นำชุมชนในเขตชนบท

ที่เห็นว่าถ้ายิ่งมีการรังเกียจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ จะยิ่งทำให้เกิดการแพร่เชื้อมากขึ้นไปอีก เพราะผู้ที่มีเชื้อจะปิดบังตนเองการแพร่เชื้อก็จะมีโอกาสมากขึ้น ส่วนในเรื่องความซ้ำซ้อนและครอบคลุมของเนื้อหา ส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีการเสนอซ้ำๆ โดยเฉพาะเรื่องการติดเชื้อเอดส์จากการเที่ยวหญิงบริการทางเพศ และเห็นเช่นเดียวกันว่าเนื้อหาของสื่อที่ยังไม่ครอบคลุม ก็คือ เรื่องการติดต่อว่าสามารถติดต่อได้ทางไหนอีก นอกจากทางเพศสัมพันธ์ เข็มฉีดยา และทางสายเลือด สำหรับเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีความทันสมัยและทันสถานการณ์เช่นเดียวกัน มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองที่เห็นว่าเนื้อหาของสื่อเหมือนเดิม ล่าช้า ไม่เปลี่ยนแปลง และสุดท้ายในเรื่องความน่าเชื่อถือ กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบทเห็นว่า เนื้อหาของสื่อมีความน่าเชื่อถือเช่นเดียวกัน แต่กลุ่มศึกษาในเขตชนบทให้เหตุผลที่เชื่อถือแตกต่างกัน เช่น กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท กล่าวว่า ถึงแม้ว่าจะเป็นการเล่าให้ฟังก็เชื่อ เพราะโรคนี้ร้ายแรง และกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบทกล่าวว่า เชื่อเพราะเห็นว่ามีการรณรงค์กันมาก และโรคนี้น่ากลัว ในขณะที่วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในเขตชนบทกล่าวว่า เชื่อเพราะเห็นสื่อจากโรงพยาบาล และเห็นข่าวทั้งในและต่างประเทศ แสดงว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงจะมีความเชื่อถือในเนื้อหาของความเป็นเหตุเป็นผลมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ

ภาคกลาง

: เขตเมือง

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นกับกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นกับผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคกลาง พบว่า เนื้อหาที่สื่อนำเสนอเท่าที่ผ่านมาในความคิดเห็นของกลุ่มศึกษาคือ เรื่องการติดต่อ การป้องกัน และอาการของโรค อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าสื่อยังนำเสนอในประเด็นอื่นอีก เช่น เรื่องของการดูแลรักษา และการปฏิบัติตัวต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ นอกจากนี้ ผู้นำในเขตเมืองภาคกลางยังได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ด้วย โดยเฉพาะในเรื่องการรับประทานอาหาร และการเตรียมความพร้อมทางด้านจิตใจ สำหรับผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมืองภาคกลาง บอกว่าประเด็นที่สื่อนำเสนอมามีเพียงประเด็นเดียวคือเรื่องการป้องกันเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ามีการแยกแยะประเด็นเนื้อหาของสื่อไม่ค่อยได้เพราะการศึกษาต่ำ

ส่วนเรื่องของความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอ กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มบอกว่ามีความเข้าใจในเนื้อหาที่นำเสนอ เนื่องจากเนื้อหามีความชัดเจน ไม่ยาก ผลของการรับสื่อทำให้เกิดความตระหนักว่าโรคนี้ร้ายแรง จึงต้องมีการป้องกันทั้งตนเองและครอบครัวให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ และทำให้เกิดความรู้สึกเห็นใจและเข้าใจคนที่เป็นโรคนี้ รวมทั้งมีความเห็นว่าสามารถจะใช้ชีวิตร่วมกันได้กับผู้ติดเชื้อ โดยหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ทั้งการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การใช้เข็มฉีดยา และทางเลือด มีเพียงผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้นที่กล่าวว่าเห็นใจและเข้าใจคนที่เป็นโรคนี้ แต่มีความไม่ไว้ใจถ้าหากทราบว่าใครเป็น เพราะกลัวจะโดนแกล้ง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะไม่มั่นใจในความรู้ความเข้าใจของตนเองและมีความกลัวที่จะติดเชื้อโดยไม่รู้ตัว

เกี่ยวกับความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา พบว่า กลุ่มศึกษามีความเห็นต่อความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหาไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ เกือบทุกกลุ่มศึกษาเห็นว่าเนื้อหามีความซ้ำซ้อน แต่ก็เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปเพราะจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ เมื่อกล่าวถึงความครอบคลุมของเนื้อหา ส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหายังไม่ครอบคลุม เรื่องที่ต้องการทราบเพิ่มเติมคือ เรื่องสาเหตุของการติดต่อที่นอกเหนือจากการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เข็มฉีดยา และทางสายเลือด เช่น การติดต่อทางน้ำลาย ยุง การรับประทานอาหารร่วมกันและการติดต่อทางพันธุกรรม กลุ่มศึกษาเห็นว่าสื่อต่างๆ ควรมีการเสนอข้อมูลดังกล่าวให้ทราบ เหตุที่กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มในเขตเมืองมีความเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะมีสื่อประเภทต่างๆ ออกมามาก จนระบุได้ว่าสื่อออกมาซ้ำหรือไม่ ส่วนเรื่องที่เห็นว่าเนื้อหาของสื่อยังไม่ครอบคลุมนั้นอาจเป็นเพราะว่ามีความกลัวมากจึงทำให้เกิดความอยากรู้ว่า เชื้อเอดส์นี้สามารถติดต่อทางไหนได้อีกบ้างนอกจากที่ได้กล่าวไว้แล้ว

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา พบว่าเกือบทุกกลุ่มศึกษาเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีความทันสมัย มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเท่านั้น ที่กล่าวว่าเนื้อหาไม่มีอะไรใหม่ ส่วนมากจะเป็นเรื่องการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเข็มฉีดยา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการศึกษาสูง หรือเป็นเพราะเห็นสื่อเอดส์มามากและเข้าใจหมดแล้ว จึงทำให้เกิดความเบื่อ นอกจากนี้ กลุ่มศึกษาในเขตเมืองเกือบทุกกลุ่มยังกล่าวว่า ถ้าดูโทรทัศน์ที่จัดทำเป็นละครสั้นก็จะดูทุกครั้งและดูจนจบโดยไม่เปลี่ยนช่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนรับสื่อโทรทัศน์กันมาก เพราะโดยปกติประชาชนส่วนใหญ่จะชอบดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือ โดยเฉพาะโทรทัศน์ที่ออกมาในรูปแบบละคร ดังนั้นสื่อโรคเอดส์ที่จัดทำเป็นละครสั้นๆ ทางโทรทัศน์ จะดึงดูดประชาชนได้มาก

สำหรับความน่าเชื่อถือของเนื้อหา เกือบจะทุกกลุ่มศึกษาเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีความน่าเชื่อถือ โดยวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำให้เหตุผลว่า เป็นเพราะมีการรายงานข่าวจึงเชื่อว่าจริง ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงให้เหตุผลว่า เป็นเพราะมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้กันมาแล้วจึงทำให้เชื่อ

: เขตชนบท

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นกับกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นกับผู้ใหญ่ในเขตชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคกลาง พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในการรับและแยกแยะประเด็นที่สื่อนำเสนอ เพราะทุกกลุ่มเห็นว่าสื่อได้นำเสนอในเรื่องของการติดต่อ การป้องกัน และอาการของโรค

ในเรื่องความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหา พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในความเห็นที่มีต่อความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหา คือ มีความเห็นว่าเนื้อหามีความเข้าใจง่าย นอกจากนี้ พบว่า เนื้อหาของสื่อที่ได้รับ มีอิทธิพลทำให้กลุ่มศึกษาหลายกลุ่มเกิดความตระหนักในการป้องกันตนเอง และก็เข้าใจเห็นใจคนที่เป็นเอดส์ เพราะทราบว่าไม่สามารถติดต่อกันได้ง่ายๆ ส่วนรูปแบบของการนำเสนอที่ดูแล้วทำให้รู้สึกกลัวก็คือการแสดงให้เห็นภาพอาการของคนที่เป็น เช่น เป็นแผลตามตัว ภาพแสดงความเจ็บปวดและทรมาน โดยสรุปแล้วจะเห็นว่า ถึงแม้ว่ากลุ่มศึกษาในเขตชนบทจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของวัย

การศึกษา และบทบาทหน้าที่ในชุมชนแต่ก็มีความเห็นต่อความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอไม่ยากต่อการทำความเข้าใจของทุกกลุ่มเป้าหมายนั่นเอง ประกอบกับสังคมชนบทจะเป็นสังคมที่เห็นใจคนที่มีความทุกข์ เมื่อทราบว่าโรคนี้ไม่สามารถติดต่อกันได้ง่ายๆ จึงมีความรู้สึกเข้าใจคนที่ติดเชื้อ แต่ถึงอย่างไรทุกคนก็กลัวในความร้ายแรงของโรค โดยเฉพาะเมื่อได้เห็นสื่อที่เสนอภาพอาการของโรค

ในเรื่องความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในความคิดเห็นที่มีต่อความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา กล่าวคือทุกกลุ่มศึกษามีความเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีความซ้ำซ้อนกันใน 2 ลักษณะ คือ เนื้อหาซ้ำซ้อนกับรูปแบบซ้ำซ้อน เนื้อหาซ้ำซ้อนคือเน้นสาเหตุการติดต่อจากเพศสัมพันธ์ และจากการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ซึ่งสื่อต่างๆ มักกล่าวถึงเสมอ ส่วนรูปแบบซ้ำซ้อนคือ ไม่มีการเปลี่ยนหรือผลิตสื่อใหม่ๆ ออกมาทั้งสื่อโทรทัศน์ และโปสเตอร์ ในส่วนของความครอบคลุมกลุ่มศึกษาทุกกลุ่มยังมีข้อสงสัยที่ต้องการรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการติดต่อที่นอกเหนือจากที่สื่อทั่วๆ ไปบอก เช่น การติดต่อทางยุง การใช้ของใช้ร่วมกัน การอยู่ร่วมกันในบ้านนานๆ หรือการใช้ของมีคมร่วมกันจะติดกันได้หรือไม่ ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้สื่อยังไม่มีการเสนอให้ประชาชนทราบอย่างชัดเจน

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา กลุ่มศึกษาทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่ผ่านมามีความทันสมัยและทันสถานการณ์ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำให้ความเห็นว่า ประเด็นที่ทำให้สื่อดูทันสมัยก็คือ สื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสาเหตุการติดต่อกับการป้องกันเพราะเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องการทราบ

เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของเนื้อหา กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่า เนื้อหามีความน่าเชื่อถือ โดยให้เหตุผลว่า หน่วยงานราชการเป็นผู้ผลิตคงจะไม่หลอกลวงประชาชน โดยเฉพาะที่กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิต ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ถ้าเปรียบเทียบกับกลุ่มศึกษาในเขตเมืองของภาคกลางจะพบว่าเหตุผลของความเชื่อถือแตกต่างกัน โดยกลุ่มประชากรในเขตชนบท จะให้ความสำคัญกับแหล่งที่ผลิตสื่อนั่นก็คือหน่วยงานราชการ หรือกระทรวงสาธารณสุขทำให้น่าเชื่อถือ ในขณะที่กลุ่มศึกษาในเขตเมืองไม่ได้ให้ความสำคัญ แต่จะสนใจความเป็นข่าวหรือสนใจจากที่เป็นผลการศึกษาวิจัย

สรุปบทวิเคราะห์เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอในเขตเมืองและเขตชนบทภาคกลาง

โดยสรุปแล้ว ในเรื่องประเด็นที่สื่อนำเสนอ กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มในเขตเมืองและชนบทภาคกลางเห็นว่า เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอไม่แตกต่างกัน คือนำเสนออยู่ในเรื่องการติดต่อการป้องกันและอาการของโรค แต่สำหรับกลุ่มศึกษาในเขตเมืองนั้น กลุ่มศึกษาที่มีการศึกษาสูง เช่น กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงและผู้นำในเขตเมือง บอกว่านอกจากสื่อจะนำเสนอในเรื่องของการติดต่อ การป้องกันและอาการของโรคแล้ว ยังเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการดูแลรักษา การปฏิบัติตัวต่อผู้ที่ติดเชื้อ และการดูแลผู้ป่วยเอดส์ด้วย เช่น การดูแลการรับประทานอาหาร และการเตรียมความพร้อมทางด้านสภาพจิตใจของผู้ติดเชื้อ ในขณะที่ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมืองภาคกลางเห็นว่าเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอมีเพียง

เรื่องการป้องกันเท่านั้น จะเห็นว่า กลุ่มศึกษาในเขตเมืองจะมีความสามารถในการรับและแยกแยะประเด็นของเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอได้ดีกว่ากลุ่มศึกษาในเขตชนบท โดยเฉพาะกลุ่มศึกษาในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชน สำหรับในเรื่องความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทภาคกลางต่างก็กล่าวว่าเนื้อหาของสื่อมีความชัดเจน ไม่ยากต่อการทำความเข้าใจ ทำให้เกิดการตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค มีความเข้าใจและเห็นใจผู้ที่ติดเชื้อ สามารถอยู่ร่วมกับผู้ที่ติดเชื้อได้ แต่ก็มีความกลัวโดยเฉพาะผู้ใหญ่เขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กล่าวว่าเห็นใจแต่ไม่มั่นใจที่จะอยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน ส่วนในเรื่องความซ้ำซ้อนและครอบคลุมของเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบท กล่าวว่าเนื้อหาของสื่อมีการเสนอซ้ำๆ โดยซ้ำทั้งในเรื่องการใช้สื่อเก่าๆ ไม่มีการผลิตออกมาใหม่ๆ และซ้ำในเรื่องของเนื้อหาโดยเฉพาะเรื่องการติดต่อ แต่ก็เห็นว่าเป็นประโยชน์ในการเพิ่มความรู้ให้กับประชาชน และกลุ่มศึกษายังมีความต้องการที่จะทราบถึงช่องทางการติดต่อของเชื้อที่นอกเหนือไปจากการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เข็มฉีดยา และทางสายเลือด เช่น ยุง การอยู่ร่วมในบ้านเดียวกัน การใช้ของและการรับประทานอาหารร่วมกัน รวมทั้งการติดต่อทางพันธุกรรม ทั้งนี้เพื่อจะได้ป้องกันตนเอง แสดงว่ากลุ่มศึกษายังมีความกลัวและไม่แน่ใจว่าสื่อต่างๆ จะเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการติดเชื้อให้ทราบทั้งหมด เกี่ยวกับความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหามีความทันสมัย โดยเฉพาะที่รณรงค์ผ่านทางโทรทัศน์ที่ผ่านมามีความทันสมัย มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่เขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าเนื้อหาไม่ทันสมัย ไม่มีอะไรใหม่ๆ นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำกล่าวว่า เนื้อหาเรื่องสาเหตุการติดต่อ และการป้องกันเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องการทราบ และถือว่าเป็นเรื่องที่ทำให้สื่อนั้นๆ ดูแล้วทันสมัย สำหรับในเรื่องความน่าเชื่อถือของเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทเห็นว่า เนื้อหาของสื่อมีความน่าเชื่อถือ แต่เหตุผลที่เชื่อมีความแตกต่างกัน คือ กลุ่มศึกษาในเขตเมืองจะเชื่อเพราะเห็นว่ามีการศึกษาวิจัย และมีเป็นข่าวให้เห็นแล้ว ในขณะที่กลุ่มศึกษาในเขตชนบทให้เหตุผลว่าเชื่อเพราะหน่วยงานราชการเป็นผู้ผลิตสื่อ โดยเฉพาะที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข

ภาคใต้

: เขตเมือง

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นกับกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นกับผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตเมืองของภาคใต้ พบว่า ประเด็นสำคัญที่สื่อนำเสนอในช่วงที่ผ่านมาตามความคิดเห็นของกลุ่มศึกษามีดังนี้คือ เรื่องการติดต่อ อาการและการป้องกัน มีเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่บอกว่ามีประเด็นเรื่องการไม่รังเกียจผู้ที่มีเชื้อโรคเอดส์ด้วยคือ กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง โดยกลุ่มนี้ยังเห็นว่า กลุ่มวัยเดียวกับตนควรให้คำตักเตือนกับบุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ในขณะที่วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ บอกแต่เพียงว่าเนื้อหาที่สื่อนำเสนอมีเพียงเรื่องการติดต่อเท่านั้น ส่วนผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ก็บอกว่าเนื้อหาที่สื่อนำเสนอมีเฉพาะเรื่องการติดต่อและการป้องกัน การที่กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าสื่อเอดส์นำเสนอประเด็นต่างๆ มากกว่ากลุ่มศึกษาอื่นๆ อาจเป็นเพราะมีวุฒิภาวะและการศึกษาที่สูงและอยู่ในสังคมเมือง ตลอดจนมีความสามารถในการรับ และแยกแยะเนื้อหาของสื่อได้ดีกว่ากลุ่มอื่นๆ

ในเรื่องความชัดเจน และความรู้สึกต่อเนื้อหา เกือบทุกกลุ่มศึกษาเห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมีความเข้าใจง่าย ไม่สับสน มีความต่อเนื่องกันดี และคิดว่าน่าจะมีผลต่อการป้องกันตนเอง เช่น ไม่สำส่อนทางเพศ หลีกเลี่ยงการใช้เข็มฉีดยาร่วมกันทั้งจากการฉีดยาเสพติด และจากแพทย์ ไม่ใช้ใบมีดโกนร่วมกัน ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ ตลอดจนทำให้เกิดความรู้สึกเห็นใจคนที่เป็นโรคนี้ คือ สามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคม ส่วนเรื่องความเข้าใจในเนื้อหา มีเพียงวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้นที่กล่าวว่า สามารถเข้าใจสื่อต่างๆ ที่นำเสนอได้เพียงครึ่งเดียวเท่านั้น ส่วนสื่อโทรทัศน์สามารถเข้าใจได้เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการศึกษาต่ำทำให้มีผลต่อการทำความเข้าใจในเนื้อหาต่างๆ ที่สื่อนำเสนอ สำหรับเรื่องความเห็นใจคนที่เป็นโรคเอดส์ กลุ่มศึกษาทุกกลุ่มบอกว่า มีความเห็นใจ อยากให้กำลังใจไม่รังเกียจ สามารถอยู่ร่วมในสังคมเดียวกันได้ แต่มีความกลัวที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขาดความมั่นใจว่าตนเองจะปลอดภัยหรือไม่ถ้าต้องอยู่ร่วมกับคนที่เป็นเอดส์ สะท้อนให้เห็นว่า แม้สื่อที่ออกมาทำให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจ แต่ยังไม่สามารถสร้างความมั่นใจในประเด็นของการอยู่ร่วมกันในสังคมกับผู้ติดเชื้อเอดส์ได้ ส่วนเรื่องความน่าสนใจของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง กับวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้น ที่กล่าวถึงเนื้อหาของสื่อว่าไม่น่าสนใจ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่เสนอซ้ำซากเสนอแต่เรื่องเดิมๆ และโปสเตอร์ที่มีแต่ภาพเก่าๆ เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่ตื่นตัวกับของแปลกใหม่ แนวความคิดใหม่ๆ เมื่อมีแต่สื่อเก่าๆ จึงไม่สนใจ

ในเรื่องความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา ทุกกลุ่มศึกษาเห็นว่าเนื้อหามีความซ้ำซ้อนในเรื่องของสาเหตุการติดต่อของโรคเอดส์จากสองทางคือ จากการสำส่อนทางเพศ และการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ซึ่งมีการเสนอเป็นประจำ สำหรับเรื่องความครอบคลุมของเนื้อหา กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้นำในเขตเมืองภาคใต้เห็นว่า เนื้อหามีความครอบคลุมใน 3 ประเด็นที่สำคัญ นั่นคือ สาเหตุการติดต่อ อาการ และการป้องกัน นอกจากนี้ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงและวัยรุ่นในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำยังมองว่าเนื้อหาของสื่อที่ไม่ชัดเจนและควรจะเพิ่มเติมคือ เรื่องสาเหตุของการติดต่อว่าสามารถจะติดต่อทางยุง น้ำลาย การสัมผัสตัว และการใช้ห้องน้ำร่วมกันได้หรือไม่ ซึ่งทั้งหมดยังไม่ได้บอกไว้ในเนื้อหาสาเหตุของการติดต่อ

ผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำ ยังมีข้อสงสัยในเนื้อหาของสื่อ เช่น การใช้เข็มร่วมกันหลายๆ คนจะเกิดอะไรขึ้น สาเหตุของโรคเอดส์มาจากไหน แสดงว่ายังมีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อโรคเอดส์ไม่ดีพอ จึงเกิดข้อสงสัยและสับสนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีความสามารถในการเข้าใจเนื้อหาของสื่อน้อย อันสืบเนื่องมาจากภาษาที่ใช้ในการสื่อ เพราะสื่อต่างๆ จะใช้ภาษากลางเป็นหลัก ในขณะที่ภาษาที่ใช้กันทั่วไปในชุมชน คือ ภาษามลายู

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา พบว่า วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าโทรทัศน์กับโปสเตอร์เป็นสื่อที่ทันสมัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่าโทรทัศน์เป็นสื่อที่นำเสนอข่าวได้รวดเร็วและโปสเตอร์ก็เป็นภาพที่มีสีสัน ดูแล้วทันสมัย มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นที่บอกว่า เนื้อหาของสื่อดูแล้วไม่ทันสมัย มีแต่ของเก่าๆ

ในเรื่องความน่าเชื่อถือของเนื้อหากลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีความน่าเชื่อถือ แต่กลุ่มวัยรุ่นกับกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูงจะเชื่อโดยให้เหตุผลได้ชัดเจนกว่า คือ ก่อนที่จะทำสื่อรณรงค์ออกมา คงจะมีการศึกษาหาข้อมูลกันเป็นอย่างดี และถ้าหากโรคนี้ไม่ร้ายแรงจริงๆ ก็คงไม่มีใครทำการรณรงค์ประชาสัมพันธ์กันอย่างแพร่หลาย ประกอบกับการได้เห็นภาพของจริง และเห็นคนที่เป็นเอดส์จริงๆมาแล้ว ยิ่งเพิ่มความน่าเชื่อถือขึ้นไปอีก แต่ก็มีที่ไม่เชื่อในบางครั้งเพราะการอธิบายรายละเอียดของสื่อไม่ชัดเจน ทั้งนี้เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าเป็นกลุ่มมีการศึกษา การเชื่อหรือไม่จะต้องพิจารณาหาเหตุผลให้ชัดเจนก่อน ในขณะที่วัยรุ่นกับผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตเมืองไม่บอกเหตุผลกล่าวเพียงเฉพาะว่า คนที่ทำสื่อย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้ดีกว่าผู้รับสื่อ เมื่อดูแล้วจึงน่าเชื่อถือ

: เขตชนบท

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นกับกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นกับผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตชนบทของภาคใต้พบว่า ประเด็นที่สื่อเอดส์นำเสนอในช่วงที่ผ่านมาซึ่งกลุ่มศึกษาได้รับก็คือ เรื่องการติดต่อ อาการ การป้องกัน การไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อเอดส์ และอันตรายจากโรคเอดส์ มีเพียงผู้นำชุมชนในเขตชนบทเท่านั้นที่บอกว่า มีประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องไม่ให้กลัวโรคเอดส์ และไม่ควรรังเกียจคนที่ติดเชื้อโรคเอดส์ด้วย ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนในเขตชนบทมีโอกาสได้รับสื่อมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ทั้งสื่อจากของภาครัฐบาลและเอกชนที่ส่งผ่านไปยังชุมชน นอกจากนี้หากเปรียบเทียบระหว่างชนบทกับเมืองปรากฏว่ากลุ่มศึกษาในเขตชนบทยังได้กล่าวถึงประเด็นอันตรายของโรคเอดส์ ซึ่งกลุ่มศึกษาในเขตเมืองไม่ได้มีการกล่าวถึงในประเด็นนี้ ซึ่งอาจเป็นเพราะในเขตชนบทมีสื่อบุคคลเข้าไปเผยแพร่ในชุมชน ทำให้บอกประเด็นได้มากกว่า

ในเรื่องความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหา กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่ม เห็นว่าเนื้อหาของสื่อเข้าใจได้ง่าย มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำที่เห็นว่าสามารถเข้าใจเนื้อหาได้เพียงบางส่วนเท่านั้นเพราะอ่านหนังสือไม่ค่อยออก ในขณะที่วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่าเนื้อหาเข้าใจง่ายและสามารถที่จะอธิบายต่อให้คนอื่นเข้าใจได้ด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างในระดับการศึกษา และความสามารถในการใช้ภาษากลาง ส่วนในเรื่องการป้องกันตนเองนั้นทุกกลุ่มศึกษามองว่าเนื้อหาของสื่อมีผลต่อการป้องกันตนเอง มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งกล่าวว่า ไม่ต้องระมัดระวังอะไรเป็นพิเศษเพราะคิดว่าตนเองไม่เสี่ยง และยึดมั่นในหลักของศาสนาในเรื่องเพศอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำที่ให้ความเห็นว่า ถ้าหากใครปฏิบัติตัวตามหลักศาสนาได้ ก็มั่นใจว่าจะไม่มีโรคเอดส์ นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำยังเห็นว่า ควรจะอยู่ห่างๆ จากคนที่เป็นโรคนี้ และไม่ควรจะทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น รับประทานอาหารและใช้ของใช้ร่วมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขาดความมั่นใจว่าตนเองจะปลอดภัยหรือไม่ ถ้าต้องอยู่ร่วมกับคนที่เป็นเอดส์ ซึ่งเป็นผลที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจที่ยังไม่ถูกต้อง

ในเรื่องความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่า เนื้อหาของสื่อมีการเสนอซ้ำซ้อน มีเพียงผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นที่บอกว่าสื่อไม่มีความซ้ำซ้อน ไม่ได้ออกซ้ำเรื่องเดิมๆ โดยเฉพาะโทรทัศน์มีการเปลี่ยนคนแสดงอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง มีความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องการตรวจเลือดก่อนแต่งงาน โดยกล่าวว่า ถ้าใครคนใดคนหนึ่งมีเชื้อเอดส์อยู่เมื่อแต่งงานจะติดต่อกันได้ จึงควรมีการตรวจเลือดก่อน และได้ทราบจากเอกสารที่สถานีอนามัยว่าโรงพยาบาลของรัฐทุกที่สามารถตรวจได้ นอกจากนี้ยังกล่าวว่า ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้แนะนำคนอื่นๆ ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการศึกษาจึงทำให้มีความสนใจในเรื่องเหล่านี้สูง

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหาพบว่า กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า เนื้อหาของสื่อมีความทันสมัย โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่มีลักษณะเป็นละครทางช่อง 7

เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของเนื้อหา กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีความน่าเชื่อถือ มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทภาคใต้ที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้นที่เสนอว่าเนื้อหาของสื่อควรใช้ความน่ากลัวให้มากๆ เพราะจะทำให้ดูแล้วน่าเชื่อถือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคิดว่าการขู่ด้วยการสร้างความหวาดกลัวจะทำให้คนหยุดพฤติกรรมเสี่ยงได้

สรุปบทวิเคราะห์เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอในเขตเมืองและเขตชนบทภาคใต้

โดยสรุปแล้ว ในเรื่องประเด็นที่สื่อนำเสนอ กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทของภาคใต้เกือบทุกกลุ่มได้รับประเด็นของสื่อไม่แตกต่างกันมากนัก คือ เรื่องการติดต่อ อาการ การป้องกัน และการไม่รังเกียจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ ในเรื่องความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทเห็นว่าเนื้อหาของสื่อสามารถเข้าใจได้ง่าย มีเพียงวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำที่กล่าวว่า สามารถเข้าใจเนื้อหาของสื่อต่างๆ ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เป็นที่น่าสังเกตอีกว่ากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ กล่าวว่า มีความรู้สึกเห็นใจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ แต่ไม่สามารถจะใช้ชีวิตประจำวันร่วมกับผู้ติดเชื้อได้ ซึ่งอาจเนื่องมาจากการไม่มั่นใจในเรื่องการติดต่อและการป้องกันโรค เพราะสื่อส่วนใหญ่ใช้ภาษากลางในการสื่อ สำหรับในเรื่องความซ้ำซ้อน กลุ่มศึกษาเห็นว่ามีอยู่สองประการ คือ ประการแรกเนื้อหาซ้ำซ้อน และประการที่สองไม่มีการผลิตสื่อใหม่ๆ และส่วนใหญ่ก็ยังมีความต้องการที่จะได้รับข้อมูลเพิ่มเติม โดยเฉพาะเรื่องการติดต่อ เช่น กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง และวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ มีความสนใจในเรื่องการติดต่อทางยุง น้ำลาย การสัมผัสและการใช้ห้องน้ำร่วมกันว่าจะติดต่อกันได้หรือไม่ นอกจากนี้วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงก็มีความสนใจที่จะได้รับข้อมูลเพิ่มมากขึ้น โดยคาดหวังว่าจะได้นำความรู้ไปเผยแพร่ให้กับเพื่อนบ้าน สะท้อนให้เห็นความสนใจของวัยรุ่นที่มีต่อปัญหานี้ ส่วนในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทเห็นว่า เนื้อหาของสื่อมีความทันสมัย และเห็นพ้องกันว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทันสมัยที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำและกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองของภาคใต้ที่มีการศึกษาสูงให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า

สื่อโทรทัศน์โดยเฉพาะของช่อง 7 ที่เสนอเป็นละครสั้นเป็นสื่อที่ทันสมัย และสุดท้ายในเรื่องความน่าเชื่อถือของเนื้อหา กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและชนบทส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหาของสื่อมีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคใต้ที่มีการศึกษาสูง จะเชื่อโดยมีเหตุผลในเรื่องการประชาสัมพันธ์ที่เป็นไปอย่างแพร่หลาย และมีการเสนอข้อมูลอย่างดี ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำให้เหตุผลว่า ถ้าสื่อเสนอความน่ากลัวมากๆ ก็จะยิ่งทำให้ดูน่าเชื่อถือมากขึ้น

กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษากลุ่มผู้ใหญ่กับกลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำอีก 4 คน พบว่า กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มบอกว่าเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอมีอยู่ 3 ประเด็นใหญ่ คือ เรื่องการติดต่อ อาการ และการป้องกัน อย่างไรก็ตามผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงได้รับประเด็นอื่นด้วย เช่น การปฏิบัติตัวของผู้ที่เป็นเอดส์แล้ว และข่าวความเคลื่อนไหวของการรณรงค์โรคเอดส์ของหน่วยงานต่างๆ นอกจากนี้ก็มีกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงบอกว่า มีประเด็นเกี่ยวกับกลุ่มเสี่ยง และความเคลื่อนไหวของการผลิตยารักษาโรคเอดส์ ส่วนผู้นำคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้นำในสถาบันอุดมศึกษา บอกว่ามีประเด็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่รัฐบาลกำหนดด้วย เช่น การใช้คำขวัญในลักษณะที่ว่าพื้นที่ที่รณรงค์นั้นเป็นพื้นที่ปลอดเอดส์ สถานที่ให้คำปรึกษาและบริการตรวจโรคเอดส์คือ คลีนิคนิรนาม และสถิติเกี่ยวกับโรคเอดส์

ในเรื่องความชัดเจน และความรู้สึกต่อเนื้อหาที่นำเสนอ กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหาของสื่อมีความชัดเจนเข้าใจได้ง่าย มีเพียงผู้นำวัยผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้นที่กล่าวว่า เนื้อหาของสื่อมีความเป็นวิชาการเกินไป ยากต่อการทำความเข้าใจโดยเฉพาะสำหรับคนทำงานระดับล่าง ส่วนในเรื่องของการใช้ความน่ากลัวนำเสนอ กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่ม เห็นว่าสื่อมีการเสนอเรื่องความน่ากลัวใน 2 ลักษณะ คือ การเสนอภาพที่ดูแล้วน่ากลัว เช่น ภาพอาการของโรคในระยะรุนแรง และการเสนอเนื้อหาที่ดูแล้วน่ากลัว เช่น เนื้อหาที่แสดงว่าโรคนี้เป็นแล้วตาย มีเพียงผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำกับผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ที่กล่าวว่าเท่าที่ผ่านมาไม่เห็นว่ามีการนำเสนอภาพน่ากลัว และให้เหตุผลว่า อาจเป็นเพราะรัฐบาลไม่ต้องการเสนอภาพที่น่าเกลียดน่ากลัวออกมานั่นเอง หรือไม่ต้องการให้ประชาชนรู้ ส่วนในเรื่องของการป้องกันตนเอง กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหาที่สื่อนำเสนอมีผลต่อการคิดป้องกันตนเอง นอกจากการสำส่อนทางเพศและเข็มฉีดยาแล้ว ยังมีการป้องกันในสิ่งที่ตนเองยังไม่แน่ใจว่าจะติดหรือไม่ติดด้วย เช่น การใช้ห้องน้ำ แปรงสีฟัน และใบมีดโกนร่วมกัน ซึ่งกระทบกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่วนเรื่องของการให้ความเห็นใจเข้าใจคนที่ติดเชื้อเอดส์แล้วนั้น กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มมีความเห็นใจ แต่ไม่มั่นใจที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมโดยเฉพาะกับคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า เป็นเพราะความไม่มั่นใจว่าตนเองจะปลอดภัยถ้าอยู่ร่วมกับคนที่เป็นแล้ว เนื่องจากยังมีอีกหลายประเด็นในเรื่องการติดต่อที่ยังไม่แน่ใจว่าจะติดหรือไม่ ในเรื่องความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา พบว่ามีความซ้ำซ้อนในเนื้อหาที่นำ

เสนอเกี่ยวกับเรื่องการติดต่อ การป้องกัน และการเน้นปัญหาโสเภณีเป็นหลัก ในขณะที่ความเป็นจริงบุคคลในอาชีพต่างๆ ก็มีโอกาสเสี่ยงได้เหมือนกัน เช่น จากเพื่อน และจากคนรัก ซึ่งสื่อก็มีการพูดถึงเรื่องดังกล่าวน้อย สำหรับในเรื่องความครอบคลุมของเนื้อหา กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่ายังไม่ครอบคลุม มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง และผู้นำผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าเนื้อหาครอบคลุมแล้ว กล่าวคือ ครอบคลุมเรื่องสาเหตุของการติดต่อ อาการของโรค และการป้องกัน เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์ครอบคลุมทั้งสำหรับประชาชนทั่วไปที่ยังไม่ได้รับเชื้อ และผู้ที่ติดเชื้อเอดส์แล้ว แต่ปัญหาสำคัญอยู่ที่การนำสื่อไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ยังไม่เหมาะสม นอกจากนี้มีเนื้อหาหลายประเด็นที่ยังสงสัยไม่แน่ใจ ถึงแม้ว่าจะมีสื่อออกมาแล้วก็ตาม หรือในบางประเด็นที่สื่อยังไม่มีการกล่าวถึง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการติดต่อ เช่น จากยุงและน้ำลาย สามารถเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์ได้หรือไม่ เป็นสิ่งที่ต้องการคำอธิบาย และให้เหตุผลที่ชัดเจนโดยเฉพาะเหตุผลจากทางการแพทย์ นอกจากนี้ก็มีเรื่องปริมาณเลือดว่า สัมผัสอย่างไร ในปริมาณเท่าไรจึงจะติดเชื้อได้ ถุงยางอนามัยป้องกันได้มากน้อยแค่ไหน และทำอย่างไรให้ผู้ที่มีเชื้อเอดส์สามารถที่จะมีชีวิตยืนยาวได้ ซึ่งจากความไม่มั่นใจในเรื่องการติดต่อนี้เอง จึงทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการใช้ชีวิตประจำวันร่วมกัน เกิดความหวาดระแวง ถึงแม้จะได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์มามากก็ตาม ซึ่งความไม่มั่นใจดังกล่าว จะส่งผลถึงการยอมรับคนที่เป็นโรคเอดส์ด้วย

ในเรื่องความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหา กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มเห็นว่าเนื้อหามีทั้งความทันสมัยและไม่ทันสมัย โดยมีเหตุผลแตกต่างกันดังนี้ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงกล่าวว่าเนื้อหายังไม่ทันสถานการณ์ กล่าวคือ ปัจจุบันตามสถานที่ทำงานมีการตรวจเลือดโดยที่เจ้าตัวไม่ทราบ แล้วถูกเลิกจ้างงาน ซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล รัฐบาลควรให้ความคุ้มครอง และแก้ปัญหาในประเด็นนี้ด้วย ซึ่งสื่อที่ช่วยทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวยังไม่มี ส่วนผู้นำบางส่วนซึ่งเป็นวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงและผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงให้เหตุผลของสื่อที่ทันสมัยว่า เดิมสื่อเน้นเรื่องความน่ากลัวก็เพื่อหวังให้ประชาชนเกิดความกลัวและหยุดพฤติกรรมที่เสี่ยง ต่อมาเมื่อมีผู้ที่เป็นเอดส์แล้วเป็นจำนวนมาก สื่อก็เน้นเรื่องการให้ความเห็นใจกับคนที่เป็นและยอมรับในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมปัจจุบันที่นับวันจะมีผู้ติดเชื้อโรคเอดส์มากขึ้น การยอมรับดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อเขาและสังคมโดยส่วนรวมแต่สื่อยังตามไม่ทันในจุดนี้ จะเห็นว่ากลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงนั้น จะมองปัญหาโรคเอดส์ไปถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลในการยินยอมให้ตรวจเลือด และเรื่องการเลิกจ้างงาน ซึ่งกำลังจะเป็นปัญหาที่เพิ่มขึ้นในอนาคต เนื่องจากปัจจุบันมีผู้ที่ติดเชื้อมาก ถ้าสังคมไม่ยอมรับก็จะเป็นปัญหาสังคมอย่างมาก ผู้ติดเชื้อเอดส์ต้องถูกให้ออกจากงานถ้านายจ้างทราบ ดังนั้นจึงเห็นว่าสื่อควรจะต้องเน้นในเรื่องนี้ และรัฐบาลควรให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในเรื่องนี้ด้วย

ในเรื่องความน่าเชื่อถือของเนื้อหา แม้กลุ่มศึกษาเกือบทุกกลุ่มมีความเชื่อเรื่องโรคเอดส์ แต่ไม่เชื่อในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องการติดต่อ เช่น น้ำลาย และยุง กลุ่มศึกษายังต้องการให้มีการพิสูจน์อย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าทางการแพทย์จะยืนยันว่าไม่ติด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความกลัวและหวาดระแวงที่จะติดเชื้อเนื่องจากความรู้ที่ได้รับว่าเป็นเอดส์แล้วต้องตายอย่างแน่นอน ซึ่งสื่อในระยะแรกเน้นเรื่องนี้มากส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจ ถ้าไม่มีการพิสูจน์ให้ชัดเจน

นอกจากนี้ ผู้นำวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง บอกว่าไม่เชื่อในนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการประกาศเขตปลอดโรคเอดส์ ว่าจะเกิดประโยชน์ในการลดปัญหาการแพร่เชื้อโรคเอดส์ได้จริงเพราะเท่าที่ผ่านมาเห็นว่ายังไม่มีการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เช่น การสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งจะช่วยลดปัญหาเด็กออกจากบ้านไปมีพฤติกรรมเสี่ยงในการติดยาเสพติด หรือมีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยง โดยขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตนเอง ผู้นำวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงมองว่า ปัญหาโสเภณีจะลดลงถ้าครอบครัวมีความสุข ทั้งนี้เพราะปัญหาโรคเอดส์ไม่ได้จำกัดอยู่ที่การสำส่อนทางเพศ หรือการติดยาเสพติดเท่านั้น สื่อจึงควรจะมีการรณรงค์เรื่องการสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาจากต้นเหตุจริงๆ

สรุปบทวิเคราะห์เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอในกรุงเทพมหานคร

โดยสรุปแล้ว กลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงจะสามารถรับเนื้อหาของสื่อได้มากกว่ากลุ่มศึกษาที่มีการศึกษาต่ำ แต่ทั้งหมดก็มีการป้องกันตนเองและหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมที่เสี่ยง ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ห้องน้ำก็ต้องดูที่สะอาด ระมัดระวังในการใช้บริการร้านเสริมสวย ตัดผม การใช้ใบมีดโกน เป็นต้น กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ยังสงสัยในเรื่องการติดต่อ เช่น ยุง น้ำลาย รวมทั้งทางเลือด และเห็นว่าเนื้อหาของสื่อยังไม่สามารถตามทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นผลกระทบจากปัญหาโรคเอดส์ เช่น กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ปัจจุบันมีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการตรวจหาเชื้อเอดส์กันมาก ส่งผลเสียหายต่อสิทธิประโยชน์ของบุคคลนั้นๆ นอกจากนี้ กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เชื่อว่าโรคนี้สามารถติดต่อกันได้เพียง 3 ทางตามที่สื่อเอดส์ได้นำเสนอไปเท่านั้น จนกว่าจะมีการวิจัยและเผยแพร่ให้กับประชาชนทราบอย่างชัดเจนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4.3 กลวิธีในการนำเสนอ

ภาคเหนือ

: เขตเมือง

ในด้านความเหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะภาษาที่สื่อเอดส์ใช้ในการนำเสนอทางโทรทัศน์ กลุ่มศึกษาในเขตเมืองเห็นพ้องต้องกันว่า ใช้ภาษากลางดีแล้ว เพราะเป็นภาษาที่ใช้กันทั่วทั้งประเทศ ซึ่งให้ทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน ฟังกันรู้เรื่องดูกันเข้าใจ ไม่มีผลต่อความรู้สึกของประชาชนในแต่ละภาคแต่อย่างใด ประชาชนทุกภาคจะได้ดูได้ฟังเหมือนๆ กัน ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุ กลุ่มศึกษาเห็นเหมือนกันหมดว่า ควรใช้ภาษาถิ่นจะเหมาะสมกับคนในแต่ละภาคมาก เพราะไม่ได้กระจายเสียงไปพร้อมกันทั่วทั้งประเทศอย่างสื่อโทรทัศน์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับผู้ที่ฟังภาษากลางไม่ค่อยเข้าใจ โดยผู้นำชุมชนเห็นว่าควรนำเสนอเป็นภาษาของแต่ละถิ่น ภาคเหนือให้ใช้คำเมือง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ใช้ภาษาอีสาน ภาคใต้ให้ใช้ภาษาใต้และภาษายาวีหรือมลายู จะทำให้

ประชาชนในแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่นเกิดความเข้าใจ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อให้รู้เรื่องโรคเอดส์ก็จะให้ความสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ในเรื่องสื่อภาษา มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อไม่สำคัญเท่ากับคำที่ใช้สื่อ เช่น ถ้าใช้คำพูดสื่ออย่างนี้แล้วคนฟังจะสนใจฟังเรื่องโรคเอดส์ไหม ฟังแล้วเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ไหม ฟังแล้วกลับมาคิดไหม สิ่งเหล่านี้ต่างหากที่มีความสำคัญที่จะทำให้คนรู้จักป้องกันตัวและตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค

สำหรับในด้านการแต่งกายกับความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ผู้นำในเขตเมืองมีความคิดเห็นว่า ผู้ผลิตสื่อน่าจะเข้าใจถึงวิถีชีวิตของประชาชนและของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอ ควรผลิตสื่อที่แสดงถึงวิถีชีวิตของคนชนบทให้มากขึ้น ควรผลิตสื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิต ขนบ-ธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น สื่อชนิดไหนที่สามารถดัดแปลงให้สอดคล้องกับคนแต่ละภาคได้ ก็ควรนำมาดัดแปลง สื่อประเภทไหนที่ทำไม่ได้ก็ให้เสนอแบบกลางๆ เพื่อใช้สื่อได้ทั่วประเทศ ซึ่งถ้าทำได้แบบนี้ก็จะเข้าถึงประชาชนในแต่ละภาคและเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายที่สื่อรณรงค์โรคเอดส์ต้องการ

ด้านช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษาเห็นว่าถ้าเป็นโทรทัศน์ควรเสนอสื่อเอดส์ตอนช่วงข่าวหนึ่งทุ่ม หรือช่วงละคร โดยทำเป็นสปอตโทรทัศน์แทรกในช่วงโฆษณาระหว่างตอน ถ้าเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ควรเสนอสื่อเอดส์ได้ทุกเวลา และควรนำเสนอทุกสถานี แม้ประชาชนส่วนใหญ่จะชอบดูโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมประชาชนทั่วทุกกลุ่มที่ต้องการจะสื่อ โดยวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นเพิ่มเติมว่าสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอทางโทรทัศน์นั้น ควรทำเป็นตอนๆ ดีที่สุด ใช้เวลาประมาณสัก 15 นาที ถ้าสั้นเกินไปสำหรับผู้มีการศึกษาต่ำดูแล้วจะไม่เข้าใจ เพราะไม่สามารถสื่อในรายละเอียดได้ว่าติดต่อกันอย่างไร ป้องกันแบบไหน ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ควรลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ เนื่องจากมีผู้อ่านมาก เพราะปัจจุบันคนไทยส่วนมากจะอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน โดยเฉพาะช่วงเวลาที่ว่างจากงาน แต่ก็มีบางคนที่ไม่ได้อ่านทุกวัน ดังนั้นจึงควรลงในหนังสือพิมพ์ทุกวัน จะได้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่อ่านทุกวัน และผู้ที่อ่านบ้างไม่อ่านบ้างหรือนานๆ อ่านครั้ง ถ้าเป็นสื่อวิทยุกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าน่าจะนำเสนอในรายการวิทยุที่วัยรุ่นชอบ เช่น "สมายล์เรดิโอ" แต่ถ้าเป็นแผ่นพับและโปสเตอร์ ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่า น่าจะนำเสนอออกมาให้ดูเข้าใจง่าย ไม่สับสน และควรนำไปแจกหรือประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ต่างๆ เช่น โรงภาพยนตร์ ร้านอาหาร และสถานบริการทางเพศ และถ้าเป็นสื่อบุคคลควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโรคเอดส์โดยตรงเป็นผู้สื่อ ประชาชนจะได้ซักถามความรู้ ความเข้าใจได้

สำหรับความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอ กลุ่มศึกษามีความเห็นตรงกันว่ายังไม่พอเพียง โดยวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ควรเพิ่มสื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์และวิทยุให้มากๆ โดยเฉพาะทางวิทยุจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ไม่มีโทรทัศน์ดูและผู้ที่ไม่ชอบอ่าน ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า น่าที่จะเพิ่มแผ่นภาพโปสเตอร์ แม้ว่าที่ผ่านมาจะออกมามากแล้ว แต่เห็นว่ายิ่งมากยิ่งดี สำหรับผู้นำชุมชนเห็นว่า น่าจะเพิ่มหมดไม่ว่าจะเป็นสปอตโทรทัศน์ แผ่นพับ โปสเตอร์ เทปเสียง

หรือแม้แต่สื่อบุคคล และก็ควรนำเสนออย่างต่อเนื่อง ควรผลิตออกมาหลายเรื่องหลายๆ อย่าง และผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันในการนำเสนอประชาชนจะได้ไม่เบื่อ และสามารถติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับโรคเอดส์ได้ทัน นอกจากนี้ในเรื่องของความต่อเนื่อง ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าในช่วงที่มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในระยะแรกๆ มีสื่อออกมาต่อเนื่องกันดี แต่สำหรับปีนี้ คือ ช่วงปี พ.ศ.2536ไม่ค่อยมีสื่อโรคเอดส์ออกสู่สายตาประชาชน

: เขตชนบท

สำหรับในเขตชนบทภาคเหนือกลุ่มศึกษามีความเห็นตรงกันว่า ภาษากลางที่ใช้สื่อทางโทรทัศน์นั้นเหมาะสมแล้ว เพราะเป็นสื่อที่เสนอครอบคลุมทั่วทุกภาคของประเทศ ไม่มีปัญหาสำหรับคนหนุ่มสาว จะมีปัญหาก็เพียงผู้สูงอายุบางคนเท่านั้นที่ฟังภาษากลางไม่ค่อยรู้เรื่อง แต่ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุควรใช้ภาษาเหนือเพื่อช่วยให้ผู้ที่ฟังภาษากลางไม่ค่อยรู้เรื่องได้รู้และเข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เพราะถ้าผู้สูงอายุได้ฟังเรื่องโรคเอดส์บ้าง อาจนำความรู้ที่ได้ไปสอนหรือเตือนลูกหลานต่อได้ ในประเด็นสื่อภาษานี้มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่มีความคิดเห็นตรงข้ามว่า ถ้าเป็นสื่อวิทยุไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาเหนือ เพราะส่วนใหญ่ฟังภาษากลางได้ ซึ่งตรงจุดนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบททางภาคเหนือไม่มีปัญหาในเรื่องภาษาสามารถฟังได้รู้เรื่องเข้าใจ ไม่เป็นดังเช่นที่กลุ่มอื่นๆ คิดว่ากลุ่มผู้ใหญ่นั้นมีปัญหาในเรื่องฟังภาษากลางไม่รู้เรื่อง

ในด้านการแต่งกายและความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำและผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูง มีความเห็นสอดคล้องกันว่าสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ ที่นำเสนอมานั้นยังไม่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในแต่ละภาคแต่ละท้องที่ เพราะที่ผ่านมาเป็นการเสนอแบบกลางๆ เพื่อสื่อครอบคลุมประชาชนทั้งประเทศ ถ้าจะให้ดี กลุ่มศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นว่า ควรเน้นให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทให้มากขึ้น เพราะที่สื่อมาเน้นเฉพาะผู้ที่อยู่ในเขตเมืองเสียเป็นส่วนมาก

ส่วนช่องทางและเวลาในการเสนอสื่อประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษาทั้งหมดมีความคิดเห็นหลาก-หลาย ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์เห็นว่าควรนำเสนอทางสถานีที่มีคนดูกันมากๆ เช่นสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 7 และควรนำเสนอในช่วงข่าวหนึ่งทุ่มหรือช่วงที่มีละคร เพราะเป็นช่วงเวลาที่คนส่วนใหญ่อยู่บ้านดูทีวี ส่วนวันเสาร์-อาทิตย์อาจแทรกในรายการมวย เพราะในชนบทผู้ชายชอบดูมวยตู้กันมาก จะได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์ไปด้วย โดยผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรทำเป็นเรื่องสั้นๆ หรือละครสั้นๆ คนดูจะได้ไม่เปลี่ยนไปดูช่องอื่นในช่วงที่มีโฆษณาโรคเอดส์ ขณะที่ผู้นำชุมชนเห็นว่า ควรทำเป็นเรื่องที่ยาวหน่อย สั้นเกินไปดูแล้วไม่เข้าใจ ยาวหน่อยแต่ดูเข้าใจจะดีกว่า คนดูคงไม่เบื่อ ถ้าเป็นสื่อวิทยุวัยรุ่นในชนบทภาคเหนือทั้งที่มีการศึกษาสูงและต่ำเห็นเหมือนกันว่า วิทยุไม่ค่อยมีคนฟังเท่าไร ได้ยินแต่เสียงไม่เห็นภาพ ถ้าจะนำเสนอควรแทรกในรายการเพลงเพื่อกระตุ้นและให้ความรู้แก่กลุ่มวัยรุ่น ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคเหนือเห็นว่า ควรลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ ซึ่งมี

คนอ่านมากและสามารถหาอ่านได้ง่ายในชุมชน ถ้าเป็นโปสเตอร์ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนเห็นเหมือนกันว่า เมื่อผลิตออกมาแล้วควรนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ เช่น โรงเรียน ร้านค้า สถานีอนามัย ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน บอร์ดในหมู่บ้าน หอประชุม ศสมช.(ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน) ส่วนในวัดนั้นหลายกลุ่มศึกษามีความเห็นเหมือนกันว่าไม่เหมาะสมที่จะนำโปสเตอร์ไปติด เพราะเป็นเรื่องทางโลก แต่ถ้าเป็นสื่อบุคคล ผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรให้แพทย์เป็นวิทยากรหรือจัดในรูปของการอบรมจะดีกว่า จะได้รับความเชื่อถือจากชาวบ้าน มากกว่าการพูดคุยเล่าสู่กันฟังอย่างเพื่อนฝูง

สำหรับความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอ วัยรุ่นในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ทุกประเภทต้องทำเพิ่มอีก โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ ควรเพิ่มโฆษณาสื่อเอดส์ให้มากขึ้น และต้องนำเสนออย่างต่อเนื่อง ถ้าขาดช่วงไปประชาชนจะลดความสนใจลง ส่วนผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า โปสเตอร์ควรทำเพิ่มขึ้นให้มากและควรทำออกมาบ่อยๆ จะได้ไม่เกิดความรู้สึกจำเจ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนว่าควรทำโปสเตอร์เพิ่ม เพราะขณะนี้ยังมีไม่เพียงพอน่าจะทำมากๆ เพื่อนำไปแจกชาวบ้านและติดตามสถานที่ต่างๆ ขณะนี้ได้รับมาน้อยมาก ครั้งละประมาณ 10 ชิ้นเท่านั้น ซึ่งไม่พอนำไปแจก ในด้านความต่อเนื่องของการรณรงค์สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมา กลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ และวัยรุ่นในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงมีความเห็นตรงกันว่า ในปี พ.ศ. 2536 ไม่ค่อยมีสื่อเอดส์ออกสู่สายตาประชาชนเหมือนในระยะแรกๆ ที่มีการรณรงค์ ทำให้ขาดความต่อเนื่องและขาดการกระตุ้นเตือนประชาชน

สรุปบทวิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ในเขตเมืองและเขตชนบทภาคเหนือ

โดยสรุปแล้ว ในเรื่องกลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ของกลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมือง และเขตชนบทภาคเหนือเกือบทั้งหมดมีความคิดเห็นว่า ภาษาที่ใช้ในสื่อเอดส์ที่นำเสนอออกมานั้น สื่อทางโทรทัศน์ที่ใช้ภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุควรใช้ภาษาถิ่นจะเหมาะสมกับคนในแต่ละท้องถิ่นมากกว่า กลุ่มศึกษาบางส่วนมีความคิดเห็นว่า หากใช้ภาษาของแต่ละท้องถิ่นได้ก็จะเหมาะสมมากกว่าการใช้ภาษากลางในการนำเสนอสื่อ อย่างไรก็ตาม กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ภาษาไม่สำคัญเท่ากับคำที่ใช้ในการนำเสนอที่จะทำให้คนรู้จักป้องกันตัวและตระหนักถึงความร้ายแรงของโรคเอดส์ สำหรับความเหมาะสมในด้านการแต่งกายและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน กลุ่มศึกษาเห็นว่าสื่อเอดส์ที่นำเสนอมานั้น ยังไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น เป็นการนำเสนอแบบกลางๆ กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทเสนอให้ผลิตสื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และควรเน้นในเขตชนบทให้มากขึ้นด้วย ส่วนด้านช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทภาคเหนือมีความคิดเห็นว่า ถ้าสื่อทางโทรทัศน์ควรเสนอทางสถานีโทรทัศน์ที่คนดูมากๆ เช่น ช่อง 3 และช่อง 7 และควรนำเสนอในช่วงข่าว 1 ทุ่ม หลังข่าว 2 ทุ่ม ช่วงที่มีละคร วันเสาร์-อาทิตย์ ควรนำเสนอได้ทุกเวลาและทุกสถานี หรือแทรกคั่นรายการที่คนชอบดู ควรทำออกมาเป็นลักษณะ

ละครสั้นๆ ถ้าสื่อทางวิทยุควรแทรกในรายการเพลงที่วัยรุ่นชอบฟัง ถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ควรนำเสนอทางไทยรัฐและเดลินิวส์ ถ้าสื่อทางโปสเตอร์และแผ่นพับ ควรนำเสนอให้เข้าใจง่าย และควรนำไปแจกและติดตามชุมชน เช่น สถานีอนามัย โรงเรียน ร้านค้า ที่อ่านหนังสือ เป็นต้น ถ้าเป็นสื่อบุคคลควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือมีความรู้เรื่องโรคเอดส์เป็นผู้นำเสนอต่อประชาชน สำหรับด้านความเพียงพอและความต่อเนื่องของสื่อเอดส์ กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทภาคเหนือมีความคิดเห็นตรงกันว่าสื่อทุกประเภทที่ออกมายังไม่เพียงพอควรผลิตเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะทางโทรทัศน์ ส่วนความต่อเนื่องนั้นในช่วงแรกๆ ของการรณรงค์จะเสนอสื่อออกมาต่อเนื่องกันดี แต่ช่วงหลังต่อๆ มาไม่ค่อยมีสื่อเอดส์ออกมา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

: เขตเมือง

จากการศึกษากลวิธีในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมาว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีความเป็นอยู่ของคนในเขตเมืองภาคอีสานมากน้อยเพียงไรนั้น กลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงบางคนและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นเหมือนกันว่า ถ้าเป็นสื่อภาษาแล้วไม่มีปัญหาในการรับสื่อภาษากลาง เพราะฟังรู้เรื่องเข้าใจ แต่ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสานมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรจะนำเสนอเป็นภาษาถิ่นในส่วนที่จะนำเสนอได้ เช่น ถ้าเป็นละคร ก็อยากให้ใช้ภาษาของแต่ละท้องถิ่นไปเลย ซึ่งก็สอดรับกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานบางคนที่มีการศึกษาสูงที่เห็นว่า ขึ้นอยู่กับโอกาสและความเหมาะสมในการสื่อ ถ้าเป็นหมอลำควรสื่อด้วยภาษาอีสาน ถ้าเป็นกลุ่มผู้สูงอายุหรือกลุ่มประชากรที่อยู่ในชุมชนแออัด ซึ่งไม่ได้รับการศึกษา ก็ควรสื่อด้วยภาษาถิ่น โดยอาจสื่อผ่านทางวิทยุ หรือสื่อผ่านทางบุคคล จะทำให้คนแต่ละกลุ่มเข้าใจและสนใจมากกว่าที่จะสื่อด้วยภาษากลางอย่างเดียว และการสื่อทางโทรทัศน์ในขณะนี้สามารถแยกแยะการนำเสนอเป็นภาคได้ เพราะมีศูนย์ประชาสัมพันธ์ประจำเขต ซึ่งจะช่วยกลุ่มที่มีปัญหาในการรับฟังสื่อภาษากลางได้ สำหรับผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำซึ่งมีปัญหาในการรับฟังสื่อภาษากลาง แม้จะมีความคิดเห็นตรงข้ามกับกลุ่มอื่นๆ ว่าควรนำเสนอสื่อโรคเอดส์ด้วยภาษาถิ่นอีสาน แต่ก็มีความเห็นว่าถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ใช้ภาษากลางดีแล้ว ถึงแม้จะฟังไม่ค่อยเข้าใจแต่ก็มีภาพประกอบ ซึ่งพอจะช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ แต่ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุเห็นว่าควรจะใช้ภาษาถิ่นเพราะที่ผ่านมาไม่ค่อยมีการใช้ภาษาถิ่นในการสื่อทางวิทยุเท่าใดนัก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทางโทรทัศน์ด้วยสื่อภาษากลางไม่ได้เป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการรับฟังของคนในเขตเมืองทางภาคอีสานแต่อย่างใด ไม่ว่าจะมีระดับการศึกษาต่ำหรืออยู่ในกลุ่มสูงอายุก็สามารถรับฟังได้ แต่ถ้าจะให้เกิดความเป็นกันเองได้อรรถรสได้ความรู้ความเข้าใจมากขึ้นสำหรับบางกลุ่มที่มีปัญหา ก็อาจสื่อด้วยภาษาอีสานผ่านทางสื่ออื่นๆ เช่น สื่อวิทยุ สื่อบุคคล หรือสื่อผ่านพวกเอกสารต่างๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ หรือเทปเสียง

ส่วนความเหมาะสมและความสอดคล้องในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์กับวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตในด้านอื่นๆ ปรากฏว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยผู้นำชุมชนในเมืองภาคอีสาน มีความคิดเห็นว่า ควรนำเสนอให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในแต่ละภาคในแต่ละท้องถิ่น เพราะผู้ที่รับสื่อนั้น มีทั้งคนที่อยู่ในชนบทและในเมือง ไม่ควรเน้นเนื้อหาการนำเสนอคนที่อยู่ในเมืองให้มากกว่าคนที่อยู่ในชนบท มิฉะนั้นคนที่อยู่ในชนบทจะคิดว่าโรคเอดส์เป็นเฉพาะคนที่อยู่ในเมืองเท่านั้น และอาจเห็นว่าตนเองนั้นยังอยู่ห่างไกลเอดส์ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรให้มีความสอดคล้องเหมือนกันแต่ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอ เช่น กลุ่มวัยรุ่น ควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและการใช้ชีวิตของกลุ่มวัยรุ่นปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการคบเพื่อน การเลือกคู่ การเปลี่ยนคู่หรือการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอออกมา สำหรับคนที่อยู่ในเมืองกับคนที่อยู่ในชนบทนั้นมีความคิดเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะต้องแตกต่างกัน เพราะทุกวันนี้การสื่อสารและการคมนาคมสะดวกรวดเร็ว ต่างก็รู้สภาพความเป็นอยู่ซึ่งกันและกัน บางครั้งคนในชนบทอาจรู้มากกว่าคนในเมืองหรืออาจฉลาดมากกว่าคนในเมืองในหลายๆ เรื่อง ส่วนกลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงและวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาต่ำ มีความเห็นตรงกันว่าไม่มีความจำเป็นที่จะให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละภาค เพราะสิ่งที่สื่อนำเสนอออกมานั้น ต้องการบอกเพียงให้รู้ให้เข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์เท่านั้น คนทุกภาคมีสิทธิ์ที่จะติดเชื้อเอดส์ได้เหมือนกันหมด ไม่ว่าจะเป็นคนเมืองหรือคนชนบท ความสำคัญจึงอยู่ตรงที่ว่าจะสื่อออกมาอย่างไร ให้คนได้รู้ให้คนได้ตระหนัก สื่อออกมาอย่างไรให้ต่อเนื่องและตอบข้ออยากรู้ ข้อสงสัยของประชาชนได้

สำหรับช่องทางและเวลาที่เหมาะสมในการสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ประเภทต่างๆ ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นต่างกับกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง โดยกลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่าควรทำเป็นวีดิทัศน์หรือไม่ก็ผลิตเป็นสารคดีเรื่องยาวๆ หรือทำเป็นหนัง หรือทำเป็นข่าวสอดแทรกในรายการข่าว ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าควรทำเป็นละคร โดยอาจให้แต่ละช่องจัดเป็นละครโรคเอดส์โดยเฉพาะ แล้วนำมาเสนอในเวลาเดียวกันทุกสถานีประมาณครั้งละ 20-30 นาที โดยให้เป็นความรู้ไม่ต้องนำเสนอทุกวัน ประมาณสัปดาห์ละครั้ง และให้ฉายช่วงหลังเลิกงานไปจนถึงช่วงที่มีข่าว สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานีโทรทัศน์ที่ควรนำเสนอสื่อเอดส์ ผู้นำชุมชนในเมืองภาคอีสานเห็นว่า ควรนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง เพราะขณะนี้ทางภาคอีสานรับได้ 5 สถานี คือสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 ช่อง 11 ช่อง 3 ช่อง 9 และช่อง 7 แต่คนอีสานส่วนมากจะดูสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ช่อง 3 และช่อง 9 จึงควรเน้นช่องที่มีคนดูมากๆ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของวัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ ที่เห็นว่าควรนำเสนอสื่อโรคเอดส์ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 3 ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีคนดูมาก ส่วนช่วงเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทางโทรทัศน์ต่างฝ่ายต่างก็มีความคิดเห็นเหมือนกันว่า ควรนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงเวลาเย็น นับตั้งแต่ข่าวช่วงห้าโมง หกโมงเย็น ไปจนถึงก่อนข่าวหนึ่งทุ่ม ช่วงข่าวหนึ่งทุ่มไปจนถึงช่วงละคร หรืออีกนัยหนึ่งก็

คือควรนำเสนอนับตั้งแต่ช่วงก่อนข่าวหนึ่งทุ่ม ช่วงระหว่างข่าวหนึ่งถึงสองทุ่ม และช่วงหลังข่าวจบก่อนมีละคร ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่มีคนดูโทรทัศน์กันมากที่สุด เป็นเวลาที่ทุกคนอยู่บ้านรับประทานอาหารเย็นร่วมกัน แต่กลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานซึ่งมีการศึกษาสูงเห็นว่าคงเป็นการยากที่จะนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงเวลาที่กล่าวถึง เพราะเป็นช่วงเวลาธุรกิจ สถานีโทรทัศน์ช่องที่มีคนดูมากๆ คงไม่ยอมให้มีการนำเสนอ เพราะจะทำให้ขาดรายได้ ดังนั้นการที่จะนำเสนอสื่อโรคเอดส์ต่อไปคงไม่พ้นในช่วงเวลาเดิมที่เคยนำเสนอมาคือช่วงเวลาที่คนไม่ค่อยได้ดูโทรทัศน์กัน ส่วนสถานีโทรทัศน์ที่สามารถนำเสนอในช่วงเวลาที่กล่าวได้ ก็เป็นสถานีโทรทัศน์ช่องที่ไม่ค่อยมีคนดู

ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุ วัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสานมีความเห็นเหมือนกันว่า ควรนำเสนอสื่อโรคเอดส์ในรายการวิทยุทางคลื่น F.M. โดยอาศัยนักจัดรายการวิทยุเป็นผู้นำเสนอ และไม่ควรจำกัดเวลาในการนำเสนอ ควรนำเสนอได้ทุกช่วงเวลา เพราะวัยรุ่นชอบฟังเพลง เปิดฟังช่วงเวลาไหนก็จะได้รับฟังสื่อเรื่องโรคเอดส์ประกอบกับการฟังเพลงไปด้วย แต่ผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสาน มีความคิดเห็นแตกต่างกับวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ตรงที่เห็นว่าควรนำสื่อโรคเอดส์ออกในนิยายหรือละครวิทยุด้วย เพราะชาวบ้านทั่วๆ ไปที่มิใช่วัยรุ่นชอบฟังนิยายและชอบฟังวิทยุคลื่น A.M.มากกว่าคลื่น F.M. เพราะคลื่น A.M. รับฟังได้ชัดและสามารถส่งครอบคลุมไปได้ไกลในหลายๆ จังหวัด

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ กลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเมืองภาคอีสานมีความคิดเห็นตรงกันว่า ถ้าจะลงเรื่องโรคเอดส์ควรลงในหนังสือพิมพ์ที่มีคนอ่านมากๆ เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน เพราะประชาชนไม่ได้ซื้อหนังสือพิมพ์ทุกวัน บางคนอ่านบ้างไม่อ่านบ้าง ถ้าลงในหนังสือพิมพ์ที่มีคนอ่านมากๆ ก็จะช่วยให้ครอบคลุมถึงประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอทางหนังสือพิมพ์นั้น ไม่จำเป็นต้องพาดเป็นหัวข่าวเสมอไป อาจนำเสนอเป็นความรู้ในคอลัมน์ใดคอลัมน์หนึ่งแต่ต้องสื่อให้ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ส่วนวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นว่า ควรนำลงในข่าวหน้าแรกหรือไม่ก็ลงในหน้าข่าวกีฬา ซึ่งคนชอบอ่านกันมาก ผู้ที่อ่านก็จะได้รับความรู้โรคเอดส์ไปด้วย

ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ ปรากฏว่ามีความคิดเห็นหลากหลาย โดยกลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าไม่จำเป็นต้องบอกรายละเอียดมากนัก ควรนำเสนอออกมาเป็นภาพมากกว่าที่จะเต็มไปด้วยคำบรรยายหรือตัวอักษร ส่วนวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ควรใช้ถ้อยคำในการจูงใจคน โดยให้มีเนื้อหาบ่งบอกถึงการป้องกันและระวังตัว เช่น เตรียมถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อไปเที่ยว กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรทำให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านจริงๆ เช่น ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตจริงๆ ของกลุ่มวัยรุ่น ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตของกลุ่มผู้ใหญ่ ควรทำให้เห็นชัดๆ ให้ตัวหนังสือในแผ่นภาพใหญ่หน่อย และถ้าใช้สีสะท้อนแสงได้ยิ่งดี เพราะถ้าติดในที่มืด เช่น ตามสถานเริงรมย์ จะได้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสานเห็นว่า น่าจะนำเสนอ

ในเรื่องของสาเหตุ การป้องกันและการตรวจเลือด ชี้ให้เห็นถึงโทษและผลของการเป็นเอดส์ ไม่ควรทำให้เป็นแผ่นใหญ่หรือเล็กเกินไป ตัวอักษรที่ใช้ประกอบภาพอย่าให้เล็กมากจนมองไม่เห็น ควรทำให้สอดคล้องกับขนาดของแผ่นภาพที่นำเสนอ สำหรับกลวิธีในการนำไปเผยแพร่ ปรากฏว่าแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันคือให้นำไปติดตามสถานที่ต่างๆ เช่น ติดตามสำนักงาน โรงเรียน สถานบริการสาธารณสุข และติดตามแหล่งชุมชน รวมทั้งแหล่งที่เป็นสถานเริงรมย์ ดิสโก้เธคและสถานขายบริการทางเพศ เป็นต้น

ถ้าเป็นแผ่นพับ ปรากฏว่ามีความคิดเห็นหลากหลายเช่นเดียวกับที่มีต่อแผ่นภาพโปสเตอร์ โดยกลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรให้มีสีสันดึงดูดผู้พบเห็นให้สนใจหยิบขึ้นอ่าน หรือไม่ก็ควรนำเสนอในรูปการ์ตูน เช่น ทำเป็นการ์ตูนรูปถุงยางอนามัย เป็นการ์ตูนรูปเข็มฉีดยา และรูปคนเป็นเอดส์จริงๆ แต่ไม่ควรลงรูปที่น่าเกลียดเกินไป เพราะบางคนรับไม่ได้ และเห็นว่าแผ่นพับดีกว่าโปสเตอร์ เพราะสามารถพกพาติดตัวใส่กระเป๋าไปยังที่ต่างๆได้ ในขณะที่โปสเตอร์ติดได้อยู่จุดเดียว ส่วนวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าควรมีทั้งเนื้อเรื่องและภาพประกอบกันให้มากๆ สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรทำให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านและกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มที่ต้องการสื่อ เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ ส่วนผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า ควรทำเป็นแผ่นพับสามหรือพับสี่ก็ได้ โดยให้เน้นเนื้อหาว่าเอดส์เกิดขึ้นได้อย่างไร ป้องกันอย่างไร เป็นแล้วทำตัวอย่างไร เป็นต้น เพื่อนำไปแจกจ่ายให้กับประชาชน แต่แผ่นพับขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละกลุ่มแต่ละบุคคล ถ้าแจกให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่สนใจ ก็จะไม่มีประโยชน์ ส่วนใหญ่จะทิ้งมากกว่าอ่าน สู้สื่ออื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุหรือโปสเตอร์ไม่ได้ ซึ่งสามารถนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ ได้ ซึ่งตรงจุดนี้จะเห็นว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกับกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่เห็นตรงกันข้ามว่า แผ่นพับดีกว่าโปสเตอร์ เพราะสามารถนำติดตัวไปตามสถานที่ต่างๆ ได้ ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่ควรนำแผ่นพับไปแจกนั้น ผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่าควรแจกจ่ายตามรถส่วนบุคคลและรถรับจ้าง ซึ่งจะได้กระจายต่อไปอย่างทั่วถึงคนทุกกลุ่มอาชีพ

ถ้าเป็นสื่อบุคคล หลายกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป กลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรเข้าไปสาธิตในโรงเรียน โดยสาธิตนักเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป เพราะวัยรุ่นที่ไปเที่ยวสถานบริการก็คือวัยรุ่นที่มาจากโรงเรียน ปัจจุบันจะเห็นว่าเด็กวัยรุ่นอายุ 14-15 ปี ส่วนมากรู้จักเที่ยวกันแล้ว จึงควรมีเจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุขหรือบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์เข้าไปให้ความรู้ เข้าไปเตือนสติ เพื่อเป็นการป้องกันไว้เสียแต่เนิ่นๆ ก่อนที่จะสายเกินแก้ ส่วนวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ อยากให้มีหมอหรือแพทย์เป็นผู้ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ เพราะคนจะให้ความเชื่อถือหมอมากกว่า โดยอาจให้เป็นความรู้ประกอบกับโรคอื่นๆ ก็ได้ สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรทำเป็นวีดิทัศน์แล้วนำมาฉายให้ประชาชนดูพร้อมมีวิทยากรบรรยายให้ความรู้และซักถามข้อข้องใจได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นแพทย์ แต่ต้องเป็นผู้ที่สามารถให้ความรู้ที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ส่วนผู้นำชุมชนอยากให้มีเจ้าหน้าที่เฉพาะเกี่ยวกับโรคเอดส์โดยตรง และทำงานประชาสัมพันธ์โรคเอดส์อย่างเดียวไม่เกี่ยวกับงานอื่น ซึ่งจะเกิดประโยชน์มากกว่าที่กำลังทำกันอยู่ในปัจจุบันที่ให้คนเดียวทำงานทุกด้าน

สำหรับสื่อเทปเสียง หลายกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญเท่าใดนัก ประกอบกับการที่ยังไม่ค่อยมีการใช้กัน เมื่อเปรียบเทียบกับสื่ออื่นๆ แล้ว สื่ออื่นๆ จะมีความสำคัญและยังประโยชน์มากกว่า

ในด้านความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ ที่นำเสนอมานั้นปรากฏว่าทุกกลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันว่าที่ผ่านมายังไม่พอ ควรเพิ่มอีก โดยกลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรเพิ่มพวกเอกสารและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือ แผ่นพับ ฯลฯ โดยเฉพาะตามโรงพยาบาล สถานีอนามัย ขณะนี้มีไม่พอแจกให้แก่ประชาชน ส่วนวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าควรเพิ่มสื่อบุคคล เพราะสื่อบุคคลสามารถให้ความรู้ได้ดีกว่าสื่ออื่นๆ แผ่นพับ โปสเตอร์ โทรทัศน์ ไม่ควรเพิ่มอีกแล้ว เพราะออกมาอยู่เรื่อยๆ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเมืองภาคอีสานมีความเห็นเหมือนกันว่าควรที่จะต้องรณรงค์เรื่องโรคเอดส์กันต่อไป และควรเพิ่มการนำเสนอสื่อทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นแผ่นพับ โปสเตอร์ ป้ายโฆษณา เอกสาร สื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ สื่อบุคคล ฯลฯ แต่กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงก็อดสงสัยไม่ได้ว่า ทำไมยิ่งมีการรณรงค์ก็ยิ่งมีผู้ติดเชื้อมากขึ้น กลัวว่ารัฐบาลจะหลอกประชาชน ส่วนผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ควรเพิ่มสื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ แม้ขณะนี้จะมีการนำเสนออยู่บ้างแล้วแต่ก็ยังไม่เพียงพอ

ส่วนความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ทุกประเภทที่นำเสนอมานั้น ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่ามีความต่อเนื่องกันดี โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2534 เป็นต้นมา มีการรณรงค์ในเรื่องนี้กันมากและเห็นว่าในปี 2536 มีการรณรงค์โรคเอดส์มากที่สุด แต่ก็มีวัยรุ่นบางคนในกลุ่มสนทนาภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าแม้ปีนี้จะมีการรณรงค์บ่อยแต่ก็ไม่บ่อยมากเท่ากับในช่วงแรกๆ คือช่วงปี พ.ศ. 2532 จะเห็นสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ผ่านทั้งโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์บ่อยมาก

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่าภาษากลางไม่เป็นอุปสรรคในการรับสื่อโรคเอดส์ของคนในเขตเมืองภาคอีสาน โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ เพราะทุกกลุ่มสามารถรับได้ แม้กลุ่มที่การศึกษาน้อย กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มผู้มีอายุ ซึ่งมีปัญหาในเรื่องภาษาแต่ก็รับฟังได้รู้เรื่องเข้าใจ แต่ถ้าจะให้เกิดผลในการนำเสนอมากขึ้นด้วยการใช้ภาษาถิ่นของแต่ละภาค ก็สามารถสื่อได้โดยผ่านทางสื่อวิทยุและสื่อประเภทอื่นๆ ส่วนความสอดคล้องในด้านอื่นๆ เช่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่นก็มีส่วนสำคัญเช่นกัน บางครั้งการนำเสนอเน้นวิถีชีวิตของคนเมืองมากเกินไปจนทำให้คนชนบทหลายกลุ่มคิดว่าโรคเอดส์เป็นโรคเฉพาะของคนเมือง ซึ่งจุดนี้เป็นจุดอันตรายควรที่จะต้องรีบแก้ไข ส่วนกลุ่มที่ดูแล้วเข้าใจว่าสื่อต้องการสื่ออะไรนั้นก็ไม่ใช่กลุ่มที่น่าห่วง แต่ควรสื่อเพื่อตอบข้ออยากรู้หรือข้อสงสัยของประชาชนในอีกหลายประเด็นให้ได้ ส่วนช่องทางและความเหมาะสมของสื่อประเภทต่างๆ นั้น มีทั้งความเห็นเหมือนกันและมีความเห็นหลากหลายกัน ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์มีความเห็นตรงกันว่าควรนำเสนอเป็นเรื่องสั้นๆ ความยาวไม่มากนัก ควรนำเสนอทางสถานีที่มีคนดูมากๆ ในช่วงเวลาก่อนข่าวหนึ่งทุ่ม ช่วงระหว่างข่าวหนึ่งถึงสองทุ่มและช่วงหลังข่าวก่อนที่จะมีละคร ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ควรลงเป็นทั้งข่าวและคอลัมน์ความรู้ในหนังสือพิมพ์ที่มีคนอ่านมากๆ ถ้าเป็นแผ่นพับควรทำให้สะดุดตาและแจกให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ถ้าเป็น

โปสเตอร์ ต้องมีขนาดพอดี มีตัวอักษรบรรยายประกอบไม่มากนัก มีความชัดเจนดีในเนื้อหาที่นำเสนอ และนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ ตามแหล่งชุมชนที่มีคนผ่านไปมามากๆ สื่อบุคคลควรให้เป็นบุคลากรการแพทย์ เพื่อให้เกิดความเชื่อถือและสามารถตอบข้อซักถามข้อข้องใจของประชาชนได้ เท่าที่ผ่านมาสื่อต่างๆ ที่นำเสนอมานั้น ยังมีไม่เพียงพอควรเพิ่มขึ้นอีก โดยแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรเพิ่มสื่อเอกสาร วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ควรเพิ่มสื่อบุคคล ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ควรเพิ่มสื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนมีความเห็นเหมือนกันว่า ควรเพิ่มสื่อทุกประเภท ดังนั้นการเพิ่มสื่อแต่ละประเภทต่อไปในอนาคต จะต้องคำนึงถึงความต้องการสื่อที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มด้วย เพราะประชาชนต่างกลุ่มวัยและต่างกลุ่มการศึกษากันมีความต้องการสื่อแตกต่างกัน ส่วนความต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอมา ส่วนใหญ่เห็นว่า มีความต่อเนื่องกันดี และปี 2536 นี้เป็นปีที่มีการรณรงค์เรื่องโรคเอดส์กันมากที่สุด

: เขตชนบท

สำหรับการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์กับความเหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชนบทภาคอีสาน โดยเฉพาะเรื่องภาษาที่ใช้พบว่าไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการรับฟังของคนในชนบทภาคอีสานแต่อย่างใด ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสาน ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ภาษากลางเป็นสื่อที่รับฟังได้ โดยกลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าฟังได้เหมือนกัน ไม่ว่าจะสื่อด้วยภาษากลางหรือภาษาถิ่น แต่ถ้าสื่อเป็นภาษาถิ่นอีสานได้ย่อมดี เพราะจะทำให้คนฟังสนใจมากขึ้น ส่วนวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าการสื่อด้วยภาษากลางสำหรับตนเองแล้วไม่มีปัญหาในการรับฟัง เพราะรู้เรื่องเข้าใจอยู่แล้ว ถ้าเป็นชาวบ้านอาจมีปัญหาบ้าง แต่ถ้าสื่อทางโทรทัศน์ทั่วประเทศจำเป็นต้องนำเสนอในลักษณะที่เป็นกลาง ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุเห็นว่าควรนำเสนอด้วยภาษาถิ่น สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า พวกตนฟังได้ทั้งภาษากลางและภาษาถิ่น แต่ถ้าอยากสื่อให้กลุ่มผู้สูงอายุฟังด้วย ก็ควรใช้ภาษาถิ่น ส่วนผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ไม่ว่าจะสื่อด้วยภาษากลางทางสื่อประเภทใดก็สามารถรับได้หมด เพราะพูดและฟังภาษาได้รู้เรื่องพอๆ กับพูดและฟังภาษาถิ่นอีสาน สำหรับผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานเห็นว่า ไม่ว่าจะสื่อด้วยภาษาอะไรมีค่าเท่ากัน เพราะฟังได้ เพียงแต่พูดไม่ค่อยได้เท่านั้น เพราะภาษากลางพูดยาก เวลาพูดจึงชอบภาษาอีสานหรือภาษาลาวมากกว่าภาษากลาง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาษากลางที่ใช้ในการสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์มิได้เป็นอุปสรรคต่อการรับฟังของคนในชนบทภาคอีสานแต่อย่างใด แต่ถ้าจะให้ดี ให้ประชาชนในชนบทภาคอีสานมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นและครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มก็ควรสื่อด้วยภาษาถิ่นด้วย โดยอาจสื่อผ่านทางช่องทางอื่นๆ ที่มิใช่โทรทัศน์ เช่น อาจสื่อผ่านทางวิทยุกระจายเสียงทั้งในระบบคลื่น A.M. และ F.M.ไม่ว่าจะเป็นการแทรกในรายการละครหรือเพลงก็คงจะเป็นประโยชน์กับประชาชนในชนบทหลายกลุ่มที่มีปัญหาต่อการรับฟังสื่อภาษากลาง หรือไม่ก็อาจใช้สื่อบุคคลในการสื่อ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักมากขึ้น และประชาชนสามารถซักถามข้อข้องใจต่างๆ ได้

ส่วนความสอดคล้องเหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิตในด้านอื่นๆ ที่มิใช่ภาษาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนมีความเห็นเหมือนกันว่า เท่าที่นำเสนอมานั้นคิดว่าเหมาะสมดีแล้ว รับได้ แต่ก็มีบางเรื่องหรือหลายเรื่องเหมือนกันที่สื่อหลายประเภทนำเสนอเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชนบท โดยกลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนเห็นว่า เนื้อหาที่นำเสนอมาส่วนใหญ่สะท้อนชีวิตของคนเมืองมากกว่าคนในชนบท แต่ก็ไม่มีผลต่อความเชื่อ คิดว่าโรคเอดส์มีจริง ส่วนวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ถ้าจะให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละภาคได้ก็ดี แต่ถ้าออกมาในลักษณะกลางๆ แบบที่นำเสนออยู่ก็เข้าใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสื่อที่นำเสนอด้วย เช่น ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์จำเป็นต้องเสนอแบบกลางๆ เพราะครอบคลุมประชาชนทั่วประเทศ

สำหรับความเหมาะสมด้านช่องทางและเวลาที่นำเสนอสื่อประเภทต่างๆ ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันหมดทุกกลุ่มว่า ควรนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่องที่มีผู้ชมกันมากๆ คือทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 3 และควรทำเป็นเรื่องสั้นๆ ให้มีความกระชับในเนื้อหาที่นำเสนอ อาจใช้ระยะเวลาประมาณ 2 นาทีหรือประมาณสัก 5-10 นาทีในการนำเสนอ ไม่ควรยาวมากนัก เพราะจะไม่มีคนดู อาจใช้ดารามีชื่อมาร่วมแสดงด้วย หรืออาจนำเสนอคนที่ป่วยเป็นโรคเอดส์จริงๆ ส่วนช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ทางโทรทัศน์คือ ช่วงเวลาที่มีข่าว ทุ่มถึงสองทุ่ม ช่วงหลังข่าวหรือช่วงก่อนที่จะมีละคร อาจแทรกเรื่องโรคเอดส์ไปประมาณ 5-10 นาที หรือแทรกในช่วงทีมีละครเพราะเป็นช่วงที่มีคนดูกันมาก แต่อย่าให้เกินสี่ทุ่ม ส่วนกลางวันไม่ค่อยมีคนดู จึงไม่มีประโยชน์ที่จะนำเสนอในช่วงนั้น

ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุมีเพียงวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานเท่านั้นที่ให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ โดยวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าควรนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ผ่านทางวิทยุ ในช่วงเช้าและช่วงเย็น เพราะช่วงเช้าเป็นเวลาที่คนจะฟังข่าวก่อนออกจากบ้านไปทำงาน ส่วนช่วงเย็นคนจะฟังวิทยุหลังจากกลับบ้าน ประมาณ 5-6 โมงเย็น ส่วนผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานเห็นว่าควรนำเสนอตอนช่วงหกโมงเย็นเพราะชาวบ้านจะฟังกันมากหลังจากกลับทำงาน ถ้าเลยไปประมาณหนึ่งทุ่มคนจะเริ่มดูโทรทัศน์แล้ว และเห็นว่าควรนำเสนอทั้งคลื่นระบบ A.M. และ F.M. เนื่องจากผู้ใหญ่ชอบฟังคลื่น A.M.เพราะมีละคร มีเพลงหมอลำ ส่วนวัยรุ่นชอบฟังคลื่น F.M. เพราะมีเพลงสตริง

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานมีความเห็นเหมือนกันว่า คนในชนบทส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจอ่านหนังสือพิมพ์กัน ทั้งนี้เพราะไม่ค่อยมีเวลา ส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือพิมพ์ ดังนั้นบางคนนานๆ จึงจะอ่านสักครั้ง แต่บางคนก็อ่านประจำ อย่างไรก็ตามถึงแม้จะไม่ค่อยได้อ่านกัน แต่ก็เห็นความจำเป็นว่า ควรที่จะสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ลงในหนังสือพิมพ์ด้วย เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่อ่าน โดยลงในไทยรัฐ มติชน และเดลินิวส์ เพราะผู้นำชุมชนบอกว่า เป็นหนังสือพิมพ์ที่ทางหมู่บ้านได้รับอยู่ในขณะนี้ ส่วนวัยรุ่นใน

ชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรลงโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นด้วย เพื่อให้ชาวบ้านได้รู้ถึงเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตน ในหมู่บ้านเองก็มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ และมีหนังสือพิมพ์ใหม่ๆ อ่านทุกวัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ชาวบ้านที่สนใจอ่านด้วย

ถ้าเป็นสื่อแผ่นพับ มีความเห็นหลากหลายกัน กลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่ายังมีไม่ทั่วถึงและครอบคลุม จะมีให้หยิบอ่านได้ก็เฉพาะแต่ที่สถานีอนามัย และโรงพยาบาลเท่านั้น ยังเข้าไม่ถึงบ้าน ขณะที่วัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าควรนำไปไว้ตามห้องสมุด สถานที่ราชการ หน่วยงานสาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนที่ไปติดต่อสามารถหยิบจับขึ้นมาอ่านได้ สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำไม่มีความคิดเห็นในเรื่องแผ่นพับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ค่อยสนใจ ส่วนผู้ใหญ่ในชนบทที่ภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า แผ่นพับนั้นเหมาะสำหรับคนเมืองมากกว่าคนชนบทเพราะคนชนบทชอบดูรูปมากกว่า โปสเตอร์จึงเหมาะกับคนชนบทมากกว่าแผ่นพับ ถ้าทำแผ่นพับออกมาก็ควรมีคำอธิบายสั้นๆ อ่านเข้าใจง่าย มีภาพประกอบมากๆ เพราะคนในชนบทไม่ค่อยชอบอ่าน ส่วนผู้นำชุมชนเห็นว่า แผ่นพับนั้นเมื่อผลิตออกมาต้องแจกให้เหมาะกับกลุ่ม ส่วนใหญ่พวกวัยรุ่นจะชอบอ่านมากกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าแผ่นพับนั้นเหมาะกับคนบางกลุ่มเท่านั้น

ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำและผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นเหมือนกันว่า ควรทำเป็นแผ่นภาพใหญ่ มีตัวหนังสือประกอบให้เห็นชัดเจน โดยกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทเห็นว่าที่ผ่านมาเขียนตัวหนังสือเล็กนิดเดียว มองไม่ค่อยเห็น ควรเสนอเป็นภาพการ์ตูนบ้าง เพื่อให้ความรู้กับกลุ่มเด็กด้วย ส่วนผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าควรทำเป็นแผ่นภาพขนาดใหญ่ประมาณ 1X1.5 เมตร และอยากให้ทำเป็น "โปสเตอร์ถาวร" ติดไว้ศูนย์กลางหมู่บ้านเลย ส่วนเมื่อผลิตแล้วควรเอาไปติดไว้ที่ไหนบ้าง ทุกกลุ่มที่ศึกษาไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนต่างมีความคิดเห็นเหมือนๆ กันว่า ควรนำไปติดตามแหล่งชุมชน จุดที่มีผู้คนผ่านไปมาอย่างหนาแน่น เช่น ตามตลาด ร้านค้า สามแยก-สี่แยก โรงเรียน ตามศาลาในหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และสถานีอนามัย

ถ้าเป็นสื่อเทปเสียง มีเพียงวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานเท่านั้นที่แสดงความคิดเห็น โดยเห็นว่าก็มีประโยชน์เหมือนกันแต่ไม่ค่อยได้ยิน คงจะเป็นเพราะไม่ค่อยมีการเปิดให้ฟังกัน เนื้อหาที่นำเสนอผู้นำชุมชนเห็นว่าไม่ควรมีแต่เรื่องเอดส์อย่างเดียว ควรมีเพลงประกอบด้วย แล้วให้นำออกตามหอกระจายข่าว เปิดให้ทุกคนได้ฟังได้ยินไว้ก่อนเพื่อให้คุ้นเคย จะตั้งใจฟังหรือไม่นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่สื่อเทปเสียงจะค่อนข้างจำกัดในการสื่อ เพราะบางหมู่บ้านไม่มีหอกระจายข่าวที่จะช่วยในการเผยแพร่

ถ้าเป็นสื่อบุคคล วัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อบุคคลมีความสำคัญมากกว่าสื่ออื่นๆ เพราะสามารถชี้แจงตอบข้อซักถามหรือข้อสงสัยของชาวบ้านได้ ทำให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ สื่อบุคคลนี้อาจเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือผู้ที่ผ่านการอบรมมาแล้ว

ก็ได้ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ถ้าได้พระมาเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องเอดส์ก็ดี เช่นที่พระพยอมเคยเทศน์"ถ้ารักษาศีลห้าได้จะไม่เป็นเอดส์"สำหรับผู้นำชุมชนสองคนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคนหนึ่งเห็นว่า อาจให้อสม.หรือบุคลากรทางสาธารณสุขเป็นผู้สื่อความรู้โรคเอดส์ แต่ต้องดูจังหวะและช่วงเวลาที่ออกไปให้ความรู้ด้วยว่า ควรเป็นช่วงเวลาที่ชาวบ้านเขาอยู่กัน ไม่ควรเป็นช่วงฤดูแล้ง ส่วนผู้นำอีกคนหนึ่งเห็นว่า สื่อบุคคลในท้องถิ่นที่ตนอยู่นั้นไม่ค่อยมีความจำเป็นนัก เพราะชาวบ้านสามารถรับสื่ออื่นๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อวิทยุ โทรทัศน์หรือเอกสารต่างๆ แต่ก็เห็นว่าอาจมีความจำเป็นสำหรับในท้องถิ่นอื่นๆ

ในด้านความพอเพียงของสื่อประเภทต่างๆ ที่นำเสนอ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานมีความคิดเห็นตรงกันว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมายังมีไม่เพียงพอ โดยกลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ควรเพิ่มสื่อโปสเตอร์ให้มากขึ้น ส่วนสื่อโรคเอดส์ทางวิทยุและโทรทัศน์เท่าที่นำเสนอมานั้นพอดีแล้ว ไม่ควรลดหรือเพิ่มอีก ขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าควรเพิ่มสื่อโรคเอดส์ที่เป็นหนังสือ แต่อย่าทำให้หนามากนักเพราะจะไม่มีคนอ่าน แผ่นพับและโปสเตอร์ก็ควรเพิ่มอีก เพราะขณะนี้ไม่เพียงพอที่จะแจกจ่าย และยังไม่ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มเป้าหมาย สื่อทางโทรทัศน์ที่ผ่านมาก็ยังน้อยอยู่ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มให้มากขึ้น ส่วนผู้นำชุมชนคนหนึ่งเห็นว่าที่ผ่านมายังไม่เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ แผ่นพับ หรือหนังสือ ควรเพิ่มให้มากๆ ออกให้บ่อยๆ เพื่อเป็นการย้ำเตือนมิใช่เว้นหายไปนานๆ จนทุกคนคิดว่าโรคเอดส์หายไปจากเมืองไทยแล้ว ส่วนวิทยุควรออกให้มากทางคลื่น F.M. ซึ่งวัยรุ่นชอบฟัง สำหรับวัยรุ่นและผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าเท่าที่นำเสนอสื่อโรคเอดส์มาดีแล้วไม่ต้องลด โดยวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานเห็นว่าควรเพิ่มสื่อบุคคลให้มากขึ้น เพราะคนในชนบทไม่ค่อยเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ดี จะได้ซักถามพูดคุยกันได้ ส่วนผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าถ้าจะเพิ่มควรเพิ่มโปสเตอร์ โทรทัศน์ และสื่อบุคคล สำหรับแผ่นพับเห็นว่าไม่ค่อยมีผลต่อชาวบ้านมากนัก

ในด้านความต่อเนื่องของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมา กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานมีความเห็นตรงกันว่าเท่าที่ผ่านมาสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์มีการนำเสนออย่างต่อเนื่องกันดี ส่วนวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นตรงกันข้ามว่า ไม่ค่อยต่อเนื่องกันเท่าใดนัก โดยกลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าที่ว่ามีการนำเสนอต่อเนื่องกันดีคือ มีการนำเสนอต่อเนื่องกันดีทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์ แต่อย่าสื่อให้มากเกินไปเพราะคนดูจะเบื่อ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า มีการนำเสนอต่อเนื่องกันดี ตั้งแต่ปี 2534 เป็นต้นมา โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ สำหรับผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า มีความต่อเนื่องกันดีและมีความสม่ำเสมอในการนำเสนอในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ส่วนผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานบอกว่า มีความต่อเนื่องกันดี แต่ก็ออกไม่ค่อยมากนัก และเห็นว่าปี 2536 นี้ มีการรณรงค์สื่อโรคเอดส์มากที่สุด มีทั้งแผ่นพับ โปสเตอร์ โทรทัศน์ วิทยุ เอกสาร และหนังสือต่างๆ ส่วนวัยรุ่นในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง ซึ่งมีความเห็นตรงข้ามกับกลุ่มอื่นๆ เห็นว่า แม้จะมีการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ไม่ค่อยต่อเนื่องกันนัก แต่เห็นว่าในช่วงสองสามปีที่ผ่านมามีการรณรงค์ในเรื่องนี้มากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2535

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่าภาษากลางที่ใช้ในการสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการรับฟังของคนในชนบทภาคอีสานนัก แต่ก็มีบางกลุ่มที่มีปัญหาในการรับฟัง ซึ่งต้องอาศัยช่องทางที่แตกต่างกันในการนำเสนอ ส่วนความสอดคล้องเหมาะสมนั้นส่วนใหญ่เน้นถึงวิถีการดำเนินชีวิตของคนเมืองมากกว่าคนในชนบท สำหรับความเหมาะสมของช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อประเภทต่างๆ นั้น ถ้าเป็นทางโทรทัศน์ คนในชนบทภาคอีสานอยากให้นำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่องที่มีคนดูมากๆ เช่น ช่อง 3 และช่อง 7 ในช่วงระยะเวลาที่เริ่มมีข่าวภาคค่ำไปจนถึงช่วงที่มีละคร แต่ไม่ให้เกินสี่ทุ่ม เนื้อหาที่นำเสนอควรสั้นและกระชับ ถ้าเป็นทางวิทยุก็ควรนำเสนอทั้งทางคลื่นระบบ A.M. และ F.M. เพราะผู้ใหญ่ชอบฟังละคร ฟังหมอลำ ส่วนวัยรุ่นชอบฟังเพลงสตริงและควรนำเสนอทั้งช่วงเช้าและช่วงเย็น แต่อย่าให้ตรงกับช่วงเวลาที่คนดูโทรทัศน์กันมากๆ ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่ในชนบทไม่ค่อยมีเวลาอ่าน แต่ก็เห็นว่าควรลงในหนังสือพิมพ์ที่เข้าถึงในหมู่บ้าน เช่น ไทยรัฐ มติชน และเดลินิวส์ รวมทั้งหนังสือพิมพ์ในท้องถิ่นด้วยเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและความตระหนักให้กับผู้ที่ชอบอ่าน ถ้าเป็นสื่อแผ่นพับต้องผลิตให้น่าสนใจและแจกให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ ส่วนใหญ่วัยรุ่นจะชอบอ่านมากกว่าผู้ใหญ่และเหมาะสมกับคนเมืองมากกว่าคนในชนบท ถ้าเป็นสื่อโปสเตอร์ คนในชนบททางภาคอีสานส่วนใหญ่ชอบและอยากให้มีการผลิตมากๆ บางคนอยากให้ทำเป็นโปสเตอร์ถาวรติดในหมู่บ้านและควรทำเป็นรูปการ์ตูนเพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มเด็กด้วยและนำไปติดตามแหล่งหรือย่านชุมชนที่มีผู้คนผ่านไปมามากๆ ถ้าเป็นสื่อเทปเสียงไม่ค่อยเป็นที่นิยมนัก แต่ถ้าเป็นสื่อบุคคล คิดว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนในชนบทเพราะคนในชนบทจะได้ซักถาม เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัด สำหรับความพอเพียงของสื่อที่นำเสนอ หลายกลุ่มยังเห็นว่าไม่เพียงพอ ต้องเพิ่มสื่อต่างๆอีก โดยแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยวัยรุ่นที่มีการศึกษาน้อยอยากให้เพิ่มโปสเตอร์ วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงอยากให้เพิ่มสื่อบุคคล ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาน้อยอยากให้เพิ่มพวกเอกสาร หนังสือ และสื่อโทรทัศน์ ส่วนผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงอยากให้เพิ่มทั้งสื่อโทรทัศน์ สื่อโปสเตอร์ และสื่อบุคคล ส่วนความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอ เห็นว่ามีความต่อเนื่องกันดีนับตั้งแต่ ปี 2534 เป็นต้นมา หรือในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมา

สรุปบทวิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ในเขตเมืองและชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดยสรุปแล้ว กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกือบทั้งหมดเห็นว่าภาษาที่ใช้ในการนำเสนอสื่อนั้นใช้ภาษากลางเหมาะสมดีแล้วโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ แต่ควรใช้ภาษาถิ่นในการนำเสนอสื่อทางวิทยุ มีเพียงผู้นำชุมชนในเขตเมืองที่กล่าวว่า การใช้ภาษาในการนำเสนอสื่อ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมว่าส่วนใดควรนำเสนอด้วยภาษาใด ส่วนด้านความเหมาะสมทางด้านการแต่งกายและความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทส่วนใหญ่เห็นว่า สื่อที่นำเสนอออกมานั้นมีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงกับวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า เนื้อหาสื่อควรให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษาทั้งในเขต

เมืองและเขตชนบทเห็นว่า ถ้าจะสื่อทางโทรทัศน์ ช่อง 3 และช่อง 7 ควรเสนอช่วงเย็น ช่วงข่าว หลังข่าวก่อนละคร โดยทำเป็นละครสั้นหรือสารคดี ถ้าสื่อทางวิทยุควรออกแทรกรายการเพลง คลื่น F.M. และออกแทรกช่วงนิยายในคลื่น A.M. ถ้าสื่อหนังสือพิมพ์ควรลงในไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน หรือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ในรูปแบบของข่าว ถ้าสื่อโปสเตอร์หรือแผ่นพับ ควรเน้นสีสัน และรูปภาพประกอบ ควรติดหรือแจกตามที่ชุมชน ถ้าสื่อเทปเสียงควรเสนอในรูปของละคร ควรเปิดเสียงตามสายให้ชาวบ้านฟังหลังจบข่าวช่วงเช้า ถ้าสื่อบุคคลควรให้แพทย์หรือเจ้าหน้าที่เป็นผู้นำเสนอ นอกจากนี้แล้วยังเห็นว่า ควรทำเป็นวีดิทัศน์ ปฏิทินสมุดพกเล่มเล็กๆ ให้เป็นสื่อเอดส์ด้วย ส่วนความเพียงพอและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบท มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สื่อที่นำเสนอออกมายังไม่เพียงพอ ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ สื่อบุคคล และสื่อโปสเตอร์ สำหรับความต่อเนื่องนั้น เห็นว่า ช่วงแรกๆ ของการรณรงค์มีความต่อเนื่องกันดี แต่ช่วงหลังไม่ต่อเนื่องขาดหายไปเป็นช่วงๆ ดังนั้นควรนำเสนออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ภาคกลาง

: เขตเมือง

ในส่วนที่เกี่ยวกับความเหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน กลุ่มศึกษาในเขตเมืองภาคกลาง มีความคิดเห็นเหมือนกันว่า ถ้าจะให้คนแต่ละภาคเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ถึงสื่อที่นำเสนอก็ควรใช้ภาษาของแต่ละท้องถิ่นในการนำเสนอ แต่ที่ใช้ภาษากลางในการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์นั้น เห็นว่าดีแล้ว แต่ถ้าจะสื่อด้วยภาษาถิ่น วัยรุ่นในเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าควรสื่อผ่านทางโปสเตอร์ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคกลางที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าควรจะถ่ายทอดหรือสื่อผ่านบุคคล โดยให้ไปพบปะพูดคุยกับประชาชนด้วยภาษาของแต่ละท้องถิ่นเลยจะได้เข้าใจกันอย่างลึกซึ้ง สามารถซักถามข้อสงสัยและประเด็นที่อยากรู้ได้

สำหรับความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในด้านอื่นๆ ทุกกลุ่มศึกษาเห็นตรงกันว่า มีความเหมาะสมดี โดยให้เหตุผลว่าการแต่งกายของตัวละครที่สื่อทางโทรทัศน์ ก็แต่งแบบธรรมดาเป็นแบบชาวบ้าน ที่แต่งเป็นนักธุรกิจหรือเป็นชาวเมืองก็มีบ้าง แต่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการรับสื่อโรคเอดส์แต่อย่างใด เพราะทุกกลุ่มศึกษาเข้าใจว่าทุกอาชีพไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านหรือนักธุรกิจ คนจนหรือคนรวย ทุกคนมีสิทธิ์เป็นโรคเอดส์ได้ทั้งนั้น ถ้ายังไม่หลีกเลี่ยงความเสี่ยง สื่อที่ออกมาจึงเป็นเพียงข้อคิดและเตือนใจไม่ให้ใช้ชีวิตเสี่ยงต่อการเป็นเอดส์ เพราะเอดส์เป็นโรคร้ายแรงเป็นแล้วอันตรายถึงชีวิต

ส่วนความเหมาะสมของช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อต่างๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์ทุกกลุ่มศึกษาเห็นเหมือนกันว่า ถ้าเป็นสื่อโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด ควรนำเสนอทางช่อง 7 ซึ่งมีประชาชนดูกันมาก ช่วงเวลาที่นำเสนอสื่อเอดส์ แต่ละกลุ่มศึกษามีความเห็นต่างกัน คือนอกจากจะเสนอตรงกันให้นำเสนอในช่วงข่าวหนึ่งทุ่ม หลังข่าวสามทุ่มและช่วงละครหลังสามทุ่มแล้ว กลุ่มวัยรุ่นใน

เมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า น่าจะนำเสนอในช่วงห้าโมงเย็นด้วย เพราะคนเริ่มกลับบ้าน ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า น่าจะเริ่มโฆษณาสื่อเอดส์ได้ตั้งแต่บ่ายสองบ่ายสาม สำหรับคนที่อยู่บ้านไม่ได้ไปไหนจะได้ดู เช่น แม่บ้าน รวมทั้งช่วงที่มีการเสนอข่าวตอนหกโมงเย็นด้วย เพราะเป็นช่วงที่ทุกคนอยู่บ้าน ซึ่งก็ตรงกับข้อเสนอของผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำที่เห็นว่า ควรนำเสนอในช่วงห้าถึงหกโมงเย็น เพราะเป็นช่วงเวลาที่ทุกคนกลับจากทำงานพักผ่อนดูโทรทัศน์อยู่ที่บ้าน ส่วนผู้นำชุมชนเห็นว่า น่าจะนำเสนอในวันเสาร์-อาทิตย์ด้วย ในช่วงเวลากลางวัน โดยเสนอในรูปแบบละครและมีดาราร่วมแสดงด้วย จะได้ทำให้ดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้นเป็นการดึงดูดคนดู

ส่วนการนำเสนอสื่ออื่นๆ แต่ละกลุ่มศึกษามีความคิดเห็นต่างกันดังนี้ ถ้าเป็นสื่อวิทยุกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ควรนำเสนอสื่อเอดส์ในช่วงเช้าก่อนออกไปทำงาน เพราะเป็นช่วงที่มีประชาชนฟังกันมาก ส่วนผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่า ควรจะนำเสนอสื่อโรคเอดส์ทางวิทยุคลื่น A.M. ในช่วงเช้าและเย็นโดยสอดแทรกไปในรายการต่างๆ ที่นำเสนอเป็นประจำทางสถานีต่างๆ ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นตรงกันว่า ควรนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐโดยนำเสนอในรูปของข่าว จะได้ทำให้คนกลัวและเกิดความตระหนักในความร้ายแรงของโรค และควรลงในคอลัมน์ใดคอลัมน์หนึ่ง โดยให้เป็นความรู้ อาจนำเสนอในวันเสาร์-อาทิตย์ เพราะประชาชนจะได้มีเวลาอ่านเนื่องจากเป็นวันหยุด ส่วนสื่อโปสเตอร์และแผ่นพับ กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ถ้าเป็นโปสเตอร์ควรเน้นที่รูปภาพและควรมีข้อความประกอบด้วย แต่อย่าให้มาก สำหรับแผ่นพับ ควรมีการ์ตูนประกอบพร้อมกับข้อความอธิบาย เพราะเท่าที่ผ่านมาแผ่นพับมักจะเต็มไปด้วยข้อความทำให้ดูไม่น่าสนใจ ควรมีภาพประกอบคำบรรยายด้วย จะได้ดึงดูดความสนใจ นอกจากนี้สำหรับโปสเตอร์เกือบทุกกลุ่มศึกษาเห็นว่า เมื่อผลิตแล้วควรนำไปติดตามสถานที่ต่างๆ ที่เป็นย่านชุมชนมีคนอยู่มากๆ เช่น บริเวณหน้าตลาด ร้านขายยา สถานีรถไฟ ศูนย์การค้า ที่จอดรถ สถานีขนส่ง โรงเรียน โรงภาพยนตร์ โรงพยาบาล ทางแยก และตามจุดต่างๆ ที่มีคนผ่านไปมา แต่ถ้าจะนำไปติดตามสถานบริการทางเพศ เจ้าของสถานบริการคงจะไม่ยินยอม เพราะอาจไปลดจำนวนนักเที่ยวลง

เมื่อกล่าวถึงความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนเห็นเหมือนกันว่า ยังมีไม่เพียงพอ โดยกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า ควรเพิ่มทุกสื่อ ส่วนผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ โปสเตอร์และเอกสารต่างๆ และผู้นำชุมชนเห็นว่าควรเพิ่มเฉพาะโปสเตอร์ให้มากขึ้น นอกนั้นสื่อโดยรวมมีเพียงพอแล้ว มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่เห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่ออกมามีเพียงพอแล้ว นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในเมืองเห็นพ้องต้องกันว่า ปี พ.ศ. 2536 มีการรณรงค์สื่อเอดส์มากกว่าปีก่อนๆ และมีสื่อนำเสนอออกมาต่อเนื่องกันดี

: เขตชนบท

เมื่อกล่าวถึงการประชาสัมพันธ์สื่อโรคเอดส์ที่ผ่านมาว่า มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนหรือไม่อย่างไรนั้น กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในชนบทภาคกลาง เห็นเหมือนกันว่า การใช้ภาษากลางเป็นหลักในการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ผ่านทางสื่อโทรทัศน์มีความเหมาะสมดีแล้ว เพราะคนทุกภาคสามารถเข้าใจได้ ไม่เป็นอุปสรรคต่อการรับสื่อแต่อย่างใด ถ้าจะสื่อเป็นภาษาถิ่นของแต่ละภาค ผู้นำชุมชนเห็นว่าควรใช้ผ่านสื่ออื่นๆ เช่น ผ่านทางสื่อวิทยุ อยู่ภาคไหนก็ใช้ภาษาของภาคนั้น หรือถ้าทำเป็นแผ่นป้ายโฆษณา ทำเป็นแผ่นภาพโปสเตอร์ ก็ควรใช้เป็นภาษาหรือตัวหนังสือของท้องถิ่นนั้นๆ ไป

สำหรับความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในด้านอื่นๆ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมานั้นส่วนมากมักสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองมากกว่าคนในชนบท โดยเฉพาะสื่อที่นำเสนอทางโทรทัศน์ ตัวละครที่แสดงในเรื่องจะแต่งตัวดี แล้วไปเที่ยวโสเภณี ซึ่งไม่ตรงกับวิถีชีวิตของชาวชนบท เป็นเรื่องที่ไกลตัว ถ้าเสนอเป็นชีวิตของชาวนาหรือชาวบ้านบ้างก็ดี แต่ถ้าจะมองในอีกแง่มุมหนึ่งจะเห็นว่าโรคเอดส์ไม่ได้เลือกชั้นวรรณะ การเที่ยวโสเภณีมิได้เกิดขึ้นเฉพาะคนเมืองเท่านั้น ชาวไร่ ชาวนา เที่ยวผู้หญิงก็มี แต่ที่นำเสนอมาก็เห็นว่าดีจะได้เป็นตัวอย่างไม่ให้คนชนบทมีพฤติกรรมเสี่ยง เพราะทุกคนมีโอกาสติดเชื้อเอดส์ได้หมด

ส่วนช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษาทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า ถ้าเป็นสื่อทางโทรทัศน์ ควรนำเสนอทางสถานีที่มีคนดูมากๆ เช่น ช่อง 7 และช่อง 3 แต่เน้นที่ช่อง 7 ส่วนช่วงเวลาที่นำเสนอ ควรอยู่ระหว่าง ทุ่มถึงสี่ทุ่ม ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเสนอข่าวและละคร อาจแทรกสื่อเอดส์ในช่วงหลังข่าวก่อนที่จะมีละครก็ได้ และควรมีลักษณะการนำเสนอสั้นๆ ให้ได้ใจความ อย่าให้ยาวเกินไปคนดูจะเบื่อ ควรใช้ระยะเวลาที่พอเหมาะเพื่อเป็นการให้ความรู้แก่ประชาชน ถ้าเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ ควรนำเสนอในช่วงกลางวัน ถ้าเป็นสื่อประเภทอื่นๆ เช่น สื่อทางวิทยุคนจะไม่ค่อยชอบฟัง เพราะกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำจะฟังแต่รายการเพลง ส่วนรายการวิทยุอื่นๆ ไม่ค่อยฟังกัน ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง จึงเห็นว่า น่าจะสื่อออกอากาศทางวิทยุในช่วงเช้า เพราะจะดึงดูดคนทั่วไปฟังได้ในช่วงเช้าก่อนออกไปทำงาน ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนมีความเห็นเหมือนกันว่า ควรนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ ถ้าเป็นโปสเตอร์เกือบทุกกลุ่มศึกษา ยกเว้นกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นเหมือนกันว่า ควรนำไปติดบริเวณที่มีประชาชนมากๆ บริเวณที่มีโอกาสเสี่ยงในการรับและแพร่เชื้อเอดส์สูง เช่น สถานบริการทางเพศ หรือติดตามถนน คนผ่านไปมาจะได้จำได้ติดตา ติดตามโรงเรียน ป้ายรถเมล์ หรือติดตามศูนย์รวมของชุมชน ส่วนเอกสารอื่นๆ เช่น แผ่นพับ ผู้นำ ชุมชนเห็นว่าควรเอาไปไว้ที่สถานีอนามัย เมื่อประชาชนไปติดต่อ เจ้าหน้าที่อนามัยจะได้แจกเอกสารเหล่านั้นให้แก่ประชาชนที่มารับบริการ

ในแง่ความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมานั้น กลุ่มศึกษาหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในชนบทภาคกลางที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนเห็นเหมือนกันว่า สื่อโปสเตอร์มีไม่เพียงพอและไม่ค่อยจะมีให้เห็น ควรทำสื่อโปสเตอร์เพิ่ม ส่วนสื่ออื่นๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ เอกสารต่างๆ และแผ่นพับมีมากแล้วไม่ต้องเพิ่ม โดยเฉพาะสื่อแผ่นพับนั้นน่าจะพอแล้ว เพราะคนไม่ค่อยอ่านและเห็นเหมือนกันว่าในปี พ.ศ.2535-2536 เป็นปีที่มีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์สื่อโรคเอดส์กันมาก และมีความต่อเนื่องกันดีนับจากที่เริ่มได้ยินโรคเอดส์มา เมื่อปี พ.ศ. 2534

สรุปบทวิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ในเขตเมืองและเขตชนบทภาคกลาง

โดยสรุปแล้ว ในเรื่องกลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ของกลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทภาคกลาง เกือบทั้งหมดเห็นว่าภาษาที่ใช้ในการนำเสนอสื่อนั้น ใช้ภาษากลางในการสื่อทางโทรทัศน์เหมาะสมดีแล้ว มีเพียงผู้นำชุมชนในเขตเมืองที่เห็นว่า การเสนอสื่อทางโทรทัศน์ควรใช้ภาษาของแต่ละท้องถิ่น และกลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทยังมีความคิดเห็นเหมือนกันว่า หากจะนำเสนอสื่อให้คนในแต่ละภาคเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ก็ควรใช้ภาษาของแต่ละท้องถิ่นในการนำเสนอ และหากจะใช้ภาษาถิ่นในการนำเสนอสื่อ ควรเสนอทางวิทยุ โปสเตอร์ แผ่นป้ายโฆษณาและทางสื่อบุคคล สำหรับความเหมาะสมในด้านการแต่งกายและความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องดีแล้ว แต่กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตชนบทมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมานั้น ส่วนมากสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองมากกว่าคนชนบท ส่วนช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษาทั้งเขตเมืองและชนบทมีความคิดเห็นว่า ถ้าสื่อทางโทรทัศน์ ควรนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 3 ช่วงเย็น ช่วงข่าว ช่วงหลังข่าวและช่วงก่อนละคร โดยเสนอในรูปแบบละครสั้น ส่วนวันเสาร์-อาทิตย์ ควรเสนอช่วงเช้าและกลางวัน ถ้าสื่อทางวิทยุ ควรนำเสนอในช่วงเช้า ถ้าสื่อหนังสือพิมพ์ควรเสนอทางไทยรัฐและเดลินิวส์ ในลักษณะคอลัมน์เฉพาะหรือรูปแบบของข่าว ถ้าสื่อโปสเตอร์หรือแผ่นพับควรเป็นภาพการ์ตูนพร้อมคำบรรยายประกอบ ควรเอาไว้ตามสถานีอนามัย ติดบริเวณที่มีคนมากๆ บริเวณที่มีโอกาสเสี่ยงในการรับและแพร่เชื้อเอดส์สูง สำหรับด้านความเพียงพอและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทเห็นว่า สื่อที่นำเสนอออกมายังไม่เพียงพอ ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ โปสเตอร์ และเอกสารต่างๆ ส่วนด้านความต่อเนื่องนั้นต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ช่วงปี พ.ศ. 2535-2536 เป็นปีที่มีการรณรงค์สื่อโรคเอดส์กันมาก และการนำเสนอสื่อมีความต่อเนื่องกันดีนับจากที่เริ่มได้ยินโรคเอดส์มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2534

ภาคใต้

: เขตเมือง

เมื่อกล่าวถึงการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมาว่า มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชนหรือไม่นั้น ส่วนใหญ่ประชาชนในเขตเมืองภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชน ต่างมีความคิดเห็นเหมือนกันว่า ถ้าเป็นในด้านภาษา สื่อออกมาเป็นภาษากลางนั้นเหมาะสมแล้ว โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ เพราะคนทุกภาคสามารถฟังได้ทั่วถึงกันหมด เนื่องจากโทรทัศน์ให้ทั้งภาพและเสียง คนดูส่วนใหญ่จะเข้าใจ แม้จะมีปัญหาทางภาษาเพราะใช้ภาษายาวีบ้างก็ตาม แต่ถ้าหากจะนำเสนอทางโทรทัศน์ด้วยภาษายาวี เพื่อช่วยให้คนบางกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ซึ่งมีปัญหาในเรื่องภาษาได้รู้ได้เข้าใจ ก็ควรนำเสนอทางโทรทัศน์ช่อง 10 หาดใหญ่ หรือช่อง 11 (ช่องเดียวกันกับช่อง10) และที่สำคัญถ้าสื่อทางวิทยุควรนำเสนอเป็นภาษายาวี

ส่วนในแง่ของการแต่งกายและความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านนั้น กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงและวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำเห็นเหมือนกันว่า เท่าที่เห็นและเป็นอยู่จากที่นำเสนอมานั้นเหมาะสมดีแล้ว ขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชน กลับเห็นตรงกันข้ามว่า สื่อที่ออกมาโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ ไม่ค่อยเข้ากับวิถีชีวิตของชาวบ้าน เช่น การแต่งกายแบบนักธุรกิจใส่สูทผูกเน็คไทด์นั้น สื่อออกมาแล้วกลับทำให้ชาวบ้านรู้สึกว่าโรคเอดส์เป็นเรื่องไกลตัวเป็นโรคของคนเมืองมากกว่าคนในชุมชนที่มีอาชีพรับจ้างหรือทำประมง

ในด้านช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อประเภทต่างๆไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์ เทปเสียง หรือสื่อบุคคล กลุ่มศึกษาทุกกลุ่ม มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในหลายประเด็น และหลากหลายหรือแตกต่างกันในหลายประเด็น ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดไว้แล้วในผลการศึกษาบทที่ 3 แต่ขอยกตัวอย่างนำเสนอในที่นี้พอสังเขป เช่น อยากให้มีการเสนอทางโทรทัศน์ทุกช่อง แต่ให้เน้นที่ช่อง 3 และช่อง 7 ช่วงที่มีข่าวหนึ่งทุ่ม ช่วงหลังข่าวหรือช่วงก่อนละครอาจทำเป็นโฆษณาสั้นๆ คั่นรายการเพราะช่วงเวลาดังกล่าวมีคนดูมาก และควรใช้ช่อง 10 หาดใหญ่เสนอเป็นภาษามลายู ส่วนวิทยุอยากให้แทรกในรายการที่น่าสนใจที่มีคนฟังมากๆ หรือแทรกในรายการเพลงวิทยุดังๆ ที่เป็นที่นิยม เช่น รายการเจ๊าะวา รายการเพลงดีเกฮูลู รายการสมายล์เรดิโอ รายการแบดิง และควรให้นำสื่อเอดส์ออกทุกสถานี ทั้งภาค A.M. และภาค F.M.รวมทั้งให้นำเสนอเป็นภาษายาวี สำหรับหนังสือพิมพ์ควรลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์และมติชน เพราะมีคนอ่านมาก อาจทำเป็นข่าวหรือนำเสนอลงในคอลัมน์ใดคอลัมน์หนึ่ง ควรนำเสนอทุกวันอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งเพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนและไม่ให้เกิดความเบื่อ และควรลงในฉบับวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ เนื้อหาไม่ต้องมาก ส่วนโปสเตอร์ควรทำเป็นแผ่นใหญ่ๆ เน้นที่ภาพคนเป็นเอดส์ โดยแสดงอาการขั้นตอนให้เห็นชัดเจนพร้อมทั้งให้มีคำอธิบายข้างใต้ภาพประกอบ ถ้าทำรวมกันทั้งภาษาไทยและยาวีลงในแผ่นเดียวกันได้ก็ดี ควรนำไปแจกหรือ

ติดตามชุมชนและสถานที่ต่างๆ ที่มีคนอยู่หนาแน่น เช่น โรงเรียน สำนักงานส่วนราชการต่างๆ ตามบ้าน ที่ทำงาน ร้านน้ำชา สถานบริการทางเพศ มัสยิด ฯลฯ และควรทำเป็นภาพการ์ตูนบ้างเพื่อดึงดูดความสนใจทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ส่วนแผ่นพับควรนำไปแจกในช่วงที่มีนิทรรศการหรือมีการอบรม สื่อเทปเสียงควรนำไปเปิดให้ประชาชนฟังช่วงหกโมงเช้า ตอนเที่ยง และห้าโมงเย็น ส่วนสื่อบุคคลควรให้แพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นวิทยากร เพราะประชาชนจะให้ความเชื่อถือมากกว่าคนอื่นๆ

สำหรับประเด็นความพอเพียงและความต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอ ปรากฏว่า กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง และวัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นพ้องต้องกันว่าสื่อที่นำมาเสนอนั้นยังมีไม่พอเพียงควรทำเพิ่มไม่ควรลด โดยกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นเหมือนๆ กันว่า ควรเพิ่มโปสเตอร์ ขณะที่วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ให้มากขึ้น สำหรับผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคใต้กลับเห็นตรงข้ามว่า สื่อโรคเอดส์ที่ผลิตออกมานั้นเพียงพอแล้ว แต่ไม่ต้องลดลงจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน ส่วนในด้านความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอก็เช่นกัน มีเพียงผู้นำชุมชนในเขตเมืองเท่านั้น ที่เห็นว่าสื่อโรคเอดส์ที่ออกมานั้น มีความต่อเนื่องกันดี ในขณะที่กลุ่มศึกษาอื่นๆ เห็นว่า ไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง ขาดหายไปเป็นช่วงๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ โปสเตอร์หรือแผ่นพับ และเห็นว่าช่วงที่มีการรณรงค์สื่อโรคเอดส์กันมาก อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2533-2536 โดยผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่า มีการรณรงค์กันมากในช่วงปี พ.ศ. 2533 แต่ปี พ.ศ. 2534-2535 ไม่ค่อยมีการณรงค์ ขณะที่กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า มีการรณรงค์มากในช่วงปี พ.ศ. 2534-2535 แต่ปี พ.ศ. 2536 ไม่ค่อยมีการรณรงค์ และอีกกลุ่มคือกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ปี พ.ศ. 2536 นี้รณรงค์เกี่ยวกับโรคเอดส์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อรณรงค์โรคเอดส์เข้าถึงประชาชนแต่ละกลุ่มไม่พร้อมกัน จึงมีความแตกต่างกันในช่วงเวลาที่รับสื่อ ซึ่งแต่ละกลุ่มเห็นไม่ตรงกัน

: เขตชนบท

สำหรับในเขตชนบทภาคใต้ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่นำเสนอมาโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ ใช้ภาษากลางในการนำเสนอนั้นดีแล้ว สำหรับสื่อทางโปสเตอร์และวิทยุ เป็นสื่อที่สามารถนำเสนอได้ด้วยภาษาถิ่น ขณะที่วัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำรวมทั้งผู้นำชุมชน เห็นตรงกันข้ามว่า ควรใช้ภาษายาวีหรือภาษามลายูในการนำเสนอ เพราะคนส่วนใหญ่ในชุมชนไม่ค่อยเข้าใจภาษากลาง โดยเฉพาะผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ควรสื่อเป็นภาษายาวีผ่านทางโทรทัศน์ช่อง 10 เพราะโดยปกติทางช่อง 10 มีล่ามแปลเป็นภาษายาวีให้ฟังอยู่แล้ว จึงเป็นการง่ายที่จะนำเสนอสื่อโรคเอดส์ด้วยภาษายาวีทางช่อง 10 หาดใหญ่

ส่วนด้านการแต่งกายและความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน กลุ่มวัยรุ่นส่วนหนึ่งและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นตรงกันว่า การแต่งกายของตัวละครที่จะสื่อให้ประชาชนนั้นไม่จำเป็นต้องให้สอดคล้องกับคนในแต่ละชุมชน เพราะทุกคนมีสิทธิ์เป็นโรคเอดส์หมดถ้าหากไม่ระมัดระวัง แต่เห็นว่าควรแต่งกายให้สุภาพ เพราะการเสนอด้วยการแต่งกายแบบชาวกรุง ทำให้ชาวบ้าน

คิดว่าจุดเริ่มแรกของโรคเอดส์มาจากคนกรุง ชาวบ้านจะรู้สึกว่าตนเองมีโอกาสติดเอดส์น้อยกว่าคนกรุง (เพราะสื่อที่ออกมาทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่คิดว่าโรคเอดส์เป็นเรื่องของคนกรุง) ซึ่งตรงจุดนี้นับเป็นจุดที่เป็นอันตรายมาก เพราะชาวบ้านยังเข้าใจผิด ดังนั้นการที่จะผลิตสื่อต่อไปในอนาคตควรคำนึงถึงจุดนี้ด้วย เพราะเป็นจุดสำคัญ ส่วนวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าการแต่งกายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านนั้นยังไม่สำคัญเท่ากับภาษาที่ใช้ในการสื่อ เพราะจะต้องสื่อให้รู้เรื่องและเข้าใจ ส่วนผู้นำชุมชนเห็นว่าควรสื่อออกมาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน การแต่งกายก็ควรให้มีลักษณะของแต่ละชุมชนไปเลย

ในด้านเวลาและช่องทางในการนำเสนอสื่อต่างๆ กลุ่มศึกษาที่อยู่ในเขตชนบทภาคใต้มีความคิด-เห็นและมีประเด็นข้อเสนอแนะหลากหลายด้วยกัน สำหรับสื่อโทรทัศน์ กลุ่มศึกษาเห็นว่าควรนำเสนอสื่อโรคเอดส์ทางช่อง 3 ช่อง 7 ช่อง 9 และช่อง 10 หาดใหญ่ ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ รวมทั้งผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นเหมือนกันว่า ควรนำเสนอในช่วงข่าวหนึ่งทุ่มหรือก่อนที่จะมีละคร เพราะชาวบ้านชอบดูละครโทรทัศน์ตอนสามถึงสี่ทุ่ม อาจทำเป็นโฆษณาแทรกไม่ควรสั้นเกินไป เพราะดูไม่รู้เรื่อง แต่ก็ไม่ควรยาวนัก เพราะคนดูจะเบื่อ และควรนำเสนอในช่วงกลางวัน วันเสาร์-วันอาทิตย์ด้วย ส่วนวิทยุ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นเหมือนกันว่า ควรแทรกเรื่องโรคเอดส์ในรายการเพลง ทั้งช่วงกลางวันและกลางคืน และควรเสนอสื่อเอดส์ในรายการปะจูขายข่าวด้วย เพราะเป็นรายการที่มีคนฟังมาก เป็นรายการที่นำเสนอข่าวท้องถิ่นและข่าวทั่วไปด้วยภาษามลายู ในช่วงเวลา 11.00-12.00 น. นอกจากนี้ควรออกทางสถานี สทร.15 สถานีบ้านทอน สถานีจุฬาภรณ์ สถานีเจ๊าะวาซึ่งใช้ภาษามลายูเช่นเดียวกับรายการปะจูขายข่าว ซึ่งออกอากาศในช่วงเวลา 9.00-10.00 น. และช่วง 12.00-13.00 น. เนื่องจากวัยรุ่นส่วนใหญ่ในชนบทภาคใต้นิยมฟังวิทยุทางสถานีวิทยุคลื่น F.M. ส่วนผู้ใหญ่ชอบฟังสถานีวิทยุคลื่น A.M. จึงควรนำเสนอทั้งระบบคลื่น A.M.และ F.M. ส่วนหนังสือพิมพ์กลุ่มศึกษาเห็นว่าควรลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน ควรลงทุกวันหรือไม่ก็สัปดาห์ละครั้ง เพราะชาวบ้านบางหมู่ไม่ได้ซื้อหนังสือพิมพ์อ่าน เพราะอ่านไม่ออก แต่ถ้าลงในหนังสือพิมพ์ควรลงในคอลัมน์วิจารณ์มวย สำหรับโปสเตอร์ควรเสนอภาพคนเป็นโรคเอดส์จริงๆ โดยแสดงอาการตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของชีวิต ควรเป็นภาพสี อาจใช้ภาษามลายูประกอบใต้ภาพ แล้วนำไปติดตามบ้าน ศาลาอ่านหนังสือ ที่ประชุม โรงเรียน มัสยิด และร้านกาแฟ ส่วนแผ่นพับไม่ค่อยมีความจำเป็นเท่าใดนัก เพราะคนดูครั้งเดียวก็ทิ้งไม่ดูอีก ควรทำเป็นปฏิทินโรคเอดส์จะดีกว่า เพราะใช้ประโยชน์ได้ตลอดปี และถ้าเป็นสื่อบุคคลก็ควรให้เจ้าหน้าที่อนามัยเป็นวิทยากร

สำหรับประเด็นความเพียงพอและความต่อเนื่องในการนำเสนอสื่อนั้น กลุ่มศึกษาทุกกลุ่มในเขตชนบทภาคใต้ ยกเว้นผู้นำชุมชน มีความคิดเห็นเหมือนกันว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมานั้นยังมีไม่เพียงพอ โดยกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ควรเพิ่มสื่อโทรทัศน์และวิทยุ สำหรับวัย-รุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ควรเพิ่มสื่อบุคคล เพราะสามารถอธิบายจุดที่ไม่เข้าใจได้ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และทุกกลุ่มศึกษาเห็นเหมือนกันหมดว่า สื่อที่ควรลดไม่มี ยิ่งเพิ่มยิ่งดี เพราะมีประโยชน์ทั้งนั้น การเพิ่มสื่อจะทำให้คนตื่นตัวในเรื่องโรคเอดส์ ส่วนเรื่องความต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอ ทุกกลุ่มการ

ศึกษาเห็นเหมือนกันหมดว่า ปี พ.ศ. 2536 นี้เป็นปีที่มีการรณรงค์โรคเอดส์กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดมีการออกสื่อต่างๆ หลายประเภท ทั้งสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และเอกสารต่างๆ เพียงแต่อย่าหยุดต้องทำให้ต่อเนื่องกันไป อย่างโปสเตอร์ควรจะมีใหม่ๆ มาแจก และขณะนี้เห็นว่ามีหลายหน่วยงานที่ช่วยกันรณรงค์ในเรื่องโรคเอดส์ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษา ฯลฯ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สื่อเอดส์ได้เข้าถึงประชาชนในเขตชนบทภาคใต้แล้วในปี พ.ศ. 2536 ขณะที่ประชาชนในเขตเมืองหลายกลุ่มได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์มาล่วงหน้าก่อนแล้วประมาณ 2-3 ปี

สรุปบทวิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ในเขตเมืองและเขตชนบทภาคใต้

โดยสรุปแล้ว ในเรื่องกลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ของกลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทภาคใต้ เกือบทั้งหมดมีความคิดเห็นว่า ภาษาที่ใช้ในสื่อเอดส์ที่นำเสนอออกมานั้นใช้ภาษากลางในการเสนอสื่อทางโทรทัศน์เหมาะสมดีแล้ว หากจะสื่อด้วยภาษาถิ่นควรจะนำเสนอทางวิทยุ หรือทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 10 หาดใหญ่ มีเพียงวัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในเขตชนบทมีความคิดเห็นว่า ควรใช้ภาษาถิ่นในการนำเสนอสื่อทางโทรทัศน์ เพราะคนส่วนใหญ่ในชุมชนไม่ค่อยเข้าใจภาษากลางโดยเฉพาะผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ สำหรับความเหมาะสมในด้านการแต่งกายและความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมดีแล้ว อีกส่วนหนึ่งเห็นว่าไม่ค่อยเข้ากับวิถีชีวิตคนชนบท การเน้นสังคมเมืองทำให้คนชนบทคิดว่าโรคเอดส์เป็นเรื่องไกลตัว คนชนบทมีโอกาสติดเอดส์น้อยกว่าคนในเมือง ส่วนด้านช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทภาคใต้มีความคิดเห็นว่า ถ้าสื่อทางโทรทัศน์ควรนำเสนอทุกสถานี แต่ให้เน้นเสนอทางช่อง 3 และช่อง 7 ควรเสนอช่วงข่าว ช่วงหลังข่าว และช่วงก่อนละครโดยทำเป็นโฆษณาสั้นๆ คั่นรายการ วันเสาร์-อาทิตย์ ควรเสนอช่วงกลางวัน ถ้าสื่อทางวิทยุ ควรแทรกในรายการเพลงดังๆ ที่เป็นที่นิยม ควรออกทุกสถานีทั้งคลื่น F.M. และ A.M. และควรออกทั้งช่วงกลางวันและกลางคืน ถ้าสื่อทางหนังสือพิมพ์ควรนำเสนอในไทยรัฐ เดลินิวส์ และมติชน ควรลงเป็นข่าวหรือเป็นคอลัมน์ ควรเสนอทุกวันหรือสัปดาห์ละครั้ง ถ้าสื่อทางโปสเตอร์ ควรเน้นที่ภาพคนเป็นเอดส์ พร้อมแสดงอาการตั้งแต่เริ่มต้นจนตาย มีคำอธิบายประกอบใช้ทั้งภาษากลางและภาษาถิ่น นำไปติดตามชุมชน ถ้าสื่อทางเทปเสียง ควรเปิดให้ประชาชนฟังช่วงหกโมงเช้า เที่ยงและห้าโมงเย็น ถ้าสื่อบุคคลควรให้แพทย์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นผู้นำเสนอ นอกจากนี้แล้วยังเห็นว่า ควรทำเป็นปฏิทินโรคเอดส์ด้วย สำหรับด้านความเพียงพอและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบท มีความคิดเห็นเหมือนกันว่า สื่อที่นำเสนอมายังมีไม่เพียงพอ ควรเพิ่มโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ และสื่อบุคคล ส่วนความต่อเนื่องนั้น กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทมีความคิดเห็นว่า มีการรณรงค์กันมากช่วงปี พ.ศ. 2536 การนำเสนอไม่ค่อยต่อเนื่องขาดเป็นช่วงๆ

กรุงเทพมหานคร

เกี่ยวกับความเหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน กลุ่มศึกษาหลายกลุ่มในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่ว่าจะเป็นวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชน ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องต้องกันว่า ภาษากลางที่ใช้ในการสื่อความรู้โรคเอดส์

ไม่เป็นอุปสรรคต่อผู้รับสื่อทั่วทั้งประเทศ โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ เพราะภาษากลางเป็นภาษาที่ใช้สื่อกันในทุกๆ ภาคของประเทศอยู่แล้ว อาจมีปัญหาบ้างในการรับสื่อของประชาชนบางจังหวัดทางภาคใต้ที่พูดภาษายาวีหรือมลายู แต่กลุ่มศึกษาเห็นว่า ความสำคัญไม่ได้ขึ้นอยู่ที่สื่อด้วยภาษาอะไร แต่ขึ้นอยู่ที่วิธีการนำเสนอมากกว่า ใช้ภาษายากหรือง่าย สื่อไปแล้วคนฟังรู้เรื่องไหม เพราะการนำเสนอสื่อเอดส์ในช่วงที่ผ่านมา ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าใช้ภาษาง่าย สื่อออกมาแล้วเข้าใจไม่ยาก แต่ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในกรุงเทพฯบางคน เห็นว่า แม้จะสื่อด้วยการใช้ภาษาง่ายๆ แต่ก็ออกเป็นทางการ ไม่ค่อยออกมาในลักษณะที่เป็นชาวบ้าน เพื่อที่จะให้ชาวบ้านรู้ เพื่อที่จะให้ชาวบ้านฟัง ส่วนกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ถ้าใช้ภาษาถิ่นของแต่ละภาคในการสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์จะเข้าถึงประชาชนในทุกภาคของประเทศได้ดีที่สุด และก็จะมีผลต่อความรู้สึกของประชาชนในการที่อยากจะรู้อยากจะรับฟังมากขึ้น แต่อาจต้องผ่านสื่อประเภทอื่นๆ ที่ไม่ใช่สื่อโทรทัศน์ เช่น ทางภาคใต้อาจสื่อผ่านทางการแสดงมโนราห์หรือหนังตลุง สื่อผ่านทางวิทยุ โปสเตอร์ เทปเสียง หรือสื่อบุคคล เป็นต้น

ส่วนความสอดคล้องของการนำเสนอสื่อโรคเอดส์กับวิถีการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านอื่นๆ ปรากฏว่ามีความคิดเห็นหลากหลาย บางกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เหมาะสมสอดคล้องดี เช่น กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงบางคน วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนผู้ใหญ่เห็นว่า มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบที่นำเสนอ รวมทั้งลักษณะการแต่งกายของตัวละคร โดยเฉพาะสื่อที่นำเสนอทางโทรทัศน์สามารถสื่อให้เห็นสภาพที่แท้จริงในสังคมที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เช่น ภาพเด็กสาวจากบ้านในชนบทเข้ามาเป็นโสเภณีในเมือง ภาพผู้ป่วยเอดส์นอนรอความตายโดยขาดการเหลียวแลจากสังคม แต่ก็มีบางเรื่องที่นำเสนอแล้วดูห่างไกลเกินความจริงหรือดูแล้วไม่น่าจะเป็นไปได้ สำหรับกลุ่มศึกษาที่มีความคิดเห็นเหมือนกันว่าสื่อเอดส์ที่นำเสนอในช่วงที่ผ่านมามีความสอดคล้องบ้างไม่สอดคล้องบ้าง หรือยังไม่ค่อยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน คือ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงและต่ำ และผู้นำชุมชนวัยรุ่น มีความคิดเห็นตรงกันว่า เนื้อหาที่นำเสนอส่วนมากจะสะท้อนชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในเมืองมากกว่าคนในชนบท สังเกตจากรูปแบบการดำเนินชีวิต การแต่งกายและอาชีพที่สื่อโรคเอดส์ได้นำเสนอมา บางครั้งดูแล้วทำให้คิดว่า โรคเอดส์จะต้องเป็นโรคของคนเมืองมากกว่าคนในชนบท และเป็นเพราะการไปเที่ยวผู้หญิง ซึ่งจริงๆ แล้วไม่ใช่ นอกจากนี้กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงยังเห็นว่า สื่อเอดส์ที่ออกมานั้นเข้าได้กับชีวิตคนบางระดับเท่านั้น เช่น อาจเข้ากับคนในสังคมชั้นสูงแต่ไม่เหมาะกับคนในสังคมชั้นกลาง หรือเข้ากับคนในสังคมชั้นกลางแต่ไม่เหมาะกับคนในสังคมชั้นล่าง หรือเหมาะกับคนรวยไม่เหมาะกับคนจน ทั้งนี้เพราะสังคมมีความหลากหลายในกลุ่มประชากร การเผยแพร่สื่อก็ต้องให้มีความเหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม เพราะเท่าที่ผ่านมา คนทำสื่อมักคิดจากโลกทัศน์ที่ตนเองมี ไม่ได้ลงไปศึกษาวิเคราะห์วิจัยกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่ออย่างแท้จริงว่า มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างใด เพื่อผลิตสื่อออกสนองตอบความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นเพียงจินตนาการที่คิดขึ้นเองทำให้สื่อได้ไม่ทั่วถึง ออกมาเป็นคนละเรื่องคนละภาษากัน ประชาชนผู้รับจึงไม่สนใจที่จะรับสื่อที่ผลิตมา

ในด้านช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษาทุกกลุ่มในเขตกรุงเทพมหานครไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ทั้งที่มีการศึกษาสูงและต่ำ รวมทั้งผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นตรงกันว่า การประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ให้ได้ผลนั้น ขึ้นอยู่ที่ช่องทางและเวลาที่เหมาะสม ที่ผ่านมาสื่อรณรงค์โรคเอดส์มักจะออกในช่วงที่มีผู้รับสื่อน้อย เพราะมีขีดจำกัดในเรื่องค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญในการสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้รวดเร็วที่สุดและเข้าถึงประชาชนมากที่สุด การนำเสนอสื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์เห็นว่า ควรนำเสนอทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 เพราะเป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีคนดูมากที่สุด ส่วนสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ก็ควรนำเสนอด้วยเพื่อที่จะได้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม และควรนำเสนอในช่วงเวลาที่ทุกคนอยู่บ้านดูโทรทัศน์กันเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในช่วงหนึ่งถึงสี่ทุ่มอันเป็นช่วงที่มีข่าว และช่วงที่มีละครหรือช่วงก่อนข่าวหลังข่าว ควรทำเป็นเรื่องสั้นๆ แต่ให้ดูแล้วรู้เรื่องเข้าใจ อาจทำเป็นรูปสารคดี ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที ในการนำเสนอแต่ละตอน เพราะสามารถให้ความรู้และรายละเอียดได้มากกว่าการทำเป็นสปอตหรือโฆษณาสั้นๆ

ถ้าเป็นสื่อทางวิทยุ กลุ่มวัยรุ่นและวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง รวมทั้งผู้นำชุมชนมีความเห็นคล้ายๆ กันว่า วิทยุเป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้มากทั้งคลื่น A.M.และF.M. วิทยุจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยรณรงค์ความรู้โรคเอดส์ได้ เพราะแต่ละภาคแต่ละท้องถิ่นจะมีสถานีวิทยุหลายแห่ง ทั่วทั้งประเทศรวมกันแล้วมีประมาณ 500 สถานี ซึ่งสามารถรณรงค์โรคเอดส์พร้อมกันได้ทั่วประเทศ ควรสร้างเป็นกระแสสังคมให้มีความสนใจต่อปัญหาโรคเอดส์ร่วมกัน เช่นเดียวกับที่รายการกรีนเวฟ (GREEN WAVE) ได้เคยจัดและเน้นเรื่องในเรื่องสิ่งแวดล้อม แต่อาจใช้ชื่อว่า "เอดส์เวฟ" (AIDS WAVE) ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่คนทั่วไป เพราะขณะนี้ประชาชนทั่วไปในกรุงเทพฯ นิยมฟังวิทยุมากขึ้นเนื่องจากมีปัญหาจราจรทั้งช่วงเช้าและเย็น การสื่อทางวิทยุจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ความรู้โรคเอดส์ไปสู่ประชาชนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท

ถ้าเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชน มีความเห็นคล้ายๆ กันว่า ถ้าจะสื่อทางหนังสือพิมพ์ควรลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพราะลักษณะการนำเสนอข่าวจะเป็นแบบชีวิตของชาวบ้านโดยทั่วไป ถ้ามีข่าวการตายของคนเป็นเอดส์ คนก็จะชอบอ่าน แต่ถ้านำเสนอในลักษณะเชิงวิชาการเกินไปจะจำกัดกลุ่มผู้อ่าน ชาวบ้านจะไม่สนใจ และในการการนำเสนอข่าวก็ควรที่จะสอดแทรกความรู้ลงไปด้วย เช่น ติดได้อย่างไร หรือถ้าไม่เสี่ยงจะไม่ติด เป็นต้น ไม่ใช่ให้แต่ความน่ากลัวอย่างเดียว แต่ก็มีกลุ่มศึกษาบางกลุ่ม เช่น ผู้นำชุมชนบางคนเห็นว่า ควรที่จะนำเสนอสื่อโรคเอดส์ในหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ แต่หนังสือพิมพ์ก็มีข้อจำกัด กลุ่มผู้รับสื่อหนังสือพิมพ์จะเป็นกลุ่มคนในเมืองมากกว่าคนในชนบท ในต่างจังหวัดจะเผยแพร่ไปได้ไม่ทั่วถึง บางหมู่บ้านมีหนังสือพิมพ์เข้าถึงเพียง 2 ฉบับ ดังนั้นถ้าจะนำเสนอในหนังสือพิมพ์ควรลงทุกวัน หรืออย่างน้อยก็ลงทุกวันเสาร์-อาทิตย์

ถ้าเป็นโปสเตอร์เกือบทุกกลุ่มศึกษาไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นและวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงและต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่และผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและต่ำ และผู้นำชุมชน มีความเห็นเหมือนกันว่าถ้าเป็นโปสเตอร์ควร

เน้นที่ภาพไม่ต้องอธิบายมาก ดูแล้วให้เข้าใจง่าย ควรมีสีสันดึงดูดให้คนที่เห็นแล้วอยากเข้าไปดู ควรจะใช้รูปแบบของการ์ตูนช่วยในการนำเสนอด้วย เพราะดูแล้วช่วยให้เข้าใจง่าย ไม่น่าเบื่อ ถ้าเอารูปคนเป็นเอดส์มาติดดูแล้วเบื่อง่าย ถ้าเป็นการ์ตูน เด็กก็อ่านได้ ผู้ใหญ่ก็อ่านได้ และยังสื่อไปถึงพ่อแม่ของเด็กที่อ่านการ์ตูนด้วย และในการนำเสนอแผ่นภาพโปสเตอร์ ควรจะนำเสนอทั้งสองด้าน ทั้งด้านการแพทย์และด้านสังคม ด้านการแพทย์ ควรแสดงทางด้านลักษณะอาการของโรค ซึ่งอาจกระทบความรู้สึกของคนดูบ้าง ดูแล้วอาจเกิดความรู้สึกกลัว และด้านสังคมอันก่อให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ สามารถพึ่งพากันและอยู่ร่วมกันได้ นอกจากนี้การทำแผ่นภาพโปสเตอร์ต้องทำให้ทันสมัยทันเหตุการณ์ด้วย ต้องหาตัวนำเสนอสื่อ (Presentor) ที่ประชาชนชื่นชอบ แล้วใส่เนื้อหาเข้าไปนิดหน่อย ก็จะดึงดูดความสนใจให้ประชาชนดูสื่อโรคเอดส์

ส่วนแผ่นพับก็เช่นกันทุกกลุ่มศึกษามีความเห็นว่า มีประโยชน์ทำให้รู้อะไรเพิ่มมากขึ้น แต่ต้องเจาะจงเฉพาะกลุ่มที่ต้องการจะสื่อ เนื่องจากมีรายละเอียดมาก ค่อนข้างเป็นวิชาการ คนทั่วไปไม่ชอบอ่าน ควรจะเน้นภาพที่นำเสนอด้วย ไม่ใช่มีแต่ตัวหนังสืออธิบายอย่างเดียว ไม่ควรทำเป็นเชิงวิชาการให้มากเกินไป น่าจะใช้เป็นภาพหรือรูปการ์ตูนประกอบ และไม่ควรทำเกิน 2 แผ่น ถ้ามากไปคนไม่อยากอ่าน และควรมีการ์ตูนประกอบ

สำหรับเทปเสียงไม่ค่อยเป็นที่นิยมนัก ผู้นำชุมชนบางคนเห็นว่า เทปเสียงนั้นไม่ค่อยมีประโยชน์ ควรทำเป็นวีดิทัศน์จะดีกว่า ซึ่งให้ทั้งภาพและเสียง จะดึงดูดคนได้มากกว่า ส่วนวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ถ้าเป็นเทปเสียง น่าจะทำเป็นเทปเพลงเอดส์ เท่าที่ผ่านมายังไม่เคยเห็น และยังไม่เคยมีใครนำมาแจก ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้นำกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงที่เห็นว่าถ้าทำเป็นเพลงแล้ว จะทำให้คนฟังไม่รู้สึกว่าเหมือนถูกบังคับให้ฟังสิ่งที่เป็นวิชาการจนเกินไป ซึ่งก็เป็นการสอดแทรกความรู้โรคเอดส์ได้อีกวิธีการหนึ่ง

นอกจากช่องทางสำคัญๆ ที่สามารถนำความรู้โรคเอดส์สื่อผ่านไปสู่ประชาชนตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว จากการจัดสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ระดับลึก กลุ่มศึกษาหลายกลุ่มยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ด้วยช่องทางต่างๆ อีกมาก เช่น เสนอผ่านสื่อบุคคล เสนอผ่านนิตยสารรายสัปดาห์ รายปักษ์ และรายเดือน ให้ทำเป็นใบแทรกในหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารต่างๆ ให้สื่อผ่านทางถุงช้อปปิ้ง ทำเป็นสมุดโน๊ตเล่มเล็กๆ ทำเป็นเกมส์กระไดงู สื่อผ่านซองบุหรี่และขวดเหล้า เป็นต้น

สำหรับความพอเพียงและการต่อเนื่องของสื่อที่นำเสนอ กลุ่มศึกษาในเขตกรุงเทพฯ มีความเห็นคล้ายๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและต่ำ รวมทั้งผู้นำชุมชนเห็นว่าควรผลิตเพิ่มโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุและโปสเตอร์ เพราะนานๆ จะออกมาสักครั้งหนึ่ง ไม่ควรให้ขาดช่วง ควรนำเสนออย่างต่อเนื่อง คงเส้นคงวา ถ้าไม่เพิ่มก็อย่าให้ลด ช่วงระยะนี้หลายกลุ่มศึกษาเห็นว่าสื่อโรคเอดส์ขาดหายไป อย่างสื่อทางโทรทัศน์เห็นว่าเงียบหายไป 2-3 เดือน

แล้ว การนำเสนอสื่อที่ดีและให้ประโยชน์นั้น ไม่ใช่โหมโฆษณาเฉพาะช่วงที่มีคนตายจากโรคเอดส์เท่านั้น ถึงในช่วงที่ไม่มีใครตายด้วยโรคเอดส์ ก็ควรนำเสนอเรื่องโรคเอดส์ไปเรื่อยๆ อันที่จริงแล้วน่าจะนำเสนอทุกวันติดต่อกันไป โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ ควรยึดหลักที่ว่า "ตีมีดก็ต้องร้อนๆ ตีเรื่อยๆ" "อย่าทำแบบไฟลามทุ่ง" เสนอออกมารวดเดียวและหายไป ประเด็นไหนที่ยังมีผู้คนสงสัยอยู่ก็ควรรีบนำเสนอออกมาอย่างต่อเนื่อง และสื่อที่ออกมาควรที่จะพัฒนาตามขั้นตอนของโรคที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เป็นการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนรู้จักป้องกันตนเองให้พ้นภัยจากโรคเอดส์

สรุปบทวิเคราะห์กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ในกรุงเทพมหานคร

โดยสรุปแล้ว ในเรื่องกลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ของกลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯ ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมานั้น ใช้ภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ และเห็นว่าความสำคัญไม่ได้อยู่ที่สื่อด้วยภาษาอะไร แต่อยู่ที่วิธีการนำเสนอมากกว่า ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หากจะสื่อด้วยภาษาถิ่นควรนำเสนอผ่านสื่อประเภทอื่น เช่น วิทยุ โปสเตอร์ เทปเสียง และสื่อบุคคล ส่วนความเหมาะสมในด้านการแต่งกายและความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน กลุ่มศึกษาส่วนหนึ่งคือวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนวัยผู้ใหญ่ เห็นว่าสื่อที่นำเสนอมานั้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในด้านรูปแบบ เนื้อหา เนื้อเรื่องที่นำเสนอ ตลอดจนการแต่งกายของตัวละครตรงกับสภาพจริงที่เป็นอยู่ในสังคม อีกส่วนหนึ่งคือกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและต่ำ และผู้นำชุมชนวัยรุ่นเห็นว่าเนื้อหาที่นำเสนอส่วนมากจะเหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นอยู่คนเมืองมากกว่าคนในชนบท สำหรับช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯ ทั้งหมดมีความคิดเห็นตรงกันว่า การนำเสนอสื่อเอดส์ให้ได้ผลนั้นขึ้นอยู่กับช่องทางและเวลาที่เหมาะสม ที่ผ่านมาสื่อเอดส์มักจะเสนอออกมาในช่วงที่มีคนรับน้อย และเห็นว่าการเสนอสื่อทางโทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้เร็วและมากที่สุด ดังนั้นถ้าจะสื่อทางโทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 3 และช่อง 7 ควรเสนอช่วงที่คนดูกันมาก เช่น ช่วงข่าว หลังข่าว ก่อนละคร ทำเป็นรูปสารคดี ถ้าสื่อวิทยุควรนำเสนอทั้งคลื่น A.M. และ F.M. โดยทำเป็นคลื่นเกี่ยวกับเอดส์โดยเฉพาะ ถ้าสื่อหนังสือพิมพ์ควรลงในไทยรัฐเป็นรูปแบบข่าว ควรลงทุกวันหรือสัปดาห์ละครั้ง ถ้าสื่อโปสเตอร์ควรเน้นที่ภาพใช้รูปแบบการ์ตูน ถ้าสื่อแผ่นพับควรเน้นภาพมากกว่าตัวหนังสือ ถ้าสื่อเทปเสียงควรทำเป็นเทปเพลงเอดส์ และเห็นว่าควรมีการทำเป็นวีดิทัศน์ ทำเป็นใบแทรกในหนังสือพิมพ์. เสนอผ่านสื่อบุคคล สื่อผ่านนิตยสารรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน สื่อผ่านทางถุงช้อปปิ้ง ทำเป็นสมุดโน๊ตเล่มเล็กๆ ทำเป็นเกมส์ สื่อผ่านทางซองบุหรี่ หรือขวดเหล้า เป็นต้น ส่วนด้านความเพียงพอและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ กลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯ มีความคิดเห็นว่า ควรมีการผลิตสื่อเพิ่มโดยเฉพาะทางโทรทัศน์ วิทยุ และโปสเตอร์ ส่วนความต่อเนื่องเห็นว่า ปัจจุบันการเสนอสื่อขาดหายไปควรนำเสนออย่างต่อเนื่อง อย่าทำแบบไฟลามทุ่งโหมแต่ช่วงแรกเท่านั้น

4.4 กลุ่มเป้าหมาย

ภาคเหนือ

: เขตเมือง

เมื่อกล่าวถึงสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมา ได้บอกให้ทราบถึงกลุ่มเป้าหมายชัดเจนหรือไม่ และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะรณรงค์หรือไม่นั้น ปรากฏว่ากลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำในเมืองเห็นเหมือนกันว่า มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการสื่อแต่มีความแตกต่างกันในรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า มีการแยกกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนดี แต่สื่อให้บางกลุ่มน้อยและไม่ทั่วถึง เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มชนบท กลุ่มชุมชนแออัด และกลุ่มกรรมกร

2. กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงครึ่งหนึ่งเห็นว่า สื่อที่นำเสนอนั้นมีการแยกกลุ่มเป้าหมาย แต่ว่าแยกไม่ชัดเจน อีกครึ่งหนึ่งเห็นว่า แยกไว้ชัดเจนดีแล้ว และควรเน้นที่กลุ่มวัยรุ่นให้มากขึ้น

3. วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่ามีการแยกกลุ่มเป้าหมายแต่ไม่ชัดเจน และไม่ครอบคลุมกลุ่มชนบท หรือกลุ่มรอบนอกที่ยากจน

4. ผู้นำในเมืองเห็นว่าครอบคลุมเกือบทุกกลุ่มเป้าหมาย ยกเว้นบางกลุ่ม เช่น กลุ่มชาวเขาซึ่งสื่อไม่ถึงเพราะใช้ภาษาต่างกัน และผู้นำในเมืองคนหนึ่งเห็นว่า ในการเสนอสื่อเอดส์ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอให้ชัดเจน เพราะจะทำให้แต่ละกลุ่มรู้ว่าตัวเองควรปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อให้ไม่เสี่ยงต่อการเป็นเอดส์ ส่วนผู้นำในเมืองอีกคนหนึ่งเห็นว่า ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ เพราะโรคเอดส์ไม่ได้เป็นเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นได้เหมือนกันหมดทุกกลุ่ม

อย่างไรก็ตามมีเพียงผู้ใหญ่ในเมืองซึ่งมีการศึกษาต่ำเท่านั้นที่ดูสื่อแล้วบอกว่า ไม่มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมาย โดยเห็นว่ามีการนำเสนอสื่อแบบรวมๆ กันไป

: เขตชนบท

ส่วนในเขตชนบทกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมาไม่มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอโดยเสนอแบบรวมๆ กันไป ส่วนวัยรุ่น และผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอชัดเจนดีและครอบคลุมเกือบทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าครอบคลุมทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีครอบครัว แต่ควรเน้นกลุ่มเด็กด้วย น่าจะสื่อความรู้โรคเอดส์ให้กลุ่มเด็กเป็นเบื้องต้น ส่วนผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า แม้จะสื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มวัย แต่ก็ควรเน้นกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ให้มากขึ้น สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่ผ่านมาไม่ว่าจะสื่อผ่านทางโทรทัศน์ โปสเตอร์ วิทยุ ฯลฯ ครอบคลุมเกือบทุกกลุ่มเป้าหมาย แม้แต่เด็กก็ยังรู้เรื่องโรคเอดส์ อย่างไรก็ตามสื่อต่างๆ ที่ออกมาบางครั้งก็ไม่ได้แยกเนื้อหาให้ชัดเจนว่าเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายใด โดยเสนอแบบรวมๆ กันไป

สรุปบทวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในเขตเมืองและเขตชนบทภาคเหนือ

โดยสรุปแล้ว สื่อโรคเอดส์ต่างๆ ที่นำเสนอออกมานั้น กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทภาคเหนือส่วนใหญ่คือกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้นำชุมชนในเขตเมือง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นเหมือนกันว่า สื่อที่นำเสนอมามีการแยกกลุ่มเป้าหมายในการสื่อ โดยบางส่วนมองว่าสื่อแยกกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนดี ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ในขณะที่อีกบางส่วนให้เหตุผลว่า แยกกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนดี แต่ยังมีสื่อในบางกลุ่มน้อย และไม่ทั่วถึง เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มชนบท กลุ่มชุมชนแออัด กลุ่มกรรมกรและกลุ่มชาวเขา เป็นต้น สำหรับกลุ่มศึกษาอีกส่วนหนึ่งคือ ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตชนบท มีความคิดเห็นว่า สื่อที่นำเสนอออกมาไม่มีการแยกกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการนำเสนอสื่อออกมาแบบรวมๆกันไป แต่อย่างไรก็ตามบางส่วนให้ความเห็นว่า การนำเสนอแบบรวมๆ กันไปนั้นเหมาะสมดีแล้วใช้ได้กับทุกกลุ่มวัย และอีกบางส่วนเห็นว่า หากสามารถนำเสนอสื่อโดยแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนได้ก็จะดี นอกจากนี้แล้ว กลุ่มศึกษาทั้งเขตเมืองและชนบทภาคเหนือต่างมีความเห็นว่า ควรมีการนำเสนอสื่อสู่ประชาชนให้มากโดยเน้นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ และนำเสนอสื่อให้มีความต่อเนื่องอยู่เสมอ เพื่อเป็นการย้ำเตือนให้ประชาชนได้ระมัดระวัง และป้องกันตัวเองจากโรคเอดส์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

: เขตเมือง

สำหรับการศึกษาในเขตเมืองภาคอีสานเกี่ยวกับการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอสื่อเอดส์ทุกประเภทที่ผ่านมา ทุกกลุ่มศึกษา ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตเมืองภาคอีสานต่างเห็นพ้องต้องกันว่า มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอได้ชัดเจนดี โดยรวมๆ แล้วกลุ่มศึกษาเห็นว่า ถ้าเป็นกลุ่มวัยรุ่นส่วนมากเนื้อหาที่นำเสนอจะออกมาในรูปของการใช้เข็มฉีดยาเสพติด ถ้าเป็นกลุ่มผู้ใหญ่หรือกลุ่มที่มีครอบครัวจะออกมาในรูปของการไปเที่ยวหญิงบริการแล้วนำเชื้อเอดส์มาสู่ภรรยาและลูก

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อโรคเอดส์ทุกประเภทที่นำเสนอมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายหรือไม่นั้น กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นเหมือนกันว่า ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มที่มีครอบครัว หรือกลุ่มผู้สูงอายุ รวมทั้งครอบคลุมกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศด้วย ส่วนกลุ่มวัยรุ่นในเมืองภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเมืองภาคอีสานมีความคิดเห็นตรงกันข้าม โดยเห็นว่าสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมานั้นยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย อยากให้แยกแยะเนื้อหาที่นำเสนอให้ชัดเจนลงไปเลยในแต่ละกลุ่มอาชีพ เช่น เหมาะสำหรับกลุ่มข้าราชการ กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มกรรมกรรับจ้าง หรือกลุ่มประชาชนทั่วไป ขณะนี้กลุ่มสตรีที่ตั้งครรภ์ซึ่งเป็นกลุ่มที่เสี่ยงที่สุด เนื้อหาของสื่อที่นำเสนอก็ยังครอบคลุมไปไม่ถึงกลุ่มนี้ เนื้อหาของสื่อส่วนใหญ่เน้นเฉพาะผู้ชายหรือตัวสามีที่ชอบไปเที่ยวเท่านั้น

: เขตชนบท

สำหรับในเขตชนบท กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูง ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เท่าที่ผ่านมาสื่อโรคเอดส์ส่วนมากไม่ได้มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอไว้ให้ชัดเจน เป็นการนำเสนอแบบรวมๆ คงเป็นเพราะเห็นว่าทุกคนมีสิทธิ์ติดเชื้อเอดส์ได้เหมือนกันหมด สื่อที่ออกมาจึงคงอยากให้คนทุกกลุ่มได้รับรู้เรื่องเอดส์เหมือนๆ กัน แต่ถ้าจะแยกแยะให้ชัดเจนลงไปเลย บางส่วนเห็นว่าดี โดยให้กำหนดชัดลงไปว่าเรื่องไหนเหมาะสมสำหรับประชากรกลุ่มไหน เช่น เหมาะสำหรับกลุ่มวัยรุ่น หรือว่าเหมาะสำหรับกลุ่มที่มีครอบครัวแล้ว เป็นต้น โดยกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่นควรเน้นเรื่องการติดยาเสพติด การไปเที่ยวหญิงบริการและการมั่วสุม และควรนำเสนอความน่ากลัวของโรค จะได้เล่าสู่กันฟังหรือเล่าต่อๆ กันไป ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่ควรเน้นเรื่องการไปเที่ยวและการมีเพศสัมพันธ์ สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุควรให้เป็นความรู้เรื่องเอดส์ไว้สอนลูกหลานต่อไป อย่างไรก็ตามในประเด็นของกลุ่มเป้าหมายนี้มีเพียงผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสานที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากกลุ่มศึกษาอื่นๆ โดยเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในช่วงที่ผ่านมา มีการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอไว้ชัดเจนดี มีทั้งกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ และกลุ่มที่มีครอบครัว

ส่วนความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมานั้น ผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในชนบทภาคอีสาน มีความคิดเห็นตรงกันว่า ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคอีสานที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นตรงกันข้าม เห็นว่ายังครอบคลุมไปไม่ทั่วถึงทั้งหมด

สรุปบทวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในเขตเมืองและเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดยสรุปแล้ว สื่อโรคเอดส์ต่างๆ ที่นำเสนอออกมานั้น กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทส่วนใหญ่ คือ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้นำในเขตเมืองและผู้นำชุมชนในเขตชนบทต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สื่อที่นำเสนอมีการแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอไว้ชัดเจนดี สำหรับกลุ่มศึกษาอีกส่วนหนึ่ง คือ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงมีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมานั้น ไม่ได้มีการแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอไว้ให้ชัดเจน เป็นการนำเสนอแบบรวมๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกคนมีสิทธิ์ติดเชื้อเอดส์ได้ทุกคน แต่บางส่วนเห็นว่า หากสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนลงไปเลยได้ก็ดี ส่วนความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมานั้น กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ คือ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำในเขตชนบทมีความคิดเห็นว่า ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว แต่ควรเน้นในกลุ่มเด็ก วัยรุ่น ผู้สูงอายุ สตรีที่มีครอบครัวแล้ว ในขณะที่กลุ่มศึกษาอีกส่วนหนึ่งคือ

กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้นำชุมชนในเขตเมือง และกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมายังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ฉะนั้นควรนำเสนอสื่อให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม และเนื้อหาที่นำเสนอควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนในแต่ละกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจ กลุ่มกรรมกรรับจ้าง กลุ่มนักศึกษา กลุ่มข้าราชการ หรือกลุ่มประชาชนทั่วไป

ภาคกลาง

: เขตเมือง

สำหรับเขตเมืองภาคกลาง เมื่อกล่าวถึงสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมาว่าสามารถบอกให้ทราบถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะรณรงค์ได้ชัดเจนหรือไม่ พบว่ากลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงและวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นเหมือนกันว่า สามารถแยกแยะกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอได้ชัดเจนดี โดยเฉพาะสื่อที่ให้กับกลุ่มวัยรุ่น เพราะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์มากที่สุด เนื่องจากการเที่ยวโสเภณี และเห็นว่าน่าจะประชาสัมพันธ์สื่อโรคเอดส์ให้ครอบคลุมกลุ่มผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุด้วย เพราะกลุ่มผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุจะทำหน้าที่อบรมสั่งสอนลูกหลานได้ สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อเอดส์ในเรื่องการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายที่นำเสนอเป็นสองฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่ผ่านมาไม่ได้แยกแยะกลุ่มเป้าหมายที่จะนำเสนอให้ชัดเจน กล่าวคือ ไม่ได้บอกว่าสื่อที่เสนอมานั้นเป็นเรื่องของวัยรุ่นหรือเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าสื่อโรคเอดส์ที่ผ่านมาสามารถแยกกลุ่มเป้าหมายในเนื้อหาที่นำเสนอไว้ชัดเจน เมื่อดูแล้วสามารถแยกได้ว่า เป็นของกลุ่มวัยรุ่นหรือเป็นของกลุ่มที่มีครอบครัวแล้ว ส่วนผู้นำชุมชนในเขตเมืองและผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นเหมือนกันว่า เท่าที่ผ่านมาเนื้อหาของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอนั้นไม่ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจน

สำหรับความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายนั้น พบว่า กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำในเขตเมืองมีความคิดเห็นเหมือนกันว่า สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง และวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มการนำเสนอสื่อเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่

: เขตชนบท

ในเขตชนบทภาคกลาง กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงมีความเห็นเหมือนกันว่า สื่อโรคเอดส์ที่ประชาสัมพันธ์ในช่วงที่ผ่านมานั้น สามารถชี้ให้เห็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะสื่อได้ชัดเจน นั่นคือ ถ้าสื่อให้กลุ่มวัยรุ่นจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเที่ยวโสเภณีแล้วติดเอดส์ และเรื่องเกี่ยวกับการติดยาเสพติด ส่วนครอบครัวจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพ่อบ้านไปเที่ยวโสเภณีแล้วติดเอดส์ เมื่อกลับมามีเพศสัมพันธ์กับภรรยาทำให้ภรรยาติดเชื้อเอดส์ไปด้วย และเห็นว่าสื่อที่นำเสนอมานั้นครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายไม่ว่า

จะเป็นกลุ่มเด็ก กลุ่มวัยรุ่น หรือกลุ่มผู้ใหญ่ โดยเน้นกลุ่มวัยรุ่นมากที่สุด แต่ก็มีบางกลุ่มที่สื่อยังสื่อให้น้อยอยู่ เช่น กลุ่มติดยาเสพติด กลุ่มคนแก่ กลุ่มเด็กนักเรียนและกลุ่มชาวไร่ ชาวนา เป็นต้น ส่วนผู้นำชุมชนในเขตชนบทมีความคิดเห็นต่างกัน โดยผู้นำคนหนึ่งเห็นว่า สื่อที่นำเสนอมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายจะเสนอออกมารวมๆ ขณะที่อีกคนหนึ่งเห็นว่า มีการแยกกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจน เช่น กลุ่มวัยรุ่นจะเป็นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และการติดยาเสพติด กลุ่มที่มีครอบครัวก็จะเสนอในรูปของสามีไปเที่ยวโสเภณีแล้วนำเชื้อเอดส์มาติดภรรยา และถ่ายทอดไปสู่ลูกที่อยู่ในครรภ์ ซึ่งดูแล้วก็เห็นว่าสามารถแยกสื่อประชาสัมพันธ์ตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะรณรงค์ได้ดี

สำหรับในด้านความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายนั้น พบว่า กลุ่มศึกษาในเขตชนบททั้งหมด อันได้แก่ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในชนบทมีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมามีความครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

สรุปบทวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในเขตเมืองและเขตชนบทภาคกลาง

โดยสรุปแล้ว สื่อโรคเอดส์ต่างๆ เท่าที่นำเสนอออกมานั้น กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทภาคกลางส่วนใหญ่ คือ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตชนบทคนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า สื่อมีการแยกกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอได้ชัดเจน แต่กลุ่มศึกษาอีกส่วนหนึ่งคือ ส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้นำชุมชนในเขตเมือง และผู้นำชุมชนในเขตชนบทคนหนึ่งต่างก็มีความคิดเห็นว่า สื่อที่นำเสนอมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนโดยจะเสนอออกมารวมๆ ในด้านความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมานั้น กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและชนบทภาคกลางเกือบทั้งหมด คือ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้นำชุมชนในเขตเมือง กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตชนบทมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้แล้วยังมีกลุ่มศึกษาที่เหลืออีกบางส่วน คือ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงและวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรเพิ่มปริมาณสื่อโรคเอดส์ในการนำเสนอ และควรเพิ่มในกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่

ภาคใต้

: เขตเมือง

ในเรื่องความชัดเจนของการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มวัยรุ่นในเมืองบางส่วนที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำในเมืองคนหนึ่งเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมาสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอได้ชัดเจน โดยแยกแยะได้จากเนื้อเรื่องที่นำเสนอว่า

เรื่องไหนเป็นของวัยรุ่น เรื่องไหนเป็นของผู้ที่มีครอบครัว โดยผู้นำในเมืองเห็นว่าสื่อที่ออกมาสำหรับกลุ่มวัยต่างๆ นั้น ควรแตกต่างกัน แม้ว่าทุกวัยจะมีสิทธิ์ติดเชื้อเอดส์ได้เหมือนกัน ผู้นำในเมืองเห็นว่า วัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์มากกว่าวัยที่มีครอบครัว เพราะเป็นช่วงที่อยากรู้ อยากลอง ดังนั้นสื่อจึงควรเน้นกลุ่มวัยรุ่นให้มากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องของการป้องกันและอาการของโรค ผู้นำในเมืองยังเห็นว่าสื่อที่ผ่านมายังเข้าไม่ถึงกลุ่มผู้สูงอายุ ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเด็ก และยังมีการสื่อให้กลุ่มเหล่านี้น้อยไป

สำหรับผู้นำในเมืองอีกคนหนึ่ง กลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ผ่านมาไม่ได้แยกแยะกลุ่มเป้าหมายในเนื้อหาที่นำเสนอให้ชัดเจน โดยเสนอออกมารวมๆ กัน และเห็นว่าถ้าหากจะประชาสัมพันธ์ต่อไปควรแยกกลุ่มด้วย โดยอาจแยกตามกลุ่มวัย หรือแยกตามพฤติกรรมที่เสี่ยงก็ได้

: เขตชนบท

ในเขตชนบทภาคใต้ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ มีความคิดเห็นเหมือนๆ กันว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ผ่านมา เนื้อหาที่นำเสนอไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนว่าเป็นสื่อสำหรับวัยรุ่น ผู้ใหญ่ หรือคนที่มีครอบครัวแล้ว สื่อออกมาในลักษณะที่ใช้ได้หมดทุกกลุ่มทั้งเด็ก ผู้หญิง ผู้ชาย ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ

สำหรับวัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงได้ให้ความคิดเห็นว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์เท่าที่ออกมานั้นเนื้อหาบอกชัดเจนว่าเป็นของกลุ่มไหนโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์จะเป็นในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ยังไม่มีครอบครัว โดยสังเกตจากตัวละครที่แสดง และการแต่งกายของตัวละครที่นำเสนอ และเห็นว่าสื่อที่ออกมายังไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุ

ส่วนผู้นำชุมชนในชนบทมีความคิดเห็นต่างกัน คนหนึ่งบอกว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่ออกมามีลักษณะรวมๆ ดูได้หมดทุกกลุ่ม ส่วนผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่งบอกว่า สื่อที่ออกมาบ่งบอกถึงกลุ่มเป้าหมายชัดเจนดี โดยเฉพาะสื่อหนังสือ กล่าวคือ เรื่องยาเสพติดมีกลุ่มเป้าหมายคือวัยรุ่น เรื่องการสำส่อนทางเพศจะเน้นไปที่ผู้ใหญ่ นอกจากนี้เห็นว่าสื่อขณะนี้ยังไม่ค่อยครอบคลุมถึงกลุ่มนักเรียนและเยาวชน

สรุปบทวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในเขตเมืองและเขตชนบทภาคใต้

โดยสรุปแล้ว สื่อโรคเอดส์ต่างๆ ที่นำเสนอออกมานั้น กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทภาคใต้ส่วนหนึ่งคือ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงบางส่วน วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้นำในเขตเมืองคนหนึ่ง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตชนบทคนหนึ่งต่างก็มีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมามีการแยกกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยสังเกตได้จากลักษณะเนื้อเรื่องที่นำเสนอ ตัวละครที่แสดง และการแต่งกายของตัวละครที่นำเสนอ สำหรับกลุ่มศึกษาอีกส่วนหนึ่งคือ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้นำในเขตเมืองอีกคนหนึ่ง กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ใน

เขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตชนบทอีกคนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่ผ่านมานั้นไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายในเนื้อหาที่นำเสนอให้ชัดเจน แต่จะเสนอออกมารวมๆ กัน และยังเห็นว่าหากจะนำเสนอสื่อโรคเอดส์ต่อไปควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนด้วย ส่วนด้านความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมานั้น กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทเกือบทั้งหมด คือ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้นำชุมชนในเขตเมือง กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตชนบท มีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว และมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรเพิ่มการนำเสนอสื่อเอดส์ในกลุ่มเด็ก เยาวชน นักเรียน และผู้ใหญ่ นอกจากนี้แล้วยังมีกลุ่มศึกษาอีกบางส่วน คือ วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมานั้น ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุ

กรุงเทพมหานคร

สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้และมีการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงกว่าประชาชนในภาคอื่นๆ และสามารถรับสื่อทุกประเภทได้นั้น เมื่อกล่าวถึงสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผ่านมาว่า สามารถบ่งบอกให้ทราบถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะรณรงค์ได้ชัดเจนหรือไม่ ปรากฏว่า มีกลุ่มศึกษาเพียงบางส่วนคือ วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่และผู้นำชุมชนวัยรุ่นคนที่ 1 ที่เห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมาได้แยกแยะกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะรณรงค์ไว้ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นหรือกลุ่มผู้ใหญ่ โดยเนื้อหาที่นำเสนอมานั้น กลุ่มวัยรุ่นจะเน้นเรื่องยาเสพติด กลุ่มผู้ใหญ่จะเน้นเรื่องการสำส่อนทางเพศ นอกจากจะเห็นว่าแยกแยะกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนในเนื้อหาที่นำเสนอแล้วยังเห็นว่าอาจสังเกตได้ชัดเจนจากตัวละครที่แสดง และเครื่องแต่งกายที่ตัวละครแต่ละตัวใช้ในการนำเสนอทางโทรทัศน์ว่าเป็นของกลุ่มไหน ตลอดจนสามารถแยกแยะตามกลุ่มอาชีพที่เสนอมาได้ด้วย เช่น เนื้อหาบางเรื่องเป็นของกลุ่มแม่บ้าน บางเรื่องเป็นของกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศ กลุ่มคนขับรถสิบล้อ และกลุ่มนักเรียน เป็นต้น แต่เห็นว่าสื่อที่รณรงค์โรคเอดส์ที่นำเสนอมานั้น ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่ม เช่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มในสลัม และกลุ่มคนเที่ยวกลางคืน

ส่วนกลุ่มอื่นๆ ที่เหลือ คือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงบางส่วน ผู้ใหญ่ทั้งที่มีการศึกษาสูงและต่ำ ผู้นำวัยผู้ใหญ่ และผู้นำวัยรุ่นคนหนึ่ง เห็นว่าเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอมาไม่ได้แยกแยะกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เสนอแบบรวมๆ กัน คือ ดูได้ทุกกลุ่มทั้งกลุ่มวัยรุ่นและผู้ใหญ่ กลุ่มสังคมเมืองและสังคมชนบท เพราะคิดว่าสื่อผลิตออกมามีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สื่อครอบคลุมทั่วประเทศและเห็นว่าสื่อที่ออกมายังไม่ครอบคลุมประชากรบางกลุ่มจริงๆ เช่น กลุ่มหญิงสาว กลุ่มเด็กเร่ร่อน กลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยว กินเหล้า สูบบุหรี่ เล่นการพนัน รวมทั้งกลุ่มเด็กนักเรียนมัธยมซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติต่อไป กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำ และกลุ่มแรงงานที่อยู่ในโรงงานรวมกันโรงละหลายพันคน มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นที่มีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมามีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายแล้ว แต่ก็ควรเน้นกลุ่มครอบครัวด้วย

สรุปบทวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในกรุงเทพมหานคร

โดยสรุปแล้วในเรื่องกลุ่มเป้าหมายที่สื่อโรคเอดส์ต้องการนำเสนอของกลุ่มศึกษาในกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่า สื่อโรคเอดส์ต่างๆ ที่นำเสนอออกมานั้น กลุ่มศึกษาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ คือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงบางส่วน ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและต่ำ ผู้นำวัยผู้ใหญ่สองคน และผู้นำวัยรุ่นหนึ่งคน มีความคิดเห็นเหมือนกันว่า เนื้อหาของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน โดยเสนอแบบรวมๆ กันไป นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมายังไม่ครอบคลุมประชากรบางกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มหญิงสาว กลุ่มเด็กเร่ร่อน กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำ กลุ่มแรงงานในโรงงาน มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นที่มีความคิดเห็นว่าสื่อที่ออกมามีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายแล้วและควรเน้นกลุ่มครอบครัวด้วย นอกจากนี้แล้ว ยังมีกลุ่มศึกษาในกรุงเทพมหานครอีกบางส่วน คือ วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่ และผู้นำวัยรุ่นคนหนึ่ง มีความคิดเห็นพ้องกันว่า เนื้อหาของสื่อโรคเอดส์เท่าที่ผ่านมามีการแยกกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอไว้ชัดเจน โดยสังเกตได้จากเนื้อหาที่สื่อเสนอ ตัวละครที่แสดงและการแต่งกายของตัวละครที่แสดง อีกทั้งมีความคิดเห็นในด้านความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมาว่า ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่ม เช่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มในสลัม และกลุ่มคนเที่ยวกลางคืน

4.5 ความคิดเห็นต่อสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์สำนักนายกรัฐมนตรี

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้นำสปอตโทรทัศน์จำนวน 20 เรื่องเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์รณรงค์โรคเอดส์ ซึ่งผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรีไปฉายให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในทุกภาคของประเทศทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทได้ชม ภายหลังจากที่ได้มีการสนทนาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ที่นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักต่อโรคเอดส์ เช่น แหล่งความรู้และประเด็นที่ได้รับเกี่ยวกับโรคเอดส์ว่าได้รับจากแหล่งใดบ้าง แหล่งไหนให้ความรู้มากที่สุด เนื้อหาในการนำเสนอสื่อประเภทต่างๆ ที่ผ่านมามีความยากง่ายต่อการรับและความเข้าใจเพียงใด มีความซ้ำซ้อนในเนื้อหาที่นำเสนอหรือไม่ เนื้อหาที่นำเสนอออกมาเป็นภาพที่ประทับใจ สวยงาม หรือน่ากลัว เมื่อได้รับสื่อแล้วเกิดความตระหนักในความร้ายแรงของโรคหรือไม่ เมื่อเกิดความตระหนักแล้วได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์หรือไม่อย่างไร กลวิธีในการนำเสนอสื่อต่างๆ ที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง มีข้อเสนอแนะถึงกลวิธีที่จะนำเสนอสื่อต่อไปหรือไม่ สื่อออกไปแล้วครอบคลุมกลุ่มประชากรเป้าหมายต่างๆ หรือเปล่า ประชาชนดูแล้วแยกแยะสื่อได้ไหมว่าเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายใด และมีข้อเสนอแนะใดๆ บ้างต่อสื่อโรคเอดส์ที่จะนำเสนอต่อไปในอนาคต โดยคณะผู้วิจัยได้นำเสนอสปอตโทรทัศน์ที่เตรียมไปฉายให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มชมและให้วิพากษ์วิจารณ์ในแง่มุมต่างๆ ตามที่ได้เห็นผ่านเครื่องฉายวีดิทัศน์ เป็นเวลาประมาณ 15-20 นาที เช่น เคยเห็นสื่อสำนักนายกฯเหล่านี้ไหม เห็นเมื่อไร เห็นทางไหน ช่องไหน เวลาใด ชอบหรือไม่ชอบเรื่องที่นำเสนอ ทำไมถึงชอบ ทำไมถึงไม่ชอบ ซึ่งทำให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความสนุกสนานและชื่นชอบกับวิธีการที่ให้ผู้เข้า-

ร่วมสนทนากลุ่มได้มีโอกาสวิจัยสื่อพร้อมกับคณะผู้วิจัย โดยคณะผู้วิจัยได้เตรียมแบบฟอร์มสำหรับให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้เช็คแต่ละเรื่องที่ดูผ่านเครื่องวีดิทัศน์ว่าถ้าเคยเห็น เห็นช่องไหน ชอบหรือไม่ชอบเรื่องที่ดูนั้นเหมาะกับประชากรกลุ่มไหน ทั้งนี้เพื่อกันลืมหลังจากดูครบ 20 เรื่องแล้วจึงนำมาสรุปและวิจารณ์ในประเด็นต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งก็ให้ข้อมูลจากมุมมองของประชาชนในฐานะที่เป็นผู้รับสื่อ ซึ่งจะเป็นผลดีและเป็นประโยชน์ในการผลิตสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีต่อไป

อย่างไรก็ตามในส่วนของการสัมภาษณ์ระดับลึก เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลาคณะผู้วิจัยจึงไม่ได้นำเสนอสปอตโทรทัศน์จำนวน 20 เรื่องดังกล่าวให้ผู้ให้สัมภาษณ์ระดับลึกชมและวิจารณ์ เพียงแต่ตั้งประเด็นคำถามว่าเคยเห็นสื่อที่สำนักนายกรัฐมนตรีผลิตไหม เห็นเรื่องอะไร ทางช่องไหน เวลาไหน เห็นแล้วชอบหรือไม่ชอบทำไมถึงชอบและไม่ชอบเพื่อนำมาประกอบการอธิบายกับข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม แต่อย่างไรก็ตามในบางกรณีหากมีเวลาพอทางคณะผู้วิจัยก็จะให้ผู้ให้สัมภาณ์ระดับลึกวิจารณ์สื่อโปสเตอร์ของสำนักนายกรัฐมนตรี ที่คณะผู้วิจัยนำไปแจกเป็นจำนวน 7 ภาพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากประชาชนมาเป็นแนวแก้ไขปรับปรุงสื่อโปสเตอร์ที่ทางสำนักนายกรัฐมนตรี หรือหน่วยงานอื่นๆ จะผลิตต่อไป

ภาคเหนือ

: เขตเมือง

หลังจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงได้ชมสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์เกี่ยวกับโรคเอดส์จำนวน 20 เรื่องซึ่งผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี ผ่านทางเครื่องวีดิทัศน์เป็นเวลาประมาณ 15-20 นาทีแล้วปรากฏว่าเคยเห็นตั้งแต่ 2-3 เรื่องจนถึงเห็นเกือบหมดทุกเรื่องทางโทรทัศน์หลายช่อง ไม่ว่าจะเป็นช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 และช่อง 11 ส่วนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงเคยเห็นตั้งแต่ 5 เรื่องไปจนถึง 12 เรื่อง โดยเห็นจากช่อง 3 และช่อง 7 ในช่วง 8 โมงเช้า แสดงให้เห็นว่าสื่อที่สำนักนายกฯ ผลิตได้สื่อผ่านทางโทรทัศน์หลายช่อง ประชาชนทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ได้เห็นแล้ว บางคนเคยเห็นไม่กี่เรื่อง บางคนก็เห็นหลายเรื่อง และที่ไม่เคยเห็นเลยไม่มี และช่วงเวลาที่เห็นจากการพูดคุยของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นเฉพาะช่วงเช้าและช่วงเย็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเวลาที่สื่อที่นำเสนอและเวลาของชาวบ้านที่จะดูสื่อไม่ตรงกัน

สื่อสำนักนายกฯ ที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงดูแล้ว ปรากฏว่า มีเรื่องที่กลุ่มวัยรุ่นเห็นบ่อยคือ เรื่อง **ฟุตบอล สิบล้อ แก้ว พ่อแม่ลูก** และ**สมยศ** ส่วนเรื่องที่ชอบนั้น กลุ่มสนทนาวัยรุ่นชอบเรื่อง **พ่อแม่ลูก แก้ว กาเหว่า** และ **สมยศ** เพราะพ่อแม่ลูกแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของสามีหรือพ่อที่มีต่อครอบครัวภรรยาและลูก **แก้ว**แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างคนที่ติดเชื้อและไม่ติดเชื้อเอดส์ **กาเหว่า**ให้ความรู้สึกไม่สิ้นหวัง **สมยศ** แสดงให้เห็นถึงความประมาทถ้าใช้ถุงยางอนามัยจะไม่ติดเอดส์ ขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ชอบเรื่อง **กาเหว่า** เพราะแสดงให้เห็นถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก แม้ลูกจะติดเชื้อเอดส์ก็ไม่รังเกียจดูแล้วให้ความรู้สึกประทับใจมาก

เรื่องที่ดูแล้วไม่ชอบในกลุ่มสนทนาวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงคือเรื่อง**ทางสายใหม่ ของแถมจากเธค** และ **เส้นเขียว** ที่ไม่ชอบทางสายใหม่เพราะดูแล้วสงสาร ของแถมจากเธคแสดงให้เห็นการมั่วสุม และเส้นเขียวที่ไม่ชอบเพราะภาพออกไม่ดี ดูแล้วเข้าใจยาก ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงไม่ชอบเรื่อง **เส้นเขียว** และ **ตุ๊กตา** ซึ่งเห็นตรงกันกับกลุ่มวัยรุ่นในเรื่อง เส้นเขียว และ ตุ๊กตา โดยกลุ่มผู้ใหญ่ให้เหตุผลว่าที่ไม่ชอบเพราะดูไม่รู้เรื่องและไม่เข้าใจว่าต้องการสื่ออะไร ส่วนวัยรุ่นเห็นว่าไม่ถึงกับไม่ชอบ แต่ดูแล้วเข้าใจยาก ไม่ค่อยรู้เรื่องและไม่ค่อยน่าสนใจ

สำหรับเรื่องที่ดูแล้วให้ความรู้สึกในด้านต่างๆ หรือสอนให้คิด กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่ามีอยู่ 3 เรื่องคือ **ฟุตบอล แก้ว** และ **สิบล้อ** ดูแล้วทำให้เกิดความรู้สึกสงสาร เห็นอกเห็นใจคนที่เป็นเอดส์ทำให้ไม่รู้สึกรังเกียจ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงก็เห็นว่ามีอยู่ 3 เรื่องเช่นกัน แต่เห็นต่างกันคนละเรื่องกับกลุ่มวัยรุ่น คือ เรื่อง**ทางสายใหม่** สอนให้คนที่ไม่เชื่อว่าโรคเอดส์มีจริงได้ทราบว่าโรคเอดส์นั้นมีจริงๆ และร้ายแรงมาก เรื่อง **เหนือชาย** เตือนให้รู้จักป้องกันตัวเองสำหรับคนชอบเที่ยว และเรื่อง **กาเหว่า** ดูแล้วทำให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจคนที่เป็นเอดส์ อยากช่วยเหลือไม่รู้สึกรังเกียจ จะเห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นจะชอบและวิจารณ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับวัยรุ่น และกลุ่มผู้ใหญ่ก็จะชอบและวิจารณ์ในเนื้อหาที่นำเสนอในส่วนที่มีผู้ใหญ่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย

เมื่อให้เปรียบเทียบระหว่างสื่อโรคเอดส์ที่ผลิตโดยแหล่งอื่นๆ กับที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรีแล้ว ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงมีความเห็นไม่แตกต่างกันนักคือเห็นว่าสื่อสำนักนายกฯ ไม่แตกต่างไปจากสื่อที่หน่วยงานอื่นผลิตเท่าไร โดยกลุ่มผู้ใหญ่เห็นว่าใกล้เคียงกันกับที่อื่นผลิต ส่วนกลุ่มวัยรุ่นเห็นว่ามีรูปแบบการนำเสนอคล้ายๆกัน แต่สื่อสำนักนายกฯ เสนอได้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายมากกว่า ระยะเวลาที่นำเสนอก็ดี ไม่สั้นไม่ยาวเกินไปคนดูไม่เบื่อ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่เห็นว่าสื่อสำนักนายกฯ สามารถแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในเนื้อหาที่นำเสนอบางเรื่องได้ชัดเจนดี เช่น **ฟุตบอล** เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่น แต่บางเรื่องก็ไม่ได้เจาะจงลงไปดูได้ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่

นอกจากนี้กลุ่มสนทนาผู้ใหญ่ในเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงยังให้ข้อวิจารณ์ที่ดีเกี่ยวกับสื่อนายกฯ ในอนาคตว่า เนื้อหาที่นำเสนอมานั้นถ้าเป็นคนที่อยู่ในสังคมเมืองจะเข้าใจได้ดี เพราะนำเสนอออกมาเฉพาะในลักษณะที่เป็นของคนเมือง คนเมืองได้เห็นและสัมผัสบ่อยจนคุ้นเคย แต่ถ้าเป็นคนในชนบทอาจจะไม่เข้าใจ เพราะไม่เคยสัมผัสกับเนื้อเรื่องที่นำเสนอในหลายๆ เรื่อง ดังนั้นการจะผลิตสื่อต่อไปควรคำนึงถึงหรือนึกถึงคนในชนบทบ้าง อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองภาคเหนือที่มีการศึกษาสูงก็เห็นว่าโฆษณาสื่อเอดส์ที่เสนอมา 20 เรื่องของสำนักนายกฯ นั้นดี ไม่ซ้ำกัน และเสนอออกมาคนละแบบกัน ทำให้ดูครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

: **เขตชนบท**

สำหรับในเขตชนบทภาคเหนือหลังจากฉายสื่อสำนักนายกฯให้ดูแล้วผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำบอกว่าเคยเห็นสื่อโฆษณาเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรีทางโทรทัศน์ประมาณคนละ 3 เรื่องไปจนถึง 15 เรื่อง ขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำ เคยเห็น

เพียงคนละ 2-6 เรื่อง คือเคยเห็นน้อยกว่าที่กลุ่มวัยรุ่นในเขตเดียวกันเห็น ทั้งนี้เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มผู้ใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาดูโทรทัศน์ในช่วงที่มีการนำเสนอเอดส์ กลุ่มวัยรุ่นจะเห็นสื่อโฆษณาเอดส์ทางโทรทัศน์ประมาณช่วงบ่ายโมง ช่วงหลังห้าโมงเย็น และช่วงหลังข่าวถึงสามทุ่ม โดยเห็นจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ช่อง 3 และช่อง 9 ในขณะที่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ จะเห็นสื่อเอดส์ทางโทรทัศน์เฉพาะในช่วงบ่ายสามโมง จากสถานีโทรทัศน์ช่องเดียวกันกับที่กลุ่มวัยรุ่นดูคือช่อง 3 ช่อง 7 และช่อง 9

จากจำนวนสื่อสำนักนายกฯ ประมาณ 20 เรื่องที่นำไปฉายให้กลุ่มสนทนาวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำดูผ่านทางเครื่องวีดิทัศน์เป็นเวลาประมาณ 15 นาที กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำส่วนใหญ่บอกว่า ชอบเกือบหมดทุกเรื่องที่นำเสนอ ตรงข้ามกับกลุ่มผู้ใหญ่ที่บอกว่าเรื่องที่เคยเห็นบ่อยคือ เรื่อง **ทางสายใหม่ ของแถมจากเธค รับน้อง เหนือชาย**และ**สมยศ** และเรื่องที่ชอบมีอยู่ประมาณ 4 เรื่องคือ **พี่เลี้ยงน้อง** ซึ่งแสดงให้เห็นถึงครอบครัวที่มีพ่อแม่ตายด้วยโรคเอดส์พี่ต้องดูแลน้องแทนพ่อแม่ เรื่อง **รับน้อง** ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการรับน้องในมหาวิทยาลัยโดยพาน้องใหม่ไปเที่ยวผู้หญิงและติดเอดส์กลับมาหมดอนาคต เรื่อง **ทางสายใหม่** และ**พ่อแม่ลูก** ซึ่งดูแล้วทำให้คิดถึงครอบครัวคิดถึงลูกเมีย

นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำยังบอกว่าสื่อโฆษณาเอดส์โทรทัศน์ของสำนักนายกฯ ที่คณะผู้วิจัยนำมาฉายให้ดูนั้นดูแล้วที่ไม่ชอบเลยนั้นไม่มี ขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่ดูแล้วไม่ชอบเลยมีอยู่เพียงเรื่องเดียวคือ **เส้นเขียว** ซึ่งแสดงให้เห็นการเต้นของหัวใจ ดูแล้วไม่เข้าใจเพราะภาพออกมาเร็วเกินไป

ส่วนเรื่องที่เห็นเอามาฉายบ่อยๆ ทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำบอกว่า มีหลายเรื่องด้วยกันเช่น **ทางสายใหม่ ของแถมจากเธค รับน้อง เหนือชาย** และ **สมยศ** โดยเห็นออกบ่อยๆ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ประมาณบ่ายสามโมง **รับน้อง** เห็นทางช่อง 3 และช่อง 7 โดยสรุปก็คือจะเห็นจากช่อง 9 และเห็นในช่วงบ่าย ส่วนช่อง 3 ช่อง 7 เห็นบ้าง แต่ไม่บ่อย

ส่วนเรื่องที่ดูแล้วให้ความรู้สึกในด้านต่างๆ กันก็มีหลายเรื่อง กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทภาคเหนือได้ยกตัวอย่างให้เห็นเช่น "คนทาปากแดง หน้าขาว คล้ายๆ หน้ากาก" ดูแล้วรู้สึกน่ากลัว **(คนกุมขมับ)** เรื่องที่ "ภรรยาท้องสามีกลัวว่าลูกจะเป็นเอดส์" **(หนึ่งในแสน)** เรื่อง **สมยศ ของแถมจากเธค พี่เลี้ยงน้อง** และ **ทางสายใหม่** ดูแล้วรู้สึกสงสาร ซึ่งแสดงว่าสื่อสำนักนายกฯ ที่นำเสนอออกมาทางโทรทัศน์สามารถสร้างความรู้สึกหลายๆด้านให้กับผู้ชมได้ คือมีทั้งขู่ให้กลัวและตระหนักถึงภัยร้ายแรงของโรคเอดส์ ขณะเดียวกันก็มีบางเรื่องที่สร้างให้เกิดความสงสารต่อคนที่ติดเชื้อเอดส์ด้วย แต่กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำแสดงความเห็นว่าน่าจะเสนอภาพที่น่ากลัวๆ ไปเลย เพราะคนดูจะได้ระมัดระวังตัวมากขึ้น หรือไม่ก็ให้นำเสนอภาพคนที่เป็นจริงว่ามีอาการอย่างไร

กลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคเหนือที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าสื่อที่สำนักนายกฯ ผลิตออกมานั้น เนื้อหาที่นำเสนอไม่ได้แตกต่างไปจากที่เคยเห็นจากที่หน่วยงานอื่นผลิต คือจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันและการติดเชื้อ แต่อย่างไรก็ตามยังเห็นว่าสื่อสำนักนายกฯ สามารถแยกแยะกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอได้ชัดเจนดี ว่าเรื่องไหนเหมาะกับกลุ่มวัยรุ่น เรื่องไหนเหมาะกับกลุ่มผู้ใหญ่ เช่น **ของแถมจากเธค รับน้อง ฟุตบอล** และ **ทางสายใหม่** เหมาะสำหรับกลุ่มวัยรุ่น **สิบล้อ** และ**วันเกิด** เหมาะกับกลุ่มผู้ใหญ่

สรุปบทวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีในเขตเมืองและเขตชนบทภาคเหนือ

ความคิดเห็นของกลุ่มศึกษาในภาคเหนือทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีต่อสปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสรุปรวมแล้วจะเห็นว่า ไม่แตกต่างกันในเรื่องช่องที่เคยเห็นคือ เคยเห็นตรงกันจาก ช่อง 3 และช่อง 7 ส่วนในเรื่องช่วงเวลาที่เห็น ขณะที่กลุ่มศึกษาในเมืองเห็นในช่วงเช้าและเย็น กลุ่มศึกษาในชนบทเห็นในช่วงบ่ายและหลังข่าวกลางคืน สำหรับเรื่องที่ชอบของกลุ่มศึกษาในเมืองคือ เรื่อง **กาเหว่า พ่อแม่ลูก แก้ว**และ**สมยศ** ส่วนกลุ่มศึกษาในชนบทชอบเรื่อง **พี่เลี้ยงน้อง รับน้อง ทางสายใหม่** และ**พ่อแม่ลูก** เรื่องที่ไม่ชอบของกลุ่มศึกษาในเมืองคือ **เส้นเขียว ตุ๊กตา ของแถมจากเธค** และ **ทางสายใหม่** กลุ่มศึกษาในชนบทไม่ชอบเรื่องเดียวคือ **เส้นเขียว** จะเห็นว่า เรื่อง**เส้นเขียว** เป็นเรื่องที่ไม่ชอบตรงกันทั้งเขตเมืองและเขตชนบท นอกจากนี้กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและในเขตชนบทยังมีความคิดเห็นตรงกันว่า เนื้อหาของสื่อโรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรีครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและมีความชัดเจนในการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายมากกว่าสื่อของหน่วยงานอื่น อย่างไรก็ตาม กลุ่มศึกษาในเมืองมีความเห็นเพิ่มเติมว่าสปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรี มักจะเสนอเรื่องราวของคนในเมืองเป็นส่วนใหญ่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

: เขตเมือง

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมือง วัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมืองและผู้นำชุมชนในเขตเมือง ในเรื่องสื่อที่ผลิตจากสำนักนายกฯ พบว่ามีเพียงผู้นำชุมชนในเขตเมืองเท่านั้น ที่ทราบอย่างแน่ชัดว่ามีสื่อที่ผลิตจากสำนักนายกฯโดยกล่าวว่าสื่อของสำนักนายกฯจะส่งผ่านมาทางกระทรวงมหาดไทยในรูปของเอกสาร และเห็นทางโทรทัศน์ในรูปของสารคดีและข่าว สาเหตุที่ผู้นำชุมชนทราบว่าเป็นสื่อของสำนักนายกฯ อาจเป็นเพราะบทบาทและหน้าที่ที่รับผิดชอบของผู้นำเองในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สื่อเอดส์ให้แก่ประชาชน จึงทำให้ทราบว่าเป็นสื่อของสำนักนายกฯ นอกจากนี้ก็มีวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในขตเมืองทราบว่า มีสื่อของสำนักนายกฯ ผลิตออกมา แต่มีความไม่แน่ใจ ดังที่กล่าวว่า "เคยเห็น จำไม่ได้ เป็นโทรทัศน์ก็มี"

สำหรับสปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกฯ หลังจากที่กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในขตเมืองชมสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ผ่านเครื่องวีดิทัศน์แล้ว กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองกล่าวว่า เคยเห็นกันประมาณคนละ 6 ถึง 18 เรื่อง ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองเคยเห็นกันคนละประมาณ 5 ถึง 20 เรื่อง ช่องที่เคยเห็นคือช่อง 3 ช่อง 7 และ ช่อง 9

เมื่อพิจารณาถึงเรื่องที่ชอบและไม่ชอบ ปรากฏว่า กลุ่มศึกษาทั้งสองกลุ่มชอบตรงกันคือชอบเรื่อง **พ่อแม่ลูก** โดยให้เหตุผลที่ใกล้เคียงกันว่าเด็กหรือลูกจะช่วยเตือนสติให้พ่อหยุดการเที่ยวสำส่อนทางเพศได้ และช่วยเสริมสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในครอบครัว จากเหตุผลของความชอบดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นว่า ความรู้สึกที่ผู้ใหญ่มีต่อเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกที่พ่อมีต่อลูกนั้น มีความสำคัญ

อย่างยิ่งต่อการประพฤติปฏิบัติตัวของผู้เป็นพ่อ ซึ่งอาจเป็นผลให้ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเห็นว่าเด็กหรือลูกจะช่วยเตือนสติพ่อแม่ได้ ทำให้ชอบเรื่อง **พ่อแม่ลูก** เหมือนกัน

สำหรับเรื่องที่ดูแล้วไม่ชอบ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองไม่ชอบ 6 เรื่องและกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองไม่ชอบ 3 เรื่องคือ เรื่อง **คนกุมขมับ ตุ๊กตา** และ**ถุงยาง** โดยกลุ่มศึกษาทั้งสองกลุ่มไม่ชอบตรงกันสองเรื่อง คือ เรื่อง **ตุ๊กตา** และ **ถุงยาง** โดยเรื่องตุ๊กตานั้นมีเหตุผลที่ไม่ชอบเหมือนกันก็คือ สั้นเกินไปทำให้จับใจความไม่ได้ และ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองให้เหตุ-ผลแตกต่างจากกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองตรงที่ว่า เรื่อง**ตุ๊กตา** เหมือนกับของเด็กเล่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอยู่ในวัยผู้ใหญ่ จึงเห็นว่าตุ๊กตาเป็นเรื่องของเด็ก และในเรื่อง**ถุงยาง** กลุ่มศึกษาทั้งสองกลุ่มมีเหตุผลที่ไม่ชอบเหมือนกันก็คือ สั้นเกินไป ทำให้จับใจความไม่ได้ จะเห็นว่าทั้งสองเรื่องที่ไม่ชอบนั้นมีเหตุผลเดียวกันก็คือ ระยะเวลาในการนำเสนอสั้นเกินไป ทำให้เกิดปัญหาต่อการทำความเข้าใจ ดังนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและไม่ต้องให้ผู้รับสื่อต้องตีความอีกจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการผลิตสื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ต่อไป

: เขตชนบท

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท วัยรุ่นกับผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบท และผู้นำชุมชนในเขตชนบท ส่วนใหญ่กล่าวว่าไม่ทราบว่ามีสื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ที่ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี โดยให้เหตุผลว่าจะให้ความสนใจดูเนื้อหาของสื่อนั้นๆ มากกว่าหน่วยงานที่ผลิต แต่จากการสัมภาษณ์วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในเขตชนบท ปรากฏว่าผู้ให้สัมภาษณ์เคยเห็นสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกฯ แต่เจ้าตัวไม่ทราบว่าผลิตโดยสำนักนายกฯเพียงแต่เล่าสั้นๆ ว่า เคยเห็นอยู่เรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องของผู้หญิงสองคนเดินทางจากชนบทเข้ามาเป็นโสเภณีในเมือง คนหนึ่งใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่รับแขก ในขณะที่อีกคนหนึ่งไม่ใช้ เพราะคิดว่าถ้าให้ผู้ที่มาเที่ยวใช้ก็จะทำให้รับแขกได้น้อยลงเนื่องจากผู้มาเที่ยวส่วนใหญ่จะไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัย ในที่สุดเพื่อนที่รับแขกโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยก็ติดเชื้อเอดส์ และเสียชีวิตในเวลาต่อมา เพื่อนที่หากินด้วยกันก็กลับชนบท ซึ่งเรื่องที่กล่าวถึงนี้ ก็คือเรื่องทางสายใหม่ ที่ผลิตโดยสำนักนายกฯ นั่นเอง และจากเนื้อเรื่องดังกล่าวนี้เมื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์พิจารณาเปรียบเทียบกับเรื่องที่หน่วยงานอื่นผลิตก็เห็นว่าไม่มีความแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามหลังจากคณะผู้วิจัยให้กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการ-ศึกษาต่ำได้ชมสื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ของสำนักนายกฯ จำนวน 20 เรื่อง ซึ่งผลิตเผยแพร่ออกทางโทรทัศน์ผ่านทางเครื่องวีดิทัศน์ พบว่า ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเคยเห็นสื่อเหล่านี้ทางโทรทัศน์ โดยกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบทเคยเห็นทางโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ โดยคนที่เคยเห็นในกลุ่มผู้ใหญ่เห็นสูงสุด 15 เรื่อง ขณะที่คนที่เคยเห็นในกลุ่มวัยรุ่นเห็นสูงสุด 10 เรื่อง ช่องที่เคยเห็นคือช่อง 3 ช่อง 4 และช่อง 7 เวลาที่เห็นประมาณ

หนึ่งถึงสามทุ่ม เมื่อเปรียบเทียบจำนวนเรื่องที่เคยเห็นและที่ชอบปรากฏว่า กลุ่มศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความชอบตรงกันอยู่สองเรื่องคือ เรื่อง**พ่อแม่ลูก** และเรื่อง**กาเหว่า** โดยมีเหตุผลของความชอบที่ใกล้เคียงกันคือ เรื่อง**พ่อแม่ลูก** ชอบเพราะลูกสามารถเตือนสติพ่อแม่ไม่ให้มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ได้ โดยเฉพาะจะช่วยเตือนพ่อไม่ให้เที่ยวสำส่อนทางเพศ โดยมีเหตุผลหลักคือ ลูกกลัวพ่อจะตายจากไปด้วยโรคเอดส์ แสดงว่าการใช้ภาพของลูกเป็นตัวนำเสนอ (Presentor) สามารถดึงดูดความสนใจทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ให้สนใจในเนื้อเรื่องของสื่อนั้นๆ และเกิดความรู้สึกรักและเป็นห่วงลูก ซึ่งอาจส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยง สำหรับเรื่อง**กาเหว่า** เหตุผลที่ชอบก็คือ เป็นเรื่องที่มีคติ ช่วยเสริมสร้างความอบอุ่นให้กับผู้ติดเชื้อ ทั้งเรื่อง**พ่อแม่ลูก**และ**กาเหว่า** จะเน้นเรื่องความรักความอบอุ่นในครอบครัวเป็นหลัก ดังนั้นกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท เมื่อดูแล้วจึงคิดว่าความอบอุ่นในครอบครัวสามารถที่จะช่วยแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อเอดส์ได้ และความอบอุ่นในครอบครัวก็จะช่วยให้ผู้ที่ติดเชื้อแล้วสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ โดยมีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ที่ให้กำลังใจ

สำหรับเรื่องที่ดูแล้วไม่ชอบ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท ไม่ชอบตรงกันอยู่สองเรื่อง คือ **คนกุมขมับ** และ**เส้นเขียว** โดยให้เหตุผลของความไม่ชอบตรงกันคือ ดูแล้วไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจ นอกจากนี้กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำยังกล่าวอีกว่า ถ้าให้ดูเรื่อง**เส้นเขียว** อีกหลายๆ ครั้งก็ยังไม่แน่ใจว่าจะเข้าใจได้ แสดงว่าวิธีการนำเสนออาจซับซ้อนหรือยากเกินไป จนคนดูไม่เข้าใจอาจจะต้องตีความจากรูปภาพ และเมื่อพิจารณาเรื่องที่ไม่ชอบโดยรวมแล้วจะพบว่า กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในเขตชนบท จะไม่ชอบเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตของวัยรุ่น เช่น เรื่อง**รับน้อง** และเรื่อง**ของแถมจากเธค** และไม่ชอบเรื่องในลักษณะที่พ่อแม่ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว เช่น **เรื่องหนึ่งในแสน** และเรื่อง**พี่เลี้ยงน้อง** ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายชัดเจนในการทำสื่อเพราะกลุ่มผู้ใหญ่จะไม่ชอบเรื่องของวัยรุ่น และก็ไม่ชอบเรื่องในลักษณะที่พ่อแม่ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว เพราะตนเองอยู่ในสถานะที่จะต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว

สรุปบทวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีในเขตเมืองและเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาพความคิดเห็นของกลุ่มศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือพอสรุปได้ว่า มีกลุ่มศึกษาในเขตเมืองเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ทราบมาก่อนว่า สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีการผลิตสื่อโรคเอดส์ ในขณะที่ในเขตชนบทนั้น ไม่มีกลุ่มศึกษาใดเลยที่ทราบ สถานีโทรทัศน์ที่กลุ่มศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบทเห็นสปอตของสำนักนายกรัฐมนตรีตรงกัน คือช่อง 3 และช่อง 7 เรื่องที่ชอบของกลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวคือ เรื่อง**กาเหว่า** และ**พ่อแม่ลูก** มีข้อน่าสังเกตว่าทั้งสองเรื่องเป็นสื่อในทางบวก เป็นสิ่งที่ทุกคนคาดหวังอยากให้สังคมเป็นอย่างนั้น ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบ กลุ่มศึกษาในเขตเมืองไม่ชอบเรื่อง **ตุ๊กตา ถุงยาง** และ**คนกุมขมับ** สำหรับกลุ่มศึกษาในเขตชนบทไม่ชอบเรื่อง **เส้นเขียว** และ**คนกุมขมับ** ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลว่า สื่อไม่เข้าใจและสั้นเกินไป

ภาคกลาง

: เขตเมือง

จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเมือง ถึงเรื่องการรับสื่อของสำนักนายกฯ พบว่าไม่มีกลุ่มใดที่ตอบว่าเคยได้รับหรือเคยได้เห็นมาก่อน แต่หลังจากให้กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงดูสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์เกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ของสำนักนายกฯ จำนวน 20 เรื่อง ผ่านทางเครื่องวีดิทัศน์แล้ว พบว่า ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง เคยเห็นทางโทรทัศน์ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันคือประมาณคนละ 5-7 เรื่อง ส่วนช่องที่เคยเห็นนั้น กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงเคยเห็นจากช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 ช่วงเช้าและเย็น โดยเรื่องที่เห็นบ่อยที่สุดสำหรับกลุ่มวัยรุ่นคือเรื่อง**สมยศ ฟุตบอล** และ**แก้ว** ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงให้ข้อมูลว่าเคยเห็นจากช่อง 3 ช่อง 5 และ ช่อง 7

เรื่องที่ชอบที่สุดสำหรับกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง คือเรื่อง**เหนือชาย ของแถมจาก-เธค พี่เลี้ยงน้อง สาวเอยฯ** และเรื่อง**ฟุตบอล** โดยให้เหตุผลว่าเรื่องเหนือชายและของแถมจากเธคนั้นสามารถให้ข้อคิดเตือนสติวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวได้ ในขณะที่เรื่องพี่เลี้ยงน้องนั้นชอบเพราะสงสาร เช่นเดียวกับสาวเอยฯที่ให้ข้อคิดว่าถ้าพ่อแม่เสียชีวิตลูกก็จะเป็นเด็กกำพร้า ส่วนเรื่องฟุตบอลนั้นมีเนื้อหาไม่ให้ทอดทิ้งคนที่เป็นเอดส์ สำหรับเรื่องที่กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงชอบที่สุดคือ เรื่อง**กาเหว่า**และ**ทางสายใหม่** ทั้งนี้ให้เหตุผลว่าชอบเพราะเนื้อหาดี อย่างเรื่องกาเหว่านั้น แสดงให้เห็นว่าถึงลูกจะเป็นอย่างไร แม่ก็ไม่ทิ้งลูก

ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบสำหรับกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง คือ เรื่อง**คนกุมขมับ** เพราะภาพเร็วเกินไปและเข้าใจยาก นอกจากนั้นคือ เรื่อง**เส้นเขียว** ซึ่งดูแล้วไม่รู้เรื่องเช่นกัน ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ไม่ชอบเรื่อง**ถุงยาง**เพราะดูแล้วไม่รู้เรื่อง เรื่อง**ตุ๊กตา**และเรื่อง**เส้นเขียว** เพราะเข้าใจยาก ไม่สามารถตีความหมายได้และไม่มีเหตุผลในการนำเสนอ

จะเห็นว่าเรื่องที่กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงชอบและไม่ชอบนั้น มีความแตกต่างกัน โดยเรื่องที่กลุ่มวัยรุ่นชอบนั้นเป็นเรื่องราวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของวัยรุ่น เช่น **เหนือชาย ของแถมจากเธค สาวเอย** และ**พี่เลี้ยงน้อง** โดยให้เหตุผลว่า สื่อที่ได้เห็นนั้นสร้างความรู้สึกต่างๆ ให้เกิดขึ้นได้ ทั้งความสงสาร ความตระหนัก ความระมัดระวัง และความเห็นอกเห็นใจผู้ติดเชื้อเอดส์ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่นั้น ชอบเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความประทับใจในความรักความผูกพันในครอบครัว เช่น เรื่อง**กาเหว่า** ซึ่งเสนอถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของแม่ที่แม้แต่เอดส์ก็ไม่สามารถหยุดยั้งความรักของแม่ที่มีต่อลูกได้ กลุ่มผู้ใหญ่ดูแล้วจึงชื่นชอบ ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบนั้นแม้สองกลุ่มจะไม่ชอบเรื่องที่ไม่เหมือนกันบ้าง แต่เหตุผลจะเป็นไปในทำนองเดียวกันคือ สื่อไม่สามารถทำให้ผู้ดูเข้าใจได้ว่าต้องการนำเสนออะไร เช่น เรื่อง **ถุงยาง เส้นเขียว ตุ๊กตา** และ**คนกุมขมับ**

สำหรับประเด็นอื่นๆ นั้น ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นตรงกันว่า สปอตโทรทัศน์ที่ได้เห็นนั้นครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว โดยในกลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ทุกเรื่องมีความชัดเจนในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่หรือที่เหมาะกับคนทุกกลุ่มวัย นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นยังแสดงความคิดเห็นด้วยว่า เรื่องที่เห็นนั้นไม่มีเรื่องไหนยาวเกินไป และคิดว่าแต่ละเรื่องที่นำเสนอควรมีความยาวเรื่องละประมาณ 5 นาที เพราะถ้ายาวเกินไปดูแล้วน่าเบื่อ ควรจะเป็นเรื่องสั้นๆ แต่ให้ได้ใจความจะดีกว่า ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกฯ ที่ดูนั้นมีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกับของที่หน่วยงานอื่นๆ ผลิตเพียงแต่ภาพเท่านั้นที่ไม่ซ้ำกัน

: **เขตชนบท**

ต่อประเด็นคำถามที่ว่าเคยเห็นสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ของสำนักนายกฯ บ้างหรือไม่ จากการศึกษาในเขตชนบทภาคกลางพบว่า กลุ่มศึกษาทุกกลุ่ม คือ กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในชนบทตอบว่าไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ มาก่อน

แต่หลังจากให้เฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ดูสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์เรื่องโรคเอดส์ของสำนักนายกฯ จำนวน 20 เรื่อง ผ่านทางเครื่องวีดิทัศน์ พบว่า กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯในจำนวนเรื่องที่ใกล้เคียงกันกับกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ คือเคยเห็นประมาณคนละ 5-8 เรื่อง ส่วนเรื่องที่ชอบนั้น กลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำส่วนใหญ่ชอบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง**เส้นเขียว** และ**ตุ๊กตา** เพราะดูแล้วไม่เข้าใจความหมาย สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำชอบเรื่อง**พี่เลี้ยงน้อง ของแถมจากเธค** และ **กาเหว่า** โดยเรื่อง**พี่เลี้ยงน้อง**นั้นชอบเพราะเกิดความสงสารที่ลูกต้องกำพร้าเนื่องจากพ่อแม่เสียชีวิตจากโรคเอดส์ เรื่อง**ของแถมจากเธค** ชอบเพราะเนื้อหาเตือนวัยรุ่นไม่ให้เที่ยวโดยหวังจะกินฟรีเที่ยวฟรีเพราะอาจติดเอดส์ ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบปรากฏว่าไม่ชอบตรงกันกับกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ คือเรื่อง**เส้นเขียว** เพราะสั้นเกินไปดูแล้วไม่เข้าใจ เรื่อง**ตุ๊กตา** และเรื่อง**ข่าว** ไม่ชอบเพราะดูแล้วไม่เข้าใจ

เกี่ยวกับข้อคิดเห็นในประเด็นอื่นๆ กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นว่า สปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกฯ ที่เห็นส่วนใหญ่ดูแล้วเข้าใจง่ายเพราะภาพออกมาไม่ยาก และเห็นว่าสื่อเอดส์ของสำนักนายกฯ ไม่แตกต่างไปจากสื่อเอดส์ที่หน่วยงานอื่นผลิต ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า สปอตโฆษณาโทรทัศน์ 20 เรื่องนั้น เน้นในกลุ่มวัยรุ่นมาก โดยดูได้จากตัวละครที่แสดงและเนื้อเรื่องที่นำเสนอ เช่น เรื่อง**รับน้อง** อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำในชนบทก็เห็นว่าสื่อดังกล่าวครอบคลุมทุกกลุ่มทุกวัย เช่น เรื่อง**สิบล้อ** และเรื่อง**พ่อแม่ลูก**เหมาะกับกลุ่มคนที่มีครอบครัว เป็นต้น จะเห็นว่ากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำมีความเข้าใจในเนื้อหาของสื่อ และสามารถแยกแยะกลุ่มเป้าหมายได้ค่อนข้างชัด

สรุปบทวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีในเขตเมืองและเขตชนบทภาคกลาง

โดยภาพรวมแล้วจากสปอตโฆษณาโทรทัศน์เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ ซึ่งผลิตโดยสำนักนายกฯ ทั้ง 20 เรื่องนั้น เรื่องที่กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมือง และเขตชนบทภาคกลางเคยเห็นมีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยจำนวนเรื่องที่เคยเห็นนี้ไม่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่สอดคล้องกันทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ส่วนเรื่องที่เคยเห็นบ่อยคือ เรื่อง **สมยศ ฟุตบอล แก้ว เส้นเขียว พี่เลี้ยงน้อง**และ**ข่าว** สำหรับเรื่องที่ชอบโดยทั่วไปคือ เรื่อง**เหนือชาย ของแถมจากเธค พี่เลี้ยงน้อง สาวเอยฯ กาเหว่า ทางสายใหม่** โดยเฉพาะเรื่อง**กาเหว่า** เป็นเรื่องที่ครองใจกลุ่มผู้ใหญ่ทั้งในเขตเมืองและเขตชนบททีเดียว ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบของกลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท คือ เรื่อง**ถุงยาง เส้นเขียว ตุ๊กตา คนกุมขมับ** และ**ข่าว** นอกจากนี้แล้ว กลุ่มศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทยังมีความคิดเห็นว่าสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีที่นำเสนอมานั้นครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว และสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีไม่แตกต่างไปจากสื่อที่ผลิตโดยหน่วยงานอื่น

ภาคใต้

: เขตเมือง

จากการศึกษาในเขตเมืองภาคใต้เกี่ยวกับการเคยรับสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรี พบว่ามีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงบางคน และผู้นำในเมืองคนหนึ่งที่บอกว่าเคยเห็นสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีมาก่อน โดยสื่อที่กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงบางคนเคยเห็นนั้น เป็นสปอตโฆษณาโทรทัศน์เรื่อง**สมยศ** ส่วนผู้นำในเมืองบอกว่าเคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ ที่เป็นแผ่นพับและคิดว่าเป็นสื่อที่ดี

อย่างไรก็ตาม หลังจากให้เฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงได้ดูสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์เรื่องเอดส์ของสำนักนายกฯ จำนวน 20 เรื่องแล้ว พบว่า โดยภาพรวมนั้นกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงเคยเห็นสปอตโทรทัศน์ในจำนวนเรื่องที่ใกล้เคียงกัน (ประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนเรื่องทั้งหมด) ส่วนช่องและเวลาที่เห็น กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงเคยรับสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีมากที่สุดจากช่อง 7 และช่อง 9 ในช่วงเย็น ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงรับสื่อนายกรัฐมนตรีมากที่สุดจากช่อง 7 และช่อง 11

ส่วนเรื่องที่เห็นบ่อยที่สุดสำหรับกลุ่มวัยรุ่นคือ เรื่อง**ฟุตบอล แก้ว พ่อแม่ลูก กาเหว่า**และเรื่อง**เหนือชาย** สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่เรื่องที่เห็นบ่อยที่สุดคือ เรื่อง**ฟุตบอล สมยศ ถุงยาง ของแถมจากเธค เหนือชาย** และ**สิบล้อ** โดยเฉพาะเรื่อง**ฟุตบอล ของแถมจากเธค เหนือชาย**และ**สิบล้อ** นั้น เป็นเรื่องที่กลุ่มผู้ใหญ่บางคนเห็นบ่อยจนไม่อยากดู จะเห็นว่าเรื่อง**ฟุตบอล** และ**เหนือชาย** เป็นเรื่องที่ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่เห็นบ่อยครั้งที่สุด

สำหรับเรื่องที่ชอบนั้นพบว่ากลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่ชอบเรื่อง**ฟุตบอล**มากที่สุด เพราะเห็นว่าเป็นการส่งเสริมเรื่องกีฬา ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูง ชอบเรื่อง**พ่อแม่ลูก**มากที่สุด รองลงมาคือ เรื่อง**พี่เลี้ยงน้อง กาเหว่า ทางสายใหม่ เหนือชาย สาวเอยฯ** และเรื่อง**เยี่ยมคนเป็นเอดส์** เพราะเนื้อหาเกี่ยวกับความรักในครอบครัว การให้ความเข้าใจและกำลังใจคนเป็นเอดส์ จะเห็นว่าเรื่องที่ชอบนี้สะท้อนความคิดความสนใจของคนต่างวัยได้ค่อนข้างชัดเจน ในขณะที่วัยรุ่นจะมีความสนใจในเรื่องกีฬา กลุ่มผู้ใหญ่ซึ่งเป็นวัยของคนมีครอบครัวจะมีความรู้สึกชอบเรื่องการอยู่ร่วมกันมากกว่า กับเรื่องราวที่เกี่ยวกับความผูกพันในครอบครัว

เมื่อกล่าวถึงเรื่องที่ไม่ชอบ ส่วนใหญ่กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงไม่ชอบเรื่อง**ทางสายใหม่ เส้นเขียว** และ**ถุงยาง** รองลงมาคือ**คนกุมขมับ สาวเอยฯ หนึ่งในแสน** และ**ข่าว** ด้วยเหตุผลว่าภาพที่นำเสนอไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเรื่อง **เส้นเขียว** และ**เรื่องถุงยาง** เนื้อหาไม่เข้าใจและสื่อความหมายไม่ชัด ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่ไม่ชอบเรื่อง**เส้นเขียว ตุ๊กตา** และ**คนกุมขมับ** เพราะสั้นเกินไปทำให้ดูไม่เข้าใจ จะเห็นว่าเรื่องเส้นเขียวและเรื่องคนกุมขมับ จะเป็นเรื่องที่ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ไม่ชอบตรงกันมากที่สุด

สำหรับประเด็นอื่นๆ เกี่ยวกับสื่อสำนักนายกฯ เช่นเรื่องกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อที่เห็นจากวีดิทัศน์นั้นมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายชัดเจน ซึ่งดูได้จากภาพการแสดงและตัวละครที่แสดง กลุ่มวัยรุ่นให้ความเห็นว่าสื่อสำนักนายกฯ ที่ได้ดูนั้นเน้นในกลุ่มวัยรุ่นมากไป อยากให้เน้นทุกวัย ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่มีความเห็นคล้ายๆ กันว่า สื่อที่ได้ดูมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายชัดเจนเช่นกัน โดยดูได้จากเนื้อเรื่อง นอกจากนี้กลุ่มผู้ใหญ่ยังเห็นว่าโดยภาพรวมแล้วสื่อที่เห็นมีความเหมาะสมทั้งเนื้อหาและระยะเวลา โดยอยากให้คงลักษณะความสวยงามไว้ อย่างไรก็ตามมีบางส่วนที่อยากให้การนำเสนอภาพต่างๆ ช้าลง ข้อเสนอแนะดังกล่าวของกลุ่มผู้ใหญ่อาจแสดงให้เห็นว่า สื่อสำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ไม่ควรสั้นเกินไปจนทำให้จับประเด็นของสื่อไม่ได้ ข้อสังเกตนี้เป็นไปได้มากขึ้นเมื่อย้อนกลับไปดูเหตุผลที่ไม่ชอบสื่อบางเรื่องของกลุ่มผู้ใหญ่ที่ว่าไม่ชอบ เพราะสั้นเกินไปดูไม่เข้าใจ ในขณะที่ในกลุ่มวัยรุ่นไม่มีการพูดถึงปัญหานี้ นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นเห็นว่าสื่อของสำนักนายกฯ ที่เห็นจากวีดิทัศน์ที่ให้ดูนั้นมีเนื้อหาครอบคลุมทุกประเด็นดีแล้ว

จะเห็นว่าเมื่อได้ดูสปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกฯ ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงทุกคนต่างเคยเห็นกันมาแล้วทั้งนั้น แต่หากมองย้อนไปในประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับแหล่งที่ผลิตสื่อ ส่วนใหญ่ของกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่จะให้คำตอบว่าไม่เคยเห็น เคยเห็นแต่ของกระทรวงสาธารณสุข ข้อค้นพบนี้ย้ำข้อสังเกตที่ว่าในมโนภาพของกลุ่มศึกษาและอาจจะเป็นของคนทั่วๆ ไปด้วยนั้น สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์หรืออะไรที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ จะเป็นความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุขหน่วยงานเดียวเท่านั้น แต่ก็เป็นไปได้ว่าในการรับสื่อกลุ่มศึกษาไม่ได้สนใจดูหน่วยงานที่ผลิต

: เขตชนบท

ในประเด็นของการเคยรับสื่อโรคเอดส์ของสำนักนายกฯ สำหรับในเขตชนบทภาคใต้นี้มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำบางส่วนและผู้นำในชนบทที่ตอบว่าเคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ โดยกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำบางคนนั้นเคยเห็นจากโทรทัศน์ช่อง 7 ส่วนผู้นำในชนบทบอกว่าเคยเห็นจากโทรทัศน์และโปสเตอร์ อย่างไรก็ตามผู้นำในชนบทเห็นว่าสื่อของสำนักนายกฯ ไม่ได้แตกต่างจากสื่อของแหล่งผลิตอื่นๆ เพราะสนใจแต่เนื้อหาเท่านั้น ส่วนกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาสูงและผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงไม่เคยได้รับสื่อของสำนักนายกฯ โดยเฉพาะผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาสูงนั้น นอกจากจะไม่เคยได้รับสื่อของสำนักนายกฯแล้ว ยังไม่เคยรู้จักสำนักนายกฯ อีกด้วย

แต่หลังจากที่กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำได้ดูสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ 20 เรื่องแล้วพบว่ากลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเคยเห็นสูงสุดประมาณ 8 เรื่อง ขณะนี้กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำเคยเห็นสูงสุด 2 เรื่อง และ 1 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ มาก่อนแม้แต่เรื่องเดียว สำหรับช่องที่เคยเห็นนั้นกลุ่มวัยรุ่นให้คำตอบว่าเห็นจากช่อง 3 มากที่สุด ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในส่วนที่เคยเห็น เห็นจากช่อง 11 ช่วงหลังข่าว ซึ่งข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นค่อนข้างชัดเจนถึงความแตกต่างในการได้รับรู้ข่าวสารทางโทรทัศน์ของคนต่างวัยที่อยู่ในชนบทเหมือนกัน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคใต้ชอบดูโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มผู้ใหญ่ หรืออาจเป็นเพราะกลุ่มผู้ใหญ่เลือกดูโทรทัศน์เฉพาะรายการที่ชอบเท่านั้น ซึ่งทำให้คิดต่อไปว่าทำไมกลุ่มผู้ใหญ่ไม่ชอบดูรายการประเภทโฆษณา และอีกเหตุผลหนึ่งที่เป็นไปได้มากคือทักษะในการใช้ภาษาไทยที่ดูเหมือนว่าเป็นอุปสรรคในกลุ่มผู้ใหญ่มากกว่ากลุ่มวัยรุ่น

สำหรับเรื่องที่เห็นบ่อยในกลุ่มวัยรุ่นคือ เรื่อง**เส้นเขียว คนกุมขมับ กาเหว่า เหนือชาย** และ**เยี่ยมคนเป็นเอดส์** ส่วนในกลุ่มผู้ใหญ่นั้นมีเพียง 5 เรื่องที่กลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำคนใดคนหนึ่งเคยเห็นคือ เรื่อง**ทางสายใหม่ สาวเอยฯ ของแถมจากเธค เหนือชาย** และ**เยี่ยมคนเป็นเอดส์** โดยเรื่องที่กลุ่มผู้ใหญ่เคยเห็นบ่อยคือเรื่อง**ทางสายใหม่** และ**สาวเอยฯ**

ส่วนเรื่องที่ดูแล้วรู้สึกชอบในกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำคือ เรื่อง**ฟุตบอล พี่เลี้ยง-น้อง พ่อแม่ลูก เหนือชาย** และ**เยี่ยมคนเป็นเอดส์** เหตุผลที่ชอบนั้นส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเนื้อหา เช่น ชอบเรื่อง**ฟุตบอล**เพราะเนื้อหาเน้นการออกกำลังกาย ชอบเรื่อ**งพ่อแม่ลูก**เพราะเป็นบทเรียนให้สอนลูก หรือชอบเรื่อง**เหนือชาย**เพราะเนื้อเรื่องเป็นข้อคิดเตือนพวกวัยรุ่นที่ชอบเที่ยว ส่วนในกลุ่มผู้ใหญ่เรื่องที่ชอบคือ เรื่อง**พี่เลี้ยงน้อง สมยศ พ่อแม่ลูก ข่าว**และ**เหนือชาย** ด้วยเหตุผลที่ไม่แตกต่างกันกับกลุ่มวัยรุ่นมากนัก จะเห็นว่าเรื่องที่ทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ชอบตรงกันคือเรื่อง**พี่เลี้ยงน้อง พ่อแม่ลูก** และ**เหนือชาย**

เรื่องที่ดูแล้วกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำไม่ชอบคือ เรื่อง**เส้นเขียว** และ**เรื่องตุ๊กตา** เพราะเรื่อง**เส้นเขียว** นั้นดูแล้วไม่เข้าใจ ในขณะที่เรื่อง**ตุ๊กตา** กลุ่มวัยรุ่นให้เหตุผลว่าไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จู่ๆ ตุ๊กตาเหล่านั้นก็ล้มลง คำตอบดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า เรื่อง**ตุ๊กตา**ยังไม่สามารถสื่อให้กลุ่มวัยรุ่นใน

ชนบทที่มีการศึกษาต่ำเข้าใจได้ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำให้คำตอบว่า เรื่องที่ไม่ชอบคือเรื่อง**เส้นเขียว หนึ่งในแสน ตุ๊กตา สาวเอยฯ วันเกิด รับน้อง คนกุมขมับ** และ**กาเหว่า** ซึ่งที่ไม่ชอบนี้กลุ่มผู้ใหญ่ให้เหตุผลว่า เนื่องจากว่าดูแล้วไม่เข้าใจ โดยที่กลุ่มผู้ใหญ่บางส่วนยอมรับว่าการที่ดูไม่เข้าใจนี้เกิดจากภาษา

ส่วนประเด็นอื่นๆ นั้นกลุ่มวัยรุ่นในชนบทภาคใต้แสดงความคิดเห็นว่าสื่อของสำนักนายกฯ ที่เห็นจากวีดิทัศน์มีความครอบคลุมประชากรวัยต่างๆ ทั้งเด็กวัยรุ่นและวัยมีครอบครัว สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำให้ข้อคิดว่าสื่อที่ฉายให้ดูทางวีดิทัศน์นั้น โดยภาพรวมแล้วคนดูไม่เข้าใจเพราะออกมาเร็วเกินไป ควรทำเป็นเรื่องเดียวกันมีความยาวประมาณครึ่งชั่วโมง

สรุปบทวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีในเขตเมืองและเขตชนบทภาคใต้

เมื่อมองภาพของความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกฯ จากการศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบทภาคใต้ โดยรวมแล้วจะเห็นว่ากลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองได้รับสื่อของสำนักนายกฯที่เป็นสปอตโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในชนบท ทั้งนี้ในเขตเมืองนั้นการรับสื่อในกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นในชนบทได้รับสื่อของสำนักนายกฯ มากกว่ากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงความเข้าใจในประเด็นของสิ่งที่สื่อนำเสนอจากคำตอบในการให้เหตุผลสำหรับเรื่องที่ไม่ชอบของกลุ่มต่างๆ ที่ได้ดูสปอตโทรทัศน์แล้ว เห็นได้ชัดเจนว่ากลุ่มผู้ใหญ่ในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ มีความเข้าใจเนื้อหาของสื่อน้อยกว่ากลุ่มศึกษาอื่นๆ เพราะอุปสรรคในด้านภาษาดังได้กล่าวไว้แล้ว นอกจากนี้สิ่งที่เหมือนกันอย่างหนึ่งในกลุ่มผู้ใหญ่ทั้งในเขตเมืองและชนบทก็คือ เรื่องระยะเวลาการนำเสนอของสื่อสำนักนายกฯซึ่งทั้งสองกลุ่มได้ให้คำตอบที่แสดงให้เห็นว่าสื่อโรคเอดส์ของสำนักนายกฯนั้นสั้น และเร็วเกินไป มีผลให้ไม่สามารถทำความเข้าใจได้

นอกจากนั้นแล้วในประเด็นของเรื่องที่ชอบนั้น เหตุผลที่ชอบมักสะท้อนให้เห็นลักษณะเฉพาะของแต่ละวัย อย่างเช่นเรื่องที่ครองใจวัยรุ่นได้ทั้งกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองและเขตชนบทคือเรื่อง**ฟุตบอล** ในขณะที่วัยผู้ใหญ่ทั้งในเมืองและชนบทมักชอบเรื่องในแนวความรักความอบอุ่นและ สัมพันธภาพในครอบครัว อย่างไรก็ตามในภาพรวมทั้งการศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบทแล้วเรื่องที่เป็นที่ชื่นชอบกันเป็นส่วนใหญ่คือเรื่อง**พ่อแม่ลูก พี่เลี้ยงน้อง**และ**เหนือชาย** ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบโดยส่วนใหญ่แล้วคือเรื่อง**เส้นเขียว ตุ๊กตา** และ**คนกุมขมับ**

กรุงเทพมหานคร

จากผลการศึกษาในเรื่องการเคยรับสื่อของสำนักนายกฯ พบว่า หลายกลุ่มในกรุงเทพฯ ที่ให้ข้อมูลเคยได้รับสื่อของสำนักนายกฯมาแล้ว เช่น กลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำในกรุงเทพฯ ส่วนหนึ่ง โดยผู้ใหญ่ในกรุงเทพที่มีการศึกษาสูงนั้นให้ข้อมูลว่าเคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ ที่เป็นแผ่นพับซึ่งได้รับแจกตาม

ห้างสรรพสินค้าและนิทรรศการต่างๆ และคิดว่าสื่อของสำนักนายกฯ มีรูปแบบ เนื้อหาและการนำเสนอเหมือนกันกับสื่อของกระทรวงสาธารณสุข ส่วนผู้นำคนหนึ่งเคยได้รับสิ่งพิมพ์และเทปเสียง ในขณะที่ผู้นำอีกคนหนึ่งเคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ จากโทรทัศน์แต่จำเรื่องไม่ได้

หลังจากที่ให้เฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงดูสปอตโฆษณาโทรทัศน์เกี่ยวกับโรคเอดส์ของสำนักนายกฯ จำนวน 20 เรื่อง ปรากฏว่ากลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่มีข้อคิดเห็นทั้งเหมือนและแตกต่างกัน กล่าวคือ เรื่องที่กลุ่มวัยรุ่นเห็นบ่อย คือ **ทางสายใหม่ แก้ว พ่อแม่ลูก** และ**ฟุตบอล** ส่วนเรื่องที่กลุ่มวัยรุ่นดูแล้วชอบคือ เรื่อง**ฟุตบอล กาเหว่า แก้ว ทางสายใหม่** และ**ถุงยาง** โดยให้เหตุผลว่า ชอบเรื่อง**ฟุตบอล** เพราะสื่อให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมของผู้ติดเชื้อเอดส์กับคนปกติอื่นๆ ชอบเรื่อง**กาเหว่า** เพราะแสดงให้เห็นความรักของแม่ที่ไม่รังเกียจลูกที่ติดเชื้อเอดส์ ชอบเรื่อง**แก้ว** เพราะเป็นการให้กำลังใจของเพื่อนที่เห็นคุณค่าของคำว่าเพื่อนไม่รังเกียจแม้จะเป็นเอดส์ ชอบเรื่อง**ทางสายใหม่** เพราะเนื้อหาเป็นการเตือนเพื่อนไม่ให้ประมาท และชอบเรื่อง**ถุงยาง**เพราะการนำเสนอดีเหมาะกับวัยรุ่น ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบ กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงให้คำตอบว่า ไม่ชอบเรื่อง**ตุ๊กตา** และ**คนกุมขมับ** เพราะสื่อเข้าใจยาก ความหมายไม่ชัดดูแล้วต้องใช้ความคิด

สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงนั้น ให้ข้อวิจารณ์เฉพาะเรื่องที่ไม่ชอบคือเรื่อง**เส้นเขียว รับน้อง ของแถมจากเธค ตุ๊กตา ข่าว คนกุมขมับ** และ**เหนือชาย** โดยให้เหตุผลว่า เรื่อง**เส้นเขียว**นั้นเป็นเรื่องที่ดูแล้วเครียด น่ากลัว ภาพที่นำเสนอเปิดเผยโจ่งแจ้งเกินความจำเป็นไม่เหมาะสมกับเด็กๆ เรื่อง**รับน้อง**ไม่เหมาะสำหรับเด็กเช่นกันแต่รูปแบบการนำเสนอใช้ได้ เรื่อง**ของแถมจากเธค** มีเนื้อหายั่วยุวัยรุ่นแทนที่จะทำให้กลัวเอดส์อาจทดลองทำอย่างในเรื่อง ส่วนเรื่อง **ตุ๊กตา** ให้ความรู้สึกน่ากลัว ความหมายไม่ชัดเจน เรื่อง**ข่าว** ดูแล้วสับสนไม่ปะติดปะต่อ มีการใช้เสียงประกอบทำให้ดูยุ่งเหยิง เรื่อง**คนกุมขมับ** ให้ความรู้สึกน่ากลัว และเรื่อง**เหนือชาย** เนื้อหาดูไม่สมเหตุสมผล เพราะตัวละครในเรื่องที่ติดเชื้อเอดส์ตายในเวลาไม่นาน ซึ่งจริงๆ แล้วต้องใช้เวลา 5 ปี หรือ 10 ปี และเรื่องก็ไม่ควรจบลงด้วยการตาย และในตอนต้นเรื่องก็ไม่จำเป็นต้องมีพิธีกรเกริ่นนำเพราะทำให้ยาวเกินไป นอกจากนี้กลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงยังให้ข้อวิจารณ์เพิ่มเติมในบางเรื่องคือ เรื่อง**ถุงยาง** ว่าสั้นเกินไปทำให้คนไม่เข้าใจ และเรื่อง**ฟุตบอล** ที่ต้องการเจาะกลุ่มวัยรุ่น แต่วิธีการนำเสนอยังเข้าไม่ถึงกลุ่มวัยรุ่น

นอกจากนี้กลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯที่มีการศึกษาสูง ยังแสดงความคิดเห็นว่าไม่เห็นด้วยกับการตอกย้ำว่าเอดส์เป็นแล้วตาย เพราะสงสารคนติดเชื้อ ในประเด็นเรื่องเนื้อหาและความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ เห็นว่าสปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ 20 เรื่องที่เห็นส่วนมากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน การใช้ชีวิตร่วมกันของผู้ติดเชื้อเอดส์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคม ส่วนกลุ่มเป้าหมายนั้นจะเน้นคนที่ชอบเที่ยว กลุ่มผู้ใช้แรงงานและคนขับสิบล้อ สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าสปอตโทรทัศน์ที่เห็นส่วนมากจะมีในกลุ่มวัยรุ่น วัยเจริญพันธุ์ คนทั่วไป สิบล้อ แต่ยังไม่มีในกลุ่มชาวไร่ ชาวนา และกรรมกร

สรุปบทวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีในกรุงเทพมหานคร

จะเห็นว่า มีประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มศึกษาในกรุงเทพมหานครที่เคยรับสื่อโรคเอดส์ของสำนักนายกรัฐมนตรีมาก่อน พร้อมกับมีความคิดเห็นว่า สื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีที่นำเสนอมาไม่ได้แตกต่างจากสื่อโรคเอดส์ที่ผลิตโดยหน่วยงานอื่นแต่อย่างใด ข้อวิจารณ์อื่นๆ นั้น พอจะกล่าวได้จากเรื่องที่ชอบว่า กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ก็ยังคงรสนิยมของความเป็นวัยรุ่น เช่นเดียวกับภาคอื่นๆ ที่นิยมเรื่องราวและรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในวัยเดียวกัน ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบสำหรับกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงในกรุงเทพมหานครนั้น เป็นเพราะสื่ออธิบายความหมายไม่ชัดเจนทำให้เข้าใจยาก ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะไม่ชอบเพราะมีความเห็นว่าเนื้อหาและภาพการนำเสนอไม่เหมาะสม ไม่สมเหตุสมผล และให้ความรู้สึกในทางลบมากกว่าที่จะไม่ชอบเพราะดูไม่เข้าใจ นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันในกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงที่ค่อนข้างเด่นชัดกว่าในกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงว่า สื่อควรนำเสนอในทางบวก คือในลักษณะของการมีความหวัง ให้ความรู้สึกที่ดี ความเข้าใจ กำลังใจ มากกว่าที่จะเป็นเรื่องความหมดหวัง และจบลงด้วยการตายอย่างที่ผ่านมา และกลุ่มผู้ใหญ่ยังเห็นว่า สปอตโทรทัศน์ 20 เรื่องของสำนักนายกรัฐมนตรี ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชนชั้นล่างบางกลุ่มอีกด้วย เช่น ชาวไร่ ชาวนา และกรรมกร เป็นต้น นอกจากนี้แล้วกลุ่มศึกษายังมีความคิดเห็นว่า สื่อของสำนักนายกรัฐมนตรีที่นำเสนอมาไม่ได้แตกต่างไปจากสื่อโรคเอดส์ที่ผลิตโดยหน่วยงานอื่นแต่อย่างใด

4.6 ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต

ภาคเหนือ

: เขตเมือง

เมื่อกล่าวถึงทิศทางการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต จากการศึกษากลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเมือง พบว่ามีความเห็นแตกต่างกันบ้างในเรื่องของสื่อที่คิดว่าได้ผลดีที่สุด และเข้าถึงประชาชนมากที่สุด กล่าวคือ ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า "โทรทัศน์" เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด เพราะออกอากาศไปทั่วประเทศ คนส่วนใหญ่นิยมดูและดูกันเกือบทุกวันนั้น ผู้นำชุมชนในเขตเมืองก็มองว่าสื่อที่ดีที่สุด คือ "สื่อบุคคล" เพราะเป็นสื่อสองทางที่ประชาชนสามารถซักถามได้

เกี่ยวกับลักษณะของสื่อประชาสัมพันธ์ที่อยากให้เป็นในอนาคต ทุกกลุ่มในเขตเมืองมีความเห็นคล้ายๆ กันว่า ในการนำเสนอทางโทรทัศน์ควรเป็นละครหรือโฆษณาสั้นๆ ออกอากาศในช่วงเวลาที่มีคนดูกันมากๆ คือ ช่วงข่าวตอนกลางคืนหรือช่วงละครหนึ่งถึงสามทุ่ม เพราะเป็นเวลาที่ทุกคนในครอบครัวมักอยู่กับบ้าน สำหรับวันเสาร์-อาทิตย์ควรเพิ่มในตอนกลางวันด้วย ผู้นำในเขตเมืองยังระบุชัดเจนไปอีกว่า

เวลาในการนำเสนอควรให้เหมาะกับวัยของกลุ่มเป้าหมายด้วย เช่น ช่วงหัวค่ำเหมาะกับเด็ก ขณะที่วัยรุ่นจะดูโทรทัศน์ช่วงข่าวกีฬาและมวย ส่วนผู้ใหญ่จะดูช่วงข่าวและช่วงละคร สำหรับเรื่องระยะเวลาในการนำเสนอเกือบทุกกลุ่มในเขตเมือง เห็นว่า ควรนำเสนอสั้นๆ ไม่ต้องนานเพราะคนดูจะเบื่อ แต่ที่สำคัญต้องให้ได้ใจความ เข้าใจง่าย รูปแบบเด่นชัด มีเพียงวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้น ที่เสนอว่าควรให้นำเสนอเป็นตอนๆ ละ 15 นาที เพราะถ้าสั้นเกินไปจะดูไม่เข้าใจ

นอกจากเสนอให้มีลักษณะเป็นละครหรือโฆษณาสั้นๆ แล้ว กลุ่มผู้ใหญ่ในเมืองที่มีการศึกษาสูงและผู้นำในเมืองเสนอให้มีการสัมภาษณ์ผู้ป่วยที่เป็นเอดส์ออกอากาศเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักในปัญหาและสร้างความรู้สึกเห็นใจผู้ป่วย และผู้นำในเมืองมองว่า การเชิญผู้ติดเชื้อเอดส์มาเป็นวิทยากรได้จะเป็นสื่อบุคคลที่ดีที่สุด

สื่ออื่นๆ เช่น วิทยุ วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตเมืองเห็นสอดคล้องกันว่า ควรใช้ภาษาถิ่น (ภาษาเหนือ) ในการนำเสนอ โดยผู้นำชุมชนในเขตเมืองให้ข้อสังเกตว่าผู้จัดรายการควรมีข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ถูกต้องครบถ้วน การแทรกรายการต้องดูจังหวะและสถานการณ์ด้วย แผ่นพับและโปสเตอร์ วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเสนอให้เปลี่ยนภาพใหม่บ่อยๆ และไม่อยากให้เสนอด้วยการ์ตูน ส่วนผู้นำชุมชนในเขตเมืองมีความคิดว่า แผ่นพับเหมาะกับนักเรียน ในขณะที่โปสเตอร์เหมาะกับกลุ่มที่มีการศึกษาไม่สูงเช่น กรรมกร สามล้อ หรือผู้ที่ไม่ค่อยมีเวลาอ่าน โดยภาพต้องแสดงให้เห็นความน่ากลัว สื่อชัดเจนและเข้าใจง่าย ส่วนหนังสือพิมพ์ผู้นำชุมชนในเขตเมืองเสนอให้ลงคอลัมน์สตรีให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเอดส์โดยลงในหนังสือพิมพ์หลายๆ ฉบับ และสำหรับเทปเสียงผู้นำชุมชนในเขตเมืองเห็นว่าเหมาะกับชุมชนใหญ่ที่มีหอกระจายข่าว โดยเทปเสียงนี้ วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเสนอให้พระพยอม พระนักเทศน์ชื่อดังเป็นผู้เทศน์เกี่ยวกับโรคเอดส์ เพราะมีวิธีการเทศน์ที่ชวนฟัง ตลก ไม่น่าเบื่อ แต่มีสาระเป็นที่ชื่นชอบของคนทั่วไป

สำหรับเนื้อหาที่อยากให้สื่อนำเสนอในอนาคต กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมืองเสนอว่า ควรให้ครอบคลุมประเด็นอื่นที่นอกเหนือจากการติดต่อ เช่น การปฏิบัติตัวเมื่อเป็นเอดส์หรือเมื่อคนใกล้ชิดเป็นเอดส์รวมทั้งรายละเอียดการติดต่ออื่นๆที่ยังอยู่ในความสงสัย เช่น การทำเล็บ ทำผม ใช้ของร่วมกัน หรือแม้แต่เรื่องของยุง ส่วนผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำอยากให้เพิ่มเนื้อหาที่จูงใจให้เห็นอกเห็นใจผู้ป่วยเอดส์ให้มากขึ้น สำหรับผู้นำชุมชนในเขตเมืองอยากให้เนื้อหาออกมาในลักษณะของความทุกข์ทรมานจากโรคเอดส์ สภาพชีวิตความรู้สึกนึกคิดของผู้ป่วยเอดส์ เพื่อให้เกิดความตระหนัก และให้เน้นการปฏิบัติตัวมากกว่าเน้นว่าเอดส์คืออะไร

ในประเด็นของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาสูงและวัยรุ่นในเมืองที่มีการศึกษาต่ำมีความเห็นสอดคล้องกันว่าสื่อในอนาคตควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน โดยกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองการศึกษาสูงมองว่ากลุ่มที่สื่อยังไม่ครอบคลุมคือ กลุ่มชาวชนบท กลุ่มชุมชนแออัด และกลุ่มกรรมกร ในขณะเดียวกันผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่า สื่อในอนาคตควรเน้นในกลุ่มวัยรุ่น เพราะเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการรับเชื้อมากที่สุด และเห็นสอดคล้องกับกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงว่ากลุ่มชนบทเป็นกลุ่มที่สื่อยังครอบคลุมไม่ถึง

สำหรับสื่อที่ควรผลิตเพิ่มขึ้นในอนาคต กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงและผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นตรงกันว่า ในอนาคตควรผลิต "โปสเตอร์" เพิ่มเพราะสร้างความสนใจได้ ในการประชาสัมพันธ์นั้น ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงอยากให้ติดตามสถานที่สาธารณะ ในขณะที่ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ อยากให้เพิ่มการประชาสัมพันธ์ตามร้านอาหารและสถานบริการมากกว่า

ในประเด็นของการให้ดาราเป็นผู้นำเสนอในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องให้ดารานำเสนอ เพราะเป็นห่วงว่า ดาราอาจเสียภาพพจน์ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตเมืองการศึกษาต่ำกลับเห็นด้วยกับการให้ดาราเป็นจุดสร้างความสนใจ อย่างไรก็ตามผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำมีความคิดเห็นว่า ถ้าผู้นำเสนอเป็นผู้ป่วยเอดส์จริงจะน่าเชื่อถือมากกว่า

: เขตชนบท

สำหรับประชาชนที่อยู่ในเขตชนบท ทั้งกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสื่อเอดส์ในอนาคตในหลายประเด็น กล่าวคือ

เมื่อพูดถึงสื่อที่ได้ผลที่สุดในการเข้าถึงประชาชน ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำและวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง มีความคิดเห็นตรงกันว่า "สื่อบุคคล" เป็นสื่อที่ได้ผลที่สุดในการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ โดยอาจเป็นแพทย์หรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ เข้ามาถึงตัวประชาชนอธิบายและยกตัวอย่างประกอบโดยใช้สื่ออื่นๆ ช่วย เช่น สไลด์ หรือวีดิทัศน์นั้น กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำและผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า "โทรทัศน์" เป็นสื่อที่ดีที่สุด ส่วนผู้นำชุมชน เห็นว่าสื่อที่ได้ผลที่สุด คือ "หนังสือ" และ "สื่อบุคคล" เพราะหนังสือมีรายละเอียดมากและอ่านทบทวนได้ ส่วนสื่อบุคคลนั้นควรเข้าในช่วงที่มีการประชุมหรือช่วงเทศกาลงานบุญ อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตจากผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงว่า ถ้าจะหวังผลให้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมจริงๆ ต้องให้เห็นผู้ป่วยโรคเอดส์ด้วยตาตนเอง การรณรงค์ผ่านสื่อไม่น่าจะได้ผลเท่าการสัมผัสจริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำเสนอทางโทรทัศน์ ทุกกลุ่มในเขตชนบทเสนอให้มีการสัมภาษณ์ผู้ป่วยโรคเอดส์จริงๆ โดยแสดงหรือเสนอภาพอาการของโรคตั้งแต่เริ่มเป็นจนเสียชีวิต เน้นความน่ากลัวของการเป็นโรคเอดส์ เพื่อให้คนตระหนักถึงความร้ายแรงและเกิดความเห็นอกเห็นใจ ในขณะเดียวกันกลุ่มในชนบทนี้มองว่าภาพที่สวยงามนั้น ไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงได้ นอกจากนี้ ทั้งกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงเห็นควรว่าน่าจะทำเป็นละครหรือโฆษณาด้วย ออกอากาศในช่วงข่าวหนึ่งทุ่ม และหลังข่าวสามทุ่ม หรือรายการมวย โดยวัยรุ่นในเขตชนบทการศึกษาสูงเสนอให้เป็นการ์ตูนถ้าเป็นเสาร์-อาทิตย์ เพราะเด็กๆ จะได้ดูด้วย ส่วนระยะเวลาในการนำเสนอ กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเสนอว่าควรสั้นประมาณ 5 นาที แต่วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในเขตชนบทคิดว่าควรมีความยาวประมาณ 15-30 นาที เพราะถ้าสั้นไปจะดูไม่ทัน แต่ก็ไม่ควรยาวเกินไปเพราะจะน่าเบื่อ

สำหรับข้อเสนอแนะของสื่อประเภทอื่นๆ เช่น วิทยุ มีความแตกต่างกันในความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ ในเขตชนบท กล่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำและวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า สื่อวิทยุควรใช้ภาษาถิ่น (ภาษาเหนือ) เพราะผู้สูงอายุอาจฟังภาษากลางไม่เข้าใจ และผู้สูงอายุก็ควรได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์เพราะสำคัญในแง่ที่สามารถบอกสอนคนรุ่นยาว์กว่าได้ แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำกลับเห็นว่าไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาถิ่น เพราะมองว่าปัจจุบันคนส่วนใหญ่ก็สามารถฟังภาษากลางได้เข้าใจ เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะในเรื่องภาษาของกลุ่มวัยรุ่น ที่ดูเหมือนจะขัดแย้งกับมุมมองกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทนี้ ข้อเสนอดังกล่าวน่าจะเกิดจากความเป็นห่วงแทนกลุ่มผู้ใหญ่ของกลุ่มวัยรุ่น คือกลัวว่าภาษาจะเป็นอุปสรรคในการรับสื่อ ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่กลับมองว่า ตัวเองมีความเข้าใจภาษาไทยกลางดีพอสมควร สื่อจึงไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาถิ่นก็ได้ สำหรับการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ วัยรุ่นในเขตชนบทการศึกษาสูงเสนอว่าควรออกอากาศในช่วงเช้าก่อนออกจากบ้านไปทำงานและช่วงเย็นหลังเลิกงานกลับบ้าน ส่วนกลางคืนจะดูโทรทัศน์กันมากกว่าฟังวิทยุ สำหรับผู้นำชุมชนในเขตชนบทเสนอว่าสื่อวิทยุควรแทรกในรายการเพลง เพราะส่วนใหญ่ชอบฟังรายการเพลง

ในเรื่องของกลุ่มเป้าหมาย มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้นที่มองว่าสื่อในอนาคตควรให้ครอบคลุมในกลุ่มผู้สูงอายุด้วยเหตุผลข้างต้นว่า แม้จะไม่ใช่กลุ่มเสี่ยงแต่ผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อบุตรหลานได้ นอกจากนี้ ควรแยกกลุ่มเป้าหมายเป็นหญิงและชายด้วย

ในการผลิตสื่อเพิ่มในอนาคตทางด้านกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าควรผลิตสื่อเพิ่มทุกประเภท เพราะที่ผ่านมายังไม่พอ ยังไม่ครอบคลุมไปถึงชนบทที่ห่างไกล ในขณะที่ผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าสื่อที่ควรผลิตเพิ่มคือ โทรทัศน์ และโปสเตอร์ เพราะส่วนใหญ่ไม่ค่อยฟังวิทยุ และเทปเสียงก็ไม่ค่อยมีประโยชน์ ถ้าได้รับมาก็คงฟังครั้งเดียว แล้วไม่ฟังอีก ส่วนผู้นำชุมชนในเขตชนบทเห็นว่าควรผลิตโปสเตอร์เพิ่ม

เกี่ยวกับการให้ดาราเป็นผู้นำเสนอสื่อ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และทั้งวัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงเห็นด้วยกับการให้ดาราเป็นผู้แสดง เพราะสื่อจะน่าสนใจมากขึ้นและวัยรุ่นชอบดารา อย่างไรก็ตามผู้ใหญ่ในเขตชนบทการศึกษาสูงคิดว่าจะเป็นการดีกว่าถ้านำเสนอด้วยคนเป็นโรคเอดส์จริงๆ

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะอื่นๆ จากผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่าการแก้ปัญหาโรคเอดส์ควรนำศาสนามาขัดเกลาจิตใจของคนในชุมชน ด้วยมองว่ายุคปัจจุบันวัตถุนิยมกำลังครอบคลุมไปทั่วทุกแห่งหน ในหมู่บ้านมีค่านิยมผิดๆ ที่มีการแข่งขันกันในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้พ่อแม่ยินยอมให้ลูกสาวไปมีอาชีพค้าบริการ ถึงแม้รัฐบาลจะรณรงค์อย่างหนักไม่ให้หญิงสาวไปขายตัว และรณรงค์การป้องกันตัวเองในกลุ่มผู้ชาย ปัญหาโรคเอดส์ก็ยังคงอยู่และขยายตัวต่อไป

สรุปบทวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคตในเขตเมืองและเขตชนบทภาคเหนือ

เมื่อมองภาพจากการศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทภาคเหนือในแต่ละประเด็น พอจะสรุปได้ว่าสื่อที่ได้ผลที่สุดในการเข้าถึงประชาชน คือ โทรทัศน์ และสื่อบุคคล โดยกลุ่มศึกษาในเขตเมืองนั้นเน้นทางด้านโทรทัศน์มากกว่าอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่กลุ่มศึกษาในเขตชนบทเน้นสื่อบุคคลมากกว่าอย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นความต้องการประเภทของสื่อที่แตกต่างกันของชาวเมืองและชาวชนบท อาจจะเนื่องจากสภาพความเป็นจริงของการรับสื่อโทรทัศน์ที่ยังไม่ทั่วถึงในเขตชนบทภาคเหนือ สื่อประเภทที่เข้าถึงตัวชาวบ้านได้ดีที่สุดจึงเป็นสื่อบุคคล รูปแบบการเสนอทางโทรทัศน์ทั้งในเมืองและชนบทเห็นว่าควรเป็นละครหรือโฆษณาและสัมภาษณ์ผู้ติดเชื้อเอดส์หรือนำผู้เป็นโรคเอดส์มาออกรายการ ระยะเวลาในการนำเสนอ กลุ่มในเมืองส่วนใหญ่อยากให้เสนอสั้นๆ ในขณะที่ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มต่างๆ ในเขตชนบทอยากให้เสนอค่อนข้างยาวคือ 15-30 นาที สำหรับช่วงเวลาที่ควรออกอากาศสอดคล้องกันทั้งเขตเมืองและชนบทว่าควรเป็นตอนกลางคืนเวลา 1-3 ทุ่ม เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายในขณะที่ส่วนใหญ่กลุ่มต่างๆ ในเขตเมืองเสนอให้สื่อครอบคลุมกลุ่มชาวชนบท กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในเมือง เช่น กลุ่มชุมชนแออัดและกลุ่มกรรมกร และสื่อควรเน้นวัยรุ่นนั้น ทางด้านกลุ่มศึกษาในเขตชนบทก็เสนอว่า สื่อต้องให้ครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุด้วย ความคิดเห็นดังกล่าวสะท้อนค่านิยมของสังคมชนบทที่ให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส และการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ในขณะที่ในสังคมเมืองความรู้สึกนี้อาจไม่เข้มแข็งเท่าสังคมชนบท ส่วนสื่อที่ควรผลิตเพิ่ม ในเมืองเสนอว่าควรเพิ่มสื่อโปสเตอร์ และในชนบทก็เห็นไม่ต่างกันนักว่าควรเพิ่มโปสเตอร์และโทรทัศน์ สำหรับการใช้ดาราเป็นผู้นำเสนอ ส่วนใหญ่ทั้งในเขตเมืองและชนบท เห็นด้วยกับวิธีการนี้ แต่เห็นว่าจะดีกว่าถ้าผู้นำเสนอเป็นผู้ติดเชื้อเอดส์จริง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

: เขตเมือง

จากการศึกษากลุ่มต่างๆ ในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตเมือง ในประเด็นของข้อเสนอแนะสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคตนั้น ได้ข้อเสนอแนะในหลายประเด็นดังนี้คือ

ในเรื่องของสื่อที่ได้ผลในการเข้าถึงประชาชนมากที่สุด มีความเห็นสอดคล้องกันในกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตเมืองว่า "โทรทัศน์" เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด

กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตเมืองอยากให้สื่อเป็นโฆษณาหรือละครสั้นๆ ทางโทรทัศน์ ใช้ดาราแสดงเพื่อดึงดูดความสนใจ หมุนเวียนเปลี่ยนเรื่องใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง สื่อความหมายให้ชัดเจนหรือทำเป็นวีดิทัศน์เพื่อลงไปเผยแพร่ในแหล่งชุมชน โดยมีวิทยากรบรรยายประกอบด้วย นอกจากนี้กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่น

ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตเมือง อยากให้มีการเชิญผู้ติดเชื้อเอดส์ได้มีโอกาสพบปะกับประชาชน พูดคุยแลกเปลี่ยนถึงเรื่องราวความเป็นมาและความรู้สึก โดยผ่านทางโทรทัศน์หรือถ้าจะให้ได้ผลกว่าก็คือ เชิญมาจริงๆเลย หรือจัดกลุ่มไปเยี่ยมผู้ป่วยเอดส์ตามโรงพยาบาลที่รับผู้ป่วยเอดส์ก็ได้ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนัก เกิดความรู้สึกสงสาร และอาจลดพฤติกรรมเสี่ยงลงได้ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ยังเสนอคล้ายๆ กันว่า ควรให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจัดการอบรมในกลุ่มเสี่ยงต่างๆ เช่น นักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่มีพฤติกรรมเสี่ยง กลุ่มอาชีพที่เสี่ยงต่อโรคเอดส์ เช่น ร้านเสริมสวย ชายบริการ หญิงบริการ เจ้าของสถานเริงรมย์ และกลุ่มผู้สูงอายุ หรือเข้าถึงชุมชนหมู่บ้านควบคู่ไปกับการให้บริการทางด้านสาธารณสุขอื่นๆ

สำหรับสื่อประเภทอื่นๆ นอกเหนือจากโทรทัศน์มีข้อเสนอแนะอย่างสอดคล้องกันในกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการ-ศึกษาสูงว่า โปสเตอร์ควรติดที่สถานบริการและสถานเริงรมย์ต่างๆด้วย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงนั้นเห็นว่าการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ตามแหล่งบริการทางเพศหนึ่งในต้นตอของปัญหาการแพร่ระบาดโรคเอดส์นั้นเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ ยังเสนอให้มีการทำเทปเสียงเป็นเรื่องราวชีวิตของร็อคฮัดสันดาราชื่อดังในอดีตที่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์นำไปแจกในกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงยังอยากให้หนังสือพิมพ์ได้มีการรายงานสถานการณ์โรคเอดส์ และมีบทบาทในการรณรงค์ต้านเอดส์ให้มากขึ้น เพราะหนังสือพิมพ์นับเป็นแหล่งความรู้ที่ดีเข้าถึงประชาชนแหล่งหนึ่ง

นอกจากนั้นแล้ว กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเสนอให้มีศูนย์ดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอดส์ทุกจังหวัด เพื่อไม่ให้ปะปนกับคนปกติในสังคม ข้อเสนอแนะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความคิดที่ยังไม่สามารถยอมรับผู้ป่วยเอดส์ และผู้ติดเชื้อเอดส์ให้อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้

ประเด็นของเนื้อหาที่ควรนำเสนอในสื่อโรคเอดส์ในอนาคตนั้นพบว่า มีความคิดเห็นคล้ายๆ กันว่าควรเป็นเรื่องการป้องกัน การดูแลรักษา และอาการของโรค มีเพียงผู้นำชุมชนในเขตเมืองเท่านั้น ที่เห็นว่า เนื้อหาของสื่อควรออกมาในลักษณะของการช่วยเหลือความเข้าใจผู้ป่วยเอดส์ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนปกติในสังคมได้ อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนในเขตเมืองคนเดียวกันก็อยากให้เนื้อหาอีกแง่มุมของสื่อควรสร้างให้เกิดความกลัวโรคนี้มากขึ้น เพื่อสร้างความตระหนักในอันตรายของโรค

ในส่วนของสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ นั้น กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในเขตเมือง เห็นว่า สื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างกันไม่ควรจะเหมือนกันในเรื่องของเนื้อหาและการดึงดูดความสนใจ ทั้งนี้กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ในกลุ่มวัยรุ่นควรมีเรื่องสิ่งแวดล้อมสอดแทรกในการรณรงค์ ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่และผู้สูงอายุควรใช้หลักธรรมะเข้าช่วยในการรณรงค์ สำหรับผู้นำชุมชนให้ความเห็นว่า การผลิตสื่อและการประชาสัมพันธ์ในแต่ละกลุ่มอาชีพ เช่น กรรมกร เกษตร หรือข้าราชการ ต้องให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของแต่ละกลุ่ม

สำหรับสื่อที่ควรเพิ่ม มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตเมืองเท่านั้นที่ให้ข้อเสนอแนะในประเด็นนี้ โดยกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าในอนาคตควรเพิ่มสื่อบุคคลให้มากขึ้น ในขณะที่ผู้นำชุมชนในเขตเมืองมองว่า สื่อที่ควรเพิ่มคือ แผ่นพับและโปสเตอร์

: เขตชนบท

จากการศึกษา กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตชนบทภาคอีสาน ในเรื่องของข้อเสนอแนะสำหรับการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคตนั้นพบว่าในประเด็นของสื่อที่ดีที่สุดในการเข้าถึงประชาชน มีความคิดเห็นว่า "โทรทัศน์" เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดสอดคล้องกันทั้งในกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตชนบท ส่วนผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า "สื่อบุคคล" เป็นสื่อที่ดีที่สุด

สำหรับลักษณะของสื่อที่อยากให้เป็น กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตชนบท เห็นว่า ควรทำเป็นละครโทรทัศน์หรือโฆษณาในช่วงหนึ่งถึงสี่ทุ่มในระยะเวลาที่ไม่ควรสั้นเกินไป โดยผู้นำชุมชนในเขตชนบทนั้นเห็นว่าละครหรือโฆษณาดังกล่าวควรใช้ภาษาถิ่น (ภาษาอีสาน) สลับกับภาษาไทยกลางบ้าง ส่วนกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์โดยติดที่ศาลากลางบ้าน สี่แยกชุมชน โรงเรียน ร้านค้า แต่ไม่ควรติดที่วัดเพราะคิดว่าไม่เหมาะสม สำหรับวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์เทปโรคเอดส์ทางหอกระจายข่าวของโรงเรียนหรือวิทยาลัยในช่วงเวลาเจ็ดถึงเจ็ดโมงครึ่ง และกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำอยากให้สื่อบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของชาวบ้านเข้ามาอบรมเผยแพร่ให้ความรู้ โดยนำวีดิทัศน์มาฉายประกอบการอธิบายในวันเสาร์-อาทิตย์ ทั้งยังเสนอให้พระสงฆ์ในหมู่บ้านได้มีบทบาทในการรณรงค์ด้วยโดยการประยุกต์เรื่องเอดส์สอดแทรกไปในการเทศน์สั่งสอนประชาชน

ในประเด็นของเนื้อหาที่ควรนำเสนอในอนาคตนั้น กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำอยากให้เน้นสภาพผู้ป่วยเอดส์ ให้เห็นความทุกข์ทรมาน จะทำให้เกิดความกลัวและลดพฤติกรรมเสี่ยงลง แต่กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำและผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง กลับมีความคิดเห็นตรงกันข้ามคือมองว่าสื่อไม่ควรนำเสนอภาพความน่ากลัวเพราะจะทำให้ประชาชนทั่วไปกลัวและรังเกียจผู้ป่วยเอดส์ และเสนอว่าเนื้อหาของสื่อควรที่จะสร้างความเข้าใจโรคเอดส์ให้มากขึ้น ให้เกิดความสงสารเห็นใจผู้ป่วยโรคเอดส์ ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ นอกจากนี้กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำยังเห็นว่าควรมีเนื้อหารณรงค์ให้หญิงอาชีพพิเศษเลิกอาชีพนี้ และหันไปประกอบอาชีพอื่นเพื่อลดปัญหาการเที่ยวสำส่อนลง ส่วนผู้นำชุมชนในเขตชนบทเห็นว่า สื่อในอนาคตควรเน้นเนื้อหารณรงค์ไม่ให้เที่ยวหญิงบริการ จะเห็นว่าความคิดเห็นในด้านเนื้อหาที่สื่อควรนำเสนอนั้นแตกต่างกันอย่างค่อนข้างชัดในกลุ่มวัยรุ่นและผู้ใหญ่ในเขตชนบท สะท้อนแนวความคิดของกลุ่มผู้ใหญ่ที่มองปัญหาโรคเอดส์นอกเหนือไปจาก

เรื่องการเน้นความน่ากลัวของโรคกว้างไกลไปถึงเรื่องของการยอมรับผู้ติดเชื้อเอดส์ของคนในสังคมมากกว่ากลุ่มวัยรุ่น ซึ่งอาจเนื่องจากวัยหรือการศึกษาที่มากกว่า ทำให้มีทัศนคติการมองเรื่องราวต่างๆ ที่เปิดกว้างไม่ติดยึดเฉพาะด้านการป้องกันคนดีไม่ให้ติดเชื้อเอดส์ แต่มองในด้านของคนที่ติดเชื้อเอดส์แล้วด้วย

ในส่วนของสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ควรเหมือนหรือต่างกันอย่างไรนั้น วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนเห็นตรงกันว่า สื่อควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ทั้งนี้วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเสนอให้แยกเป็นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มพ่อบ้าน และกลุ่มแม่บ้าน เพื่อสร้างเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับโอกาสเสี่ยงของแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้านนั้นสื่อยังน้อยอยู่ในเรื่องความรู้และการป้องกันตนเอง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำยังอยากให้เน้นในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีบทบาทในครอบครัวในฐานะของการเป็นตัวอย่างและผู้ให้การอบรมสั่งสอนสมาชิกอื่นๆ ส่วนผู้นำในชนบทอยากให้แยกตามกลุ่มอายุ และสถานภาพสมรส โดยเห็นว่าควรเน้นที่ชายโสด เพราะมักจะมีพฤติกรรมเสี่ยงสูง

ส่วนสื่อที่ควรผลิตเพิ่มมีเพียงกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้นที่เสนอความคิดเห็นว่า ควรผลิตสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ผ่านทางหนังสือพิมพ์และวิทยุให้มากขึ้น สำหรับสื่อที่ควรลดนั้นกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า ควรลดสื่อที่ใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอลง

สรุปบทวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคตในเขตเมืองและเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จะเห็นว่า "โทรทัศน์" เป็นสื่อที่ได้รับการยอมรับว่าดีที่สุด ในการเข้าถึงประชาชนทั้งในเขตเมืองและในเขตชนบท รูปแบบละครหรือโฆษณาสั้นๆ ทางโทรทัศน์ที่เข้าใจง่าย สื่อความหมายชัดเจนยังเป็นสิ่งที่ทั้งคนในเขตเมืองและชนบทต้องการ โดยในเขตชนบทนั้นยังอยากให้ใช้ภาษาถิ่น (อีสาน) บ้าง และข้อเสนอแนะยังสอดคล้องกันที่อยากให้มีการประชาสัมพันธ์ในลักษณะของการอบรมหรือการเข้าถึงกลุ่มประชาชนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ขณะที่ในเมืองได้ข้อสรุปประการหนึ่งว่า อยากให้มีรูปแบบการสัมภาษณ์ผู้ติดเชื้อเอดส์หรือผู้ป่วยเอดส์ให้ประชาชนได้สัมผัสเองด้วยตา ในเขตชนบทก็มีข้อเสนอที่แปลกไปอีกคือ เรียกร้องให้พระสงฆ์มีบทบาทร่วมด้วยในการรณรงค์ต้านภัยเอดส์ ในด้านเนื้อหา พบว่า ในชนบทมีความเด่นชัดกว่าในความต้องการเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจต่อผู้ป่วยเอดส์มากกว่าในเมือง ส่วนสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ค่อนข้างได้ข้อสรุปตรงกันทั้งในเขตเมืองและชนบทว่า ควรจะต่างกันในเนื้อหาและกลวิธีการเข้าถึงกลุ่มตามวิถีชีวิตและความสนใจของแต่ละกลุ่ม

ภาคกลาง

: เขตเมือง

สำหรับการศึกษาประชาชนภาคกลางในเขตเมืองทั้งกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชน พบว่า วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่า "โทรทัศน์" เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่

มีการศึกษาสูงเห็นว่า คือสื่อ "โทรทัศน์" และ "วิทยุ" โดยเฉพาะวิทยุนั้นจะไปได้ทั่วถึงในสถานที่ที่ไม่มีโทรทัศน์ ส่วนผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำมองว่า "หนังสือ" เป็นสื่อที่ได้ผลที่สุด และผู้นำชุมชนในเขตเมืองมีความคิดว่า "สื่อบุคคล" เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนอย่างได้ผลมากที่สุด

ในเรื่องลักษณะของสื่อในอนาคต จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงและผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เห็นตรงกันว่า สื่อในอนาคตควรเน้นความน่ากลัวของโรค โดยอาจสัมภาษณ์ผู้ป่วยเอดส์ให้อธิบายถึงเรื่องราวความเป็นมาจนกระทั่งติดเอดส์ หรือลงภาพของผู้ป่วยเอดส์ให้เห็นสภาพร่างกายที่บอบช้ำจากการคุกคามของโรค ส่วนกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงบางส่วนเท่านั้นที่อยากให้สื่อเน้นความน่ากลัว ขณะที่อีกบางส่วนเห็นว่าไม่จำเป็นต้องใช้ความน่ากลัว เช่นเดียวกับวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำก็เห็นว่าภาพที่เสนอไม่ควรน่ากลัว แต่เนื้อหาควรจะให้น่ากลัว สำหรับผู้นำชุมชนในเขตเมืองเสนอให้ผู้ป่วยเอดส์จริงๆ หรือภาพของคนที่เป็นเอดส์เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์

เกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อโรคเอดส์ในอนาคตนั้น กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงอยากให้เน้นความรู้ในการป้องกัน ในขณะผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเสนอว่า ควรมีเนื้อหาแนะนำเรื่องการเที่ยวอย่างไรให้ปลอดภัย วิธีการหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด ส่วนผู้นำชุมชนในเขตเมือง เห็นว่า เนื้อหาควรเน้นการไม่สำส่อนทางเพศมากกว่าเรื่องการป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และเน้นเตือนคนมีครอบครัวให้เห็นผลเสียของการเที่ยวหญิงบริการที่มีต่อครอบครัว

สื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ควรเหมือนหรือต่างกันอย่างไรนั้น มีเพียงวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเท่านั้นที่คิดว่า สื่อในอนาคตควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน โดยเฉพาะในกลุ่มคนมีครอบครัวและกลุ่มวัยรุ่นนั้น การป้องกันควรจะแตกต่างกัน เพราะคนมีครอบครัวนั้นต้องคิดถึงภรรยาและลูกด้วย สำหรับกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ไม่ควรแยกเพราะทุกคนไม่ว่าวัยไหนมีความเสี่ยงที่จะติดโรคเอดส์ได้หมด เฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ซึ่งเห็นว่าสื่อในอนาคตไม่จำเป็นต้องแยกกลุ่มเป้าหมายนั้นเห็นว่า สื่อควรแยกตามประเด็นของเนื้อหาเป็นเรื่องๆ ไป เช่น เรื่องเข็มฉีดยา เรื่องโสเภณี เป็นต้น ส่วนผู้นำชุมชนในเขตเมืองมีความเห็นแตกต่างกัน คือ ขณะที่ผู้นำชุมชนในเขตเมืองคนหนึ่งเสนอว่า สื่อในอนาคตควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ เพราะแต่ละกลุ่มมีความสนใจในเรื่องโรคเอดส์และมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างกัน แต่ผู้นำชุมชนในเขตเมืองอีกคนหนึ่งคิดว่าสื่อควรทำออกมาในลักษณะรวมๆ กัน แม้เด็กจะเสี่ยงกว่าผู้ใหญ่ก็ตาม จะเห็นว่า แม้กลุ่มต่างๆ ที่กล่าวมาจะมีความคิดแยกเป็นสองฝ่ายชัดเจน แต่การให้เหตุผลของแต่ละกลุ่มในฝ่ายเดียวกันก็แตกต่างกัน แล้วแต่มุมมองของแต่ละกลุ่มซึ่งมีวัยและพื้นฐานการศึกษาต่างกัน

ส่วนสื่อที่ควรผลิตเพิ่มขึ้นในอนาคต สำหรับกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงและกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ควรผลิตสื่อผ่านโทรทัศน์เพิ่มขึ้น ในขณะที่ผู้นำชุมชนในเขตเมืองอยากให้เพิ่มสื่อบุคคลที่จะเข้าถึงตัวประชาชนและนำสื่ออื่นๆ ไปให้ เช่น เอกสารและโปสเตอร์

: **เขตชนบท**

สำหรับข้อเสนอสื่อโรคเอดส์ในอนาคต จากการศึกษาในเขตชนบทภาคกลางทั้งกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในชนบท พบว่า ทั้งกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตชนบท มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สื่อผ่าน "โทรทัศน์" จะได้ผลเข้าถึงประชาชนมากที่สุด

เกี่ยวกับลักษณะการประชาสัมพันธ์ กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเสนอให้ทำเป็นละครหรือโฆษณาทางโทรทัศน์สั้นๆ ถ้ายาวจะน่าเบื่อ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเสนอเพิ่มเติมว่า หลังจากละครโรคเอดส์จบลงควรมีหมอมาอธิบาย สรุปประเด็นที่สื่อนำเสนอเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น หรืออาจให้ผู้ป่วยเอดส์จริงๆ มาพูดให้ฟัง สำหรับสื่ออื่นๆ เช่น โปสเตอร์ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ เสนอให้เป็นภาพการ์ตูนเพื่อดึงดูดความสนใจ และตัวหนังสือต้องใหญ่ มีภาพประกอบการอธิบาย และสำหรับหนังสือพิมพ์ควรลงเรื่องโรคเอดส์ในลักษณะการพาดหัวข่าวบ้าง เพราะที่ผ่านมาลงด้านในจึงอ่านกันเฉพาะคนที่อ่านหนังสือพิมพ์ละเอียดเท่านั้น

ส่วนเนื้อหาที่ควรนำเสนอในอนาคต กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตชนบทส่วนหนึ่งเห็นว่า ควรเน้นเรื่องวิธีการป้องกันและลักษณะอาการของโรค ส่วนวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตชนบทอีกส่วนหนึ่งอยากให้สื่อเน้นความน่ากลัว เพื่อให้ตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรม

ในประเด็นที่ว่าสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ควรเหมือนกันหรือต่างกันนั้น กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำบางส่วนเสนอให้รวมทุกกลุ่มเป้าหมายอยู่ในเรื่องเดียวกัน เพราะถ้าแยกผู้ดูจะสับสนได้ ขณะที่กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำอีกส่วนหนึ่งเห็นว่า สื่อในอนาคตควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เพราะแต่ละกลุ่มเป้าหมายต้องการดูเนื้อหาที่ต่างกัน อีกทั้งความเสี่ยงต่อการรับเชื้อก็ไม่เหมือนกันด้วย ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตชนบท คิดว่าสื่อที่จะผลิตต่อไปในอนาคตไม่จำเป็นต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงลงไป เพราะทุกคนที่มีสิทธิ์ติดโรคเอดส์ได้เหมือนกัน

สำหรับสื่อที่ควรผลิตเพิ่ม กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าต่อไปสื่อที่ควรผลิตเพิ่มคือ โทรทัศน์และโปสเตอร์ ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวก็ใกล้เคียงกับผู้นำชุมชนในชนบทที่เสนอว่า ควรผลิตสื่อผ่านโทรทัศน์เพิ่ม

สรุปบทวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสำหรับสื่อในอนาคตในเขตเมืองและเขตชนบทภาคกลาง

สื่อที่ได้ผลที่สุดในการเข้าถึงประชาชน พบว่า ในขณะที่เขตเมืองค่อนข้างหลากหลาย ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือและสื่อบุคคล แต่ในเขตชนบทกลับมีความคิดเห็นที่เป็นเอกภาพว่า สื่อที่ได้ผลที่สุดเข้าถึงประชาชนมากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์ เกี่ยวกับลักษณะการนำเสนอ แม้ว่าส่วนใหญ่ทั้งในเขตเมืองและในชนบทต้องการให้สื่อในอนาคตเน้นความน่ากลัวก็ตาม แต่มีข้อสังเกตว่า กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการ

ศึกษาสูงบางส่วนและวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลับไม่ชอบให้สื่อใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอ อาจจะเนื่องจากเป็นวัยที่มักถูกมองว่าเสี่ยงต่อการรับเชื้อมากที่สุด และมักเป็นเหตุผลให้คนกลุ่มอื่นยกมาอ้างว่าสื่อควรเน้นความน่ากลัว เพื่อให้วัยรุ่นชอบเที่ยวเกิดความกลัวนั่นเอง จึงมีความคิดเห็นออกมาในลักษณะตรงกันข้ามเป็นการยืนยันว่าจะเปลี่ยนพฤติกรรมหรือไม่ ไม่ได้อยู่ที่ภาพความน่ากลัวแต่อยู่ที่วัยรุ่นเองว่าจะสามารถแยกแยะผิดถูกได้หรือไม่ เกี่ยวกับสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ความคิดเห็นที่เสนอให้แยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน พบในเขตเมืองมากกว่าในเขตชนบท สำหรับสื่อที่ควรผลิตเพิ่มนั้นค่อนข้างคล้ายคลึงกันทั้งในเขตเมืองและชนบทนั่นคือ โทรทัศน์ โปสเตอร์ และสื่อบุคคล

ภาคใต้

: เขตเมือง

สำหรับข้อเสนอแนะสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต จากการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตเมือง พบว่า มีทั้งความสอดคล้องและความหลากหลายในความคิดเห็นตามประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ

ในเรื่องสื่อที่ให้ผลดีที่สุดเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด พบว่า ทั้งกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตเมือง เห็นพ้องต้องกันว่า โทรทัศน์ คือสื่อที่ดีที่สุด

ด้านรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านทางโทรทัศน์ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตเมืองเสนออย่างสอดคล้องกันว่า ควรทำเป็นละครสั้นๆ เล่นเป็นเรื่องต่อกัน โดยให้เรื่องราวเปลี่ยนไปในแต่ละตอน หรือให้คนที่ติดเชื้อเอดส์มาเล่าอาการให้คนดูเห็นชัดในรายการเฉพาะเอดส์ หรือให้ผู้เชี่ยวชาญเรื่องโรคเอดส์มาเป็นวิทยากรบรรยายตามโทรทัศน์ สำหรับระยะเวลาในการนำเสนอดังกล่าวแตกต่างกัน นั่นคือ ในขณะที่กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองมีการศึกษาสูงอยากให้สื่อมีความยาวประมาณครึ่งชั่วโมง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเสนอให้มีความยาวตอนละ 2-3 นาทีก็พอ

นอกจากรูปแบบการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ดังกล่าวแล้ว กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตเมืองยังเสนอให้มีการเข้าไปประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน ตามโรงเรียน จัดนิทรรศการ จัดอภิปราย โดยให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าไปพูดคุยทำความเข้าใจเรื่องเอดส์ทั้งสาเหตุและการป้องกัน ฉายวีดิทัศน์ให้ดูภาพคนที่เป็นเอดส์จริงๆ ตั้งแต่อาการเริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองการศึกษาสูง ยังเสนอให้มีการอบรมเยาวชนเดือนละครั้ง

สำหรับการประชาสัมพันธ์ด้วยโปสเตอร์และวิทยุ เฉพาะกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงที่เห็นว่าในอนาคตควรนำเสนอด้วยภาษามลายู

ในด้านเนื้อหาที่ควรนำเสนอในอนาคต กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตเมืองเสนอให้เน้นอาการและความร้ายแรงของโรค และย้ำเตือนว่าโรคนี้รักษาไม่หาย โดยใช้คำพูดแรงๆ ส่วนสื่อที่จะสร้างความรู้สึกไม่รังเกียจผู้ป่วยเอดส์นั้นต้องใช้สื่อที่นำเสนอความสวยงามและเน้นในจุดที่ว่าเอดส์ไม่ได้ติดต่อกันง่ายๆ วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เสนอความเห็นว่าการนำเสนอเนื้อหาควรให้พอดีกันระหว่างความน่ากลัวกับความสวยงาม สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงคิดว่าสื่อต่อไปควรมีคำแนะนำการให้คำปรึกษาต่างๆ สำหรับคนเป็นเอดส์บ้าง และเนื้อหาควรให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และอาจแทรกดนตรีหรือเพลงประกอบ

ส่วนสื่อในอนาคตสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ควรจะเหมือนหรือต่างกันอย่างไรนั้น มีความคิดเห็นแตกต่างกันดังนี้ คือ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองการศึกษาสูง และผู้นำชุมชนในเขตเมืองคนที่หนึ่ง เห็นว่า สื่อสำหรับกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะสื่อสำหรับคนมีครอบครัวและสำหรับวัยรุ่นควรต่างกัน เพราะพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคไม่เหมือนกัน โดยกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง และกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเห็นว่า สื่อสำหรับวัยรุ่น ควรเน้นเรื่องการติดยา การมั่วเซ็มในขณะที่คนที่มีครอบครัวนั้นเสี่ยงในเรื่องการสำส่อนทางเพศ การประชาสัมพันธ์ต้องเน้นการเอาใจใส่ดูแลครอบครัว การใช้ถุงยางอนามัย ส่วนผู้นำชุมชนในเขตเมืองเห็นว่า สื่อสำหรับวัยรุ่นควรเน้นการป้องกันและอาการแสดงของโรคให้กลัว เนื่องจากวัยรุ่นมีความเสี่ยงมากกว่า เพราะอยู่ในวัยอยากรู้และอยากทดลอง ในขณะเดียวกันวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตเมืองคนที่สองคิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคตไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายเพราะทุกคนมีความเสี่ยงต่อการรับเชื้อเหมือนกัน คือเกิดจากอารมณ์ทางเพศจึงอยากให้สื่อออกมารวมๆ กัน

สำหรับประเด็นของการนำดาราเป็นผู้นำเสนอสื่อโรคเอดส์นั้น ทั้งกลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนในเขตเมืองต่างเห็นด้วยกับความคิดนี้ด้วยเหตุผลต่างๆ กัน กล่าวคือ กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นด้วยเพราะดาราจะแสดงได้สมบทบาทเป็นจุดสนใจ ไม่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของสื่อและภาพพจน์ของดารา ส่วนวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าถ้าใช้ดาราเป็นสื่อทำให้น่าสนใจมากขึ้น ส่วนผู้นำชุมชนในเขตเมืองให้เหตุผลว่า ถ้าใช้ดาราแสดงจะสามารถเสนอเรื่องราวได้ตั้งแต่ต้นจนจบ แต่ถ้าผู้ติดเชื้อเอดส์จริงไม่สามารถแสดงได้ และดาราจะดึงดูดความสนใจผู้ดูได้ มีเพียงกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นที่ความคิดเห็นแยกเป็นสองฝ่าย ขณะที่ฝ่ายหนึ่งเห็นด้วย เพราะจะทำให้คนดูจำได้ง่ายกว่า และไม่คิดว่าจะมีผลต่อความน่าเชื่อถือของสื่อหรือภาพพจน์ของผู้แสดงแต่อย่างใด กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูงอีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่เห็นด้วย เพราะคิดว่าจะขาดความน่าเชื่อถือ และอาจมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของนักแสดงได้

ในส่วนของสื่อที่ควรผลิตเพิ่มในอนาคต กลุ่มวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าสื่อที่ควรเพิ่มคือ โปสเตอร์ ในขณะที่วัยรุ่นในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ใหญ่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่า สื่อที่ควรผลิตเพิ่มคือ สื่อทางโทรทัศน์

: เขตชนบท

สำหรับสื่อที่ได้ผลที่สุดในการเข้าถึงประชาชน ความคิดเห็นของกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนสอดคล้องกันว่า สื่อที่ได้ผลที่สุดคือ โทรทัศน์ มีเพียงผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงเท่านั้น ที่มีความเห็นแตกต่างออกไปว่า วีดิทัศน์ให้ประโยชน์มากที่สุดในการประชาสัมพันธ์ เพราะมีรายละเอียดมากกว่าโทรทัศน์ซึ่งมักออกมาสั้นๆ ที่คนพอมีการศึกษาเท่านั้นจึงจะเข้าใจได้ว่า สื่อต้องการบอกอะไร

ในส่วนของลักษณะหรือรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ในอนาคตนั้น วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง กลุ่มผู้ใหญ่เขตในชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนในเขตชนบทเสนอรูปแบบคล้ายๆ กัน นั่นคือ การเข้าไปประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจัดฉายวีดิทัศน์แจกเอกสารหรือจัดอบรมโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น หรือการเข้าถึงตัวในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เพื่อให้เกิดความตระหนักและความเข้าใจ โดยให้ความเห็นว่าการสื่อถึงตัวจะช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมได้มากกว่า และที่สำคัญผู้ที่จะทำหน้าที่นี้ควรเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยตรง ส่วนคนที่ไปรับการอบรมมานั้นชาวบ้านจะให้การเชื่อถือน้อย นอกจากนี้กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำยังเสนอด้วยว่า การแก้ปัญหาโรคเอดส์ต้องกำจัดต้นเหตุ ในวัยรุ่นควรสนับสนุนให้มีการเล่นกีฬา จัดกิจกรรมต่างๆ ให้เยาวชนได้แสดงออก ส่วนคนมีครอบครัวควรเน้นด้านการยึดหลักการศาสนา แนะนำให้ออกกำลังกาย เมื่อมีอาการเครียด หางานให้ตัวเองอย่าอยู่เฉยๆ และผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงเสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ก่อนการละหมาดวันศุกร์ของชาวมุสลิมอีกด้วย

สำหรับการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาน้อยและผู้นำชุมชน เห็นว่า สื่อในอนาคตควรทำเป็นละครสั้นๆ หรือเรื่องยาวที่ออกเป็นตอนๆ ต่อเนื่องกันอาทิตย์ละครั้ง แต่ควรเพิ่มเวลาให้นานขึ้นกว่าเดิม เพราะเท่าที่มีอยู่นั้นสั้นเกินไป โดยในแต่ละครั้งควรยาวประมาณ 15-30 นาที โดยกลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเสนอว่าในการนำเสนอทางโทรทัศน์นั้น ต้องมีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าให้คนทราบก่อนด้วย และเนื้อหาในละครนั้นควรนำประสบการณ์จริงของคนเป็นโรคเอดส์มาแสดงตั้งแต่สาเหตุจนจบ ให้ดูแล้วมีลักษณะน่าสงสารที่สุด สำหรับผู้นำชุมชนในชนบทให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การประชาสัมพันธ์ต้องใช้คำพูดง่ายๆ เป็นภาษาชาวบ้าน และด้วยภาษาถิ่นคือ ภาษามลายู ส่วนวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าควรมีการแสดงอาการของโรคให้ดูในโทรทัศน์ด้วย

ส่วนสื่อวิทยุ กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำให้ข้อเสนอแนะว่าควรทำเป็นรายการข่าวสี่โมงเย็น เป็นข่าวชาวบ้านหรือเป็นรายการเพลงแล้วแทรกเรื่องเอดส์ และผู้นำชุมชนในเขตเมืองก็เสนอให้สื่อผ่านวิทยุ ใช้คำพูดง่ายเป็นภาษาถิ่นเช่นเดียวกับโทรทัศน์

สำหรับโปสเตอร์ มีเพียงกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตชนบทเท่านั้นที่ให้ความคิดเห็นว่า ควรเน้นที่ภาพความน่ากลัว เช่น ภาพคนที่เป็นเอดส์จริงๆ เพราะจะสร้างความน่าเชื่อถือได้มากกว่า ทั้งกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนในเขตชนบทต่าง

ก็ไม่เห็นด้วยที่จะให้เสนอด้วยภาพการ์ตูน เพราะขาดความน่าเชื่อถือ สื่อความหมายไม่ชัดเจน และกลัวว่าชาวบ้านดูการ์ตูนแล้วจะไม่เกิดความตระหนักถึงความร้ายแรงของโรค นอกจากนี้ภาพการ์ตูนเหมาะกับเด็กเท่านั้น ไม่เหมาะกับผู้ใหญ่

เกี่ยวกับสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ควรเหมือนกันหรือต่างกันนั้น กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ มีความเห็นตรงกันกับผู้นำชุมชนในเขตชนบทว่าควรออกมาในลักษณะต่างกัน ในขณะที่วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงมองว่า สื่อในอนาคตไม่จำเป็นต้องแยกกลุ่มเป้าหมายก็ได้ เพราะทุกคนสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่สื่อแสดงออกมาเหมือนกัน สำหรับฝ่ายที่เสนอว่า ควรให้สื่อต่างกันนั้น กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำเสนอให้ต่างในเนื้อหาโดยแยกชัดเจน 2 กลุ่มคือ กลุ่มวัยรุ่นควรเน้นยาเสพติด ส่วนกลุ่มพ่อบ้านและกลุ่มแม่บ้าน ให้เน้นเรื่องการสำส่อนทางเพศ ส่วนผู้นำชุมชนในเขตชนบทมองในแง่ของกลวิธีที่สื่อจะเข้าถึงกลุ่มว่า สื่อสำหรับวัยรุ่นและพ่อบ้านแม่บ้านควรต่างกัน เพราะพฤติกรรมของแต่ละกลุ่มต่างกัน วัยรุ่นมีแนวคิดไม่เหมือนผู้ใหญ่วิธีดึงความสนใจต้องต่างออกไป โดยเสนอว่าวัยรุ่นควรสื่อด้วยโทรทัศน์ในขณะที่ผู้ใหญ่ต้องสื่อด้วยวิทยุ

ส่วนในประเด็นของการให้ดาราที่มีชื่อเสียงเป็นผู้นำเสนอ กลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ ไม่เห็นด้วย เพราะมองว่าไม่เหมาะสม และอยากให้ผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นผู้นำเสนอมากกว่า เช่นเดียวกับผู้นำชุมชนที่แม้จะเห็นว่า ดาราจะทำให้สื่อน่าสนใจมากขึ้น แต่คนที่ติดเอดส์จริงจะสามารถสื่อได้น่าเชื่อถือมากกว่า อย่างไรก็ตามผู้นำชุมชนเสนอว่าควรให้ดาราแสดงได้ในสื่อที่เป็นรูปแบบของละคร

สำหรับสื่อที่ควรผลิตเพิ่มในอนาคต วัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาสูงกับผู้นำชุมชนในเขตชนบทมีความคิดเห็นตรงกันว่า ควรเพิ่มสื่อบุคคลเพราะสื่อประเภทอื่นนั้นเห็นว่ามีพอแล้ว สำหรับกลุ่มวัยรุ่นในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ คิดว่าควรเพิ่มสื่อผ่านโทรทัศน์ วิทยุ และโปสเตอร์ ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาต่ำ เห็นว่าควรทำสื่อวีดิทัศน์เพิ่มมากที่สุด

สรุปบทวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสื่อในอนาคตในเขตเมืองและเขตชนบทภาคใต้

ภาพของข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทมีทั้งความเหมือนและความต่างกัน นั่นคือ ทั้งประชาชนและผู้นำชุมชนในเขตเมืองและในเขตชนบทเห็นว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้ผลที่สุดในการเข้าถึงประชาชน ข้อเท็จจริงดังกล่าวสะท้อนภาพของความเท่าเทียมในการรับสื่อโทรทัศน์ที่มีในปัจจุบัน เขตชนบทห่างไกลก็สามารถรับสื่อนี้ได้ แม้ในหมู่บ้านต่างๆ จะมีโทรทัศน์กันไม่ทุกหลังคาเรือน แต่เกือบทุกหมู่บ้านจะมีโทรทัศน์ประจำหมู่บ้านสำหรับคนในชุมชน อย่างไรก็ตาม สำหรับภาคใต้ทั้งในเขตเมืองและชนบท รูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่มีความต้องการให้ได้มีการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น คือ การประชาสัมพันธ์ในลักษณะที่เข้าถึงตัว เข้าถึงกลุ่มต่างๆ ในชุมชนอย่างเฉพาะเจาะจง โดยสื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ยังได้รับการยอมรับจากประชาชนทั่วไปว่าน่าเชื่อถือที่สุดในการเป็นผู้สื่อข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอดส์ สำหรับการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ไม่ว่าจะเป็นละครหรือโฆษณาสั้นๆ หรือการสัมภาษณ์ผู้ป่วยเอดส์ออกอากาศตามที่ทั้งในเขตเมืองและชนบทเสนอมานั้น มีความต่างกันในเรื่องระยะเวลาของการนำเสนอ

ขณะที่ชาวเมืองส่วนใหญ่อยากให้ออกมาสั้นๆ (2-3 นาที) แต่ชาวชนบทกลับเสนอให้เป็นเวลาค่อนข้างยาว (15-30 นาที) ข้อเท็จจริงสะท้อนภาพบางอย่างของคนเมืองและชนบท ขณะที่คนในเมืองคุ้นเคยกับการดำเนินชีวิตที่รีบเร่ง สื่อที่ออกมาต้องฉับไวไม่เสียเวลาแต่ชาวชนบทมีวิถีชีวิตที่ไม่ต้องแข่งกับเวลา จึงอาจชื่นชอบสื่อที่ให้ความชัดเจนเป็นขั้นเป็นตอน และใช้เวลามากกว่า ในประเด็นของสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในเขตเมืองเห็นว่าไม่ควรจะเหมือนกัน ในขณะที่ในเขตชนบทความคิดเห็นในจุดนี้ไม่ชัดเจนเท่า นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ทั้งในเขตเมืองและชนบทเห็นว่าสื่อที่เป็นละครจะน่าสนใจมากขึ้นถ้านำเสนอโดยดารา แต่รูปแบบที่นำเสนอด้วยผู้ป่วยเอดส์จริงจะดีมากกว่า ความคิดเห็นดังกล่าวคล้ายคลึงกันทั้งจากการศึกษาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทภาคใต้ สำหรับสื่อที่ควรผลิตเพิ่มในอนาคตจะเห็นชัดเจนว่า กลุ่มที่มีการศึกษาสูงในเขตเมืองอยากให้ผลิตโปสเตอร์เพิ่ม ส่วนที่มีการศึกษาต่ำในเขตเมืองอยากให้ผลิตสื่อโทรทัศน์เพิ่ม สำหรับในเขตชนบทสื่อที่อยากให้ผลิตเพิ่มมีหลากหลายตั้งแต่สื่อบุคคล โทรทัศน์ วิทยุ โปสเตอร์ และวีดิทัศน์

กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำและผู้นำชุมชนอีก 4 คน พบว่าในประเด็นของข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสื่อต่อไปในอนาคตมีความหลากหลาย ดังนี้ คือ

สื่อที่ได้ผลที่สุดในการเข้าถึงประชาชน มีความเห็นสอดคล้องกันในกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชน 3 คนว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่ดีที่สุดในการเข้าถึงประชาชน ส่วนวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ดีที่สุด สำหรับผู้นำชุมชนอีกคนหนึ่ง ซึ่งทำงานเกี่ยวกับวิทยุคิดว่า วิทยุเป็นสื่อที่ได้ผลที่สุด

สำหรับลักษณะของสื่อที่ควรจะเป็นในอนาคต กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูง วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ และผู้นำชุมชนคนหนึ่งเสนอให้ทำเป็นละครโทรทัศน์แบบชีวิตจริงหรือฝันที่เป็นจริง มีดาราแสดงสลับกับคนที่เป็นเอดส์จริง โดยใช้คำพูดง่ายๆ อธิบายไม่มาก ระยะเวลาในการนำเสนอนั้น กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงอยากให้ระยะเวลาไม่สั้นจนเกินไป ในขณะที่มีผู้เสนอว่าควรให้มีทั้งแบบยาวและสั้น โดยรูปแบบที่สั้นนั้นควรออกทุกวัน ในขณะที่แบบยาวอาจออกเดือนละครั้งในวันเสาร์-อาทิตย์ นอกจากนี้แล้ว ทั้งกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้นำชุมชนคนหนึ่งเสนอว่าสื่อในอนาคตควรใช้ภาษาง่ายๆ ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นหรือสอดแทรกเรื่องตลกไว้ด้วย ส่วนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาต่ำ กลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงและผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงเสนอแนะสอดคล้องกันว่า สื่อในอนาคตควรเป็นภาพการ์ตูนเพื่อดึงดูดความสนใจ ส่วนในประเด็นของการใช้ความน่ากลัวของสื่อนำเสนอ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนคนหนึ่งไม่เห็นด้วย เพราะมองว่าจะเกิดผลในทางลบมากกว่า กลุ่มผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงอยากให้เปลี่ยนแนวคิดในการนำเสนอที่ว่า "เป็นเอดส์แล้วตาย" เพราะจริงๆ แล้วมีอีกหลายโรคที่ร้ายแรงถึงตาย ควรเปลี่ยนเป็น

"เอดส์เป็นแล้วไม่มียารักษา"ดีกว่า ในขณะที่ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงเสนอให้ใช้ความน่ากลัวของโรคเพื่อยับยั้งพฤติกรรมเสี่ยง กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและผู้นำชุมชนบางส่วนมีความคิดเห็นตรงกันว่า สื่อในอนาคตควรนำเด็กเป็นจุดนำเสนอ เพราะเด็กจะสามารถสร้างความเห็นอกเห็นใจได้มาก นอกจากนี้กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงเสนอรูปแบบหลากหลายในการผลิตสื่อในอนาคต เช่น สอดแทรกเข้ากับการละเล่นท้องถิ่น (หนังตะลุง มโนราห์ หมอลำ เซิ้ง ฯลฯ) ทำเป็นเพลงรณรงค์ ใช้ข้อความรณรงค์บนถุงใส่ของ ซองถุงยาง บุหรี่ และเหล้า และทำสมุดบันทึกแจก ส่วนกลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงเสนอให้มีการใช้สำนวนคำคม เพื่อรณรงค์เรื่องเอดส์ไว้เตือนสติ โดยทำเป็นสติกเกอร์ซึ่งจะเหมาะกับสังคมเมืองมากกว่า และวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง เห็นว่า ในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาควรให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์เอดส์ร่วมกัน ซึ่งต้องมีการค้นคว้าหาข้อมูลและจะได้รับความรู้ไปด้วย นอกจากนี้วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ เสนอให้มีการจัดกิจกรรมลงไปในชุมชน รวมชาวบ้าน ฉายวีดิทัศน์ให้ดูและมีการพูดคุยแลกเปลี่ยน ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านรับสื่อได้มากกว่าการแจกเอกสารหรือข้อมูลเฉยๆ

สำหรับเนื้อหาที่สื่อในอนาคตควรนำเสนอ สามารถแบ่งประเด็นได้ค่อนข้างเด่นชัด กล่าวคือ วัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงและผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำ อยากให้พูดถึงขั้นตอนการเป็นโรคตั้งแต่เริ่มเป็นจนถึงระยะสุดท้าย ส่วนวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งโดยภูมิหลังแล้วเป็นคนทำกิจกรรมเพื่อชุมชนอยู่ด้วยอยากให้สื่อในอนาคตเน้นเรื่องการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกันกับคนปกติของคนเป็นเอดส์ ในขณะเดียวกันเห็นได้ชัดเจนว่าในกลุ่มที่มีการศึกษาสูง จะมองการรณรงค์แก้ปัญหาลึกลงไปถึงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับบริบทของสังคมวัฒนธรรมค่านิยมต่างๆ จากข้อเสนอแนะที่เป็นไปอย่างสอดคล้องกันในกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและผู้นำทุกคนว่า สื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ในอนาคต ควรจะเน้นย้ำในจุดของสาเหตุของโรคที่ส่วนใหญ่จะเกิดจากเรื่องทางเพศ สื่อจึงต้องมุ่งเน้นในเรื่องศีลธรรม จริยธรรม สัมพันธภาพในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก กลับไปสู่วัฒนธรรมที่ดีงามเพื่อเปลี่ยนค่านิยมผิดๆ และสร้างค่านิยมที่ถูกต้องในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะในคนรุ่นใหม่ไปจนถึงกระแสวัตถุนิยมที่เป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาโสเภณี สร้างจิตสำนึกของคนในสังคมให้ต้องช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันแก้ปัญหา มิใช่อยู่ในลักษณะการเอาตัวรอดอย่างในปัจจุบัน นอกจากนี้ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง และผู้นำบางส่วนเห็นว่าสื่อโรคเอดส์ในอนาคตจำเป็นต้องบอกข้อเท็จจริงของสถานการณ์ของโรคเพื่อให้ประชาชนได้ร่วมรับรู้ปัญหาไม่ควรที่จะปิดบังความจริง เพราะจะไม่เกิดประโยชน์อันใดเลยต่อการแก้ปัญหา

ส่วนสื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ควรจะเป็นอย่างไรนั้น ความคิดเห็นแยกเป็นสองฝ่ายคือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง และวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูง เห็นว่าสื่อในอนาคตควรออกมาในลักษณะรวมๆ กันไม่ต้องแยกกลุ่มเป้าหมาย ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งคือ กลุ่มผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูง ผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาสูงและผู้นำทุกคนเห็นว่าสื่อต้องแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงลงไปเป็นคนในเมืองหรือชนบท คนปกติหรือคนติดเชื้อเอดส์แล้ว นักเรียน นักศึกษา วัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ ผู้มีการศึกษาสูงหรือมีการศึกษาต่ำ กลุ่มอาชีพต่างๆ ครอบครัว เป็นต้น ทั้งนี้เพราะแต่ละกลุ่มมีวิถีชีวิตความสนใจและภูมิหลังที่แตกต่างกัน การใช้ช่องทางและเวลาของสื่อในการเข้าถึงกลุ่มก็ต้องต่างกันด้วย นอกจากนี้ เนื้อหาและลักษณะของสื่อ

สำหรับกลุ่มต่างๆ ก็ไม่ควรจะเหมือนกัน เช่นสื่อสำหรับกลุ่มสลัมในเมืองต้องให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ กลุ่มคนปกติที่ยังไม่ติดเชื้อต้องเน้นอันตรายของโรค การไม่รังเกียจผู้ป่วยและการอยู่ร่วมกันในสังคมกับผู้ป่วยเอดส์ ส่วนคนที่ติดเชื้อแล้วก็ต้องมีเนื้อหาในลักษณะการให้กำลังใจ การปฏิบัติตัว การดูแลรักษาตัวเอง เป็นต้น

สำหรับสื่อที่จำเป็นต้องผลิตเพิ่มขึ้นในอนาคตนั้น กลุ่มวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ที่มีการศึกษาสูงและผู้นำบางส่วนเห็นว่า ต้องผลิตเพิ่มทุกอย่าง ส่วนวัยรุ่นที่มีการศึกษาสูงและผู้ใหญ่ที่มีการศึกษาต่ำเห็นว่าสื่อที่ต้องเพิ่มคือละครทางโทรทัศน์และโปสเตอร์ และผู้นำบางส่วนเสนอว่าควรผลิตโปสเตอร์เพิ่มขึ้น ขณะที่วัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำกลับเห็นว่าสื่อโปสเตอร์นั้นเพียงพอแล้ว น่าจะเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์มากกว่า

สรุปบทวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคตในกรุงเทพมหานคร

แม้ว่าข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสื่อต่อไปในอนาคตของหลายๆ กลุ่มในสังคมเมืองใหญ่นั้น จะมีความหลากหลายในแนวความคิดเห็นทั้งในเรื่องประเภท รูปแบบ เนื้อหาที่นำเสนอและอื่นๆ แต่โดยภาพรวมแล้วสรุปได้ว่ากลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่เห็นพ้องกันว่า "โทรทัศน์" คือสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุด การนำเสนอควรเป็นในรูปแบบของละครโทรทัศน์ หรือประยุกต์ให้สอดคล้องไปกับการละเล่นพื้นบ้าน ที่สำคัญคือ การใช้ภาษา หรือรูปแบบต่างๆ ควรเหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น กลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯ ยังมีข้อเสนอแนะที่ค่อนข้างชัดเจนว่า ควรเปลี่ยนแนวทางการนำเสนอจากการใช้ความน่ากลัวที่ดูเหมือนเป็นการขู่ เนื่องจากมองว่า ผลเสียจะมากกว่าผลดี จุดเด่นอีกประการจากข้อเสนอแนะดังกล่าวคือ การเรียกร้องให้กลับไปสู่ค่านิยม วัฒนธรรมที่ดีงามที่กำลังจะถูกทำลาย เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศที่เป็นสาเหตุสำคัญของการแพร่ขยายโรคร้ายนี้ นอกจากนี้กลุ่มศึกษาในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหาของสื่อในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ควรมีความแตกต่างกัน ให้เหมาะสมกับกลุ่มต่างๆ ของผู้รับ ไม่ใช่ออกมาในลักษณะคลุมกว้างทั่วไป จะเห็นว่าหลายประเด็นน่าสนใจสำหรับการย้อนมองภาพการสร้างสื่อที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่การผลิตสื่อในอนาคตให้สอดคล้องกับทิศทางความต้องการของผู้รับสื่อต่อไป

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

นับจากที่มีการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์อย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งการประชาสัมพันธ์ออกเป็น 2 ระยะ คือ ช่วงระยะก่อนปี พ.ศ.2534 และช่วงระยะหลังปี พ.ศ.2534 หรือช่วงที่รัฐบาลได้เริ่มสนใจปัญหาโรคเอดส์อย่างจริงจัง และบรรจุเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ไว้ในคำแถลงนโยบายของรัฐ ทำให้มีการใช้สื่อมวลชนของรัฐรณรงค์ประชาสัมพันธ์ป้องกันโรคเอดส์ในรูปแบบต่างๆอย่างกว้างขวางมาโดยตลอดนั้น ยังขาดการศึกษาวิจัยระดับลึกเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงประสิทธิผลของสื่อประเภทต่างๆ ที่ได้นำเสนอว่ามีผลต่อความรู้สึกนึกคิดปฏิกิริยาและการตอบสนองของประชาชนที่มีต่อสื่อรณรงค์โรคเอดส์อย่างไร อันจะเป็นแนวทางช่วยชี้นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการประชาสัมพันธ์ที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบันและที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต การศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ดังนี้คือ 1) เพื่อศึกษาถึงประเภทของสื่อที่ประชาชนได้รับรวมทั้งแหล่งที่ผลิตสื่อ 2) เพื่อศึกษาว่าประชาชนมีความรู้ ทัศนคติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหลังจากได้รับสื่อหรือไม่อย่างไร 3) เพื่อศึกษาช่องทางที่ประชาชนได้รับสื่อมากที่สุด 4) เพื่อศึกษาถึงความรู้สึกนึกคิดของประชาชนทั่วไปที่มีต่อสื่อที่ได้รับในด้านเนื้อหา การนำเสนอ วิธีการนำเสนอ ภาษาที่ใช้ กลุ่มเป้าหมาย และอื่นๆ และ 5) เพื่อศึกษาถึงลักษณะของสื่อที่ควรจะเป็นในอนาคตตามความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิดและข้อเสนอแนะของประชาชน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ คือ ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) โดยจัดการสนทนากลุ่มย่อยจำนวน 18 กลุ่ม และสัมภาษณ์ระดับลึกจำนวน 40 ราย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนทั่วไปและผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในเขตเมืองและเขตชนบทของภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร โดยแต่ละภาคเลือกสุ่มตัวอย่าง 1 จังหวัดเป็นตัวแทนภาค และได้แบ่งประเด็นในการศึกษาออกเป็น 6 ประเด็น คือ แหล่งความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ กลุ่มเป้าหมายที่สื่อเอดส์ต้องการนำเสนอ ความคิดเห็นของประชาชนต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี และข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต ซึ่งจากผลการศึกษาวิเคราะห์พอสรุปได้ดังนี้

1. แหล่งความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์

จากผลการศึกษาวิเคราะห์เรื่องแหล่งความรู้โรคเอดส์ของกลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่ากลุ่มศึกษาต่างก็ได้รับความรู้โรคเอดส์จากเกือบทุกสื่อที่มีการนำเสนอออกมา ซึ่งมีทั้งสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายโฆษณา เทปเสียง การอบรม หนังสือ เอกสารต่างๆ สื่อบุคคล ตลอดจนการพบเห็นผู้เป็นเอดส์ และการพูดคุยกันเองภายในชุมชน โดยสื่อที่กลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานครได้รับความรู้เรื่องโรคเอดส์มากที่สุด คือ สื่อทางโทรทัศน์ ช่อง 3,7,9 รองลงมาคือ ช่อง 5 และช่อง 11 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชาชนเกือบทุกบ้านมีโทรทัศน์ สามารถรับสัญญาณได้เกือบทุกสถานี และเป็นสื่อที่น่าสนใจให้ทั้งภาพและเสียง ง่ายต่อการเข้าใจทั้งสำหรับผู้ที่มีการศึกษาต่ำ และผู้ที่มีการศึกษาสูง สื่อที่กลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร ได้รับมากรองลงมาคือ วิทยุ โปสเตอร์ และหนังสือพิมพ์ สำหรับแหล่งที่ผลิตสื่อนั้นกลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร ส่วนหนึ่งไม่ได้สังเกต ไม่ได้สนใจว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ผลิตสื่อ จะสนใจแต่เนื้อหาสาระที่เสนอมากกว่า ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งเห็นว่าสื่อเอดส์ส่วนใหญ่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข

2. เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ เรื่องเนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอของกลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าในด้านเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ได้รับเนื้อหาที่สื่อนำเสนอในเรื่องการติดต่อ อาการ การป้องกัน และมีกลุ่มศึกษาบางส่วนที่อยู่ในเขตเมืองที่สามารถรับเนื้อหาที่สื่อนำเสนอได้อีกหลายประเด็น เช่นในเรื่องการดูแลรักษาและการปฏิบัติตัวต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ สถิติเกี่ยวกับโรคเอดส์ และการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ของรัฐบาล เป็นต้น สำหรับด้านความชัดเจนและความรู้สึกต่อเนื้อหา กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาที่สื่อนำเสนอมีความชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้เกิดความตระหนักในความร้ายแรงของโรค ทำให้มีการป้องกันตนเองมากขึ้น มีความรู้สึกเห็นใจ เข้าใจ และไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อเอดส์ ยอมให้อยู่ร่วมในสังคมได้ แต่ก็ยังไม่มั่นใจและมีความกลัวในความไม่ปลอดภัยจากการติดเชื้ออยู่บ้าง ซึ่งอาจเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนและไม่เข้าใจในเรื่องการติดต่อ และการป้องกัน กลุ่มศึกษาอีกบางส่วนมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาที่สื่อนำเสนอมีความยาว เป็นวิชาการเกินไป เข้าใจได้เพียงบางส่วนเท่านั้น นอกจากนี้แล้วกลุ่มศึกษาบางส่วนโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครยังเห็นว่า สื่อมีการนำเสนอความน่ากลัวใน 2 ลักษณะ คือการเสนอภาพที่ดูแล้วน่ากลัว และการเสนอเนื้อหาที่ดูแล้วน่ากลัว ส่วนด้านความซ้ำซ้อนและความครอบคลุมของเนื้อหา กลุ่มศึกษามีความคิดเห็นว่าสื่อที่นำเสนอผ่านมามีความซ้ำซ้อน คือ เสนอซ้ำซ้อนในเรื่องการใช้สื่อเก่าไม่มีการผลิตสื่อใหม่ออกมา และเสนอซ้ำซ้อนในเรื่องของเนื้อหา โดยเฉพาะในเรื่องการติดต่อของโรค ส่วนด้านความครอบคลุมของเนื้อหา กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า สื่อที่นำเสนอมายังไม่ครอบคลุมในเรื่องการติดต่อซึ่งกลุ่มศึกษายังต้องการทราบว่านอกจากการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เข็มฉีดยา และทางสายเลือดแล้ว ยังสามารถติดต่อทางไหนได้อีกบ้าง เพื่อจะได้ป้องกันตนเองและนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ต่อไป สำหรับด้านความทันสมัยและทันสถานการณ์ของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ

มานั้น กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เนื้อหามีความทันสมัยและทันสถานการณ์ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาแนวคิดในการนำเสนอเมื่อดูเปรียบเทียบกับการรณรงค์ในช่วงแรกๆ อย่างไรก็ตามกลุ่มศึกษาบางส่วนมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาที่สื่อนำเสนอออกมานั้นไม่ทันสมัยและไม่ทันสถานการณ์ เนื้อหาสื่อจำเจเหมือนเดิม ล่าช้าไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้แล้วกลุ่มศึกษาเกือบทั้งหมดยังมีความคิดเห็นว่า สื่อที่นำเสนอทางโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทันสมัยที่สุด มีเพียงกลุ่มศึกษาบางกลุ่มในเขตเมืองภาคเหนือที่มีความคิดเห็นว่าเอกสารจากโรงพยาบาลมีความทันสมัย และสุดท้ายในด้านความน่าเชื่อถือของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาที่สื่อนำเสนอที่ผ่านมานั้นน่าเชื่อถือ ทั้งนี้เพราะเห็นว่า มีการรณรงค์กันอย่างจริงจังโดยมีหน่วยงานราชการเป็นผู้ผลิตสื่อโดยเฉพาะสื่อที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุขนั้นน่าเชื่อถือ มีการศึกษาวิจัยเรื่องเอดส์ มีเป็นข่าวให้เห็นทั้งในและนอกประเทศ และได้เห็นคนที่ตายด้วยโรคเอดส์ สำหรับกลุ่มศึกษาอีกส่วนหนึ่งไม่เชื่อถือเพราะการเสนอสื่อบอกไม่ชัดเจนในบางเรื่อง และเคยเห็นแต่รูปภาพไม่เคยเห็นคนที่เป็นเอดส์จริงๆ

3. กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์

จากผลการศึกษาวิเคราะห์เรื่องกลวิธีการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ของกลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่ากลุ่มศึกษาเกือบทั้งหมดมีความคิดเห็นว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมานั้นใช้ภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ ทั้งนี้เพราะว่าภาษากลางเป็นภาษาที่ใช้แล้วสามารถเข้าใจกันได้ทั่วทั้งประเทศ อีกทั้งโทรทัศน์ก็เป็นสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน ทำให้เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ได้ง่ายขึ้น และหากจะใช้ภาษาถิ่นในการเสนอสื่อควรนำเสนอทางสื่อวิทยุ โปสเตอร์ เทปเสียง และสื่อบุคคล อย่างไรก็ตามภาษาที่ใช้ในการสื่อไม่สำคัญเท่ากับคำที่ใช้ในการสื่อที่จะทำให้คนเข้าใจและตระหนักถึงความร้ายแรงของโรคเอดส์ สำหรับความเหมาะสมในด้านการแต่งกายและความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน กลุ่มศึกษาเห็นว่าสื่อที่นำเสนอมาเหมาะสมสอดคล้องดีแล้ว แต่สื่อส่วนใหญ่จะเน้นสังคมเมืองมากกว่าชนบท ดังนั้นจึงควรเสนอสื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และควรเน้นในเขตชนบท ส่วนช่องทางและเวลาในการนำเสนอสื่อเอดส์ประเภทต่างๆ กลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า ถ้าสื่อทางโทรทัศน์ควรนำเสนอทางช่อง 3 และช่อง 7 ในช่วงข่าว หลังข่าว ก่อนละคร เพราะเป็นช่วงที่คนดูโทรทัศน์มากที่สุด ควรนำเสนอในรูปของละครสั้น โฆษณาสั้น คั่นรายการ และนำเสนอเป็นสารคดี วันเสาร์-อาทิตย์ ควรเสนอช่วงกลางวัน ถ้าสื่อวิทยุควรนำเสนอทั้งคลื่น A.M. และ F.M. แทรกในรายการเพลงที่คนนิยมฟังหรือทำเป็นคลื่นเอดส์โดยเฉพาะ ถ้าสื่อทางหนังสือ-พิมพ์ควรลงในไทยรัฐและเดลินิวส์ในรูปแบบข่าว ควรเสนอทุกวันหรือสัปดาห์ละครั้ง สื่อทางโปสเตอร์และแผ่นพับ ควรเน้นรูปภาพ มีคำอธิบายประกอบ ควรติดและแจกตามที่ชุมชน ถ้าสื่อบุคคลควรให้แพทย์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นผู้นำเสนอ สำหรับด้านความเพียงพอและความต่อเนื่องของสื่อโรคเอดส์ กลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานครทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า สื่อที่นำเสนอมายังไม่เพียงพอ ควรผลิตเพิ่มโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ และโปสเตอร์ ส่วนความต่อเนื่องนั้นเห็นว่าช่วงที่มีการรณรงค์มากคือ ช่วงปี พ.ศ. 2535-2536 ในช่วงแรกของการรณรงค์จะมีสื่อเอดส์ออกมาต่อเนื่องกันดี แต่ช่วงหลังต่อๆ มาจนถึงปัจจุบันไม่ค่อยมีสื่อเอดส์นำเสนอออกมา

4. กลุ่มเป้าหมายที่สื่อเอดส์ต้องการนำเสนอ

จากผลการศึกษาวิเคราะห์เรื่องกลุ่มเป้าหมายที่สื่อเอดส์ต้องการนำเสนอของกลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานครจะเห็นได้ว่ากลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นพ้องกันว่าสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมานั้น มีการแยกกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอได้ชัดเจน โดยสังเกตได้จากลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอ ตัวละครที่แสดง และการแต่งกายของตัวละครที่นำเสนอ ส่วนกลุ่มศึกษาอีกส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอออกมานั้น ไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยมีการนำเสนอสื่อแบบรวมๆ กันไป ซึ่งบางส่วนให้เหตุผลว่าการนำเสนอแบบรวมๆ กันไปนั้นเหมาะสมดีแล้ว เพราะทุกคนมีสิทธิ์ติดเชื้อเอดส์ได้เท่าเทียมกัน และอีกบางส่วนให้เหตุผลว่าหากจะนำเสนอต่อไป ถ้าสามารถแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนได้ก็จะดี สำหรับด้านความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายของสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมานั้น กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอผ่านมานั้นครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว โดยกลุ่มศึกษาบางส่วนให้เหตุผลว่า สื่อที่นำเสนอมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว แต่สื่อในบางกลุ่มยังน้อยและไม่ทั่วถึง ควรนำเสนอโดยเพิ่มปริมาณสื่อให้มากขึ้น เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มชนบท กลุ่มชุมชนแออัด กลุ่มกรรมกร กลุ่มชาวเขา กลุ่มครอบครัว และกลุ่มสตรีที่มีครอบครัวแล้ว เป็นต้น ส่วนกลุ่มศึกษาอีกส่วนหนึ่ง มีความคิดเห็นว่า สื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอมายังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ควรมีการนำเสนอสื่อให้ครอบคลุมในกลุ่มเด็ก กลุ่มเยาวชน กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มในชุมชนแออัด กลุ่มคนเที่ยวกลางคืน นอกจากนี้แล้ว กลุ่มศึกษาบางส่วนยังให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการนำเสนอสื่อโรคเอดส์สู่ประชาชนให้มาก โดยเน้นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ และนำเสนอสื่อให้มีความต่อเนื่องอยู่เสมอ เพื่อเป็นการย้ำเตือนให้ประชาชนได้ระมัดระวังและป้องกันตัวเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์

5. ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี

จากผลการศึกษาวิเคราะห์เรื่องความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีของกลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของกลุ่มศึกษาส่วนหนึ่งไม่ทราบว่าสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ผลิตสื่อโรคเอดส์ และอีกส่วนหนึ่งจะทราบและเคยเห็นสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีในลักษณะของสปอตโฆษณา และแผ่นพับ อีกทั้งมีความคิดเห็นต่อสปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรีไม่แตกต่างกัน สถานีโทรทัศน์ที่เคยเห็นคือเคยเห็นจากช่อง 3 ช่อง 7 ช่วงเวลาที่เห็นคือ เห็นทั้งในช่วงเช้า กลางวัน เย็น ช่วงหนึ่งถึงสามทุ่ม และช่วงหลังข่าว ส่วนเรื่องที่เห็นกันบ่อยเป็นส่วนใหญ่คือ เรื่อง**ฟุตบอล สมยศ แก้ว ของแถมจากเธค รับน้อง เหนือชาย ทางสายใหม่** และ**พ่อแม่ลูก** สำหรับเรื่องที่กลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานครชื่นชอบกันเป็นส่วนใหญ่คือ เรื่อง**กาเหว่า พ่อแม่ลูก เหนือชาย พี่เลี้ยงน้อง ทางสายใหม่** และ **ฟุตบอล** โดยให้เหตุผลที่ชอบเพราะว่า สื่อได้ชัดเจน ทำให้เกิดความกลัว และตระหนักในความร้ายแรงของโรค เรื่องที่ไม่ชอบกันเป็นส่วนใหญ่คือ เรื่อง**ตุ๊กตา เส้นเขียว คนกุมขมับ** และ**ถุงยาง** โดยให้เหตุผลที่ไม่ชอบเพราะว่า สื่อไม่เข้าใจและสั้นเกินไป นอกจากนี้แล้ว กลุ่มศึกษายังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับในด้านเนื้อหาของสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีว่า มีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย และมีความ

ชัดเจนในการแยกแยะกลุ่มเป้าหมายได้มากกว่าสื่อของหน่วยงานอื่นแต่มักจะเสนอเรื่องราวของคนเมืองเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงกลุ่มศึกษาบางส่วนเห็นว่าเนื้อหาของสื่อสำนักนายกรัฐมนตรีไม่ได้แตกต่างจากสื่อโรคเอดส์ที่ผลิตโดยหน่วยงานอื่นแต่อย่างใด และสื่อของสำนักนายกรัฐมนตรียังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชนชั้นล่างบางกลุ่มอีกด้วย เช่น กลุ่มชาวไร่ชาวนา และกรรมกร เป็นต้น จากผลการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้มีข้อสังเกตว่า กลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานครที่เป็นวัยรุ่นจะสามารถรับสื่อ เข้าใจสื่อได้ดีและได้มากกว่ากลุ่มศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มวัยรุ่นให้ความสนใจ และมีระยะเวลาในการดูโทรทัศน์มากกว่ากลุ่มผู้ใหญ่

6. ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต

จากผลการศึกษาวิเคราะห์เรื่องข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคตของกลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานครจะเห็นได้ว่า ในด้านที่เกี่ยวกับสื่อโรคเอดส์ที่ได้ผลที่สุดในการเข้าถึงประชาชนนั้น กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นพ้องกันว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้ผลที่สุดในการเข้าถึงประชาชน ในขณะที่กลุ่มศึกษาอีกส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อโรคเอดส์ที่ได้ผลที่สุดในการเข้าถึงประชาชนแตกต่างกันออกไปคือ มีทั้งวิทยุ สื่อบุคคล หนังสือ หนังสือพิมพ์ วีดิทัศน์ สำหรับด้านรูปแบบการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ทางโทรทัศน์ กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรนำเสนอเป็นละคร หรือโฆษณาสั้นๆ หรือเป็นการสัมภาษณ์ผู้ป่วยเอดส์ออกรายการ ส่วนระยะเวลาในการนำเสนอสื่อนั้น กลุ่มศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไปเป็น 2 ประเด็นคือ ในขณะที่กลุ่มศึกษาในเขตเมืองภาคเหนือ และภาคใต้ส่วนใหญ่อยากให้นำเสนอสื่อออกมาสั้นๆ ประมาณ 2-3 นาที แต่กลุ่มศึกษาในเขตชนบทภาคใต้ และภาคเหนือส่วนใหญ่อยากให้นำเสนอเป็นเวลาที่ค่อนข้างยาวประมาณ 15-30 นาที ส่วนรูปแบบการประชาสัมพันธ์สื่อเอดส์ในอนาคต กลุ่มศึกษามีความต้องการให้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สื่อเอดส์เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ให้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในลักษณะที่เข้าถึงตัว เข้าถึงกลุ่มต่างๆ ในชุมชนอย่างเฉพาะเจาะจง โดยอาศัยสื่อบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์โดยตรง เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือแพทย์ เป็นผู้นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้เพราะเป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือมากที่สุด อาจจะเป็นลักษณะของการจัดอบรมโรคเอดส์ในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ และมีการฉายวีดิทัศน์ แจกเอกสารประกอบด้วย เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วกลุ่มศึกษาในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังเรียกร้องให้พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทร่วมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ สำหรับทางด้านกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ที่จะนำเสนอสื่อในอนาคตกลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรมีการแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ควรจะมีความแตกต่างกันในการนำเสนอด้านเนื้อหา และกลวิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เพราะแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้รับสื่อมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ มีภูมิหลัง และความสนใจที่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มศึกษาอีกส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า สื่อในอนาคตควรออกมาในลักษณะรวมๆ กัน ไม่ต้องแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ ทั้งนี้เพราะทุกคนมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์เหมือนกัน นอกจากนี้แล้ว กลุ่มศึกษาในภาคเหนือยังมีความคิดเห็นว่าควรเสนอสื่อในอนาคตให้ครอบคลุมกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มชาวชนบท กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในเมือง

เช่น กลุ่มชุมชนแออัด และกลุ่มกรรมกรให้มากขึ้นอีกด้วย ส่วนในด้านเนื้อหาของสื่อที่จะนำเสนอในอนาคตนั้น กลุ่มศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไปว่า ควรเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจต่อผู้ป่วยเอดส์ การใช้ชีวิตของคนเป็นเอดส์อยู่ร่วมกับคนปกติในสังคม การป้องกัน การดูแลรักษา อาการของโรค และขั้นตอนการเป็นโรคเอดส์ตั้งแต่เริ่มเป็นจนถึงระยะสุดท้าย สำหรับสื่อที่ควรผลิตเพิ่มในอนาคตนั้นกลุ่มศึกษาทั้ง 4 ภาค และกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันนักว่า ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ โปสเตอร์ สื่อบุคคล วิทยุ และวีดิทัศน์ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญในการนำเสนอสื่อคือ การใช้ภาษา หรือรูปแบบต่างๆ ควรเหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ดังที่กลุ่มศึกษาบางส่วนในกรุงเทพมหานครมีการเรียกร้องให้กลับไปสู่ค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีงามที่กำลังจะถูกทำลาย เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศที่เป็นสาเหตุสำคัญของการแพร่เชื้อเอดส์

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. **เนื้อหาที่สื่อเอดส์นำเสนอ** จากผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่าประชาชนจากกลุ่มศึกษาได้รับเนื้อหาจากสื่อโรคเอดส์ในเรื่อง การติดต่อ การป้องกัน อาการของผู้ป่วย ความร้ายแรงของโรค การดูแลผู้ป่วย อัตราการแพร่ระบาด และการไม่รังเกียจผู้ที่ติดเชื้อ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าประชาชนได้รับเนื้อหาโรคเอดส์ในหลายประเด็นจนอาจกล่าวได้ว่าได้รับเนื้อหาครอบคลุมและเพียงพอสำหรับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามผลการศึกษาชี้ว่า **ประชาชนจากกลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความสงสัยในสิ่งที่สื่อบอกไม่ชัดเจน ยังมีความกลัว และยังมีความรังเกียจผู้ติดเชื้อเอดส์กันโดยทั่วไป** ซึ่งอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการได้รับความจริงที่ว่า โรคเอดส์เป็นแล้วตาย ซึ่งส่งผลต่อการยอมรับหรือไม่ยอมรับผู้ป่วยเอดส์ ให้อยู่ร่วมในสังคม นั่นคือแม้ว่าส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกสงสารเห็นใจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ แต่ถึงที่สุดแล้วก็**ยังมีความไม่มั่นใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง**กลุ่มศึกษาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังมีความเข้าใจในโรคเอดส์ไม่ดีพอ** กล่าวคือ**มีความคิดที่ไม่ยอมรับผู้ป่วยเอดส์ เพราะเกิดจากความกลัวว่าจะติดกันได้ง่ายๆ** จากการสัมผัส การใช้ห้องน้ำร่วมกัน และการใช้ชีวิตประจำวันอื่นๆร่วมกัน ในขณะที่**กลุ่มศึกษาในกรุงเทพมหานคร แม้จะได้รับความรู้จากสื่อต่างๆ มากมาย แต่ก็มีความกลัวเช่นเดียวกัน เพราะกลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าเชื้อเอดส์สามารถติดต่อได้ทางไหนบ้าง นอกจากที่สื่อต่างๆ ได้กล่าวไว้แล้ว** ดังนั้นจึงต้องการให้ทางการแพทย์มีการพิสูจน์ให้ชัดเจนและสามารถอธิบายต่อสาธารณชนได้อย่างชัดเจนในทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ จึงเป็นหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานทางการแพทย์ เช่น กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและเชื่อถือในการตอบข้อสงสัยได้ดีที่สุดมากกว่าหน่วยงานอื่นๆ

2. **เนื้อหาของสื่อโรคเอดส์ที่จะนำเสนอในอนาคตนั้น** จากผลการศึกษาวิเคราะห์ได้ข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 **ควรเน้นการนำเสนอสื่อเอดส์ในเรื่องการติดต่อและการป้องกันโรคเอดส์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น** เพราะสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอในปัจจุบันนี้ **ประชาชนยังมีความสงสัยอยู่** เช่น การติดต่อทางน้ำลาย ทางสายเลือด ในลักษณะไหนบ้างจึงจะติดเชื้อเอดส์ได้ซึ่งควรระบุให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนทั่วไปได้ระมัดระวังและป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์

2.2 เนื้อหาในเรื่องอาการของโรคเอดส์ **ควรเน้นการนำเสนอขั้นตอนการเป็นโรคเอดส์ตั้งแต่เริ่มเป็นจนถึงระยะสุดท้ายอย่างต่อเนื่องกัน** โดยเฉพาะ**ในกลุ่มวัยรุ่นควรเน้นเนื้อหาความน่ากลัว** เพื่อประชาชนได้เกิดความกลัว ตระหนักถึงอันตรายและความร้ายแรงของโรคเอดส์

2.3 จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์อยู่มากพอสมควรแล้ว และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ฉะนั้นการนำเสนอสื่อในอนาคต **ควรมีการเน้นในเรื่องความเอื้ออาทรต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ การดูแลรักษาและการปฏิบัติต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ในแต่ละวัย** และ**เน้นการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคเอดส์ในการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกับคนปกติ**ทั่วไป เพื่อสร้างความเข้าใจ มั่นใจในการอยู่ร่วมกับผู้ป่วยโรคเอดส์ และผู้ป่วยโรคเอดส์เองก็จะได้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องไม่แพร่เชื้อเอดส์ออกไปอีก

3. ในประเด็นของเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ที่จะนำเสนอต่อไปในอนาคต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อ**ไม่ควรนำเสนอสื่อที่มีความหมายซับซ้อน หรือเสนอในรูปแบบสัญญลักษณ์ที่จะต้องตีความ** จะเห็นได้ชัดเจนจากคำวิจารณ์สปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งกลุ่มศึกษาส่วนใหญ่จะไม่ชอบสปอต 3 เรื่อง คือเรื่องตุ๊กตา เส้นเขียว และคนกุมขมับ โดยในเรื่องตุ๊กตา เนื้อหาของสื่อต้องการแสดงให้เห็นถึงความร้ายแรงของโรคที่สามารถทำลายทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมให้หมดสิ้นไปได้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มบุคคลวัยไหน และเรื่องเส้นเขียวใช้กราฟการเต้นของหัวใจเป็นสื่อในการนำเสนอ เนื้อหาของสื่อจะกล่าวถึงว่าเอดส์เป็นแล้วตายโดยเส้นกราฟจะแสดงให้ทราบว่าหัวใจหยุดเต้น เมื่อเชื้อเอดส์เข้าไปทำลายชีวิต ส่วนเรื่องคนกุมขมับ เนื้อเรื่องเป็นภาพของผู้ที่ติดเชื้อเอดส์เอามือกุมศีรษะอยู่ท่ามกลางผู้คนที่ส่งเสียงร้องดังอยู่รอบๆตัว ซึ่งเนื้อหาของสื่อต้องการเสนอให้เห็นถึงความกดดันที่ประชาชนในสังคมแสดงต่อผู้ที่ติดเชื้อเอดส์นั้นจะเป็นการสร้างความทุกข์ และเรียกร้องให้ประชาชนเห็นใจคนเป็นเอดส์ ซึ่งจากทั้ง 3 เรื่องที่กล่าวมานี้กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ไม่ชอบเพราะดูแล้วไม่รู้เรื่อง ไม่ทราบว่าสื่อต้องการเสนออะไร คำอธิบายก็มีน้อย เวลาที่เสนอก็สั้นมาก ดังนั้น**การเสนอเนื้อหาของสื่อจึงควรเสนอที่มีความหมายเข้าใจได้ง่าย ไม่ต้องแปลความ และมีเวลาในการนำเสนอที่พอเหมาะไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป**

4. สาเหตุหนึ่งของการเผยแพร่สื่อรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ที่ไม่สามารถเข้าถึงประชาชนโดยส่วนรวมได้ก็คือแหล่งความรู้ที่มีการกำหนดช่องทางการนำเสนอไม่ตรงกับช่องทางและเวลาการรับสื่อของประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์มีหลายแหล่งที่ให้ความรู้ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายโฆษณา ป้ายคัทเอาท์ การอบรม หนังสือ วีดิทัศน์ เทปเสียง เสียงตามสาย สื่อบุคคล วารสาร นิตยสาร และเอกสารต่างๆ เป็นต้น แต่จากการศึกษาพบว่าแหล่งความรู้ที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับมากที่สุด คือ **สื่อโทรทัศน์** ทางช่อง 3 และช่อง 7 โดยเฉพาะสื่อที่เป็นสปอตของสำนักนายกรัฐมนตรี ประชาชนจากกลุ่มศึกษาส่วนใหญ่เคยเห็นออกทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 ช่อง 7 ช่อง 9 และรองลงมาคือ ช่อง 5 และช่อง 11 เวลาประมาณ 08.00 - 13.00 น. และตอนเย็นจะเสนอสื่อออกมามาก แต่ช่วง 19.00 น. ช่วงข่าวหลังข่าวจะมีการเสนอสื่อออกมาน้อย จะเห็นว่าช่องทางและช่วงเวลาของการเสนอสื่อดังกล่าวยังมีน้อย และยังไม่ตรงกับช่องทางการรับสื่อของประชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือรับผิดชอบเกี่ยวกับการผลิตสื่อเอดส์ **ควรเสนอสื่อผ่านทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 7 และช่อง 9** นอกจากนี้

ควรกำหนดเวลาให้ตรงกับช่วงเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศกำลังเปิดเครื่องรับโทรทัศน์ นั่นก็คือ **ในวันเวลาปกติควรเสนอตั้งแต่เวลาประมาณ 19.00 น. จนถึงประมาณ 22.00 น. ซึ่งช่วงเวลานี้ประชาชนส่วนใหญ่จะพักผ่อนอยู่กับบ้าน พร้อมกับดูข่าวโทรทัศน์ประจำวัน และดูละครหลังข่าวด้วย ถ้าเป็นช่วงวันหยุดหรือเสาร์-อาทิตย์ ประชาชนส่วนใหญ่จะพักผ่อนอยู่กับบ้านและจะเปิดเครื่องรับโทรทัศน์เช่นกัน จึงสามารถที่จะเสนอสื่อได้ทั้งวัน** ในทางกลับกันถ้าหากเสนอสื่อในช่องทางและเวลาไม่ตรงกับที่ประชาชนส่วนใหญ่เปิดเครื่องรับโทรทัศน์ สื่อที่ประชาสัมพันธ์ก็ไม่เกิดประสิทธิผลหรือเกิดประสิทธิผลได้น้อย แต่ปัญหาก็คือ ช่องทางและเวลาที่ได้จากผลการศึกษาที่กล่าวไปแล้วในข้างต้น เป็นช่วงที่ค่าเช่าเวลามีราคาสูง และบริษัทเอกชนจะซื้อเวลาไว้หมดแล้ว จึงเป็นเรื่องที่ต้องพึ่งพาอำนาจรัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ผ่านช่องทาง และเวลาที่เหมาะสมดังกล่าว เพื่อประโยชน์สูงสุดของทุกคนในชาติ มิฉะนั้นแล้วการสร้างสรรค์และพัฒนาสื่อต่างๆ ให้มีคุณภาพก็จะกลายเป็นการสูญเปล่าไปอย่างน่าเสียดาย

5. กลวิธีในการนำเสนอ**สื่อเอดส์ทางวิทยุ** จากผลการศึกษาวิเคราะห์ได้ข้อเสนอแนะว่า สำหรับประชาชนตามภูมิภาคต่างๆ **ควรเสนอทั้งคลื่น A.M.** และ **F.M.** แต่สำหรับในเขตกรุงเทพมหานครควรเสนอทางคลื่น F.M. เพราะคนกรุงเทพมหานครไม่นิยมฟังคลื่น A.M. ลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของพฤติกรรมการฟังวิทยุก็คือ ส่วนใหญ่มักจะฟังวิทยุในช่วงที่ไม่ได้ทำงาน และช่วงที่ไม่ได้เปิดเครื่องรับโทรทัศน์ เช่น **เวลาเช้า พักเที่ยง เย็นหลังเลิกงาน และหลังจากละครโทรทัศน์ประจำวันจบเวลา 22.00 น.** เป็นต้นไป เฉพาะประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครนั้น สื่อวิทยุจะเป็นสื่อที่ใช้กันมากในช่วงเช้าและเย็นซึ่งเป็นช่วงของการเดินทางไปทำงานและกลับบ้าน ทั้งฟังรายการเพลง รายการข่าว และฟังรายงานสภาพการจราจร (จส.100) เวลาดังกล่าวจึงน่าจะเป็นช่วงที่ควรเสนอสื่อประชาสัมพันธ์โรคเอดส์แทรกในรายการต่างๆ เพื่อให้การเผยแพร่สื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

6. กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ด้วย**โปสเตอร์** จากผลการศึกษาวิเคราะห์ได้ข้อเสนอแนะว่า โปสเตอร์เป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่เกิดประสิทธิผลกับประชาชนมากพอสมควร แต่จะ**ต้องเน้นสีสันให้ดึงดูดความสนใจ เสนอรูปภาพให้มาก ตัวหนังสือที่อธิบายไม่ต้องมากแต่ต้องใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย โดยเฉพาะใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการอธิบายด้วยภาษาถิ่น** (มลายู) **ควบคู่ไปกับภาษากลาง** เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ถนัดการใช้ภาษากลาง ฉะนั้นการนำเสนอสื่อโรคเอดส์ด้วยภาษาถิ่นควบคู่กับภาษากลาง จะยังผลให้ประชาชนในแต่ละภูมิภาคเข้าใจสื่อโรคเอดส์ที่นำเสนอได้อย่างลึกซึ้ง และยังจะเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีในเรื่องสิทธิความเท่าเทียมกันของประชาชนทุกกลุ่มด้วย

7. กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ทาง**หนังสือพิมพ์** จากผลการศึกษาวิเคราะห์ได้ข้อเสนอแนะว่า **ควรนำเสนอสื่อในลักษณะที่เป็นคอลัมน์พูดคุยเรื่องโรคเอดส์โดยเฉพาะ** หรือค**วรจะใช้วิธีการแทรกเนื้อหาการรณรงค์ในข่าวที่เกี่ยวกับโรคเอดส์** เพราะปกติผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะประชาชนในภูมิภาคต่างๆ จะไม่นิยมอ่านเรื่องที่เป็นวิชาการเกินไป แต่จะสนใจอ่านในลักษณะของข่าวโดยทั่วๆ ไปมากกว่า ฉะนั้นจึงควรมีการนำเสนอสื่อเอดส์ทางหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ โดยเน้นในฉบับที่มีประชาชนอ่านมากที่สุด เช่น

ไทยรัฐ เดลินิวส์ และ**มติชน** เป็นต้น และ**ควรมีการนำเสนอทุกวัน** เพื่อจะได้เป็นการกระตุ้นเตือนและให้ความรู้เรื่องเอดส์แก่ผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้ที่ไม่ค่อยได้อ่าน หรือผู้ที่นานๆ ครั้งอ่านหนังสือพิมพ์ก็จะได้อ่านเจอและได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ด้วย โดยเฉพาะในวันเสาร์-อาทิตย์ประชาชนจะมีโอกาสได้อ่านหนังสือพิมพ์กันมาก

8. กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์โดยสื่อบุคคล จากผลการศึกษาวิเคราะห์ได้ข้อเสนอแนะว่า **ควรที่จะให้มีสื่อบุคคล** เช่น **แพทย์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์โดยตรง** เป็นผู้ให้ความรู้แก่ประชาชน นอกจากนี้ควรมีการนำเสนอสื่อเอดส์โดยการให้**ผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ และเสนอแนะในการป้องกันการติดเชื้อ** เพื่อเป็นบทเรียนกับประชาชนทั่วไป และจะเป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญในการสร้างความรู้สึกเชื่อถือต่อเนื้อหาการรณรงค์จากสื่อต่างๆ เนื่องจากประชาชนบางส่วนเห็นว่า โรคเอดส์อาจจะไม่มีจริง เช่น ยังมีความคิดว่า การรณรงค์ประชาสัมพันธ์เรื่องโรคเอดส์อาจเป็นการหลอกให้ประชาชนหยุดเที่ยวสำส่อนทางเพศ หรือมีข่าวเอดส์ออกมามากแต่ไม่เคยเห็นคนที่เป็นจริงๆ อย่างไรก็ตามผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ที่จะมาเป็นสื่อบุคคลในการประชาสัมพันธ์โรคเอดส์ เช่น เป็นวิทยากรอาสาสมัคร จะต้องเป็นผู้ที่มีความสมัครใจและมีความพร้อมในการเปิดเผยตัวเอง

9. กลวิธีในการนำเสนอสื่อเอดส์ทางด้านอื่นๆ จากผลการศึกษาวิเคราะห์ได้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอสื่อเอดส์ทางด้านอื่นๆ อีกเช่น

9.1 ทำเป็น**ใบแทรก**ในหนังสือพิมพ์ นิตยสารรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน

9.2 สื่อผ่านทาง**ถุงใส่ของ ซองถุงยางอนามัย เสื้อ ซองบุหรี่** และ**ขวดเหล้า**ในลักษณะของข้อความรณรงค์เกี่ยวกับเอดส์

9.3 ทำเป็นรูปแบบของ**ปฏิทิน สมุดบันทึกเล่มเล็กๆ** สำหรับแจกประชาชน

9.4 ทำเป็นรูปแบบของ**เกมส์** เช่น เกมส์กระไดงู

9.5 สอดแทรกความรู้เรื่องโรคเอดส์เข้าไปใน**การละเล่นของแต่ละท้องถิ่น** เช่น หนังตะลุง หมอลำ ลำตัด ลิเก เป็นต้น

9.6 การ**ใช้สำนวน คำคม**ในการรณรงค์เรื่องโรคเอดส์ โดย**ทำเป็นสติกเกอร์**แจกหรือ ติดตามสถานที่ต่างๆ

10. ในเรื่องกลุ่มเป้าหมายที่สื่อเอดส์ต้องการนำเสนอนั้น หากจะมีการผลิตสื่อเอดส์เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มเป้าหมายต่อไปในอนาคต ควรจะแยกหรือไม่แยกกลุ่มเป้าหมายก็ได้ แต่ต้องมีการผลิตสื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพราะว่าทุกกลุ่มเป้าหมายมีสิทธิ์ติดเชื้อเอดส์ได้เท่าเทียมกัน และควรเพิ่มปริมาณสื่อให้มากขึ้น ซึ่งปัจจุบันจะเห็นว่าสื่อเอดส์ที่นำเสนอออกมาในบางกลุ่มยังมีน้อยอยู่ **ยังไม่ครอบคลุม**ทั่วถึง เช่น **กลุ่มชนบท กลุ่มในชุมชนแออัด กลุ่มคนเที่ยวกลางคืน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มกรรมกร กลุ่มชาวเขา กลุ่มสตรีที่มีครอบครัวแล้ว กลุ่มผู้ใช้แรงงานในโรงงาน** เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญ คือ **ควรนำเสนอสื่อให้มีความต่อเนื่องอยู่เสมอเพื่อเป็นการย้ำเตือนให้ประชาชนได้ตระหนักถึงอันตรายของโรคเอดส์จะได้ระมัดระวัง และป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์**

11. ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี จากการฉายสื่อโรคเอดส์ที่เป็นสปอตโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 20 เรื่อง ผ่านทางวีดิทัศน์ให้กลุ่มศึกษาชมแล้ว จะเห็นได้ว่าในจำนวน 20 เรื่องนี้ จะมีเพียงประมาณ 8 เรื่องโดยเฉลี่ยแล้วที่กลุ่มศึกษาเห็นบ่อยที่สุด ซึ่งตรงจุดนี้ สำนักนายกรัฐมนตรี**ควรมีการพิจารณาในเรื่องปริมาณของสื่อที่ผลิตออกมาให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกันกับปริมาณการนำสื่อออกไปเผยแพร่** เพื่อจะได้ใช้สื่อที่ผลิตออกมาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อประชาชนผู้รับสื่อ นอกจากนี้แล้วมีข้อสังเกตว่า **กลุ่มศึกษาที่เป็นวันรุ่นจะชื่นชอบเรื่องที่เกี่ยวกับวัยของตน** ความรัก ความอบอุ่น และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน เช่น เรื่องฟุตบอล แก้ว ของแถมจากเชค เป็นต้น ส่วน**กลุ่มศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่มักจะชอบเรื่องในแนวความรัก ความอบอุ่น และความมีสัมพันธภาพในครอบครัว** เช่น เรื่องพ่อแม่ลูก เหนือชาย ทางสายใหม่ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มศึกษาทั้งวัยรุ่นและผู้ใหญ่ จะชอบเรื่องในแนวที่แสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่น ความเอื้ออาทรต่อกัน คือ ชื่นชอบสื่อที่เป็นไปในทางบวก เป็นสิ่งที่ทุกคนคาดหวังอยากให้สังคมเป็นเช่นนั้น ฉะนั้นหากจะผลิตสื่อต่อไปในอนาคต **ควรเน้นการนำเสนอในแนวที่สามารถดึงดูดความสนใจของประชาชนได้** เช่นนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรัก ความอบอุ่น ความมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดย**อาจใช้เด็กเป็นตัวนำเสนอ** ใช้แสง สี เสียง และภาพประกอบที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาที่นำเสนอ มีความสมเหตุสมผล และ**การนำเสนอในรูปแบบของละครสั้นๆ จะเป็นที่สนใจของประชาชนในส่วนภูมิภาคได้เป็นอย่างดี** แต่อย่างไรก็ตาม ประการสำคัญ คือ การใช้ถ้อยคำในการสื่อ ควรให้เข้าใจง่ายและชัดเจนในการนำเสนอ

ตารางสรุปผลการศึกษา

1. แหล่งความรู้

ภาคเหนือ

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
แหล่งความรู้ - โทรทัศน์ (3,7) - วิทยุ (สมายล์เรดิโอ) - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) - แผ่นพับ - โปสเตอร์ - การพูดคุยกัน **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - โทรทัศน์	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7) - โปสเตอร์ - แผ่นป้ายโฆษณา - นสพ.(ไทยรัฐ เดลินิวส์) - วิทยุ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - โทรทัศน์	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (3,7,9) - วิทยุ (ปรีชา ทรัพย์โสภา) - โปสเตอร์ - แผ่นพับ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - โทรทัศน์	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (ทุกช่อง) - นสพ.(ไทยรัฐ, เดลินิวส์) - วิทยุ. **แหล่งที่ผลิต** - ไม่ทราบไม่ได้สนใจว่าหน่วยงานใดผลิต	**แหล่งความรู้** - การอบรม - โทรทัศน์ - หนังสือพิมพ์ - โปสเตอร์ - แผ่นพับ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - การอบรม **แหล่งที่ผลิต** - ไม่ได้สนใจดู	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (3) - โปสเตอร์ - นสพ. (ไทยรัฐ เดลินิวส์) - วิทยุ (อสมท. สมายล์เรดิโอ, เอฟ เอ็ม 104) - สมุดเล่มเล็ก ๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์	**แหล่งความรู้** - เอกสาร - โทรทัศน์ (3) - เห็นเพื่อนเป็นเอดส์ - นสพ. (ไทยรัฐ เดลินิวส์) - โปสเตอร์ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - เอกสารที่แจกในโรงพยาบาล **แหล่งที่ผลิต** - จำไม่ได้ ไม่ค่อยสนใจ	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (3,5,7,9) - วิทยุ (ทุกสถานี) - นสพ. (ไทยรัฐ) - โปสเตอร์ - เสียงตามสาย - การอบรม	**แหล่งความรู้** - การอบรม - โทรทัศน์ (3,7) - วิทยุ - เพื่อนเป็นเอดส์ - การพูดคุยกัน **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 จากเพื่อนที่เป็นเอดส์ 2 การพูดคุยกัน (ข่าวลือกัน)	**แหล่งความรู้** **คนที่ 1** -ได้รับจากสื่อทุกประเภทเท่า ๆ กัน **คนที่ 2** - วิทยุ - หนังสือ - เอกสาร - โทรทัศน์ (3) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** **คนที่ 1** - รับจากทุกสื่อ **คนที่ 2** 1 เอกสาร 2 หนังสือ **แหล่งที่ผลิต** - ไม่ค่อยสนใจ คิดว่ากระทรวงสาธารณสุข

1. แหล่งความรู้
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
แหล่งความรู้ - โทรทัศน์ (7,3,9.) - โปสเตอร์ - หอกระจายข่าว - แผ่นพับ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โปสเตอร์ 2 โทรทัศน์ **แหล่งที่ผลิต** 1 กองควบคุมโรคติดต่อกระทรวงสาธารณสุข 2 กระทรวงศึกษา-ธิการ	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7,9) - โปสเตอร์ - แผ่นพับ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ **แหล่งผลิต** 1 มหาวิทยาลัย 2 สำนักนายก ฯ	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7.5,9.3, 11) - โปสเตอร์ - วิทยุ (08) - หนังสือเกี่ยวกับเอดส์ - แผ่นพับ - วีดิทัศน์ - ผืนผ้ารณรงค์ - หนังสือพิมพ์ (ไทยรัฐ) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ **แหล่งที่ผลิต** - สาธารณสุขจังหวัด	**แหล่งความรู้** - วิทยุ - โปสเตอร์ - แผ่นพับ - สื่อบุคคล - โทรทัศน์(3,7,9) - หนังสือพิมพ์ (ไทยรัฐ) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ (7) 2 แผ่นพับ **แหล่งผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** **คนที่ 1** - โทรทัศน์ (3) - แผ่นพับ - วิทยุ (สทร. 9) - หนังสือพิมพ์ (ไทยรัฐ,มติชน) - การอบรม - หนังสือ - โปสเตอร์ - เทปเสียง **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** **คนที่ 1** 1 โทรทัศน์ 2 วิทยุ **คนที่ 2** 1 หนังสือ 2 โปสเตอร์ **แหล่งผลิต** 1 กระทรวงสาธารณสุข 2 สำนักนายกฯ	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7.3) - วิทยุ (สทร.กองทัพภาคที่ 2) - โปสเตอร์ - แผ่นพับ - หนังสือเกี่ยวกับเอดส์ - สื่อบุคคล - หนังสือพิมพ์ (ไทยรัฐ) - วารสารหมอ-ชาวบ้าน **แหล่งที่ได้รับมาก**ที่สุด 1 โทรทัศน์ 2 วิทยุ **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7,3,9 11,4) - หนังสือพิมพ์ (ไทยรัฐ,เดลินิวส์) - โปสเตอร์ - แผ่นพับ - สื่อบุคคล - วิทยุ - หอกระจายข่าว **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 หนังสือพิมพ์ 2 โทรทัศน์ **แหล่งที่ผลิต** 1 กระทรวงสาธารณสุข 2 มหาวิทยาลัย	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7.3,9. 4) - วิทยุ (ทวส. 6) - โปสเตอร์ - แผ่นพับ - หอกระจ่ายข่าว - สื่อบุคคส - หนังสือพิมพ์ (ไทยรัฐ , เดลินิวส์) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ **แหล่งที่ผลิต** - กองควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (3,9.7) - แผ่นพับ - โปสเตอร์ - หอกระจายข่าว - วิทยุ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ **แหล่งที่ผลิต** - กองควบคุมโรคติดต่อกระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7.3) - การอบรม - โปสเตอร์ - วีดิทัศน์ - วิทยุ (ก.ส.6) - แผ่นพับ - หนังสือพิมพ์ (ไทยรัฐ,สยามรัฐ) - หอกระจายข่าว **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 เอกสาร+หนังสือ 2 โทรทัศน์ **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข

1. แหล่งความรู้

ภาคกลาง

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
แหล่งความรู้ - โทรทัศน์ (5,7,9, 11) - โปสเตอร์ - วิทยุ (ค่ายจักรพงษ์) - แผ่นพับ - นสพ. (เดลินิวส์) - หนังสือ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ 3 วิทยุ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2533 ทางโทรทัศน์ **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (5,7) - โปสเตอร์ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2534 **ปีที่รณรงค์มาก** - ปี 2536 **แหล่งที่ผลิต** - ไม่แน่ใจแต่คิดว่าเป็นกระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7) - โปสเตอร์ - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) - วิทยุ (F.M.85.5) - วีดิทัศน์ - แผ่นพับ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2533 **ปีที่รณรงค์มาก** - ปี 2535 **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7) - สื่อบุคคล - โปสเตอร์ - แผ่นพับ - ป้ายโฆษณา - วิทยุ (ค่ายจักร-พงษ์) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ 3 วิทยุ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2532 ทางโทรทัศน์ **ปีที่รณรงค์มาก** - ปี 2536 **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7,3,9) - การอบรม - วิทยุ (A.M+F.M.) - โปสเตอร์ - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) - สไลด์ - วีดิทัศน์ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 การอบรม 3 วิทยุ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2532 จากการอบรม **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - การอบรม - นสพ. (ไทยรัฐ) - โทรทัศน์ (7,3,5, 9,11) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 แผ่นพับ + โปสเตอร์ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2534 จากการอบรมและจากโทรทัศน์ **ปีที่รณรงค์มาก** - ปี 2535-2536 **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - การอบรม - นสพ. (ไทยรัฐ) - โทรทัศน์ (3,5,9) - โปสเตอร์ - แผ่นพับ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ 3 แผ่นพับ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2534 จากการอบรม **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7,3,5, 11) - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) - โปสเตอร์ - แผ่นพับ - วิทยุ - เอกสาร - สื่อบุคคล (การอบรม) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 หนังสือพิมพ์ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2533 **แหล่งที่ผลิต** 1 กระทรวงสาธารณสุข 2 มหาวิทยาลัย	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (3,5,7, 9,11) - เอกสาร - หนังสือ - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) - โปสเตอร์ - แผ่นพับ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 เอกสาร 3 หนังสือพิมพ์ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2533 ทางโทรทัศน์ **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7,5,9,3 11) - การอบรม - โปสเตอร์ - หนังสือ - วิทยุ (A.M) - สไลด์ - สื่อบุคคล - แผ่นพับ - เทปเสียง **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2531 จากการอบรม **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข

1. แหล่งความรู้
ภาคใต้

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
แหล่งความรู้ - โทรทัศน์ (3,7,9) - วิทยุ (สมายล์เรดิโอ) - โปสเตอร์ - หนังสือพิมพ์ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 หนังสือพิมพ์ 3 วิทยุ **แหล่งที่ผลิต** - หน่วยกามโรค กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7) - วีดิทัศน์ - วิทยุ - โปสเตอร์ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - โทรทัศน์ **แหล่งที่ผลิต** - จำไม่ได้	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7,3,9,11) - ป้ายโฆษณา - วารสาร - วิทยุ - โปสเตอร์ - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์, แนวหน้า) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 วารสาร 3 วิทยุ 4 โปสเตอร์ 5 หนังสือพิมพ์ **แหล่งที่ผลิต** 1 กระทรวงสาธารณสุข 2 สำนักนายกฯ	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (3) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - โทรทัศน์ **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7) - วิทยุ - หนังสือพิมพ์ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - โทรทัศน์ **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7) - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์, มติชน) - สื่อบุคคล - วิทยุ - โปสเตอร์ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - โทรทัศน์ **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (3,9,10) - สื่อบุคคล - เอกสาร - วิทยุ (สทร. F.M.) - นสพ. (ไทยรัฐ) - เทปเสียง - เอกสาร **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - เอกสารต่าง ๆ **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7) - วิทยุ (ปะจูชายข่าว) - การอบรม - สื่อบุคคล - โปสเตอร์ - หนังสือพิมพ์ - เอกสาร **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 วิทยุ 3 โปสเตอร์ 4 การอบรม **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ - ป้ายโฆษณา - การอบรม - โปสเตอร์ - แผ่นพับ - วิทยุ - หนังสือพิมพ์ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - โทรทัศน์ **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7) - วิทยุ (ปะจูชายข่าว) - โปสเตอร์ - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) - เทปเสียง - การอบรม **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 วิทยุ 2 การอบรม **แหล่งที่ผลิต** - กระทรวงสาธารณสุข

1. แหล่งความรู้

กรุงเทพมหานคร

กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาต่ำ	กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 1	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 2	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 1	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 2
แหล่งความรู้ - โทรทัศน์ (7,9) - วิทยุ (กรีนเวฟ F.M.) - นิทรรศการ - การทำรายงาน - วารสาร - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) - ป้ายโฆษณา - แผ่นพับ - สื่อบุคคล - โปสเตอร์ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 วารสารใกล้หมอ 3 หนังสือพิมพ์ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2532 จากโทรทัศน์ + วิทยุ	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (5,3,7) - วิทยุ (F.M.88.5) - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) - ป้ายโฆษณา **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - โทรทัศน์ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2534 จากการพูดคุย **ปีที่รณรงค์มาก** - ปี 2535 **แหล่งที่ผลิต** - ไม่ได้สังเกตว่าใครเป็นผู้ผลิต	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (11,5,9,7) - จุลสาร, หนังสือ - เอกสาร - โปสเตอร์ - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - หนังสือ **รับความรู้ครั้งแรก** - จากโทรทัศน์และจุลสาร **แหล่งที่ผลิต** 1 กระทรวงสาธารณสุข 2 องค์การคริสเตียน	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (3,7,5,11) - วิทยุ (กรีนเวฟ สมายล์เรดิโอ, ACCESS) - สื่อบุคคล - นสพ. (มติชน, เดลินิวส์, ไทยรัฐ) - โปสเตอร์ - แผ่นพับ - วารสาร - การอบรม **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 วิทยุ 3 สื่อบุคคล **แหล่งที่ผลิต** 1 กระทรวงสาธารณสุข 2 สมาคมวางแผนครอบครัว 3 สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน 4 องค์การเอกชนอื่น ๆ 5 องค์การสหประชาชาติ	**แหล่งความรู้** -นสพ. (เดลินิวส์ มติชน, ไทยรัฐ) - วิทยุ (จส.100) - เอกสาร - โปสเตอร์ - คัทเอาท์ - โทรทัศน์ (5,7) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 หนังสือพิมพ์ 2 วิทยุ **รับความรู้ครั้งแรก** - หนังสือพิมพ์ **แหล่งที่ผลิต** 1 บริษัทเอกชน เช่น คิงเท็กซ์ 2 ราชการมีหลายหน่วยงาน	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7,9,5) - นสพ. (ไทยรัฐ) - หนังสือจากโรงพยาบาล **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 หนังสือพิมพ์ 3 หนังสือจากโรงพยาบาล **แหล่งที่ผลิต** - ไม่ได้สังเกตว่าใครเป็นผู้ผลิต	**แหล่งความรู้** - การอบรม - โทรทัศน์ (3,5) - วิทยุ (สมายล์-เรดิโอ) - โปสเตอร์ (นิทรรศการ) - นสพ. (ไทยรัฐ) - นิตยสาร (เดอะเนชั่น, มติชนรายสัปดาห์) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 โปสเตอร์ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2534 จากการอบรม	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (7,5,3) - เอกสาร - แผ่นพับ - การพูดคุย **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** 1 โทรทัศน์ 2 เอกสาร 3 แผ่นพับ **รับความรู้ครั้งแรก** - ปี 2530 จากการพูดคุยกัน	**แหล่งความรู้** - โทรทัศน์ (3,7,5, 9,11) - นสพ. (ไทยรัฐ, เดลินิวส์,มติชน) **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - หนังสือพิมพ์ **แหล่งที่ผลิต** - ไม่ได้สนใจที่จะดู	**แหล่งความรู้** - สิ่งพิมพ์ - เทปเสียง - โทรทัศน์ (11,3,5 7,9) - วิทยุ **แหล่งที่ได้รับมากที่สุด** - สิ่งพิมพ์ - เทปเสียง **รับความรู้ครั้งแรก** - จากสิ่งพิมพ์ของกระทรวงสาธารณสุข **แหล่งที่ผลิต** 1 กระทรวงสาธารณสุข 2 สำนักนายกฯ 3 สมาคมประชากรและการพัฒนา

2. เนื้อหาที่นำเสนอ

ภาคเหนือ (1)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
เนื้อหาที่นำเสนอ - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์,เข็ม-ฉีดยา,สายเลือด) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่ายไม่สับสน - สื่อความหมายชัดเจน - เนื้อหาต่อเนื่องกันดี - รู้สึกกลัว - เนื้อหาซ้ำซ้อนดี ช่วยย้ำเตือนให้ระวัง - เนื้อหาเดิม ๆ ดูแล้วเบื่อ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านการปฏิบัติเมื่อติดเชื้อและการปฏิบัติต่อผู้ติดเอดส์ **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์,เข็ม-ฉีดยา,สายเลือด) - วิธีการป้องกัน **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่าย - ตระหนักในการป้องกัน - มีความซ้ำซ้อนซึ่งซ้ำมาก ๆ ดีช่วยให้จำ - ทันสมัย-ทันสถานการณ์ - รู้สึกว่าควรอยู่ห่างจากผู้เป็นเอดส์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - วิธีการป้องกัน (สวมถุงยางเมื่อมีเพศสัมพันธ์,ห้ามใช้เข็มร่วมกัน,ไม่เที่ยวสำส่อน) - การติดต่อของโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - บางครั้งภาพออกมาโป๊ ทำให้อยากเที่ยวมากกว่า-กลัว - บางครั้งออกมาน่าเบื่อ - บางเรื่องน่าสนใจน่าติดตาม - ตระหนักในการป้องกัน - โทรทัศน์เสนอเนื้อหาทันสมัย-ทันสถานการณ์ - เศร้าใจสะเทือนใจต่อผู้เป็นเอดส์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - ความร้ายแรงของโรค (เป็นแล้วไม่มียารักษา) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - บางครั้งเข้าใจยากไม่ค่อยน่าสนใจ - ตระหนักในการป้องกัน - โทรทัศน์เสนอเนื้อหาทันสมัยทันสถานการณ์ - เห็นอกเห็นใจและกล้าอยู่ร่วมกับผู้ป่วยไม่รังเกียจ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านอาการของโรคและการป้องกันโรคเอดส์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การป้องกัน (หยุดสำส่อน-ทางเพศ) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ชาวบ้านไม่ค่อยเข้าใจ - ไม่ประทับใจในเนื้อหาที่นำเสนอ - ชาวบ้านจะรังเกียจไม่สังสรรค์กับบ้านที่เป็นโรคเอดส์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ชาวบ้านยังสงสัยว่าเอดส์มีจริงหรือ **ความน่าเชื่อถือ** - ไม่ค่อยน่าเชื่อถือคิดว่านำเสนอเพื่อให้คนหยุดสำส่อนทางเพศ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - วิธีการป้องกัน-(ไม่เที่ยวสำส่อน) - การติดต่อของโรค (เข็มฉีดยา, เพศสัมพันธ์) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เกิดความกลัว - ตระหนักในการป้องกัน - เข้าใจดีทางเอกสารให้รายละเอียดมาก - เนื้อหาซ้ำซ้อนกัน - สื่อได้ทันสมัย - สงสาร,เห็นใจผู้เป็นเอดส์ - บางคนรู้สึกกลัวผู้เป็นเอดส์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - น่าสนใจ เข้าใจง่าย - บางคนดูแล้วไม่เข้าใจ - ที่เสนอมายังไม่ถึงแก่น ควรนำคนเป็นเอดส์จริงมานำเสนอ - ทางโทรทัศน์บางครั้งเร็วเกินไป ไม่รู้เรื่อง - เนื้อหาไม่ซ้ำซ้อนกัน - ไม่กลัว, ไม่รังเกียจผู้เป็นเอดส์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (สำส่อนทางเพศ, เข็มฉีดยา) - การป้องกันโรค (ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อเที่ยวหญิงขายบริการ) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่าย, รู้เรื่องดี - ตระหนักในการป้องกัน - เกิดความกลัว - ซ้ำซ้อนมากอาจทำให้เบื่อ - ไม่รังเกียจผู้เป็นเอดส์ - ให้ความอบอุ่นแก่ผู้เป็นเอดส์ - กล้าอยู่ร่วมกันกับผู้เป็นเอดส์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** การติดต่อของโรค (รักร่วมเพศ, เที่ยวสำส่อน, ใช้มีดโกนร่วมกัน) - การป้องกันโรค (สวมถุงยาง-อนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - สื่อได้ชัดเจนดี - เข้าใจง่าย, ไม่คลุมเครือ - ตระหนักในความร้ายแรงและมีการป้องกันตัว - รังเกียจคนที่เป็นเอดส์และครอบครัวที่เป็นเอดส์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา) - การป้องกันโรค (ไม่เที่ยวสำส่อน, ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่าย, ไม่สับสน - รู้สึกน่าเกลียด, น่ากลัว - น่าสนใจ - ไม่รังเกียจเข้าช่วยเหลือปลอบใจและเห็นใจผู้เป็นเอดส์ **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ เพราะเห็นคนตายเพราะเอดส์ในชุมชนด้วย

2. เนื้อหาที่นำเสนอ

ภาคเหนือ (2)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
-	-	**ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ แต่สงสัยว่าทำไมยิ่งรณรงค์ก็ยิ่งติดเอดส์มากขึ้น	-	-	**ความน่าเชื่อถือ** - ไม่ค่อยน่าเชื่อถือ อยู่ที่เนื้อหา+ ถ้าให้คนเป็นเอดส์นำเสนอจะน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น	**ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ 80% อีก 20% ต้องมีการพิสูจน์จึงจะเชื่อถือ	**ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค, อาการของโรค การปฏิบัติตัวเมื่อติดเชื้อ	**ความครอบคลุมเนื้อหา** - อยากรู้สาเหตุใหม่ ๆ ที่ทำให้เป็นเอดส์ - ไม่ชัดเจนการป้องกัน - อยากรู้การค้นคว้ายารักษาเอดส์	-

2. เนื้อหาที่นำเสนอ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (1)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
เนื้อหาที่นำเสนอ - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์,เลือด) - การป้องกันโรค (ใช้ถุงยางทุกครั้ง) - การดูแลรักษาผู้ป่วย - อัตราการแพร่ระบาด **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจได้ไม่ยาก - น่ากลัวเป็นโรคร้ายแรง - ตระหนักในการป้องกัน - การป้องกันออกซ้ำซ้อน - ทันสมัยทันสถานการณ์ - สงสารผู้เป็นเอดส์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา) - วิธีการป้องกันโรค (ไม่ใช้เข็มร่วมกัน ใช้ถุงยางทุกครั้ง) - ไม่ให้รังเกียจผู้ป่วย **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่าย, ไม่สับสน - กลัวจะเป็นเอดส์ - ตระหนักในการป้องกัน **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ออกซ้ำ ๆ บ่อย ๆ คือเรื่องการเที่ยวโสเภณี **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือที่เอาคนเป็นเอดส์มาให้ดู	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา) - การป้องกัน (ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจได้ง่าย - กลัวจะเป็นเอดส์ - น่ากลัวบ้างไม่น่ากลัวบ้าง - ตระหนักในการป้องกัน **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ออกซ้ำๆ เรื่องการเที่ยวสำส่อนทางเพศ - ควรเพิ่มการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์) - การป้องกันโรค (ไม่สำส่อนทางเพศ) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เป็นวิชาการแต่ไม่ยาก - น่ากลัว - ตระหนักในการป้องกัน **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ควรเพิ่มการปฏิบัติตัวเมื่อติดเชื้อและจะรักษาอย่างไร **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - สาเหตุของโรค - การติดต่อของโรค - ความร้ายแรงของโรค - อาการของโรค - ไม่ให้รังเกียจผู้ป่วย **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ชัดเจนเข้าใจง่าย - น่ากลัว **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ เพราะมีข่าวยืนยันทั่วโลก	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา) - การป้องกันโรค (ไม่สำส่อนทางเพศ) - อาการของโรค - จำนวนผู้ติดเชื้อในไทย **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - น่ากลัว - เข้าใจได้ง่าย - ทันสมัยไวต่อเหตุการณ์ - สงสารอยากช่วยเหลือผู้เป็นเอดส์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา, แม่สู่ลูก) - การป้องกันโรค (ไม่สำส่อนทางเพศ) - อันตรายของโรค - จำนวนผู้ติดเชื้อในไทย **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจได้ง่าย - รู้สึกกลัว - เห็นใจคนเป็นเอดส์ ไม่รังเกียจ สามารถอยู่ร่วมกันได้ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ควรเพิ่มเติมการ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เข็มฉีดยา, การสัมผัส, เพศสัมพันธ์) - การป้องกัน (ไม่สำส่อนทางเพศ) - อาการของโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่าย - ควรเน้นความน่ากลัว - สงสารผู้เป็นเอดส์ - ไม่อยากให้อยู่ร่วมกันกับผู้เป็นเอดส์ จะแนะนำให้ไปหาหมอ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ซ้ำ ๆ คือ การเที่ยวสำส่อนทางเพศ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (สำส่อนทางเพศ, เข็มฉีดยา) - การป้องกัน (เลิกสำส่อน, ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์, เลิกยาเสพติด) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนเป็นวิชาการเกินไป - รู้สึกกลัวติดเอดส์ - เห็นใจ สงสารกลัวผู้ที่ติดเชื้อ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ออกซ้ำ ๆ คือ การติดต่อทาง	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (การติดยาเสพติด) - จำนวนผู้ติดเชื้อในไทย - อาการของโรค (แผลพุพอง) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ไม่ยากเข้าใจง่าย - น่ากลัว - ให้เห็นใจผู้เป็นเอดส์ - ตระหนักในการป้องกัน **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ

2. เนื้อหาที่นำเสนอ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
ความครอบคลุมเนื้อหา - ไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	ทางโทรทัศน์ แต่ไม่ค่อยน่าเชื่อถือที่กล่าวถึงจำนวนผู้ติดเอดส์มากเกินไป	-	-	-	**ความครอบคลุมเนื้อหา** - เสนอซ้ำ ๆ คือการป้องกันโรค - ยังไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	เกิดขึ้นมาของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	- ไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	เพศสัมพันธ์ - ไม่ชัดเจนในด้านการติดต่อของโรค	-

2. เนื้อหาที่นำเสนอ

ภาคกลาง (1)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
เนื้อหาที่นำเสนอ - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา, เลือด) - การป้องกันโรค (เลี่ยงช่องทางติดต่อ) - อาการของโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ชัดเจนเข้าใจง่าย - น่ากลัว - ทันสมัยทันสถาน-การณ์ - เนื้อหาไม่แตกต่างกัน **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ยังไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, แม่สู่ลูก) - การป้องกันโรค (ใช้ถุงยางอนา-มัยเมื่อเที่ยว) - อาการของโรค (ถ่ายท้องจนหมดแรง) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ชัดเจน เข้าใจง่าย - ตระหนักในการป้องกัน - ทันสมัยดูแล้วไม่เบื่อ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ออกซ้ำ ๆ ควรเปลี่ยนเรื่องใหม่ ๆ ออกมา	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (สำส่อนทางเพศ, เข็มฉีดยา) - การดูแลรักษา - การปฏิบัติต่อผู้ป่วย **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ไม่สับสน เข้าใจง่าย - น่ากลัว - ตระหนักในการป้องกัน - เนื้อหาออกมาเหมือน ๆ กัน ให้ความรู้ดี **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ยังไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การป้องกันโรค (ไม่สำส่อนทาง-เพศ, ไม่ใช้เข็มร่วมกัน) - ความร้ายแรงของโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่าย ไม่สับสน - เร้าใจในการดู - ตระหนักในความร้ายแรง - กลัวติดเชื้อเอดส์ - ตระหนักในการป้องกัน **ความน่าเชื่อถือ** - จะน่าเชื่อถือมากถ้าสื่อผ่านทางแพทย์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา) - การป้องกันโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ไม่ยาก เข้าใจง่าย - ไม่รังเกียจผู้ป่วย - สื่อได้น่ากลัว **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ เพราะเห็นคนเป็นเอดส์ตายในหมู่บ้าน	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เข็มฉีดยา, เพศสัมพันธ์, สายเลือด) - การป้องกันโรค (ไม่ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน,ไม่สำ-สอนทางเพศ) - อาการของโรค (น้ำหนักลด,ต่อมน้ำเหลืองโต, ท้องร่วง,ลิ้นเป็นคราบสีขาว) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ชัดเจนดี เข้าใจง่าย - น่ากลัวเมื่อเห็นอาการ - ตระหนักในการป้องกัน	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การป้องกันโรค (ไม่สำส่อนทาง-เพศ) - การติดต่อของโรค - ความร้ายแรงของโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ไม่ยากเข้าใจง่าย - เนื้อหาไม่สับสน - ตระหนักในการป้องกัน - ออกซ้ำซ้อนบ้าง - น่าสงสารผู้เป็นเอดส์ กล้าเข้าไปพูดคุย ยอมให้อยู่ร่วมได้ **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือมาก	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การป้องกันโรค (ใช้ถุงยางเมื่อมีเพศสัมพันธ์) - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา) - อาการของโรค (ตุ่มตามตัว, น้ำหนักลด) - กลุ่มเสี่ยงต่อโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ไม่ยาก เข้าใจง่าย - สื่อได้น่าสนใจ - ตระหนักในการป้องกัน - ทุกสื่อเนื้อหาคล้ายกัน - ทันสมัย ทันสถานการณ์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (สำส่อนทางเพศ, สายเลือด) - การป้องกันโรค - อาการของโรค - การดูแลรักษาผู้ป่วย **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ชัดเจน เข้าใจง่าย - นสพ.,แผ่นพับ เข้าใจยาก - น่ากลัว - ตระหนักในการป้องกัน - ออกซ้ำ ๆ ดีช่วยเตือนใจ - ทันสมัย ทันเหตุการณ์	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (สำส่อนทางเพศ,ยาเสพติด, แม่สู่ลูก) - การป้องกัน (ใช้ถุงยางเมื่อมีเพศสัมพันธ์) - อาการของโรค (เป็นตุ่มเป็นแผลทั้งตัว) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - รู้สึกกลัวจะติดเชื้อ - เนื้อหาไม่สับสน - เข้าใจง่าย ไม่ยาก - ตระหนักในการป้องกัน - ไม่ให้รังเกียจผู้ป่วย

2. เนื้อหาที่นำเสนอ

ภาคกลาง (2)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
ความน่าเชื่อถือ - ควรให้เห็นของจริง จึงจะน่าเชื่อถือ	- ยังไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ โดยเฉพาะออกมาในรูปของข่าว	**ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	-	-	- มีความต่อเนื่องดี - บางเรื่องออกซ้ำซ้อน **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ยังไม่ชัดเจนด้านสาเหตุการติดเชื้อเอดส์ **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ		**ความน่าเชื่อถือ** - ถ้าเอาดารามาแสดงจะไม่น่าเชื่อถือ เท่ากับเอาคนเป็นเอดส์มานำเสนอ - กระทรวงสาธารณสุขผลิตสื่อจะน่าเชื่อถือ	**ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านการติดต่อ **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือโดยเฉพาะที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข	**ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนและไม่มั่นใจด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - เชื่อว่าเอดส์มีจริง - เนื้อหาสื่อค่อนข้างเกินความจริง

2. เนื้อหาที่นำเสนอ
ภาคใต้

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
เนื้อหาที่นำเสนอ - สาเหตุของโรค - แหล่งที่มาของโรค - อาการของโรค - วิธีป้องกัน **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - กลัวติดเอดส์ - เข้าใจ ไม่สับสน - ตระหนักในการระวังตนเองจากเอดส์ - ไม่รังเกียจ อยากให้กำลังใจผู้เป็นเอดส์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ยังไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - น่ากลัว - เข้าใจเพียงเล็กน้อย - ซ้ำ ๆ เดิมน่าเบื่อ - ตระหนักถึงอันตราย - สงสาร อยากช่วยเหลือผู้เป็นเอดส์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ยังไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - วิธีป้องกัน (ไม่สำส่อนทางเพศ) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่าย - รู้สึกกลัว - เนื้อหาน่าสนใจ - ตระหนักในการป้องกัน - เนื้อหาเดิม ๆ ทุกสื่อ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านอาการแรกเริ่มของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อ (ยาเสพติด,โสเภณี ใบมีดโกน) - การป้องกัน - สาเหตุของโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่ายไม่สับสน - ตระหนักในการป้องกัน - เห็นอกเห็นใจและอยากให้คำแนะนำต่อผู้เป็นเอดส์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านสาเหตุ **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - สาเหตุของโรค - อาการของโรค - การติดต่อ (ยาเสพติด, สำส่อนทางเพศ) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ชัดเจน เข้าใจง่าย - ควรเน้นความน่ากลัว - ตระหนักในการป้องกัน - อยากช่วยดูแลรักษาและไม่รังเกียจผู้เป็นเอดส์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ครอบคลุมหมด **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การป้องกันโรค - การติดต่อ (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ชัดเจนเข้าใจง่าย - ควรเน้นความน่ากลัว - เนื้อหาออกมาซ้ำ ๆ เดิม - ควรแยกผู้เป็นเอดส์ไว้ต่างหาก **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การป้องกัน - การติดต่อ (ร่วมเพศ, เข็มฉีดยา, แม่สู่ลูก) - อาการของโรค (เป็นตุ่ม เป็นแผล) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่าย - น่ากลัว - เอาใจใส่อธิบายเกี่ยวกับเอดส์ให้ผู้เป็นเอดส์เข้าใจ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ยังไม่ชัดเจนด้านสถานที่ตรวจโรค **ความน่าเชื่อถือ** - เชื่อถือ 80%	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - อันตรายของโรค - การติดต่อ (ทางเลือด,ใบมีดเข็มฉีดยา,สำส่อนทางเพศ) - อาการของโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจบางส่วน - ควรเน้นความน่ากลัว - ตระหนักในการป้องกัน - เนื้อหาเดิม ๆ ซ้ำซ้อน - ไม่รังเกียจผู้เป็นเอดส์ - ให้กำลังใจพูดให้ผู้เป็นเอดส์เข้าใจ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ยังไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - เชื่อถือเท่าที่ทราบข้อมูลจากสื่อ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - อันตรายของโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ตระหนักในการป้องกัน - สื่อทางโทรทัศน์เข้าใจง่ายน่าสนใจ - ไม่ซ้ำซ้อน - ให้กำลังใจให้ความรู้ไม่รังเกียจผู้เป็นเอดส์ **ความน่าเชื่อถือ** - เชื่อเรื่องเอดส์ 100%	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - เอดส์คืออะไร - อันตรายของโรค - สาเหตุการติดต่อ - การดูแลป้องกัน **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่าย - ต่อเนื่องกันดี - ควรเน้นความน่ากลัว - ตระหนักในการป้องกัน - อยู่ร่วมกันได้และอยากให้กำลังใจผู้เป็นเอดส์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ยังไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - เชื่อเรื่องเอดส์ 100%

2. เนื้อหาที่นำเสนอ

กรุงเทพมหานคร

กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาต่ำ	กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 1	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 2	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 1	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 2
เนื้อหาที่นำเสนอ - การติดต่อของโรค (สำส่อนทางเพศ, เข็มฉีดยา) - อาการของโรค - การป้องกัน (ใช้ถุงยางเมื่อมีเพศสัมพันธ์) - การรักษาผู้ป่วย **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจง่าย - เนื้อหาสื่อไม่น่ากลัว - ตระหนักในการป้องกัน - ควรให้กำลังใจ ความรัก ความอบ-อุ่น, เข้าใจผู้เป็นเอดส์ **ความครอบคุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การป้องกันโรค - อาการของโรค - ไม่ให้รังเกียจผู้ป่วย **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ชัดเจนเข้าใจง่าย - น่ากลัว - ตระหนักในการป้องกัน - ให้ความรู้มากพอสมควร **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ เพราะคนตายด้วยเอดส์มาก	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์ เข็มฉีดยา) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ไม่ซับซ้อนเข้าใจง่าย - ให้อาทรต่อผู้ป่วย - น่ากลัวนิดหน่อย - ทันสมัยทันสถาน-การณ์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - การติดต่อของโรคจะออกซ้ำ ๆ ทั้งเนื้อหาและรูปแบบทางโทรทัศน์ - ควรเพิ่มเนื้อหาไม่ให้รังเกียจผู้เป็นเอดส์ **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา, สายเลือด, บาดแผล) - การป้องกันโรค (ไม่สำส่อนทาง-เพศ) - การปฏิบัติตัวเมื่อติดเชื้อ **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ไม่ยาก เข้าใจง่าย - กลัวติดเชื้อเอดส์ - สื่อโทรทัศน์น่าสนใจ - ตระหนักในการป้องกัน - เห็นใจและเข้าใจผู้เป็นเอดส์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - ส่วนหนึ่งน่าเชื่อถือ อีกส่วนหนึ่งไม่น่าเชื่อถือ ต้องมีการพิสูจน์จึงจะเชื่อถือ	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การติดต่อของโรค (ร่วมเพศ,เข็มฉีดยา,ทางเลือด) **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ไม่น่ากลัว - ไม่ดึงดูดความสนใจ - สื่อโทรทัศน์น่าสนใจ - เนื้อหาชัดเจนไม่สับสน - ตระหนักในการป้องกัน **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - จะเชื่อถือเมื่อผ่านการวิเคราะห์เองอีกครั้งหนึ่ง	**เนื้อหาที่นำเสนอ** -การติดต่อของ - โรค(ทางเลือด, เพศสัมพันธ์, เข็มฉีดยา) - การป้องกันโรค - ไม่ให้รังเกียจผู้ป่วย **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ไม่ยาก ภาษาเข้าใจง่าย - สื่อไม่น่ากลัว - ตระหนักในการป้องกัน - สงสารคนที่ติดเชื้อโดยไม่รู้ตัว ส่วนคนที่ติดโดยชอบเที่ยวไม่สงสาร จะสมน้ำหน้า **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือ เชื่อว่าโรคเอดส์มีจริง	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - อาการของโรค (ตุ่ม,แผล,ต่อม-น้ำเหลืองโต) - การป้องกันโรค (ใช้ถุงยางอนา-มัย) - การติดต่อของโรค - การแก้ปัญหาเอดส์ - สถิติเกี่ยวกับเอดส์ **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ง่ายต่อความเข้าใจ - ให้เห็นใจผู้ป่วย - น่ากลัวคือการเสนอภาพอาการระยะรุนแรง - ตระหนักถึงความร้ายแรง - ตระหนักในการป้องกัน	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - อันตรายของโรค - สาเหตุการติดต่อ - อาการของโรค - การแพร่ระบาด **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เน้นความน่ากลัว - ตระหนักในการป้องกัน - กลัวติดเชื้อเอดส์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - ยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็น - ยังไม่ชัดเจนด้านการติดต่อของโรค **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถือโดยเฉพาะสื่อที่ผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข, สภากาชาด, แพทย์ จะน่าเชื่อถือได้มาก	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - การป้องกันโรค - การหลีกเลี่ยงโรค **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - ละครจะเข้าใจง่าย - แผ่นพับ, โปสเตอร์ วิชาการเกินไป ไม่เข้าใจ - สร้างความตระหนักได้น้อยในระดับล่าง - ผู้ป่วยโรคเอดส์ถูกปฏิเสธ-เพราะการรณรงค์ **ความครอบคลุมเนื้อหา** - สื่อการณรงค์ให้ช่วยเหลือกันยังน้อยเกินไป	**เนื้อหาที่นำเสนอ** - สาเหตุการติดเชื้อ - การป้องกันโรค - การอยู่ร่วมกันในสังคม **ความรู้สึกต่อเนื้อหา** - เข้าใจโรคเอดส์มากยิ่งขึ้น - ตระหนักในการป้องกัน - ให้เห็นใจผู้ป่วย - ทันสมัยทันสถาน-การณ์ **ความน่าเชื่อถือ** - น่าเชื่อถืออยู่ในขั้นดี	-

3. กลวิธีการนำเสนอ

ภาคเหนือ

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- ใช้ภาษากลางทางโทรทัศน์เหมาะสมแล้ว ควรออกหลังข่าวทุ่มครึ่ง ช่วงละคร เสาร์-อาทิตย์ออกได้ทุกเวลา - วิทยุ ควรใช้ภาษาถิ่นออกรายการที่วัยรุ่นชอบ - นสพ.ควรให้เป็นความรู้ทุกวัน	- ทางโทรทัศน์ควรเสนอเป็นตอน ๆ ดีที่สุด ประมาณตอนละ 15 นาที - ควรออกทางโทรทัศน์และวิทยุให้มาก ๆ - ควรใช้ภาษาถิ่นเพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้น	- ใช้ภาษากลางทางโทรทัศน์เหมาะสมแล้ว - ควรใช้ภาษาถิ่นทางวิทยุ - ควรเพิ่มสื่อต่าง ๆ อีก - หอกระจายข่าวฟังแล้วน่าเบื่อซ้ำซาก ควรนำเสนอสิ่งใหม่ ๆ	- ใช้ภาษากลางทางโทรทัศน์เหมาะสมแล้ว ควรออกช่วงข่าวทุ่มและนำเสนอทุกสถานี - ควรใช้ภาษาถิ่นทางวิทยุ - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ, เดลินิวส์ คนอ่านมาก - แผ่นพับ,โปสเตอร์ควรนำเสนอให้เข้าใจง่ายแจกตามโรงภาพยนตร์ ร้านอาหาร - สื่อบุคคลควรให้จนท.ที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นผู้นำเสนอ	- ใช้ภาษากลางทางโทรทัศน์เหมาะสมแล้ว - ควรใช้ภาษาถิ่นทางวิทยุ - การผลิตสื่อ ควรให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น - สื่อต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอควรผลิตเพิ่ม - ควรนำเสนออย่างต่อเนื่อง - ควรผลิตหลาย ๆ รูปแบบประชาชนจะได้ไม่เบื่อและเปลี่ยนแปลงได้ทันเหตุการณ์	- สื่อประเภทต่าง ๆ ที่นำเสนอมีความเป็นกลางเหมาะสมสื่อได้ทั่วประเทศ - โทรทัศน์ควรออกช่วงข่าว 1 ทุ่ม - วิทยุควรใช้ภาษาถิ่น - หนังสือพิมพ์ควรลงในไทยรัฐ เดลินิวส์คนอ่านมาก - แผ่นพับ, โปสเตอร์ควรแจก ติดตามที่อ่านหนังสือตามหมู่บ้าน โรงเรียน - ควรนำเสนอสื่ออย่างต่อเนื่อง	- การสื่อในกลุ่มผู้สูงอายุ ควรใช้ภาษาถิ่น - ใช้ภาษากลางทางโทรทัศน์เหมาะสมแล้ว - วิทยุควรใช้ภาษาถิ่น ออกช่วงเช้าก่อนไปทำงาน+ช่วงเย็นหลังเลิกงาน - แผ่นพับ, โปสเตอร์ ควรติดตามสถานที่ต่าง ๆ - การนำเสนอสื่อเอดส์ช่วงแรก ๆ มีความต่อเนื่องดีระยะหลังขาดหายไป	- สื่อที่นำเสนอมามีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมของคนไทยดีแล้ว ควรเน้นชาวชนบทให้มากขึ้น - โทรทัศน์ ควรนำเสนอทางสถานีที่มีคนดูเยอะ ช่อง 3 7 เสนอช่วงข่าว 1 ทุ่ม ช่วงละคร, ช่วงเสาร์-อาทิตย์ ควรแทรกช่วงรายการมวย - โปสเตอร์ ควรติดตามร้านค้า,สถานีอนามัย ที่อ่านหนังสือ - สื่อบุคคล ควรเป็นหมอ คนจะเชื่อมากกว่า - วิทยุ ไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาถิ่น	- สื่อทางโทรทัศน์ที่ผ่านมาเสนอได้ครอบคลุมทั้งประเทศสื่อภาษากลางนั้นเหมาะสมดีแล้ว - วิทยุสื่อด้วยภาษาถิ่นเหมาะสมดีแล้ว - โปสเตอร์ ควรทำออกมาบ่อย ๆ ติดตามร้านค้า หอประชุม, ที่อ่านหนังสือ - สื่อบุคคล ควรใช้แพทย์ดีที่สุด จัดในรูปการอบรม	- สื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ หากใช้ภาษาของแต่ละท้องถิ่นได้ก็ดี - ควรเน้นว่าจะใช้ภาษาอย่างไร ในการดึงดูดคนให้สนใจสื่อที่นำเสนอ - โทรทัศน์ ควรเสนอทางช่อง 3 ช่วงข่าว 2 ทุ่ม ช่วงละคร - ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์+โปสเตอร์ - สื่อบุคคล ควรใช้จนท.ที่เกี่ยวข้องกับเอดส์เป็นผู้นำเสนอสื่อ

3. กลวิธีการนำเสนอ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (1)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- นำเสนอสื่อเป็นภาษากลางเหมาะสมแล้ว - โทรทัศน์ ควรทำเป็นสารคดีหรือเป็นหนังช่วงหลังข่าว+เสาร์-อาทิตย์ - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ ทำเป็นคอลัมน์ - แผ่นพับ ควรให้มีสีสันดึงดูดน่าหยิบ, เสนอเป็นการ์ตูนบ้าง - สื่อบุคคลควรเป็นจนท.สาธารณสุขเข้าไปสื่อในโรงเรียนมัธยม - ทุกฝ่ายควรร่วมมือกัน+เสนอผ่านทุกสื่อ - สื่อพวกเอกสารยังไม่เพียงพอ - สื่อต่อเนื่องเฉพาะช่วงแรก ๆ	- นำเสนอสื่อเป็นภาษากลางเหมาะสมแล้ว - ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 7 ช่วง 5-6 โมงเย็น - วิทยุควรเสนอทางคลื่น F.M. ออกได้ทุกเวลา - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ ข่าวหน้าแรก,หน้าข่าวกีฬา - โปสเตอร์ ควรใช้ถ้อยคำจูงใจ ติดตามที่ชุมชน - แผ่นพับ ควรมีภาพประกอบ - เทปเสียง ควรเสนอในรูปของละคร	- สื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ ไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาถิ่น ใช้ได้กับสื่อที่เป็นหมอลำหรือใช้สื่อเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ - ควรนำเสนอสื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใหญ่ควรสื่อโดยเอาธรรมะเข้าช่วย - โทรทัศน์ควรเสนอช่วง 6 โมงเย็น-2 ทุ่ม ช่วงหลังข่าวก่อนละคร+อยากให้แต่ละช่องจัดละครเอดส์ โดยเฉพาะเสนอในเวลาเดียวกันทุกสถานีครั้งละประมาณ 20-30 นาที	- ควรนำเสนอสื่อเป็นภาษาถิ่นทางวิทยุ - โทรทัศน์สื่อด้วยภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว เสนอทางช่อง 3,7 ช่วงข่าว หลังข่าว - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ เดลินิวส์ - โปสเตอร์ควรติดตามที่ชุมชน, สำนักงาน - ควรเพิ่มสื่อโทรทัศน์ - สื่อนำเสนอต่อเนื่องกันดี	- ควรดูความเหมาะสมว่าส่วนใดจะนำเสนอด้วยภาษาใด - ควรเสนอสื่อเอดส์ผ่านทางหมอลำใช้ภาษาอีสาน - โทรทัศน์ควรนำเสนอผ่านทุกสถานีเวลาหลังเลิกงาน หลังข่าว - วิทยุควรออกในรายการเพลง+นิยาย คลื่น A.M. - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ เดลินิวส์,มติชน - โปสเตอร์ ควรใหญ่ประมาณ 1 ฟุต นำเสนอสาเหตุ ,การป้องกัน - แผ่นพับ ควรทำเป็นพับ 3 พับ 4 เน้นเนื้อหาการเกิด การป้องกันโรคแจกประชาชนในชุมชน	- สามารถรับฟังสื่อได้ทั้งภาษากลาง+ภาษาถิ่น แต่ภาษาถิ่นน่าสนใจกว่า - สื่อที่นำเสนอเหมาะสมดีอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 3, 7 ช่วงหลังข่าว 2 ทุ่มครึ่ง- 3 ทุ่ม - โปสเตอร์ควรติดตามที่ชุมชน - สื่อบางสื่อที่ออกยังไม่เพียงพอ ควรเพิ่มโปสเตอร์ - สื่ออื่น ๆ ดีแล้วไม่ควรเพิ่มหรือลด	- การเสนอสื่อในชุมชน ควรใช้ภาษาถิ่น - โทรทัศน์ใช้ภาษากลางเหมาะสมแล้ว ควรใช้ช่อง 7 - เนื้อหาสื่อควรให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น - วิทยุ ควรใช้ภาษาถิ่นเสนอช่วงเช้าหรือเย็น - นสพ.ควรลงในนสพ.ท้องถิ่นด้วยเป็นลักษณะข่าวโรคเอดส์ - โปสเตอร์ควรติดตามที่ชุมชน โรงเรียนมัธยม - แผ่นพับควรไว้ตามห้องสมุด, หน่วยงาน -	- นำเสนอสื่อเป็นภาษากลางเหมาะสมแล้ว แต่ในกลุ่มคนแก่ควรใช้ภาษาถิ่นในการเสนอสื่อทางวิทยุท้องถิ่น - โทรทัศน์ ควรเสนอทางช่อง 7,3 ช่วงที่มีข่าว,ช่วงหลังข่าวก่อนละคร โดยทำเป็นละครสั้นมีดาราร่วมแสดงหรือนำคนเป็นเอดส์มาแสดง - โปสเตอร์ ควรนำเสนอด้วยภาพ+ตัวหนังสือใหญ่ ๆ มีภาพการ์ตูนบ้าง ติดตามที่ชุมชน - สื่อที่ออกมายังไม่เพียงพอควรเพิ่มประเภทหนังสือ	- การนำเสนอสื่อเป็นภาษากลางเหมาะสมแล้ว แต่ควรใช้ภาษาถิ่นให้เหมาะสมกับท้องถิ่นในการเสนอทางวิทยุ - โทรทัศน์ ควรทำเป็นละครสั้น ๆ ประมาณ 2 นาที เสนอช่วงหลังข่าวก่อนละคร - แผ่นพับเหมาะกับคนเมือง, โปสเตอร์เหมาะกับคนชนบท ควรมีรูปประกอบคำอธิบายสั้น ๆ ทำแผ่นใหญ่ ติดตามที่ชุมชน	- การเสนอสื่อไม่ว่าจะเป็นภาษากลางหรือภาษาถิ่นก็ได้ทั้ง 2 ภาษา แต่ในท้องถิ่นควรใช้ภาษาถิ่น - สื่อที่นำเสนอเหมาะสมดีแล้วไม่จำเป็นต้องเหมาะสมกับท้องถิ่น - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 7, 3 ช่วงเวลา 1 ทุ่ม 2 ทุ่ม หลังข่าวประมาณ 10 นาที ก่อนละคร ควรทำในรูปละครสั้น ๆ - วิทยุควรนำเสนอทั้งคลื่น A.M.+F.M.ช่วงเวลา 6 โมงเย็น

3. กลวิธีการนำเสนอ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาต่ำ	กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ	ผู้นำชุมชน	กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ	วัยรุ่น การศึกษาสูง	กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ	ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้นำชุมชน
-	- สื่อบุคคล ควรให้หมอเป็นผู้นำ-เสนอ - ควรเพิ่มสื่อบุคคล - สื่อต่าง ๆ ควรเปลี่ยน+นำเสนอบ่อย ๆ	สัปดาห์ละ 1 ครั้ง - โปสเตอร์.แผ่นพับ สติกเกอร์ ควรทำให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต ติดตามสถานเริงรมย์หรือทำเป็นเสื้อเอดส์ - ควรทำเป็นวีดิ-ทัศน์มาเสนอให้ประชาชนดูพร้อมมีวิทยากรบรร-ยายหรือทำเป็นปฏิทินหรือสมุด-พกเล่มเล็ก ๆ - ควรมีการรณรงค์ต่อไปเรื่อย ๆ	-	- สื่อบุคคล ควรมีจนท.อาสาสมัครนำเสนอเรื่องเอดส์ให้ประชาชนฟังโดยเฉพาะ - สื่อที่นำเสนอมายังไม่เพียงพอ ควรเพิ่มออกมาเรื่อย ๆ - เอกสาร.โทรทัศน์ออกไม่ต่อเนื่องขาดหายเป็นช่วง ๆ - ควรนำเสนอภาพอาการคนเป็นเอดส์ให้คนตระหนักในความร้ายแรงของโรค	-	ราชการ - เทปเสียง ควรเปิดเสียงตามสายให้ชาวบ้านฟังหลังจบข่าวช่วงเช้า - สื่อบุคคลสำคัญที่สุด จนท.ควรมาให้ความรู้กับชาวบ้านโดยตรง - สื่อทุกประเภทที่ออกมาดีแล้วไม่ต้องลด - ควรเพิ่มสื่อบุคคลโดยเฉพาะในชนบท - การนำเสนอสื่อไม่ค่อยต่อเนื่อง	แต่ไม่ควรหนามาก ทำเล็ก ๆ บาง ๆ ประมาณ 10 แผ่น - ควรเพิ่มแผ่นพับ, โปสเตอร์ - ควรเพิ่มทางโทรทัศน์ - สื่อที่ออกมามีความต่อเนื่องกันดี ตั้งแต่ปี 2534 โดยเฉพาะปี 2536 เน้นมากเป็นพิเศษทางโทรทัศน์	- หอกระจายข่าวควรออกตอนหลังข่าว 6 โมง +ช่วงเย็นก่อนข่าว 1 ทุ่มครึ่ง - การเสนอสื่อในช่วง 2-3 ปี มานี้มีความเพียงพอ ออกมาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ - สื่อแผ่นพับไม่ค่อยมีผลต่อชาวบ้านนัก ควรเพิ่มโปสเตอร์. โทรทัศน์และสื่อบุคคล	- นสพ.ควรลงในไทยรัฐ.มติชน. เดลินิวส์ - แผ่นพับ ควรแจกตามหมู่บ้าน - โปสเตอร์ควรติดตามที่ชุมชน - เทปเสียง ไม่ควรมีแต่เนื้อเรื่องเอดส์ควรมีเพลงประกอบด้วย นำออกตามหอกระจายข่าว - สื่อบุคคลควรให้จนท.สาธารณสุขมาให้ความรู้โดยตรง - สื่อที่ออกมามีความเพียงพอแล้ว แต่ไม่ควรหยุดผลิต ควรเสนอออกมาเรื่อย ๆ ให้มีความต่อเนื่องอยู่เสมอ

3. กลวิธีการนำเสนอ

ภาคกลาง

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- การเสนอสื่อใช้ภาษากลางก็ได้ แต่ภาษาถิ่นจะเข้าใจลึกซึ้งกว่า - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 7 ช่วง 5 โมงเย็น,หลังจบข่าว,เสาร์-อาทิตย์เสนอตอนเช้า - วิทยุควรเสนอช่วงเช้า - สื่อที่ออกมามีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตดีแล้ว - สื่อที่ออกมายังไม่เพียงพอควรเพิ่มสื่อทุกประเภท	- การสื่อภาษากลางทางโทรทัศน์ดีอยู่แล้ว - การสื่อภาษาถิ่นควรใช้กับโปสเตอร์ - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 7 ทำเป็นละครสั้น ๆ ช่วงเย็น,หลังข่าวประจำวัน - นสพ.ควรลงในไทยรัฐเขียนเป็นคอลัมน์เฉพาะ - โปสเตอร์ควรติดตามที่ชุมชน - สื่อที่ออกมามีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตดีแล้ว	- การเสนอสื่อควรใช้ภาษาถิ่น เพื่อความเข้าใจง่ายขึ้น - ควรใช้สื่อบุคคลในการให้ความรู้เป็นภาษาถิ่น - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 7 เวลาบ่าย 2 โมง-บ่าย 3 โมง, ช่วงข่าว, ก่อนละคร - นสพ.ควรลงในไทยรัฐเสนอในรูปข่าว - โปสเตอร์ควรมีทั้งภาพ+คำอธิบาย - แผ่นพับควรมีการ์ตูนประกอบข้อความเน้นวิธีป้องกัน - สื่อออกมามีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนทั่วไป - สื่อออกมามีเพียงพอและออกมาต่อเนื่อง	- การเสนอสื่อเป็นภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 7 เวลา 5 โมงเย็น-6 โมงเย็น - วิทยุ ควรเสนอทางคลื่น A.M.เช้าถึงเย็นแทรกในรายการปกติ - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ,เดลินิวส์ ช่วงเสาร์-อาทิตย์ลงในรูปของข่าว - โปสเตอร์ควรมีทั้งภาพ+คำบรรยายติดตามชุมชน - สื่อที่ออกมามีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตดีแล้ว - ควรเพิ่มสื่อโทรทัศน์,โปสเตอร์, เอกสารต่าง ๆ	- การเสนอสื่อทางโทรทัศน์ควรใช้ภาษาของแต่ละท้องถิ่น - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 7,9 ตั้งแต่ 1 ทุ่มจนถึงหลังข่าว เสาร์-อาทิตย์ควรออกช่วงกลางวันเสนอเป็นละคร - โปสเตอร์ควรติดตามที่ชุมชนมีคนอยู่มาก ๆ - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ,เดลินิวส์ - สื่อที่ออกมามีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตดีแล้ว - ปริมาณสื่อที่ออกมามีเพียงพอและต่อเนื่องแล้ว - เนื้อหาที่ยังไม่เพียงพอ คือ สาเหตุการติดต่อ - โปสเตอร์, แผ่นพับ, เอกสาร ควรผลิตเพิ่ม	- การเสนอสื่อเป็นภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว - โทรทัศน์ควรเสนอช่วงข่าว, ก่อนละคร - ภาพเสนอออกมาเหมาะกับคนเมืองแต่คนชนบทก็ดูได้ - โปสเตอร์ควรเปลี่ยนรูปใหม่บ่อย ๆ	- ควรนำเสนอสื่อทางโทรทัศน์จะได้ประโยชน์สูงสุด - โปสเตอร์ควรติดตามที่ชุมชนมีคนอยู่มาก ๆ - สื่อที่ออกมามีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตดีแล้ว - ปริมาณของสื่อที่ออกมามีน้อยไป แต่มีความต่อเนื่องกันดี	- การเสนอสื่อทางโทรทัศน์ควรใช้ภาษากลาง - สื่อที่ใช้ภาษาถิ่นได้ คือ โปสเตอร์ วิทยุ - สื่อควรจะมีออกมาหลาย ๆ ประเภทร่วมกัน - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 7 ช่วงข่าว,หลังข่าว ก่อนละคร แทรกในโฆษณา - สื่อที่ออกมาเหมาะสมกับสังคมเมืองมากกว่าชนบท แต่ก็เหมาะสมดีแล้ว	- ควรนำเสนอสื่อทางโทรทัศน์ ช่อง 7 มากที่สุด ช่วง 2 ทุ่ม เสาร์-อาทิตย์ ควรเป็นช่วงเที่ยง ควรออกเป็นละครสั้น ๆ - วิทยุ ควรออกช่วงข่าวตอนเช้า - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ, เดลินิวส์ - โปสเตอร์ควรติดตามป้ายรถเมล์, โรงเรียน - เนื้อหาของสื่อมีความเหมาะดีแล้ว - ควรเพิ่มสื่อทางโปสเตอร์+โทรทัศน์ - สื่อออกมาได้ต่อเนื่องกันตลอดมา	- การสื่อภาษากลางทางโทรทัศน์เหมาะสมดีแล้ว - สื่อที่ใช้ภาษาถิ่นได้คือ วิทยุ, ป้ายโฆษณา - ควรจัดให้มีสื่อออกมาหลาย ๆ ประเภท - โทรทัศน์ควรเสนอช่อง 7 ตั้งแต่ข่าวภาคค่ำเป็นต้นไป - โปสเตอร์ควรติดตามชุมชน - แผ่นพับควรไว้ที่อนามัย - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ - เนื้อหาสื่อที่ออกมาเหมาะสมกับชาวเมืองมากกว่าชาวชนบท - ปริมาณของสื่อออกมาเพียงพอแล้ว

3. กลวิธีการนำเสนอ

ภาคใต้ (1)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- การนำเสนอควรใช้ภาษายาวีทางโทรทัศน์ช่อง 10 หาดใหญ่+วิทยุในรายการปะจูขายข่าว - โทรทัศน์ควรเสนอผ่านทุกสถานีในช่วงเวลาเย็น 16.00-19.00 น. ก่อนข่าว 1 ทุ่ม.ก่อนละคร.ก่อนข่าวกีฬา - วิทยุ ควรเสนอผ่านสถานี สทร.นราธิวาส สถานี 912 ช่วง 7.00 น.,10.00 น., พักเที่ยง - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ.เดลินิวส์ มติชน ควรลงทุกวันเป็นคอลัมน์เฉพาะ	- ทางวิทยุควรใช้ภาษามลายูหรือภาษายาวีในการนำเสนอสื่อเอดส์ - สื่อปัจจุบันมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมดีอยู่แล้ว - โทรทัศน์ควรเสนอช่วงก่อนข่าว กลางคืน - วิทยุควรเสนอเสาร์-อาทิตย์ - โปสเตอร์ควรทำขนาดใหญ่ มีทั้งภาพ+ตัวหนังสือ ติดตามชุมชน - ควรเพิ่มโปสเตอร์ให้มาก เพราะเอาไปแจกได้และควรเพิ่มทางโทรทัศน์ - สื่อโทรทัศน์นำเสนอขาดไปเป็นบางช่วง	- สื่อเอดส์เป็นภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว - ภาพที่เสนอออกมาไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน - โทรทัศน์ควรออกทางช่อง 7 ช่วงหลังข่าวกีฬา - วิทยุควรแทรกช่วงรายการเพลงดัง ๆ ออกช่วงพักเที่ยงวัน - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ.เดลินิวส์ ทุก ๆ วัน - แผ่นพับ.โปสเตอร์ควรมีทั้งภาพ+คำบรรยายประกอบหรือเป็นการ์ตูน	- นำเสนอเป็นภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว - โทรทัศน์ควรออกทางช่อง 3,10,11 ช่วง 17.00 น. - วิทยุออกสถานีใดก็ได้ทั้ง F.M+A.M ควรเป็นวันศุกร์ - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ วันศุกร์ - แผ่นพับ.โปสเตอร์เสนอภาพคนเป็นเอดส์ มีคำอธิบายทั้งภาษาไทยและภาษามาลายู เมื่อติดโปสเตอร์ได้อาทิตย์หนึ่งควรมีเจ้าหน้าที่ลงมาพูดคุย - เทปเสียงควรเปิดในชุมชนช่วง 16.00-17.00น.	**คนที่ 1** - นำเสนอเป็นภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว - สื่อที่ออกมาเหมาะสมกับวัฒนธรรมแล้ว - โทรทัศน์ควรใช้ช่อง 7 เวลาก่อนละคร - วิทยุควรเสนอทางสทร., เจ๊าะวา - นสพ. ควรลงในเดลินิวส์ เสาร์-อาทิตย์ - แผ่นพับ. โปสเตอร์ควรเน้นภาพคนเป็นเอดส์ติดในที่ชุมชน - เทปเสียงเปิดทางหอกระจายข่าว ช่วงเวลา 06.00. 12.00,17.00 น.	- ควรนำเสนอด้วยภาษามลายูทางวิทยุและโปสเตอร์ - สื่อที่เสนอออกมาเหมาะสมดีอยู่แล้ว - โทรทัศน์ควรใช้ช่อง 7,3,9,10 ช่วงเวลา 16.00น. 19.00-20.00 น. - นสพ. ควรลงวันศุกร์และอาทิตย์ - ควรเพิ่มสื่อทางวิทยุ+โทรทัศน์	- ควรใช้ภาษามลายูในการนำเสนอทางโทรทัศน์ช่อง 10 - ไม่จำเป็นต้องเหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น - วิทยุ ควรแทรกในรายการเพลงช่วงกลางวัน+กลางคืน สถานี 912 F.M. - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ วันอาทิตย์ - โปสเตอร์ติดตามที่ชุมชน ร้านอาหาร - สื่อบุคคลควรใช้ จนท.ของรัฐ. หมอใช้ภาษามลายูสื่อ	- นำเสนอเป็นภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว+ควรแปลเป็นภาษามลายูด้วย - ไม่จำเป็นต้องเหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น - โทรทัศน์ควรออกช่อง 7,9,10 ออกช่วง 12.30, 20.00-21.00 น. ก่อนละคร.เสนอเสาร์-อาทิตย์ด้วย - แผ่นพับ.โปสเตอร์ควรเสนอภาพคนเป็นเอดส์ - สื่อออกมายังไม่เพียงพอ - สื่อออกไม่ต่อเนื่องนาน ๆ ครั้ง	- สื่อควรมีการแปลเป็นภาษามลายูด้วย - โทรทัศน์ควรออกช่อง 7,5 ใช้ภาษามลายู - วิทยุควรออกทั้ง A.M.F.M รายการปะจูขายข่าวช่วง 09.00 น.,13.00+14.00 น. - นสพ.ควรลงในไทยรัฐทุก ๆ วัน - โปสเตอร์ควรมีภาษามลายูประกอบด้วย ติดตามที่ชุมชน - สื่อบุคคลควรเป็น จนท. อนามัย	- ควรใช้ภาษามลายูในการสื่อทางโทรทัศน์ช่อง 10 วิทยุ - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 7,9 ช่วงหลังข่าว - วิทยุควรเสนอในรายการปะจูขายข่าวช่วง 11.00-12.00น., สทร. 15, เจ๊าะวา 9.00-10.00+12.00-13.00 น. - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ. มติชน ทุกวัน - โปสเตอร์แผ่นพับควรทำในรูปปฏิทินใช้ทั้งภาษาไทย+มลายู - เทปเสียงควรใช้ภาษามลายูเปิด

3. กลวิธีการนำเสนอ
ภาคใต้ (2)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- โปสเตอร์ ควรทำเป็นแผ่นใหญ่ติดตามชุมชน ส่วนราชการต่าง ๆ - สื่อบุคคลควรให้ จนท.สาธารณสุขโดยตรง - สื่อยังไม่เพียงพอโดยเฉพาะตามชนบท - ควรเพิ่มโปสเตอร์ - เนื้อหาสื่อต่อเนื่อง แต่ตัวสื่อไม่ต่อเนื่อง	-	- สื่อออกมาเพียงพอแล้ว - ควรเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอ - ไม่ต่อเนื่อง ออกเป็นช่วง ๆ	- สื่อบุคคลให้เจ้าหน้าที่มาพูดคุยให้ชาวบ้านฟัง - สื่อทางโทรทัศน์ยังน้อยอยู่ - สื่อออกมาไม่ต่อเนื่องบางช่วงขาดหายไปออกมาแต่ช่วงแรก ๆ	- สื่อบุคคลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านพูดคุยกับชาวบ้าน **คนที่ 2** - ควรใช้ภาษามลายูทางโทรทัศน์ช่อง 10 และวิทยุ - สื่อที่ออกมาเหมาะสมกับวัฒนธรรม - วิทยุควรออกหลาย ๆ สถานี - นสพ.ควรลงในไทยรัฐวันอาทิตย์เน้นการป้องกัน - แผ่นพับ,โปสเตอร์ควรแจก+อธิบายไปพร้อมกัน - สื่อบุคคล จนท.ควรนำคนเป็นเอดส์มาพูดคุยกับชาวบ้าน - ทั้ง 2 คนเห็นว่าสื่อเพียงพอแล้ว+ออกมาสม่ำเสมอดี	-	- สื่อออกมาเพียงพอแล้ว - ควรเพิ่มสื่อบุคคล	-	-	ที่มัสยิด - สื่อบุคคลควรเป็น จนท. สาธารณสุขนำเสนอเป็นภาษามลายู

3. กลวิธีการนำเสนอ

กรุงเทพมหานคร

กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาต่ำ	กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 1	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 2	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 1	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 2
- การเสนอสื่อควรใช้ภาษาถิ่นดีกว่าโดยแยกภาคผ่านทางโทรทัศน์+วิทยุ - เนื้อหาสื่อออกมาเหมาะสมกับชาวเมืองมากกว่าชาวชนบท - สื่อทุกสื่อมีความสำคัญเหมือน ๆ กัน โทรทัศน์เผยแพร่ได้รวดเร็ว - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 3,7 ช่วงที่มีละครโดยทำเป็นละครสั้นแทรกช่วงโฆษณา - โปสเตอร์ควรเน้นสีสันติดตามที่ชุมชน - วิทยุควรเสนอทางสถานี จส. 100 - สื่อที่ออกมามีความสม่ำเสมอ	- ภาษาถิ่นมีความจำเป็นเฉพาะในแต่ละพื้นที่ - สื่อมีความเหมาะสมกับสภาพชีวิตของคนในสังคมทั้งรูปแบบและเนื้อหา - โทรทัศน์ควรโฆษณาออกทุกสถานีช่วงที่มีละคร 3 ทุ่ม - วิทยุควรออกสถานี 88.5 ออกช่วงเวลาใดก็ได้ - นสพ.ควรลงในไทยรัฐทุกวันเกี่ยวกับการป้องกัน - แผ่นพับควรมีรูปภาพประกอบคำบรรยาย - โปสเตอร์ควรใช้รูปภาพที่ดึงดูดความสนใจ - สื่อออกมายังไม่เพียงพอ ในต่างจังหวัดควรเพิ่มสื่อบุคคล - สื่อไม่ต่อเนื่องออกเป็นช่วง ๆ	- สื่อทางโทรทัศน์เสนอเนื้อหาใกล้เคียงกับวิถีชีวิตจริง - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 7 ในรูปโฆษณาช่วง 3 ทุ่ม - วิทยุควรเสนอช่วงที่มีรายการเพลงในสถานี+เวลาใดก็ได้ - นสพ.ควรลงในไทยรัฐใช้ตาราเป็นสื่อในคอลัมน์บันเทิงลงเสาร์-อาทิตย์ - โปสเตอร์,แผ่นพับควรใช้รูปแบบการ์ตูน - เทปเสียงควรทำเป็นเพลงโรคเอดส์โดยตรง - สื่อบุคคลควรจัดเป็นกิจกรรมเดือนละครั้งฉายวีดิทัศน์ประกอบ, พูดคุยกัน - สื่อออกมายังไม่เพียงพอและนำเสนอไม่ต่อเนื่อง	- การเสนอสื่อควรใช้ภาษาของแต่ละภาคได้ก็ดีแต่ต้องดูความเหมาะสมในสื่อแต่ละประเภท - ควรจะสื่อเอดส์ผ่านทางวัฒนธรรมพื้นบ้านของแต่ละภาค เช่น หมอลำ,หนังตะลุง - ผู้ผลิตสื่อควรมีการวิจัยก่อนการผลิตสื่อ - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 3,7 ก่อน+หลังข่าว - วิทยุสื่อได้ทุกสถานี - นสพ.ควรลงในไทยรัฐ,เดลินิวส์มติชน - โปสเตอร์ควรลงการ์ตูนบ้าง - ให้ทำเป็นถุงซอปปิ้ง,ค่าขวัญ,เกมส์กระโดงู,สมุดบันทึกเล็ก ๆ - สื่อยังไม่เพียงพอออกไม่ต่อเนื่อง	- สื่อทางโทรทัศน์+วิทยุออกมาเป็นทางการเกินไป ควรออกในลักษณะที่เป็นชาวบ้าน - ควรเน้นกลุ่มกินเหล้า,มวย, สนุ๊กเกอร์ โดยอาศัยสื่อดาวตลกพูดแทรกในการแสดง - วิทยุควรเสนอในรูปแบบข่าว - นสพ.ควรเสนอในรูปข่าว - ควรใช้วิธีการอบรมโดยจัดวิทยากรมาอบรมให้แท็กซี่ช่วยเผยแพร่ต่อผู้โดยสารรถ - ควรเสนอสื่อต่อเนื่องแต่ระยะนี้สื่อขาดหายไป	- ภาษาที่ใช้ในการสื่อเข้าใจง่าย - เนื้อหาส่วนใหญ่ออกมาเป็นสภาพสังคมเมือง - โทรทัศน์ควรนำเสนอทางช่อง 7,3 ช่วง 2 ทุ่ม - วิทยุควรเสนอในรายการเพลง - นสพ.ควรลงในไทยรัฐลงวันไหนก็ได้ ควรลงข่าวหน้าหนึ่ง - โปสเตอร์ควรติดตามที่ชุมชนทำเป็นการ์ตูนแสดงอาการของโรค - แผ่นพับควรทำเป็นสีมีภาพชัดเจน เป็นรูปการ์ตูนบ้าง - สื่อบุคคล ควรเข้ามาให้ความรู้แก่เด็กรุ่นหลัง - ควรเพิ่มสื่อโทรทัศน์, วิทยุ, โปสเตอร์ - สื่อนำเสนอต่อเนื่องดี	- สื่อที่เสนอใช้ภาษาง่ายต่อการเข้าใจ - การเสนอสื่อควรให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม - โทรทัศน์ ควรเสนอทางสถานี+ช่วงเวลาที่คนดูเยอะ ๆ - นสพ.ควรลงในไทยรัฐในรูปของข่าว - โปสเตอร์ควรนำเสนอรูปแบบที่ไม่น่าเกลียดเกินไป - วิทยุควรกำหนดรายการคลื่นเรื่องโรคเอดส์ - เทปเสียงควรมีเพลงสลับกับเนื้อหาเรื่องเอดส์ - สื่อบุคคลควรให้คนเป็นเอดส์มาเป็นวิทยากร - ปริมาณสื่อออกมามีไม่มาก	- การเสนอสื่อเป็นภาษากลางเหมาะสมดีแล้ว - โทรทัศน์ ควรเสนอทางช่อง 7 ในรูปสารคดีใช้เวลาประมาณ 15-30 นาที ออกช่วง 19.00-22.00 น. - ควรทำเป็นนิตยสารออกราย 3 เดือน เน้นกลุ่มนักศึกษา - นสพ.ควรลงในทุกฉบับ - การเสนอสื่อสำหรับเมืองเพียงพอแล้ว แต่ในชนบทควรเพิ่มสื่อให้มากกว่านี้	- การเสนอสื่อทางโทรทัศน์ควรใช้ภาษากลาง - สื่อโทรทัศน์ทำได้เหมาะสมกับวิถีชีวิตมากกว่าสื่ออื่น ๆ - โทรทัศน์ควรเสนอทางช่อง 3,7 ช่วงใกล้ข่าวหรือหลังข่าว 2-3 ทุ่ม - แผ่นพับ, โปสเตอร์ ควรทำให้อ่านเข้าใจง่าย - ควรเสนอเป็นวีดิทัศน์ - สื่อที่เสนอออกมายังน้อยอยู่	- ภาษาที่ใช้ในการนำเสนออยู่นี้อยู่ในเกณฑ์ดี เข้าใจได้ง่าย - ควรนำเสนอสื่อเอดส์ทางโทรทัศน์, นสพ. แผ่นพับ,โปสเตอร์ - โทรทัศน์ ควรกำหนดเวลาเสนอให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย - นสพ.ควรลงเป็นคอลัมน์นิสส์ - โปสเตอร์ ควรเด่นง่ายทันสมัย - วิทยุ ควรนำเสนอทั้งสื่น A.M+F.M - สื่อที่เสนอออกมาเหมาะสมดีแล้ว+ควรให้เหมาะสมกับท้องถิ่นด้วย - ปริมาณสื่อเพียงพอแล้ว แต่ทำอย่างไรจึงจะเข้าถึงประชาชนมากที่สุด

4. กลุ่มเป้าหมาย
ภาคเหนือ

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
กลุ่มเป้าหมาย - สื่อแยกเป้าหมายชัดเจน **ความครอบคลุม** - สื่อยังครอบคลุมน้อยในกลุ่มวัยรุ่น.ชนบท ชุมชนแออัด, กรรมกร - สื่อมากไปคือกลุ่มโสเภณี	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อทางโทรทัศน์ยังแยกกลุ่มเป้าหมายไม่ชัดเจน **ความครอบคลุม** - การเสนอทางโทรทัศน์ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มชนบท หรือกลุ่มรอบนอกที่ยากจน	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อทางโทรทัศน์ยังแยกกลุ่มเป้าหมายไม่ชัดเจน **ความครอบคลุม** - ควรเน้นกลุ่มวัยรุ่นมากกว่ากลุ่มผู้ใหญ่	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายออกมารวม ๆ ใช้ได้กับกับทุกวัย **ความครอบคลุม** - สื่อออกมายังน้อยอยู่ ควรเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น	**ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมหลายกลุ่มแล้ว แต่มีบางกลุ่มที่ยังเข้าไม่ถึงเช่นกลุ่มชาวเขาซึ่งต้องอาศัยสื่อบุคคลในการถ่ายทอดความรู้เอดส์ - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ผู้นำอีกคนว่าไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมาย	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายให้เด่นชัด - ถ้าจะแยกกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มวัยรุ่นควรเน้นเรื่องยาเสพติด+การเที่ยวโสเภณี ส่วนกลุ่มที่แต่งงานแล้วควรเน้นเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนดี **ความครอบคลุม** - สื่อครอบคลุมทั้งกลุ่มวัยรุ่น.วัยผู้ใหญ่มีครอบครัว แต่ยังไม่เพียงพอควรนำเสนอเพิ่ม - กลุ่มเด็กก็ควรมีการนำเสนอเพิ่ม	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน เสนอแบบรวม ๆ ซึ่งควรที่จะแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน โดยเฉพาะการเสนอโดยใช้สื่อบุคคล - ถ้านำเสนอทางวิทยุ.โทรทัศน์. โปสเตอร์ เสนอรวม ๆ ได้ **ความครอบคลุม** - การเสนอในสื่อต่าง ๆ ครอบคลุมเกือบทุกกลุ่มเป้าหมาย ควรเพิ่มในกลุ่มผู้สูงอายุ	**ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ออกมาครอบคลุมเท่ากันทุกกลุ่ม - อยากให้มีการเน้นในกลุ่มวัยรุ่น เพราะเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อเอดส์	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะทางโทรทัศน์ดูได้ทุกเพศทุกวัย ซึ่งเหมาะสมดีแล้ว **ความครอบคลุม** - ควรสื่อให้ครอบคลุมประชากรทุกเพศทุกวัยจะได้ประโยชน์มากกว่า

4. กลุ่มเป้าหมาย
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
กลุ่มเป้าหมาย - เนื้อหาที่นำเสนอบางเรื่องแยกกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจนดี **ความครอบคลุม** - ควรจะเสนอให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเสนอเนื้อหาแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน แล้วนำเสนอให้ทุกคนดูได้ไม่เบื่อ เพราะมีเนื้อหาแตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมาย	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจนดี **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว ซึ่งมีการเน้นกลุ่มโสเภณีมาก	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนออยู่แล้ว **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้า-หมาย - ควรเน้นในกลุ่มวัยรุ่นให้มาก - กลุ่มผู้สูงอายุควรสื่อด้วยวีดิทัศน์	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจนแล้ว **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว - การให้ความรู้โรคเอดส์ควรให้ทุกกลุ่มเป้าหมายเท่า ๆ กัน - ควรเน้นที่กลุ่มเด็กหรือกลุ่มวัยรุ่นให้มาก	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนดี **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น+กลุ่มมีครอบครัว - ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มสตรีที่สมรสแล้ว - สื่อยังไม่ครอบคลุมชุมชนที่อยู่ตามย่านตลาด,ร้านค้า	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อที่ออกมาไม่ได้สื่อให้ชัดเจนว่าเป็นของกลุ่มเป้าหมายใด เป็นการเสนอแบบรวม ๆ ซึ่งก็เหมาะสมดีแล้ว	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกบ้าง แต่ส่วนมากจะเสนอแบบรวม ๆ ดูร่วมกันได้ - ถ้าจำเป็นจะแยกก็ต้องแยก เพราะแต่ละกลุ่มมีความเสี่ยงต่างกัน - ควรเน้นกลุ่มวัยรุ่น เพราะมีพฤติกรรมเสี่ยงมากที่สุด	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้า-หมายในการนำเสนอ หากมีการแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนลงไปเลยก็ดี **ความครอบคลุม** - สื่อออกมายังไม่ครอบคลุมกลุ่มคนแก่+กลุ่มคนหนุ่ม	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาไม่มีการแยกกลุ่มเป้าหมาย - ถ้าจะแยกให้ชัดเจนในกลุ่มวัยรุ่นควรเน้นเรื่องการมั่วสุม การติดยาเสพติด,การเที่ยวโสเภณี กลุ่มผู้ใหญ่ควรเน้นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้า-หมายได้ชัดเจนดี **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว - ควรเน้นกลุ่มวัยรุ่นให้มากกว่านี้

4. กลุ่มเป้าหมาย

ภาคกลาง

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
กลุ่มเป้าหมาย - สื่อออกมาส่วนใหญ่เน้นกลุ่มวัยรุ่น **ความครอบคลุม** - กลุ่มเป้าหมายที่ต้องมีการเพิ่ม คือ กลุ่มผู้ใหญ่	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อโทรทัศน์เน้นกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่น เพราะเป็นกลุ่มที่เสี่ยง **ความครอบคลุม** - เนื้อหาส่วนใหญ่เน้นวัยรุ่น ซึ่งไม่มากเกินไปควรมีการเสนอเพิ่ม	**กลุ่มเป้าหมาย** - ส่วนหนึ่งว่าสื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายอีกส่วนหนึ่งว่าสื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้าหมาย **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว - ควรเพิ่มในกลุ่มวัยรุ่น	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายไว้ชัดเจน **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว - การเน้นกลุ่มเป้าหมายควรเพิ่มปริมาณขึ้นอีก	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย ออกมารวม ๆ **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย - ควรเพิ่มในกลุ่มวัยรุ่น	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาตอนนี้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย - ปริมาณที่เสนอออกมาเท่า ๆ กันทุกกลุ่ม	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาส่วนใหญ่มีการแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว แต่ยังออกมาในปริมาณที่น้อย	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาส่วนใหญ่จะเน้นกลุ่มวัยรุ่น **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายแล้ว	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนส่วนใหญ่เน้นกลุ่มวัยรุ่น **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย	**กลุ่มเป้าหมาย** - ฝ่ายหนึ่งว่าสื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายออกมารวม ๆ อีกฝ่ายหนึ่งว่าสื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวัยรุ่น+กลุ่มมีครอบครัว **ความครอบคลุม** - สื่อออกมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

4. กลุ่มเป้าหมาย
ภาคใต้

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
กลุ่มเป้าหมาย - สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย **ความครอบคลุม** - ครอบคลุมทุกกลุ่มเท่ากัน	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน **ความครอบคลุม** - สื่อยังไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุ	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายออกมารวม ๆ **ความครอบคลุม** - ครอบคลุมทุกกลุ่ม - สื่อสำหรับกลุ่มต่าง ๆ ควรต่างกัน	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย **ความครอบคลุม** - ครอบคลุมทุก ๆ กลุ่ม	**กลุ่มเป้าหมาย** **คนที่ 1** - สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย **คนที่ 2** - สื่อแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน **ความครอบคลุม** - ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย แต่กลุ่มเด็กยังสื่อน้อยอยู่	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย **ความครอบคลุม** - ครอบคลุมทุกกลุ่ม - สื่อสำหรับกลุ่มต่าง ๆ ควรต่างกัน	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อแยกกลุ่มเป้าหมาย **ความครอบคลุม** - ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย แต่กลุ่มผู้ใหญ่ยังสื่อน้อยอยู่ ส่วนใหญ่เน้นวัยรุ่น	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมาย **ความครอบคลุม** - ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อเน้นกลุ่มวัยรุ่นชัดเจน **ความครอบคลุม** - สื่อสำหรับผู้สูงอายุยังน้อยอยู่	**กลุ่มเป้าหมาย** **คนที่ 1** - ไม่แยกกลุ่มเป้าหมาย ดูได้ทุกกลุ่ม **คนที่ 2** - สื่อแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน **ความครอบคลุม** **คนที่ 1** - ครอบคลุมทุกกลุ่มแต่กลุ่มผู้ใหญ่สื่อยังเข้าไม่ถึง **คนที่ 2** - ครอบคลุมทุกกลุ่มแต่กลุ่มเยาวชน, นักเรียนสื่อยังไม่ทั่วถึง

4. กลุ่มเป้าหมาย
กรุงเทพมหานคร

กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาต่ำ	กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 1	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 2	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 1	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 2
กลุ่มเป้าหมาย - สื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายออกมารวม ๆ **ความครอบคลุม** - สื่อออกมามีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย - ควรเน้นในกลุ่มครอบครัว	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้า-หมายชัดเจนในกลุ่มผู้ใหญ่และวัยรุ่น **ความครอบคลุม** - ควรเน้นกลุ่มเด็กตั้งแต่ ป.6 ขึ้นไป	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้า-หมายออกมารวม ๆ ซึ่งควรมีการแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้า-หมายไว้ชัดเจน **ความครอบคลุม** - ควรเพิ่มกลุ่มที่ชายแรงงาน, กลุ่มชาวประมง, กลุ่มชาวไร่ชาวนา กลุ่มเด็กนักเรียนมัธยม,กลุ่มหญิงตั้งครรภ์,กลุ่มข้าราชการ,เอกชน กลุ่มกรรมกร	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้า-หมายเสนอออกมาเป็นภาพรวม **ความครอบคลุม** - สื่อออกมายังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย - ควรเน้นเรื่องเพศในกลุ่มวัยรุ่น - ควรเน้นกลุ่มที่เสี่ยงต่อเอดส์ คือ กลุ่มคนเที่ยวกลางคืน	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายออกรวม ๆ **ความครอบคลุม** - สื่อออกมายังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย - ควรเน้นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มนักเรียน	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมามีการแยกกลุ่มเป้า-หมายชัดเจน **ความครอบคลุม** - ควรเพิ่มกลุ่มนักเรียน,กลุ่มคนในสลัม,กลุ่มคนเที่ยวกลางคืน	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้า - หมาย ออกรวม ๆ **ความครอบคลุม** - การผลิตสื่อต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะประชาชนในชนบทควรแยกวัยของผู้รับด้วย	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้า-หมาย ซึ่งควรมีการแยกกลุ่มเป้าหมาย **ความครอบคลุม** - ควรเน้นกลุ่มคนที่อยู่รวมกัน เช่น กลุ่มผู้ต้องขังในเรือนจำ, คนงาน,โรงงาน เพราะเป็นกลุ่มที่เสี่ยง - ควรเน้นกลุ่มชนบท	**กลุ่มเป้าหมาย** - สื่อออกมาไม่ได้แยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน **ความครอบคลุม** - สื่อออกมายังไม่ครอบคลุมทุกภาคทุกกลุ่มอาชีพ - ควรเน้นกลุ่มชนบท, กลุ่มที่มีความแตกต่างทางการศึกษาและอาชีพ

5. ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี
ภาคเหนือ

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- เรื่องที่เห็นบ่อย คือ ฟุตบอล (2) สิบล้อ (4), แก้ว (3), พ่อแม่ลูก (13), สมยศ (7) - เห็นสื่อทางช่อง 3,5 7,9,11 - เรื่องที่ชอบคือพ่อแม่ลูก (13) แก้ว (3), กาเหว่า (18), สมยศ (7) - เรื่องที่ไม่ชอบ คือ ทางสายใหม่ (9), ของแถมจากเชค (15), เส้นเขียว (5) - เรื่องที่ดูไม่รู้เรื่อง คือเส้นเขียว (5), ตุ๊กตา (10) - เรื่องที่ดูแล้วเห็นใจคนเป็นเอดส์ คือ ฟุตบอล (2), แก้ว (3), สิบล้อ (4) - สื่อสำนักนายกฯ มีเนื้อหาครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากกว่าสื่อหน่วยงานอื่น	- ไม่ค่อยสนใจดูว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิต	- เคยเห็นต่ำสุด 5 เรื่อง สูงสุด 12 เรื่อง - เห็นสื่อจากช่อง 3,7 ช่วง 08.00 น.และช่วงเย็น - เรื่องที่ชอบ คือ กาเหว่า (18) - เรื่องที่บอกความร้ายแรง คือ ทางสายใหม่ (9) - เรื่องที่สอนให้รู้จักป้องกัน คือ เหนือชาย (19) - เรื่องที่ไม่ชอบ คือ เส้นเขียว (5), ตุ๊กตา (10) - สื่อแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนบางเรื่อง - สื่อออกมาเหมาะสมกับคนเมืองมากกว่าชนบท	- ไม่เคยเห็นสื่อสำนักนายกฯ เคยเห็นแต่สื่อของกระทรวง-สาธารณสุข	- เรื่องที่ชอบ คือ ทางสายใหม่ (9), ฟุตบอล (2) ของแถมจากเชค (15) - เรื่องที่ไม่ชอบ คือ ตุ๊กตา (10), เส้นเขียว (5), พี่เลี้ยงน้อง (6), กาเหว่า (18) - สื่อออกมาราบเรียบ ไม่ค่อยน่าสนใจ ควรเน้นความน่ากลัว	- เห็นสื่อจากช่อง 3,7,9 ช่วงเวลา 13.00 น. ช่วงหลังข่าว 19.00 - 20.00 น. - ชอบสื่อทุกเรื่องที่นำเสนอ - สื่อแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนดี - เรื่องที่เหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่นคือ รับน้อง (16) ของแถมจากเชค (15) ฟุตบอล (2) ทางสายใหม่ (9) - เรื่องที่เหมาะกับกลุ่มผู้ใหญ่ คือ สิบล้อ (4) วันเกิด (12) - สื่อสำนักนายกฯ กับสื่อหน่วยงานอื่น เนื้อหาไม่แตกต่างกัน	-	- เคยเห็นสื่อประมาณ 2-6 เรื่อง - เรื่องที่เห็นบ่อย คือ ทางสายใหม่ (9), ของแถมจากเชค (15), รับน้อง (16), เหนือชาย (19), สมยศ (7). - เห็นสื่อจากช่อง 3, 7,9 ช่วง 15.00 น. - เรื่องที่ชอบ คือ พี่เลี้ยงน้อง (6), รับน้อง (16), ทางสายใหม่ (9), พ่อแม่ลูก (13) - เรื่องที่ไม่ชอบ คือ เส้นเขียว (5) - เรื่องที่น่ากลัว คือ คนกุมขมับ (17), สมยศ (7) - เรื่องที่ดูแล้วเห็นใจคือ หนึ่งในแสน (8), พี่เลี้ยงน้อง (6) ของแถมจากเชค (15), ทางสายใหม่ (9) - ควรเน้นความน่ากลัว	-	- ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ เลย

5. ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- เคยเห็นสื่อต่ำสุด 5 เรื่อง สูงสุด 20 เรื่อง - เรื่องที่ชอบ คือ กาเหว่า (18), พ่อแม่ลูก (13) - เรื่องที่ไม่ชอบ คือ คนกุมขมับ (17), ตุ๊กตา (10), ถุงยาง (1) - สื่อออกมายังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มแพทย์ - สื่อสำนักนายกฯ กับสื่อหน่วยงานอื่นไม่ต่างกัน คือเน้นเรื่องการป้องกัน	- จำไม่ได้แน่ชัดว่าเป็นสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกฯ หรือไม่	- เคยเห็นสื่อต่ำสุด 6 เรื่อง สูงสุด 18 เรื่อง - เห็นสื่อจากช่อง 3, 7,9 - เรื่องที่เห็นบ่อย คือ กาเหว่า (18), เหนือชาย (19), ถุงยาง (1), รับน้อง (16), ฟุตบอล (2), แก้ว (3), สิบล้อ(4) วันเกิด (12), ของแถมจากเธค (15), หนึ่งในแสน (8) - เรื่องที่ชอบคือ สิบล้อ (4), หนึ่งในแสน (8), พ่อแม่ลูก (13) - เรื่องที่ไม่ชอบ คือ ตุ๊กตา (10), ทางสายใหม่ (9), ถุงยาง (1), รับน้อง (16), เส้นเขียว (5), ฟุตบอล (2)	- ไม่ทราบเกี่ยวกับสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกฯ	**คนที่ 1** - ไม่ทราบว่ามีสื่อของสำนักนายกฯ เคยเห็นแต่สื่อของกระทรวงสาธารณสุข **คนที่ 2** - ทราบว่ามีสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกฯ โดยส่งผ่านกระทรวงมหาดไทย เห็นทางโทรทัศน์	- เคยเห็นสื่อต่ำสุด คือ ไม่เคยเห็นเลย สูงสุด 10 เรื่อง - จำไม่ได้ว่าเคยเห็นช่องไหน - เรื่องที่ชอบ คือ แก้ว (3), พ่อแม่ลูก (13), กาเหว่า (18) - เรื่องที่ไม่ชอบคือ ถุงยาง (1), เส้นเขียว (5), สมยศ (7), ตุ๊กตา (10) คนกุมขมับ (17)	- ไม่เคยเห็นสื่อที่ผลิตโดยสำนักนายกฯ เพราะสนใจเฉพาะเนื้อเรื่อง	- เคยเห็นสื่อต่ำสุด คือ ไม่เคยเห็นเลย สูงสุด 15 เรื่อง - เห็นสื่อจากช่อง 7, 3 ช่วงเวลา 19.00-20.30 น. - เรื่องที่ชอบ คือ ถุงยาง (1), ทางสายใหม่ (9), กาเหว่า (18), พ่อแม่ลูก (13) - เรื่องที่ไม่ชอบคือ เส้นเขียว (5), คนกุมขมับ (17), รับน้อง (16), ของแถมจากเธค (15), - สื่อมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มที่มีครอบครัวแล้ว	- ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ เคยเห็นแต่สื่อของกองควบคุมโรคติดต่อกระทรวงสาธารณสุข	**คนที่ 1** - ไม่เคยเห็นสื่อสำนักนายกฯ เพราะไม่ค่อยสังเกตหน่วยงานที่ผลิต **คนที่ 2** - ไม่ค่อยสังเกตหน่วยงานที่ผลิต แต่เคยเห็นเป็นหนังสือเขียนไว้ที่หน้าปกว่าสำนักนายกฯ

5. ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี

ภาคกลาง

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- เคยเห็นสื่อต่ำสุด 3 เรื่อง สูงสุด 11 เรื่อง - เห็นสื่อจากช่อง 5,7 9 ช่วงเช้า+เย็น - เรื่องที่เห็นบ่อย คือ สมยศ (7), ฟุตบอล (2), แก้ว (3) - เรื่องที่ชอบมี เหนือชาย (19), ของแถมจากเชค (15), พี่เลี้ยงน้อง (6), สาวเอย (11), - เรื่องที่ไม่ชอบคือ คนกุมขมับ (17), เส้นเขียว (5) - สื่อควรนำเสนอสั้น ๆ ได้ใจความ ประมาณ 5 นาที	- ไม่ทราบว่าสำนักนายกฯ มีการผลิตสื่อเอดส์	- เคยเห็นสื่อต่ำสุด 3 เรื่อง สูงสุด 14 เรื่อง - เห็นสื่อจากช่อง 3, 5,7 - เรื่องที่ชอบคือ กาเหว่า (18) ทางสายใหม่ (9) - เรื่องที่ไม่ชอบ คือ ถุงยาง (1), ตุ๊กตา (10), เส้นเขียว (5) - สื่อสำนักนายกฯ ที่ออกมาครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดดีแล้ว	- ไม่ได้สังเกตว่าหน่วยงานไหนเป็นผู้ผลิตสื่อ	- ไม่รู้จักสื่อสำนักนายกฯ คิดว่าสื่อทั้งหมดผลิตโดยกระทรวงสาธารณสุข	- เคยเห็นสื่อต่ำสุด 2 เรื่อง สูงสุด 11 เรื่อง - ชอบสื่อเกือบทุกเรื่อง - เรื่องที่ไม่ชอบคือ เส้นเขียว (5), ตุ๊กตา (10) - สื่อสำนักนายกฯ กับสื่อหน่วยงานอื่นไม่ต่างกันคือ เน้นการป้องกันโรคเอดส์	- ไม่เคยเห็นสื่อสำนักนายกฯ ไม่ได้ให้ความสนใจกับผู้ผลิต	- เคยเห็นสื่อต่ำสุด 2 เรื่อง สูงสุด 10 เรื่อง - เห็นสื่อจากช่อง 7 - เรื่องที่เห็นบ่อย คือ เส้นเขียว (5) พี่เลี้ยงน้อง (6) ข่าว (14) - เรื่องที่ชอบคือ พี่เลี้ยงน้อง (6), ของแถมจากเชค (15) - สื่อที่เสนอมาครอบคลุมทุกกลุ่มทุกวัย - สื่อเน้นกลุ่มวัยรุ่น	- ไม่ทราบว่ามีสื่อนำสักนายกฯ คิดว่าเป็นของกระทรวงสาธารณสุข	- ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ คิดว่าเป็นของกระทรวงสาธารณสุข

5. ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี
ภาคใต้ (1)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- เคยเห็นสื่อประมาณ 10 เรื่อง - เรื่องที่เคยเห็นบ่อยคือ ฟุตบอล (2), แก้ว (3), พ่อแม่ลูก (13), รับน้อง (16), กาเหว่า (18), เหนือชาย (19) - เรื่องที่ชอบคือ ฟุตบอล (2) - เรื่องที่ไม่ชอบคือ ทางสายใหม่ (9), เส้นเขียว (5), ถุงยาง (1), คนกุมขมับ (17), สาวเอย (11), หนึ่งในแสน (8), ข่าว (14) - สื่อแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจนเนื้อหาครอบคลุม	-	- เคยเห็นสื่อต่ำสุด 2 เรื่อง สูงสุด 15 เรื่อง - เรื่องที่เคยเห็นบ่อยคือ ฟุตบอล (2), สมยศ (7) ถุงยาง (1) - เรื่องที่เห็นบ่อยจนเบื่อคือ ฟุตบอล (2), ของแถมจากเชค (15), เหนือชาย (19), สิบล้อ (4) - เรื่องที่ชอบคือ พ่อแม่ลูก (13), พี่เลี้ยงน้อง (6), กาเหว่า (18), ทางสายใหม่ (9), เหนือชาย (19) สาวเอย (11), เยี่ยมคนเป็นเอดส์ (20)	- ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ เลย เคยเห็นแต่ของกระทรวงสาธารณสุข	**คนที่ 1** - จำไม่ได้ว่าเคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ หรือไม่ **คนที่ 2** - เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ ที่เป็นแผ่นพับ รู้สึกว่าสื่อออกมาดี	- เคยเห็นสื่อประมาณ 8 เรื่อง - เรื่องที่เคยเห็นคือ ทางสายใหม่ (9), เยี่ยมคนเป็นเอดส์ (20), วันเกิด (12), พ่อแม่ลูก (13), ข่าว (14), ของแถมจากเชค (15) กาเหว่า (18) - เรื่องที่เห็นบ่อยคือ เส้นเขียว (5) คนกุมขมับ (17) กาเหว่า (18), เหนือชาย (19), เยี่ยมคนเป็นเอดส์ (20) - เห็นสื่อจากช่อง 3,7,9,5 10,11	ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ เคยเห็นแต่ของกระทรวงสาธารณสุข	- เรื่องที่เคยเห็นคือ ทางสายใหม่ (9), สาวเอย (11), ของแถมจากเชค (15), เหนือชาย (19), เยี่ยมคนเป็นเอดส์ (20), เห็นทางช่อง 7 ช่วงหลังข่าว - เรื่องที่เห็นบ่อยคือ ทางสายใหม่ (9), สาวเอย (11) - เรื่องที่ชอบคือ พี่เลี้ยงน้อง (6), สมยศ (7), พ่อแม่ลูก (13), ข่าว (14), เหนือชาย (17). - เรื่องที่ไม่ชอบคือ เส้นเขียว (5), หนึ่งในแสน (8), ตุ๊กตา (10).	- ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ ทั้งยังไม่รู้จักสำนักนายกฯ ด้วย	เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ ทางโทรทัศน์, โปสเตอร์ ซึ่งมีตัวหนังสือเขียนบอกไว้ สื่อสำนักนายกฯ ไม่แตกต่างจากสื่อของหน่วยงานอื่น ๆ

5. ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี ภาคใต้ (2)

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาต่ำ	กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ	ผู้นำชุมชน	กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ	วัยรุ่น การศึกษาสูง	กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ	ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้นำชุมชน
- สื่อสำนักนายกฯ กับสื่อหน่วยงานอื่น มีความคล้ายคลึงกัน	-	- เรื่องที่ไม่ชอบคือ เส้นเขียว (5). ตุ๊กตา (10). คนกุมขมับ (17) - สื่อแยกกลุ่มเป้าหมายชัดเจน เหมาะสมทั้งเนื้อหาและระยะเวลา	-	-	- เรื่องที่ชอบคือ ฟุตบอล (2). พี่เลี้ยงน้อง (6). พ่อแม่ลูก (13). เหนือชาย (19). เยี่ยมคนเป็นเอดส์ (20) - เรื่องที่ไม่ชอบคือ เส้นเขียว (5). ตุ๊กตา (10) สื่อที่เห็นจากวีดิทัศน์ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายวัยต่าง ๆ ดีแล้ว	-	วันเกิด (12). รับน้อง (16). คนกุมขมับ (17) กาเหว่า (18) - สื่อที่ออกมาโดยรวม ๆ แล้วคนดูไม่เข้าใจ ต้องทำเรื่องเดียวออกมายาวประมาณ 30 นาที - สื่อสำนักนายกฯ กับสื่อหน่วยงานอื่นมีความคล้ายคลึงกัน เพียงแต่ภาพที่นำเสนอเท่านั้นต่างกัน - สื่อโปสเตอร์ของสำนักนายกฯ ควรจะมีภาษามลายูด้วย ที่เป็นภาพการ์ตูนจะดูตลกไปเลย	-	-

5. ความคิดเห็นต่อสื่อสำนักนายกรัฐมนตรี กรุงเทพมหานคร

กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาต่ำ	กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 1	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 2	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 1	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 2
- เคยเห็นสื่อต่ำสุด 1 เรื่อง สูงสุด 12 เรื่อง - เห็นสื่อจากช่อง 7,9 ช่วงกลางวัน - เรื่องที่เห็นบ่อยคือ ทางสายใหม่ (9), แก้ว (3), พ่อแม่ลูก (13), ฟุตบอล (2) - เรื่องที่ชอบคือ ฟุตบอล (2), กาเหว่า (18), แก้ว (3), ทางสายใหม่ (9), ถุงยาง (1) - เรื่องที่ไม่ชอบคือ ตุ๊กตา (10), คนกุมขมับ (17) - สื่อส่วนมากเป็นเรื่องการป้องกันโรค,การอยู่ร่วมกับผู้เป็นเอดส์	- ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ เคยเห็นแต่ของกระทรวงสาธารณสุข	- ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ มาก่อน	- เรื่องที่ไม่ชอบคือ เส้นเขียว (5), รับน้อง (16), ของแถมจากเธค (15), เหนือชาย (19), ข่าว (14), ถุงยาง (1), ฟุตบอล (2) - สื่อออกมายังไม่ครอบคลุมกลุ่มอาชีพอื่น ๆ อีก เช่น ชาวไร่-ชาวนา - สื่อวิชาการเกินไป ถ้าเป็นระดับชาวบ้านจะไม่เข้าใจ	- เคยเห็นสื่อสำนักนายกฯ ที่เป็นแผ่นพับแจกตามนิทรรศการ, ห้างสรรพสินค้า - สื่อสำนักนายกฯ กับสื่อหน่วยงานอื่นไม่ต่างกัน	- ไม่เคยเห็นสื่อสำนักนายกฯ มาก่อน	- เคยเห็นสื่อสำนักนายกฯ ในโทรทัศน์ แต่จำเรื่องไม่ได้	- ไม่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ	-	- ทราบว่ามีสื่อสำนักนายกฯ เพราะเคยได้รับสิ่งพิมพ์, เทปเสียง

6. ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต

ภาคเหนือ

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ ทำเป็นโฆษณาสั้นคั่นรายการ ควรเพิ่มวิทยุ, โปสเตอร์ ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ควรนำเสนออย่างต่อเนื่องมีการเปลี่ยนบ่อย ๆ	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์เป็นตอน ๆ ละประมาณ 15 นาที - ควรเปลี่ยนเรื่องบ่อย ๆ - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน - แผ่นพับควรเปลี่ยนบ่อย ๆ	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ - ควรเสนอเนื้อหาให้ครอบคลุมในประเด็นที่ทุกคนยังสงสัยอยู่ - ไม่ควรเสนอเรื่องเดียวซ้ำบ่อย ๆ	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์และวิทยุ ทำเป็นโฆษณาสั้น ๆ คั่นข่าวและละคร - ควรเน้นความนากสัวปรับปรุงเนื้อหาอยู่เสมอ ควรเพิ่มสื่อที่แสดงความเห็นใจคนเป็นเอดส์ - ให้ผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นผู้นำเสนอสื่อจะดีกว่าใช้ดารา	- ควรใช้สื่อบุคคลในการนำเสนอ - สื่อควรแสดงภาพชัดเจน น่าสนใจ, น่ากลัว	- ควรใช้สื่อบุคคลที่เป็น จนท.ที่ผ่านการอบรมหรือหมอในการนำเสนอ - สื่อทุกสื่อควรเพิ่มและนำเสนออย่างต่อเนื่อง	- ควรใช้สื่อบุคคลประกอบกับสื่ออื่นด้วย เช่น สไลด์, วีดิทัศน์ - หลายหน่วยงานต้องช่วยกันนำเสนอสื่อ - นำคนเป็นเอดส์มาพูดคุยทางโทรทัศน์	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์, โปสเตอร์,แผ่นพับและวิทยุ - ควรเสนอสื่อให้ครอบคลุมกลุ่มคนแก่ - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน - ควรเพิ่มสื่อทุกประเภทและนำเสนออย่างต่อเนื่อง	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์และวิทยุ โดยให้เห็นคนเป็นเอดส์จริง ๆ มาพูดคุยให้ฟังหรือทำเป็นละครสั้น ๆ - ควรนำเสนอมาก ๆ ในช่วงที่คนดูเยอะ	**คนที่ 1** - ควรเสนอสื่อเป็นหนังสือเกี่ยวกับเอดส์,มีภาพประกอบพร้อมคำบรรยาย - ควรใช้ภาพจริงในการนำเสนอในสื่อต่าง ๆ และเปลี่ยนภาพใหม่เสมอ **คนที่ 2** - ควรใช้สื่อบุคคลที่เป็นหมอในการนำเสนอมาแนะนำชาวบ้านในช่วงที่มีการประชุมหรืองานบุญ

6. ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์และควรหมุนเวียนเปลี่ยนเรื่องใหม่ ๆ - ควรมีสื่อวีดีทัศน์เสนอในรูปของสารคดี - โปสเตอร์ควรมีขนาดใหญ่ - ควรแยกกลุ่มเป้าหมาย - ควรผลิตสื่อสำหรับกลุ่มนักศึกษา, พ่อค้านักธุรกิจ, แพทย์, กรรมกร - ควรเพิ่มสื่อบุคคล	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ช่อง 7 เป็นรายการสัมภาษณ์ผู้เป็นเอดส์ - แผ่นพับ,โปสเตอร์ควรเสนอการป้องกัน - ควรเพิ่มสื่อบุคคลควรเป็นแพทย์หรือ จนท. สาธารณสุขเป็นผู้นำเสนอ - ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมาย	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ - โปสเตอร์ควรทำสีสะท้อนแสง - ควรจัดอบรมให้ความรู้ในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ - ควรผลิตสื่อสำหรับกลุ่มวัยรุ่น+ผู้สูงอายุ - ควรเสนอสื่อเอดส์ตามสถานบริการทางเพศ - รัฐควรมีนโยบายปราบปรามหญิงขายบริการ - ควรมีการจัดตั้งศูนย์ดูแลรักษาผู้ติดเอดส์ทุกจังหวัด	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ มีการเชิญผู้เป็นเอดส์มาพูดคุย - ควรเน้นภาพความน่ากลัว	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ โดยเสนอภาพความน่ากลัว - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนในการนำเสนอ - ควรเพิ่มสื่อแผ่นพับและโปสเตอร์	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ โดยเสนอภาพผู้ติดเอดส์ในสภาพใกล้จะตาย - ควรเพิ่มการเสนอสื่อทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ,เอกสาร - ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ ช่อง 7 ในรูปสารคดีและละคร - ควรนำเทปเสียงเสนอทางหอกระจายข่าวของโรงเรียน,วิทยาลัย,ชุมชน - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนในการนำเสนอ - ควรเพิ่มสื่อบุคคลโดยจัดให้ จนท.เข้าไปให้ความรู้แก่ประชาชนตามชนบท	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ - ควรมีสื่อบุคคลเป็น จนท.ที่มีความรู้เป็นที่ยอมรับของชาวบ้านให้การอบรมมีวีดีทัศน์ประกอบ - พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการนำเสนอโดยการเทศน์อบรมชาวบ้าน - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์และสื่อบุคคล - ควรผลิตสื่อที่สร้างความเข้าใจต่อผู้ติดเอดส์ - ควรมีสื่อบุคคลโดยให้ จนท. สาธารณสุขหรือบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเอดส์มาให้การอบรมแก่ชาวบ้าน	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์เป็นละครพูดภาษาอีสานสลับกับภาษาไทยเสนอทางช่อง 7,3 - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนตามกลุ่มอายุ โสดหรือสมรส - ควรสื่อในกลุ่มหญิงขายบริการแนะนำให้ไปตรวจเลือด - ควรผลิตสื่อในกลุ่มวัยรุ่นให้มากขึ้น

6. ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต

ภาคกลาง

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- ควรเน้นความน่ากลัวในการนำเสนอสื่อ - ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ - ควรเพิ่มสื่อโทรทัศน์,เอกสารแผ่นพับ	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ - ควรเน้นความน่ากลัวในการนำเสนอสื่อ - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์และวิทยุ - ควรเน้นความน่ากลัวในการนำเสนอ - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายแต่ไม่ต้องแยกช่วงอายุในการนำเสนอ	- ควรเสนอสื่อเป็นหนังสือเกี่ยวกับเอดส์มีภาพประกอบพร้อมคำบรรยาย - ควรเน้นความน่ากลัว โดยใช้ภาพคนเป็นเอดส์ - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน - ควรเสนอสื่อที่มีทั้งภาพสวยงามและน่ากลัว	- ควรใช้สื่อบุคคลโดยนำคนเป็นเอดส์มานำเสนอกับประชาชน **คนที่ 1** ว่าควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ **คนที่ 2** ว่าไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ - ควรเพิ่มสื่อทุกประเภทให้มากขึ้น - ควรเน้นเนื้อหาสื่อการไม่สำส่อนทางเพศ	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ โดยเสนอภาพคนเป็นเอดส์ - ส่วนหนึ่งเห็นว่าไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมาย อีกส่วนหนึ่งเห็นว่า ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน - ควรจัดทำสกรีนเสื้อว่า 'เอดส์ป้องกันได้'	- สื่อควรนำเสนอออกมาแบบน่ากลัว แต่ไม่ควรน่ากลัวมาก เพราะจะมีผลกระทบต่อผู้เป็นเอดส์	- ควรเสนอสื่อทางโปสเตอร์และโทรทัศน์ - ควรใช้ความน่ากลัวในการนำเสนอ - ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ - สื่อโทรทัศน์ควรทำเป็นละครสั้นพอจบแล้วควรมีหมอมาอธิบายให้เข้าใจง่ายขึ้น	- ควรเน้นความน่ากลัวในการนำเสนอสื่อ - ควรใช้ดาราเป็นผู้เสนอในสื่อด้วย เพื่อดึงดูดความสนใจ	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ - ควรเน้นความน่ากลัวในการเสนอสื่อ - ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการเสนอ - ควรมีการนำเสนอสื่ออย่างสม่ำเสมอ

6. ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต
ภาคใต้

เขตเมือง					เขตชนบท				
กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	**วัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้นำชุมชน**	**กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาต่ำ**	**วัยรุ่น การศึกษาสูง**	**กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ**	**ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง**	**ผู้นำชุมชน**
- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ - ควรเสนอสื่อทุกรูปแบบและเปลี่ยนตามยุคตามสมัย - ควรเสนอสื่อเน้นอาการคนเป็นเอดส์ - ควรให้คนที่เป็นเอดส์ไปพูดตามโรงเรียน,ตามหมู่บ้าน	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ในลักษณะให้หมอมาให้คำแนะนำประมาณ 30 นาที - ควรนำเสนอให้พอดีระหว่างความน่ากลัวและความสวยงาม	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ให้คนเป็นเอดส์มาพูด - ควรนำคนเป็นเอดส์มาพูดตามหมู่บ้าน,ฉายวีดิ-ทัศน์ให้ดูประกอบ	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ทำเป็นละครประมาณ 10 นาที - ใช้สื่อบุคคล โดยให้หมอเข้าไปในชุมชน,ฉายวีดิ-ทัศน์ให้ดู	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์เป็นละครสั้น ๆ เริ่มตั้งแต่ยังไม่เป็นเอดส์จนเป็นเอดส์	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ทำเป็นละครสั้น - แผ่นพับ, โปสเตอร์เพิ่มอีก 30-40% - ควรเพิ่มความน่ากลัวให้มากขึ้น - ควรใช้ภาพแปลกใหม่ที่ดูหลายครั้งไม่เบื่อ	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ - ให้กระทรวงสาธารณสุขจัดหน่วยงานเคลื่อนที่เข้ามาในชุมชนแจกเอกสาร, ให้ดูวีดิทัศน์ - ไม่จำเป็นต้องแยกกลุ่มเป้าหมาย	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์เป็นละครประมาณ 30 นาที - ใช้สื่อบุคคล โดยจนท.สาธารณสุขเข้าไปตามหมู่บ้านฉายวีดิทัศน์ให้ดู	- จัดอบรมเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่นให้เขาเข้าใจ - ทำเป็นวีดิ-ทัศน์โดยเสนอทางภาพจริง - ฉายวีดิทัศน์ตามหมู่บ้านจะได้ประโยชน์มาก	- ควรจัดกลุ่มชาวบ้านแล้วฉายวีดิ-ทัศน์ให้ดู จนท. อธิบายประกอบใช้คำง่าย ๆ - การนำเสนอควรเน้นรูปภาพ - ควรเสนอโดยแยกกลุ่มเป้าหมาย และใช้สื่อต่างกัน คือ วัยรุ่นสื่อทางโทรทัศน์ ผู้ใหญ่สื่อทางวิทยุ - ควรเพิ่มสื่อบุคคล

6. ข้อเสนอแนะสื่อเอดส์ในอนาคต

กรุงเทพมหานคร

กลุ่มวัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาสูง	วัยรุ่น การศึกษาต่ำ	กลุ่มผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาสูง	ผู้ใหญ่ การศึกษาต่ำ	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 1	ผู้นำวัยรุ่น คนที่ 2	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 1	ผู้นำผู้ใหญ่ คนที่ 2
- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ ควรทำเป็นละครชีวิตจริงหรือแบบฝันที่เป็นจริงของช่อง 3 - ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมาย, ออกมาเป็นแบบกลาง ๆ - ควรเพิ่มสื่อทุกประเภท - ควรจัดทำเป็นสติเกอร์เล็ก ๆ มีคำคมหรือสำนวนไว้คอยเตือนใจ	- ควรเสนอสื่อทางหนังสือพิมพ์ - ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ - ควรเพิ่มสื่อละครในโทรทัศน์	- สื่อโรคเอดส์ควรเป็นรูปแบบของการ์ตูนหรือละคร - ควรแยกสื่อสำหรับวัยรุ่นกับสำหรับผู้ใหญ่ - ควรสื่อออกมาในลักษณะให้ระมัดระวังมากกว่าจะให้เลิกพฤติกรรมเสี่ยง - ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์ทำเป็นเป็นละครเอดส์ออก 1 เรื่องต่อเดือนแล้วเปลี่ยนเรื่องใหม่	- ควรเสนอสื่อทางวิทยุและโทรทัศน์ โครงการเอดส์สัญจรของ ACCESS หรือเสนอเป็นรายการถามตอบแบบรายการของพิษณุ นิลกลัด ที่ทำเกี่ยวกับกฎกติกามารยาทเป็นตอน ๆ ไป - ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอ - ควรทำเพลงรณรงค์ต่อต้านเอดส์ - ข่าวสารจากหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบเรื่องโรคเอดส์ ควรเผยแพร่ให้ถึงประชาชนมากกว่านี้ - ควรบรรจุความรู้โรคเอดส์ลงในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาสำหรับเด็กนักเรียน	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ - ควรนำเสนอภาพที่เป็นเอดส์จริง - ควรเน้นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่จะต้องเสี่ยงต่อการติดเอดส์	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ในรูปของสปอตโฆษณาและทางโปสเตอร์ภาพการ์ตูน - ไม่ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอสื่อ - ควรเพิ่มสื่อทางโทรทัศน์และโปสเตอร์	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ - เน้นเนื้อหาพูดถึงสาเหตุให้มากขึ้น - ควรมีการแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนในการนำเสนอสื่อ - ควรเพิ่มสื่อทุกประเภท	- ควรเสนอสื่อทางโทรทัศน์ - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน - ควรเพิ่มสื่อทางเอกสารและมีหน่วยเคลื่อนที่ในการแจก	- ควรเสนอสื่อทางทางโทรทัศน์ - ควรใช้รูปแบบละครในการนำเสนอ - โปสเตอร์ควรเปลี่ยนทุก 3 เดือน - ควรเสนอเน้นประเด็นการป้องกัน - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายในการเสนอสื่อ - ควรเพิ่มสื่อทุกประเภท - ควรให้สภากาแฟมีการพูดคุยเรื่องเอดส์บ้าง	- ควรเสนอสื่อทางวิทยุทั้ง A.M+F.M - ควรแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนในการนำเสนอ - ควรเสนอสื่อไม่น่ากลัวมาก

บรรณานุกรม

Boonchalaksi, Wathinee. and Philip Guest (1993). **AIDS and Children : Prospect for the Year 2000**. Institute for Population and Social Rescarch, Mahidol University. IPSR Publication No. 168.

สำนักนายกรัฐมนตรี **แผนงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ (พ.ศ. 2535-2539).**

ภาคผนวก

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

โครงการศึกษาการพัฒนาสื่อเอดส์

ประเภทของสื่อ หน่วยงานที่ผลิต ช่องทางที่ได้รับสื่อ

- เกริ่นเรื่องเอดส์/สื่อเอดส์
- เคยรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ หรือไม่ - ครั้งแรกที่รู้ รู้มาจากไหน
- เคยรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์มาจากไหนบ้าง (สื่อประเภทไหน สิ่งพิมพ์/โสตทัศน์/สื่อบุคคล)
- รู้เรื่องเอดส์จากสื่อประเภทไหนมากที่สุด
- ทราบหรือไม่ว่า หน่วยงานไหนที่ผลิตสื่อนั้นออกมาเผยแพร่
- ถ้าเป็น- TV, วิทยุ - ช่องไหน/สถานีไหนบ้าง/ออกอากาศตอนไหน/ออกอากาศเป็นประจำหรือไม่/บ่อยหรือไม่
- นสพ. - นสพ. อะไร/รายวัน-สัปดาห์
- ปกติท่านดู TV ช่องไหน
- ประเภทไหน/ช่องไหน

เนื้อหาที่นำเสนอ

- ท่านมีความรู้สึกอย่างไรกับเนื้อเรื่องของสื่อที่เกี่ยวกับโรคเอดส์เท่าที่ผ่านมาที่ท่านเคยพบ
  - เข้าใจยากหรือเป็นวิชาการเกินไป/เข้าใจง่าย สื่อความหมายชัด
  - เนื้อเรื่องชวนสับสน/ต่อเนื่องกันดี
  - ใช้ความน่ากลัวนำเสนอ/ใช้ความรักความอาทรนำเสนอ/สวยงาม/สนุกเร้าใจ/กินใจ
- เนื้อเรื่องของสื่อ มีประเด็นที่ต้องการบอกชัดเจนหรือไม่ อย่างไร
- เนื้อเรื่องของสื่อ
  - / สร้างความเข้าใจและตระหนักในความร้ายแรงของโรค
  - / สามารถสร้างจิตสำนึกให้เห็นความจำเป็นของการป้องกันตัวเอง
  - / สามารถสร้างจิตสำนึกในเรื่องความช่วยเหลือ ความเห็นใจ
- เนื้อเรื่องของสื่อ ประเภทต่างๆ มีความซ้ำซ้อนหรือไม่อย่างไร

- เนื้อเรื่องของสื่อ ทันสมัย ทันสถานการณ์หรือไม่ อย่างไร
- เนื้อเรื่องของสื่อน่าสนใจหรือไม่ อย่างไร
- ครอบคลุมเนื้อหาทุกแง่มุมที่ต้องการทราบหรือไม่/มีเนื้อหาในแง่มุมใดที่คิดว่าขาดไปหรือน้อยเกินไป
- ความน่าเชื่อถือของเนื้อเรื่องของสื่อเป็นอย่างไร/น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

กลวิธีการนำเสนอ

- การนำเสนอสามารถเรียกร้องความสนใจ หรือจุดความสนใจได้หรือไม่
- การนำเสนอมีลักษณะน่าเบื่อ/ยืดยาด/ซ้ำซาก หรือไม่
- การนำเสนอใช้ภาษาเหมาะสมกับวัฒนธรรม วิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร
- ถ้าเป็น TV หรือ วิทยุคิดว่าควรออกอากาศตอนไหน (เวลาไหน) จึงจะเหมาะสม
- นสพ. ควรลงวันอะไร

กลุ่มเป้าหมาย

- สื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์เท่าที่ผ่านมา ชี้ให้ทราบกลุ่มเป้าหมายชัดเจนหรือไม่
- สื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์เท่าที่ผ่านมาครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายหรือไม่/มีกลุ่มเป้าหมายใดบ้างหรือไม่ที่มีสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์น้อยเกินไปหรือยังเข้าไปไม่ถึง
- มีกลุ่มเป้าหมายใดบ้างหรือไม่ที่มีสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์ป้อนมากเกินไป

ความพอเพียง/ความต่อเนื่องในการออกสื่อ

- สื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์เท่าที่ผ่านมา มีความพอเพียงหรือไม่ / ควรผลิตเพิ่มหรือพอแล้ว
- สื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์เท่าที่ผ่านมา ออกมาอย่างต่อเนื่อง/สม่ำเสมอหรือไม่ อย่างไร

ข้อเสนอแนะ เพื่อทราบลักษณะสื่อที่ต้องการให้เป็นในอนาคต

- อยากให้สื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์ออกมาในลักษณะไหน / เป็นอย่างไร จึงจะทำให้ประชาชนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรม
- คิดว่าสื่อประเภทไหนที่ได้ผลที่สุด / เข้าถึงประชาชนทั่วไปมากที่สุด เพราะอะไร
- สื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ (เช่น วัยรุ่น พ่อบ้านแม่บ้าน) ควรเป็นอย่างไร ควรจะเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร
- ควรทำสื่อประเภทไหนเพิ่ม เพราะอะไร

- สื่อประเภทไหนที่ควรลดลงบ้าง เพราะอะไร
- มีอะไรจะแนะนำเกี่ยวกับการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์หรือไม่เพื่อการปรับปรุง/พัฒนาในอนาคต
- เท่าที่เคยอ่าน/ดูฟัง สื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์ประเภทต่างๆ ที่ผ่านมาชอบอันไหนมากที่สุด เพราะอะไร

เกี่ยวกับสื่อของสำนักนายกฯ/โครงการป้องกันโรคเอดส์แห่งชาติ

หลังจากถามในประเด็นของสื่อประเภทต่างๆ โดยทั่วๆ ไปดังกล่าวแล้ว ให้ผู้เข้าร่วมสนทนาดูตัวอย่างสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์ของสำนักนายกฯ กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่น เช่น สภากาชาดไทย หลังจากดูแล้วให้ผู้เข้าร่วมสนทนาอภิปรายว่า มีความเข้าใจว่าอย่างไร และมีความคิดอย่างไรกับสื่อที่ดูไปแล้วนั้น ตามประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้ว และเพิ่มประเด็นคำถามต่อไปนี้

- เคยเห็นสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์ของสำนักนายกฯ บ้างหรือไม่ ถ้าเคย เห็นอะไร (ประเภทและตัวสื่อ)
- (กรณีที่เคยเห็นสื่อของสำนักนายกฯ) ชอบอันไหน เพราะอะไร
- คิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์ป้องกันเอดส์ของสำนักนายกฯแตกต่างจากสื่อของกระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานอื่นอย่างไร

แนวทางสำหรับผู้นำสนทนากลุ่ม

- ในเรื่องประเภทของสื่อ หน่วยงานที่ผลิต ช่องทางที่ได้รับสื่อ – ถามในเรื่องสื่อทั่วๆ ไปไม่ต้องเจาะจงประเภท
- ในเรื่องเนื้อหาที่นำเสนอ, กลวิธีการนำเสนอ, กลุ่มเป้าหมาย, และอื่นๆ จะถามในสื่อแต่ละประเภท

โดยถามในประเด็นต่างๆ ตามแนวคำถาม จนจบในสื่อทีละประเภทก่อนจึงเริ่มประเภทอื่น โดยเริ่มที่

1. **สปอตโทรทัศน์**
2. **เทป**
3. **แผ่นพับ/โปสเตอร์**

- ให้ดู สปอตโทรทัศน์ / เทป / แผ่นพับหรือโปสเตอร์ ของสำนักนายกฯ เปรียบเทียบกับของกระทรวงสาธารณสุข และสภากาชาดไทย หลังจากนั้นถามประเด็นต่างๆ ตามแนวคำถามเหมือนเดิม

สปอตโฆษณาของสำนักนายกรัฐมนตรี

สปอตโฆษณาทางโทรทัศน์ของสำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ที่เปิดให้กลุ่มสนทนาชม มีดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 ถุงยาง

เรื่องที่ 2 ฟุตบอล

เรื่องที่ 3 แก้ว

เรื่องที่ 4 สิบล้อ

เรื่องที่ 5 เส้นเขียว

เรื่องที่ 6 พี่เลี้ยงน้อง

เรื่องที่ 7 สมยศ

เรื่องที่ 8 หนึ่งในแสน

เรื่องที่ 9 ทางสายใหม่

เรื่องที่ 10 ตุ๊กตา

เรื่องที่ 11 สาวเอย

เรื่องที่ 12 วันเกิด

เรื่องที่ 13 พ่อแม่ลูก

เรื่องที่ 14 ข่าว

เรื่องที่ 15 ของแถมจากเธค

เรื่องที่ 16 รับน้อง

เรื่องที่ 17 คนกุมขมับ

เรื่องที่ 18 กาเหว่า

เรื่องที่ 19 เหนือชาย

เรื่องที่ 20 เยี่ยมคนเป็นเอดส์

เค้าโครงสปอตโทรทัศน์เรื่องเอดส์ จำนวน 20 เรื่อง

ผลิตโดยสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่องที่ 1. "ถุงยาง"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของผู้หญิงกับผู้ชายในความหมายของการมีเพศสัมพันธ์กัน โดยที่ผู้ชายไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งถุงยางอนามัยยังคงคาอยู่ที่กระเป๋ากางเกง

เนื้อหากล่าวว่า "สองคนนี้กำลังมีความสุขบนความเสี่ยง ทั้งคู่จะอายุไม่ยืน ถ้าใครคนใดคนหนึ่งติดเชื้อเอดส์....เอดส์ ไม่สวมถุงยางอนามัยก็ได้ แต่ตาย"

เรื่องที่ 2. "ฟุตบอล"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของวัยรุ่นเล่นฟุตบอลด้วยกัน มีคนหนึ่งติดเชื้อเอดส์ร่วมเล่นอยู่ด้วย และก็รับประทานลูกชิ้นไม้เดียวกัน

เนื้อหากล่าวว่า "เอดส์กำลังแย่งชีวิตไปจากเขา แต่แย่งเขาไปจากเพื่อนไม่ได้ เขาเสียใจมากพอแล้ว และจะไม่ยอมเสียเพื่อนแน่...ร่วมงาน ร่วมใช้ชีวิตประจำวันกับผู้ติดเชื้อเอดส์อย่างเข้าใจ...เอดส์เราอยู่ร่วมกันได้"

เรื่องที่ 3. "แก้ว"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของผู้หญิงสาวสองคน ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันทั้งรับประทานอาหาร ว่ายน้ำ และไปไหนมาไหนด้วยกัน ทั้งๆ ที่คนหนึ่งติดเอดส์ โดยไม่แสดงความรู้สึกรังเกียจ

เนื้อหากล่าวว่า "แก้วเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของฉัน ฉันกล้ายืนยัน เพราะแก้วไม่เคยทิ้งเพื่อน ทั้งที่รู้ว่าฉันติดเชื้อเอดส์ แก้วบอกว่าฉันเพียงแค่มีเชื้อเอดส์อยู่ในตัว ซึ่งไม่ได้ติดต่อกันได้ง่ายๆ นอกจากมีเพศสัมพันธ์ หรือใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน แก้วช่วยให้ฉันมีกำลังใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ต่อไปเท่าที่เวลาของฉันยังมีเหลืออยู่"

เรื่องที่ 4. "สิบล้อ"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของพนักงานขับรถสิบล้อ ส่วนมากเมื่อหยุดรถจะหาสถานที่เที่ยวหญิงบริการทางเพศ จนมีลักษณะคล้ายกับเป็นวิถีชีวิต แล้วในที่สุดก็ติดเอดส์ แต่ทั้งนายจ้างและเพื่อนไม่ได้แสดงอาการรังเกียจแต่อย่างใด

เนื้อหากล่าวว่า "ผมเดินทางเป็นประจำกับสิบล้อคู่ชีพ ไปจังหวัดไหนก็ต้องไปให้ถึงที่ เป็นความเชื่อของผู้ชายเรา แต่เป็นความเชื่อผิดๆ มันทำให้ผมติดเชื้อเอดส์ นายจ้าง เพื่อนๆ ไม่รังเกียจผม... โรคเอดส์ติดต่อได้ทางเลือดและทางเพศสัมพันธ์เท่านั้น"

เรื่องที่ 5. "เส้นเขียว"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพเส้นกราฟสีเขียวแสดงการเต้นของหัวใจ แสดงให้เห็นว่าภาพของเส้นกราฟบอกถึงความตายเมื่อติดเชื้อเอดส์ โดยเส้นกราฟจะเป็นเส้นตรงหมายถึงหัวใจหยุดเต้น

เนื้อหากล่าวว่า "เอดส์ เอดส์ ติดทางเลือด ติดทางเพศสัมพันธ์ เป็นแล้วตาย"

เรื่องที่ 6. "พี่เลี้ยงน้อง"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของเด็กผู้หญิงยืนไกวเปลเลี้ยงน้อง แสดงให้เห็นถึงว่าเมื่อพ่อแม่ติดเชื้อเอดส์แล้วต้องเสียชีวิต ลูกๆ ต้องเผชิญปัญหาตามลำพัง

เนื้อหากล่าวว่า "เด็กผู้หญิงคนนี้ต้องรับหน้าที่เลี้ยงดูน้องชายวัย 3 เดือน พ่อและแม่ของเธอเสียชีวิตไปแล้วด้วยโรคเอดส์ อีกไม่นานน้องชายก็จะจากไปอีก ก็มีแต่เธอที่รอดพ้นจากโรคร้ายมาได้ตามลำพัง ใครจะสามารถบอกได้ว่า นี่คือความโชคดีของเธอ เพราะการถูกทอดทิ้งให้ต่อสู้ชีวิตด้วยตัวคนเดียว ด้วยวัยเพียง 7 ขวบ ก็ไม่แตกต่างจากการเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ใครจะรับผิดชอบชีวิตของลูกผู้บริสุทธิ์ และหลายคนที่คุณรักต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้...เลิกสำส่อนทางเพศ ไม่นำเชื้อเอดส์มาสู่ตัวคุณและครอบครัว"

เรื่องที่ 7. "สมยศ"

ภาพและเนื้อหาที่นำเสนอ เป็นชายหนุ่มผู้หนึ่งชื่อสมยศ เป็นคนที่ชอบเที่ยวหญิงบริการทางเพศ เมื่อมีข่าวการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ สมยศก็เพิ่มความระมัดระวังด้วยการสวมถุงยางอนามัยทุกครั้ง แต่แล้ววันหนึ่งสมยศก็พลาด เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนสาว โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยเพราะคิดว่าผู้หญิงคนนั้นเรียบร้อยและไม่ใช่หญิงบริการทางเพศ สมยศจึงติดเอดส์เพราะความประมาท

เรื่องที่ 8. "หนึ่งในแสน"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของการเสนอข่าวการแพร่ระบาดโรคเอดส์ ว่าปัจจุบันผู้ติดเชื้อเอดส์เป็นจำนวนแสนคนแล้ว เสนอภาพของสามีไปมีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น แล้วมามีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของตนเอง และก็นำเชื้อเอดส์จากคนอื่นมาติดภรรยา ซึ่งกำลังตั้งครรภ์อยู่

เนื้อหากล่าวว่า "สถานการณ์ความรุนแรงของโรคเอดส์ในปัจจุบันมีคนไทยติดเชื้อเอดส์แล้วเป็นแสนๆ คน หนึ่งในแสนๆ คนอาจเป็นคนใกล้ตัวคุณ ไม่แสดงอาการ แต่แพร่เชื้อได้...มีคู่เพศสัมพันธ์มากกว่าหนึ่ง อาจกลายเป็นหนึ่งในแสนๆ คนสถานการณ์การแพร่เชื้อโรคเอดส์เริ่มแพร่ระบาดถึงคนไทยทุกระดับ...หยุดเอดส์ หยุดเพศสัมพันธ์มากคู่ หยุดเอดส์ก่อนหยุดชีวิต"

เรื่องที่ 9. "ทางสายใหม่"

ภาพและเนื้อหาที่นำเสนอ เป็นภาพของผู้คนจากชนบทเข้าสู่เมืองหลวง (ภาพของความหนาแน่นของผู้คนที่หัวลำโพง) เพื่อหนีความแห้งแล้งและความยากจน ในภาพของกลุ่มคนดังกล่าวมีหญิงสาวสองคน

ชื่อสาวและเดือน ได้มาประกอบอาชีพเป็นโสเภณี โดยสาวเลือกรับแขกเฉพาะที่ยอมใช้ถุงยางอนามัยเท่านั้น ในขณะที่เดือนไม่เลือกเพราะเห็นว่าแขกที่มาเที่ยวชอบและจะทำให้ได้เงินเป็นจำนวนมากด้วย แต่ในที่สุดเดือนก็ติดเชื้อเอดส์และเสียชีวิต หลังจากได้เห็นเคราะห์กรรมของเพื่อน สาวจึงเดินทางกลับบ้านนอก เพื่อตั้งต้นชีวิตใหม่

เรื่องที่ 10. "ตุ๊กตา"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของตุ๊กตาดินน้ำมันยืนเรียงรายกันอยู่ เริ่มจากเด็ก ต่อมาก็เป็นเด็กนักเรียน เป็นผู้ประสบความสำเร็จในการศึกษา เป็นภาพคนวัยทำงาน และเป็นผู้ที่มีครอบครัวมีลูก สุดท้ายมีเอดส์เป็นรูปคนสีแดงเหมือนเลือดเข้าไปทำลายผู้คนดังกล่าวหมด

เนื้อหากล่าวว่า "อย่าให้เอดส์เอาชนะคุณ เพราะมันทำลายทั้งชีวิตและอนาคต ป้องกันเอดส์วันนี้ด้วยการสวมถุงยางอนามัย ไม่สำส่อนทางเพศ"

เรื่องที่ 11. "สาวเอย"

ภาพและเนื้อหาที่นำเสนอ เป็นภาพของเด็กทารกจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าเด็กที่เกิดมาจากพ่อแม่ที่ติดเชื้อเอดส์ จะต้องกลายเป็นเด็กกำพร้าและต้องตายไปในที่สุด ลูกคนที่เกิดก่อนพ่อแม่ติดเชื้อเอดส์แม้จะรอดตาย แต่ก็ต้องอยู่อย่างลำบากโดดเดี่ยว ต่อสู้ชีวิตด้วยตนเอง โดยมีภาพเด็กเป็นขอทานขายพวงมาลัยตามท้องถนนเป็นเด็กเร่ร่อน เป็นภาระของสังคมที่จะต้องดูแลแก้ไขกันต่อไป เนื้อหาเน้นว่าผู้หญิงเป็นผู้ที่จะต้องต่อสู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่ดีเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพื่อไม่ให้ผู้หญิงเป็นผู้ถูกกระทำและต้องรับเชื้อเอดส์โดยไม่รู้ตัวอีกต่อไป

เรื่องที่ 12. "วันเกิด"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของผู้ประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ เป็นพนักงานฝ่ายขายที่ติดเชื้อเอดส์ เมื่อถึงวันเกิดเพื่อนร่วมงานก็นำของขวัญวันเกิดมาให้ แสดงความเห็นใจและไม่รังเกียจถึงแม้จะทราบว่าติดเชื้อเอดส์

เนื้อหากล่าวว่า "ตอนนี้ผมอายุ 35 ปี ผมรู้ตัวดี ผมจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่นาน เพราะผมมีเชื้อเอดส์ งานฝ่ายขายอย่างผมต้องเอนเทอร์เทนลูกค้า ต้องออกงานสังคมบ่อย ตอนนี้ผมยังทำงานปกติ เพื่อนๆ ไม่รังเกียจผม แม้ผมจะติดเชื้อเอดส์ โรคเอดส์ติดต่อได้ทางเลือดและเพศสัมพันธ์เท่านั้น"

เรื่องที่ 13. "พ่อแม่ลูก"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของพ่อแม่ลูกนั่งในรถยนต์ส่วนตัว และฟังข่าวเกี่ยวกับการแพร่ระบาดอันเนื่องมาจากโรคเอดส์ ลูกถามพ่อว่าพ่อจะมีโอกาสติดเอดส์หรือไม่ แม่จึงอธิบายให้ฟังว่าไม่ติดเอดส์ เพราะพ่ออยู่กับครอบครัวตลอดเวลา ไม่ได้มีพฤติกรรมที่เสี่ยง

เนื้อหากล่าวว่า

"ถ้าหากไม่มีการป้องกันภายใน 3 ปี จะมีคนไทยราว 1.2 ล้านคน"

"คนเขาติดเอดส์กันเยอะจัง เอ๊ะคุณพ่อจะติดเอดส์หรือเปล่าคะ"

"ทำไมลูกถึงถามอย่างนั้นเล่าคะ"

"ก็คนเป็นเอดส์เนี่ยเขาต้องตาย หนูไม่อยากให้คุณพ่อต้องตายนี่คะ"

"ไม่มีทางหรอกจ้ะ เลิกงานทุกวัน คุณพ่อก็กลับบ้านมาอยู่กับพวกเรา แล้วคุณพ่อจะติดเอดส์มาจากไหนละจ๊ะ"

เรื่องที่ 14. "ข่าว"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของข่าวที่ลงประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่ของทางราชการ (แต่งเครื่องแบบ) เพื่อรณรงค์ป้องกัน

เนื้อหากล่าวว่า "ทุกๆ คนร่วมแรงร่วมใจป้องกันมหันตภัยเอดส์ ทุ่มเททั้งงบประมาณกำลังคนและเวลาทั้งหมดนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ใครต้องตกเป็นเหยื่อของโรคเอดส์อีกขออย่าให้ความพยายามต้องสูญเปล่าไม่ว่าที่ผ่านมาจะเป็นอย่างไร ยังมีโอกาสแก้ไข (ภาพคนติดยาเสพติดและคนเที่ยวโสเภณี หันมาฟังเมื่อมีเสียงพูดประโยคดังกล่าว) เอดส์ป้องกันได้หากไม่ส่ำส่อนทางเพศ และเลิกยาเสพติด"

เรื่องที่ 15. "ของแถมจากเธค"

ภาพและเนื้อหาที่นำเสนอ เป็นภาพของเด็กสาววัยรุ่นต้องการเข้าไปเที่ยวในดิสโก้เธค มีเพื่อนวัยรุ่นแนะนำว่า ไม่ต้องมีเงินก็เข้าไปเที่ยวได้ เพียงแต่ไปรออยู่ตรงหน้าประตูเข้าก็จะมีผู้ชายพาเข้า ไม่ต้องจ่ายเงิน แถมยังจะได้เงิน ได้กินฟรี มีเสื้อผ้าใหม่ๆ ซึ่งจะได้จากผู้ที่พาเข้าไปเที่ยว แต่ผู้ชายที่พาเข้าไปเที่ยวทุกคนก็มีความต้องการได้ตัวพวกเธอเพื่อเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนในที่สุดเด็กวัยรุ่นผู้หญิงที่ชื่อ แป้ม ซึ่งถูกเพื่อนผู้หญิงอีกคนหนึ่งพาไปเที่ยวเธคตามคำแนะนำดังกล่าวก็ติดเชื้อเอดส์ และต้องทนทุกข์ทรมาน

เรื่องที่ 16. "รับน้อง"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพแสดงการรับน้องตามสถาบันการศึกษาทั่วๆ ไป เมื่อรับน้องเสร็จ รุ่นพี่ก็พาไปดื่มสุรา ต่อจากนั้นก็พาไปเที่ยวโสเภณี โดยไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัย จากนั้นเป็นภาพนักศึกษาน้องใหม่คนหนึ่งติดเชื้อเอดส์ กำลังอยู่ในความเสียใจ

เนื้อหากล่าวว่า "หากย้อนอดีตได้ ผมคงไม่ต้องติดเอดส์...โรคเอดส์ติดต่อได้ทางเพศสัมพันธ์ รับเชื้อเพียงครั้งเดียวก็ติดได้"

เรื่องที่ 17. "คนกุมขมับ"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพแสดงถึงความกดดันจากสังคมรอบข้างที่มีต่อผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ โดยผู้ที่ติดเชื้อเอดส์อยู่ในวงล้อมของผู้คนดังกล่าว แสดงถึงการถูกรังเกียจ ทำให้ไม่สามารถจะอยู่ในสังคมได้อีกต่อไป

เนื้อหากล่าวว่า "คุณมอบความดีให้กับสังคมได้อีกวิธีก็คือมอบความเข้าใจหรือไม่รังเกียจผู้ที่ติดเชื้อเอดส์"

เรื่องที่ 18. "กาเหว่า"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของชีวิตสองแม่ลูก ที่อยู่ริมน้ำ เป็นภาพตั้งแต่ลูกเป็นเด็ก หนีแม่เล่นน้ำ แม่ก็เฝ้าระวังด้วยความเป็นห่วง ต่อมาก็เป็นภาพลูกซึ่งโตเป็นหนุ่ม และก็ติดเชื้อเอดส์แต่แม่ก็ยังรักและห่วงลูกเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

เนื้อหากล่าวว่า " ความรักของแม่คือความรักที่บริสุทธิ์ ไม่มีสิ่งใดมาหยุดได้ แม้กระทั่งโรคเอดส์...เอดส์เราอยู่ร่วมกันได้"

เรื่องที่ 19. "เหนือชาย"

ภาพและเนื้อหาที่นำเสนอ แสดงถึงอันตรายจากการดื่มเหล้าซึ่งไม่ใช่เป็นผลโดยตรงแต่เป็นผลมาจากการขาดสติเมื่อดื่มจนมึนเมา ภาพที่เสนอเป็นชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อเหนือชาย ได้ดื่มเหล้าจนมึนเมาแล้วมีเพศสัมพันธ์กับโสเภณี โดยที่ลืมสวมถุงยางอนามัย เพราะความเมา สุดท้ายเขาก็เสียชีวิต เนื้อเรื่องเป็นการเล่าเหตุการณ์ก่อนเสียชีวิตให้เพื่อนชื่อโชคทราบทางจดหมาย เพื่อเป็นการเตือนบุคคลอื่นไม่ให้ผิดพลาดแบบเขาอีก

เรื่องที่ 20. "เยี่ยมคนเป็นเอดส์"

ภาพที่นำเสนอ เป็นภาพของชายหนุ่มที่มีชื่อสมยศ นอนป่วยอยู่โรงพยาบาลโดยมีแม่เฝ้าดูแลอยู่ใกล้ๆ แล้วก็เป็นภาพของเพื่อนๆ เข้ามาเยี่ยมหลายคน มีของมาฝาก ให้กำลังใจ ไม่แสดงความรังเกียจ

เนื้อหากล่าวว่า "พ่อแม่อุตส่าห์เลี้ยงเรามาจนโตปานนี้ เราไม่น่าเลย...รักครอบครัว เตือนตัวเตือนใจ เลี่ยงภัยเอดส์"

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
ต. ศาลายา ถ.ก. อ. พุทธมณฑล จ. นครปฐม 73170
โทร. (66-2) 441-9964, 441-9666
โทรสาร (66-2) 441-9333
Email:prvtt@mucc.mahidol.ac.th